Postilla,

aneb

wýklady a rozgjmánj

na ewangelia nedělnj a swátečnj

celého roku, gakož i

umučenj Pána nasseho Ježjsse Krista:

ku poučenj a wzdělánj katolických křesťanů,

sepsaná

od

Innocencia Antonjna Frencia,

doktora bohosslowj a učitele náboženstwj na c. k. akad. staroměstském gymnasium w Praze.

Djl I.

sáhá od prwnj neděle adwentnj až do Božjho hodu welikonočnjho

Chrám Páně sw. Petra w Římě s palácem Sw. Otce.

Nákladem Dědictwj Swatojanského, čjslo 39

Cena 1 zl. 45 kr. stř.

S powolenjm duchownj wrchnosti.

W Praze, 1854.

Tiskem Bedřicha Rohlíčka, w knjžecjm arcibiskupském Seminarji.

Digitized by Google

Postilla

aneb

wýklady a rozgimánj

na ewangelia nedělnj a swátečnj

celého roku, gakož i

umučenj Páne nasseho Jezjsse Krista;

ku poučenj a wzdělánj katolických křesťanů

sepsaná

od

Innocencia Antonjna Frencla,

doktora bohoslowj a učitele náboženstwj na c. k. akad. Staroměstském gymnasium w Praze.

Djl I.

sahá od prwnj neděle adwentnj až do Božjho hodu welikonočnjho.

Nákladem Dědictwj Swatojanského, čjslo 39.

Cena 1 zl. 45 kr. stříbra.

S powolenjm duchownj wrchnosti.

W Praze, 1854.

Tiskem Bedřicha Rohljčka w knjžecjm arcibiskupském Semináři.

Zwlášť lze dostati w cjs. kr. dwornjm knihkupectwj Bedřicha Crednera a Kleinbuba na Staroměstském náměstj w Praze, č. 548, a we wssech knihkupectwjch.

Digitized by Google

Č 17647/1

Každý učitel umělý w králowstwj nebeſtém podoben geſt člowěku hoſpodáři, kterýž wynáſſj ze ſkladu ſwého nowé i ſtaré wěci.

Mat. 13, 52.

A gá přiſſed k wám, bratřj, nepřiſſel gſem s wywýſſenoſtj řeči neb maudroſti, zwěſtuge wám ſwědectwj Kriſtowo. Nebo neſaudil gſem, že bych co giného mezi wámi uměl, než Jeſſiſſe Kriſta a to ukřižowaného . . A řeč má i kázanj mé, nebylo w důwodných ſlowech lidſké maudroſti, ale w dokázanj ducha a moci, aby wjra waſſe nebyla založena na maudroſti lidſké, ale na moci Božj.

I. k Kor. 2, 1. 2. 4. 5.

442172

SLOVANSKÁ KNIHOVNA v Praze

Digitized by Google

Zbožným čtenářům pozdrawenj w Kristu Jezjssi!

Že čtánj duchownjch kněh twořj znamenitau část domácjch služeb Božjch a mnohého prospěchu k wzdělánj ducha i srdce poskytuge: gest věc gistá, aniž potřebuge důkazů. Toto wědauce zbožnj předkowé nassi, ssetřili toho chwalitebného a spasitelného obyčege, že křesťanský hospodář swolával swau čeleď zwlásstě w den swátečnj odpůldne i wečjr, a že gj co kněz neboli co pěstitel domácj pobožnosti z nějaké náboženské knihy něco čtáwal, o čemž pak se dále rozmlauwalo. Tak se tráwilo swátečnj odpoledne, gakož i zhusta wečery, zagistě ne bez prospěchu domácjch. Mnohý zagistě wzpomene si s radostj na pacholetská léta swá, kdež u zbožné matky sedě poslauchával otce, an rodině swé z náboženské knihy čtal. Woljwalak se k tomu buď Postilla neb kniha Tomásse Kempenského o následowánj Pána Krista neb žiwoty Swatých. Posud tane mnohému živě na mysli negeden příklad a dobré naučenj, genž zwlásstě působily na autlé srdce geho, a s radostj sobě wzpomjná na takowé utěssené odpůldne a na tyto wečery. Zatjm wssak wymizel tento krásný a spasitelný obyčeg, a to zwlásstě za poslednjch dnů nassich, na gehož mjsto wstaupil giný, zdaliž prospěssněgssj a chwalitebněgssj, sud každý sám

Digitized by Google

z podoby wěku nasseho. Náboženstwj zagisté Kristowo, ač samo w sobě prawé a spasitelné, nemůže moc a působenj swé w celé hognosti a blahočinnosti obgewiti tam, kdež nepronikà skrz na skrz žiwot, a kdež neřjdj a neprowjwá wesskeré poměry geho. K tomu wssak nepostačuge, aby se náboženstwj pěstilo genom we sskole a w chráně, nýbrž třeba, aby také doma pronikalo celý rodinný žiwot; což se wssak státi nemůže, nepěstuge-li a nebudj-li se pobožnost domácj w rodině; k čemuž owssem, gakž giž řečeno, čtenj nábožných knih a duchownjch spisů walně napomáhá. A w prawdě swrchowaný gest čas, abychom se wzpamatowali, a nawrátili se k chwalitebnému obyčegi zbožných předků, a hlásjce se k nim pokolenjm, i zbožnými a počestnými mrawy se gim podobali. Dogista chowagjce a pěstjce hlubokau a srdečnau zbožnost gegich, a sstěrjce překnosti a sprostnosti mrawů zbožných dědů, nezhyneme, nechť by gakákoliw bauře žiwota wezdegssjho nás uchwátila: „Blahoslawený lid, gehož Bohem gest Hospodin“[1]). Než ale, ačkoliw nám duchownj, a to na mnoze wýborné knihy nescházegj, nic méně pohřessugeme těch, kteréž druhdy u lidu bywaly. tak obljbené — totiž postill. Starých nenj ani lze dostati; překlad postilly Goffinowy, ač w mnohem wýborné s otázkami a odpowědmi, nehodj se dobře k společnému čtánj, a tudjž nedossel u mnohých ani obliby ani walného rozssjřenj; k tomu požaduge náš, w mnohém způsobu zwlásstnj wěk, aby se mu také přiměřených naučenj a powzbuzowánj poskytowalo, ač učenj katolické wždy totéž gest a se neměnj. Prohlédage k potřebám těmto lidu nasseho obmeyssel giž dáwno swrchu řečený spisowatel wydati podobné djlo; až pak wyzwán gsa p. t. wysoce důstogným Pánem Dr. Wáclawem Pessinau, kanownjkem wždy wěrné kapitoly chrámu Páně sw. Wjta na králowském hradě pražském, genž co redaktor Dědictwj Swatojanského o rozkwět geho a o wydáwánj nábožných spisů nesmrtelných sobě dobyl zásluh, — nemohl déle messkati a přiložil ruku swau k djlu žádaucjmu, gehožto prwnj část se tuto welectěnému obecenstwu podáwá.

---

[1]) Žalm 143, 15.

Digitized by Google

Co se dotýče zakjzenj a uspořádánj geho, zwoliw takřka za wodjtko ducha roku cjrkewnjho, genž se w perikopách [1]) obgewuge, postawil spisowatel po každém Ewangelium slownj Wýklad, w kterémž se sauwislost perikopy s ostatnjmi děginami žiwota Kristowa, pak rozum a smysl řečj a skutků Páně w něm obsažených prostonárodnjm způsobem wykládá, k čemuž owssem starožitné způsoby a mrawy, gakož i wěci a mjsta sw. w Ewangelium podotknutá se wysswětlugj; wssak ale gen tak dalece, pokudž gich potřebj gest k wysswětlenj sw. Ewangelium; gežto hlawnjm cjlem spisowateli gest duchownj wzdělánj, ne wssak pauhé ukogenj zwědawosti. Po wýkladu následuge wždy rozgjmánj, w němžto se perikopa rozbjrá, a část po části, werš po werssi, na žiwot obracj, a sice způsobem homiletickým [2]). Gežto wssak slowa pohybugj, ale příkladowé táhnau, a gakž giž pohanský mudřec prawil: „K ctnostem gest pomocj prawidel cesta daleká, ale pomocj příkladů krátká a prospěssná" [3]); přiloženi gsau k naučenjm příkladowé mnozj, w kterýchž se naučenj hned wysswětluge, hned ku plněnj na srdce klade, aneb se ukazuge, gak by se plniti mělo; a poněwadž zbožný duch rád w krátkých modlitbách k nebesům zalétá, gsauť i tyto zde onde wetkány, gmenowitě ke konci nalezá se powždy překlad wýborných cjrkewnjch modliteb z missálu wyňatých, w nichžto gako w něgakém ohnisku takřka duch celé perikopy se sestředuge. Že pak k obssjrnému djlu tomuto mnoho giných nowěgssjch i starssjch, domácjch i cizjch spisů použito gest, pozná každý znalec literatury homiletické. Chtěl gsem zagisté postřehnauti, což neylepssjho a neyprospěssněgssjho se mně býti widělo; mage za to, že gsme wssickni učennjci gednoho Mistra, z gehožto pokrmu dussewnjho wssichni trámjme, a že gsme odchowanci gedné matky, Cjrkwe sw., gegjhožto mléka wssichni požjwáme, a wzhledem na to, že gsau nám duchownj plody gegj společné. —

---

[1]) T. g. částky sw. Ewangelium, kteréž w tu neb onu neděli neb swátek připadagj. [2]) T. g. dle prawidel duchownjho řečnictwj spořádaným. [3]) Seneka.

Digitized by Google

Přigměte tedy, milj kragané, zbožnj Čechowé, Morawané, Slezané i Slowáci, přigmětež djlo, kteréž wám tuto Dědictwjm sw. Jana spisowatel, ač ostýchawě, podáwá, gežto gest sobě mnohé nedokonalosti wědom; přigmětež ge ale s takowým srdcem, s gakýmž se wám podáwá: aby totiž slaužilo Bohu ke cti a sláwě, k rozmnoženj králowstwj geho, a k rozhognénj swaté Cjrkwe Kristowy na zemi; wám pak aby napomáhalo ku wzdělánj, poučenj, powzbuzenj a k útěsse duchownj: abyste prawdu činjce rostli w lásce wsselikterak w tom, kterýž gest hlawa Kristus[1]); abyste chodili hodně Bohu we wssem se (gemu) ljbjce, w každém skutku dobrém owoce wydáwagjce, a rostauce w známosti Božj[2]), očekáwagjce blahoslawené naděge[3]).

Tomu pak, kterýž mocen gest, wssecko učiniti mnohem hognědi, než prosjme, neb rozumjme, podlé moci, kteráž působj w nás: tomu budiž sláwa w cjrkwi a w Kristu Ježjssi, po wssecka pokolenj na wěky wěkůw. Amen[4]).

W Praze, na slawnost zgewenj Páně, 1854.

Spisowatel.

---

[1]) K Efes. 4, 15. [2]) K Kol. 1, 10. [3]) K Tit. 2, 13. [4]) K Efes. 3, 20 21.

Digitized by Google

Postilla.

Digitized by Google

Digitized by Google

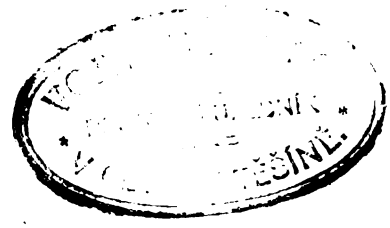

Zpráwa laſkawému čtenáři.

Co gſau ſwátky wůbec?

watý Pawel pjſſe překrásně: „Tot geſt zagiſté wůle Božj, poſwěcenj waſſe“ [1]). A w tom ſe s njm ſrownáwá ſw. Petr, kterýž w prwnjm liſtu ſwém nás napomjná, abychom podlé toho, kterýž nás powolal a ſwatý geſt, i my we wſſem obcowánj ſwatj byli; wolage k nám we gménu Páně: „Swatj buďte, nebo gá ſwatý gſem!“ [2])

Weſſkerý tedy žiwot křeſťana má býti ſwatý; ſwaté má býti geho smýſſlenj, ſwaté geho počjnánj a gednánj, ſwaté weſſkeré geho obcowánj, — poſwěcené miloſtj Kriſtowau a ozdobené ſkutky ctnoſti a ſprawedlnoſti křeſťanſké. Aby ſwatá cjrkew wěřjcj k tomu přiwodila a weſſkeren žiwot gegich poſwětila, ſnažj ſe zagiſté, pokud gj možná; nebo k pečuge na mjſtě Kriſtowu o ſpaſenj gegich. Poněwadž ale wſſeliký lidſký žiwot do času padá, w času počjná, w času ſe trámj a w času ſe končj: poſwěcuge ſw. cjrkew i čas, anak činj doby, z nichžto čas a žiwot lidſký ſe ſeſtawuge, dobami poſwátnými. Owſſemk že má každá doba žiwota křeſťanſkého ſwatau býti, wyznačenau totiž ſwatoſtj žiwota, gežto křeſťanu w nižádné době proſtředků k poſwěcenj žiwota neſcházj; wſſak ale, gakož ſlunce každého dne wycházj, wſſe oſwěcuge a zahřjwá, a wlémá žiwot w tworſtwo, předc ale w giſtých dobách ſwjtj gaſněgi, hřege teplegi a wzrůſt a zdar wſſeho mocně podporuge a wywozuge: rownětž gſau i giſté doby w běhu časowém, w kterýchžto cjrkew ſwé wěřjcj důtkliwěgi než kdy gindy k ſwatoſti žiwota nabjzj a wzbuzuge, a poſkytuge gim k témuž cjli hogněgſſjch proſtředků, aby w těchto dobách poſwěcenj ſwé zwlášſtě a gediné na péči měli. Tak ſe dočjtáme giž w ſtarém zákoně, že Bůh ſtwořiw ſwět w ſſeſti dnech, „požehnal dni ſedmému a poſwětil ho [3]):“ z čehož zagiſté patrno: že Bůh chtěl, aby člowěk napotom ten den od práce přeſtáwal a ſlužbau Božj zwlášſt geg poſwěcowal. Pozděgi pak, když wywolený lid iſraelſký wyſwobozen z utiſkowánj eğyptſkého na pauſſti trwal, obnowil Bůh netoliko ſwěcenj soboty a přjſně přikázal, ale uſtanowil také geſſtě mnoho giných poſwátných dob ku poſwěcenj lidu tohoto, a to ſice: ſlawnoſt welikonočnj, kteráž po oſm dnj trwala, na památku wyſwobozenj z Eğypta a zachowánj wſſelikého prworozenſtwa Iſraelſkych; kdežto židé w ſwatwečer před prwnjm ſwátkem beránka welikonočnjho a pak po celých oſm dnj

[1]) I. k Theſſal. 4, 3. [2]) I. Petr 1, 15. 16. [3]) I. Mogž. 2, 3.

Digitized by Google

chléb přesný (nekwassený) gjdali, zároweň i prwotiny započaté žně na oltář Bohu kladli. Padesátý pak den na to konala se slawnost letnic neb prwotin; což byla slawnost na památku dánj desatera Božjch přikázanj na hoře Sinai a spolu poděkowánj za obdrženau žeň, w kterýžto den se Pánu dwa chleby prwotin na oltáři obětowaly. Dále se měly konati i swátky stánků po sedm dnj, kdežto Židé bydljce w stjnidlách (t. g. stáncjch z ratoleští, pod zelenau) se radowali a plésali, nosjce owoce a ratoleští palmowé w rukau, a to djlem na památku tažení gegich po pauští, djlem na poděkowánj za obdrženau úrodu owoce. Posléze konala se i každoročně slawnost očisstowánj, den to pokánj obecného, kdežto byl obecný půst, a welká oběť se přinássela Hospodinu na odpusstěnj hřjchů lidu [1]). Tak zagisté Bůh sám giž w starém zákoně pečowal o poswěcenj lidu swého ustanowiw gisté dny a slawnosti, kteréž lidu lásku a milost Božj živě připomjnaly, a tjm i geg k swatosti života wzbuzowaly.

A wssak gako celý starý zákon byl přjprawau na Krista, či, gakž dobře dj swatý Pawel, stjnem a obrazem budaucjch wěcj a pěstaunem w Kristu, a protož, když přissla plnost času, musselo wsse přestati, co gen ku přjprawě pokolenj lidského na Krista směřowalo a čelilo: tak se i dělo se slawnostmi geho. Kristus Pán zagisté wykonaw wykaupenj nasse, ku kterémuž starý zákon gako nějaký pěstaun pokolenj lidské připrawowal a které w stjnu předobrazowal, „učiněn gest nám od Boha poswěcenjm,“ gakž dokládá týž aposstol Páně [2]), a protož giž od časů apossstolských počal se wedlé soboty židowské swětiti i prwnj den po sobotě, to gest nasse neděle; pak se swětila wýhradně neděle, gakožto den slawného geho wzkřjssenj, kdežto swjtězim nad smrtj skutek wykaupenj nasseho ztwrdil a dokonal. Tjmto způsobem se také konala w tento den památka wykaupenj co druhého stwořenj, bez něhožto, gakž dobře twrdj cjrkew, nic by neprospělo nám zrozenu býti [3]). Na tom se wssak nepřestalo. Žiwot Kristůw, zagisté tak welebný a slawný, byl powždy u wděčné památce wěřjcjch a skutky geho, kteréž k nassemu spasenj podnikl, osudy, kteréž k témuž cjli podstaupil, nemohly přigjti w zapomenutj; nýbrž gako w nich a skrze ně spasenj nasse wykonáno gest; obnowuge cjrkew swatá, tato wěrná chot Kristowa, znamenité činy tyto a děge žiwota Božského Wykupitele, tjm i wěřjcjm wykaupenj gegich živě předstawuge, a aby se téhož spasenj Kristowa zúčastnili, mocně ge wzbuzuge. Na ten cjl ustanowila mnohé slawnosti a swátky, kteréž k tomu wýhradně a zwlásstě určila, aby byly památnými dny Krista Pána a tagemstwj swaté wjry geho, a wěřjcj aby konánjm těchto slawnostj poswěcowali život swůg.

A wssak gako se konala giž záhy památka života Kristowa, podobně se nemohlo zapomenauti na ty, w gichžto životě Kristus Pán sám oslawen gest, a kteřjž sstastně dokonawsse běh života, s njm na nebesjch kralugj, totiž swatých a světic Božjch. I gegich památce wěnowaly se gisté doby ku poswěcenj života. Takowýmto způsobem posswěcuge cjrkew w nowém zákoně čas a tudjž i život wěřjcjch; činjc ge totiž dobami památnými, posswěcenými ži-

[1]) III. Mogž. 23. a IV. Mogž. 28. [2]) I. k Kor. 1, 30. [3]) W zpěwu na bjlau sobotu: Exultet jam angelica.

Digitized by Google

wotem Kristowým a tagemstwjmi swaté wjry geho a geho swatých. A wěřjcj konagjce živě w duchu a w prawdě slawnosti tyto, gakož i následugjce těch, kteřjž následownjci byli Kristowy a Krista w sobě takořka wyobrazili, stáwagj se účastnj wykaupenj a zásluh Kristowých, a posvěcugj naskrze život swůg. Tyto doby poswátné nazýwagj se swátky; tolik co swaté dny.

Kolikerého druhu gsau swátky?

Z toho, což swrchu powědjno gest, lehce se domysliti, že wlastně máme dwogjho druhu swátky; a to sice: takowé, kteréž se zwlásst a bezprostředně na Krista Pána, na geho swatý život a tagemstwj swaté wjry geho wztahugj; a ty slowau swátky Páně; giné pak magj bljže na zřeteli swaté a swětice Božj, a tjm i prostředně a posléze Boha samého, a slugj swátky swatých. Co se týká swátků Páně: ačkoli celý život Krista Ježjsse, wesskeré geho činy a osudy nám musj býti památné a předůležité, gežto wesskeré směkowaly k nassemu wykaupenj; gsautě pak předc doby a děge w něm, které zwlásstnj pozornosti křesťana zasluhugj, w nichžto se láska, wljdnost, moc a welebnost Božj w zwlásstnjm swětle gewj, a w nichžto se čimost wykupitelská, Krista Ježjsse, gako w něgakém ohnisku sestředuge. Takowéto děge gsau zagisté wtělenj a narozenj Syna Božjho; kterýmžto wykaupenj nasse počátek wzalo, a slawj se o wánocjch; utrpenj a wzkřjssenj Páně, skrze kteréž wykaupenj nasse wykonáno gest, gehož pak památka se koná o welikonoci; pak i seslánj Ducha swatého, kterýž djlo wykaupenj Kristowa dokonal, a kteréž se slawj o letnicjch čili o swatodusslnjch swátcjch. Slawnosti tyto tři slugj hody Božj, gelikož sstědrost a wljdnost Božj dussem nassim tyto zwlásstnj hody milosti a lásky připrawila; a k těmto hodům Božjm přikaďugj se ostatnj památnj doby ze života Páně, w nichžto se co w pohodjch swátky tyto prodlužugj; gakož k hodu Božjmu wánočnjmu připogugge se swátek obřezánj, zgewenj a obětowánj Páně; k hodu Božjmu welikonočnjmu swátek na nebe wstaupenj Páně a k swatodussnjmu swátku neysw. Trogice Božj a Božjho Těla. Mimo to předcházj tyto hody Božj doba přjprawy k náležitému slawenj gich, gakožto předběžná slawnost těchto swátků. Každá pak slawnost tato se swým předhodjm a pohodjm twořj gakýsi kruh slawnostnj; gežto se okolo nj wsse, co se w této poswátné době děge a koná, takořka točj, na ni se wztahuge a s nj sauwisj. Mimo to, gakž řečeno, koná se i w cjrkwi památka swatých; a to sice sw. angelůw, nebeských to duchůw, genž u wyšssj dokonalosti stwořeni, co služebnjci Božj a přátelé nassi, zagisté ucty nassj zasluhugj. Pak se koná také památka i ostatnjch swatých a swětic Božjch, gakož neyblahoslaweněgssj rodičky Božj, a swatých aposstolů, ewangelistů, mučennjků, wyznawačů a t. d., kteřjž w životě swém zwlásstnjho stupně dokonalosti a swatosti dosáhli, a od cjrkwe za swaté k poctě a k následowánj wěřjcjch wyhlášseni gsau. W životě gegich gest zagisté Bůh sám oslawen, gelikož milosti geho se stali, čjmž gsau; w nich poctěna gest přirozenost lidská, anať se tuto gewj w zpanilé důstognosti; w nich slawj ctnost důstognost swau, gelikož w životě gegich gako wtělená se gewj w neykrásněgssj zpanilosti. Na ně tedy, co na zdařilé dítky své, obracj cjrkew zřetel wěřjcjch, aby památku života gegich obnowugjce příkladem gegich k swatosti života

Digitized by Google

powzbuzeni a roznjceni a gegich přjmluwau podporowáni, stali se následownjky gegich, gakožto i oni byli následownjci Kristowy. Mezi těmito swatými a wywolenými Božjmi zasluhuge prwnj mjsto zagisté blahoslawená Rodička Božj, Maria Panna, a cjrkew koná památku gegj zhusta; ano každau znamenitau dobu a událoſt z gegjho žiwota, — od té chwjle, co počata geſt, až do té doby, kdež opuſtiwſſi tento swět na nebe geſt pogata, — opětuge w blahé památce každoročně cjrkew; dáwagjc tjm na srozuměnau, že gi ctj a wzhýwá nade wſſechny swaté a swětice Božj, gakožto královnu swatých. A to wſſjm právem. Neb Bůh sám gi nade wſſecky swaté a swětice poctil a oslawil zwoliw gi za matku Syna swého, aby z nj se narodil a od nj odchowán byl, genž měl světu spasenj wydobyti. Sláwa tedy Synu a pocta, s kterauž k němu, co půwodci a wykonateli spasenj nasſeho, pohljžjme, padá i také w gisté mjře na tu, kteráž nám geg porodila, odchowala a obětowala — na swatau matku geho. Ona pak sama se stkwěla wſſelikými ctnostmi w každé době žiwota co panna i co panenská matka. Gakožto panna stkwj se, dle slow pjsně Šalomaunowy, mezi dcerami israelskými, gako lilie mezi trnjm, newinnosti a čistotau srdce; nad to i zdobj wraucj náboženoſt, hluboká pokora a něžná skromnoſt, útlá srdečnoſt dussi gegj. A gako panenská matka Wykupitele, gak swatě dostála wzneſſenému powolánj swému! Gakau péčj chránila a chowala miláčka swého? co wſſe proň konala, snáſſela a obětowala? Proto gi tak milowal Božský Wykupitel, že na křjži u prostřed muk neyukrutněgſſjch gi poručil péči milowaného učennjka swého Jana, a pak pogaw gi na nebeſa, učinil gi královnau swatých. A protož obnowuge sluſſně cjrkew swatá památné doby z žiwota geho, nemůž zapomenauti naň, na žiwot, kterýž tak wzácný a zpanilý byl před obličegem Božjm a tak hogný pro spasenj naſſe, zároweň i mocně k swatoſti žiwota nás wyzhýwagjcj. Oſtatnj pak swátky swatých, kteréž se konagj w swaté cjrkwi, ze ſtarého zákona gſau: památka ſedmera bratrj Makabeyſkých, kteřjž s matkau pro wjru w Hoſpodina, Boha prawého, ukrutné muky a ſmrt podſtaupili; památka sw. Jáchyma a sw. Anny, rodičů Marie Panny, gakožto wzor rodičů, pečliwých o wychowánj djtek; památka sw. Joſefa, muže ſprawedliwého a chotě Marie Panny, pěſtauna Krista Pána; památka sw. Jana křtitele, předchůdce Páně; o němž dj sám Spaſitel: že nenj wětſſjho proroka mezi ſyny ženſkými [1]). Z nowého zákona pak se koná: památka sw. apoſſtolů, kteřjž wſſe opuſtiwſſe, Krista následowali a na rozkaz geho po weſſkerém světě swaté Ewangelium hlásali, kteréž pak, wygjmage sw. Jana, wſſickni krwj swau zpečetili; — památka sw. ewangelistů, gakož sw. Matauſſe, Marka, Lukáſſe a Jana, kteřjž drahé památky z žiwota Kristowa nám pjſemně w Ewangelium zůſtawili; — památka sw. mučennjků, kteřjž pro wjru Kristowu muky a ſmrt podſtaupili, a to ſice koná ſe w den gegich úmrtj, gakožto den zrozenj gegich pro nebe; — památka sw. wyznawačů w, kteřjž ne tak utrpenjm, gako žiwotem zbožným a w prawdě křeſtanſkým ſe co wěrnj následownjci Kristowi wyznačili a takto oſwědčili, gak blahoděgně a mocně wjra Kristowa w každém ſtawu, ſtářj a pohlawj půſobj, gen když ſe

[1]) Luk. 7, 28.

Digitized by Google

w ſrdci ugjmá. — Poſléze ſe koná také památka ſw. panen a giných ſwětic Božjch, kteréž buď w uſtawičném panenſtwj s nerozděleným ſrdcem Bohu ſlaužily, aneb w manželſkém a wdowſkém ſtawu, co matky i zbožné a wážné křeſťanſké panj, ctnoſtj a dokonaloſti žiwota wynikaly a památku ſwau zwěčnily. Mimo tyto ſwátky, kteréž celá cjrkew koná, mák také každá země ſwé ſwaté, gichžto památku zwláſſtě ſwětj a kteřjž ſlugj patronowé země této. Tito gſau w naſſj české zemi: ſw. Cyrill a Method, Wjt, Wáclaw, Wolfgang, Wogtěch, Jiřj, Koſmas a Damián, Jan Nepomucký, Prokop, Iwan, Benedikt s bratřjmi, Norbert, Joſef a Lidmila; z nichžto ſwatý Wáclaw ſluge dědicem a ſw. Lidmila dědičkau české země; protože gakožto knjžata gegj zemj tauto dědičně wládli a blahau památku panowánj ſwého w národu zůſtawili, že tento nemůže zapomenauti na ně a k nim i po ſmrti, co k oſlaweným knjžatům ſwým, pohljjj.

Znamenati také ſluſſj, že některé ſwátky gſau ſtálé neb nehnutelné, totiž každý rok na týž den připadagjcj; n. p. ſwátek ſw. Wáclawa připadá wždy na 28. záři, giné naopak gſau hnutelné, hned w ten, hned a giný den připadagjcj; na příklad ſwátky welikonočnj a ſwatoduſſnj. Též gſau některé ſwátky zaſwěcené, o kterýchž wſſickni wěřjcj magj powinnoſt obcowati wečegným ſlužbám Božjm a ſlužebné práce ſe zdržowati; n. p. ſwátek ſw. apoſſtolů Petra a Pawla; giné pak gſau nezaſwěcené, kteréž ſe konagj přiměřenau mſſj ſw. a kněžſtými hodinkami, gimž obcowati wěřjcj lid nenj zawázán. Poſléze ſluſſj i toho podotknauti, že před některými ſlawněgſſjmi ſwátky k rozmnoženj ſlawnoſti předcházj den přjprawnj, genž ſlowe „wigilie,“ což znamená tolik co bděnj a odtud počátek wzalo, že za prwnjch časů před některými znamenitěgſſjmi ſwátky ſkutečně křeſťané po celau noc bdjce na modlitbách až do gitra trwali a k naſtáwagjcj ſlawnoſti ſe připrawowali, odkudž i české gméno gitřnj; pozděgi pak toto na den před ſwátkem odloženo geſt, wygjmage gediné gitřnj o wánoci. Některé ſlawněgſſj ſwátky magj také oktáw; což geſt tolik, co oſm dnj po ſobě sběhlých; w nichžto ſe památka ſwátku tohoto prodlužuge.

Co geſt cjrkewnj rok a gak ſe koná?

Weſſkeré neděle a ſwátky, kteréž ſw. cjrkew během roku ku poſwěcenj wěřjcjch koná a ſlawj, gſau maudře w geden celek uſpořádány, w němžto ſe kazdoročně w živé památce žiwot Páně a geho ſwatých obnowuge, a tak ſe úplná památka toho koná, což Bůh w Kriſtu a w geho ſwatých k ſpaſenj lidſtwa způſobiti ráčil. Rok takto uſpořádaný nazýwá ſe „rok cjrkewnj,“ čili rok poſwátný; a počjná dobau wánočnj. Tuto pak předcházegj co přjprawa čtyry neděle adwentnj; z nichžto prwnj, kterauž ſe rok cjrkewnj wlaſtně počjná, padá na ſw. Ondřege, neb na neděli okolo něho. Na tyto neděle náſleduge 25. proſince hod Božj wánočnj, s předcházegjcj wigilij ſſtědrého dne a s pohodjm, kteréž wlaſtně trwá až do neděle dewjtnjk; tak ſice, že po narozenj Páně náſleduge ſwátek ſw. Štěpána, pak w oktáwě den obřezánj Páně (občanſký nowý rok), na to 6. ledna ſwátek zgewenj Páně neb tří králů, po kterémž ſe hned méně hned wjce neděl počjtá, mezi kteréž někdy i po nich padá ſwátek očiſtowánj Panny Marie, totiž dne 2. února. Od neděle pak dewjtnjk počjná wlaſtně doba welikonočnj a ſice, náſledugjcj dwě neděle až do ſſtaredé ſtředy ſlowau předpoſtj.

Digitized by Google

Od sſtaredé pak ſtředy po 6 neděl až k Božjmu hodu welikonočnjmu geſt wlaſtně půſt, načež následuge welikonoc s pohodjm ſwým w ſſeſteru powelikonočnjch nedělj; tak že po páté neděli welikonočnj ſe konagj křjžowé dny a hned po nich we čtwrtek ſe ſlawj den na nebe wſtaupenj Páně; čjmž wlaſtně pohodj welikonočnj ſe ukončuge. Dewatero dnů pak následugjcjch geſt wlaſtně přjprawa neb předhodj k letnicjm, kteréž hned deſátý den po na nebe wſtaupenj Páně s oktáwem ſe ſlawj; a pak hned wjce hned méně neděl po ſw. Duſſe co pohodj ſe počjtá; w nichžto ſe prwnj neděli koná ſwátek neyſwětěgſſj a nerozdjlné Trogice Božj, a pak následuge we čtwrtek ſlawnoſt Božjho Těla. K těmto ſwátkům Páně ſe přikadj během roku cjrkewnjho přjhodně, zwlášſtě pak po letnicjch, oſtatnj zaſwěcené ſwátky ſwatých, gakož u nás w adwent ſwátek nepoſkwrněného početj Panny Marie; pak i dne 25. března ſwátek zwěſtowánj Marie Panny, u nás dne 16. máge ſw. Jana, dne 29. čerwna ſw. Petra a Pawla; na to ſwátek nawſſtjwenj, na nebe wzetj, narozenj a gména Marie Panny; pak ſw. Wáclawa (dne 28. září), a poſléze, když ſe rok cjrkewnj ku konci klonj, ſlawj ſe ſwátek dne wſſech ſwatých a po něm ſe koná památka wſſech wěrných duſſj w očiſtci, a pak končj ſe poſlednj nedělj po ſw. Duchu rok cjrkewnj.

Gakkoliwěk cjrkewnj rok rozdjlný geſt od roku občanſkého, gežto gindy počjná a giný má cjl a ſměr; předc běžj wedlé něho, a w mnohém ſe s njm ſhoduge:

Cjl roku občanſkého zagiſté geſt, abychom dle rozličných dob čas ſwůg rozděliwſſe, pořádek w žjwot občanſký a domácj uwáděli; a rownež geſt cjl roku cjrkewnjho, abychom dle poſwátných dob cjrkewnjch žjwot ſwůg duchownj uſpořádali. Obecný rok řjdj a pořádá ſwé časy dle ſlunce, měſjce a hwězd, kteréž, gak dj pjſmo ſw., Bůh ſtwořil, „na znamenj časů, dnj a roků“ [1]). Dle oběhu země okolo ſlunce počjtá ſe doba roku, kteráž trwá něco přes 365 dnj, dle poſtawenj země k ſlunci a gegjho přibljženj-ſe k ſlunci neb wzdálenj-ſe od něho rozeznáwagj ſe čtyry ročnj časy. Oſtatně pak dělj ſe rok a počaſj geho na měſjce, téhodny a dni, w kterýchž rozličné proměny měſjce a poſtawenj geho i hwězd k ſlunci rozeznáwáme. Podobně má i cjrkew Božj ſwá ſwětla, kteráž gſau gj na znamenj časů. Slunce zagiſté geſt w křiſti duchownj Kriſtus Pán; gakž geg wyznačil Malachiáš prorok, nazýwage Ho „ſluncem ſprawedlnoſti“ [2]); měſjc pak geſt w cjrkwi ſw. předobrazenj Marie panny, na kteraužto ſe ſluſſně obracj ſlowa pjſně Šalomaunowy, že geſt „krásná gako měſjc“ [3]) a hwězdy cjrkwe ſw. gſau ſwatj a wywolenj Božj, kteřjž s Kriſtem kralugj [4]), a od něho ſwau ſlawu a ſwůg leſk berau, gakž dj Duch ſwatý, „že ſtkwjti ſe budau co hwězdy wždy a na wěky“ [5]). Gako pak země ſluncem, gakožto newiditelně ſtředem ſwým držená, okolo něho ſe krauží a oběhem tjmto rozličnj časowé ročnj powſtáwagj: podobně držj ſe i cjrkew ſwého ſlunce, Kriſta, a ſlawjc ſkutek wykaupenj geho, pohybuge ſe každoročně okolo něho, co okolo ſtředu ſwého, a konagjc památku znamenitých dob z žjwota geho a geho ſwatých, dělj rok ſwůg na rozličné časy. Takto rozeznáwáme čas před wánocmi a po wánocech, čas welikonočnj a ſwatoduſſnj; tudy ſe i řjká na hromnice, o ſw. Jiřj, o ſw. Wáclawě atd.;

[1]) I. Mogž. 1, 14. [2]) 4, 2. [3]) 6, 9. [4]) Sněm Trid. [5]) Dan. 12, 3.

Digitized by Google

ano ſtarj, u nichž ſw. náboženſtwj a cjrkewnj pořádek nade wſſecko platil, počjtali a značili dny dle ſwátků w ten den připadagjcjch. A wſſak i s přjrodau ſamau ſrownáwá ſe u nás rok cjrkewnj, gežto ſe zdá, gako by ona poſwátné doby s rokem cjrkewnjm ſpoluſlawila. Swatá doba adwentnj padá w čas, kdežto ſlunce neynjže ſtogj, dnowé gſau neykratſſj, noci neydelſſj, a weſſkerá přjroda takořka w hrob zimnj pohřjžena gſauc, odpočjwá, — což zagiſté geſt trefný obraz doby ſwěta, kterauž nám w adwentě cjrkew připomjná, wěku totiž před Kriſtem Pánem, kdežto ſwět w temnoſti bludu a hřjchu pohřjžen w ſtjnu ſmrti ležel. Pak, když ſlunce počne wýſſe wſtupowati — den roſte, noci ubýwá, přjroda okřjwá, a naděge ſe ukazuge, že brzy wſſe k nowému žiwotu procitne, tuk ſlawj cjrkew trefně narozenj Páně, kterýž geſt wycházegjcj ſlunce ſprawedlnoſti, s njmžto wzeſſlo ſwětlo prawdy a naděge ſpaſenj a nowého duchownjho žiwota. Swatá doba welikonočnj padá na počátek gara. Wſſe ſe křjſſj z dlauhého zimnjho ſna, a budj ſe k nowému žiwotu. Semeno w zemi wložené pučj a wycházj, ſtromowj ſe počjná zelenati, ptactwo nebeſké započjná prozpěwowati pjſně ſwé, — wſſe toto upomjná člowěka na wzkřjſſenj, gehožto rukogemſtwjm geſt owſſem z mrtwých wſtánj Páně, kdežto po ſnu ſmrti w oſlaweném těle k lepſſjmu žiwotu procitneme, gehožto pak rukogemſtwjm geſt wzkřjſſenj Páně, kterýž o welikonoci ſlawjme. O letnicjch pak ſe koná památka ſeſlánj Ducha ſw., w kterémžto dilo wykaupenj dozrálo, a prwotiny přineſlo — totiž prwnj obec křeſtanſkau. Gak krásný obraz toho poſkytuge přjroda w tento čas! Slunce neywýſſe ſtogjc paſjlá ſwé ohniwé paprſky na zemi, a celá přjroda ſtogj w plné ſjle a w kwětu, a gižgiž počjná prwnj owoce zráti. Oſtatnj pak čas poſwatoduſſnj padá do druhé čáſti léta a na podzim, kdežto úroda Božj dozrawá, a ſklizuge ſe, dar to požehnánj Božjho a odměna přičinění lidſkého; w čemž zagiſté krásně značen geſt obraz času tohoto poſwatoduſſnjho, w kterémžto ſe cjrkew snažj, aby wěřjcj hogné owoce wykaupenj Kriſtowa, gežto ſe gim poſud žiwě předſtawowalo, přinásſeli, přičiniwſſe ſe s miloſtj Božj k ctnému a křeſtanſkému žiwotu. Konec pak roku cjrkewnjho, kdežto cjrkew, konagjc památku wſſech ſwatých a wěrných duſſj w očiſtci, wede wěřjcj do kragin wěčnoſti, padá přjhodně na konec podzimu, kdež hynaucj přjroda nám konec wſſeho, což pozemſkého geſt, ukazuge a myſl naſſi obracj na wěčnoſt.

Kterak má katolický křeſťan cjrkewnj rok konati?

Má-li cjrkewnj rok uwéſti w pořádek duchownj žiwot náš a weſkrz ho poſwětiti, muſj ſe náležitě konati. Na ten cjl a konec ſluſſj znamenati:

1. Každý wěrný katolik má poſwátné doby a ſlawnoſti, kteréž ſw. cjrkew během roku koná, ſpolu s nj konati; a tudy i wzneſſené památky a tagemſtwj, kteréž ſe w nich obnowugj, žiwě na myſl ſobě uwáděti.

2. Má i ſwátky tyto w duchu cjrkwe ſw. ſlawiti; to geſt s tjm úmyſlem, tjm způſobem a těmi city, gakéž s ſebau přinášſj duch poſwátné doby kterauž prawě konáme.

3. Protož má i duch poſwátného roku žiwotem naſſjm duchownjm wládnauti a gej řjditi; máme ſe totiž do ſwatých děgin a tagemſtwj, kteréž ſe nám prawě w poſwátných dobách žiwě na oči kladau, wyrawiti, a celau duſſj ſwau ponořiti, takřka u wnitř

Digitized by Google

duſſe ge opakowati, a k čemu nás wedau, k čemu wzbuzugj, w žiwotě ſwém uſkutečniti; gak dokládá zbožný Tomáš Kempenſký, an pjſſe: „K ſlawněgſſjm ſwátkům máme ſpaſitelná cwičenj obnowowati. Od ſwátku do ſwátku máme ſobě něgaké předſewzetj uložiti, gako bychom ſe tu giž s tjmto ſwětem laučiti a k hodu na wěčnoſt ubjrati měli“ [1]).

4. Gakož ale poſwátné doby cjrkewnjho roku kráſně ſauwiſj a geden celek twořj: magj ſe také nepřetrženě wykonáwati a u wnitř bez uſtánj a prodlenj ony ſwaté prawdy, zbožné city, ſpaſitelná myſſlenj a dobrá předſewzetj a křeſtanſké ſkutky, ku kterýmž nás poſwátné doby tyto wzýwagj a wzbuzugj — chowati, žiwiti, množiti a w ſkutek uwáděti. Protož, gako w cjrkewnjm roku žádný čas poſwátný nepočjná, leč by minul předcházegjcj čas přjprawy, rownež ſe nemá žádná cjrkewnj doba naſtaupiti a ſlawiti, leč bychom předeſſlau náležitě wykonali; aniž ſluſſno, ſkutkem poſwěcenj na budaucj dobu odkládati; alebrž každá přjtomná doba má w nás to, čemuž učj a k čemuž nás wzbuzuge, co ſpaſitelného půſobj a poſkytuge, w ſkutek uwoditi, dřjwe nežli ginau a nowau dobu započjnáme. Kdož ſe w adwentnjm čaſe náležitě ku přjſſtj Páně nepřiprawil, nemůže ſe o wánocech w geho ſrdci zroditi Božſký Wykupitel; kdož pak w poſtě s Kriſtem Pánem hřjchu nezemřel, nemůže s njm o welikonoci k žiwotu wěčnému powſtati; a kdož s njm oprawdu nepowſtal, w tom nemůže Duch ſw. přjbytek ſwůg wzjti; a w komž Duch ſw. nepřebýwá miloſtj ſwau, nemůže geho žiwot poſwětiti, a ten nemůže hogné owoce k žiwotu wěčnému přinéſti, aniž utěſſeně pohlédnauti ku kraginám wěčnoſti a pomyſliti na ſaud, když ku konci roku cjrkewnjho nám ge cjrkew ſw. připomjná. W tomto ohledu dj trefně dotčený Tomáš Kempenſký: „K takowýmto ſw. časům ſe pečliwě připrawugme, a co neypobožněgi ge wykonáweyme, a přjſněgi tu zachowáweyme wſſecky ſwé powinnoſti, gakobychom ſmrtj co neydřjwe odměnu za ſwau práci od Boha měli přigmauti“ [2]).

Gakého užitku nabýwá křeſtan z dobře ſtráweného cjrkewnjho roku?

Odměňuge-li ſe kdy práce, kterauž člowěk podniká, děge ſe to zagiſté, když katolický křeſtan w duchu cjrkwe koná gegj rok a gegj ſlawnoſti. Mnoho zagiſté těžj tu duchownjho užitku, kterýž neylépe poznati a oceniti může ten, kdož w ſkutku dle ſw. cjrkwe kráčege w žiwotě ſwém toho zakuſil. Protož ku konci budiž gen krátce o tom powědjno:

1. Cjrkewnj rok přiwozuge nám k myſli čáſt po čáſti prawdu ſw. náboženſtwj a geho tagemſtwj a ſtawj ge nám žiwě na oči, tak řka ge opakugjc a obnowugjc; tjm nám předſtawuge neuſtále žiwot Pána Jeſu Kriſta, i rady, kteréž Otec nebeſký k wykaupenj naſſemu uložil; takto nás negen žiwě učj ſwatému náboženſtwj a ſpaſitelným prawdám geho; ale dotýká ſe i mocně ſrdce naſſeho, budě w něm rozmanité a zbožné city wjry, naděge a láſky, blahé radoſti, ſpaſitelné žaloſti, ſwaté tauhy a wzbuzuge nás mocně ku wſſelikerým křeſťanſkým ctnoſtem, a přiſpjwá hogně k tomu a půſobj, „aby Kriſtus w nás

[1]) I. kniha 19. kap. [2]) Tamtéž.

Digitized by Google

byl utwořen“ [1]). Takowýmto způsobem gsau slawnosti cjrkewnj w prawdě každoročně se wracugjcj ewangelistowé, kteřjž neustále swětu hlásagj welike skutky Božj w lidstwu a geg mocně wzbuzugj ku křesťanskému žiwotu.

2. Každá slawnost Páně přinášjj a poskytuge nám nowé dary a milosti Božj, abychom žili w Kristu a on w nás. O wánocech se Kristus duchownĕ rodj w srdcjch nassich; o welikonoci s njm hřjchu umjráme a powstáwáme k nowému žiwotu; o swatodusšnjch pak swátcjch béře Duch sw. přjbytek swůg w nás a naplňuge nás milostj swau. Konagjce tedy swátky a slawnosti tyto náležitě w duchu cjrkewnjm, stáwáme se účastni milostj těchto a wykaupenj Kristowa.

3. Cjrkewnj rok neustále se wracugjcj a opakugjcj obsahuge a zaugjmá gako w něgakém poswátném kruhu celý žiwot křesťana a wyzýwá ho, aby wesškerého běhu žiwota swého, co nepřetrženého řetěze swatých dob powažowal, kteréž pak konage, obracj wšechen čas swůg na Boha, od něhožto čas počátek béře, a tjm také wede wěk swůg nazpět do wěčnosti, odkudž neustále plyne. Takto w prawdě „wykupuge čas“ [2]), a u prostřed proměn wěku drže se pewně toho, což se neměnj a nikdy nepřestáwá, započjná giž zde žiwot wěčnosti. Rok za rokem mu plyne — a každý rok gest mu rokem milosti; a když mu posléze wyplyne wesškerý žiwot, kyne mu blahá wěčnost, kdež slawiti bude wěčný swátek, swátek lásky a milosti Božj a Syna geho Krista Pána, gehož w sobě uhwořil, w němž žil a umřel. Blaze mu; tehdáž shlédá, že cjrkewnj rok, dobře a w duchu cjrkwe stráwený, gest w prawdě rok milosti a žiwot, kterýž takowé roky počjtá, gest w skutku žiwot křesťanský, žiwot wedaucj k wěčnému blahoslawenstwj! —

A blaze tobě, laskawý čtenáři, pakli i ty wěrně následuge cjrkwe své, takto léta swá tráwiti budeš! A aby se ti tjm šťastněgi podařilo, k tomu ti má napomáhati přjtomná kniha. Wezmiž gi tedy a pilně w nj čjtey, a což prawého, dobrého a spasitelného w nj nalezneš, přilož k srdci swému, chowey to w něm, a hleď to w žiwotě w skutek uwésti. Milost Pána nasseho Jezjsse Krista, a láska Božj a aučastenstwj Ducha swatého budiž s duchem twým. Amen.

[1]) K Gal. 4, 19. [2]) K Efez. 5, 17.

Digitized by Google

Swatá doba wánočnj.

Předběžnj zpráwa.

O době wánočnj, a co obsahuge?

Poswátná doba wánočnj béře gméno swé od oné swaté noci, w kteréž se pramen wssj swatosti a půwodce nasseho poswěcenj zroditi ráčil, a kteráž se tedy wssjm práwem wánoc, tolik co swatá noc, nazýwá. Počjná se pak wánočnj doba s prwnj nedělj adwentnj a trwá až do neděle dewjtnjk; a koná se na památku wtělenj a narozenj Páně, gakož i giných důležitých událostj z dětinstwj geho.

Co znamená swatý adwentnj čas, a proč a gak se koná w cjrkwi swaté?

Se sw. adwentnjm časem počjná cjrkew sw. nowý rok swůg; an w této době se zwlásstě wtělenj Páně w žiwotě Marie Panny připomjná, kdežto spasenj nasse počátek wzalo. Přjsstj zagisté Wykupitelowo gest nowé stwořenj a obnowenj lidstwa, gjm tedy slussj započjnati nowý čas a nowé léto, totiž léto milosti, smjřenj a rok wykaupenj, o kterémž giž Jesaiáš prorokowal [1]) a Kristus Pán sám swědčil [2]). Slowo pak adwent pochodj od latinského slowce adwentus, což znamená tolik co přjsstj (Páně). Přjsstj wssak Páně gest trogj: prwnj zagisté gest tělesné, když sezrodiw přissel w těle swém na tento swět; druhé pak gest duchownj, když totiž do srdce nasseho přicházj a w něm swatau prawdau a milostj swau se duchowně rodj; třetj pak a poslednj přjsstj gest, když přigde — w den poslednj, gakožto sprawedliwý Saudce žiwých i mrtwých; aneb gak trefně dj medoústý učitel cjrkwe sw. Bernard: „w prwnjm přjsstj přissel k člowěku, w druhém wcházj w člowěka, a w třetjm přigde proti člowěku.“ Má-li prwnj geho přjsstj prospěti nám, a nemá-li třetj přjsstj geho co Saudce sprawedliwého nám býti k odsauzenj, musj Kristus Pán přigjti k nám, w srdce nasse, a duchowně se zroditi w něm. Na ten cjl a konec se slawj wánoce. A wssak, což swatého gest, nemůže přebýwati w srdci neprawém, a což čistého, nemůže přebýwati w srdci nečistém: rowněž nemůže Pán zroditi se a přebýwati w srdci nehodném a hřjssném. Protož, bychom srdce swé hodně ku přjsstj Páně připrawili, koná se sw. adwentnj čas. Ano, gako Pán Bůh sám, dřjwe než skutečně poslal Wykupitele, pokolenj lidské po čtyry tisjce let ku přjsstj geho připrawowal: připrawuge i cjrkew sw. po čtyry neděle adwentnj wěřjcj swé k památce přjsstj tohoto a k duchownjmu přjsstj Spasitele w srdce gegich; a to následugjcjm způsobem:

1. Zapowjdá po celý adwentnj čas swatebnj weselj a wsseliké hlučné plesy, kteréž se nesrownáwagj s tichau kagicnostj této doby. Rowněž i se užjwá w neděli

[1]) Jes. 61, 2.; 63, 4. [2]) Luk. 4, 19.

Digitized by Google

při službách Božjch raucha modré barwy, barwy to polowičnjho smutku, gaký kagicnosti přissussj; anij se zpjwá při mssi sw. Gloria, anij se řjká: „Te Deum laudamus;“ gelikož gsau to radostné chwalozpěwy, kteréž se k smutku této doby nehodj.

2. Proto také ustanowuge cjrkew častěgssj posty, gakožto znamenj a powzbuzenj ku kagicnosti a prostředek k naprawenj žiwota. W Čechách se konagj adwentnj posty tjm, že we středu gest ugma na gidle, w pátek ale úplný půst.

3. K naprawenj a obnowenj žiwota nás wzbuzugj wssecka čtenj, kteráž koná cjrkew w ten čas, gak w rorátnjch zpěwech tak i w modlitbách, zwlásstě pak i we sw. Ewangelijch nedělnjch, gichžto wýklady tuto následugj:

Neděle prwnj adwentnj.

Ewangelium sw. Lukásse w 21., 25—33.

a onoho času řekl Pán Ježjš k učennjkům swým: Budau znamenj na slunci a na měssci, i na hwězdách, a na zemi daw národů pro bauři zwuku mořského a wlnobitj: tak že budau schnauti lidé pro strach a pro očekáwánj těch wěcj, kteréž přigdau na wessken swět; nebo moci nebeské hýbati se budau. A tehdážť uzřj Syna člowěka, an se béře w oblace s mocj welikau a s welebnostj. Když pak ty wěci počnau se djti, pohlebtež a pozdwihnětež hlaw swých: neb se přiblížuge wykaupenj wasse. I powěděl gim podobenstwj: Patřte na fjkowý strom a na wssecko stromowj, když giž wydáwagj z sebe pupence, wjte, že bljzko gest léto. Takž i wy, když uzřjte, ano se tyto wěci děgj, wězteż, že bljzko gest králowstwj Božj. Amen prawjm wám, že nepomine pokolenj toto, až se wssecky wěci stanau. Nebe a země pominau: ale slowa má nepominau.

Wýklad.

Čtyry dni před utrpenjm swým učil Pán Ježjš naposledy w chrámě, a wytýkage Židům gegich zatwrzelost a přewrácenost, kterauž wždy gako otcowé gegich swaté prawdě a hlasatelům gegjm wzdorowali, pronásledugjce gich, zwolal posléze: „Jeruzaléme, Jeruzaléme, kterýž zabjgjš proroky a kamenugeš ty, kteřjž k tobě posláni gsau: kolikrát gsem chtěl shromážditi syny twé gako slepice shromažduge pod křjdla kuřátka swá, a nechtěl gsi! Ay zanechá se wám dům wáš pustý“, totiž chrám wáš a město toto [1]). Slowa tato naplnila srdce učennjků nepokogem a zármutkem; protož když sslu-

[1]) Mat. 23, 37. 38.

Digitized by Google

powali s chrámu, učinili mistra pozorna na krásnau stawbu a stkwostnost geho zewněgssj, kterýž w skutku z bjlého mramoru wystawen s pozlacenými střechami swými welebné poskytowal diwadlo. Pán ale opakowal, což prwé giž prawil, doloživ, že ani kámen na kameni nebude zůstawen. Zatjm pak přissli gsau na horu Oliwetskau, s njžto se oku otwjrala překrásná wýhljdka na Jerusalem a na chrám, kterýž poslednjmi paprssky zapadagjcjho slunce ozářen u welebné krásе rozkládal se před nimi. Tuto přistaupili učennjci bljže ku Pánu, tázjce se ho na to, což gim prwé oslowil, a co srdce gegich tak tjsnilo. Gelikož ale dle wsseobecného smýsslenj Židů se domnjwali: že nemůže býti chrám a Jerusalém wywrácen, leč by přissel konec swěta, kdežto i Messiáš přigde, a wsse obnowj, tázali se na obé: na čas, kdy se to stane a gaká znamenj budau přjchodu geho a skonánj swěta. Na obě tyto otázky odpowěděl gim Pán Ježjš. Zprwu gim wyprawil zkázu Jerusaléma [1]) a pak konec swěta a přjchod swůg; gakž to dnessnj sw. Ewangelium wypisuge. Gako zkázu Jerusaléma tak i přjsstj Páně na konci swěta budau předcházeti znamenj hrozná; znamenj to na slunci a na měsjci i na hwězdách; totiž gak to obssjrněgi wypisuge sw. Matauš [2]), slunce se zatmj, ano buď lesku swého bude zbaweno neb wystaupj z postawenj swého k zemi, tak že záře geho zemi wjce nedostjhnau; a následowně že i měsjc nedá swětla swého, poněwadž swětlo své od slunce béře, pak i ostatnj hwězdy nebeské wystaupj z drah swých a nespatřj se wjce, prawě tak gakoby s nebe spadly. Následkem tohoto i země otřesena bude a moře se zbauřj, a wystaupj z mezj swých; kterážto wsseobecná zkáza a negistota toho, což gesstě přigde a djti se bude, takowau hrůzau a bázni naplnj lidi, že pro strach schnauti budau národowé, nebo wůbec celá saustawa těl nebeských z pokádku a z drah swých wystaupj, gakoby se wsse w niwec obrátiti mělo. Na to pak následowati bude přjchod Syna člověka, a an budau národowé s hrůzau očekáwati, co přigjti má, uzřj geg, an se béře w oblace s mocj welikau a welebnostj. Wyprawiw takto přjchod Syna Božjho k saudu, obrátil se posléze k učennjkům swým, těsse ge a dokládage: Wy pak přátelé mogi, když uzřjte, že tyto překwraty welké se počnau djti, nebogte se a nestrachugte se; alebrž raděgi utěsseně popatřte na toto wsse; neb toto wsse gest předoznámenjm mého přjsstj, z čehož gistě budete moci sauditi, že se přibližuge i wykaupenj wasse. Aby pak učennjci toto tjm spjsse pochopili a sobě pamatowali, powěděl gim podobenstwj: Gako fjk a ostatnj stromowj, když počjná pučeti, gest bezpečným znamenjm, že se bljzj léto: podobně i tyto wěci, když se djti budau, gsau wám gistým znamenjm, že bljzko gest ten čas, kdež přigdu a obnowjm králowstwj swé. — A abyste se nedomýsseli, že tyto wěci gsau tak přjliš wzdálené, wiztež a měgte za to, že nepomine pokolenj toto (totiž lidi wůbec), až se wssecky tyto wěci stanau. A to se stane tak gistě, že když i nebe i země pominau a se proměnj, slowa má zůstanau bez proměny a gakožto prawda státi tu budau wěčně.

---

[1]) Wiz Ewangelium na posledni neděli roku. [2]) 24, 29.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Apoſtolowé ſlowanſſtj, ſw. Cyrill a Method, doſtali ſe na apoſtolſké ceſtě ſwé do Bulhar ke králi Boriſowi, gehožto ſe ſnažili obrátiti na křeſťanſkau wjru. A wſſak při ſurowé powaze krále tohoto nebylo naděge, že by ſnadno ku poznánj a k přigitj wjry křeſťanſké přiweden býti mohl. Wſſecky pokuſy, učiněné od ſeſtry a řeckého kněze Kufara, nýbrž i od Methoda ſamého, byly poſud marné. Kriſtus Pán zapowjdá ukrutné krwe proléwánj, učj pokoře, tichoſti, trpěliwoſti a láſce: takowéto učenj nemohlo ſrdci hrdého, pánowitého a bogowného krále ginak leč odporné ſe zdáti. Sw. Method prohlédl dobře wſſecku duſſi Boriſowu, a gal ſe malowati obraz poſlednjho ſaudu. Krále počalo zagjmati djlo ſw. maljře a dychtiwě pčekáwal dokonánj obrazu newjdaného. Duchem Božjm nadſſený Method wyljčil na obraze živými barwami oſud bezbožných i ctnoſtných, wyobraziw přjchod welebný Božſkého Saudce s zástupy angelů nebeſkých, blaženau ſláwu ſprawedliwých do nebe ſe beraucjch, a hrozné muky hřiſſnjků do pekla odſauzených. Král uzřew poſléze nagednau welebný a ſtraſſný tento obraz, celý ſe poděſil. Sw. maljř wyložil pak polekanému a třeſaucjmu ſe panownjku dogjmawými ſlowy wſſecken wýznam obrazu toho: miloſt Božj pak dokonala djlo toto. Král chtěge ngjti hrůzy dne ſaudnjho i ſtraſſné wěčnoſti, požádal Methoda, aby geg wyučil křeſťanſké wjře; a poznaw gi pokřtěn geſt l. P. 861 [1]). A týž obraz ſaudnjho dne, wyljčený živými barwami wlaſtnjch ſlow Kriſta Pána, ſtawj ſe i tobě, milý křeſťane, od cjrkwe ſw. w dneſſnjm ſw. Ewangelium před oči; zagiſté z žádné giné přjčiny, než abys ho i ty bedlivě uwažuge ſpaſitelnau bázni naplněn, s zbožnau křeſťanſkau myſlj nowý tento cjrkewnj rok naſtaupil a geg w ctnoſti a ſprawedlnoſti trávil, co prawý křeſťan a takto uſſel pomſty Božj, až ſkutečně den tento naſtane. Protož naň, na obraz tento ſtraſſného ſaudu, obrat zřetel swůg, duſſe křeſťanſká, a rozgjmey ho pobožně.

Wyprawuge ſe o Tamerlánowi, knjžeti tatarſkém, že dřjwe nežli města dobýwal, dal tři dni po ſobě před njm ſtan wyſtawěti, a pak wyſtřčil prwnj den bjlau korauhew na znamenj miloſti a pokoge, geſtli ſe wzdagj; druhý den pak čerwenau na znamenj boge, ukazuge na krwawau seč, kterauž způſobj, pakli mu budau odpor činiti; třetj den pak. ukázal černau korauhew na znamenj konečného wyhlazenj. A podobně to činj i Bůh. Zprwu nám ukazuge znamenj pokoge, ſw. to křjž a wykaupenj geho; a když odporugeme k němu ſe obrátiti, dává nám znamenj ſwého hněwu, nawſſtěwuge nás morem, hladem a válkau a t. d.; poſléze, když i to neproſpěge, w den poſlednj dá nám znamenj zkázy a záhuby ſwěta.

„Budau znamenj," dj ſw. Ewangelium: a gaká? znamenj na nebi, na ſlunci a na měſjci, i na hwězdách, a budau také znamenj na zemi ſauženj národů pro bauki zwuku mořſkého a wlnobitj; nebo moci nebeſké ſe

[1]) Blahowěſt r. 1847. č. 6.

Digitized by Google

hýbati budau. Tak gsau znamenj, kteráž přijsstj Páně předcházeti a ge zwěstowati budau. O Boże, gaká to hrozná znamenj! — Hle gak pewně stogj obloha nebeská po tolika wěků nad námi. Nechť zuřj bauře, nechť se křižugj blesky, nechť sebe strassněgi rachotj hrom; bauře se utisstj, mraky zmizj a nebe se wygasnj a pewně a nepohnutelně gako druhdy pnau se opět nad námi nebesa a libě třpytj se hwězdy gegich! — A na gak pewných základech stogj země! Po mnoha wěků koná dráhu swau okolo slunce a nikdy newystupuge z nj, ak bauřj moře w strassném gekotu wlnobitj, ak gi otřásá hrom a blestowé děsnj; ak přjwaly se na ni wylěwagj a sopky se z nj chrlj; onak stogj pewně, neporussena w celku swém a má swé gitro a wečjr, garo a geseň, kwjtj i mráz. A předc gakkoliwěk nepohnutelná pne se obloha nad námi a tělesa nebeská na nj, ač pewně stogj země pod námi: Pán pokyne: a — moci tyto nebeské hýbati a třásti se budau. — Wiz ten krásný pořádek, gaký panuge na swětě! Hle, gak kolugj hwězdy nebeské na nesmjrné obloze okolo slunce, pokogně konagjce dráhy swé, žádná druhé nepřekážegjc, gedna druhé poskytugjc swětla, gedna druhau w běhu podporugjc a držjc. Než Pán pokyne — a ony wystaupj z drah a kolegů swých, a slunce, kteréž rok za rok w zpanilém lesku od prawěků oswěcowalo zemi, zatmj se, a stříbrný měsjc, kterýž gasně oswěcowal noci, newydá swětla swého, a hwězdy, kteréž tak welebně zwěstowaly čest a sláwu Božj, zmizj, gakoby spadly, s oblohy, a nebude gich widěti. A země, zpanilá země, toto utěssené sídlo tolikera pokolenj, otřesena bude! Moře wystaupj z břehů swých a bauřiti bude w gekotu hroznem a wlny geho hroziti budau potopau wesstkerému stwořenj; pak wysslehnau plamenowé dáwno skrytj w útrobách země a strawj gi a wsseliké tworstwo a obrátj ge w spáleniste; gakž twrdj sw. Petr, an pjsse: „Nebesa, kteráž nynj gsau, i země tjmž slowem odložena gsau, zachowána k ohni, ke dni saudu a zahynutj nessletechtných lidj" (2. Petr. 3, 7.). Ay, zde ležj země druhdy tak zpanilá, nynj ale pustina, nic nezůstalo z nj než sutiny a popel zahalený w hustý dým. Brzy gsau uplynuli tisjcowé let sláwy gegj, zmizelik gako wčeregssj den. Kde gsau kjsse gegj druhdy tak mocné a slawné? — zmizelyk gsau a nenj gich wjce. Kde gsau palácowé gegj s takowau nádhernau stkwostnostj stawené? — nenj o nich pohádky, gako o chatrči žebráka. Kde gsau bohatstwj, kde statkowé gegj, tak lakotně shromažděwané? — gsau prach a popel. O, můg Boże! pro tyto wěci se prolewá tolik krwe, lopotj a plazj se lidé dnem i nocj? Pro tyto wěci powstáwá tolik hádek, tolik swárů? Pro tyto wěci cedj se tolik slz, tolik potu se prolewá, a tolik neprawostj se pásse? — Což newědj lidé, že pomine sláwa tohoto swěta, a toliko ten, kdož plnj wůli Páně, zůstáwá na wěky? Ach, oni to wědj; slowo Božj gim to káže neustále, a widj to w tisjcerých podobenstwjch a obrazjch přjrody — a předc nechtěgj tomu wěřiti aneb zapomjnagj na to. Přikládagjce srdce swé k swětu a k statkům geho, zapomjnagj na Boha a nechtěgj wěděti o slowu geho, a wěřiti gemu; oni stawj swět nad Boha, twory nad Twůrce. A protož předcházeti budau strassná znamenj přjsstj Saudcowo!

Tehdáž počne Bůh newěrným tworům swým zgewowati swau moc a welebnost; tehdáž gim dokáže, žek gest Twůrcem wssech wěcj, a že wssecko posslo z ruky geho, žek on gest Pánem neobmezeným wsseho swěta a že wsse od něho záwisj, že na geho rozkaz

ſwěty powſtáwagj a zacházegj. Nebeſa zagiſté zwěſtowala čeſt a ſláwu Geho neuſtále, a země byla wždy hotowá na pokynutj poſlauchati Ho; toliko lidé, rozumnj lidé, nechtěli porozuměti hlaſu tomuto, aniž dbáti ſwatého zákona geho. Protož otřeſau ſe na rozkaz Páně základowé ſwěta; aby wſſecka naděge, kterauž lidé w tento ſwět ſkládali, wſſecka podpora, na kterauž ſe zpoléhali, wſſecken klam, kterýž ge zaſlepowal, pominuly, a oni wſſeho zbaweni w ſutinách poznali moc a welebnoſt Twůrce, gehožto dřjwe znáti nechtěli. A poněwadž člowěk wſſech tworů proti ſwému Bohu nadužival: muſjk i weſſkerj živlowé s uraženým Bohem proti člowěku bogowati. On nadužival ſlunce dennjho, kteréž muſelo oſwěcowati geho zločiny: proto ſe mu zatmj; naduživalk gaſných nocj, měſjc a hwězdy muſely mu ſwjtiti k neprawoſtem geho: proto newydá měſjc ſwětla ſwého a hwězdy uhaſnau; naduživalk moře k laupeži: a proto ſe zbaurj wlny geho w hroznem zwuku proti němu; naduživalk země, kteráž ſe ſtala děgiſſtěm geho neprawoſtj: a proto ſe tato otřeſe a podwrátj. „Tuk muſj wſſe zlé ſplynauti, dj ſw. Řehoř, aby ſe zwěſtowalo wěčné zlé“ [1]). „(Bůh) naoſtřj twrdý hněw w kopj, a bogowati bude s ujm okrſſlek země proti neſmyſlným,“ dj nadſſeny mudřec ſtarého zákona [2]). A když ſe toto djti bude, což počnau lidé ſobě? „Na zemi, dj ſw. Ewangelium, budau ſchnauti lidé pro ſtrach a očekáwánj těch wěcj, kteréž přigdau na weſſkeren ſwět.“ A gak ginak? Když ſe nebeſa potahugj černými mraky, a wichřice počjná zuřiti a na nebi ſe křižowati bleſkowé a hrom rachotiti, aneb když ſe počjná země třáſti a káceti ſtawby a města a dědiny, aneb když ohniwý požár přjbytky trávj a ge w popel obracj; — gaká hrůza, gaký ſtrach obcházj tu ſrdce i toho nejzmužilegſſjho; tehdáž poznáwá malichernoſt ſwau a chwěge ſe po celém těle. — Než ale co geſt to wſſe proti tomu, když ſe mocnoſti nebeſké hýbati budau a geden požár zemi ſtrávj! — Nerci, milý křeſťane, „ſnad ſe toho nedočekám, hrozná doba tato geſt geſſtě daleko aneb ſnad dokonce ani nepřigde.“ Na tuto řeč odpowjdá giž ſw. Petr, an w liſtu ſwém pjſſe takto: „Gedno toto nebuď wás tagno, neymilegſſi, že geden den u Pána geſt gako tiſjc let, a tiſjc let gako geden den. Nemeſſkáť Bůh s zaſlibenjm ſwým, gakož někteřj za to magj: ale trpělivě čeká pro wás, nechtě, aby kteřj zahynuli, ale wſſickni k pokánj ſe obrátili. Přigdeť pak den Páně gako zloděg, w kterémžto nebeſa s welikau prudkoſtj pominau, a živlowé horkoſtj rozplynau ſe, země pak i djla, kteráž gſau na nj, wypálena budau“ (2. Petr 3, 8—10). A byť i ſebe déle prodléwal Pán, bude ſnad doba konečného přjſſtj geho méně ſtraſſná proto, žeť pozděgi přigde? — A wſſak znamenj tato a hrůza gegich geſt tobě bližſſj, milý křeſťane, než ſe domnjwáš. Bys ſe i nedočekal tohoto poſlednjho; dočekáš ſe něčeho podobného, když ſe twůg malý ſwět, t. g. twé tělo w hodině ſmrti bořiti bude! a podobnau hrůzu zakuſjš, když ſe s tjmto světem budeš laučiti. Smrť zawře oči twé, a zatmj ſe i tobě ſlunce, a měſjc a hwězdy newydagj tobě wjce ſwětla ſwého, a hrob bude tobě temnau nocj, a zápas života se ſmrtj bude půſobiti na tebe hroznějgi, než zápas živlů w den poſlednj. Od tohoto poſlednjho dne života twého záwiſj také oſud twůg, kteréhož ſe tobě

[1]) Homil. 35. in Evang. [2]) Maudr. 5, 21.

Digitized by Google

dostane na konci světa; nebo gaký bude wýchod twůg ze žiwota pozemského, takowý bude i příchod twůg k saudu.

Když pak, milý křesťane, se tyto wěci dokonagj a utichne hauře žiwlů a gekot syčicich a pěnicich se wlu umlkne a žrawý plamen strawj oběti své: zawznj hlas mocný, hlas pronikawý a swolá národy k saudu. „Pán possle angely své s traubau a hlasem welikým, a shromážd wywolené geho ode čtyř wětrů, od wrchu nebes až do končin gegich“ [1]).

„Wstaňte mrtwj, pogďte k saudu!“ Takowýto hlas se bude rozléhati po nesmirných prostorách světa; a na hlas tento hrobowé se otewrau a propasti wydagj mrtwé své; a na pokynutj w okamženj powstanau wssickni bez rozdjlu stáří a pohlawj, stawu a důstognosti. Pan kyne a prach se sbjrá, kostry se twořj a odjwagj se masem a kožj, byť by i byly rozprásseny do wssech úhlů světa, aud se připogj k audu, kost ke kosti, a duch obživj ge a obnowené stogj tuto pokolenj lidské! Wstaňte mrtwj, pogďte k saudu! gaký to hrozný rozkaz! a ne ginak! — Tělo zagisté musj brátí aučastenstwj osudu dusse, gežto mělo aučastenstwj skutků gegj. Celý člowěk s tělem i s dussj musj sauzen býti, gakož i celý s tělem i s dussj žil a konal wůli Božj neb gi přestupowal. „Wssickni my zagisté ukázati se musjme před saudnau stolicj Kristowau, aby přigal geden každý wlastnj wěci těla, gakž činil, buďto dobré nebo zlé“ [2]). Wstaňte mrtwj, pogďte k saudu!“

O, gak strassně zawznj hlas tento w ussich wssech. W ussich bezbožnjků, kteřjž nic nechtěli o Bohu slysseti, w ussich zlosynů, kteřjž se Božjmu zákonu posmjwali, w ussich welkých, kteřjž žádného Saudce nad sebau mjti nechtěli! Tehdáž se probudj swědomj křjssnjků, kteřjž ge po celý wěk koneyssili, přigde k hlasu a k právu swému u těch, kteřjž na ně po celý žiwot swůg nedbali. Tehdáž zwolagj uděssenj: „Hory padněte na nás a pahrbkowé přikrygte nás!“ — J tobě, milý křesťane, zawznj gednau hlas trauby posledni a pak powstaneš, abys se dostawil před sprawedliwého saudce. Gak powstaneš tehdáž: s radostj-li čili s hrůzau? s plesánjm čili bázni a s třesenjm? „Wstaň, který spjš, a powstaň z mrtwých, a oswjtj tebe Kristus“ [3]). Powstaň nynj z křjssného sna, nebo kdo se dá nynj oswjtiti swětlem wjry, a následuge Krista, toho oswjtj on potom, když přigde, paprsslky slávy své, a nalezne milost.

Pak, když shromážděni budau národowé země w očekáwánj strassném, ukáže se znamenj Syna člowěka na nebi a Saudce přigde a uzřj geg, an se béře w oblace s mocj welikau a welebnostj, a wssickni angelé s njm a posadj se na trůn welebnosti své. Takowéto bude příssti Páně w den posledni. Gaké to příssti! Gak zcela rozdjlné od prwnjho geho příchodu na swět! — Poneyprw přissel k nám w slaboști a w mdlobě člowěka: posledně přigde u welebnosti a slávě Božj; poneyprw přissel nás spasit: posléze přigde nás saudit; poneyprw přisšed neměl, čjm by přikryl nahotu swau: pak přigde přiodjn slávau nebeskau na trůnu welebnosti. Gaké to diwadlo! Saudce u weliké slávě a welebnosti; národowé před njm se chwěti budau. „Gák gsem Josef, bratr wáš!“

[1]) Mat. 24, 31. [2]) II. k Kor. 5, 10. [3]) K Efes. 5, 14.

Digitized by Google

zwolal druhdy Joſef, daw ſe poznati bratřjm ſwým, a tito nemohli ani odpowědjt, přjliſſným ſtrachem přeſtraſſeni gſauce. Což ale odpowj lidé Ježjſſowi, když zwolá: „Gá gſem Ježjš, Saudce wáš?“ — uzřj toho, gehož probodli[1]). Poznák geg pohan i křeſtan, žid i mahomedán, katoljk i nekatoljk, ſprawedliwý i bezbožný. „Gák gſem!“[2]) tak zwolal druhdy Božſký Wykupitel zástupům, když přiſſli, aby ho gali; a ay polekáni padli na twáři swé; k čemuž trefně dokládá ſw. Auguſtin: „Což učinj potom gako ſaudce: když mage ſauzen býti, takto půſobil na žoldnéře?“[3]) Gák gſem Ježjš, dj on, gehožto gſte nepoznali, zapřeli, potupili. Gák gſem to, genž gſem wám tento den pomſty zwěſtowal, a wás před njm ſtřežil. Gák gſem to. Tok gſau mé rány, kterýmiž gſte mne zranili; tok má hlawa, kterauž gſte trnjm korunowali; tok můg bok, kterýž gſte prokláli; tok můg křjž, na kteréminž gſem pro wás pněl a žiwot ſwůg położil. Gá gſem to, genž gſem ſe ſnažil pomoci wám gako Wyſwoboditel, genž gſem k wám wolal gako přjtel, genž gſem wás napomjnal gako bratr, genž gſem wás treſtal gako Otec. Gá gſem to, wſſak ne wjce Wykupitel, nýbrž Saudce wáš! — Gá gſem to, kterýž wás nynj ſauditi budu; poněwadž gſem ſe pro wás wtělil, pro wás žil a pro wás umkel; odewzdal mně Otec wſſelikú ſaud a dal mně wſſelikau moc na nebi i na zemi. Wy gſte to, kteřjž nynj budete ſauzeni, poněwadž mně přináležjte gakožto audowé těla mého. Wy gſte to, kterýmž gſem wjce učinil než wſſelikým ginýn národům, od nichžto pak gſem wjce newděku ſtěžil, než ode wſſech giných. Wy gſte to, kterýmž gſem poſjlal proroky ſwé, kteréž gſte wſſak wražděli; ke kterýmž gſem ſám přiſſel, ale gehožto gſte nepřigali; wy gſte to, kteřjž gſte hodowali u ſtolu mého, kteřjž gſte byli přátelé, důwěrnjci a učennjci mogi, a wſſe bylo na zmar; wy gſte opuſtili, zapřeli a zradili mne. Wy gſte to, za kterežto gſem wylil krew ſwau na wykaupenj, gimžto gſem zůſtawil ſwé ſwátoſti ku poſwěcenj, a kterýmžto gſem otewřel nebeſkau bránu k oſlawenj. Wy wſſak, wy gſte to, kteřjž gſte mne nechtěli znáti, kteřjž gſte na ſlowa má nedbali, rozkazů mých nepoſlauchali, wyhrůžky mé za ſtraſſáky wydáwali, miloſtmi mými pohrdali, a takto zmařili na ſobě wſſecko, což gſem pro wás wykonal, obětowal a utrpěl! — Co djš, hřjſſnjče, co odpowjš Saudci ſwému, když takto mluwiti bude k tobě? A co bys ty mu odpowěděla, duſſe má, kdyby dnes takto zwolal k tobě? — Co bys oſlowena gſauc od Kriſta Pána, přála ſobě, bys byla učinila: učiň nynj, pokud máš čas, učiň to hned; anebo ſe hroz a chwěg! — „Běda, nebo weliký geſt den ten, anjž geſt podobného gemu: a geſt to čas ſaužengj!“[4])

Což pak bjdný počnu ſobě,
Kdo ochrancem bude zlobě
W té, w njž ctnoſtný ztrne, dob
Wzpomeň, Jeſu, pro mne ſlaſti,
Žes opuſtil w nebes wlaſti,
Neodſuď mne k pekla ſtraſti[5]).

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Wy pak, ctitelowé Božj, kteřjž gſte byli wěrni Hoſpodinu a Pánu ſwému, nebogteż ſe! „Pozdwihněte hlaw ſwých, nebo ſe přibližuge wykaupenj waſſe.“ Nemáte zagiſtěl, proč byſte ſe hrozili. Pozdwihněte hlaw ſwých! Owſſemk neſpatřjte wjce ſláwu, ſtatky a

[1]) Žalm 9, 17. [2]) Jan 18, 5. [3]) Tract. 112. in Joan. [4]) Jerem. 30, 7. [5]) Dies irae.

Digitized by Google

králowstwj pozemská; a wssak wy gste nikdy neyprikládali srdce swého k nim; Pán byl podjlem wassjm, a ten wám zůstane na wěky. Nespatřjte sice zlatého slunce, stříbrného měsjce a zpanilých hwězd; ale wám zaswjtj giné slunce, slunce to sprawedlnosti, Ježjš Kristus. Pozdwihněte hlaw swých! wždyť nemáte, čehož byste se hrozili. Saudce, kterýž se bljzj, gest wáš Wykupitel, wáš bratr, wáš přjtel, wáš pastýř, gehožto gste znali, poslauchali, ctili, milowali, a geumužto gste wěrně slaužili! — Sláwa, w kteréž přicházj, gest i wasse sláwa, přichystána wám k odplatě! — Angelowé, kteřjž přicházegj s njm, tot gsau ti nebesstj duchowé, kteřjž, co milownjci wassi, s kragin nadhwězdných pohljželi na wás; kteřjž wasse modlitby, wasse posty, wasse dobré skutky Bohu předkládali; kteřjž plésali nad ctnostmi wassimi a z pokánj wasseho se radowali. Hle nynj přicházegj, by wás do sláwy nebes uwjtali a prowodili. Pozdwihněte hlaw swých; neb se přibližuge wykaupenj wasse! Wy gste se snažili býti prawými křesťany: a swět wás měl ku posměchu a za blázny; wy gste usilowali rozssjřowati ctnost, sprawedlnost: a swět wám kladl neustále překážky w cestu; wy gste se přičiňowali, dobře činiti wssem: a zato wás swět pronásledowal; — na světě gste nenalezali ni pokoge, ni bezpečnosti; ni wděčnosti, ni lásky; protož pozdwihněte utěšeně a radostně hlaw swých; neb se přibližuge ten, kterýž wás oswobodj od swjzlů a nátisků swěta, kterýž wasse snaženj zná a ge odměnj — přibližuge se ten, kterýž setře wsselikau slzu s očj wassich a dá pokog a útěchu skornaucenému srdci wassemu; přibližuge se spasenj wasse! — —

Milý křesťane! uwažug a bedliwě rozgimey, také-li i ty stogjš pewně w Pánu, že byst, až přigde, mohl w důwěře pozdwihnauti hlawy swé k němu a zdali i ty byst se mohl kogiti naděgj utěšenau, že se i tobě přibljžilo wykaupenj? — Posud máš k tomu čas, a nowý nastáwagjcj rok cjrkewnj tě k tomu wyzýwá. — Nechtěg tedy messkati! — Gesstě maličko, a snad — bude pozdě! — Slyš pozorně tedy, co k tobě wolá prorok Páně: „Hledeyte Pána, hledeyte sprawedliwého, hledeyte tichého, abyste se skryli w den prchliwosti (saudu)!“ [1]) Posud wládne nad námi gako tichý a miloserdný a laskawý Spasitel náš: wssak ale gednau přigde, gakož přjsný a sprawedliwý Saudce; a blahoslawený, shledáš-li ho tehdáž gako Wyswoboditele swého! —

Pán přigde saudit žiwých i mrtwých w den posledni, — wssickni se musegj dostawěti k geho saudu, — bude to saud obecný! — A proč bude sauditi Pán wssecky lidi, gežto giž každý gest sauzen na saudu saukromném? Když někatý maljř neb kezbář oltář chrámowý neb bránu zwenku malbami neb kezbami a sochami krásslj a zdobj; zakrývá lessenj neb wesskerau prostoru, kdež pracuge, oponau, aneb gi zabednj prkny, aby djlo geho nebylo w nečas od neumělých a od neznalců křiwě posuzowáno; — když pak ale swé djlo dokoná, strhne lessenj, odegme záclonu od něho a pak tu stogj djlo toto odhalené k posauzenj wssem. A podobně se bude djti s welikým djlem maudrosti a prozřetelnosti Božj, zároweň i s djlem nasseho wlastnjho umělj, — welikého to umělj žiwota. Welké mistrowské djlo Božj maudrosti a sprawedlnosti, gakož se gewj we wládě a řjzenj tohoto swěta po wssecky wěky, bywá nynj, pokud gesstě zastřeno gest, zaponau nassj krátkozrakosti, nezkjdka ne-

[1]) Sofoniáš 2, 3.

Digitized by Google

práwě a křiwě posuzowáno. Owssemť gest Pán sprawedliwý a neskončeně maudrý we wssech skutcjch swých, ale sprawedliwost a maudrost geho zakrýwá opona wěčnosti; a protož negewj se wždy w takém swětle, aby ode wssech gasně poznána býti mohla. K tomu býwá i tkanina geho rad tak zosnowána, a my gsme tak krátkozracj, že gen na pjď žiwota před sebau widauce, nepochopugeme wždy skutky Božj! Aby tedy Bůh swrchowanau sprawedlnost swau wssem wygewil a neskonalau maudrost před wesskerým swětem osprawedlnil, bude konati saud obecný. W onen den weliký obecného saudu odhalj se zákryta wsseho děgstwa a pak bude Bůh osprawedlněn w saudech swých a oslawena bude geho sprawedlnost a maudrost. Ale také rausska, kteráž kryla posud djlo nasse, nasse tagná gednánj a smýsslenj, bude odkryta; i ta se odhalj w onen den, a zgeweni budau skutkowé wssech k oslawenj sprawedliwých a k zahanbenj neprawých; tehdáž zgewena bude wssem swrchowaná sprawedlnost Božj! — Tak mnohý bezbožnjk zakuklen w raussku pokrytstwj, zná uměle skrýwati přewrácenost swau, a platj před swětem za zbožného a sprawedliwého člowěka. — Pán tedy odhalj raussku geho pokrytstwj, a odkryge geho neprawost a učinj zgewné geho domnělé ctnosti a skutečné neprawosti, aby, gakž obecné wážnosti požjwal, nynj i přede wssemi byl zahanben. „Wjm skutky twé, že máš gméno, gako bys byl žiwý, a gsi mrtwý“ [1]). Wjmť, že gsi byl powažowán před swětem za poctiwého muže, ba i za dobrého křesťana: a wssak ty gsi byl hrobem zbjleným, zewně krásný, w wnitř ale pln kostj umrlčjch a nečistoty [2]). — Slysste to, wy zdánliwj křesťané, kteřjž se domnjwáte, že plnjte wůli Božj, wlastně ale konáte gen swau wůli a poslaucháte gediné swých rozmarů. Wy máte gméno žiwých — gste ale mrtwj. Slysste to, wy possetilj pokrytci! Pán odkryge wassi zisstnost, ctižádost a marnost, pro kterauž gste konali domnělau sprawedliwost swau. Slysste to, wy neprawj kagicnjci, kteřjž gste gen skraussenost a ljtost srdce předstjrali, abyste od zpowědnjka rozhřessenj wylaudili, kteréž wás ale gesstě wjce w hřjchy ukoneyssilo. Wasse nekagicnost bude známa celému swětu a nic wám neprospěge. „Ay gá přigdu k tobě a odkrygi ohawné audy twé před twářj twau a ukáži národům nahotu twau a králowstwjm hanbu twau. A uwrhnu na tebe ohawnosti, pohaněnjm tebe trýzniti budu a wystawjm tě za přjklad“ [3]). O Pane, nemohu-li toho ugjti, aby swět se dowěděl o hřjssjch mých, učiň, prosjm skraussené, nechť alespoň slyssj také o pokánj mém. Gestli gsem nenásledowal wywolených w newinnosti, deyž, bych následowal kagjcjch w pokánj. Neb ty sám djš: „Činil-li by pokánj ze zlého, kteréž gsem mluwil proti němu; činiti budu i gá pokánj nad zlým, kteréž gsem myslel učiniti gemu“ [4]).

A wssak odkryge Pán netoliko přetwařowané ctnosti, zgewjť také zakrýwané neprawosti a zgewj swětu sprawedlnost swau. — Nadarmo gsi klamala, newěrná manželko, bedliwost swé matky, wěrnost swého chotě a pozornost giných! Oni uzřj twau ohawnost, kterauž temnost zakrýwala a ty uzřjš ctitele swé, ne wssak aby ti pochlebowali, nýbrž aby tebau pohrdali a twau neprawost odkryli. Nadarmo klameš, rozmařilá dcero, oko pečliwého otce a bedliwost starostliwé matky. — Pán odkryge přewrácenost twau a poznagj tě, kteřjž tě měli za angela,

[1]) Zgew. sw. Jana 3, 1. [2]) Mat. 23, 27. [3]) Nahum 3, 5. 6. [4]) Jerem. 3, 5. 6.

že gſi gè hanebně zklamala. Twůg nezdárný žiwot, ó zlosynu, kterýž gſi chytře zakrýwal, bude státi otce twého mnoho slz a hanby — a twá newěrnoſt, faleſſný přjteli, kterauž gſi druha swého klamal, naplnj geg oſſkliwoſtj a boleſtj. Wůbec, wy wſſickni, kteřjž nynj z toho řemeſlo děláte, páchati po tagmo neprawoſt, prawě na těch, před nimiž ſe ſkrýwáte, naleznete swědky, žalobnjky a ſaudce přewrácenoſti swé, kterauž ſprawedliwý Saudce odhalj w ten den ſaudu. — Wyprawuge ſe o Otakarowi, králi českém, že když wogſka geho wálečně stála proti wogſkům Rudolfa, řjmſkého cjſaře, — že ſe konečně odhodlal k tomu, podati ſe cjſaři a wěrnoſt mu ſljbiti; wſſak ale toliko pod tau wýminkau, aby ſe to ſtalo gen u přjtomnoſti welmožů a mezi stěnami cjſařſkého ſtanu. — J weſſel do ſtanu, aby ſplnil ſlib swůg; gedwa ale že ſe ſklonil před Rudolfem na trůnu ſedjcjm, chtěge mu přiſahati wěrnoſt, — zatáhlo ſe prowazem a stěny ſtánku ſpadly, tak že Otakar od obau wogſk mohl widjn býti. A podobně ſe bude djti s tebau, hřjſſnjče, kterýž gſi chytře uměl zakrýwati a před swětem tagiti hanebnoſt swau. — Až pak gednau w audolj Joſafat wogſka ſprawedliwých i neprawých státi budau proti sobě — tehdáž ſpadnau a zmizj weſſkeré opony, kteréž poſud zakrýwaly neprawoſt twau; pak, gakž dj ſw. Baſilius, obgewj ſe djlo gednoho každého a wyplnj ſe ſlowo zbožného Joba: „Nahé geſt peklo před njm, žádného přikrytj zahynutj!“ [1]) Tehdáž zagiſté bude neſprawedliwý, kterýž nezaſlaužené cti před swětem požjwal, i přede wſſemi zahanben: „Hle, twrdj swatý Auğuſtin, před toliká tiſjci národů budau odkryty weſſkeré neprawoſti mé: toliká zástupům angelůw budau zgewné učiněny wſſecky mé neřeſti a poklésky netoliko činů, ale i myſſlenj. Před toliká ſaudci budu státi zahanben, kolik gich předcházelo w dobrých ſkutcjch přede mnau, a tolikerými žalobnjky budu zahanben, kolikero gich poſkytowalo mně přjklady prawého žiwota“ [2]). Křeſťanská duſſe, tak tě wzbuzuge ſám ſw. Jan Zlatoústý, uwaž bedliwě u ſebe, kdyby něgaká ſkrytá neprawoſt někoho z nás dnes toliko w chrámě zgewena byla, zdaliž by nechtěl raděgi umřjti a w zemi ſe propadnauti, než mjti tolik swědků neprawoſti swé? A wſſak co utrpjme tehdáž, když ſe nám wſſecka neprawoſt před celým swětem předložj w tomto tak weřegném diwadle, w kterémž gak známj tak i neznámj wſſe ſpatřj?! [3]) Gſautě dwě ſlowa, dj swatý Auğuſtin, kteráž přicházegj z gedněch úſt; nic nenj ſtraſſněgſſjho než gedno a utěſſeněgſſjho než druhé: „Odegděte do ohně wěčného“ a „pogďte požehnanj Otce mého!“ Což může býti utěſſeněgſſjho, než ono „pogďte?“ a hrozněgſſjho, než „odegděte?“ ale hroznějſſj a boleſtněgſſj nad wýrok onen bude, gakž twrdj ſw. Baſilius, zahanbenj neſprawedliwých, když wſſecky gegich ſkryté neřeſti ſe obgewj; nebo wſſecky wěci gſau nahé a ne ſkryté očjm Geho a ſkutek gednoho každého bude zgewný; den Páně přineſe geg na swětlo. A tážeš ſe, milý křeſťane: gak ſe to djti bude? Gak můž to, co ſe giž dáwno sběhlo a dáwno minulo, opět ſe obnowiti; a co ſkryto geſt, státi ſe widitedlným a patrným? Těmito pochybnoſtmi byl za dáwných wěků také zmjtán ſw. Auſelm. A hle, pogednau byl obkljčen ga-

[1]) 26, 6. [2]) Aug. in med. [3]) S. Chrysost. hóm. 5. in epist. ad Rom.

Digitized by Google

ſnym ſwětlem, že we ſtěnách ſwých znamenal a gaſně widěl, co każdý z řeholnjkŭ klášſtera geho činil; gak geden ſſel zwonit, druhý dal znamenj k modlitbě, třetj powſtal s loże ſwého a t. d. Wſſecko toto widěl tak gaſně, gakoby ſtál u proſtřed nich. Podobně ſe wyprawuge z bližſſjch nám časŭ událoſt, o gegjžto prawdiwoſti ſwědčj celé město Malaga. Gak totiž tamto gednoho času, když wálečné taženj proti mořſkým laupežnjkŭm mnoho ſtaroſtj a bázně působilo, ſw. Frantiſſek Xawerius gſa na kazatelně, pogednau přeſtal kázati a diwjcjmu ſe lidu zwěſtowal bitwu, gakáž ſe práwě děla na moři, pak dobyté wjtězſtwj a den nawrácenj ſe wjtězného wogſka; což ſe w krátkém čaſe úplně ztwrdilo [1]). Wſſak ale, co gſau událoſti tyto proti oněm welikého dne ſaudu, kterýž ſe nazýwá dnem zgewenj ſprawedliwého ſaudu Božjho, kterýž oſwjtj ſkryté wěci temnoſtj a ſice, gakž dj prorok, ſwětlem ſedmeronáſobným, gako ſwětlo ſlunce [2]).

Wſſak ale i wy, zbožné duſſe, kteréž gſte nepoznané, zlehčené, potupené w tichoſti a w ſkrytě konaly ſkutky dobré, ſkutky křeſtanſké láſky, miloſrdenſtwj a pokory, — gichžto gſte neměly ſwědka leč Boha ſamého, a kteréž žádný ſwětu newyhlaſſowal, aniž neoſlawowal; wy, kteréž gſte byly od ſwěta powrženy a za bláznу, za ſmek pokládány, poněwadž gſte nechtěly s njm a dle něho žjti, — i u wás wygewj w den poſlednj Saudce ſprawedlnoſt ſwau. Otewřek knihu žiwota a tehdáž zgeweni budau ſkutkowé waſſi w celé ſwé kráſe a zpaniloſti; tehdáž ſe odkryge, což gſte w pokoře před ſwětem tagily! tehdáž ſe zgewj, což duſſe waſſe dobrého ſaukromj ſnažně žádala, zgewj ſe zásluhy, ſkutky náboženských, kteréž gſte w tichoſti a dobrowolně z láſky k Bohu konaly, zgewj ſe zásluhy tak mnohých zkauſſek, w kterýchžto gſte, co wěrnj ſlužebnjci Božj, zmužile ſtály. „Tehdáž ſe pozná, gakž dj dobře Tomáš Kempenſký, pozná ſe, že maudrým byl na ſwětě ten, kterýž ſe naučil ſproſtným a potupeným býti pro Kriſta. Tehdáž milé bude każdé protiwenſtwj, trpělivě snášſené, a wſſelikà tu neprawoſt umlkne. Tehdáž ſe radowati bude każdý nábožný, ale truchliti bude każdý tupitel náboženſtwj. Tehdáž wjce pléſati bude tělo pro wytrpené ſauženj, nežli kdyby wždycky bylo w rozkoſſech chowáno bývalo. Tehdáž wjce zpomůže ſtálé přetrpenj, nežli wſſelikà mocnoſt tohoto ſwěta. Tehdáž i wjce powýſſena bude proſtá poſluſſnoſt, nežli wſſelikà zchytraloſt ſwětſkà. Tehdáž wjce obweſelj ſwědomj dobré a čiſté, nežli naduté učenj maudroſti ſwětſké. Tehdáž wětſſj útěchy nabudeš z pobožné modlitby, nežli z požjwánj neylahodněgſſjch chautek. Tehdáž budau platiti wjce ſkutkowé dobřj, nežli mnohá, byť i neykráſněgſſj ſlowa. Tehdáž ſe bude wjce ljbiti žiwot přjſný a tuhé pokánj, nežli wſſelikà rozkoš pozemſkà [3]). Tehdáž ſtáti budau ſprawedliwj u weliké ſtáloſti proti těm, kteřjž ge ſužowali, kteřjž odňali práce gegich“ [4]). Wyprawuge ſe o ſw. Cyprianu, že pſal utrhači ſwému Florentinowi: „Ty máš pſanj má a gá mám twá; w den ſaudný budau ſe oboge čiſti.“ W prawdě znamenité ſlowo! A podobně řekne w ten den Saudce Kaiſáſſowi a geho přiwržencům: Wy máte má ſwědectwj a gá mám ſwědectwj waſſe! — Gá gſem prawil: Od této doby uzřjte Syna člowěka na prawici moci Božj, přicházegjcjho w oblacjch; a wy gſte wolali: Rauhá ſe, hoden geſt ſmrti. Wy gſte byli ſau-

[1]) Veith hom. Vort., 1. dil, ſtr. 4. [2]) Iſai. 30. [3]) Kniha 1. kap. 24. [4]) Kniha maud. 5, 1.

Digitized by Google

dcowé, gá obžalowaný: nynj gste wy winnjci, gá pak saudce wáš. Wizte mé ruce a můg bok, že gá gsem to! — Wy máte náš statek, nassi krew a náš žiwot, wssak i nasse prosby a napomjnánj, řeknau mučennjci k protiwnjkům swým; my pak máme wasse proklјnánj, wassi ukrutnost a zuřiwost; nynj pak w den saudu se obé odwážj. Wy máte mau prawdu, má tagemstwj, mau oběť a mau lásku a mau showjwagicnost: gá naopak mám wassi zatwrzelost a nekagicnost — obé se bude wážiti! řekne Pán hřjssnjkům. A když pak se takto sprawedlnost Božj w gasném swětle ukáže, pak zwolagj národowé hlasem gednostegným: „Sprawedliwý gsi, ó Bože, we swém přjsném saudu a sprawedlnost twoge trwá od wěkůw až na wěky!“

Wssak i neskonalau maudrost Božj u zpráwě tohoto swěta wygewj Saudce a osprawedlnj nepoznanau.

Pozorugeme-li osudy lidské, nalezáme ge nezřjdka tak podiwné a tak tagemné, že člowěk býwá pokaussen pochybowati, zdali maudrá ruka Božj wsse řjdj a ge zprawuge. Tu oplýwá neprawý statkem, gehožto užjwá sobě a giným k záhubě: anto poctiwý a zbožný, o kterémž by se dalo daufati, že ke cti a chwále Božj a k obecnému prospěchu wynaložj geg — nauzi a bjdu třjti musj. Tu opět mnohý se wyssinul na stupeň důstogenstwj, kdež giné gen hubj: an ten, kterýž by tamto seděti zaslaužil a snad blahoděgně působil, w njzkosti a opowrženosti tráwj dny žiwota swého. Tuk zase giný, ačkoli sslechetný člowěk, musj neustálé zápasiti s protiwenstwjm, překážkami, nesnázemi a swjzly žiwota: an mnohému, o kterémž by se zdálo, že by toho neyméně byl hoden, se wsse dle wůle a přánj dařj. Tak často wjtězj zloba a přewrácenost, a ctnost a newinnost musj potlačena a pronásledowána na to se djwati. Tak mnohý, genž krásně a blahočinně počal působiti w žiwotě swém, ubjrá se záhy na wěčnost a ten, gehožto smrt by se zdála býti dobrodinjm pro mnohé, žige a dočkáwá se dlauhého wěku. Tu klesá gedináček k neywětssjmu zármutku rodičů záhy w tmawý hrob: anto těm neb oněm rok co rok gesstě počet djtek přibýwá, kteřjž gsau bez toho giž četnau rodinau obtjženi. Tuk zagisté býwá člowěk pokaussjn pochybowati, zdali maudrá ruka Božj řjdj a zprawuge tento swět? Ustaň a umlkni, kdož se takto tážeš — nesuď před časem! — Pokud žigeš na tomto swětě, nemůže to ginak býti, než že mnohé wěci zůstanau tebe tagné, a tobě nepochopitelné. Gesstě nepřissel konec, gesstě nenj dodělána osnowa osudů lidských. Až přigde poslednj den, až se dokončj historie národů swěta, až přigde Pán a sprawedliwý Saudce: tehdáž se obgewj, což posud bylo temného a newystjžitelného, tehdáž se ukáže maudrost Božj w neygasněgssjm swětle u řjzenj a zpráwy gednotliwců i celých národů! Tehdáž poznáš: že chudoba a njzkost sprawedliwému byla ku prospěchu — bohatstwj pak a sláwa swěta rozmařila winu a trest neprawého. Tehdáž poznáš, že bog a zápas s protiwenstwjm a strastmi tohoto žiwota upewnilo sprawedliwého w ctnosti a wystřjhalo od wýstupků ho wjce, než domnělé sstěstj, kteréhož neprawý k swé záhubě užjwal. Tehdáž shledáš, že i neprawý, ač proti swé wůli, slaužiti musel bezděky a bez zásluhy k prowedenj a uskutečněnj maudrých rad Božjch, a že práwě to tak neylépe a neypřjhodněgi bylo, gak to Bůh uložil. Tehdáž uzřjš ty, genž truchljš nad smrtj miláčků záhy zesnulých, že prawda gest, což dj Duch Božj w knize maudrosti: „Ze žiw gsa mezi hřjssnjky, přenessen gest. Wytržen gest, aby zlost nezměnila roz-

umu geho, a neb aby lest nepodwedla dusse geho. Uzřjš, že dokonaw (záhy), wyplnil časy mnohé, ljbilat se Bohu dusse geho; protož pospjssil wywésti geg z prostředku neprawosti“ [1]). Tehdáž poznáš, že wjtězstwj neprawosti nebylo dlauhé, a že právě toto k záhubě napomáhalo gj. Tehdáž setřeš i ty, truchljcj matko a ptče, slzy swé a welebiti budeš Pána Boha z toho, že odňal tobě toho, gehožto gsi tak nerad ztratil, a že tjm tebe a geho sprostil mnohého zármutku a mnohého hoře, a wytrhl geg ze zkázy a porussenj, gakéž mu hrozilo a kterehož by nebyl ussel. A pak zwoláš a s tebau zwolagj národowé: „O hlubokosti bohatstwj, maudrosti a umětnj Božjho! — Maudrý gsi, ó Pane, a cesty twé gsau prawda a maudrost!“

Pán přigde saudit národů w sprawedlnosti a maudrosti. Medle gak se bude djti saud tento? — On nám to sám wyprawuge, an dj: „Když přigde Syn člowěka w welebnosti swé, a wssickni angelé s njm, tedy posadj se na trůnu welebnosti swé, a shromážděni budau před njm wssickni národowé. I rozdělj ge od sebe, gako pastýř odděluge owce od kozlů, a postawj owce zagisté na prawici swé, kozly pak na lewici. Tehdj dj král těm, kteřjž na prawici geho budau: Pogďte, požehnanj Otce mého, wládněte králowstwjm, wám připraweným od ustanowenj světa. Potom pak řekne i těm, kteřjž na lewici budau: Odegděte ode mne zlořečenj do ohně wěčného, kterýž gest připrawen ďáblu a služebnjkům geho. . . . . I půgdau tito do trápenj wěčného: ale sprawedlnj do žiwota wěčného“ [2]). Tak bude konati Pán saud! Pokyne: a lidstwo se rozdělj; on učinj nález, wyřkne ortel a ono se odsaudj — on pokyne a nález se wykoná! — Ano musjt se předc gednau oddělenj státi. Posud žigj zli wedlé dobrých, neprawj wedlé sprawedlnwých, kaukol roste a zrage wedlé pssenice! Pán ge snášj w showjwagicnosti swé, aby nebyla wyhlazena pssenice s kaukolem: a wssak gen až do žnj. — A když se přibljžj den tento welikě žně, gižgiž otážj se služebnjci Pána: „Chceš-li, ať gdeme a wytrháme kaukol?“ A Pán pokyne a nastane oddělenj welikě! — Saudce se gich nebude tázati, co činili? Geho oko pronikne utroby dusse gegich, a každý pozná, kam patřj, zdali k sprawedlnwým na prawici čili k zlořečeným na lewici — maličko a giž gest odsauzen a oddělen. Kdo ge odsaudj, kdo ge oddělj? — O, hrozné to oddělenj! — Tu se roztrhnau swazky, kteréž krew, přjbuzenstwj, přátelstwj, láska, powolánj aneb stáw upewnily. Neprawý manžel bude odlaučen od zbožné manželky, a newěrná chot odlaučj se od sprawedlnwého manžela swého. Wěrný služebnjk odeběře se od nesslechetných spolusložebnjků a wěrná služebnice ode swých pohorssliwých pánů; — přjtel od přjtele, bratr od bratra, djtě od rodičů a rodiče od djtek! Nechť se zpauzegj, nechť prosj, nechť se rauhagj, nechť zlořečj: nic na plat, pryč musj neprawj od zbožných; ani swazky lásky ani krwe, ani přátelstwj nepomohau gim, oni se musegj odlaučiti. Ani pláč, ani nářek, ani zaufalstwj neprospěge — odlaučenj se gednau státi musj; nebo tehdáž nelnj wjce sprawedlnwý na lidech: nýbrž gedině na

[1]) Kniha maud. 4, 10. 11. 14. [2]) Mat. 25.

Digitized by Google

Bohu a neprawý nenalezne žádných towaryſſů a přiwrženců wjce. — O, hrozná to myſſlénka! Gak teſkno geſt člowěku giž teď na nějakýſ čas býti odlaučenu od drahých miláčků; což gak ale býti odlaučenu od nich na wěky?! — O, deyž, Pane, aby s kterýmiž mne ſpogila zde na zemi krew neb láſka, neb přátelſtwj: — aby mne ſpogila s nimi ctnoſt a zbožnoſt na wěky! —

Po oddělenj pak následuge wýrok ſaudu. Gak rozdjlný geſt tento! W prawdě tak rozdjlný, gak rozdjlná geſt ctnoſt od neprawoſti. Poſtaw ſe, ó člowěče, w duchu gen na okamžik w onu dobu, když nad bezbožnjky zaznj hrozné ſlowo: „Odegděte ode mne!“ Hrozné to ſlowo! pronikát duſſi až do neyhlubſſjch utrob ſrdce! Co geſt rachot hromu, co hrůza bleſku, co zemětřeſenj proti děſnému hlaſu tomuto? — „Pryč ode mne!“ — pryč do ohně! — pryč do ohně wěčného! — pryč bez wýmluwy a přjmluwy! — pryč bez naděge — pryč na wěky! O Bože, gaký to hrozný ortel! — Uwaž, ó člowěče: Pryč od twáři Božj! — O, gak ſe hrozj, gak ſe třeſe člowěk, když ſe má odebrati pryč gen z tohoto ſwěta! — a předc geſt to gen ſlzawé audolj, kdež ſtraſti a neſnáze ſtjhagj ho, kdež ſe mu rodj hložj a bodláčj a kdež w potu twáři muſj dobýwati ſobě chleba. Gak to bude ale gednau, když bude odlaučen od lepſſjho žiwota, od neſkonale ſlawného a blaženého, od žiwota wěčného? A gak mu bude, když ſe i bude mjti odlaučiti od toho, kterýž nad wěky panuge, a w němž gediné blaženoſti a pokoge doſjci lze? O, na wěky odlaučenu býti od ſwého Twůrce, od Otce neylaſkawěgſſjho, od pramene wſſj blaženoſti, bez něhožto člowěk nic nenj, a pak nemjti žádného Otce wjce tam w nebeſjch, neſměti k němu ſe utéci, k němu pohlednauti! — — Wyprawuge ſe o Filipowi II., králi ſſpanielſkém, že wida gednau, gak dwa dwořenjnowé celau mſſi ſwatau howořili, že wycházege z chrámu ſe gich tázal: „Tak-li ſlýcháte mſſi ſw.?“ a doložil: „Wjce ſe mně u dwora neukažte.“ Toto wſſak ſlowo půſobilo na ně gako bleſk. Geden zemřel druhý den po tom; druhý pak ſe zbláznil. Gak ale to bude; když ſe uſlyſſj z úſt krále wěčného: „Odegděte ode mne!“ [1]) Aproniánus byw geſſtě ſwazky bludů pohanſkých zpaután, weſſel gednau do chrámu, a tam ſlyſſel ze ſw. Ewangelium čjſti ortel bezbožných: „Odegděte ode mne zlořečenj! — Tauto řečj Páně byl tak dogat, že bez prodlenj ſe odřeknuw modloſlužebnoſti, křeſt ſw. žádal, a brzy na to pro gméno Kriſtowo mučennickau korunau ozdoben geſt[2]). O, gaký to hrozný ortel! „Odegděte!“ — a kam? „Do ohně wěčného!“ Zdaž negſau péče o wýživu, zármutek z nezdařilých djtek, ztráta gměnj neb cti aneb zdrawj utrpenj boleſtná? Zdaž bychom nedali rádi wſſecken ſtatek a gměnj za ztracené zdrawj? Než ale nezdařilé djtky, ztracená čeſt, poruſſené zdrawj, gſauk owſſem těžká utrpenj — předc ale negſau oheň. Co geſt tedy wſſe, co na zemi trpjme proti tomu, co zlořečeným naſtáwá; — ach, to ſe dá gediné přirownati ohni horaucjmu. O, kýž bychom gen okamžik ſe w duchu pozaſtawili w onu dobu, kdež ti, kteřjž dle ſwé přirozenoſti k požjwánj wěčné blaženoſti ſtwořeni gſau, a kteřjž po celý čas žiwota gediné rozkoſſj tohoto ſwěta wyhledáwali, půgdau do ohně wěčného! — O, můg Bože, gaký to hrozný oſud! A gak dlauho má trwati přehrozný oſud tento? Snad den? čili rok,

[1]) Podobenſtwj ſw. Bonawenturowy ſtr. 133. [2]) Macana Wýbor ſtr. 300.

Digitized by Google

neb sto let? tisjce neb miliony let? O, to wsse nepostačuge! — Tu se nepočjtagj léta neb wěky, tu gsau wěkowé wěkůw — tu gest wěčnost! „Odegděte ode mne do ohně wěčného!“ Ach, gak bolestné, gak nesnesitelné zdá se býti bolenj zubů, když trwá gen půl dne, gak palčliwá horkost hořečky gen gediné noci! Gak úpj nemocj skljčený a tauzebně očekáwá rána a dychtj po léku, kterýž by mu alespoň na čwrt hodiny ulewil! A wssak, což gest to gediná noc, půl dne, hodina proti wěčnosti? a což gest to rok a sto let a tisjc let proti wěčnosti? co gest wždy gen počátek; to gest tolik co kapka wody proti nesmjrnému moři? A což gesstě wjce? Když chceme něgakau zlobu ohawnau naznačiti, nazýwáme to ďábelským skutkem, kterýž wsselikerau zlobu lidsku přewyssuge, a kterýž tudjž přičjtáme ponaukánj oněch padlých duchů, kteřjž se kochagj w neprawosti. A hle společnost a obcowánj zawrženců a gich sledownjků má býti osudem zatracenců; a to wěčně! „Odegděte ode mne do ohně wěčného, kterýž gest připrawen ďáblu a angelům geho!“ řekne sprawedliwý Saudce. O, kýž bychom toho bedliwě uwážili a w duchu alespoň se na okamžik pozastawili a rozgjmali onu dobu, když snad tito pekelnjci se z nasseho zahynutj w ďábelské radosti těssiti, w zaufanliwém plesu snad i nás do swé společnosti, gakožto následownjky zloby a zahynutj gegich wjtati budau? Sw. Auğustin dj dobře: „Mussjme za živa do pekla wstaupiti, nechceme-li tam po smrti přigjti.“ Eyhle, dusse křesťanská, dnes ti připomjná cjrkew tak důtklivě wěčnost? Chtěla bysi přeslechnauti hlas gegj?! Dnes počjnáš nowau dobu cjrkewnjho života, chtěla bysi zatwrditi srdce swé? — Wzpamatug se! — O, milosrdenstwj Boha nesmjrného! gak weliké, gak newyslowitelné gsi ty k hřjssnjku! Ty nám oznamugeš giž napřed ortel swůg, a my ho můžeme ugjti — ty nám popřjwáš času a my můžeme předegjti geg, ty můžeš w každém okamženj nás wyhladiti a zatratiti; wssak ty nechceš smrti hřjssnjka; nýbrž chceš, aby se naprawil a živ byl! — —

„Odegděte ode mne do ohně wěčného!“ tak znj wýrok bezbožným. — Ale gak ginak, docela ginak mluwj Pán k sprawedliwým na prawici: „Pogďte požehnánj Otce mého a wládněte královstwjm, wám připraweným od ustanowenj swěta!“ tok wýrok sprawedliwým. Gak utěssený! gak radostný! hoden, bychom se pozastawili w uwažowánj geho! Saudce dj: „Pogďte,“ — gaké to slowo! Před králem pozemským stogj sluha w uctiwosti opodál, očekáwage rozkazů geho; když pak tento se k němu laskawě přibljžj a wljdně mu podá ruku a dj: „přistup ke mně bljže,“ gak se domnjwá býti ssťastným! A předc gest zde wjce, než král pozemský, gest to král králů, Pán nebes i země, genž dj tworům swým: Pogďte! přistupte bljže! Gaká to blaženost, gaká to pocta! Prawě sedj na trůnu welebnosti a slawy, prawě se mu kořj národowé, prawě stogj angelé Božj w nebeském lesku před njm, anto dj welebný Saudce: „Pogďte!“ O, gak mnohý z nich žil na zemi zapomenut w opowržení; gak mnohý slzau zkalené oko upjral k nebesům a i tato zdála se, gakoby neznala geg! Co by dal za to, kdyby Pán tehdáž ukázal se gemu a řekl mu: „giž dosti, pogdiž!“ A ay, prwnj wěci giž pominuly, a z úst Welebného znj mu sladké slowo: Pogď! Druhdy naň patřil snad bohatec s powržením, stkwostně oděný se styděl za sprostý oděw geho, a wznesený za njzkost geho; a nynj wolá k němu sám Saudce na trůnu welebnosti, Syn Božj, Bůh

Digitized by Google

wěčný: „Pogď!“ O, gaká to proměna! Setřiž slzy swé, opowržená dusse, — nezhrdne-li tebau Pán, gsi blažena! A dále dj Saudce: „Pogďte požehnanj Otce mého!“ Tedy požehnanými Otce swého nazýwá ge! A co to obnáſſj? W starém zákoně se dáwalo, a zbožným synům dáwá se až podnes od umjragjcjho otce požehnánj, máme pak za to, že otcowské požehnánj na nich spočjwagjcj, bude gim zdrogem wſſelikě blaženosti. A předc gest to gen požehnánj otce pozemského, — gaká blaženost, gacj statkowé připadnau těm, kteréž Pán nazýwá „požehnanými Otce swého.“ Slauti požehnanými a to požehnanými Otce nebeského, a takto nazwánu býti od samého Syna geho, gaká to blaženost! J druhdy udělil Hospodin, Otec nebeský, požehnánj tworstwu swému, gak se toho dočjtáme w pjsmě sw.: „Rostěž a množte se a naplňte wody mořské a ptactwo ať se rozmnožuge na zemi,“ tak žehnal živočichům we wodě i w powětřj, a pak dj i člověku: „Rostěž a množte se a naplňte zemi a podmaňte gi a panugte nade wſſemi živočichy, kteřjž se hýbagj na zemi!“ [1]) A hle, gak se naplnilo požehnánj toto! — Kdo sečte ryby we wodě, kdo ptactwo nebeské, kdo zwjřata na zemi? A zdaliž nenj naplněna země miliony milionům lidstwa až do neyzazſſich končin? A hle, gak se raduge wſſe z života swého, gak wážně stogj tu člověk w důstognosti své! wſſe gest mu podřjzeno, wſſe mu muſj slaužiti! Tot požehnánj Božj prwnj, kteréž wyřknul gakožto Twůrce. A gaké to bude požehnánj druhé, kteréž wyřkne Saudce nad spravedlivými — požehnánj, kteréhož Otec udělj miláčkům swým? Sw. Pawel dj: „Ani oko newjdalo, ani ucho neſlýchalo, ani na srdce lidské nesſtaupilo, což Bůh připrawil těm, kteřjž geg milugj.“ [2]) Požehnal Bůh i Marii Panně; nebot gi nazwal angel požehnanau mezi ženami. A w skutku gaké to požehnánj, býti wywolenau matkau Wykupitelowau! Zdaliž gi neblahoslawj od této doby národowé? Zdaliž nenj wyznamenáno gméno gegj nad gména wſſech smrtelnjků? Zdaliž gi nectj každá ſſlechetná a zbožná dusse? O, w této lásce, w této úctě spočjwá cosi newyſlowitelného! Ona gest požehnaná. A předc, co gest weſſkeré požehnánj tohoto swěta proti sláwě a blaženosti, kteréž tamto co wywolená dcera nebes dosáhla, a kteréž weſſkeřj spravedlivj w den welkého saudu aučastenstwj mjti budau! — O, kýž bychom i my zaslechli gednau utěſſené toto slowo Saudce: „Pogďte požehnanj Otce mého!“ — A proč ne? gesſtě k tomu času — a právě dnes wybjzj nás k tomu cjrkew swatá! —

Posléze dj pak Saudce spravedlivým: „Wládněte královstwjm, wám připraweným od ustanowenj swěta!“ Když člověk nějaké hospodářstwj neb statek má ugmauti, kteréž od této doby má býti geho magetkem, gak se cjtj blažena! Což ale bude tehdáž, když ne domkem neb hospodářstwjm nějakým pozemſkým bude měti wládnauti, nébrž královstwjm Božjm, a toto bude geho magetek? Co se nalopotj člověk, aby zjſkal kus pole, neb nějaký penjz neb malý kteréhokoliw statek, a gak se raduge, když toho dosáhl! A ay, nenjť to pole, ani to penjz, ani magetek nepatrný, — nýbrž gest to královstwj se wſſjm, což gen člověka těſſiti a věčně blažiti může. Máme tedy wládnauti královstwjm, a gakým to rá-

[1]) I. Mogž. 1, 22. 28. [2]) I. k Kor. 2, 9.

Digitized by Google

lowſtwjm? Na počátku prawil Bůh k člowěku: Wládnj zemj. A w ſkutku geſt to kráſný magetek! Kdo ſe z toho netěſſj, že geſt člowěkem, a že žige na zpanilé zemi této? Kdo gi opauſſtj rád? A přede geſt to gen země! Bůh gi ſtwořil na čas, gako ſſkolu pro člowěka ku přjprawě k wyššjm wěrem. Pak w poſlednj den dj ſprawedliwým: „Wládněte králowſtwjm, wám přjpraweným od počátku;“ tedy králowſtwjm, gežto geſt od wěčnoſti a bude až do wěčnoſti. Gaký neſkončeně wzneſſeněgſſj a blaženěgſſj magetek, než weſſkerá země tato! — O, kýž bychom ſi to k ſrdci wzali! Mýl ſe wynaſnažugeme pro hraudu země, plazjme a lopotjme ſe za bjdnau mzdu, a co bychom činili, kdyby to ſſlo o celau zemi? A přede negde tuto gen o weſſkerau zemi, nýbrž o wětſſj, neſkončeně wětſſj a lepſſj ſtatek, o wěčný ſtatek králowſtwj Božjho. O, kýž bychom toho bedliwě uwážili! Přigde okamženj, kdežto ſe řekne: Wládněte králowſtwjm! O, gak bude nám, budeme-li i my ſtáti na prawici mezi těmi požehnanými! Protož přičiňme ſe k tomu ze wſſj opraw-diwoſtj. Hle, ſtogjme právě na práhu nowé doby ſwatého času adwentnjho, kterýž geſt welmi důležitý pro ſpaſenj naſſe. Přiſtupme k Pánu gako kagicnjci, aby i on přigda, uznal nás za požehnané djtky ſwé, abychom i my ſlyſſeli utěſſený wýrok: „Pogďte požehnanj Otce mého a wládněte králowſtwjm, přjpraweným wám od uſta-nowenj ſwěta!“ —

Když pak ſe wýrok učinj, wykoná ſe také w okamženj: „J p ů g d a u ſ p r a w e d l i w j d o ž i w o t a w ě č n é h o a n e p r a w j d o o h n ě w ě č n é h o!“ Neſmjrná propaſt ſe tu otewře, a pohltj zatracence, oſlawený pak ſbor wywolených ſe octne w lůně welebného Boha, laſkawého Otce. Nebeſa zawrau ſwé ſwaté brány, i peklo zawře propaſt ſwau, a mezi oběma geſt neſmjrná mezera, kteréž žádný nepřekročj! — Časy pominuly a wěčnoſt naſtala, ó hrozná to wěčnoſt hjſſnjka, přeblažená ale ſprawedliwého! — Poſud geſſtě žigeme, geſſtě nenaſtal onen den hrozný, geſſtě máme čas, čas ku pokánj a k doſaženj miloſti — geſſtě nenaſtala wěčnoſt. O, kýž bychom nikdy s očj nezpauſſtěli gi. Kýž bychom dobře uměli použiti těch několika okamženj, kteréž nám ſprawedliwý Saudce geſſtě přege, bychom oſud swůg na wěčnoſti wolili ſobě! O, pomněmež na ſaud, pomněmež často a živě naň i nikdy nezapomjneyme na to, že i my ſe budeme muſeti poſtawiti před ſaudnau ſtolici ſpra-wedliwého Saudce, a že učinj ſe nám wý-rok a pak že půgdeme buď do žiwota wě-čného neb do ohně wěčného. Tak gednali wſſickni ſwatj, kteřjž hrozného wýroku ſaudu ugjti chtěli. Poſlednj ſaud byl uſta-wičnau myſſlénkau rozgjmánj gegich. Swatý Jaroljm ſe odebral na pauſſk, aby s ne-roztržitau myſlj o přjſnoſti ſaudu Božjho rozgjmati mohl. Kdykoliw ſe na ten den rozpomenul, říkáwal: „Wſſecek ſe na ce-lém těle třeſu. Buď že gjm, buď že něco giného dělám, uſtawičně mnjm, že ſlyſſjm tu hroznau traubu wolati: „Wſtaňte mrtwj, pogďte k ſaudu!“ — Dnem i nocj rozléhá ſe zwuk této přehrozné trauby w uſſjch mých a duſſe moge nemůže nagjti pokoge, uwažugjc přjſnoſti Saudce ſprawedliwého, od něhož gednau ſauzena bude.“ Swatý Auguſtin připomjnage ſobě den ſaudný wzdychával: „Běda mně hjſſnému, když přigde den ſaudný a otewřeny budau knihy ſwědomj. Co počnu tehdáž, když nebeſa budau wyprawowati neprawoſt mau a země proti mně powſtane? Ach! nic nebudu moci odpowědjti: ſklopenau hlawau zahan-ben ſtáti budu, třeſa ſe a chwěge ſe.“

Digitized by Google

Podobně i swatý Bernard wzdychával s pláčem: „Bože můg, co učinjm, když přigde saud twůg? Bogjm se pekla, bogjm se twářj Saudcowy, kteráž i angelům strassná bude; třesu se před twářj prchliwosti geho. Ach, kdož dá hlawě mé wody a očjm mým potoky slz, abych pláčem předessel pláč wěčný!“ Swatý Arsenius, slauživ Bohu sto a dwadcet let se wssj horliwostj, počal na smrtedlné posteli hořce plakati a se hroziti. Byw tázán, zdaliž by se po tak swatém živote bál Saudce nebeského? odpowěděl: „W prawdě se ho bogjm, a to nenj žádná neobyčegná bázeň má, milj synowé, neb pokud gsem žil, bál gsem se giž neustále dne tohoto“ [1]). Tak gednali, tak pamatowali na saud sw. mužowé; a my daleko wzdáleni swatosti gegich, my křjssnjci žigeme do swěta, gako bychom tu wěčně býti měli, a gakoby nebylo saudu a wěčnosti! —

Či snad se domnjwáš, milý křesťane, že nebude saud? a že se naň dostawěti nemusjš? Poslyš tedy wyznánj celé sw. cjrkwe: „Sedj na prawici Boha Otce wssemohaucjho, odtud přigde saudit živých i mrtwých.“ Poslyš swědectwj angelů na den geho na nebe wstaupenj: „Tento Ježjš, kterýž wzat gest od wás do nebe, tak přigde, gakž gste geg widěli gdaucjho do nebe wstupowati.“ Poslyš swědectwj Ducha swatého skrze ústa sw. apostolů! Geden dj: „Pán přigde a přinese na swětlo, i což w temnosti skryto bylo.“ A druhý: „Maličko přigde, kterýž přigjti má!“ a třetj opět: „Eyhle, Pán přigde a mnoho tisjců swatých s njm, protož drž, což máš, aby snad giný newzal koruny twé!“ — A nepostačj-li tobě wssterá tato swědectwj: uwaž, co dj Božjský Wykupitel sám ku konci swatého Ewangelium: „Nebe i země pominau, ale slowa má nepominau!“ Co tedy pewně založeno giž po tisjce let stogj — tato nesmjrná nebesa a daleká sjroká země — wsse toto pomine a proměnj se, slowo ale Páně zůstane na wěky neproměnně prawdiwé, a bude mjti platnost a wyplnj se i tehdáž, když nic z toho nebude, což nynj widjme; nepominek, ale wyplnj se na wlas! A gak ginak! Slowo Páně gest slowo Božj, geho myssléнka, geho wůle, geho rada. Gako tedy Bůh sám nepomine a wěčně se neměnj, tak i geho slowo, geho rada — gestlik wěčná, gako Bůh sám. Ge-li tomu tak, tedy i nepominau slowa, kteráž mluwil w dnessnjm sw. Ewangelium! Tedy přigde gednau Saudce, a předcházeti geg budau hrozná znamenj a následowati bude pak saud, oddělenj, ortel a wěčnost! — A to tak gistě, že dřjwe nebe a země pominau, nežli pomine prawda slow těchto.

Nenj to tedy žádný klam, ani pauhá wýhrůžka, gest to živá prawda a gistá skutečnost: „Saud!“ — A ge-li to skutečnost, což nám zbývá giného, než abychom pochopiwsse úmysl cjrkwe sw. adwentnj čas tak započali, a geg gakož i celý rok a wssecka léta života swého tak trá-wili, gakž to budeme sobě přáti, až skutečně přigde, a až Pán nás powolá, bychom se postawili před saudnau stolici geho.

Gistý mnich měl sen, kterýž ho nemálo polekal. Giž we spanj geg znepokogowal, pak i procitnuw byl nemálo pomaten. Poněwadž se mu tento sen tak hluboko w paměť wstjpil, domnjwal se, že by měl něco znamenati. I snažil se, wyložiti ho sobě; ale hlawu si lámal a předce nenalezl ničeho, co by ho upokogiti mohlo. Newěda sobě rady, sšel posléze k swému

[1]) Wiz Macana Wýbor přjkladů str. 299 atd.

Digitized by Google

přeworowi, prose ho, by mu sen tento wyložil, počna takto wyprawowati geg: Zdálo se mi, že gsem byl ke dworu ku králi powolán; zdaliž mne to těssilo či nic, nemohu říci; toliko si pamatugi, že gsem se pečliwě chystal, abych slussně mohl před krále předstaupiti. I dal gsem si dělati nowý habit, oblekl gsem čisté punčochy a wůbec připrawil gsem se, gak gen možná. Takto gsem wessel do palácu králowského. I hned mne uwedli do welikého sině, pány a panjmi naplněné. Gedwa ale, že gsem se tuto octnul, pozorugi, že nemám žádného kapuce, což mne do welikých rozpaků uwodilo, a čemuž gsem se náramně diwil. Wssak ale brzy na to widjm, že gsem bos a obnažen až pod kolena. I nemohl gsem pochopiti, gak gsem tak ke dworu gjti se osmělil a netraufal gsem se ani zůstati ani odegjti. Posléze k tomu gesstě spatřjm, že mjsto habitu mám na těle hadry, ussspiněné a zamazané. Stud a zmatek můg množil se každau chwjlj; posléze gsem newěděl kudy kam. Můžete si lehce pomysliti, gak gsem se u prostřed takowé společnosti hanbil, ale gesstě wjce to na mne doléhalo, když gsem gsi pomyslil, že takto se mám před krále předstawiti. Ačkoliw gsem se toho hrozil, co polonahý otrhanec skrze sjň tuto se prodrati a pak palácem a ulicemi do kláštera utéci, předc gsem se k tomu odhodlal. Giž chci prchnauti, an tu prawě přjchod krále ohlássen a gá prwnj předwolán, měl se mu předstawiti. Celý uděssený wykřiknul gsem strachy a w tom gsem procitl. Bez duchu ležel gsem w posteli; a wssak pln radosti, že, co mne tak uthralo, byl genom sen. Wssak ale tento sen přepodiwný muss zagisté něco znamenati, a protož, prossm wás otče, wyložte mně geg. — Načež odwece opat, dj: Nemýljš se, synu můg, myssle, že tento sen něco znamená. Neb ač snowé wůbec wýznamu nemagj, aniž se dagj naskrze wykládati, můžeme wssak předc z twého snu sobě nějaké naučenj wzjti. Wssickni my zagisté budeme gednau powoláni ke dworu welikého krále králůw a mussjme se předstawiti před něho. Snažil-li gsi se, abys se w slussném obleku předstawil králi pozemskému: gakau péči máš mjti giž nynj o to, abys dussi swau očistil a gi wsselikými ctnostmi ozdobil a dobrými skutky obohatil, wěda, že brzy se mussjš dastawěti před krále nebes! A pakli gsi se hanbil za sspatný oblek swůg: pomni, gaká to bude hanba, gestli w den saudný před Kristem, před celým nebeským dworem, přede wssemi angely a swatými, a před wesskerým swětem w nesslussném, sspinawém a otrhaném rausse hřjchu a neprawosti ukáže se dusse twá. A protož přičiň se, abys giž nynj tak žil, aby kdykoliw Pán přigde a tě powolá, abys beze strachu a směle před něho předstaupiti mohl.

A ty, dusse křesťanská, gdi a učiň též. Započni s nowým tjmto cjrkewnjm rokem nowý žiwot w ctnosti a sprawedliwosti, započni to se sw. adwentnjm časem, kdež tě k tomu sw. matka cjrkew wraucně powzbuzuge, wolagjc tobě se sw. aposstolem: „Giž hodina gest, abychom ze sna powstali. Nebok nynj bližssj gest spasenj nasse. Noc předessla, den pak se přibljžil. Odwrzme tedy skutky temnosti, a oblečme se w oděnj swětla. Gakožto we dne poctiwě chodme: ne w hodowánjch a w opilstwjch, ne w smilstwjch a nestydatostech, ne w swáru a w záwisti; ale oblečte se w Pána Jezjsse Krista“ [1])!

[1]) K Řjm. 13, 11—14.

Digitized by Google

Modlitba cjrkewnj.

Wzbudiž, ó Pane, prosjme tebe, mocnoſt ſwau, a přigdiž; bychom ochranau twau z naſtáwagjcjch nebezpečenſtwj hřjchů wytrženi, a tebau wyſwobozeni ku ſpaſenj doſpěli. Genž žigeš a kraluješ s Otcem w gednotě Ducha ſw. po wſſecky wěky wěkůw. Amen.

Neděle druhá adwentnj.

Ewangelium ſw. Matauſſe 11., w. 2—10.

A onoho času Jan když uſlyſſel we wězenj o ſkutcjch Kriſtowých, poſlaw dwa z učennjků ſwých, řekl gemu: Ty-li gſi ten, kterýž přigjti máš, čili giného čekati máme? I odpowjdage Ježjš, řekl gim: Gdauce zwěſtugte Janowi, co gſte ſlyſſeli a widěli. Slepj widj, kulhawj chodj, malomocnj ſe čiſtj, chudým Ewangelium ſe zwěſtuge: a blahoſlawený geſt, kdož ſe nebude horſſiti na mne. A když oni odcházeli, počal Ježjš prawiti záſtupům o Janowi: Co gſte wyſſli na pauſſt widěti? třtinu-li wětrem ſe klátjcj? Ale co gſte wyſſli widěti? člowěka-li měkkým rauchem oděného? Ay, kteřjž ſe měkkým rauchem odjwagj, w domjch králowſkých gſau. Ale co gſte wyſſli widěti? Proroka-li? Giſtě, prawjm wám, i wjce nežli proroka. Tentok geſt zagiſté, o němž pſáno geſt: Ay, gá poſjlám angela ſwého před twářj twau, kterýžto připrawj ceſtu twau před tebau.

Wýklad.

Jan byl ſyn kněze Zachariáſſe a Alžběty, kteřjžto oba, gſauce ſprawedliwj, a nemagjce djtek, což ſe tehdáž za nemiloſt Božj a za potupu pokládalo, proſil ſnažně Boha o něgakého potomka. Poſléze pak wyſlyſſena geſt proſba gegich a když Zachariáš podlé řádu knežſkého kladl zápalnau oběť w ſwatyni na oltář, zwěſtowáno geſt mu ſkrze angela narozenj Syna, kterýž bude znamenitý, a přjſný žiwot weda, bude připrawowati lid na přjſſtj Wykupitele; což ſe w ſkutku wyplnilo, a Jan ſlibem Nazireg-ſkých [1]) Bohu zaſwěcen a na pauſſt odchowán geſt. Když pak doſáhl wěku 30 let, powolán gſa od Boha, naſtaupil úřad ſwůg a připrawowal ſkrze pokánj lid na Krista. Tjmto přjſnýmm žiwotem ſwým wůbec obrátil pozornoſt lidu na ſe a zjſkal ſobě geho wážnoſt. Toho času panowal w Galilei Herodes Antipas, kterýž

[1]) Takto zaſwěcený Bohu neſměl požjwati nápogů opogných ani ſtřjhati wlaſů hlawy ſwé; wůbec muſel, podál hluku ſwěta, Pánu žjti, pokudž trwal čas ſlibu geho.

Digitized by Google

pogal nesslechetnau Herodiadu, manželku Filipa, bratra swého, a žil s nj w cizoložstwu. Když pak ho Jan neohroženě z toho káral, říkage: „Nesluší tobě mjti manželky bratra swého!“ Herodes nelibě to nesa; a obáwage se i zbaukenj lidu, u něhožto stál Jan u welikém wážnosti, dal z náwodu Herodiady Jana wsaditi do wězenj na pewnost Macheron w končinách galilegských.

Ačkoliw Herodes sám si wážil Jana a w mnohém ho byl poslussen, předc ale paután wazbami neprawosti, a posstjwán gsa ode lstiwé Herodiady, nepropustil ho; ano i posléz dal ho stjti. Když pak tuto uwězněný seděl, předzwjdage bljzký konec swůg, poslal dwa z učennjků swých k Ježjssowi, táže se: Ty-li gsi ten, kterýž přigjti máš? t. g. Ty-li gsi ten dáwno zwěstowaný, od proroků předpowězený a tauzebně očekáwaný Messiáš, čili giného čekati máme? Ne gakoby Jan sám pochybowal o Kristu, že by snad nebyl on Messiássem, gemužto byl dřjwe negednau slawné wydal swědectwj [1]): nýbrž, poněwadž někteří z učennjků geho, magjce dle předsudků židowských Messiásse za mocného a slawného krále, na Krista se horssili pro njzkost a pokoru geho, a proto o něm pochybowali; zároweň i uslyssewsse o zázračných skutcjch Ježjssowých, těžce to nesli, domnjwagjce se, že tjm mistr gegich gest zasjněn. Protož, aby gich naprawil, zároweň i Ježjsse k tomu přiměl, aby se určitěgi před lidem o swé důstognosti wyslowil a si s založenjm králowstwj swého přispjssil, a poslal ge k Ježjssowi, aby na swé oči poznali, že Ježjš gest prawý Messiáš a k němu se pak přidali [2]). Pán Ježjš prawě před tjm wzkřjsil mládence naimského a nacházel se toho času w okolj naimském, zaměstnán wyučowánjm a uzdrowánjm nemocných. Prawě té doby, když nedužiwj wsseho druhu leželi wůkol něho a zástupowé lidu obkličowali ho, přissli wyslanci tito Janowi k němu s nadřečenau otázkau, řkauce: Ty-li gsi ten, kterýž přigjti máš, čili giného čekati máme? Pán Ježjš nechtěl se ani tehdáž zřegmě a neobaleně wyslowiti o seslánj swém; neb on prawil při giné přjležitosti: „Wydáwám-li gá swědectwj o sobě, swědectwj mé nenj prawé“ [3]); wssak ale poukázal ge na skutky swé, gichžto prawě očitj byli swědkowé, a z nichžto každý, kdož nebyl zaslepen, mohl dosti poznati: že on gest od Boha poslaný Messiáš, řka: „Odauce zwěstugte Janowi, co gste widěli a slyssěli. Slepj widj, kulhawj chodj, malomocnj se čistj, hlussj slyssj, mrtwj z mrtwých wstáwagj, chudým ewangelium se zwěstuge.“ Z čehož zagisté mohli poznati: že ten, kterýž takowé skutky koná, nemůže leč od Boha poslán býti, a že gest to ten, o němž giž před wěky Isaiáš prorokował, an pjsse: „Posilňte se; Bůh sám přigde a spasj wás. Tehdáž otewrau se oči slepých, i ussi hluchých otewřeny budau; tehdáž poskočj kulhawý gako gelen, a rozwázán bude gazyk němých“ [4]). — Aby wssak ge spolu pokáral, že ho nechtěli uznati za Messiásse, proto že njzký a sprostný na swět přissel, dokládá Kristus Pán dále: „Blahoslawený gest, kdož se na mne nebude horssiti,“ nýbrž toto swědectwj u wjře přigme a nebude pochybowati o Božské důstognosti mé, a we mne gakožto w Messiásse uwěřj. Za-

[1]) Mat. 3, 13. 14. 15.; Jan 1, 15. 22. 23.; Luk. 3, 21. [2]) Tak to wykládagj swatj otcowé Hilarius, Chrysost., Orig. a ginj. [3]) Jan 5, 31. [4]) Jes. 35, 4—6.

Digitized by Google

tjm ale otázka tato, od učennjkůw Janowých proneſſená, powzbudila pozornoſt zástupu, a mohlo by ſe lehce mnohým z přjtomných zdáti, gakoby Jan u wrtkawoſti myſli pochybowal o Kriſtu gakožto Meſſiáſſi, a pak že by i gemu ſe mohlo předhoditi, gakoby ſe na něho horſſil. Proto počal Pán Ježjš o Janowi mluwiti, wydáwage ſlawné ſwědectwj o něm; wſſak ale teprw, až učennjci tito odcházeli, aby ſe nikdo nedomnjwal, že ſnad ſe byli potagmo umluwili, a že chwála tato z nějakého pochlebenſtwj pocházj. „Co gſte wyſſli na pauſſt widěti?“ dj Pán: „Třtinu-li wětrem ſe klátjcj?“ Gakoby řjci chtěl: Wy gſte opuſtili domow a práce ſwé, a konali gſte daleké cesty až k Jordánu, abyſte nalezli a ſlyſſeli Jana: co ſaudjte o něm? Domnjwáte ſe ſnad, že Jan, ku kterémuž gſte tak četně na pauſſt wycházeli, a od kteréhož gſte ſlawná ſwědectwj o mně ſlýchali, že tento Jan ſwé ſmýſſlenj o mně změnil a nynj ginak o mně ſaudj než prwé. Jan nenj třtina, wětrem ſe klátjcj, aby něco lehkowážně twrdil, a pak to pro řeči neb ſaudy lidſké odwolával; aby mně dnes ſwědčil, že gſem „beránek Božj“ a zjtra w pochybnoſti ſe tázal, gſem-li ten, který přigjti má? Kdy ſe ſtal Jan newěrným prawdě? Kdy geg překonalo pochlebenſtwj neb wýhrůžky mocných? Zdaliž právě proto neſedj w okowjch, že pewný a zmužilý geſt? A což gſte ho neſlyſſeli, gak zmužile a hrdinſky prawdu zaſtával, gſa od Ducha Božjho weden? Ano právě proto gſte k němu přicházeli, gednak byſte toho nečinili, kdyby byl obyčegný člowěk. Protož co tehdáž o mně ſwědčil, když byl ſwoboden, ſwědčj i w okowjch bez bázně před Herodeſem. „Aneb co gſte wyſſli na pauſſt widěti? dokládá Ježjš dále. Člowěka-li měkkým rauchem oděného? Ay, kteřjž ſe měkkým rauchem odjwagj, w domjch králowſkých gſau.“ Gakoby chtěl řjci: Co by mělo přiměti Jana k tomu, by ginak o mně mluwil? Snad přjzeň wzneſſených, po kteréž by bažil? Neb marnoſt, která ho opanowala? Či ſnad ſe domnjwáte, že by Jan byl z počtu rozmazilých pochlebnjků, kteřjž ſwé řeči, činy a ſaudy dle rozmaru a chuti ginýchměnj? kteřjž pro časné pohodlj neb pro nějakau wýhodu neb zjſk proti ſwému přeſwědčenj mluwj a gednagj? Jan ale nenj rozmazilý, on nehledá rozkoſſj, aby ſnad pro ně ſe wzdal ſwého přeſwědčenj a zapomněl na wyšſſj wěci! Takowj lidé nalezagj ſe obyčegně u dworů králowſkých: Jan ale žil na pauſſti; takowj bywagj na ſtkwoſtných hoſtinách; Jan ale požjwal toliko ſproſtý pokrm: med leſnj a kobylky; takowj ſe odjwagj měkkým rauchem: Jan ale geſt odjn ſrſtj welblaudj a koženým paſem geſt okolo beder přepáſán. Poſléze pak, aby gim zkegmě wyſlowil důſtognoſt Janowu, táže ſe naposled: „Ale co gſte wyſſli na pauſſt widěti? Proroka-li? Giſtě, prawjm wám, i wjce nežli proroka. Tento geſt zagiſté, o němž pſáno geſt: „Ay gá poſjlám angela ſwého před twářj twau, kteryžto připrawj twau ceſtu před tebau.“ Gakoby řekl: Domnjwáte-li ſe, že geſt Jan pauhý prorok, také ſe mýljte; nebo w prawdě twrdjm wám, že geſt on wjce nežli prorok; neb proroci ſtáli we wěku ſtarém, Jan pak ſtogj na pomezj wěku nowého; proroci předpowjdali Meſſiáſſe, Jan pak giž naň ukazuge; proroci wzbuzowali lid k wjře a potwrzowali ho w naděgi we Wykupitele;

[1]) Joſ. 35, 4—6.

Digitized by Google

Jan pak předcházj před njm a připrawuge naň lid, tak že na něm se zcela a w skutku wyplnilo, což před wěky Malachiáš o předchůdci Páně prorokowal: „Ay gá posjlám angela swého a připrawj cestu před twářj mau“ [1]).

Rozgjmánj.

ramen wsselikých dobrodinj, gakowýchž se s nebe nám dostalo, neyhogněgšjj gest zagistě wtělenj Božj. Na tento pramen poukazowali w naděgi giž proroci národy starého zákona a k němu wede každoročně cjrkew i nás o wánocjch. Wssak ale gako Jan, předchůdce Páně, připrawowal lid na přjsstj Wykupitelowo, káže mu pokánj na paussti: rowněž cjrkew Božj k wánocem i nás připrawuge, wolagjc k nám slowy Janowými po tři tyto následugjcj neděle; a i dnes ozýwagj se nám slowa geho, ale negsau to slowa z geho wlastnjch úst, aniž slowa z břehů jordánských: ale gsau to slowa pronessená ústy učennjků geho, an mistr gegich sedj we wězenj. —

Jan we wězenj?! — Muž tento, tak sprawedliwý, tak přjsný, tak swátý, — muž, o kterémž sám Wykupitel tak krásné dal swědectwj, „že nepowstal mezi syny ženskými wětssj nad něho“ [2]), — ten we wězenj?! — A Heródes — ukrutný, cizoložný a bezbožný Heródes, sedj na trůnu, wládne žezlem, oplýwá rozkossemi a požjwá cti a sláwy? — Tak gest tomu, a ne ginak; a tak to spatřjš, milý křesťane, ne zřjdka až podnes. Nic nowého pod sluncem! — „Tok gest tedy swět přewrácen,“ djš tedy, a dobře prawjš; přewrácenosť lidská má zagistě welkau winu w tom. Když neprawý we swé zlobě giž tak hluboko klesl, že w nekřestech swých sobě libuge, započne i proti swému swědomj ctnosti nenáwiděti a sprawedliwé pronásledowati. Onik gsau mu sůl w očjch. Gegich sprawedlnosť zahanbuge geho neprawosť, gegich zbožnosť odsuzuge geho bezbožnosť, a gegich ctnosti stawj na pranjř geho nekřesti; a káragj-li a napomjnagj-li ho, tu býwagj mu tjm wjc newjtáni. A což pak činj tito bezbožnjci? Onik obracj proti sprawedliwým sspy zloby swé utiskugjce a pronásledugjce gich, utrhagjce gim hledj ge wyhladiti, aby nebylo, leč gim podobných! Tato ďábelská lesť gest stará. Giž w starém zákoně nám gi wypisuge Duchem swatým nadssený mudřec, uwáděge zlobochy tyto takto mluwjcj: „Utiskněme chudého, sprawedliwého, a nessetřme wdowy, aniž se ostýcheyme ssedin starce mnohého wěku. A sjla nasse buď nám prawidlem sprawedlnosti!... Protož oklameyme sprawedliwého; nebo neužitečný gest nám a protiwj se skutkům nassim, a wytýká nám přestaupenj zákona, a rozhlassuge na nás hřjchy obcowánj nasseho.. Učiněn gest nám k pohaněnj myssljenj nassich. Těžko nám na něg hleděti; nebo nesrownáwá se s ginými žiwot geho, a ginaké gsau cesty geho. Za lehkomyslné počteni gsme od něho a zdržuge se od cest nassich gako od nečistot, a blahoslawj konec sprawedliwých, a chlubj se, že má Otce Boha!“ [3])

[1]) Malach. 3, 1. wiz též 4, 5. 6. [2]) Mat. 11, 11. [3]) Kniha maudr. 2.

Digitized by Google

Tak mluwjwagj neprawj, tak gednáwagj w přewrácenosti swé, a takto gednal i Heródes. On dal sprawedliwého Jana do wězenj, ač ho uwnitř ctjti musel; nebo neljbil se gemu a tjm méně hřjssné Herodiadě přjsný karatel tento, genž mu neustále wytýkal: „Nesluss tobě mjti manželku bratra swého!“ — Tak byl pronásledowán i Kristus Pán sám! O, neljbil se Mistr nebeský fariseům, gichžto pokrytstwj a přewrácenost odkrýwal; proto hledali ho wyhladiti. Tak to měli i geho učennjci! Onť gim to sám předpowěděl: „Kdyby gste byli ze swěta: milowal by swět, což geho gest: ale že negste ze swěta, ale gá ze swěta wywolil gsem wás, proto wás swět nenáwidj“[1]). A slowo toto Páně plnj se až posud, ano nynj wjce než kdy gindy. Potupa, lež, pohaněnj, utrhánj, posměch i násilj, wsse gest bezbožnjkům whod a wjtané, a wsse magj pohotowu, když gim o to běžj, aby zničili toho, kdož gim nepřjswědčuge. Přewrácenost tato nedá ctnosti a zbožnosti wzniku a činj žiwot sprawedliwých trpký a hořký. A wssak djš, milý křesťane: „Což nežige starý Pán Bůh wjce na nebi; aby se zastal wěrných swých, a sám wyrownal tu neshodu, kteráž panuge mezi ctnostj a odměnau gegj, a mezi neprawostj a zaslaužilau gegj pokutau na zemi?“ Owssem žeť týž Pán Bůh nynj gako před wěky žige a hledj na to s hůry nebes, a předc to tak snássj a dopaussti! ano on i sám to tak řjdj: že strastný bývá na zemi osud sprawedliwých, zatjm co neprawj sstěstj pozemského požjwagj. Wssak nediw se tomu, dusse křesťanská! w tom zagisté se gewj dobrota a láska Božj, kteráž tjm táhne neprawého ku pokánj, a držj sprawedliwého w ctnosti. Nechápe se laskawý Bůh, kterýž chce, aby wssickni lidé spaseni byli[2]), hned metel, by hřjssnjka ku pokánj dohnal, nýbrž užjwá často i libých prostředků k témuž cjli. Protož otwjrá sstědře ruku swau a naplňuge i zlosyna dary swými, uděluge mu požehnánj, hognosti statků, zdaru a zdrawj a powyssuge ho; očekáwage, že snad překonán sstědrostj laskawého Boha půgde do sebe a bude mu slauziti. Tak obohacowal wywolený národ swůg israelský mnohými a welkými dary, aby se tento lid odwrátil od podlé modlosluzebnosti a přiwinul se k dobrotiwému Hospodinu, Pánu Bohu swému, a aby setrwal we wjře prawé. „Dal gim kraginy národů; a práce národů obdrželi; aby ostřjhali sprawedlnosti geho, a zákon geho wyhledáwali“[3]). A tak i snad tobě, milý křesťane, uděluge Pán hogně darů swých, slussně očekáwage, že láska tato překoná zatwrzelost twau. Kdy půgdeš do sebe? Kdy zwoláš pohnutým srdcem? „Ach gá newděčný! co činjm? Bůh wsse wynakládá, aby mne oblažil, a gá pássi gen co mohu, bych geg urážel. On mne obohacuge dobrodinjm, a gá ho hněwám neustále neposlussenstwjm. Mohl mně odnjti zdrawj: a předc mne zachowáwá; mohl mne zbawiti statku: a předc mně požehnáwá: mohl mne přiwésti o wýživu: a předc mne obohacuge dary swými; mohl mé gméno uwésti w potupenj; a předc mne sstěstj. Ano zdá se, že čjm wjce mne miluge, že ho tjm wjce nenáwidjm. O, gak mohu takowau lásku s takým newděkem zpláceti? — J nechci býti déle takowým ohawnjkem, ty, ó Pane, chceš, bych byl twůg; — nuže staniž se! — Od této doby chci býti twým, tobě přináležeti, tobě slauziti s tělem i s dussí!“ —

Než ale pomyslj si mnohý, proč pak

[1]) Jan 15, 19. [2]) I. k Tim. 2, 4. [3]) Žalm 104, 44. 45.

Digitized by Google

neužjwá Bůh i takowých prostředků u spra-
wedliwých, kteřjž toho wjce hodni gsau?
proč dopaussti na ty tak často nesnáze a
protiwenstwj? — Pro gegich dobré a k
gegich spasenj! — Wjt zagisté maudrý
zprávce swěta, co gim prospjwá! O, gak
často bývá bohatstwj, krása a zdrawj těla,
čest a sláwa swěta, a co gesstě wjce swět
sstěstjm nazývá, právě mnohým ku poru-
ssenj a na záhubu; a ti, genž pewnj stáli
a nepohnutelnj w ctnosti a sprawedlnosti
u prostřed bauřj a protiwenstwj života,
když sstěstj zaswjtilo gim, byli zwikláni a
klesli — sstěstj tohoto swěta bylo gim
wjce k záhubě než ku prospěchu. Zkusse-
nost nám podává toho důkazů hognost.
Pokud pásal Dawid stáda otce, pokud
pronásledowán od Saula, blaudil na pau-
sti, nespustil se Boha a swatého zákona
geho; na trůnu pak sedě královském, klesl
hluboce. A tak i posud. O, gak mnohý,
kterýž nynj žige w pokoře, zpyssněl by a
zapomenul by na Boha, kdyby důstogenstwj
dossel; a giný, kterýž nynj pewně se Boha
držj, spustil by se, oddal by se hřjssným
rozkossem, kdyby se bohatstwj mu dostalo.
Mnohá dcera by se snad zbawila neydražssj
ozdoby swé, newinnosti, kdyby se gj krásy
těla dostalo; a mnohý syn by heykil, kdy-
by se mu wsse po wůli dařilo. To předwjdá
Bůh okem wssewědaucjm a poněwadž
ge miluge a nechce by w zahynutj upa-
dli, dj w radě swé: Milé djtky, sstěstj to-
hoto swěta nenj pro wás; protož potrwejte
gesstě w njzkosti, w chudobě a w strastech
nynj; lépe gest wám, abyste něco snásselj,
než byste wěčně byly nesslastny. A pak,
gaká přjležitost se tuto poskytuge gim, aby
oswědčili Bohu swau ctnost, a rozmnožili
sobě poklad swých zásluh? Kdy se gewj
ryzost zlata wjce, než w ohni? a kdy se
zkaussj ctnost lépe než w protiwenstwjch?
A kdy zasluhugeme wětssj odměny, než
když w mnohém bogi a w mnohém utr-
penj wěrnost zachowáwáme! Protož pjsse
dobře sw. Jakob: „Blahoslawený muž,
kterýž snássj pokussenj: nebo když bude
zkussen, wezme korunu života“ [1]). A ko-
runowaný žalmista Páně o tom byl tak
přeswědčen, že netoliko protiwenstwj ochotně
snássel, ale i sobě gich žádal, wolage: „Zpru-
bugž mne Hospodine a zkus mne: přepal
(gako zlato) ledwj má a srdce mé“ [2]). W
tomto přeswědčenj křkáwala sw. Tereste:
„Pane, buď trpěti neb umřjti!“ Wypra-
wuge se, žeť si gistá nábožná žena wy-
žádala od zprávce chudého domu gednu
chudau osobu, kterauž k sobě přigala a ži-
wila, chtjc si tjm zásluh zjskati. Byla to
pokogná a tichá osoba, s njžto w pokogi
žila. J wyprawowala to biskupu swému
sw. Augustinu, stýskagjc sobě, že si živo-
njm té osoby málo zásluh zjská pro nebe,
protože po celý čas, co u nj bydlj, newj,
co gest to něco trpěti. Poznaw sw. biskup
úmysl gegj, dal w chudém domě takowau
wyhledati, kteráž by téměř byla nesnesi-
telná a tu gj odeslal [3]). — A když to
bljže uwážjme, zdaliž nebývá častokráte
domnělé sstěstj bezbožných právě tau ney-
horssj metlau gim za neprawosti gegich!
O, pokud Bůh křjssnjka nawsstěwuge, po-
tud gest naděge k naprawenj. Tak mnohý
výsselk ponjžen gsa, učil se pokoře, mnohý
lakomec přigda o statek swůg, nepřikládá pak
wjce k mamoně srdce, a mnohý prostopá-
ssnjk uwržen gsa na lůžko bolestné, zanechal
daremného života. Když ale Bůh křjssnjka
opustj a sobě zůstawj a ponechá mu toho,
co mysl geho zaslepuge, aniž ho trestá,

[1]) Jakob 1, 12. [2]) Žalm 25, 2. [3]) Macana Wýbor str. 347.

Digitized by Google

aniž mu klade překážky w cestu: ó tok gistě znamenj zkázy a zahynutj geho; tok ten neywětssj trest, gakýž můž hřjssnjka potkati. Omámeny, uspaný, ukoneyssený sstěstjm domnělým dřjmá na kragi propasti — až pak nagednau w nj se octne. „Opogjm ge, aby twrdě zesnuli, a spali snem wěčným a nepowstali“ [1]). A takowéto sstěstj chtěl bys, milý křesťane, záwiděti neprawým?! Sw. Auğustin mage to na zřeteli, řjkáwal: „Zde, ó Pane, trap a muč a pal, gak chceš, toliko tam rač milostiw býti.“ — K tomu i uwaž, že negsau sprawedliwj tak nessťastni, gakž se swětu zdagj býti. Swět sice gich nenáwidj a pronásleduge; ale oni požjwagj přjzně a lásky Božj, a na tom magj dosti, a wolagj utěsseně s žalmistau Páně: „Mně pak přidržeti se Boha dobré gest, skládati w Pánu Bohu naděgi swau“ [2]). Swět ge tupj a hanobj a má ge ku posměchu; ale oni požjwagj cti a wážnosti wssech sprawedliwých, a sláwa gegich gest u Boha, a tuto magjce, co gest gim po sláwě a haně swětské. Swět ge sice sužuge a činj gim nátisky; ale Bůh má na zřeteli miláčky swé, a uděluge gim zwlásstnjch darů a duchownj milosti, kteréž gsau gim náhradau hognau. Snad ge kljčj chudoba a nedostatek, ale oni nepřikládagj srdce swé k statkům swěta a w dostatečnosti swé a w Pánu gsau bohati dosti; snad gsau opusstěni ode wssech na swětě; ale Bůh neopaussťj gich, a na něm magj dosti; zármutek někdy snad naplňuge srdce gegich, ale Bůh sám gest gegich útěchau, a w něm plésá duch gegich. Nad to na wssecko požjwagj sprawedliwj hodů dobrého a pokogného swědomj, kteréž, gakž twrdj sw. Auğustin, gest samo w člověku rágem, a pak i w sauženj lepssj a wraucněgssj radosti poskytuge gim, než zlé swědomj u prostřed rozkossj swětských. A posléze i blahá naděge koruny, sláwy nebeské, oslazuge gim wssecky trpkosti žiwota wezdegssjho. W této blahé naděgi wolagj utěsseně: „Kdož nás odlaučj od lásky Kristowy? zdali sauženj? zdali auzkost? zdali hlad? zdali nahota? čili nebezpečenstwj? zdali protiwenstwj? čili meč? Ale w tom we wssem přemáháme pro toho, kterýž nás zamilowal!“ [3]) Když sw. Bernard w Nizozemsku slowo Božj lidu hlásal a horliwě se snažil geg obrátiti, nalezal se mezi ginými, kteřjž milosti Ducha sw. pohnuti ke Kristu se obrátili, i geden rytjř gménem Arnulf, kterýž žil w zemi této u welké wážnosti, gehožto ale rozkosse swětské téměř celého spantaly. Když pak tento ale, odřeknuw se swěta, do řádu sw. Bernarda wstaupil, zradowal se tento z obrácenj tohoto tak welice, že wssem přjstogjcjm prawil: „Hle, obrácenjm bratra Arnulfa učinil Kristus Pán wětssj diw, než wzkřjssenjm Lazara z mrtwých; gežto člowěka tolikerými okowy hřjchů spáutaného a w kalisstě nekesťj zabředlého, přiwedl k nowému ctnému žiwotu duchownjmu.“ Arnulf pak sám prospjwal welice, tak že se wssichni diwili nad znamenitým pokrokem geho. Wssak ale musel často ukrutné bolesti tělesné snásseti. Gednau když takto krutými mukami swjrán, ztratil řeč a wědomj, aniž bylo naděge, že obživne, uděleno gest mu poslednj pomazánj. Tu wssak přigda k sobě, počal nagednau wolati: „Ano wssecko, wssecko, což gsi prawil, ó dobrý Ježjssi, gest prawda,“ a opakowal slowa tato wjcekráte. Když pak se tomu přjtomnj diwili a tázali se ho, gak se má? neodpowjdal Arnulf ničeho, leč že opakowal slowa swá: „Wssecko, což gsi prawil, ó dobrý

[1]) Jerem. 51, 39. [2]) Žalm 72, 28. [3]) K Řim. 8, 35. 37.

Digitized by Google

Jeżiſſi, geſt prawda.“ I domnjwali ſe mnożj, że pozbyl rozumu. Což kdyż Arnulf zpozorowal, dj gim: „Nikoliw, bratřj mogi, nemylte ſe; při úplném rozumu a gaſném wědomj opakugi, což gſem zprwu prawil: że wſſecko, což prawil náš Spaſitel, geſt prawda.“ I dj tito, że o tom nepochybugj; to ale, że geſt gim podiwné a nápadné, proč práwě nynj tato ſlowa neuſtále opakuge? „Poněwadž,“ odwece Arnulf, „Spaſitel we ſwém Ewangelium ſljbil: że każdý, kdo pro něho opuſtj otce, matku a ſwé domácj, ſtokráte za to wezme a w onom ſwětě bude mjti żiwot wěčný. A to gſem gá ſám na ſobě zkuſil a wyznáwám z celého ſrdce: żel i gá giż w tomto żiwotě gſem ſtonáſobnau náhradu obdržel. Gak kruté gſau boleſti, kteréż nynj ſnáſſjm, gſau mně předc lehké, ano i ſladké pro utěſſenau naděgi, że wěčné blaženoſti doſáhnu, kterauż bych ani za wſſecky poklady tohoto ſwěta nedal. Geſtli gá, kterýż tak weliký hřjſſnjk, giż takowé útěchy w utrpenj ſwém docházjm, gak ſladkého potěſſenj a rozkoſſj duchownjch nemuſegj pocjtiti ſwatj a dokonalj mužowé w ſrdci ſwém; nebo radoſt, kteréż z této naděge nabýwám, přeſahuge zagiſté w neſkončené mjře wſſecky rozkoſſe ſwěta, gakých gſem dřjwe w hognoſti požjwal“ [1]). A naopak geſt ſnad ſſtěſtj neſprawedliwých prawé? Nenj nižádným mrakem kalené? O, mýlil bys ſe welice, milý křeſťane, kdybys takto ſaudil. Giż onen nepokog, kdežto neuſtále zmjtáno býwá ſrdce gegich náruživoſtmi a wáſſněmi nikdy nenaſycenými, giż tento nepokog kalj welice domnělau blaženoſt gegich; „nenj pokoge bezbożným,“ dj dobře prorok Páně [2]). K tomu přigde i nepokog ſwědomj, kteréż u proſtřed i těch neyhlučněgſſjch radowánek a pleſů ſe probudj a ztrpčj gim weſſkeré rozkoſſe, a bodá a hněte ge w bezeſných nocech; gehożto ſe pak zbawiti nemohau. Poſléze i toho uwážiti ſluſſj, gak ge ſtihá neuſtálý ſtrach a bázeň, że ſprawedliwá ruka Bożj dřjw neb pozděgi ge zaſtihne a gak pomyſſlenj na wěčnoſt, kteréż neugdau, mjſſj pelyněk hořkoſti w radoſti gegich giż zde na zemi. Wyprawuge ſe o Dionyſiowi, králi ſyrakuſanſkém, że ač od weſſkerého lidu welice nenáwidjn byl, że ho předc Damokles, pochlebnjk a fatkář, blahoſlawil a w pochlebenſtwj ſobě přál, by byl na mjſtě geho. I chtěl mu Dionyſius w ſkutku dáti okuſiti ſſtěſtj ſwého; protož dal geg odjti w raucho králowſké a uwéſti do ſtkwoſtně ozdobeného wečeřadla, kdež u nádherné a hogné tabule mu na pokynutj mnoho otroků poſluhowalo. U proſtřed wſſak hodů těchto pozdwihne Damokles očj ſwých a widj břitký meč nad hlawau ſwau ſe wznáſſegjcj, genž na tenké nitce wiſel. I zbledne, odſtaupj na zpět, a nemůž wjce nic do huby dáti. Což zpozorowaw Dionyſius, dj gemu: „Ey hle, tok obraz ſſtěſtj mého a blaženoſti mé! neb u proſtřed rozkoſſj muſjm ſe obáwati, że mne w neybližſſjm okamženj záhuba zaſtihne“ [3]). A tok i obraz ſſtěſtj każdého hřjſſnjka, nad gehożto hlawau ſe wznáſſj neuſtále meč pomſty Bożj. — Podobně ſe pjſſe o Theodorichowi, králi ǧotickém we Wlaſſjch, kterýż kázal dwa neyſſlechetněgſſj a neyzaſlaużilegſſj muże řjmſké, Symmacha a geho zetě Beocia, zawražditi. Gednoho dne přineſſena geſt rybj hlawa newjdané welikoſti k wečeři. Wſſecken poděſſený wyſkočil od

[1]) Wiz ſw. Ludwjka z Granady wúdkyně hřjſſnjtů, djl I. ſtr. 194. [2]) Jeſ. 48, 22. [3]) Cicero quest. Tuscul. 5, 21.

Digitized by Google

ſtolu a křičel: „Hlawa Symmachowa! — Hle geho zuby, kteréž mne rozemleti chtěgj — pryč odtud!“ Strachem ſkormaucen, položil ſe do poſtele, a po třech dnech bjdně ſkonal, práwě w ten den, na kterýž wſſecky katolické kněze z chrámů wyhnati obmýſſlel[1]). J ſám Heródes ſe bál welmi, když byl Jana dal ſtjti a pak ſlyſſel o Kriſtu Pánu, ſo geho diwech; bál ſe welmi, poněwadž ſe domýſſlel, že Jan wſtal z mrtwých a w oſobě Kriſtowě ſe obgewil. Tak ho hnětlo ſwědomj! — A ſuš nynj, duſſe křeſťanſká, ſama, kdo byl blaženěgſſj: ctný a ſprawedliwý Jan w žaláři, čili cizołožný a neſſlechetný Heródes na trůnu w rozkoſſech ſwých? — —

Nedey, ó Pane, by mne ſtěſtj pozemſké hřjſſnjků zaſlepilo, abych od ceſty prawé odſtaupil a pro zdánliwau a krátkau rozkoš ſwěta zbawil ſe blaženoſti wěčné! Deyž, bych na tebe a na wěčnoſt upřeným zrakem hleděl, zákona twého ſe pewně držel i tehdáž, když protiwenſtwj proto budu mět snáſſeti, abych takto ſe ſtal hodným nebeſké ſlávy, kdež mně ſtonáſobně wynahradjš, cožkoli gſem pro tebe obětował, trpěl a snáſſel. Amen.

„Ty-li gſi ten, který přigjti máš, čili giného čekati máme?“ Otázka tato učennjků Janowých dává nám zřjti poněkud ſtaw a podobu wěku, w kterémž ſe nacházelo pokolenj lidſké krátce před tjm, než byl Wykupitel přiſſel. O, byla to doba wſſeobecného tauženj, očekáwánj lepſſjch časů a toho, genž by lidſtwo z přebjdného ſtawu geho wyſwobodil a w lepſſj ſtaw uwodil. A kdy tauzj a dychtj člowěk po wyſwoboditeli a pomocnjku? Zagiſté tehdáž, když ſtaw, w kterémž ſe nacházj, geſt ſtraſtný, když duchownj a tělesná bjda geg tjſnj, a když ſobě ſám nemůže pomoci. Tu ſe ohljžj po wyššſj pomoci, zdali nenj, kdo by geg wyſwobodil a ge-li mu tato přiſljbená, nemůže ſe gj ani dočekati a každý, kdož gen poněkud ſe mu zdá býti k tomu způſobný, obracj pozornoſt geho na ſebe, a geſt mu wjtán, zdaliž by to nebyl ten, kterýž má přigjti a zdali by ſe od něho mohl pomoci nadjti. A zagiſté, když uwážjme ſtaw, w gakémž ſe nacházelo lidſké pokolenj před Kriſtem Pánem, ſhledáme, že to byl ſtaw bjdný a ſtraſtný, a to gak u pohanů tak i u židů.

Pohané zagiſté od Boha odwráceni a ſami ſobě zůſtaweni bez zwláſſtnjho zgewenj Božjho a bez wyučowánj „změnili ſlávu neporuſſitelného Boha w podobenſtwj obrazu porušſitelného člowěka, i ptactwa i čtwernohých howad i zeměplazů“[2]). Ach, tak pohřjženi gſau byli w temnoſti newědomoſti a bludu a poſſetiloſti, že nic newědauce o živém Bohu a Otci nad námi klaněli ſe bjdným modlám. A tak ztupěla a zaſlepila ſe myſl gegich, že ani toho nepozorowali, gaká potupa a gaké snjženj to geſt člowěku, před dřewem a kamenem oteſaným padati na kolena ſwá; že ani wyššſjho Boha nad ſebau nehledali — že měli na bjdných modlách těchto doſti. A tak podlá a kleſlá byla mrawnj gegich powaha, že i neprawoſtem a nekřeſtem Božſkau čeſt wzdáwali, a to, což gim neywyššſjho býti mělo a čemu božſkau poctu prokazowali, nebylo nic, leč zbožněný hřjſſnjk. Gedni ſe klaněli ſlunci, měſjci a hwězdám; druzj ohni a wodě; ginj opět zwjřatům, a ſice: býku, krokodilu, kočce; opět ginj ſochám neb řezaným a teſaným podobiznám; pak zaſe ginj prokazowali lidem božſkau čeſt, zprwu těm,

[1]) Macana Wýbor ſtr. 334. [2]) K Řjm. 1, 23.

Digitized by Google

kteřjž nad giné wynikali: pak i bezbožným a neprawým; konečně se i nekesti za bohy předstawowaly a ctily. A měli-li gsau takowéto bohy, gako wzor a zrcadlo dokonalosti: gacj pak mohli sami býti? O, Bůh gest člowěku ten neywyššj wzor, dle kteréhož se kjdj a kterýž geg mocně wzhůru k sobě táhne; ach, kdež nenj žádného takowého wyššjho pobjdnutj, kdež nenj známosti wyššj dokonalosti, tu panuge gen nižšj tělesná stránka, tu wládnau gen smyslowé, pudy a slepé žádosti w člowěku — ach tu padne člowěk do těch neyhrubšjch nekestj a — zhowadj. A w takowémto stawu mrawnj podlosti a surowosti nalezáme z wětšj části swět pohanský. Sw. Pawel, očitý toho swědek, pisse o nich dobře takto: „Wydal ge Bůh w žádosti ohawné, nebo oddali se muži a ženy smilstwu proti přirozenosti tomu neyohawněgšjmu, a takto mrzkosti pášjce, mzdy, kteráž na gegich blud náležela, sami na sobě docházegjce. A gakož nedbali mjti Boha w známosti: tak wydal ge Bůh w překrácený smysl, aby činili, což nesluší, gsauce naplněnj wšj neprawostj, zlostj, smilstwem, lakomstwjm, nesslechetnostj, plnj záwisti, wraždy, swáru, lsti, sskbalstwj, gsauce nadýmači, utrhači, Boha nenáwidjcj, hanlwj, pyšnj, nadutj, nalezači zlých wěcj, rodičů neposlussnj, nemaudřj, rozpustilj, bez přjwětiwosti, nedrženliwj smluw, bez milosrdenstwj“ [1]). — O, můg Bože, gaká to překrácenost, gaká mrawnj zkáza! — A tato zkáza náboženstwj a mrawů gak mohla působiti ginak, než zle a zhaubně na wesskerý wekegný a domácj žiwot gegich. Welej a panownjci byli libowolnjci, kteřjž wládli dle swých rozmarů a prowozowali tyranskau moc nad poddanými swými, kterýchž nepowažowali za lidi a za bratry swé; a tito gako bjdnj otroci a nástrogowé gegich rozmarů, kořili se a pochlebowali gim, zapomenuwsse wšj hodnosti swé lidské. Mužowé nebyli laskawj manželowé manželek swých, ku kterýmž by ge wěrnost nerozlučitedlně pautala, kterýchž by powažowali za druhau polowici sebe a za saudružky žiwota, a kteréž by wěrně milowali; nýbrž oni byli pány gegich, kteřjž s nimi gako s děwkami a služkami nakládali, kterýchž za pauhý nástrog swých žádostj powažowali, a kteréž dle libowolnosti pogjmali a propausstěli. Djtky se nepowažowaly za záwdawek obapolné lásky a za schowance Božj, nýbrž za wěc, kterauž muž mohl přigjti, aneb, gestli se mu neljbila, zawrhnauti, zahoditi; a takowýchto nesslastných djtek pozahozených nalezalo se dosti, kdež od zlých lidj byly sbjráni; a pak bywali buď zmrzačeni, zpotwořeni, by žebrotau swau zhaubce žiwili, neb k giným ohawnostem se odchowáwali. Služebnjci a služebnice neslaužili w swobodě wěrně a swědomitě pánům swým, magjce a požjwagjce lidských práw; nýbrž byli newolnjci k otroctwj zrozeni, slaužjce na oko a geu z přinucenj, a gsauce wssech lidských práw zbaweni a zcela libowolnosti welitele swého zůstaweni. Nakládalo-li se s nimi zle, byli-li pracj přemoženi, byli-li trýzněni aneb zabiti, na to se žádný neptal; tu nebylo saudce ani pomocnjka. Otroci newládli ničjm, ani tělem swým, ani žiwotem, a poskytlo-li se gim potřebné potrawy aneb slussného osstěnj, nedělo se to za ginau přjčinau, leč za kterauž se dobytek také krmj a sstětj, aby totiž hospodáři swému nezcepeněl, ne wssak z lásky neb milosrdenstwj. A takowýchto bjdnjků bylo na miliony! O, gaký to strastný staw! — A tážeme-li se, gaké

[1]) K Řjm. 1, 26—31.

Digitized by Google

útěchy měli wſſickni tito bjdnjci w ſtraſtech ſwých? Snad blahau naděgi budaucjho žiwota? A co drželo libowolné tyrany a ukrutnjky tyto na uzdě? Snad bázeň budaucjho treſtu wěčného? Ach, o žiwotě wěčném newědělo ſe ſkorem nic; a co ſe zde onde o něm tuſſilo neb twrdilo, bylo tak bágečné a takowé, že nebylo s to, aby pozdwihlo myſli ſkljčeného a potěſſilo trpjcjho, tjm méně aby odſtraſſilo lehkowážného od neprawoſti a náſilnjka aby na uzdě udrželo. Wſſj útěchy proſti hynuli gedni a druzj, páchali bezprawj beze ſtudu a bez bázně. Smrt činila dle mjnění gegich wſſemu konec, ſmrtj wſſe přeſtáwalo. — A gak to ſtálo s oſudy lidſkými? Každému zagiſté geſt přirozená péče o budaucj oſud geho a každý ſe pečliwě táže: Gak ſe mně powede zjtra a potom? — Gakau měl tu wjru člowěk, gakým okem hleděl w budaucnoſt? pod čj ochranau ſtál geho oſud? Snad bdělo oko laſkawého Otce nad njm, chránjc a žehnagjc geg? Owſſem ſice, ale oni o tom newěděli, a kdyby gim to byl kdo řekl, nebyli by mu wěřili. Powažowalik wſſecko, což ſe děge, za neodwratný oſud, kterýž ſe muſil tak ſtáti a neginak; aneb gak ginj tuſſili, wládla ſlepá náhoda ſwětem. A této nezměnitelné nutnoſti oſudu byli dle gegich ſmeyſſlenj ſami domnělj bohowé gegich podrobenj. Tak ſmýſſleli, tak wěřili o oſudech lidſkých; takowá byla gegich útěcha wzhledem na budaucnoſt. Na tom wſſak nebylo doſti. W trudných a ſtraſtných dobách žiwota nalezá duſſe hogného potěſſenj, když ſe přibljžj den ſwátečnj a do chrámu Božjho wkročj a Pánu ſlaužj. Tu ſe powzneſe k nebeſům a zapomjná na ſtraſti pozemſké, tu wylěwá ſrdce ſwé před Hoſpodinem a pokog a útěcha nebeſká ge naplňuge. Ale ani této útěchy nenalezali pohané. Neſſaſtnjci tito ſe domnjwali, faleſſné bohy ſwé poctjti, když lidi wražděli, a za oběť ge na oltáře kladli, když kaužjcj ſe krew ubitých před modlami cedili aneb ohawnau gegich twář teplým a geſtě ſe hýbagjcjm ſrdcem těchto neſſaſtných obětj těli. Domýſſlelik ſe, že Bohu něco ljbezného činj, když newinná děcka do gjcnu žhaucjho Molocha[1]) kladli, a ge w plamen ſtrawiti dáwali. Ano i newinnoſt panenſká dáwala ſe w ſſanc, a tropilo ſe tu ke cti domnělých bohů to neyohawněgſſj ſmilſtwo. A to mělo ſnad člowěka powzneſti a ho potěſſiti, wzdělati a uſſlechtiti? To bylo ſnad ſlužbau Božj? O, té ohawnoſti nad weſſkeré ohawnoſti, ó zkázy mrawnj! ó zaſlepenoſti myſli, když to, což neyohawněgſſjho geſt, když ſe beze ſtudu páſſe a za něco Bohu milého ſe pokládá! —

Owſſemk byli gſau mužowé, kteřjž u proſtřed těchto temnoſtj bludu a neprawoſti ſe ſtkwěli lepſſjm poznánjm a wyšſſjm ſnaženjm; ale gegich poznánj nebylo tak gaſné a tak giſté, aby ſe mohlo ſtáti obecným magetkem a přeſwědčenjm lidſtwa, nebylo s to, aby pronikalo geho žiwot a k lepſſjmu žiwotu ge přiwádělo. Ach, mudrcowé tito blaudili w mnohém ſami, w mnohém neměli giſtoty, a co lepſſjho wěděli, to nemohli sděliti wſſem, aniž gich o tom bezpečně přeſwědčiti, nemagjce potřebné moci ani wážnoſti. K tomu podlehali také mdlobě lidſké: což lepſſjho geſt, ſice poznawágjce; wſſak, což zlého geſt, následugjce; a takto opět přjkladem a žiwotem ſwým ruſſili, což ſlowy ſwými wzděláwali. Tak ſpočjwal powſſechný cit mdloby na lidſtwu a odgjnal i těm, genž maudřegſſj a lepſſj byli, wſſelikau zmužilоſt a odhodlanoſt;

[1]) T. g. modla železná, genž ſe plamenem rozpálila, a do gegjžto rukau ſe děcka wložila, která pak hy plamene ſwržena ſe ſpálila.

Digitized by Google

i lepſſj ſwětla mizela w temnoſti této bez účinku a proſpěchu.

Owſſemk proſpjwali mnozj národowé we wědách a w uměnjch ſwětſkých. U mnohých kwětl obchod, průmyſl a řemeſla, a mnozj oplývali bohatſtwjm a poklady tohoto ſwěta. Ale což gim proſpjwalo toto wſſe, když gim ſcházelo to, což geſt základ wſſelikě blaženoſti a co gediné wſſe k zdaru, k blaženoſti a k cjli dobrému přiwoditi může, totiž ſwatá prawda a ſprawedlnoſt, kteráž gediné má pramen swůg we wjře w prawého Boha. Bez této prawdy byly gſau wſſelikě wědy a krásná uměnj gegich pěkná forma bez podſtaty, zpanilá ſſlupka bez gádra, kteráž bawj ſice myſl na čas, pak ale zůſtawuge gi prázdnau. Bez ctnoſti nemohlo ge wſſechno bohatſtwj ſwěta oblažiti. Gedni oplývali wſſjm w hognoſti, druzj neměli gen tělo a bjdnau duſſi; gedni nemohli doſti rozkoſſj požjwati, druzj mřeli hladem; gedni ſtawěli paláce gako města, druzj neměli ani přjſtřeſſj; gedni ſe kochali w rozkoſſech těch newyhledaněgſſjch, druzj ſe wáleli w kaluzinách těch neyohawněgſſjch neřeſtj. Aby ſobě učinili zagjmawé diwadlo, obětowali gedni na tiſjce; druzj, by břichu wyhověli, dáwali ſe tučně krmiti a pak gako howada porážeti. Bohatec neznal w chudém ſproſtaku ſwého bratra, a tento obmýſſlel, gak by ſe gen bohatſtwj geho zmocniti mohl. A tak ſpočjwala nade wſſj tauto wědau a uměnjm a nad bohatſtwjm tjmto gen kletba a wſſe toto ſlauzilo gim toliko k zlořečenſtwj! — K tomu ge kljčila i těžká wina a kalila wſſecku gegich blaženoſt. A což při tom neyſmutněgſſjho, že nebylo, kdož by z nich ſňal winu tuto a ſhladil gi a ſmjřil ge s Bohem! Owſſemk přinášſeli oběti domněłým swým bůžkům; ale tok pochopili a poznali lehce wſſickni ti, genž lepſſj a rozumněgſſj byli: že krew býků, wolů a kozlů nemůže ſhladiti winu gegich a wygednati gim miloſti a ſmilowánj, a že tyto zewnitřnj oběti nemohau ge naprawiti a obnowiti, a že poſkwrněná myſl u Boha miloſti dogjti nemůže. Tak žili w newědomoſti, w bludu a w neprawoſti, ſtjženi winau a ſkljčeni ſtraſtmi mnohými, nemagjce ani útěchy ani naděge k něgaké pomoci.

A máš-li útrpnoſt se ſtraſtným pokolenjm tjmto, duſſe křeſtanſká, pomni: že tento trudný oſud měl býti také oſudem twým, w kterémž byſi ſe nacházel, a wſſickni lidé až poſud, kdyby ſe Bůh nad námi neſmilowal a neſeſlal nám Wykupitele. Ty, blažená matko, kteráž w lůně ſwého miláčka radoſtně chowáš a geg celuges, pomni, že to gindy nebýwalo tak; wiz, že matka nemohla wždy býti matkau tomu, kteréhož pod ſrdcem noſila, a děkug tomu, kterýž ſtaw ſe maličkým, i maličkým wydobyl opět ſwatá práwa. Ty muži křeſtanſký, genž ſwobodně a bezpečně w přjbytku se ſwými domácjmi přebýwáš, a co máš, ſwým nazýwáš gměnjm, pomni, gak mnoho gich žilo, kteřjž neměli ani gměnj ani práwa; a pomni s wděčnoſtj na toho, kterýž opět ſprawedlnoſt a ſwatá práwa člowěčenſtwa obnowil a upewnil. Ty choti, kteráž po boku wěrného manžela, gakož wěrná družka geho, w láſce, we ſwornoſti a w ſpokogenoſti žigeš; ty dcero, kteráž ſi nynj ſwobodně woliti můžeš toho, genž má býti průwodčjm a podporau twau po ceſtách žiwota: pomni, že to tak nebýwalo; a máš-li ljtoſt nad těmi, kteréž nebyly ginak powažowány než gako otrokyně, a kteréž ruky ſwé tomu dáti byly přinuceny, kterýž ſi ge wyhljdl: děkug tomu, genž tě wyſwobodil od neſneſitelného garma porobenſtwj tohoto, a k práwu twému ti dopomohl. A když ty, ó ſkljčený bratře, w bjdě a ſtraſti

Digitized by Google

k nebesům očj swých pozdwihugeš a w odewzdanosti a důwěře osud swůg w ruce Boha dobrotiwého a laskawého poraučjš, nezapomeň, že to nenj zásluha twá, že takto můžeš: wiz, že giž bylo před tebau na miliony lidj, kteřjž takowé útěchy a takowého autočisstě nenalezali, neznagjce Otce nebeského; a protož děkug tomu, kterýž ti mocné útěchy této poskytl, a Boha tě naučil znáti. —

Wssak ne toliko pohané, ale i židé nalezali se w přesmutném stawu, dřjwe než Bożský Wykupitel přissel. Owssemk že ge Bůh, gakožto národ wywolený, zwlásstnjm způsobem wedl a zprawowal, že ge wyučowal, gim se zgewowal, a že tudjž měli lepssj známost o Bohu a o zákonu geho: a wssak zákon ge měl sice připrawowati na wykaupenj, ale wykaupiti gich nemohl, zákon gim stawěl hřjssnost gegich na oči, ale nemohl gich od nj wyprostiti; zákon gim přikazowal sice, co magj činiti, ale sjly a moci k wykonánj toho gim nepostytowal: a oběti, kteréž Bohu přinásseli, připomjnali gim gegich winu; ale smjti gi nemohly; slowem, wsse gich poukazowalo na giného, kterýž přigjti měl a kteréhož gim proroci zwěstowali. A co gesstě u židů se dobrého a prawého nalezalo, muselo bez aučinku zůstati, gežto židé sami w náboženstwj swém na kolikeré strany či sekty byli rozsstjpeni a prawdu zákona přewracowali. Prwnj zagisté a neyznamenitěgssj sekta židowská byla strana fariseů. Tito se pewně drželi negen wssech knih starého zákona, kteréž za pramen wjry a prawidlo żiwota pokládali; nýbrž sse-tkili také starých podánj a obyčegů, zwyků náboženských předků i ustanowenj lidských, kteráž pak pozděgi nad samý zákon stawěli, a dle nich zákon wykládali, při čemž wssak i mezi sebau nesworni o mnohé důležité wěci se hádali. Wěřili na dobré a zlé duchy, na nesmrtedlnost dusse, na z mrtwých wstánj, na odměnu ctnosti a na trest přjssný neprawosti. A wssak hleděli toliko na zewnitřnj skutek, ne na úmysl; plnili sice pjsmenu zákona, ducha pak, t. g. to, což se pjsmenau přikazuge neb zapowjdá, nesseťrili, a zákon samý podánjmi a ustanowenjmi lidskými a libowolným wykládánjm přewracowali. Mimo to kladli přjliš welkau wáhu na wykonáwánj obřadů a obyčegů náboženských. Postili se dwakráte do téhodne, dáwali wekegné almužny, konali dlauhé modlitby, byli w dáwánj desátků až úzkosstliwě swědomiti; a toto wsse činili wjce z lidských ohledů, by dossli přjzně, cti a wážnosti a zisku u lidu. Protož stawěli tyto skutky i na odiw; sami pak se w oděwu swém, chůzi a obličegi nápadně přetwařowali, aby se nábožnými a wážnými zdáli, nosjce na swrchnjm rauchu sirssj lemowky a přiwěssugjce si průpowědi z pjsma sw. na raucha swá. A w skutku platili u lidu za nábožněgssj část, a měli naň welký wplyw; a právě proto byli mu i sobě na zkázu; ač se měli za zwlásstnj miláčky Bożj, a mnozj mezi nimi byli wážnj mužowé.

Giná opáčná stránka byla sekta saduceů, kteřjžto wesskerá podánj a ustanowenj předků zawrhugjce, gen zákon Mogžissůw za pramen wjry přigjmali, kterýž wssak sobě libowolně dle žádosti a přewracenosti srdce swého wykládali. Protož upjrali duchy wůbec i nesmrtedlnost dusse lidské, gakož i żiwot wěčný a odměnu a trest po smrti. Následkem pak toho gsau howěli lehkowážnému żiwotu, bažjce gediné po wěcech tohoto swěta, a wyhledáwagjce bohatstwj, sláwy a rozkossj těla. Lehkowážnj tito lidé neplatili mnoho u obecného lidu; tjm wjce ale drželi s wyssjmi u dworu knjžat. Pak byli i Esenowé, kteřjž podál hluku welikých

Digitized by Google

měſt, na ſamotách a weſnicjch přebýwali a wzdělánjm rolj, konánjm řemeſel a zwlášſtk léčenjm ſe zabýwali, magjce weſſkeré gměnj obecné a ſpolečně také gjdagjce, wedli tichý žiwot. Oſtatně pak přigjmali toliko zákon Mogžjſſůw, kterémuž ale gakýſi hlubſſj ſmyſl podkládali. Wěřili w Boha a w neſmrtelnoſt duſſe lidſké, zwlášſtě pak konali pilně ſkutky bratrſké láſky, warugjce ſe přiſahy, lakoty a wſſelikého obchodu.

Tak bylo celé židowſtwo rozděleno w rozličné ſekty, čjm ſe owſſemk ſtalo: že to, což dobrého a prawého w ſobě chowalo, nemohlo blahoděgně půſobiti. Pomatený lid newěděl, koho by ſe měl držeti, a ſlepých následuge wůdců, ſám w blud a w zkázu ubjhal. K tomu přiſſlo i to, že poſléz národ židowſký ſwau ſamoſtatnoſt ztratil, a w poddanoſt Řjmanů upadl, kterjž libowolně ſwau nadwládu nad njm prowozowali; což ale židé, magjce ſe za národ wywolený, těžce neſli a to tjm neliběgi, poněwadž gim cizinec, ukrutný Heródes idumegſký, genž na oko přigal wjru židowſkau, byl na trůn wnucen. Takto ſkljčeni ſami ſobě nemohauce pomoci, wyššſj pomoci Wykupitele tauzebně očekáwali, a to tjm wjce, gežto dle proroctwj čas geho přjſſlj ſe bljžil; neb giž odňata geſt berla (t. g. panowánj) od Judy [1]) a čas od angela Danielowi uſtanowený, aby pomazán byl ſwatý ſwatých [2]) (483 let), giž giž ſe chýlil ke konci. — Tuto ſwau naděgi a očekáwánj sdělil národ židowſký i giným okolnjm národům pohanſkým w zagetj a rozptýlenj ſwém, odkudž ſe dále rozſſjřilo; a pohané ſami doſti ſkljčeni rádi ſe uchopili gj, a podobně i pomocnjka wyššſjho očekáwali. Tak ſe ſtalo, že očekáwánj Wykupitele we wýchodnjch kraginách bylo wſſeobecné; gak ſám řjmſký ſpiſowatel Swetonius pjſſe: že ſe rozſſjřila po celém wýchodu ſtará a ſtálá powěſt, že dle uſtanowenj oſudu panowánj z Judſtwa wygde [3]). Tak to wedl a řjdil Bůh podiwně, že pokolenj lidſké bažilo a dychtilo po Wykupiteli, aby když ſkutečně přigde, ochotně geg přigalo. On, gakž dj ſwatý Pawel, „zawřel zagiſté wſſecko w newěře, aby ſe nade wſſemi ſmilowal“ [4]).

A tuto dobu wſſeobecného očekáwánj Wykupitele a tauzenj po něm předſtawuge a opakuge nám poſud cjrkew ſw. w adwentnjm čaſe. J přjroda ſama kráčj nám tu wſtřjc. Gako druhdy panowaly temnoſti bludu a neprawoſti, tak i w tento čas geſt noc neydelſſj, a dnowé gſau temnj a poſſmaurnj; a gako prwé tauzebně ſe očekáwal Wykupitel a lepſſj čas s njm, tak za temných a krátkých dnů tauzebně očekáwáme, kdy ſlunce wýſſe wyſtaupj a delſſj a gaſněgſſj dnowé naſtanau. Za temné noci konagj ſe pak roráte. Wůkol panuge tma, obraz to tmy, w kteréž trwal ſwět před Wykupitelem, gen chrámowé gſau gaſně oſwjceny, na wýznam: že u Boha gediné geſt ſwětlo prawdy. Tuto ſe shromážděj wěřjcj, prozpěwugjce Hoſpodinu zpěwy nábožné [5]). Pak wygde kněz k oltáři a započná ſe zpěw: „Ey-

[1]) I. Mogž. 49, 10. [2]) Dan. 9, 24. 25. [3]) In Vesp. n. 4. [4]) K Řjm. 11, 32.

[5]) Znamenité w tom ohledu gſau rorátnj zpěwy od časů Karla IV., které Arnoſſt z Pardubic, prwnj arcibiſkup pražſký, ſložil, a které, gak nám wyprawuge na ſlowo wzatý Balbjn, ſlowutný běgepiſec češtý, ſe geſtě za geho časův w chrámjch pražſkých u welikém sběhu lidu zpjwáwaly. Zpěwy tyto zagiſté gſau gak dle obſahu tak i dle nápěwu krásné a welebné, gelikož ſe tu neywraucněgſſj

hle Hospodin přigde a wssickni swatj geho wůkol něg, a wygasnj se w onen den nebe a zem. Allelnja!“ Gestik to zpěw, kterýmž druhdy Zachariáš prorok těssil židy na přissti Páně čekagjcj [1]) a kterýmž i cjrkew nás připomjná na přissti Páně, kteréhož památku o wánocjch konati máme. Pak k introitu na počátku msse swaté wolá s Isaiássem prorokem: „Rosu deyte nebesa s hůry a oblakowé dsstěte spraweddliwého: otewři se země a wypuč spasitele“ [2]). Čjmž znacj plačtiwé hlasy, gimižto spraweddliwj starého zákona upěnliwě o Wykupitele wolali, spolu i wzbuzuge nás, bychom i my se srdcem po Božském Spasiteli se roztaužili a wolali: by w srdce nasse sstaupil a w nás milosti swau přebýwati ráčil [3]). A skutku, zdaliž i my nemáme přjčin dosti taužiti a bažiti po Wykupiteli, aby on w srdce nasse wstaupil, w něm duchownĕ se zrodil a milosti swau přebýwal a působil? Což nenj i staw, w kterémž se prawě nacházjme, za nassich časů dosti trudný a w mnohém ohledu podobný onomu, w gakémž bylo pokolenj lidské před Wykupitelem?

Owssemk přissel giž očekáwaný Wykupitel, a wyswobodil nás od mnohých hřjchu strastj, kteréž druhdy tak tjsnily pokolenj lidské; a wssak proto předc gest gesstě mnoho wěcj na swětě, kteréž nás hubj. An nynj sobě k mysli uwádjme tauhu starého swěta, uwažmež i bjdu mnohau, kteráž nás podnes kljčj, bychom wraucj tauhau wstřjc kráčeli tomu, genž poznowa nassjm Wykupitelem chce býti! —

Nepanuge sice nynj takowé modlářstwj gako prwé, aby lidé se klaněli sochám, hwězdám neb zwjřatům; ale nowé modlářstwj a nowé pohanstwj počjná se nynj znáhati. Mnozj se odwracj zcela od Boha a od geho náboženstwj; a swět, rozkosse geho, geho statky a sláwa, tyt gsau modly, kterýmž se kořj a kterýmž wsse, dussi i spasenj, gsau hotowi obětowati. Oni se osthchagj před Bohem kolena shýbati; ale před bjdnau ženssstinau neb před přjzniwci mocnými kořj se až k zemi. W chrámě ge po celý rok nespatřjš, tjm častĕgi ale w krčmách a ginýchmjstech, kdež se kratochwjle prowozugj. Bohu slaužiti gest gim zpozdilost; tjm ochotnĕgi slaužj hrdlu a břichu. Pro Boha a wzdělánj dusse něco konati neb obětowati gest gim za těžké; wssak pro mrzký časný zisk by srazili hlawu. Tak se zapomjná na to, což wyššjho gest; a Bůh a dusse, ctnost a spraweddlnost wstaupj zcela do pozadj, a gedině to se wyhledáwá, což se těla a rozkossj geho týče. Mjti a mnoho mjti a rozkossj co možná mnoho požjwati, tok heslo wěku nasseho, k tomu posléze celj wessker snaženj lidské — proto se nessetřj žádných zákonů, ani božjch ani lidských; proto se nessetřj ani slussnosti, ani počestnosti, ani studu, ani spraweddlnosti, a ten se wkládá za neyblaženĕgssjho a neywáženĕgssjho a cti neyhodnĕgssjho, kdož neywjce má a požjwá.

A gak to stogj s žiwotem nassjm,

tauhy a prosby s wyprawowánjm o hlubokém tagemstwj wtělenj Božjho střjdagj, tak že třjdawě chorál za pjsněmi následuge. Pobožnost tato z útrob srdce českého wyňata a gemu a této době krásně přiměřena, přissla za poslednjch let w zapomenutj; nynj pak počjná se Bohu djky na mnohých mjstech křjsti. — Kýž by se s nj i také duch staročeské zbožnosti, wraucnosti a horliwosti probudil!

[1]) 14, 5. 6. 7. [2]) 45, 8. [3]) Ostatek pak msse swaté roratnj se wztahuge na wtělenj Božj a zwlásstě na tu, w které se wtělil, Marii Pannu. Když pak se počne rozednjwati a dennice wycházj — zpjwá se ke konci: Zdrâwas buď, Panno Maria, čjmž se krásně značj, že ona gest ta dennice, genž předcházj wýchod slunce spraweddlnosti, Krista Pána.

Digitized by Google

pospolitým wekegným a domácjm? — Ach, gak mnoho libowolnosti, násilj a utiskowánj se pásse až podnes; gak mnozj úpj i nynj pod nesnesitedlným břemenem. A s druhé strany gak mnoho newázanosti a pohrdánj wsseliké wyššjj mocnosti spatkugeme až podnes. Protož přigdiž, ó Pane! a wstup w srdce nasse, a naplň mocné sprawedlnostj a láskau, a poddané oddanostj a wěrnostj, aby žádný z nás pod nesnesitedlným břemenem newzdychal! — A gak posud se powažuge mnohý sprostý a služebný za otroka, a mussj nelidské a newljdné nakládánj neustále snásseti; ani Bohu slauziti nenj mu wolno, — a s druhé strany zase gak mnoho newěrných, ljných služebnjků a služebnic, kteřjž gen na oko, ze zisku a bez lásky, bez ochotnosti a bez oddanosti konagj práce swé, aniž se chtěgj podrobiti gaké kázni. A gak mnoho nesskastných a nezdařilých manželstwj spatkiti lze posud, kdežto manželka powržená, gako děwka, nad newěrnostj manžela prolémá slzy, aneb oba sobě odcizeni gsau i těžci a nesnesitedlni. O, gak mnoho podlosti a bjdy pohanské gest posud mezi námi! Protož shledni, ó Pane, na nás a přigď a wstup w srdce hospodářů a čeledi, manželek a manželů, a spog ge swazky lásky, wěrnosti a oddanosti! A gak mnoho bludu a newědomosti nalezá se posud mezi námi, a to we wěcech těch neydůležitěgssjch! Gak mnoho possetilosti, překwrácenosti, hřjchu, bjdy a strasti tjjj lidstwo až posud! — Ach posud tjsnj nedostatek a chudoba tak mnohé, posud činj zlj lidé člowěku trpký žiwot, posud stihagj lidstwo nesnáze a protiwenstwj; posud kljčj nemoci a smrt hrozná děsj nás! Odkud to? Odtud, milý křesťane, že Wykupitel nepřebýwá w srdcjch nassich. Myl gsme geg překwrácenosti swau wypudili od tamtud a s njm swětlo geho swaté prawdy, a geho milost, geho útěchu; nynj pak tu stogjme sami sobě zůstaweni w strasti duchownj i tělesné, bez pomoci a útěchy. Protož, ó Pane, přigď a wstup w srdce nasse a panug a přebýwey w něm milostj swau, oswěcug nás swětlem swé prawdy, filiž a podporug nás swau milostj, dey nám swau útěchu, a naplň nás pokorau a trpělliwostj, a obrat zketel náš na naděgi, kterauž gsi nám wydobyl, a na wěčnost, kterauž gsi nám připrawil! Tak úpj a wolá w tauženosti cjrkew sw. w tento swatý adwentnj čas; budj w srdci nassem tauhu po Božském Wykupiteli. A protož zwoleyž s nj i ty, křesťane wěrný: „O, maudrosti Božj, kteráž gsi z ust Neywyššjho wyssla, dosahugjc od konce až do konce, silně a ochotně způsobugjc wssecky wěci, přigdiž a nauč nás wssem cestám swé maudrosti! — O, Adonai (Pane) a wůdce domu israelského, genž Mogžjssowi we kři ohniwém ukázal gsi se, a témuž na hoře Sinai zákon gsi wydal: přigdiž, aby nás wykaupil w ramenu swém přemocném! — O, kořenu Jesse, kteryž stogjš na znamenj národům, na kterémžto držeti budau králowé ústa swá, gehožto pohané budau žádati. Přigdiž k wyswobozenj nassemu, a giž nechtěg messkati! — O, kljči Dawidůw, a hůl domu israelského, kteryžto otwjráš a žádný nezawjrá, zawjráš a žádný neotwjrá, přigdiž a wyweď wězně z domu žaláře, kteřjžto sedj we tmách a w stjnu smrti! O, wycházegjcj blesku swětla wěčného, a slunce sprawedlnosti: přigdiž a oswětiž ty, gežto sedj w temnostech a w stjnu smrti! — O, králi wssech národůw žádostiwý, gežto slowes uhelným kamenem, kteryžto činjš z dwogjho gedno: přigdiž a spas člowěka, gehož gsi z hljny učinil.“

Digitized by Google

„O, Emanueli! králi a zákona nálezče a očekáwánj pohanůw, a Spasiteli gegich: přigdiž k spasenj nassemu, Pane Bože náš!“ Amen [1]).

W bjdném a strastném stawu nacházelo se wůbec pokolenj lidské před Kristem Pánem. Než odkud tento staw přesmutný, která gest přjčina geho? tážeš se, milý křesťane. Snad Bůh sám stwořil člowěka tak bjdného, a gest sám přjčinau strastného stawu pokolenj lidského? — Nikoliw; Bůh zagisté maudrý a laskawý Twůrce, gak dj pjsmo swaté, nemá „w nenáwisti ničeho z toho, což učinil,“ a protož stwořil člowěka w mnohé milosti a dokonalosti. Onť zagisté učinil ho k obrazu a k podobenstwj swému, obdařiw geg tělem a nesmrtedlnau dussj, rozumem a swobodnau wůlj nadanau. A mezi oběma panowal utěssený shod, tak že tělo gakožto nižssj částka bylo podrobeno dussi, dusse pak poslauchala Boha, gsauc wyznamenána mimo to nadpřirozenými dary, totiž swatostj a sprawedlnostj, w gakauž půwodně člowěk byl od Boha obdařen a s njm spogen. K tomu ke wssemu přidána gest člowěku nesmrtedlnost těla, tak že nadpřirozenau milostj Božj neměl okusiti smrti na wěky. Tak tu stál prwnj člowěk obohacen mnohými dary a milostmi, gakožto pán wsseho tworstwa, nad njmžto wládařstwj gest mu propůgčeno, a blaženosti geho nic nescházelo. Překrásně wypisuge sw. Auǧustin utěssený tento staw ragský prwnjch rodičů: „Člowěk žil w rági, gakž chtěl, pokudž chtěl, co mu Bůh přikázal. Žiltě, požjwage Boha, z gehožto dobroty sám byl dobrým; žil bez wsselikého nedostatku, mage w moci swé powždy takto žiwu býti. Mělť pokrm, by nelačněl, nápog, by nežjznil, a dřewo žiwota, aby geg stářj nepřekonalo. Na tělo geho aniž z těla geho nepůsobilo žádné porussenj, žádné nesnáze geho smyslům. Uwnitř nebylo nemoci; aniž se měl zewnitř obáwati gaké rány. Tělo geho bylo na neywýsse zdráwo a w dussi wesskeré panowal pokog. Nic tu nebylo na prosto smutného, nic marně utěsseného, ustawičná radost prýsstila se mu z Boha, k němužto plála láska z srdce čistého, swědomj dobrého a wjry bezelstné; gakož i měli gsau obcowánj wěrného manželstwj w čisté lásce; bdjce swornau myslj nad tělem a nad dussj a ostřjhagjce zákon Božj bez nesnázj“ [2]). Takowýto byl staw prwnjch rodičů! A na nich to záleželo, aby se w tomto přessťastném stawu zachowali, geho si pogistili a w něm se upewnili. Přisslo tedy wsse na to, gak se rozhodnau: zdaliž se ustanowj pro Boha či proti Bohu, zdaliž plniti budau swatý zákon geho w podrobenosti a poslussnosti, či postawj wůli swau nad zákon Božj, sebe nad Boha a konati budau libowůli swau. Než nastogte! člowěk nezůstal w přeutěsseném stawu tomto. Uposlechnuw lákawých slow ďábelského swůdce, chtěl býti Bohu roweň, wědaucj dobré i zlé, a přestaupil přikázanj Božj, požjwage se stromu zapowězeného. O, té přenessťastné winy! — Gj zrussena a zničena gest půwodnj blaženost člowěka. Člowěk roztrhl neposlussenstwjm swým swazek, kterýž geg gako twora k Bohu, neskončenému Twůrci swému, pautal a následkem toho také roztržen gest swazek milosti, kterýž Boha spogowal s člowěkem — ach! on ztratil milost Božj, a poněwadž tato gest žiwot dusse, ztratil s milostj Božj také žiwot wěčný. A na toto oddělenj člowěka od Boha následowalo by newyhnutedlně rozdělenj dusse geho s tělem, smrt časná, kdyby Bůh sám, Otec

---

[1]) Antifony cjrkewnj w čas adwentnj. [2]) De civit. Dei lib. 14. cap. 26.

Digitized by Google

nebeſký, chtěge uchowati ho k wykaupenj nebyl zachowal ho. Wſſak od této doby, gakož člowěk ſe protiwil Bohu, podobně ſe mu protiwila také celá přjroda, poſtawilo ſe mu i wlaſtnj tělo na odpor: tělesná ſtránka doſtala přewahy a zatemnila rozum geho a zotročila geho wůli, nakloniwſſi gi k zlému; a hubjc ducha a překážjc mu mnohými raſtſtmi a boleſtmi. W takowémto ſmutném ſtawu nebylo gim déle w rági zůſtati; i wyhnáni gſau z utěſſeného ſjdla tohoto, kteréž bylo prwé ſwědkem gegich blaženoſti, nynj ale gegich bjdy a neſſtěſtj. A wſſak na tom nenj geſſtě doſti; což geſſtě wjce geſt, hřjch tento a wina geho ſe ſmutnými následky geho přeſſla na weſſkeré potomſtwo gegich, na pokolenj lidſké — tyto ſmutné následky ſtaly ſe dědictwjm gegich; gakž dj ſw. Pawel, an pjſſe: „Gako ſkrze gednoho člowěka hřjch na tento ſwět wſſel, a ſkrze hřjch (bjda a) ſmrt: a tak na wſſecky lidi ſmrt přiſſla, w němž wſſickni zhřeſſili“ [1]). A w ſkutku uwážjš-li toho dobře, milý křeſťane, ſhledáš, že to ginak býti nemůže. Nebo Adam byl prwnj člowěk, od něhožto pak weſſkeré pokolenj lidſké dle přirozenoſti ſwé pocházj, a tudjž gakožto dědic geho přirozenoſti, mát i účaſtenſtwj geho poruſſenoſti a wcházj w hřjſſný ſtaw geho dědičně, w kterýž ſe on ſám oſobně hřjchem uwrhl. A protož ſe wſſickni rodjme w hřjſſjch, ano gakž dj žalmiſta Páně, w hřjſſjch býwáme počati a zrodiwſſe ſe wcházjme gakožto ſynowé Ewy w ſlzawé audolj země. A nynj widjš, milý křeſťane, že ſmutný ſtaw, w kterýž uwrženo geſt lidſké pokolenj, nepocházj od Boha, aniž má přjčinu w něm, nýbrž že winau člowěka, a wlaſtnj winau uwrženo geſt w něg. Nebo když potom lidé w poruſſenoſti ſwé následowali hřjſſných a přewrácených žádoſtj ſrdce a od Boha ſe odwrátili, upadli poſléze w hnuſnau modloſlužebnoſt a w neprawoſti a nečeſti, a následkem toho w přebjdný ſtaw těla a duſſe; gakž dobře dj ſw. Pawel: „Protože poznawſſe Boha, neoſlawowali ho gako Boha, ani (mu) děkowali: ale marnj učiněni gſau w myſſlenjch ſwých, a zatmjno geſt nemaudré ſrdce gegich; nebo prawjce ſe býti maudrými, učiněni gſau bláznu. A změnili ſláwu neporuſſitedlného Boha w podobenſtwj obrazu poruſſitedlného člowěka, i ptactwa, i čtwrnohých howad, i zeměplazů. Protož wydal ge Bůh w žádoſti ſrdce gegich“ [2]). Nerci, milý křeſťane! Proč tedy Bůh dopuſtil pád člowěka předwjdage, gak mnoho zlého tjm na pokolenj lidſké bude uwaleno? Přede wſſjm tuto wěděti ſluſſj: že učinil Bůh člowěka ſwobodného, a protož nechtěl-li zbawiti ho ſwobodné wůle, a učiniti ho newolnjkem ſlepých pudů gako zwjře — muſſil owſſem připuſtiti geho pád. Než uwaž také dobře, milý křeſťane! že předwjdage Bůh pád člowěka uložil také od wěčnoſti wykaupiti geg. —

Wyprawuge ſe o gednom německém maljři, že ſe gednoho dne z rána odwážil ſamotný bez wůdce do katakomb řjmſkých [3]). Zpoléhal ſe w odwážlíwoſti ſwé na ſwau pochodni, gakož i na ſſňůru, kterauž byl na počátku toho labyrintu upewnil. Takto wnikage wždy dále a dále w chodby, ſjně a geſkyně rozličně ſe křižugjcj a winaucj, pozorowal uměleckým okem hroby a pomnjky mučennjků a wykreſlil ſi zde onde, co ſe mu paměti hodného býti zdálo a po-

[1]) K Řjm. 5, 12. [2]) K Řjm. 1, 20—24. [3]) Katakomby gſau dlauhé podzemnj chodby klikaté, w kterýchž ſe za prwnjch čaſů křeſťané před pohany ukrývali a pochowáwali, gak posud ſpatřiti lze.

Digitized by Google

hřjžil se celý do djla swého, až geg dohořjwagjcj pochodně geho na náwrat upomjnála. W tom se rychle pozdwihna, wypustj z ruky swé ssňůru, kteráž mu měla ukazowati nazpět cestu, a an po nj saha na skalnaté zdi, zhasla mu lampa. Nadarmo rozléhalo se upěnj geho w pustých a temných těchto pozemských chodbách; dlauho tápal wůkol hledage ztracenau nit, mjsto nj nalezl gen kosti a kamenj. Hrůzau wstáwaly mu wlasy wzhůru a studený pot wyrážel se po čele geho, až pak strachem a zaufalstwjm celý unawen, padl bez sebe na zemi. Když pak zase k sobě přissel, sebral se a počal opět hledati ztracené wodjtko; a hle, tu se owinulo něco okolo nohau geho; — byla to ztracená ssňůra, kterauž se měl nazpátek dostati. W srdečném pláči wrhl se na kolena, djky wzdáwage Bohu za swé wyswobozenj; pak spěchal odtud, až konečně mu zasskwělo swětlo dennj z daleké chodby na způsob hwězdy nebeské [1]). Eyhle, milý křesťane, tu máš krásný obraz milosrdenstwj a smilowánj Božjho. Gako maljk tento ztratiw wodjtko swé u weliké nebezpečenstwj upadl, wssak opět ge naleznuw, wyswobozen gest a tjm wětssj byla radost geho: podobně dopustil i Bůh, že člowěk ztratil cestu k wěčnému spasenj a swětlo prawdy a milosti mu uhaslo: než smiloważ se nad njm, wyswobodil geg, gak dj sám skrze proroka: „Láskau wěčnau milował gsem tě: protož táhl gsem tě, smiloważ se. Prowázky lidskými potáhnu ge, wazbami lásky“ [2]). A tyto wazby, kterýmiž wěčná láska připautala člowěčenstwo k sobě a ge wywodila z temnosti dwognásobnj smrti a k sobě přitáhla, záležj w tom, že nowý pořádek zawedla a zřjdila k obnowenj a wykaupenj lidstwa.

Nebo když se uskutečnil hřjch člowěka, počala se také uskutečňowati rada Božjho wykaupenj; a když oznámen gest trest a kletba hřjchu prwnjmu člowěku: oznámen gest mu také Wykupitel, kterýž měl potřjti hlawu hada a zrussiti skutek geho, a padlé pokolenj lidské opět w předesslý stáw uwoditi. A pro něho a skrze něho zachowán gest na žiwě člowěk, kterýž zagisté dle wyhrůžky Hospodinowy w den, w kterýž gedl se zapowězeného stromu, měl smrtj zemřjti; a gako wssickni Adamowi patřjme, gakožto potomci geho dle těla: patřjme i Kristu co wykaupenci geho dle těla i dle dusse, a gako w Adamu hyneme — žigeme w Kristu. O, té lásky neskončené a maudrosti! Ona dopustila pád člowěka, zároweň ale ustanowila také wykaupenj geho, a když člowěk skutečně klesl, oznámila mu také skutečného Wykupitele, w němž a skrze něhož netoliko lidstwo zachowáno, nýbrž také duchowně obnoweno, poswěceno a wýsse powznesseno gest, a w němž a skrze něho tolikerými dary a milostmi obohaceno gest, ku kterýmž by nikdy samo ze sebe nedospělo. „O, sslastná to wina a sslastný to pád Adamůw, kterýž nám zjskal takowého a tak welkého Wykupitele!“ wolá cjrkew swatá: a tak musjš zwolati i ty, milý křesťane, pochopil-lis, gak mnoho dobrého a spasitedlného wyplynulo z osobnjho přjchodu Božského Wykupitele na swět! — Nechtěg tedy reptati proti maudrosti Božské, nechtěg na ni žalowati, proč dopustila, aby klesło člowěčenstwo. Raděgi se opři o Spasitele swého, drž se ho wěrně, následug ho, a tak zkussiš sám na sobě, že nemáš, proč bys žehral, a welebiti budeš ruku Hospodinowu, kteráž ranj a hogj, dopaussti, ale neopaussti! —

---

[1]) Veith's Misericordia str. 139. [2]) Jerem. 31, 3.; Oseáš 11, 4.

Digitized by Google

Wykupitel byl zaſljben kleſlému pokolenj lidſkému. A w ſkutku tauzil po něm ſtarý ſwět. A wſſak kdo měl býti tjmto Spaſitelem geho? „Ty-li gſi ten, kterýž přigiti máš?“ Tak ſe tázalo lidſtwo w tauzebnoſti ſwé každého, kterýž pozornoſt geho na ſe obrátil, tak ſe tázalo i Jana a takto ſe táže i Krista? A důležitá to zagiſtě otázka, gak tehdegſſjmu ſwětu, tak i nám! — Neb gak důležité geſt nám ſpaſenj, naſſe a wykaupenj tak i důležité nám býti muſj, abychom wěděli: zdaliž ſe můžeme nadjti wykaupenj, od toho, kterýž ſe nám za Spaſitele wydáwá? — A na tuto otázku odpowjdá Kriſtus Pán ſám ſkrze učennjky Janowy, gak tehdegſſjmu tak i nyněgſſjmu ſwětu. On odpowjdá ne ſlowy, nýbrž ſkutky! — O, ſlow lahodných, uhlazených a wtipných mál ſwět doſti a umj gimi mámiti lehkowěrné poſſetilce; ſkutky chceme widěti, bychom po owocjch poznali ſtrom. Takowých wykupitelů, kteřjž mudráckými ſlowy chtěgj ſwět oblažiti, máme nynj hognoſt; ale ne ſlowa — ſkutkowé — tit gſauk žiwj důkazowé, těch nám podeyte! — A takowýchto důkazů nám podáwá Kriſtus Pán, an dj: „Gdauce zwěſtugte Janowi, cogſte ſlyſſeli a widěli.“ On ge tedy odkazuge na ſwé ſkutky, kteréž před obličegem gegich konal, a gichžto očitj byli ſwědkowé, tito mu magj doſwědčiti: „že on geſt ten, kterýž přigiti má“ — zaſljbený Meſſiáš. A w ſkutku mohl-li pak gim lepſſjho a zřegměgſſjho důkazu dáti? Skutkowé tito ſwědčj zagiſté o něm: žek on geſt to, o němž předpowjdal Iſaiáš prorok, an pjſſe: „Bůh ſám přigde a wyſwobodj wás. Tehdáž ſe otewrau oči ſlepých a uſſi hluchých, tehdáž poſkočj gako gelen chromý, a gazyk němých ſe rozwáže!“ [1]) Skutkowé tito ſwědčj, žek geſt od Boha ſeſlaný Meſſiáš, gak ſám Nikodem ſaudil, řka: „Miſtře, wjme, že gſi od Boha přiſſel gako učitel: nebo žádný nemůže těch diwů činiti, kteréž ty činjš, leč by Bůh byl s njm“ [2]). Skutkowé tito ſwědčj, žek on můž ſwětu ſpaſenj zjſkati, gelikož k tomu má doſtatečnau moc. „Slepj widj;“ tjm dokázal, že přiſſel rozptýlit temnoſti a ſlepoty ducha, w kterauž blud a newědomoſt ducha lidſkého pohřjžily, od té doby, co ſe od Boha, pramena wſſj prawdy, odwrátil; tjm dokázal, žek on geſt ſwětlo ſwěta, a že on ſwětu můž pochodni prawdy rozjjti, kteráž geg wyſwobodj, a to tak giſtě, gakž giſtě tělesně ſlepým zrak nawracel. „Kulhawj chodj;“ tak dokázal, žek může rozwázati wazby, kteréž ochromily pokolenj lidſké na ceſtě ctnoſti, ku kteréž powoláno geſt, nemagjc ani doſtatečné ſjly, ani zmužiloſti, aby kráčelo po nj; poněwadž ſe ſpuſtili toho, genž geſt ſám wzor a základ wſſj dokonaloſti; tak dokázal, žek může w této nedoſtatečnoſti pomoci nám miloſti ſwau, gakauž nám wydobyl poſluſſenſtwjm ſwým až k ſmrti. „Malomocnj ſe čiſtj,“ tjm dal na gewo; žek geſt tjm, genž ſwět očiſtiti může od neyhorſſjho a neyohyzdněgſſjho malomocenſtwj — od malomocenſtwj hřjchu, w kterýž uwrženo geſt pokolenj lidſké winau Adamowau, a w kteréž neuſtále kleſáme, a kterýmž lidé zohaweni a ſkljčeni ſami ſobě nemohli pomoci; nebok on učinil, gakož Wykupitel ſwěta, zaſluhami ſwými za hřjchy ſwěta zadoſt a zůſtawil w ſwátoſti kktu a pokánj kaupel znowazrozenj. „Hluſſj ſlyſſj,“ tjm zagiſté oſwědčil, žek může otewřjti uſſi lidſké, kteréž w hluku ſwěta marnoſtmi a lopotami pozemſkými

[1]) Iſ. 35, 5. [2]) Jan 3, 2.

Digitized by Google

omámeny a ohlussený nemělý sluchu pro věci nebeské; gežto nebesa k zemi přitáhl a bránu nebes otewřel a tak působil, že hlasowé z kragin věčnosti opět nalezagi ozwěny w dussi lidské. „Mrtwé z mrtwých wstáwagi.“ Tjm zagistě dal na gewo, žet gest wjtěz nad smrtj a nad tjm, kterýž gest osten smrti, nad hřjchem. Tjm dokázal, že přissel wzbudit swět ze spanj smrtedlného — ze sna hřjchu k nowému lepssjmu žiwotu, kdež smrt ztratj wjtězstwj swé a osten swůg! — „A chudým se Ewangelium zwěstuge!“ I w tom právě dokázal, žet on gest prawý Wykupitel swěta. Neboť přiměřenost a srozumitedlnost a spasitedlnost učenj, kteréž se mělo státi částkau wessterého lidu, ano celého člowěčenstwa, zkaussj se zagistě w tom, že wssestranně wyhowuge potřebám lidu obecného, gich wůbec wzdělává a gim prospjwá; ne pak, že se leskne swětlem swým gen tak řečeným wzdělaným umudrákům! — U chudých a sprostých musj Wykupitel oswědčiti moc a sjlu slowa a působenj swého; gich se musj prwé ugmauti, gim napřed se obětowati, k nim se snjžiti, gegich klesslé mysli pozdwihnauti, w nich chudobau umořený cit wyššjch důstognosti lidské obživiti a wzkřjsiti, a w dussi gegich touhu po wyššjch wěcech duchownjch a naděgi lepssjho žiwota wzbuditi, zároweň i w srdce gegich trpěliwosti, obewzdanosti a nebeskau útěchu wljti. A proto také přissel Božský Wykupitel chudý na swět, nemage, kde by položil hlawu swau, a čjm by překryl nahotu swau; proto se také ngal chudých a gim hlásal Ewangelium. A tak wyplnil na sobě, což o něm giž před wěky psal Isaiáš: „Duch Hospodinůw nade mnau, proto že Hospodin pomazal mne, abych kázal chudým, poslal mne, abych léčil skraussené srdcem a hlásal gatým propussténj a zawřeným otewřenj“ [1]). Z čehož ze wsseho patrno bylo: žet on gest ten, kterýž přigjti má, že w něm swět spasenj dogjti může! —

I za nassich dnů se zhusta ozývá touha po lepssjch časjch, a swět dychtiwě očekáwá toho, kterýž by tyto přiwodil na zemi, a kdykoliw nějaká znamenitěgssj osoba wystaupj, zdá se, gakoby se gj tázal: Ty-li gsi ten, kterýž přigjti máš, od něhožto se lepssjch časů můžeme nadjti, čili gesstě čekati máme? A kdo by mage lidské srdce w těle, wida porussenost duchownj, ku kteréž gsme dospěli a plynaucj z nj zkázu a záhubu, bjdu a strast se denně wjce zmáhagjcj, kdo by tu nesauhlasil s přánjm tjmto a srdcem se neroztaužil: by nám lepssj časowé nastali? — A wssak kdo gest ten, kterýž přigjti má, aby nám lepssj časowé nastali? Zagistě žádný giný než ten, kterýž wesstěren swět obnowil a naprawil a k přežádaucj blaženosti ho giž přiwodil — a w kterémž gediné spasenj dosjci lze — totižto Božský Wykupitel Kristus Ježjš. — O, nenj blaženosti bez ctnosti a sprawedlnosti a nenj ctnosti bez náboženstwj, a nenj náboženstwj bez Krista. Kristus musj přigjti do srdcj nassich a w nich přebýwati a kralowati prawdau a milostj swau. Gen tehdáž, když Kristus bude přebýwati w nás, když geho swatá prawda bude nás osswěcowati, když geho zákon Božský nás řjditi, když geho nebeská milost nás sjliti a podporowati: gen tehdáž uhostj se ctnost a sprawedlnost u prostřed nás, swatý pokog naplnj srdce nasse — a lepssj, utěssenějssj žiwot nám nastane. Přigď, ó přigď Božský Wykupiteli, wstup do srdce nasseho, zrodiž se w něm, a zůstáwey w něm milostj swau! Wzhůru, dusse má, wstřjc Pánu!

[1]) Isai. 61, 1.

Digitized by Google

Hle on se k tobě opět bljžj, k tobě přichážj; a chce se u tebe uhostiti, před tebau kračeti, tebe napomjnati a wzbuzowati, a twým Wůdcem a Wykupitelem býti — wždyť gest adwent — přjstj Páně! — Ano přigď, ó Pane! Nechť dusse má u wraucj tauze tobě spěcha wstřjc, nechť tebe ochotně přigme! nechť se pak nikdy od tebe neodkaučj! — W tobě gediné dogde swětla, w tobě milosti, w tobě pokoge, útěchy a blaženosti zde a na wěky. Amen.

„Blahoslawený, kdo se nebude horssiti na mne!“ Těmito slowy končj Pán Jezjš swau řeč k učennjkům Janowým. — O, důležité slowo netoliko řečeno těmto učennjkům, ale i také nám; nebo to slowo platj až posud a bude mjti platnost swau po wssecky wěky! A proč blahoslawj Pán ty, kteřjž se mně nehorssj? — Myť blahoslawjme ty, kteřjž ussli welkého nebezpečenstwj, a Pán Jezjš blahoslawj ty, kteřjž se nedagj we wjře swé w něho mýliti. Ey může-li člowěk býti spasen bez wjry w Krista? „Kdo wěřj w Syna, mát žiwot wěčný; ale kdo gest newěřjcj Synu, neuzřj žiwota, nýbrž hněw Božj zůstáwá w něm!“ [1]) dj welikým předchůdce Páně, swatý Jan Křtitel. Gedná se tu tedy o welikau wěc, o žiwot wěčný, kteréhož žádný dosáhnauti nemůže, kdož by se horssil na Krista; a protož blahoslawj ty, kteřjž se nań nehorssj. A předc byli gsau mnozj a gsau posud, kteřjž se horssj na něho, nechtjce w něm poznati Spasitele swého. Když židé na Samuelowi žádali se wssj snažnosti krále, powolil tento konečně prosbě gegich, předstawil gim za krále mladičkého Saula z pokolenj Benjaminowa, muže znamenité postawy a wysokého wzrůstu, tak že přewyssowal wesskeren lid od ramene a wzhůru. Poněwadž ale nebyl ze wznesseného rodu, ale byl z njzkého stawu, nebyli s njm spokogeni přednj osoby a knjžata lidu, mnozj pak z lidu, kteřjž se nazýwagj synowé Belial (t. g. lidé zlj) řekli: zdaliž nás bude moci wyswoboditi tento? I pohrdali gim [2]). A podobně se to má s Kristem Pánem. Po mnohé wěky očekáwali židé Spasitele a wolali k Bohu, aby geg seslal; posléze pak přissel a oni mohli lehce poznati, že swatostj, maudrostj a diwotworstwjm předčj wesskeré proroky. A wssak, poněwadž přissel w njzkosti a chudobě, odwrátili se od něho přednj lidu a synowé Belial z lidu obecného pohrdali gim a potupili ho; ano když pak Pilát gim ho wywedl, řka: Ey král wáš! wolali wespolek: „Ukřižug ho!“ Oni se horssili na Krista. A tak se to má s Kristem Pánem až posud. Ach, až posud gsau mnozj, kteřjž se horssj na Krista, a mjsto něho očekáwagj giného Spasitele. A na kom ležj přjčina toho? Ne na Kristu; onť gest týž — Spasitel po wssecky wěky těm, kteřjž wěřj w něho. Přjčina ležj na lidech, na překrácenosti gegich. „Gá gsem cesta, prawda a žiwot!“ wolal druhdy Kristus Jezjš, a slowa tato Páně obsahugj wjce, než wssecky knihy swěta, a wyswětlugj nám dostatečně, proč přissel w tak ponjžené podobě na zem. Jezjš zagistě gest nasse cesta swým prostřednictwjm, swým přjkladem a žiwotem; onť gest také nasse prawda skrze slowo sw. Ewangelium; a on gest žiwot náš skrze swau smrt, kteraužto nás s Bohem smjřil, a žiwot wěčný nám wydobyl. On gest nasse cesta; gežto, gak sám dj, žádný nepřigde k Otci leč skrze něho. On gest nasse prawda; nebo gak sám twrdj, bude-li kdo chtjti přikázanj geho

[1]) Jan 3, 36. [2]) I. Král. 10.

Digitized by Google

plniti, pozná, že z Boha gsau; ou gest také žiwot náš, gak sám twrdj, an dj: „Zůstane-li kdo we mně, smrti neuzřj na wěky, a nalezne žiwot wěčný.“ O, blahoslawenj, kteřjž kráčj cestau tauto, kteráž k Bohu wede, a kteřjž poslauchagj spasitelné prawdy a pečliwě chowagj nebeský žiwot geho. A wssak, gak giž aposstol Páně ztěžowal sobě, ne wssickni poslauchagj Ewangelium! Gsautě mnozj, kteřjž sice prawdu uznáwagj, a žiwot wěčný sobě přegj, a wssak oni hledagj giné cesty, než Krista. A opět gsau ginj, kteřjž sice mnoho mluwj o cestě a žiwotu wěčném, wssak ale bez účinku; nebo hledagj giné prawdy. A posléze ginj, welmi mnozj, nedbagj ani o cestu, ani o prawdu, hledagjc toliko žiwot, owssem ne žiwot wěčný, nýbrž giný, žiwot tělesný a rozkossný. Wssickni tito se shodugj w tom, že se na Krista horssj a giného Spasitele očekáwagj. A co se dotýče zprwu těch, kteřjž zgewenau prawdu Božj neupjragj, anjž žiwotem wěčným pohrdagj, ale giné cesty si k tomu přegj a hledagj než Krista, — k těmto patřj wssickni posswětsstilj a chladnj křesťané; gim se zdá cesta, kterauž gim Kristus káže, přjliš obtjžná a neschůdná. Nadarmo gim wolá knjže aposstolské sw. Petr: „Kristus trpěl za nás, zůstawiw nám přjklad, byste následowali sslepěgj geho!“ [1]) Na to se málo dbá. Kristus, král sláwy, učinil se rownýmneysprostssjmu člowěku; mnozj ale gsauce sobě swědomi malé přednosti, hledj s powrženjm na bližnjho swého. Pán Ježjš se snjžil až k podobě služebnjka a mnozj, kteřjž gsau geho wyznawači, neznagj wyššjho cjle, než pozemský statek. Kristus snássel pro nás nesčjslné strasti, a wzal na se celé břjmě pozemského žiwota, a ti, kteřjž geho učennjky se nazýwagj, zdrahagj se pro čest Božj a spasenj gegich něco málo trpěti a obětowati. Kristus zemřel pro nás, aby skrze zásluhy swé smrti shladil nassi winu, a křesťané nechtěgj utjkati hřjch, záhubuk to dusse. On podnikl wsse pro nás, aby nás wyswobodil, a hle mnozj spjlagj každému, kdož w horliwosti a w lásce gemu se oddá, ssjlencem a přepjatcem. Ach, tito wssickni a gim podobni horssj se na Krista; a proto se nezaměstnáwagj rozgjmánjm geho slowa a geho žiwota, oni ho newzýwagj, anjž ho milugj a nebogj se ho, a neplnj přikázanj geho — oni očekáwagj giného Spasitele! —

Gim naproti, z části také u prostřed nich, stogj ginj křesťané, kteřjž se domnjwagj, že znagj dobře žiwot, a že také k němu nalezli cestu; oni sice mnoho mluwj a mudrugj o ctnosti a důstognosti lidské, o Bohu a nesmrtelnosti dusse; oni se snažj, gak twrdj, lidi usslechtiti a oswjtiti a honosj se, že znagj Krista lépe než wssickni swatj otcowé; ale odporugjc geho prawdě, nechtjce nic slyssety o zgewenj Božjm a hledagj giné prawdy, kterauž, gak sami twrdj, zdrawým rozumem swým wynalezli a sobě wymyslili. Oni stawj slabý rozum swůg nad neskončený rozum Božj, a zawrhugj, co tjmto wypátrati a wyhlaubati nemohau, a poněwadž wjra Kristowa mnohá tageunstwj zahrnuge, proto se horssj na Krista, djce: „twrdá gest tato řeč, i kdo gi může snésti!“ A wssak o těchto a gim podobných lidech dj giž w starém zákoně prorok: „Ay gá přidám, abych podiwenj učinil lidu tomuto diwem welikým a přediwným; neb zhyne maudrost maudrých geho, a rozum opatrných geho skryt bude! I uslyssj (w ten den) hlussj slowa knihy, a z temnosti a mrákoty oči slepých widěti budau. A přidagj tissj w Hospodinu we-

[1]) I. Petr 2, 21.

Digitized by Google

ſelosti, a chudj lidé w ſwatém Iſraelſkém pleſati budau!“ [1]) A Pán Ježjš ſám chwálil Otce, Pána nebes i země, že tagemſtwj wjry ſkryl před maudrými a opatrnými, a zgewil ge maličkým[2]). A w ſkutku, co ſproſtným a pokorným duſſem — (maličkým) geſt tak gaſného a tak makawého, co každý upřjmný křeſtan lehce chápe, to zůſtáwá ſkryto nadutým mudrcům těmto. — Která geſt přjčina, že nechcete býti křeſtany? tázal ſe druhdy ſw. Auguſtin pohanſkých mudráků? Zdaž ne proto, že přiſſel Ježjš w pokoře, wy ale gſte wyſokomyſlnj! A podobně ſe může až podnes říci mnohým: která geſt přjčina, že pohrdáte zgewenjm Božjm a nechcete ſwatau prawdu Kriſtowau přigjti? Poněwadž gſte wyſokomyſlnj, a nemůžete pochopiti ſlaboſt a nedoſtatečnoſt lidſkého rozumu a potřebu zgewenj Božjho a wjry w ně.

Poſléze geſt i třetj ſtránka těch, kteřjž nedbagj ani o ceſtu, ani o prawdu, ano obau nenáwidj, a to proto, poněwadž hledagj toliko žiwot — ale tělesný a rozkoſſe geho. Oni milugj ſwět a neprawoſti geho, gak by ſi mohli přáti Spaſitele, aby ge od toho wyſwobodil. Oni pamatugj také na ſmrt, ale toliko, by tjm hltawěgi žiwota požjwali dle ſtaré zásady gegich, gakož giž Jſaiáš a ſw. Pawel oſwědčuge: „Gezme a pjme; neb zjtra zemřeme!“ Oni neſtogj o nebe, a pekla ſe nebogj — gen když mohau co možná rozkoſſj požjwati, tělu howiti. A při tom při wſſem očekáwagj předc Wykupitele, a to ſice wykupitele těla, kterýž by ge od wſſelikých wazeb ctnoſti, rozſſafnoſti, ſluſſnoſti a ſprawedlnoſti oſwobodil, a otewřel gim zdrog wſſelikých rozkoſſj dle žádoſti těla gegich. A on přigde poſléze, a dočekagj ſe ho — antikriſta, protiwnjka Kriſtowa. Neb byl i pewné město od četných nepřátel bylo obleženo, ge-li pewně ohraženo a potrawau hogně zásobeno, může dlauho wzdorowati nepřjteli. Stanau-li ſe ale roztržky a neſwáry mezi obleženými, nepoſlechnau-li wůdce ſwého, ze ſtráže odcházegjce, aneb dokonce opuſtili ho zrádně, přebjhagjce k nepřjteli, pak nebude s to, aby ſe město toto na délku drželo a nepřjtel wtrhne brzy do něho a oſadj ge. A podobně ſe to má s cjrkwj Kriſtowau, kteráž geſt pewný Jeruſalém nowého zákona. Četnj gſau gegj nepřátelé a lſtiwj, a wſſak ona ge založena na ſkále a dobře upewněna, a Kriſtus ſám geſt wůdce a obrance gegj. O, gak pewně a bezpečně by mohla ſtáti, kdyby zpozdilоſt a zpupnoſt lidſká ſamá neſtála radám Božjm na odpor. Než ale občané ſami, audowé cjrkwe, brogj proti ſobě a proti wůdci ſwému. Mnozj nepoſlauchagj, ginj nebdj a nebránj útokům nepřátelſkým, ginj přecházegj k nepřátelům a protiwnjkům Kriſtowým, a ſami ſwedenj ſwáděgj giné; mnozj ſe rwau mezi ſebau, utiſkugjce a pronáſledugjce ſebe zášťjm, na cti utrhánjm, lichwau, podwodem, nelášku. Tak brogj tyto djtky cjrkwe proti ſobě, podobni nezdárným pacholjkům, kteřjž rozpuſtile dům otcowſký pálj a bauragj. Zatjm pak upj bohabogné duſſe a hledj s boleſtným okem k Pánu k nebeſům, kterýž wſſak mlčj a ſnáſſj přewrácené tyto, a popřjwá gim času ku pokánj; a zkauſſj ſwé wěrné a poſtytuge gim přjležitoſti k nabytj hognýcb zásluh. Co ſe ale poſléze ſtane? — Poſléze, když ſe protiwné ſtránky wzágemnau záſſtj ſtrámj a wětſſj část křeſtanů k bezbožnjkům přegde, přemohau ge nepřátelé Kriſtowi na čas, a pak, gak pjſſe ſw. Pawel, „zgewen bude člowěk hřjcha, ſyn zatracenj“ — antikriſt, genž ſe pro-

[1]) Iſai. 29, 15, 18, 19. [2]) Luk. 10, 21.

Digitized by Google

tiwj a powyſſuge nade wſſecko, což ſlowe Bůh, aneb čemuž ſe děge pocta (Božj), tak že ſe poſadj w chrámě Božjm a ukazowati ſe bude, gakoby byl Bůh; . . . . kteréhož přjſſtj geſt podlé působenj ſatanowa se wſſj mocj a diwy i lžiwými zázraky a se wſſjm podwodem neprawoſti při těch, kteřjž hynau: protože nepřigali láſku prawdy, aby ſpaſeni byli“ [1]). Tento wtrhne w čele swých přiwrženců do řjſſe Kriſtowy a upewnj u proſtřed cjrkwe trůn ſwé bezbožnoſti a zloby, aby wſſem, kteřjž pro geho přjſſtj a ſlávu tak ochotně ceſtu připrawowali, byl onau ceſtau a prawdau a onjm žiwotem, kteréhož, pohrdnuwſſe Kriſtem, poſud ſnažně hledali, totiž ceſtau bludnau, lžj a wěčnau ſmrtj; aby pak wſſecky blázny ſhromáždil a wnutkal pode gho swé tyranſké, aby ge wyſwobodil od ſladſkého gha Kriſtowa, kteréhož nésti nechtěli. To bude ten ſpaſitel, kteréhož překwrácené duſſe, horſſiwſſe ſe na Kriſta, dychtiwě očekáwagj: a on ge oſwobodj od Božſkého Wykupitele, od Ewangelium a od geho cjrkwe, od ctnoſti a náboženoſti, ſlawný onen lhář a wraždelnjk ſpaſenj lidſkého, antikriſt. Wſſak ale, gakož předpowědjno, bude tato ſláwa a moc geho trwati na krátce. Zatjm, co zbožnj a wěrnj ctitelé Kriſtowi w ſkrytě lkáti budau a cjrkew Kriſtowa do ſkrýſſj ſe uteče, budau ſlawiti nepřátelé gegj wjtězſtwj ſwé, w pleſjch a rozkoſſjch hřjſſných ſe potácegjce — až pak překwapj ge Pán, gakž to ſám prawil: „Gakož bylo za dnů Noe, takť bude i přjchod Syna člověka. Nebo gako gſau za dnů před potopau gedli a pili, ženili ſe a wdáwali až do toho dne, když Noe wſſel do korábu a nezwěděli, až přiſſla potopa a zachwátila wſſecky: tak bude i přjſſtj Syna člověka“ [2]). „Přigde pak den Páně, dj ſw. knjžata apoſſtolſká, gako zloděg a tehdáž zgewen bude ten neſſlechetnjk, kteréhož Pán Ježiš zabige dechem úſt ſwých, a zkazj ho gaſnoſtj přjſſtj ſwého; a ſauditi bude wſſecky, kteřjž neuwěřili prawdě, ale powolili neprawoſti“ [3]). Tehdáž ſtáti budau ſprawedliwj u weliké ſtáloſti proti těm, kteřjž ge ſužowali a odňali práce gegich [4]). Tehdáž ſe ukáže, gak prawdiwé bylo ſlowo Páně: „Blahoſlawený, kdož ſe nehorſſj na mne.“

O, Pane, nedopauſſtěg, abychom tak hluboce klesli, bychom ſe na tebe horſſili; ty gſi přiſſel wyſwobodit nás od bludu, lži a ſmrti, uwediž nás na prawau ceſtu, oſwětiž nás ſwatau prawdau, a wzbudiž w nás nowý žiwot; bychom gediné tebe uznáwagjce za Spaſitele ſwého, tebe gediné hledali, tebe ſe drželi a w tobě a ſkrze tebe nalezli prawdu a ceſtu k ſpaſenj a k žiwotu wěčnému.

A když oni (učennjci Janowi) odcházeli, počal Ježiš prawiti zástupům o Janowi. — Gako prwé ſwědčil o ſobě, podobně i wydáwá ſwědectwj o Janowi. A gaké to kráſné ſwědectwj! — „Co gſte wyſſli na pauſſť widěti,“ dj on: „třtinu-li wětrem ſe klátjcj? Jan tedy nenj třtinau, nenj wrtkawý a neſtálý, geſtik muž pewný a ſtálý w mluwenj a gednánj ſwém. A w ſkutku ctnoſt tato, ſtáloſt a zmužiloſt, zdobila we wſſem ſſlechetnau duſſi geho. Jan zagiſté byl toho přeſwědčenj, že žádný náſilný přewrat wěcj aneb pauhé zewněgſſj proměny, aniž oſwobozenj ode gha řjmſké poddanoſti, což tehdáž mnozj od Meſſiáſſe očekáwali, může pomoci a ſpásy přinéſti národu iſraelſkému; nýbrž očekáwaltě weſſkerau ſpáſu od wnitř-

[1]) II. k Theſ. 2. [2]) Mat. 24. [3]) II. Petr. 3. a II. k Theſ. 2. [4]) Maudr. 5, 1.

Digitized by Google

njho naprawenj a obnowenj żiwota a obrácenj myſli k Bohu a k ſw. zákonu geho. A w tomto přeſwědčenj ſtál pewný a nepohnutedlný. Ani ſſtěſtj, ani neſſtěſtj, ani přjzeň, ani protiwenſtwj, nic nemohlo pohnauti gjm. W tomto přeſwědčenj wolal k lidu: „Čiňte pokánj!“ W tomto přeſwědčenj kárał rozmařilého Herodeſa: „Neſluſſj tobě mjti manželku bratra ſwého!“ W tomto přeſwědčenj trwał w żaláři a poſléze také umřel ſmrtj umučennickau. Gaká to pewnoſt, gaká to ſtáloſt a zmužilоſt! O, nebeſká to ctnoſt! „Člowěk ſwatý w maudroſti zůſtáwá gako ſlunce: ale bláznen gako měſjc ſe měnj“ [1]), dj krásně Duch ſw. ſtrze maudrého Siracha. — A gak wzdáleni gſme my od ſwatého Jana! Podobni křtině, klátjme ſe każdým wětrem panugjcjho ſmýſſlenj, a bywáme zmjtáni każdau bauřj pokuſſenj a protiwenſtwj, kteráż doráżj na nás! — Mnozj ſe w přeſwědčenj ſwém, zwláſſtě u wjře a náboženſtwj, řjdj toliko panugjcjm ſmýſſlenjm aneb pauhým rozmarem, gak gim to práwě w té neb oné době napadá. Dnes gſau horliwj katoljci, zjtra držj wjce s newěřjcjmi, pak geſt gim wſſe gedno, a poſléz pohrdagj wſſjm náboženſtwjm. Dnes konagj pilně ctnoſt, zjtra gſau wlažnj, pak ſe wrhau neprawoſti w náručj. — Gini opět ſtogj pewně w přeſwědčenj ſwém, ale zůſtáwagj Bohu a ctnoſti gen potud wěrni, pokud pokuſſenj neb protiwenſtwj nedoráżegj na ně; kdyż ale magj Bohu něgaký časný ziſk za obět położiti, neb něgakau ſſkodu proto utrpěti; kdyż potupa, utrhánj, poſměch a pronáſledowánj gim hrozj: pak otřeſeni a owiklání ſe klátj gako křtina a zapomjnagj na welké ſlowo ſw. apoſſtola: „Budte pewni we wjře, gak gſte byli wyučeni!“ O, tak negednal Jan, umiż prwnj wyznawači Kriſtowi, prwnj křeſťané. Oni wěděli, komu uwěřili, a protoż nic nemohlo u wjře a w żiwotě křeſťanſkém owiklati ge, ani poſměch a potupa pohanů a żidů, ani ztráta gmění, ani żalář, ani okowy, ani ſmrt; raděgi ſe wſſeho zbawili, gmění, ſtatku a hodnoſtj, a dali ſe mučiti, ano i żiwot położili, než aby ſe wjry a lepſſjho přeſwědčenj ſwého zhoſtili.

Podobně gako Jan křtitel gednal i ſw. Jan Zlatoúſtý. We ſwých kázanjch byl neohrożený karatel poruſſenych mrawů bez ohledu na oſoby, neodpuſtiw ani cjſařowně Eudorii, kteráż ſi gměnj dwau wdow nemiloſrdně přiwlaſtnila; ač předwjdal, że neugde wztekloſti a mſtiwoſti gegj; gakož ſe w ſkutku ſtalo, że byl u wyhnanſtwj dán, kdež také po přeſtánj newětſſjch protiwenſtwj a neſnázj umřel. Wyprawuge ſe také o giſtém Hormisdowi, wzneſſeném Perſſanu, na kteréhož ſe král welice horſſil; poněwadž ſe nechtěl dáti pohnauti k tomu, aby Kriſta zapřel. Za treſt byl ode dwora královſkého wyhnán, a ſtkwoſtných ſtatů ſwých zbawen, pak w ſproſté hadry oděn a pohaněčům welblandů připogen. I ſtalo ſe, że ho gednau potkal král perſký, a hnut gſa miloſrdenſtwjm, dal geg uwéſti nazpět do paláce ſwého a obléci opět w předeſſlé ſtkwoſtné raucho, napomjnage ho, aby ſe odřekl náboženſtwj, kteréż ſe netrpj w řjſſi geho. Tjmto způſobem myſlil ho přemluwiti a přiwéſti k odpadnutj. Než Hormisdas, pewný gako ſkála, odwrhl w tom okamżenj ſtkwoſtná raucha ſwá, kteráż druhdy zračila wzneſſený ſtaw geho, řka: Domnjwáš-li ſe, że pro toto ſtkwoſtné raucho zapřjm wjru ſwau: wezmi ge nazpět! Takto učiniw nawrátil ſe opět k powrżenému ſtawu, ku kterémuż byl odſauzen.

[1]) Sirach 27, 12.

Digitized by Google

Hormisdas zagiſté nebyl třtina wětrem se klátjcj! Naděge geho měla wyššjj cjl; neb on byl pamětliw ſlow Tobiáſſowých: „Očekáwáme onoho žiwota, kterýž Bůh dá těm, gežto wjry ſwé nikdy neměnj od něho!“ [1]) Podobně ſe wyprawuge, že když Jindřich VIII., král anglický, kterýž ohawnoſtmi a neſlýchanými ukrutnoſtmi ſwého ſrdce a trůnu poſkwrnil, a w bezbožnoſti tak daleko pokročil, že ſebe za papeže we ſwém králowſtwj wyhlášil, žek giſtý irſký kněz, gménem Jan Trawers, wydal tagně ſpis, w němž newywratnými důwody celému Anglicku dokázal, že toliko papež, gakožto náměſtek ſw. Petra, prawau a gedinkau widitedlnau hlawau cjrkwe ſw. katolické geſt a ctěn býti muſj. Poněwadž pak ſpiſem tjm prawda ſwjtězila a král byl zahanben, pátralo ſe neunaweně, kdo by byl původcem té knihy, až konečně byl Jan Trawers wyzrazen. Wſſak on ſtál pewný w prawdě, kteréž hágil a přiznal ſe bez prodlenj ke knize této, pozdwihnuw tři prſty ruky prawé wyznal, řka: „Tyto prſty pſaly tu knihu.“ A proto byl bez odkladu odſauzen k upálenj [2]).

A wſſak gakkoliwěk ſtáloſt, zmužiloſt a ſetrwaloſt při lepſſjm přeſwědčenj geſt zpanilá ctnoſt; předc geſt wzdálena oné twrdoſſjgnoſti a zarytoſti, kteráž proti wſſemu lepſſjmu přeſwědčenj na ſwém neuſtupně ſtogj, za nečeſt ſi to pokládá, od neprawého počjnánj uſtaupiti a neprawé gednánj ſwé změniti a bludné twrděnj ſwé odwolati. Tak wjme o ſw. Auguſtinowi, ſlowútném učiteli cjrkwe ſw., že mnohé z ſwých náhledů mládj ſwého w dalſſjm wěku naprawil, mnohé wečegně zawrhl a pak we zwláſſtnj knize odwolal. Též ſe čte o Fenelonowi, arcibiſkupu kambraiſkém we Francauzjch: Že když některá geho učenj o láſce k Bohu, w kterýchž z pauhé horliwoſti poblaudil, od papežſké ſtolice zawržena byla, wečegně liſtinu papežſkau, w nichžto zawrženi byli bludowé geho, přečetl a poblauzenj ſwá odwolal a lidu proſil, aby žádného pohorſſenj z toho nebral. Rowněž i wyprawuge ſe o mocném panowniku Karlowi V., že gednau giž wyhotowený ortel hned zruſſil, gak mile ſe geſſtě dowěděl, že neprawý geſt, řka: Lépe geſt, aby ſe zruſſil úpis můg, než newinný žiwot [3]). A zagiſté, nenj to nic hanebného, dle lepſſjho přeſwědčenj ſwá ſmýſſlenj, mluwenj a gednánj změniti, aniž to geſt znamenjm neſtáloſti neb wrtkawoſti; neb ta nezáležj w tom, bychom na ſwém twrdoſſjgně ſtáli; nýbrž bychom pewně a zmužile ſtáli w prawdě a w ctnoſti, a gak mile ſe o lepſſjm přeſwědčjme, od bludu k prawdě, od přewrácenoſti k ſprawedlnoſti ſe obrátili.

„Co gſte wyſſli na pauſſt widěti? Člowěka-li měkkým rauchem oděného? Ay, kteříž ſe měkkým rauchem odjwagj, w domjch králowſkých gſau.“ Pokračuge dále Pán Ježjš, chtěge řjci: Jan nenj žádný rozmařilec, on geſt muž čiſtých mrawů, přjſný k ſobě, ſebe mrtwjcj, ſebe zapjragjcj. A w ſkutku tak ho w prawdě nalezáme. Geho pokrm byl leſnj med a kobylky, čehož neyſproſtſſj lid požjwal; a geho raucho bylo ſrſt welblaudj a pás kožený okolo beder, gak ſe ſtarj proroci wůbec odjwali; ſlowem on wedl tuhý a přjſný žiwot, zapjrage a mrtwě ſebe. A podobně muſjme i my krotiti žádoſti ſwé a ſebe zapjrati, chceme-li w ctnoſti a dokonaloſti křeſťanſké pro-

[1]) 2. 18. Veith's hom. Vorträge. [2]) Wiz Macana Wýbor ſtr. 13. a 264. [3]) Veith's Homilienkranz 5. Band, ſtr. 35.

Digitized by Google

ſpjwati. — Zapjránj ſebe ſamého zagiſté geſt newyhnutelný k tomu proſtředek. „Kdo chce za mnau přigjti, zapřiž ſebe ſám a následug mne!“ dj ſám Božſký Spaſitel [1]); a w témž ſmyſlu dj ſw. Pawel trefně, že ti, „kteřjž gſau Kriſtowi, tělo ſwé ukřižowali s hřjchy a žádoſtmi“ [2]). A gak by to mohlo ginak býti? Kdo ſmyſlům ſwým howj a žádoſtí gegich we wſſem plnj, kdo muſj mjti a požjwati wſſe, co oči widj, co uſſi ſlyſſj a hrdlo ráčj: ten zagiſté to w ctnoſti daleko nepřiwede, ouk bude ſnad plniti zákon Božj, pokud to žádného přemáhánj a žádných obětj a neſnázj nebude ſtáti; pak ſe ſtane otrokem žádoſtj ſwých, a k naſycenj gich geſt hotow i zákon Božj přeſtupowati a konečně ſe oddá zcela neprawoſti. O kdo chce w ctnoſti a ſprawedlnoſti pewně ſtáti, ten muſj býti wždy pánem ſwých žádoſtj, muſj ge mjti wždy 1. a uzdě, aby kdykoliw to ctnoſt a ſprawedlnoſt aneb wyššſj powinnoſt žádá, aby uměl gich ſobě odřjci, na uzdě ge držeti, a ſebe zapřjti. W tomto ohledu dj dobře zbožný Tomáš kempenſký: „Synu! nelze tobě dokonalé ſwobody požjwati, geſtliže ſám ſebe docela nezapřeš. W pautech zagiſté chodj wſſickni, kteřjž gen ſwé zámožnoſti hledj a ſami ſebe milugj, kteřjž lakomj, wſſetečnj i lehkowážnj gſau a wždycky gen po wěcech rozkoſſných ſe ſháněgj, nikoli pak po těch, kteréž gſau Jeżiſſe Kriſta.... Drž ſe krátkého, ale wſſe obſáhlého ſlowa: Puſť ode wſſeho, a nagdeš wſſecko; odtrhni ſe od žádoſti, a odpočinutj nagdeš“ [3]). Protož také wjdáme, že ſe wſſichni welcj ſwatj w zapjránj ſebe cwičili, a na ten cjl i dowolené wěci ſobě odřjkali, obtjžné ſi ukládali, a ſe mrtwili. Swatý Auguſtin ſám o ſobě takto ſwědčj: „Křižugi ſám ſebe, aby mně Bůh byl miloſtiw; ſám ſebe treſci, abych ſe zaljbil očjm geho.“ Swatý Bernard napomjnal ty, kteřjž w geho řeholi wſtaupiti umjnili, takto: „Wizte ſynowé, abyſte do řehole toliko ducha uwedli, tělo pak wně nechali.“ Swatá Roſa limánſká noſila neuſtále na ſwé hlawě wěnec, kterýž byl wnitř plný trnj, aby ſtále w paměti a w ſrdci noſila Spaſitele trnjm korunowaného, a takto ſe mu připodobnila. Swatá Hedwjka, mocná kněžna polſká, dala ſi každého wečera lůžko ſtkwoſtně k ſpanj přichyſtati; wſſak nikdy ho neužjwala; nýbrž chtjc tělo ſwé mrtwiti z lásky k Bohu, na holé zemi ſpáwala [4]). Podobně činjwal i kardinál Ximenes, gſa z řádu frantiſſkánſkého, za arcibiſkupa toletanſkého a primaſa ſſpanělſkého powýſſen, noſil neuſtále ſwůg řeholnj habit, a požjwal gen ſproſtného pokrmu a konal weſſkeré cesty ſwé pěſſky, neb dle způſobu chudých kněžj na mezku. A když ſe mnozj nad tjm horſſili, noſil habit ſwůg pod hedbáwným rauchem arcibiſkupſkým a moge ſtkwoſtné lůžko, ljhal na zemi a dáwage welké hoſtiny, požjwal ſám obyčegných pokrmů [5]). Wyprawuge ſe též o ſw. Juſtinianowi Laurenciowi: že, když byl mnichem, že ani w té neykrutſſj zimě k ohni nepřiſtaupil. Gednau geg zwal geden z bratřj, by ſe ſſel ohřát; a když ſe zdráhal, chopil ſe ruky geho; wida geg wſſak celého zkřehlého, zwolal s podiwenjm: O, ſynu můg, welikau horkoſtj muſjš u wnitř rozpálen býti, necjtjš-li zimu zewnitřnj, kterauž gſi zkřehl [6]).

Gak ſi ale i my w tom počjnati mámе, gakožto maudřj a rozumnj křeſťané, dáwá nám krásné naučenj ſw. Frantiſſek

[1]) Mat. 16, 24. [2]) K Galat. 5, 24. [3]) O následowánj Kriſta kn. 3. kap. 32. [4]) Macana Wýbor ſtr. 164. [5]) Ximenes od Hefele ſtr. 37 a 40. [6]) Bolland 8. Jan.

Digitized by Google

an pjſſe: Můžeš-li ſnadno půſt ſnéſti, dobře uděláš, o několik dnj ſe wjce poſtjc, než cjrkew ſwatá welj: nebo, mimo obyčegné užitky ſw. poſtu, gako gſau těla krocenj, ducha pozdwiženj, w ctnoſtech proſpjwánj, wětſſj w nebi zásluha geſt ſama w ſobě hrubě dobrá wěc uměti zdrženliwým býti; tělo a žádoſt geho na uzdě držeti. Abychom tkebas nemnoho ſe poſtili, předce ſe nás nepřjtel bogj, wěda o naſſj k tomu doſtatečnoſti. — Stačj ſe we ſtředu, w pátek a w ſobotu wjc než ginby od gjdla a pitj zdržowáwali; w čemž gich tak mnoho následug, gakž ti twá pobožnoſt a otec duchownj maudře raditi budau.

Gá ſe ſw. Jeronymem, k pobožné panj Létě pjſſjcjm, ſtegně ſmeyſſljm: „Hrubě mi ſe nelžbj dlauhé a neſmjrné poſty, obzwláſtně lidj mladých a měkkého přirozenj. Sám gſem zkuſil, že mladj oſlowé na cestě unawenj, s ceſty ſgjti a dokonce lehnauti chtěgj.“ Chce říci, že dotčenj mladj lidé, když přjlišnými posty zemdleli, tjm potom rozmazaněgſſj bywagj. Geleni gak pro zbytečnau tučnoſt, tak pro přjljſſnau hubenoſt ku běhu neſchopni bywagj: a naſſe těla, gak zbytečným gjdlem a pitjm obtjžená, tak neſkrownym poſtem zemdlená, padagj neywjce w pokuſſenj. Nebo prwnj přjčina ge k nečiſtotě ponaukáwá: druhá pak neliboſt k dobrému plodj. Někdy zemdlj nábožný člowěk nemjrnými poſty, žjznj, mrſkánjm a ginym těla trýzněnjm, že pak mnohá neylepſſj léta marně trawj, a Boha ſwých služeb, bližního pak lásky křeſťanſké zbawuge; gako ſe ſtalo ſw. Bernardem, kterýž po čaſe litował, že tak přjſný žiwot neyprw wedl. A ſtáwá ſe, že čjm ſe kdo napřed wjce trýznj, tjm wjce naposled ſobě howěti muſj. A zdaž by nebylo lépe tak ſe w tom chowati, gak gednoho každého ſtaw, práce a powinnoſti ukazugj?! I půſt i práce tělo krotj; proto ſtli práce twá geſt potřebněgſſj, a k ſlawě Božj užitečněgſſj, podſtupug gj mjſto poſtu. A tenť geſt obecný cjrkwe ſwaté ſmyſl, kteráž nás, když buď w ſlužbách Božjch aneb w ſlužbě ſwých bližnjch welikě práce podſtupugeme, od určitých poſtů oſwobozuge. Nynj tedy někdo ſwé tělo poſtem trýznj, giný pak ſlužbau nemocných, nawſſtěwowánjm wězných, ſlyſſenjm zpowědi, kázanjm a těm podobnými dobrými ſkutky; ta poſlednj trýznění držjm za lepſſj než prwnj: nebo mimo to, že ta poſlednj rowně tělo ſkrocugj, magj geſſtě mnoho ginych žádaucjch užitků: ne tak prwnj. Protož wůbec mluwě, lépe geſt tělu tak howěti, až by mu ſjly zbýwalo, než ge tak krotiti, až by ſe mu gj nedoſtáwalo. Nebo může ſe mu wždy w potřebě ten zwyk ugnauti, ale ne wždycky ſwéwolný nedoſtatek nawrátiti. Sluſſelo by s welikau uctiwoſtj přigjmati ona ſlowa Páně k učennjkům geho prawená: „Gezte, což ſe wám předložj.“ A zdá mi ſe wětſſj ctnoſt býti, — wſſe bez wzdjlu gjſti, co a gakým pořádkem ſe předložj, chutney to čili nic: než (při gjdle k mrtwenj ſwého těla) wždycky něco horſſjho ſi wybjrati. Nebo byť ſe w poſlednj zdálo přjſněgſſj, prwnj wſſak geſt wlaſtnj wůli odporněgſſj. Tak zagiſté člowěk netoliko wlaſtnj chautku, ale i ſwobodné wolenj zapjrá. Což nenj malé mrtwenj, ústa ſwá k gedenj gakýchkoli předložených a gakkoli přiſtrogených krunj zhotowená mjti. K tomu, takowéto ſebe ſamého zapjránj nenj libem hrubě na očjch, žádnému nepřekážj, a geſt doſt zdwořilé a poctiwé. Gednu pak krmi odſtrkáwati, druhau přitahowati, wſſech okuſowati, nic doſti čiſtého a wařeného nenacházeti, každau ſkwu neb žwanec na způſob tagemſtwj rozwažowati, geſt znamenj člowěka rozmazaného, wjce lahůdek než počeſtnoſti ſſetřjcjho. Wjc ſobě wážjm,

Digitized by Google

že sw. Bernard omylem sobě daný oleg za wjno pil, než kdyby byl schwálně peluňky mjsto nápoge užjwal; nebť gest na sobě znáti dal, že skoro nic na to nehleděl, čehož se mu k pitj dostalo. A tak se teď dotčené Kristowo poručenj: „Gezte, což se wám předložj," w skutek uwozuge. — Wyminugi wssak, co by něčjmu zdrawj skodilo, neb geho mysl obtěžowalo; gako gsau některá wakenj neb nápog přjliš kořeněný, žiwot a hlawu nadýmagjcj; též gistě přjhody, w nichž člowěk pro obcerstwenj a posilněnj swého těla má sobě něco howěti, aby potom pro čest a slávu Božj wjc práce mohl podstaupiti. Lepssj gest mjrná a stálá stkjdnost, než nemjrná časem užjwaná zdrženliwost; kteráž potom welikého nahraženj potřebuge.

Noci se má pro spanj nechati dle každého w tom potřeby, aby se we dne tjm schopněgssjm ku swé powinnosti wznássel. Že pak i swaté pjsmo často a mnohonásobně, i přjkladowé Swatých, i sám rozum a zkussenost nám rannj čas welmi schwalugj, gakožto neylepssj a neyužitečněgssj částku celého dne, a že sám Pán náš wýchodem slunce a panna Maria rannj zářj slauti ráčj; držjm za welikau ctnost gjti u wečer časně spat, aby se tjm raněgi wstáti mohlo. Gistě gest ta chwjle neyliběgssj a neypokogněgssj; gakož i ptactwo zpěwem swým nás tehdáž budj a ku chwálenj Boha ponauká, tak že rannj wstánj i ke zdrawj těla i k dusse spasenj hrubě slaužj. Epistoly sw. Jeronýma a Obora Panenská wám ostatek dobrých naučenj a přjkladů dagj. Ostatně přjsného těla trýznněnj nemáme bez rady duchownjho otce užjwati.

Prorok Balaam gel na swé oslici ku králi Balakowi; ale že měl w tom překrácený aumysl, čekal naň angel Páně na cestě mezi dwěma stěnama s nahým mečem, chtěge ho zabjti, což widauc oslice třikráte zpátkem cauwla. Mezi tjm gi Balaam ukrutně holj bil a nutil gjti, až dokonce po třetj pod njm padla a podiwně takto promluwila: „Proč mne tepeš, hle, giž po třetj?" A hned oči Balaamowy byly otewřeny, že uzřel angela k němu křaucjho: „Pročs po třetj bil oslici swau? a, by se byla ona newyhnula, byl bych tebe zabil a gi na žiwě nechal." Načež hned Balaam k angelu řekl: „Zhřessil gsem, newěda, že tys stál proti mně." — Widjš, milá Bohmilo, že sám Balaam toho wsseho zlého přjčinau byl, a zatjm tak ubohau oslici tepal, až padnauti musela.

Tak se také často stáwá, že sami zlého gsauce přjčinau, tělu swému winu dáwáme a ge proto trestáme. Nebo některá n. p. žena, widauc manžela neb djtě nemocné, hned přjsně se mořj a pláče, gakož i Dawid w podobné přjčině. Ach, neymilegssj! ubohau oslici, totiž tělo swé newinně trýznjš: gežto Pán Bůh meč swého trestánj wytáhl ne proti němu, ale proti tobě. Napraw srdce swé, kterýmž muže possetilé milugeš, a gako Boha máš; též mysl swau, kterauž wssechny wýstupky toho djtěte nerozumně přehlédáš, a ge k pýsse, marnostem a k dychtěnj po cti zhotowugeš. Zas giný k. p. muž widj, že začasto hanebně w chlipnost upadá. Geho swědomj mu to wytýkagjc, gako s mečem proti němu stogj, mjnjc ho swatau bázni probodnauti. Tu on hned na tělo takto se obořj: „O, nezbedné, zrádné tělo; tys toho přjčinau, tys mne podwedlo." A nemesskage, ukrutnau přjsnostj ge mrtwj. O, nebohá dusse, kdyby tělo twé s Balaamowau oslicj mluwiti umělo, nepochybně by řeklo: „Proč mne, přehřjssná, bigeš? proti tobě, a ne proti mně obnažil Pán Bůh meč swé pomsty; ty gsi winna! Proč očj, rukau, úst

Digitized by Google

mých k oplzlostem užjwáš? Proč we mně nečistým myssleniem bauři a pozdwiženj wzbuzugeš? Měg dobrá myssleni a shledáš we mně dobrá hnutj, s čistotnými a stydliwými towaryš, a neřádné žádosti mne nepřemohau. Ach, do ohně mnau házjš, a chceš, abych nehořelo; dým mi do očj zarážjš, a chceš, aby mne nebolelo.“ A Pán Bůh nepochybně w tu dobu takto k nám mluwj: „Srdce swá raděgi a napřed bjte, trheyte, krukte, stjreyte; proti nim zagisté se hněw mu rozljtil.“ Gistě, kdo swrabu pozbyti žádá, ne tak lázně, gako krwe pausstěnj a gater ochlazenj potřebuge. Tak chtjce duchownj hřjssný swrab zhogiti, dobře sice tělo swé poněkud skrocugeme: ale předně potřebj gest, žjlu zlých žádostj zatjti a srdce skraussenjm obnowiti [1]).

Co gste wyssli widěti? proroka-li? Gistě prawjm wám, i wjce nežli proroka. — Tak swědčj posléze Božský Wykupitel o Janowi. Jan tedy gest wjce než prorok. Prorokowé zagisté okazowali we wzdálj na budaucjho Messiásse a předpowjdali o něm, Jan ale poukazowal lid na přjtomného a widěl geg na wlastnj oči, byl tedy negen prorok, ale i zwěstowatel Krista Pána. Prorokowé budili tauhu po Wykupiteli w srdcjch lidských a chowali gi; Jan pak samému Wykupiteli připrawowal cestu, gak byl o něm prorokowal Malachiáš, a což sám Wykupitel naň obracj: „Ay, gá posjlám angela swého před twářj twau, kterýžto připrawj cestu twau před tebau.“ Geg tedy poslal Hospodin, aby w zmužilosti a w zapjránj sebe zachowal hodnost swého seslánj a w newinnosti a swatosti kráčel před twářj Wykupitele. A gak dostál Jan tomuto powolánj swému! On, gak dj sw. Petr Chrysologus, byl sskolau ctnosti, podobau swatosti, wzorem sprawedlnosti, zrcadlem panenstwj, přjkladem čistoty, cestau pokánj a wjry hlasatelem, zaswěceným Ewangelium, hlasem aposstolů a proroků, pochodnj swěta, předchůdcem Kristowým, swědkem Božjm a prostřednjkem Božské Trogice [2]).

I my, gakožto křesťané, máme každý úlohu swau, ke kteréž nás Pán powolal, a tak zagisté nenj žádná giná, než gako ona Janowa, s tjm wssak rozdjlem, že gakož Jan kráčel před Kristem, my za njm kráčjce, následowati máme ho. I my wssickni gsme proroci, neb i my máme zwěstowati Krista, Spasitele swěta; netoliko kněžj a učitelé, ale každý člowěk w stawu swém: knjžata, zakládagjce swé králowstwj na základu králowstwj Kristowa, prawdy, ctnosti a sprawedlnosti, a užjwagjce moci swé dle Krista ku spasenj poddaných swých. Krista magj zwěstowati také učenj, poswěcugjce uměnj swé prawdau swatého náboženstwj a užjwagjce a obracugjce wyšssj swau wědomost ku wzděláwánj a usslechtěnj bratřj. Zwěstowati magj Krista gak řemeslnjci, tak i rolnjci a dělnjci, konagjce pozemské práce a zaměstnánj swá s myslj nebeskau dle wůle Božj pro Boha a k prospěchu bratřj se wssj počestnostj, rozssafnostj a swědomitostj, wyhledáwagjce w časných wěcech wyšssjch, totiž nebeských. Ano, my wssickni gsme prorokowé, neb i my máme zwěstowati Krista, Spasitele swěta, w přjbytcjch, w djlnách, kdekoliw stogjme a kráčjme, wssude máme geg zwěstowati, domácjm, djtkám, čeledi, sausedům a kdekoli se nám přjležitost k tomu naskytuge, a to slowy i skutky, přjkladem i napomjnánjm, wzbuzowánjm i warowánjm; tjmto způsobem

[1]) Bohmila kap. 23. [2]) Sermo 27.

Digitized by Google

máme i my hleděti připrawowati cestu Pánu w srdce lidské, aby w ně wssel a w nich milostj a maudrostj swau přebýwal, a takto staneme se i my předchůdci Páně, chystagjce mu cestu. Ach, to gest ta weliká wada nasseho wěku, že co se duchownjch záležitostj a spasenj bratřj týká, že si geden druhého ani newssjmá a o něho nedbá. Swaté náboženstwj zůstawuge se toliko chrámu a kněžjm. Druhdy býwal každý křesťan missionářem a hlasatelem Krista Pána a swaté prawdy geho a proto také wjra tak rostla a hogně se rozssiřowala; druhdy býwalo sw. náboženstwj Kristowo neywětssj záležitostj žiwota domácjho i obecného, a pronikalo a poswěcowalo wesskeré geho poměry; každý otec, každý hospodář byl takřka učitelem a knězem čeledi swé; měl gegich zbožnost na zřeteli, wedl ge k nábožnosti, cwičil ge a s nimi se Bohu modlil, a tak byl každý přjbytek, každá djlna takřka chrámem Božjm — a zbožnost rostla a množila se denně, a Kristus Pán mage připrawenau cestu, měl přjstup w srdce a přjbytky lidské, a přebýwal w nich milostj a požehnánjm swým. A tak to má a musj opět býti, má-li Kristus a wjra geho přebýwati mezi námi, a magj-li lepssj časowé nastati nám. Co se rozmýssljš k tomu, co wáháš, dusse křesťanská?! — Snad se ostýcháš swěta? Snad se bogjš, co tomu ginj řeknau? Či snad se strachugeš, že tě budau mjti ku posměchu? — Zbožnj a sprawedliwj tik zagisté ne; ach! i tito se snažj a pracugj o to, aby Kristus Pán rostl a se množil w přjbytcjch a w srdcjch lidských — a ti ostatnj — což ty z nich segde, gegich přjzeň tě nespasj a gegich nenáwist a posměch tě nezkazj. Protož, milý křesťane, wzchop se a počni u sebe, u swých domácjch, u swého sausedstwa; spog se s podobnými, sobě přjzniwými dussemi! — Hle, Pán přicházj! Giž bljzko gest, a chce u nás přebýwati! O, gestli gen gedinau dussi mu zjskáš, gi z bludu neb neprawosti wytrhneš, gi poučjš, naprawjš a wzděláš; slowem Spasiteli w srdce gegj cestu připrawjš: ó gak mnoho tu zjskáš. Ty zjskáš geg Pánu, a Pán zapjsse gméno twé do knihy žiwota. A když gednau přigde gako Saudce, wydák i on tobě slawné swědectwj, swědectwj, které tobě bude napomáhati k spasenj žiwota wěčného.

Modlitba cjrkewnj.

Wzbudiž, ó Pane, srdce nasse k připrawenj cest gednorozenému Synu twému, abychom skrze geho přjsstj čistau myslj tobě slaužiti mohli. Skrze téhož Krista Pána nasseho. Amen.

Digitized by Google

Neděle třetj adwentnj.

Ewangelium sw. Jana 1., w. 19—29.

a onoho času poslali židé z Jerusaléma kněžj a gahuy k Janowi, aby se ho tázali: Ty kdo gsi? I wyznal a nezapřel: Že gá negsem Kristus. I otázali se ho: Což tedy? Eliáš gsi ty? I řekl: Negsem. Prorok gsi ty? A odpowěděl: Ne. Tedy řekli gemu: Kdo gsi, ať odpowěd dáme těm, kteřjž nás poslali? co prawjš sám o sobě? Řekl: Gá hlas wolagicjho: Zprawte cestu Páně, gakož powěděl Isaiáš prorok. A kteřjž byli posláni, z fariseů byli. I otázali se ho, a řekli gemu: Proč tedy křtjš, gestli ty negsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok? Odpowěděl gim Jan, řka: Gá křtjm w wodě; ale u prostřed wás stál, kteréhož wy neznáte. Onť gest, kterýž po mně přigde, kterýž přede mnau učiněn gest, kteréhožto gá negsem hoden rozwázati řeménka u obuwi geho. Tyto wěci w Betanii staly se za Jordánem, kdež byl Jan křtě.

Wýklad.

Brzy na to, když byl Jan pokřtil Pána Ježjsse, odebral se z pausstě bljž Jericha, kde byl na počátku wystaupil, za Jordán do Bethabary neb Bethanie (kterážto ale Bethanie gest giná, než ona u Jerusaléma, kdež Lazar přebýwal): djlem proto, poněwadž tamto měl hognost wody ke křtu, djlem také proto, že tam bylo wždy množstwj lidu, gežto se tam nacházel přjwoz přes Jordán. Podiwný způsob žiwota, kterýž Jan wedl, mocná a důrazná geho řeč, kterauž k lidu mluwil, a zwěstowánj bljzkého králowstwj Božjho — toto wsse rozsjřilo brzy powěst geho daleko sjroko, tak že se rozličnj úsudkowé o něm pronásseli. Někteřj widauce, že se naplnil čas od proroků předpowězený, w kterýž měl Messiáš přigjti, u wsseobecném očekáwánj domnjwali se, že by snad Jan byl sám zaslibeným Messiássem. Ginj pak, wědauce z Malachiásse proroka: že prwé, nežli přigde den Hospodinůw, weliký a hrozný přigde Eliáš a obrátj srdce otcůw k synům a synů k otcům [1]), a widauce, že Jan podobný přjsný a horliwý žiwot wede a bljzké králowstwj Božj hlásá, domnjwali se, že by Jan byl snad sám Eliáš, a to buď znowa na swět přisslý neb duch geho w osobě Janowě se obgewugicj. Posléze se domýsseli ginj wůbec, že by to byl nějaký weliký

[1]) 4, 5. 6.

Digitized by Google

prorok, kterého̊ž očekáwali, gak gim to Mogžíš zaſljbil, řka: „Proroka z národu twého a z bratrj twých, gako mne, wzbudj tobě Hoſpodin, Bůh twůg: geho poſlauchati budeš“ [1]). Protož i rada jeruſalemſká, kteráž měla moc ſkaumati proroky a ſeſlánj gegich, nemohla déle meſſkati a wyſlala k němu poſly, kteřjž by ſe buď u ginýchy neb u něho ſamého na to wyptali tjm wjce, an, gak patrno, Jan mage ſeſlánj Božj, u nich ſe neohlásil, aniž od nich wzal moc křtjti. Tedy přiſſedſſe tito, tázali ſe ho zrowna, gak ſe o něm wůbec ſaudilo: Ty kdo gſi? Snad gſi Kriſtus? Jan wſſak nechtěge ſobě žádné důſtognoſti oſobiti, kteráž mu nepřiſluſſela, wyznal wekegně a řekl bez obalu: že nenj Kriſtus; chtěge, gak dokládá ſw. Řehoř Welký, raděgi pewně ſpočjwati na ſobě, než býti uchwácen lidſkým ſmýſſlenjm a w marnoſti wyneſſen nad ſebe. Rowněž odpowěděl i Jan: že nenj ani Eliáš, ani ten prorok welký, kterého̊ž mnozj, gakožto Meſſiáſſe, očekáwali, a to krátce, poněwadž, gſa w prawdě pokorný, nerad mluwil mnoho o ſobě. Když pak ſe wyſlanci tito ničeho určitého nedowěděli, doráželi naň geſſtě wjce, řkauce: Kdo gſi, ať odpowěď dáme těm, kteřjž poſlali nás? co prawjš ſám o ſobě? Gakoby chtěli řjci: Když tedy negſi, zač tě ginj magj, rciž tedy ſám zřegmě, kým ſe býti dounjwáš, bychom, gak přikázano nám, mohli těm určitau zprámu dáti, kteřjž poſlali nás. A wſſak i tuto nemluwil Jan zřegmě o ſobě: nýbrž poukázal ge na Jſaiáſſe proroka, řka: „Gá hlas wolagjcjho: zprawte ceſtu Páně!“ Což znamená: Gá gſem ten, o kterémž giž dáwno pſal Jſaiáš prorok, totiž hlas na pauſſti zněgjcj a wolagjcj: „Zprawte ceſty Páně!“ Slowy těmito wlaſtně zwěſtuge Jſaiáš prorok lidu iſraelſkému bljzké wyſwobozenj geho ze zagetj babylonſkého; w duchownjm wſſak ſmyſlu platj ona také o Božſkém Wykupiteli, kterýžto měl pokolenj lidſké wyſwoboditi z horſſjho zagetj, z hřjchu totiž a ſmrti wěčné.

Ne nadarmo dokládá ſw. Ewangeliſta, že wyſlanci ti byli z fariſeů. Zagiſté wyſoká rada ge proto zwolila k wyſlánj tomuto, že měli netoliko známoſt pjſma ſw., ale byli také lſtnj a úſkočnj. Protož napřed ſe Jana tázali toliko: „kdo geſt?“ aby ho mohli polapiti; pak ale, dobře wědauce z pjſma: že Meſſiáš bude křtjti na odpuſſtěnj hřjchů [2]), nemagjce wſſak o tom známoſti, že ginj před njm křtjti budau; tážj ſe ho dále: Proč tedy křtjš, geſtli ty negſi Kriſtus, ani Eliáš, ani prorok? Gakoby řekli: když tedy negſi ani Kriſtus, ani Eliáš, ani prorok, gakau tedy mocj křtjš, gežto gen Meſſiáſſi přiſluſſj, aby lid obnowil a tudjž i křtil? Načež dj Jan: Gá křtjm toliko w wodě, ale uprostřed wás ſtál, kterého̊ž wy neznáte! Což znamená: Křeſt, kterýž gá konám, geſt toliko křeſt přjprawy na Meſſiáſſe; on pak křtjti wás bude ſám Duchem ſwatým a očiſtj netoliko tělo waſſe, ale i ducha waſſeho a naplnj geg miloſtj ſwau. On bude křtjti ſice wodau, ale moc křtu tohoto geſt oheň Ducha ſwatého, kterýž oſwjtj, očiſtj a obživj ſrdce waſſe. A hle tento Meſſiáš, gehož wy očekáwáte, giž meſſká a žige mezi wámi, ačkoliw geg za Meſſiáſſe uznati nechcete; poněwadž ſe wám zdá ſproſtým býti. Ale gá djm wám, dokládá konečně Jan: Žádný giný než on geſt ten Meſſiáš, kterýž dle ſwé wěčné bytnoſti geſt přede mnau, ale dle času po mně přigde a kterýž tak wzneſſený a wy-

[1]) V. Mogž. 18, 15. [2]) Ezech. 36, 25. a Zach. 13, 1.

Digitized by Google

ſoký geſt nade mne: že gá w přirownánj k němu negſem hoden, ani tu neyſproſtſſj ſlužbu prokázati mu; totiž rozwázati řeménka u obuwi geho. K čemuž znamenati ſluſſj, že za tehdegſſjch časů, gakož i zhuſta po dnes, w tamněgſſjch kraginách za obuw ſe užjwalo prkének neb kožj, kteréž ſe řeménky k nohaum přiwazowaly. Wſtupugjcjm do přjbytku ſe řeménky tyto rozwazowaly, odcházegjcjm pak zawazowaly, což byla práce těch neyſproſtſſjch ſluſebnjků [1]).

Rozgjmánj.

Ty kdo gſi? tázali ſe wyſlanci židowſſtj Jana. W ſkutku znamenitá a důležitá to otázka. To wěděli giž pohanſſtj mudrci. Oni poſtawili na chrám Apollinům w Delſi zlatý nápis: Pozney ſebe ſamého.“ A znamenitý mudřec Pláto twrdil: „že mezi deſjti lidmi geſt ſotwa geden nalézti, kterýž by ſebe znal. Lidé ſe ptagj po mnohých wěcech, a ſnažj ſe ge znáti a wyſkaumati, ale maudrým ſe může nazýwati toliko ten, kterýž zná ſebe ſamého! „Sebe znáti,“ dj ſwatý Klement alexandrinſký, „geſt mezi wſſemi wědami ta neykráſněgſſj a neywětſſj wěda. Ano ona geſt základem wſſj prawé maudroſti. „Od tebe ſamého,“ pjſſe ſw. Bernard, „má rozgjmánj twé počjti, a w tobě ſe má končiti, ty gſi (z ohledu ſpaſenj ſwého) ſobě prwnj a poſlednj; a negſi maudrý, geſtli ſobě nepřináležjš“ [2]). Nuže, proč bychom poſjlali neuſtále poſly ſwé, oči a uſſi, do ſwěta a pátrali po cizjch wěcech, obraťme a poſſleme ge k ſobě a tažme ſebe: „Ty kdo gſi?“ Nebo i nám ſe namjtá tato otázka. Klade gi nám rozum; neb gakožto rozumnj tworowé máme wždy wěděti, gak to s námi u wnitř ducha ſtogj, zdali gſme oprawdu tjm, čjm býti máme? Klade gi nám ſwědomj, kteréž nám při každém wýſtupku připomjná důſtognoſt lidſké naſſj přirozenoſti a powolánj křeſťanſkého — a podloſt, w kterauž gſme ſe hřjchem uwrhli. Tuto otázku klade nám také cjrkew, zwlášſtě w tento ſw. adwentnj čas, tážjc ſe nás, gſme-li hodni přigjti Kriſta, bychom ſe o wánocech z geho narozenj radowati mohli? A kdybychom i přeſlechli otázku tuto po celý čas žiwota ſwého a zapomenuli na ni, položj nám gi gednau ſprawedlivý Saudce, až ſe k ſaudu geho doſtawjme a to mocj takowau, že nelze bude nám, přeſlechnauti gi. Abychom tedy utěſſeně tehdáž mohli odpowědjti na ni, položme ſi gi nynj a tažiž ſe gedenkaždý ſebe: Ty kdo gſi? Co prawjš ſám o ſobě? — Gá gſem člověk, djš milý křeſťane. Gſi-li člověk, žigeš-li a gednáš-li pak gako člověk? Wjš-li, co geſt to býti člověkem? gaká to důſtognoſt? Žalmiſta Páně ti to powj: „Co geſt člověk, dj on, že gſi naň pamětliw? Učinils ho málo menſſjm angelů, ſláwau a ctj korunowal gſi geg a uſtanowil gſi geg nad djlem rukau ſwých“ [3]).

[1]) Ackermann archaeolog. ſtr. 157. [2]) De consid. [3]) 8, 5.

Digitized by Google

ſw. we wſſj čiſtotě a počeſtnoſti? Nebeſký Otec tě obdařil neſmrtelnau duſſj ſtwořenau k obrazu ſwému, užjwáš-li pak prawě ſil a darůw gegich? Máš rozum, užjwáš-li pak ho k poznánj Boha a ſwaté prawdy geho? Máš ſwobodnau wůli: plnjš-li pak wždy a we wſſem zákon Božj? Máš ſwědomj! poſlauchášli pak wždy hlaſu geho, když tě k dobrému wzbuzuge a když pak waruge tě zlého? Máš ſrdce: chowáš-li w něm city láſky, wraucnoſti, oddanoſti a wděčnoſti k Bohu, a přebýwá-li w něm upřjmnoſt a láſka k bratřjm? Gako člowěk gſi pánem weſſkerého twořſtwa! Užjwáš-li pak tworů Božjch tak, gakž geſt wůle ſwatého Twůrce twého, k geho cti a ſláwě a ku proſpěchu bratřj a k ſpaſenj twému? — Uwaž toho bedliwě, zdali můžeš na to s dobrým ſwědomjm a utěſſeně odpowědjti?

Gá gſem křeſtan a to katoljk; odpowjdáš dále. — Zagiſté geſſtě wětſſj hodnoſt! Wjš-li pak, co to obnáſſj? Ty gſi křeſtan, to geſt: Tys ſe od prwnjho okaužení pozemſkého žiwota ſwého na křtu ſw. Kriſtu Pánu zawázal, že od té doby po wſſechen žiwot ſwůg mu chceš cele přináležeti, že chceš w něho wěřiti, geho zákon plniti, geg we wſſem následowati. A ty gſi katoljk; to geſt, od té doby, co gſi ſe Kriſtu na křtu ſw. zaſwětil; tys přigat w lůno geho ſwaté cjrkwe, kteráž tuto na geho mjſtě geſt twau učitelkyni, učitelkyni Božſké prawdy geho a wůdkyni twau po ceſtě ſpaſenj, kteréž tedy máš poſlauchati a následowati. A gſa křeſtanem katolickým, gſi gim oprawdu? Wěřjš-li pewně, co nám Kriſtus zgewil a čemu tě učj ſw. cjrkew? A geſtli wěřjš, zdaliž gſi také dle této wjry žiw? Následugeš-li Kriſta a plnjš-li geho zákon? Držjš-li ſe pewně ſwaté cjrkew, a konáš-li, k čemu tě tato matka twá wzbuzuge, a co ti welj a wyſtřjháš-li pak ſe toho, co ti zapowjdá? Gſi-li pak pilen služeb Božjch, kteréž koná cjrkew k wzdělánj ſwých audů a k poctě Božj, a poſlauchášli rád ſlowa Božjho, kteréž ſe ti hlásá? Přigjmáš-li pak ſwátoſti, kterýchž tobě a wěřjcjm wůbec cjrkew uděluge? Zprawugeš-li pak ſe uſtanowenjmi gegjmi? — Uwaž toho! co byſi na to mohl odpowědjti, kdyby ſe tě Pán ſám nynj tázal?

Gá gſem manžel neb manželka, djš dále. Krásný to a wzneſſený ſtaw! Pán Bůh ſám ho w rági uſtanowil, a Kriſtus Pán ho gako ſwátoſt poſwětil: přigde ale na to, držjš-li ſe náležitě, a prawým-li gſi manželem, prawau-li manželkau? Zachowáwáte pilně manželſkau wěrnoſt a láſku, kterauž gſte ſobě před oltářem Bohem přiſahali a rukau dánjm ſlibowali? Milugete ſe weſpolek, gako Kriſtus Pán milnge chot ſwau, cjrkew? Gſte ſi wěrni a upřjmni, gſauce gako gedno ſrdce a gedna duſſe? Neopauſſtjte ſe w ničemž? Snáſſjte weſpolek a trpělivě wſſecko dobré i zlé? Ty manžele, nakládáš-li pak s manželkau ſwau gako s chotj a milowanau družkau žiwota ſwého wljdně a laſkawě? A ty manželko, gſi-li mu gako cjrkew Kriſtu poddána, a we wſſem, co nenj proti Pánu Bohu, powolná? — To obnáſſj ſlowo: gá gſem manžel neb manželka!

Gá gſem otec neb matka, prawjš opět ty, milý křeſtane. I to geſt kráſné powolánj, když ſe wěrně a ſwědomitě plnj. A wſſak, zdali gſi prawým otcem a prawau křeſtanſkau matkau djtek ſwých? Powažugete djtek ſwých za ſchowance Božj, kteréž máte Bohu odchowati a gemu neporuſſené odewzdati, aby waſſj winau gednau nepřiſſlo žádné ke zkáze? A wychowáwáte ge we ſwaté kázni ctnoſtně a bohabogně, aby z nich byli gednau dobřj a počeſtnj občané, a nábožnj a horliwj křeſtané a pak blaženj audowé králowſtwj nebeſkého? Wedete ge giž záhy k nábožnoſti? Držjte ge w kázni a poſlnſſnoſti? Střežjte ge zlého towaryšſtwa? Předchá-

Digitized by Google

zjte ge dobrým příkladem? Nespanssljte gich, i když wětssj gsau, nikdá se swých očj? O, blaze wám, můžete-li říci: toto wsse činjme, my gsme prawj rodičowé swých djtek!

Gá gsem hospodář neb hospodyně, odpowjdáš ty, milý křesťane. Gsi w skutku hospodář dle příkladu welikého Hospodáře swěta, Hospodina Boha nebeského? — Powažugeš-li pak swé čeládky za djtky domu swého, gichžto tělesné i duchownj dobré ti na srdci ležeti má? Dáwáš gim slussnau mzdu? Nepřemáhaš ge pracj? Wedeš ge slowem i skutkem k prawému křesťanskému žiwotu? — Takli činjš, můžeš říci: gá gsem hospodář! — A gá gsem čeledjn, prawjš opět ty. I to gest powolánj Božj, a i sám Syn Božj stal se služebnjkem nás wssech. — Zagisté i čeledjn, služebnjk i služebnice, gsau drazj před očima Páně, gen když gsau služebnjci dle srdce Božjho. Gsi ty takowý? Neslaužjš pauze za mzdu a genom na oko: čili slaužjš z lásky k Bohu, poněwadž on tak tobě přisaudil a gednau ti hogně wynahraditi chce? Wykonáwáš práci swau swědomitě? Poslauchaš ochotně hospodáře swého we wssem, což nenj proti Bohu? Neodcizugeš mu statku geho, nečinjš sobě žádné tagné náhrady, wymlauwage se tjm, žeť malá gest twá mzda, anebo že ti hospodář nedáwá, což sprawedliwého a slussného gest. Neseš swé břemeno trpělitwě a tisse? — O, kýž by tomu tak bylo; tehdáž by i tobě řekl Saudce: „Ejhle služebnjče dobrý a wěrný: že gsi nad málem byl wěrný, nad mnohým tebe ustanowjm, wegdi w radost Pána swého“ [1]).

Gá gsem mládenec, gá panna; prawjš zase ty. — Krásný to w skutku a zpanilý mladistwý wěk, když mládenec a panna stogj tuto, magjce neporussené a newinné srdce a prospjwagjce w prostnosti, zbožnosti, pokoře, a w kwětaucjm wěku swém slibugjce hogného owoce. Na nich zagisté utěsseně zpočjwá oko otce a matky, genž daufagj, že budau w stáří útěchau a podporau gegich, patřj na ně radostně i cjrkew, ona w nich daufá nabyti hodných audů králowstwj Božjho; hledj na ně se zaljbenjm i wlast, naděgjc se dočekati w nich zdárných občanů. Bůh gim žehná s nebe co swým zdařilým djtkám! Gsi i ty takowým zdařilým mládencem a tak zdařilau pannau?

„Ty kdo gsi?“ Taž každěho sebe s upřjmným a bezelstným srdcem! Taž sebe každého dne, zwlásště když dokonáwáš dennj práci a kladeš se u wečer na swé lůžko; taž se, zdali gsi tjm, čím býti máš? Wstup do hlubiny srdce swého, a zpytug, gak to tam stogj: abysi naprawil, což posud neprawého; doplnil, což nedokonalého gest, a takto abys se stal wůbec tjm, čímž býti máš! „Ty kdo gsi?“ taž se každý sebe samého zwlásště w tomto swatém adwentnjm čase. Gsi-li hoden přjstj Páně, aby w srdce twé wstaupil, w něm se takřka zrodil, a w něm přebýwal? Gsi-li w tom stawu, abysi s radostj slawil wánoce? Taž se tedy gedenkaždý takto, abysi, což tě gesště hyzdj a Pánu překážj, w prawém pokánj očistil, a připrawil Pánu cestu do srdce swého.

„Ty kdo gsi?“ Důležitá gest to otázka. Wssak ale gak důležitá gest otázka tato, rowněž tak důležitá musj nám býti odpowěď na ni. A w tomto ohledu se mnozj klamau a sšálj. Tážeš-li se gich: Ty kdo gsi? Powj ti swé gméno, swůg stáw, a wyprawj ti swé gměnj, a na tom přestáwagj. Magj-li pak předc wyznati sobě neb ginym wnitřnj stáw dusse swé, tu klamau nezřjdka sebe i giné. Ty, milý křesťane ale, popatř na swatého Jana! W

[1]) Mat. 25, 23.

Digitized by Google

odpowědi, gakauž dal wyslancům jeruſalémſkým, učj tě, gak i ty ſobě i giným odpowjdati máš na otázku: „Ty kdo gſi?“ Znamenity gen dobře, gak odpowjdá Jan wyslaným z Jeruſaléma. On odpowjdá prawdiwě. „On wyznal a nezapřel,“ dj ſw. ewangeliſta, „a wyznal, že nenj ani Kriſtus, ani Eliáš, ani prorok.“ Hle, on nechce ſobě přiſobiti důſtognoſt, kteráž mu nepřiſluſſj; a když wyslanci naň doražegj, aby ſe ſám wyſlowil, odpowjdá pokorně a prawdiwě: „Gá gſem ten, o kterémž giž dáwno prorokowal Jſaiáš prorok, totiž předchůdce Páně.“ A podobně i my máme gednati, kdykoliw odpowjdáme ſobě na otázku: „Ty kdo gſi!“ Prawý křeſťan zagiſté neklame a nemánj ani ſebe, ani giného. On ſi nedělá zásluhy ſwé wětſſj, aniž zakrýwá ſwé wady a nedoſtatky; wyznáwá bez obalu a upřjmně ſwé ſlaboſti, ſwé wady, ſwé poklésky a ſwé chyby, a má ſe za toho, kýmž oprawdu geſt. Owſſemk ſynowé ſwěta to dělagj ginak. Gim geſt gedno, zdaliž to, což o ſobě dokládagj, w ſkutku geſt tak čili ginak; gen když před ſwětem něco ze ſebe dělagj a něco platj. Mjſto, co by ſe měli k tomu bedliwě přičiniti, aby ſi nějaké zásluhy dobyli, hledj gen podobu ctnoſti mjti, mjſto co by ſe měli wynaſnažiti, aby naprawili neprawoſti ſwé, wylháwagj ſi ge, a pak mámj a klamau ſebe ſamy, tak že ſe magj za takowé, za jakéž ſe ſwětu wydáwagj, a konečně wěřj o ſobě, což ſwět o nich wěřiti nechce. O, klamu wſſech klamů neyzáhubněgſſího! Což gim proſpjwá, byť by ſe i ſebe wjce přemluwili a ſwět oklamali, když Boha zklamati nemohau, a před njm ſtogj nazj w ohawnoſti ſwé. Zagiſté nic nezjſkagj, gen geſtě wjce ſobě ſſkodj! — Neb právě tjm, že ſe klamau, nepřigdau nikdy ku poznánj a tudjž také nikdy k naprawenj ſebe; a věčná zkáza gegich geſt rowněž tak giſtá, gako těch, kteřjž po kragi propaſti kráčegjce, zawjragj před nj očj. — Ty ale, milý křeſťane, s kým chceš držeti, když ſi máš odpowěděti na otázku: „Ty kdo gſi?“ Se ſwatým Janem čili se ſwětem? Ach, málo geſt těch, kteřjž s neſtrannau prawdiwoſtj ſe poſuzugj; a předc ſe nemá člowěk za wjce wydáwati, než kým w prawdě geſt, chce-li oprawdu tjm býti, gjmž w ſkutku býti má! Swatý Jan také odpowjdal wyslancům pokorně. Neb když mu wytýkali, gakau mocj křtj, negſa ani Meſſiáš, ani Eliáš, ani prorok? dj pokorně: Gá křtem gen we wodě, můg křeſt nenj křtem Meſſiáſſowým, nýbrž geſt toliko přjprawau ke křtu toho, genž po mně přigde, a mnohem wyššjj geſt nade mne, tak že gá u přirownánj k němu negſem hoden býti neyſproſtſſjm ſlužebnjkem geho. Tak pokorně, tak ſkromně ſmeyſſlel ſwatý Jan o ſobě! Krásně dokládá tuto ſw. Řehoř Weliký, ſlawný učitel cjrkwe: „Učte ſe z toho, dj on, pokládati pokoru za kořen ctnoſti, a nikdy na ty nehleděti, kteréž gſte w zásluhách předčili; nýbrž na ty, za kterýmiž w ctnoſti ſtogite, abyſte ſe k wyššjm wěcem powzneſli.“ A takto gedná každý prawý křeſťan, mage ſobě odpowědjti na otázku: Ty kdo gſi? — On ſi odpowjdá pokorně a ſkromně. Prawdiwoſt ſama w poſuzowánj ſebe činj ho pokornym. Wždyť poznáwá a widj tu ſwé nedoſtatky, ſwé křehkoſti a mdloby; a pak patře na toho, kterýž nám zůſtawil přjklad, kteréhož následowati máme, widj gak welice geſt wzdálen od něho, a gak ſe wſſjm, i což dobrého a prawého do ſebe má, geſt předc pozadu; tu widj, kým býti má, kým býti může, kým wſſak geſſtě nenj: a — pokořuge ſe. Protož dobře pjſſe Tomáš kempenſký: „Neywětſſj a neyproſpěſſněgſſj učenj geſt ſebe ſaměho náležitě po-

Digitized by Google

znati a snjžiti. Na sobě nic si nezakládati, o ginýchž pak wždy dobře a wysoce smeyssleti, w tom záležj maudrost a dokonalost welikà . . Gsme wssickni křehcj; ty wssak sebe za neykřehčegssjho pokládey“ [1]). Než synowé swěta smeyssiegj a gednagj opět ginak. Naleznau-li co dobrého při sobě, i giž tomu připisugj nesmjrnau cenu, mluwj o tom, rozhlassugj to wssude, a na to gediné obracj zřetel swůg; wady wssak swé a nedokonalosti umětgj chytře zakryti, aneb dokonce si z nich ctnostj nadělati, a co by gich tyto wady pokořiti měly, stáwagj se gim nowau podporau, nowým podnětem pýchy. Za to ale snižugj tjm bedliwěgi cenu a zásluhy bratřj w očjch swých a tak gsau si wždy ti neylepssj a neydokonalegssj. A právě toto gest zkázau a záhubau gegich. W pýsse své domnjwagjce se býti dokonalými, nepowzneseu se nikdy wýsse. Gakž se domnjwagj, nemagj potřebj žádného naprawenj, žádného polepssenj, stogjc prý giž na wrchu dokonalosti, od něhož gsau wssak daleko wzdáleni. Tak se stáwá, že netoliko nic neprospjwagj, nýbrž že kráčegj nazpět, co zatjm pokornj uznáwagjce nedostatky své, snažj se ge naprawiti, a wjc a wjce postupugj na cestě sprawedlnosti. A tak se plnj slowo Páně: „Kdo se powyssuge, bude ponjžen, a kdo se ponižuge, bude powýssen.“ A protož wjdáme, že ti neywětssj a neyssiechetněgssj lidé wždy pokorně o sobě smeyssleli a saudili, a tjm pokorněgi, čjm byli sprawedliwěgssj a dokonalegssj. Swatý Pawel, tento welikỳ apoštol národů, kterýž půl swěta Kristu zjskal, pokládal se za neymenssjho z apoštolů [2]). Swatý Frantissek seraffinskỳ se za neywětssjho křessťana negen sám u sebe powažowal, ale i také wyhlassowal. Těm, kteřjž mu předstawowali, že gsau lidé dráči, zloděgi, cizoložnjci, wrahowé a otroci ginýchž neprawostj, odpowjdal: „Bratřj! kdyby byl Pán těmto lidem gen polowici těch milostj prokázal, kterýchž mně uděliti ráčil, gistě by ho wjce milowali a wěrněgi mu slauzili, nežli gá, neužitečnỳ křessťanjk.“ Swatý Vincenc z Pauly poraučel se we wssech swých listech, kterež swým známým a přátelům psal, do modliteb gegich těmito slowy: „Modlete se za mne, starého, ubohého křessťanjka“ [3])! Chtěl-li by se kdo horssiti pro takowá podobná wygádkenj, wida gak wzorowé swatosti za křessťanỳ se powažowali, ten ať pomnj, že sám Pán a Spasitel náš dj: „Když učinjte wssecko, což wám přikázáno gest, rcete: „Služebnjci neužitečni gsme“ [4]). Aniž se domnjwey, že by to činili mužowé tito z falessné pokory, za kterauž se i přetwářená ctižádost často ráda skrýwá. O, takowáto falessná pokora, neb radši gi zakuklená ctižádost byla gim ze srdce protiwná. Sw. Frantissek salesskỳ křkáwal: „W prawdě pokornỳ nedáwá si podobu pokory, on se snažj oprawdu býti pokornỳm. A zagistě gest pokora tak autlá, že se i wlastnjho stjnu hrozj. Nemůžeť slyssseti ani své gméno bez bázně, že by snad sebe sama ztratila. Kdož sám sebe nehodně hanj, běžj po křiwých cestách za chwálau, a podobá se takto plawci na moři, genž se zadkem obracj k mjstu, kamž se wssj silau wesluge“ [5]). A w skutku uwážjme-li toho bedliwě, nenalézáme, co bychom o sobě mluwili, čjm bychom se wynásseli. Či snad by se směl kdo honositi přednostmi těla swého! Na to odpowjdá swatý Isidor, an dj: „Wssickni ti, kdož se honosj zewněgssjmi přednostmi swými, bywagj předčeni od zwjřat.“ „Co

[1]) O následowánj Krista kn. 1. kap. 2. [2]) I. k Kor. 15, 9. [3]) Macana Wýbor str. 244, 245. [4]) Luk. 17, 10. [5]) Duch sw. Frant. sal. I. djl, str. 76.

Digitized by Google

djš sám o sobě?“ Gsi-li welké postawy a silného těla? Ale to ge wsse malé a nepatrné, srownáš-li se s slonem. Gsi-li silný a zmužilý? Ale o lwu se pjsse: „Lew, neysilněgssj mezi zwjřaty, nebogj se žádného na potkánj“[1]). Či snad máš zwučný a libý hlas? Ale slawjk zpjwá gesstě liběgi Neb snad gsi wyznačen slussnau postawau a sličnosti? Ale stkwělegssj gest páw a malý ohniwáček. Odjwáš-li se w rancho stkwostné? Hedwábnice se halj w tenčj rancho a křjdla motýla gsau zpanilegssj. Snad gsi w nohau rychlý a hbitý? Ale rychlegssj gest gelen. Či snad sobě zakládáš na swé chytrosti? Lisska gest chytkegssj. W prawdě na takowých a podobných wěcech sobě zakládati a gimi se honositi, byla by weliká marniwost a zpozdilost. Snad tedy wolno přednostmi a wýbornými wlastnostmi ducha, kteréž gsme si wlastnjm přičiněnjm zjskali, wychlaubati se? A w skutku si w tom alespoň mnozj libugj, a zakládagj si na tom, právě tak gako druhdy Nabuchodonozor, kterýž gednau procházege se na paláci swém babylonském, wida nesmjrné město Babylon, zwolal u wysokomyslnosti: „Zdali to nenj ten Babylon weliký, kterýž gsem gá wystawěl w dům královstwj mocj sjly swé a w sláwě krásy swé“[2])? A wssak kdyby každý dobře rozwážil, co dj swatý Bernard, zagisté by se ani těmi neywětssjmi přednostmi a neywýborněgssjmi wlastnostmi ducha newychlaubal. „Tři wěci, — prawj tento swatý — měl by každý dobře uwážiti a ge k srdci bráti: „Kým byl, kým gest nynj, a kým gednau bude?“ Kdož tyto tři wěci dobře nepogal a neuwážil, zdaž může něco důkladného o sobě říci? a zdaž může říci, že sebe zná a že wj dáti odpowěd na otázku; „Ty kdo gsi?“ — Gistý starý spisowatel wyprawuge o gistém synu nějakého uhljře, gehožto chudobný otec do města poslal a tamto wssecken wýdělek naň wynaložil, aby se w umění wycwičil. Mladjk tento se wyznamenal, dosáhl wznessených hodnostj a přissel ke dworu, tamto postupowal wýsse a wýsse, až posléze, když panugjcj knjže bez dědice zemřel, dosedl až na trůn královský. Když pak se rozneslo o tom powěst až do hor a když dostala se k otci geho; tu se wzchopil tento rychle, a spěchal k městu. Celý sazeni a uhljm začerněný wessel do palácu královského, a čekal na schodech, až by král dolů přissel. Konečně přibljžil se král, a uhljk padna mu okolo ssjge, ljbal geg. Syn wssak geho pohljžel naň přjsným okem, dělage se, gakoby ho neznal. „Což milý synu,“ dj uhljk, „neznáš wjce otce swého?“ Načež odwece onen s předesslau studenostj: „Gak bych měl znáti tebe, gežto neznám sebe samého“[3]). A w skutku, kdož na sebe toliko s stkwělé stránky pohljží, nepozná posléz sebe samého, neznage kým byl, kým gest a kým bude; a ký diw, že pak si w sobě libuge a mnoho o swých dokonalostech a přednostech powjdati umj. Ty ale, milý křesťane, nessal sebe, a ptey se: Ty kdo gsi byl? — A rcij pokorně a wyzney sobě: Byl gsem prach, — nebyl gsem nic, a gediné slowem wssemohaucjho Twůrce gsem člověkem učiněn, a co mám a kým gsem, mám a gsem od Boha. „Co máš člověče, čeho bys nebyl (od Boha) wzal? Pakli gsi wzal, proč se chlubjš, gako bys byl newzal“[4])? A dále pak se taž: Kdo gsi nynj? O, wyzney a nezapři: Negsem tjm, kýmž býti mám, negsem prawý a dokonalý křesťan, anjž wěrný sluha Páně; — gá gsem weliký hřjssnjk. Malá gest má wjra, slabá má naděge a chladná má láska. W neprawostech gsem hogný a w ctnostech gsem chudý. Na

[1]) Přjsl. 30, 30. [2]) Dan. 4, 27. [3]) Veiths hom. Vorträge 1. djl str. 155. [4]) I. k Kor. 4, 7.

Digitized by Google

wěci toho swěta hledjm, na Boha a králowstwj geho zapomjnám; bažjm po rozkoſſjch swěta, prostředků pak ſpaſenj zanedbáwám. W powinnoſtech swých gſem chladný, k bratřjm nelaſkawý, k sobě netečný. Často kleſám ze ſlaboſti, často z překwrácenoſti myſli a wůle! — A ptey ſe posléze také: Kým budu? Co bude ze mne? Ach, budu prach a popel, a wſſecka má ſláwa zmizj gako dým a toliko ſkutkowé mogi zůſtanau mně a hřjchowé mogi, a budau na mne žalowati před ſaudnau ſtolicj Páně! — A protož dobře dj ſw. Pawel: „Kdo ſe chlubj, w Pánu chlub ſe. Nebo ne kdo ſe ſám chwálj, zkuſſený geſt, ale kohož Bůh chwálj“ [1]).

Uč nás, ó Pane, w prawdě a pokoře sebe ſamých ſanditi. Prawdiwoſt nechť ukáže nám, gacj w ſkutku gſme, a pokora nechť naučj nás znáti, gacj býti máme a gacj negſme: bychom toto poznawſſe a k cnomu ſe přičiniwſſe, když gednau přigdeš a, tázati ſe nás budeš: „Ty kdo gſi?“ utěſſeně mohli tobě odpowědjti a ſhledáni byli gakožto prawj ctitelé twogi, hodni ſláwy nebeſké. Amen.

„Hlas wolagjcjho na pauſſti: Zprawte ceſty Páně!“ Toto dj ſwatý Jan ſám o ſobě a tjm wyznačuge wyſlancům jeruſalemſkým swé powolánj. — A co mluwj hlas tento wolagjcj na pauſſti, co hláſſe zaſtůpum, gak připrawuge ceſty Páně? „Čiňte pokánj; nebo přibljžilo ſe králowſtwj nebeſké“ [2])! Tok obſah kázanj geho, tak připrawował ceſty Páně! — A tak to muſilo býti, měl-li gim býti Meſſiáš Wykupitelem, měl-li nalézati mjſto w ſrdci gegich a oni mjti aučaſtenſtwj w geho wykaupenj! — Myſl lidu zagiſté byla přjliš pohřjžena we wěcech pozemſkých, ſrdce gegich bylo poruſſené hřjchy a neprawoſtmi, a rozum gegich byl zaſlepen wáſſněmi a předſudky a wůle gegich zotročena překwrácenoſtj a hřjchem tak, že by nebyli pogali Spaſitele a nebeſkau prawdu geho, a že by geho swatý zákon nebyl nalezl mjſta w duſſi gegich, a že by Kriſtus nebyl mohl založiti králowſtwj swé, králowſtwj totiž prawdy, miloſti a ctnoſti w ſrdcjch gegich. Dřjwe tedy muſeli procitnauti z tohoto hřjſſného ſna a wybřednauti z mrzké tělesnoſti a duſſe swé muſeli dřjwe k wyššjm wěcem pozdwihnauti a myſl k nebeſkým wěcem nakloniti, aby Spaſitel byl gim Wykupitelem, a králowſtwj nebeſké aby ſe přibljžilo k nim. A to ſe nemohlo ginak ſtáti, než úplným obrácenjm a naprawenjm weſſkerého ſmeyſſlenj, chtěnj, snaženj a gednánj, k čemuž owſſemk byla gediná ceſta: totiž pokánj. Proto tedy wolá ſw. Jan mocným hlaſem na pauſſti: „Čiňte pokánj!“ Pokánj bylo prwnj geho ſlowo a hlawnj obſah geho kázanj, to bylo gedinau wýminkau wykaupenj lidu! — I nám, milý křeſťane, i nám platj hlas tento Janův! I k nám wolá cjrkew, zwláſſtě w tomto poſwátném adwentnjm čaſe: „Čiňte pokánj!“ Owſſem wzbuzuge nás wždycky ku pokánj; nebo žiwot každého křeſťana má býti uſtawičným pokánjm, a wſſak gſautě doby, kdež nás k tomu cjrkew mocněgi a důtklíwěgi wybjzj. A takowáto doba geſt zagiſté swatý adwentnj čas! Hle wánoce gſau na bljzku, když to budeme konati radoſtnau památku narozenj Páně. A Spaſitel geſt nám bljzko, a chce přigjti k nám w ſrdce naſſe, a w něm ſe uhoſtiti. Má-li wſſak w ſkutku přigjti k nám, a máme-li ſe radowati z geho přjſſtj, muſjť nalezti čiſtý přjbytek w ſrdci naſſem. A nynj, milý křeſťane, ptey ſe oprawdowě: Geſt ſrdce mé čiſté a

[1]) II. k Kor. 10, 17. 18. [2]) Mat. 3, 2.

Digitized by Google

způsobné dosti geho přigitj? — O, neklam sebe samého, nebo to gest klam wssech klamů ten neyzáhubněgssj, domnjwá-li se kdo, že hřjchu nemá. „Djme-li, že hřjchů nemáme, sami sebe swodjme, a nenj w nás prawdy;“ dj sám swatý Jan ewangelista [1]). A w prawdě, byl bychom i snad nebyli si swědomi hrubých a nápadných wýstupků; proto předc negsme spravedliwi a pokánj nepotřebugjcj. „Já newraždjm, ani nekradu, ani necizoložjm, ani křiwě nepřisahám; newjm; z čehož bych pokánj činil,“ dj mnohý. Tok sprawedlnost twá, křesťane milý, to twá dostatečnost? Byl bys i newraždil; nechowáš žádné kyselosti proti bratru w srdci swém? Nežigeš s njm w hněwu neb nesváru? Neodplácjš zlým za zlé? Neozýwá se tagná záfft neb závist proti němu w srdci twém? A byl bys i newraždil těla geho, negsi wraždelnjkem geho dusse? Nedáwáš mu pohorssenj hřjssnými řečmi neb nepřjkladným žiwotem? Nepodporugeš geho neprawost radau, pomocj neb netečnostj a mlčenjm, kdežto bys měl mluwiti? O, gak w mnohém klesáš tuto! — Snad nekradeš zgewně? — Gsi wssak proto bez hřjchů? Nessidjš snad bližnjho? nepředrażugeš ho? nepodwádjš ho w mjře, wáze aneb nedáwáš mu horssj zbožj, než gakž slussně od tebe očekáwá? nelichwakjš? neužjwáš potřeby bližnjho, abysi co možná mnoho z něho měl užitku? A opáčně: Což činils, abysi bližnjmu k statku, práci a k gměnj dopomohl? Podporowal gsi ho w geho podnikánj? Přispěl gsi mu w nedostatku? půgčil gsi mu w potřebě? sšetřil gsi geho gměnj? dal gsi mu slussnau mzdu za geho práci? O, gak w mnohém se tu člowěk prohřessuge, a byl i krádež neobtěžowala geho swědomj, gak mnohé nespravedlnosti budau žalowati na něho před Pánem Bohem? — Ty necizoložjš! A wssak necizoložjš pohledem aneb žádostj hřjssnau, w které se kochás? neinluwjš hanebná slowa, nekydáš necudné žerty? nezpjwáš oplzlé pjsně? newedeš rozpustilé řeči? A opět: žigeš i w manželstwj w slussné počestnosti a w čisté lásce? Warugeš se wssech nepočestných společnostj a známostj? Střežjš se wssech hřjssných pohledů, žertů neb rozprawek a wůbec wsseho, což posléze k nečistotě ponauká? Gest srdce twé posud newinné? — O, gak mnoho ti tu chybj, a byl by i cizolożstwj tě nehyzdilo, hyzdj předc tak mnohá skwrna dussi twau. — A deyme tomu, že gsi gesště nikdy křiwě nepřisahal; zdaliž gsi pro towssj winy prost? Nepomlauwal gsi bratra swého a neutrhowal gsi mu na cti? Nepomáhal gsi lžj sobě a giným? Neroztrussowal gsi křiwě, což by tobě neb giným k užitku bylo? Nečinil gsi chyby ginych wětssjmi? Neztworzowal gsi cizj lež? A na opak: byla ti prawda a upřjmnost nade wssecko? Mluwil gsi gi bez bázně a bez wsselikých ohledů lidských? Platilo slowo u tebe wssecko? O, negsi gesště synem prawdy, byl bysi třeba křiwě nepřisahal. Ano, byl bychom i sobě swědomi nebyli hroznych neprawostj: gsme předc wssickni hřjssnjci a také nám platj slowo Janowo: „Čiňte pokánj!“ Hle zástupowé se hrnau walem k Janowi za Jordán: Wzhůru! powstaň i ty, milý křesťane, w duchu a sestup také k Janowi a přigmiž křest pokánj na odpusstěnj hřjchů!

Mnozj sice uznáwagj, že gim pokánj třeba, a že by zwlásště tyto dny měli ku pokánj wynaložiti: a wssak oni se nemohau k tomu odhodlati hned, odkládagjce

[1]) I. Epist. 1, 8.

Digitized by Google

pokánjm swým na budaucj čas, — až pozděgi chtěgj pokánj činiti. O, té zpozdilosti a přewrácenosti! — Proč nechtěgj pokánj činiti hned? proč až pozděgi? Ach, oni by se muſeli odřjci hřjſſných ſwazků a známostj, muſeli by ſe warowati hřjſſných přjležitostj, muſeli by odwykati obljbeným obyčegům a krotiti náružiwosti a wáſſně ſrdce; ſlowem hřjch geſt gim milý. Pozděgi, domnjwagj ſe, že budau odhodlaněgſſj, žádoſt hřjſſná že bude ſlabſſj a pokánj lehčj. Ginj opět wáhagj pokánj činiti proto, poněwadž nechtěgj nawrátiti cizj ſtatek a odwolati pomluwu a na cti utrhánj, wůbec že nechtěgj winu ſwau naprawiti. Wždyť prý by muſeli wzkázu přigjti a ſebe o čeſt a dobré gméno připráwiti. Gednau wſſak prý to přede učinj, aleſpoň na ſmrtelné poſteli, kdež bez toho člowěk muſj wſſecko zanechati. Někteřj poſléze ſe obáwagj, nahlédnauti hlauběgi do ſrdce ſwého a poznati k zarděnj ſwému přewrácenoſt ſwau, widauce, že by ſe muſeli bez odkladu rozhodnauti pro Boha. Obáwagjce ſe tohoto rozhodnutj a chtjce geſſtě ſwětu žjti a gemu ſlaužiti, ſſálj a mámj ſe wſſemožně, zakrýwagjce ſobě zlobu ſwau. Protož řjkagj: až pozděgi chceme pokánj činiti, až budeme k tomu mjti wjce času a chuti. — O, té zpozdilosti a přewrácenosti neywětſſj! Tedy pozděgi chtěgj činiti pokánj a ne nynj? A to, protože milugj hřjch, a že gemu gſau oddáni, a pokánj pozdnj má toliko gen ukoneyſſiti probuzené ſwědomj gegich; nikoli ge ale k naprawenj žiwota přiwoditi. A gak přewrácené a poſſetilé geſt w přjčinách ſwých odkládánj toto s pokánjm, tak geſt i záhubné we ſwých následcjch. „Pozděgi, řkau mnozj, pozděgi budem činiti pokánj.“ Kýž by to gen prawda bylo! Ale to geſt také genom klam, a což nynj wykonati ſe zdráhagj, pozděgi tjm méně, ano nikdy newykonagj. Zagiſté kdyby chtěli oprawdu, chtěli by hned; ale oni wlaſtně nechtěgj oprawdiwě; proto ſe také nikdy ku pokánj neodhodlágj. Ge-li nynj wůle gegich ſlabá, aby roztrhli ſwazky hřjſſné, kteréž ge opautaly, bude gegich wůle potom pozděgi pewněgſſj, až ge hřjſſné wáſſně a náružiwoſti zotročj tak, že ſe gim ſtanau hřjchowé druhau přirozenoſtj? A zatemňuge-li hřjch nynj rozum gegich, že nechtěgj poznati ohawnoſt ſwau, přigdau pozděgi k gegjmu poznánj, až ge tato gegich ohawnoſt zcela zaſlepj? Právě na opak, k čemuž hřjſſnjk nynj wáhá odhodlati ſe, k tomu ſe po létech tjm méně odhodlá. Geſtli ſe dnes, opaután wazbami chlipnoſti, nenaprawj, tjm méně to učinj po létech. Ach, žádná hřjſſná žádoſt ſe neukoguge naſycenjm, nýbrž bývá tjm neudolaněgſſj, gako lew bývá krutěgſſjm, když krwe okuſil. Tu widjme lakomce, on lakomj a lichwj. Až tolik a tolik nashlédám, prawj, budu ſpokogeným a ſſtědrým; a wſſak když doſáhne, čehož ſobě přál, žádá mjti geſſtě wjce a opět wjce, — lakomſtwj roſte s njm. Protož trefně dj tuto ſwatý papež Leo Welikým: „Poněwadž hogenj zaſtaralých nemocj geſt těžké a zdlauhawé; tedy ať ſe užjwá tjm rychlegi proſtředků lečenj, pokud rány geſſtě nowé gſau“ [1]).

A gako s gedné ſtrany hřjſſná žádoſt rok od roku roſte a ſtáwá ſe ſilněgſſj, pak zwykem a poſléz i druhau přirozenoſtj, a držj pewně hřjſſnjka we ſwých wazbách: tak i s druhé ſtrany hyne w duſſi člowěka ſtud, mrawný cit a wůbec haſne w něm lepſſj giſkra ctnoſti a uſſlechtilosti tjm wjce, čjm déle člowěk w hřjſſjch trwá! — Dnes ožýwá ſe ſnad geſſtě w tobě, ó hřjſſnjče, mocně ſwědomj a wzbuzuge tě ku

[1]) Sermo 1. de resur. Dom.

Digitized by Google

pokánj; — pozděgi pak, po létech, bude snad giž ukonegssené, bude mlčeti — a pak, když tě wjce nebude kárati, gak se ku pokánj odhodláš? Dnes gesstě se nalézá w tobě gakýsi cit samostatnosti a mrawné sjly; pozděgi wssak, když i tento zemdlj a ty zmalomocnjš — daufáš pak snáze pokánj činiti? Dnes gesstě snad ti bránj gakýsi stud přirozený, neb wzpomjnka na ztracenau newinnost, aneb tauha po ztraceném rági dusse ozýwá se w srdci twém; pozděgi ale i toto opustj tebe a srdce twé se zcela zatwrdj. Aneb snad wzbuzuge tě památka něgakého swatého slibu, kterýž gsi Wykupiteli swému učinil, či gakýsi přirozený cit sprawedlnosti, útrpnosti, lásky tě wyzýwá, abys se k Bohu nawrátil. Toho wssak pozděgi po létech nebude wjce. Ostatky studu wymjzegj ze srdce twého a opowážliwost a nestydatost wstaupj na mjsto nich; swatá památka prwněgssj newinnosti pomalu wyhyne a tauha po předesslé blaženosti dusse přestane, přirozený cit ustaupj náružiwostem a wášnjm, a srdce twé se stane kořistj gegich; — a pak, když srdce se porussj a wssemu, což lepssjho, wyššsjho gest, takřka zemře, potom daufáš wykonati, což wykonati nechceš, pokud gesstě lepssj cit podporuge wůli twau?

„Pozděgi," prawjš křjssnjče. A wssak, wjš-li pak, bude-li ti to „pozděgi" dáno; neb dobře dokládá sw. Řehoř Welikýý: „Ten, kterýž kagjcjmu odpusstěnj přisljbil, nesljbil křessťjcjmu zjtřegssek" [1]). Ach, rok utjká za rokem, měsjce plynau, hodiny prchagj, ani toho nepozorugeme, a ani se toho nadjti nemůžeme, stogjme na kragi hrobu, a člowěk, kterýž uwykl odkládati s pokánjm, odkládá s njm i na smrtedlném lůžku a říká „pozděgi," až pak mu žádného času nezbýwá a překwapen bez pokánj ubjrá se na wěčnost. Mimo to, zdaž newjme, že smrt mnohého náhle zachwacuge, aniž mu zůstáwá času, by činil pokánj. Gak mnohý zdráw wyssed, mrtew byl domů přinessen; mnohý w neypěknějssjm wěku mrtwicj raněn, mnohý zawražděn, mnohý aurazem o žiwot přissel. A kde máš ty úpis, kde gistotu, že se tobě podobně nepowede? —

Wyprawuge se o gakémsi Archiowi, kterýž se wlády thebanské násiljm a lstj zmocnil, čjmž Athénské tak urazil, že se zapřisáhli, se swěta shladiti ho. Když pak gednau se swými přátely při hlučném kwasu se weselil, přissel nenadále posel s listem, žádage, aby ho co neydřjwe přečetl, gežto prý neobsahuge křičky, nýbrž důležité wěci. I přigal Archias list tento; wssak nedbage napomenutj poslowa, odložil ho s opowržením, řka: „Až zjtra!" Než nastogte, nedočekal se zjtřegsska, neb té samé noci byl od spiknutých zawražděn [2]). A podobně se děge i těm, kteřjž s pokánjm odkládagjce, říkagj: „až pozděgi." Snad se i oni zjtřka nedočekagj. Náhle zachwátj ge smrt u prostřed rozkossj a radowánek, a oni zhynau bez pokánj. Důkaz toho nám poskytuge následugjcj událost: Za časůw slowútného Tomásse Moora žil w Angličanech pán, kterýž weda prostopássný žiwot, nechtěl zhola nic slyssěti o pokánj. Prosjwali-li ho přátelé, aby pamatowal na dussi, na smrt a na saud Božj, odbýwal ge úsměssky, říkage: „Nač bych si nepřál radostj a rozkossj? Nač se mořiti posty a modlitbami, nač pokánj činiti? Až budu mjti umjrati, řeknu gen tři slowa: Miserere mei Deus, t. g. smilug se nade mnau, Bože; — a Bůh mně odpustj, nebot gest dobrý a milosrdný. Byl bych blázen, kdybych si nepřál radostj,

[1]) Hom. 12. in Math. 25. [2]) Plutarch. lib. de genio Lacedaemon.

Digitized by Google

pokud mi žiwota přege.“ — Než ubohý opowážliwec zklamal se — Bůh potrestal posměwáčka tohoto. Stalo se totiž, gakž wyprawuge hodnowěrný swědek toho, Tomáš Moore, že dotčený lehkowážný zatwrzelec gel kdysi přes most. I zplassil se mu mimo nadánj kůň a gednim skokem octnul se nessastnjk we wlnách rozprauděné řeky. — A gaká byla gsau poslednj slowa geho? — Bjdnjk, zapomenul na: Miserere mei Deus, a z bohaprázdných úst geho wymklo se mu nawyklé hrozné přjslowj: Wezmi wssecko čert!¹) Podobně wyprawuge i sw. papež Řehoř I., že gistý muž, kterýž mnohá léta na Boha sotwa wzpomněl, a bezbožný žiwot wedl, gedné noci se náhle na smrt roznemohl, a že umjragjcj wolal: „Ach Bože! gen několik gesstě okamženj mi popřeg! Pane, zachowey mne gen do zjtřka, abych pokánj činiti mohl.“ Že wssak tolik času a přjležitosti k pokánj lehkowážně promesskal, nebylo mu popřáno, aby dosáhl, čehož žádal. Gesstě té noci bjdně zahynul²).

A deyme tomu, že by se člowěk pozdněgssjho wěku dočekal, a že by se mu posstěstilo s odkládánjm až k smrtedlné posteli a k poslednj hodince. Gaké gest to pokánj, sud, milý křesťane, sám! — Gaké gest to pokánj, když člowěk ne sám hřjchu zanechawá, nýbrž an hřjch člowěka opaussti? Gaké to naprawenj, když člowěk hřjchu zanechawá, protože ho wjce nemůže páchati! Gaká gest to kagicnost, když člowěk počjná Bohu slauziti, když tělu a swětu wjce slauziti nemůže? Gaká to oběť, když člowěk obětuge Bohu zbytek wěku swého, gežto neykrásněgssj léta wěnowal swětu a hřjchu? A gaké to pokánj na smrtedlném lůžku?! Gak poznáš tu, ó hřjssnjče, hřjssný staw dusse swé, když bolest těla, smrtedlná úzkost, pláč a nářek okolostogjcjch nedagj ti ani k sobě přigjti, abys do sebe ssel a neprawost swau abys poznal? Gaká to bude ljtost, ku kteréž wjce smrtedlnau auzkosti, než osskliwosti hřjchu a láskau Božj donucen budeš? Gaké to bude předsewzetj, když budeš naprawenj slibowati tehdáž, když k páchánj hřjchu nebude tobě wjce času zbýwati? Gaká to bude zpowěď, když tě paměť opustj; když gazyk zdřewěnj a tělo když wadnauti počne? A gaké to bude posléz zadostiučinění, když tobě ani času ani sjly nezbude, bys naprawil, cos hřjchem swým pokazil. — „Pokánj,“ dj trefně sw. Auguštin, „kteréž se od nemocného žádá, gest nemocné, a kteréž se od umjragjcjho očekáwá, bogjm se, aby samo nezemřelo“ ³). O, k takowému pozdnjmu pokánj gest zwlásstnj milosti Božj potřebj; a gsi-li pak gj hoden, ty hřjssnjku, kterýž gsi gj tak dlauho, po tak dráhná léta odporowal? — A protož dobře dj swatý Auguštin: „Mezi stem lidj, kteřjž ustawičně hřjssný žiwot wedli, dogde sotwa geden milosrdenstwj Božjho“ ⁴). K čemuž dokládá swatý Bernard: „Gestli se nemýljm, w celém pjsmě swatém nenalezám gen gediného lotra, kterýž w poslednj hodince zachowán gest“ ⁵).

Strassný přjklad toho máme na Antiochowi. Ukrutnjk tento usilowal wyhladiti wjru w prawého Boha, a proto mučil židy. I raněn gest pro pýchu swau ranau neuzdrawitelnau, tak že z těla geho se červi prýssteli, a za živa maso z něho prssselo. Tu počal ku poznánj sebe přicházeti a pokánj činiti. Slibowal, že židy, kteréž usilowal wyhladiti, učinj rowné Athénsstým, chrám, kterýž prwé oblaupil, že ozdobj ney-

¹) Kat. kalendář na r. 1853. str. 129. ²) Macana Wýbor str. 240. ³) Sermo 57. de temp. ⁴) Liber de vera et falsa poenit. ⁵) Sermo. 38.

Digitized by Google

lepſſjmi dary; nad to že i ſám bude židem, a wſſelikė mjſto země že ſchodj a moc Božj ohlaſſowati bude. A přede, gakž dj pjſmo: „Modlil ſe ten neſſlechetnjk Pánu, od něhož nemėl doſjci miloſrdenſtwj.“ Protož, milý křeſtane, když Pán k tobě dnes wolá ſkrze Jana, předchůdce ſwého: „Čiňte pokánj,“ následug hlaſu tohoto. Neodkládey s njm na zjtřegſſj den neb na pozděgſſj čas; — dnes geſſtě odhodley ſe k tomu! Hle, gak důtkliwě a mocně tě k tomu wybjzj cjrkew ſwatá. Geſtik adwent. Spaſitel geſt bljzko. On tě chce gako ztracené djtě s radoſtj přigmauti; chce býti twým pomocnjkem, twým wykupitelem. Gdi mu tedy wſtřjc s ſkrauſſenými a kagjcjm ſrdcem. Dnes ſe obrat k němu; ach, uſtawičné odkládánj geſt ten neywětſſj klam ſebe, neyhorſſj pokrytſtwj a neyzhaubněgſſj blud! — „Dnes uſlyſſjte-li hlaſu geho (Božjho), nezatwrzugte ſrdcj ſwých“ [1])! „Poſpěſſte k lékaři, pokud můžete, abyſte ſnad nechtěli, když nebudete moci“ [2]). „Uhoſtj-li ſe hřjch w duſſi twé, budiž toliko hoſtem, ne wſſak obywatelem gegjm, poněwadž ſprawedlliwj bez prodlenj wypudj hřjch a nawracugj ſe k miloſti“ [3]). K tomu dey nám, Pane, pomoc ſwau!

U proſtřed wás ſtál, kteréhož wy neznáte; dj ſwatý Jan k wyſlancům jeruſalemſkým o Spaſiteli. Podiwná to wěc! U proſtřed bratřj ſwých ſtál Joſef egyptſký a oni ho nepoznali. Wſſak kýž diw, gežto ho prodali za otroka, gak by ſe mohli nadjti, že by byl on w Egyptě prwnj po králi. Než podiwněgſſj wěc geſt to, že Wykupitel ſtál u proſtřed lidu ſwého a oni ho nepoznali. Gak ſe to mohlo djti? wždyť měli proroky a wſſecka proroctwj ſe wyplňowala na něm! Než toto nic neproſpělo. Kriſtus Pán nebyl Meſſiáſſem dle gegich chuti, a předſudky, gakýmiž naplněni byli, bránily gim, by ho poznali. Očekáwalit Meſſiáſſe gako nějakého weleſlawného krále, a on přiſſel chudý na ſwět, a byl gmjn synem Joſefowým, synem teſaře z Nazaréta, odkudž dle domněnj židů nic dobrého pogjti nemohlo. Očekáwalit, že ge Meſſiáš zproſtj gha poddanoſti kjmſké; a on ge chtěl oſwoboditi od břemena hřjchu a neprawoſti. Oni za to měli, že ge Meſſiáš obohatj ſtatky pozemſkými a učinj ge národem ſlawným a mocným nad wſſelikė národy zemſké: a Kriſtus Pán gim nic takowého neſlibowal, na opak kázal zapřjti ſebe ſaměho, a ſnažil ſe obohatiti ſtatky duchownjmi a nebeſkými a učiniti ge národem zbožným a ctnoſtným, odkazuge wſſelikau naděgi gegich na žiwot budaucj. Proto tedy nechtěli Kriſta Pána uznati za ſwého Meſſiáſſe. A ge-li ſe co diwiti židům, což teprw máme říci o těch, kteřjž geho gméno magj, o křeſťanech, u proſtřed kterýchž po tolika wěků ſtogj a půſobj, kteřjž ho přede znáti nechtěgj. U proſtřed nás ſtogj gako ſwjce u proſtřed temnoſtj: mnozj wſſak zawjragj před njm oči ſwé. U proſtřed nás ſtogj gako paſtýř u proſtřed ſtáda ſwého: mnozj wſſak ſe ho wzdalugj U proſtřed nás ſtogj gako král ſwých wěrných: mnozj wſſak ſe mu protiwj. U proſtřed nás ſtogj gako přjtel mezi přátely: wſſak ſe mnozj zdráhagj přilnauti ſe k němu a wyhoſſtugj geg z ſrdcj ſwých. U proſtřed nás ſtogj gako druhdy Joſef u proſtřed bratřj, aby nám poſkytowal chleba žiwota wěčného w neyſwětěgſſj ſwátoſti: ale málo geſt těch, kteřjž ho hledagj a tauzj po dařjch geho. On ſwjtj nám ſlowem i ſkutkem ſkrze ſwé ewangelium a ſkrze ſwůg nebeſký přjklad gako gaſné ſwětlo u proſtřed te-

[1]) Žalm 94, 8. [2]) Chryſt. in pſal. 26. [3]) Chryſoſt. hom. 12. in 1. ad Corinth.

Digitized by Google

mnosti,| wssak wětssj čásť miluge temnosti wjce než swětlo. Tak slogj Kristus u prostřed swých, a oni ho neznagj; on gest swětlo a oni ho newidj; on gest wěčné slowo a oni ho neslyssj; on gest gediné dobré a oni ho nehledagj. A odkud tato zaslepenost? Swatý Pawel dj: „Bůh tohoto swěta (t. dábel) oslepil mysli gegich, aby se gim nezaswjtilo swětlo ewangelium slawy Kristowy, kterýž gest obraz Božj“ [1]? A kterýž gest medle bůh tohoto swěta? Gako prawý a gediný Bůh má býti cjl wsseho snaženj a žádánj lidského: podobně se má i domnělý bůh tohoto swěta za neywyššj dobré a za swrchowaný cjl žádosti lidské. A gako prawý Bůh gest w Trogici, podobně se gewj i falessný bůh tohoto swěta w trogj způsobě, totiž gakož pýcha žiwota, gakožto žádosť těla a žádosť očj. Prwnj přjčina toho, že mnozj nechtěgj znáti Krista, gest pýcha duchownj. Mnozj zagistě se domnjwagj, že gsau sami dosť maudřj a k wsselikě ctnosti dostatečni, a proto zakládagjce sobě přjliš mnoho na rozumu swém a na domnělé ctnosti a sprawedlnosti swé, myslj: že nemagj potřebj wyššjho swětla a poučenj, neb milosti a podpory. Gsauť prý dosť dobřj, a sprawedliwj a dostatečnj; nepotřebugj prý tedy wyswoboditele, pomocnjka a spasitele; a protož neznagj Krista. Takowj se musegj napřed pokořiti duchem a poznati hřjssnosť, mdlobu a nedostatečnosť swau; tehdáž pak mohau ku poznánj Krista přigjti. Proto blahoslawj Kristus Pán chudé duchem; dokládage, že gegich gest králowstwj nebeské [2]); a proto také dj: „Nebudete-li gako gedno z maličkých těchto (w pokoře a w sprostnosti), newegdete do králowstwj Božjho“ [3]). Ginj opět nechtj znáti Krista proto, poněwadž gest přewrácené srdce a zhowadělá mysl gegich. Gim gest tělo nade wssecko, o dussi nechtěgj ani wěděti. Země tato gest nebem gegich, a blaženosť gegich swrchowaná gest, hogně mjti a požjwati. Ctnosť a neprawosť gest gim wsse gedno, — a ten neymaudřegssj gest u nich, kdož neychytřegi umj rozkossj swěta ulowiti a gich neyhogněgi užjwati. Proto nepoznáwagj Krista za Spasitele swého, oni chtěgj spasitele, kterýž by ge sprostil wselikého poslussenstwj, kázně a počestného mrawu a rozwázal uzdu wssem nešestem a ohawnostem; oni chtěgj spasitele, kterýž by ge statky pozemskými obohatil, a wselikými rozkossemi opogil; oni si přegj spasitele těla, ne wssak dusse, pro tento swět, ne pro wěčnosť; a protož nechtěgj znáti Krista, kterýž gim nenj po wůli, kterýž gim nic takowého neposkytuge, kterýž gim káže odřjci se swěta a sebe zapjrati a křjž swůg nésti, když to wyššj powinnosť žádá. O, kdyby chtěli ku poznánj geho přigjti, museli by owssem naprawiti přewrácené srdce swé a poswětsstilau mysl swau, museli by zcela změniti swé zásady a náhledy a podrobiti rozum swůg pomatený pode gho wjry! A proto dj Kristus Pán: „Neobrátjte-li se, newegdete do králowstwj Božjho.“ A takowéto lidi nalezneš we wssech třjdách a wrstwách lidu. Oni se tjm honosj a mnoho si na tom zakládagj, že otewřeny gsau oči gegich a že oswěta wěku nyněgssjho ge ozářila, a že magj swé proroky, kteřjž slowem i pjsnem se snažj, swět bezbožnosti tauto oblažiti. A právě toto gest zkáza wěku nasseho. Krista neznati, gest Krista se zbawiti; Krista neznati, gest wssj prawdy a ctnosti se zhostiti; Krista neznati, gest wssj milosti a wyššj pomoci se odřjci; Krista neznati, gest wssj útěchy, podpary a pokoge se wzdáti; Krista neznati, gest tolik, gako

[1]) II. k Kor. 4, 4. [2]) Mat. 5, 3. [3]) Mat. 18, 3.

Digitized by Google

podrýti sobě základy wsselikého sstěstj a blaženosti; Krista neznati, gest sebe u wěčnau záhubu uwésti. Těm, kteřjž Krista neznagj, nemůž on giž zde býti Wykupitelem; — a předc wjme, čjm swět byl před njm a bez něho; a on nemůže gim býti Spasitelem také na wěčnosti a řekne gim gednau: „Neznám wás! Kdož mne zapře před lidmi, zapřjmť i gá geg před Otcem swým, kterýž gest w nebesjch“ [1])!

Ty pak, milý křesťane, znáš-li pak Krista gakožto Spasitele swého? — O, blaze tobě, zachowal-lis wjru tuto! Chowey a chraň gi w srdci swém; sám pak blažen we wjře této, hleď gi množiti a upewňowati u bratřj swých, aby Kristus u prostřed nás, w cjrkwi swé, byl ode wssech poznán, chwálen a weleben až na wěky wěkůw.

„Onť gest, kterýž po mně přigde, kterýž přede mnau učiněn gest: kteréhožto gá negsem hoden rozwázati řeménka u obuwi geho. Tenť wás bude křtjti Duchem sw. a ohněm“ [2]). Takowéto slawné swědectwj wydal swatý Jan o Kristu, a tjm také plnil čásť auřadu swého. Nebo gakož předchůdce Páně neměl toliko lid ku pokánj wzbuzowati; nýbrž měl ho i pozorna učiniti na toho, a swědčiti o něm, gemuž cesty připrawowal. A swatý Jan, wěren powolánj swému, dostál zcela k této swé úloze! Gak krásné a slawné swědectwj mu wydáwá, hodné bedliwého powssjmnutj! — Onť (to gest ten Messiáš, gehožto očekáwáte, a o kterémž wěřjte, že má práwo křtjti), on po mně přigde a wystaupj weřegně gakožto Wykupitel. Wssak ale geho důstognost, geho půwod gest mnohem wyšssj a wznesseněgssj, nežli se domnjwáte. „On gest učiněn přede mnau.“ Tjm chce naznačiti, gakž wykládá sw. Řehoř Weliký, „že ten, kterýž po něm narozen gest, žeť geg předc daleko předčj; poněwadž ho čas w mezech swých nemůže obsáhnauti. Neb ačkoliw w čase z lůna matky wyssel, byl předc w lůně Otce před wesskerým časem od wěčnosti zplozen.“ A aby neskončenau tuto důstognost Kristowu tjm zřegměgi oswědčil, dokládá: že Kristus tak wznessený gest nad něho, že ani hoden nenj tu neysprostssj službu mu prokázati, rozwázati totiž řeménky u obuwi geho! — A čemu se učjš, milý křesťane, z tohoto swědectwj? Mnohým a spasitedlným wěcem, což zwlásstě za dnů nyněgssjch na zřeteli mjti slussj. Zprwu zagisté widjš tuto Božskau důstognost Kristowu, že totiž nenj toliko weliký prorok israelský, aniž pauhý mudrc z Nazaréta; ale že gest neskončeně wětssj a wyšssj. Neb gestli swatý Jan, o němž sám Wykupitel dj: žeť wjce gest nežli prorok, a že nepowstal wětssj mezi syny ženskými nad něho, gestli swatý Jan sám tak se před njm snižuge: gak weliký, neskončeně wětssj musj býti Wykupitel sám? Aneb snad bychom měli toto swědectwj pokládati toliko za něgakau zdwořilau poklonu, gakauž mnozj sobě dělagj, a w kteréž nenj prawdy, leč pochlebenstwj? A wssak powaha Janowa, geho přjsnost mrawů a geho oprawdiwost, wsse toto nám ručj za to, že Jan to myslj oprawdu, že má Ježjsse za wyšssjho nad wesskeré lidi, gak to sw. Pawel zřegmě wyznáwá, an pjsse: „On gest přede wssemi a wssecky wěci gjm stogj“ [3]). A toto swědectwj, žeť Pán Ježjš gest nade wssecky, musj nám býti předůležité. Neb ge-li Kristus wyšssj nad wsseliké proroky, wyšssj než sám swatý Jan křtitel, ge-li Božské přirozenosti, pra-

[1]) Luk. 13, 25.; Mat. 10, 33. [2]) Mat. 3, 11. [3]) K Kol. 1, 17.

Digitized by Google

wý Bůh, tehdáž geſt i geho ſlowo Božj ſlowo, a geho djlo Božj djlo; a my wjme, komu gſme uwěřili, a gſme bezpečni ſpaſenjm ſwým! O, djky tobě, weliký předchůdce Páně, za ſwědectwj toto. Tjm zagiſté připrawugeš i u nás ceſty Pánu, a učjš nás znáti důſtognoſt geho; kteráž gediné může wjru naſſi mu zjſkati! —

Druhá pak wěc, kteréž ſe ze ſwědectwj Janowa učjme, geſt: gak ſobě w ſwém powolánj a půſobenj na zemi máme počjnati. Hle ſwatý Jan powažuge wſſechněch oſudů ſwých za uloženj a za kjzenj Božj. Tak powažuge i ſwého powolánj w okreſu půſobenj ſwého za cjl od Boha mu wykázaný a uſtanowený; nad kterýž neſahá, mage doſti na tom, když wěrně wyplnil, k čemuž byl powolán. — A to zagiſté geſt weliká wěc. W Boha ſe ponokiti a nechtjti býti wjce, než k čemuž gſme od Boha powoláni; a w ſpokogenoſti wěrně plniti powolánj ſwé; tok weliký ziſk. Gak mnozj gſau neſpokogeni; poněwadž tjm negſau a tolik neplatj, čjmž by u wyſokomyſlnoſti ſwé rádi byli, a zač by tak rádi platili; zagiſté byli by mnohem ſpokogenějſſj, kdyby dle přjkladu Jana ſwé powolánj a ſwůg ſtaw za wůli a kjzenj Božj powažowali a w zbožné a důwěrné odewzdanoſti u wděčnoſti to chtěli, což Bůh chce, a o to ſe ſnažili, což gim Bůh uložil. Dále pak widjme, gak Jan u wěrnoſti a ſproſtnoſti ſrdce plnj, což powolánj geho mu ukládá, přiſpjwage takto k uſkutečněnj rad Božjch, gakožto wěrný ſluha Páně. On nechce zde ſtáti pro ſebe a pro ſebe půſobiti; nýbrž on ſe pokládá se wſſj ſwau mocj a wážnoſtj, gakéž byl doſáhl, za ſproſtého ſlužebnjka wyšſſjho Pána, gemuž přináležj s celým ſrdcem a s celau duſſj, a gemužto ſe oddáwá a ſlauží, geunu zprawuge i ceſty a tak napomáhá k prowedenj a uſkutečněnj welikého djla geho. A i toto geſt weliká wěc, hodna, bychom ſe gj u ſwatého Jana přiučili, bychom ſebe newyhledáwali, ſobě neſlauzili a w pozemſtém půſobenjm ſwém ſe nechtěli leſknauti: nýbrž gakožto ſlužebnjci gednoho welikého Pána ſe ſpoluſlužebnjky ſwými ſjly ſwé ſpogowali, a takto k gednomu ſpolečnému cjli ſpolu aučinkugjce, což gſme wykonali, ſkládali pokorně w ruce Božj, kterýž to zagiſté k ſwé cti a k proſpěchu lidſtwa obrátiti může. O, gak ginak gednagj mnozj! Oni nečinj, než co pro ſebe činiti nemohau, a kde by wýhradně gim ſláwa a záſluha toho přináležela. Aby ginému připrawowali ceſtu, a pak w pokoře uznali wyšſſj geho cjl a důſtognoſt, k tomu ſe nemohau nikdy odhoblati. Mnozj nemohau pochopiti, co to geſt: při ſwém gednánj gediné Boha a dobrau wěc na zketeli ujti, a w ſproſtnoſti duſſe pro něho, k geho cti a ſláwě půſobiti; a to bez ohledu, uzná-li ſe gegich ſnaženj a půſobenj čili nic! —

Uč nás, ó Pane, dle přjkladu welikého předchůdce ſwého, Jana křtitele, ſtáti wěrně a pokorně w powolánj, kteréž gſi nám wykázal; bychom nechtěli wjce býti, než k čemuž gſi nás powolal; nýbrž abychom wěrně plnili, což gſi nám uložil; a rádi a ochotně bez ohledu na ſwau ſláwu a ziſk k wyšſſjm učelům přiſpjwali, magice gediné tebe a ſwatau wůli twau na zketeli!

„Tenť (totiž očekáwaný Meſſiáš, kterýž po mně přigde), tenť wás bude křtjti Duchem ſw. a ohněm,“ dokládá konečně ſwatý Jan, čjmž ukazuge, gak netoliko půwodem ſwým, nýbrž také ſwým půſobenjm Meſſiáš mnohem wětſſj geſt nad něho. Jan tu chce říci: On bude wás negen zewnitř, gako gá, wodau na znamenj wnitřnj čiſtoty a obnowenj ducha křtjti: nýbrž on wás obnowj oprawdu a w ſkutku u wnitř a

Digitized by Google

poswětj wás milostj Ducha swatého a naplnj wás dary geho tak, že oprawdu čisti a sprawedliwi budete před obličegem Hospodina, Pána Boha. A co tuto swatý Jan o Messiássowi prawj, widjme, že se wyplnilo. Neb Kristus to učinil widitedlně, když wstaupiw na nebesa, seslal Ducha swatého swým wěrným: a newiditedlným způsobem se to děge w swátosti swatého křtu, w kteréžto člowěk skrze Ducha swatého gako znowa zrozen a poswěcen býwá.

On wás bude křtjti ohněm, dj swatý Jan dále; a tjm wyznamenáwá aučinky, kteréž bude mjti křest Páně w Duchu swatém u těch, kteřjž geg přigmau; gak to wykládá swatý Jan Zlatoústý, an pjsse: „Tjm že činj o ohni zmjnku, znamená aučinky Ducha swatého, mocnau totiž a nepřemožitedlnau sjlu milosti geho.“ Oheň zagisté oswěcuge temnosti. Tedy slowo: „On wás bude křtjti Duchem swatým a ohněm“ znamená tolik, Duch swatý oswjtj wáš rozum a dá wám poznati spasitedlnau prawdu, kterauž gste posud neznali. A čehož bylo lidu, w temnosti bludu a w newědomosti pohřjženému, wjce potřebj, než swětla swaté prawdy, a což bylo wjce lidu zaslepenému žádaucjho, než aby byl oswjcen a aby přissel ku poznánj a k pochopenj swaté prawdy, kteráž se mu poskytuge. Oheň pak i hřege a tjm také w twory žiwot wléwá. Slowo Janowo: „On wás bude křtjti ohněm“ znamená tedy: On milostj Ducha swatého na křtu roznjtj srdce wasse a naplnj ge horliwostj a wraucnostj ke konánj wsseho, což prawého a dobrého gest. I tohoto bylo welmi zapotřebj, a tjm se také musel křest Kristůw wyznačiti, co prawý křest Messiássůw, že pokolenj lidské tehdáž z wlažnosti a netečnosti wůbec panugjcj wzbudil, a k wraucjmu a horliwému žiwotu duchownjmu, k horliwému plněnj ctnosti a sprawedlnosti ge roznjtil a powzbudil, a takto nowý žiwot w ně uwodil. Oheň posléze čistj zwlásstě wzácné kowy od cizjch a nepatřičných přjměsků. Slowo tedy: On wás bude křtjti ohněm, znamená, on (Duch swatý) očistj dussi wassi od wsseliké skwrny hřjssné, kterauž srdce lidské skrze hřjch poskwrněno gest. A což mohl Wykupitel lepssjho a spasitedlněgssjno učiniti, a gak mohl lépe oswědčiti, že gest prawým Messiássem; než gako když porussenau přirozenost lidskau od skwrn hřjchu prwotnjho očistil, a gako zlato w ohni očisstěné, čistau a obnowenau we swé ryzj čistotě a kráse zase obnowil. I ty, milý křesťane, gsi pokřten Duchem sw. a ohněm. Nemusel gsi léta dráhná čekati na tuto milost. Gedwa se zrodiw, nesen gsi byl ke křtu swatému a tuto gsi obdržel milost Ducha swatého, a oswjcen gsi, posilněn gsi, očistěn gsi, a gako nowé stwořenj gsi znowa zrozen k nowému žiwotu a poswěcen! Co dáš za tuto milost Kristu, Wykupiteli swému? Čjm odplatjš gemu za wssecko, což učinil tobě? Zagisté nemůžeš se mu lépe odslaužiti, než když celým srdcem a celau dussj se k němu přilneš, a gemu se zcela oddáš. A hle práwě nynj chce k tobě přigjti, u tebe přjbytek swůg wzjti. „Pán bljzko gest!“ — Neprodléwey přigjti, ó Pane, Jesu Kriste! Ach, my gsme tak bludnj, tak wlažnj a tak poskwrněného ducha, ó přigď a rozněť w nás oheň Ducha swatého a obnow nás! Oswěť mysl nassi Božskau prawdau, rozněť w nás plamen swé Božské lásky, očisť nás od wsselikých skwrn hřjchu, pronikni milostj swau dussi nassi a uweď nás k žiwotu wěčnému! —

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme, ó Pane, rač prosby nasse wyslysseti a temnosti myslj nassich pro milost nawsstjwenj swého oswjtiti. Amen.

Neděle čtwrtá adwentnj.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 3., w. 1—6.

éta patnáctého cjſařſtwj Tiberia cjſaře, když pontſký Pilát zprawowal Judſtwo, a Heródes byl tetrarchau w Galilei, Filip pak bratr geho byl tetrarchau ituregſké a trachonitidſké kraginy, a Liſaniáš tetrarchau abilinſkym, za času knjžat knězſkych Annáſſe a Kaifáſſe, ſtalo ſe ſlowo Páně k Janowi, ſynu Zachariáſſowu, na pauſſti. I chodil po wſſj kragině jordánſké, káže křeſt, pokánj na odpuſſtěnj hřjchu, gakož pſáno geſt w knihách řeči Iſaiáſſe proroka: Hlas wolagjcjho na pauſſti: Připrawugte cestu Páně, přjmé čiňte ſtezky geho. Každé údolj bude wyplněno, a każdá hora a pahrbek bude ponjžen; a budau křiwé wěci přjmé a oſtré cestami rownými; a uzřj wſſelikě tělo ſpaſenj Bożj.

Wýklad.

Sw. Lukáš, wypiſugjc wekegný žiwot Kriſta Pána, počjná s wyprawowánjm naſtaupenj úřadu předchůdce geho, totiž ſwatého Jana, a udáwá bedliwě čas a ſtaw, w gakémž ſe tehdáž židé gak z ohledu zemſkého řjzenj tak i z ohledu náboženſké zprávy ſwé nacházeli. Židé zagiſté byli giž dřjwe ztratili ſwau ſamoſtatnoſt a upadli w poddanoſt Řjmanů, kteřjžto gim doſadili na trůn cizozemce, totiž Heródeſa idumegſkého, genž na oko přigaw wjru židowſkau, ukrutnau prowozowal wládu nad řjſſj iſraelſkau. Po ſmrti pak Heródeſowě rozdělil řjmſký cjſař Auguſtus weſſkerau judſkau řjſſi na čtyry části; tak ſice: že neyſtarſſj ſyn Heródeſůw Archelaus obdržel gižnj část s hodnoſtj ethnarchy (tolik co knjžete národů), Heródes Antipas, druhý ſyn geho, obdržel ſewernj část; Filip pak, třetj geho ſyn, oſtatek řjſſe; a poſléze i cizinec Lyſaniáš obdržel kraginu Abilene, pod gménem tetrarchy, tolik co wládaře neb knjžete nad čtwrtinau w řjſſi. Archelaus wſſak byl giž po desátém roce panowánj ſwého pro ſwau ukrutnoſt s trůnu ſwržen a z řjſſe wypowězen. Řjſſe pak geho, totiž: Judſtwo, Samarie a Idumea, zprawowala ſe od té doby řjmſkým wládařem, kterýž w Césarei ſjdlel a měl také řjmſkau poſádku, a toliko o welikých ſwátcjch do Jeruſaléma přicházel, aby pokog a pořádek udržel a zachowal. Toho času, když Jan wyſtaupil, byl pontſký Pilát pátým wládařem, kterýž ſe wypiſuge gakožto pyſſný a ſwéhlawý a ukrutný muž, genž ſprawedlnoſt za penjze prodáwal, lid wydjral a unohých bezprawj

Digitized by Google

se dopustil. Ostatnj tetrarchie měly gesstě swé předesslé panownjky. Duchownj zprawu wssak wedl neywyššjj kněz neb knjže kněžské, s wysokau radau, synedrium řečenau, genž sestáwala z sedmdesáti audů a saudila nad wěcmi, náboženstwj se týkagjcjmi; na hrdle wssak bez swolenj Řjmanů nemohla žádného trestati. Ukad knjžete kněžského zastáwal toho času Kaifáš, kterýž wssak duchownj tuto wládu wedl s Annássem, testem swým, genž byl dřjwe neywyššjm knězem, a stál u welikě wážnosti u židů, a dle obyčegného způsobu i napotom podržel gméno neywyššjho kněze. Za těchto wrchnostenských osob stalo se slowo Páně k Janowi, synu Zachariássowu, na pausti; totiž Jan trwage na pausti byl toho času buď u wnitř zwlásstnjm wnuknutjm Božjm neb zewnitř gakýmsi podiwným způsobem powolán, aby nastaupil swůg úkad, kterýž mu byl giž dřjwe od angela určen, prwé než se počal, a ke kterémuž se na pausti připrawowal; totiž úkad předchůdce Páně. A Jan poslussen powolánj Božjho, powstal a konal bez prodlenj swůg úkad, chodě dle způsobu tehdegších učitelů israelských po wssj kragině jordánské; gak sauditi lze w okolj Jericha, kterézto kraginy byly aurodné a lidnaté. Takto konage úkad swůg, kázal křest pokánj na odpusstěnj hřjchů; skrze kterýžto křest, gakž swrchu powědjno[1]), lidé se měli zawázati k lepssjmu žiwotu a k naprawenj mysli, aby pak skrze křest Messiássůw obdrželi odpusstěnj hřjchů. Takto konage Jan skutečně powolánj swé, wyplnil, co za dáwných časů psal Isaiáš prorok: „Hlas wolagjcjho na pausti: Připrawugte cestu Páně, přjmé čiňte stezky geho. Každé údolj bude wyplněno, a každá hora a pahrbek bude ponjžen; a budau křiwé wěci přjmé a ostré rownými; a uzřj wsseliké tělo spasenj Božj“[2])! Byltě totiž způsob we wýchodnjch kraginách u starých, že wogsko aneb krále předcházeli lidé, kteřjžto zprawowali cesty a činili ge schůdnými. Slowa prorokowa swrchu dotčená platj wlastně o lidu israelském, gemužto tuto prorok předpowjdá nawrácenj se ze zagetj babylonského a tjm geg těssj w tento smysl: Potěsste se, odpusstěna gest wám wina i trest, a opět se nawrátjte. Hle wyslanec giž připrawuge cestu Pánu a lidu geho k nawrácenj. A wssak Duch swatý, gehožto wnuknutjm a nadssenjm Isaiáš toto psal, obracj slowa tato na wyswobozenj pokolenj lidského z hřjchu a na předchůdce Kristowa, kterýž w duchownjm smyslu totéž činil, co wyslanec před wogskem a před králem do země se beraucjm činjwal. A gako Israelsstj nawrátiwsse se w skutku, zakusili milosrdenstwj a lásku Božj, rowněž ba i u wětssj mjře zakusili w sobě a zakaussegj až posud ti, kteřjž se ku přjsstj Páně pokánjm připrawili, spasitelnau moc milosti, kterauž nám wydobyl Kristus Pán — a tak se wyplnilo i tuto slowo Janowo: „wsseliké tělo (každý toho hodný člověk) uzřj spasenj Božj,“ t. g. stane se spasenj Wykupitelowa účastným.

[1]) Wiz neděle II. adwentnj. [2]) Kap. 40, 3—5.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Léta patnáctého cjsařstwj Tibetia atd. Znameney tu, milý křesťane, gak bedliwě zwrzuge sw. ewangelista wyprawowánj swé ginými hodnowěrnými událostmi, gak určitě znamená wssecky wrchnosti, gak swětské tak i duchownj, genž toho času w židowské zemi panowaly, gakož i léta a kraginy panowánj gegich, wypisugjc ge ze gména. A nečinj toho bez přjčiny. Předwjdal zagistě Duch swatý, gehožto nadssenjm psáno gest sw. Ewangelium, že přigdau časy, kdežto powstanau nepřátelé Kristowi, bezbožnj a bohaprázdnj lidé, kteřjž aby wssecku prawdu zgewenj Božjho zapřeli, popjrati budau také prawdiwost a skutečnost událostj swatého Ewangelium a wydáwati ge budau za wynálezy smýssljenj lidského. Aby tehdáž ti, kteřjž upřjmně prawdu hledagj, přeswědčiti se mohli o prawdiwosti a hodnowěrnosti swatého Ewangelium Kristowa a událostj w něm wypsaných: protož swatý Duch to řjdil, aby swatý Ewangelista to tak psal, a tjm hodnowěrnost swau oswědčil. A w skutku tu widjme, že nemáme smyssleně bágky před sebau, nébrž že se nám we swatém Ewangelium žiwá skutečnost wyprawuge; gelikož tehdáž, když swatý Lukáš psal, nebylo těžko přeswědčiti se, zdaliž w skutku stáwalo toho času těchto osob, o kterýchžto se tu wyprawuge; a což učiniti gistě neopominuli nepřátelé Kristowi, aniž pak který z nich twrdj, že by byl cosi nepraw-diwého zde shledal. Gakož tedy bezpečni gsme skutečnostj nadgmenowanýchosob, tak i bezpečni gsme prawdiwostj wyprawowánj swatého Ewangelisty.

Druhá pak přjčina toho, že swatý Ewangelista udáwá ze gména panugjcj osoby téhož wěku, ležj w tom: že chce ukázati, že berla králowstwj od Judy giž odňata gest, gežto panowal cizinec nad judskau křjssj a gi zprawowal, a že tudjž se wyplnil čas, kdežto měl přigjti přežádaucj Wykupitel dle proroctwj Jakobowa: „Nebude odgata berla od Judy a knjže z beder geho, dokawadž nepřigde, kterýž má poslán býti, a on bude očekáwánj národů“ [1]). A gak podiwně gedná Božská prozřetelnost a gak newyzpytatelnými cestami kráčj k cjli swému! — Ačkoliw cizinci wládli nad Judstwem a bezbožnjci zprawowali náboženské záležitosti geho; předc nemohli překaziti uskutečněnj přemaudrých rad Božjch. Bůh gich nechal wládnauti a prowozowati swětskau a duchownj moc, an zatjm w tichosti činil přjprawy k založenj králowstwj swého, kteréž pak wessleká králowstwj swěta bez zbraně a bez násilj překonalo a sobě podmanilo. Posléze také tu widjme, gak maličký a nepatrný gest člowěk, byl i sebe wýsse w důstogenstwj postawen byl, a gak brzy přigde w zapomenutj a zmizj wssecka sláwa a důstognost geho, gestliže geg činowé geho neučinj nesmrtelným a znamenitým. Co by se wědělo o Pilátowi, co o knjžatech Heródesowi, Filipowi a Lisaniowi, co o Annássowi a Kaifássowi, kdyby za gegich času nebyl powstal Jan a nebyl se narodil Božský Wykupitel? Ne pro

[1]) I. Mogj. 49, 10.

Digitized by Google

ně činj se o nich zmjnka we sw. Ewangelium, nýbrž pro Jana a pro Krista, a kdyby těch nebylo, nebylo by o nich ani památky. Gen znamenitj činowé činj památku nassi wzácnau a nesmrtelnau.

„Stalo se slowo Páně k Janowi, synu Zachariássowu, na paussti.“ Tedy powolán gest Jan k úřadu, kterýž mu Hospodin w nezpytatelných radách swých giž od wěků určil a kterýžto angel byl zwěstowal otci geho, prwé než počat gest, a ku kterémuž pak se Jan připrawowal na paussti. A gako Jan, má každý člowěk powolánj swé, každý zagisté má w řadě lidstwa wykázané mjsto swé, ustanowený úřad swůg, a wytknutý zwlásstnj účel žiwota — a to sice takowý, gakýž mu Hospodin, ředitel a zpráwce swěta, we wěčných radách swých předustanowil a wyměřil, ku kterémužto on ho odchowáwá a k gehožto uskutečněnj wssecky cesty Božské prozřetelnosti, wssecky poměry a okolnosti žiwota, a wssickni osudowé geho mu napomáhagj a směřugj. „Powolal gsem tě gménem twým: můg gsi ty“ [1]) ! Slowa tato Hospodinowa může každý člowěk na sebe obrátiti. A byť i nebylo powolánj nasse tak zwlásstnj a tak wznessené gako powolánj Janowo, gest předc powolánj Božj, hodné a důstogné člowěka; a byť i bylo njzké a sprosté, gest předc takowé, že w něm člowěk cjle a spasenj swého dogjti může. Člowěka pak, gakožto rozumného a swobodnau wůlj obdařeného twora gest powinnost, poznati toto powolánj swé a k němu se náležitě připrawiti a pak wěrně w něm státi a swědomitě plniti powinnosti, kteréž ukládá mu. Tak to nalézáme u Jana. Jan zagisté znal powolánj swé. On wěděl dobře, že má „předcházeti před twářj Wykupitele swěta, připrawowati cesty geho, aby obrátil srdce otců k synům“ [2]). Znáš i ty, milý křesťane, powolánj swé? Snad prawjš: Ke mně se nestalo slowo Páně gako k Janowi, mně nenj tak oznámeno gako gemu, k čemu mne Pán powolal. Owssemť tjm způsobem gako Janowi nenj tobě známé učiněno powolánj twé, a wssak i k tobě se stáwá slowo Páně a i tebe wolá Pán, a dáwáš-li gen bedliwý pozor na hlas geho a na prst prozřetelnosti geho, nebudeš dlauho na rozpacjch s strany powolánj swého. Neb k čemu Pán někoho wolá, k tomu ho také činj způsobného; k tomu také mu dáwá potřebných schopnostj, wloh a darů a náklonnostj, a k tomu ho též wede a odchowáwá. Zpytug tedy sebe a taž se: k čemu máš od přirozenj zwlásstnj schopnost a náklonnost, a pak pátrey: k čemu tě zwlásstě okolnosti žiwota wybjzegj, k čemu tě wyzýwagj poměry a osudy twé? kde a w kterém stawu gest tě neywjce potřebj, a kde bysi mohl s chutj neyblahoděgněgi působiti. To ti zagisté nebude těžko poznati. A hle tato schopnost, tato náklonnost w srdci twém se ozýwagjcj, gest slowo Božj, skrze kteréž ti Hospodin wůli swau oznamuge; i osudowé žiwota twého gsau pokynutj, skrze kteréž ti oznamuge Pán swůg úmysl; na to tedy patř okem nepokaleným, toho uwažug srdcem nepředpogatým a myslj oprawdiwau; a zagisté nebudeš dlauho na rozpacjch a w negistotě, k čemu tě Pán powolal, gaké gest powolánj twé. Než ale oko twé gest zkaleno soběctwjm a srdce twé přewráceno snad pýchau a smyslnostj, a tudjž nepoznáwáš, ani newidjš w prawdě powolánj swé. K čemu máš schopnosti a co by

[1]) Jes. 43. 1. [2]) Luk. 1.

poměrům žiwota twého bylo přiměřeno, to se ti zdá příliš nizké a sprosté; to neb ono ti málo wynáſſj, aneb snad ti poſkytuge málo leſku a sláwy, nebo žádá mnoho práce a namáhánj; a proto nechceš toho uznati za powolánj swé a wyhledáwáš giné, wyššſj, slawněgſſj a wýnosněgſſj, ku kterémuž ale ani ſchopnoſti ani ſjly nemáš. Chceš-li w prawdě powolánj swé poznati, wyčiſt zprwu oko swé a napraw swé srdce, nehledey sebe a swětſkých wěcj, nýbrž hledey Pána a spasenj dusse: a tehdáž poznáš, gaké slowo se tobě stalo ode Pána, a k čemu tě Hoſpodin powolal. Zagiſté kdyby byl Pán dal prowolati židům: Kdo chce předchůdcem Messiáſſowým býti, wystup a hlaſiž se! oč že by se gich na tiſjce hlásilo a domnjwalo se, že k tomu gsau doſti ſchopni? Gak mnozj z pokrytſkých fariseů neb z pánowitých a rozmakilých saduceů byli by se hlásili. A byli by měli k tomu také powolánj? Nikoliw. Předc wſſak byli by se domnjwali mjti k tomu právo; aneb oni by nehleděli na tento úřad, na powinnoſti, kteréž ukládá a na ſchopnoſti swé: nýbrž byli by hleděli toliko na čeſt a na sláwu býti předchůdcem welikého Messiáſſe. Ty wſſak, milý křeſtane, negedney takto. Zpytug z prwu se wſſj bedliwoſtj, k čemu tě wolá Pán — a když poznáš powolánj swé, gdi a hleď ge bez prodlenj wěrně a swědomitě plniti. Tak to činil i Jan.

Gedwa že se stalo slowo Páně k němu, giž nemeſſkal a spěchal ge plniti. „I chodil po wſſj kragině jordánſké, káže křeſt pokánj na odpuſſtěnj hřjchů!“ A gak pewně a wěrně stál w tomto powolánj swém; gak ge měl neuſtále na zřeteli, a nikdy ge neztratil s očj swých! Ani přjzeň lidu, ani záſſt welikých, ani sláwa a wážnoſt, ani potupa a powrženj, ani palác, ani žalář, nic nebylo s to, aby ho odwrátily nekonati, k čemuž byl powolán. Od té doby, co byl weřegně wyſtaupil, až do té chwile, když kleſl pod mečem wrahowým, neznal giného cjle žiwota, než ku kterémuž ho byl Pán powolal; on žil a umřel w powolánj swém! A tak to muſj býti i u nás, tak geſt wůle Božj, abychom i my poznawſſe powolánj swé, wolně a ochotně následugjce hlasu Božjho, kam nás wolá, gakožto wěrnj služebnjci a dělnjci Páně a swědomitě a stále plnili powinnoſti, kterékoliw nám ukládá. Od toho zagiſté záwiſj hodnoſt a důſtognoſt člowěka na zemi. O, nadarmo gſi žil, milý křeſtane, geſtliže powolán gſa ku práci a k djlu důležitému u proſtřed bratřj, zakládáš ruce swé a w nečinnoſti zanedbáwáš swaté powinnoſti swé. Hle, každý twor plnj úkol swůg, strom kwěte a neſe owoce, ptactwo prozpěwuge Pánu a oſlawuge ho a proſpjwá lidem, ſlunce wyſjlá neuſtále paprſſky swé a oſwěcuge zemi: a ty člowěče, neznamenitěgſſj to twore, měl byſi býti gediný, genž bys žil na darmo? nemage žádné ceny ani u Boha ani u lidj? A nepohne-li to tebau, uwaž gen, že od plněnj powolánj twého záwiſj také blaho mnohých giných: uſtrň se aleſpoň nad těmito! Od tebe, otče a matko křeſtanſká, od wěrného plněnj powolánj twého záwiſj blaženoſt djtek twých; a zanedbáš-li ge, budau gednau nezdařilj tobě k hanbě a k odſauzenj, a ſobě a giným k zkáze a k zahynutj. Od tebe, předſtawený, záwiſj blaho podřjzených twých. Zanedbáš-li ge, kleſnau a kleſati budau ginj s nimi: a z ruky twé požádá gednau Pán duſſj gegich! A to geſt weliká wada a zkáza wěku naſſeho, že tak málo ſwědomitoſti, tak málo wěrnoſti a horliwoſti ſe ſſetkj u plněnj powinnoſtj ſtawu. Každý to chce mjti gen

Digitized by Google

lehké a pohodlné a přigemné w ſtawu ſwém, a ſſtiti ſe wſſelikého namáhánj a neſnázj, a když ge plnénj powinnoſti s ſebau přináſſj, zanedbáwá ge raděgi aneb plnj ge toliko powrchně anebo na oko. Náſledowně muſj tu netoliko mrawná powaha a ſwědomitoſt gednotliwců, ale také celek utrpěti, kdež ſi howj geden na zkázu druhého. Gak ginak to nalezáme u Jana! — Bylotě ſnad powolánj geho lehké a pohodlné? Nikoliw. Wjna a opogného nápoge nepjti, na ſamotě žjti, welblaudj ſrſtj ſe odjwati, medu leſnjho a kobylek, toho neyſproſtſſjho pokrmu požjwati, zatwrzelý, zpyſſnělý a rozmařilý lid ku pokánj a k pokoře přiwoditi, záſſk a nenáwiſt pokrytců a rozmařilců ſnáſſeti, nemilau a newjtanau prawdu každému i mocným a welikým předſtjrati, w gegich pomſtu ubjhati a pro prawdu býti uwrženu do žaláře, a tuto neykráſněgſſj wěk tráwiti, poſléze i žiwot ſwůg položiti: tot zagiſté nebylo lehké a pohodlné powolánj. A předc gak byl w něm Jan wěrný, gak pilný a horliwý! Na něg popatř, milý křeſťane, když ſe bude tobě zdáti přjliš těžké twé břjmě, a abys dowoleným způſobem ulehčil ſobě, hleď ſe také řádně a náležitě připrawiti k powolánj ſwému. Tak to činil i ſwatý Jan. „Stalo ſe mu ſlowo Páně na pauſſti.“ Nebyl tedy powolán nenadále z domu otcowſkého, neb ze ſpolečnoſti weſelých přátel, neb z hluku měſtſkého; nýbrž on žil na pauſſti. Tuto ſe chyſtal k powolánj ſwému. Tu přiwykal přjſnému a tuhému žiwotu, oné oprawdiwoſti a zmužiloſti a horliwoſti, kteréž mu potom ku ſwědomitému plnénj powolánj geho bylo tak welice potřebj. A podobně i ty, milý křeſťane, muſjš ſe chyſtati k powolánj ſwému. Bůh dáwá ſice člověku potřebné dary k tomu, k čemuž ho powolal; ale tyto wlohy wzděláwati, darů těchto užjwati a ſchopným a způſobilým ſe ſtáti k powolánj ſwému, tot geſt úloha člověka. Mnohý owſſemk myſlj, že na tom doſt, když křjzenjm Božjm k tomu neb onomu ſtawu powolán byl; a wſſak, kdož newycwičj wlohy ſwé a nepřiprawj ſe k tomu, tomu neproſpěge nic wſſelikě powolánj. Giný zaſe ſe domeyſſlj: kdybych gen nebyl do toho neb onoho ſtawu wſtaupil, kdyby giný byl ſobě wolil; a nenj ſpokogen a domnjwá ſe, že geſt neſſtaſten. Ale w tom ſe mnozj welice mýlj, že ſe domnjwagj, že proſpěch a zdar práce gegich a co nazýwagj ſſtěſtjm a pohodljm, záwiſj pauze od zewněgſſka, od oſudu a od poměrů zewnitřnjch, od ſſtaſtné náhody a tyto že ſe dagj chytře ulowiti, aneb ſſtaſtná náhoda že gim gich poſkytne; a pak leží chyba w tom, že bludem tjmto pogati, zanedbáwagj wycwičiti ſíly a ſchopnoſti ſwé, rozum a ſrdce wzděláwati, a takto připrawiti ſe náležitě k powolánj ſwému. Pak dj: Kdybych gen do toho neb do onoho ſtawu nebyl wſtaupil, kdybych to neb ono powolánj nebyl wolil; a wſſak ne ſtaw, ne powolánj geſt to, což ge tjſnj a neſſtaſtné činj: nýbrž oni ſami gſau to, genž břemeno ſtawu ſwého činj ſobě neſneſitedlným, oni wlaſtně negſau žádného powolánj ſchopni, gim nenj žádný ſtaw přiměřený, a w každém w gakémkoli ſtawu nalézali by břemeno ſwé těžké, poněwadž ſe zcela zanedbali a k ničemu ſe nepřiprawili.

Když ſwatý Jan byl powolán, žil, gakž řečeno na pauſſti, zaměſtnáwage ſe zapjránjm ſebe, mrtwenjm těla a cwičenjm ducha, a pak, gſa doſtatečně připrawen, konal znamenitau úlohu wzneſſeného powolánj ſwého; a kdyby ho Pán byl powolal k menſſjm wěcem, byl by ge zagiſté wykonal také náležitě a hodně, gſa pewného ducha a zmužilé powahy. Gſautě lidé, kteříž ſe k ničemu

Digitized by Google

nehodj a w žádném powolánj neprospjwagj, a to gsau ničemnjci. Gsautě pak i lidé, kteřjž w každém poměru žiwota a w každém stawu dobře působj a ti gsau wlastně dokonalj. Čjm wjce člowěk ducha swého wycwičil a ctnostj a zbožnostj poswětil, tjm schopněgssjm a dostatečněgssjm býwá ku plněnj wsselikých powinnostj, a tak působj w každém postawenj blahoděgně a požehnaně. An ginj buď nespokogeni s powolánjm swým wzdychagj a nařjkagj, aneb w nestálosti dle rozmaru srdce od stawu k stawu těkagj, tak řečeného sstěstj hledagjce; snássj muž pewný w tichosti i těžssj břjmě powolánj swého a hledá w setrwalosti a u wěrném a horliwém plněnj powinnostj swých útěchu a posilu ducha w Bohu, kterýž mu gj zagisté neodepře. A takowauto mysl rač dáti, ó Pane, wssem nám, bychom wěrně a sprawedliwě konali djlo, ku kterémuž gsi powolal nás.

Putowánj nasse adwentnj, milý křesťane, chýlj se ku konci, a gesstě maličko, a giž budeme státi u cjle cesty swé. Giž giž se rozkládá před tebau na stráni pahorku Betlehém a gesstě několika dnj a máš spatřiti a w duchu státi u geslj, kdežto Bůh wykonal neywětssj diw lásky, wtěliw se. A co tuto w Betlémě widjš, má se w tobě, w srdci twém, duchowně opakowati: — Pán má w ně s milostj swau sestaupiti a přebýwati w něm. Přichystal gsi giž Pánu srdce swé? K tomu tě nabjzela cjrkew po celý swato-adwentnj čas, a gestli gsi toho posud neučinil, ó nezatwrzug srdce swého a slyš alespoň gi dnes, když naposled pozdwihuge hlasu swého a wolá k tobě s Janem na paussti: „Připrawte cestu Páně!“ Gdi tedy i ty a použj gesstě těchto několika dnj a připraw Pánu cestu, byť i k tobě přigjti a w srdci twém se zroditi mohl. Wssak ale tážeš se, co mám činiti, gak připrawiti cestu Pánu? Slyš, co wolá Jan dále: „Každé údolj bude wyplněno, a každá hora a pahrbek bude ponjžen: a budau křiwé wěci přjmé, a ostré cestami rownými.“ Toť tedy práce twá; tak musjš, milý křesťane, připrawiti cestu Páně. Z prwu zagisté musjš wyplniti údolj srdce swého. „Každé údolj bude wyplněno!“ wolá swatý Jan. A gaké to údolj, tážeš se? Gen nahlédni do srdce swého a poznáš ge. Ach, ona wlažnost u wěcech, kteréž se Boha a spasenj dusse týkagj; ona netečnost k prawdě, k ctnosti a nábožnosti, kteráž wůbec panuge a kteráž opanowala také dussi twau; toť gest to hluboké a ssiroké audolj w dussi twé, kteréž nedopausstj Pánu přigjti do srdce twého a kteréž mu překážj. A chtěl bysi to zapřjti? Co činjš, čeho se odwažugeš, co podnikáš pro tělo? a pro Boha a pro dussi co obětugeš? Pro nepatrný zisk wážjš dlauhau cestu: a abys na dussi zjskal, gest ti obtjžno gjti do chrámu. Diwadla, ssassky a giné kratochwjle bys na hodiny poslauchal: ale slowo Božj gest ti dlauhé, když se hodinku káže. Na ozdobu a na oprawenj přjbytku swého wynakládáš mnoho: a co se k okrásslenj chrámu Božjho děge, zdá se ti býti zbytečným a marným. Kde bys gakého wyraženj neb rozkosse dossel, pátráš neustále: ale kde by dusse twá prawdy a milosti nalezla, o to málo dbáš. Ach, toto wsse a gesstě giné mnohé wěci swědčj dosti, že ti wyšssj wěci duchownj málo na srdci ležj, a že audolj wlažnosti a netečnosti ge w něm. A proto nemůže Pán k tobě přigjti. Onť gest horlitel wsseho, což prawého, dobrého a spasitelného gest: a kde nenj horliwosti a odhodlanosti, tu prawda geho nepůsobj, tu nemá ctnost a sprawe-

Digitized by Google

dlnost žádného mjsta, slowem tu nemůže au býti Spasitelem a duchownĕ se zroditi s milostj swau. „Ponĕwadž gsi wlažný, a negsi ani studený ani horký, počnu tĕ wywrhowati z úst swých," dj Pán sám we zgewenj swatého Jana [1]). Protož poslyš, co k tobĕ wolá cjrkew swatá dnes: „Každé údolj bude wyplněno!" Wyplň i ty údolj toto dusse swé! Buď horliw we službĕ Božj, w konánj dobrého: a takowauto wraucj a horliwau dussj hleď cestu přjprawiti Pánu.

„Každá hora a pahrbek bude ponjžen;" wolá swatý Jan dále! A to se týče také tebe. J ty musjš ponjžiti hory a pahrbky srdce swého, kteréž bránj Pánu, aby w ně wessel? Ty znáš tyto hory a pahrbky. Gest to zagistě ona pýcha a wysokomyslnost ducha, kdežto se domnjwáš, že sám máš dosti rozumu a že dosti maudrý gsi, a že tudjž žádného wyššjho ponaučenj nepotřebuges, kdežto se máš za dosti spra-wedliwého, a tedy po žádném pokánj a na-prawenj netaužjš, kdežto myslješ, že gsi dosti dostatečný ku plnĕnj wsseliké ctnosti a tudy milosti Božj a wyššjj pomoci ne-hledáš. O, to gest ten weliký wrch a pahorek, kdež každý sám sobĕ chce býti wykupitelem, a Wykupitele Božjského, wyš-šjho pomocnjka nebeského, nepřigjmá. — Kdo wssak takowéto hory a pahrbky stawj Wykupiteli w cestu, k tomu nemá on žádného přjstupu, a nemůže k němu přigjti. „Blahoslawenj chudj duchem; nebo gegich gest králowstwj nebeské" [2]), dj on sám. Tedy gediné ti, kteřjž gsau chudj duchem, kteřjž totiž swau slabost, nedostatečnost a hřjssnost poznáwagj a w poznánj tomto rádi a ochotně wyššjj pomoc přigjmagj, gediné ty gsau hodni přjsstj Wykupitele, gen k takowým přicházj On a oswĕcuge ge swĕtlem swým, sjlj ge milostj swau, gest gim oprawdu Wykupitelem. A pro-tož chceš-li i ty, milý křesťane, býti aučastným geho přjsstj a wykaupenj, poniž hory a pahrbky wysokomyslnosti a dostatečnosti dusse swé.

Posléze pak musjš také křiwé wĕci přjmými učiniti, a ostré cestami rownými; gakož swatý Jan wzbuzowal zá-stupy. A tážeš-li se, které gsau tyto křiwé a ostré cesty? na to ti odpowj twé srdce: že gsau to mnohé hřjssné náklonnosti, wášnĕ i náružiwosti, kteréž opanowaly dussi twau, kterýchžto následuges w smeyssljenj, chtĕnj a gednánj swém, a kteréž bránj Wykupiteli k tobĕ přigjti. Nebo gedna gest toliko rowná a přjmá cesta, totiž cesta ctnosti a sprawedlnosti, cesta zákona Božjho, ta wede k Bohu, a přiwodj Spasitele k nám; wsse-liká giná cesta, kterauž člowĕk kráčj, a snažj se dosáhnauti záměrů swých, gest křiwá a ostrá a odwracj od Boha, a ne-dopaussti Wykupiteli přigjti k nám. A protož, chceš-li uwjtati Pána w srdce své, zpraw mu prwé cestu, napraw, což w srdci twém gest křiwého, a učiň přjmé, což w něm ostrého gest; wypuď ze srdce swého hřjssné zwyky, náklonnosti a náružiwosti, tehdáž bude mjti Pán přjstup do něho.

Wĕda tedy, co to gest zprawiti cesty Páně, gdi a nemesskey, milý křesťane, a učiň tak! Hle nynj budeš čistiti přjbytek swůg k swátkům nastáwagjcjm, a přjbytku srdce swého, w kterýž wlastně Pán wegjti má, chtĕl by si nepřichystaného a neočisstĕného nechati? — Daleko to budiž, ó Pane, ode mne. — Tobĕ připrawiti srdce své a tebe w ně uwjtati, budiž nynj mau neywĕtssj péčj. Na to chci wynaložiti ten čas, kte-rýž mně gesstĕ k wánocům zbýwá, a k

[1]) Zgew. sw. Jana 3, 15. [2]) Mat. 5, 3.

Digitized by Google

tomu mně popřeg milosti swé, k tomu mi dopomáhey. —

Ku pokánj wzbuzuge nás cjrkew swatá po celý tento swato-adwentnj čas. Pokánj nám hlásala giž prwnj neděle, připomjnagjc nám poslednj přjsstj Páně k saudu hroznému; ku pokánj pak wzbuzowala nás i po ostatnj neděle, wolagjc nám neustále s Janem křtitelem: „Zprawte cesty Páně! Čiňte pokánj!“ Pokánj nám hlásá modrá barwa, barwa to polowičnjho smutku, barwa kagicnosti, gaké užjwá se při službách Božjch nedělnjch tohoto času; pokánj nám pak hlásá půst, kterýž se nařizuge, gakož i swatá tichost a umlknutj wssech hlučných radowánek a plesů, kteréž se po tento čas zapowjdagj; k pokánj wzbuzuge nás také hřjssnost nasse a nastáwagjcj slawnost sama; slowem, wsse zwe nás ku pokánj, nadto widjme, že bez welikého nebezpečenstwj spasenj nemůžeme ani déle s pokánjm odkládati. A wssak, nenj pokánj gako pokánj, toliko prawé pokánj wede ku spasenj. Tedy powstáwá předůležitá otázka: W čem záležj prawé pokánj, a gak sobě u konánj geho počjnati?

Chceš-li ale, milý křesťane, prawé pokánj učiniti, přede wssjm potřebj, abys se poznal staw dusse swé, poznal skwrny, kteréž hyzdj dussi twau, bys poznal údolj a pahrbky a křiwé cesty srdce swého, a abys ge netoliko poznal, ale také uznal, že gsau twá wina a hřjch twůg. Ano poznánj a uznánj hřjssného stawu dusse tok prwnj a předůležitý krok ku prawému pokánj. Nebo gak může člowěk naprawiti sebe, newj-li, w čem prawě pokleſl a která wina geg hyzdj, prawě tak gako nemůže zhogen a uléčen býti nemocný, kterýž newj, co mu schází, co ho bolj. Tohoto přesswědčenj byli giž pohanssti mudrcowé a protož napsali na dwéře sskoly swé: „Pozney sebe samého!“ čjmž dosti zřegmě oswědčili, že wsseliké naprawenj a zdokonalenj žiwota, w čemž zagisté prawá maudrost záležj, počjná poznánjm sebe samého.

A wssak, gak důležité, tak těžké gest toto poznánj sebe samého. Neb w tom nám překážj obyčegně přjlissná a nezřjzená láska k sobě samému, kteráž nerada widj sebe w sspatném swětle a protož wymlauwá člowěku hřjchy, zakrývá ge a zmenssuge, a tak geg oslepuge, že těžce poznáwá hřjssnost swau, ba i posléze se domnjwá sprawedlivým býti. Tuť zagisté musj člowěk wssecku práci wynaložiti, aby sebe samého neklamal — aby se poznal a wěděl, gaký oprawdu gest. Ty tedy, milý křesťane, wěnug této důležité práci tolik času, gako ke každému důležitému podniknutj. — Přede wssjm obrať se w zbožné modlitbě k tomu, kterýž zpytuge srdce a ledwj, a od něhožto wsseliké spasitedlné poznánj pocházj. Wzýwey ducha swatého, aby tě osswjtil a dal ti poznati hřjssný staw dusse twé. W tomto ohledu dj dobře sw. Frantissek Xawerius: „Poznánj sebe gest zwlásstnj dar Božj, a kdož ho chce obdržeti, musj o něg prositi.“ — Pak se wzdal hluku swětského a hleď w tiché samotě sebrati mysl swau. W městě Koimbra, w Portuğalsku, zařjdili otcowé z towaryšstwa Ježjssowa na samotě dům, kterýž k tomu ustanowili, aby lidé mohli tuto w tichosti bez roztrženj a wyrážengj, mysl sebrati a žiwot swůg uspořádati a mnozj zagisté naprawili mysl swau. I roznesla se brzy powěst, že ti, genž tamto gdau, po několika dnj wsseligaké ohyzdné potwory a obludy widagj, a powěst tato nalezla wjru u lidu. I rozumněgssj myslili, že na tom přede musj něco býti a snad něco zcela giného. Protož rozkázal kardinál Henriğuez wěc tuto přjssně wyssetřiti. Když pak předstawený ústawu,

Digitized by Google

Jakub z Murcie, swé podkjzené shromáždil, a wssech se wyptáwal, gestli gsau widěli takowé obludy a potwory, o gakýchž se roznássela powěst, odpowěděl geden z nich mimo očekáwánj: „Ano, widěl gsem ge, zwlásstě pak gedna přjssera mne nemálo ulekla.“ „A gaké to potwory a přjssery gsi widěl?“ tázal se ředitel dále. „Přjssera tato, odwece on, byl gsem gá sám, a ohyzdné potwory gsau mé hřjchy a neprawosti. Nikdy gsem gich zagistě newiděl a nepoznal tak, gako tuto na samotě.“ — Owssemk dokládá wyprawowatel [1]) powjdky této: w samotě přestáwagj wssecka mámenj sebe a klamánj, poněwadž člowěk tehdáž teprw sebe nalézá, když gest na sebe samého odkázán a sebau zaměstnán. —

W tiché pak samotnosti sestup do hlubin swého swědomj a zpytug ge pilně a bedliwě. „Otkes gednau swědomjm swým, nelpi toliko na powrchu, ale wnikni do hlubiny dusse, sestup do wnitřka srdce swého a prohlédey pilně wsse, zdali tam strawená žjla newede lásku k swětu s sebau;“ dj sw. Auguštin. Ze gména ale zpytug: Gak gsi se chowal k Bohu, k bližnjmu a k sobě samému? Taj se, gak gsi plnil zákon Božj a přikázanj cjrkewnj? gak gsi plnil powinnosti stawu swého? Nezapomeň též zpytowati: gestli gsi se cizjmi hřjchy neprowinil, kterýchž gsi sice sám nespáchal, a wssak gsi byl winen, že byly od ginýchspáchány. Posléze i to, což gsi dobrého mohl a měl činiti, co gsi wssak opominul, budiž tobě na mysli. Při tom wssak neměg toliko zřetel na skutky, nýbrž wiz, že i myssleng i žádosti i řeči gsau hřjssné, když proti zákonu Božjmu čelj a se hned nezapuzugj, nýbrž se w srdci chowagj a gim se přiwoluge, a že i z každého marného a hřjssného slowa budeme aučty kásti. Při tom pak budiž přjsný a nestranný; neklam sebe samého, wěda, že gestliže přjsně tuto budeš sauditi sebe, budeš gednau milostiwě sauzen. Buď k sobě upřjmný a wyzneg sobě wsse; neb wsselikés omlauwánj a zakrýwánj nic by tobě neprospělo. Dbey také na to, co o tobě ginj saudj, zwlásstě pak nepřátelé twogi; neb tito powj tobě, k čemuž snad ani sám se přiznati nechceš. Sw. Klimakus wyprawuge nám o starých unnissich egyptských: že při zpytowánj swědomj té neywětssj přjsnosti sfetřili. Mělit gsau pás kagicj, kterýž byl takřka regstřjř hřjchů gegich, a na kterémž si zaznamenali každau hřjssnau myssléngku, aby wsse bez ohledu na sebe žalowati mohli [2]). Při tom pak pozorug, kteří hřjchowé se tobě stali náklonnostj, kteří giž zwykem, tak že často w ně padáš; nebo tito gsau mnohem těžssj než gednotliwé poklésky, kteréž z překnáhlenj neb z nepozornosti pásseš a zasluhugj zwlásstnj pozornosti a přičiněnj twého, abys ge wykořenil, nechceš-li býti otrokem gegich a zhynauti w nich. Posléze pak hleď také wypátrati kořen, z kteréhož hřjchowé twogi pučj. Tento kořen neb pramen wsselikých hřjchů člowěka gest u rozličných lidj rozdjlný a muss se wyhladiti, má-li člowěk k dokonalému napraweng žiwota dospěti. Na ten cjl se taj při gednotliwých hřjssich: Odkud to? proč a za kterau přjčinau gsi ten neb onen hřjch spáchal? A odpowěd ukáže pramen gegich. Ty bywáš na přjklad hned uražen, zlobjš a horssjš se hned, milugeš nádheru, záwidjš wáženěgssjm, rád mluwjš o sobě a t. d. Taj se proč? a shledáš, že pýcha a wysokomyslnost gest společný kořen wystupků těchto. Giný opět

[1]) Dr. Veith. [2]) Climac. grad 4.

Digitized by Google

dlauho ſpj, miluge hry, ſſtjtj ſe práce, chowá hřjſſné známoſti, dělá dluhy; a táželi ſe k čemu a proč toto wſſe? shledá, že rozmačiloſt geſt toho prauenem. Tento ale ſe muſj znáti a wywrátiti, gednak geſt práce marná a nedocjlj ſe oprawdiwého naprawenj.

Když pak takto, milý křeſťane, ſebe ſamého, wnitřnj ſtaw duſſe ſwé, poznáš, geſtlit dalſſj a newyhnutedlný krok ku pokánj: abys wzbudil ljtoſt a žel nad hřjchy ſwými, a měl gſi ge w oſſkliwoſti gakožto neywětſſj zlé, a to z láſky k Bohu, gehožto gſi gimi hněwal a urážel. O, pokud ſobě geſſtě w hřjſſjch libugeš a gako miláčky ge w ſrdci ſwém chowáš, pokud na ně lhoſtegným okem pohljžjš, neb ſe dokonce z nich těſſjš; negſi na ceſtě prawého pokánj. Gak tedy oprawdu poznáwáš a uznáwáš hřjchy ſwé, tak oprawdu muſjš poznati gegich ohawnoſt a záhubnoſt, a muſjš gich litowati. Owſſem neležj to gediné w ruce člowěka, aby pogednau zcela myſl ſwau změnil a gak ſobě prwé w hřjſſjch libowal a ſnad po drahná léta ſe w nich kochal, aby gich nynj w okamženj nenáwiděl. A wſſak miloſt Božj tuto dokoná, ſeč člowěk ſám nenj. Za tento dar ſlz woley, milý křeſťane, a rci ſe ſwatým Auguſtinem: „O, předobrý Ježjſſi, neylaſkawěgſſj Pane! pro drahé ſlzy twé a pro twé ſlitowánj, kterýmž gſi nám bjdným a ztracenym tak podiwně přiſpěti ráčil, uděl mně daru ſlz, kterýchž duſſe má tak dychtiwě žádá a ſobě přege. Nemohu plakati, geſtli ty ſám, ó Pane! nepřiſpěgeš mně, a gako wypráhlá země geſt duſſe má bez tebe“ [1])! Pak ale gdi a čiň to, gako to činil w předeſſlém věku ſwatý Karel Borromegſký. O tom ſe wyprawuge, že chtěge litowati hřjchů ſwých, dělal tři zaſtawenj; a to ſice: prwnj w pekle, druhé w nebi, třetj pak na hoře Kalwarii. Zprwu seſtaupil w duchu do mjſta trápenj a muk wěčných a uwažowal: gak by i on tuto mjſta zaſlaužil, a gak by zhynauti muſil, kdyby ho Bůh w hřjſſjch zachwátil, a děkowal Bohu, že mu poſud ſhowjwá a že neuwrhl geg tam. Pak hrůzau a bázni naplněn, powzneſl ſe w duchu k trůnu ſláwy wěčné blaženoſti, a tuto wzdychal žaloſtně, že hřjchy ſwými ſi tamto wſſeliký přjſtup zamezil, proſe Pána, by mu ge opět otewřel, a wzhwage ſwaté za přjmluwu. Tato dwě zaſtawenj měla duſſi geho ſpaſitedlnau bázni naplniti. Odtud pak přiſtaupil k láſce. A aby ſe k této podnjtil, činil zaſtawenj na hoře Kalwarii. Tuto obrátil s boleſtj oči ſwé na ukřižowaného Wykupitele, řjkage takto ſám ſobě: Ay ſkutek můg: Gá gſem přjčinau boleſtj, kteréž Ježjš utrpěl, gá gſem k tomu s oſtatnjmi hřjſſnjky přiſpjwal, že Pán mučen a křižowán geſt! Eyhle tak milował Otec ſwět, že Syna ſwého gednorozeného wydal, a gá gſem newděkem a neposluſſnoſtj a zpurnoſtj zplácel tuto láſku geho, a neſčjſlná geſſtě dobrodinj geho. A tak milował Ježjš mne, že położil žiwot swůg za mne, aby mne ſpaſil a gá toto wſſe na ſobě mařjm hřjchem a poznowa křižugi geg. O, Ježjſſi! co gſi mně učinil aneb w čem gſi mne zarmautil, že tak nakládám s tebau, genž gſi mne tak neſkončeně milował, a gehožto gá opět milowati měl! — Gdi tedy, milý křeſťane, a čiň též! — Znamenitý přjklad ljtoſti dáwá nám giž w ſtarém zákoně kagjcj Dawid. Když tento obljbiw ſi Bethſabé, wydal w záhubu Uriáſſe, manželа gegjho, a pogal gi za manželku, poſlal k němu Hoſpodin Nathána proroka, kterýž takto ſe gal k němu

[1]) Mehler's Beiſpiele IV. ſtr. 433.

Digitized by Google

mluwiti: „Dwa muži byli w gednom městě, geden bohatý a druhý chudý. Bohatý měl owec i wolů welmi mnoho. Chudý pak nic giného neměl, krom gednu owci maličkau, kterauž byl kaupil a chowal, a kteráž odrostla při něm a při dětech geho, tolikéž z chleba geho gidagic a z čisse geho pigic, a w lůně geho spáwagic: a byla gemu gako dítě milá. Když pak nějaký pocestný přissel k bohatému, nechtěl tento wzjti z owec a z wolů swých, aby udělal hody pocestnému tomu, kterýž byl přissel k němu; i wzal owci muže chudého, a připrawil pokrmy člowěku, kterýž byl přissel k němu.“ I rozhněwaw se Dawid na člowěka toho náramně, řekl k Nathánowi: Živ gest Hospodin, žel hoden gest smrti muž, kterýž to učinil. Owci nahradj čtwernásobně, proto že učinil wěc tu, a že nessanowal owce té. I řekl Nathán k Dawidowi: „Ty gsi ten muž. Toto prawj Hospodin, Bůh israelský: Gá gsem pomazal tebe za krále nad Israelem, a gá wytrhl gsem tebe z ruky Saulowy, a dal gsem tobě dům Pána twého a dal gsem tobě dům israelský a judský: a gestli ti to málo, přidám ti mnohem wjce. Proč si potupil slowo Hospodinowo, tak žes učinil zlé před obličegem mým“ . . .[1])? Láska tato Božj a geho pak newděk dogaly tak mocně srdce Dawidowo, že překonán gsa ljtostj, roztrhl raucho swé a zwolal: „Smilug se nade mnau, Bože! podlé welikého milosrdenstwj swého, a podlé množstwj slitowánj swých shladiž neprawost mau“[2])! a pak gesstě w pozdnjm stáří oplakáwal hřích swůg a w slzách máčel lože své. — I w nowém zákoně nalézáme dosti příkladů prawé ljtosti. Maria Magdaléna, wekegná ona hřissnice w městě, wrhla se k nohám Ježissowým a slzami kagicnosti máčela nohy geho. Swatý Petr zapřew Mistra swého, když tento naň pohledl, nemohl snésti pohledu tohoto, a wygda wen plakal hořce. O tomto kagicnjku dj sw. Ambrož: „Dle podánj litowal a oplakáwal Petr zapřenj své po celý čas žiwota swého, tak že četné slzy geho způsobily na obličegi geho wrásky.“ Podobně wyprawuge sw. Jaroljm o sw. Paule, římské matrone, kteráž se po smrti manžela swého odebrala do swaté země a tamto sobě wywolila Betlém za bydlisstě své, že oplakáwala a litowala i mensjch hřichů swých hořkými slzami, a gegj oči se podobaly pramenu slz. Kdykoliw klečela před křjžem Páně, cedila wždy hogné slzy. Když gj sw. Jaroljm napomjnal, aby sstetřila zraku swého, řikáwala: „Musjm pokáleti twáři své slzami, kterauž gsem druhdy zdobila ljčidlem, musjm trýznit tělo, gemužto gsem tak howěla, a musjm wynahradit pláčem smjch, kterémuž gsem se w hřissné rozkossnosti oddáwala. Prwé gsem se chtěla zaljbiti světu, nynj se snažjm ljbiti se toliko mému Spasiteli.“ Po dwadcet let wedla w Betlémě, u rodisstě Božského Wykupitele, tuhý kagicj žiwot, ač nikdy se neoddala prostopássnosti, toliko že žila dle swěta. Rownež i swatý Jaroljm konal na pausšti we wýchodnjch kraginách tuhé pokánj, že se dal swésti w mládj zlým příkladem k rozkossem hřissným. Oděw geho byla žjně a geho tělo od postu celé wyzáblé. „Denně cedjm slzy, pisse o sobě w gednom psanj, denně wysjlám nářky a žaloby nad hřichy! Wssak ale, když gsem si powzdechl a poplakal, zdá se, gakoby duch můg zalétal k zástupům duchů nebeských.“ Swatý Bernard wedl tak čistý žiwot, že se mohl angelu přirownati a předce

[1]) II. Král. 12, 1—9. [2]) Žalm 90.

Digitized by Google

byl wždy pln ljtosti nad wssednjmi hřjchy swými. „Gak se mám osměliti, žalowal často u sebe, pozdwihnauti očj swých k tak dobrému Otci w nebesjch, gá tak nezdárný geho syn? O, rozplyňte se oči mé a wyljte potok slzj, studem zardiž se twář má a život můg ztrawiž se w bolesti a hořkosti a dnowé mogi zněte želem a hořj nade mnau“ [1])!

Když pak budeš takowauto wnitřnj ljtostj z lásky k Bohu nad wsselikými hřjchy swými w srdci proniknut: pokroč o stupeň na cestě pokánj k oprawdowému předsewzetj. Ginak to nemůže býti. Musjš mjti prawau a pewnau wůli, budaucně wjce nehřessiti, a to tak oprawdowě, gak oprawdowě gsi želel hřjchů swých. Nebo želel-li gsi oprawdowě gich, budeš ge mjti w osskliwosti; co wssak ale člowěk w osskliwosti má, toho zagisté nemůže chtjti wjce páchati. Želel-li gsi oprawdiwě hřjchů, budeš mjti bolest w srdci swém, a co člowěku bolest působj, po tom gistě nesahá wjce. Tak wede prawá ljtost sama k oprawdiwému předsewzetj. Owssem řjkáwáš: „Činjm oprawdowé předsewzetj života swého, polepssiti a raděgi wsse i smrt trpěti, než tebe, Bože, gedinym hřjchem kuraziti.“ A wssak wiz, aby to nebyla pauhá slowa, kteráž bez skutku nic u Boha neplatj! Wyprawuge se, že před wěky se widěl w Čačihradě neobyčegný úkaz na nebi. To se wykládalo, že město toto hřjssné ohněm s nebe bude ztráweno. Uděssenj obywatelé činili pokánj dle přjkladu Niniwetských. I wyssli wen s cjsařem za město a odebrali se w kagicnosti na mjsto podál města. Když se pak den přibljžil, w kterýž se to mělo státi; poslali gsau, aby widěli, co se přihodilo. A wssak uslyssewsse, že město stogj, obrátili se domů, a nawrátili se k předesslému hřjssnému životu. Ty wssak, milý křesťane, nesmjš takto činiti w pokánj swém. Co tuto Bohu sljbjš a si předsewezmeš, mussjš napotom wěrně wykonati tak gistě, gak oprawdu gsi to sobě předsewzal. A protož nepostačj, abyši wůbec předsewzal sobě naprawiti život swůg; nýbrž ty mussjš také zwlásstě předsewzjti sobě, co učinjš, abyši se naprawil. Gmenowitě pak mussjš sobě swatě předsewzjti: že při této pewné wůli setrwáš; pak že se chceš pilně wystřjhati wssech nebezpečenstwj a bljzkých přjležitostj k hřjchu, totiž mjst, osob, společnostj, zaměstnánj, kteréž tě k hřjchu lákagj a swáděgj; též i že chceš wsselikým náklonnostem k hřjchu odpjrati a wssech prostředků k zachowánj milosti užjwati; posléz i že chceš wsselické ostatky hřjchů swých wyhladiti, a wsse naprawiti, což gsi hřjchem porussil. Při tom wssak měg bedliwý pozor, abyši snad ani gediného hřjchu sobě nezanechal w srdci swém gakožto miláčka, na kterýž by se snad newztahowalo swaté předsewzetj twé. Kdo, mage pět ran, čtwero gich toliko zahogiti chce, ten na pátau zemře. Chromacius, mjstodržitel w Řjmě za času cjsaře Diokleciana, roznemohl se nebezpečně, aniž mu mohl kdo pomoci. I slyssel o sw. Sebastianowi, kterýž toho času mnohé diwy konal. Gsa gesstě pohan powolaw geg, táže se ho: gakau mocj diwy tyto koná? Dj gemu Sebastian: „Mocj Kristowau;“ zároweň mu wyprawuge, kdo Kristus gest, a co pro nás činil a trpěl. „Uzdrawj-li mne Kristus, odwece Chromacius, chci w něho uwěřiti.“ „Ano, uzdrawj tě, dj na to sw. muž, dřjwe wssak mussjš wssecky modly swé zničiti.“ Měltě Chromacius na dwě stě model z rozličných drahých kowů. I při-

[1]) Schmid's Exempelgebetbuch I., 201 atd.

Digitized by Google

ſljbil Chromacius to učiniti: wſſak na to ſe geſſtě wjce roznemohl. Když pak k němu Sebaſtian opět přiſſel, dj mu: „Ty gſi mne pěkně podwedl; přiſljbil gſi mně zdrawj a gá gſem geſſtě wjce churaw.“ „Wyhladil gſi wſſecky modly swé, anіž gſi gaké podržel?“ táže ſe geg tento. „Ano, wyhladil gſem ge a nechal gſem ſi gen gedinkau, dj wládař, gežto geſt tak zpanile a uměle wyhotowena z neyčiſtſſjho zlata, a geſt dědictwj otcowſké.“ — „A kdyby měla cenu weſſkerého ſwěta, muſjš gi dáti pryč, chceš-li býti zdráw,“ dj Sebaſtian. I učinil to Chromacius a ozdrawěl[1]). A podobně i ty, křeſťane milý, neozdrawjš, pokud nebudeš mjti aleſpoň pewné předſewzetj: že wſſecky modly ſrdce swého, totiž hřjchy swé, wyhladjš.

S takowýmto pak předſewzetjm přiſtup ke zpowědlnjku, a wypraw mu winy swé; wygew mu rány ſrdce swého wſſecky bez obalu, tak gak ſebe před Bohem winným býti uznáwáš. Onť tuto ſtogj na mjſtě Božjm, gakožto ſaudce, aby ſaudil, gſi-li hoden odpuſſtěnj čili nic, muſjť tedy znáti winu a kagicnoſt twau. Onť geſt lékař duſſe twé, aby zhogil gegj rány a uléčil ge; muſjť ge tedy widěti. On geſt twým rádcem a učitelem, genž ti má poraditi a tě poučiti, co máš činiti, abyſi opět nekleſl; muſjš ſe mu tedy ſwěřiti a wyprawiti mu ſtaw duſſe swé. — A w tom ohledu ſlyš, co radj angelſký učitel ctnoſti, Frantiſſek ſaleſſký, ſwaté Frantiſſce: Doſtawſſi zpowědnjka, měg ho za angela a ne za pauhého člowěka, gakož ſe také na něg ſamého (gako člowěka) a na geho lidſké uměnj zpoléhati nemáš: ale daufánj w Boha ſkládati, kterýž ti tu miloſt prokáže a ſkrze toho člowěka s tebau mluwiti bude, gemu w ſrdce wnukage, což by ku ſpaſenj twému důležitého býti mohlo, tak že bys ho neginácze než co angela poſlauchala, genž by proto s nebe dolů ſſtaupil, aby tě tam dowedl. Gedney s njm tedy s otewřeným ſrdcem, we wſſj upřjmnoſti a wěrnoſti, wſſe, co w ſrdci wězj, dobré i zlé, bez podwodu a zatemňowánj gemu otwjragjc. Tudyť ſe zagiſtě w dobrém potwrdjš a ugiſtjš, i we zlém naprawjš; w pokuſſenjch ſe poſilnjš a ge ztenčjš, a na potěſſenj ſtřjdmě zpoléhati ſe budeš. Měg k němu co neywětſſj důwěru, ſpolu s nábožnau uctiwoſtj w té ſluſſné mjře. aby ani uctiwoſt důwěrnoſti nepřekážela, ani důwěrnoſt uctiwoſti nezmenſſowala. Zpoléhey ſe důwěrně na něg s takowau uctiwoſtj, gako dcera na otce, a cti geg s takowau důwěrnoſtj, gako ſyn matku. Krátce mluwě takowéto přátelſtwj s njm má býti ſilné a libé; ale wſſe pobožné a ſwaté, a odewſſad duchownj a božſké[2]). —

Poſléze pak gdi a wykoney, což ti uloženo, wykoney ſkutky pokánj. Wykoney pak ge co neydřjwe, bez odkladu; nebo giž doſti dlauho ſtál dluh twůg; wykoney ge wěrně, gakž ti bylo uloženo w týž čas a týmž způſobem; wykoney ge s pokorným a kagjcjm ſrdcem, wěda, že gſi mnohem wjce zaſlauzil. A co geſt to, což wykonáš, proti tomu, co gſi prowinil? Nikdy negſi s to, bys ſám od ſebe zplatil dluh swůg. Konage pak tyto ſkutky zadoſtiučinění, tjm máš dáti na gewo swau ochotnau kagicnoſt, a takto ſe máš ſtáti hodným zadoſtučinění Kriſtowa, kterýž žiwotem a ſmrtj swau neſkončený poklad zásluh wydobyl a kterýmž on ſám doſazuge, seč nenj ſlaboſt naſſe; zároweň i magj tyto ſkutky zadoſtiučinění treſtati tebe za winy

[1]) Mehler's Beiſpiele IV. dſl ſtr. 443. [2]) Filothea ſtr. 22.

Digitized by Google

twé, a od budaucjch přestupků tebe wystřjhati. Uložená modlitba má mysl twau k Bohu powznásseti, a připomjnati tebe naň, na něhožto gsi w hřjssjch zapomjnal. Uložené posty magj krotiti žádosti twé a trestati tělo, gemužto gsi w hřjssjch uzdu pausstěl. Almužna pak má odwrátiti srdce twé od přjlissné žádosti statků pozemských, ke kterýmž přikládage srdce swé gsi často zhřessil. Čjm wětssj horliwostj a pokorau budeš tyto skutky konati, tjm lépe wygewjš kagicnost swau, a tjm wjce se staneš hodným odpusstěnj. Swatý Vincenc Ferrarský wyprawuge, že gednau uložil někomu za pokánj, aby se po sedm let w gisté určité dny postil. Kagicj hřjssnjk, genž sobě byl mnoha hřjchů swědom, odpowěděl s uslzenýma očima: „Co? gen sedm let mám gá za tak mnohé neprawosti trpěti? Kdybych až do skonánj swěta w neytužssj kagicnosti žiwot strámil, neučinil bych za ně dosti.“ Wida swatý Vincenc welikau kagicnost geho, řekl: „I tento čas chci tobě ukrátiti, gdi a posti se w určité dny toliko po tři léta.“ Na to počal opět onen hořce plakati, bil se w prsy a prosil swatého, by se mu nepossmjwal, nobrž aby mu alespoň to prwnj těžssj pokánj uložil. I diwě se plamenné lásce a srdečné ljtosti twoho muže swatý Vincenc, řekl mu posléz: „Synu můg, nechtěg w tom, což slauží ku poswěcenj twému, býti rozumněgssjm, než duchownj lékař twůg. Protož přestaň na tom, což ti prawjm: Gdi s Pánem Bohem, a pomodli se třikrát „Otče náš“ a třikrát „Zdrávas Maria“ a buď ugisstěn, že ti Bůh wssecko odpustil.“ — Když pak kagicnjk tento u přjtomnosti sw. Vincencia tuto uloženau modlitbu s mnohým wzdychánjm a pláčem wykonal, padl na gednau na zemi, a wypustil ducha [1]). Prawě tjm se ukázalo, gak welika byla geho kagicnost, žeť podlehlo žiwobytj geho za oběť wnitknjmu žalu. Znamenage zagisté swatý Vincenc přjkladnau geho skraussenost, ulewowal mu uložené pokánj, až konečně na pauhé modlitbě přestal. Nebot čehož se uloženým pokánjm docjliti má, to se giž u onoho člowěka nacházelo — totiž prawá kagicnost.

Když pak gsi toto wssecko s pomocj Božj wykonal, gesstě negsi hotow. I nynj ti zbýwá gesstě, abys wyplnil, což gsi dřjwe sobě swatě předsewzal, abys bogowal proti hřjchu, bys se zachowal w stawu milosti a pokračowal w zdokonalenj a naprawenj žiwota. Tot wssak gest práce wesskerého žiwota, a takto gest celý žiwot prawého křesťana ustawičné pokánj. O, blaze tobě, gestli wykonáš takowéto pokánj a učinjš zadost wůli cjrkwe swaté. Tehdáž připrawjš cestu Pánu a utěssenė budeš moci přistaupiti k gesljm a uwjtati Wykupitele o wánocech, a tehdáž se i u tebe wyplnj, co dj posléze Jan křtitel we sw. Ewangelium: A uzřj wsseliké tělo spasenj Božj. A w skutku ti, kteřjž Kristu Pánu připrawili cestu, wyplniwsse údolj a ponjžiwsse pahrbky a hory srdce a učiniwsse křiwé cesty geho přjmými: widěli spasenj Božj. Spasitel se uhostil w srdci gegich, prawda geho ge oswjtila a naplnila ducha gegich maudrostj nebeskau, w kterézto poznali, co po wěky žádná maudrost lidská poznati a wyzpytowati nemohla a co wědětі snažně tauzila; a geho milost posilnila gich, tak že plnili rádi a ochotně zákon Páně a powzneśli se na takowý stupeň ctnosti a dokonalosti, gaký swět ani dřjwe netussil, ani newjdal, a pokog geho wstaupil do srdce gegich a naplnil ge blaženostj, gakauž

[1]) Wiz Macana Wybor str. 237.

Digitized by Google

gim žádný swět a žádná rozkoš geho dáti nemohla. Ano w Kristu nalezli, po čemž dáwno taužilo srdce gegich a co ge mohlo gediné ukogiti — oni uzřeli spasenj Božj. A co se tehdáž dělo, dělo se i pozděgi a děge se až posud. Každý, kdož adwentnjho času připrawj cestu Páně, uzřj spasenj Božj. Tak se i dělo kagjcj křjssnici, o njž nám wyprawuge gistý Palbercius, gjžto wssak gméno nám nezaznamenal. Když byla tato mladý wěk swůg w prostopássnosti proheyřila a těžkými hřjchy dussi swau obtjžila, utekla se posléze do klásstera, kdežto ostatnjm pannám slaužjc, těžkau pracj a mnohými slzami za swé hřjchy pokánj činila. A wssak i tuto saužila gi ustawičná péče: zdaliž nebude wsseliké gegj snaženj na darmo? Pozdwihla-li očj swých k nebi, napadla gj slowa: že nic nečistého nemůže wegjti do králowstwj Božjho, a že gen ti, kteřjž gsau čistého srdce, Boha uzřj. Rozgjmala-li utrpenj a smrt Páně, zdálo se gj, gakoby gj někdo křkal: „I ty patřjš mezi protiwnjky a nepřátely geho, a nemáš žádného účastenstwj w geho zásluhách; a wzpomněla-li si naň, gakožto na saudce sprawedliwého, nebyla ani k utěssenj. W takowýchto utrpenjch duchownjch uběhl gj adwent a přibližily se wánoce, ana těžkau pracj umdlená, w gednom kautečku na kůru klečjc a plačjc, počala dřjmati. I naplněno gest srdce gegj sladkau gakausi útěchau a w duchu widj geskyni betlehemskau, a w nj w náručj matky miloslné děťátko, kteréž lastawým a přjwětiwým okem na ni patřilo. Spolu se ozwala w srdci gegjm prosba w sprostých ale wraucjch slowech: „Pro milostiwé dětinstwj twé, w kterémž gsi přissel, abysi hřjssnjky spasil, smilug se nade mnau!“ A hle, gegj prosba byla wyslyssena, a na mjsto zármutku a malomyslnosti wstaupila důwěra a útěcha w srdce gegj, gaká potom nikdy nebyla odňata od nj.

A co zakusila křjssnice tato, genž w pokánj zprawila cesty Páně, zakusj a uzřj každý kagjcj w způsobu swém hned méně, hned wjce, a toho zakusjš i ty, milý křesťane, w dussi swé, gestli i ty w prawé kagicnosti připrawjš cesty Páně. Spasitel zagisté uhosti se w srdci twém a swětlo prawdy geho oswjtj tebe, milost geho naplnj dussi twau a pokog Božj a blaženost nebeská bude přebýwati w nj — tehdáž uzřjš i ty spasenj Božj. Toto spasenj dey nám spatřiti wssem, ó Pane! Nedopusť, aby na nás zmařena byla oběť a láska twého swatého wtělenj. A protož pomoz nám a přispěg slabosti nassj, abychom připrawili cesty twé a hodný přjbytek přichystali tobě w srdci swém! — Potom přigď, ó Pane, nemesskey a přigď! —

Modlitba cjrkewnj.

Wzbudiž, ó Pane, prosjme tebe, mocnost swau a přigď nám ku pomoci s welikau sstau, aby pomocj milosti twé toho, čemuž hřjchowé nassi překážegj, smilowánj dobroty twé nám tjm dřjwe udělilo. Amen.

Digitized by Google

Na Božj hod wánočnj.

Připomenutj.

W den tento koná se památka narozenj Božského Wykupitele. Trogj gest wssak zrozenj Syna Božjho a sice: Prwnj od wěčnosti, gelikož Syn Božj, gakožto druhá Božská osoba, od Otce od wěčnosti zplozen gest; druhé pak časné, když se wtěliw co člowěk z Marie Panny w plnosti času se narodil; a posléze třetj zrozenj gest duchownj, když totiž w srdce sprawedliwých s milostj swau wcházj, a w nich se takřka rodj a přebýwá. Trogjho tohoto zrozenj Páně koná se památka na Božj hod wánočnj; a proto má každý kněz právo tři msse swaté tento den konati. Při mssi swaté gitřnj slawj se památka časného zrozenj z Marie Panny o půlnoci. Na úswitě pak při druhé mssi sw. koná se památka duchownjho zrozenj Páně w srdcjch sprawedliwých. Posléze při třetj mssi sw. za dne připomjná se wěčné zplozenj Syna Božjho od Otce, což také wyznačuge trogj swaté Ewangelium, kteréž se toho dne čte.

Na gitřnj Božjho narozenj.

Při prwnj mssi swaté.

Ewangelium sw. Lukáše w 2., 1—14.

A onoho času wyšlo wyrčenj od cjsaře Auguſta, aby byl popsán wssecken swět. To popsánj prwnj stalo se od wládaře syrského Cyrjna: a šli wssickni, aby se přiznáwali, každý do swého města. Wstaupil pak i Josef od Galilee, z města Nazarétu, do Judstwa do města Dawidowa, kteréž slowe Betlém (proto že byl z domu a z čeledi Dawidowy), aby se přiznal s Marij, zasnaubenau sobě manželkau, těhotnau. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnowé, aby porodila. I porodila Syna swého prworozeného, a plénkami ho obwinula; a položila geg w geslech: protože neměli mjsta w hospodě. A pastýři byli w kragině též ponocugjce a stráž nočnj držjce nad stádem swým. A ay, angel Páně stál podlé nich, a gasnost Božj obkljčila ge, a báli se bázně welikau. I řekl gim angel: nebogteż se; nebo ay, zwěstugi wám radost welikau, kteráž bude wssemu lidu: nebot

Digitized by Google

narodil ſe wám dnes Spaſitel, genž geſt Kriſtus Pán, w městě Dawidowě. A toto wám znamenj: Naleznete nemluwňátko plénkami obwinuté a položené w geſlech. A hned bylo s angelem množſtwj rytjřſtwa nebeſkého, chwáljcjch Boha a řkauejch: Sláwa na wyſoſtech Bohu, a na zemi pokog lidem dobré wůle.

Na úſwitě Božjho narozenj.

Při druhé mſſi ſwaté.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 2., w. 15—20.

mluwili paſtýři wespolek: Pogďme až do Betléma, a wizme tu wěc, genž ſe ſtala, kterauž Pán okázal nám. I přiſſli chwátagjce, a nalezli Marii a Joſefa, i nemluwňátko položené w geſlech. Widěwſſe pak poznali o ſlowu, kteréž gim praweno bylo o tom djtěti. I diwili ſe wſſickni, kteřjž ſlyſſeli, těm wěcem, kteréž gim byly praweny od paſtýřů. Ale Maria zachowala wſſecka ſlowa ta w ſrdci ſwém. I nawrátili ſe paſtýři, welebjce a chwáljce Boha ze wſſech wěcj, kteréž ſlyſſeli a widěli, tak gakž bylo gim powědjno.

Na den Božjho narozenj.

Při třetj mſſi ſwaté.

Ewangelium ſw. Jana 1., w. 1—14.

a počátku bylo ſlowo, a ſlowo bylo u Boha, a Bůh byl ſlowo. To bylo na počátku u Boha. Wſſecky wěci ſkrze ně učiněny gſau; a bez něho nic nenj učiněno, což učiněno geſt. W něm byl žiwot a žiwot byl ſwětlo lidj; a ſwětlo w temnoſtech ſwjtj, a tmy ho neobſáhly. Byl člowěk poſlaný od Boha, kterémuž gméno bylo Jan. Ten přiſſel na ſwědectwj, aby ſwědectwj wydal o ſwětle, aby wſſickni wěřili ſkrze něho. Nebyl on ſwětlo, ale aby ſwědectwj wydal o ſwětle. Bylo ſwětlo prawé, kteréž oſwěcuge każdého člowěka přicházegjcjho na tento ſwět. Na ſwětě byl a ſwět ſkrze něho učiněn geſt, a ſwět ho

Digitized by Google

nepoznal. Do wlaſtnjho přiſſel a ſwogi ho nepřigali. Kolikoż pak koli přigali ho, dal gim moc ſyny Bożjmi býti, těm, kteřjż wěřj we gménu geho: kteřjżto ne z krwe, ani z wůle těla, ani z wůle muże, ale z Boha zrozeni gſau. A ſlowo tělem učiněno geſt a přebýwalo mezi námi; a widěli gſme ſláwu geho, ſláwu, gakożto gednorozeného od Otce, plného miloſti a prawdy.

Wýklad na weſſkerá Ewangelia tato.

Sw. ewangeliſta Jan, położiw ſi za cjl, dowoditi we ſwém Ewangelium proti bludům za geho čaſu ſe zmáhagjcjm: żeż Jeżiš Kriſtus geſt prawý Syn Bożj, prawý Bůh: počjná ſwé Ewangelium ſe ſlawným ſwědectwjm o Bożſké přirozenoſti Kriſtowě, a wypiſuge Bożſké a wěčně zplozenj geho od Otce náſledownjm způſobem: „Na počátku,“ t. g. dřjwe než to, což geſt, počalo býti, tudjż od wěčnoſti, „bylo ſlowo,“ t. g. druhá Bożſká oſoba, gakż ſw. ewangeliſta Syna Bożjho nazýwá. Aby wſſak wyznačil Bożſkau přirozenoſt, ſpolu i rozdjlnau oſobnoſt geho od Otce, dj dále: „a ſlowo bylo u Boha a Bůh byl ſlowo;“ gakoby chtěl řjci: Syn Bożj, druhá tato Bożſká oſoba, geſt gedné přirozenoſti a bytoſti Bożſké, ona geſt prawý Bůh. Aby wſſak ſi żádný nemyſlil, że ſnad druhá tato Bożſká oſoba teprw během wěků učiněna geſt Bohem, opakuge a dokládá „to (ſlowo) bylo na počátku u Boha,“ totiż od wěčnoſti geſt Syn s Otcem a s Duchem ſwatým geden Bůh tak ſice, gak dj dále, że: „Wſſecky wěci ſkrze ně (co způſobce) učiněny gſau: a bez něho nic nenj učiněno, což učiněno geſt.“ A wſſak Syn Bożj, co prawý Bůh, nenj toliko původce wſſech tworů, nýbrż geſtil také pramenem a počátkem wſſelikého wyššjho żiwota nadpřirozeného, totiż miloſti a ſpaſenj; ku kterémużto żiwotu chtěge lidi přiwoditi, oſwěcowal gako ſwětlo prawdau a miloſtj ducha lidſkého. Protož dokládá ſwatý ewangeliſta: „W něm żiwot byla żiwot byl ſwětlo lidj.“ Giż od počátku ſwěta ſwjtj ſwětlo toto w temnoſtech, t. g. u proſtřed lidj, gichżto rozum bludy a neprawoſtmi zatemněn byl, ale tmy ho neobſáhly, totiż zaſlepenoſt a bludy přewrácených a poruſſených lidj byly přiliš weliké, tak że neměli ani myſli pro ſwětlo prawdy a miloſti geho, ani gj nepřigali ani nepoużili. Tedy přiſſel on ſám widitelným způſobem neb tělesně na ſwět. Dřjwe wſſak, než ſám ſkutečně wekegně wyſtaupil, „byl člowěk poſlaný od Boha, kterémuż gméno bylo Jan. Ten přiſſel na ſwědectwj, aby ſwědectwj wydal o ſwětle, aby wſſickni wěřili ſkrze ně.“ Aby totiż oſwědčil, że on geſt prawý Meſſiáš, a aby lid naň poukázal a připrawil, a takto ſrdce gegich wolné učinil, by geg ochotně přigali a w něho uwěřili. Aby ſe wſſak żádný nedomýſſlel, gako mnożj z učennjků Janowých, że Jan ſám geſt ten Meſſiáš, dokládá ſwatý ewangeliſta dále: „Nebyl on (Jan) ſwětlo, ale, aby ſwědectwj wydal o ſwětle.“ Než, aby żádný neměl wýmluwy, że nenj oſwjcen, a że ſe mu nedoſtalo prawého poznánj, dokládá dále: „Bylo ſwětlo prawé, kteréż oſwěcuge każdého člowěka přicházegjcjho na tento ſwět.“ Nazýwá tuto ſwatý ewangeliſta Kriſta Pána ſwětlem prawým, aby ho tjm rozeznával od bludařů

Digitized by Google

wsselikých, kteřjž za swětlo a učitele prawdy sebe wydáwagjce, wlastně bludy rozssiřowali. A chce tjm řjci: Gako slunce oswěcuge wssecky, kteřjž žigj na zemi, rowněž i Syn Božj se swé strany rozssiřowal wssude swětlo swé nebeské prawdy a milosti, tak že každý, kstož se zrodiw na swět přissel, oswjcen býti mohl; že pak mnozj oswjceni negsau, k lepssjmu poznánj a k sprawedliwému žiwotu nedospěli, sami tjm winni gsau; gakž wyprawuge sw. ewangelista dále: „Na swětě byl, a swět skrze něho učiněn gest, a swět ho nepoznal. Do wlastnjho přissel, a swogi ho nepřigali.“ To gest: Gakožto Syn Božj, druhá Božská osoba, byl od počátku na swětě mocj a působenjm swým, ano swět skrze něho učiněn gest a gjm stogj, — přede geg swět — lidé, tworowé geho, gakožto Twůrce a Boha swého — nepoznali; ano i k swému wywolenému národu, kterýž zwlásstnjm způsobem řjdil a zprawowal, a kterémuž napřed zaslјben a zwěstowán gest, přissel gakožto domácj ke swým, a i tito (mnozj z nich) pohrdli gjm, gakožto něgakým cizincem, nechtjce ho uznati za swého Messiásse. Poněwadž židé sebe měli gediné za syny Božj a za dědice Božjch zasljbenj a to pauze proto, že pocházeli z potomstwa Abrahamowa, porážj také blud tento swatý ewangelista, an dj dále: Kolikož pak koli, židé neb pohané, přigali ho, uwěřiwsse w něho, dal gim moc syny Božjmi býti, t. g. dal gim práwo nazýwati se syny, wywolenými Božjmi, spolu gim dal i prostředky a milosti, kterýchžto užjwagjce mohau se w skutku syny Božjmi státi. W gakém ale ohledu mohau býti syny Božjmi, wypisuge sw. ewangelista dále: „Kteřjžto ne ze krwe, ani z wůle těla, ani z wůle muže, ale z Boha zrozeni gsau.“ Ukazuge tjmto swatý ewangelista, že ono synowstwj skrze Krista gest mnohem wznesseněgssj nad ono, gakéž sobě židé přiwlastňugj; gelikož toto záleželo w pauhém půwodu a poslaupnosti od Abrahama a tudjž od wůle člowěka, ono pak synowstwj Kristowo gest z Boha, t. g. z wůle Božj a z geho milosti, kteraužto člowěk obnowen a osprawedlněn, stáwá se Božské přirozenosti geho aučastným — synem Božjm, gakoby se znowa z Boha zrodil a Bůh wlastně Otcem geho byl.

A na ten cjl a konec, totiž aby lidi k takowému synowstwj powýssil, snjžil a obgewil se Syn Božj widitelně, gak pjsse dále swatý ewangelista: „Slowo tělem učiněno gest a přebýwalo mezi námi.“ Slowo toto, Syn Božj, druhá Božská osoba, prawý Bůh, když přissla plnost času, wzal lidskau přirozenost na sebe — stal se člowěkem, gežto se wěčná geho přirozenost Božská spogila s lidskau přirozenostj w Kristu Ježjssi w gednu osobu, a takto přebýwala na zemi mezi lidmi tělesně co Spasitel a Wykupitel swěta. Posléze pak wydáwá mu sám ewangelista Páně swědectwj, gakožto očitý swědek skutkůw geho, an pjsse: „A widěli gsme“; t. g. my, kteřjž gsme za času geho tělesného pozemského bytowánj žili, widěli gsme na swé oči sláwu geho, gakauž we swém ponjženj wygewil diwy a maudrostj a učenjm, a wůbec u wesskerém žiwotě swém, a gakauž oswědčil, že on gest oprawdu gednorozený Syn Božj, a že w něm přebýwá plnost milosti a prawdy.

Gako swatý ewangelista Jan tuto se snažj wypsati Božskau důstognost Krista Pána co Syna Božjho, wyprawuge swatý ewangelista Lukáš w swrchu dotčeném Ewangelium: gak se wtělenj Božj dálo, a wypisuge časné narozenj geho.

Digitized by Google

Za onoho času, totiž za času od Boha uloženého, wyſſlo wyrčenj od cjſaře Auguſta, gemužto židé gakožto cjſaři řjmſkému byli tehdáž giž podrobeni, aby popſán byl wſſecken ſwět, gak daleco totiž ſahala moc Řjmanů, tudjž celá řjmſká řjſſe. Swatý ewangeliſta znamená pak určitěgi čas tohoto popſánj, an dj: „Toto popſánj prwnj ſtalo ſe od wládaře ſyrſkého Cyrjna.“ Stalo ſe pak to proto, aby wěděl Auguſtus počet lidj řjſſe swé, mnoho-li wogſka ſe dá poſtawiti a mnoho-li danj wybrati; a wſſak rozkaz tento muſel ſlauziti Božſké prozřetelnoſti, aby ſe wyplnily rady gegj a i proroctwj dáwno zwěſtowaná, totiž: aby Meſſiáš, gakož předpowědjno, w Betlémě ſe narodil. Nebo, gakž dj ſw. ewangeliſta, ſſli wſſickni, aby ſe přiznáwali, totiž dle gména a ſtawu gako poddanj řjmſtj, každý do města ſwého, t. g. do toho města, odkudž rodina tato dle praotce počátek wzala. Joſef pak a Maria byli z domu a z čeledi Dawidowy. Dawid pak pocházel z Betléma, kteréž město leží w úrodné kragině w zemi judſké, dwě hodiny od Jeruſaléma k poledni. Tedy wſtaupil i Joſef od Galilee, z města Nazarétu, do Judſtwa, do města Dawidowa, kteréž ſlowe Betlém. A tak ſe naplnilo proroctwj Micheášſowo[1]), že ſe Meſſiáš narodj w Betlémě, ač Maria, wywolená matka geho, w Nazarétu přebýwala. Neb „ſtalo ſe, když tam byli, naplnili ſe dnowé, aby porodila. I porodila Syna ſwého prworozeného, tolik gakož gednorozeného; poněwadž panna Maria ani dřjwe ani potom žádného giného syna neměla[2]), a plénkami ho obwinula, a położila geg w geſlech: proto že neměli mjſta w hoſpodě. Když totiž Maria a Joſef do Betléma přiſſli, ſeſſlo ſe giž tolik lidj do malého toho městečka, že nebylo mjſta w hoſpodě. I nezbýwalo gim nic giného, než aby ſe utekli do chléwa, kdež howada cestugjcjch byla ubytowána, kteryžto chléw dle ústnjho podánj ſw. otcůw byla geskyně ležjcj na poledni ſtraně za městečkem. Noc kryla zemi a lidé byli w ſpanj pohřjženi, aniž wěděli, že ſpaſenj ſtalo ſe gim. Gen někteří paſtýři byli w kragině též, totiž w okolj betlemſkém, ponocugjce a ſtráž nočnj držjce (ſtřjdawě) nad ſwým ſtádem. Což zagiſté w tamněgſſich kraginách nenj nic neobyčegného, gelikož tamto geſt zima mjrná, tak že ſe geſſtě w prosinci a w lednu ſtáda po oſenj paſau, gako u nás w květnu. Těmto paſtýřům ſe doſtalo toho ſſtěſtj, že ſe prwnj dowěděli o narozenj Božſkého Wykupitele, gak to dále wypiſuge ſwatý ewangeliſta: A ay angel Páně ſtál podlé nich, a gaſnoſt Božj, totiž gakéſi podiwné nebeſké ſwětlo, gakožto znamenj welebnoſti Božj, obkljčila ge, a báli ſe bázni welikau. I řekl gim angel: Nebogte ſe, wyk nemáte, proč byſte ſe báli, naopak máte wſſecku přjčinu radowati ſe, nebo „zwěſtugi wám poſelſtwj, kteréž wám způſobj radoſt welikau, kteráž bude wſſemu lidu: nebo narodil ſe wám dnes Spaſitel, genž geſt Kriſtus Pán, w městě

[1]) 5, 2 [2]) Gednorozený nazýwá ſe často we ſwatém pjſmě také prworozeným, u př. Když úwodj prworozeného (Bůh) na okrſſek země, dj: A klaněgte ſe gemu wſſickni angelé Božj. Žid. 1, 6. Bůh Otec ale giſtogiſtě má toliko gednoho Syna, a předce geg ſwaté pjſmo dle obecného způſobu mezi lidem nazýwá prworozeného. Mohlk ſe ale gednorozený syn lidſky dobře nazýwati prworozeným, proto, že ſe při geho narozenj nemohlo napřed wědětj, že ſe po něm žádné giné djtě těm rodičům nenarodj.

Digitized by Google

Dawidowě, totiž w Betlémě. A toto wám (dáwám) znamenj, dle kteréhož byste geg od wſſelikých narozených rozeznali: Naleznete nemluwňátko plénkami obwinuté a položené w geſlech. Z čehož patrno: že geſle tyto byly obecné a wůbec známé. A hned w tom okamženj s angelem tjmto bylo (připogiwſſi ſe k němu) množſtwj rytjřſtwa nebeſkého, t. g. množſtwj giných duchů nebeſkých gakožto rytjřſtwo wjtězné, chwáljcjch Boha a křaucjch: Sláwa na wyſoſtech, t. g. na nebeſjch Bohu a na zemi pokog, t. g. ſpaſenj a blaženoſt, lidem dobré wůle; to geſt těm, genž tauzebně přiſſtj Meſſiáſſowo očekáwagjce, hotowi gſau geg přignauti a ochotně následowati. Na to pak, když ſe duchowé tito nebeſſtj do nebes zpět odebrali, prawili paſtýři weſpolek: Pogďme až do Betléma, a wizme to ſlowo, totiž tu wěc, genž ſe ſtala, kterauž Pán ukázal nám ſkrze poſelſtwj angela.

I přiſſli na to mjſto chwátagjce, gſauce žádoſtiwi widěti Spaſitele, a nalezli Marii a Joſefa, i nemluwňátko položené w geſlech; wſſe tak gakž gim bylo powědjno od angela. Widěwſſe pak toto, poznali o ſlowu, kteréž gim praweno bylo o tom djtěti; že totiž toto djtě geſt to, kteréž gim, gakož Spaſitel bylo zwěſtowáno, což tito wſſudy rozhlaſſowali. I diwili ſe wſſickni, kteříž to ſlyſſeli, těm wěcem, kteréž gim byly praweny od paſtýřů. Neywjce wſſak to dogalo Marii, kteráž mnoho ſice nemluwila, ale gako tichá pozorowatelkyně rad Božjch zachowáwala wſſecka ſlowa ta, ſkládagjcj ge w ſrdci ſwém; uwažugjc totiž w duchu naplněnj ſtarých proroctwj a wěrnoſt Božj w plněnj zaſljbenj, a takto u wjře poſilněna a ztwrzena očekáwala času od prozřetelnoſti Božſké uloženého k wyplněnj oſtatnjch rad Božjch. I nawrátili ſe paſtýři welebjce a chwáljce Boha ze wſſech wěci, kteréž ſlyſſeli a widěli, tak gakž bylo powědjno gim, nemohauce pak zapomenauti na radoſtnau a znamenitau událoſt tuto.

Rozgjmánj.

w. Jan Zlatoúſtý mage na den narozenj Božjho kázanj, počjná takto: „Což patriarchowé tauzebně očekáwali, prorokowé předpowjdali, a ſprawedlniwj widěti ſnažně žádali, to ſe wyplnilo dneſſnjho dne. Bůh ſe zgewil na zemi w těle lidſkém a přebýwal mezi lidmi. A protož radugme ſe a weſelme ſe! Nebo, dokládá, zapléſal-li Jan w žiwotě matky ſwé, protože přiſſla Maria k Alžbětě, matce geho, čjmž wjce nám ſluſſj ſe radowati w tento den, w kterýžto widjme netoliko Marii, ale i Pána ſamého, Wykupitele Božſkého; čjmž wjce ſluſſj nám ſe weſeliti z geho narozenj a diwiti ſe welikému tagemſtwj geho wtělenj, kteréž žádnau myſlj ſe nedá wyſtihnauti“ [1])!

A k čemu tento ſw. učitel cjrkwe wyzýwá swůg lid, k tomu wyzýwá i tebe, milý křeſťane,

[1]) Homilie na den naroz. Pána Kriſta.

Digitized by Google

cjrkew sw. dnes, k tomu tě wzbuzuge dnessnj slawnost a k tomu tě pudj i wlastnj srdce twé. Ano gsi-li wěrný učennjk Kristůw, zdárný syn cjrkwe swaté, a nenj-li srdce twé porussено: radug se a wesel se! — Wssak ale, aby radost twá měla základ a byla dokonalá, pozastaw se a rozgjmey weliké tagemstwj toto wtělenj Syna Božjho, gakéž wyprawugj swatá Ewangelia!

Rozgjmey z prwu, milý křesťane, čas, kdy se wtělil Syn Božj! — Pán se narodil za času cjsaře Auǧusta. Tedy práwě w ten čas, kterýž předpowědjn gest od patriarchy Jakuba, že nebude odgata berla (králowstwj) od Judy a knjže z beder (z potomstwa) geho, dokawadž nepřigde, kterýž má poslán býti a on bude očekáwánj národů“ [1]). A práwě w tuto dobu byla odgata berla od Judy a panowánj bylo w rukau cizince Heródesa; rowněž i bylo očekáwánj Messiásse w ten čas neytaužebněgssj. Židé, uwyklj samostatnosti a magjce se za národ wywolený, těžce nesli nadwládu řjmského cjsaře a protož wolali úpěnliwě o Messiásse. A hle, když tauha tato byla neywětssj — byl Pán neybližssj. A doba tato byla přjsstj Páně také neypřjhodněgssj. Práwě w tuto dobu byly wálky po wesskeré řjssi řjmské ukončeny a na zemi panowal wsseobecný pokog. I toto mělo wýznam swůg. Owssemť tak to muselo býti, aby Božský Wykupitel giž w přjchodu swém naznačil, že on gest to předpowězené „knjže pokoge“ [2]), kteréž nám tu přineslo pokog, gakýž žádný swětu dáti nemůže. A tak to muselo býti, aby záře swětla swatého Ewangelium geho mohla wzegjti a rychle rozssjřiti se po wesskerém okrsslku země.

Spasitel se narodil za času cjsaře Auǧusta. — Gaká to podiwná shoda! Co gest Auǧustus w pozemském ohledu, to a mnohem wjce gest Kristus Pán w ohledu duchownjm. Auǧustus gest mocnář nad welikau řjssj řjmskau; Kristus gest Pán wsseho swěta, a hlawa a panownjk celé cjrkwe swé po wesskerém swětě rozssjřené. Auǧustus přemohl wssecky nepřátely; Kristus gest wjtěz smrti, hřjchu a ďábla. Auǧustus byl množitel řjsse swé; Kristus gest množitel králowstwj Božjho. Auǧustus způsobce pokoge, Kristus půwůdce a knjže pokoge nebeského. —

Spasitel se narodil za času cjsaře Auǧusta, když tento dal wyrčenj, aby popsán byl celý swět. A práwě tjm se wyplnilo proroctwj: že totiž Messiáš se narodj w Betlémě. „Wiztež, mogi milj, wolá tuto sw. Jan Zlatoústý, wiztež maudrost a prozřetelnost Božj, kteráž umj použiti wěřjcjch i newěřjcjch k prowedenj záměrů swých, aby ti, kteřjž od prawé služby gegj gsau gesstě wzdáleni, naučili se znáti moc a welebnost Božj. Wyrčenj toto Auǧustowo wedlo matku Páně z Nazaréta do předpowězené wlasti Wykupitelowy“ [3]). Tak řjdj Pán mysslenj lidská, aneb raděgi nechawá gim úplné swobody, ale přitom činj, aby newědomky slaužili k uskutečněnj wěčných rad geho; a takto musj také Auǧustus, ač newěda, k wyplněnj proroctwj starého přispjwati.

Božský Wykupitel se narodil w noci a to sice w té ročnj době, když slunce giž wýsse postupuge, noc se krátj, a dne počjná přibýwati. To nám připomjná onu dlauhau noc starého wěku, kdež husté tmy bludu a neprawosti přikrýwaly zemi, a kdež skljčenj národowé wolali úpěnliwě: „Rosu deyte nebesa s hůry a obla-

[1]) I. Mogž. 49, 10. [2]) Jes. 9, 6. [3]) Loco citato.

kowé dsstěte sprawedliwého.“ Než giž přicházj Pán, slunce sprawedlnosti giž wycházj, noc mizj a den nastáwá, a rosa nebeské milosti padá s hůry a občerstwuge wyprahlau zemi. O, swatá to noci, kteráž gsi zapudila temnosti a přinesla swětu přežádaucjho Spasitele, wjtey nám! —

A gako, uwažuge čas narozenj Páně, w tom spatřiti musjš, milý křesťane, prst zwlásstnj prozřetelnosti Božské, spatřjš též podiwné řjzenj Božj, když uwážjš mjsto, kdež se narodil očekáwaný Spasitel.

Wykupitel se narodil w zemi judské, w kautě Asie, obýwaném od lidu židowského, powrženého a nenáwiděného. I kdo by tu hledal rodisstě welikého Spasitele? A předc to byla země k wywedenj a rozssjřenj skutku geho wykaupenj neypřjhodněgssj, gežto Bůh nebeský i k tomu chtěl použiti lidských prostředků, gak dalece postačowaly. Národ židowský zagisté zachowal ne bez zwlásstnjho řjzenj Božjho mezi wssemi národy oboru zemského gediný wjru w prawého Boha; on měl tu neylepssj známost o Bohu a měl neywýborněgssj zákon. Tu měl Božský Wykupitel giž základ a půdu, na kteréž mohl dále stawěti a nebeskau prawdu swau a ctnost nebeskau hlásati. K tomu byl také národ židowský toho času po wesskerém swětě rozptýlen a tudjž se mohlo odtud swaté Ewangelium rychle a snadně do wesskerého swěta tjm spjsse rozssjřiti, poněwadž židowská země dle položenj swého stála we spogenj skoro s celým tehdáž známým swětem, gakož i wssickni židé chodjce na slawnost do chrámu, stáli s Jerusalémem we spogenj. Takto zrodiw se Wykupitel w Judstwu, wolil sobě to neypřjhodněgssj mjsto, zároweň wyplnil tjm i proroctwj, kteráž gednohlasně zwěstowala, že Messiáš wygde z Judstwa. — Wykupitel narodil se w Betlémě. Tjm plnj Wykupitel s gedné strany proroctwj dáwno zwěstowané a s druhé strany ukazuge, k čemuž přicházj. Nebo giž před wěky prorokowal prorok Micheáš: „A ty Betléme Eufrata, maličký gsi w tisjcjch (městech) judských: z tebe mi wygde, genž bude panownjkem w Israeli“ [1]). K čemuž dobře dokládá swatý papež Řehoř: „Dobře se rodj w Betlémě. Betlém totiž se wýkládá co dům chleba. A on zagisté gest, genžto dj: Gá gsem chléb žiwý, kterýž gsem sestaupil s nebe. Mjsto tedy, kdež se Pán narodil, slaulo giž dřjwe dům chleba: poněwadž napotom se mělo státi, aby se tam zgewil w těle ten, genž měl dusse swých wywolených chlebem duchownjm nasytiti a občerstwiti. Kterýžto se nerodj w domě otcowském: aby ukázal, že skrze člowěčenstwj swé, kteréž na se přigal, gako w cizině se zrodil“ [2]).

Uwažug také posléz, milý křesťane, staw, w gakémž přicházj Božský Wykupitel na swět.

Hle, on přicházj gako slabé djtě na swět! Ale práwě tjm dáwá swětu na gewo swau Božskau moc a welebnost. Nebo kde se gewj tato lépe, než když z malých a nepatrných wěcj weliké a podiwu hodné wěci wywozuge. Ge-li tomu tak, wiz, milý křesťane, toto Betlémské djtě! Co může býti sladssjho, co zdáti se mdlegssjho, než nemluwně a předc gest to djtě, kteréž weliké wěci způsobilo, gak před narozenjm tak i po něm! Hle, giž od počátku swěta tauž wssecko stwořenj po něm, a nebe a země, wsse přispjwá k tomu, by na swět přissel. K tomu cjli wolá Pán Bůh Abrahama, k tomu cjli sesjlá Mogžjsse, wysjlá proroky, k tomu cjli powstáwagj řjsse a hynau. A

[1]) Micheáš 5, 2. [2]) Hom. 8. in Evang.

gedwa že přigde přežádaucj djtě toto na swět, hle gaké diwy koná! — Giž spěchagj z dalekých kragin mudrcowé, a kořj se gemu a přinássegj mu dary swé, z geho narozenj se leká Heródes a celý Jerusalém s njm; toto djtě naplňuge zákonnjky a učitele podiwenjm, wywracj modloslužebnost, porážj staré bludy, wyhlazuge zakořeněné neprawosti; kyne a přjroda ho bude poslauchati; na rozkaz geho uzdrawj se nemocnj, uwidj slepj, uslyssj hlussj a mrtwj budau wstáwati z mrtwých, — naplnjk toto djtě zemi diwy a zázraky. Posléze když bude umjrati, slunce se zatmj a skály se budau pukati, pak wstane z mrtwých, založj řjssi králowstwj Božjho, kteráž se brzy rozssjřj po celém swětě a trwati bude na wěky, a zwěstowati bude sláwu a welebnost Božj. Hle wesskeré tyto diwy berau počátek giž w Betlémě — to způsobj toto slabé nemluwňátko. O, kdyby byl přissel Božský Wykupitel gako něgaký weliký král s welikau mocj a silau, mnohý by w tom newiděl nic welikého, aniž by tu znamenal moc Božj; že pak co djtě přicházj, a předc takowé weliké wěci působj, kdož tu newidj moc a welebnost Božj, kteráž slowem swým swěty twořj a wywracuge, a nepatrná seménka rozsjwá, aby lesy powstaly? — O, wjtey, wjtey nám Božské djtě, nebeské nemluwňátko, myk známe tebe! Práwě tjm, že takto přicházjš k nám, zgewugeš nám swau Božskau moc a maudrost a welebnost w neykrásněgssjm swětle! Ano, w twém snjženj widjme twau welebnost, w twé slabosti twau moc a sjlu, a protož se tobě kořjme a tebe welebjme gakožto mocného Pána a Wykupitele swého! — Božský Wykupitel přicházj také gako chudé a sprosté djtě na swět. Hle, on nemá, kamž by položil hlawu swau a čjmž by přiodil swau nahotu; sprosté gesle gsau geho kolébkau a chudobné plénky geho oděwem! Ale práwě tjm gewj swau neskonalau lásku k nám a ukazuge, že gest oprawdu nassjm Spasitelem. Že přissel k nám s nebe a k nám se snjžil, bylať to owssem weliká láska. A wssak kdyby byl přissel w sláwě swé nebeské a welebnosti, kdož by poznal tuto lásku geho, zdálo by se, že hledá wjce sebe, swau sláwu, nežli nás a spasenj nasse. Ale že sebe tak zmařil, způsob služebnjka na se přigaw, a giž w kolébce snássel nasse bjdy a strasti, kdož tu newidj, že nehledá ničeho, než spasenj nasse? Kdož by tu nezwolal s celým srdcem:

O, co tebau hnulo, žes se tak ponjžil,
Co k tomu nutilo, abys hřjssným slaužil:
Než milost horliwá, ta sprawedlnost Twá!
Chtěls gi wždy činiti, nassjm Otcem býti,
Kriste, králi náš! —

Kdož newidj w něm swého Spasitele, kterýž, aby nám mohl we wssem býti pomocnjkem a prostřednjkem, wssecky bjdy a strasti nasse na se béře, a to giž od kolébky. Čj srdce by nezaplálo láskau k takowému Spasiteli, kterýž nás tak milowal? Protož wjtey, wjtey nám, Božské djtě! twé snjženj táhne srdce nasse k tobě, twá wraucj láska rozněcuge nás — my tě poznáwáme co přelaskawého Spasitele swého!

Božský Wykupitel přicházj na swět co chudé a sprosté djtě, a tjm, práwě tjm gest nassjm učitelem a utěssitelem. „K čemu," wolá tuto sw. Bernard, „k čemu bylo potřebj, že se Kristus tak snjžil, že Pán, welebnost sama, takowau ugmu sobě učinil? K čemuž ginému, než abychom i my totéž činili! On k nám wolá giž nynj hlasitě přjkladem swým, což napotom i slowy zwěstowati bude, totiž: „Učte se ode mne, neboť gsem tichý a po-

Digitized by Google

korný srdcem“ [1])! Sem, sem k geslem, ó milý křesťane, a uč se tu pokoře a ponjženosti. Obrať zřetel swůg na hrozné snjženj Božského Wykupitele w geslech, a poslyš, co tobě dj: O, člověče, ty se wypjnáš a máš se za welikého: a wiz, gak hluboko gsem se gá snjžil, abych se k tobě přibljžil; ty se pyssnjš swým rozumem a swým uměnjm: a wssak, poněwadž tě newědomosť hubila, muselť gsem gá, gsa wěčná maudrosť, přirozenosťj twau přiodjti se a podobným se tobě státi, abych byl twým učitelem. Ty se honosjš swau mocj a silau: pozneg wssak mdlobu a slaboť swau, wida gak se musela wssemohaucnosť snjžiti, aby tě posilnila. Otroku, ty si zakládáš mnoho na swé swobodě, a gá gsem we wázbách, w plénkách, bych rozwázal wazby twých hřjchů.

O, kdož by tu nezwolal: To gest můg Spasitel, můg přjklad, můg Pán a můg Bůh! On přicházj w bolestech na swět, a gá bych chtěl gen w rozkosssjch se kochati? On ležj na slámě w geslech, a gá bych měl gen pohodlj žiwota wyhledáwati? On gest přiodjn plénkami, a gá bych chtěl sskwostným rauchem se krássliti? On snássj pro mne chudobu, snjženj a wsselikau strast, a gá bych nechtěl pro něho nic trpěti? O, gak bjdný stogjm tuto před tebau, powržený a chudobný Ježjssi! lpjm-li sám na sobě a zakládám-li slávu swau na statcjch swěta. Gak neobřezaného srdce gsem gá! Ty gsi se zbawil pro mne wssj slávy a stal gsi se chudým, Spasiteli můg! a gá pro tebe se nechci ničeho, ani hřjchu odřjci. O, gak daleko gsem wzdálen od tebe, Ježjssi můg, pro mne tak snjžený, prokljnám-li w netrpěliwosti žiwot swůg za dnů strastných, a nařjkám-li w bjdě a w nauzi na den narozenj swého.

Pán ležj w geslech. Přistupte ke swatým geslem geho, wy, zarmaucené a skljčené dusse každého druhu, wám wlastně přisluššj obklopiti geho kolébku; nebo tuto spočjwá utěssitel wáš, kterýž wám giž káže skutkem, což potom hlásal: „Pogďte ke mně wssickni, kteřjž obtjženi gste, a gá občerstwjm wás“ [2])! Přistupte sem wy, kteřjž gste opowrženi, hle, Pán nenalezl přjbytku na zemi, leč w geslech a w chlébě. Přistupte wy, kteřjž nemáte, kde byste sobě odpočinuli a čjm byste se přiodili, hle Pán ležj w geslech obwinut plénkami, nemage, kam by położil hlawu swau a čjm by přiodil nahotu swau! Přistupte wy, kteřjž pronásledowánj, protiwenstwj a sauženj trpjte, hle Pánu'giž w kolébce se záhuba strogj! — Slowem, přistupte wssickni, kteřjž kwjljte a pláčete, pospěšste k němu, genž sám slzj, aby setkel slzy wasse. O, kdyby ples a hlučné radowánky se ozýwaly u kolébky geho: gakého občerstwenj by tu nalezla dusse wasse skormaucená? Ale že on sám bjdy wasse snássel, a to giž od prwnjho wkročenj swého na swět: to musj pozdwihnauti skormaucenau mysli wassj a naplniti gi útěchau, an widjte, že gest zkussený we wssem, a tudjž že může býti we wssem wassjm pomocnjkem, wassjm utěssitelem. A protož wjtey nám, Božský Wykupiteli we swé chudobě a sprostotě! Právě proto uznáwáme tebe za swého učitele a utěssitele, přiznáwáme se w lásce, w pokoře a w oddanosti k tobě, Pane Jesu Kriste náš!

Wyprawuge se, že sw. Anežka z Fuligno spatřila gednau u widěnj Krista Pána w podobě djtěte a zaslechla slowa geho: „Nikdo mne nespatřj welikého, kdo mne neuzřj ma-

[1]) Mat. 11, 29. [2]) Mat. 11, 28.

Digitized by Google

lého.“ I porozuměla dobře slowům těmto a poznala, že se gimi nic giného nemjnj než: Nikdo nebude mjti aučastenstwj slávy Kristowy, kdo neměl aučastenstwj geho pozemského snjženj; žádný nebude welikým s Ježjssem w prawé slávě Božj, w blahoděgném působenj pro sebe a pro giné; leč by nebyl prwé na zemi malý a nepatrný w očjch swých: žádný nedosáhne slávy onoho života, kdož gediné a wýhradně wyhledává, což tohoto světa gest. Proto i nemilowala tato světice Božj nic wjce, než chudobu a pokoru [1]). A zagisté od té doby, co sám Syn Božj chudým se stal, zanechali mnozj bohatstwj swého a zwolili sobě dobrowolnau chudobu, aby následowali Krista Pána. Mezi těmito zasluhuge přede wssemi nassi pozornost sw. Frantisšek z Assisi, kterýž wesškeren statek swůg i své gměnj chudým rozdal, a podál hluku světa w tiché klášternj samotě Bohu slaužil. Aby wssak tuto lásku swau k chudobě w sobě rozmnožil, nerozgjmal sobě ničeho raděgi, než chudobné a sprosté djtě w Betlémě, kterémž opustiwssi slávu nebes, pro nás se tak hluboko snjžilo. Zwlášště pak se zabjral o wánocech w toto rozgjmánj, při čemž prolewal potoky slz. Tři léta před swau smrtj postawil si gesle, aby tjm živěgi si předstawiti mohl narozenj Páně. W lese, blj klášstera, wystawěl chlév a w něm gesle a oltář, a na něm postawil Ježjsse ležjcjho w geslech a Marii a Josefa wedlé něho. Wsse bylo slawně oswjceno. Tuto se shromáždil s bratřjmi ku slawenj swaté noci, a zblj a zdaleka sesšlo se množstwj lidu k slawnosti této. I konaly se slawné služby Božj a wssickni byli pohnuti, když sw. Frantisšek sám gim wyprawowal lásku Božjho Syna. „Milugme betlémské djtě,“ wolal on, „kterémž nám dalo takowé důkazy lásky, by srdce nasse sobě zjskalo. Milugme ge i my a prokazugme mu swau lásku, lásku wraucj za lásku geho neskončenau“ [2])! — Tak wzalo stawenj geslj o wánocech swůg původ.

Bylo to w polowici dwanáctého stoletj, an gednoročné djtě, gménem Bohumjr III., wéwoda brabantský, na trůn pozdwiženo bylo. Poddanj geho přisahali mu wěrnost, a hned na to táhli do boge na nepřátely, kteřjžgim chtěli samostatnost odnjti. Newywolili wssak sobě za neywyššjho wůdce žádného giného než toto korunowané djtě. Wzali ge s sebau na bogisště i s kolébkau, kterauž to uwázali na wysokau wrbu. A zagisté žádné prowolánj aniž powzbuzowánj nemohlo lépe působiti na bogownjky, než pohled na slabé toto knjžecj djtě. Zmužile stupowali ku předu; bogácnj pak, kteřjž giž nazpět ustupowali, obrátili se rychle, poněwadž ge pohled na toto djtě zahanbenjm naplnil, a wýsledek toho bylo slawné wjtězstwj [3]).

I ty, milý křesťane, pozuey w noworoženém djtěti betlémském krále swého, welebného w snjženj, wznesseného w dětinstwj, mocného w slabosti a bohatého w chudobě; a přisahey mu wěrnost a oddanost po wesškeren žiwot swůg! I twůg žiwot gest ustawičný bog, ku kterémuž mnoho zmužilosti gest potřebj. Gakého lepšjho wůdce můžeš sobě zwoliti, než toto betlémské djtě, na gehožto rameně, gak dj prorok, giž nynj knjžetstwj učiněno gest, ano nese břjmě wesškerého lidstwa a gehož gméno gest Silný [4]). Na ně popatř, když budeš umdlewati, na ně popatř, když sila twá bude klésati, skrze něho a s njm zagisté swjtěžiš! —

---

[1]) Veiths Homilienkranz V. djl. [2]) Bonaventura c. 10. vitae s. Francisci. [3]) Veith's Festpredigten 1. djl str. 41. [4]) Isai 9.

Digitized by Google

Božský Wykupitel se narodil. Ay, tu ležj gako chudě djtě obwinut plénkami w geslech. Betlém a celé Judstwo odpočjwá pohřjženo we snu, žádný člowěk w celém swětě newj o tomto tagemstwj, gediné Maria a Josef. A kdyby i tito rozssiřowali zpráwu tuto a hlásali swětu: Djtě nasse gest ten zasljbený Messiáš; žádný by gim neuwěřil. A předc nemělo zůstati přjsstj toto Páně skryté. Bůh tedy sám oznámil swětu přjsstj Syna swého. A kdož gsau ti blaženj, gimžto se stalo napřed zwěstowánj toto? Snad Heródes? či neywyšssj kněžj? snad zákonnjkowé a fariseowé? — Nikoliw. Gsau to sprostj, chudj pastýři, kterýmž narozenj Páně zprwu zwěstowáno gest, a to se nestalo bez přjčiny. Oni byli sice sprostné, ale přjmé a nepředpogaté mysli, protož uwěřili rádi, kdež nebylo žádné přjčiny k pochybowánj; oni byli chudj, ale wjce chudj duchem (pokorného srdce), tudjž gim byla wjtaná zpráwa tato taužebně očekáwaná. Heródes nežádal sobě Messiásse, boge se o trůn; neywyšssj kněžj, zákonnjci a fariseowé by se napřed hádali a rozumowali, zdaliž může býti Spasitelem, kterýž tak chudý přicházj na swět, a newěřili by tomu; bohatj nedbali o Messiásse — střjbro a zlato a statky tohoto swěta, ty byly gegich radost a gegich tauha. Proto wolil sobě Hospodin chudé pastýře, a z toho měl swět poznati, gakých dussj hledá Pán, a gakým dussjm zgewuge swá tagemstwj — a kdož se stanau spasenj geho aučastni, že gsau to zwlásstě chudj a to netoliko chudj statkem, nýbrž a zwlásstě chudj duchem, přjmé, sprostné, swau nedostatečnost uznáwagjcj a prawdu a sprawedlnost upřjmně hledagjcj dusse. Proto dj sám Wykupitel: „Blahoslawenj chudj duchem; neboť gegich gest králowstwj nebeské,“ a welebj Otce, že skryl tagemstwj před maudrými a opatrnými (hrdými mudrci) a zgewil ge maličkým (sprostým a wssak wolným) [1]). Nermuť se tedy, křesťane milý, že gsi chudý a powržen na swětě a nemysli, že snad zapomjná Pán na tebe. Nikoliw; budiž chudý i duchem a Pán přigme tebe a powýssj tebe a zgewj tobě, o čemž welicj a wznessenj tohoto swěta ani zdánj nemagj! — Gakož ale chudj tito pastýři byli schopni ku přigetj zpráwy této o narozenj Páně, rowněž i byli neyzpůsobněgssj k tomu, aby rozssjřili gi u obywatelů betlémský; poněwadž gakožto sprostnj lidé nemohli tak lehce w podezřenj upadnauti, že si tuto zpráwu wymyslili. „Čjm sprostssj byla gegich osoba, tjm schopněgssj a způsobněgssj byla k zjskánj wjry. Neumj zagisté klamati sprostnost;“ dokládá tuto sw. Ambrož [2]). Alexander Weliký přál sobě, aby Homér, slawný básnjk starobylosti řecké, powstal; poněwadž on gediné mohl hodně oslawiti a rozhlásiti slawné skutky geho; Kristus Pán ale toho nepotřebowal, on nepotřebowal krásných a uljčených slow; skutek lásky geho zagisté byl dosti weliký a wznessený sám o sobě a předůležitý swětu; tu tedy nebylo třeba wýmluwnosti řeči: nýbrž toliko prawdy a upřjmnosti.

Znameney také, milý křesťane, že se narozenj Páně zwěstowalo pastýřům, bdjcjm a stráž nočnj držjcjm nad stádem swým. Tedy těm, genž wěrně plnj powolánj swé, byť by sebe nižssj, sebe sprostssj a powrženěgssj byli, a genom těm, kteřjž u plněnj powolánj swého bdj, magjce zřetel na srdce swé a obrácené oči ducha k nebesům, aby se nezamotali w péče a starosti pozemské a pro časné wěci neztratili wěčných, toliko těm se zgewuge Pán a uděluge gim swé mi-

[1]) Mat. 11, 25. [2]) Sermo 9.

losti a wolá ge k wyššjm wěcem. O, kdož w nečinnosti zanedbáwá swaté powolánj swé a w leniwosti se oddá hřjssnému snu, ten newj nic o Pánu a nezakusj milosti a spasenj geho. Protož wolá sw. Pawel: „Wstaň, kterýž spjš a oswjtj tebe Kristus“ [1])! Proč si tedy nařjkáš, proč si ztěžugeš, že přjliš njzké a sprosté gest powolánj twé. Powolánj si dáti nenj wěc člowěka, — tot wěc Hospodinowa, kterýž wykazuge práce čeledi swé a wssak wěrně a swědomitě plniti powinnosti swé a při tom léčiti a ostřjhati dusse swé od zkázy swěta; tot wěc každého z nás, a to wlastně dodáwá ceny člowěku a činj geg hodna wyššjho powolánj a wětssjch milostj.

Narozenj Páně gest zwěstowáno z prwu pastýřům. A skrze koho? Skrze angela. „Angel Páně stál podlé nich a gasnost Božj obkljčila ge,“ dj swaté ewangelium. Gak sprostnj a chudobnj byli poslauchači, tak wzneseněj a slawnýj byl kazatel, genž wánočnj řeč mluwil k nim — totiž angel Páně. Nebo zpráwa tato, kterauž gim měl zwěstowati, byla hodna, aby gi ústa angelská zwěstowala. A angel Páně mluwil k nim; nebo angelowé gsau služebnj duchowé, posláni k službě pro ty, kteřjž obdržj dědictwj spasenj [2]); a gakau lepssj a wětssj službu mohl prokázati lidem, než když gim zwěstowal narozenj přežádaucjho Wykupitele. Angel Páně stál podlé nich — on se k nim přibljžil; tot znamenj přátelstwj! Nebo záhodno, aby, když nebesa se spřjznila s zemj, aby se i angelé spřjznili s lidmi; a když Kristus se stal nassjm přjtelem a nassjm bratrem, aby také angelé byli nassimi přátely.

A gak znělo toto angelské poselstwj k pastýřům? „Nebogte se; nebo ay, zwěstugi wám radost welikau, kteraž bude wssemu lidu: nebo narodil se wám dnes Spasitel, genž gest Kristus Pán, w městě Dawidowě!“ Slyssjš to poselstwj, dusse křesťanská? — Angel zwěstuge radost, kteráž bude wssemu lidu, Spasitele, kterýž se narodil wssem! Proč truchljš, proč se rmautjš? Zdali nepatřjš i ty k lidu, a zdali se i tobě nenarodil Spasitel? Snad tě wina tjžj, a ty se domnjwáš, že Pán tě opustil a zawrhl? Nebog se, gessitě nepřicházj co Saudce, přicházjť gako Wykupitel swěta, — wsseho lidu — nepřissel zatratit swěta, nýbrž přissel hledat a spasit, což ztraceného gest; přissel tedy spasit také tebe! „Nebog se!“ Tot radost, kterauž zwěstuge angel tobě dnes! Předstaw si, gakoby angel Páně sám stál w lesku swém nebeském před tebau a zwěstowal ti to poselstwj. A w skutku stogj tu cjrkew swatá, neposkwrněná chot Spasitelowa, a wolá ku každému z nás bez rozdjlu, gakž wolal angel k pastýřům: „Nebogte se, zwěstugi wám radost welikau!“ A nenj-li ti na tom dosti, slyš, co swatý papež Leo Welikýj wolá k nám ke wssem w řeči swé o narozenj Páně, an dj: „Neymilegssj! Wykupitel náš se nám dnes narodil: radugme se. Aniž by bylo slussno dáti mjsta truchliwosti (w srdci), když se stalo narozenj žiwota, genž zapudiw bázeň smrti, poskytuge nám radost zaslibené wěčnosti. Žádný nenj z aučastenstwj radosti této wylaučen. Wssickni magj gednu obecnau přjčinu k radosti; poněwadž Pán náš, zhaubce hřjchu a smrti, gakož žádného bez winy nenalezl, tak i ku wykaupenj wssech přissel. Nechť pléská sprawedliwý, poněwadž se přibližuge k palmě wjtězstwj; nechť se raduge i hřjssnjk, po-

[1]) K Efez. 5, 14. [2]) K Žid. 1, 14.

Digitized by Google

něwadž se wyzýwá k odpusstěnj, newěřjcj pak ku žiwotu. Syn Božj zagisté w plnosti času, kterýž newyzpytatedlná hlubokost božské rady uložila k smjřenj pokolenj lidského s Půwodcem swým, přigal přirozenost lidskau na se, aby wynálezce smrti, ďábel, byl práwě tjm přemožen, čjm swjtězil..... Děkugmež tedy, neymilegssj, Bohu Otci skrze Syna w Duchu swatém, že z weliké lásky, kterauž milowal nás, smilowal se nad námi, a an gsme w hřjssjch zemřeli, w Kristu obžiwil nás, bychom byli w něm nowé stwořenj, nowé djlo rukau geho. Odložme tedy starého člowěka se skutky geho, a dosáhnuwsse aučastenstwj narozenj Kristowa, odřekněmež se skutků těla. Uzneyž, ó křesťane, důstogenstwj swé: a učiněn gsa aučastným Božské přirozenosti, nechtěg se nawrátiti k staré porussenosti hřjssným žiwotem. Pomni gen, gaké hlawy, gakého těla gsi audem" [1])! —

„A toto wám budiž za znamenj: Naleznete nemluwňátko, plénkami obwinuté a položené w geslech!" dokládá konečně posel Božj. O, gestli kdy platj slowo Páně: že Božj mysslenj negsau mysslenj lidská, platj to zagisté o znamenj, po kterémž měli pastýřowé poznati noworozeného krále: „Naleznete nemluwňátko plénkami obwinuté, položené w geslech." Zdaliž by nebylo spjsse očekáwati, že posel Božj ge poukáže na králowský palác, kdežto by přežádaucjho Spasitele nalezli w stkwostné komnatě, na hedbáwj a ssarlatu odpočjwagjcjho a nádherau a wsselikými rozkossemi obklopeného? Což pak se měl Wykupitel gen z toho poznati: že neměl giného ochrance než chudého tesaře, žádné giné pěstitelkyně než chudobné, panenské matky, žádného lepssjho přjbytku než toliko geskyni, a žádného pohodlněgssjho lůžka než chudobných geslj? W skutku buď že uwažugeme lidský půwod Wykupitele neb geho Božskau sláwu, w žádné přjpadnosti nezdá se býti znamenj toto přiměřené a hodné důstognosti geho. Žalmowé zwěstugj o něm, že přiodjn gest swětlem gako něgakým rauchem: a hle tuto halj chudobné plénky nahotu geho. Prorok dj o něm, že „nebesa gsau geho trůn, a země podnožj noh geho:" a ay tuto gest geskyně geho palácem a gesle geho trůnem. Isaiáš prorok dáwno wěsstil o něm: „Ey Hospodin náš Bůh, gehožto gsme očekáwali, on gest to, genž wyswobodj nás:" kde gest ale tuto geho sláwa? A wssak odwrátjme-li od lesku wssemocnosti zrak swůg a uwážjme-li, že Kristus Pán přissel, aby pokolenj lidské, choré a se smrtj zápasjcj, w bludech a w hřjssjch pohřjžené, zhogil a pozdwihl: zagisté lépe ocenjme toto znamenj, dle kteréhož měl poznán býti, a shledáme, že práwě toto a ne giné mohlo býti znamenjm narozeného Wykupitele. „Žádný, dj dobře sw. Auǧustin, nemůž giného k wýssi swé pozdwihnauti, gestliže nesestaupj k njzkosti geho. Proto také sstaupil Wykupitel s wysosti Božské sláwy swé a wssak bez wssj sláwy a beze wsseho pohodlj, s kterýmžto smrtedlnj lidé se snažj zawiněnau wnitřnj chudobu swau zakrýti a pozemský žiwot swůg pohodlný sobě učiniti. Prost wsseho, w čemž sobě pýcha, smyslnost a soběctwj pozemského člowěka tjm wjce libuge, čjmž wjce se wzdálila od prawého žiwota, wzal gest Wykupitel břjmě pozemského žiwota nasseho na se, aniž pak použil prostředků a pomůcek obljbených, gaké žiwotu wezdegssjmu dodáwagj zdánliwého lesku a sláwy; on se snjžil tauž měrau

[1]) Sermo 1. de nativ. Domini.

gakauž se člowěk neprawě powýssil; a protož sestaupil netoliko na zemi a stal se aučastným přirozenosti lidské; abrž se snižil až k geslem, k smrti křiže a k hlubinám předpeklj. Proto také nalézáme počátek a konec žiwota geho podobnými okolnostmi wyznačený, tak že gsau si skoro rowny. Chudý přicházj na tento swět: a chudý geg opaussti. Gako slabé nemluwně bez pomoci rodj se: a co sprostný a powržený umjrá, neotwjrage úst swých, aby sobě pomohl. Když se narodil, neměl přístkessj w hospodě; když umjral, byl kříž smrtelným lůžkem geho, a neměl ani mjsta, kdež by byl položil hlawu swau. Když přissel na swět, obwinut gest plénkami: a když se konec žiwota geho přibližil, byl swázán a spután prowazy. Půlnocnj temnost kryla geho zrozenj: a při smrti geho zatmělo se slunce o samém poledni. Když se zrodil, plakal gako slabé nemluwně: a když umjral, wolal hlasem welikým k Otci nebeskému. Když wkročil do swěta, bylyl gsau gesle kolebkau geho: a když opaussttěl swět, byl kříž smrtelné geho lůžko. Eyhle člowěk! wolal Pilát před smrtj geho: eyhle člowěk, woláme i my, když geg widjme co nemluwně plénkami obwinuté a položené w geslech. A wssak právě toto gest i nám znamenj: že on gest ten Spasitel, který gest předpowěděn a měl přigjti na swět; žeť on gest Spasitel náš. Ano, Pane Ježjssi Kriste, my nehledáme žádného giného znamenj. Twé snižení gest nám rukogemstwj, že gsi přissel powýssit nás; twá chudoba gest naše obohacenj, twá slabost naše sjla. Ty gsi zagisté Spasitel náš! —

Sláwa na wysostech Bohu, a na zemi pokog lidem dobré wůle.

Tak zněl onen radostný chwalozpěw, který prozpěwowalo o wánocech rytjřstwo nebeské na luzjch betlémských. O, welebný to zpěw, gakéhož posud neslýchalo pokolenj lidské! Znamenitý to zpěw, w kterémž celý sskutek a aučinky narozenj Kristowa se wyprawugj! Důležitý to zpěw, kterémuž každý porozuměti musj, kdož může důležitost Kristowa narozenj pochopiti! — „Sláwa na wysostech Bohu a na zemi pokog lidem dobré wůle!“ To gest ten wánočnj dar, který přinássj noworozený Spasitel na swět seban Bohu Otci na nebi a lidem na zemi! Znáš ho, milý křesťane? Umjš ho dost oceniti? Uwažug toho! — Sláwa na wysostech Bohu! „Nebesa wyprawugj sláwu Božj a obloha zwěstuge djlo rukau geho!“ dj žalmista Páně [1]). Ano každý twor od neymenssjho červjčka až do welikánského slona, od nepatrné chudobky až do kossatého dubu, od zruka pjsečného až do skal k nebi strmjcjch, wsse hlásá a zwěstuge nám moc, maudrost, lásku a welebnost, slowem sláwu Božj. Ale Bůh neměl sláwy u člowěka. Člowěk, který gakož nějaký kněz mezi Bohem a tworstwem měl we swětě poznati sláwu a welebnost Božj a ctjti a oslawowati gméno geho, nepoznal Boha, Twůrce swého, „a změnil sláwu neporussitedlného Boha w podobenstwj obrazu porussitedlného člowěka, i ptactwa i čtwrnohých howad i zeměplazů a slaužil stwořenj raděgi nežli Stwořiteli“ [2]). Člowěk, který gakožto obraz Božj měl w těle swém swým snýsslenjm, chtěnjm, mluwenjm a gednánjm oslawowati Boha swého, zhanobil sebe sám neprawostmi a nešestmi mrzkými a zohawil na sobě tento obraz Božj. Ano tak hluboko klesl člowěk, že se klaněl tworům a modlám, a tak porussen gest, že se snižil

[1]) Žalm 18, 1. [2]) K Řjm. 1, 21. 25.

Digitized by Google

pod nerozumné zwjře — Bůh neměl sláwy u něho. Ani židé, kteřjž měli lepšj poznánj Boha a zákona geho než ostatnj, neoslawowali, nectili geg přede tak, gakž se slušselo. Bůh gim byl toliko Bohem národu israelského, před njmžto se měl člowěk gen třásti; a zákon Božj byl mnohými ustanowenjmi lidskými a přewráceným wýkladem poruššen, a úcta Božj byla pauhá úcta zewnitřnj bez wnitřnj nábožnosti a wrancnosti. — Bůh tedy neměl ni u židů ni u giných národů sláwy. Tu wšak přišel Božský Wykupitel; on ztroskotal modloslužebnost, a rozžal nám světlo lepšjho poznánj swaté prawdy a ctnosti, učil nás znáti Boha prawého, gakožto Twůrce, Otce wšech lidj; učil ge znáti wůli Božj a plniti ctnost slowem a přikladem swým, a učil ge ctjti prawého Boha w prawdě a w duchu. A hle, ohawná modloslužebnost zmizela, neprawost ztratila swau moc a sjlu: a Bůh gest lépe oslawen we swém lidstwu: a wšjm právem prozpěwugj giž napřed duchowé nebeštj: Sláwa na wysostech Bohu? A neklanjš-li se i ty, křesťane milý, modlám nyněgšjho světa, modlám pýchy, rozkošnosti, chlipnosti, bezbožnosti a wlažnosti; nehyzdjš-li i ty na sobě obraz Božj hřichy a neprawostmi a negsi-li i ty pauhým zewnitřnjm ctitelem Božjm: můžeš i ty radostně zwolati s nebešťany těmito: Sláwa na wysostech Bohu! I w tobě a skrze tebe gest oslawen Bůh! — —

„A na zemi pokog lidem dobré wůle," tak znj druhá část chwalozpěwu angelského. A což gest to tak weliká wěc pokog? — Owšemť. Pokog ducha gestit základ wšj blaženosti a wšj spásy, gest blaženost sama. Co prospjwá wšechen statek, wšecka sláwa, wšeliká rozkoš světa, kdež nenj pokoge? A co škodj bjda a nauze, protiwenstwj a nátisk a wšeliká lopota po zemská, kdež pokog přebýwá w srdci. A wšak tohoto pokoge neměl člowěk. On neměl pokoge s Bohem, nebo hřich a wina, kteráž se stala dědictwjm wešškerého pokolenj lidského, učinila mu Boha nepřjtelem, a gak se wina geho množila, množilo se i nepřátelstwj geho s Bohem. Swatý a spraweddliwý Bůh zagistě nemohl mjti zaljbenj w pokolenj lidském, genž hřjchem a winau porušeno bylo. Tak tu stál člowěk gako nepřjtel Božj, syn hněwu Božjho, rozdwogen s Bohem, aniž si mohl pokoge zgednati — neměltě pokoge s Bohem. A neměl také pokoge s sebau samým. Hřich rozdmychal w srdci lidském hřjssné žádostiwosti a tyto wyssehly w plamen nezkjzených wášnj a náružiwostj, kterýmiž srdce lidské zmjtánw, nemůže mjti pokoge. Od pýchy těká k rozkošjm, od rozkošj k sláwě světské, od sláwy k chlipnosti, a pak po tom po wšem zůstáwá přede prázdné — nemá pokoge, podobagjc se moři, nemstálau bauřj zmjtanému. K tomu i přišlo wědomj winy, kteréž pokalilo mu wšelikau radost a neustále stjhalo geg, nedadauc mu ni pokoge, ni utěšenj. — Tak žil člowěk s rozerwaným srdcem — hledage we světě, čehož mu žádný swět dáti, aniž on sám sobě dáti nemohl, totiž — pokog. On neměl pokoge s sebau, aniž pak s bližnjm swým. Hřich zagistě roztrhl swazky swaté lásky, gakéž měly spogiti wešškeré lidstwo w gednu rodinu a naplnil srdce lidské sobectwjm, kteréž rozdwogilo člowěčenstwo a zbawilo ge pokoge. Tu stál bratr proti bratru, kdo s koho, ten s toho, geden proti druhému, každý pro sebe. O, nebylat to rodina gednoho Otce, spogena swazky bratrské lásky a magjc pokog wespolek.

Wšak ale tu přišlo knjže pokoge na swět. Kristus Pán zagistě položil sebe samého za oběť, smjřiw člowěka s Bohem,

Digitized by Google

ſmazal winu geho, a učiniw za něho zadoſt, oſprawedlnil geg, a tak ſe člowěk ſtal přjtelem Božjm, a nalezl pokog w Bohu ſwém. A tak docházj w Kriſtu a ſkrze něho pokoge i s ſebau ſamým. Bauře ſrdce utichla, praud wáſſnj a náružiwoſtj ſe zaſtawil, a wědomj winy pak neklječilo ho wjce, ſwatý poklid, gakýž žádný ſwět dáti nemůže, wrátil ſe do ſrdcj lidſkých. A magjce blahý pokog w ſrdci, doſſli také pokoge s bližnjm. Kdož wěrně Kriſta následuge, nehledá toliko, což geho geſt, nýbrž také což geſt bližnjho, u něho ſe učj znáti každého, gakožto bratra ſwého geg milowati a z láſky k němu i ſebe i ziſk ſwůg w obět položiti. W Kriſtu poznáwá ſe opět člověčenſtwo za rodinu gednoho otce aneb k gednomu cjli powolanau; — a kteřjž geg milugj, gſau gako gedno ſrdce a gedna duſſe a žigj poſpolu w láſce a w pokogi. Tu zagiſté nenj ſwáru, ani hádky, ani nenáwiſti, tu geſt ſwatý pokog a nebeſká ſwornoſt. Hle, takowýto pokog přináſſj Wykupitel ſwětu, pokog, kteréhož ſobě dáti nemůže; pokog, genž geſt základ a pramen wſſj blaženoſti, pokog s Bohem, s ſebau ſamým a s lidmi. A protož prozpěwugj duchowé nebeſſtj wſſjm právem: Na zemi budiž pokog lidem! — A wſſak ne wſſem; nýbrž toliko těm, kteřjž gſau dobré wůle. Dobře znameney, milý křeſťane, ačkoliw Božſký Wykupitel způſobil pokog wſſem a wſſem ho přináſſj; předc wſſak ho wſſickni nedocházegj: nýbrž toliko ti, kdož gſau dobré wůle; totiž, kteřjž upřjmně prawdu hledagj, ochotně gi přigjmagj, wolně gi plnj, a hotowi gſau Kriſtu s celým ſrdcem ſe oddati a geho následowati, ti toliko docházegj pokoge w Kriſtu Spaſiteli. Protož wygdi mu wſtřjc s dobrau wůlj! Dey ſe pohnauti neſkončeným miloſrdenſtwjm geho, geho neſkonalau láſkau, geho přewelikau obětiwoſtj, popatř na něho w geſlech, gak ſe pro tebe ſnjžil a zmařil, a wěnug mu ſwé ſrdce, genž ſe pro tebe cele obětowal. Wždyť nežádá mnoho! On žádá toliko dobrau wůli! — A což geſt to mnoho dáti láſku za láſku? Milowati toho, kterýž dřjwe milowal nás? a tomu obětowati ſrdce ſwé, kterýž ſe pro nás celý za oběť položil, a tomu dobrau wůlj wſtřjc wegjti, kterýž nám pokog přináſſj? — O, polož ſi ruku na ſrdce, milý křeſťane, a zkauſſegž ſebe ſám: gſi-li také dobré wůle — a pak ſhledáš-li ſebe býti takowým, zwoley utěſſeně ſe ſbory angelſkými: Na zemi budiž pokog lidem dobré wůle; neb i tobě přináſſj Božſký Wykupitel pokog!

„Sláwa na wyſoſtech Bohu a na zemi pokog lidem dobré wůle.“ Tento chwalozpěw angelſký prozpěwuge cjrkew ſw. každodenně, kdykoliw ſe koná oběť mſſe ſwaté. Ona zagiſté newj lépe Boha welebiti než, gakž geg welebili duchowé tito nebeſſtj, když widauce bljzké ſpaſenj pokolenj lidſkého, zapléſali na luzjch betlémſkých a welebili z toho Boha. A rownež i my nemůžeme Boha lépe chwáliti a welebiti za geho láſku a miloſrdenſtwj, než když ſpogjme s nimi hlaſy ſwé a powždy, kdykoliw ſe bude ona ſw. oběť konati a pokuď ſkutek geho wykaupenj bude na zemi trwati; zwláſſtě pak dnes, kdež w duchu u Betléma ſtogjme, s wraucjm ſrdcem zwoleyme: „Sláwa budiž Bohu,“ a t. d. Ano ſláwa budiž na wyſoſtech Bohu! nebo co dnes konáme, geſt právě geho čeſt a ſláwa! Neboť oſlawugeme onu láſku, kteráž pro nás ani ſwého Gednorozeného neuſſetřila; ſlawjme onu miloſt, kteráž nás z pauhého miloſrdenſtwj wyſwobodila od hřjchu a ſmrti; ſlawjme onu welikoſrdečnoſt, kteráž zplácela cenu wykaupenj naſſeho tjm, což měla neydražſſjho; ſlawjme onu pokoru a po-

Digitized by Google

njženoſt, kteráž ſe zbawila ſláwy nebeſké, a ſtala ſe ſlužebnau, by blažené učinila nás. Slawjme zagiſté dnes památku toho, což ctj a ſláwau Božj geſt! — Protož netagme toho a zwoleyme w pokoře a u wděčnoſti: „Sláwa Bohu na wyſoſtech!“ — a pak doložme také „na zemi pokog lidem dobré wůle!“ — Ano pokog wſſem! — S radoſtj patkjme dnes na ty, kteřjž ſwatý pokog w ſrdci magjce žigj, gakožto zdárné djtky a naděge rodičů, gakožto počeſtnj a zbožnj ginochowé a ctnoſtné panny, gakožto wěrnj a upkjmnj manželé, co pečliwj a ſſkaſtnj rodičowé, co laſkawj a wljdnj hoſpodářowé, co wěrnj a ſwědomitj čeledjnowé, co ſprawedliwj a maudkj předſtawenj a rozſſafnj a ſſlechetnj občané, co ſwědomitj a poctiwj dělnjci, a wůbec co prawj a náboženj křeſťané. Dnes geſt ten den, w němž ſe narodil ten, ſkrze kteréhož ſe ſtali tjm, kýmž gſau, — narodilo ſe knjže pokoge. Ale i těm, kteřjž negſauce dobré wůle, a nedoſſli poſud pokoge a blaženoſti w Kriſtu, i těm woleyme a ze ſrdce přegme: Pokog s Bohem, pokog s lidmi — pokog s ſebau ſamými! Deyž gim k tomu, ó Pane, dobrau wůli a miloſt ſwau! — —

Slawně a welebně bylo narozenj Páně zwěſtowáno. Paſtýři betlémſſtj bylik gſau prwotiny těch, kteřjž ſlyſſeli zprávu tuto. A co činj nynj tito paſtýřowé? Mudrugj ſnad a hádagj ſe o to, možná-li to, což gim bylo zwěſtowáno? Gſau zagiſté přeſwědčeni, že Bůh k nim mluwil, a což možného neb nemožného geſt, zůſtawugj gemu, geho maudré radě. Či ſnad djw netečnoſti: Co nám po Spaſiteli, my půgdeme po ſwém? Nikoliw; Spaſitel byl zagiſté tau neydůležitěgſſj záležitoſtj ſrdce gegich a ſpaſenj bylo neywětſſj a přednj péčj gegich. Protož djbez prodlenj: „Pogďme až do Betléma a wizme to ſlowo, genž ſe ſtalo, kteréž Pán ukázal nám!“ — I my, milj křeſťané, chceme ſe připogiti k těmto paſtýřům a ſeſtaupiti s nimi w duchu do Betléma, a popatřiti: kým ten geſt, kterýž ſe dnes narodil nám. Pak zagiſté bude radoſt naſſe z geho narozenj hogněgſſj, naſſe djky wraucněgſſj a naſſe přigetj geho tjm ochotněgſſj, čjm wzneſſeněgſſj geſt ten, kterýž dnes ſe narodil nám. W duchu tedy u geſlj betlémſkých ſtogjce tážeme ſe: Kdo geſt ten, gehožto dnes gakožto Wykupitele wjtáme. Geſt to člowěk, kteréhož Bůh powolal a pomazal za Meſſiáſſe, by gakožto mocný král wyſwobodil lid od gha řjnſkého a geg ſlawným národem učinil, gak ſe domnjwali židé? Či ſnad geſt wjce, než člowěk? geſt to něgaký angel? — On geſt mnohem a neſkončeně wjce, on geſt prawý Syn Božj — prawý Bůh. Gdi, křeſťane milý, a taž ſe ho ſaměho; onť geſt prawdomluwný, leſt nenj shledána w ústech geho. Slyš, co tobě djo ſobě ſám. On dj: „Gá negſem z tohoto ſwěta, gá gſem s hůry. Wyſſel gſem od Otce a na ſwět přiſſel gſem. Otec mne poſlal“ [1]). — On má tedy giný půwod, ginau důſtognoſt, gakáž žádnému člowěku nepřiſluſſj. A co dj dále o ſobě? „Oſlaw mne, Otče, u ſebe ſaměho ſláwau, kterauž gſem měl u tebe prwé, nežli ſwět byl“ [2]). Co dj tu giného, než že byl djwe, než byl ſwět a než počal čas, že byl giž od wěčnoſti u Otce a požjwal ſláwy geho. Wſſak ſlyš dále wjce: „Gako Otec má žiwot ſám w ſobě: tak dal i Synu, aby měl žiwot w ſaměm ſobě. Gá mám moc žiwot dáti a opět

[1]) Jan 16, 28; 8, 42. [2]) Jan 17, 5.

Digitized by Google

mám moc žiwot wzjti. Gá gſem wzkřjſſenj a žiwot! Neb gako Otec mrtwé křjſſj a obžiwuge: tak i Syn, kteréž chce, obžiwuge, . . ano přichážj hodina a nynj geſt, kdežto mrtwj uſlyſſj hlas Syna Božjho: a kteřjž uſlyſſj, žiwi budau“ [1]). Což tu dj giného, než že gako Otec žiwot ſám od ſebe má a od žádného nezáwiſj, nýbrž wſſickni tworowé od něho a w něm magj žiwot ſwůg, že i on žiwot w ſobě má a wſſe obžiwuge dle ſwé wůle. Ge-li wſſak tomu tak, má-li wěčný původ od Otce a účaſtenſtwj žiwota a půſobenj Otce, muſjt mjti také účaſtenſtwj geho přirozenoſti, geho moci, geho ducha, geho rady a neſkončené láſky geho, ſlowem muſj mjti i Božſký rozum a Božſkau wůli. A tutéž twrdj on ſám: „Gá a Otec gſme gedno, kdož widj mne, widj i Otce . . . Gá gſem w Otci a Otec we mně. — Nemůžet Syn ničehož ſám od ſebe činiti, gediné což wzřj, že činj Otec, nebo cožkoli činj Otec, to činj podobně i Syn. Otec zagiſté miluge Syna a ukazuge mu wſſecko, což ſám činj. — Skutky, kteréž činjm, negſau moge, nýbrž Otce“ [2]). A poněwadž geſt gedné bytoſti a přirozenoſti s Otcem a má Božſký rozum a wůli: mát také neſkončenau známoſt wěcj, gako Otec: „Gakož mne zná Otec, i gá znám Otce;“ mát také láſku Otcowu: „Tak Bůh miloval swět, že Syna ſwého gednorozeného dal,“ dj on ſám o láſce Otcowě a pak dokládá o ſwé láſce: „Wětſſjhoť milowánj nemá žádný nad to, by kdo žiwot ſwůg położil za přátely ſwé“ [3]). On má také tutéž moc a ſláwu gako Otec. „Dána geſt mi wſſeliká moc na nebi i na zemi.“ Proto magj také „wſſickni ctjti Syna, gako ctj Otce; kdož nectj Syna, nectj ani Otce“ [4]); podobně také magj wěřiti w něho gako w Otce. „Wěřjte wBoha, i we mne wěřte“ [5]). A proto magj křtjti apoſſtolowé we gménu geho gako we gménu Otce: „Gdauce po wſſem ſwětě učte wſſecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna i Ducha ſwatého“ [6]). A neſtačj-li tobě toto ſwědectwj Kriſtowo, wiz celý geho žiwot a půſobenj a ſkutky. On dj ſám: „Skutkowé, kteréž gá činjm, ſwědectwj wydáwagj o mně. Nechcete-li wěřiti mně, ſkutkům wěřte, abyſte poznali a wěřili, že Otec we mně geſt a gá w Otci“ [7]). Geho pokynutj poſlauchá přjroda, bauře mořſká ſe tiſſj, mrtwj wſtáwagj z mrtwých, nemocnj ſe pozdrawugj, malomocnj ſe čiſtj; a wſſeliké množſtwj diwů geho co giného ſwědčj, než že on geſt wſſemocný Syn Otce wſſemohaucjho. A když předpowjdal budaucj wěci a wſſe ſe wyplnilo, když zná i myſſlenj lidſká a rady a úmyſly ſrdce gegich a wj, co w člowěku geſt: co geſt to, než patrné ſwědectwj, že proniká wſſe okem wſſewědaucnoſti a že geſt Syn Otce wſſewědaucjho. A když chodj po Judſtwu dobře čině, co geſt to, než ſkutečná prawda, že geſt prawý Syn Otce, kterýž ruku ſwau otwjrá a naplňuge weſſkerý žiwočich požehnánjm. A když pak wolá nepřátelům ſwým: „Kdo z wás mne může trestati z hřjchu?“ a žádný nemůže mu odpowědjti, co geſt tu widěti, než že ſwatý geſt gako Otec w nebeſjch? —

A nedoſtačuge-li ti toto, gdi a ptey ſe těch, kteřjž okolo něho neuſtále byli, widěli ſkutky geho a ſlyſſeli geho ſlowa, taž ſe ſwatých apoſſtolů. Cti, co ſwědčj o něm ſwatý Jan na počátku ſwého Ewangelium, gak ſwrchu ſtogj naznamenáno. Zdali tu neprawj,

[1]) Jan 5, 26. 21. 24. 11, 25. [2]) Jan 10, 30. 14, 9. 11. Jan 5, 19. 20. [3]) Jan 3, 16. 15, 13. [4]) Jan 5, 23. [5]) 14, 1. [6]) Mat. 28, 19. [7]) Jan 5, 36. 10, 25. 38.

Digitized by Google

že Kristus gest Syn Božj, že byl giž od wěčnosti u Otce prawý Bůh, skrze kteréhož wssecko učiněno gest, kterýž wsse obživuge a oblažuge swětlem wyššjho poznánj a blaženosti, a kterýž wygewil swau sláwu gakožto gednorozeného Syna Božjho. Taž se sw. Petra a on swědčj o něm: „že gest Kristus, Syn Boha živého.“ Slyš sw. Tomásse, gak wida opět wzkřjsseného Krista wolá: „Pán můg a Bůh můg!“ Čti, co pjsse o něm sw. Pawel: „Kristus gest obraz Boha newiditelného, prworozený wsseho stwořenj (přede wssjm stwořenjm), nebo skrze něho stwořeny gsau wssecky wěci na nebi i na zemi, widitelné neb newiditelné, buďto trůnowé, neb panstwa, buď knjžatstwa neb mocnosti, wssecky wěci skrze něho a w něm stwořeny gsau, a on gest přede wssemi a wssecky wěci gim stogj“ [1]). „W něm, dj on ginde, přebýwá plnost Božstwj tělesně. On gest obleск sláwy Otce a obraz podstaty geho, nesa wssecky wěci slowem moci swé“ [2]). Genu se magj klaněti wssickni angelé Božj, a genu dal gméno, kteréž gest nad wsselikě gméno, aby we gménu Ježjsse každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných (tworů) a každý gazyk (aby) wyznával, že Pán Ježiš Kristus gest w sláwě Boha Otce [3]).

Tuto wjru a toto přesswědčenj chowá také cjrkew swatá, neomylná tato učitelkyně Božské prawdy, po wssecky wěky. Pro tuto wjru cedili giž za prwnjch věků mnozj křesťané krew swau. Znamenité w tomto ohledu gest swědectwj, kteréž wydal před cjsařem Trajanem swatý Ignacius, weliký mučennjk z prwnjho stoletj a učennjk apoštolský a biskup w Antiochii. I prawil neohrožené cjsaři: „Mocj Pána Ježjsse Krista, kterýž wždy w srdci mém bydlj, ačkoli w newyššjm nebi má swůg trůn, zničjm wesskeré auklady pekelné. — Gestit gen geden Bůh, kterýž nebe i zemi stwořil, a geho gediný Syn gest Kristus Ježiš.“ — „Myslíš,“ odwece cjsař, „že Syn Božj gest ten Kristus, kterýž w Jerusalémě na rozsudek pontského Piláta ukřižowán byl?“ — „Ano; on gest to, on gest gednorozený Syn Božj, geho nosjm w srdci swém,“ dj Ignacius. Na to dj Trajan: „Ty se honosjš w srdci ho mjti?“ „Owssem cjsaři,“ dj Ignacius, „gá se za sskastného pokládám w počet oněch přináležeti, o nichžto psáno gest: Přebýwati budu w nich, a procházeti se mezi nimi“ (3. Mogž. 26, 12.). Načež wynesl Trajan úsudek: „Welimje, aby Ignacius, prawě w sobě nositi ukřižowaného, swázán, wogáky do Řjma welikého weden byl, a tam diwokým zwjřatům za pokrm slaužil k obweselenj lidu. Uslyssew swatý mučennjk ten wýrok, hlasitě zwolal radostj: „Děkugi tobě, Pane, žes mne udůstogil dokonalé k tobě lásky, swázaw mne železnými okowy s apoštolem twým Pawlem“ [4]). Wyprawuge se též o swatém wyznawači Romanowi, že gsa u přjtomnosti pohanského prefekta Asklepiada ukrutně mučen, takto mluwil k ukrutnjku tomuto: „Ježiš Kristus gest Syn Božj, prawý Bůh, a nechceš-li wěřiti slowům mým, taž se tamto onoho nemluwňátka, kteréž zagisté nezná lsti a klamu a z geho úst uslyssjš prawdu.“ Při tom ukázal na nemluwně, kteréž mezi ginými okolostogicjmi křesťanská matka na rukau držela. A hle, gakož dj Žalmista Páně: „Z úst nemluwňátek a požiwagicjch prsj dokonal gsi chwálu pro nepřátely swé, abys zkazil ne-

[1]) K Kolos. 1, 15—17. [2]) K Žid. 1. [3]) K Filip. 2, 9—11. [4]) Fr. Sussila spisy swatých otcůw apošt. str. 81.

Digitized by Google

přjtele a mſtitele“ [1]), zwolalo djtě toto plným hlaſem: „Kriſtus geſt prawý Bůh!“ A wſſecken lid, ano i ſaméhо pohanſkéhо prefekta obeſſla hrůza [2]).

Tuto wjru w Kriſta, gakožto Boha žiwého, hágila ſwatá cjrkew giž za prwnjch časů proti bludakům, zwláſſtě proti Ariowi [3]) a geho přiwržencům. Zřegměť wyſlowila na ſněmu Nicenſkém (r. 325.): „Wěřjme w Jeżjſſe Kriſta, Syna gehо gedinéhо, zrozenéhо z Otce před wěky, Boha z Boha, ſwětlo z ſwětla, prawéhо Boha z prawéhо Boha, zplozenéhо ne ſtwořenéhо, gednéhо bytoſti s Otcem, ſkrze kteréhož wſſecko učiněno geſt“ [4]). Ačkoliw bludař tento a přiwrženci geho wſſech hanebných proſtředků použili, aby bludu ſwému wygednali wjtězſtwj; ač ſe zdálo, gakoby giž ſwjtězil a blud geho ſe rozſſjřil po weſſkerém okrſſlku země: předc zanikl a negſau z něho gen malé pozůſtatky na ſwědectwj, že Kriſtus nikdy neopuſtil cjrkew ſwau, ale že gi učinil ſlaupem a utwrzenjm prawdy, a že prawda ſwjtězj, byl by i celý ſwět proti nj powſtal. Nebo giž Arius ſám když ſlawné konal proceſj po Čařihradě co wjtězoſlaw, náhlau ſmrtj zachwácen, bjdně zhynul. Nebo zbledl po gednau a wzdálil ſe. Dlauho ſe naň čekalo, až pak geg nalezli k welikému podiwenj wſſech we wlaſtnj geho krwi a w ſtkewách ležeti, kteréž ſe mu wykydly gako Jidáſſowi, zrádci Páně. I napotom, když Arianſſtj krutě pronáſledowali prawowěřjcj křeſkany, obgewil ſe tu Pán co ochrance prawdy a oſlawil gi mnohými diwy, a prawda ſwatá ſlawila i w těch neykrutſſjch protiwenſtwjch wjtězſtwj. Paměti hodný geſt přjběh o dwanácteru malých apoſſtolů karthaginenſkých. Roku 484 muſeli ſe wſſickni prawowěřjcj z celé země, gmenowitě z hlawnjho města Karthago, wyſtěhowati do wyhnanſtwj. Gen dwanácte pacholjků, zpěwáků chrámowých, mohlo zůſtati pro wýborný gegich hlas, aby w chráně při bohoſlužbě bludařů prozpěwowali. Což uſlyſſewſſe tito pacholjci, obgali w pláči a w křiku kolena ſwých milých, a ačkoli byli odháněni a biti: nic na plat, raděgi ſe chtěli dáti uſſkrtit, než aby ſe odlaučili od ſaudruhů ſwých. Aby gich pohnuli, by ſe přiznali k bludům, zawřeli ge do podzemnjch děr, mučili ge hladem neykrutěgſſjm a bičowali ge. Ale w těch neykrutſſjch mukách wolali, že byl i rozedrali těla gegich, že nikdy prý nezaprau wjru w Jeżjſſe Kriſta, gakožto Boha a Pána ſwého. Poſléze nic nepořjdiwſſe, muſeli gich nechati, a oni poſpolu bydljce, gjdagjce a ſpolečně Boha chwáljce, ſlaużili přjkladem ſwým celému městu ku wzdělánj. — Hodno i tuto připomenauti, co ſe ſběhlo s obywateli města Typaſus w ſewernj Africe. Když Hunerich, arianſký to ukrutnjk, dobyl této země, utekla ſe wětſſj čáſt obywatelů do Španěl.

---

[1]) 8, 3. [2]) Veith's Worte der Feinde Chriſti ſtr. 73. [3]) Byltě Arius kněz w Alexandrii, kterýž popjral bożſtwau přirozenoſt Kriſta Pána a mnoho bauřj způſobil w cjrkwi ſw.

[4]) Tento ſněm, prwnj wſſeobecný, ſeſtáwal z 318 biſkupůw. Mohl ſe nazywati, dj Theodoret, cjrkewnj ſpiſowatel, ſhromážděnjm mučennjků; neb mnozj z nich byli za času pronáſledowánj wjry Kriſtowy mučeni a mnozi měli geſtě gjzwy na těle ſwém; gednomu z nich Paſnuciowi bylo oko wypjchnuto. Před takowým ſhromážděnjm nemohl blud Ariůw obſtáti. Arius nechtě odwolati, byl ſwržen a z cjrkwe wyhoſtěn. Potěſſen z toho pſal cjſař Konſtantin: Na čemž ſe 300 biſkupůw uſneſlo, nenj leč hlas Bożj, an ſe Duch ſw. w myſli tak wážných a ſſlechetných mužů pohřjžil a gim wůli Bożj zgewil.

Digitized by Google

Když pak na zpět zůstalj se sessli na tržissti, bylo gim rozkázáno, aby se buď prawé wjry odkekli, gednak že se gim gazykowé wyřjznau a prawé ruky utnau. Gežto se pak ani gediného nenalezlo, kterýž by zapřel wjru otcůw, wykonal se na nich tento nelidstý ortel. A wssak Bůh sám oslawil swé wěrné sluhy. Neb wssickni tito mluwili tak zřetelně na hlas gako prwé. Zdálo by se to k wjře nepodobné, kdyby i očitj a nestrannj swědkowé o tom nebyli swědčili. Tak pisse mudrc Aeneáš z Gazy: Widěl gsem ge na swé oči a slyssel gsem ge s podiwenjm, gak dokonalý byl hlas gegich. . . I dal gsem si ústa otewřjti a shledal gsem, že gazyk až na kořen wyřjznut gest. I podiwil gsem se tomu, negen že mluwili, nýbrž i gak zjti mohau. A sám cjsař Justinian swědčj: Widěli gsme ty ctihodné muže, gimžto gazyk byl až na kořen wyřjznut, a kteřjž mučennictwj swé až k pohnutj wyprawowali (Cod. lib. I. Tit. 27.)[1]).

Tato wjra w Krista gakožto w prawého Boha bude státi i nynj a po wssecky wěky, když giž dáwno neznabozi a newěřjcj hnjti budau a nebude o nich ani pohádky. Ty wssak, milý křesťane, drž gi pewně a nedey si gi ani úsměsskem neznabohů ani mudrowánjm nedospělých mudráků odnjti; wěda že na tuto wjru gsi pokřtěn a přigat do cjrkwe Kristowy.

A na této wjře musj tobě, milý křesťane, mnoho, welmi mnoho záležeti. Na nj zagisté spočjwagj neydůležitěgssj záležitosti srdce twého, na nj se zakládá naděge spasenj twého. Neb medle, co žádá srdce twé a čeho má potřebj? — Žádá wěděti spasitelnau prawdu, w které bys poznal swůg původ, swůg cjl, — Boha a swatý zákon geho, a která by ti ukazowala, gakau cestau máš kráčeti, abys dossel cjle swého, a pak co tě očekáwá na wěčnosti. Samé to weledůležité prawdy, ke kterýmž nemůže žádný býti netečný, a o kterýchžto musj každý býti pewně přeswědčen, nemá-li w ustawičné negistotě zjti a w zkázu uběhnauti. Na tyto otázky odpowjdá nám toliko Kristus a geho swatá wjra. A wssak, nenj-li on prawý Bůh, kdo ti za to ručj, kdo tě ubezpečj, že, čemu tě wjra geho učj a čemu wěřjš, že gest prawda a to gistá a neomylná prawda. Nenj-li Kristus prawý Bůh, ge-li toliko pauhý mudřec, mohl by blauditi gako každý giný člowěk a gako ginj mudrcowé blaudili a blaudj až podnes; a ty, křesťane milý, nemáš žádné gistoty, zdali to, co dnes za prawé máš, a nač swau wjru, naděgi, útěchu a blaženost zakládáš, prawda gest čili nic. Můžeš-li pak w takowéto negistotě pewně státi w ctnosti a spokogen býti? Dnes wěřjš a zjtra budeš přiswědčowati newěřjcjm, a pak snad s neznabohy se spolčjš. Dnes ti postačj wssickni důwodowé rozumu, a zjtra se ti nebudau zdáti dosti pewnj a pak gimi dokonce pohrdneš. Dnes budeš horliwý — a zjtra chladný. Dnes naplnj utěssená naděge dussi twau, a zjtra — bez wssj naděge gako wsseho zbawen, uběhneš w malomyslnost. Pokud nepřigde pokussenj, budeš Bohu a ctnosti wěren; a wssak, když bude na tebe pokussenj dorážeti, ochábneš a pomyslješ sobě: snad tomu nenj tak, snad to bude ginak; tak powoljš a klesneš a snad wjce nepowstaneš. Wiz, gak obstogjš w takowé negistotě: zwlásstě nynj, kdež se wssech stran pokussenj na člowěka dorážj! Buď zhyneš neb gako ktina semotam wětrem času se budeš klátiti.

Ginak ale gest to, wěřjš-li, že Kristus

[1]) Wiz Schusters Katech. I djl.

Digitized by Google

Páu geſt Syn Bož., prawý Bůh. — Ge-li Kriſtus prawý Bůh, máš tu učitele, kterýž nemůže blauditi, kterýž čemu tě učj, ſám u Otce widěl, kterýž „geſt prawda, ceſta a žiwot,“ gehožto ſlowa nepominau, byť by i nebe a země pominuly. Pak nemážeš déle býti w pochybnoſti, zdali máš prawdu čili nic. Nynj ſtogj pewně wjra twá a s nj i také twá naděge, twá ctnoſt a blaženoſt. Nechť ſe hádagj mudrcowé lidſſtj a ti, kteřjž gim wěřj, nechť twrdj geden tak, druhý ginak, nechť učj geden, což druhý zamjtá, nechť ſe měnj ſauſtawy gegich gako módy: ty ſtogjš nepohnutelný w přeſwědčenj ſwém, poněwadž ſtogjš na základě prawdy a tak giſtě, gak giſtě geſt Kriſtus ſám neomylná prawda, prawý Bůh. Nechť doráží pokuſſenj na tebe, nechť ſe ti newěra posmjwá, nechť bezbožný a nekřeſťanſký žiwot tě uſiluge poruſſiti: ty ſtogjš pewně, gak pewné geſt přeſwědčenj twé, že Kriſtus geſt prawý Bůh! —

A co žádá geſtě ſrdce člowěčj a čeho má wjce zapotřebj?! — Táže ſe zagiſté: Nenj hřjch můg a wina má přjliš weliká, aby mně odpuſſtěna býti mohla? Nekleſl gſem přjliš hluboko, že bych nemohl wjce ſpaſen býti? A nenj má naděge opowážliwá, abych ſnad k zahanbenj nepřiſſel? Owſſemť ſamé to důležité otázky. Od gegich odpowědi záwiſí ſpaſenj, útěcha a pokog duſſe. — Ge-li Kriſtus, Wykupitel můg, Syn Božj; wjm, že wina má, byť i byla ſebe wětſſj, může dogiti odpuſſtěnj, an Gednorozený wydal a položil ſebe ſamého na odpuſſtěnj hřjchů. Ge-li weliká wina má, geſt zadoſtučiněnj geho neſkončené; a byť bych ſebe hlaub kleſl, mohu předc býti wyſwobozen. Pomocnjk a Wyſwoboditel můg geſt Syn Otce gedné podſtaty s njm. Onť má doſt moci padlého a bez ſjły a pomoci ležjcjho a wſſak kagjcjho hřjſſnjka pozdwihnauti, duchownĕ obnowiti a genu wůli a ſjlu k dobrému opět wljti. A ge-li Kriſtus prawý Bůh, wjm také, že naděge má nenj přjliš weliká. Byť bych i žil w té blahé naděgi, že mně weſſkerá protiwenſtwj a neſnáze, wſſecky oſudy ſebe zamotaněgſſj gen k dobrému budau nápomáhati a k ſſlaſtnému přiwodj konci, a byť bych i po tomto pozemſkém žiwotě očekáwal žiwot wěčný a blaženoſt, kteráž weſſkerau myſl přewyſſuge: nenj předce naděge má opowážliwá. Nebo wydal-li Otec mně ſwého gednorozeného Syna: nezná zagiſté láſka geho žádné mjry a miloſt geho nemá mezj, aniž geſt na ten neb onen dar obmezena. „Kterýž wlaſtnjho Syna ſwého neſſanowal, ale za nás za wſſecky ho wydal, kterakž nám také s njm wſſeho nedá“ [1])? Ano, gežto ſwého gednorozeného Syna pro mne wydal, oſprawedlnil a pogiſtil giž z prwu wſſelikerau ſluſſnau naděgi mau a zpečetil gi.

Nenj-li ale Kriſtus Syn Božj, prawý Bůh — pak, milý křeſťane, ak ſe ti řekne: „Daſey ſynu, odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi!“ Kdo tě o tom ubezpečj? kdo učinj za tebe zadoſt? twá wina geſt weliká, a gakožto urážen Boha neſkončeného neſkončeně weliká, a což ty k ſhlazenj gj činjš, wſſecko nepoſtačuge. — A nechť ſe ti řekne: Nezaufey na polepſſenj ſwém, gen powſtaň! Kde máš k tomu doſtatečné ſjly a pewné wůle? Napomenutj a powzbuzenj nedělá wſſecko. Často ſe napomjnáš a wzbuzugeš ſám, a oč gſi zmužilegſſj? Tu ge třeba wyššj pomoci. A nechť ſe ti řekne: Nezaufey! Žádné protiwenſtwj tohoto ſwěta nebude přeſahowati

[1]) K Řjm. 8, 32.

Digitized by Google

twé ſíly, aniž zůſtane gaká ſprawedliwá tauha ſrdce twého newyplněná; nechť tě těſſj: ty budeš i po ſmrti žjtj a shledáš ſe tam opět s miláčky ſwými. — Ale kdo ti ručj za to? Zdali newidjš tiſjce podléhati nehodám ſtraſtných oſudů? A gſi ty lepſſj nežli oni? A gaké máš práwo k žiwotu wěčnému? Byl by tě i ſtwořil neywyšſſj Bůh, odkud wjš, že ti chtěl dáti žiwot, ſahagjcj až do kragin wěčnoſti? Tu nemáš žádného rukogemſtwj. Wiz tedy, milý křeſťane, gak důležitá geſt wjra w Kriſta, gakožto prawého Boha a gak welice ti na nj záležeti má.

A protož my wěřjme pewně w tebe, Pane Jeſu Kriſte, gako w Syna Boha žiwého! Ty gſi nám to ſám oſwědčował, tomu učili ſwatj apoſtolé, to hláſſe i cjrkew twá a to geſt i uſtawičná wjra otcůw naſſich; a ſrdce naſſe toho ſobě žádá a přege! My wěřjme w tebe, Synu Boha žiwého, a co takowého tě wjtáme giž w geſlech, a wolame s radoſtj s prorokem: „Maličký narodil ſe nám a Syn dán geſt nám a učiněno geſt knjžetſtwj na rameni geho a nazwáno bude gméno geho: Podiwný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budaucjho wěku, Knjže pokoge“ [1]). Této wjry ſe chceme pewně držeti, gj chceme hágiti před weſſkerým ſwětem, w nj chceme žjti a umřjti! —

A opět ſe tážeme: Kdo geſt ten, gehožto co Spaſitele ſwěta wjtáme dnes? A tatéž wjra prawj nám: On geſt také prawý člowěk, Syn člowěka, gakž ſe ſám nazýwal. Gſa Bůh od wěčnoſti wtělil ſe, gak pjſſe ſw. Jan: „Slowo tělem učiněno geſt a přebýwalo mezi námi.“ A zagiſté wſſe, což lidſkého geſt a přirozenoſti lidſké patřj, ſpatřugeme na něm. On má lidſké tělo gako my, narodil ſe, roſtl gako člowěk. Potřebował k zachowánj žiwota pokrmu, nápoge, oděwu, obydlj gako člowěk. Pracował, unawil ſe, potřebował občerſtwenj, ſpanj gako člowěk. Cjtil boleſt při utrpenj ſwém a poſléze umřel gako člowěk. Podobně má i také lidſkau duſſi gako my. Proſpjwal wěkem a maudroſtj a miloſtj; cjtil boleſt a zármutek, radoſt a žaloſt, radował ſe, rmautil a horſſil ſe gako każdá duſſe lidſká. Měl útrpnoſt a miloſrdenſtwj; ſlowem ſpatřugeme na něm wſſecko, což lidſká duſſe koná a trpj. A proto ſe nazýwá i „Synem člowěka“ a ſwatý Pawel dokládá: „Geden geſt Bůh a geden proſtředňjk mezi Bohem a lidmi, člowěk Kriſtus Ježjš“ [2]).

A gak utěſſená, gak mocně powznáſſegjcj a oblažugjcj geſt wjra tato! Syn Božj ſe ſtal prawým člowěkem, wzal na ſe lidſkau přirozenoſt. Tedy geſt tato naſſe lidſká přirozenoſt, naſſe lidſké ſrdce ſpřjzněno s přirozenoſtj a s ſrdcem Božjm; gežto Syn Božj gedné podſtaty s Otcem wzal gi na ſe a žil w nj gako člowěk. A může-li Bůh lidſkau přirozenoſt na ſe wzjti a účaſtným ſe ſtáti gj, proč bychom i my nemohli w giſtém způſobu Božſké přirozenoſti býti účaſtni a Božſký žiwot wéſti? Ano, Otče, gak gſi ſe přibljžil k nám w člowěčenſtwj Božſkého Syna twého: rownež i my gſme powzneſſeni k tobě w něm. Nynj wjme giſtotně: „že gſme pokolenj Božj“ [3]) a že tebe, twau wůli, twau láſku a twau blaženoſt w ſrdce ſwé přigjti můžeme. O, gakau cenu a gakau důſtognoſt má lidſká přirozenoſt, a k gakému žiwotu může ſe ona powznéſti! —

Kriſtus Pán geſt také prawý člowěk! Tedy nemáme Wykupitele, kterýž by uſta-

[1]) Jeſ. 9, 6. [2]) I. k Tim. 2, 5. [3]) Skutk. apoſt. 17, 28.

Digitized by Google

wičně skládal břemena na ramena nasse, sám pak se gich nedotýkal; nýbrž máme Pána, genž břjmě, kteréž musjme nésti, sám břjwe wzal na se a ge nosil. A nemáme Boha, kterýž nám zákony toliko z pauhých rozumarů ukládá; protože prawě tak chce: nýbrž máme Pána, kterýž nám sám na sobě ukázal, gak každěj zákon geho gest nutný, sám w sobě wěčně dobrý, a kterýž prawě proto sám geg plnil. Kdo by tu chtěl reptati a nařjkati na břjmě žiwota swého? Aneb kdo by chtěl říci, že mu přjliš mnoho uloženo gest? Aneb kdo by se chtěl přemluwiti, že ne třeba wzjti křjž swůg a následowati Pána, a že wolno žjti dle žádosti srdce.

Syn Božj se stal prawým člowěkem! O, gaká to útěcha w strastech a nesnázjch žiwota wezdegssjho. Když protiwenstwj, chudoba, bjda a nedostatek bude na tebe dotjrati, milý křesťane, když tě bude nemoc a bolest kljčiti — tehdáž popatř na Krista a wzpomeň si, že i on měl podobu služebnjka a neměl, kam položiti hlawu swau, a že snášel hlad a žjzeň, a že byl mučen a raněn. W strasti a žalosti, w bolesti a zármutku ho máš za swědka, genž zná bjdu twogi; máš w něm welikého kněze, kterýž we wssem zkussen, bude mjti autrpnost s tebau a bude slitownjkem a pomocnjkem twým. Žádná slza se newyronj z očj twých, kterauž by nesečetl, žádné wzdechnutj se neozwe w srdci twém, kteréž by neslyssel a neuwážil. — A když w njzkosti a powrženosti na tomto swětě žjti budeš, rci utěšeně: Buďsi, že gsem chudá wdowa neb sprostá služebnice neb chudobný služebnjk, nechť gsem chudobný dělnjk: gen když Bůh gest mým Otcem. Známť gá gednoho, kterýž chodil w podobě služebnjka, byl chudý a opowržený a byl gmjn syn tesařůw, a předc se ozwal nad njm hlas s nebe: „Tentoť gest můg milý Syn, w němž mi se dobře zaljbilo.“

Syn Božj se stal člowěkem! O, s gakau utěšenau naděgj můžeš nynj hleděti do budaucnosti, milý křesťane. „Ten, kterýž se tak snjžil, že sebe samého zmakil, přigaw na se způsob služebnjka, k podobenstwj lidj učiněn a w způsobu nalezen gest gako člowěk, gest prawě proto, že takto se snjžil, gest od Otce tak powýšen, a dáno gest gemu gméno nad wsseliké gméno, w kterémž každé koleno klekati musj, nebeských, zemských i pekelných“ [1]). Podobně i ty, milý křesťane, ač gest gakkoliwěk sprostý a chudobný twůg pozemský staw: wegdeš s njm do sláwy, budeš-li s njm snjžen a budeš-li trpěti pro sprawedlnost a poneseš-li gako on břjmě žiwota pozemského z lásky k Bohu a k bratřjm. A nechť gest chatrný oděw twůg, a ruce twé ač gsau mozolowaté a twář twá wysmahlá, opadlá a zalitá potem: budeš se gednau stkwjti gako hwězdy na nebi w sláwě nebeské, gakož on se stkwěl na hoře Tábor. Neb gak máme způsobu pozemského Adama na sobě, podobně budeme mjti také způsobu nebeského. Kristus bydlel, kdež my bydljme, pak budeme i my bydleti, kdež on nynj přebýwá, w sláwě Otce po wssecky wěky wěkůw. Amen.

Jpřissli pastýři, chwátagjce a nalezli Marii a Josefa a nemluwňátko položené w geslech, dj swatý Ewangelista dále. — Tak se i tuto wyplnilo, což potom prawil sám Božský Spasitel: „Kdo hledá, nalézá“ [2]). Hledey i ty, milý křesťane, hledey Spasitele swého, a zagisté ho nalezneš. A wssak hledey ho

[1]) K Filip. 2, 7—11. [2]) Mat. 7, 8.

Digitized by Google

tak, gako ho hledali betlémſſtj paſtýkowé. Hledey ho upřjmně. Hledey geho ſamého a w něm ſpaſenj ſwé; ne wſſak ſebe, ſwůg čaſný zijſk a ſláwu ſwěta ſkrze něho. Kdož hledá ſebe, nenalézá Kriſta, — naléza ſebe a gak bjdného! — Betlémſſtj paſtýři nehledali ſwětſkého krále a to pro ſláwu ſwau, nebrž hledali, což gim bylo zwěſtowáno, hledali Spaſitele — nemluwňátko položené w geſlech. Hledey pak ho ſtále a ſetrwale, nic nedbage na weſſkeré neſnáze a překážky, kteréž ſe ti naſkytnau, a neuſtáwage, pokawadž ho nenalezneš. „Gen kdož ſetrwá až do konce, ſpaſen bude.“ Paſtýři ſſli a ſpěchali pokád, „až přiſſli na mjſto, kdež geg nalezli.“ Nočnj tma gim nepřekážela, aniž nebezpéčj ge odſtraſſilo. Hledey pak geg horliwě, neznage žádné wětſſj a důležitěgſſj péče, než péči o ſpaſenj ſwé. K tomu nechť směřuge wſſecko twé smýſſlenj, žádanj a chtěnj, wſſecko gednánj a počjnánj twé bez uſtánj a oddechnutj. Paſtýři přiſſli s chwátánjm; oni newáhali a neliknali — nýbrž ſpěchali a chwátali, aby nalezli Pána, pokud k nalezenj byl. Takto hledage, nalezneš Spaſitele ſwého a w něm ſpaſenj ſwé. W něm nalezneš i mateřſké ſrdce, kteréž tě bude wěčně těſſiti, a ruce pěſtaunowy, kteréž nebudau uſtáwati mjti o tebe péči. — Paſtýři nenalezli toliko Ježjſſe, nalezlik také i Marii a Joſefa s njm. —

Widěwſſe pak poznali o ſlowu, kteréž gim praweno bylo o tom djtěti. Tak neklamau zaſljbenj Božj nikdy, a co přiſlibugj, toho i w ſkutku poſkytugj, ano i wjce. A w tom ſe rozeznáwagj a liſſj od ſlibů, kteréž dáwá ſwět ctitelům ſwým; že tento mnoho ſlibuge a málo plnj, a co plnj, w tom člowěka klame, poſkytugjc mjſto radoſti žaloſt, mjſto ſſtěſtj neſſtěſtj, mjſto ſlaſti ſtraſt, a zůſtawugjc člowěku poſléze ſrdce prázdné, naplněné zármutkem a boleſtj, až pozdě widj tento, že za wſſe ſnaženj a lopocenj, za wſſecky oběti a neſnáze, kteréž pro ſwět podſtaupil a ſnáſſel, nic neobdržel, že nenj to ſlowo, což mu bylo prawjno, a co mu ſwět ſlibowal — widj ſebe zklamána. A kýž by to nebylo pozdě! — Kdo wjce wěřj ſwětu nežli Bohu, ten zagiſté učinj tuto zkuſſenoſt. Pomni na to, ſynu lidſký, když ſwět bude uſilowati polapiti tebe do tenat ſwých, pomni na to zwláſſtě, ty dcero lidſká, když přigde oſſemetnjk a bude hory, doly tobě ſlibowati; pomni na to každý, což u geſlj noworozeného Spaſitele řečeno geſt i tobě! —

Jdiwili ſe wſſickni, kteřjž (to) ſlyſſeli: i těm wěcem, kteréž gim byly praweny od paſtýřů. Tak tedy neumlčeli blaženj tito paſtýřowé, — radoſt, kteráž měla býti wſſemu lidu a kteráž naplňowala ſrdce gegich, ta neměla déle zůſtati tagnau ſwětu; ſwět měl o nj wěděti. Co na ſrdci, to na gazyku. Protož také, gedwa že ſlyſſj radoſtnau tuto zprámu, toto ewangelium, giž gſau ſami ewangeliſtowé a wyprawugj wſſem netoliko, že ſe narodil Spaſitel, nýbrž také to, co gim bylo o něm praweno. — A tjm dáwagj přjklad i tobě, milý křeſťane, gak i ty máš radoſtné wánočnj poſelſtwj, ſám pohnut a potěſſen gſa, ſwětu zwěſtowati. Nepudj-li nás k tomu ſrdce, geſtě gſme geg nenalezli. W ſkutku milugeme-li geg, a zakuſili-li gſme ſami w ſrdci ſwém prawdu geho učenj, útěchu geho ſlow, a blaženoſt geho pokoge a moc a ſjlu geho miloſti: nemůžeme meſſkati, bychom nezwěſtowali s paſtýři světu: „Narodil ſe wám dnes Spaſitel!“ — O, mluw, ó hláſey a zwěſtug ho ſwětu, milý křeſťane! — Hle, ty gſi otec neb hoſpodář, matka neb hoſpodyně, — okolo tebe ſe ſhromažďugj djtky, čeleď, domácj a ſauſedé,

Digitized by Google

známj a přjbuznj: budiž gim tedy ewangelistau! Wyprawug gim o Spasiteli, co činil, čemu učil, co trpěl pro nasse spasenj a gak nás s Bohem smjřil wssecky, kteřjž w něho wěřjme, geg milugeme a následugeme; rci gim, že w něm gediné máme spasenj! A slowa twá zagisté neminau se s aučinkem, mluwj-li srdce twé láskau Božj roznjcené s důrazem a pohnutjm. Znáš snad kagjcjho hřjssnjka! Snad žil dlauho w neprawosti, zapomenuw na Boha, oddal se swětu a rozkossem geho; nynj gde do sebe, poznáwá neprawost swau a nemá pokoge. O, gdi k němu a zwěstug mu Spasitele! Řekni mu: že i pro něho přissel a gemu se zrodil, a že přinesl i gemu spasenj a pokog, aby gen setrwal a dokonal, což započal, pokánj u gesljho geho! Aneb snad znáš skljčené dusse, kteréž w chudobě, bjdě a nauzi, w nemoci opusstěny anyěgj — newědauce sobě ani rady ani pomoci. Gdi a zwěstug gim noworozeného Spasitele! Zwěstug gim: že se narodil i gim, že se narodil chudý, njzký, že trpěl mnoho, a že wolá wssem skljčeným: „Pogdte ke mně wssickni, kteřjž obtjženi gste, a gá wás občerstwjm!“ Hle tu spatřjš umjragjcjho, opusstěného, skljčeného hrůzau smrti a znepokogeného hlasem swědomj probuzeného. Wssecko geg opaussti; neopusť ty ho a gdi, zwěstug mu Spasitele: žeť i gemu se narodil Spasitel, genž hledá spasiti geg. Onť že bude průwodčjm geho na cestě k wěčnosti, gestli se celým srdcem přilne k němu. Ano kažďý budiž hlasatelem wánočnjho Ewangelium, kažďý, gak gen může a kdež se mu přjležitost naskytá, hlásey zrozeného Krista, a buď přeswědčen, že to nebude nadarmo. Mnohý bude k naprawenj powzbuzen, mnohý potěssen, mnohý pozdwižen a srdce mnohého se roztauží po Spasiteli, a tjm bude giž mnoho zjskáno; nebo tjm se chystagj gemu gesle w srdcjch lidských! —

Ale Maria zachowala wssecka slowa ta, skládagjcj ge w srdci swém. An se wssickni diwj a w podiwenj mluwj o těch wěcech, kteréž se přihodily, stogj tu Maria u gesljho miláčka swého, a pozoruge wssecko, co se dálo a mluwilo — zachowáwá a skládá wsse w srdci swém. Wždyť gj to bylo od angela zwěstowáno a od Alžběty řečeno: „Že má býti matkau Páně — a že Syn gegj bude welitý a Synem Neywyššjho slauti“ a t. d. Tomu se tedy nediwj, co gj prawj pastýřowé: že syn gegj gest Spasitel swěta; ale co wsse skryto gest w této osnowě diwů a gak se tagemstwj a diwné rady Božj počjnagj uskutečnowati, gak se počjnagj zaslibenj Božj giž plniti, to skládá Maria w srdci swém. A pak patřj do budaucnosti, a tu se gj stawj tyto wěci na oči, a pohybugj mocně mateřským srdcem gegjm a péče staroslliwé matky — gak se rozwinau dalssj osudowé Božského Syna gegjho, k gakémuž konci přiwodj geg takowý počátek, — tyto péče naplňugj autlau dussi gegj! Tu wssak patřj k nebesům — k Otci, gehožto djwkau se nazwala — a útěcha a odewzdanost do wůle Božj wracj se do srdce gegjho.

O, křesťanská matko, kteráž miláčka swého w kljně chowáš, z něho se těssjš a radugeš, slož i ty to w srdce swé a zachowey to pilně w paměti: že žádná nemůže býti prawau matkau djtku swemu, kteráž nenj djwkau Páně! —

„I nawrátili se pastýři, welebjce a chwáljce Boha ze wssech wěcj, kteréž slyssseli a widěli, tak gakž bylo powědjno gim!“ Tok byla prawá radost wánočnj; oni se radowali; a pramen radosti gegich byl Pán

Digitized by Google

a směr gegich radosti byl Pán. Radowali se ze Spasitele a z geho narozenj a proto welebili a chwálili Hospodina, kterýž geg poslal — radowali se w Pánu. A takowáto wánočnj radost sluſſj każdému křesťanu. Co prospjwá konati hody wánočnj, když se na toho zapomjná, kterýž celému světu neywětſſj hody připrawil? Co prospjwá zažjnati sobě wánočnj swjce, když neswjtj prawé světlo, kteréž Kristus celému světu rozžal, když neswjtj světlo prawdy a wjry? A co prospjwá dárky sobě dáwati a z nich se těſſiti; když se nechce wěděti o tom neywětſſjm daru, kterýž nám Spasitel na swět přinesl, když se nechce wěděti o geho spasenj a wykaupenj. Nezrodil-li se Kristus w srdci twém, nenj-li on tobě nade wſſecko, nezakládáš-li na něm wſſelikau radost swau, swau útěchu a blaženost swau, a neſláwáš-li se tauto radostj lepſſjm, pobožněgſſjm, wraucněgſſjm a ctněgſſjm, nerozněcuge-li tě, wěz, že k lásce k Bohu a k bližnjmu twá wánočnj radost gest marná, a neprospěge ti nic, gako każdá radost tohoto swěta: ty se neraduges w Pánu, ale radost twá gest z tohoto swěta.

Chceš-li se tedy radowati s pastýři betlemskými, chceš-li se radowati spasitelně, chceš-li se radowati w Pánu: — gdi k Betlému, přigmi dějwe Spasitele w srdce swé, — aby on přebýwal a panowal w něm. Nechť gest ti Kristus nade wſſecko! U wjře w něho rozgjmey geho lásku, gakau nám prokázal swým wtělenjm — wzdáwey mu neywraucněgſſj djky, obětug se mu z cela s tělem i s duſſj; a co bys mu dal, dey těm, kterýchž on sám powažuge za swé bratry, dey to chudým a nuzným. Přiodjš-li ge, přioděges samého Pána; nakrmjš-li ge, nakrmjš geg samého; obweseljš-li ge, geg obweseljš, a twá wánočnj radost bude dwognásobnj, bude dokonalá. O, kýž bychom wſſickni se takto radowali; kýž by Kristus a geho milost zaswětila hody wánočnj wſſech; kýž by wſſem swjtila swjce geho prawdy a wſſickni se zúčastnili darů geho spasenj! Tehdáž by nám byla wánoc w prawdě swatá noc, Bohu k oslawenj a nám k spasenj.

W letopiſech Rakauska se zachowala památka gednoho ſſtědrého wečera, kterýž měſſkané starého města Wjdně slawili geſſtě za panowánj wéwodů babenberğſkých u zwlásſtnj radosti a plesu. Gasně byla oswjcena okna wſſech přjbytků ze zdola až nahoru, a plnj tauhy očekáwaly djtky přjchod Ježjſſka a geho darů: an wéwoda Leopold oswjcený, otcem wlasti nazwaný, progjžděl s malým komonſtwem úzké ulice města. W okamženj wſſak rozſſjřila se powěst o tom po celém městě, wětſſj část obywatelů wybihalo z domů, by doprowáželi swé milowané knjže, w rychlosti se shromáždili pořádkowé, kteřjž s korauhwemi a radostnými dary kráčeli před njm, a tak byla tato wánoc opravdu swátkem plným plesu a zbožné radosti[1]). Tehdáž byl zagistě Kristus i njzkým i wzneſſenýmu nade wſſecko! —

Modlitby cjrkewnj.

Bože, kterýž gſi tuto přeswatau noc bleskem prawého světla oswjtiti ráčil: dey nám, prosjme, abychom, gehožto světla tageinſtwj gſme na zemi poznali, téhož také radosti na nebi zakuſili.

Deyž nám, prosjme, wſſemohaucj Bože, aby, genž nowým světlem wtěleného Slowa (Syna twého) se oswěcugeme, w

[1]) Veiths Feſtpredigten 1. Band ſtr. 31.

Digitized by Google

ſkutku naſſem ſe ſwjtilo, což ſkrze wjru ſe ſtkwj w duſſi.

Deyž, proſjme, wſſemohaucj Bože: aby nowozrozenj w těle gednorozeného Syna twého oſwobodilo nás, gežto ſtaré otroctwj pod ghem hřjchu držj. Skrze téhož Kriſta, Pána naſſeho. Amen.

Na den ſw. Štěpána, prwomučennjka Páně.

Ewangelium ſw. Matauſſe 23. w. 34—39.

a onoho času mluwil Pán Ježjš zákonnjkům a fariſeům: Ay gá poſjlám k wám proroky a maudré, a učitele; a wy z těch některé zmordugete a ukřižugete, a některé z nich bičowati budete w ſſkolách swých, a budete ge honiti z města do města, aby přiſſla na wás wſſeliká krew ſprawedliwá, kteráž geſt wylita na zemi, od krwe Abele ſprawedliwého až do krwe Zachariáſſe, ſyna Barachiáſſowa, kteréhož gſte zabili mezi chrámem a oltářem. Amen prawjm wám, přigdau tyto wſſecky wěci na pokolenj toto. Jeruſaléme, Jeruſaléme, kterýž morduges proroky a kamenuges ty, genž k tobě poſlání gſau, kolikráte gſem chtěl shromážditi syny twé, gako ſlepice shromažďuge kuřátka swá pod křjdla, a nechtěl gſi? Ay zanechá se wám dům wáš puſtý. Neboť prawjm wám, neuzřjte mne od této chwjle, až djte: Požehnaný, genž ſe béře we gménu Páně.

Wýklad.

Bylo to w poſlednj čas žiwota Kriſtowa, když napoſled přiſſed do Jeruſaléma, před swau ſmrtj mluwil w chrámě. Tu odkryl a káral pokrytſtwj fariſeů a zákonnjků, kteřjž wſſelikému uſilowánj geho o ſpaſenj lidu na odpor ſe ſtawěli a ſami newěřjce, lid od něho odwraceli, aniž prawdě a ſprawedlnoſti dali wzniku, a takto přewrácenoſtj swau i ſebe i lid w zkázu uwáděli. Předwjdage pak okem wſſewědaucnoſti swé i gegich budaucj zarytoſt a zaſlepenoſt, kteráž gim nedopuſtj, aby ſe naprawili, a mage na zřeteli i ſmutný oſud swých učennjků a naſtáwagjcj zkázu města a lidu, žaloſtnj gako otec upřjmný nad nezdárným a w záhubu patrnau ſe wrhagjcjm djtětem i dj: Ay gá poſjlám k wám proroky, a maudré, a učitele; tak nazýwá apoſtoly swé a náměſtky gegich: proroky, poněwad také budaucj wěci předpowjdali, maudré, gežto wěděli, když magj pozdwi-

Digitized by Google

hnauti hlasu swého, učitele t. g. w zákoně zběhlé, a z těch některé zabigete (gako sw. Štěpána, Jakuba wětšjho a menšjho) a ukřižugete (gako sw. Šimona, biskupa jerusalemského) a některé z nich bičowati budete we školách swých (gako sw. Petra a ostatnj apostoly), a budete gehoniti z města do města (gako sw. Pawla a Barnabásse); právě tak gak to činili gegich předkowé prorokům a spraweddliwým, kteréž Bůh w starém zákoně k nim posjlal. Právě tjm ale dowršili mjru neprawostj swých, a aučastni gsauce hřjchů předků, zaučastnili se také winy gegich, gak dokládá dále Božský Wykupitel: aby přišla na wás wšeliká krew sprawedliwá, kteráž wylita geſt na zemi od krwe Abele sprawedliwého až do krwe Zachariásse, syna Barachiássowa, kteréhož gste zabili mezi chrámem a oltářem;" t. g. aby dossel na wás trest pro wylitj krwe wšech sprawedliwých od prwnj wražby až do poslednj, o nichž se w pjsmě sw. činj zmjnka. Ne gakoby gim Kristus Pán tuto wšecky tyto wražby, kteréž spáchali otcowé gegich, přičjtal; nýbrž chce gim dáti na srozuměnau, že wšeckeré wražby od počátku světa spáchané ku swé zkáze obrátili, gežto mlčecky wražby předků schwalowali, gich následugjce, aniž se naprawugjce, protož unusegj také, co duchownj synowé gegich, nésti gegich winu. Neb, gakž dokládá swatý Auguſtin, následowánjm předků netoliko swé, nýbrž také těch, kterýchž následowali, winy magj aučastenstwj. Co se Zachariásse dotýče, o kterémž Pán Ježjš tuto zmjnku činj, byl to, gakž twrdj swatý Jarolym, syn Jojady, neywyššjho kněze, kterýž i slaul Barachiáš; gemuž Joas, král judský, skutečně byl tak učinil [1]).

Wyprawiw gim takto ohawnosť a překrácenosť gegich, ohlassuge gim Pán Ježjš také pomstu Božj, kteráž čeká na ně a na překrácený lid, wolage: „Amen, amen prawjm wám, přigdau wšecky ty wěci na pokolenj toto." Gakoby gim řekl: Zagisté metla Božj, kterauž tu předpowjdám, nenj daleko, přigdeť brzy, ano přigde na ty, kteřjž w tuto dobu žiwi gsau. Což se zagisté po 40 letech w poslednj válce s Rjmany doslowně wyplnilo. —

Posléze pak obracj se k městu samému a k lidu israelskému, a předwjdage zkázu a geho nastáwagjcj záhubu, hluboce dogat s láskau a útrpnosti wolá úpěnliwě: Jeruſaléme, Jeruſaléme, — ty město Božj před wesskerými ginými wywolené a tolika milostmi a přednostmi obdařené, a při tom při wšem předc tak newděčné, že nad giná města tjm wynikáš: že zabjgjš proroky, a kamenugeš ty, kteřjž k tobě posláni gsau: kolikráte gsem chtěl shromážditi syny twé, w rozličné bludy a strany hřjchem rozdwogené a rozstjpené w společnosť gedné wjry ku spasenj, a to takowau péčj, gakowau slepice shromažďuge pod křjdla kuřátka swá, když gim hrozj nebezpečenstwj. Ničehož gsem neopominul, bych tě přiwedl ku pokánj. Sesjlal gsem ti proroky, těch si nechtěl poslechnauti; pak gsem přissel sám: ty wšak gsi mne nepřigal, neslyssel gsi hlasu mého, neuwěřil gsi slowům a skutkům mým, a nepřigal gsi milosti, kteréž gsem ti poskytował: a to gediné z překrácenosti, zaslepenosti a za-

[1]) Lib. 4. Comm. in cap. 23. Matth.

Digitized by Google

twrzelosti srdce — nechtěl gsi! Proto tedy pro twau zatwrzelost, negsa ginak k naprawenj, zanechá se wám dům wáš pustý; totiž chrám, kterýmž se honosjte, wywrátj se, a Jerusalém, pro kterýž se wypjnáte, a na kterýž se trossťugete, bude ztroskotán. Nebo prawjm wám, neuzřjte mne od této chwjle — pryč odegdu, a zůstawjm wás sobě samým, slepotě a přewrácenosti wassj, a neuwidjte mne až při druhém přjsstj, t. g. w den saudný, když sami budete wolati: „Požehnaný, genž se béře we gménu Páně!“ a pak mne musjte bezděky uznáti za Messiásse swého, gjmž gste zhrdli. Toto domluwiw odessel Pán Ježjš z chrámu do města a ubjral se na horu oliwetskau, kdež předpowěděl zkázu Jerusaléma.

Rozgjmánj.

Co Kristus Pán w dotčeném sw. Ewangelium o osudu swých učennjků byl předpowěděl, wyplnilo se zcela na sw. Štěpánu. Gako sprawedliwý Abel byl prwnj obětj zloby lidské w starém zákoně: byltě swatý Štěpán rowněž prwnj obětj přewrácenosti židowské w zákoně nowém. Proto koná také swatá cjrkew geho památku hned po narozenj Páně; poněwadž připadá netoliko dle starého podánj na tento den geho mučennictwj; nýbrž že byl také den úmrtj tohoto mladického hrdiny dnem zrozenj geho pro nebe; a nazýwá-li se Kristus Pán „prworozeným mnohých bratřj“ (z ohledu na wznessenau kněžskau důstognost geho a geho wzkřjssenj), gest mezi těmito četnými bratry zagisté sw. Štěpán prwnj, kterýž gakož wyznawač a následownjk Páně do žiwota wěčného wessel; a tudjž slussno, aby se památka narozenj geho pro nebe konala hned po narozenj Páně na zemi. Protož také dj swatý Fulgencius: „Wčera se uhostil Kristus w těsných gesljch, gako nemluwně, dnes přigala nesmjrná nebesa swatého Štěpána gako wjtěze. Wčera byl Kristus pro nás plénkami obwinut: dnes gest swatý Štěpán od něho rauchem nesmrtelnosti přiodjn. Sám Pán sestaupil, aby mnohých powýssil: ponjžil se král náš, by swých bogownjků powýssil“ [1]).

Byltě pak swatý Štěpán geden z sedmera gahnů, mužů dobré powěsti a plných Ducha sw. a maudrosti, kteréž sw. aposstolé wywolili a wzkládánjm rukau poswětili, aby měli péči o chudé, když při wzrůstu cjrkwe nebyli s to, aby sami zastáwali tento úřad. Pocházel, prý, dle starého wyprawowánj z Cilicie, tedy z téhož mjsta gako swatý Pawel. Chodil prý s njm do gedné sskoly, totiž ke Gamalielowi, a byl s njm dřjwe gak wěkem, tak gednjm duchem a přátelstwjm auzce spřjzněn a spogen, gakožto přjtel a saudruh. Tomu si wssak buď gak buď; pjsmo swaté wydáwá mu krásné swědectwj, že byl muž plný wjry a Ducha sw. a w tom zahrnuta gest wesskerá geho chwála a w tom se zahrnuge chwála každého křesťana. Wjra zagisté žiwá, pewná, zmužilá a horliwá, gakau měl swatý Štěpán, gest základ a počátek wssj dokonalosti, a dary, kterýchž

[1]) Sermo de s. Stephano.

Digitized by Google

Duch sw. wěřjcjm udělugе, gsau korunau gegj. Máš-li wjru a přebýwá-li Duch sw. w tobě, gsi muž dle srdce Božjho, welikým před Bohem, hoden powolánj swého.

Byw pak sw. Štěpán k nowému úřadu swému poswěcen, nepřigal milost Božj na darmo; nýbrž pln milosti a sjly, činil welikė diwy a zázraky w lidu. Zjskal tedy sobě wůbec sslechetným gednánjm swým, zwlásstě pak wěrným a horliwým plněnjm powolánj swého, přjzeň a lásku u Boha i u lidj. Pak sobě počjnal zmužile gak w řeči tak i w skutcjch, a Pán mu pomáhal a potwrzowal řeči geho diwy a zázraky mnohými. — O, blaze, kdož milosti Božj nadarmo nepřigal; kdo, gakožto wěrný služebnjk Božj, kupčj s propůgčenau mu hřiwnau na mjstě, kdež Hospodin postawil geg; Pán sám bude nápomocen gemu a dokoná, seč nenj slabost geho.

A wssak gako w ohni se zlato zkaussj, podobně měla i Štěpánowa ctnost a dokonalost býti zkussena w utrpenj a k tomu naskytla se brzy přjležitost. I powstali někteřj ze sskoly, kteráž slowe Libertinských a Cyrenegských a Alexandrinských a těch, kteřjž byli z Cilicie a Asie, hádagjce se se Štěpánem, totiž o wjru a o Krista; mezi nimiž prý sw. Pawel měl býti neyurputněgssj, kterýž gsa toho času gesstě horliwý fariseus, tryce nenáwiděl sw. Štěpána, bywalého přjtele swého, gako něgakého newěrného odpadlika od zákona otcům. A wssak gak dj sw. Pawel: „nic nemůžeme proti prawdě“ [1]). Prawda má tu diwotwornau moc do sebe, že když se obgewj, leč a bludy zuizeti mussegj, byl by se zdály sebe ostrowtipněgssjmi a braly na se sebe stkwělegssj podobu, prawě gako měsjc bledne, když wygde slunce. Nemohli tedy odolati maudrosti a Duchu (swatému), kterýž mluwil (z něho). Což tedy učinili? Mjsto co měli přemoženi dáti prawdě swědectwj a přigmauti gi a wyznati Krista, rozpálilo se srdce gegich tjm wjce proti němu. Owssemk, kdež upřjmná a prawá wůle gest, kdež se prawda skutečně hledá, tu se ráda a ochotně přigjmá, ať přigde od kohokoliw; kdež ale hřjssné náruživosti srdce překwrátily, tu nemá žádného přjstupu. Mudrci tito, hádagice se s sw. Štěpánem, nehledali prawdy, nýbrž hledali porážky sw. Štěpána a tjm také ztwrzenj swých předsudků a swau sláwu; a protož poraženi nenaprawili se, nýbrž wzali útočisstě swé ke lsti, lži a násilj, kdežto sw. Štěpán, neužjwage takowých zbranj, podlehnauti mussil. Nastrogili totiž muže, kteřjžby řekli: že geg slyssели mluwiti rauhawá slowa proti Mogjssowi a proti Bohu. Zbaučili tedy lid a starssj i zákonnjky: asběhsse se, chytili geg a přiwedli do rady. A gak porazil sw. Štěpán leč tuto a gak odolal autoku tomuto? Newinnosti swau. — Neb když křiwj swědkowé wyprawowali leč swau, „patřjce naněg wssickni, kteřjž seděli w radě, widěli twář geho gako twář angela.“ Dějwe tedy, než sw. Štěpán počal mluwiti a sebe hágiti, ugal se ho Bůh sám a hágil ho, propůgčiw twáři geho onu milostnau gasnosť, onen wznesseny poklid, který toliko newinnau angelskau dussi zdobiti může; a ač to nepostačowalo k ukrocenj zuřiwosti nepřátel geho, předce ge to zarazilo tak, že sw. Štěpán nabyl času, aby mohl mluwiti k radě dlauhau řeč, w kteréžto gim ukázal cesty Božské prozřetedlnosti a spolu i zmužile kárał ge z přewrácе-

[1]) II. k Kor. 13, 8.

Digitized by Google

nosti a zatwrzelosti gegich. Wida pak, že nic neprospjwá horliwá a důtkliwá řeč geho, dj k nim ostrými slowy: Twrdé sſjge a neobřezaných ſrdcj a uſſj (zatwrzelj a zaslepenj, genž negste k naprawenj), wy se wždy Duchu sw. protiwjte; gakož otcowé waſſi, takžiwy, kterémuž z proroků se otcowé waſſi neprotiwili? Izabili i ty, kteřjž předzwěſtowali příchod Sprawedliwého, gehožgſte wy nynj zrádci a wražedlnjci byli; kteřjž gſte wzali zákon zřjzenj mangelů, ale neoſtřjhaligſteho. Což geſt prawda, swatá prawda, gak trpká a w podſtatě swé tak přjsná? Zdaliž nenj w Božſkém původu swém trpěliwá, laſkawá, wljdná a přjwětiwá? Owſſemk takowá geſt, kdež wolné a ochotné ſrdce nacházj, tam padá gako roſa s nebe na kyprau půdu. Čjm ale wětſſjho odporu nalézá, tjm přjsněgi a oprawdiwěgi muſj se říci, a ſice tak oprawdowě a důtkliwě, gak oprawdowě se nám tu gedná o swatau wěc. Tak mluwil i sw. Štěpán z počátku k protiwnjkům swým přátelſky, pln tichosti. Když wſſak pozorowal, že w nenáwisti a odporu swém proti němu trwagj, aniž pozorugj na řeč geho; pak počal oſtřegi mluwiti k nim. Owſſemk padala ſlowa geho gako oheň na ſrdce gim; ale gakž měl gednati ginak sw. Štěpán w horliwosti swé? Wždyť se tu negednalo o oſobu geho, o geho zisk, o čeſt a ſlávu; nýbrž gednalo se tu o Krista Spaſitele a o geho sw. prawdu, tu pak nesměl ſſetřiti žádných lidſkých ohledů, tu muſel říci prawdu, byť sebe trpſſj se zdála gim a byť by mu to mělo i žiwot státi. A to zagiſté na přjklad nám, gak i my, křeſťané, máme sobě w horliwosti swé počjnati. Když se gedná o čeſt a ſlávu Božj, tehdáž nesmj naſſe horliwoſt znáti žádných ohledů, tehdáž, gak dj giſtý sw. cjrkewnj učitel, geſt každý křeſťan bogownjkem — a nesmj mlčeti, nýbrž má směle powſtati a mluwiti sw. prawdu bez ohledu, bude-li se ljbiti komu čili nic. A ge-li kdy k tomu čas, milý křeſťane, geſt to zwlášſtě nynj, kde tak mnozj neznabohowé w drzj směloſti powſtáwagj a wſſe, což člowěku má býti ſwatého a drahého, w potupu a w posměch berau, a ſami lež a neprawoſt směle hlásagj. O, běda tobě, křeſťane milý, budeš-li tu mlčeti, zradiw sw. wěc Kriſtowu. O, tu platj zcela ſlowo sw. Pawla, gak pjſſe Timotheowi, milému učennjku swému: „Nabjzeg w čas i w ne čas; treſci, proſ, žehři we wſſj trpěliwoſti a učenj. Nebo bude čas, kdežto zdrawého učenj nebudau ſnáſſeti, ale podlé swých žádoſtj shromažďowati budau učitele, magjce ſwrablawé uſſi“ [1]).

A wſſak prawda, gakkoliwěk w sobě krásná a zpanilá, mjwá to neſſtěſtj, že rodj ohyzdnau dceru, totiž nenáwiſt. A budj-li pauhé ſlowo prawdy giž záſſk, gak se nemuſelo wésti sw. Štěpánu, kterýž negen slowy, nýbrž i žiwotem a přjkladem swým protiwnjky swé porážel. Wyprawuge se o řjmſkém cjſaři Kaligulowi, že pro ohyzdnoſt swau, kteréžto sobě byl swědom, wzteklau záſſk chowal proti wſſem, genž byli ſličné poſtawy; za kteraužto přjčinau dal uſſkrtiti Eſia Prokla, mladjka znamenité krásy a ſličnoſti tělesné. Ale geſſtě wzteklegſſj byla záſſk, gakauž měli fariſeowé a ſtarſſj lidu na sw. Štěpána, kterýž ne toliko w leſku mladické zpaniloſti u proſtřed nich ſtál, leſknaucj ſe twáři podoben angelu, nýbrž i mrawnj wzneſſenoſtj, mocj Ducha ſwatého, ohniwau wýmluwnoſtj a gaſnau myſlj swau se gim co angel Božj obgewil. Gako druhdy Joſef w peſtrobarewné ſukni swé byl odporný swým

[1]) I. 1 Tim. 4, 2. 3.

Digitized by Google

drzjm a záwistiwým bratřjm, podobně byl i sw. Štěpán w mrawnj swé wznessenosti protiwný přewráceným fariseům, a to tjm wjce, an gim prawdu bez obalu řekl. Slyssjce pak (fariseowé) to (totiž slowa Štěpánowa), pukali se w srdcjch swých a skřipěli zuby na něho. Tuto zbawen wssj pomoci a zhostěn wssj sprawedlnosti saudcůw, gsa pln Ducha swatého, pohledl swatý Štěpán k nebi. — Eyhle, milý křesťane, toť zbrog twůg, toť posila twá, kterauž se i ty w bogi tohoto žiwota sjliti a zbrogiti musjš — pohled to k nebi. — K nebi popatř, když co wěrný bogownjk Božj a hagitel prawdy a ctnosti se zlobau zápasiti máš. K nebi popatř, když tě zásst, protiwenstwj a pronásledowánj bezbožných sužuge; k nebi popatř, když se rotj proti tobě zloba a zkázau ti hrozj; ano k nebi popatř, nebo s nebe přigde ti pomoc! — Pohled k nebi zagisté zapudj wsselikau bázeň, dodá ti sjly a zmužilosti, učinj tě nepřemožitedlným. Matka swatého mučennjka Symforiána widauc, že syna gegjho wedau na smrt, ustawičně wolala za njm: Pamatug, synu můg, na žiwot wěčný; do nebe hleď a tam kralugjcjho před očima měg; bljzký gest konec, a krátký běh tohoto žiwota w okamženj se dokoná.

Swatý Frantissek sáleský řjkáwal: „Wsseliká práce gest mi za rozkoš, když i nebeské radosti rozgjmám; a ta sláwa, kteréž očekáwám, gest takowá, že mne wssechna trápenj obweselugj“ [1]). Tak se zbrogj a sjlj také swatý Štěpán k poslednjmu, a to k neykrutěgssjmu zápasu — on patřj k nebi. A co widj? On dj sám: „Ay widjm nebesa otewřená, a Syna člowěka stogjcjho na prawici Božj!“ Gako oko tělesné za gasného nebe, když žádný mrak nekalj oblohu, spatřuge gasný lesk slunce a hwězd: podobně widěl i Štěpán okem ducha swého čistého a nepokaleného sláwu Božj, kteráž se mu w gakémsi zwlásstnjm wýgewu ukázala, a spatřil tělesně Syna člowěka, kterýž gakož Bůh a člowěk powýssen nad wesskeré twory w sláwě Božj, má aučastenstwj moci a sláwy Božj. A gako bogownjk pohledem na udatného wůdce swého geg předcházegjcjho podnjcen, tjm zmužilegi sobě počjná: podobně i posilněn swatý Štěpán, wida Krista osobně, nehrozj se smrti, ale wolá utěsseně a zmužile: „Ay, widjm nebesa otewřená a Syna člowěka stogjcjho na prawici Božj!“

Mnoho známý kazatel sekty Methodistů [2]), w Americe gménem Whitefield, muž gakémuž se aspoň dobrá a sslechetná wůle upřjti nemůže, kázal gednau obkljčen dawem lidu na ulici w městě Filadelfii, a žádal ke konci řeči swých poslauchačů o dobrowolné přjspěwky k gistému dobročinnému účelu. Tu wssak byl nenadále hlasitým pláčem a wzdychánjm wytržen. Člowěk diwokého a odwážliwého pohledu protlačil se haufem lidu, a wrhl několika těžkých kamenů s malým penjzem k nohaum kazatelowým, řka: Tu máš mau almužnu. Z počátku gsem přissel tuto, abych ti těmito kameny hlawu rozrazil, a hle ty gsi obměkčil srdce mé [3]). — Tak se owssem newedlo swatému Štěpánu. On sice mluwil židům nebeská slowa prawdy, kteráž mohla pohnauti a obměkčiti zatwrzelé srdce gegich, oni wssak neměli pro něho než kamenů z potoka Cedron. Wzkřikssе tedy hlasem welikým, zacpali ussi swé

[1]) Filotea str. 346, 2. wyd. [2]) Methodisté gsau sekta anglické cjrkwe, rozssjřena w Angličanech a w sewernj Americe. [3]) Veith's Festpredigten 1. Theil str. 77.

gakoby něgaké rauhánj slyssěli a obořili se gednomyslně na něg; a aniž čekagjce na ortel wysoké rady, wytrhsse ho z města kamenowali za branau, kteráž se posud nazýwá branau swatého Štěpána, genž wede na wýchod do kraginy Kedar w údolj, kterýmž se wine potok Cedron. Wen tedy z města wywrhli swatého Štěpána. Toto se nestalo bez wýznamu; neboť nebyl wjce občanem pozemského Jerusaléma, nýbrž nebeského. A podobný osud musj očekáwati každý, kdož chce býti gednau občanem nebeským; nátisky a protiwenstwj gsau ty kameny, kteřjž geg wyženau z tohoto swěta gako z ciziny, aby s wětssj tauhau pjlil k budaucj wlasti nebeského Jerusaléma. „Kdyby gste byli z tohoto swěta, milowal by swět, což geho gest; ale že negste ze swěta, proto wás swět nenáwidj;“ dj Kristus Pán sám [1]). Ano, gakž dokládá Didymus, spjsse bylo by se tomu co diwiti: kdyby ti, kteřjž gakožto wěrnj následownjci Kristowi žigj, byli od přewrácených lidj milowáni. — Pro takowěto nátisky a protiwenstwj nesmjme wssak ani za pjď od prawé cesty se uchýliti, anobrž musjme se proti haně a pronásledowánj tjm bedliwěgi zbrogiti. Wssak ale gak si w tom máme počjnati, gakých zbrogj a zbranj máme k tomu užjwati? kdo nás tu může lépe poučiti gako swatý Štěpán? „Mohl by se, dj swatý Augustin, některý křesťan wymlauwati a řjci: Nemohu, co Kristus mohl; měltě lidskau i Božskau přirozenost. Wssak proto se nám předkládá přjklad swatého Štěpána, kterýž byl pauhý člowěk. Domnjwáš-li se, že se mnoho od tebe žádá, abys Pána následowal: nuže obrať zřetel swůg na swatého Štěpána, kterýž gest spoluslauha s tebau.“ A medle gakau zbranj bogowal proti násilj a zlobě nepřátel swých a gak přemohl gegich wztek, že dobyl sstastně wjtězstwj? táže se giž sw. Fulgencius a my s njm. Na to pak nám odpowjdá: „Aby dosáhl korunu, gakauž giž gméno geho značilo [2]), měl za zbraň lásku, a tau swjtězil wssudy. Z lásky k Bohu neustaupil, když židé zuřili, z lásky k bližnjmu přimlauwal se za ty, kteřjž ho kamenowali. Z lásky káral blaudjcj, by se naprawili, z lásky se modlil za ty, kteřjž ho kamenowali, aby nebyli trestáni“ [3]). Ano gako druhdy Božský Wykupitel w těch neykrutěgssjch mukách zwolal: Otče, w ruce twé ducha swého poraučjm, wolá i swatý Štěpán, když geg kamenowali: „Pane Ježjssi, přigmi ducha mého:“ a gako se Božský Wykupitel modlil za swé nepřátely, wolage: „Otče, odpusť gim, neb newědj co činj,“ podobně i swatý Štěpán gsa kamenowán, poklek na kolena, zwolal hlasem welikým řka: Pane, nepokládey gim toho za hřjch. Gaká to láska! gako krwožjzniwé sselmy obklopili geg w údolj Josafat, se wssech stran padagj těžké kameny na hlawu geho, a rozdrcugj audy geho, krew se walj z něho potokem; a Štěpán sbjrá poslednj sjlu a padá na kolena swá, aby se modlil za nepřátely swé! — Znameney tu dobře, milý křesťane: dokawadž se modlil za sebe, stál; když pak se modlil za swé nepřátely, poklekl; a to proto, poněwadž, gakž znamená swatý Augustin, zatwrzelost gegich požadowala mocněgssjho léku a wětssj wraucnosti modlitby. Gaký to hrdina, gaký to slawný wjtěz! Gistý zmužilý, wssak ale na obě nohy ochromělý wogjn, gménem Filopator, byl od gi-

[1]) Jan 15, 19. [2]) Štěpán w řeckém gazyku Stefanos znamená tolik co wěnec či koruna.
[3]) Sermo de s. Stephano.

Digitized by Google

stého Arista posměwán, gakoby se k bogi nehodil. I dj Filopator k usměwáčku tomuto: Tobě nechybj w bogi nic než zmužilost a srdnatost; což se wssak mne týče, nechybj mně zmužilost k autoku a bogowánj, mně gen scházegj nohy k útěku! — Z toho lehce posauditi, kdož mocněgssj byl, Štěpán čili geho wražedlnjci? Tito měli sice silné ruce, ale žádné srdce; Štěpán ale neměl nohau k autěku, ale měl srdce plné lásky, w kteréž až ku konci setrwal, nepřátelům swým odpustil, a za ně se modlil.

A podobnau zbranj musjš i ty, milý křesťane, bogowati proti zlobě nepřátel a protiwnjků swých; když se to o twau osobu gedná — zbranj totiž lásky tiché a trpěliwé. Gakož nesmjš ničehož snésti aniž pominauti, když se gedná o čest a sláwu Božj, o swatau wěc prawdy a ctnosti, rowněž musjš hotow býti w lásce wsse trpěliwě snásseti, ano i s dobrým zpláceti, což protiwnjci tobě zlého učinili, a co se twé osoby týká. Takowáto láska naučj tě w tichosti přigjmati kamenj protiwenstwj, hany, potupy a posměchu, kteréž nepřátelé twogi na tebe házeti budau, gakož to činil swatý Štěpán, a gako to čteme o gistém člowěku, kterýž se w společnosti sw. Františka serafinského nalézal. Člowěk tento, gménem Juniperus, podiwný spolu i weselý muž, odřekl se z cela swěta a marnosti geho. Když se pak gednau po ulici se swatým Františkem ubjral; potkal gednoho býwalého saudruha swého, kterýž mu nepřestáwal předhůzky a posměch činiti. I shybl se Juniper a chopil sukni swau na konci a pozdwihl gi, gakoby w ni něco chtěl bráti, při čemž wolal: „Gen pořád, milý přjteli, nebuď tak skaupý s drahými kameny těmito, hoď gich gesstě wjce!“ (tak totiž nazýwal hany lidj, gakých často okaussel). Načež doložil swatý František: Deyž Bůh, bychom celý les takowéhoto juniperu [1]), totiž galowce, měli [2]).

Takowáto tichá a trpěliwá láska, milý křesťane, porazj twé nepřátely a učinj tě slawným wjtězem nad nimi a nad zlobau gegich. O, zloba a podlost nezná wyšssjho wjtězstwj, než snjžiti a zničiti nepřjtele a protiwnjka; usslechtilá wssak láska křesťanská umj mnohem wjce; ona porazj a zničj zássť nepřátel, a učinj nepřjtele přjtelem, shromažďugjc řeřawé uhlj na hlawu geho, kteréž tak dlauho gest žjzniwé, pokudž se zássť, nenáwist a pomsta ozýwagj a nehasnau; zabodá mu osten w srdce, proti kterémuž nelze neustále zpěčowati se.

Stařj nepřátelé Řjmanů, Samnitsstj, obklopili gednau celé řjmské wogsko se wssech stran a stěsnali ge w hlubokém aužlabj, tak že bylo zcela w moci gegich. Pak poslali posly k Hereniowi, wážnému a pro swau maudrost znamenitému starci, aby se ho tázali: co magj činiti? I odpowěděl gim Herenius: Nechte Řjmanů w pokogi odegjti. Tato odpowěď zdála se podiwná wůdcům samnitským, kteřjž toho nemohli pochopiti. I domnjwagjce se, že by w tom bylo něgaké nedorozuměnj, poslali giné poselstwj s tautéž otázkau. Tehdáž gim ale odpowěděl: „Wyhlaďte Řjmany až do gednoho, ať nezůstane žádný!“ I diwili se wůdcowé tito gesstě wjce a poslali po třetj k Hereniowi, kterýž wssak dj gim: Pobigete-li nepřátely swé, swjtězjte owssem; darugete-li gim ale žiwot a swobodu, swjtězjte též, a wssak o mnoho lepssjm způsobem. Neb tehdáž se nemáte žádných nowých nepřátel co obáwati, kteřjž by se wám za padlé

[1]) Juniperus latinské slowo znamená tolik co galowec. [2]) Veith l. c.

mstili; dobudete si oprawdiwé sláwy a učinjte si z nepřátel přátely. Co tento pohan tussil a wyslowil, ač gesstě z njzkých pohnútek, to řekl i cjsař Siǧmund Laurenciowi, palatinu (tolik co wládaři uherskému). Když mu tento gednau předhazowal, že nepřátel swých ssetřj, a gim statků a hodnostj necháwá, ano že ge do řady miláčků swých bráwá, dj mu Siǧmund: Tobě se zdá prospěssno a slussno, protiwnjka o žiwot připrawiti; poněwadž umrlý žádnau wálku wésti nemůže: gá wssak zabjgjm nepřjtele, ssetře ho; a činjm si z něg přjtele, powyssuge ho [1]).

Gak ale prawá láska skutečně přemáhá nepřátely a činj ge přátely, dowozuge následugjcj přjběh. Znamenité knjže ferrarské ze starobylého domu Este, gménem Erkole, byl po smrti dwau newlastnjch bratřj, kteřjž geg wypudili, na swé dědictwj dosazen. Nikolo, syn gednoho z těch nesslechetnjků, gemuž mělo knjžetstwj toto potom připadnauti, smluwil se s mnohými mladými sslechtiči, kteřjž od něho wjce swobody k prowozowánj newázanosti swé očekáwali, a přepadl s několika tisjci na spěch sebraných wogjnů w noci město Ferraru, práwě když Erkole nebyl přjtomen; byl wssak poražen a ztratil žiwot. Když pak se Erkole nawrátil, newyssetřowal tu wěc dále a dělal, gakoby o žádném zrádci newěděl. To wssak mátlo gednoho z geho tagných rádců, kterýž myslel, že knjže w skutku newj ničeho o této wěci. I chtěl mu znamenitau službu prokázati, a čekal gen na gitro wánočnj. Když pak přisslo, předstaupil před swé knjže, a gal se takto mluwiti: „Gest sice způsob w nassj zemi, že dnessnjho dne malj od welikých wánočnj dárky dostáwagj; dnes ale služebnjk wáš přinássj wám weliký dar. Tuto wám přinássjm seznam powstalých Nikolowých, gest tu wjce než dwě třetiny mladého sslechtictwa a na čtyry sta zámožných lidj; abyste zemi od těch zlosynů wyčistil a sebránjm gegich statků komoru swau obohatil.“ „Kdež gsau? Kde máte ty ničemnjky?“ táže se ho knjže. „Tuto, odwece tento ochotnjk, w této knjžce.“ „A zaslaužj oprawdu, aby na hrdle a na gměnj byli trestáni? táže se knjže. Nuže, tedy ať zhynau,“ a hodil, ani se nepodjwage na gedno gméno, celau knihu do ohně. Rádci pak tomuto přikázal přjsně, wssecky podobné seznamy zničiti a propustil geg ze služby [2]). Gaký to dar wánočnj, kterýž dalo toto knjže swým nepřátelům! W skutku, gedwa že se roznesla o tom powěst po městě a w okolj, giž wětssj část nespokogených těchto buřičů přemoženi láskau knjžete swého, přisáhali mu oddanost a wěrnost; slibugjce, že chtěgj i žiwot i gměnj za něho, co náležitého pána a dobrodince swého, nasaditi.

Takowáto láska k nepřátelům posléze zjská poblauzené a na bezcestj kráčjcj dusse Bohu samému a prawdě a sprawedlnosti geho. I bezbožnjk musj tu bezděky wyznati, že wjra a náboženstwj, kteréž člowěka k takowým usslechtilým a zpanilým činům wede, musj býti wyšssjho půwodu a wětssj ceny mjti, než gak se domnjwal. Srdce geho býwá obměkčeno a milost Božj pak má přjstup k srdci zatwrzelému. To gest to neykrásněgssj wjtězstwj, když protiwnjk netoliko nám, nýbrž i swaté prawdě a Bohu se podrobj, byw prwé geho odpůrcem. Takowého wjtězstwj dobyl i swatý Štěpán. Když za starých časů aposstolský muž, gménem Liafwyn, pohanským Sasjkům ewangelium kázal, ozbrogili se tito, tehdáž gesstě diwocj kmenowé kamenjm, aby se krwawě

[1]) Veith loco citato. [2]) Veith's Festpredigten I. djl.

Digitized by Google

wymſtili na tomto tupiči powěry ſwé. A wſſak tu ſe wyſkytl u proſtřed nich wážený muž, gménem Wout, kterýž geg před wztekloſtj gegich zachránil; dowodiw gim, gak by to bylo nehodné, wyſlance neywyššſſjho Boha kamenowati, gežto předc k wyſlanci cizjho národu neb knjžete s uctiwoſtj ſe magi[1]). Sw. Štěpán, tento hrdinſký wyſlanec Božj, nenalezl žádného takowého zástupce; ano ten, genž byl druhdy geho neywraucněgſſjm přjtelem, geho ſpolužák a ſaudruh, Sawel, přiwolil negen k ſmrti geho, nýbrž i powſtal proti němu gako neyzuřiwěgſſj protiwnjk, a když ſwědkowé ſložili raucha ſwá, opatrowal ge, aby mohli tjm pohodlněgi kamenowati geg. A hle, i tohoto neyzuřiwěgſſjho protiwnjka ſwého přemohl ſwatý Štěpán, a zjſkal geg Pánu a cjrkwi geho láſkau a modlitbau, kterauž umjrage konal za nepřátely ſwé. Neuběhlo ani půl léta, an ſpěchal Šawel plu zuřiwoſti proti učennjkům Páně do Damaſſku, by tamto gjmal wyznawače Páně a přiwedl ge ſwázané do Jeruſaléma. Když pak ſe giž přibližowal k cjli ſwému, tu geg rychle obkljčilo ſwětlo s nebe. A padna na zemi ſlyſſel hlas řkaucj k ſobě: „Šawle, Šawle, co ſe mi protiwjš? Twrdoť geſt tobě proti oſtnu ſe zpěčowati!“ A hle, že Šawla, protiwnjka Páně, ſtal ſe Pawel, neyhorliwěgſſj apoſtol. Oſten, o kterémž dj Pán, wnikl giž dřjwe w ſrdce geho; giž tehdáž, když opatruge raucha wražedlnjků, widěl oběť záſſti ſwé, Štěpána, w nebeſkém oſlawenj ſe modliti a umjrati. Láſka geho tichá a trpěliwá pronikla duſſi geho, a proklestila do nj ceſtu miloſti Božj, gakau mu umjragicj wyprofil. „Kdyby ſe byl Štěpán nemodlil, dj ſwatý Auguſtin, neměla by cjrkew ſwatého Pawla. Proto geſt Pawel wyzdwižen ze země a za apoſſtola powýſſen, poněwadž byl wyſlyſſen ſw. Štěpán, když, modle ſe k zemi ſe ſklonil.“ W hodnowěrném pſanj biſkupa Sewera z Magory na oſtrowě Magorka z pátého ſtoletj wyprawuge ſe, že když některé oſtatky ſwatého Štěpána tam ſlawně přineſſeny byly, že židé, toho času welmi mocnj, wybjhali za křeſťany a házeli kamenjm po nich. Když pak ale widěli, že tito kamenowé gako bez wſſj tjže a moci s uhozených padali, neučiniwſſe gim té neynenſſj ſſkody: ulekli ſe a pohnuti ku pokánj, obrátili ſe wſſichni na křeſťanſkau wjru. Tak i, dokládá wyprawowatel událoſti této[2]), když, gſauce uraženi s miloſtj Božj trpěliwoſt a tichoſt zachowáme, nezpůſobj nám urážky a křiwdy nám učiněné žádné ſſkody; abrž ſtanau ſe nám proſtředkem, gjnž bychom protiwnjky ſwé Bohu i ſobě zjſkali.

A to powěděw, uſnul w Pánu, tak wypiſuge ſw. Lukáš ſmrt ſw. Štěpána, nazýwage gi uſnutjm. A w ſkutku neumřel, nebrž žige. Gako wůdci udatnému nenj ku potupě, když kůň pod njm padne, on pak ſám neporuſſen z bitwy domů ſe wracj: podobně i to nebylo prwomučennjku tomuto k žádné potupě, že geho tělo klesło pod ranami wrahů, an nebeſká duſſe geho ſe ubjrala do křiſſe ſláwy, by wzala korunu, gakauž geho gméno wyznamenáwalo. On uſnul. — Tedy neumřel — on žige. Tělo geho geſt ſice pohřbeno, ale ſkutkowé geho gſau neſmrtedlnj — geho gméno ſe ſtkwj tam na wěčnoſti w knize žiwota a zde na zemi w cjrkwi u proſtřed ſwatých a ſwětic Božjch oſlawuge ſe gakožto knjže wſſech mučennjků. On uſnul w Pánu. — W Pánu, dle Krista a pro Krista žil; w Panu také

[1]) Veith, ztamtéž. [2]) Veith's hom. Vorträge 1. Band, ſtr. 236.

Digitized by Google

dle Krista a pro Krista umřel. Gaký žiwot, takowá smrt! — „Drahát gest smrt sprawedliwých před očima Hospodinowýma [1]) a „blahoslaweni mrtwj, kteřjž w Pánu umjragj“ [2])!

Stoge w duchu u mrtwoly swatého Štěpána popatř, milý křesťane, gesstě gednau nazpět na žiwot a mučennictwj geho a uwažug, co ho wlastně činj tak znamenitým, že geg cjrkew tak ctj gakožto knjže wssech mučennjků? Což geg činj předně tak welikým, gest: žeť byl prwnj, genž krew swau cedil pro Krista. Nenj to, gakž twrdj swatý Jan Zlatoústý, stegná práce, kráčj-li kdo po usslapané a uchozené cestě: či kráčj-li poneyprw cestau tauto, a stopuge-li gi teprwa, chodě po lesjch, skalinách a po kragjch úžlabj. Žádný se tomu nediwj, že se nynj za několika neděl wykoná cesta do Ameriky tolika set mil; kdož ale prwnj tuto cestu konal, zůstane a bude wždy obdiwowán. A podobně se to má se sw. Štěpánem. Ne gakoby dřjwe nestáwalo mužů, kteřjž žiwot swůg pro swatau prawdu a přeswědčenj swé obětowali. Wjmeť ze starého zákona, že Isaiáš, Eleazar a sedmero bratřj Makabegských a mnozj ginj nasadili žiwot swůg pro wjru otcůw; a wssak wssickni tito žili a umjrali pro zákon, kterýž giž od pradáwna byl ustanowen, a kterýž gim byl od otců odkázán; sw. Štěpán ale umřel pro náboženstwj, kteréž se nacházelo gesstě w kolébce, a gehožto zakladatel nedáwno potupnau smrtj na křjži umřel, a kteréž neměl žádných kněžj ani giných podpor leč dwanáct apossstolů, sprostých rybářů. O, gaká to musela býti pewná wjra a zmužilost, když sw. Štěpán tolika zuřiwým protiwnjkům, ano celému národu se na odpor postawil gakožto wěrný hagitel nepoznaného Krista. Protož dobře dokládá sw. Augustin, že má-li býti gaký rozdjl mezi mučennjky a wyznawači Páně, přednost žádnému ginému nepřislussj než tomu, kterýž wssecky ostatnj předessel. Ti, kteřjž gsau po něm přissli, měli giž zpanilý přjklad geho před očima, a čjm byli četněgssj takowj předchůdcowé, tjm wětssj byla sláwa gegich; a čjm wjce přisslo w obyčeg konati památku hrdin těchto mučennických, tjm wjce museli mučennjci pozděgssjch wěků podnjceni a posilněni býti. Swatý Štěpán ale neměl žádného takowého přjkladu před sebau; a když ho wedli rozgitřenj nepřátelé do úzkého údolj potoka Kidron, by geg kamenowali, nemohl se ani nadjti, že se mu slussného hrobu dostane.

Co pak gesstě slawněgssjm činj sw. Štěpána, gest i to: že nepatřil do počtu wywolených apossstolů, kteréž Kristus sám powolal, a kterýmž zgewil tagemstwj králowstwj Božjho. Nebyltě Janem ani Petrem, kteřjž byli swědkowé sláwy geho; — nýbrž byl aud nowé obce a krátce před tjm za gahna wywolen a powolán. A předc, gakž znamená sw. Maximus, předessel slawnau smrtj swau i samé apossstoly a stal se ze sprostého učennjka mistrem, učitelem a gasným přjkladem žiwé wjry a prawé i wraucj lásky k Bohu a k bližnjmu.

Co konečně sw. Štěpána tak znamenitého činj, gest také geho horliwost a neohroženost, gakauž spoguge s tichostj a mjrnostj, a geho přjsnost a oprawdiwost, gakauž uměl slaučiti s láskau k protiwnjkům swým. Tentýž Štěpán, kterýž se hádá u weliké horliwosti s učennjky sskol židowských, když se tu gedná o Krista a o wjru geho: mlčj a neotwjrá úst swých, když se gedná o geho osobu, když geg wodau za bránu, by geg

[1]) Žalm 115, 15. [2]) Zgew. sw. Jana 14, 13.

Digitized by Google

kamenowali. Tentýž sw. Štěpán, kterýž wida ge zatwrzelé ke wsselikému spasitelnému napomjnánj: tak důtklivě ge kárá, řka: „Twrdé sjige a neobřezaných srdcj, wy gste se wždycky protiwili Duchu sw.,“ tentýž se modlj za ně, když geg kamenugj, řka: „Pane, nepokládey gim toho za hřjch.“ A právě tjm dal na gewo, že geho horliwost gest čistá a prostá wsselikých sobeckých ohledů, že nehledá sebe, nýbrž čest a sláwu Božj a spasenj bratrj. — Tak tu stogj před námi sw. Štěpán gako weliký a slawný a nezisstný hrdina, kterýž swým mučennictwjm swjtězil nad nepřátely Kristowými; gako prwnj bogownjk na bogisšti cjrkwe sw., kterýž dobyl slawného wjtězstwj cjrkwi, a protož ctj geg i ona a koná slawně památku geho. My pak máme na něho zřetel swůg obrátiti, a gako on byl následownjkem Kristowým, máme i my býti následownjky geho. I nás, kteřjž wěrnj chceme býti učennjky Kristowými, wyzywá swět k bogi — proti wlažnosti, newěře, bezbožnosti a bohaprázdnosti. Netřeba tu owssem života obětowati, ale we wjře swé pewně státi, zmužile gj hágiti, prawdu gegj wssemožně rozssjřowati, a pak při tom i protiwnjky a nepřátely swé milowati láskau, a tichosti a trpěliwosti, spolu i horliwosti a wraucnosti hleděti ge Kristu a swatému geho náboženstwj zjskati; tot gest i powolánj každého křesťana, tot gest swatý bog geho. Blaze, kdož gako swatý Štěpán boguge, tohoť zagisté nemine wjtězstwj zde a tamto koruna wěčné sláwy. Amen.

Modlitba cjrkewnj.

Propůjč nám, ó Bože, toho následowati, kohož cjtme: abychom se naučili nepřátely swé milowati, an dnes památku prwomučennjka twého sw. Štěpána slawjme, kterýž se za swé protiwnjky přimlauwal u Pána nasseho Ježjsse Krista. Amen.

Neděle mezi oktáwem narozenj Krista Pána.

Ewangelium sw. Lukáše 2., w. 33—40.

A onoho času Josef i Maria, matka Ježjssowa, diwili se těm wěcem, kteréž praweny byly o něm. I požehnal gim Simeon a řekl Marii, matce geho: Ay položen gest tento ku pádu, a ku powstánj mnohým w Jsraeli, a na znamenj, kterémuž bude odpjráno; a twau wlastnj dussi pronikne meč, aby zgewena byla z mnohých srdcj myssленj. Byla také prorokyně Anna, dcera Fanuelowa, z pokolenj Aser, ta se byla sstarala we dnech mnohých, byla žiwa s mužem swým sedm let od panenstwj swého, a byla wdowa až do let osmdesáti čtyř, kterážto newycházela z chrámu, posty a modlitbami slaužic Bohu dnem i nocj. A ta w tauž

hodinu přiſſedſſi, chwálila Pána a mluwila o něm wſſechněm, kteřjž čekali wykaupenj iſraelſkého. A gakž wykonali wſſecko podlé zákona Páně, wrátili ſe do Galilee, do města swého Nazareta. Djtě pak roſtlo a poſilowalo ſe, (bylo) plné maudroſti, a miloſt Bożj byla w něm.

Wýklad.

W zákoně Mogžjſſowě bylo přikázáno, aby każdá žena, porodiwſſi pacholjka, po čtyřidceti dnů doma meſſkala, a pak geg nesla do chrámu, kdežto přinesla obět očiſſkowánj za ſebe, zároweň i za prworozeného pacholjka swého, kteréhožto w chrámě před Pánem poſtawila, a obětj ho takřka ſobě wykaupila. To ſe dělo na památku, že Hoſpodin zachowal wſſecko prworozenſtwo iſraelſkých při wygitj gegich z Egypta. Neb takto mluwil Hoſpodin k Mogžjſſowi: „Poſwěť mi wſſecko prworozené mezi syny iſraelſkými tak z lidj gako z howad: neboť mé geſt to wſſecko. A když by ſe tázal tebe syn twůg potom, řka: Což geſt to? odpowjš gemu: W ruce ſilné wywedl nás Hoſpodin z země egyptſké, z domu ſlużebnoſti. Nebo, když ſe byl zatwrdil Farao, a nechtěl nás propuſtiti, pobil Hoſpodin wſſecko prworozené w zemi egyptſké, od prworozeného z lidj až do prworozeného z howad: protož obětugi wſſecko prworozenſtwo“ [1]). — I Maria Panna, poſluſſná rozkazu tohoto, ubjrala ſe čtyřidcátý den po narozenj Páně do Jeruſalema s Jeżjſſem, aby ho tam w chrámě obětowala. Tuto gak wyprawuge tentýž ſwatý ewangeliſta Lukáš [2]), přiſſel zbożný ſtařec Simeon právě w tu dobu, když Maria w chrámě byla a wnuknutjm Bożjm poznaw noworozeného Wykupitele, gehożto taużebně żádal widěti, gakož mu to i od Ducha ſwatého bylo zaſljbeno, wzal geg na lokty ſwé, chwálil Boha; nazýwage Krißa Pána „ſpaſenjm ſwěta a ſwětlem k zgewenj národům a k ſláwě lidu ſwého iſraelſkého.“ Tomuto pak a následugicjm, což wyprawuge ſwaté ewangelium, gakž znamená ſwatý ewangeliſta, diwili ſe Joſef i Maria, matka Jeżjſſowa; ne gakoby neznali důſtogenſtwj Jeżjſſowa, gakožto Meſſiáſſe zaſljbeného a taużebně očekáwaného, nýbrž diwili ſe wjce způſobu, gakýmž ſe Bůh dřjwe Zachariáſſi, pak Alżbětě, potom Joſefowi a paſtýřům, konečně i Simeonowi a Anně zgewil; rowněż i očekáwagjce dle obecného důmněnj żidowſkého od Meſſiáſſe, że wſſichni żidé ſkrze něho oblażeni budau: nemohli pochopiti, což prawil Simeon dále o Jeżjſſowi, gakž wyprawuge ſwatý ewangeliſta, an pjſſe: I požehnal gim Simeon způſobem totiž w zákoně předepſaným, řka: „Požehneyż wám Hoſpodin a oſtřjheyż wás. Ukaż Hoſpodin twář ſwau wám a ſmilug ſe nad wámi. Obratiż Hoſpodin twář ſwau k wám a dey wám pokog“ [3])! Pak řekl Marii, matce geho, kteráż utěſſeně na miláčka swého patřjc pátragjcjm duchem do budaucnoſti zjrala: „Ay, położen geſt tento ku pádu a ku powſtánj mnohým w

[1]) I. Mogž. 13, 1. 14. 15. [2]) Wiz ewangelium na den hromnic. [3]) IV. Mogž. 6, 23—26.

Digitized by Google

Israeli a na znamenj, kterémuž bude odpjráno; a twau wlastnj duſſi pronikne meč, aby zgewena byla z mnohých ſrdcj myſſlenj." Tjm wſſak chce říci Duchem ſwatým nadſſený Simeon: Nowozrozený syn twůg zwěſtowati bude ſwětu prawdu a ctnoſt, až powyroſte, a přineſe a způſobj ſpaſenj národům, a tjm ſe ſtane Spaſitelem lidu, zwláſtě pak lidu iſraelſkého, gemužto byl prwé zaſljben. Mnozj wſſak w něho neuwěřj a pohrdnau gjm. An tedy bude Kriſtus mnohým w něho wěřjcjm ku ſpaſenj, gakožto úhelnj a základnj kámen, na němž založj ſwau čjſſi, bude tentýž Spaſitel mnohým newěřjcjm a zatwrzelým k záhubě, gakož kámen urážky, kterýž padne na hlawu gegich a rozrazj gi. A wůbec, chce říci dále, bude Kriſtus Pán na znamenj, gakožto muž, na něhožto oči wſſech obráceny budau. Wſſak ale, an mnozj mocj ſlowa a ſkutků geho dogati, geg za Pána a wůdce a Spaſitele ſwého uznagj a u wjře a poſluſſnoſti ſe ho přidržj: budau mu mnozj odpjrati, wydáwagjce w zatwrzeloſti a newěře ſkutky geho za ſkutky dáblowy a učenj geho za rauhánj. A tjm ſe ſtane, že zgewena budau z mnohých ſrdcj myſſlenj, a ukáže ſe gakého ſrdce kdo geſt, a gak miluge oprawdu Boha a hledá ſwatau prawdu geho. Mnozj zagiſté, chce říci dále Simeon, kteříž bez uſtánj horlj pro Hoſpodina a pro geho zákon, a magj ſe za ſwaté, obgewj ſe co pokrytci a protiwnjci wſſj prawdy a ſprawedlnoſti, genž Boha a zákon geho magj za zákryt ſwé přewrácenoſti a mrzké zliſtnoſti; ginj pak, kterýchž ſi ſwět ani newſſjmá, kterýmiž pohrdá, ukážj ſe co ſſlechetnj a prawj ctitelé Hoſpodinowi a hagitelé ſwaté prawdy a ſprawedlnoſti geho. — Toto, chce Simeon dále doložiti Marii, totu pak, když ty, gakožto matka geho uzřjš: protiwenſtwj, neſnáze a pronáſledowánj, kteréž Božſké dítě twé bude zkauſſeti a snáſſeti, to naplnj mateřſké ſrdce twé hořem a boleſtj, neginak, než gakoby meč ſrdce twé pronikl. Bůh wſſak, Otec nebeſký, chtěl, aby narozenj Syna geho bylo zwěſtowáno od lidj wſſelikého wěku, ſtawu a pohlawj; protož i gako dřjwe bylo zwěſtowáno ſkrze kněze Zachariáſſe, od panny ſkrze Marii, od pacholete ſkrze Jana, od manželky prowdané ſkrze Alžbětu, od ſtarce ſkrze Simeona Duchem Božjm nadſſeného: podobně mělo býti zwěſtowáno i od ſtařeny wdowy ſkrze Annu, gak to dále wyprawuge ſw. ewangelium: „Byla tauž dobau w chrámě Anna prorokyně, totiž zbožná žena, genž ſe wyučowánjm a wykládánjm zákona a ſnad i něgakau dobrowolnau ſlužbau w chrámě zanáſſela; bylatě dcera Fanuele, muže téhož času znamenitého, z pokolenj Aſer, a ta doſáhla wyſokého wěku; bywſſi totiž žiwa w ſtawu manželſkém po ſedm let, a pak gako wdowa doſáhla giž wěk oſmdeſáti čtyř let, ſlaužjc Bohu poſty a modlitbami dnem i nocj, newycházela z chrámu. Tato přiſſla právě w tu hodinu, když Simeon mluwil k Marii a gj předpowjdal, co na pachole a na ni čeká. Což uſlyſſewſſi, počala ſama welebiti Hoſpodina a Božſkého Wykupitele, wyprawugjc o přjſſtj geho a naſtáwagjcjm ſpaſenj wſſem, kteříž toho času Spaſitele tauženě očekáwali. A gakž wykonali wſſecko podlé zákona Páně, totiž když byli přineſli uſtanowenau obět očiſſtowánj, totiž dwé holaubátek aneb hrdliček a když wyplatili Ježiſſe ze ſlužby chrámowé, wrátili ſe do Galilee, do města ſwého, kdež ſtále bydlili, totiž do Nazaréta. Djtě pak (Ježiš) ro-

ſtlo gakož člowěk dle těla a pasilowalo se dle ducha; totiž gsauc plné maudrosti, gewilo maudrosť giž w autlém wěku swém wždy wjc a wjce, a milosť Božj byla w něm, gežto Otec nebeský měl zwlásstnj péči o něho, gakožto o milého Syna swého, nad njmžto zwlásstě bděl a tak wsse řjdil, že bylo zgewno wssem: že ho Otec we wssem zwlásstě řjdj a zprawuge.

Rozgjmánj.

Přissel Božský Wykupitel na swět. Podiwné bylo geho narozenj a znamenité geho prwnj wkročenj do slzawého údolj pozemského. Co se bude s njm dále djti, gak se rozwine dále klubko osudů geho, čeho se může swět od něho nadjti a co nastáwá přesslastné matce geho Marii: tot gsau otázky, kteréž se člowěku bezděky namjtagj. A na tyto otázky odpowjdá poněkud zbožný a Duchem sw. nadssený stařec Simeon; gakž wyprawuge sw. Ewangelium: „Ay, položen gest tento ku pádu a ku powstánj mnohým w Israeli a na znamenj, kterémužto bude odpjráno.“ Tak prorokował zbožný stařec Simeon Marii o Božském Synu gegjm, když ona berauc geg s loktů geho w mateřské náručj s mateřskau utěssenosti naň patřila. O, gak bljzká a zcela hodná mateřského srdce pečliwého byla tu otázka: gak se asi dalssj osud miláčka gegjho rozwine? Giž z počátku, prwé nežli geg byla počala, slyssela gest mnoho znamenitého o určenj a o důstogenstwj geho. Podobné wěci zwěstował také nedáwno nebeský posel pastýřům na luzjch betlemských, kteřjžto ge bez pochyby Marii wyprawowali, nynj pak slyssj ze samých úst Simeonowých w chrámě welké a welebné wěci o něm, když tento, wzaw geg na lokty swé, welebil Boha. Wssak ale, gakož posawáde radostné wěci o něm slyssela, mák i temnau stránku osudů geho wěděti milostná tato matka. On (Spasitel swěta) má býti mnohým sice ku powstánj, mnohým wssak ku pádu a na znamenj, kterémužto bude odpjráno. A gak se wyplnilo proroctwj toto! Gak mnozj u wjře ho následugjce, nalezli u něho sw. prawdu, hognau milost, swětlo w temnosti, podporu w slabosti, útěchu w strasti, a následugjce sw. prawdy geho powstali z bludu k prawdě, z temnosti k swětlu, z neprawosti k spraweduosti — wůbec k spasenj a k žiwotu wěčnému; anto mnozj w překrácenosti a zatwrzelosti srdce pohrdnuwsse gjm newěřili w něho, a w bludech a neprawostech swých setrwawsse, upadli w zahynutj wěčné a to tjm gistěgi, čjm wětssj byla milost, kteráž se gim poskytowala, kterauž wssak pohrdli, nepřigawsse gi. Kdo newidj tuto bjdný osud fariseů a zákonnjků a newyššjch kněžj židowských? Kdo neznamená tuto hroznau zkázu celé židowské řjsse, w kterauž upadla, když, zhostiwssi se Krista, newyhledali spasenj své w něm a w swatém náboženstwj geho; nýbrž dle předsudků swých wyhledáwali ge w sláwě a lesku swětstém a u těch, kteřjž těmito sliby mámili ge. O, byl to pád strassný, živé to swědectwj prawdiwosti slow Simeonowých. Podobně byl Kristus i na znamenj, kterémuž bylo odpjráno. Kdož newj

Digitized by Google

s gakým tuhým odporem se setkal u fariseů, zákonnjků a saduceů, gakož i u welike části lidu od nich swedeného? Kdož newj, gak geg nazýwali hned samaritánem, hned russitelem zákona, hned rauhačem, kkauce, že pomocj bábla ďábelstwj wyhánj a předhazugjce mu, že hříssnjky přigjmá a gj s nimi? Kdož newj, gaké auklady se mu strogily, gak hledali častokráte bezžiwotj geho a gak předc ukřižowán byl posléze? — A gak se plnj proroctwj toto po wssechny časy až po dnes! — Až posud gest Kristus Pán mnohým ku powstánj a ku spasenj; zároweň wssak gest až po dnes mnohým kamenem urážky k pádu a na znamenj odporu, na kterémž se posud gewj mysslenj z mnohých srdcj. Komu tu nepřipadá gednánj tak mnohých křesťanů, kteříž nemagj do sebe nic křesťanského, leč pauhé gméno. W mládj se učili sice Krista znáti a snad také milowati: a wssak pozděgi, když se porussilo srdce a zpyssněl rozum gegich, odkekli se ho, nechtj žjti dle swatého náboženstwj geho, a odporugj zatwrzele swaté geho prawdě, a právě proto klesagj tjm hlauběgi. — Kristus gest gim ku pádu. Neb i tuto platj slowa Kristowa: „Kdybych byl nepřissel a gim nemluwil, hříchu by neměli: ale nynj nemagj wýmluwy z hříchu swého“ [1]). Podobně gest také Kristus Pán mnohým na znamenj, kterémužto se odpjrá. Mnozj nechtěgj geg uznati za Syna Božjho odpjragjce zřegmě wsselikým swědectwjm Otce nebeského, swědectwjm, kteréž sám o sobě wydáwal, skutkům a diwům, kteréž konal, a prawdě Božské, kterauž s nebe na swět přinesl a hlásal. Ginj ho nechtěgj mjti za Wykupitele swého. Gsauť sami dosť maudřj a rozumnj a sobě dostatečnj, gsauť pro sobě sami wykupiteli a tudjž pohrdagj prawým Wykupitelem. Giným opět gsau přikázanj geho těžká a gho wjry geho zdá se gim býti nesnesitelné a protož se zdráhagj podrobiti se gemu a wzdalugj se ho. Posléze pak ginj, nemohauce ničeho namjtati proti swaté wjře geho, ba i gsauce přinuceni u wnitř srdce schwalowati gi: předc se ho wzdalugj, nechtjce nic slysseti a wěděti o něm, aby se gen neprobudili z hříssného sna, w kterýž ukonejssili swědomj své, aby nemuseli se wzdáti hříssných žádostj tělesných, kterýmžto howj. Wssem těmto a mnohým podobným gest Kristus Pán na znamenj, kterémuž se odpjrá. A právě tjm se také činj zgewné mysslenj z mnohých srdcj. Nebo dle toho, gakž kdo Krista přigjmá, w něho wěřj, geho následuge, neb mu odporuge, proti němu brogj a boguge: dle toho zgewuge se wůbec mysslenj srdce, gakého kdo ducha gest, a gak upřjmně prawdu a ctnost hledá, a zdaliž mu oprawdu záležj na prawé blaženosti geho a bližnjch čili nic. Nebo od té doby, co Kristus Pán na swět přissel a swaté náboženstwj swé gemu oznámil, nemůže mu žádný, poznaw geho wjru, nemůže odpjrati, leč by uběhl w sprawedliwé odsauzenj: že buď nezná swau slabost a wůbec hříssnost a nedostatečnost lidskau, a protož také netauží po wyšssj pomoci; a nebo že rozum geho gest pýchau překwácen a srdce geho porussено hříssnými žádostmi, a protož také prawdu upřjmně newyhledáwá; abrž raděgi prawdu dle žádostj těla překwracuge; aneb gewj takowý neznaboh bezbožnost swau: že se mu negedná o spasenj a blaženost bratřj, nýbrž že wyhledáwá tolike sebe, swůg mrzký zisk, swau čest a marnau slawu swětskau neb hnusné rozkosse tělesné, a proto se zpěčuge proti Kristu a náboženstwj geho; poněwadž ho odsuzuge.

[1]) Jan 15, 22.

Digitized by Google

A tak musj prawě ten neypožehnaněgssj, neyspasitelněgssj a neywětssj dar Božj člowěku býti k zkáze a k zahynutj! Ach, sám Syn Božj — Wykupitel a Spasitel swěta, musj býti mnohým ku pádu — a kterýž by gim měl napomáhati k spasenj, gest gim k zahynutj! A snad i tobě, dusse křesťanská?! — Wiz tedy a dobře znameney člowěče, což dj sw. Auguſtin: „Ten, kterýž tě stwořil bez tebe (bez twého přičiněnj), nemůže tě spasiti bez tebe (bez twého spolupřičiněnj).“ Ach, ani neskončená láska a milosrdenstwj Božj nepřiwodj člowěka ke spasenj žiwota wěčného, nemá-li tento dobré wůle a wzdoruge-li a odporuge-li gj. O, té zaslepenosti lidské! Mnozj, kteřjž sami nechtěgj a zatwrzele w hřjssjch a newěře trwagj, očekáwagj předc spasenj, a kogj se marnau naděgj w lásku a milosrdenstwj Božj, gehožto se ale naskrz nehodnými stáwagj! —

Zbaw, ó zbaw nás bludu tohoto, Pane! a deyž, bychom, gak upřjmně a snažně spasenj swé wyhledáwáme, tak upřjmně a wraucně Božského Wykupitele se přidrželi, w něho wěřili a daufali, geg milowali a geho následowali po cestách žiwota wezdegssjho k žiwotu wěčnému.

Zbožný Simeon předpowěděl Marii Panně osud gegiho milého Syna. A kterýž otec a kteráž matka by nepřáli sobě podobného proroctwj a nechtěli by wěděti budaucj osud djtěte swého? Každý otec zagisté a každá matka táže se giž u kolébky w duchu: gaký asi bude osud drahého miláčka mého? — Snad, mohlo by se gim říci, až powyroste, bude djtě twé také (owssemk w giném smyslu než Pán Ježjš) giným ku pádu neb ku powstánj? — Snad bude swůdnjkem, rozssiřowatelem bezbožnosti a neprawosti; snad bude hřjssným žiwotem swým giným ku pohorssenj a učinj z nich účastnjky neprawostj a nešestj swých? Či snad bude gednau poctiwým a rozssafným člowěkem, stoge w sprawedlnosti a sslechetnosti w powolánj swém a žige ku wzdělánj a k oblaženj přináležegjcjch swých? — A snad bude také na znamenj, kterémuž bude odpjráno. Snad bude gednau násilnjkem, dráčem, utiskowatelem a trapičem giných? Snad bude utrhačem, lhářem, podwodnjkem, zlolagcem, kterýž powzbudj proti sobě newoli wssech, a bude žjti se wssemi w nepokogi a hádkách, w rozepřjch a w neswárech? Či snad bude sslechetný, přjmého srdce, přjmé mysli, genž bude státi pro prawdu a právo, a bude gich hágiti bez wsselikých lidských ohledů a za tau přjčinau se zhusta setká s odporem u neprawých a bezbožných? Snad bude z syna twého gednau ničemnjk, bezbožnjk, hráč, opilec neb prostopássnjk a z dcery twé lehkowážná, Boha a počestnosti zbawená osoba, kteráž bude žjti tobě i sobě k hanbě a zahynutj; a když pak toto spatřjš a uzřjš: gak tebe sklamala naděge, a gak mjsto radosti se dostalo tobě žalosti a hoře, i twau wlastnj dussi snad pronikne meč!? — Kdož to wj? To gest známo gediné Bohu wssewědaucjmu, aniž se to dá určiti bez geho zwlásstnjho zgewenj; neb to záwisj od wychowánj a wedenj djtek, pak i od swobodné wůle a činnosti gegich; a konečně od rozličných osudů giných, kteřjž na ně hned blahoděgně, hned zhaubně působj; zwlásstě pak ale a to neywjce přigde tu také na požehnánj Božj, bez něhožto se nic, ani to neylepssj wychowánj djtek nedařj. Wssak ale byl by i nelze bylo rodičům určiti, čjm budau djtky gegich z ohledu gegich samowolného počjnánj a osudů, kteréž ge potkagj; předc wssak mohau bez prorockého ducha dobře předwjdati, čjm budau z ohledu wycho-

Digitized by Google

wánj, kteréž gim dáwagj giž w autlém mládj. A tu se ti může bezpečně říci, křesťanský otče neb křesťanská matko, genž na budaucnoſt miláčka swého se tážeš: Twé djtě bude dogiſta tjm, k čemu ge odchowáš, a byť byſi ge i wždy nemohl přiwésti k dobrému, gak byſi přál i gemu i sobě, předc wſſak dospěge zagiſté k zlému, gehožto sjmě snad giž w autlé srdce geho segeš, aneb gehožto kaukol neplenjš. Ach, mnoho, welmi mnoho záležj na prwnjm wychowánj djtek. Ono zagiſté geſt základ budaucnoſti gegich. Kde wſſak ſſpatný základ položen geſt, čehož lze napotom dobrého nadjti se? Budiž toho pamětliw, otče a matko: že budaucj osud djtěte twého w základu swém a z welikė části ležj w rukau twých, a že ge budeš pozděgi takowé mjti, gak ſi ge nynj odchowáš, a dle toho se dočkáš buď radoſti buď žaloſti, a w ſtáří dogdeš útěchy a podpory, anebo ſi pleteš na sebe bič a metlu. A protož pozneyte tu, otče a matko, swatau a důležitau powinnoſt swau, a hleďteż ge giž záhy tak wychowáwati, abyſte toho gednau neſykali a ony na wás nenařkali. W tom neſmjte litowati nižádné práce, žádného namáhánj a žádných těžkoſtj. Napomjneyte, warugte, učte, káreyte, treſcete, ſtěžte, kde a gak toho potřeba; a to giž w autlém mládj. Nercete: djtě toto geſt geſſtě malé a nedoſpělé, nemá rozumu, až k rozumu přigde, nechá toho. — Nemák owſſem nynj rozumu, co wſſak nynj z nerozumu činj a čemu přiwyká, to wzroſte w něm w hřjſſnau náklonnoſt a náružiwoſt, kteráž potom přewrátj rozum geho. Kdo prautku neohýbá; ſtrom těžce ohne. Pozdě ſe budete potom snažit wypléniti, což hluboko se w srdce zakořenilo. Trpte malému djtěti swéhlawoſt: a potom ge k poſluſſenſtwj nepřiwedete. Showjeyte geho zlobiwoſti: a uděláte z něho hněwiwého urputnjka. Deyte mu wſſecko, co chce: a odchowáte ſi giſtě nezbednjka, kteréhož budete muſit poslauchati. Sperkugte a zdobte a wychwalugte malé djtě: a naſegete sjmě marnoſti w autlau duſſi geho. —

K dobrému a rozumnému wedenj přideyte pak dobrý přjklad, aby na wás djtě ničehož newidělo a neslyſſelo, což by mladickému srdci geho mohlo býti ke zkáze. Djtě zagiſté dbá wjce na přjklad ginýchy, zwlášſtě pak otce a matky, než na gegich slowa. Tito, otec a matka, gsau mu neydražſſj a neybližſſj, a gednánj gegich geſt mu wzorem a prawidlem žiwota; nad to geſt také djtě od Boha tak zřjzeno, ježe wůbec dle přirozenoſti swé rádo se dle ginýchy řjdj a zprawuge, a přjkladu gegich následuge; zwlášſtě těch, kteřjž mu gsau milj. Nezapomeň na to nikdy, otče a matko, že co děti u wás widj a slyſſj, tomu se záhy přiučugj; abyſte gim snad sami nebyli ku pohorſſenj. Na darmo ge napomjnáte k modlitbě, geſtli wás samy djtky celý čas newidj ſhýbati kolena před Pánem. Na darmo ge napomjnáte k swornoſti a tichoſti, geſtli sami w neſwárech žigete. Klenjm wedete ge záhy k surowoſti; wlastnj lži a podwodem učjte ge lháti a podwáděti; a necudné a oplzlé řeči a wýtlaſky neb žerty gsau tolikeré giſkry chlipnoſti, kteréž podněcugete w mladické duſſi gegich. Nemyſlete ſi, že snad tomu djtky nerozumj a že toho nechápagj? Právě proto, že geſt gim to temné, budj to gegich pozornoſt, a oni ſi to dobře pamatugj, a pátragj neuſtále, až se dopátragj, a pak se dowědj, což wěděti w autlém wěku na neywýš záhubné geſt.

Posléze pak, chceš-li, otče neb matko milá, djtěti swému dobrý základ prawého

Digitized by Google

wychowánj dáti: geſt wám také bdjti nad djtkem waſſjm, nad geho okoljm, nad towaryſſi a ſpolečnjky, s kterýmižto obcuge; rownež muſjte mjti i bedliwý zřetel na mjſta, kam kráčj a na to, čjm ſe bawj a wyrážj, abyſte ho mohli wyſtříci ode wſſeho, což by mu mohlo býti ke zkáze. Ach, co mnohý otec neb matka mnohau pracj a neſnážj byli wyſtawěli, to ſe poruſſj po gednau a w niwec ſe uwodj, když nebdj rodiče a zůſtawj djtě ſwé ſobě ſamému. Bedliwoſti této zwláſſtě geſt zapotřebj, když djtko poodroſtá a počjná doſpjwati. W této době, kdež mnozj djtěti ſwému pauſſtj wſſecku uzdu a geg pauſſtj s očj, w této době mladické bugaroſti a nezkuſſenoſti, kdež djtku neywjce nebezpečenſtwj hrozj, měgtež wy, křeſťanſſtj rodičowé, neywětſſj zřetel naň. Tu přiſtupte gakožto wěrnj přátelé a upřjmnj rádcowé k doſpělegſſjm djtkám ſwým: čiňte ge pozorny na hrozjcj gim nebezpečenſtwj, napomjneyte, warugte, ſtřežte gich w láſce a to wjce gako dobře s nimi ſmýſſlegjcj rádcowé, než gako přjſnj karatelé djtek ſwých, a takto hledtež se wſſj péčj od zkázy uchowati autlau duſſi gegich w této nebezpečné době.

Při tomto pak wychowánj ſwém počjneyte ſi maudře, gſauce rowněž wzdálení nemjrné přjſnoſti, kteráž zatwrzuge, gakož i ſlabé ſhowjwagicnoſti, kteráž nic newyřjdj; gſauce pak pewnj a ſtálj a ſobě we wſſem důſledněj, nepřikazugte, aniž newyhrožugte mnoho a neuſtále, což wſſak maudře přikážete, od toho neuſtupugte a w zaſlauženém treſtánj nedeyte ſe uprositi. Tu zagiſté platj přjſlowj: Metla wyháněj děti z pekla! Nad to nade wſſecko hledtež ſe weſpolek ſrownáwati a ſtegně ſobě počjnati u wychowánj djtek, aby, když geden treſtá, druhý nehágil; a co geden hanj, druhý nechwálil. Takowýmto způſobem hledtež, rodičowé křeſťanſſtj, wychowáwati djtky ſwé, a k bázni Božj ge wéſti, k pobožnoſti a poſluſſnoſti, k pokoře, pilnoſti, prawdiwoſti a wůbec wſſelikě ſſlechetnoſti křeſťanſkého žiwota. O, blaze přeblaze wám, geſtli gſte ge s prawau láſkau a ſnažnau péčj dobře odchowali; a pewný základ ctnoſti položiwſſe w autlé ſrdce gegich, budete-li moci gednau říci ſprawedliwému Saudci: Hle, Pane, ti, kteréž gſi nám ſwěřil, wſſichni gſau twogi, žádného gſme z nich neztratili.

Když giſtá matka, gménem Kampana, giné matce Kornelii, genž byla matka dwau hodných ſynů (ſſlechetných to Řrachů), neydražſſj ozdoby ſwé okazowala, prodlaužila tato řeč ſwau tak dlauho, až ſynowé gegj ze ſſkoly ſe nawrátili. A okázawſſi na ně řekla Kornelia: „Hle, tot gſau ozdoby mé!“ nawrhugjc, že nic nemá býti rodičům drahſſjho nad dobré wychowánj dětj. Potwrzuge to Duch ſwatý, řka: „Syn maudrý obweſeluge otce: ale ſyn bláznowý zármutkem geſt matce ſwé“ [1]). „Syn maudrý obweſeluge otce: ale člowěk bláznowý pohrdá matkau ſwau“ [2]). „K hněwu otce ſyn blázen: a k žaloſti matce, kteráž ho porodila“ [3]). „Boleſt otce geſt ſyn bláznowý“ [4]).

Pohanſký mudrc, gménem Krátes, znamenage za wěku ſwého, že rodiče ne o maudré wzdělánj a zdařilé wychowánj, nýbrž pauze a gediné o časné zaopatřenj ſwých dětj pečugj, z útroby ſrdce ſwého wzdechl, a wyſtaupiw na neywyššj mjſto w městě wolal takto: „Měſſtané! co myſljte? Wſſechen čas mrháte, abyſte dětem poklady ſkládali: ale o wzdělánj duſſj gegich gſte wſſj péče prázdni, gakoby ſtatky tohoto ſwěta u wás wětſſj cenu měly, než ctnoſti.“

[1]) Přjſl. 10, 1. [2]) Přjſl. 15, 20. [3]) Přjſl. 17, 25. [4]) Přjſl. 19, 13.

Digitized by Google

Egyptský král a sultán turecký, wedli za dlauhý čas giž krwawé wálky mezi sebau. Posléz předce se gim zodnechtělo wražděnj a pleněnj, a umysliwsse sobě lépe, zastaralé zásstě a wálky w mjr a pokog proměnili. Chtjce toto smjřenj gesstě wjce upewniti, prowdali obapolně swé děti, každý totiž zasnaubil syna swého s dcerau druhého. Při této přjležitosti stali se i otcowé neywraucněgssjmi přátely, žádný z nich nic důležitého bez rady druhého nebral před sebe, a chybil-li geden neb druhý, přátelsky se ponaprawili. Gednau psal král egyptský sultánowi tureckému takto: „Nic nemůže otci na srdci tak ležeti, gako sstěstj geho dětj, w nichžto on po swé smrti opět tak řka obžiwne. Wssecko, čjmž wládne; po několika časech býwá mu odňato, toliko sstastné potomstwo gest wždy se zelenagjcj strom na hrobě geho. Puzen tauto prawdau, snažjm se synu swému drahně klénotů nashromážditi, gimiž každý král sobě powěsti a sstěstj dobyti může. Diwjm se tedy, že ty nenásleduges přjkladu mého, a synu swému sstastného panowánj opatřiti nepečuges.“ Na to sultán odpowěděl: „Žádný rozumný muž nedůwěřuge se w statky tohoto swěta, kteréž nerozum promrhati a tisjc nehod w několika dnech rozprássiti může. Gá pjljm synu swému takowých klénotů nashromážditi, gichžto mu žádná pozemská moc wzjti nemůže, a gimiž on blaha wsseho může dogjti, neb gá gsem srdce geho k ctnosti naklonil a rozum geho potřebným uměnjm opatřil.“ Tak smýsslel, tak gednal newěřjcj; hanba wěřjcjch, kdyby ginak smýssleli a gednali.

Swatá Blanka měla dobrého syna Ludwjka, ale byl djtě modlitby gegj. Tato matka mluwjwala často k synu: Synu, wolila bych raděgi widěti tebe koruny králowské, ano i žiwota zbaweného, nežli hřjchem těžkým poskwrněného.

Swatá Frantisska řjmská měla neywětssj péči o zdařilé wychowánj swých djtek a neumdleně bděla nad gegich newinnostj. Gegj neysnažněgssj modlitba k Bohu byla o tu welikau milost, aby tak žiwy byly na zemi, aby někdy dědictwj králowstwj nebeského dosáhly.

Za času swatého Augustina, biskupa hipponenského, bydlel w tomto městě geden měsstan, gménem Cyril, muž bohatý a slowútný. Měl gedinkého syna, kteréhož ale nezřjzenau láskau milowal, nikdy geg netrestal a dáwal wssecku swobodu mu činiti, co by koli se mu ljbilo. O, té nessťastné swobody! O, té gedowaté otcowské laskawosti! Otec i syn, oba padli do gámy, ale do gaké gámy? Gednoho dne přissel syn, miláček geho, přjliš opilý domů. W opilstwj poskwrnil wlastnj swau těhotnau matku, dwě sestry smrtedlně ranil, a otce, když ho proto, ale pozdě, trestati chtěl, docela zabil. Což uslyssew sw. Augustin, rychle kázal lid do chrámu powolati, kdež mu sskodliwost nedbalého wychowánj, ohawnost opilstwj wyobrazil, a rodiče, aby dětem dobré wychowánj dali, úpěnliwě prosil [1]).

Ty ale, ó Pane, deyž wssem otcům a matkám, kteřjž se wssj snažnostj a horliwostj budaucj pokolenj odchowáwagj, milost swau a požehnánj: aby wssecky kroky a počjnánj gegich, kteréž k zdaru a k spasenj swěřených gim miláčků konagj, dossly žádaucjho wýsledku, a nám zkwetlo lepssj a zdařilegssj potomstwo, gežto by žilo tobě ke cti a chwále, a sobě a bližnjmu ku spasenj. Amen.

---

[1]) Wiz Macana wýbor.

A twau wlastnj dussi pronikne meč. Těmito slowy předpowěděl zbožný Simeon také Marii temnau stránku osudu gegjho, gaký sděljc, co matka osud milého Syna, bude muset w budaucnosti okausseti. Posud plynuli libě dnowé gegj. Tráwjc mládj swé w newinnosti a zbožnosti w tiché chýžce nazaretské domu otcowského, newěděla nic o strastech a protiwenstwjch žiwota wezdegssjho; podobně gsauc wywolena za matku Božského Wykupitele, widěla se milostj plnau a požehnanau mezi ženami, a s utěsseným srdcem patřjc do budaucnosti, wolala u Alžběty: „Od této chwjle blahoslawenau mne nazýwati budau wssickni národowé“ [1])! A wssak, tak to nemělo pořáde zůstati; nynj měla také giné wěci slysseti, a od této doby uwykati, u prostřed radosti a blahosti mateřské býti pamětliwau také trudných dob, kterýchž bude zakausseti. A protož předpowjdá gj Simeon: Djtě twé, na kteréžto utěsseně patřjš, nedogde sláwy a cti, gakož slussj na Messiásse u lidu swého. Mnoho zagisté bude mjti protiwnjků, mnoho bude snásseti nátisků a pronásledowánj, a ty matko sama magjc účastenstwj osudu geho, i ty přetrpjš mnoho želu a hoře, ač bez winy geho w srdci swém, gakoby meč pronikl wlastnj dussi twau. — A to zagisté byla wěc předůležitá. Od této doby wzdala se Maria ochotně wsselikých srdci lidskému tak milých naděgj a očekáwánj přeutěsseného a nižádným mráčkem pokaleného osudu, kteréž se w žiwotě žádného smrtedlnjka newyplnj, aniž se mohau wyplniti, a gichžto se předc člowěk tak těžce wzdáwá a odřjká. Owssem wěděla giž prwé z pjsma a proroků, že musj Wykupitel trpěti a mohla tussiti, že i matka geho protiwenstwj mjti bude. Nynj ale to slyssj zřegmě, a protož chystá dussi swau k snássenj a trpěnj těžkých osudů gj nastáwagjcjch, a práwě ty neyutěsseněgssj a neyradostněgssj události žiwota gegjho byly gsau to nynj, kteréž gj žiwě připomjnaly žalostné osudy gi očekáwagjcj, aby připrawila na ně swé srdce. Tak chystala Maria giž záhy dussi swau k radosti i k žalosti, gsauc hotowa přigjti obé s odewzdanostj z ruky Božj, a trpěliwě, tisse snásseti ge, gak gj Pán uložil. Když pak konečně se přibljžila ona doba a Maria, laskawá matka, widěla w skutku Syna swého pronásledowaného, potupeného, pohaněného a posléze i k ohawné smrti odsauzeného, když pod dřewem křjže usmrceného miláčka stála opusstěná: gak se tu wyplnilo, co gj Simeon byl prorokowal, „meč zagisté pronikl srdce gegj.“ A wssak, gak důstogná a welebná stogj tuto w hoři utrpenj swého swatá ona matka! Popatř na ni, milý křesťane! Hle krutá bolest swjrá dussi gegj, cjtjť celau tjž ran těžkého osudu swého, neboť i ona má srdce lidské; — a wssak předce nezaufá ani nelage, nýbrž s uslzeným okem pohljžj w tiché odewzdanosti a důwěře k nebi, a gest i tuto w zmužilé a daufanliwé trpěliwosti, w hořkém utrpenj swém djwkau Páně, kteráž nezná wyšssj úlohy w žiwotě swém, leč aby plnila wůli Božj. Popatř na ni, milý křesťane, zwlásstě ty, matko křesťanská! — Neb gestliže ona požehnaná a milosti plná mezi ženami w žiwotě a w osudu swém mateřském obé, radost i žalost, okausseti musela: neočekáwey to ginak na této zemi. I ty sdělugjc osud djtěte swého, okausseti musjš wedlé radostj mateřských také žalosti; i twau dussi, byť i ne w tom stupni gako Marie, pronikne meč hned méně hned wjce. A protož, gako Maria w do-

[1]) Luk. 1, 48.

Digitized by Google

bách swé mateřské blahosti, pamětliwa nastáwagjcjho hoře a trpké zkaussky chystala dussi swau k odewzdanosti a trpěliwosti: nezapomeň i ty připrawiti srdce swé k dobám trudného osudu, aby pak tě takowé doby nepřekwapily. Ano právě, když miláčka na klíně swém chowagjc a geg w lásce celugjc, budeš se z lepoty a luznosti geho dětinské newinnosti těssiti, a když bude w blahosti mateřské srdce twé plésati, právě tu buď pamětliwa toho: že přigdau doby, kdežto pro ně mnoho slz budeš cediti, a že se naplnj také srdce twé žalem; a přeswědčena gsauc, „že gestliže dobré wěci brali gsme z ruky Božj, slussno, bychom zlé také přigjmali“ [1]): posilň se zmužilostj, trpěliwostj a odewzdanostj, abys gsauc prawau matkau — nekleslá pod tjžj žalu.

Swatá Monika musila mnoho žalosti okusiti u wychowánj syna swého Auğustina. Přičinila se totiž swatá matka tato giž záhy w autlau dussi geho wsstjpiti sjmě prawé nábožnosti a Bohu geg odchowati; což se gj také z počátku dobře dařilo. A wssak přissed do let dospjwagjcjho mládj, pokažen gest miláček gegj zhaubným přjkladem prostopássných towaryssů, oddal se hřjssným rozkossjm a posléze upadl i w ohawný blud Manichegských. To naplnilo srdce zbožné matky geho tjm neywětssjm hořem, kterážto dnem i nocj slzy prolégagjc, neustáwala ho napomjnati, kárati a k naprawenj a obrácenj života wzbuzowati. Když pak Auğustin, wzdalnge se gegjho káránj a napomjnánj, do Řjma, pak do Milána se odebral, následowala ho i tamto pečliwá matka; až posléze wyslyssel Pán prosby gegj, kteréž w mnohých slzách k nebesům zasjlala. Auğustin se obrátil, a stal se pak biskupem a slawným učitelem cjrkwe swaté, a památka geho se ctj u počtu wywolených Božjch. —

Dey, ó Pane, wssem matkám dar zmužilosti a trpěliwosti, w kterážto by w nehodách a strastných dobách, gakéž powolánj mateřského života wždy s sebau přinássj, pewně stogjce, ničehož se nehrozily při pečliwém wychowánj swých djtek.

Byla také prorokyně Anna, kteráž byla žiwa s mužem swým sedm let od panenstwj swého a byla wdowa až do let osmdesáti čtyř, kterážto newycházela z chrámu, posty a modlitbami slaužjc Bohu dnem i nocj. Těmito slowy wypisuge nám swatý ewangelista sslechetnau powahu ctihodné wdowy a stařenky Anny, kteráž hodna byla wedlé wážného starce Simeona spatřiti Božského Wykupitele w chrámě a zasluhuge oprawdiwého powssjmnutj. Sedm let žila od panenstwj swého s mužem swým. — Znameney dobře, milý křesťane, slowa „od panenstwj swého,“ ne nadarmo klade ge tuto swatý ewangelista. Chce tjm zagistě naznačiti: že Anna zachowala w počestnosti panenský staw swůg, a že gako neporussená panna wstaupila do stawu manželského. A tak to má býti wůbec. Kteráž dcera matj w hřjssjch mladosti newinnost swau a wcházj porussená do stawu manželského, wzdáwá se giž tjm samým wsselikého sstěstj a blaženosti manželské a ctihodného stáří. O, gediné wraucj bázeň Božj a neporussená čistota mrawů gsau základowé wssj důstognosti panenské, hřjchy wssak mladosti wywrátj základy tyto pogednau a bohužel obyčegně na wždy. Nebo ztracená newinnost se wjce nenawrátj a žádné slzy gj nezwolagj nazpět. Protož chraňte, křesťanské dcery, a choweyte drahý klénot

[1]) Job 2, 10.

Digitized by Google

tento ſwce ſwého — newinnoſt a zbožnoſt duſſe se wſſj péčj a bedliwoſtj, a wažte ſi ho nad kmeut a nad zlatohlaw. Newydáweyte ge w ſſanc proſtopáſſnjkům za žádnau cenu a na žádné ſliby, kterýmižto uſilugj wás mámiti. Gimi ozdobeny, gſte kráſné, zpanilé i w ſproſtém rauchu; gich zbaweny gſte ohyzdné a ſſeredné, byl byſte ſe odjwali i w ſſarlat či w hedbáwj; gimi opatřeny a ozdobeny gſauce, máte doſti kráſné wěno; bez nich byl byſte i přineſly tiſjce manželu, gſte chudé a nemagetné — bez wěna.

Swatá Háta byla na rozkaz wládaře Quinciána gata pro wjru Kriſtowu. Nemělť pak Quincián toho aumyſlu, aby byla mučena; ale poněwadž byla kráſná panna, žádoſtiw byl čiſtoty gegj poſkwrniti. Na ten cjl odewzdal gi gedné ſwůdnici, gménem Afrodiſii, aby gi k wyplněnj zlé žádoſti geho naklonila, Afrodiſia mluwila a činila wſſecko, což ſe dá neſtydatého pomyſliti, aby Quincián doſſel žádoſti ſwé. Ale ſwatá Háta zůſtala we wſſech těch pokuſſenjch nepohnutedlnau, tak že muſela napoſledy Afrodiſia Quinciánowi wyznati: že by dřjwe obměkčila ſkálu než Hátu. Háta zůſtala ſtuteřně nepohnutedlnau; a raděgi trpěla ty newymrutněgſſj muky, než by čiſtotu ztratila, a od wjry ſwé odpadla.

Že ſwatá Pontaniána ſwému pánu, u něhož byla we ſlužbě, ſtatečně odpjrala, an gi k nečiſtotě wábil, obžalowána geſt tkiwě od něg u pohanſkého wládaře, že ſe rauhala gako křeſťanka bohům a cjſaři. I rozkázal wládař kotel plný ſmůly připrawiti a oheň podložiti, pak řekl děwečce: Buď gdi a poddey ſe můli pána ſwého, a nebo do té wřelé ſmůly budeš wzhozena.“ Ona pak řekla: Poruč, wládaři, ať mne ſpuſtj zwolna do kotle, ale tak, gak gſem přioděna, abys wěděl, gakau trpěliwoſtj ozbrogil mne Kriſtus, w kteréhož ty newěřjš. I ſtalo ſe, gakž ſobě žádala, ztratila ſice žiwot časný, ale zachowala čiſtotu, a obdržela dwognáſobnau korunu panenſtwj a mučennictwj.

Anna, gakž dj dále ſwaté ewangelium, byla žiwa s mužem ſwým ſedm let od panenſtwj ſwého. Wſtaupiwſſi tedy do ſtawu manželſkého ſtala ſe chotj. A to geſt wůbec powolánj twé, křeſťanſká manželko, abys po boku ctného manžela w láſce, w upřjmnoſti, we wěrnoſti, w tichoſti, w mjrnoſti, w pracowitoſti a trpělimoſti a čiſtotě kráčegjc, gakož wěrná družka geho mu pomáhala nésti a oſlazowati břjmě žiwota wezdegſſjho, a an tento we ſwětě aučinkuge, abys ty w tiché domácnoſti půſobila; a takto ſama w radoſtech a žaloſtech domácjch, w důwěře, we wraucj zbožnoſti a pokoře, w tichoſti a zapjránj ſebe ſamé, we wděčnoſti k Bohu i lidem, w tiché odewzdanoſti a trpělimoſti, w mjrnoſti a přjwětiwoſti, w ſlužebnoſti a wljdnoſti a w giných zpanilých ctnoſtech roſtla a proſpjwala. W tom zagiſté záležj hodnoſt a důſtognoſt manželky křeſťanſké. A gak wážná a ctihodná pak ſtogj tuto pod wečer žiwota ſwého takowáto mnoho zkuſſená a po mnohá léta manželſtwj ſwého we wſſelikě ctnoſti ztwrzená chot; — ač ſe nedá upřjti, že panna odřeknuwſſi ſe dobrowolně radoſtj manželſkých a w uſtawičném panenſtwj Bohu a bližnjm ſlaužjc mnohem wýſſe ſtogj w dokonaloſti křeſťanſké.

Sedmero let ſtráwila Anna s mužem ſwým w ſtawu manželſkém. Pak, gak dokládá ſwaté ewangelium, byla wdowa, a ſice zůſtala wdowau až do let oſmdeſáti čtyř. Toto zagiſté značj doſti zřegmě, že žila s mužem ſwým w zbožném, wěrném a upřjmném obcowánj a když gi předeſſel tento na wěčnoſt, ná-

Digitized by Google

ſledowala geg ſrdcem a w duchu tam, kamž ſe za manželſkého ſpolupřebýwánj ſwého často byli ſpolečně obráceli a utjkali — tomuž k Bohu, ku kterémuž ſe chot milowaný odebral. Od této doby odřekla ſe wſſeho ſwěta a oddala ſe s celau a nerozdělenau duſſj Hoſpodinu a ſwaté ſlužbě geho. A tak zachowáwala ſwatě wdowſký ſtaw ſwůg, a ten gj byl mocnau pohnútkau a cestau k oné wznoſſené ctihodnoſti, w kterežto gi ſpatřugeme tuto gako wážnau ſtařenku, čtyry a oſmdeſátiletau wdowu. A tak to má býti wůbec. Owſſem gſau přjpadnoſti, kdežto wdowy pro wychowánj a wyživenj ſwých djtek, neb proto, že gegich živnoſt potřebuge ſilného ramene muže, opět prowdati ſe muſegj. Podobně potřebugj mnohé pro ſpaſenj ſwé duſſe wedenj maudrého manžela nowého, aby ſnad, gakž dj ſw. Pawel, gſauce „zahálčiwé, ſtřebetné, wſſetečné, uluwjce, což neſluſſj, neupadly w odſauzenj“ [1]). Těmto welj ſw. Pawel na dotčeném mjſtě, „aby ſe wdaly, děti rodily, a hoſpodyněmi byly.“ Wůbec ale má ſtaw wdowſký mnoho do ſebe, což hogně přiſpjwá a napomáhá k mrawnému zdokonalenj a k doſaženj wážnoſti a ctihodnoſti křeſťanſké matrony. Nebo nemyſlice na dalſſj prowdánj, dáwagj tjm netoliko na gewo, že ſrdce gegich ſe ſnažj po wyššſjch než pauze tělesných wěcech, a že, odřekuwſſe ſe ſwěta a rozkoſſj geho, obrátily zřetel ſwůg na Boha a na wěčnoſt, kamž ge zeſnulý chot předeſſel; ale také uſſlechtilá a zpanilá tato myſl gegich proſpjwá a roſte denně wjce a zdokonaluge ſe tak mnohými wěcmi, kterež ſtaw wdowſký ſám ſebau přinášſj. Tak na přjklad mnozj, kteřjž ſe djwe k nj, gakožto k manželce, wljdně a uctiwě měli pro manžela gegiho, newſſjmagj ſi gj potom gako wdowy. Gak mocně může toto přiſpjwati, aby wyhoſtiwſſi ze ſrdce ſwého weſſkeré pozůſtatky marnoſti, kterež ſnad poſud w něm chowala, zcela ſe přilnula ſrdcem ſwým k tomu, u něhožto nenj ohledu oſoby — k Bohu! Tak mnohá wdowa, kteráž w manželſtwj měla hognoſt wſſeho, muſj gako wdowa s nedoſtatkem zápaſiti a ſnad i nanzi okauſſeti. A gak welice může přiſpjwati toto, by zanechala ſwé wyſokomyſlnoſti, lehkowážnoſti a necitelnoſti k ginému, a tak aby ſe přiučila pokoře, trpělivoſti, odewzdanoſti, ſlužebnoſti a ochotnoſti, wůbec modlitbě a důwěrnoſti w Boha! Poſud požjwala ochrany, mocného ramene chotě ſwého, a žádný ſe neopowážil gj ubljžiti. Nynj wſſak muſj každodenně okauſſeti, gak ſoběctwj, úſkoky, podwod a leſt, a nášilj gi pronáſledugj a gj ſſkodj. Owſſem w mdlobě ſwé nemůže mnoho činiti. Awſſak právě tato trpká zkuſſenoſt odlaučj gegj ſrdce od tohoto lichého ſwěta a upoutá ge tjm pewněgi k Bohu a k ſtatkům, gaké žádné náſilj, žádný klam a žádná leſt gj nemůže odnjti. Owſſem geſt ſtaw wdowſký těžký ſtaw, a mnohé křiže ho tjží, ale geſt to ſtaw zwlášſtě způſobný a přjhodný k očiſtěnj a k uſſlechtěnj ſrdce a k poſwěcenj duſſe; geſt to w prawdě nejbezpečněgſſj ceſta k doſaženj oné ctihodnoſti a wážnoſti, kteráž tak zpanile zdobj ſtařenu a kteráž gi činj Bohu i lidem milau.

Anna, gakž dj ſwaté ewangelium, byla wdowa až do let oſmdeſáti čtyř. A w tomto ſwém ſtawu a wěku gak ctihodná, a gak wážná ſtogj tato ſtařenka před očima naſſima! Tré ctnoſtj geſt to zwlášſtě, kterýmiž znamenná ſw. ewangelium gi, řkauc: „Newycházela z

[1]) 1. k Tim. 4, 13.

chrámu a slaužila posty a modlitbami Bohu dnem i nocj.' — Tedy w chrámu býti bylo gedinau rozkossj dusse gegj! nic na swětě gi tak netěssilo, nic tak k sobě nepautalo gako chrám. Ona přináležela celým srdcem swým Bohu, a proto gj bylo také neywětssj rozkossj slaužiti gemu posty a modlitbami. W modlitbách obětowala ducha swého Hospodinu; bez ustánj chwáljc, welebjc, prosjc ho a gemu djky wzdáwagjc. W postech pak přinássela mu za oběť tělo swé s žádostmi geho. A tak nerozdělená slaužila celá s tělem a s dussj Hospodinu, Pánu Bohu swému. Gaká to usslechtilá panj! gaká to zpanilá dusse! — Zbožnost tedy, wraucj zbožnost, to gest ta prwnj ctnost krásné dusse welebné této stakeny. — Mimo to znamená swaté ewangelium dále: že se také postila. Postem slaužila netoliko w celé oddanosti i tělem Hospodinu; nýbrž cwičila se také neustále w přemáhánj těla a w krocenj žádostj geho, čjmž zagisté mnoho prospěla w mrawnj dokonalosti. Tak tu stogj před námi, gakožto wážná a silná žena, kteráž w mnoholetém mrtwenj těla swého dosáhla konečně wjtězstwj nad njm a nad žádostmi geho. Tělo a swět gj nemagj wjce w moci: ona stogj wýsse a panuge w prawé swobodě ducha nad nimi. Gaká to angelská dusse! — S celým srdcem Bohu a gemu gediné přináležeti, prostu býti žádostj těla a swěta, a gich se odřjkati: tok gsau hlawnj a základnj ctnosti wssech wážných a ctihodných dussj, tudjž i ctné wdowy Anny. Nerci, co z toho pogde swětu, když někdo pilně messká w chrámě a dnem i nocj modlitbami a postem Bohu slaužj? Nenj-li takowý žiwot ztracen pro swět, a nenj-li prawě proto, že nic swětu neprospjwá, wjce hany než chwály hoden? Owssemk, tak mluwj mnozj za nyněgssjch časů, kteřjžto gsauce tělesnj, nechápagj těch wěcj, kteréž ducha gsau. Ty wssak, milý křesťane, dobře znameney: že, byť by i takowj lidé ginak wně we swětě nepůsobili, že předc gegich žiwot nezůstáwá bez blahoděgného aučinku i na zewněgssj swět. Giž pauhý pohled na takowéto dokonalé dusse, gegich wznessený přjklad, gegich mrawnj dokonalost a wraucj zbožnost působj mocně na giné a kárá swět mocně z geho chladnosti, z netečnosti ducha k wyššjm wěcem, a z hnusného otroctwj těla, kterémuž se oddáwá, a důtklimě ho wzbuzuge, aby se pro Boha a pro ctnost, wůbec pro wyššj wěci rozhodnul a takto w časných wěcech z cela neutuhnul. A to by nemělo býti k žádnému prospěchu? A takowýto přjkladný žiwot neměl by mjti žádné ceny, ano měl by snad do konce býti trestu hodným? Nikoliw. Anna a wssecky gj podobné w prawdě zbožné dusse negsau toliko samy sobě zbožné, a neprospjwagj toliko sobě, ale prospjwagjk také swětu, byť by i ginak w něm nepůsobily, než že modlitbami a postem Bohu slaužj. Než ale swaté ewangelium wyprawuge nám o Anně gesstě gednu a to zpanilau ctnost, totiž: „že byla prorokyni a že mluwila o přjsstj božského Spasitele wssechněm, kteřjž čekali wykaupenj israelského.' Gakož tedy Anna s gedné strany Hospodina Boha swého wraucně milowala a gemu celau oddanostj, modlitbami a posty, dnem i nocj slaužila, podobně milowala s druhé strany bližnj, lid swůg; proto také očekáwala tauzebně přjsstj Wykupitele, a když tento w skutku přissel, oznamowala s radostj a ochotnostj utěssenau tuto zprámu; gakož wůbec prawá zbožnost ducha a wljdnost, láska k Bohu a k bližnjmu, služba Božj a služebowolnost bratřjm, nikdy se od sebe

Digitized by Google

nelaučj a bywagj wždy w gedno spogené. „Dj-li kdo, prawj sw. Jan, že miluge Boha a bratřj nenáwidj, lhář gest“[1]). A gežto Anna w prawé lásce lid swůg w srdci nosjc, tauzebně očekáwá Spasitele geho, a anat w tétéž lásce hledá sobě zpřjzněné dusse a s radostj gim wyprawuge a oznamuge přjchod tauzebně očekáwaného Messiásse: gaká gest to zpanilá a usslechtilá dusse, gaká to prorokyně Božj! Kdož tedy řekne, žet ztracena pro swět? Zdaliž blahoděgně nepůsobj we swětě a nedáwá tjm patrný důkaz, že, gakž dj swatý Pawel, „pobožnost k wssem wěcem gest užitečná?“

Tok gsau tedy ty zpanilé ctnosti, kteréž na čtyry a osmdesátileté staré Anně znamenáme a kterežto wůbec činj křesťanskau panj wážnau a ctihodnau. Zprwu zagistě musj býti náboženská, pak se musj také cpičiti w zapjránj a w překonáwánj sebe samé, a posléze musj také mjti wljdnau, ochotnau a služebnau mysl k bližnjmu. W tom záležj gegj důstognost a wážnost, kterauž gj žádný rozumný neodepře, byť i byla sebe sprostšj, a byť žila w skrytě nepoznaná. Když by wssecky wdowy a wůbec wssecky stařeny takowé byly, a prorokyni Anně se podobaly!! — Těžce to owssem nesau, když musegj w opusštěnosti, o samotě, powržený a newssjmawý starý wěk swůg tráwiti: a předc to stogj w moci a w rukau gegich, aby sobě alespoň u lepšj částky lidu wážnost zjskali a gj požjwaly! Owssemť nemohau wssecky býti mohowité a mjti hognost statkü, či státi ge wznessenými rodinami we spogenj, aneb mjti slawné potomstwo; tot owssem neležj w moci gegich a gest částkau toliko některých; awšak to wsse může sice stáří osladiti, ale oblažiti ho nemůže. Co wšak může člowěku gedinau a úplnau náhradu dáti za uplynulá mladá léta; ba co může i tu neystaršj a neychudšj wdowu učiniti ctihodnau a wůbec každau stařenu u wnitř spokogenau, Bohu a lidem milau: to nezáwisj od sslastné slepé náhody: nýbrž to stogj z wětšj části w moci gegich, a k dosaženj toho slauží tři wěci: neličená zbožnost, zapjránj a překonáwánj sebe a účinliwá lidumilownost. Gestli pak která stařena se widj powrženu a opusštěnu beze cti a wážnosti u poctiwých a sslechetných dussj, nepřikládej to od gegjho wdowského stawu, aniž od sesslosti wěku gegjho, nýbrž děge se to zhusta gegj winau. Děge se to obyčegně tjm, že swau wážnost a ctihodnost gediné na swůg wznessený staw, na manžela swého neb na bohatstwj a na krásu swau zakládala. Když pak gj manžel zemřel neb wznessené postawenj gegj se změnilo, krása tělesná zmizela, aniž se kdo na gegj ostrowtipnost táže, pak tratj wsse, a tjm také i swau wážnost. Na koho pak může nařjkati leč na sebe samu, že se o to nepostarala, co člowěku žádný wěk, žádná nehoda života odnjti nemůže. O, na tyto tři wěci nezapomjneyte nikdy, wy křesťanské panj a panny, mějte ge neustále na očjch; totiž: zbožnost, zapjránj a překonáwánj sebe, a wljdnost a přátelskau lásku!

Quirina, matka swatého Wawřince Justiniánského, patriarchy benátského stawši se wdowau w roce čtyry a dwadcátém wěku swého, ztrawila celý ostatnj život w zdrženliwosti a čistotě, a podlé předpisu sw. Pawla[2]) zprawugjc dobře swůg dům a wychowáwagjc syny swé w bázni Božj, trwala dnem i nocj na modlitbách, udělowala hogné almužny chudým a nabjzela syny swé slowem i skutkem k miloserdenstwj.

[1]) Jan_4, 20. [2]) I. Tim. 5, 10.

Digitized by Google

Podobně i swatá Ewfrasta, řjmská panj, gsauc gesstě mladá, welmi urozená a mocná, owdowěla; a bywssj od cjsaře k druhému manželstwj wyzwána, opustila raděgi wssecko swé gměnj, a odebrala se tagně do Thebondy, kdež w swaté tichosti mezi swatými žiwa byla i umřela.

Swatá Alžběta, dcera krále uherského, owdowěwssi w mladém wěku swém, obrátila wssecku péči swau na chudé a nemocné; krmila lačné, saužené těssila, nemocné nawsstěwowala, sama gim pokrmy připrawowala a postele stlala, a chudým mrtwým opatřowala slussný pohřeb; protož nazwána byla matkau chudých[1]). — —

Ach, Pane! my prosjwáme o dlauhý wěk, a přátelé nassi přáwagj nám wysoké stářj. Ale co gest do dlauhého wěku, nenj-li spolu dlauhým cwičenjm w dokonalosti! Nenjk zagisté nic giného než dlauhá řada těžkých přestupků a poklésků. Deyž tedy: bychom, rostauce w letech, také w ctnosti a sprawedlnosti prospjwali. — Žádáme sice, aby ssediny nasse byly w uctiwosti a we wážnosti, bychom gednau w pokogi a utěssenosti se s tjmto swětem rozžehnali; ale bez tebe toho nedosáhneme. Deyž nám tedy k tomu také milost swau! Deyž, by mladý wěk náš byl čistý, zmužilý, pak tobě wěnowán a zaswěcen, a pak nebude ssedému stářj scházeti ctihodnosti a wážnosti, a odchod náš z tohoto swěta bude utěssený.

A gakž wykonali wssecko podlé zákona Páně, wrátili se do Galilee, do města swého Nazaréta. Těmito slowy končj swatý ewangelista swé wyprawowánj. Dřjwe wssak než, milý křesťane, w duchu doprowodjš Božského Wykupitele s rodiči geho do Galilee, wstup w duchu gesstě gednau do chrámu jerusalemského a popatř pozorným okem na swaté osoby tuto skupené, gak ti ge wypisuge sw. ewangelium. Gaký zpanilý obraz se tu stawj twým zrakům! — Hle wesskeré troge stářj tu spatřjš. Tu widjš ctihodného starce Simeona a wdowu Annu, oba u wysokém wěku, gim naproti zočjš Josefa, mladého, statečného muže, a Marii, panenskau matku Božského Wykupitele; a posléze spatřjš také zpanilé djtě w náručj gegich stkwaucj se gakausi wyšssj Božskau welebnostj. Wssak ale wesskeré troge toto stářj patřj k sobě a twořj gakýsi utěssený a dogjmawý celek w žiwotě lidském. Djtě w swé nedospělosti Bohu obětowané a zaswěcené, chowagjc w sobě bohatý poklad wzácných darů a wloh těla i dusse a slibugjc naděgi požehnané činnosti w napotomnjm žiwotě swém; pak rodičowé, od Boha ge obdržewsse — geho wěrnj, pečliwj a laskawj ochrancowé, pěstitelé a wychowatelé; a posléze ssedý Simeon a stařena Anna giž giž ubjragjce se duchem z tohoto swěta, tělem wssak w něm posud messkagjce, a berauce spolu sebau rukogmě a utěssenau naděgi, že co bylo předmětem gegich tauhy a wraucjho očekáwánj, to že nynj přigde ku wyplněnj: tak twořj wesskerá tato stářj žiwota geden zpanilý a tuze slaučený celek! A gaký to krásný a utěssený celek! Diwjme se stromku mandlowému, že w gedné době pučj, kwěte a uzralé owoce nese, a hle podobného cosi nalézáme na stromu žiwota lidského: ay tuto paupata, kwjtj a uzralé owoce! A což gesstě wjce! — Hle gak rozwjgegjcj se paupátka stromu lidského, djtky totiž mladistwé, na zmužném a starém wěku spatřugj žiwý obraz toho, čjmž sami gednau

[1]) Macana Wýbor str. 353. 3.

býti magj a k čemuž magj snažně a zmužile směřowati wesskerau činnostj swau! — Wiz dále, gak zmužilý wěk, slaužjc autlému stářj dětinskému takřka za podporu, na kteréž ono podepřené bezpečně a gistě dospjwá, zároweň také hledj na zpět a před sebe. Na zpět patřjc, hledjc totiž na mládj a na uprchlá léta dětinstwj, podněcuge w srdci swém tauhu po newinnosti a lepostí mysli dětinské. Patřje wssak před sebe, hledj na wěk sestaralých, ku kterémužto se bljžj, kterýchžto pohled geg k swaté oprawdiwosti a powážliwosti wyzýwá a daufanliwau naděgi w srdci geho budj! — A posléze uwažug, milý křesťane, gak se starost w djtkách takřka po druhé rodj a obnowuge, gak se u sprostnosti a skrownosti srdce opět k dětinské mysli wracj, a naděgi žiwota swého dospjwagjcjmu pokolenj zůstawuge; a potom gak pohledem na uprchlý statný zmužilý wěk se powznássj nad wsselikau slabost, nad chorobu starosti swé a u žiwém wzpamatowánj na býwalau statnost a zmužilost swau se sjlj a raduge, — takřka znowa mládnauc.

Tok gest ten zpanilý strom lidstwa, na němž se po gednau paupata, kwět i owoce nalézagj. O, by rostl a se dařil ke cti a chwále Božj! O, by každé stářj a každý wěk sám o sobě stál usslechtilý a druhému slaužil ku podpoře a ku zdaru, a wesskerá stářj by u spogenj swém twořila geden požehnaný a utěssený celek! — Rač, ó Pane, dáti k tomu hognau milost wssem! —

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj wěčný Bože, rač skloňowati wssechny skutky nasse ku pobožnosti podlé swé swaté wůle; abychom my we gménu Syna twého milého w dobrých skutcjch se rozmáhali. Genž s tebau i s Duchem swatým žiw gest a kraluge po wssecky wěky wěkůw. Amen.

Na den obřezánj Páně.

(Nowý rok občanský.)

Ewangelium sw. Lukásse 2., w. 21.

a onoho času, když se naplnilo dnj osm, aby obřezáno bylo djtě, nazwáno gest gméno geho Ježjš, kterýmž bylo nazwáno od angela, prwé než se w žiwotě počalo.

Digitized by Google

Wýklad.

Osmý den po narozenj bywali u židů pacholjci obřezáni dle ustanowenj Mogžjssowa zákona [1]), při kterémžto přjležitosti dáno gest gim gméno buď po otci, či po někom z přjbuzenstwa, aneb wzaté z rozličných ginýchpřjpadnostj. Bylatě wssak obřjzka poswátný obřad starého zákona, kterýž Bůh giž skrze Abrahama ustanowil, aby se tjm israelský národ gakožto lid wywotený od ostatnjch národů pohanských dělil, skrze kteraužto obřjzku noworozenec wcházel do wywoleného národu tohoto, a stal se audem a aučastnjkem zaslibenj geho. Neb obřjzka byla znamenj úmluwy, kterauž učinil Hospodin s Abrahamem a potomstwem geho, gakož i znamenj spogenj Boha s wywoleným lidem; konečně se tjm také značilo, gakž twrdj sw. Augustin: že původ člowěka skrze dědičný hřjch porussen a poskwrněn gest [2]). Kristus Pán, ač, gsa prawý Syn Božj a Spasitel swěta, w nižádném ohledu obřjzky nepotřebowal: přede se podrobil tomuto zákonu; djlem aby se gakožto prawý potomek Abrahamůw wyznačil, a podrobiw se wselikým zákonům národu swého, aby wselikau sprawedlnost, gakž sám byl prawil, naplnil, a obřjzku židů aby gakožto ustanowenj Božj poswětil; spolu dal i wssemu lidu přjklad úplného poslussenstwj, gak magj přikázanj Božj plniti. Gméno pak Ježjš, kteréž Kristus Pán při této přjležitosti obdržel, gest totéž gméno, kteréž bylo od angela Gabriele Marii a Josefowi zwěstowáno [3]), a kteréž dle hebregského slowa w gazyku nassem znamená tolik co Spasitel, a w kterémž se obsahugj wssecka ostatnj gména, gakýmiž w pjsmě swatém Kristus Pán se značj; gakož: Emanuel, t. g. Pán s námi, Knjže pokoge, Angel zákona, Pomazaný Páně, Sprawedlwý, Slunce sprawedlnosti, gelikož Kristus stál se nám u wykaupenj swém wssjm: spasenjm, pokogem, útěchau, swětlem a sprawedlnostj a t. d.

Rozgjmánj.

Nessnj den, gakožto den nowého občanského roku, zaswětili gsau pohanstj Rjmané domnělému bohu wálky, totiž Janusowi; a to sice hrami a diwadly rozpustilými a nestydatými, kteréž mnohým prostopássnostem a nerestem přjčinu zawdaly, gakýchž se i mnozj z křesťanů dopaustěli. Cjrkew swatá, snažjc se těmto neplechám učiniti přjtrž, ustanowila w tento den památku obřezánj Krista Pána, kterýmžto způsobem netoliko k překazenj nekádů těchto přispjwala, ale i to, což z pohanstwa slussného a dowoleného pozůstalo, poswětila, totiž: počátek nowého roku občanského, gakož i přánj, kteréž se w ten den koná. Noworozený Kristus po-

[1]) I. Mogž. 17, 12. [2]) Tract. in Joan. 4, 5. [3]) Mat. 1, 21; Luk. 1, 31.

Digitized by Google

swěcuge zagistě nowý rok a činj geg oprawdu rokem nowým. A w skutku, kdož Božského Wykupitele o wánocech do srdce swého přigal, a dle něho se obřezal, tomu nastal nowý čas, a wzesslo mu slunce nowého roku na obzoru života geho, gakž dj sw. apostol: „Gestli kdo w Kristu nowé stwořenj gest, staré wěci pominuly: hle učiněno gest wssecko nowé“ [1]). Nebo noworozený Kristus učj nás nowě smeyssleti a to sice gak o Bohu tak o člověku, a statcjch tohoto swěta, owssemk ne tak slowy gakož wjce skutky.

Wtělil se Syn Božj, káže nám co zrozený Wykupitel Boha gakožto wssemohaucjho Twůrce a laskawého Otce, kterýž tak sobě zamilowal pokolenj lidské, že i Syna swého gediného na swět poslal, aby žádný, kdož w něho wěřj, nezahynul, nýbrž měl život wěčný. „Neymilegssj, pisse swatý Pawel w dnessnj epistole, ukázala se zagistě milost Boha Spasitele nasseho wssechněm lidem“ [2])! Noworozený Spasitel káže nám také důstognost přirozenosti člověčj, gelikož, přigda na tento swět, newáhal wzjti sám přirozenost tuto nassi na se a státi se člověkem nám podobným, nassjm bratrem. „On, gak dj swatý Pawel, sebe samého zmařil, způsob služebnjka přigaw, k podobenstwj lidj učiněn a we způsobu nalezen gest gako člověk“ [3]). Noworozený Spasitel učj nás w prawdě ceniti statky a wěci tohoto swěta. Přigda na swět, gsa swrchowaným Pánem wssech wěcj, nic si z nich nepřiosobil, nemage kamž položiti hlawu swau a čjm přiodjti nahotu swau: abychom i my nepřikládali k nim srdcj swých, a gen tak dalece gich hledali, gak dalece nám gich k wyšssjm účelům třeba. Noworozený Wykupitel káže nám nowau cestu, bychom za bjtky Božj powýsseni byli, totiž cestu pokory a ponjženj, gežto opustiw trůn slávy Otce nebeského, stál se člověkem a gsa we způsobě Božjm rowný Bohu: zmařil sebe samého a protož i Bůh wywýssil geg a dal gemu gméno, kteréž w Kristu gest nad wsselikě gméno. A kdož takto w Ježjssi cjtj a smeyssljl, ten zagistě počjná nowě smeyssleti a nowě započnage smeyssleti, započjná w skutku nowý rok w Kristu.

Kristus Pán učj nás také nowě gednati. Co nám prospjwá, že nastáwá nowý rok, gestliže trwáme w starých hřjssjch; rok sice měnjme, s njm ale neměnjme života swého. Musjmek w nowotě života choditi, má-li nám nowý rok býti oprawdu rokem nowým. A w tom zagistě gest nám sám noworozený Božský Wykupitel učitelem. „Neymilegssj, pisse sw. Pawel w dnessnj epistole, ukázala se zagistě milost Boha Spasitele nasseho wssechněm lidem, učjcj nás: abychom, odřeknauce se bezbožnosti a swětských žádostj, střjzlivě, sprawedlivě a pobožně žiwi byli na tomto swětě, očekáwagjce blahoslawené naděge a přjssti slávy welikého Boha a Spasitele nasseho Ježjsse Krista“ [4])! Znameney tuto dobře, milý křesťane, co činiti, gak gednati máš, aby tento nastáwagjcj rok byl ti w skutku rokem nowým, rokem nowého totiž života. Odřjci se musjš bezbožnosti a swětských žádostj; to gest to prwnj a neydůležitěgssj. Nebo gako „nábožnost gest ke wssemu prospěssná, magjc zaslibenj života přitomného i budaucjho,“ gest i bezbožnost počátek wsselikého zlého. Ach, čeho nenj schopen člověk, kterýž se Boha spustil a swatého zákona geho, kterýž bez Boha gest, bez Boha žige a gedná? A podobně kam

[1]) II. k Kor. 5, 17. [2]) K Titowi 2, 11. [3]) K Filip. 2 7. [4]) K, Titowi 2, 11—14.

Digitized by Google

nezawáděgj nezřjzené žádosti srdce, když se gim člowěk oddá, gim howj a gim otročj. Kdo se gich nechce odřjci, ten zagisté nepočjná nowý žiwot, a w nowém žiwotě nowý rok; nýbrž pásse w staré bezbožnosti a w zastaralých swětských žádostech staré hřjchy a staré neprawosti.

A wssak nowý a prawý žiwot nezáležj gediné w tom, abychom se starých hřjchů zhostili, nýbrž třeba také, bychom sebe nowými ctnostmi obohatili a ozdobili; a tu, gakž dále dj swatý Pawel, učj nás opět Kristus: „abychom střjzliwě, sprawedliwě a pobožně žiwi byli na tomto swětě.“ A w skutku, tré ctnostj těchto gest pramenem a podporau wssj sslechetnosti žiwota. Střjzliwost zagisté zachraňuge nás od wýtržků, při kterýchž žádná ctnost obstáti nemůže a wede nás, abychom totiž w ničem meze sprawedlnosti a slussnosti nepřekračowali, mimo kteréž žádná sslechetnost obstáti nemůže; sprawedliwost wssak wede nás po cestách prawých, totiž po cestách zákona Božjho a nedá nám ani na prawo ani na lewo odchýliti se; pobožnost, gakž dj sw. Pawel, gest ke wssem wěcem prospěssná, obracugjc wssechno gednánj člowěka na Boha, poswěcuge wsselike činy geho a dodáwá gim wyšssj ceny a dokonalosti. W prawdě, kdož w těchto třech ctnostech stogj, koná wsselikau sprawedlnost. A protož, milý křesťane, chceš-li w nowotě ctnosti nowý rok konati, ssetř těch třj ctnostj! —

Aby ale sprawedlnost člowěka pewně stála, potřebuge podpory, kteráž by gi co něgaká kotwice w baurjch žiwota wezdeghjsso pewně držela, a to gest naděge. J této učj nás nowozrozený Božský Spasitel, genž přigda na swět nás těssj, abychom, gakž dj dále swatý Pawel, „očekáwali blahoslawené naděge a přjsstj slávy welikého Boha.“ A tuto blahoslawenau naděgi: že co prawého a spasitelného konáš, nekonáš nadarmo; a byl by i swět toho neuznával: že přigde gednau Božský Spasitel a odplatj gednomu každému dle skutků geho; a co gsi w žiwotě tomto pozemském dobrého a prawého rozsjwal, že gsi pro wěčnost rozsjwal; tuto naděgi nechtěg ztratiti, milý křesťane, i w tomto nowém roce. Naděge tato bude zagisté tě podporowati a u wsselike sprawedlnosti sjliti, abys dle Krista gednal a dle něho gednage w prawdě nowý rok trámil. Když bude klesati twá sjla, když bude pokussenj na tebe dorážeti, když newděk lidský tě bude stjhati, popatř gen, gaká utěssená naděge z kragin wěčnosti tobě kyne, kdež se ti obgewj sláwa Boha welikého, a stůg pewně a nepohnutedlně w započatém djle dobrém a prawém. — Uč nás, ó Božský Wykupiteli, w gehožto gménu nowý tento rok započjnáme, dle tebe nowě smeyssleti a nowě gednati, abychom w nowotě žiwota chodjce prázdni neprawosti, hognj w ctnosti a w blahoslawené naděgi nowý žiwot wedli a nowý rok konali, genž by nám byl nowým stupněm k žiwotu wěčnému.

Nowozrozený Spasitel poswěcuge také wsselika přánj nowého roku. Gakožto zbytek bywalého pohanstwa zachowala se také rozličná přánj, kteráž se téhož dne zhusta konagj. Djtky přegj rodičům a tito opět djtkám swým, bratr bratru a přjtel přjteli a t. d. A což gest to něco zlého, když sobě dobré wěci přegj, zwlásstě pak w dobu, kdežto stogjce na prahu nowého roku, magj opět budaucnost celého roku před sebau? Nikoliw; křesťan má owssem wždy a každému dobře chtjti a dobré mu přáti, wssak ale gsau doby, kteréž ho k tomu zwlásstě wyzýwagj, a gsau lidé, gimžto přánj swá wyslowiti, zwlásstnj powinnost mu ukládá. Protož

Digitized by Google

také nezrussila cjrkew Kristowa tento chwalitebný obyčeg, nýbrž poswětila ho, a n a k u č j n á s, b y c h o m s o b ě p r a w é w ě c i p ř á l i. A čeho přegj sobě obyčegně lidé w tento den. Štěstj a co dle gegich mjněnj k sstěstj patřj, totiž: zdrawj, hognost, požehnánj, rozkoš a radost a t. d. A wssak, co gest to sstěstj? Gest to pauhá něgaká náhoda? — A na čem se zakládá prawé sstěstj? Snad gediné na statcjch tohoto swěta? — Tak smýsslegj owssemk mnozj, neznagjce cest Božjch, aniž prawé maudrosti. Domnjwagjk se, že se to má s domnělým sstěstjm gegich tak, gako to gistý muž we Francauzsku w 17. stoletj o nowém roku činjwal. Z rána toho dne shromáždil po každé wesskeré swé slaužjcj, z nichžto musel každý list se swým gménem odewzdati. Listy tyto se daly do klobauku, a do giného klobauku rowný počet giných listů, na kterýchžto na každém něgaká služba domácj zaznamenána byla. Pak se táhly tyto cedule z obau klobauků na gednau, a gaká komu služba připadla, takowau musel potom zastáwati po celý rok. Tak se dělo, že se potom stal kuchař kočjm, kočj pak kuchtjkem a tento pak komornjkem[1]). A podobně se domnjwagj mnozj, že sstěstj, kteréž gediné na statky tohoto swěta zakládagj, gest něgaká slepá náhoda, kteráž se člowěku dostane maně, bez wsselikého přičiněnj geho. Ty wssak, milý křesťane, nemyl se. Prawé sstěstj zagisté zakládá se na ctnosti a sprawedlnosti žiwota a na spokogenosti a utěssenosti mysli. Kde nenj této, tu neprospjwá nic hognost sebe wětssj, ani sláwa, ani bohatstwj, ani rozkosse tohoto swěta. Protož chce-li kdo sstastným býti, musj se o toto přičiniti; a poněwadž se to může toliko s milostj Božj djti, hlediž přede wssjm milost Božj sobě zjskati. Statky pak pozemské, gako: zdrawj, důstogenstwj, penjze a gměnj a t. d. mohau owssem přispjwati k rozmnoženj blahobytu wezdegssjho a negsau k zawrženj, a wssak gen tehdáž, když se gich maudře a rozumně užjwá, ginak buď zhola ničehož neprospjwagj, neb gesstě wjce sskodj. Co prospělo nerozumnému žebráku, že nalezl hrudu zlata, když gi prodal za měď? A co prospjwá mnohému hognost peněz, když gich gen k rozkossjm hřjssným, k prostopássnostem užjwá a sebe i giné hubj? — Wiz tedy, milý křesťane, co máš přáti bratru swému na nowý rok, chceš-li mu přáti oprawdu po křesťansku. Kristus Pán tě sám tomu učj, an dj: „Hledeyte neyprwé králowstwj Božjho a geho sprawedlnosti, ostatnj pak bude wám přidáno“[2]). Gdiž tedy, milý křesťane, a přeg sobě i giným ctnost a sprawedliwost žiwota a k tomu pomoc a milost Božj, též i prawau maudrost a střjzliwost křesťanskau, abys toho, čehož ti sstědrá ruka Božj udělj, dobře a práwě k swému prospěchu užjti mohl. Ostatnj pak zůstaw wsse laskawé prozřetelnosti geho. Takto sobě přál maudrý král Šalomaun. Ukázal se totiž Hospodin Šalomaunowi we snách w noci, řka: Žádey, zač chceš, abych dal tobě. I řekl gemu Šalomaun: Ty gsi učinil, aby kralowal služebnjk twůg mjsto Dawida, otce mého: gá pak gsem mládenec maličký, ani wygitj ani wgitj swého neznage. A služebnjk twůg gest u prostřed lidu, kterýž gsi wywolil, lidu nesčjslného, kterýž nemůž počjtán a sečtěn býti pro množstwj: dáš tedy služebnjku swému srdce k uměnj schopné, aby lid twůg sauditi mohl, a rozeznati mezi zlým a dobrým.. I ljbilo se to Hospodinu, že Šalomaun

[1]) Veith's Festpredigten. [2]) Mat. 6, 33.

žádal za takowau wěc. I řekl Bůh Salomaunowi: „Žes žádal za wěc tu, a neprosils sobě o dlauhý wěk, ani o bohatstwj, ani o dusse nepřátel swých; ale žádal gsi sobě maudrosti a rozeznánj saudu: hle učinil gsem tobě wedlé řečj twých a dal gsem tobě srdce maudré a rozumné, tak že žádného před tebau rowného tobě nebylo, aniž po tobě powstane. Ale i to, začežs neprosil, dal gsem tobě: totiž bohatstwj a slawu, tak že žádného nebylo tobě rowného mezi králi po wssechny předesslé dny. Gestliže pak budeš choditi po cestách mých, a budeš-li ostřjhati ustanowenj a přikázanj mých, gako chodil (Dawid) otec twůg, prodlaužjm dnů twých“ [1]).

Kristus Pán nás učj netoliko, abychom sobě prawých wěcj přáli; nýbrž nás také učj, přáti gich sobě prawým způsobem. A tohoť zagisté gest nám potřebj, nemagj-li býti přánj nasse lichá a marná. A což gsau platná wssecka přánj, kteraž negdau z upřjmného a laskawého srdce, nýbrž gsau toliko wěc obyčege a zwyku, či pauhé formy zewnitřnj zdwořilosti, kdež srdce buď zcela nic neb dokonce něco giného cjtj. Kdo wssak Pánu w den narozenj geho srdce swé otewřel a w lásce wraucj gemu se zaswětil a obětowal, obrátj i toto srdce swé u wraucj lásce a upřjmnosti k bratřjm a w této upřjmné, srdečné lásce přege gim sslastný nowý rok, a geho přánj negsau toliko planá slowa, nýbrž gsau to wýgewy upřjmné lásky bratrské, spolu i wraucj modlitba ducha k tomu, w gehožto rukau ležj wesskerý osud, sstěstj i blaženost člowěka. A tak hleď i ty, milý křesťane, přáti nowého roku. Nemluw toliko slowa, nýbrž přánj twá ať gsau wýraz upřjmného a laskawého srdce, a co takto mluwjš, hleď i u wnitř cjtiti, a wssak negen cjtiti, nýbrž i také skutkem dokázati. Ano, gak oprawdu a upřjmně to s přánjm swým smeyssliš, tak oprawdowě se i přičiniti musjš, abys, co giným ústy přegeš, také seč gen gsi, k dosaženj toho skutkem přispjwal. Ty synu a ty křesťanská dcero! Wy přegete rodičům swým sslastný a weselý nowý rok; a kdo by pochybowal, že wám přánj toto gde ze srdce? Wiztež ale, že sslastný a weselý nowý rok rodičů wassich záležj také z welikě části od wás, od wasseho chowánj. We wás žigj wassi rodičowé; wy, wáš zdar gest gegich radost a sstěstj. Nuže tedy, přegete-li gim oprawdu sslastný a weselý rok, hleďtež také po celý rok tak chowati se, aby žiwot wáš a chowánj wasse radost a utěssenost gegich množilo. Ty, manžele, přegeš swé manželce a ty, manželko, swému choti sslastný nowý rok. A wssak to záwisj od wzágemné wěrnosti, lásky, upřjmnosti a swornosti wassj. Gak tedy upřjmně sobě nowého roku přegete, hleďtež wespolek k tomu přispjwati, aby ctnosti tyto u wás přebýwaly. Podobně i wy, bratřj, přátelé a sausedé, kteřjž sobě nowého roku přegete, wiztež, že sami z welikě části k docjlenj toho přispjwati můžete. Hleďtež tedy po celý rok žjti w přátelském dorozumění, w lásce, swornosti, ochotnosti a služebowolnosti; tak wěřte, mnoho gste přičinili, by tento nowý rok sslastný a radostný wám byl. Ano s tjmto swatým předsewzetjm: že co bratřjm ústy přegeš, také skutky chceš dle možnosti konati, hleď geden každý přáti dnessnjho dne nowého roku a to tak oprawdowě, gak oprawdowě a upřjmně přegeš swým bratřjm!

Ty ale, ó Pane, genž zrodiw se, nowý

[1]) III. Král. 3, 5. 7—14.

Digitized by Google

rok a wůbec wſſecken wěk náš gſi poſwětil: žehnewž s hůry wſſelikým přánjm, kteréž ſe dle tebe děgj, aby, což ſobě a ginému weſpolek prawého, dobrého a ſpaſitedlného přegj, toho i w hognoſti doſáhli, zde blaženoſti a utěſſenoſti ſrdce, a tamto žiwota wěčného.

Když putugjcj znamenitau čáſt ceſty ſwé byl urazil, přigda na rozceſtj, prwé nežli dále ſe ubjrá, poodložj hůl a pozaſtawj ſe maličko. Tuto poohledne ſe geſſtě gednau nazpět, wzpomjnage ſi na přeſtálé oſudy a nehody, kteréž ho až poſud potkaly a pak patřj před ſebe na ceſtu, kteráž mu geſſtě naſtáwá a pooddechnuw ſobě, zmužile počne dále kráčeti. — A w podobné přjpadnoſti nacházjš ſe i ty, milý křeſtane, dneſſnjho dne! J ty gſi urazil znamenitau čáſt ceſty žiwota ſwého pozemſkého. Hle, celý rok ſe wſſemi. pracemi a lopotami, radoſtmi a žaloſtmi ležj za tebau a giný nowý rok ſtogj před tebau, zahalen wſſak rauſſkau neprohlednau. Dřjwe wſſak, než naſtaupjš dále ceſtu geho, pozaſtaw ſe tuto maličko w ſpaſitedlném rozgjmánj, pautnjku křeſtanſký! Rozgjmey ceſty ſwé! Popatř ng uplynulé dny ſtarého roku a uwaž naſtáwagjcj dny roku budaucjho, abys minuloſt a budaucnoſt mage na očjch, w přjtomnoſti neſpauſſtěl ſe prawých ceſt. K tomu tě wyzýwá ſám maudrý Sirach, an dj: „Pomni na ty wěci, kteréž byly před tebau, a kteréž potom přigdau tobě; ten ſaud geſt ode Pána wſſelikému tělu“ [1]). Nuže tedy, milý křeſtane, poodlož i ty pautnickau hůl, a ſtoge dnes na prahu roku nowého, dřjwe než naſtaupjš dalſſj ceſtu geho, popatř geſſtě gednau do minuloſti a rozgjmey ceſty gegj!

Rozgjmey přede wſſjm, co gſi dobrého požjwal roku tohoto, a gakž gſi toho požjwal. Byl by i lehkomyſlný, necitedlný, neſpokogený a bezbožný nechtěl uznati neſčíſlná dobrodinj, kteráž přigjmal z ruky Božj; byl by i nařkal a reptal, že nedoſáhl zlých úmyſlů ſwých, že nepoſſtěſtilo ſe mu zadoſt učiniti hřjſſným žádoſtem cti, ſláwy, zbožj a rozkoſſj tohoto ſwěta: nemůže ſprawedlíwý a zbožný zagiſté ani počátku ani konce nalézti, aby wyprawil dobrodinj, kterýchž ſſtědrá ruka Hoſpodinowa nepřeſtáwala po celý rok uděłowati gemu. Ano, milý křeſtane, každý den, každá hodina, ba i každé okamženj roku minulého geſtil nowým a opětným důkazem láſky a dobročinnoſti Otce nebeſkého. Zdaliž to nebyl geho dar, že gſi žil a z žiwota ſwého ſe těſſil a radował? Nebylok zdrawj, pokrm a oděw a tak mnohá radoſt, kteréž gſi tohoto roku požjwal, dar ſſtědré ruky geho? Nechránil tě mocně od tak mnohých nebezpečenſtwj, kteráž ti hrozila? Neſjlil tě w tak mnohých ſtraſtech, kteréž tě potkaly? Nepodporował tě w tak mnohých pracech, kteréž gſi podnikal? Nežehnal s hůry twému počjnánj a gednánj, kteréž gſi we gménu geho před ſe bral? Zdaliž to nebyl on, kterýž ti u proſtřed djtek ſwých na zemi tolik láſky a pomoci a útěchy dal dogjti? A gak mnoha radoſtj gſi požjwal po celý rok buďſi w lůně krásné přjrody, buď w poſpolitém obcowánj s bratry, buď w tiché domácnoſti u proſtřed milené rodiny aneb w dobách wraucj zbožnoſti ſrdce. Kdo může wyprawiti a sečjſti neſčíſlný počet darů, kteréž gſi přigjmal z ſſtědré ruky Hoſpodinowy! To ſe nedá wyprawiti, to ſe dá gen pocjtiti!

Uwažuge wſſak takto neſčíſlných dobrodinj

---

[1]) 41, 5.

Digitized by Google

Božjch, uwažug také, milý křeſtane, gak gſi gich užjwal? — Požjwal gſi gich s wděčnoſtj, prohljžege k tomu, kterýž gich udělowal tobě, k dárci nebeſkému? Požjwal gſi gich s ſtřjdanoſtj a utěſſenoſtj myſli. Bylak tobě neſkončená dobrodinj Božj pohnútkau k ochotnému poſluſſenſtwj rozkazů Božjch, k bedliwému a wěrnému plněnj powinnoſtj powolánj twého, a k ſnažnému konánj dobročinnoſti a ſprawedlnoſti? Snažil-li pak gſi ſe tjm wjce dobrého činiti, čjm wjce gſi lásky a dobroty Božj zakauſſel? O, blaze tobě, geſtli každé dobrodinj Božj tebe aužegi k Bohu, k ſwrchowanému dobrodinci twému, pautalo, geſtli wědomj, že gſi nebyl nehoden lásky Božj, doprowázeti bude tebe do budaucjho roku! —

Uwažug pak dále, milý křeſtane, která utrpenj tě potkala roku minulého a gak gſi ge ſnáſſel! Bez utrpenj, protiwenſtwj a neſnázj nenj žiwot žádného člowěka. Člowěkem býti, žjti w tomto ſlzawém audolj u proſtřed hřjſſných lidj, a při tom býti proſtým wſſelikých žiwota protiwenſtwj, geſt wěc zhola nemožná. Gako ſe ſtřjdagj gaſné dny s poſſmaurnými, podobně ſtřjdá ſe i w žiwotě lidſkém radoſt s žaloſtj, ſſtěſtj s neſſtěſtjm, ſlaſt se ſtraſtj. Wſſak ale rozdjlná geſt mjra utrpenj, kteráž potkáwagj člowěka w těch dobách žiwota pozemſkého. Často plyne dlauhá řada dnů w tichoſti a w pokogi, aniž ſe zakalj gaſná obloha oſudů geho nad hlawau geho a zaſmuſſj wýhljdky geho. Často zaſe ſe hrne ſtraſt na ſtraſt, rána na ránu, bauře na bauři, a tu cjtj člowěk cele ſwau malichernoſt a odwiſloſt od Boha. A o tom přemeyſſlj maudrý křeſtan, obracege zřetel ſwůg na uplynulé doby minulého roku. Gakými utrpenjmi táže ſe, nawſſtjwil Pán ceſty žiwota mého? Bylak gſau to utrpenj obyčegná čili zwlá-ſſtnj? Utrpenj těla čili duſſe? Zawinil gſem ge ſám ſwau neopatrnoſtj, nemaudroſtj či přewrácenoſtj, a muſjm powažowati gich za treſt a za uſtly ſprawedlnoſti Božj: či ſnad newinně potkaly mne a gſau dopuſſtěnj Otce nebeſkého k mému dobrému? Gaké ztráty utrpěl gſem roku minulého? Či ztrátu gměnj, či cti a dobrého gména, či zdrawj a ſjly těla aneb miláčků a drahých přátel? A gaké boleſti gſem muſel ſnáſſeti? Bylyk gſau to boleſti těla čili boleſti duſſe, poſſlé ze zmařených záměrů a podnikánj a ze zklamaných naděgj, či ſnad zarmucowalo to duſſi mau, že mne následkowé neprawých činů mých ſtihali, že mne nepřátelé pronáſledowali, že ſe neuſtále kladly překážky dobrému mému mjnění w cestu: aneb že gſem ſe muſel odlaučiti od těch, kteréž milowala duſſe má a s nimižto gſem uſtawičně ſpogen býti žádal? A rozgjmage toto, rozgjmey také, milý křeſtane, gak gſi ſnáſſel ona utrpenj, onu ztrátu a ony boleſti? Zdaliž gſi ge neſl s odewzdánjm do wůle Božj w tichoſti a trpělliwoſti, čili gſi žalowal a reptal proti Božſké prozřetelnoſti? Snáſſel gſi ge ſtatečně a zmužile, mage i boleſt ſrdce w moci ſwé: čili gſi kleſal w malomyſlnoſti a zaufanliwoſti pod wſſelikau ranau trpkého oſudu? Přetrpěl-li gſi ge s odewzdanoſtj křeſtana, kterýž i tehdáž cti Boha gakož laſkawého Otce, když geg tepe, koge ſe s utěſſenau naděgj budaucjho žiwota; čili ſnad w pýſſe bezbožnjka a newěřicjho, proſt wſſj wjry a naděge, protiwil gſi ſe zpurně ſaudům geho a reptal gſi proti němu? Uwaž také, zdali tě učinila utrpenj a protiwenſtwj toto lepſſjm čili horſſjm? Pohnula-li tebau čili zatwrdila ſrdce twé? Táhla-li tě k Bohu a Spaſiteli twému; čili tě wzdálila od něho? Powzbudila-li tě k horliwoſti a k wětſſj náboženoſti: či ſnad gſi ſe gimi ſtal ſtudeným

Digitized by Google

a netečným? Stal-li gſi ſe we ſſkole utrpenj maudřegſſjm, rozumněgſſjm, Bohu odewzdaněgſſjm a gemu milegſſjm, či ſnad naopak? — O, blaze tobě, můžeš-li utěſſenè popatřiti nazpět na přeſtálá utrpenj ſwá, a Boha z nich welebiti, že ti wjc proſpěly než uſſkodily, a že gſi z nich wytěžil hogný ziſk ſpaſenj.

Dále pak uwažug: gaké práce gſi měl konati a gaké powinnoſti plniti roku minulého? a gak gſi djla tato wykonáwal a powinnoſti ſwé zaſtáwal? A w ſkutku na pracech nebude ſcházeti nižádnému, kdož zná ſwé určenj a ſnažj ſe ho doſáhnauti, a pokudž člowěk na ſwětě žige gako člowěk, gako křeſkan a gako občan: nikdy nebude proſt ſwatých powinnoſtj. Każdý rok zagiſtě má rozmnožiti počet zásluh naſſich pracj a dobrých ſkutků, a čjm wjce gſme gich wykonali w giſté době, tjm wjce gſme wyzjſkali a tjm požehnaněgſſj nám muſj býti památka geho. J na toto béře ohled maudrý křeſkan, pohljžege nazpět na doby minulého roku! A tento aučet muſjš i ty ſobě kláſti, milý křeſkane! Taž ſe tedy, s gakým ſluſſným ſnaženjm, s gakau užitečnau činnoſtj gſi trámil dny roku minulého? Co gſi wykonal dobrého, prawého a ſſlechetného? Gak gſi užjwal ſil, darů a ſchopnoſtj, propůgčených tobě od Boha? Gak gſi zaſtáwal ſwaté powinnoſti ſwé? Co gſi činil aneb co gſi opominul gako člowěk, gako křeſkan, gako občan, gako otec, manžel, hoſpodář, gako přjtel a gako bratr? Co gſi činil a wážil ku podpoře ſwých přináležegjcjch a, co k rozmnoženj obecného dobru? Kde geſt twůg čas, kde gſau twé ſjly, kde twogi ſtatkowé? Proſpjwaly-li tobě či ſnad přiſſly na zmar? A gak gſi konal práce ſwé a plnil ſwé powolánj? S chutj-li a ochotnoſtj či z přinucenj a s odporem? Bedliwě a horliwě, či nedbale a wlažně? Či z mrzkého ziſku aneb z poſluſſenſtwj k Bohu a z láſky k bratřjm? Ze zbožné ſwědomitoſti, či ſnad z marnoſti a ctižádoſti? Pečowal-li gſi gen o ſebe čili také o giné? Bylý tobě ſwaté powinnoſti twoge a kladl gſi plněnj gich nad wſſeliký časný ziſk a okamžitau rozkoš? O, blahoſlawený, můžeš-li nynj ſobě dáti utěſſené ſwědectwj, že gſi wěrně ſtál w powolánj ſwém a že ti minulý rok neuplynul bez hogného užitku.

Konečně uwažug také: gakých poklésků gſi ſe dopuſtil roku minulého, a gak ſe gich máš budaucně wyſtřjhati. Uwažug pilně, byly-li gſau to obyčegné chyby twého zwyku, či ſnad byly nowé, gakých gſi ſe poſud nedopauſſtěl. Byly-li gſau to poklésky z přenáhlenj, w kterežto gſi ubjhal w dobách nenadálých pokuſſenj, kteréž gſi ale bez prodlenj oplakáwal, gak mile gſi k ſobě přiſſel; či to byla zlá smýſſlenj a hřjſſné náklonnoſti, kteréž ſe zpozenáhla zmocnily ſrdce twého, pak wjc a wjce ge opanowaly, až pak tě přiwodily k ſtraſſnému pádu? Zpytug také: přeſtal-lis na prwnjm pádu a poznal-lis bezprawj ſwé a hleděllis ge co možná brzy naprawiti: či ſnad gſi kleſal z neprawého ſtudu aneb puzen zlau náružiwoſtj geſſtě hlauběgi? Zdaliž gſi pokleſl w lehkých wěcech aneb w těžkých přjpadnoſtech žiwota. Kleſl-li gſi w tuhém bogi, či ſtal gſi ſe bez wſſeho boge a odporu kořiſtj nepřátel ſwých a obětj wlaſtnjch zlých žádoſtj? — — Přemeyſſleg též: co tě ſwedlo k hřjſſným krokům těmto? Byl to nedoſtatek bedliwoſti, či nepředloženoſti aneb zanedbáwánj ſwaté náboženoſti, zwlaſſtě pak modlitby? Či to byla bázeň lidj, neb newčaſná powolnoſt, aneb ſſpatná ſpolečnoſt a zlé towaryšſtwo, kteréž tě zawedlo k chybám a poklésům

Digitized by Google

těmto? Byla to nepowážliwost a slabost, či snad pýcha a opowážliwé zpoléhánj se na sebe, co tě ku pádu přiwedlo? A nynj uwaž také: gak smýssljš, co saudjš o poklésčjch swých? Gakými zdagj se tobě býti nynj a gak gest ti u srdce? Patřjš-li na ně s netečným okem: či naplňugj srdce twé studem a ljtostj? Či snažjš se ge sobě wymluwiti a přikrýti ge rausskau slussnosti, aneb uznáwage nehodnost swau těžce neseš, kál si se z nich a hleděl gsi ge co možná naprawiti a za ně dosti učiniti? Boguges-li zmužile proti útokům a zbytkům gegich, snaže se ge wykořeniti? Slaužj ti nynj předesslá poklesnutj k wýstraze?

O sskasten, přesskasten, gestli prost gsa břemena starého hřjchu a hřjssných náružiwostj nowým očisstěným srdcem nowý rok nastupugeš! —

Tak uwažuge zbožný křesťan na počátku roku nowého cesty swé minulého roku. Tak přehljžj každau částku wykonané cesty swé bystrým a nestranným okem. Tak wsoláwá sobě gesstě gednau zpět dny uprchlého roku a klade si aučet z užjwánj gich. A když potom utěsseně w každém ohledu může popatřiti na uprchlý rok tento a srdce pohnuté se mu ssjřj, co má činiti tuto?

Když Samuel po obrácenj lidu israelského od hnusné modloslužebnosti k službě Hospodina prawého Boha swjtězil nad Filisstjnskými, a poraziw ge, oswobodil lid od garma nepřátelského: wzal kámen geden a položil ho mezi Massfath a mezi Sen: a nazwal gméno mjsta toho kámen pomoci. A řekl: „Až potud zpomáhal nám Hospodin“ [1]). Podobně i ty, milý křesťane, polož dnes na prahu roku nowého pomnjk roku starému a napiš naň u wděčnosti: „Až potud pomáhal mně Hospodin w strastných a radostných dobách w pracech a snahách mých mne sjlil, w ctnosti podporowal a w hřjssjch mne pozdwihl a přiwodil ku pokánj! — Budiž gméno Páně pochwáleno! —

Než, déle u minulosti messkati nelze: budaucnost, daleká budaucnost, stogj před tebau, milý křesťane, a ty bezděky musjš zřetel swůg na ni obrátiti. A wssak budaucnost stogj temnau zahalená rausskau před tebau, a co w sobě chowá, co kryge, slowem co ti přinese, to newjš a newidjš, ani žádný smrtedlnjk; wjš gen toliko: že dnowé, kteřjž nastáwagj tobě, gsau rowněž tak negistj gako důležitj.

Negistj gsau dnowé nastáwagjcjho roku; neboť newjš, zdali ge přečkáš? Zdali máš gesstě dlauhau řadu let před sebau, čili snad ge ti gen krátký čas odměřen? „Dey mi znáti, Hospodine, konec můg, a počet dnů mých gaký gest: abych wěděl, čehož mi se nedostáwá?“ (t. g. co mně gesstě zbýwá dnů žiwobytj mého) zwolal druhdy Dawid, a když žádné určité odpowědi nedostal, wolal dále: „Hle na mjru uložil gsi dny mé a bytost má gest gako nic před tebau.“

A hle každý den, každá hodina ztwrzuge ti tuto prawdu. Který den, která hodina uplyne, aby tisjce každého pohlawj a stářj a stawu smrtj zachwaceni neodebjrali se na wěčnost? Ach i z těch, kteřjž snad nedáwno tobě stáli po boku z přátel, přjbuzných a známých, negsau zde mnozj wjce a uložiwsse schránku těla swého do hrobu, wessli w dům wěčnosti. A kdo wj, kdy se přibljžj poslednj hodinka tobě? Snad nepřečkáš ani tento celý rok? Snad přečkáš gen malau čásť geho; snad gen několik měsjců, téhodnů neb

[1]) I. Král. 7.

Digitized by Google

dnj? Snad ſtogiš giž na kragi hrobu? Kdož to wj? než gediné ten, kterýž nám wykázal dráhu žiwota a uſtanowil meze geho? A tato prawda a negiſtota budaucnoſti zdaliž newolá hlaſitě k tobě: „Netroſſkug ſe, ó člowěče, netroſſkug ſe zjtřegſſjm dnem, gakoby byl giſtě twůg; nezpoléhey ſe na časy a na dny, kteréž neſtogj w moci twé, aniž odkládey na negiſtau budaucnoſt tjm, což dnes wykonati můžeš. Owſſemk neſluſſj na tebe, abys gako lehkomyſlný člowěk gen pro přjtomné okamženj žiw byl a pro ně pečowal; muſjš a máš také na budaucnoſt zřetel mjti a o ni pečowati: wſſak ale nezapomeň přitom nikdy na Boha, že od něho we wſſem záwiſjš; a pak na negiſtotu a pomjgegicnoſt wſſeho, cožkoli započjnáš; zwlá-ſſtě pak ſe přičiň, abys měl péči ne toliko o ſebe, nébrž také o bližnj a o potomky, o dobré a ſpaſenj gegich; aby gednau žehnali památce twé, když tě wjce nebude; nebo negiſtj gſau dnowé roku naſtáwagjcjho, geſſto newjš, přečkáš-li ge.

Gſauk také negiſtj proto, poněwadž newjš, gacj budau. Nebo, gakož nám nelze určiti, zdali počaſj budaucjho roku bude wjc neb méně poſſmaurné čili gaſné, wjc baukliwé čili tiché, wjce ſuché čili mokré: rowněž těžko předwjdati s giſtotau, zdali budaucj rok wjce radoſtj či žaloſtj, wjce pohodlj či nehod, wjce žádaucjch či protiwných oſudů nám přineſe. Dobré a zlé, gaſné i poſſmaurné dni ſtřjdagj ſe w žiwotě lidſkém gako w přjrodě, owſſemk, že ani gedněch ani druhých neznamenáme, až w ſkutku ſe nám obgewj. Tak to bylo w roce minulém, tak to bude také w přjtomném. Snad čekagj na tebe, milý křeſťane, mnohé radoſtné a utěſſené doby, ſnad i trpké a ſmutné nehody? Snad powedeš obchod a wýživu ſwau s ſſaſtným wýſledkem, a podnikánj twá ſe ti podařj; anebo ſe potkáš ſnad také s nepřemožitelnými překážkami a neodbytnými obtjžnoſtmi. Snad budeš požjwati ſtálého zdrawj, anebo ſnad boleſtmi a neduhy ſkljčen ſtonati budeš. Snad budeš ſe těſſitr ze ſſtěſtj tiché domácnoſti ſwé, požjwage láſky a přátelſtwj w hognoſti, anebo ſnad nepřjznivý oſud aneb ſmrt odlaučj ge od tebe aneb nepřátelé budau mjſiti hořkoſt a zármutek w kalich oſudu twého. Zdaliž ſe tobě toho či onoho doſtane, kdy a w gaké mjře: toto wſſe geſt neznámé, geſt negiſté; neywyšſſj ředitel ſwěta, kterýž zprawuge oſud náš, ſkryl to z maudrých a dobročinných přjčin před očima naſſima. — A medle čemu tě učj, k čemu tě wzbuzuge tato negiſtota budaucjho oſudu? Zdali newolá hlaſitě gednomu każdému z nás: Užjwey zdrawj ſwého a ſwých ſil, pokawadž ge máš, a potřebug gich bez uſtánj k dobrým ſkutkům; wždyť newjš, gak dlauho ge budeš mjti. Užjwey ſtatku ſwého k půſobenj dobrého a uděl také bližnjmu ſwému; kdož wj, gak brzy nehoda ti ho odegme. Budiž ſkromný a ſtřjdmý w ſſtěſtj. — Newypjney ſe na ſwé bohatſtwj, na ſwau důſtognoſt, na ſwé zdrawj, na ſwau ſjlu a na ſwůg rozum! Slunce ſe lehce poſſmaukj, a neykráſněgſſj garnj den končjwá ſe zhuſta nenadálau a ſtraſſnau baukj. W neſſtěſtj nezaufey. Geſtik rowněž tak neſtálé a mnohým proměnám podrobené, gako ſſtěſtj. Na ſtraſſnau bauři náſleduge ticho, a černými mraky pokalené nebe wygaſnj ſe často rychle! —

Uwažug také, milý křeſťane, a dobře znameney: žegak negiſtj gſau dnowé roku naſtáwagjcjho, tak gſau i důležitj. Což negſau důležité práce a powinnoſti, kteréž nám ukládagj? O, gak mnoho ſe nám tu ukládá myſliti, konati, zprawowati a řjditi? Gakých přjležitoſtj, gakých

SLOVANSKÁ KNIHOVNA

Digitized by Google

podnětů, gakých záwazků k pilnosti a přjčinliwosti se nám tu naskytuge? A gak rychle uplynau hodiny, dnowé a měsjce člowěku, kterýž ge wykupuge? Každého dne procjtáme k nowým powinnostem, k nowým pracem a péčem. Každého dne nalézáme nowé odpory, kteréž musjme překonáwati; nowé obtjže, s kterýmiž musjme zápasiti; nowá djla, kteráž musjme podnikati; a každý den, kterýhož gsme spominuli toto konati, gest pro nás ztracen, ztracen i pro bratry nasse. Ty gsi snad w mladém wěku, milý křesťane! O, gak důležitj gsau ti dnowé tito nastáwagjcj. Gsau to dnowé přjprawy k budaucjmu žiwotu; dnowé, w kterýchžto kladeš základ k swému zdokonalenj a wzdělánj, slowem k swé budaucj časné i wěčné blaženosti; gsau to dnowé, w kterýchžto se máš připrawiti a cwičiti k budaucjmu powolánj swému, abys gednau gakožto zbožný křesťan, poctiwý občan, stál na mjstě, kteréž Hospodin, Otec nebeský, gednau wykáže tobě. Pozney tedy důležitost dnů mládj swého, a hleď ge dobře wynaložiti. Nemař gich w rozkossjch a w záhubné nečinnosti. Wykupug čas! Použjwey krátkých dnů mládj swého k wzdělánj a uslechtěnj ducha i srdce, ku přjpravě na práce a powinnosti budaucjho powolánj swého. Buď pilen tichosti a samoty a newrhey se w praud hlučných společnostj a rozkossj swětských; chceš-li gednu ke cti a chwále Bozj, sobě ku spasenj a giným ku prospěchu živ býti. Co z mládj pronebbáš, toho pak nikdy newynahradjš.

I tobě, milý křesťane, genž se nacházjš we zrnužilém wěku, musegj dnowé nastáwagjcjho roku důležitj býti. Wždyť gsau to dnowé, kdežto ptáwě neywjce působiti a mnoho dobrého činiti můžeš; dnowé, kdežto máš mjti péči o sebe a o swé přináležegjcj; o swé djtky, o swau manželku, o swé přátely a o swé sausedy a potomky; gsau to dnowé, w kterýchžto se rozhodne: zdaliž gsi plnil powinnosti swé, gako člowěk, gako křesťan a gako občan; zdaliž gsi wedl blahočinný čili zhanbný žiwot na zemi a dostál-li gsi k powolánj swému? Nebeyž, aby ti uplynuli bez užitku a prospěchu krásnj dnowé tito mužného wěku twého. Koney w nich wsse, což dle swého powolánj swého postawenj činiti můžeš! Napni sjly swé, neunawenně pracug, nehledey pokoge, prwé než bys pracowal, aniž hledey odplaty, leč bys gi byl prwé si zaslauzil. Nechtěg kliditi dřjwe, než gsi sil a sázel. Při tom pak při wssem snaženj swém měg Boha a posledni cjl swůg na zřeteli a zachowey powážlinost a střjzlinost mysli.

Wssak i tobě, genž w wysokém stářj bljže hrobu stogjš, sšedý starče, i tobě musegj důležitj býti dnowé nastáwagjcjho roku! Hle giž giž se kalj oko twé, twé čelo se wrasťuge, hlawa se klonj, nohy klesagj, dech se ti krátj, wssecko ti káže: že dnowé roku nastáwagjcjho magj býti tobě dny shromážděnj mysli a oprawdowé přjprawy na cestu do wěčnosti. Použig gich tedy k tomu, k čemuž gich tobě původce a zachowatel žiwota udělil. Wynahraď a napraw, což gsi obmesskal, opominul aneb neprawě wykonal za dnů předesšlých. Čiň co možná dobrého činiti můžeš, a to tjm rychlegi a ochotněgi, čjm rychlegi dnowé twogi plynau a čjm bljže stogjš wěčnosti. Nechť swjtj swětlo přjkladného žiwota twého wssem a nčj ge, gaké útěchy a blaženosti poskytuge člowěku dobré swědomj a pohled na dobře strawený žiwot, a s gakau utěssenostj může sprawedliwý očekáwati mzdy wěčnosti a neohrožené kráčeti smrti wstřjc.

O, gak důležitj musegj býti každému dnowé tito giž z ohledu na práce a po-

Digitized by Google

winnosti, kteréž člowěku ukládagj! A což když uwážjš, milý křesťane, také následky, kteréž dnowé tito mohau mjti pro tebe a pro giné w přjtomném a w budaucjm žiwotě: gak mnohem důležitěgssj musegj ti přicházeti! — Owssemť, gak rychle plynau dnowé nassi, tak mocně působj na časnau i wěčnau blaženost nassi i bližnjch; a gak krátký a nepatrný se nám zdá býti rok žiwota nasseho proti celému žiwotu, tak důležitý gest w následcjch swých. Kdo rok w páchánj zlého aneb w nečinnosti zmařil, ten zagisté mnoho ztratil. A kdo celý rok neunawenau pilnostj a bedliwým užjwánjm času a swých sil zjskal, gak mnoho tu wyzjskal! Gaké množstwj dobrých i zlých myssléněk, žádostj, záměrů, činů a snaženj se tu nenahromadj w gediném roce! A gak mnoho tu nemusj býti aučinku dobrého i zlého, prospěssného i sskodného, kteréž nám i giným tyto wěci působj! Gak mnohé žádosti a přánj můžeme w gediném roce chowati a žiwiti, kteréž nás buď snižugj neb powyssugj, ctj neb hanobj, k Bohu powznássegj, neb k howadu nerozumnému snižugj! Gak mnohá slowa mluwjme za rok, slowa, kterýmižto buď bratrů potěssiti neb zarmautiti, mysl gegich pozdwihnauti neb zkormautiti, ge wzdělati neb pohorssiti můžeme! Gak mnoho činů se nedá w roce wykonati, kteréž buď spokogenost neb nespokogenost, útěchu neb zármutek, blaženost neb strast působj a wůkol nás ssjřj, a na kteréžto potom wěčně buď s útěchau neb s zahanbenjm si wzpomjnati budeme! A gak wssecko wzágemně sauwisj, což mysljme, mluwjme a činjme. Gak aurodná býwá často gedinká myssléňka, gedno slowo neb gedinký čin, a plodj na sta giných podobných myssléněk, slow a činů! A gak toto wsse působj opět na nás samy a na bližnjho! A gak zřjdka můžeme něco činiti neb mluwiti, co by nepůsobilo hned méně hned wjce na giné, a gak těžko gest nám odwolati, což gsme zlého a hanebného mluwili a činili, a následky toho zastawiti neb zrussiti! A konečně, gak mocně působj náš přjtomný žiwot na osudy budaucjho žiwota nasseho po smrti, gežto nenj žiwot wěčný leč pokračowánjm wezdegssjho a žeň rozsjwánj pozemského! A toto wsse, milý křesťane, zdaliž hlasitě k tobě newolá: Bdi nad sebau! Bdi nad swými myssléňkami, žádostmi, slowy a skutky! Nepokládey nic za malé a za nepatrné, což tě může učiniti poněkud maudřegssjm neb méně maudrým, lepssjm neb horssjm, blaženěgssjm neb bjdněgssjm. Hleď při wssem počjnánj a gednánj swém netoliko na to, což konati máš, nýbrž také na to, gaké následky bude mjti gednánj twé w přjtomnosti a na dalssj budaucnost; a takto hleď wždy při wssem, cožkoli činjš, budaucnost mjti na zřeteli, nastáwagjcj aučet, kterýž musjš klásti gednau sprawedliwému Saudci!

Negistj gsau dnowé roku nastáwagjcjho, a rowněž i důležitj. Kdož to newidj? a kdož to poznáwage nepohljžj s auzkostliwým okem do budaucnosti, pátrage zdaliž nenj žádného, na něhož by se bezpečně a důwěrně podepřjti mohl w této negistotě? Mnozj wyhledáwagj sobě množstwj přátel a přjzniwců, skládagjce w ně swau důwěru; wssak zbožný křesťan má na gednom dosti. Wyprawuge se, že Karel V., mocný to řjmský cjsař, poslal gednau psanj Frantisskowi I., králi francauzskému, na kterémž napsal wssecky swé titule, kteréž měl, a kterýmiž wyznačil moc swau. Gelikož panowánj geho sahalo přes rakauskau řjssi, Čechy a Německo, Wlachy, Španiely a Nizozemsko, gakož i přes weliké země w Americe, bylo těchto titulů takowé množstwj, že naplňowaly celau stranu s hora až dolů. Než sok geho, totiž Frantissek, po-

Digitized by Google

depſal ſe na odpowědi gen těmito ſlowy: Frantiſſek, král francauzſký; ale po třidcetkráte, tak že obſahowal podpis tento rowněž celau ſtranu. Tjm chtěl mu dáti na ſrozuměnau, žel ſe, co pauhý král welikě řiſſe a udatného národu, že ſe doſti mocným býti widj, poſtawiti ſe do pole proti panownjku tak dalekých a ſſirokých řiſſj a zemj[1]). Owſſemk byla to chlauba a marnoſt s obogj ſtrany; ale poučenj, kteréž ſi z toho wzjti můžeme, geſt to: že w negiſtotě budaucnoſti roku naſtáwagjcjho pomnjti máme na gméno, kteréž ſamo a gediné poſtačuge wſſe, což welikého a ſlawného geſt, naznačiti, aniž má potřebj, by ſe mu geſſtě mnoho ginych titulů přiwěſſowalo; na gméno, kteréž dnes dáno geſt Božſkému djtěti, totiž gméno Jeżjš. W tomto gménu, milý křeſkane, započniž rok ſwůg, na ně zakládey w důwěře lepſſj ſwau budaucnoſt. Pod geho ochranau gediné můžeš utěſſeně hleděti do budaucnoſti a důwěrně patřiti na oſudy, kteréž ti naſtáwagj; a bude-li ſlunce gména tohoto oſwěcowati temné cesty żiwota twého pozemſkého: wěř, že nekleſneš ani nezhyneš, abrž bezpečně dogdeš ſwého přežádaucjho cjle. —

Modlitba cjrkewnj.

Bože, genž gſi ſkrze plodné panenſtwj blahoſlawené panny Marie pokolenj lidſkému odměny wěčného ſpaſenj uděliti ráčil; propůgč nám, proſjme tebe, bychom přjmluwy té ſwaté panny u tebe zakuſili, ſkrze kteraużto gſme hodni učiněni byli obdržeti půwodce żiwota Pána naſſeho Jeżjſſe Kriſta, Syna twého. Amen.

W neděli mezi dnem obřezánj a zgewenj Páně.

Ewangelium ſw. Matauſſe 2., w. 19—23.

a onoho čaſu, když umřel Heródes, ay angel Páně ukázal ſe Joſefowi we ſnách w Egyptě, řka: Wſtaň, wezmi djtě i matku geho, a gdi do země iſraelſké; neboť gſau zemřeli ti, genž hleděli bezżiwotj (toho) djtěte. Kterýżto wſtaw, wzal djtě i matku geho, a přiſſel do země iſraelſké. Ale uſlyſſew, że by kralowal w Judſtwu Archelaus mjſto Heródeſa, otce ſwého, obáwal ſe tam gjti; a byw napomenut we ſnách, obrátil ſe do kragin galilegſkých. A přiſſed, bydlel w městě, genž ſlowe Nazaret: aby ſe naplnilo, což powědjno bylo ſkrze proroky, że Nazaretſký ſlauti bude.

[1]) Veith's Feſtpredigten I. djl ſtr. 130.

Digitized by Google

Wýklad.

K doplněnj a k dokonalému porozumě-nj událoſti této ſluſſj znamenati, co ſe wyprawuge we ſwatém ewangelium na den zgewenj Páně a ſw. mladátek. Heródes totiž dowěděw ſe od mudrců o narozenj Meſſiáſſowu, a wyptaw ſe na čas hwězdy, kteráž ſe gim byla ukázala, propauſſtěge mudrce do Betléma, přikázal gim, aby nalezuwſſe djtě přiſſli a zwěſtowali gemu, by i on ſe gemu klaněl, obmeyſſlege tak zmocniti ſe nowozrozeného Meſſiáſſe a zabjti geg, nebot ſe obáwal, že by ho s trůnu ſwrhl. Což ale Božſká prozřetelnoſt, bdjc nad žiwotem Spaſitele, překazila tjm, že napomenutj mudrcowé we ſnách ginau ceſtau ſe nawrátili do kraginy ſwé. Protož, wida Heródes úklady ſwé zmařeny, rozhněwal ſe náramně, a rozkázal zmordowati wſſecka pacholátka w Betlémě a w okolj geho; domnjwage ſe, že mezi nimi nalezne také zrozeného Meſſiáſſe a zahladj ho; což opět Otec nebeſký tjm překazil: že angel Páně napomenul w noci Joſefa we ſnách, aby ſe utekl s djtětem a s matkau geho do Egypta, a tam zůſtal, dokawadž by opět nepowolal ho. Což, když Joſef bez prodlenj učinil, zachowáno geſt djtě Ježiš. W Egyptě pak meſſkal Joſef s Ježiſſem a s Marij, matkau geho, až do ſmrti Heródeſowy[1]), kteryž pak téhož roku bjdnau a ohawnau ſmrtj umřel.

Po ſmrti pak Heródeſowě dowolil cjſař Auguſtus, aby Paleſtina byla rozdělena mezi tři ſyny geho tak, gak to otec gegich byl uſtanowil, totiž: aby Archelaus kralowal gako ethnarcha nad Judſtwem, Samařj a idumegſkau zemj, Heródes Antipas aby obdržel Galilei a Perei, Filip pak aby panowal nad některými kraginami za Jordánem; čtwrtý pak ſyn, Heródes Filip, byl wlády zbawen a žil ſaukromj. Po ſmrti Heródeſowě ukázal ſe (gakž uſtanoweno bylo) opět angel Joſefowi w ſnách oznámiw mu úmrtj Heródeſowo, a přikázal mu, aby ſe nawrátil do země iſraelſké; což ſwatý Joſef bez prodlenj wykonal; wſſak ale chtěge ſe odebrati do Judſtwa a ſnad uſaditi ſe a překbywati w Betlémě (mage za to, že mu takto bylo od angela přikázano, gelikož Judſtwo twořj wětſſj a znamenitěgſſj část zemi iſraelſké): dowěděl ſe wſſak na ceſtě, že panuge w Judſtwu Archelaus, genž byl w podezřeliwoſti a ukrutnoſti podobný otci, ba i geſſtě ukrutněgſſj, o kterémž ſe wyprawuge, že na prwnj welikonoce ſwého panowánj okolo tři tiſjců lidu dal zawražditi; zdráhal ſe tedy ſwatý Joſef tam odebrati ſe, a odebral ſe na pokynutj Božj do Galilee, kdežto ſe od Heródeſa Antipa, mnohem mjrněgſſjho, neměl ſe čeho obáwati, a přiſſed tam uſadil ſe w rodiſſti ſwém, totiž w Nazarétu. Židé wſſak nazýwali Nazarét, kteréž gméno znamená tolik co zpanilý kwět, z powržení přezdjwkau „Nadzoret," což znamená tolik, co město hanby a potupy; tjmto způſobem ſe wyplnilo w negednom ohledu, co w prorocjch nezřjdka o Meſſiáſſowi bylo powědjno, totiž: že Nazaretſký, to geſt potupený, nepoznaný a pohaněný slauti bude; gelikož Kriſtus Pán w městě tomto wychowán byl a w něm překýwal, a w ſkutku od mnohých byl powržen a potupen.

[1]) Mat. 2, 13—18.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Sedwa že Božský Wykupitel spatřil světlo tohoto světa, giž giž se powznásſj nad njm wražedná ruka ukrutnjka Heródesa a potřikráte ſtrogj mu padauch tento úklady a hledá bezživotj Božského djtěte tohoto. Mocná wſſak ruka Otce nebeſkeho bdj nad njm, překazuge wſſechny úklady ukrutnjka tohoto, a ač nepoznaná a nepozorowaná od lidj chránj autlé djtě Božj od nebezpečenſtwj mu hrozjcjch.

A tak to činj až poſud. Netoliko nad životem nebeſkého a k welikým wěcem zrozeného djtěte tohoto bdj prozřetelnoſti Božj, a má o ně péči; nýbrž gegj péče ſe wztahuge na wſſechny lidi a život každého člowěka bez rozdjlu geſt w ruce gegj — ona geg řjdj, zachowáwá, zprawuge a opatruge. A gak ginak? Měl by Bůh, onen laſkawý Bůh, kterýž z pauhé dobroty wſſe ſtwořil, a kterýž nenáwidj nic z toho, což byl učinil, měl by člowěka zůſtawiti ſobě ſamému, ſlepé náhodě, kterýž tolikerým nebezpečenſtwjm a neſnázjm podroben geſt? Ten, kterýž wytknul člowěku tak wzneſſený cjl, neměl by k doſaženi geho geg wéſti w labyrintu tohoto ſwěta? „Zdaliž ſe může zapomenauti žena nad nemluwňátkem ſwým, aby ſe neſlitowala nad ſynem života ſwého? a byť ona ſe zapomenula, gá wſſak nezapomenu ſe nad tebau“ [1]), djſ Hoſpodin ſkrze ústa Iſaiáſſe proroka. A což dj ſám Božský Wykupitel: „Zdaliž neprodáwagj dwa wrabce za penjzek, a geden z nich nepadne na zem bez Otce waſſeho? I waſſi wlaſowé na hlawě wſſickni ſečteni gſau. Protož nebogte ſe: lepſſjk gſte wy nad mnoho wrabců“ [2]). A k čemu pak wzbuzuge nás? „Nepečugte (pýjliš), djſ on, o život ſwůg. Kdo z wás může ze wſſj péčj ſwau k poſtawě ſwé přidati loket geden?“ A když baukliwé moře hrozj učennjkům patrnau záhubau, a tito uděſſeni a ulekáni, wzbudili Pána wolagjce o pomoc, co gim djſ Pán? „Co ſe bogjte, ó malé wjry“ [3])! A když Petr ſſel po wodě, aby přiſſel k Ježiſſi, ale wida wjtr tuhý a wlny naň ſe walicj, bál ſe a počaw tonauti, křičel: „Pane, zachowey mne!“ co mu djſ Ježiš? „Malowěrný, proč gſi pochybowal“ [4])? A když učennjci ſtřežili geho ſamého, že ſe úklady ſtrogj mu w Jeruſalémě, co djſ? „Zdaliž nemá den dwanácte hodin, chodj-li kdo we dne, neurazj ſe, nebo ſwětlo tohoto ſwěta widj“ [5]). Tak geſt tomu a ne ginak; život náš, milý křeſťane, geſt w ruce Božj. Onť nám geg dal, on bdj také nad njm. A on g e ſt w ſ ſ e m o c n ý. Kdež geſt welmož, genž bez geho wůle neb proti geho wůli mohl by nám život odnjti? — A on geſt w ſ ſ e w ě d a u c j. Zdaliž může ſnad něgaký chytrák obelſtiti ho a w temnoſti nočnj oblaupiti nás o dar geho? Rownéž i geſt n e y w ýš d o b r o t i w ý a nedopuſtj, by zloba odňala nám, čehož nám láſka geho udělila? — Nikoli, život náš geſt w ruce Božj. Sw. Petr ſeděl w okowjch upaután w žaláři. Čtwernáſobnj ſtráž oſtřjhala ho, a giž měl býti druhého dne k ſmrti wyweden. A ay, Pán ho wy-

[1]) 49, 15. [2]) Mat. 10, 29—31. [3]) Mat. 6, 27. [4]) Mat. 14. [5]) Jan 11, 9.

Digitized by Google

swobodil! okowy spadly s rukau a nohau geho, a bez překážky prossel wssecky stráže; a brána, kteráž wedla ze žaláře do města, otewřela se mu sama od sebe. Gesstě nepřissla hodina geho. A gak často kladly se auklady swatému Pawlu? W Lisstře byl kamenowán. Kolikkráte se nacházel na moři w patrném nebezpečenstwj žiwota; byl také pronásledowán; pak gako nějaký ruffitel a protiwnjk zákona byl od rozgjtřené chátry ubit a k smrti wlečen. Mnozj se přisahau zawázali, že nebudau ani gisti ani pjti, pokudž by ho ze swěta nesprowodili, na moři byl baukj zmjtán a od gedowatého hada usstknut a wssickni se domnjwali, že opuchne a nagednau upadna, umře; a předc při tom wssem ho Pán zachowal. Nerciž žádný: Byl to apossstol Páně, gehožto chránil Hospodin. Zdaliž chránj a opatruge Bůh toliko slunce a hwězdy, neb toliko wznessené a znamenité osoby? Newztahuge-li se péče geho na wssecky twory, i na njzké a sprosté, i na nemluwňátka, ba i na wrabce na střesse a na mladé krkawce? A popatř gen, milý křesťane, na wlastnj žiwot swůg, zdaliž nenalézáš w něm dosti stop prozřetedlnosti Božj, ochrany i péče gegj? Když gsi se plazil po zemi co nerozumné a nezkussené děcko, ó gak mnoho nebezpéčj hrozilo tobě; a hle, ze wssech těchto nebezpečenstwj wytrhla tebe mocná ruka Hospodinowa. W kolika nebezpečenstwj wydáwal gsi se lehkomyslně a odwážliwě w mladosti swé, a předc žigeš a nic se ti zlého nepřihodilo! I posud, rci gen: gsi gist dnem i hodinau? Když z domu wycházjš, wjš-li, kterau z tisjcera cihel na střesse mussjš upewniti, aby na tě nespadla a tě neporanila? Aneb zdaliž ti známo, které mjsto máš obgjti, čemu se máš wyhnauti, bys nepřissel k úrazu? A předc žigeš bez úrazu a bez úhony u prostřed tolika nebezpečenstwj. Kdož newidj a nepoznáwá z toho, že žiwot lidský stogj w ruce Božj, a že Bůh sám bdj nad njm a geg chránj?

W předesslém stoletj sessllo se několik neznabohů. Po wečeři usnesli se na tom, by za obrance swatého náboženstwj byl geden ustanowen, kterýž by ho hágil proti mudrowánj gegich. I wywolen gest znamenitý kněz Galiani. Gednalo se právě o prozřetedlnosti Božj. Když mnozj twrdili, že by Bůh neměl péče o twory swé, powstal tento a gal se takto mluwiti: Hráli gsme w kostky. Geden Wlach wzal před očima nassima sestero kostek do kbeljka a wsadil se, že pokaždé sestku hodj; a w skutku udělal gi na prwnj wrh. I prawil gsem: „To gest možná!“ Opět dal kostky do kbeljka a hodil po druhé, po třetj, po čtwrté, a wždy padla sestka. I djm: To negde prawým způsobem, ty kostky gsau falessné! A w skutku bylo tomu tak. Mudrcowé, doložil Galiani, uwažugi-li pořádek w celé přjrodě panugjcj a wždy řádně se každý rok wracugjcj, gegj řádně se střjdagjcj proměny w neskončené rozmanitosti, když pak nalézám, že při tolikerých protiwných a zhaubných nehodách my lidé žigeme a trwáme, widjm se přinucena zwolati: Buď zprawuge swět tento maudrá ruka Božj, nebo gest zfalssowán. Což widauce mudrákowé tito bohaprázdnj poznali swau zpozdilost a umlkli [1]).

Bdj tedy božská prozřetedlnost nad námi, a w ruce gegj gest žiwot náš a osudowé nassi. Proč se bogjš, proč se strachugeš, milý křesťane? Kdybys i za temné noci mussel w powolánj swém daleko trá-

[1]) Gaumes kath. Relig. I. djl 127.

četi, co se může zlého přihoditi tobě, když Pán tě chrání a gesstě nepřissla hodina twá? Gsa w ruce Božj a pod ochranau geho, nenacházjš se u wětssjm nebezpečenstwj na bauklíwém moři než w ložnici swého přjbytku. Aneb kdyby tě swatá powinnost wedla dalekau cestau, pustinami a lesy, čeho bys se měl báti? Chránj-li tě ruka Páně, zdaliž ti mohau tu zlj lidé wjce sskoditi, než doma w obydlj twém? Čili když nemoc otce neb matky neb kteréhožkoli bližnjho tebe k lůžku gegich wolá, ač gest nemoc gegich sebe nakažliwěgssj, gest zdrawj twé a žiwot twůg (pokud Bůh gest ochrancem twým) u wětssjm nebezpečj, než kdyby gsi se w pokogjku swém uzawřel? Aneb kdyby gsi sám byl poražen těžkau nemocj, a kdyby ta nemoc byla welmi nebezpečná: zdaliž gsi bližssj smrti, než kdyby gsi byl wesel a čerstwý mezi přátely, gestliže ginak sám Twůrce a Pán twůg nepoložil konec žiwotu twému? Proč bys se bál a hrozil? Buď že přissla hodina twá, kteráž každému člowěku se přibljžj; pak rci: Ay gá služebnjk twůg neb djwka twá: staniž mi se podlé wůle twé! w twé ruce poručjm, Otče, ducha swého. — Aneb snad gesstě nepřissla hodina twá; staň se, co staň! wždy ochráněn a zachowán rukau Božské prozřetedlnosti neutrpjš žádné zkázy a u wděčnosti ljbati budeš ruku, kteráž tě chránila. A protož nebog se a nestrachug se, abrž woley wždy s Zalmistau Páně w každý čas: „Hospodin oswjcenj mé a spasenj mé, kohož se budu báti? Hospodin, ochránce žiwota mého, kohož se budu strachowati? .. Byť se postawili proti mně wogenssti stanowé, nebudeť se báti srdce mé. Byť powstal proti mně bog, w tomť gá daufati budu“ [1]). — O, by každý wolal takto, a w úplné důwěře odewzdal sebe a žiwot swůg a wesskeren osud do wůle wssewědaucjho, dobrotiwého a wssemocného Boha! Myť gsme krátkozraci a nemůžeme určitě říci, to neb ono bylo by nám dobré, w tom bychom duchownì prospjwali. Gsmeť přjliš tělesnj a soběctj, hledáme gen časných a pozemských wěcj, i nemyslime na to, co dussi nassj prospjwá. A mělo by, což se nassj tělesnosti a soběctwj nassemu widj žádaucjm, býti w skutku prawé a dobré? a co maudrý a dobrý Bůh na nás sesslá neb dopaussti, mělo by býti nám ke zkáze? Který twor může požadowati auctů od Twůrce swého? čili může sám lépe o sebe se starati než ten, kterýž ho stwořil a geg chowá gako zřetedlnici oka swého? A my gsme také djtky Boži. Což newjme a nechápeme, co gest to býti djtkem Božjm a státi pod mocnau ochranau otcowské ruky geho? Zdaž se bogj a hrozj djtě čeho, když se drží ruky otcowy. A předce gest to gen slabý lidský otec; čjm wjce tuto! Nad to na wssecko, zdaliž gsme neobdrželi od Otce gednorozeného Syna geho? A když nám dal gediného Syna swého, gak bychom mohli býti k němu nedůwěrni, a domýssleti se, že by to neb ono, čehož nám odepjrá, že by slaužilo k prawé blaženosti? či ta neb ona nehoda a metla, kterauž na nás sesslá, žeť gest k nassj záhubě? Neb že bez účelu a přjčiny sesslá protiwenstwj na nás a z rozmaru, či nemage péči o nás, kazj a ničj nasse přánj a russj nasse práce a počjnánj? Zagisté, gestli ten, kterýž nám Syna swého gednorozeného dal, něco nám odepře aneb na nás něco dopustj; nečinj to proto, gakoby nás méně milowal; alebrž právě proto, že nás miluge, odepjrá nám to neb nawssteřuge nás, dobře wěda, že bychom

[1]) Žalm 26, 1. 3.

Digitized by Google

toho, zač žádáme, ginak nesnesli; neb že nawssstjwenj geho nám potřebj, gessto by požehnánj a hognosť učinily nás lehkomyslné či wysokomyslné, a že tudjž očisstěni býti musjme, prwé nežli gsme s to, abychom bohatstwj milosti geho přigali. Gakož gsme tedy pewně přeswědčeni a za to máme, že gsme krátkozraci a že w soběctwj swém toliko těch wěcj wyhledáwáme, kteréž smyslům nassim lahodj a zhusta proti nassemu spasenj čelj; že nenj twor maudřegssj aniž dobrotiwěgssj nad twůrce, a že gakožto djtky Božj můžeme mjti důwěru k Otci nebes a pod ochranau geho bezpečni a upokogeni býti: gakož toto pewně za prawé máme; rownež tak důwěrně, bezpečně a utěssene můžeme se odewzdati péči laskawého Otce se wssjm, což máme, sobě přegeme, po čemž tauzjme, což daufáme a zač prosjme. O, by wssickni takto smýssleli a w takowéto oddanosti a odewzdanosti Pánu slaužili. Gak sstastný a blažený by byl život náš! Tehdáž by umlkl wselikỳ pláč a nářek, a my, genžto nynj dnem i nocj nemáme pokoge, žili bychom bez bázně a strachu, plni důwěry a naděge a weselé mysli w radosti a utěssenosti, zároweň byli bychom prosti wssj malomyslnosti, zaufanliwosti a nespokogenosti, kteráž nynj tak zhusta nás kljčj. Činili bychom seč gsme, ostatnj pak zůstawugjce prozřetedlnosti Božj w té důwěře, že Pán dokoná a doplnj, seč slaboť nasse nenj. Podobně by nezmjtalo námi a neznepokogowalo by nás shánénj-se po statcjch tohoto swěta, lakota a mamona, tak zhusta nynj panugjcj. Nassj hlawnj a přednj péčj by bylo králowstwj Božj a geho sprawedlnosť, ostatnj pak zůstawili bychom tomu, kterýž má o nás péči. Rowněž by zmizela i záss, nenáwisť, lesť a schytralosť s oboru země! Nepotřebowali bychom zagistě k dosaženj záměrů swých úskoků zchytralých. Bohu odewzdaná dusse odřekla by se ráda a ochotně toho, což gj ruka Božj odepřela. Heslo wssech bylo by: „Co Bůh chce a gak Bůh chce!“ — Země by tu nabyla nowé podoby a člowěčenstwo by dospělo k nowému a přeblaženému životu.

Swatá Frantisska čjnská, bywssi odlaučena od manžela swého, genž do wyhnanstwj byl dán, zlaupena wsseho gměnj, wssech pokladů zbawena, wssjm protiwenstwjm a sauženjm obkljčena, wywolila si pak za přjslowj Jobowa slowa: „Pán dal, Pán wzal, gakž se Pánu ljbilo, tak se stalo: buď gméno Páně požehnáno.“ — Swatá Alžběta uslyssewssi, že manžel gegj Ludwjk při taženj do zasljbené země zemřel, takto se modlila: „Ty wjš, ó Pane! že gsem manžela swého nad wssecky rozkosse swěta milowala, že pak se tobě zaljbilo, mně geg wzjti, tak gsem s wůlj twau spokogena, že bych mohla gedinỳm wlasem hlawy swé proti wůli twé ho k životu zase powolati, nechtěla bych toho učiniti.“ — Alfons, král arragonsktý, byw tázán, koho by na swětě za blaženého pokládal? „Toho,“ odpowěděl, „kterýž wssj důwěrau a nábožnostj Bohu se odewzdáwá, a wssecko, cožkoliw ho potkáwá od Boha ochotně přigjmá.“

Swatého Frantisska Salesia nawssstjwil w nemoci dobrý známý duchownj, chtěge se s njm před odchodem swým rozlaučiti. A když tento se diwil, že ho těžce nemocného nalezl, odpowěděl mu Frantissek: „Otče můg! gá zde smilowánj Božjho očekáwám.“ A na otázku, ge-li hotow, kdyby w této hodině měl umřjti, wůli Božj se podrobiti, přiswědčil řka: „Dobře gest na Pána Boha naděgi swau skládati; protož mi gedno gest, w té neb w oné hodině umřjti. Bůh gest Pán, nechť učinj, což

Digitized by Google

dobrého geſt před očima geho a naložj se mnau, gak ſe mu ljbj“ [1]).

Když carihradſký patriarcha, ſw. Jan Zlatoúſtý, krátce před ſwým wyhnanſtwjm poſledni ſwau řeč k lidu měl, wygádřil ſe takto: „Kriſtus Pán geſt se mnau, koho bych ſe bál? Byť by i celé moře proti mně ſe zbaukilo, nepatrné ſe mně to bude zdáti; neb gá djm wždy: „Twá wůle, ó Pane, ſtaň ſe! Ne což ten neb onen chce, nýbrž co ty chceš; twá wůle geſt mým hradem, mau ſkalau a berlau mau.“ Tak mluwil a tak gednal, přigjmage ochotně z ruky Božj wſſecko, radoſt i žaloſt [2]).

Giſté geſt, že péče prozřetedlnoſti Božj wládne nad námi a nikdy nemůže upřjti toho. Rowněž i geſt patrno, že úplná a důwěrná odewzdanoſt do wůle wſſemocného, dobrotiwého a přemaudrého Otce nebeſkého činj nás ſpokogeny, utěſſeny a blaženy. Proč tedy negednáme dle tohoto přeſwědčenj? I proč pak nechtěgj mnozj ſe odewzdati zcela Pánu a ſwaté prozřetedlnoſti geho a w odewzdanoſti této wložiti oſud ſwůg do rukau geho? To ſe děge z rozdjlných přjčin. Z prwu zapomjnagj mnozj na to: proč a k čemu gſau zde na zemi. Oni ſe domnjwagj, že gedinké a ſwrchowané určenj gegich na zemi geſt: aby byli bohatj, měli hognoſt pozemſkých ſtatků, by požjwali rozkoſſj ſwětſkých w plné mjře: aby ſe ſtkwoſtně ſſatili, dobře gedli, pili a hodowali, měli wyražení a kratochwjle, aby nawſſtěwowali weſelé ſpolečnoſti a hlučné radowánky; domnjwagice ſe, že w tom záležj něgaká wážnoſt a wyšſſj důſtognoſt, když člowěk ſe může mnohým ſtatkem honoſiti, welikě wýlohy činiti, nad mnohau čeledj wládnauti, giným rozkazowati a poraučeti. Wýſſe nad wěci tyto pozemſké neſahá myſl gegich, dále neſměřuge gegich ſnaženj. A poněwadž zapomjnagj na to, že nežigj zde, by toliko ſtatky měli a ſwěta požjwali; nýbrž aby byli maudřj a dobřj a proſpjwali w ſprawedlnoſti a we zbožnoſti; wůbec aby zhoſtiwſſe ſe wſſj poſkwrny a wſſj neprawoſti, wſſj pýchy a marnoſti, záwiſti, hořkoſti a t. d. připrawowali ſe zde na zemi k budaucjmu wyšſſjmu lepſſjmu žiwotu: nemohau ſe odewzdati zcela Pánu a w odewzdanoſti této wolnau i ochotnau myſlj ſnáſſeti tiſſe a důwěrně hlad i žjžeň, wedro i zimu, nemoc a chorobu, chudobu a njzkoſt a giné nehody a ſwjzle tohoto ſwěta, kteréž ruka Božj ſeſjlá na ně. Nechtjce znáti ničeho wyšſſjho, nemohau w tom ſpatřiti prſt a hlas maudré prozřetedlnoſti, kteráž ge tjmto k naprawenj a polepſſenj žiwota, k gedinému to proſtředku prawé blaženoſti, wolá a wybjzj.

Druhá přjčina, že mnozj, ač dj: „Bůh geſt wſſemohaucj, neywýſſe maudrý a neydobrotiwěgſſj,“ předc nechtěgj zcela odewzdati ſe gemu, geſt: že nemagj dobrého ſwědomj a tudjž ſe oſtýchagj důwěřkowati ſe w něho, gakožto laſkawého Otce, a gemu ſe w důwěře oddati. Naopak, gſauce hřjſſnjci a magjce wědomj winy, widj w Bohu toliko karatele a muſtitele ſwých hřjchů, a powažugj ho gen za přjſného Saudce, genž ge od ſebe zawrhuge a w záhubu wydáwá. Wſſak ale, ač gſme ſi wědomi winy a widjme ſe treſtu hodnými býti, mohli a měli bychom předc w důwěře k němu přiſtaupiti a wolati: Kárey nás, ó Pane, a treſci, gak gen chceš; neb treſt twůg a metla twá geſt ſprawedlnoſt; a wſſak nad to wjce: ona geſt i miloſt. Ty treſceš, byſi hogil a ſnižugeš, byſi powýſſil. Ruka twá nebude wždy proti

[1]) Wiz Macana wýbor ſtr. 195—197. [2]) Mehlers Beiſpiele 2. Band p. 305.

Digitized by Google

nám. Ty skrýwáš obličeg swůg před námi toliko na čas; až pak docjljš, čeho swým pokáránjm u nás dosáhnauti se snažjš, až budeme djtky twými: pak ukážeš nám opět twář milosti swé. — Zagistě takto bychom mohli wolati a důwěrně se bljžiti w pokoře a w oddanosti Otci i u wědomj winy swé; než, abychom se takto osmělili, museli bychom také z celé mysli a pro wssecku budaucnost odkjci se hřjchu a w srdečném želu wssemu ochotně a wolně podrobiti se, což Bůh k nassemu očisstěnj a pokáránj na nás sesjlá. Než mnozj nemagj této wůle, aniž cjtj ljtost a nechtěgj předsewzetj toto wzbuditi w srdci, a protož zbawugj se wssj naděge a útěchy, gakáž plyne z odewzdanosti do wůle Bożj, nepowažugjce Hospodina gakožto laskawého Slitownjka, nýbrž gako přjsného mstitele, od něhožto leč pomsty a trestu se nadjti lze; a mjsto co by se mu měli w důwěře oddati, wzdalugj se od twáře geho, obáwagjce se wssudy, aby neupadli do rukau geho.

Třetj pak přjčina, proč mnozj se nemohau odhodlati, aby sebe a přánj swá a wůbec osud swůg zcela odewzdali w ruce laskawého Otce a swěřili se péči geho, gest ta: že přjliš mnoho w sebe důwěřugjce a sobě přičjtagjce w domnělé této dostatečnosti swé přjliš mnoho od swé opatrnosti, obezřetnosti a přjčinliwosti, pak i od sstastné náhody očekáwagj. Tuť ležj na bjlednj: že tauž měrau, gakauž sobě sami dostačugj a w sebe důwěřugj, důwěry a odewzdanosti do wůle Bożj pozbýwagj. Kdož sám sobě we wssem dostatečným gest, nepotřebuge Boha. Owssemť pohřjchu lahodj gim to, když mohau na sebe, co na způsobce swého sstěstj, na wyswoboditele z mnoha strastj ukázati a za takowé se powažowati. Kdyby se chtěli péči prozřetelnosti Bożj zcela oddati, museli by se owssem wzdáti domnělé dostatečnosti a maudrosti swé a upřjmně wyznati, že gsau gen potud něco, pokud Bůh a požehnánj geho s nimi gest. Toho wssak w výsse swé nemohau snésti, onit chtěgj předc za něco platiti a protož nemagj důwěry w Boha.

Čtwrtá pak a poslednj přjčina, proč mnozj se nechtěgj odewzdati důwěrně do wůle Bożj, gest ta: že nemagj prawé a pewné wjry. Wyprawugj sice o prozřetelnosti Bożj a wědj ledacos o nj powjdati, ale to gsau gim wjce slowa než skutečnost. Wlastně a w skutku myslj sobě, že we swětě gde a děge se wsse samowolně a že wsse od spogenj a působenj přjzniwých či nepřjzniwých okoličnostj záwisj, a tudjž že se wsse tak přihazuge, gak to sstěstj neb náhoda, přjzeň či nepřjzeň osudu s sebau přinássj. Tak se gim widj býti žiwot lidský nic giného než bog a zápas a stkjdánj se rozličných sil a náhod; a kdo prawé okamženj wolil aneb sstastnau náhodu ulowil, ten prý wyhrál; an giný, gehožto osud pronásleduge, w zkázu přicházj. Proto se gim osudy lidské zdagj býti leč osnowau, z tisjcera tisjců nitek setkanau. Na tom přestáwagj; ruky wssak, kteráž tkaninu tuto osnuge a tká, newidj; a poněwadž gj newidj, nepozorugj gj; a poněwadž gj neznamenagj, zapomjnagj na ni, pak gi popjragj, a gak by se gj mohli odewzdati? Ach, oni nechtěgj nic wěděti o Bohu a o geho prozřetelnosti a odewzdanosti do geho wůle. Swrchowaná maudrost gegich záležj w tom, aby se co možná zchytrale prodrali tkaninau osudů lidských, wssemožně se wyhnuli trnj, kteréž po cestách žiwota ležj a trhali w hognosti kwitj rozkossj zde onde gim kynaucjch; slowem aby z wsselikých přjpadnostj gak možná mnoho pro sebe wyzjskali. — Nyni pak, milý křesťane, ruku na srdce a uwaž: gak to stogj s tebau?

Digitized by Google

Snad i scházj tato neobmezená důwěra w prozřetelnoſt Božj? A ge-li tomu tak, mělo by to tak neuſtále býti? Nikoliw. Wywrz ze ſrdce, což gj překážj a nedáwá wzniku. Zanech toho poſſetilého ſmýſſlenj, gakoby gſi zde gediné proto žiw byl, abys rozkoſſj požjwal a ne w potu twáři k budaucjmu žiwotu ſe chyſtal. Dey wýhoſt zlému ſwědomj, kteréž ruſſj wſſelikau ſynowſkau důwěru; zbaw ſe přiliſſné důwěry w ſebe ſamého a w doſtatečnoſt ſwau, pak wywrhni také ze ſrdce ſwého newěru, kteráž zná toliko náhodu a ſlepý oſud. Naopak wzbuzug žiwau wjru, wjru totiž: že ten, genž geſt wſſemohaucj a wſſewědaucj, Pán nebes i země, že geſt také Otcem twým, kterýž netoliko bdj nad tebau a má o tebe péči; nýbrž také z neſmjrného bohatſtwj požehnánj ſwého chce tobě dáti wſſe, čehož přigmauti gſi ſchopen; a že ſe mu tudjž w přjtomnoſti gediné o to gedná, aby tě zkuſil, a k tomu ſchopna učinil, že ale ſe nemůže obé ſtáti bez zkauſſky a bez cwičenj, a že právě proto ſtraſtnými oſudy tě nawſſtěwuge. Wzbudiž také w ſobě wědomj krátkozrakoſti ſwé. Uwaž gen, gak mnoho giž wěcj tě potkalo, kteréž gſi za neſſtěſtj pokládal, kteréž wſſak w dalſſjm wýwinu byly ti dobrými a proſpěſſnými? Hleď pak obnowiti pokoru ſrdce w duſſi ſwé. Ptaž ſe opowážliwě: proč to? neb nač ono? Rci raděgi: „Gſem bjdný břjſſnjk; učiniž ſe mnau Boże dle ſwé ſwaté wůle.“ A rci dále: „Gſem ſproſtý ſlužebnjk, měl bych to lépe mjti nežli Pán můg? A byť bych muſel ſnáſſeti břjmě dne i horka; což na tom, zdaliž nepřigde brzy wečer a Hoſpodář nebeſký powolá mne, abych wzal hognau odměnu lásky geho.“

Wzdal Hoſpodine, Otče nebeſký, z ſrdcj naſſich wſſecko, co by nám překáželo: bychom ſe w neobmezené důwěře cele odewzdali do wůle twé. Dey nám žiwau wjru, prawau pokoru, bychom w úplné odewzdanoſti do wůle twé, w lůnu prozřetelnoſti twé, pokogně a utěſſeně odpočjwagjce, w ſpokogenoſti tráwili doby žiwota wezdegſſjho a bezpečně kráčegjce w proměnách tohoto ſwěta, doſpěli k cjli wěčné blaženoſti. —

Gakkoliwěk nezbýwá člowěku ničeho, než aby ſe celý odewzdal Bohu, Otci nebeſkému, a položil oſud ſwůg w ruce geho; nemá předc opomenauti použjti také wlaſtnjch ſil, a u wſſelikých poměrech a okoličnoſtech žiwota činiti dle možnoſti, což káže prawda a ſprawedlnoſt. A gak ginak? Právě proto ho ſtwořil Bůh, poſtawil ho na mjſto powolánj geho, aby tuto wěrně pracuge a bedliwě užjwage ſil ſwých, oſwědčil ſe býti wěrným ſlužebnjkem Pána ſwého. Aneb k čemu ginému by mu dal Bůh takowé dary a wlohy těla i duſſe? Zdaž nenj právě to weliké wyznamenánj, že ge obdržel od něho, a má před twáří geho s nimi hoſpodařiti a kupčiti? — Eyhle, milý křeſťane, Hoſpodin zagiſté pečuge o tebe w dobrotě a w láſce; ale wůbec nečinj toho bezproſtředně, neb ſamými diwy a zázraky; nýbrž ſilami přirozenými, kteréž tobě a ſpolubližnjm twým propůgčil. I Joſef, byw napomenut we ſnách, aby utekl ſe do Eğypta, a pak po návratu ſwém opět napomenut, aby nechodil do končin, kdež kralowal Archelaus, mohl říci wſſjm právem: „Proč bych utjkal s tjmto djtětem? Wždyť geſt to djtko s nebes? Měl by ten, kterýž ge poſlal na ſwět, wydati ge w ruce ukrutnjka? Zdaž by nemuſel ten, kterýž by wztahl naň ruku ſwau, na mjſtě zhynauti?“ Ale Bůh dj a káže: Ne třeba diwu a zázraku; zachowánj a oſwobozenj djtka geſt w ruce twé; „gdi do Eğypta!“ a opět ho napomjná; aby nechodil do země judſké: a Joſef poſlauchá. Doſtik mu geſt, že mu

Digitized by Google

Pán zgewil auklady ukrutnjka, aby mohl utéci; k ostatnjmu přičiňuge se sám, aniž zázraků opowážliwè očekáwá, kdež lidská sjla geho postačuge. A tak gest to wůbec: Bůh pečuge o člowěka, chránj, strážj a opatruge, a wssak ne bez geho přičinění. — Mnohý wssak dj: Co platné mé přičinění? na darmo se snažjm, marná gest má péče; neb žádného užitku z toho wsseho nenalezám. Pán Bůh mně nežehná a nedáwá zdaru snaženj mému. — Nemluw gen tak zpozdile, milý křesťane. Nechť gest wýsledek snaženj twého gakýkoliw; ty gen sázeg a zaléwey, wůbec pracug a snaž se swědomitě; ostatnj pak zůstaw wsse w dětinné pokoře a tiché odewzdanosti Pánu! Giž tjm že pracugeš, sázjš a zaléwáš, tjm samým mnoho zjskáš, byť bysť ginak newiděl patrného prospěchu a do očj bigjcich owocj práce swé. Práce twá zagistě a twé wytrwalé snaženj nezůstane nikdy zhola bez požehnánj. Ty se snažjš na příklad, abysť počestně wyživil rodinu swau, a stal se i poněkud zámožným. Než nesskastná příhoda připrawj tě pogednau o to, čehož gsi mnohau péčj a pracj dobyl a ty se widjš opět tam, kdež gsi započal. Neměl bys tu snad říci: „Nač pracugi? nač se lopotjm, proč raděgi nezaložjm rukau swých? Zdaliž nenj wssecko snaženj mé na zmar?“ A předc dj tobě Bůh: Setrwal-lis u wjře a w důwěře, a působil-lis odewzdán gsa do wůle Božj: ač gsi nedocjlil, čehož gsi obmeyssel, proto předc gsi na darmo nepracowal. Owssemk nenabyl gsi gměnj a bohatstwj, ale wyzjskal gsi, což wjce gest: ty gsi prospěl u wjře, w důwěře a we wytrwalosti; ty gsi tuto oswědčil w tuhé zkaussce swau statečnosť, zmužilosť, trpělivosť a oddanosť Hospodinu, a takto gsi netoliko sám nabyl duchownjho prospěchu, alebrž přispěl gsi také ke wzdělánj giných, gimžto gsi slaužil za příklad. Nadarmo gsi se tu nesnažil. Ačwidj-li se i duchownj prospěch tento býti nepatrným, powaž gen, že zaznamenáno gest gméno twé w knize žiwota, a že, čjm menssj gest žeň twého swědomitého a wěrného přičinění se tuto na zemi: že tjm hogněgssj bude gednau na nebi. Owssemk, nenj to zlato a stříbro; ale duchownj zisk tento gest nad wsseliké klénoty. Netrat tedy naděge swé a neustáwey w sprawedliwém snaženj swém; ale setrwey až do konce! Nesseť žádné práce ani oběti. Tjm zagistě se staneš hodným, aby Pán i to ostatnj přidal tobě! O, gak lehká gest mu to wěc, uděliti tobě požehnánj časného, když to dle maudrých rad swých za dobré uznáwá, a když w mnohé zkaussce gsi se oswědčil, že gsi wěrný služebnjk geho, kterýž umj snásseti žalosti tohoto swěta, rowněž tak gako okausseti radosti žiwota pozemského. — A tak gest tomu wůbec, když se zdá, že by péče a přičinění nasse marné byly. Nebědug tedy, milý křesťane, netrat mysli, aniž ustáwey od započatého djla swého, kteréž konáš, pilen powolánj swého. Byť i byl skrowný wýsledek snaženj a namáhánj twého: wěř, že nepracugeš nikdy na darmo. Owoce přičinění twého nenj mimo tebe, gestik w tobě. — Ty gsi oswědčil Hospodinu, Bohu swému, swau wjru, setrwalosť, oddanosť a trpělisť, hle to gest twůg neylepssj zisk. Čehožkoliw bysť dobyl, co bys wyzjskal časného, to ti může býti odňato; co gsi ale duchownè zjskal, to gest neylepssj stránka twá, kteráž nebude odňata od tebe. Ba, prawě proto, abysť se snažil zjskati duchownjch wěcj, byl gsi, gak se domnjwáš, od Boha zapomenut a nemohl gsi docjliti ginych wěcj. Posud, gak se domeyssljš, bylo zachmuřeno slunce sstěstj twého

a bude snad gesstě děle, ba snad po celý žiwot twůg uschowané za mraky temnými; ale radug se! Gak ti bude, až gednau se ti opět zastkwj we swé slawě? Zagisté nikdy nám nebýwá Bůh bližssj, než když se domnjwáme, že na nás zapomenul. Gesstě maličko a uzřjš geg. Bog a protiwenstwj žiwota očistily dussi twau: „Blahoslawenj ale čistého srdce, neb oni Boha uzřj!“ Tehdáž, patře geg twářj w twář, požjwage ho a mage aučastenstwj neskončené blaženosti geho, nalezneš w něm dosti hognau odměnu; on sám ti bude mzdau překwelikau welmi. Tehdáž přiswědčjš mjle rád swatému Pawlu řkaucjmu: „Mám za to, že utrpenj tohoto času negsau rowná budaucj slawě, kteráž se zgewj na nás“ [1]).

Angel Páně ukázal se Josefowi we snách. Tedy i snů použjwá prozřetelnost Božj k docjlenj a uskutečněnj záměrů a rad swých. Ano, gako celý swět a wsseliké zářjzenj geho gest djlo rukau Božjch: podobně musj i wesskeren swět, a co w něm gest a se děge, slaužiti gemu. Protož nalézáme často w pjsmě swatém, že zhusta mluwjwal Bůh k lidem we snách a zgewowal gim wůli swau. Tak potěssil we snách Jakuba, ubezpečiw ho wssudypřjtomnostj a péčj swau, když utjkage před mstiwým bratrem Esauem w syrské pausti pod sstjrým nebem přenocowal. Tak dal i we snách předzwědy Josefu egyptskému, ukázaw mu, k gaké důstognosti gednau přigde, že bratřj, ba i otec i matka, budau padati před njm. Podobně dal Bůh we snách napomenutj Faraonowi, že bude sedm let aurodných a pak že bude následowati po nich sedm neúrodných; aby w úrodných letech se zásobil na sedmiletau neúrodu. Též napomenul we snách i mudrce, aby se newraceli k Heródesowi, gakož přikázal i swatému Josefu, aby se utekl s Ježjssem a s matkau geho do Egypta a dle swědectwj dnessnjho swatého ewangelium dostal opět swatý Josef zprámu we snách, aby se nawrátil do země israelské, kdežto gsa napomenut we snách na pomezj judském, obrátil se do kragin galilegských.

Použjwá-li wssak Božská prozřetelnost w newyzpytatelných radách swých i snů k zgewenj swé wůle a budaucnosti lidem, nelze z toho sauditi, že by snad každý sen měl kádně negaký tagemný wýznam pro přjtomnost aneb pro budaucnost. Nikoliw; ač se to často dálo, dálo se to předc gen mimořádným a nadpřirozeným způsobem. Bůh mluwjwal k lidem we snách, když toho byla zwlásstnj potřeba, a když prowedenj zwlásstnjch rad Božjch mimořádných požadowalo těchto prostředků. Z toho wssak nelze sauditi, že se to wždy a řádně djti musj. Nad to má-li ze zwlásstnjho zakjzenj a působenj Božjho sen negaký wýznam, nelze sauditi, že snad to neb ono, což se zběhlo, proto a gediné proto se stalo, že to ten sen předznamenáwal; naopak co se dle uloženj Božjho w budaucnosti djti mělo, že to Bůh swau wssewědaucnostj předwjdal, pak to gistým lidem we snách wyobrazil nebo předpowěděl, ge spolu na ty sny pozorny učinil a wýznam toho gim také známý učinil, a protož magj sny gen tehdáž wýznam, když to Bůh uložil, a když ge člowěku zgewuge, gakž wyznal giž Josef egyptský, řka: „Zdaliž Božj nenj wykládánj“ [2])? Bůh zagisté, genž z welemaudrých přjčin skryl budaucnost zrakům lidským, dáwage nám

[1]) K Řjm. 8, 18. [2]) I. Mogž. 40, 8.

Digitized by Google

gen tolik a tak dalece poznati gi, pokudž nám toho potřebj k spasenj, nemůže chtjti, aby snowé měli stálý a řádný wýznam pro budaucnost. A když to bedliwě uwážjš, milý křesťane, sud: gak by mohl mjti sen řádným způsobem wždy nějaký wýznam? W gakém přirozeném spogenj stogj sen s osudy lidskými a s gegich budaucnostj?! — Co gest sen? Gestik wýtwor obraznosti dusse, kteráž, i když tělo odpočjwá, gest bez ustánj činná, wssak ale bez rozmyslu a úwahy; gežto člowěk we snách nenj si sebe swědom, a protož powstáwagj a mizj tu wsselike myssléнky, a z toho osnuge neopanowaná obraznost čili fantasie gakýsi obraz, na kterýž procitnuwsse se pamatugeme a kterýž sen sluge. Gak ale může to neb ono, což slepá tato fantasie twořj, sauwiseti s osudy lidskými, s budaucnostj člowěka? Gak může z toho, že se na přjklad člowěku o tom neb o onom zdá, gak může následowati, že bude mjti sstěstj neb nesstěstj? Což záwisj sstěstj od snů čili od Bożjho požehnánj a wlastnjho přičiněnj člowěka? Aneb gak můž sen znamenati, že to neb ono bude se djti? Wždyť to záwisj od swobodné činnosti lidské, kteráž se zaginé nezprawuge dle cizjch snů, záwisjť to i od Bożj prozřetedlnosti, kteráž w řjzenj swém gen tak dalece sstřj snů lidskych, gakž dalece to we zwlásstnj wůli swé uložila a ginym zgewuge. Wsselike tedy wykládánj snů, kdež nenj zgewná zwlásstnj wůle Bożj, gest zpozdilost a posstetilá powěra. Mimo to gest i powěra tato záhubná a sskodná. Neb toliko, že mnohý ze snů wykládage sobě neb ginym budaucnost, obyčegně sebe neb giné klame; nýbrž i gednage dle wýkladu snů, gedná zhusta bludně, wyhledáwá sstěstj prostředkem nepřimjřeným, n. p. sázenjm do loterie a takto se zawádj a wrhá do bjdy a nesstěstj, neb dle wýkladu snu slepého očekáwage sstěstj w nečinnosti, we zkázu přicházj. Nad to prohřessuge se zhusta i také proti bližnjmu, gehožto buď ssálj, neb osočuge neb má w podezřenj a tjm často neswáry a hádky působj.

W gednom městečku žil chudý přjsstipkář, kterýž byl sice dobromyslný a poctiwý muž, při tom wssak lehkowěrný a poněkud leniwý; a w tom se mu podobala také zcela geho manželka. Nemagjce djtek, mjwali z dlauhé chwjle rozličné hlaupé nápady. Gednau, když se přibljžil tah welikė loterie, zdálo se mu, že kdyby wsadil na čjslo 777, že by gistě wyhrál. J wyprawowal ten sen ráno ženě. Když pak tato přiswědčila, ssel a wypůgčil se od sauseda na los potřebnych peněz, daw domek swůg do zástawy. Dnem i nocj přemjtal myslj, gak wyhrage a co těmi penězi učinj, až se posléze přibljžil osudný den tahu. Giž časně ráno wstal, oblékl se do neylepssjho kabátu a zawolaw swau manželku, dj gj wážně: „Ženo, nynj půgdu do radnjho domu, kdež se tah djti bude. Dey bedliwý pozor; a když uzřjš, že mne wezau w kočáru, rozbj wssecko, což gen můžeš, ba wyhoď i ten barák z okna wen!“ J snesla tato wssecko hamparádj na hromadu: taljře, mjsy, hrnce, sstálky a t. d., a čeká, gak to asi wypadne. Tu se strhne nagednau pokřik na ulici. Kočár se bljžj k domku gegjmu a daw lidu gde s njm. „Aha,“ dj, „gistě že wyhrál můg manžel, giž ho wezau,“ a gde a tluče wsse napořád a házj to oknem wen; posléze roztluče i okna. W tom wystaupj muž z kočáru bledý gako stěna. J wyskočj mu manželka wstřjc, wolagjc: „Nu neudělala gsem to dobře, mužjčku?! Wyhrál gsi?“ — Gak se ale ulekla, když widěla, že naděge gegi gest zklamána. Nesstastný sen, dj, domek zastawen, nábytek rozbit a muž na smrt nemocen! Co si počnu?! — Protož dobře pisse giž w starém zákoně maudrý Sirach: „Marnau naděgj a lži

Digitized by Google

kogj se muž nesmyslný a snowé pozdwihugj nemaudrých. Gako kdo lapá stju a honj wjtr: tak gest i ten, kdož wěřj a zpoléhá se na sny. Toto podlé tohoto gest widěnj snů: před twářj člowěka podoba člowěka (t. g. snowé gsau gako pauhý obraz nějaké wěci, n. p. co twář w zrcadle, když se w něm někdo wzhlédá) [1]). Tudy i zakázal Hospodin zřegmě skrze Mogžjsse lidu israelskému: „Nebudete sseptiti snů“ [2]).

Ačkoliw sny žádně určitého wýznamu nemagj, aniž se magj wykládati, zasluhugj předc w giném ohledu pozornosti nassj, a mohau nám také k nemalému prospěchu slaužiti. Můžeť gich zagisté člowěk zhusta použjti co prospěssných pokynutj k rozwážliwosti w gednánj swém a k prozřetedlnosti w obcowánj s lidmi, gakož i co spasitedlných napomenutj k ctnosti a k naprawenj žiwota. Tak n. p. chce mnohý wstaupiti do stawu manželského, bez wsseho uwáženj mage toliko na zřeteli sličnost a krásu swé newěsty. W tom se mu zdá, že gest w skutku manželem, a že manželka geho dlauhau nemocj o wssecku krásu přissla, k tomu že w sspjně a nečistotě s djtky žjti musegj, a že magj časté hádky, swáry a různice. A kdož mu to bude za zlé mjti, že pozoren na tento sen bedliwěgi si rozwažuge swůg krok, kterýž má před sebau a wystražen ustaupj od nerozmyssleného předsewzetj swého? Rownež nemůže to žádný za zlé pokládati ani rodičům, když od té chwjle, co widěli swé djtě we snách w hroznem nebezpečenstwj, když gsau na ně mnohem bedliwěgssj a pozornějssj, nežli před tjm? Tuto zagisté se nepřikládá wjra ke snům, nýbrž člowěk tu gedná maudře, neopomjgege žádné přjležitosti, kdež by k něčemu dobrému powzbuzen byl; prawě gako wčela si powssjmne každé kwětinky a z každé i té neynepatrněgssj med sbage. Podobně gednáme dobře, když widauce we snách, že gakýsi podwodnjk nás do swých osidel přiwábil, neb pochlebnjk gakýsi nás zradil, aneb že gsme upadli mezi lotry, že gedowatý had, gehož gsme za ňádry chowali, nás usstknul a t. d., když tjnto wystřeženi, se na pozoru máme, abychom oklamáni a swedeni nebyli; a protož, kohož neznáme, k němu hned úplné důwěry nemáme a s nikým w přátelstwj newcházjme, pokudž gsme ho náležitě newyskaumali, abychom skutečně nepěstowali sobě podwodnjka, nepřjtele nebo zhaubce. Tu zagisté negednáme ginak, než gakž nám přikázal nebeský mistr: „Buďtež opatrni gako hadowé, a sprostnj gako holubice“ [3])!

Mimo to magj snowé i ginau důležitost. Neb častokráte gsau wýsledek těch wěcj, kteréž gsme za dne widěli a slyssseli, aneb kterýmiž gsme se objrali a zanássseli, kteréž gsme na mysli přemjtali neb w srdci chowali a tak bywagj nezřjdka důkazem mrawnj spořádanosti člowěka samého; zwlásstě když mnoho stegných neb podobných snů po sobě nastupuge. Dokawádž člowěk bdj, gest mysl geho obrácena na giné wěci, kteréž má před očima, a on zůstáwá sobě cizincem; k tomu ho zaslepuge přjlissná láska k sobě samému, a tak se děge, že sebe nepoznáwá. We snách se ale wracj duch takřka domů a zgewuge se w opraudowé skutečnosti. Tu také přestáwá wssecko sebemilenstwj, gelikož žádný nemůže weleti snům, aby mu takowé obrazy na oči stawěly, kteréž by se mu ljbily. A tak můžeme často we snách, gako w nějakém zrcadle poznati, gak nasse srdce spořádáno gest, gaká chyba námi wládne,

[1]) Sir. 34, 1—3. [2]) III. Mogž. 19, 26. [3]) Mat. 10, 16.

Digitized by Google

a gakých ctnostj se nám gesstě nedostáwá. Kdo na přjklad we snách by rád genom rozkazowal, nikoho poslussným býti nechce, rád mluwj o swých zásluhách, pohrdá swým bližnjm, nad giné se wynássj a chce, aby se mu každý kořil: duch geho zagisté wysokomyslnostj nadutý gest a pýchau; neboť nenj skoro možná ani we snách, aby se ponjžený člowěk hrdě chowal k bližnjmu swému: gežto srdce geho ani nezná neprawosti této. Kdo se welmi často objrá we snách s penězi, s wýdělkem a s rozmnožowánjm swého statku, a nemjwá ani gedinkého sna, kdež by almužnu dáwal a chudým dobře činil: dogista lakomý gest; neboť kdo s milosrdným Tobiássem pocestné uwádj do domu swého, budeť i we snách krmiti lačné a nahé odjwati. Kdo we snách často smilné řeči mluwj, nečistými wěcmi se objrá a spolu se gich dopausstj; o tom bezpečně řjci můžeme, že ani we dne s newinným, zpanilým Josefem se neprohlásj: kterak bych se mohl toho dopustiti před Bohem wssudy přjtomným a neyswětěgssjm? Kdo we snách často se raduge z nesstěstj bližnjho, a nad geho sstěstjm se zarmucuge: tohoť srdce beze wssj pochybnosti otráwila nepřjzeň a pekelná záwist, a on bude i w žiwotě skutečném následownjkem Saulowým, kterýž pronásledowal a saužil Dawida newinného, protože Bůh i lidé mu wjce přáli. Kdo we snách welmi často od kwasů na kwasy chodj, lahůdek wyhledáwá, s plnými čjssemi zacházj: newjm, bude-li w žiwotě skutečném střjdmým w požjwánj pokrmu a nápoge. Kdo se we snách často rozpaluge hněwem, a gest swárliwý, pomsty žádostiwý: tenť ani w žiwotě skutečném ničehož newj o mjrnosti a o křesťanské trpěliwosti. Komu we snách newycházj nic giného z úst, leč zlořečenj a prokljnánj: tenť zagisté ani we dne nebude dobrořečiti bližnjmu swému. Kdo častokráte we snách rodičůw swých gest neposlussen, gim se posmjwá, a opausstj ge w potřebách a nesnázjch: tenť i w žiwotě skutečném bude následowati přjkladu Cháma, kterýž se nahotě otce swého Noema posmjwal. Kdo častokráte we snách cizjho gměnj se dotknul anebo ge mjti sobě žádal: na pozoru se měg, aby negednal podlé swé náklonnosti, a pak skutečně nekradl. Kdo we snách býwá lhářem a křiwopřjsežnjkem, ani we skutečném žiwotě nebude prawdy milownjkem a gegjm ctitelem.

Gsau-li pak nassi snowé z wětssjho djlu tak spořádáni, že se před nikým za ně styděti nemusjme, pléseyme; neboť to gest znamenj, že čisté gest srdce nasse. Neboť kdo se i we snách těssjwá s angelem Božjm, rozmlauwá rád o swatém náboženstwj, nawsstěwuge poswátná mjsta, kdo i we snách w Boha skládá swau důwěru, k němu se utjká w nebezpečenstwj: může čistým srdcem očj swých k nebesům pozdwihnauti, neboť swědomj geho mu i we snách utěssené swědectwj dáwá, že gest muž podlé srdce Božjho, a že milosti Hospodinowy požjwá. Takť i kdo we snách lačné krmj, pocestné přigjmá do domu swého, nahé přiodjwá, nemocné nawsstěwuge, wězně wyswobozuge, mrtwé k hrobu doprowázj: radug se a plésey, neboť snowé tito gsau wěrným hlasem dokonalých skutkůw křesťanského milosrdenstwj; a we snách přicházj k němu Kristus Ježjš, a ubezpečuge ho, že cožkoliw gednomu z bratřj swých neymenssjch učinil, že tak přigjmá, gakoby to byl gemu prokázal. Gasněgssj sen téhož způsobu měl sw. Martin, wyznawač a biskup, té noci na to, když přiodil swým plásstěm nahotu žebráka, gménem Ambiána. Anebo kdož i we snách chybugjcj napomjná, bludné uwádj na cestu dobrau,

zarmaucených těssj, hřjssnjky tresce, newědomé wyučuge swatému náboženstwj, pochybugjcjm dobře radj, bezprawj a křiwdu trpělině snássj, od srdce rád odpaussti swým nepřátelům, za žiwé i za mrtwé k Bohu se modlj: radug se a plésey, neboť i we snách mu geho swědomj utěssené dáwá swědectwj, že geho srdce prawau a křesťanskau láskau gest rozsjceno k bližnjmu.

A tak nikoli nepatrný gest to užitek, kteréhož maudrým a spolu náboženým wykládánjm snůw dogjti můžeme. A ač nemáme wjce snůw prorockých, nic méně docela upřjti se nedá, že Bůh až podnes mluwjwá k nám we snách podlé swé nestjhlé dobrotiwosti a milosrdenstwj swého. Owssemť hlasu geho neslyssjme, ale on mluwj k nám prostředkem nasseho swědomj, prostředkem nassj obrazotwornosti. Gindy nás poučuge we snách, abychom rozwážlíwi byli we wssem gednánj swém, a k lidem abychom se chowali prozřetelně; gindy nás ale skaumá, gindy nás těssj, a gindy nám opět diwným přjzrakem strachu nahánj, gakož se wygádřil sprawedlíwý Job, řka: „Djnli, potěssj mne lůžko mé: straššiti mne budeš sny, a skrze widěnj (mne) hrůzau porazjš“ [1]). Zwlášť pokoge uebude ten mjti we snách, kterýž swědomj swé obtjžil nějakým těžkým hřjchem. Ukolébáno-li swědomj hlukem tohoto swěta, a netrápj-li we dne člowěka swým náhněwkem: odgjmá mu w noci pokoge: buď mu nedáwá spáti, anebo usne-li konečně zemdlené tělo geho, strassliwými sny ho sauží a trápj. A protož si neywjce takowých snů wssjmeyme, z kteréhož patrno gest, gaká chyba námi wládne, nebo gakých ctnostj se nám nedostáwá: a uslyssjme-li také i we snách hlasu Páně, nezatwrzugmež srdcj swých [2]). A rozgjmáme-li, gakých prostředkůw kolikkráte Bůh užjwá, aby poblauzené srdce k sobě obrátil, zatwrzelé obměkčil, hřjchy skljčené k pokánj powzbudil, mussjme wolati s učitelem národůw, swatým Pawlem: „O, hlubino bohatstwj maudrosti i uměnj Božjho, gak newyzpytatelnj gsau saudowé geho, a cesty geho newystjžitelné!“ —

Zemřeli gsau ti, genž hledali bezžiwotj djtěte. Tak doložil angel Páně, wzbuzuge Josefa k náwratu do země israelské. A tak tomu také bylo. Heródes, kterýž wssj mocj hleděl a se snažil, aby wyhladil Božského Wykupitele giž w kolébce z počtu žiwých, kterýž wsseho použil: pochlebowánj, přetwařowánj, ukrutnosti, moci a násilj, aby se ho zmocnil, tento ukrutnjk, kterýž pokládal lidi za nástroj swých rozmarů, w pýsse se domyssllel, že ge dle libosti může ničiti a wražditi, — tento ukrutnjk musil posléz předce uznati, žeť gest gesstě wyššj moci nad njm, — on zhynul a zhynul bjdně. Za žiwa počal hnjti, ukrutné bolesti zukily w střewách geho, k nimž se přidala také howadská nenasytelná žrawost, a wjce než toto sauzilo a kljčilo ho probuzené swědomj.

Dle wyprawowánj starých kronikářů nalezla se gednau w Sicilii weliká a rozsáhlá geskyně we skále, w gegjžto pozadj spatřiti bylo muže nesmjrné welikosti, genž podepřen na žeď stály sstjp w ruce držel. Ti, kdož zprwu do geskyně této wstaupili, widauce toto, odstaupili uděsseni nazpět, a spěchali, aby swolali wessker sausedstwo, kteréž w skutku přisslo ozbrogeno. S bázuj bljžil se zástup tento k muži onomu, až pak geden osměliw se přistaupil k němu,

[1]) 7, 13, 14. [2]) Žalm 94, 8.

Digitized by Google

kterýž wssak, gedwa že se ho dotekl, w prach se rozpadl. Bylak to mrtwola, kteráž po wěky tuto podobu swau zachowala[1]). A mrtwole této se podobá Heródes, kterýž sjpem smrti se wssj zukiwostj hledal bezžiwotj nowozrozeného Messiásse, a wssak gedwa že powanul naň dech smrti, obrátil se w prach, an Božské djtě zachowáno gest a wzrostlo, a králowstwj geho nenj konce. A tak se wede wůbec těm, kteřjž proti Kristu Pánu a náboženstwj geho wálčj a bogugj, hledagice ge wyhladiti z oboru země. Bjdnjci! hynau a často bjdně hynau, an zatjm Kristus žige a pewně stogj; a když nebude o nich ani pohádky, bude se oslawowati Kristus a welebiti a množiti králowstwj geho. Archelaus, kterýž w ukrutenstwj nebyl nepodoben otci swému, byl po několika letech od cjsaře Auguśta pro swau ukrutnost wypowězen a zemřel u wyhnanstwj w Gallii. A popatř gen, milý křesťane, na protiwnjky a odpůrce Kristowy z pohanských mocnářů od hanebného Nerona, kterýž po bjdném žiwotě sám se w meč swůg nabodnauti přinucen byl, až do Diokleciána, kterýž u welikých auzkostech ducha wypustil, zdaliž nezhynuli wssickni přebjdně!

Znamenité gest, což se wyprawuge o posledním odpůrci auhlawnjm z pohanských cjsařů, totiž o Juliánowi, odpadljku, kterýž usilowal wssj mocj pohanstwo obnowiti a křesťanské náboženstwj wyhladiti. J tázal se gednau bezbožnjk tento gednoho křesťana: Co dělá Galilegský? nazywage takto potupně Krista, Božského Wykupitele. Načež onen odpowěděl směle duchem prorockým: „Dělá rakew Juliánowi.“ A w skutku netrwalo to dlauho, táhl tento do pole proti Perssanům, musel pak utjkati a na autěku stjhán od nepřátel, skryl se w gedné chatrči, kterauž wssak tito zapálili, a kdež uduśen bjdně zhynul; kdežto Kristus a wjra geho pewně stogj a panuge až posud. A tak se wedlo i za nyněgssjch časů mnohému, genž strogil zkázu Wykupiteli a swatému náboženstwj geho. Neypatrněgssj důkaz toho gest neznaboh, gménem Woltér, kterýž w minulém stoletj we francauzské zemi žiw byl. Tento bjdnjk s ginými neznabohy, gichž on byl hlawau, na to gedině wygjžděl, aby náboženstwj křesťanské nanejwýsse zlehčil, potupil a wyplemenil. Než i geho hodina odbila. Nebo při skonánj žiwota swého náramně se děsil saudu Božjho, w kterýž djwe nebyl wěřil. Hnusná zasmuśilost trápjcj, wnitřnj nepokog, nedůwěrnost, malomyslnost, podezřiwost, lekánj a děsenj se, auzkost a bázliwost, prokljnánj a zaufánj loucowaly gim we strassném bogi. Nebo swědomj geho, tento wnitřnj swědek, probudilo se ze sna smrtelného a mučilo ho nesnesitedlně; gako diwoký muž házel sebau na loži swém, křičel, že gest od Boha zawržen a ode wssech lidj opuśtěn, žral swůg wlastnj neřád a tak — bjdně zahynul.

Protož, milý křesťane, když i za nassich dnů uzřjš tak mnohého bezbožnjka, genž bez bázně a strachu proti Kristu a swatému náboženstwj geho slowem i skutkem brogj: nemyl se, gakoby giž giž wjtězstwj dosáhl. Leč djwe, leč pozděgi přibljžj se i konec geho; on zhyne a snad bjdně zhyne, a swatá wjra Kristowa zůstane; ani pohádky o něm nebude a Kristus se bude welebiti po wssecky wěky wěkům. J tu platj slowo pjsma swatého: „Widěl gsem bezbožnjka welmi wywýsseného, a pozdwiženého gako cedry libánské. A ssel gsem tudy, a hle

[1]) Veith's Homilienkranz 5. djl, str. 84.

Digitized by Google

giž nebylo ho: a hledal gsem ho, a nenj wjce nalezeno mjsta geho“ [1])! „Nebo nic nemůžeme proti prawdě, ale wsse pro prawdu“ [2]).

Uslyssew pak (Josef), že by kralowal w Judstwu Archelaus mjsto Heródesa, otce swého, obáwal se tam gjti; a byw napomenut we snách, obrátil se do kragin galilegských. — Hle, tak pečliwě chránil swatý pěstaun swěřeného mu Ježjssa, aby newzal nikde zkázy a porussenj, ochraňuge ho neloliko od skutečných nebezpečenstwj, nýbrž také od těch, kteréž mu hrozily; a takto dostál zcela a úplně k swému powolánj a zaslaužil si koruny nebeské. O, kýž by každý otec a každá matka a každý, gehož péči mládež gest swěřena, podobnau bedliwostj a opatrnostj bděl nad swěřenými mu miláčky a snažil se, od nebezpečenstwj a záhuby ge ochrániti a zachowati dusse gegich. Nebo až posud mnoho gest těch, kteřjž podobnau zkázau hrozj mládeži, owssemk ne tak tělu, aby hledali bezžiwotj gegiho; ale, což wjce a horssj gest, hledagj zkázy nesmrtedlných dussj. Gsauk to přede wssjm zlj towarysssi a přátelé, kteřjžto pod rausskau upřjmného přátelstwj se wlnzugj w srdce mládeže a pak gi kazj gedem neprawosti, gjmž gsau giž sami otráweni. To, když zpozoruges, otče neb matko křesťanská, wstaň a wezmi i ty djtě swé a wytrhni ge z takowého towarysstwa a nedey mu žádným způsobem w ně kráčeti; ginak zahyne duchownė djtě twé a ty s njm. Gsauté i swůdnjci, kteřjž gakausi bábelskau lstj a zlobau rozssiřugj neprawost a nekest a zwlásstě se snažj, nezkussenau mládež k hřjchu swésti a takto zabjti dussi gegich. To když zpozoruges, milý otče a matko křesťanská, giž newáhey, wstaň a wezmi djtko swé a wytrhni ge z rukau tohoto drawce, a byť by sebe sladčegi mluwil, a hory, doly slibowal, a hognýchdarů tobě a gemu poskytowal — angel Páně dj tobě, že se hledá bezžiwotj geho.

A wssak mnozj rodičowé dbagj na to málo. Aby djtko nedosslo aurazu na těle a zachowalo rowné a zdrawé audy, o to magj starost, a protož ge hljdagj a střežj unohau péčj; když ale poodroste a hledá sobě společnosti a towarysstwa a počjná se we swětě pohybowati, w této tak důležité době žiwota, pustj ge zcela s očj, nedbagjce na to, s kým towarysssj a obcuge, aniž se ptagj a pozorugj, kam kráčj, s kým má přátelstwj, kdo se k němu blížj; a tak se nezřjdka stáwá, že djtky giž záhy duchownė hynau, aniž toho rodiče pozorugj. O, zpozdilj to otcowé a matky! Co prospěge djtkám wassim, že gste gim rowné audy zachowali, když dusse gegich porussena, na wěky porussena gest. „Co platno člověku, kdyby celý swět zjskal, dusse pak swé by sskodu trpěl?“ Co odpowjte gednau Pánu, když dusse djtek wassich požádá od was? O, by chromé a gednooké byly, lépe by bylo gim, než aby s rownými audy a s dwěma očima uwrženy byly do ohně wěčného, a wy s nimi! —

Co se ale má říci o takowých rodičjch, kteřjž se nesnažj uchowati netoliko djtky swé od zkázy duchownj, nýbrž i za krwawau mzdu sami djtky, dcery swé, w ruce wrahů dusse gegich wydáwagj. Bylatě za starých časů modla, řečena Moloch, kterauž Moabsstj a po nich Jsraelsstj w Kanaan gako boha swého ctili. Bylak to socha z kowu, u wnitř dutá, kdež plál plamen žhaucj;

[1]) Žalm 36, 35. 36. [2]) II. k Kor. 13, 8.

Digitized by Google

do gichžto rukau roztažených rodiče swá nemluwňátka kladli, kteráž potom w plamen wržena co obět shořela; při čemž, aby křik gegich nebyl slyšán, na buben se tlauklo. Gak ukrutné a nelidské bylo to gednánj takowých otců a matek, kteříž wlastnj swé djtky, swé tělo a swau krew bez ljtosti a bez slz w plamen tento žhaucj wydáwali, nedbagjce ani křiku ani zkázy gegich. — Ale zagisté snáze se powede gednau w den saudný takowýmto matkám a otcům pohanským, než těm otcům a matkám křesťanským, kteříž djtky swé wydáwagj w zkázu wěčnau, obětugjce ge za krwawau mzdu k wěčnému zahynutj. Neb pohanstj tito rodičowé domnjwali se, že tjm domnělému bohu swému nějakau službu prokazugj, neznagjce Boha prawého ani geho swaté wůle: křesťanstj wšak rodiče znagj prawého Boha, znagj geho zákon, znagj powinnosti swé a wědj dobře, že tjm Boha na neywýsse urážegj. Onino wraždili tělo djtek swých, tito wraždj, což mnohem wjce gest, gegich dussi nesmrtelnau. Onino ge wydáwali w plamen časný, kterýž ge brzy strávil, tito ge wydáwagj w plamen wěčný, w kterémž se s nimi wěčně trápiti budau. Onino neslyšeli křiku žalostného hořjcjch djtek swých, tito ho ale nebudau moci gednau překřičeti, až s nimi do wěčného zahynutj půgdau. O, wěčně, wěčně bude znjti tobě, wražedlná matko a krwawčj otče, w ussjch nářek gegich, že gste byli gegich zhaubci a čerw hlodagjcj swědomj wašeho neumře nikdy! — J mládeži našj hrozj mnohá nebezpečenstwj, ó Pane, — ač ne tak tělu gako wjce dussi gegich. — Myl owšem neznáme wždy nebezpečj těchto, ty ale ge znáš sám neylépe. Sešliž tedy angela swého a ochraňug gi sám; nám pak, kterýmžto péče o mládež gest swěřena, dodey zmužilosti a odhodlanosti, bychom, widauce gi w nebezpečenstwj, bez prodlenj gi z něho wytrhli a k tobě přiwodili a obětowali, aby gediné tobě žiwa byla a prospjwala k žiwotu wěčnému.

A přišed bydlel w městě, genž slowe Nazarét: aby se naplnilo, což powědjno bylo skrze proroky, že Nazaretský slauti bude. Tak končj sw. ewangelista wyprawowánj událoſti této. A zagisté ač nepatrná se zdagj býti slowa tato, magj předc mnohau důležitost a zasluhugj wšeho uwáženj.

Ježjš bydlel tedy w městě, genž slowe Nazarét. Tak to ustanowila prozřetelnost Božj a to welmi maudře. Neb kdyby byl Ježjš toho času bydlel w Jerusalémě uprostřed znamenitých zákonnjků, k nim do školy chodil, ge slýchal, u nich se učil a s nimi obcowal: newěděli bychom gistě, zdaliž učenj geho, kteréž pak hlásal, gest od Boha či od lidských učitelů zákona, kteréž slýchal a čemuž se od nich naučil; zdali ge z Boha či z lidj. Wšak ale, tjm že Pán bydlel w Nazarétu, w nepatrném a opowrženém městečku galilegském, odkudž, gak sami saudili saučasnjci geho, „nemohlo nic dobrého přigiti,“ právě tjm, že žil w domě pěstauna swého, a od swého prwnjho mládj až w tu dobu, když byl weřegně wystaupil, dle tehdegšjho způsobu byl mu w řemesle tesařském k ruce, a tudjž se wědami a učenjm neobjral: tjm mizj wšeliká pochybnost tato a zgewno gest: že, což we světě učil, prawda, kterauž hlásal, že to nenj wýsledek a owoce wědeckého přemyšlowánj, badánj a staumánj geho a učenj se u lidj; nýbrž že gest to prawda nebeská, kterauž byl od wěčnosti u Otce widěl a kterauž nám pak s nebes na zem přinesl. A protož gest to něco zcela přirozeného, že když potom wečegně wy-

Digitized by Google

staupil a u weliké maudrosti a moci učil: ti, kteřjž ho z mládj geho byli znali, se diwili, řkauce: „Odkud má tento maudrost a moc? Zdaliž tento nenj syn tesařůw? zdaliž matka geho neslowe Maria a bratřj (přjbuznj) geho Jakob a Josef, a Šimon a Juda? a sestry geho (přjbuzné) zdaliž negsau wssecky u nás? Odkud tedy má wssecky ty wěci“ [1])? Wssak ale, práwě, což ge mělo k wjře přiwoditi a upewniti w přeswědčenj: že totiž Ježjš musj býti od Boha, a že musj býti zasljbeným Messiássem, gehožto očekáwali, práwě toto muselo býti podporau gegich newěry; a djce, což může z Galilee, tjm méně z Nazarétu, dobrého přigjti, horssili se nad njm a pohrdli gjm. A tak nalézá newěra a zaslepenost wždy něco, načež swau bezbožnost podepjrá a čjmž gi omlauwá: a práwě to, což dobromyslným napomáhá k podpoře a k utwrzenj we wjře, práwě toto wědj ti, genž w zlobě swé prawdě odporugj, tak obraceti a použjti, že tjm zakrýwagj newěru a bohaprázdnost swau. Wždyť to nemůže ani ginak býti. Wjra křesťanská gest ctnost, genž záwisj od swobodné wůle člowěka. Kdož dobré wůle nemá, kohož srdce neprawostmi gest porussено, ten nikdy k wjře nedospěge, widj a newidj, slyssj a nerozumj; poněwadž nechce widěti a rozuměti; a nechce, poněwadž nenj dobré wůle — poněwadž wjra nenj dle žádostj srdce geho. Ne tak ty, milý křesťane! Nezawjrey očj swých před prawdau! nýbrž wida a znage spasitelné učenj Páně, a wěda, že se mu u lidj neučil, pozney a wyzney směle: žeť gest učitel s nebe, žeť odtud, od Otce, přinesl nám prawdu swau, kterauž hlásal; wyzney, že slowo geho gest Božská a neomylná prawda. A toto poznáwage, drž se ho pewně a řid a zprawug swatým náboženstwjm geho žiwot swůg.

Než událost tato, že Pán Ježjš tráwil mládj swé w Nazarétě, ztwrzuge i w giném ohledu wjru nassi w Božský půwod a seslánj Ježjsse Krista. Sw. ewangelista totiž dj: (Toto se stalo), aby se naplnilo, což powědjno bylo skrze proroky, že Nazaretský slauti bude. Z toho patrno, že žiwot Krista Pána, a wsse, co se w něm sběhlo, nebyla žádná obyčegná událost neb gakási náhoda; alebrž, že wsse, což se stalo a dělo, bylo předwjdáno, od wěků uspořádáno a od dáwna předpowědjno. Chtěl zagisté Bůh Otec nebeský, aby Wykupitel, kteréhož ku spasenj swěta poslal, přissed na tento swět, za takowého byl poznán a od lidu swého přigat. A proto giž před wěky, než byl Spasitel skutečně přissel, zgewil dalekau budaucnost mužům, kteréž čas od času wysjlal ku přjprawě lidu swého — zgewil se prorokům. Tito zabjhagjce duchem do daleké budaucnosti, nadsseni Duchem sw., předpowjdali osudy budaucjho Messiásse, a to tjm určitěgi a značněgi, čjm wjce se bljžil čas přjchodu geho. Takto wypsali giž mnohé wěky napřed osudy žiwota geho: rod a pokolenj, z kteréhož měl pocházeti; mjsto, kdež se měl naroditi; skutky, kteréž měl konati, geho sláwu a utrpenj, geho snjženj a powýssenj; a to zhusta tak swětle a gasně, gakoby to widěli u přjtomnosti. Když pak se čas naplnil a Božský Wykupitel skutečně přissel, a naplnilo se wsse, což proroci o něm byli předpowjdali: nuže, kdo by mohl déle pochybowati, že Kristus, w němž se wsseliká proroctwj wyplnila, že gest w skutku prawý, zasljbený Messiáš? a to netoliko w slawných osudech swých,

[1]) Mat. 13, 54—56.

Digitized by Google

ale také w strastných, a právě w těchto, kteréž se zdály býti na ugmu důstogenstwj geho. Neb právě tjm, že předpowěděny gsau a u wyplněnj přišly, dowozugj dosti zkegmě Božské seslánj geho. Tak i ta okolnost, že Ježiš w Nazarétě, w tomto powrženém městečku newssjmané Galilee, odchowán gest a tamto mladictwj léta swá trávil, swědčj mocně o Božském seslánj geho. Nebo dle předpowěděnj proroků měl býti Kristus snjžený, potupený a powržený, tak že w prawdě Nazaretským, t. g. powrženým, slauti mohl, což také, wolim za přjbytek mládj swého Nazarét, doslowně wyplnil; gakož i napotom u mnohých kraganů swých byl w prawdě Nazaretským, t. g. powrženým, a tjm právě wyplněno gest, což giž dáwno bylo předpowědjno, zároweň ztworzena gest i wjra w Ježisse Krista gakožto Wykupitele swěta!

A tuto wjru chceme i my wraucně a živě chowati w srdci swém, gi zmužile wyznáwati, w nj pewně státi a gi před celým swětem hágiti, totiž: že gsi ty, ó Ježissi, náš Spasitel a Wykupitel giž od wěků od Otce zaslíbený, od proroků předpowěděný a gakož takowý u wesskerém životě swém w osudech, skutcjch a slowjch swých oswědčený. O, deyž, bychom pewně w této wjře setrwali a nikdy od nj neodstaupili; onak gest základ nassj naděge, nassj lásky, nasseho spasenj.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj, wěčný Boże, račiž činy nasse podlé zaslíbenj swého spořádati, abychom we gménu twého milého Syna hodni byli hognost dobrých skutků wydáwati. Genž s tebau živ gest a kraluge w gednotě Ducha swatého Bůh po wssecky wěky wěkům. Amen.

Na den zgewenj Páně neb sw. tří králů.

Ewangelium sw. Matausse 2., w. 1—12.

Když se narodil Ježiš w Betlémě Judowě za dnů Heródesa, krále, ay mudrci od wýchodu přigeli do Jerusaléma, řkauce: Kde gest ten, kterýž se narodil, král židowský? Nebo widěli gsme hwězdu geho na wýchodu, a přigeli gsme klanět se gemu. Uslyssew pak to Heródes král, zarmautil se, i wssecken Jerusalém s njm. A shromáždiw wssecka knjžata kněžská a učitele lidu, tázal se gich, kde by se Kristus měl narodíti. Oni pak řekli gemu: W Betlémě Judowě; nebo tak psáno gest skrze proroka: A ty Betléme, země judská, nikoli negsi neymenssj mezi knjžaty judskými, nebo z tebe wygde wywoda, kterýž by zprawowal lid mug israelský. Tedy powolaw tagně mudrců Heródes, pilně

ſe gich wyptáwal na čas hwězdy, kteráž ſe gim byla ukázala a propauſſtěge ge do Betléma, řekl: Gděte a pteyte ſe pilně na djtě, a když naleznete, zwěſtugtež mi, abych i gá přigda, klaněl ſe gemu. Kteřjžto wyſlyſſewſſe krále, odgeli. A ay, hwězda, kterauž byli widěli na wýchodu, předcházela ge, až i přiſſedſſi ſtála nad mjſtem, kdež bylo djtě. Uzřewſſe pak hwězdu, zradowali ſe radoſtj welikau welmi. A wſſedſſe do domu, nalezli djtě s Marij, matkau geho, a padſſe klaněli ſe gemu; a otewřewſſe poklady ſwé obětowali gemu dary: zlato, kadidlo a myrhu. A odpowěd doſtawſſe we ſnách, aby ſe nenawraceli k Heródeſowi, nawrátili ſe ginau ceſtau do kraginy ſwé.

Wýklad.

Událoſt, kterauž wyprawuge dneſſnj ſw. ewangelium, padá dle udánj ſaméhо ſwatého ewangeliſty w tu dobu, když ſe narodil Pán Ježjš w Betlémě Judowě; totiž w onom Betlémě, genž ležj w kragině, kteráž připadla pokolenj Judowu, kterežto městečko geſt wzdáleno ſkoro dwě mjle od Jeruſaléma, a dobře ſe muſj rozeznáwati od giného Betléma, ležjcjho na ſewer w pokolenj Zabulonowě. Pak dokládá ſw. ewangeliſta, že ſe ta wěc zběhla geſſtě za dnů Heródeſa krále, totiž za poſlednjch dnů žiwota geho, gelikož on téhož roku o welikonoci bjdně zhynul. Ne bez přjčiny znamená ſw. ewangeliſta toto; gežto tjm patrně značj, že odgata geſt berla od Judy a přeneſſeno králowſtwj na cizince, genž byl Heródes idumegſký; čjmž owſſem dáwá na ſrozuměnau ſwatý ewangeliſta, že zaſljbený Meſſiáš giſtě přiſſel; ano ſe wyplnilo proroctwj Jakobowo: „Nebude odgata berla od Judy a knjže z beder geho, dokawadž nepřigde, kterýž má poſlán býti, a on bude očekáwánj národů“[1]). W této tedy době, dle obecného mjněnj, ſkoro měſjc po narozenj Páně, za poſlednjch dnů Heródeſowých, když ukrutnjk tento ohyzdnau raněn nemocj právě w Jerichu ležel, přigeli gſau mudrci od wýchodu do Jeruſaléma dle způſobu wýchodnjch kragin w karawaně na welblaudech. Muži tito, gichžto počet ſe dle auſtnjho podánj na tři udáwá, nazýwagj ſe w původnjm tertu magowé, což znamená wůbec mudrce, kteřjž ſe toho času hádánjm a předpowjdánjm budaucjch wěcj z oběhu a poſtawenj hwězd zanášſeli a dle udánj ſw. ewangeliſty a obecného ſneyſſlenj ſw. otcůw od wýchodu přiſſli, totiž z puſté Arabie neb z chaldegſkých či meſopotámſkých kragin. Magjce dle obecného ſmýſſlenj za to, že by narozený Meſſiáš byl králem, hledali ho gakožto krále w Jeruſalémě, kamž gim také hwězda byla ceſtu poukázala, a táži ſe naň gako na krále se wſſj giſtotau, djce: „Kde geſt ten, kterýž ſe narodil, král židowſký?“ wyprawugjce zároweň, gak ſe o geho narozenj dowěděli, ſpolu i přjčinu, proč přiſſli, řkauce: „Widěli gſme hwězdu geho na wýchodu, a přigeli gſme klaněť ſe gemu.“ Gakoby chtěli řjci: Tu hwězdu, kteráž narozenj geho wyznamenáwá, tuto gſme my,

[1]) I. Mogž. 49, 10.

Digitized by Google

gſauce na wýchodu, widěli a protož gſme také přiſſli, abychom mu wzdali ſluſſnau poctu ſwau. Co ſe hwězdy této dotýče, giſto geſt, že giž před dráhnými časy Balaam prorokował: „Wzegde hwězda z Jakoba, a powſtane prut z Iſraele: a potepe knjžata moabſká, a zahubj wſſecky ſyny Seth.... Z Jakoba bude, kterýž by panował, a zkazil oſtatky města“ [1]). Balaam wſſak bez pochyby pocházel z těchto kragin, odkudž mudrci přiſſli, od wýchodu, kdežto ſe zachowala proroctwj geho w žiwé paměti. Rad to i židé, rozpthleni po kraginách těchto, tauzebnau naděgi ſwau přiſſtj Meſſiáſſowo sdjleli tamnějſſjm obywatelům; a tak ſe ſtalo, že očekáwánj Meſſiáſſe tehdáž bylo wſſeobecné. Když ſe tedy Kriſtus Pán ſkutečně narodil, chtěge Bůh oznámiti narozenj geho také pohanům, gakož giž prwé byl ge zwěſtował ſkrze paſtýře židům, použil k tomu dle neſkonalé maudroſti ſwé těch proſtředků, kteréž k tomu byly neypřjhodnějſſj. Nebo, poněwadž ſe mudrci tito, gak ſwrchu dotčeno, zabýwali zpytowánjm a ſkaumánjm hwězd: dal Bůh wzgjti gakýſi zwláſſtnj úkaz na obloze, ěi ſe geho kjzenjm ſtalo, že práwě w tuto dobu poſud newjdaná hwězda aneb neobyčegná hwězda we zwláſſtnjm poſtawenj na obloze ſe obgewila, což widauce mudrci tito, dle způſobu ſwého na něco zwláſſtnjho to wykládali; a pěkmjtagjce myſlj proroctwj Balaamowo, zagiſté ne bez zwláſſtnjho wnitřnjho wnuknutj Božjho ſaudili, že by tato hwězda měla znamenati narozenj Meſſiáſſe, krále židowſkého, gehožto očekáwánj bylo tehdáž obecné. A protož, magjce dle obecného mjněnj za to, že Meſſiáš bude mocným králem, přiſſli gſau gemu wzdat té neyhlubſſj pocty. Že wſſak přiſſli přjmo do Jeruſaléma, ne pak do Betléma, ſtalo ſe kjzenjm Božjm. Chtěl zagiſté Bůh, aby i Jeruſalemſſtj i Heródes ſe dowěděli o přiſſtj Wykupitelowě; zároweň také, aby mudrci ſami byli upewněni u wjře ſwé, porozuměwſſe, že Betlém geſt uſtanowené a předpowězené rodiſſtě Wykupitelowo. Wſſak ale nenadálý přjchod cizinců těchto a gegich wyptáwánj ſe na zrozeného krále powzbudilo wſſeobecnau pozornoſt gak dwora tak i Jeruſalemſkých. Uſlyſſew pak to Heródes král, zarmautil ſe; neb byl welmi podezřelliwý; dobře wěda, že geſt nenáwidjn od židů gakožto cizozemec, genž ſe pomocj Řjmanů wetkel na trůn, a gakožto ukrutnjk, kterýž žádných obětj neſſetřil, aby ſe na trůnu ſwém udržel; obáwage ſe, aby ſe z toho neſtrhla nenadálá bauře a on s trůnu nebyl ſwržen; podobně ſe děſili i Jeruſalemſſtj, obáwagjce ſe, aby ſnad Heródes z podezřeliwoſti, gakož mjwal obyčeg, nowých obětj ukrutnoſti ſwé ſi newyhljdl, mnozj wſſak přiwrženci Heródeſowi ſe háli o něho ſamého, aby nowým králem tjmto nebyl wypuzen. Heródes wſſak brzy rozmyſlim ſe, uſtanowil Ježjſſe w ſaukromj ſe zmocniti a ſe ſwéta ſhladiti. Protož, chtěge ſe dowěděti o mjſtu narozenj geho, přigal wljdně mudrce, a dal ſhromážditi knjžata kněžſká (to geſt ty, kteřjž bywſſe neywyšſſjmi kněžjmi i napotom názew ſwůg zachowali), gakož i učitele lidu, kteřjž w pjſmech dobře zběhlj byli, a tázal ſe gich, kde by ſe měl dle předpowědj proroků Kriſtus Pán narodit? Oni pak řekli gemu: W Betlémě Judowě; nebo tak pſáno geſt ſkrze proroka, totižto Micheáſſe: A ty Betléme, země

[1]) IV. z Mogž. z 24, 17, 19.

Digitized by Google

judſká (t. g. w Judſtwu) nikoli negſi neymenſſj mezi knjžaty, to geſt mezi městy judſkými; nebo z tebe wygde wýwoda, kterýž by zprawowal lid mug iſraelſký“ [1]). Z čehož patrno, že toho času židé wůbec mjſto toto na Messiáſſe obraceli a o geho rodiſſti wykládali. Dowěděw ſe takto Heródes o rodiſſti Messiáſſowě, chtěl také poznati ſtáří geho, kdy ſe byl narodil; protož, aby tjm chytřegi zakryl lſtný úmyſl swůg, a tjm ſpiſſe ſe Krista Pána ubezpečil, powolal tagně mudrců, pilně ſe gich wyptáwal na čas hwězdy, kteráž ſe gim byla ukázala, uzawjrage takto z obgewenj ſe hwězdy na čas narozenj Wykupitele a ſtáří geho; a aby tjm ſpiſſe ziſkal důwěry mudrců, i ſtawěl ſe, gakoby ſám chtěl wzdáti poctu zrozenému Spaſiteli, tudjž, propauſſtěge ge do Betléma, řekl: „Gděte a pteyte ſe pilně na djtě, a když naleznete, zwěſtugtež mi, abych i gá přigda klaněl ſe gemu,“ neobmýſſlege wlaſtně nic giného, než zmorniti ſe a wyhladiti ho. Kteřížto wyſlyſſewſſe krále odgeli. Ubjragjce ſe k Betlému, kamž byli poukázáni, ſpatřili opět hwězdu, kterauž byli widěli na wýchodu, ana předcházegjc ge, ſlaužila gim za průwodčjho, až i přiſſedſſi, ſtála nad mjſtem, kdež bylo djtě, totiž nad Betlémem, což oni widauce radowali ſe radoſtj welikau welmi, protože tjm ubezpečeni byli, že Messiáš blizko geſt, a že ho nemohau minauti. A wſſedſſe do domu (kdež Maria byla hoſpodau), nalezli djtě s Matij, matkau geho. O Joſefowi pak nečinj ſwatý ewangeliſta tuto žádné zmjnky, buď že nebyl právě přjtomen ne bez řjzenj Božjho, aby ſnad mudrcowé ho za Otce Páně neměli, aneb že ſnad o tom zmjnku činiti neuznal ſwatý ewangeliſta z potřebné. Widauce tedy zrozeného Messiáſſe, poctili ho gakožto krále a Boha dle způſobu wýchodnjch kragin; padſſe (na twáři ſwau hlubоce) klaněli ſe gemu; a poněwadž geſt to wůbec panugjcj obyčeg we wýchodnjch kraginách, že žádný nepřiſtupuge k důſtognym oſobám, leč by gim přineſl dárky, otewřewſſe poklady ſwé, obětowali gemu, což neydražſſjho a neyſtkwoſtněgſſjho wlaſt gegich poſkytowala, totiž: zlato, kadidlo a myrhu (wonnau drahau maſť), dle obyčegného wýkladu ſwatých otcůw: zlato gakožto králi, kadidlo gako Bohu a myrhu gako ſmrtelnému člowěku; gežto ſe těla zemřelých myrhau mazáwala, aby tak lehce w porauſſenj nepřiſſla. Když pak mudrci obmeyſſleli druhého dne nawrátiti ſe k Heródeſowi a dle rozkazu geho zwěſtowati mu, což byli widěli: byli napomenuti we ſnách, aby ſe nenawraceli k Heródeſowi. Poſluſſni tedy wnuknutj Božjho nawrátili ſe ginau ceſtau do kraginy ſwé, totiž, podlé domněnj, zadem mrtwého moře přes puſtiny arabſké, čjmž owſſem lſtný úmyſl Heródeſůw poněkud byl překažen.

[1]) 5, 2.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Když se narodil Ježjš w Betlémě Judowě za dnů Heródesa krále, ay mudrci od wýchodu přigeli do Jerusaléma. A gák se to dálo? Stalo se to náhodau, že muži tito do Jeruſaléma přiſſli? Nikoliw. Gakož se we swětě nic náhodau neděge, podobně se i toto nestalo náhodau; nýbrž welemaudrým řjzenjm Božjm. Zrozený Wykupitel zagistě nebyl, gak se židé bludně domýſſleli, Messiáſſem toliko národu židowského; nýbrž přiſſel spasit weſſkerého swěta, židů i pohanů. Nebo gakož wſſickni hřjchem prwotnjm byli porusſeni, rowněž i wſſickni měli Spasitelem býti obnoweni a poswěceni; a protož byl giž w ſſedé dáwnowěkosti zaſljben gakožto očekáwánj národů, w němž wſſickni národowé požehnáni budau. Když pak přiſſla plnost času a tauzebně očekáwaný Spasitel skutečně se narodil, nemohlo zůstati přjſſtj geho tagné swěta. Protož, gakož Messiáš od Otce nebeského zprwu skrze angela pastýřům a skrze tito židowskému národu byl zwěstowán, kterémuž zprwu a zwlásſtě byl zaſljben, taktéž i oznámeno gest přjſſtj geho mudrcům na wýchodě a skrze ně pohanům wůbec; a takto zkegmé učiněno gest, že on gest Spasitel wſſeho swěta, židů i pohanů. A tato gest přjčina, prwě mudrci od wýchodu přiſſli do Jeruſaléma, gestlť to zgewenj Páně prwotinám pohanů a skrze ně pohanům wůbec a powolánj gich do Jeruſaléma Božjho, cjrkwe to swaté. Toto giž předwjdal w Božjském nadſſenj welikým prorok Isaiáš, an takto psal: „Wstaň, oswěť se, Jeruſaléme, nebo přiſſlo swětlo twé a sláwa Hospodinowa nád tebau wzeſſla. Nebo ay: tmy přikrygj zemi a mrákota národy: ale nad tebau wzegde Hospodin a sláwa geho w tobě widjna bude. I budau choditi pohané w swětle twém a králowé w blesku wýchodu twého . . . Tehdáž uzřjš a oplýwati budeš a diwiti se bude i rozſſjřj se srdce twé, když se obrátj k tobě množſtwj moře a sjla pohanů přigde k tobě. Rozmnožení welblaudů přikryge tě, dromedáři z Median a z Effa, wſſickni ze Sáby přigdau, zlato a kadidlo nesauce a chwálu Hospodinowu zwěstugjce“ [1]).

Znameneny tuto, milý křesťane, že Hospodin, powolaw mudrce tyto od wýchodu do Jeruſaléma, tjmž také pohany wůbec do nebeského Jeruſaléma, do králowſtwj Syna swého, do cjrkwe, powolal: aby i oni měli aučaſtenſtwj wykaupenj geho a w něm a skrze něho doſſli spasenj. Gelikož ale wěřjcj z wětſſj části z pohanů pocházegj, ſluſſně swětj den tento slawně a radostně, wědauce a wděčně poznáwagjce tuto powolánj swé ku Kristu od temnosti k gasnosti swětla Božjho, od bludu ku prawdě, od neprawosti ke sprawedlnosti, od zahynutj k spasenj žiwota wěčného. W Řjmě slawj se památka tato powolánj národů do cjrkwe důmyſlným způsobem. W tento den toliž přinášegj kněžj rozličných obkadů gak z wýchodnj tak i ze západnj cjrkwe, každý dle způsobu swé wlasti a zwlásſtnjm rauchem odjn, oběť mſſe swaté; díky wzdáwagjce Bohu za powolánj národu swého do cjrkwe Božj.

[1]) Isai. 60, 1—6.

Digitized by Google

I ty, milý křesťane, pocházíš snad také z pohanů? Snad bys i ty posud shýbal kolena swá před bjdnými modlami, snad bys gim posud obětowal ohawným způsobem, snad bys až potud tápal w mrákotách bludu a newědomosti a potácel se w kaluzinách neprawosti a nešesti; kdyby Pán skrze pohanské mudrce tyto nepowolal praotců twých a tjm i tebe do králowstwj Syna swého — do cjrkwe swé. Uzney tuto neskončenau lásku a dobrotu Otce nebeského, že i na tebe nezapomenul a powolal tě w kjssi swětla a prawdy! Uwaž gen, čjm bys posud byl! Popatř pozornym okem na tolika bjdnjků, kterymž se posud nezastkwělo swětlo wjry Kristowy a kterjž až posud úpj pod ghem modlosluzebnosti a pohanstwj. A w skutku zdá se, gakoby oni sami wolali tobě: „Popatř na nassi mrzkost, na nasse bjdy a strasti, na nassi surowost, w kteréž posud trwáme, na nasse otroctwj, gehožto garmo posud nesemo, a wiz, že i ty gsi měl býti, čjm my gsme posud, a byl bys tjm gistě, kdyby Pán smilowaw se nad tebau nepowolal tebe do cjrkwe swé. A protož drž se pewně wjry swé, chowey gi gako neydražssj poklad a dědictwj otcův! Waž sobě tohoto powolánj swého do cjrkwe Božj!“ —

Ano, to gsau ty neylepssj djky, gakéž můžeš Bohu prokázati za dar powolánj swého ke Kristu: že wysoko sobě wáže sw. wjry Kristowy, budeš se gj pewně držeti a dle nj žjti. A s tjmto sw. předsewzetjm hleděj zaswětiti slawnost dnessnjho dne. Raduge a těsse se z powolánj swého ke Kristu a swaté wjře geho, zawaž se mu swatým slibem: že nebudeš nehodným dobrodinj tohoto, nýbrž že chceš wěrně chowati wjru swau co neydražssj poklad a dědictwj, že w nj chceš pewně státi, w nj žjti a umřjti; abys dospěl gednau s mudrci těmito tam do nebeského Jerusaléma ku Kristu a měl aučastenstwj slawy geho nebeské.

Kde gest ten, kterýž se narodil, král židowský? Nebo widěli gsme hwězdu geho na wýchodu a přigeli gsme klanět se gemu. Takto se tázali mudrcowé od wýchodu přissedsse do Jerusaléma. Důležitá to otázka. Onak zagisté přislussj každému katolickému křesťanu; neboť záhodno gest, aby každý křesťan wěděl: Kde gest geho Wykupitel, kde ho má hledati, Spasitele swého? A protož taž se i ty, milý křesťane: Kde gest ten, kterýž se narodil, Spasitel swěta? Co se ale týče odpowědi na otázku tuto, nemůže býti prawý křesťan w nesnázjch. Wjra zagisté mu na to bezpečně odpowjdá, ana mu dj: Kristus Ježjš, Spasitel swěta, gest w cjrkwi. Ano w cjrkwi swé, w swaté to cjrkwi katolické, žigel on: gi wede, řjdj a zprawuge gako swrchowaný pastýř newiditelný; w nj a skrze ni poskytuge wěrnym swým swětlo prawdy nebeské a otwjrá poklady hognych milosti. „Gá gsem s wámi po wssecky dni až do skonánj swěta!“ prawil on sám wěrnym swým, dřjwe než se na nebesa ubjral; a slowa geho gsau prawda. Nebe a země pominau, slowa geho wssak nepominau. Kdožkoli tedy hledáš Krista, Spasitele swého; wegdiž do cjrkwe, přidruž se k nj, tam ho nalezneš zagisté. Tam nalezneš geho swatau prawdu, kterauž sám hlásal, kterauž kázali swatj apossstolowé a kterauž cjrkew swatá chowá w celosti a bez porussenj po wssecky wěky až na tyto dny. Tam nalezneš poklad milosti, kterýž Kristus Pán utrpenjm swým a swau smrtj nám draze wydobyl a za kterýchžto uděłowatele ustanowil své apossstoły a ná-

Digitized by Google

městky gegich a gegichžto hognoſt ſe w ſedmeru ſwátoſtech co w tolikerých pramenech prýſſtj těm, kdož u wjře hledagj gj. Tam nalezneš wſſe, čehož ti k ſpaſenj potřebj, a to tak giſtě, tak bezpečně, gak giſtě geſt Kriſtus w cjrkwi ſwé a s cjrkwj ſwau. Blaze tobě, katoljku, genž žigeš w cjrkwi geho: tyť gſi giž u Krista, aniž potřebugeš wjce hledati ho neb dlauho ſe naň tázati! Hle ſwětlo ſwaté prawdy geho ſwjtj tobě giž od dětinſtwj, geho miloſt ſe tobě poſtytuge u wſſelikých potřebách žiwota; a ty negſi opuſſtěn w nižádné době, w nižádné potřebě žiwota! Netaž ſe tedy: kde geſt Kriſtus? K cjrkwi geho ſe přiwiň, gj ſe pewně drž a Kriſtus ſe přilne k tobě a bude Spaſitelem twým! —

Kriſtus Ježiš geſt také w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj přjtomen. Neb ačkoliw w cjrkwi s námi neuſtále geſt, předc chtěl zwlášſtnjm způſobem přebýwati w ſwátoſti welebné u proſtřed wěrných ſwých, aby ſe za ně denně Bohu Otci nebeſkému při oběti mſſe ſw. obětował; zároweň i we ſwatém přigjnánj ſe gim dal za pokrm duſſe k žiwotu wěčnému a tjm ſe s nimi tak auzce ſpogil a ſgednotil, gako ſe ſpoguge pokrm tělesný s tělem. Giž dřjwe přiſljbil dáti wěrným ſwým pokrm takowý, kterýž zůſtáwá k žiwotu wěčnému; totiž ſwé tělo a krew ſwau [1]). A co přiſljbil, to též zplnil při poſlednj wečeři. Když wečeřeli, wzaw chléb do rukau ſwých, žehnal, lámal a dáwal učennjkům ſwým, řka: „Totoť geſt tělo mé.“ A podobně, když powečeřeli, wzal kalich do rukau ſwých a žehnal a dal geg učennjkům, řka: „Pjte z toho wſſickni; totoť geſt krew má nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude na odpuſſtěnj hřjchů!“ Tak zůſtawil Kriſtus Pán tělo a krew ſwau, t. g. ſebe ſamého w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj; w njžto on přebýwá ſkutečně s tělem i s duſſj co Bůh i člowěk se wſſj mocj ſwau a miloſtj u proſtřed ſwých wěrných, ač podiwným a nám nepochopitedlným způſobem. W této ſwátoſti geſt Kriſtus pokrmem duchownjm wěřjcjch, učitelem newědomých, poſilau ſlabých, podporau kleſagjcjch, útěchau zarmaucených. Co ſe ptáš dlauho po Kriſtu, Spaſiteli ſwém, milý křeſtane? Tyť ho nemuſjš daleko hledati, hle on geſt tobě bljzek! Přiſtup gen ke ſtolu Páně, přigmiž geg hodně a Kriſtus geſt u tebe a ty u něho a s njm; a w tomto ſwátoſtném ſpogenj dogdeš zagiſté, čehož hledá duſſe twá a čehož potřebugeš ke ſpaſenj ſwému!

Kriſtus Pán geſt také přjtomen tu, kde dwa neb tři we gménu geho ſhromážděni gſau. Neb tak to twrdj on ſám, an dj: „Kde gſau dwa neb tři ſhromážděni we gménu mém: tuť gſem gá u proſtřed nich“ [2]). Rozumjš tomu, milý křeſtane? Kde ſe gich ſgednotj několik we gménu Kriſtowu, t. g. w záležitoſtech djla geho, gežto geſt zkjzenj a rozſſjřenj králowſtwj Božjho, králowſtwj to prawdy a ſprawedlnoſti: tuť geſt i on se ſwau miloſtj a pomocj u proſtřed nich, aniž třeba ho daleko hledati; on přigde ſám a přidružj ſe k nim a geſt u nich a ſpogj ſe s nimi. Nebog ſe tedy, aniž ſe ſtrachug! Gedná-li ſe ti o Kriſtowau, totiž o ſwatau prawdu a nebeſkau ctnoſt, pracugeš-li na rozmnoženj a rozſſjřenj králowſtwj Božjho: nuže ſpolčiž ſe s několika podobně ſmýſſlegjcjmi a ſpogen s nimi, započniž ſgednocenau ſilau djlo ſwé a wiz, že nebuoeš pracowati nadarmo aniž ſe snažiti. Kriſtus Pán, Božſký Spaſitel, ſám

[1]) Jan 6. [2]) Mat. 18, 20.

Digitized by Google

se přidrużj k tobě a bude s tebau; a s geho pomocj a podporau wykonáš, seč nenj slaboſt a nedoſtatečnoſt twá; s njm zagiſté přemůżeš wſſelike překażky, kteréż se naſkytugj tobě; s njm překonáš auklady, kteréż se tobě ſtrogj; s njm dokonáš, cożgſi we gménu geho započal, ſpaſenj ſwé.

Přigď, ó přemilý Jeżiſſi, přigď a budiż s námi w tento nyněgſſj čas. Budiż naſſjm učitelem, pomocnjkem, obrancem, utěſſitelem a ochrancem! Podporug nás a wſſecky, kteřjż we gménu twém pracugj a se ſnażj, miloſtj ſwau a ſwau pomocj, aby roſtla a mnożila se řjſſe twá denně, aby panowala ſwatá prawda a ctnoſt wzkwétala a takto se rozhognilo blahoſlawenſtwj giż zde na zemi a pak dozrálo k blaženoſti na nebi, kdeż żigeš a kraluješ s Otcem a Duchem ſw. po wſſecky wěky wěkůw.

Widěli gſme hwězdu geho na wýchodu. Dokládagice toto mudrcowé, wyprawugj, gak oznámil Hoſpodin narozenj Bożſkého Wykupitele gim a gak ge powolal k wjře geho. Bylatě to hwězda a ſice hwězda gakáſi neobyčegná a zwlášſtnj, kterauż Hoſpodin dal wzgjti na obloze a kterážto pozornoſt mudrců těchto na ſe obrátila, ſaudjce z obgewenj ſe gj na přiſſtj očekáwaného Meſſiáſſe; owſſemt wedeni Duchem Bożjm. O, té neſkonalé dobroty a láſky Otce nebeſkého! Což bychom řekli o mocném panownjku ſwětſkém, kterýż by gednomu z neymenſſjch poddanýchſwých w temnoſti nočnj ſwjtil? Gak bychom wyhlaſſowali a welebili přjwětiwoſt a ochotnoſt geho? — Toto učinil ſkutečně geden z neywětſſjch mocnářů tohoto ſwěta, totiż cjſař Karel V.; an prowážege wyſlance bratra ſwého, kráčel po chodbě s pochodnj před njm a ſwjtil mu.. A hle, událoſt tato ſe pokládala za doſti znamenitau, aby byla zaznamenána. A wſſak mnohem znamenitěgſſj geſtik ona láſka, kteraużto wſſemocný Pán nebes i země ſám rozżal ſwým tworům a ſwým ſluhám, pochodeň na nebeſjch, kteráżto gako gaſně ſwjtjcj hwězda w temnoſti wedla gich, aby hledagice Spaſitele nepoblaudili na ceſtě ſwé.

Hwězdau na nebi poznámil Bůh mudrcům narozenj welikého Meſſiáſſe. O té newýſlowné maudroſti; kteráż k uſkutečněnj ſwých rad a záměrů użjwá wżdy těch neylepſſjch a neywhodněgſſjch proſtředků! — Paſtýři betlemſſtj wěřili w angele gakożto wyšſſj bytoſti nebeſké, proto ſe gim ſtalo zwěſtowánj narozenj Meſſiáſſe ſkrze angela; mudrcům wſſak na wýchodu, kteřjż ſe zanáſſeli zpytowánjm běhu hwězd a často k hwězdám pohljżeli, naznačeno geſt přiſſtj Meſſiáſſowo ſkrze hwězdu na nebi. Hle, tak muſj wſſecko, nebe i země a wſſelika přjroda ſlaużiti Bohu a dle wůle geho půſobiti a přiſpjwati k uſkutečněnj welemaudrých rad geho. Ano, prawě přjroda geſt to, ſkrze kterauż nezřjdka mluwj k nám Hoſpodin, kteraużto nás wolá a wede k ſobě, w kterężto nám gewj ſwau moc, ſwau dobrotu a maudroſt, ſwau welebnoſt a ſlávu neſkončenau. A kdoż geſt, kterýż by uważuge tolikerých tworů na zemi od zrnka pjſečného aż do ſkály k nebi ſtrmjcj, od nepatrné chudobky uż do koſſatého dubu ſtoletého, od čerwjčka w prachu ſe plazjcjho aż do ſlona ohromného a welryby welikánſké; kdoż geſt, genż pozdwihna očj k obloze nebes a wida miliony hwězd, kteréż co tolikeřj ſwětowé tamto w neſmjrných proſtorách nebeſkých po drahách určitých neuſtále kolugj; kdoż uważuge wſſe toto, nemuſj s podiwenjm zwolati, że mocný, welikýa welebný geſt ten, kterýż toto wſſe ſlowem, pokynutjm učinil?! — „On řekl a učiněny

Digitized by Google

gſau: on přikázal a ſtwořeny gſau“ [1]). A kdo může uważowati zřjzenj wſſelikého tworſtwa, gak każdý twor geſt prawě tjm zaopatřen, čehož má potřebj k doſaženj určenj ſwého; gak geden twor druhému ſlauží a wſſickni gakýſi maudrý celek twořj; gak każdý twor w řadě tworſtwa geſt na prawém mjſtě a gak ſe wſſe děge w prawý čas; kdo můž toho wſſeho powážiti, aby nepoznal tuto ruky přemaudrého Hoſpodáře, kterýž wſſe w mjře a wáze uſpořádal a w maudroſti řjdj a zprawuge? — A kdož wida, gak laſkawě o każdý twor geſt pečowáno, gak na żádný i ten neymenſſj twor nenj zapomenuto, gak ſe żiwj ptactwo nebeſké, gak ſe ſſatj kwjtka polnj, gak wſſe z żiwota ſe těſſj a raduge: kdož wida toto, nemuſj zwolati utěſſeně: Dobrý gſi, ó Pane, a láſky a miloſrdenſtwj twého nenj konce. Tak wede ſama přjroda nás k Bohu a hláſá nám ho gakožto mocného, maudrého a laſkawého Hoſpodina, Otce nebeſkého. Tomuto hlaſu porozuměl dobře Żalmiſta Páně, an zwolal: „Nebeſa wyprawugj čeſt a ſláwu Bożj a djlo rukau geho zwěſtuge obloha. Den dni wyprawuge ſlowo (to) a noc noci oznámuge (to) uměnj. Negſau to uměnj ani řeči, gichżto by hlaſowé nebyli ſlyſſáni. Po wſſj zemi wyſſel zwuk gegich: a až do končin okrſſlku země ſlowa gegich“ [2]). Podobně i wolá zbożný Job: „Zeptey ſe gen howad a naučj tebe: a ptactwa nebeſkého a oznámj tobě. Mluw k zemi a odpowj tobě: a wyprawowati budau tobě ryby mořſké. Kdo newj, że wſſecko to ruka Hoſpodinowa učinila“ [3])?

Kdyż ſe gednau kdoſi tázal ſwatého Antonjna, pauſtewnjka, gak může w takowé ſamotě bez knih żjti? odpowěděl: „Mau knihau geſt weſſkerá přjroda, nebe i země ſe wſſemi twory. Weſſkeré ſtwořenj geſt pjſmo Bożj a denně mohu w nj čjſti o maudroſti, dobrotě a moci Bożj. Hwězdy na nebi gakož i kwjtj na poli ukazugj mně Boha u welebnoſti a láſce geho“ [4])! Též ſe wyprawuge o ſwatém Frantiſſku Borgiáſſi, że kdyż polem kráčjwal, ač unawen a umdlen na těle, ſe těſſil a obweſelowal pohledem na zpanilau přjrodu Bożj. Hory a leſy, potokowé a řeky, pole a luka ozdobená kwjtjm a obiljm; wſſe wyzýwalo ho k modlitbě a wolalo mu, że z toho člowěk může poznati Boha ſwého, poznaného miłowati, miłowaného chwáliti a welebiti [5]).

O, kýž by każdý křeſťan patřil takowýmto okem zbożným na přjrodu Bożj a na twory gegj. Tehdáž by mu nebyla zagiſté oſidlem a gamau zahubenj; alebrž byla by mu hlaſatelkynj prawdy Bożj a wůdkynj k Hoſpodinu, Bohu nebeſkému; budjc ſrdce geho k ſwaté nábożnoſti a nebeſké ctnoſti. Proto také ſwatý Frantiſſek ſaleſſký, wzbuzuge duchownj dceru ſwau ſw. Frantiſſku k takowémuto zbożnému rozgimánj přjrody, pjſſe takto: „Nenj żádného na ſwětě ſtwořenj, gežto by něnýmſice, ale ſrozumitedlným gazykem chwálu neymileggſſjho Pána ſwého newyprawowalo;“ což ſw. Auguſtin a před nim ſw. Antonjn Welický znamenali. Wſſecko gim dobrá myſſlenj nawrhuge, a z těch potom mnoho ſwatých ſrdce hnutj a po Bohu tauženj a wzdychánj pochází. Eyhle přjklady:

„Swatý Řehoř, biſkup nazianſký, gakż ſám w kázanj powjdal, chodě po břehu mořſtém, widěl, gak ſebau wlny zmjtaly a

[1]) Żalm 148, 5. [2]) Żalm 18, 2. [3]) Job 12, 7. 9. [4]) Marchant ſtr. 38. [5]) Mehler's Beiſpiele 1. djl ſtr. 82.

hlemeyždě, perly, ryby a giné skořápky, tkťiny, byliny, wětwičky a giné lehké wěci na břeh wyhazowaly a gako wyplýwaly, a zase od břehu se odrážegjce, ty wěci opět za sebau strhowaly a do sebe pohlcowaly; ale twrdými a pewně stogjcjmi skalami wssj silau swau ani pohnauti nemohly. Z čehož on sobě myslil, že by lidé na srdci mdlj a nestatečnj těm lehkým skořápkám, tkťinám a bylinám podobni byli, hned sebau buď k smutku neb radosti hnauti dáwagjce, tak gak gimi wlny nestálého zdegssjho stěstj točj a zmjtagj: srdnatj pak gako skály we wssech těchto časných wěcj baukách nepohnutedlně trwagj. Kterýmžto myslenjm powzbuzen byl k wzdychánj a k wzýwánj Boha se swatým Dawidem ťka: „Spasena mne učiň, Pane, neb gsau wessly wody až k dussi mé; — wyswoboď mne, Pane, z hlubokosti wod; — přissel gsem na hlubinu mořskau a bauře potopila mne.“ Nebo k tehdáž u welikém sauženj trwal swatý Řehoř, proto že se wetřel mocj do geho biskupstwj Marinus, arcikacjř.

Sw. Fulgencius, w Ruspě biskup, gsa gednau při sněmě řjmského rytjřstwa od Theodorika, krále ǧotského, držaném, a wida takowý w ssatstwu pokáček, a ginau toho mjsta a panstwa slávu, zwolal: „O, Pane! gak pěkný musj býti nebeský Jerusalém, poněwadž zemský Řjm se giž tolik stkwj a třpytj! A dáwage ty na tomto swětě tolik slávy marnost milugjcjm: čeho na onom nedáš na prawdu patřjcjm?“

Prawj se, že swatý Anselm, arcibiskup kantuarský, takowých mysslenj ku podiwu pilen byl. An gednau někam na koni gel, přihodilo se, že pes zagjce honili, ten pak nemoha ginám, pod koně téhož preláta se utekl. Tu pes wůkol poskakugjce ustawičně stěkali, wssak ale nesměli doskočiti a tu kořist z tak bezpečné strýsse wynjti. K tak kratochwilnému diwadlu hned wssechna přjtomná dworská chasa přiskočiwssi, nemohla se tak neobyčegné přjhodě dosti nasmáti. K čemuž ten swatý muž slzawě wzdychage řekl: „Ach, wy se směgete, ale to ubohé zwířátko ne. Tak hle zlj duchowé, když nebohau dussi za živobytj člověka mnoho sem a tam po hřjssjch honili a sstwali: při smrti na ni neywjce dotjragj, polapiti a pohltiti gi chtjce; ona pak strachem zděssena a wssude pomoci zbawena, podobného u zlých duchů posměchu docházj.“ To powěděw, mnoho wzdychage konal cestu dále.

Welikomocný cjsař Konstantin welmi uctiwé psanj swatému Antonjnowi Welikému poslal, čemuž když se geho řeholnjci diwili, on gim odpowěděl: „Diwjte se, že král člověku pjsse? Diwte se raděgi: že nesmrtedlný, wěčný Pán Bůh člověku smrtedlnému swá přikázanj psáti, ano i austně s njm strze gednorozeného Syna swého mluwiti ráčil.“

Swatý Frantisset gediného beránka u prostřed celého stáda kozlů wida, spolugdaucjnu řekl: „Wiz, gak tisse ten beránek mezi kozly stogj? Tak hle byl náš milý Pán mezi farisei.“ Gindy wida, ana swině maličkého beránka žere, slzawýma očima prawil: „O, nebohý beránku, stawjš mi wlastně smrt mého Spasitele před oči!“

Wygjžděge na low wysoce učený za nassj paměti muž, Frantisset Borǧiáš, towarýšstwa Ježjssowa generál, když gesstě wéwodau Kandie byl, mjwal tisjcerá takowá mysslenj, kteráž sám potom wyprawowal, řka: „K podiwenj mně bylo, že se sokolowé naučiti mohli do rukau nassich zase přilétati, oči sobě dát zawazowati, a na tyči pokogně seděti: lidé pak se hlasu Božjnu na odpor stawěti osmělugj.“

Digitized by Google

Sw. Basilius Welikỳ prawj, že růže w trnj kwětaucj mluwj k nám takto: „O, milj lidé, i to neyljbezněgšij a neyweselegšij na tom swětě s nechutj a zármutkem se nacházj smjssené: nic zde bez zmatku nenj, smutek radosti na krku wisj, manželstwj nenj daleko od wdowstwj, s wýdělkem práce spolu bydlj, gakož i čest s posměchem, weliká w lidu wznessenost s welikým wydánjm, rozkoš s bolestj, zdrawj s nemocj wždycky se stkjdagj a towaryšij.“ Ano i to ten swatý muž říkáwal: „Pěkný sice kwjtek gest růže; zarmucuge mne wšak, připomjnagjc mi mé hřjchy, genž gsau příčina, že zlořečenstwj podrobená země trnj a hložj wydáwati musj.“ — Giná pobožná dusse, když času nočnjho w studnici neb w tichém potůčku gako w zrcadle nebesa pěknými hwězdami okrášlená widěla, myslila si toto u sebe: „O Bože můg! tyhle hwězdy tak pod nohama uhljdám, až mne z milosti swé do swých swatých stánků powolati ráčjš; a gako ty hwězdy teď pod nohama we wodě wytwářeny gsau, tak my pozemšstj lidé s činy swými w nebi před obličegem Božjm w živé studnici lásky Božj gsme wytwářeni.“ Zas giný pobožný muž wida mimotekaucj wodu, zwolal: „Ach milá dusse, nikdy se neupokogjš ani nepozastawjš, leč se do moře lásky Božj, z kterýžš possla, dostaneš.“ Sw. Františka, rozgjmagjc sobě čistý potůček, nad njmž klečjc se modlila, u wytržen ducha postawena, často mlčky sama u sebe tato slowa opětowala: O, kéž milost Boha mého tak tisse a libě do srdce mého gako ten potůček tu mimo teče.“ Kdosi, stromowj pěkně kwésti wida, wzdychal a říkal: „Ach, proč gá gediný gsem ten strom, genž w zahradě cjrkwe swaté nekwěte?!“ — Giný wida, gak se kuřátka pod křjdly matky své skrywala, řekl: „Pod stjnem křjdel swých ochraň mne, Pane!“ Zase giný na kwětinu slunečnici řečenau hledě, zwolal: „O Pane, kdy se dusse má, wnuknutjm twým pohnuta, k tobě obrátj?“ A když giné kwjtj, zlatohláwek řečené, pěkného pohledu ale bez wůně powažowal, sám k sobě řekl: „Tak hle gá pěkná mluwenj a myšlenj mám, ale bez skutků!“ Z čeho ze wšeho, milá Bohmilo, wyrozumjwáš, gak by se dobrá myšlenj a swatá wzdychánj ze wšeho množstwj a rozličnosti wezdegšjch wěcj wybjrati mohla. A tak přenešlastni gsau, genž twory Božj od Stwořitele odlučugjce, k křesťenj a marnostem gich užjwagj: naproti tomu gak blahoslaweni, kteřjž ge ke cti Stwořitele swého, a marnost gegich k zwelebenj wěčné prawdy obracugj. „Obyčeg mám,“ dj sw. Řehoř nazianský, „wše, což mi se nahodj, k duchownjmu užitku obrátiti.“ — Přečti sobě pobožný nápis od sw. Jeroljma na hrob sw. Pawly sepsaný; w tomť zagisté mnoho pěkných a rozmanitých nálezů shledáš, gak gest se ta swatá panj k dobrým žádostem a wzdychánjm ze wšech nahazugjcjch wěcj wzbuzowala. W takowém od wěcj stwořenýh k Bohu wstupowánj weliká částka pobožnosti záležj. Tjmť zagisté dwogjm modlenjm wšecky nedostatky giných modliteb se naprawiti mohau; téhož pak opauštěnj skoro nigakž nelze naprawiti. Bez toho modlenj život klášternj, w mnohých přemyšlowánjch záležegjcj, za nic nestogj, a život pracugjcj, w zewnitřnjch skutcjch založený, málo prospěge; bez něho odpočjwánj gest zahálenj a práce zmatek. Co mohu tě tedy, Bohmilo, napomjnám, abys se té pobožnosti celým srdcem chopila a od nj nikdy neupaušťěla [1]).

[1]) Wiz Filotea str. 97—102. druhé wydánj.

Digitized by Google

„Přišli gsme, klaněť se gemu. Tok byl posledny cjl tak daleké cesty, tak mnohých nesnázj a straſtj přestálých a nebezpečj podniknutých od mudrců wýchodnjch. Druhdy za dáwnych wěkú přigela z týchž krajin do Jeruſaléma králowna Sába k Salamaunowi, neymocněgſſjmu a neymaudřegſſjmu králi judſkému, aby ſlyſſela maudroſt geho: tito wſſak mudrci přicházegj, aby ſe klaněli králi, o kterémž poſud nikdo newěděl, králi to malé a nepatrné kjſſe, a k tomu králi nowozrozenému, kterýž geſſtě ani nebyl ſchopen přijjti poctu gegich a odpowědjti gim. Medle proč to? Což nebylo w daletých a ſſirokých kjſſjch toho wěku mocněgſſjch a ſlawněgſſjch králů, gimžto by mohli wzdáti poctu ſwau? Co ge medle táhlo a přimělo k tomu, aby činili poklonu nedoſpělému králi tomuto? O, té moci wjry! Nikdy, dj ſwatý Auguſtin, nikdy by ſe tak neſnažili prokázati poctu ſwau králi židowſkému, kdyby byli newěděli a u wjře pewně za to neměli, že ten, kterýž ſe narodil, geſt král wſſech národů a wſſech wěků. Zardi ſe, křeſťane! Ty zagiſté wjš lépe, kým geſt Kriſtus, geho celý žiwot, geho ſlowa i geho ſkutky, tolikerá ſwědectwj, kteráž o sobě wydáwal, gakož i ſw. apoſtolů a weſſkeré cjrkwe, ſwědčj zagiſté doſti zřegmě tobě, že on geſt Pán a Spaſſitel twúg, gednorozený Syn Boha Otce, prawý Bůh; — a ty předce wáháš shýbati před njm kolena ſwá, klaněti ſe gemu. A ty nemuſjš daleko hledati ho, hle w chrámě w neyſwětěgſſj ſwátoſti ſe ti ukazuge, okolo tébe kráčj, když ſe gde k nemocnému, ano ſnad i wcházj do přjbytku twého, a ty ſtogjš a wáháš kořiti ſe mu, nebeſkému králi a Wykupiteli ſwému. W ſkutku, mudrci tito od wýchodu powſtanau proti tobě w den poſledny a odſaudj tě! — Nerciž: Nač bych ſe klaněl a kořil Bohu? nač wůbec zewnitřnj pocta Božj? Bůh toho nemá potřebj! — Owſſem! Bůh nepotřebuge twých poklon a twé poctý, on, kterýž ſám w ſobě neſkončeně blažen geſt, aniž záwiſj od tworů ſwých; ty wſſak máš toho potřebj, abyſi cě wnitř we ſrdci Boha ſwého, také zewněgſſj poctau Božj ožiwil a rozmnožil wnitřnj ſwau wjru, ſwau láſku, oddanoſt, wděčnoſt, pokoru, wůbec wnitřnj poctu ſwau, gakauž Bohu powinnugeš; pak magj toho potřebj také bližnj twogi, kteříž na tebe hledj a gimžto takowýmto gednánjm pohorſſenj dáwáš a ge k newěře a k netečnoſti w náboženſtwj ſwádjš. Pán wſſak požádá gednau duſſj gegich z rukau twých. A ſkaumey gen bedliwě a rciž a přizney ſi to prawdiwě: kteréž geſt wlaſtně přjčina toho, že nechceš wzdáwati Bohu zewnitřnj poctu? Zdaliž to nenj wjra giž wyhaſlá aneb zpuſtoſſené ſrdce? Kdy to ſtálo s tebau lépe: když ſpjnage ruce a klekage na ſwá kolena před Bohem doma i w chrámě gſi Hoſpodinu ſlaužil a ho oſlawowal, anebo když toho wſſeho opomjgege, nyni o chrámě a poctě Božj zewnitřnj ſlyſſeti nechceš? O, to geſt wěc giſtá; že pokud člowěk zewnitř ſe Bohu klauj a geg ctj, že potud i wjra i wnitřnj úcta Božj newyhaſla w ſrdci geho; kdo wſſak zewněgſſj úcty Božj zanedbáwá, ten bywá obyčegně wjry i wnitřnj úcty k Bohu prázden.

Nerci: „Bůh geſt duch a ti, kteříž ſe mu klaněgj, w duchu a prawdě magj ſe gemu klaněti“ [2]). To geſt owſſem prawda,

[1]) Wiz Filotea ſtr. 97—102. druhé wydánj. [2]) Jan 4, 24.

Digitized by Google

sám Božský Spasitel prawil to k ženě Samaritánce; a wssak tjm nezabránil, aniž zapowěděl zewnitřnj pocty Božj; an sám takowauto poctu Otci swému nebeskému wzdáwal, chodě do chrámu na slawnosti, a mnohe aučastenstwj w službách Božjch. Slowa geho čelj toliko proti poctě, kterauž za geho času mnozj z židů wzdáwali Bohu, ctjce ho toliko zewnitřnjmi obřady a ceremoniemi beze wssj zbožnosti ducha a wzdáwajce Bohu počest rozličným wymyssleným a neprawým způsobem. Pocta wssak Božj, gakauž cjrkew katolickú ukládá, gest daleko wzdálena od farisegské oné překrácenosti. Gestlť zagistě pocta w duchu, gežto předpokládá wnitřnj úctu srdce a zawrhuge wsseliké klanění se Bohu, kteréž nemá pramene w zbožném srdci. Onak gest také pocta Božj w prawdě, poněwadž se na prawdách swatého náboženstwj zakládá, ge takkka předstawuge a wyobrazuge. Dotčená tedy slowa Kristowa nezabraňugj zewnitřnj pocty Božj, ano i spjsse gi přikazugj, a kdož by se na ně, nechtě Boha zewnitř ctjti, odwoláwal, wiz, aby snad gimi nezakrýwal bohapráždnost swau! —

Owssemk swět se nynj klanj a kořj leckomus, toliko ne Bohu a ne Kristu Spasiteli swému; a tak mnohý, kterýž se plazj gako čerw před lidmi, gim pochlebuge a gim se kořj co modláu, stydj se před Bohem shýbati kolena swá. Ty ale, milý křesťane, pamatug se i w tomto ohledu, což psal Jeremiáš, prorok Božj, židům do zagetj babylonského: „Wegdauce do Babylona, uzřjte tam bohy (modły) zlaté a stříbrné, i kamenné, i dřewěné nosit na ramenách, ukazugjcj bázeň pohanům. Protož hledte, abysse i wy podobni nebyli učiněni sstutkům cizjm . . . Protož uzřjce zástup s zadu i s předu klaněgjcjch se, rcete w srdcjch swých: Tobě gedině se slussj klaněti, Pane“ [1]).

Uslyssew pak to Heródes král, zarmautil se i wssecken Jerusalém s njm. Podiwná to wěcl Mudrcowé od wýchodu radugj se z narozenj Božského Wykupitele a s radostj spěchagj za hwězdau, wážjce dalekau cestu, aby ho spatřili a gemu se klaněli; Heródes pak, slysse o narozenj Messiásse, rmautj a děsj se. A proč to? Mudrcowé od wýchodu gsau muži zbožnj a dobré myssli; protož radugj se, že dáwné proroctwj o Messiássi přisslo posléze k wyplněnj, očekáwajce od něho spasenj; Heródes pak gest bezbožnjk, kterýž nedbá o Boha a o spasenj lidu; gemu se gedná toliko o trůn a o wládu; a protož slysse o narozenj krále židowského, bogj se, aby on nebo geho potomci nebyli swrženi s trůnu. A tak se to má až posud. An mnozj se těssj a radugj z Krista, poněwadž u něho nalézagj spasenj swé, gsauce přeswědčeni, že nenj dáno giného gména pod nebem, w němž by spaseni býti mohli: horssj se mnozj, přegjce sobě, by ho nebylo. Gak ginak? oni oddali srdce swé hřjssným a překrácenym žádostem, kochagj se w hnussných rozkossjch a nešestech, a protož nemohau se těssiti z toho, kterýž wsse toto zapowjdá a gednau přjsně sauditi bude. —

Znamenay také, milý křesťane, w gednánj Herodesowě podiwnau smjsseninu newěry a powěry! — W skutku gest to wěc podiwná, gak týž král bezbožný, kterýž se nebogj ani Boha ani lidj a z náboženstwj otcům, z Mogžisse a z proroků sobě nic nedělá: předc slyssse o narozenj krále židowského, swolawá wssecka knjžata kněžská

[1]) Baruch 6, 2—5.

Digitized by Google

a učitele lidu a táže se, kde by se měl Kristus narodíti? a tuto Mogžissowi a prorokům wjry přikládá; a opět pozorowánj hodno gest, gak týž bezbožnjk, kterýž w této přjpadnosti wěřj slowům proroka, že Messiáš gest narozen, předc se domnjwá, že to stogj w geho moci zahladiti ho. Než tak to nalézáme wůbec až posud. Newěra, bezbožnost a neprawost nalézagj se we spolku s tau neyzpozdilegssj powěrau a s neywětssj possetilostj. Kdož se Boha nebogj, bogj se strassidel. — A čjm to gde? Hle, neprawost činj člowěka newěřjcjho; neb nerad wěřj člowěk tomu, což překážj hřjssným žádostem geho a mu gich zbraňuge. Protož také pohrdal Heródes zákonem a proroky, poněwadž gich neplnil a proti nim gednal. Gak často asi posunjwal se s dwokenjny swými těm, kteřjž gesstě na ně dbali a gich se drželi? — S druhé strany wede neprawost člowěka také k powěře. Neb ho činj bogácným a bázliwým; a ač newěřj, bogj se předc prawdy, a protož béře autočisstě swé k těm neywětssjm zpozdilostem a wěřj gim tjm spjsse, čjm méně má prawé wjry, a tjm daufá ugjti nebezpéčj, kteráž mu swatá prawda stawj před oči. Heródes nemyslil na to, že přigde Messiáš; wždyť ho nechtěl a neočekáwal. A wssak předc se obáwal, aby ho neswrhl s trůnu. To mu dělalo starosti a činilo ho podezřelliwým. Což, kdyby to předc prawda bylo? Kdyby přissel oprawdu? — Newěřj w zaslibeného Messiásse, a předc wěřj a bogj se ho. A wssak gaká gest tato wjra geho?! Gest to wjra, gakauž gen hřjch a bázeň způsobily, a gakauž magj také ďáblowé, genž wěřj a hrozj se; — gest to possetilá powěra! A podobného cosi nalézáme zhusta až potud. Tak mnohý oswjcený mudrák nyněgssjho wěku nedbá nic na náboženstwj a žige, gakoby Boha, ani wěčnosti, ani pekla nebylo; to gsau mu samé bágky; — následowně také nechce slyssetj nic o ctnosti, pokoře, čistotě a zapjránj sebe samého. Wěc ta dá se lehce pochopiti. Neb gak by mohl wěřiti tomu, co přjčj se žádostem překwráceného srdce geho? A wssak když wybaukj a plamen wássnj a náružiwostj uhasne, když přigde stárj a smrt se blížj, přicházj tu mnohý k sobě, a prawdy swatého náboženstwj, kteréž druhdy směle zawrhowal, počjnagj ho nezpokogowati. Swědomj přigde k hlasu a on se počjná báti a strachowati; a z bázně a strachu, ač nechce, proti wůli počjná wěřiti. A wssak gaká gest tato wjra geho? Nenj to wjra prawá, kteráž Boha pogjmá, gak we prawdě gest; nýbrž gest to plod bázliwého a auzkosstliwého srdce, kteréž si Boha wytwořj, gak ho mjti chce a gakého právě potřebuge; — gest to mámiwá powěra. Poněwadž by sesslý tento bohaprázdnjk rád ussel trestu hrozné wěčnosti, a předc by se nerad odřekl obwyklých neprawostj, aniž přemáhal tělo své a nawrátil nesprawedliwý statek, gednjm slowem, nerad by činil pokánj: wymyslj a wytwořj si Boha, kterýž se dá smjřiti pauhau zpowědj neb několika modlitbami, neb mssemi zádussnjmi neb něgakými pobožnostmi bez oprawdiwého polepssenj a naprawenj žiwota a daufá, že takowýmto lehkým způsobem dosáhne spasenj. A což gest to než holá powěra? Tak padá z newěry do powěry; — nebo kdož swaté prawdě wěřiti se zdráhá, wěřj nesmyslným a zpozdilým powěrám. —

Uchowey nás, ó Pane, od takowéto překwrácenosti! Dey milostiwě, bychom se wždy toho pewně drželi, čemu nás učj swatá wjra twá, a toho se nespaussťeli, k čemu nás wede. Neb to gest prawda stálá, kteráž se neměnj a w kterézto stoge člowěk, wždy bezpečen gest spasenjm swým. Takto wěřjce wystřjháme se i spolu powěry mámiwé, kteráž člowěka

Digitized by Google

utěssena a spasena učiniti nemůže, takto gednagice dogdeme spasenj swého.

A ay hwězda, kterauž byli widěli na wýchodu, předcházela ge, až i přissedssi stála nad mjstem, kdež bylo djtě. Tak wedl Hospodin opět podiwně mudrce od wýchodu z Jerusaléma do Betléma k Ježissowi. Gakož gich prwé powolal hwězdau a wyzwal ge na dalekau cestu, aby hledali zrozeného Messiásse: wede ge tautéž hwězdau nynj k cjli přežádaucjmu, k Božskému Wykupiteli do Betléma. Wedeni pak hwězdau tauto nalézagj posléze, gehož byli snažně hledali — Ježisse, Spasitele swého. I my podobáme se w tomto ohledu mudrcům těmto. Neb w prawdě, což gest žiwot křesťana než pauk, kdežto putuge za Kristem w audolj tomto pozemském, tam do kragin wěčnosti, do nebeského onoho Betléma, kdežto Kristus Pán ne wjce gako djtko zrozené odpočjwá w lůně lidské matky; owssemk ale na prawici Boha Otce nebeského sjdlj gakožto král sláwy, mage wsselikau moc na nebi i na zemi. A blaze tobě, milý křesťane, pakli ssťastně doputowaw nalezneš Spasitele swého! Než ale mudrcům od wýchodu swjtila hwězda na nebi a předcházela ge a wedla až na mjsto, kdež bylo djtě. Gaká pak hwězda bude swjtiti tobě po cestách wezdegssjho putowánj twého? I tobě swjtj hwězda gasná, předcházegjc tě giž od kolébky až ku hrobu, a ukazugjc tobě prawau cestu, wede tě bezpečně k cjli žádaucjmu; — gest to hwězda swaté wjry Kristowy, osswěcugjcj každého přicházegjcjho na swět. Wjra Kristowa zagistě osswěcuge rozum wsseliký člowěka swětlem prawým a spasitedlným; ukazuge mu cestu prawau, kterauž má kráčeti a kteraužto kráčege nezblandj. Gegj swětlo newyhasjná nikdy, onoť gest wždy čisté a gasné. Swjtj za dnů baukliwých a possmaurných rowněž tak stkwěle, gako za dnů gasných a pokognych, poskytugjc člowěku wždy hognost swětla swaté prawdy a nebeské útěchy. A protož, milý křesťane, chceš-li bezpečně dogjti cjle swého, chceš-li i ty připutowati k nebeskému Betlému a nalézti Krista, Spasitele swého, a u něho dosjci blahoslawenstwj wěčného: drž se pewně hwězdy této nebeské — swaté wjry, stůg w swětle gegjm, a kráčeg stále po cestách, kteréž ti ukazuge, nepaussťěg gj s očj. Nechť swjtj tobě wždy, w radostných a strastných dobách, w nátisku a pokussenj, w pokogi i w zápasu. K nj, k hwězdě této wjry nebeské, pozdwihni očj swých, když zmjtán baukemi hřjssných žádostj a náruživostj ztratjš cestu swau s očj; k nj popatř, když mrákoty bludu a newědomosti obkljčj tebe, a ty newjš, kudy máš kráčeti. Ano swětlo wjry swaté musj swjtiti tobě, a tebe předcházeti, nechceš-li poblauditi a minauti se cjlem swým.

A předc gsau mnozj, genž si libugj w bludičkách slabého rozumu, a pohrdagjce swětlem gasným swaté wjry Kristowy, přicházegj na bezcestj, ubjhagj w bahnissťata a kalužiny neprawostj a nečestj, a upadagj konečně we zkázu a záhubu wěčnau. Toto zagistě zakusil sám swatý Auğustin. Sweden gsa od zlých towarysšů, wzdálil se we mládj wjry Kristowy a sleduge toliko swětjlka bludného rozumu swého, na kterémž si přemnoho zakládal, upadl posléze do ohawných bludů a sseredných neprawostj. Dlauho kráčel we swětle závodných bludiček těchto, dlauho cedila zbožná matka, swatá Monika, nad njm hogné slzy, až posléze wyslyssel Pán wraucj prosby gegj, a zastkwěl se mu opět paprssek swětla, před kterýmž prwé oči zawjral. Osswjcen paprssekem prawdy a miloszti Kristowy, nawrátil se swatý Auğustin

Digitized by Google

zpět do lůna cjrkwe sw., a tu teprw poznal ze wlastnj zkussenosti: že wjra Kristowa gest prawé swětlo, kteréž gedine člowěka k spasenj přiwésti může. Pohnutým srdcem pak děkowal každodenně Hospodinu, Otci nebeskému, za nebeské swětlo toto; a w samomluwách swých pjsse o tom následownĕ: Ty gsi mne powolal, ó Pane můg! twé slowo: „Budiž swětlo!“ zawznělo mocně w uschich srdce mého, a bylo swětlo; a hustá mlha temnosti, kteráž kryla oči mé, zmizela, a gá spatřil swětlo twé a poznal gsem hlas twůg a prawil gsem: „Oprawdu Pane! ty gsi můg Bůh, genž gsi mne wywedl z temnosti a ze stjnu smrti, kterýž gsi mne powolal k swětlu podiwnému, a hle — gá widjm. Tobě, oswětiteli, wzdáwám tisjceré djky. Obrácen, poznáwám wesskeré temnosti, w kterýchžto gsem kráčel, gakož i propask, w kterauž gsem upadal, a chwěge se celý, zwolal gsem: O, těch temnosti, we kteréž gsem upadl, ó té slepoty, w kterézto gsem nemohl zjti swětlo nebes! O té newědomosti, we kteréž gsem tebe nechtěl poznati, ó Pane! Tak pozdě gsem tě poznal, prawé swětlo mé; ach, přjliš pozdě gsem tě poznal; předc wssak wzdáwám tobě tisjceré djky za to, že gsi mne oswjtil, abych prawě poznal tebe i sebe“ [1])!

Dey, ó Pane, aby wsickni, kteřjž podobně blaudj, se swatým Auğustinem ku poznánj prawého swětla twé sw. wjry přissli a w něm chodjce dospěli k tobě, genž žigeš a kraluges w slawě nebeské s Otcem i Duchem sw. po wěky wěkůw.

A wssedsse do domu nalezli djtě s Marij, matkau geho. Gakau to asi blaženosti byla opogena dusse gegich při sstastném nálezu tomto! Gakau radosti zaplésalo srdce gegich, když posléze spatřili ho, tauzebně očekáwaného a snažně hledaného Pána a krále swého! — Hle takowau odměnu wzali gsau za wssecky nesnáze a obtjže daleké cesty své. Blahoslawené to putowánj, kteréž wede k tak blaženému konci! Wssak ale nedomnjwey se, milý křesťane, že by utěšený osud tento byl toliko částkau mudrců wýchodnjch. I ty můžeš mjti účastenstwj geho, i ty můžeš naleznauti Pána a Spasitele swého: budeš-li gen oprawdowě chtjti — budeš-li ho tak hledati, gako ho hledali mudrcowé od wýchodu. Nuže tedy wiz a uwažug zprwu: Gak oni gsau hledali Božského Wykupitele?

Znameney zprwu, že hledali Pána bez prodlenj. Gedwa že znamenali hwězdu na nebi a z nj saudili na přjchod Messiássůw; giž giž nemesskagj déle a spěchagj ho hledat. Dlauho se nerozmýsslegj, aniž wysjlagj zprwu posly, aby se na něho wyptali; aniž mařj čas dlauhými poradami: nýbrž bez prodlenj nastupugj cestu swau. Hwězda, dj wespolek, kterauž gsme spatřili, znamená narozenj nowého krále: my gsme gi widěli a na tom nám dosti; nuže tedy powstaňmež a hledeyme ho! Takto hledali mudrcowé Spasitele, a takto musjš i ty, milý křesťane, hledati ho bez prodlenj; ač chceš-li ho nalézti. A kdo by ho nechtěl naléznauti, Pána Boha swého? Proč bychom netaužili po něm, u něhožto nalézáme bezpečný přjstaw w baňkjch tohoto swěta, blahau útěchu w protiwenstwjch wezdegssjho žiwota a mocnau podporu w tolikerých nebezpečenstwjch! Než hledagj ho wsickni takto? — Ach, tu se odkládá den ode dne, tok od roku, z mládj na zmužilý wěk a we zmužilém wěku na pozdnj stáří, a i tuto gesstě oddalugj mnozj na posledny hodinku.

[1]) Soliloquia cap. 33.

Digitized by Google

O, té zpozdilosti, wolá tu swatý Augustin; proč nečinjte hned, co gednau činiti obmýssljte? Owssemk; žádný nemůže řjci, že mu Bůh nesesjlá hwězdy, aby ho k sobě wyzwal a přitáhl. Gak mnohá swětla rozžjná w mysli lidské; swětla, kteráž gim dosti dáwagj poznati křiwé cesty, kterýmižto kráčegj? Gak často tepe ge a bránj gim, by nezesnuli w hřjssjch swých? Gak mnoho přjkladů stawj gim před oči, kteréž gim ukázugj prawau cestu? Gakými auzkostmi saužj swědomj gegich, aby poznali předce winu a tjži zpáchaných neprawostj? Nad to sesjlá gim zhusta dobré a nábožné knihy, z kterýchž se mohau poučiti; kazatele, kteřj ge k dobrému powzbuzugj; přátely, kteřjž gim spasitedlnau radu dáwagj. Než co na plat wssecko toto, když nemohau nikdy odhodlati se, aby bez prodlenj hledali Pána, gak brzy gich k tomu powzbuzuge. Mnozj arcik činj swatá předsewzetj, ale bohužel na těchto přestáwagjce, we skutek gich neuwáděgj. Gednagjk gako měsstané ǧabesstj s wůdcem amonitským, kterýž ge oblehl. Nežádali od něho nic než sedm dnj na rozmysslenau, po kterýchžto se mu chtěli wzdáti; zatjm wssak přissla gim pomoc a oni odrazili nepřátely a město zůstalo pod předesslau wládau. Podobně i mnozj, chtjce se obrátiti k Bohu a w pokánj hledati ho, odkládagj s tjm gen na několik dnj; zatjm pak se hřjssná žádost a náklonnost opět sesjlj a wzroste, tak že nikdy k wyplněnj swého předsewzetj nepřicházegj a zůstáwagj ustawičně pod starau wládau hřjchu. Toto nebezpéčj poznal dobře prorok Božj, an pjsse: „Hledeyte Hospodina, pokawadž může nalezen býti: wzýweyte ho, pokudž bljzko gest“ [1])! Hledeyte ho tedy, pokudž gest lehce k nalezenj; hledeyte ho, pokudž wyzýwage wás gest bljzek wám; neb kdo ho nehledá, pokud může, nenalezne ho, když bude chtjti hledati ho. „Budete mne hledati a nenaleznete a zemřete w hřjchu swém,“ dj sám Božský Spasitel [2]). Uwaž to, milý křesťane, a hledey Pána, pokudž může nalezen býti! — hledey ho hned bez prodlenj, když tě wolá. Žádá-li od tebe, abysi se odřekl toho neb onoho wyraženj, odřekni se ho; žádá-li, abysi bogowal proti něgaké hřjssné žádosti, počni tento bog; žádá-li srdce twé, deyž mu ge s ochotnostj. Nepůgdeš-li nynj za Bohem, an tě wolá; kdo ti za to ručj, že gindy k němu přigdeš? Kdo wj, budeš-li k tomu mjti času neb dobré wůle? A byk bys i to měl, kdo wj, dá-li ti Bůh k tomu pozděgi milost swau? Půgdeš-li wssak nynj, když tě wolá, gisto gest, že ho nalezneš a on tě laskawě a milostiwě přigme. Nuže tedy odhodleyž se k tomu, rci: Widěl gsem hwězdu geho, skrze kterauž mne Pán wolá a gá přicházjm!

Ano, neydražssj Ježjssi, k tobě přicházjm a tobě chci zcela přináležeti. Z milosrdenstwj powolal gsi mne k sobě, wezmiž mne z milosrdenstwj také w počet wywolených swých; twé gest mé srdce, twá gest dusse má! Toliko litugi toho a trpce željm, že gsem tebe tak pozdě hledal. O, mne bjdného, kterýž gsem tebe neywyšssjho a swrchowaného Pána swého tak dlauho nepoznal! Nynj ale gsem ke wssemu hotow; čiň a nakládey se mnau dle libosti. Toliko o gednu milost tě prosjm, totiž o milost setrwánj, bych pak nikdy od tebe neodstaupil; nebo tobě chci žjti a tobě umřjti. —

Než milý křesťane, chceš-li Krista nalézti, nepostačuge, abys toliko hledal ho bez prodlenj, nýbrž ty ho musjš také hledati dle přjkladu mudrců wýchodnjch, u weliké stálosti a zmužilosti wzdor wsselikým

[1]) Isai. 55, 6. [2]) Jan 7, 34. 8, 21.

překážkám a obtjžjm, kteréž se ti naſkytugj tuto. Hle gak opauſſtěgj mudrcowé wýchodnj trůn, domow, ano i wlaſt ſwau! Gak se ubjragj do dalekých, neznámých kragin! Gak kráčegj dalekými a ſſirokými puſtinami. A předc nic nedbagj wſſeho toho, gakož i mnohých giných nesnázj cesty a berau se cestau ſwau dále a dále, až by nalezli, koho hledali, a ſpatkili wyplněnj přánj swého. Eyhle milý křeſtane! wiz tuto přjklad ſtáloſti a zmužiloſti, gakauž muſjš hledati Pána, chceš-li ho nalézti. Giſto geſt, že mnohé překážky se kladau w cestu, kteráž wede k Bohu. Hned se člowěku protiwj tělo, kteréž nerado odřjká se toho, což mu lahodj, a předc se muſj přemoci; hned zaſe mu ſtrogj swět potupu, haun, úſměſſky a přjkokj, na kteréž nesmj dbáti; opět ďábel snažj se lſtiwě přemluwiti a od Boha geg odwrátiti, čjmž se člowěk nemá dát másti. Mimo to dorážegj naň mnohá pokuſſenj, kterýmž muſj odporowati a wůbec nalezenj Pána a plněnj ſwatého ewangelium geho geſt ſpogeno s mnohým zapjránjm a přemáhánjm ſebe ſamého. A zdaž toho nezaſluhuge Bůh, bychom wſſe konali, wſſe obětowali a wſſe ſnáſſeli pro něg, abychom geg takto nalezli? Zdaž může býti kdo ſnažněgſſjho hledánj hoden? Což nenj to neywyššſſj dobré, zahrnugjc wſſelikě dokonaloſti do ſebe? Nebyla by to ta neywětſſj křiwda, kterauž bychom mu činili, kdybychom bogjce ſe nesnázj a obtjžj, uſtáli hledati ho, gakoby toho nebyl hoden? O, milý křeſtane! ten zagiſté nenj Pána hoden, kdož u mnohých pracj, obětj a nesnázj ſe zdráhá hledati ho. Nedá-li ſe hned nalézti nám Pán, a žádá-li od nás obětj, zapjránj a přemáhánj ſebe: chce nás zkauſſeti, gako zkauſſel ony ſprawedliwé, o kterýchž dj pjſmo ſw.: „Bůh zkuſil gich a ſhledal, že gſau hodni geho“ [1]). Nebo ctnoſt, kteráž ſe ſtjtj nesnázj, nenj pewná, a kteráž nenj pewná a zmužilá, nenj křeſťanſká. A nad to wſſecko, zůſtawuge nás Bůh ſobě ſamým w zápaſu tomto? Kdož newj, že nikdy nemá nedoſtatku nebeſké útěchy, kteráž člowěku i ty neytrpſſj hořkoſti oſlazuge! Kohož geſt tagno, že Pán má hognoſt miloſti, kteraužto w ſlaboſti a nedoſtatečnoſti může ſjliti a podporowati ty, kteříž upřjmně hledagj ho? Tato wjra a důwěra rozngtila ſwatého Pawla, že zwolal: „Gá mohu wſſe w tom, kterýž ſjlj mne“ [2])! Ano wſſe můžeme, wſſe ſneſeme, wſſe wykonáme s pomocj Božj — zmužile a ſtále ho hledagjce! — Owſſem byla to těžká wěc, býti zrazenu, wyſmánu, potupenu, kamenowánu, uwězněnu a wſſude pronáſledowánu, — a předc to ſneſl wſſecko ſwatý Pawel, a to s miloſtj Božj, kteráž ſjlila ho, podnjcen láſkau k Spaſiteli, kterauž plápolalo ſrdce geho. „W tom we wſſem přemáháme, pro toho, kterýž nás zamilowal;“ dj on ſám, dokládage: „giſt gſem, že ani ſmrt, ani žiwot, ani angelé, ani knjžetſtwo, ani mocnoſti, ani wěci přjtomné, ani budaucj, ani ſjla, ani wyſokoſt, ani hlubokoſt, ani giné ſtwořenj nebude moci nás odlaučiti od láſky Božj, kteráž geſt w Kriſtu Jeżjſſi, w Pánu naſſem“ [3])! Gaká to zmužiloſt, gaká to ſtatečnoſt wſſecko podſtaupiti, přemáhati, wſſecko ſnáſſeti z láſky k Jeżjſſi, kterýž pro nás tak mnoho konal, obětowal a trpěl! — Wzhůru tedy, duſſe má! wzhůru powſtaň a hledey Jeżjſſe, Spaſitele ſwého! — Snáſſeg wſſelikě neſnáze, přemáhey wſſecky překážky,

[1]) Maud. 3, 5. [2]) K Filip. 4, 13. [3]) K Řjm. 8, 37—39.

Digitized by Google

podstup wssellké práce, a hledey se wssj pilnostj, statečnostj a zmužilostj toho, kterýž dřjwe hledal tebe!

Owssemk, můg neysladssj Spasiteli, ohyzdný by to byl newděk, kdybych nebyl hotow, wsse podstaupiti, abych nalezl tebe, gežto ty gsi tak mnoho wystál, hledage mne. Stůg tedy co stůg, nikdy nechci odchýliti se od prawé cesty, kteráž wede k tobě! Toliko siliž mne, abych na wzdor lákánj swěta, pokussenj těla u prostřed wsselikých překážek, pokud bude duch můg w těle, setrwal na prawé cestě, kteráž wede k tobě, sjlo a spáso má; abych i gá hoden byl spatřiti tebe w slawě nebeské, kdežto nynj s Otcem a Duchem swatým žigeš a kralugeš po wssecky wěky wěkůw.

A otewřewsse poklady swé, obětowali gemu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. Tak poctili mudrcowé Božské djtě. Netoliko že klanjce se mu Božskau čest mu wzdali, ale i králowsky ge obdarowali; neb tak to kázal obyčeg těchto kragin, aby žádný zprázdna před krále nepředstaupil, a čjm wznesseněgssj osoba byla, před kterauž měl předstaupiti, tjm stkwostněgssj musel býti dar, kterýž se gj přinesl. Tudjž obětowali wýchodnj mudrci Božskému králi a Pánu swému, co neystkwostněgssjho a neydražssjho země gegich plodila: zlato, kadidlo a myrrhu, a to dle wýkladu sw. otcůw: kadidlo gakožto Bohu, gemužto gediné se směla přinásseti oběť kadidla; zlato, gakožto králi, gemuž tjmto odwáděli daň swé poddanosti; a myrrhu gakožto smrtelnému člowěku, genž měl býti k smrti ponazán a gednau do hrobu wložen. A co ty, milý křesťane, co dáš ty nowozrozenému Spasiteli swému? čjm ho uwjtáš? Neb gestliže mudrcowé od wýchodu přinásseg Pánu neydražssj a neystkwostněgssj dary země swé, čjmž wjce přislussj tobě, abys mu obětowal, co neydražssj a neylepssj gest. Pozemských darů owssemk nepotřebuge Pán wjce, on, gehožto gsau nebesa i země; ale gsautě poklady dražssj a wzácněgssj nad wsselikė klénoty pozemské, totiž poklady srdce; tyto chce, ty žádá Pán od tebe, ty mu wěnug a obětug! A wjš-li, gaké srdce mu wěnowati máš? Nuž slyš a znameney! Gestit to předně čisté srdce, kteréž Pánu musjš obětowati. Mudrci obětowali Kristu zlato. Krásné a drahocenné gest owssemk ryzj zlato, když bez wsselikých přjměssků se třpytj a leskne w záři slunečnj: a wssak dražssj a stkwostněgssj před obličegem Páně gest srdce čisté, když prázdné wsselikých skwrn hřjchu w newinnosti a ctnosti se třpytj; ba ono gest tak milé a wzácné Pánu, že gediné ten, kdož ge má, gest hoden uzřjti ho. „Blahoslawenj čistého srdce, neb oni Boha uzřj,“ dj Božský Wykupitel [1]). A máš-li pak, křesťane milý, takowé srdce? Nehyzdj ge žádná skwrna hřjssných žádostj, neprawých náklonnostj neb ohawných skutků? Kdyby to bylo, nepřistupug před Pána, nemáš daru, genž by si mu mohl obětowati. Gdiž a zprwu očist srdce swé, a pak přigda obětug mu.

Ano srdce čisté a skraussené stwoř w nás, ó Pane, a dey nám slz, bychom zmyli z něho wsselikė skwrny, kteréž ge hyzdj: bychom byli hodni před tebe předstaupiti a libá byla oběť nasse tobě!

Druhý dar, kterýž zrozenému Wykupiteli obětowati musjš, milý křesťane, gest srdce zbožné, kteréž wždy k Bohu obráceno, w Bohu žige a w něm se kochá.

[1]) Mat. 6.

Mudrci od wýchodu obětowali Kristu kadidlo. Owssemk wysoko wstupuge dým kadidla a welebně powznáſſj se wzhůru k nebesům; a wſſak wýſſe se nese zbožné ſrdce; onoť proniká oblaka a wſtupuge až k trůnu Božjmu. Libau wůni wůkol wydáwá kaut kadidla, než ale nábožné ſrdce působj liběgſſj wůni ſwatých ctnoſtj. A blaze tobě, milý křeſťane, máš-li takowé ſrdce. Tehdáž můžeš ſměle předſtaupiti před Wykupitele swého, a położiti mu ge za oběť; a oběť twá zagiſté nalezne zaljbenj u něho. Ge-li ale ſrdce twé wſſj zbožnoſti prázdno, pakli w prach pozemſkých péčj, rozkoſſj a žádoſtj pohřjzen, ani k Bohu ani k nebeſkým wěcem pozdwihnauti se nemůžeš; wěz, že nemáš daru, kterýž by gſi wěnował Pánu, nepřiſtupug k němu.

Wzbuď, ó Pane, ducha náboženoſti w ſrdcjch naſſich, abychom we wěcech tohoto ſwěta myſlj nezabředli, nýbrž obráceni k tobě myſlj a ſrdcem hodnau se ſtali obětj twau.

Poſléze i muſjš, křeſťane milý, obětowati Pánu ſrdce ſebe zapjragjcj a překáhagjcj. Mudrci od wýchodu obětowali Kriſtu myrrhu, gežto měl zemřjti a do hrobu býti pomazán. I ty muſjš zemřjti ſwětu a žádoſtem geho — ty muſjš ſebe zapjrati. Owſſemk geſt to welká wěc a ne tak lehká, zapjrati ſebe ſám, odřjci ſe i těch neymilegſſjch wěcj, když to powinnoſt káže, překáhati i ty neyſilnégſſj žádoſti, když proti zákonu Božjmu čelj; awſſak ginak to býti nemůže, milý křeſťane, chceš-li Pánu za oběť położiti ſrdce ſwé. Myrrha, wonná to maſť, chránj tělo od poruſſenj; zapjránj wſſak a mrtwenj ſebe ſamého chránj ducha ode zkázy a poruſſenj hřjchu; a kdož chce Kriſtu neporuſſenau obětj zachowati ſebe, muſj ſe mu podrobiti. A protož bj ſám Božſký Wykupitel: „Chce-li kdo za mnau přigjti: zapřiž ſebe ſám, wezmiž křj a následug mne“ [1]). K čemuž dobře dokládá ſw. Pawel, an pjſſe: „Ti, kteřjž gſau Kriſtowi, tělo swé ukřižowali s hřjchy a s žádoſtmi“ [2]). Chceš-li tedy, milý křeſťane, dle přjkladu mudrců od wýchodu Kriſtu, Božſkému Wykupiteli swému, přinéſti nějakau milau oběť, obětug mu ſrdce swé; ſrdce hotowé pro něho ſebe zapřjti, wſſeho ſe odřjci, wſſecko obětowati. A nemáš-li takowé ſrdce, gſi-li otrokem žádoſtj swých, howjš-li překwrácenýmwáſſnjm a náruživoſtem, nemůžeš-li ſobě ničeho odřjci: nepřiſtupug k Pánu; nemáš, co bys obětował gemu! —

Ach, Pane, my gſme tak urputní w žádoſtech swých a neſkrocené myſli. Uč nás zapjrati ſebe ſamých, bychom krotili žádoſti swé a zemřeli hřjchu a neprawoſti; a takto w úplné odewzdanoſti gſauce hotowi pro tebe wſſeho ſe odřjci, wſſecko podſtaupiti, wſſe snáſſeti a obětowati, ſtali ſe hodnau obětj twau.

A odpowěd doſtawſſe we ſnách, aby ſe nenawraceli k Heródeſowi, nawrátili ſe ginau ceſtau do kraginy ſwé. Těmito ſlowy končj ſw. ewangeliſta zprámu ſwau. Znameney tuto, milý křeſťane, zprwu: gak maudře použjwá Bůh wſſelikých proſtředků k doſažennj a k uſkutečněnj záměrů swých. Ukrutnjk Heródes ſtrogil zrozenému Wykupiteli úklady. Aby ſe tjm ſpjſſe ubezpečil geho, chtěl ſe s giſtotau dowěděti o mjſtu narozenj geho. A k tomu měli mu býti nápomocni mudrci od wýchodu, gežto propauſſtěge, přikázal gim: aby, když naleznau djtě, zwěſtowali mu; ſtawě ſe, gakoby ſám ſe chtěl mu klaněti, wlaſtně ale hle-

[1]) Mat. 16, 24. [2]) K Galat. 5, 24.

Digitized by Google

dáge bezžiwotj geho. Wssak ale gesstě nepřissla hodina, aby Spasitel pro wykaupenj swěta umřel, a protož uložil Bůh, nebeský Otec, zachrániti ho; a tudjž i překaziti auklady Heródesowy. A k tomu použil welemaudře snů. Gežto mudrci dle stawu swého wykládánjm snů se zanásseli, dal gim Pán we snách pokynutj, aby se nenawraceli k Heródesowi, zároweň gim wnukl, že poznali tuto wyšssj rozkaz Božj. Tak musj Hospodinu slaužiti wssecko, a wsseho umj on welemaudře použjti k docjlenj toho, což w přemaudrých radách swých byl uložil. Gak ginak? Onť gest wssemocný Pán nebes i země, na pokynutj geho poslauchagj tworowé. — Zároweň gest welemaudrý zpráwce a ředitel swěta, kterýž w maudrosti wsse uspořádal a zařjdil. O, kdybychom gen byli pozorni a bedliwým okem uwažowali osudy lidské a wsse, co se s námi a wůkol nás děge, shledali bychom zagisté, gak často nepatrné a malicherné wěci, ano i zpozdilosti lidské musegj napomáhati k uskutečněnj rad a saudů Božjch, gakožto nástroge prozřetelnosti geho.

Znameney také, milý křesťane, dále: gak poslussni byli mudrcowé tito napomenutj Božjho. Gedwa že poznali z wnuknutj wyšssjho, že to nenj wůle Božj, aby se nawrátili k Heródesowi, giž poslauchagj a nawracugj se ginau cestau do kraginy swé. Kýž by gich w tom wssickni křesťané následowali! I k nám mluwj často Bůh a dáwá nám spasitelná wnuknutj, djlem u wnitř skrze hlas swědomj, djlem zewnitř skrze slowa zpowědlnjkowa neb kazatelowa, či skrze radu prawých a upřjmných přátel, aneb také skrze osudy a události, kteréž s námi a wůkol nás se děgj. Často béřeme před se neprawé wěci. Giž giž kráčjme, abychom wykonali podniknutj swá. Tu wssak pogjmá nás strach a hrůza a gakási newiditelná moc táhne nás nazpět. Což gest to giného než wnuknutj Božj, že neprawé gsau cesty nasse, abychom nastaupili ginau cestu? — Gindy zase chceme k neprawému skutku přiložiti rukau swau a giž gsme w tom spáchati ho. W tom ale dostane se nám kniha do ruky, kdež práwě se dočjtáme wýstrahy od neprawosti této, či slowo Božj, kteréž práwě slyssjme, gedná o wěci této aneb nesstastný osud, kterýž práwě přjtele neb sauseda potkal, otřásá námi a střežj nás; aneb se stawj weliké překážky předsewzetj nassemu w cestu. Co gest to, nežli pokynutj a wýstraha Božj, genž nám tuto dosti značj, že neprawá gest cesta, kamž spěcháme, abychom nastaupili ginau cestu. Ano, až posud napomjná a střežj nás dobrotiwý Bůh, abychom w zkázu neuběhli. Než my nedbáme na geho napomenutj, magjce toliko na zřeteli hřjssné žádosti a počjnánj swá, pjljme neprawými cestami ku zkáze. —

Pozorug také, milý křesťane, gak překazil Bůh lstiwé úklady Heródesowy. W prawdě chytře to nawlékl ukrutnjk tento, a giž myslel, že Ježjš neugde wraždiwé ruky geho. A hle Pán kyne, mudrci se wracj ginau cestau do wlasti swé, a — Heródes widj se zklamána. O, gak malicherná, gak malomocna gest zloba a zchytralost lidská proti maudrosti a swatosti Božj. Byť by sebe chytřegi rozkládala tenata swá a sebe lstiwěgi strogila úklady swé: proti Bohu a proti swatým welemaudrým radám geho nemůže ničeho, a posléze widj se zklamána w záměrech swých. A protož, když widjš, milý křesťane, gak chytře sobě zloba lidská počjná, když se ti bude zdáti, gakoby gisté bylo wjtězstwj gegj, a ctnost a sprawedlnost Božj ani nemohla déle ob-

Digitized by Google

ſtati; nebog ſe a nermutiž ſe. Rada Božj bude ſtáti a což ſe dle nj běge: a cožkoli ſe proti nj wážj a podniká — neprawoſt a neſſlechetnoſt, byť i byly ſebe chytřegi zoſnowány nitky gegj, bude překažena a nedogde, čehož docjliti zamýſſlela, a zklamáni a zahanbeni ſtáti budau ti, kdož ſe domnjwali lſtj ſwau překaziti rady Božj. Konečně také znameney pilně, milý křeſtane, co dj ſw. ewangelium: že mudrcowé nawrátili ſe ginau ceſtau do wlaſti ſwé. Pozorug dobře: Giná geſt ceſta, kteráž wede k Heródeſowi, to geſt k zahynutj, a giná, kteráž wede nás do prawé wlaſti, do wlaſti totiž nebeſké. Pán Ježjš to prawil ſám: „Široká brána a proſtranná ceſta geſt, kteráž wede k zahynutj, a mnoho geſt těch, kteřjž wcházegj ſkrze ni. Gak těſná brána a auzká ceſta geſt, kteráž wede k žiwotu; a málo geſt těch, kteřjž gi nalézagj“ [1])! Křeſtane milý, genž putugeš po ceſtách žiwota pozemſkého, pozaſtaw ſe, a pohlédni ſe a powaž: gakau ceſtau kráčjš? ge-li to ceſta úzká, kteráž tebe wede k prawé wlaſti, či geſt to ſſiroká ceſta, genž wede tebe k zahynutj? Rozpomeň ſe! — Snad kráčjš ceſtau ſſirokau, genž ſe zdá přjgemnau a ſchůdnau býti tobě, a kyne ti mnohými wnadami a rozkoſſemi, ale wede poſléze k Heródeſowi duſſi twau — ke zkáze; ach, ſnad gſi blížje gj, než gak ſe domnjwáš?! — J obrať ſe a nawrať ſe ginau ceſtau do wlaſti ſwé nebeſké. Kráčel-lis poſud ceſtau neprawoſti, nuže obrať ſe a naſtup ceſtu ctnoſti. Byl-lis poſud hrdý: budiž pokorným; byl-lis leniwoſti a wlažnoſti oddaný: budiž horliwým a wraucjm; byl-lis nelaſkawý a záwiſtiwý: budiž dobročinným a přegjcjm; byl-lis neſtřjdmý, budiž nynj ſtřjdmým a ſtřjzliwým; byl-lis chlipný a proſtopáſſný, budiž čiſtotným a ſkrownym a t. d. Ginak to býti nemůže. Obrátiti ſe muſjš a ginau ceſtau muſjš kráčeti. A nebudeš toho zagiſté litowati! Byť by ſe tobě zdála z počátku ceſta ſprawedlnoſti přjkrá a oſtrá, čjm déle bude tobě přjgemněgſſj a ſchůdněgſſj, tjm dřjw uwede tebe do prawé wlaſti, wlaſti nebeſké, kdež nalezneš Ježjſſe, Wykupitele ſwého a patkiti budeš w twář geho. Tamto, abychom wſſickni doſpěli, dopomáhey nám wſſemohaucj dobrotiwý Hoſpodin!

Modlitba cjrkewnj.

Bože, genž gſi Syna ſwého gednorozeného ſkrze hwězdu pohanům oznámiti ráčil; deyž nám, proſjme, kteřjž gſme tě giž z wjry poznali a přigali, abychom přiwedeni byli až na wýſoſt k ſpatřenj obličege twého. Skrze téhož Kriſta Pána. Amen.

[1]) Mat. 7, 13. 14.

Digitized by Google

Neděle prwnj po zgewenj Páně.

Ewangelium sw. Lukáſſe 2., w. 42—52.

Gdyž byl Pán Ježjš we dwanácti letech, wstupowali do Jerusaléma podlé obyčege dně swátečnjho; a když wykonawsse dny, se nawracowali, zůstalo djtě Ježjš w Jerusalémě, a nepoznali (toho) rodičowé geho. Domnjwagjce se pak, že by byl w zástupu, ussli den cesty, a hledali ho mezi přjbuznými a známými. A nenalezsse geg, nawrátili se do Jerusaléma, hledagjce ho. I stalo se, po třech dnech nalezli ho w chrámě, an sedj mezi učiteli poslauchage gich a otazuge se gich. Děsili pak se wssichni, kteřjž geg slyssely, nad rozumnostj a odpowědmi geho. A uzřewsse ho diwili se, a matka geho řekla k němu: Synu, proč gsi nám tak učinil? Ay, otec twůg a gá s bolestj hledali gsme tebe. I řekl k nim: Co gest, že gste mne hledali? Zdaliž gste newěděli, že w těch wěcech, kteréž gsau Otce mého, mussjm gá býti? A oni nesrozuměli slowu, kteréž mluwil k nim. I sstaupil s nimi, a přissel do Nazaréta, a byl poddán gim. A matka geho zachowáwala wssecka slowa ta w srdci swém. A Ježjš prospjwal maudrostj, wěkem a milostj u Boha i u lidj.

Wýklad.

Léta dětinstwj swého trávil Pán Ježjš w Nazarétě w domě swatého Josefa; a gsa podlé člowěčenstwj swého podroben zákonům přirozenosti lidské, žil tuto gako djtě w saukromj; anjž nám wypisuge pjsmo sw. co zwlásstnjho o něm, toliko sw. Lukáš wyprawuge gednu událost, kteráž se zběhla w dwanáctém roku stáří geho a zasluhuge wssecku pozornost nassi. Bylo totiž přikázáno zákonem[1]), aby každý muž israelský třikráte w roce přissel do chrámu jerusalemského na tři hlawnj wýročnj slawnosti, totiž: na slawnost přesnic, těhodnů a stanů a aby tamto powinnowanau Bohu poctu wzdáwal, zároweň i obětowal předepsanau oběť. Zákonu wssak wůbec stal se podrobeným každý israelský pacholjk, gak mile dosáhl dwanáctý rok stáří. Protož také Ježjš, posluſſen zákona tohoto, když byl we dwanácti letech, wstupowal s Josefem, pěstaunem swým, do Jerusaléma; k nimžto se i Maria, matka geho, ač negsauc zawázána, podlé obyčege zbožného připogila. Konala se právě toho času w

[1]) II. Mogž. 23, 14. a V. Mogž. 16, 16.

Digitized by Google

Jerusalémě slawnost welikonočnj, kterážto se slawila na památku wyswobozenj Israelských z utiskowánj egyptského a to následugjcjm způsobem. Čtrnáctého dne měsjce prwnjho, genž slowe klasowý (skoro w polowici dubna), odstranil se wselikỳ kwas ze přjbytku; pod wečer pak se zabjgeli w chrámě od kněžj beránci welikonočnj, giž desátého k tomu wyhljdnutj a chowanj: načež pak w noci se konala wečeře welikonočnj, kterézto wssak ne méně než deset a ne wjce než dwadcet osob účastenstwj mjti mohlo. Den tento gakož den přjprawy byl přjsnỳ půst. Potom následowala slawnost sama, kteráž trwala po sedm dnj; o kterýchž se gediné přesnic, totiž nekwasseného chleba, směło požjwati. Prwnj pak a poslednj den byl neyslawněgssj, tak že se na ty dni žádná služebná práce nekonala. Když pak wykonawsse dni swátečnj se nawracowali, zůstalo djtě Ježjš w Jerusalémě a nepoznali toho rodičowé geho; gežto se lid ze slawnosti w zástupech a snad také dle pohlawj oddělen domů ubjral: mohlo se tedy lehce státi, že se domnjwali, že by byl w giném zástupu mezi přjbuznými a známými; až pak ussedsse den cesty, sessli se pod wečer a nenalezsse ho, poznali, že ho tu nenj. Magjce za to, že w Jerusalémě zůstal, nawrátili se tam hledagjce ho po Jerusalémě, až pak po třech dnech nalezli ho w chrámě, an sedj mezi učiteli poslauchage gich a otazuge se gich. Bylotě totiž obyčegem u židů, že žáci we sskolách poslauchali učitele, sedjce djlem w nižssjch sstamnách, djlem i po zemi u nohau gegich kolem nich. Ježjš wssak neseděl, gako obyčegně činjwali učennjci, poslauchage neustále učitelů; ale on také se otazowal gich a odpowjdal gim a to takowým způsobem, že se wssickni děsili nad rozumnostj a odpowědmi geho; widauce totiž, ktorak dwanáctiletỳ pacholjk, domnělỳ syn tesařůw, kterýž nikdy nechodil do sskoly židowských učitelů, byl tak zběhlỳ w pjsmě a tak maudře se tázal a tak ostrowtipně odpowjdal, že samy učitele předčil. I Josef a Maria uzřewsse ho, diwili se, gežto ho mimo obyčeg nalezli mezi učiteli, an takowau maudrost na gewo pronássel, gakau od obyčegného djtěte očekáwati nelze. Ne gakoby ho chtěla pokárati neb chtěla o Božské maudrosti geho pochybowati; nýbrž sledugjc wjce přirozeného citu mateřského srdce swého, dj mu matka geho (bez pochyby saukromj): „Synu, proč gsi nám tak učinil?“ Gakoby chtěla říci: Proč gsi se od nás wzdálil, a proč gsi zůstal bez wědomj nasseho sám w chrámě? toto nám zagisté způsobilo welikau starost, tak že „otec twůg a gá s bolestj hledali gsme tebe.“ Nazywá swatỳ ewangelista tuto Josefa otcem Ježjssowým, mluwjc dle obecného smýsslenj lidu, kterýž wůbec swatého Josefa, pěstauna Ježjssowa, měl za otce geho. I řekl k nim Ježjš s wljdnau přjwětiwostj zdárného syna: Což gest, že gste mne hledali? Zdaliž gste newěděli, že w těch wěcech, kteréž gsau Otce mého, musjm gá býti? Gakoby chtěl říci: Neměli gste přjčiny hledati mne po městě a rmautiti se. Lehce gste se mohli domysliti, že negsem leč w chrámě; gežto gsa syn Otce nebeského, přislussj mně, abych se zdržowal w geho domě a zabýwal se těmi wěcmi, kteréž se ho týčj, a pro kteréž gsem na swět poslán. —

A oni (Josef a Maria) nesrozuměli slowu, kteréž mluwil k nim; dokládá sw. ewangelista dále; a to zagisté ne gakoby snad pochybowali o tom, že by

Digitized by Google

Pán Ježjš byl prawým Synem Božjm a tudjž i chrám w prawdě domem Otce geho: ale oni nemohli dosti pochopiti, co wlastně a zwlásstě myslil, an prawil, že w těch wěcech, kteréž gsau Otce geho, musj býti, newědauce, kteréř gsau wlastně ty wěci, w kterýchž má býti a kteréž má konati; což gim muselo býti tjm nepochopitelněgssj, poněwadž podiwných wěcj od něho očekáwali; a tudjž gim muselo přicházeti podiwné wssecko, co se s njm dálo. Maria wssak, panenská matka geho, zachowáwala wssecka slowa ta w srdci swém, přemjtagjc totiž myslj w tiché odewzdanosti, co Ježjš činil a mluwil, zároweň i uwažugjc u podiwenj, gak se počjnagj na něm plniti proroctwj dáwnowěká a což gj bylo od angela o něm zwěstowáno. Ježjš pak sestaupil s nimi (z Jerusaléma) a přissel do Nazaréta, a byl poddán gim; rozuměg dle lidské přirozenosti, kterauž měl z matky, ne ale dle přirozenosti Božské, dle kteréžto byl roweň Otci a nebyl žádnému podroben; neb gesstě nepřissel čas, aby zgewil lidu sláwu swau. Bylo to zagisté uloženo w radě Božj, gak učj sw. otcowé, aby nám Ježjš zůstawil mnohých důkazů pokory a skromnosti, kteréžto we wssech wěcech ssetřiti máme, zwlásstě pak také poslussenstwj a poddanosti k rodičům. Konečně uzawjrá sw. ewangelista wyprawowánj swé znamenitými slowy: „A Ježjš prospjwal maudrostj, wěkem a milostj u Boha i u lidj;“ což dle wýkladu sw. otců znamená: Gako Ježjš Kristus pokračowal u stářj, taktéž gewil denně wjce i Božskau maudrost a milost swau. Ježjš byl zagisté giž w autlém wěku swém wssemi poklady maudrosti, uměnj a milosti ozdoben a wyznačen. Co prawý Bůh nemohl Ježjš prospjwati ani maudrostj ani milostj. Gežto wssak bylo člowěčenstwj geho auzce slaučeno s Božstwjm w gedné osobě; mohl tedy Pán Ježjš dobře dle přirozenosti lidské wydáwati denně zřegměgssj důkazy maudrosti a milosti přebýwagjcj w něm w plnosti, a to dle zákonů přirozenosti, kteréž si gako Bůh wtěliw se, sám uložil a dle rad Božské maudrosti a prozřetelnosti swé. Protož dobře dokládá swatý Basilius, an pjsse: „Maudrostj prospjwal u Boha i u lidj, ne gakoby něgaký přjrůstek gj obdržel, gsa od počátku neskončená milost a maudrost; ale že tyto wěci lidem nepoznáwagjcjm gich se zponenáhla obgewily;“ an gak dokládá Theofilaktus „obgewenj se maudrosti gest giž pokrok a prospěch sám;“ a protož práwě twrdj ctihodný Beda: „Ježjš prospjwal, ne že by pokrokem času přigjmal, čehož by prwé neměl; nýbrž tjm, že pronássel na gewo dar milosti, gaký měl w plnosti.“

Rozgjmánj.

Gediný děg wyprawuge sw. ewangelista z mládj Ježjssowa, událost totiž dnessnjho sw. ewangelium; ostatně pak mlčj. A proč medle se newyprawuge wjce o mládj Ježjssowě, při gehožto wkročenj na zemi tak mnohé a znamenité wěci se dály? Zagisté z žádné giné přjčiny, než že po celý tento čas se s Ježjssem nic znamenitého nesběhlo.

Digitized by Google

Owssemk, kdyby chtěl swatý ewangelista hágky wyprawowati, měl by tuto mjsta a přjležitosti dosti, gak w skutku kacjřssij spisowatelé mnoho bágečného snili o mládj Ježjssowě: ale tok nowý důkaz hodnowěrnosti swatých ewangelistů, že tak málo o mladosti Ježjssowě wědj a pjssj. Syn Bożj zagistě, přigaw přirozenosť lidskau na se, stal se dle člowěčenstwj lidem we wssem podobným krom hřjchu, a tudjž trawil co djtě léta mladosti swé w domě otcowském w Nazarétě saukromj, rosta a dospjwage k powolánj swému. Aniž tu bylo třeba diwů a znamenj, gežto Kristus Pán nepřissel na odiw lidu; nýbrž ku spasenj geho; aniž započal giž konati djlo toto, a protož nebylo rozumné přjčiny, aby diwy činil.

Wssak ale, gako Kristus Pán, staw se člowěkem, wessel w poměry žiwota lidského, aby tyto naprawil, obnowil a poswětil: rowněž i, gsa djtkem, stal se wzorem a poswětitelem rodinného poměru mezi djtky a rodiči w přjběhu dnessnjho sw. ewangelium. A gedná událosť tato poskytuge nám dosti swětla, bychom se naučili u něho krásným a zpanilým ctnostem. Přistup tedy bljže, milý křesťane, a wiz Krista co pachole dwanáctileté, na kteréhožto gsi nedáwno gako na nowozrozeňátko w geslech s zaljbenjm patřil, — wiz giž w pacholeti tomto Božského Spasitele swého! — Přistupte pak bljže zwlásstě wy, autlé a newinné djtky, a popatřte naň, na wzor swůg, a učte se od něho, co wám gest činiti, abyste byly i wy zdárnými a dobrými djtky! — Přistupte také wy, křesťanssij rodičowé, bljže a znameneyte dobře: k čemu má směřowati péče wasse, nač přede wssjm máte zřetel mjti při wychowánj djtek, aby wydařili se wám! —

„Když byl Pán Ježjš we dwanácti letech, wstupowali do Jerusaléma podlé obyčege dne swátečnjho.“ Tak počjná swatý ewangelista wyprawowánj swé. Málo to slow, ale hognýobsah a důležitá naučenj, kteráž se w nich zahrnugj, zwlásstě pro tebe, křesťanský otče a křesťanská matko! Hle tuto widjš, čjm wsselike wychowánj djtek počjnati a nač ge zakládati máš, ač nechceš-li, by zklamána byla naděge, kteraužw ně skládáš. Gestik to sw. náboženstwj. Hle, panenská matka a sw. pěstaun Josef ubjragj se na slawnosť do Jerusaléma, a gsauce sami zbožné mysli, berau dwanáctiletého Ježjsse s sebau. A on kráčj ochotně do swatého města a chrámu, o kterémž tak mnoho utěsseného a krásného od nich slýchal. — A tak to mussj býti až posud. Giž záhy, w autlém mládj mussjš, otče milý a matko křesťanská, woditi djtě swé k nábožnosti a přidržowati ge, aby znalo Boha, ho ctilo, a s celau dussj oddané gemu w lásce a bázni dětinské plnilo swatý zákon geho. Djtě twé zagisté má giž k tomu schopnosť. Dusse dětinská nemá mjti toliko mysl na hříčky — ty gj nenasytj. Giž w srdci dětském ozýwá se gakási tagemná tauha po wyssjj bytnosti, po Bohu, gakýsi náboženský cit, kterýž ge táhne k Bohu, w němžto gediné pokoge docházj. K tomu gest tento náboženský cit dětinské dusse tak čistý, tak nepokalený, tak gasný, že lehce chápe a ochotně přigjmá, což se mu poskytuge ze sw. náboženstwj a s dussj geho gest tak spřjzněné. A protož neslýchagj djtky o ničem tak rády, gako když se gim wyprawuge o Bohu a o skutcjch geho, o chrámu a geho slawnostech, a co tuto widěti a slyssety gest. Protož mluw, křesťanský otče, mluw i ty, zbožná matko, mluwte s djtky swými rádi a často o wěcech těchto! Když na klině wassem sedjce se těssj z lásky wassj

Digitized by Google

a radugj z krásné přjrody a ze zpanilých tworů Božjch, wyprawugte gim o tom, kterýž toto wsse tak krásně učinil a zřjdil, o Bohu Hospodinu; wyprawugte gim o tom, kterýž wám i gim toto wsse dáwá, kterýž dáwá slunci wycházeti a zacházeti, dáwá prsseti a rosu padati, kterýž pokádá hwězdy nebeské a otwjrá ruku swau a naplňuge wsseliký žiwočich požehnánjm; wyprawugte gim o Bohu, Otci nebeském, kterýž se o toto wssecko stará a pečuge, kterýž ge chránj a opatruge, ge řjdj a zprawuge: rcete gim, že byste bez něho gak wy tak ani oni býti nemohli. Pak wyprawugte gim také o Synu Božjm, o Kristu Pánu. Rekněte gim: gak nám ho Bůh Otec poslal, gak se zrodil, gak se gim stal podobným, gsa djtko gako oni. Gak byl dobrý co djtko, zbožný, rodičům poddaný a gak prospjwal maudrostj, wěkem a milostj u Boha i u lidj. Rcete gim: gak potom Kristus Pán lidi milowal, a gak se staral o spasenj gegich, gak nuzným pomáhal, nemocné uzdrawowal, zarmaucené těssil, newědomé učil, gak zwlásstě djtky milowal, gak ge k sobě wolal a gim laskawě žehnal; gak ho ale zlj lidé nenáwiděli a pronásledowali, až ho posléze ukřižowali. Powězte gim také, že on to wssecko mile rád pro nás trpěl. A když pak wstaw z mrtwých wstaupil na nebesa a nawrátil se k Otci, sesłal na mjstě swém Ducha swatého, kterýž nám pomáhá, abychom učenj Pána Ježjsse poznáwali a dobřj byli, a tak se stali gednau wěčně blaženými. O, s gakau pozornostj bude poslauchati tebe djtko twé, přemilý otče, gak lpěti bude na ústech twých, křesťanská matko! Gak giž záhy zaplane láskau, kterauž tebe miluge, také k Otci nebeskému, a počne ho milowati a w něho synowsky se důwěřowati. Gak se tu rozssjřj dětinné srdce geho a těssiti se bude z Ježjssa, kterýž byl djtko gako ono, a gak wraucně rozmjtj se srdce geho k tomu, genž djtky tak welice milowal, a s gakau wděčnostj a autrpnostj přilne se útlau dussj swau k tomu, genž nám tak nesčjslně mnoho dobrého prokazowal a tak mnoho pro nás trpěl! — O, gak sstastné a blažené se tu cjtj srdce djtek! Kdo wyprawj onu rozkoš, kteráž opoguge dussi gegich, když slyssj a poznáwagj, po čemž, ač tagemně tauzilo srdce, pročež i stwořeno gest!? — Owssemť že tato ponětj o Bohu negsau při dětech z cela dokonalá, že w obrazu, kterýž si o Bohu twořj, mnoho se posud nalezá lidského. Wssak ale zdaliž nenj nasse poznánj Boha wůbec nedokonalé? „Nynj owssem widjme skrze zrcadlo w podobenstwj, k dokonalému wssak poznánj dospěgeme až na wěčnosti, kdežto, dá-li Bůh, twářj w twář ho spatřjme a poznáme, gakož i poznáni gsme“[1]). Ak gest tedy tato známost o Bohu při dětech nedokonalá, dostit na tom, gen když budj w srdci gegich city zbožnosti a pak w dalssjm wěku roste a zdokonaluge se tauž měrau, gakauž djtko prospjwá wěkem. — Než ale záhy, giž w autlém mládj djtky k nábožnosti wésti a přidržowati gest netoliko wěc možná, ale i na neywýš potřebná a prospěssná. Nebo gestli že, milý otče a drahá matko křesťanská, zanedbáte ge záhy giž w nábožnosti cwičiti, pozděgi se wám to nepodakj. Ach, když giž se přilnula mysl gegich k swětu a zabředla w marnostech geho, když nalézagj we wěcech tohoto swěta gedinau a swrchowanau rozkoš, když w dussi gegich giž se udusil wsseliký žálet k wyssjm a nebeským wěcem: tuť owssem

[1]) I. ku Kor. 13, 12.

Digitized by Google

muſj každý náboženſtý cit a každé zbožné hnutj ſrdce zaniknauti, a duſſe ſe takřka zbawuge perutj, na kteréhžž by ſe powznáſſela k Bohu a k wěcem nebeſkým; a pak čiň co čiň, giž nenj gim wjce k myſli Bůh a ſwaté náboženſtwj geho, a gakož tělesnj lidé nechápagj těch wěcj, kteréž Božj gſau, a konečně dle ſlow ſwatého Pawla, „chodj gako nepřátelé křjže Kriſtowa, gichžto konec geſt zahynutj, gichžto Bůh břicho geſt, a ſláwa w zahanbenj gegich, kteřjž (gediné) o zemſké wěci pečugj“ [1]). A proč? poněwadž ge rodičowé gegich pozdě začali k náboženſtwj wésti, a pozdě obráceli ſrdce gegich k wyššjm wěcem, když w žádoſti tohoto ſwěta byly giž zamotány. K tomu přigde geſtě to, že když ſe djtky pozdě k náboženoſti wedau, že ſe mrawnj wychowánj gegich ani nedařj. O, nebogj-li ſe djtky Boha, nemagj-li ho a ſwatý zákon geho na očjch a nemilugj-li ho: mluw co mluw, ſlibug, wyhrožug, dowozug, gakž chceš; nikdy gich neučinjš w prawdě ctnoſtné a zbožné. A když přigdau doby pokuſſenj, když ſe gim naſkytne přjležitoſt k hřjchu, když neprawoſt gim bude ſlibowati wnadných wýhod a rozkoſſj, když ge zlé přjklady a ſſpatné towaryšſtwo bude k neprawoſti lákati; když oſſemetnjci použigj wſſelikých umělj, by ge w oſidla nešeſti přilákali a ſwedli, ó běda gim, geſtli ſwaté náboženſtwj nepřebýwá w ſrdci gegich, a mocně na ně nepůſobj; běda gim, geſtli že giž záhy nepřiwykali mjti Boha wſſudy na očjch a geho ſe báti a ſwatý zákon geho nade wſſecko klásti! Ach, tehdáž nepoznagj ohawnoſt hřjchu, hlas ſwědomj umlkne, moc pokuſſenj ge onámj a oni zbaweni wſſj wyššjj poſily a podpory, kleſnau w pokuſſenj a ſtanau ſe obětj hřjchu a neprawoſti a ſnad nepowſtanau wjce! — Blaze ale djtěti, kteréž giž záhy ſe wedlo k tomu, aby mělo Boha na očjch a kráčelo wſſudy před obličegem geho. Blaze djtěti, kteréž giž w autlém uládj ſe učilo ctjti Hoſpodina Boha, gako Otce ſwého w Kriſtu Ježjſſi, a s upřjmnau láſkau ho milowati. Tomuť zagiſté nebudau přikázanj Božj těžká přicházeti, rádo a ochotně bude plniti, což Pán welj a láſka Kriſtowa bude puditi ge, wſſelikau neſnáz podſtaupiti, každay oběť přineſti, když toho ſwatá powinnoſt žádá; takowé djtě přemůže zagiſté wſſeliká pokuſſenj. A protož, rodičowé křeſtanſſtj, milugete-li oprawdu djtky ſwé, a žádáte-li, aby ſe wám zdařily, nuže wizteż to gedno, čehož geſt zapotřebj, a načež při wychowánj djtek ſwých přede wſſjm zřetel mjti muſjte — geſtiť to ſwaté náboženſtwj! — K tomu ge weďte giž záhy w autlém wěku, ſlowem i ſkutkem, toto budiž waſſj hlawnj péčj.

K neywýbornégſſjm matkám zaſluhuge giſtě přiwtělena býti matka ſwatého Frantiſſka Saleſia. Wodjwalať ho za ruku do chrámu, wyprawugjc mu na ceſtě, že geſt to dům Božj, a wſſtěpugjc do autlého ſrdce geho uctiwoſt k domu tomuto. Čjtala mu také žiwoty ſwatých, a nabjzela ho k náſledowánj gich. Nawſſtěwugjc pak chudé, brala ho s ſebau, a welela mu gim poſluhowati, aby takto ſrdce geho w útrpnoſti ſe cwičilo a ſjlilo. Dalſſj pak žiwot ſwatého Frantiſſka oſwědčil doſti, že, kdož na náboženſtwj zakládá wychowánj djtek, na pewnau ſkálu ſtawj.

Cjſař Konſtantin Weliký, miloval tři ſyny ſwé láſkau ſrdečnau; a protož měl neuſtálau péči o dobré a počeſtné zwedenj

[1]) K Filip. 3, 18. 19.

Digitized by Google

gegich. I swěřil gegich wychowánj mužům, kteřjž se stkwěli wssemi ctnostmi: aby takto netoliko učenjm ale i přjkladem w umělnj a w swatosti žiwota prospjwali. Byl-li od nich wzdálen, napomjnal gich snažně w listech swých: aby gim známost Boha a swatého náboženstwj wůbec nad wssecko zemské zbožj i nad samé králowstwj dražssj a wzácněgssj byla, aby byli cjrkwi Božj celým srdcem oddáni, a aby byli křesťané w prawém smyslu bez přetwářenj.

Odewzdáwagjc nábožná a sslechetná hraběnka Gondy swé syny pod zprávu swatého Vincence Paulánského, oswědčowala mu kkauc: „Mnohem wjce si přegi, aby ti, kteréž mi ráčil Pán Bůh swěřiti, byli gednau swatj na nebi, než aby se stali welicj na zemi.“ O, by tak smeyssleli wssickni křesťanssti rodičowé [1])!

„Když byl Pán Ježjš we dwanácti letech, wstupowali do Jerusaléma.“ Slowa tato wssak se týčj také a zwlásstě wás, milé djtky křesťanské. Ano, milé djtky, dossedsse wěku dwanácti let, negste wjce nedospělé, kterýchžto se zákon Božj gesstě netýče, gako byste nebyli powinny zachowáwati ho! Nikoliw. Od této doby patřjte giž k odrostlegssjm, a Bůh i lidé očekáwagj od wás wssjm prawem, že progewjte zbožnau a ctnau mysl we wssem, a že, gako Ježjš, se rády a ochotně podrobjte wssemu, což wám zákon Božj ukládá. Newymlauweyte se autlým mládjm swým; powažte raděgi a wezměte si to k srdci, gak daleko gste giž dospěly a gak mnoho máte a můžete wěděti, a gak mnoho Bůh i lidé od wás sslussně očekáwati mohau. Giž gste se naučily znáti Boha, slýchaly gste mnoho o geho gednorozeném Synu, Pánu a Spasiteli nassem, rowněž gste poznaly, gak welikým gest wás úkol, a gak wznessené gest určenj wasse na zemi i na nebi; taktéž wjte cestu a znáte prostředky, gakýmiž se můžete státi Bohu milými a bláženými. Nápodobně máte také giž srdce a můžete welebného Twůrce a laskawého Otce nebes upřjmnau wraucnostj milowati; giž to wraucně cjtjte, že se dobrotiwému Wykupiteli swému ze wssj sjly swé oddati mussjte: posléze pak poznáwáte také, že gste zawázány rodičům láskau a wssjm, seč w této lásce gste, gakož i bratřjm a sestrám, přátelům a sausedům a bližnjmu wůbec, zwlásstě pak potřebným. W prawdě negste wjce nedospělé. Bůh a lidé hledj na wás a očekáwagj od wás, že se budete powažowati za podrobené zákonu Božjmu a budete ho poslussny. O, týž byste wssickny w tomto stáří poznaly, co gste, co můžete a co wám dle zákona Božjho činiti přislussj! O, nezapomeňte w tomto wěku swém na to: že mussjte giž oprawdu započjti, a pomalu se wzdáti křiček dětinských a oprawdiwě a statečně k tomu kráčeti, o to se snažiti, a o to usilowati, což Bůh chce a swatý geho zákon welj, což zdobj ducha a sslechtj srdce, a čjmž byste se stali Bohu milými a bližnjmu prospěssnými. O, dwanáctý rok wěku gest důležitý rok!

Ach, Pane, gen ną usslechtilé mládj následuge utěssené a blažené stáří! Propůgč tedy milostiwě, aby nasse mládež přjklad Božského Syna twého měla na očjch a we swědomitém a ochotném plnění zákona twého wyhledáwala rozkoš a slávu swau.

„A když, wykonawsse dny, se nawracowali, zůstalo djtě Ježjš w Jerusaléměa nepoznali (toho)

[1]) Wiz Macana Wýbor str. 295.

rodičowé geho.“ Dwě otázky namjtagj se tuto bezděky pozorně uważugjcjmu slowa tato; totiž: Zdaliž nepochybil swatý Josef a Panna Maria, że pustili Ježisse s očj, a zůstawili ho sobě, nepozorugjce, że zůstal zpět w Jerusalémě; a pak, zdaliž gednal Pán Ježiš prawě, když bez wědomj rodičůw swých zůstal w Jerusalémě a gim takowau staroſt způsobil? Důležité to zagisté otázky, z ohledu gichž nelze nám dlauho w pochybnosti dljti, ač nechceme-li o swatosti této rodiny pochybowati. Co se wssak prwnj otázky této dotýče, patrno, że pečliwj rodičowé Ježisſowi dalecj gsau wsseliké předhůzky, gakoby neměli dostatečné péče o Ježisse. Zprwu slussj znamenati, że dwanáctiletý pacholjk we wýchodnjch kraginách bywá giž dospělegssj než u nás, a tudjž że wětssj swobody se mu dopřjti může; což se tjm spjsse mohlo státi u Ježisse, „w němžto wssecky poklady maudrosti a uměnj Božjho byly skryty,“ a kterýž zagisté při mnohých příležitostech dal negedněch důkazů opatrnosti a powážliwosti swé, tak że nebylo třeba úzkostliwě ho střežiti. Nad to wjme, że lid se wracel domů w zástupjch, a k tomu, gakž wjře podobno, dle pohlawj oddělených, tuk se mohli lehce wracugjcj se rodičowé geho domnjwati, że gest mezi přjbuznými a známými. Gak nám wyprawuge stará powěst, bylo to obyčegem u obywatelů nazaretských, że dáwali zarnauceným radu: „Gdiž k synu Josefowu, a budeš potěssen;“ tolik zagisté působilo giž pauhé zkenj na přjwětiwau twář geho, i když mlčel. Za sslastné se museli tedy pokládati přjbuznj a známj swaté rodiny této, když gim bylo popřjno okolo sebe mjti milostné pachole toto a býti bljže gemu, genž nebeskau blahost wůkol sebe ssjkil. A mezi nimi nalézal se Ježiš, prawě když přissel čas k odchodu; a když se od nich ubjral, nemohli se ginak domeyssleti, než że se béře k rodičům swým, „on wssak zůstal w Jerusalémě.“ Ký diw tedy, że rodičowé nepohřessili ho? Ale tomu se diwiti lze, że křesťanssti rodičowé záhy paussťegj s očj swé djtky, o kterýchž dobře wědj, że nezůstáwagj w Jerusalémě ani we chrámě, nýbrž że se berau na mjsta a kráčegj do společnosti, kdež gim hrozj patrné nebezpečenstwj dusse a zkáza mrawnj. Hle, matko křesťanská, dcera twá ubjrá se pod wečer pryč, giž čeká na ni daw chlipných rozkossnjků, kráčj w mjsta, z kterýchž se stud a počestnost wystěhowaly, a snad tam messká do pozdnj noci, a snad to činj negednau ale kolikkráte: a ty toho nepozoruges aneb o tom nechceš wěděti?! — A ty, křesťanský otče, ty znáš syna swého, znáš geho spády, wjš dobře, że to nenj chrám ani sskola, kam se odchyluge; smutná zkussenost tebe giž poučila dosti, że kráčjwá do Jericha, kdež padá mezi lotry; a ty předc geg paussjé záhy s očj a nepozoruges, či nechces pozorowati, kde gest syn twůg, kde messká?! — Čj gest wina wětssj, Marie a Josefa, když nepoznali toho, że Ježiš zůstal w chrámě; aneb wasse, křesťanssti rodičowé, když djtky swé klopotné a snad giž w mnohem pokleslé záhy s očj paussťjte, aniž toho znamenáte neb znamenati nechcete, kde zůstáwagj, kde messkagj, a gak se bawj. Ach, tak gest weliká zkáza wěku nasseho, kteráž makj a russj wssecku práci a snaženj wychowánj: że mnozj rodičowé djtky swé, gak mile gen poodrostau, zcela s očj paussťegj, a mnoho si gich newssjmagj, nedbagjce o to, kam kráčjwagj, s kým obcugj, gakých společnosti si hledj — a takto se stáwagj kořistj swůdců a bezbožnjků. Křesťanský otče a křesťanská matko, nedj se wám: abyste ge měli pokáde na wodjtku? ale tolik si

Digitized by Google

wsstěpte w mysl: Měgte bedliwý zřetel na ně a nepausstěgte gich s očj ani tehdáž, když poodrostau. Wizte, s kým obcugj, čjm se bawj, kam kráčjwagj a kde messkáwagj: a tuto buďte gim upřjmnými rádci, laskawými karateli a dobromyslnými wůdci, aby se neodchýlili na bezcestj, a bez wasseho wědomj messkagjce a zůstáwagjce, kdež by messkati a zůstáwati neměli, aby neuběhli w zkázu a nezmařili pogednau, což gste mnohau pracj byli wystawěli a wzdělali.

Ach, Pane, ty neylépe znáš, co stogj wychowánj djtek, a gak snadno se pokazj, což mnohau nesnázj se wzdělalo: deyž otcům a matkám křesťanským potřebného swětla maudrosti, aby poodrostlých djtek swých zcela s očj nespausstěli, nýbrž i tuto w maudré kázni ge na zřeteli magjce, wsselikého potěssenj se na nich dočkali. —

Neležj-li ale wina na rodičjch, ležj tedy na Pánu Ježjssi samém, že bez wědomj gegich zůstal w Jerusalémě a takowau starost a bolest gim způsobil. Tak owssem by se mohlo zdáti mnohému. Wssak uwažugjce wěc tuto bljže, shledáme ginak. Owssem, kdyby Pán Ježjš byl pauhý člowěk, pauhý syn lidský, a takowý, gaké obyčegně nasse djtky býwagj, mohlo by se zdáti, že alespoň negednal tuto tak, gakž by se od zdařilého djtka očekáwalo; a wssak nesmjme nikdy zapomenauti, že Pán Ježjš i tuto gest Syn Božj, prawý Bůh, a že má zwlásstnj postawenj na swětě i k rodičům swým, a že tedy gednánj geho podlé obyčegného měřjtka posuzowati nelze. Kristus Pán gedná tuto gakožto Syn Božj, a tudjž neslussj nám krátkozrakým, ho posuzowati, aniž potřebuge omluwy nassj, genž nás wssechny před Otcem osprawedlnil. Dostiť nám na tom, že wjme: že zůstal w Jerusalémě, protože tak chtěl; wjmeť zagisté, že dobře gednal, byť bychom i newěděli, proč takto gednal. Než ale my známe také přjčiny a wyšssj ohledy, z kterýchž zůstal Pán Ježjš w Jerusalémě. Neb byť by i slusselo na Ježjsse, gakožto na syna lidského, aby se nawrátil s rodiči swými do Nazaréta, do domu otcowského, mělť Ježjš gakožto Syn Božj docela giný a zwlásstnj dům otcowský, dům totiž Otce swého nebeského, za gakowýž se pokládal toho času chrám jerusalemský. Zde u welebné samotě chrámowé připrawowal Syn Božj, gakž to činil osmnácte let pozděgi na paussti, djlo úřadu swého wykupitelského a založenj nowého Jerusaléma. Tuto se modlil gakož weliký kněz za swé bratry, a položil se giž w duchu za oběť za wssecky; geho lože byla podlaha kamenná w sjni chrámowé, geho pokrm byla skýwa chleba, kteréž mu snad něgaký služebnjk chrámu poskytl, až pak obrátil na se pozornost učitelů a kněžj, kteřjž ho wzali k sobě, kdežto pak z geho skromných otázek a řečj Božská wyswjtala maudrost, kteráž ge naplnila podiwenjm, a rozžala prwnj paprsslek maudrosti a milosti swatého ewangelium w srdcjch gegich, a oswjtila ge. Proto tedy zůstal Ježjš zpět w chrámě; on tu zůstal gako Božský Wykupitel pro nás a pro spasenj nasse; a tuť owssem musel ustaupiti wsseliký lidský ohled, a Ježjš nemá potřebj žádné omluwy od nás.

Také-li se to může řjci o nassich djtkách? Owssem, kdyby byly nasse djtky weskrz dobré a zdárné, a we wssem wyhledáwali, což dobrého a prawého gest, dalo by se arciť omluwiti, když by bez wědomj rodičů něco podnikly, o čemž by giž zprwu mohly rozumně sauditi, že tomu připustj rodiče gegich, neb že to dokonce schwálj. A wssak mnoho-li nalézáme takowých djtek? Gaké gsau obyčegně nasse djtky? — Protož třeba, aby rodičowé stáli gim wždy po boku a

bránili nerozumu gegich swau maudrosti a zkussenosti, gakož i hřissným podnikánjm gegich slowem i skutkem na odpor se stawěli. A protož také třeba, aby djtky podtagj a bez wůle rodičů nic důležitého nepodnikaly, aby se gich dřjwe na wssecko tázaly, a ke wssemu o dowolenj žádaly. — Protož, milý synu neb křesťanská dcero! nečiň ničeho bez wědomj a připusstěnj rodičů swých. Nemůže to ginak býti. Wždyť gste gesstě nezkussenj a w mnohém newědomj; a posud wás lákagj slepé žádosti srdce k mnohým wěcem, což gest proti Bohu a spasenj wassemu na odpor. Nercete: s námi to tak nenj, u nás se nenj čeho obáwati, giž gsme rozumnj dosti a neobmeyssljme nic zlého. Nercete: to neb ono můžeme činiti bez wědomj rodičů; wždyť gsau tak diwnj a nedowolugj nám ani toho neymenssjho a sebe newinněgssjho wyraženj; mohau to djtky giných rodičů, proč bychom my to nemohly? — Ne tak synu a dcero křesťanská! — Taž se gen gich, a pros gen o dowolenj i k tomu, což se tobě zdá prawým a dobrým býti. Čjm swé tagné gednánj omlauwáš, gest zagisté klam a osprawedlňowánj neprawých žádostj. Wěř, že gsi posud zaslepen a opantán hřissnými náklonnostmi! Budeš-li se wzdalowati rodičů swých, budeš se wzdalowati maudrosti a kázně, a zahyneš. Ale k tomu se přičiň a wynasnaž se ze wssj sjly swé: abys rostl denně wjce w maudrosti, powážliwosti, opatrnosti, přemáhánj sebe samého, wůbec w ctnosti a ctné odhodlanosti: pak propustj tebe rodiče z uzdy swé kázně tauž měrau, gakauž w ctnosti pokračuges, a pak budeš moci mnoho činiti bez wědomj gegich, poněwadž nikdy nebudeš činiti, což by bylo proti wůli Božj.

„A hledali ho mezi přjbuznými a známými. A nenalezsse ho, nawrátili se do Jerusaléma, hledagjce ho.“ Kdož nechápe tuto, gaký asi zármutek naplnil srdce Marie panny a swatého pěstauna, když zpozorowali, že Ježíš nenj s nimi. Kdo wyprawj, gakau měli bolest, když pak poznali, že nenj w zástupu ani mezi přjbuznými a známými? Ne gakoby se Maria snad obáwala, aby se mu něco zlého nepřihodilo, aneb snad miláček gegj nepřissel do zlých rukau, do sspatných společnosti či mezi zlé towaryšstwo. Wědělat dobře zagisté, kým gest Syn gegj, znalat ho gakožto wtěleného Syna Božjho, a kořila se Božské maudrosti, kteráž bytostně přebýwala w něm; aniž zapomenula, že mu nemůže hroziti nebezpečj, kteréž by předwjdati a od sebe odwrátiti nemohl; rownětž i měla za to, že wsseliké činy a kroky geho byly dobře uwáženy a že tudjž gsau prawé. A wssak tjm wssjm nedala se ukogiti blahoslawená matka. Wždyť ztratila Ježisse, genž byl neywzácněgssj klénot srdce gegjho: ztratila Ježisse, neysladssj rozkoš srdce swého; ztratila Ježisse, swé djtě gediné, spolu i swé gediné a neywyššjj dobré, swau útěchu a swau blaženost. Gak neměla tedy ztráta toho, gehožto wjce než sebe milowala, naplniti dussi gegj hořem a bolestj, kteráž překwyssuge wsselikau mysl. O, kdo pochopj, co pocjtila tuto Maria, ten také pochopj slowa, kteráž prawila k Ježjssowi, nalezuuwssi ho: „Synu, proč gsi nám tak učinil? Ay, otec twůg a gá s bolestj hledali gsme tebe.“ W prawdě bylo by to cosi podiwného, kdyby Maria tuto netečnau a nepohnutau byla zůstala. Ježisse ztratiti a při tom žádného zármutku nemjti, gest zagisté wěc ta neydiwněgssj. A předc gsau mnozj — kdo by tomu wěřil? — ach, gsau přemnozj

křesťané, kteřjž takto gednagj. Tratj Ježjsse — a kdož to newj? — tratj ho hřjchem, a nelekagj se, anjž se toho hrozj, anjž cjtj gakausi bolest ze ztráty této. A předc gest ztráta gegich z ohledu Ježjsse mnohem horssj a želu hodněgssj, než ona swatého Josefa a Marie panny. Titok zagisté ztratili Ježjsse bez winy; ale ztráta, kteráž se děge hřjssnjku, an tratj Ježjsse, stáwá se geho winau. Wzdyť to wj, že každým hřjchem tratj Ježjsse, a chce tomu, aby ho ztratil. Kdykoliw těžký hřjch pásse, gest, gakoby řekl Ježjssi, Pánu swému: „Odegdiž ode mne, nechci tě wjce mjti!“ — O milý křesťane, ztratil-li gsi Ježjsse swého hřjchem, nechtěg býti netečným. Otewři swé oči a pozney předc gednau: že ztráta Ježjsse gest ztráta, kteráž se nedá dosti oplakati! Když Esau znamenal, že přissel o právo prworozenstwj, upadl w takowau těžkomyslnost a nařjkal sobě tak hořce, že gakž dj pjsmo, zařwal křikem welikým [1]). Podobně i když se dostala zpráwa Dawidowi o zawražděnj syna geho Absolona, wolal hořkým pláčem: „Synu můg Absolone, Absolone synu můg; kdož mi dá, abych gá umřel za tebe“ [2])! Rowněž se dočjtáme w pjsmě swatém, že když se rozmesla w Silo smutná zpráwa, že archa umluwy padla w ruce Filisstjnských, Heli, welký kněz, uleknut, mrtew k zemi padl; a že nad to panowala w městě takowá hrůza a takowý zármutek wssecky dogal — „že kwjlelo wssecko město“ [3]). A předc což gest ztráta prworozenstwj, neb ztráta syna aneb archy umluwy proti oné ztrátě, gakauž trpj hřjssnjk, kdykoliw tratj Ježjsse, Pána a Boha swého!? O dusse křesťanská, nechceš-li tomu wěřiti, taž se Samsona, co gest to ztratiti Pána Boha swého? A on ti řekne: Boha ztratiti gest, tolik co ztratiti wssecku sjlu a zmužilost dusse swé. Taž se Saula a on ti odpowj: Boha ztratiti gest, ztratiti korunu, kterauž mu nebesa sama na hlawu postawila. Taž se posléze lidu israelského samého, a on ti řekne: že kdykoliw se odwrátil od Boha swého, hned mor, hned wálka, hned nepřátelé, hned hlad a tisjcerá protiwenstwj ho stjhaly. A wssak toto wssecko nepostačuge wyslowiti, co gest to, ztratiti Pána a Boha swého, Krista Ježjsse! Mluw tedy sám, ty žalmisto Páně, genž w Božských wěcech zwlásstě gsi oswjcen a wypowěz: co gest to ztratiti Boha swého? Boha ztratiti, dj on, gest tolik, gako ztratiti neywětssjho dobrodince swého; ztratiti trpěliwost w protiwenstwj, sjlu w nesnázjch, útěchu w strastech, požehnánj w pracech, pomoc a podporu w pokussenj, ochranu w nebezpečenstwj. Pán totiž gest spraweduliwému wssjm we wssem. Protož wolá žalmista Páně: „W Bohu gest spasenj mé a sláwa má, Bůh gest pomoc má a naděge má w Bohu gest; Hospodin gest sjla má, Hospodin ge tworz má, a útočisstě mé a wysswoboditel můg“ [4]). — „Bůh gest zpomocnjk můg, obrance můg, a roh spasenj mého a ochranitel můg [5]); nebo tworz má a autočisstě mé gsi ty, ty gsi čáka má, Pane Hospodine, naděge má od mladosti mé“ [6]). — O Boże, gaká to ztráta, ztratiti Ježjsse, Pána a Boha swého! A ta by se neměla hořkými slzami oplakáwati dnem i nocj? — O, gestli toho gesstě nepochopuges, křesťanská dusse, nuže tedy uwaž gen: co gest dusse bez Ježjsse, Pána a Boha swého? Popatř gen na ratolest ukatau od řeře swého a rci, gakých owocj očekáwáš od nj?

[1]) I. Mogž. 27, 34. [2]) II. Král. 18, 33. [3]) I. Král. 4, 13. [4]) Žalm 61, 8. [5]) 17, 2. 3. [6]) 70, 5. 7.

Digitized by Google

Zagisté nižádných. A proč? Protože, djš, oddělena gest od keře swého, tudjž se nehodj k ničemu, leč aby byla wržena do ohně a spálena. Wšak ale slyš, co dj sám Božský Wykupitel: „Gako ratoleſt nemůže nésti owoce, nezůstane-li při kmenu: tak ani wy, leč zůstanete-li we mně. Gák gsem winný kmen, wy (gste) ratoleſti: kdo zůstáwá we mně a gá w něm, ten nese owoce mnohé: nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Gestliže kdo we mně nezůstane, wywržen bude wen gako ratoleſt, i uschne a seberau ho, a uwrhnau na oheň a shořj“ [1]). Ach můg Boże! Gako ratoleſt bez keře nenese owoce, poněwadž bez keře wadne, podobně nemůže ani dusse bez Krista nic spasitedlného učiniti, poněwadž gest bez něho duchownĕ mrtwá. O hřjssnjci, wolá sw. Auğustin, teď byste měli předc gednau uwážiti, gak welkau ztrátu trpjte, když ztrácjte Ježjsse. Od té doby, co odstaupil od wás, odstaupil od wás s njm prawý žiwot, a gakož máte za mrtwé tělo, od kteréhož se dusse oddělila, rowněž musjte také pokládati za mrtwau dussi, od kteréž se wzdálil Bůh. „Žiwot těla twého,“ dj on, „gest dusse twá: žiwot dusse twé gest Bůh twůg. Gakož umjrá tělo, když dussi tratj; rowněž umjrá dusse, když tratj Boha“ [2]). A nenj to žalostihodná ztráta? ztratiti žiwot dusse? Zdaliž to nenj smrt, pro kterauž bychom měli cediti potoky slz. Ach, ztráta dobrého přjtele wywozuge nezkjdka hogné a hořké slzy z očjch nassich a žalostná úpěnj ze srdcj, a při smrti wlastnj dusse swé zůstáwáme netečnj — bez pohnutj. „Kdybys,“ dokládá swatý Cyprian, „kdybys ztratil gediného z miláčků swých časnau smrtj, wzdychal bys a plakal bys hořce: a hle, nynj gsi ztratil bjdně dussi swau, kteráž duchownĕ zemřela, a předc hořce nepláčeš a newzdycháš bez ustánj“ [3])?! — „A zdaliž to nenj zpozdilost,“ wolá tu opět swatý Auğustin, „že běduges bolestně nad tělem, z kteréhož dusse wyssla, a nad dussj, od kteréž se Bůh odlaučil, ani málo nenařjkáš sobě“ [4])?

A w skutku, můg Ježjssi, kdy máme wjce cediti slz, gestli ne tehdáž, když gsme ztratili tebe? Zdaliž může potkati nás wětssj nesstěstj, než když odstaupjš od nás, a dusse nasse má býti bez tebe, neywyššjho dobra, bez tebe, žiwota prawého, bez tebe, Pána a Boha swého? O neydražssj Spasiteli! dey ak raděgi ztratjme wssecky statky tohoto swěta, než abychom ztratili tebe. A mělo-li by nás kdy to nesstěstj potkati, že bychom tebe ztratili, učiň, za to tě srdečně prosjme, skrze neskončené zásluhy twé, abychom poznali welikau ztrátu swau, a želeli gj hořkými slzami. A poněwadž gsme tebe — bolestně wyznáwáme, — za předessléhо času tak často ztráceli: oswědčugeme wěrně, že nechceme ustáwati po celý wěk srdečně toho želeti. —

A wssak rodiče Ježjssowi truchlili netoliko nad ztrátau Páně; ale oni také ho bez prodlenj hledali. Zprwu sice mezi přjbuznými a známými, pak nenalezsse, hledali ho i w Jerusalémě. „Otec twůg a gá s bolestj hledali gsme tebe; oswědčuge mu sama zarmaucená matka. A podobně musjš gednati i ty, milý křesťane, ztratil-li gsi Ježjsse, Pána a Boha swého. Tuť zagisté nezbýwá ti nic giného, než abyssi ho bez prodlenj hledal. O Michowi, posstilém to ctiteli falessných bohů, čte se w knize saudců: že když mu modly, kteréž si byl sám udělal, odcizeny byly, že

[1]) Jan 15, 4—6. [2]) Aug. tract. 47. in Joan. [3]) De laps. n. 104. [4]) Sermo 13. de sanctis.

Digitized by Google

swolaw čeleď swau, běžel za zlodĕgi a křičel za nimi. A když tito ohledsse se řekli mu: „Co chceš, proč křičjš?“ Odpowěděl gim: „Bohy mé, kteréž gsem sobě udělal, wzali gste, ... a prawjte, co gest ti“ [1])? — Eyhle! gestli modlosluženjk nessetkj žádného potu, žádné práce, žádného namáhánj, aby domnělé bohy swé, bjdné to modly, opět obdržel: gak může křesťan zůstati pokognym, ztratiw Boha swého, Boha djm, od něhožto celý záwisj; Boha, bez něhožto nemá sjly, ani žiwota. Zdaliž nemá wssemožně wynasnažiti se, aby ho opět zjskal? Než ale, bohužel, děge se ginak. Ztratj-li se komu prsten neb penjz aneb nějaké milé zwjřátko, gaká tu péče, gaké tu sháněnj, co se obětuge, co se wážj, aby se nalezlo. Ztratj-li se zdrawj, s gakau rychlostj běžj se k lékaři, do lékárny a užjwá se wsseho, by se zdrawj opět nabylo. A ztratj-li kdo Pána a Boha swého — nečinj toho neymenssjho, aby ho opět nalezl. Každá ztráta se hledj nahraditi; toliko ztráta Božj snássj se lhostegně. A co při tom gest neyhorssj to, že čjm déle odkládáme hledati Boha, tjm tjžegi gest k nalezenj. Přjčina toho ležj na bjledni. Bůh totiž gest swětlo nasseho rozumu, oheň nasseho srdce, lék nassich ran, a sjla nassj dusse. Čjm wjce odkládáme ho hledati, tjm wjce se zatemňuge náš rozum, srdce stydne a rány dusse se rozkwassugj a wůbec duch slábne: a tjm také se děge, že gakž dobře twrdj swatý Řehoř, křjssnjk při swé ohromě bywá denně wjce necitedlným, čjm wjce roste a množj se neduh geho. „Čjm déle, tak znj slowa geho, nás Twůrce opaussťj, tjm necitedlněgi zatwrzuge se srdce nasse a stáwá se bjdným způsobem denně tjm bezpečněgssjm, čjm horssj gest“ [2]). A tak se děge, že křjssnjk, kterýž dlauho žige bez Boha, posléze ho buď nehledá aneb dokonce nenalézá. — A protož dobře wolá Jsaiáš, prorok Božj: „Hledeyte Hospodina, pokawadž může nalezen býti: wzýweyte ho, pokudž bljzko gest“ [3])! A to tjm spjsse, an nenj tak těžce k nalezenj, budeme-li ho upřjmně hledati. Onť zagisté přibljžj se k nám, když ho budeme wolati, a obrátjme-li se k němu, obrátj on se k nám. Zpupná mysl wypudila ho, pokorné srdce wssak způsobj opětné nawrácenj geho. Pán zagisté gest hotow w tuto dobu dáti se tobě nalézti, nesstastná dusse, kteráž gsi ho křjchem ztratila; nežádá wjce od tebe než, aby gsi zwolala zkraussenym srdcem: „Pane! hle gá přicházjm k tobě, obrat se i ty opět ke mně! obžiw, prosjm tebe, obžiw dussi tuto poznowu přjtomnostj swau; wždyť nechci a nemohu bez tebe déle žjti!“ Takto rci, milý křesťane, a wiz, a měg za to, že byl gsi i bez Boha tuto stál, bez něho z tohoto mjsta neodegdeš!

Wzbuď, ó Pane, we wssech, genž křjchem tebe ztratili, ducha wraucj kagicnosti: aby tebe u wssj horliwosti hledali, hledaného nalezli a nalezeného se wssj bedliwostj chowali w srdcjch swých.

„A nenalezsse ho nawrátili se do Jerusaléma hledagjce ho.“ — Gaká to láska, gaká to péče mateřského a otcowského srdce! Gak gest bedliwá, gak gest neunawná, gak obětowná, gak staroslliwá! — Tak to učinil Bůh sám. O, kdožkoliw uwažuge tisjcera tisjců laskawých a pečliwých srdcj mateřských a otcowských, žasneš, wiz a dobře

[1]) Saubc. 18. [2]) L. 9. mor. c. 34. [3]) Is. 55, 6.

Digitized by Google

znameney: že to sám Bůh tak učinil! Pozney z toho geho maudrost a geho lásku a weleb gi! Ach, co by bylo z djtek, co z pokolenj lidského, kdyby mu Pán hned, gak se zrodj, a djwe než může poznati a pochopiti malomocnost swau a prositi o pomoc, nepostawil po boku laskawé srdce otce a matky, kteréž dobře rozumj pláči a nářku geho, a neprossené ugjmá se robátka slabého a od této chwjle neustále o ně pečuge!? — O, djtě! hle tyto dnem i nocj nad tebau bdjcj, wsseliké nebezpečenstwj a zlé od tebe odwracugjcj, o wýživu twau a zachowánj twé tak wraucně pečugjcj rodiče, — nezapomeň na to nikdy — Bůh gest to, kterýž ge tobě dal! Uzney tu předc dobrotu a lásku geho! — Wssak ale na tom nenj gesstě dosti. Řekni gen upřjmně: zdaliž můžeš sčjsti hodiny aneb noci, kteréž probděla starostliwá matka u kolébky twé či u bolestného lůžka twého? Můžeš pochopiti péče, kterauž o tebe měla? neb můžeš poznati a oceniti nesnáze a namáhánj, kteréž pro tebe podstanpila? Aneb možno-li ti dosti oceniti břjmě dne i horka, kteréž pro tebe snássel otec twůg, mozoly, kterýchž si pro tebe nadělal, oběti, kteréž pro tebe přinássel a wsseliké swjzle a nesnáze, kterýmž se k wůli tebe a pro twé wychowánj podrobil? Uwaž gen, co wssecko se nemusj činiti pro nemluwně, pro djtko, než gen poněkud poodroste. A ay, toto wssecko a snad mnohem wjce a u wětssj mjře činilo se i tobě a pro tebe! A když gsi giž powyrostl a umjš to oceniti, synu a dcero křesťanská! nezapomeňte na to nikdy, nezapomeňte na péči matky swé a na starost otce swého! — A když tě Pán powolá pryč wen z domu otcowského, zanechte doua wděčné srdce swé, aneb wezměte ge raděgi sebau a přičiňte se alespoň, láskau a wděčnostj odslauziti se gim za laskawau péči gegich, a kdyby gednau wassj pomoci potřebowali: newáhejte gim přispěti. Nikdy nemáte zapomenauti, gak mnoho gste gim dlužni. Jezjš, přjklad wáš, wyssel z domu otcowského a wjce se do něho nenawrátil. Duch geho wedl geg k welikému djlu wykaupenj a wůle Otce nebeského na křjž. A wssak umjrage nezapomennl na milowanau rodičku swau pod křjžem stogjcj; a aby nezůstala bez podpory, dj k Janowi milačkowi: „Ey matka twá!“ a k matce: „Ey syn twůg!“

Krásný obraz synowské lásky a wděčnosti naléza se prý u čápů. Toho se dočjtáme u swatého Ambrože. „Uwažmež,“ pjsse nadčečený učitel cjrkwe, gak synowská láska čápa předcj nezřjdka opatrnost a wděčnost rozumných tworů. Když starý čáp w slabosti swé klesá . . . stogj mu mladé plémě po boku a zahřjwá ho swými perutěmi. A co mám gesstě řjci, snássegj pokrm a živj ho, ano dosazugj, co mu přirozenost odepřela, totiž nosj ho na zádech a poletugj s njm do cizjch kragin, když se stěhugj. Ach, kdo by se neostýchal mdlého starce wzjti na ramena? Ptactwu wssak nenj za těžké, co se z synowské lásky děge, gim nenj obtjžné, čjm se dluh přirozenosti zplácj. Ptactwo se nezpěčuge živiti starého otce, což konati se mnozj lidé zdrahagj, byť i potřeba toho gim kázala a trestu se obávati měli. Ptactwo toto newjže psaný nýbrž přirozený zákon, ono se podrobilo této službě ne zákonem, nýbrž přirozeným pudem wděčnosti!“ —

Eustochia, usslechtilá panna a zdárná dcera swaté Pauly, byla matce swé takowau láskau a wraucnostj oddána, že bez ni se nikdy do postele nepoložila, nikdy newyssla aniž čeho požjwala, ano ani gedi-

Digitized by Google

ného penjze pro sebe měla; abrž se radowala, že matka gegj skrownỳ podjl chudým rozdala; neb ničeho sobě wraucněgi nežádala, než aby widěla swau matku a sebe s nj na zemi bohabognau a gednau na nebi wěčně blaženu. Mělat zagisté djtěcj lásku za neylepssj podjl [1]).

Gistý knjže nalezl gednau na procházce pilného a weselého rolnjka při práci na poli a dal se s njm do řeči. Po několika otázkách se dowěděl, že pole toto nenj geho wlastnj, ale že gako nádennjk pracuge za dewět grossů. Knjže, kterýž owssem wjce wydáwati musel, nemohl toho pochopiti, gak by možno bylo denně dewjti grossi wygjti a při tom předc tak weselým býti. Načež tento: „Bylo by zlé, kdybych sám tolik zpotřebowal. Mussjm se owssem spokogiti třetinau, druhau třetinau uplácjm swé staré dluhy, třetj pak třetinu skládám na úroky.“ Tok byla nowá pohádka tomuto knjžeti. Weselý wssak dělnjk mluwil dále, řka: „Gá sdjljm mzdu swau s chudobnými rodiči swými, kteřjž nemohau wjce pracowati, a se swými dětmi, kterěž se teprw učj pracowati; oněm zplácjm lásku, kterauž mně w dětinstwj mém prokazowali, a od těchto daufám, že mne gednau w stáří neopustj.“ Nebylo to krásně řečeno a gesstě krásněgi a usslechtilegi gednáno? — J obdařil knjže sslechetnost poctiwého muže tohoto a pečowal o geho syny. Požehnánj pak, kteréž mu dali umjragicj rodiče, dostalo se mu w pozdnjm wěku ode wděčných geho djtek w hogné mjře.

Nelson, znamenitý tento wogenský wůdce na moři, přissel giž w dwanáctém roku swého wěku na moře a wstaupil na řádowau loď. Nebylo mu ani patnácte let, když měly dwa korábỳ odplauti do sewernjho moře, aby nowých zemj wynassly. Při této wýprawě swěřeno gest Nelsonowi ředitelstwj pobočnj lodi, gjžto welitel byl kapitán Ludwige. J zjskal si tuto Nelson důwěru welitele swého w takowé mjře, že, když se lodi nacházely w tom neywětssjm nebezpěčj, a lid se giž obáwal, aby nebyl ledowými horami obkljčen, že mu při wssj mladosti geho bylo swěřeno welitelstwj nad gednjm korábem, kterýž se wyssjlal, aby se nalezl průplaw do wysokého moře. Při tom dal krásný důkaz swé synowské wděčnosti k dobrému otci swému. Přihodilo se totiž gednau w noci, že když lodi se wssech stran ledem byly obkljčeny, Nelsona tu nebylo. Towaryssi geho byli welmi starostliwi, co se s njm dálo, až pak konečně z rána spatřili zdaleka, že se žene za welikým medwědem mořským. Byltě ozbrogen toliko ručnicj, kteráž, poněwadž se mu zámek porauchal, za obussek mu slaužila; a předc se odwážil s bjdnau zbranj tauto pustiti se za tauto sselmau, gsa té naděge, že gj uhonj a pak ručnicj ubige. Když pak se nawrátil, činil mu welitel předhůžky, táže se ho přjsně, co ho k tak nesmyslnému činu zawedlo? Na to wssak dal mladý hrdina odpowěď, gaká by srdce i toho neypřjsněgssjho káratele obměkčila, řka: „Měl gsem naděgi, Pane, že starému otci swému takto zgednám kožich“ [2]).

Krásný přjklad dětinské lásky a službowolnosti nalézáme také w životě pohana Plinia mladssjho; na důkaz, že i pohané, „kteřjž nemagj psaného zákona, gsau sami sobě zákonem“ [3]). Když Wesuw gednoho času počal soptiti, byl Plinius mladssj s matkau swau právě w Myceně. Wssickni obywatelé se dali na autěk; gedinỳ Plinius ale byl hotow wsse podniknauti, aby gen za-

[1]) St. Hieronymi epist. ad Paul. [2]) Mehlers Beispiele 3. djl str. 382. 1. wyd. [3]) K Řjm. 2, 14.

Digitized by Google

chowal žiwot matky, kterýž mu byl tak drahý gako geho wlastnj. Nadarmo zapřjsahala ho pečliwá matka, by se utekl mjsta, kdež mu gistá zkáza hrozj: nadarmo mu předstawowala, že gj wysoké stářj a churawost nedopausstj, by ho následowala a že i to neymenssj obmesskánj oběma žiwot státi může; Plinius wolil raděgi s matkau swau umřjti, než w takowém nebezpečenstwj gi opustiti. Proti wůli táhl gi s sebau, a takto gi předc donutil k autěku. Posléze předc přiwolila, činjc si z toho předhůzku, aby tjm autěk syna swého prodlaužila. Giž padal na ně popel; páry a kauř, kteréž slunce zatemňowaly, obrátily gsau den w čirau noc. W hustých tmách zahaleni neměli, čjm by zprawowali kroky swé než swětla plamenů. Ničeho nebylo slysseti, než bědowánj a nářek, což w temnosti se zdálo gesstě hrozněgssjm. Wssak ale hrozné toto diwadlo nemohlo owiklati zmužilost Pliniowu, aniž ho pohnauti, aby byl pamětliw wlastnjho bezpéčj, pokudž matka se nalézala w nebezpečenstwj. I podporowal gi, nesa gi na ramenau a wraucj láska synowská ožiwila geho zmužilost, činjc ho schopna těch neywětssjch namáhánj. Nebesa wssak odměnila chwalitebné chowánj geho tjm, že mu zachowala matku geho a oba wywázli neporusseni z nebezpečenstwj [1]).

Nenj řjsse na zemi, kde se tak welice usiluge o dětinskau lásku k rodičům, gak w staré řjssi čjnské. Tamto gest láska a uctiwost k rodičům státnjm zákonem. Roku 1689 dal weliký cjsař Kang-hi uweřegniti weliký spis we stu knihách o dětinské lásce, ku kterémuž sám psal předmluwu. Awssak panownjk tento, zagisté geden z těch neymaudřegssjch, nepsal toliko o lásce synowské, ale on sám také zachowáwal tuto powinnost k matce swé, pokudž žila; zwlásstě pak obgewil synowskau mysl swau k nj w neykrásněgssjm swětle, když dobrá matka geho se roznemohla a k smrti se přibljžila. Tu psal na welmože řjsse swé, na Hing-pu či ministra sprawedlnosti následowně: Starosti neodstupugj ode mne ani we dne ani w noci, aniž dbám o spanj a o gjdlo a mau gedinau útěchau gest pozdwiženj mysli k neywyšssjmu Bohu nebes. I wrhl gsem se na zem slzjcjma očima. Pohřjžil gsem se w přemysslowánj, gak bych se mohl o nebeské pomoci geho ubezpečiti a tu se mně zdálo, že zachowánj lidj, kteréž Bůh řjdj, gest neybezpečněgssj prostředek obdržeti prodlauženj žiwota od geho neskonalé lásky a dobroty. Za tau přjčinau darowal wssem zločincům žiwot; kromě oněch, gimžto zákon řjšský odpusstěnj odepřel. Posléze uzawřel cjsař psanj swé těmi slowy: „Prosjm Boha nebes, aby žehnal mým přánjm.“ Pak ssel we slawném průwodu prowázen od dwořenjnů a obětowal za nemocnau cjsařownu. Když wssak gegj nemoc se zhorssila, ztráwil dni a noci u lůžka gegjho, kdežto ležel na žjni, aby gi neustále mohl obsluhowati. Nalézaltě gediné útěchy, gakž sám řjkáwal, w posluhowánj milowané matce, kteráž ho w mládj s takowau maudrostj a láskau mateřskau pěstila [2]).

Tomáš Morus, kancljř řjsse anglické, umřel gako hrdinský mučennjk na poprawissti pro wjru katolickau. Pro strach msty krále Jindřicha VIII. neodwážil se žádný slussně ho pochowati. Posléze pak přissla dcera geho Markéta a wyplnila s neohroženau zmužilostj poslednj tuto powinnost milowanému otci swému; dadauc geg slussným způsobem pochowati. Ale tato láska

[1]) Krautheimer Katechism. [2]) Dr. Haid Christenlehre 3. djl.

Digitized by Google

naplnila ſaméhо ukrutnjka tohoto takowau uctiwoſtj, že ſe neoſmělil w tom překážky gj kláſti [1]).

„I ſtalo ſe, po třech dnech nalezli ho w chrámě, an ſedj mezi učiteli poſlauchage gich a otazuge ſe gich.“ — Tak ſe ukázalo giž záhy, k čemu směřuge duch Jeżiſſůw, a kde nalézá potrawy ſwé. Otec nebeſký a dům geho chrám, a ſwatá prawda geho zgewená a geho ſw. zákon: tok bylo ſwrchowanau geho žádoſtj, na tom mu záleželo wjce než na wſſelikých diwadlech welikého města; wjce než na otčině, ba i na rodičjch pozemſkých. Když ſe tedy ſlawnoſt ukončila a pautnjci ſe zpět nawraceli do otčiny ſwé, měl geſſtě mnohé wěci, na kteréž ſe ptáti a o kteréhož mluwiti taużil. Ba právě to, co byl poſud ſlyſſel, přimělo ho k tomu, že ſe ſtal tjm žádoſtiwěgſſjm déle poſlauchati. Když ſe tedy rodiče geho, přátelé a přjbuznj k odchodu ohledáwali a část zástupu welikého giž cestu naſtaupila a napřed kráčela, ukázalo ſe, že ſe wzdálilo djtě Jeżjš. Rodiče geho nedomnjwali ſe ginak, než že ſe připogil k přednjmu zástupu. Wſſak ale on ſe wzdálil, aby pozbyl geſſtě déle w Jeruſaléně a ſſel do chrámu. O, kdyż byſt i ty, křeſťanſká mládeż, podobnau wraucj żádoſtj po prawdě a Bożſkých wěcech planula, gako dwanáctiletý Jeżjš! Kdyż by gſte w tom náſledowali Jeżjſſe, ſynowé a dcery křeſťanſké! — Hle, wy gſte obdrżeli od Boha ducha rozumného a můżete ſe powzneſti k nebeſům a zpytowati na zemi wſſecky twory a při wſſech wěcech, kteréż widjte, můżete ſe tázati a porozuměti, co gſau a k čemu gſau? Můżete proniknauti nebeſa a tázati ſe a porozuměti tomu, kterýż tamto ſjdlj, a kterýż učinil wſſecky tyto wěci a ge řjdj a zprawuge. Podobně můżete pochopiti a k ſrdci ſobě wzjti, że gſte ſami od newiditelného Twůrce ſtwořeni a że on geſt waſſjm Otcem, genż wám ſeſlal gednorozeného Syna ſwého. Konečně můżete pochopiti i wzneſſenau důſtognoſt ſwau, gakéż wám udělil Bůh, a můżete pozdwihnauti očj ſwých wzhůru k němu, k żiwotu neſmrtelnému a k neporuſſitelnému dědictwj ſwému w nebeſjch. A wſſak na tom nenj geſſtě doſti. Wy máte také ſrdce a můżete ſe kořiti neſkončeně dobrotiwému a milowati ho, a máte duſſi a tedy můżete ſtáti s bratry ſwými we blahém obcowánj láſky; a máte cit a můżete ſe radowati a těſſiti z milionů tworů, genż żigj wůkol wás a nad wámi. A rowněż máte myſl, kteraużto ſe můżete pozdwihnauti ze prachu země k rozgjmánj nebeſkých wěcj a u powrżenj ſwětſkých a ſmyſlných żádoſtj zaplanauti pro prawdu, ctnoſt, právo a ſprawedlnoſt. A ge-li tomu tak, proč byſte neměli i wy wraucj tauhu mjti po Bohu a poznánj Bożſkých wěcj; proč byſte ſe neměli mocně cjtiti puzeny zabýwati ſe těmi wěcmi, kteréż ſe týčj Boha a ſpaſenj duſſe neſmrtelné. Wżdyť wás táhne tamto neyhlubſſj cit přirozenoſti, tam wás táhne lepſſj — bożſká ſtránka duſſe waſſj! Wſſak ale — netáhne-li wás giž nic wjce k Bohu a nemáte-li wjce zaljbenj w nawſſtěwowánj poſwátných mjſt, w poſlauchánj ſlowa Bożjho, w tichém a we zbożném rozgjmánj, w obcowánj se zbożnými lidmi, we čtenj nábożných a wzděláwagjcjch kněh, we wraucj modlitbě a we ſkutcjch nábożnoſti; geſtli ſe wám tyto wěci zoſſkliwili a znechutili: ach, powažte, co gſte, co ſe ſtalo s lepſſj duchownj ſtránkau waſſj, kam gſte přiſſli a gak hluboko gſte poklеſli!? — Ach, wy gſte tě-

[1]) Berault-Berlaſtel's Geſch. d. Kirche djl 17. ſtr. 166.

Digitized by Google

lesnj a při tom gste podlého, mrzkého, w prachu země se plazjcjho ducha! O, dusse, dusse druhdy tak zpanilá, newinná a wznessená; kam se poděla twá usslechtilost a welebnost! — Hle Ježjš se widj mocně tažena k nohaum učitelowým a tobě činj wsseliké spasitelné wyučowánj dlauhau chwjli. Ježjš se nemůže dosti naposlauchati a natázati; tobě wssak gest to za těžké poslauchati, co se ti bez tázánj wyprawuge. Ježjš se raduge a těssj z každého slowa, gežto wyprawuge wůli a rady Otce a wypisuge welebnost geho skutků a maudrost a lásku cest geho w řjzenj swěta; ty ale zůstáwáš netečným při těch neydůležitěgssjch a neyutěsseněgssjch prawdách. O běda! giž gsi pohřjžen (byl bysi byl sebe mladssj) w mrzkau soběsnost a w howadskau tělesnost. Tebe netěssj a nezagjmá nic, než co budeš gjsti a pjti, w gakých společnostech se budeš wyrážeti, kde se segdeš se žádaucjmi osobami, gak bysi se w nádherném oděwu okázal a giné předčil a pozornost gich na se obrátil; gak bys ten neb onen zisk uchwátil a t. d. Ach, poswětsstilá mysl, hřjchem a neprawostj porussené srdce — býwagj zhusta přjčinau, proč křesťanská mládež giž záhy se nenese po Bohu a duchownjch wěcech.

Než to nenj gedinau toho přjčinau. Často se stáwá, že mládež gest k spasitelnému poznánj a ku swaté prawdě náboženské netečnau proto, poněwadž se domnjwá, že giž dosti wj o Bohu a o Božských wěcech. Wssak ale — kdokoliw gsi, genž w nadutosti se takto domnjwáš? wiz, že gsi na omylu, na zhaubném to omylu. Řekni gen upřjmně, nač zakládáš důmněnj swé, že máš dostatečnau známost Božských wěcj? — Hle, ty se trostugeš tjm, že umjš obyčegné články wjry z paměti, kteréž gsi giž na stokráte slýchal? Ale co djš tuto wlastně než pauhá slowa a co rozumjš ze smyslu gegich a hlubokého wýznamu? — Zkaussey se gen: mnoho-li wáhy magj u tebe swaté prawdy tyto, gichžto slowa tak hbitě umjš odřjkáwati? Pohnau-li pak srdcem twým? naplňugj dussi twau nadssenjm? přiwodj tebe k spasitelným předsewzetjm? odwracugj tebe od lehkomyslnosti a od neprawosti? To nemůžeš řjci. Nuže tedy pozney předc, že wlastně nic newjš a nerozumjš, že posud tápáš w temnostech, a že znáš sice slowa, ale smyslu gegich nechápeš. — A w skutku tak tomu gest a neginak: netáhne-li tě, milý křesťane, nic po Božských wěcech a wždy zrůstagjcjm poznánj gich: wěz, že gsi oslepen a newědom, ač se domnjwáš, že mnoho wjš a rozumjš! —

Posléze také pochodj netečnost k Božským wěcem u mnohých lidj mladého wěku odtud: že se domýsslegj, že učenj-se prawdám swatého náboženstwj patřj gen do sskoly a kdo gednau ze sskoly wyssel, ten že nemusj wjce o takowé wěci dbáti; nynj prý má giné wěci na péči. Mnozj také hanbj se z neprawého studu w tomto wěku učiti se, a ačkoliw zmařili léta mladistwá w nečinnosti, nepřipausstj tomu marnost gegich, by wynahradili, co byli zanedbali. Ach, oni se magj giž za odrostlé a učiti se pokládagj za hanbu. Než ale, může-li býti kdy hanba po prawdě dychtiti a učiti se gj? Zdaliž to nenj u wsselikých okolnostech a wsselikým lidem wěc chwalitebná, ba ta neychwalitebněgssj? — O, učenj-se Božským wěcem nenj dětinská hřička, kterauž se djtě práwě bawj, poněwadž to tak dětinský wěk s sebau přinássj. Naopak rozwinuge se a roste rozum člowěka rok od roku a tudjž třeba ho wjc a wjce užjwati a náležitým a dokonalým poznánjm spasitelných prawd sw. náboženstwj ho wzděláwati. Nad to gesstě zdaliž pak nemá zwlásstě mladický wěk swaté prawdy a gegjho powzbuzenj a uzdy gegj

Digitized by Google

welice potřebj? Čili snad přestáwá to, což gest člowěku to neywyššj, a co nad geho žiwotem a smrtj na wěky rozhoduge, sw. náboženstwj — w dospjwagicjm mládj swatým a důležitým býti? Aneb snad tratj swau důstognost a důležitost tjm, že se zanedbáwá, w pozadj zastrkuge a že si ho swět newssjmá. O, uwaž gen, křesťanský synu a křesťanská dcero, co gste přinesli s sebau ze sskoly, gak málo a gak nedokonalé a neúplné to bylo? gak gste to brzy zapomenuli? A gak, co wám zůstalo w paměti, gest mrtwé a nedokonalé, zanedbáte-li pozděgi o tom přemýssleti a u wraucj horliwosti unožiti a chowati w srdci swém?! — O člowěk mussj, by žil, denně gjsti — a předc nenj žiw samým chlebem ale také každým slowem, kteréž wycházj z úst Božjch — swatau prawdau. Nuže, tedy on požjwá denně chleba tělesného, nechť také požjwá chleba duchownjho — gjmž se živj duch! — A protož gest to důležitá otázka pro gednoho každého: Gsem-li zdráw dle ducha? Anto každé zdrawé tělo denně gj a pige a to s chutj, nemá se wěc tato ginak se zdrawjm ducha. On zagisté bude toho, co pokrm geho gest, denně požjwati a to se wssj horliwostj. A protož otázka: Zdráw-li gsem dle ducha? znamená tolik, co: požjwá-li duch můg denně pokrmu prawdy nebeské a to s chutj a horliwostj čili nic? — A odkud, přjteli křesťanský, nabudeš gisté a bezpečné odpowědi na důležitau otázku tuto? Srowney gen žiwot swůg s přjkladem, kterýž tobě zůstawil dwanáctiletý Ježjš w dnessnjm swatém ewangelium. Hle milowaná otčina, pamětihodnosti welikého města Jerusaléma, dobřj a laskawj rodičowé; wsse toto bylo owssem milé a drahé srdci Božského pacholete: ale mnohem draždj a milegssj mu bylo předc dljti w chráně a slyssleti slowa zákona Hospodinowa. Nuže odpowjdey si, synu a dcero křesťanská: čeho z těch wěcj, kteréž gsau ti milé a drahé, byste byli hotowi opustiti, čeho se odkjci, když by toho žádalo poznánj swaté prawdy a poslauchánj slowa Božjho? — Gste hotowi zanechati přigemných náwsstěw, abyste nawsstěwowali křesťanská cwičenj? Gste hotowi wzdáti se hry a plesu a radowánek, abyste u zbožného otce neb nábožné matky slyssleli nábožné čtenj neb rozmluwy? Gste wolni odložiti swětské knihy, abyste čjtali nábožné? Gste ochotni záhy z rána (ač proti žádosti těla) powstati z lůžka, byste si odbyli práce domácj před službami Božjmi, abyste pak mohli slyssleti slowo Božj a wůbec obcowati službám Božjm? — Skaumeyte sebe! Dle toho poznáte, zdaliž gste dle ducha zdrawi, t. g. zdaliž duch wáš lačnj po pokrmu swém? a zdaliž gste opravdu křesťanssti synowé a křesťanské dcery — prawj následownjci Kristowi? —

Wzbuď, ó Pane, ducha horliwosti w mládeži nassj! Zachraň a uchowey gi od poswětssstilé mysli, by w tělesnosti nezabředla; — uděl gj ducha skromnosti a pokory, aby poznala, gak gesstě mnoho gj schází a se nedostáwá we spasitelném poznánj; a odwrať od nj falessný a neprawý stud, by se nehanbila w Božských wěcech cwičiti a gimi se zabýwati, nýbrž pokládala to za neydůstogněgssj zaměstnánj wěku mladistwého a takto w horliwosti náboženské následowala Ježjsse, Spasitele swého! —

Co se wssak dotýče cesty, kterauž to sw. prawdy a neustále wzrůstagicjho spasitelného poznánj dogjti lze, i w tomto gest nám Ježjš příkladem a wzorem! — W skutku gest to sspatné znamenj, když mladý lid daleko od kazatelny neb učitele zasedá a na zad chrámu se táhne. Z toho dá se s gistotau skoro wesměs posauditi: že nemagj za-

Digitized by Google

ljbenj u wyučowánj náboženſkém a že se proto na zad táhnau, aby mohli činiti dle rozmarů ſwých. W prawdě, kdyby ſw. prawda ge táhla, bljžili by ſe k učiteli a ſtáli by mu bljž, aby mohli ſlowa geho takřka lapati, w oči mu patřiti a geho oprawdowým a laſkawým pohledem býti powzbuzeni. „Jeżiš ſeděl mezi učiteli," dj ſwaté ewangelium; owſſem ne gako ſpoluučitel, ale gako pachole, kteréž w horliwoſti ſwé nemohauc doſti bljzko býti gim, ſeděl u nohau gegich. J w tom ho náſledug! — Když pak dále znj we ſw. ewangelium: „poſlauchage gich a otazuge ſe gich," znameney tuto dwě cesty, po kterýchž každý učennjk wůbec k poznánj a známoſti wěcj potřebných kráčeti má: Poſlauchati a otazowati ſe. Poſlauchánj poukazuge na ſkromnoſt a na učenliwoſt; neb kdo poſlauchá, pronáſſj na gewo, že ſebe uznáwá za potřebného poučenj a že hotow geſt, dáti ſe poučiti; otazowánj ale dokazuge wnitřnj promyſſlenj toho, což ſe ſlyſſelo. Obé tedy patřj k ſobě a k wěci. Jeżiš poſlauchal, Jeżiš ſe otazowal. J w tom ho náſledug! —

Swatý Ignác z Loyoly, kterýž byl ſice w mládj wycwičen we ſw. náboženſtwj, ale gſa pozděgi u dwora a u wogenſkého ſtawu, zanedbal ſpaſitelná wyučowánj; neſtyděl ſe za to, že we třidcátém roce ſwého wěku w Barceloně poſlauchal křeſtanſká cwičenj, ač byl ſyn ſſlechtických rodičů a zaſtáwal wzneſſený úřad u wogſka. Nepokládal ſe zagiſté odroſtlým býti, by ſe wycwičil za uſſlechtilého křeſtanſkého wogjna, a prawě proto, že byl doſpělegſſj, byl tjm horliwěgſſj [1]).

Konſtantin Welikỳ poſlaucháwal často celé hodiny ſlowa Božjho, a to ſtoge, by tjm ſwau uctiwoſt k němu dal na gewo. Když ho biſkup gednau napomjnal, aby ſe poſadil, odpowěděl: „Pokládám to za hřjch, poſlauchati ſlowa Božjho pohodlným způſobem a nepozornym uchem." Kdykoliw ſe mluwilo o Bohu neb o Božſkých wěcech, zdwognáſobnil ſwau pozornoſt, a mohlo ſe čjſti na geho twáři, gak zbožná uctiwoſt naplňowala duſſi geho [2])! —

„Děſili ſe pak wſſickni, kteřjž ho ſlyſſeli, nad rozumnoſtj a odpowědmi geho." Medle gaké to byly otázky, kteréž předkládal Pán učitelům a zákonnjkům, a gaké to byly odpowědi, kteréž gim dáwal, že ſe wſſickni děſili? tázati ſe bude někdo. Na to nám dáwagj odpowěd ſw. otcowé, zwlášſtě pak ſw. Jeroljm a zbožný Beda, gakož i zwlášſtě ſw. Vincenc Fererius. Owſſem že geſt to způſob djtek, mnoho ſe tázati a ſice wjce, než wſſickni mudrcowé s to gſau, aby to zodpowěděli. A wſſak s otázkami, kteréž Božſký Wykupitel w chrámě mudrcům předkládal, má ſe to giňáče. „Dwanácte let," dj ſw. Jeroljm, „byl Jeżiš ſtár, an ſeděl w chrámě, otazuge ſe o hlawnjm učenj ſtarého zákona — newedl žádné při, aniž dáwal pokáránj; nýbrž učil a cwičil wjce tjm, že ſe s maudroſtj otazowal." Který ale obſah otázek geho zwlášſt byl, o tom nám podáwá ſw. Vincenc Fererius zprawu neb raděgi zbožnau a trefnau domněnku. Nebylo, dj nadřečený ſw. muž, tehdáž giných wěcj, o kterých ſe pilně přemeyſſlelo a hádalo, gako o naſtáwagjcjm přjſſtj Meſſiáſſowu; rownež tak, gakož za naſſich časů zhuſta ſe rokuge o wálce a o nepokogi, o drahotě a o baukjch atd., podobně nebylo za tehdegſſjch časů w Jeruſalémě důležitěgſſj wěci a záležitoſti, o kteréž by ſe tak zhuſta

[1]) In vita ejusdem. [2]) Euseb. Caes. lib. 4. de vita Const.

Digitized by Google

mluwilo, a na myſli přemjtalo, gako o době oné welike události, o bljzkém přjſſtj gegjm a náſledcjch gegich. Neb že ſe w ſkutku přibljžila doba wyplněnj gegjho, bylo ſwědectwjm pjſma i okolnoſtuni času nade wſſelikau pochybnoſt ztwrzeno. Když pak tedy ſtarſſj a zbožněgſſj učitelowé w chrámě weſpolek ſeděli, a proti nim pacholjci a učennjci na nižſſjch ſedadlech a mezi nimi také Ježjš: wěrohodno geſt, že poſtawil geden ze ſtarſſjch otázku: Co ſe wám zdá o přjſſtj Meſſiáſſowě? bljzko-li geſt či ſnad giž ſe ſtalo, aniž gſme tuſſili a ſe k tomu připrawili? Tu ſnad wyprawil giný ze ſboru učitelů pochybnoſt ſwau, odwoláwage ſe na proroka Ağeuſa, prawil: „Toto prawj Hoſpodin zástupů: Geſſtě gedno maličko geſt, a gá pohnu nebem, a zemj, a mořem i ſuchem. A pohnu wſſemi národy: a přigde žádaucj wſſechněm národům: a naplnj dům tento ſláwau“[1]). Poſud wſſak, doložil, newiděli gſme žádného takowého znamenj ani na nebi ani na zemi, gak by tedy bylo lze myſliti, že zaſljbený Wykupitel giž přiſſel? A když newěděl, co proti tomu namjtati, powſtal (gak tuſſj ſwatý Vincenc) Božſký pacholjk, žádage pokorně o dowolenj, by ſe také mohl tázati. Budete ſe pamatowati, dj pak, a ſlýchal gſem to ode swých rodičů, gak wyſſel před dwanácti léty rozkaz cjſaře Auğuſta, aby byl popſán celý ſwět a bylo zaznamenáno gméno a ſtaw każdého w rodiſſti geho neb předků geho? Zdaliž to nebylo pohybowánj národů? Podobně gſem ſlyſſel, gak tehdáž nowá gaſná hwězda wzeſſla na obloze, kteráž wedla mudrce z wýchodu do Jeruſaléma, kdežto ſe pak ptali po nowozrozeném králi židowſkém. Zdaliž i to nebylo pohybowánj nebeš i země? — Na to (tuſſj ſw. Vincenc dále) prawili ſtarſſj weſpolek: welike zagiſté bylo to znamenj a ne malé pohybowánj w celé zemi, kdo ſe z nás na ně neupamatuge? Než, mumlal prý opět giný; wjmk gá geſſtě o giném znamenj, o kterémž ſe mluwj w knize Jſaiáſſe proroka: „Lid, kterýž chodil we tmě, widěl swětlo welike: a bydljcjm w kragině ſtjnu ſmrti, swětlo wzeſſlo gim. Nebo Maličký narodil ſe nám a ſyn dán geſt nám“[2]). Toto swětlo tedy muſelo při narozenj Meſſiáſſe wzgjti, znamenj toto ſe muſelo obgewiti, wſſak ale ničehož ſe newidělo. I promluwil (prý) k Ježjſſowi: „Co ſaudjš o tom, pachole?“ Powſtaw tedy opět ze ſedadla swého odpowěděl Ježjš: „I ſlyſſel gſem wyprawowati, gak před dwanácti léty w kragině betlemſké w noci ſe ukázala welika gaſnoſt, kteráž oſwjtila noc gako den, gak také tau dobau angelé ſe obgewili paſtýřům, a geden z nich k nim mluwil řka: Zwěſtugi wám radoſt welikau, nebo dnes ſe wám narodil Spaſitel, genž geſt Kriſtus Pán!“ Wjce geſſtě než prwé (wykládá dále ſw. Vincenc) podiwili ſe ſtarcowé, djce: Pacholjk tento odpowjdá welmi rozumně. Zdaliž i my gſme neſlyſſeli o té události? Wſſeobecná powěſt a wěrohodná ſwědectwj dáwaly nám zprávu o tom, a byť i nynj umlkla, nenj to zagiſté žádné ſwědectwj proti prawdiwoſti události této. Geden pak z nich (domnjwá ſe ſw. Vincenc dále) krautil hlawau, wolage: Neſuďte tak kwapně; gežto při tom při wſſem nenj nic neb do konce málo na té celé věci. Neb takto yiſſe zkegmě Malachiáš prorok: „A hned přigde do chrámu swého panownjk, gehož wy hledáte, a angel zákona, kteréhož

[1]) 2, 7. 8. [2]) 9, 2. 6.

Digitized by Google

wy chcete“ [1])! A nynj táži se: zdali se giž toto stalo? a zdaliž byl kdy wjdán we chrámě tomto? Žádného zagistě nenj mezi námi, genž by o tom wěděl. Tak domluwil, a nebylo žádného, kterýž by wěděl odpowědjti na tuto námjtku. Při zaslepenosti, kterauž byli pogati, mohlo se giž nynj o nich říci, což pozděgi prawil Jan křtitel: „U prostřed wás stogj, kteréhož wy neznáte“ [2])! Ay, prawili, prý, na to k podiwnému pacholjku tomuto, gak wssecka twá omlauwánj a otazowánj gsau marná a bez základu, či snad wjš gesstě něco powjdati nám? — „Wy mistři jerusalémsstj, odwece, prý, nepoznaný Ježjš, což může pacholjk učiti wás? Wy newjte ničeho o tom, že Messiáš giž přissel do chrámu, gá ale slýchával o tom od rodičůw swých, gak čtyřidcet dnj po tom, když wzesslo světlo nebesté w Betlémě, gedna panna z rodu Dawidowa přissla do chrámu s pacholetem na rukau, a gak starý kněz Simeon a prorokyně Anna welebili pachole toto, twrdjce, že by to byl prawý Messiáš, Wykupitel světa. A co o tom saudjte?“ W prawdě, zwolali starci tito, i nás dossla zpráwa tato a na Simeona, služebnjka Božjho, wjme se dobře pamatowati. Awssak co pak se stalo potom? Wždyť dal král Heródes před swau smrtj pobiti wssecka pacholata z Betléma a tudjž i onoho, gehožto Simeon měl za Messiásse.

Takowé a podobné giné otázky asi přemjtali starssj a učitelowé, an právě swatá panna a sw. Josef gj po boku wkročili do sjně chrámowé, načež podiwný pacholjk tento bez prodlenj powstal a pokloniw se učitelům, k matce swé pjlil. S okem slzami radosti zarosenym popatřila tato na něg a nakloniwssi se k němu, poljbila ho a mluwila k němu se wssj gemnosti, kteráž sjdlj we srdci takowé matky, ne wssak bez bolu, gakého právě w tomto okaužení byla sprosstěna. Tu asi powstali někteří z těchto starců, bljžjce se ku swaté oné rodině. Gest to wáš syn? gste wy geho rodičowé? tak se asi tázali gich. I přiswědčil Josef. A kdo gste wy? táži se dále. Tesák. Z kterého pokolenj a rodu? Dj: Z pokolenj Judowa a z domu Dawidowa. I to gste ze wzácného rodu. Zagistě ze syna tohoto gde můžete mjti radost; Božj požehnánj gest s njm. Gestik to maudrý pacholjk a neobyčegných schopnosti. Hleďte tedy, aby se wycwičil w pjsmě, nebo dáwá naděgi, že z něho bude dokonalý mistr w Jsraeli!

Tak „swjtilo světlo w temnostech a tmy ge neobsáhly“ [3]). A prostřed učitelů seděl Ježjš, a řeč byla o Ježjssowi, a on sám byl, genž mluwil a přede nepoznali ho. Ty wssak, milý křesťane, pozney w dwanáctiletém pacholeti tomto swého Wykupitele, pozney w otázkách a odpowědech geho zárodek oné maudrosti Božské, gakauž naplnil potom swět, a naplňuge-li wjra tato dussi twau, zwoley: Tys můg Pán, můg Spasitel a Wykupitel, Božské pacholátko. Twá zbožnost gest mi rukogemstwjm, že gsi od Otce wyssel a k Otci wedeš, twá horliwost gest mi důkazem, že hledáš spasenj mého, a twá nebeská maudrost a rozumnost ručj mi za to, že učenj twé gest maudrost neywyššj, a že w tebe wěře nebudu zklamán, w tebe daufage nebudu zahanben, a tebe miluge dosáhnu spasenj swého! —

„A uzkewsseho, diwili se, a matka geho řekla k němu: „Synu můg, proč gsi nám tak učinil? ay otec twůg a gá s bolestj hledali gsme tebe.“ Znamenitá to řeč. O, ne-

[1]) 3, 1. [2]) Jan 1, 27. [3]) Jan 1, 5.

Digitized by Google

byla to dítka rozhořčené matky, nýbrž byla gsau to slowa laskawého srdce pečliwé matky, kteráž ač se radugic, že nalezla, kteréhož s bolestj hledala, předc gesstě cjtj bol, genž nedáwno zaugjmal celé srdce gegj. I ty, dusse křesťanská, tážeš se: Což nemohl zbawiti Wožstý Wykupitel přemilé rodiče této starosti? Proč gim tak učinil? — Stalo se to zagistě také k gegich dobrému a k gegich prospěchu. Neb byl i nějaký čas měli zármutek, zármutek tento zagistě obrátil se brzy we wětssj radost; nad to i wedlo ge to k rozgjmánj a k poznánj, kteráž gim musela býti rownež tak důležitá gak potřebná. Owssemk že hledali syna swého po tři dni s bolestj; ale gaká to radost gim byla, když ho nalezli w chrámě mezi učiteli a každý gim s podiwenim wyprawowal o geho rozumnosti a maudrosti. A gaká to byla radost pro ně, když se přeswědčili, že gegich milý Syn nemá nic lehkowážného a wssetečného wěku mladistwého do sebe, a že zcela neprawě gednali, hledagice ho po Jerusalémě, domnjwagice se, že gest ginde než w chrámě u nohau učitelů. O, kde gsau rodiče, kteříž by rádi nepodstaupili krátký ba i mnohaletý zármutek pro swé dítky, když by se tento gen progewil na konci co marný a bezzákladný a posléze se obrátil w radost? — Wšak ale eo gesstě wice: Radičowé geho, zwlásstě ale matka, slyssela o něm prwé welikú proroctwj a obdržela znamenitá zaslibenj. Bez pochyby že o tom posud nic neprawili dítěti swému: a byť i progewowalo zwlásstnj schopnosti ducha a zwlásstnj zbožnosti a dobrotu srdce, mlynulo předc mládj geho beze wsseho, což by obdržená zaslibenj tato gakýmsi nápadným způsobem zwrzowalo. Snad gsau byli bokonce očekáwali, že celý žiwot pacholete tohoto, gakáž se w prawdě we mnohých diwech započal, podobným způsobem se dále rozwine a tudjž gim muselo nápadné býti, když widěli, že wsse gde obyčegným a přirozeným během. Bylo tedy a sice prámě w době přechodu geho z let dětinstwj w léta mladistwj zcela příhodné, že se stalo něco znamenitého, čimž by předessłé zwěstowánj a předpowědi ztwrzeny byly. A to se přihodilo prámě tim, že Ježiš zůstal w Jerusalémě bez wědomj rodičů, a wzal w chrámě swůg přibytek. Neb když ho nalezli, dj gim Ježiš: „Zdaliž gste newěděli, že w těch wěcech, kteréž gsau Otce mého, musjm gá býti?“ Chrám tedy nazywá on domem Otce swého, a wsse, co se w chrámě děge: obětowánj, modlenj a wyučowánj atd., nazywá wšcmi Otce swého. Ne toho, kterýž geg posud žiwil a o kterémž se sami lidé domnjwali, že gest otcem geho, nazwal Otcem swým, aniž bydlisstě swé w Nazarétu nazwal domem Otce swého: nýbrž Hospodin, Bůh israelsky, gest prawý geho Otec a chrám wlastnj domow geho. Odkud to we dwanáctilotém pacholiku, kterýž nedáwno u nohau učitelů pln sromnosti se tázal a odpowjdal, odkud mu takowá wzwessená myssléuka? — To wšak sauhlasj zcela s tim, co angel o něm zwěstowal matce geho, dřjwe než ho počala. Byl tedy i posud wsse se dělo přirozeným během, toto zagistě gest diw diwuuj, zároweň i ztwrzenj wsseho welikého a znamenitého, což o něm z počátku bylo předpowědjno. A byť i pak napotom opět po mnohá léta šlo wsse cestau řádnau a obyčegným během, w tom zagistě magj rodiče geho, zwlásstě pak matka, slawné a radostné tuhogemstwj a gistau peček, že časem swým se wsse wyplnj, což gi bylo o něm předpowědjno: a protož dj o nj sw. ewangelium: „A matka geho zachowala wssecka slowa ta w srdci

Digitized by Google

swém.“ Tak ho ztratila co Syna chudé matky z Nazaréta, a wssak nalezla ho opět co Syna welebného Twůrce nebes i země. Což nebyl nález tento hoden úzkostliwého hledánj? — K tomu sluſſj uwážiti gesstě to: že Pán Ježjš se narodil k tomu, aby toliko na čas patřil pozemſkým rodičům swým, pak ale Bohu, nebeſkému Otci swému, a pokolenj lidſkému co geho Spaſitel. Přiſſla hodina, kdežto měl opuſtiti otčinu swau a choditi po wſſj zemi a konati uložené sobě djlo wykaupenj, a měl bez rozdjlu přináležeti wſſem, kteřjž wraucně Boha hledagj; a pak se měl tázati: „Kdo geſt matka má? a kdo bratřj mogi?“ Na tuto dobu měla zagistě milostná matka geho býti poukázana a na ni chystati se. Protož činj Syn gegj w w dwanácti letech w malém to, co pozděgi we welikém učinil; totiž on opauſſtj matku a otce swého pozemſkého na krátký čas a zůſtáwá w domě Otce swého nebeſkého. Z toho gsau mohli a měli poznati rodiče geho, čeho se wůbec na něm dočkati mohau totiž: že w těch wěcech, kteréž gsau Otce geho, muſj on býti. Tjm gim patrně geſt naznačeno: že to nezáwiſſj od geho libosti, co chce, ale že geſt to neodbytnau úlohau a hlawnjm účelem geho pozemſkého žiwota: aby wſſecko, i swé milowané rodiče ba i předrahau matku swau opuſtil, a gedině Otci přináležel a ſkutky geho konal, kteréž uložil mu od wěčnosti w radách swých. Když pak pozděgi matka, widauc ho pronásledowaného a útržky, rauhánjm a bábelſkými ofidly se wſſech ſtran ſtjhaného, sobě přála, aby se k nj nawrátil, a w tichosti mateřſkého domu wěk swůg tráwil a žiwot chránil, mělak giž tuto hotowau odpowěď: Zdaliž newjš — slowa tato platila posud a platila i nynj opět — že w těch wěcech, kteréž gsau Otce mého, muſjm gá býti? — Tak se učila Maria powažowati Syna swého giž we dwanáctém roku wěku geho za magetnoſt Otce nebeſkého, gemu ho obětowati co dar swůg a co gměnj geho w hluboké oddanosti a odewzdanosti; aby potom, když se přibljžj hodina, toto ſkutečně a doſlowně wykonala. A ona, pokorná djwka Páně, wykonala ſkutkem tuto oběť, když ſtála pod křjžem litugjcj a plačjcj matka bez Syna — opuſſtěná ode wſſech! —

A tak se to má až posud w gistém způsobu. — Dobrý otče, drahá matko! Djtě wasse, kteréž mnohau pracj, obětj a těžkostj odchowáwáte a na kteréž se těſſjte, nepatřj zcela wám; onoť zagistě patřj Bohu a také bratřjm. A přigde doba, kdež ge Pán powolá z náručj wassich a lidſtwo ge wywolá z domu otcowſkého k djlu mu uloženému! O, geſtli gſte se naučili giž záhy obětowati ho Pánu Bohu, a odchowali-li gſte ge ku ſpáse bratřj: tehdáž se budete moci s njm utěſſeně rozlaučiti. Přigměte ge opět poctěné korunau ſlávy nebeſké a zármutek wáš obrátj se w radoſt. Tak máme giž odpowěď na otázku matky Božj: Synu, proč gſi nám tak učinil; a wjme, proč neuſpokil Ježjš boleſt ſtaroſtliwého hledánj přemilé matce swé. A wſſak i následugjcj ſlowa gegj: „Ay, otec twůg a gá s bolestj hledali gſme tebe,“ gsau znamenitá a uwáženj hodná. Maria mu připomjná boleſt, gakau zakuſili hledagjce ho. A proč? Matka mu chce tjm wygewiti gegich lásku, gegich péči a ſtaroſt, gakauž magj o něho, aby i on byl milým synem gegich a newzdalowal se wjce gich! — A w tom zagistě geſt Maria wýbornau učitelkynj wſſech otců a zwláſſtě matek křeſťanſkých. Neb poukázanj toto a odwolánj se na péči a boleſt ſrdce otcowſkého a mateřſkého, a na lásku ſrdce dětinſkého geſt zagistě ta neyautlegſſj, zároweň i neydogj-

Digitized by Google

mawěgssj a neywydatněgssj důtka, gakauž mateřské srdce dítěti swému činiti může. Autlé, posud nepokažené a gemnocitné dítě bývá tjm mocně otřeseno a pohnuto: a dj k sobě samému: gak bych mohlo dělati milým rodičům takowau bolest? gak bych ge mohlo tak rmautiti? A w srdečné žalosti nezapomjná na to, čeho se dopustilo a nečinj toho wjce! — Pozney tedy, otče milý a matko drahá, welikau moc, gakauž působj takováto předházka na srdce dětinské! Pokleſne-li wasse djtko — a ge-li gesstě autlé mysli a gemného srdce, nerozhorlete se hned, nezuřte a nechtěgte hned w zlosti práti aneb prokljnati ge, „nepopauzeyte gich k hněwu,“ gakž dj swatý apostol [1]); abrž upomeňte ge raděgi na to: gak ge srdečně milugete, gakau máte o ně péči, a gak mnoho gste pro ně wystáli a obětowali, podnikali a snásseli, a gak při wssem ne sebe, nýbrž gediné geho prospěch wždy wyhledáwáte. A máte-li oprawdu lásku djtek swých, když pokleſnau, bude wám třeba toliko sklopiti očj a ukázati gim, že wás to bolj, a slowo: proč gsi nám tak učinil? působiti bude zagisté mocněgi a dogjmawěgi na dussi djtěte, než gakékoliw dlauhé káránj a bolestné trestánj. Owssemk, gest také nezřjdka spatřiti djtky surowého a necitedlného, aneb giž pokaženého srdce, kteréž lásku, péči a bolest rodičů swých ani necjtj, ani na ni nedbagj. S takowýmito se neunůž arcik gemně nakládati, tyk zagisté magj citedlněgssjch prostředků potřebj a tu gest prawdiwé přjslowj: „Metla wyhánj děti z pekla!“

Swatý Jan Zlatoústý měl swatého Basilia we mladickém wěku za nerozdjlného přjtele. Aby wssak neustále mohli býti pospolu, umluwili se, že opustj domow a odeberau se na samotu. Giž bylo k tomu wsse přichystáno; ale matka Janowa překazila tento úmysl. „Neb když se o mém úmyslu dowěděla, wyprawuge swatý Jan Zlatoústý sám, wzala mne za ruku, a wedla mne saukromj do pokogjka swého. Tuto se posadila wedlé mne na postel, na kteréž mne zrodila; a prolewala potoky slz; slowa wssak gegj pohnula mnau wjce než slzy. Neb takto mluwila ke mně: „Gá, milý synu, neměla gsem dlauho ctného otce twého. Neljbilo se zagisté Bohu uchowati mne od nesstěstj tohoto. Smrt geho následowala brzy po bolestech, we kterýchž gsem tebe zrodila; ty gsi se stal sirotkem a gá přjliš záhy wdowau. Nesnáze stawu tohoto gsau známé gediné těm, kteréž gich zakusily. Žádná slowa zagisté nemohau wypsati bauke, kteréž se hrnau na ženu, kteráž nedáwno opustila dům otcowský, kteráž gesstě nenj we swětě zkussená a w tak krátkém čase newyslowitedlnými bolestmi překonána widj se přinucena, péče na se bráti, kteréž překwyssugj wssecku sjlu mdlého pohlawj. . . . Zanechá-li otec djtek po sobě a ge-li to dcera, působj owssem také mnoho starostj a wssak wychowánj gegj nečinj předc tak mnoho wýloh a tolik strachu. Syn ale působj demně na tisjce péčj a nesnázj; ak pominu wýlohy, gaké musj činiti matka, chce-li ho náležitě wychowati. A předc toto wsse mne nemohlo pohnauti, prowdati se a giného muže do otcowského domu uwesti. Gá přestála sstastně bauke a nepokoge tyto a nebála gsem se wdowského stawu. Za gedno zpoléhala gsem na pomoc s hůry. Pak bylo i to mně k nemalému potěssenj w nehodách mých, že gsem na twau twář mohla ustawičně patřiti, a w tobě neustále zřjti živý obraz zesnulého choté, gemužto gsi ty zcela po-

[1]) K Efes 6, 4.

Digitized by Google

doben. A protož byl gſi ty mau útěchau, když gſi geſſtě byl dytětem a ani gſi mluwiti neuměl, w době, kdež rodičowé mjwagj neywjce radoſtj z dytěk ſwých .... Twého otcowſkého podjlu gſem ſe nedotkla; aniž gſem wſſak ſſetřila wýlohy, abych mohla něčim k twé cti přiſpěti; to wſſak gſem wzála ze ſwého podjlu. Nemyſli, že ti to chci předhazowati, gen toliko tě za to proſjm, abys mne neučinil po druhé wdowau a neobnowowal hořkau boleſt w ſrdci mém, nýbrž abys čekal na mau ſmrt, kteráž ſnad nenj daleko. Když mne wſſak w zemi położjš, a připogjš koſti mé ku koſtem otce ſwého, potom gdi, kam chceš ... žádný ti nebude překážeti. Pokud ale žigi, zůſtaň při mně, abys Boha bez přičiny neurážel, kdybys takowé hoře způſobil matce, kteráž toho nezaſlaužila.. .... Tiſjce gich budau ſnad milowati tebe; žádný wſſak ti nepopřege tolik ſwobody a času, gako gá; neb žádnému nebude leżeti proſpěch twůg tak na ſrdci gako mně“ [1]). — I zůſtal ſwatý muž tento u matky ſwé, neb ſlowa tato ho překonala a ſynowſká láſka ſwjtězila nad láſkau přjtele.

„I řekl k nim: Co geſt, že gſte mne hledali? Zdaliž gſte newěděli, že w těch wěcech, kteréž gſau Otce mého, muſjm gá býti?“ Znamenitá to odpowěď dwanáctiletého Ježiſſe. On tedy wj a dobře geſt ſi toho wědom, že Hoſpodin, Bůh iſraelſký, geſt wlaſtně geho Otcem a chrám jeruſalemſký, gakožto dům Hoſpodinůw, že geſt domem geho, a což ſe w chrámě koná, že gſau wěci geho, a že gakož on geſt Syn Hoſpodinůw, tak že mu i přiſluſſj w domě a we wěcech Otce ſwého býti přjtomnu, a konati djlo geho. Tak ſtogj tu dwanáctiletý Ježiš před námi s úplným wědomjm ſwé Božſké důſlognoſti a ſwého Božſkého ſeſlánj co Syn Božj a Wykupitel ſwěta. Odkud wědomj toto? Ohledneme-li ſe pak w obyčegném żiwotě, nalezneme giż zde tak mnohý přjklad, genż nám může k wyſwětlenj této wěci poněkud poſlaužiti; odkudž nám owſſem bude neſkončeně wýſſe ſe powzneſti. U djtek totiž nadobyčegných ſchopnoſtj znamenati lze, że ſchopnoſti gegich k nějakému umění aneb wědě časem ſe gewj nemadále a překwapugjcjm způſobem. Nenj-li to co neobyčegného, że hogně obdařenj a wýbornými ſchopnoſtmi nadanj lidé giż záhy powolánj ſwé naléżagj, ku kterémuż ſe ſchopnými býti widj: geſt to zagiſté tjm pochopitedlněgſſj, když onen welebný a podiwný Spaſitel, kterýž co Obnowitel a Wykupitel lidſtwa prawě doſpjwal, giż gako djtě widěl ſe doma býti w chrámě, kterýž tehdáž předſtawowal gediné dům Hoſpodina, Boha prawého. W tom ale muſjme poznati ſkutečně podiwné rozwinutj lidſké přirozenoſti Ježjſſowy, że ſe dělo zcela dle zákonů přjrody a że obgewenj ſe Božſké přirozenoſti geho na rozwinutj lidſké geho přirozenoſti takka ſe wázalo, odkudž ſe dá také wyſwětliti: że ſe Božſtwj geho tak gaſným způſobem obgewilo teprw, když byl Ježiš doſáhl dwanáctý rok wěku ſwého.

Co ſe wſſak odpowědi této zwlaſſtě dotýče, ſlowa tato nemohau ſe wykládati, gakoby tu Kriſtus Pán oſtrau neb docela zpurnau odpowěď byl dal ſwým rodičům. Záležj na tom: gakým hlaſem gi Božſký Wykupitel proneſl a gak ſe čte. Neb Ježiš, miloſtný Ježiš, mluwil ſlowa tato k milowané matce a k ctihodnému pěſtaunu, a protož nemohla oſtře a hrubě znjti, nýbrž libě

[1]) Chrysost. de sacerd. lib. I.

Digitized by Google

a gemně. K tomu přigde také, že mluwil ge gakožto Bůh-člowěk a wssecky skutky, kteréž co takowý wykonal, nazýwal skutky Otce swého. Smysl tedy slow geho gest následowny: „Neměli gste potřebj hledati mne; neb ne winau wassj, nýbrž wlastnj wůlj a wůlj Otce swého zůstal gsem w Jerusalémě. Aniž wám wůbec přisluss hledati mne, anto gá wlastně gsem přissel hledat a zachowat, což bylo ztraceno. A tjm méně měli gste příčiny s bolestj hledati mne a auzkostliwě starati se, kde budu odpočjwati, co budu gjsti neb co budu pjti, gežto gest pokrm můg, abych činil wůli Otce swého, kterýž gest w nebesjch. — Ne urputná aniž přjsná byla tedy slowa tato, nýbrž oprawdowá, přitom ale také libá. Ostatně mohau ti z nich wssecky djtky krásný přjklad a spasitedlné ponaučenj wzjti. Neb když se djtky rodičům s očj wzdalugj, bywagj obyčegně tam, kamž panugjcj náklonnost ge táhne. O, blaze tobě, synu neb dcero, když tě rodiče w chrámě neb we sskole, neb we zbožném shromážděnj, neb u práce aneb tiché modlitbě hledati musegj! Běda ale, přeběda, když se musegj po tobě ptáti a dotazowati w křemách, při hlučných plesjch, w nebezpečných společnostech neb dokonce na podezřelých mjstech!? —

Jsstaupil s nimi a přissel do Nazaréta a byl poddán gim. Tak wypisuge nám sw. ewangelista dalssj žiwot mladického Ježjsse. Člowěk by se domnjwal, že Ježjš nynj u wědomj Božstwj swého se nad wssechny lidi powznese a u welebnosti swé obdiwu bude wyhledáwati; a předc gak zcela ginak on. On wj sice, že Bůh israelský — živý a gediný, kterýž nebe a zemi stwořil, gest geho Otec, a že Jerusalém gest swaté město Otce geho, a chrám jerusalemský dům Otce geho, a že lid israelský gest lid a magetnost Otce geho, a pocta neywyššj, kteraž se mu wzdáwá, že gest to pocta Otce geho: toto wssecko wj a hle, w auplném wědomj toho gde předc s rodiči swými do Nazaréta a gest gim poddán. On se wracj domů opět, gakž byl wyssel gako dwanáctileté pachole, domnělý syn tesařůw. Powržené městečko nenj mu sprosté, a chudobná chýsse pěstauna nenj mu sspatná, aniž gest mu řemeslo pěstaunowo odporné. Gaká to pokora, gaké to snjženj sebe samého! — Ano to gest pokrok w oné pokoře, kteraž se gewiti započala s geho wtělenjm, pozděgi wssak, než na smrt kráčel, při mytj nohau se gesstě gednau k nassemu zahanbenj obgewila a konečně se dowrssila, když se wydal w ruce hřissnjků; a směle se může gistiti, že pokora a snjženj sebe samého bylo obsahem wsseho, což nám Ježjš we swém přjsstj, životě, utrpenj a smrti swé byl wygewil; zwlásstě pak wykwetlo z nj zpanilé mládj geho a kořenilo w nj. Ano pokora, zpanilá pokora gest ten krásný obraz a přjklad, kterýž nám wssem zůstawil, zwlásstě pak mládeži. Pokora gest ta wznessená ctnost, skrze kterauž ducha geho na se bérkeme a w geho sslépěge kráčjme. W tom zagisté záležj prawé následowánj Krista: abychom se wssj sláwy wzdali, o darech a schopnostech swých yssně nesmýssleli, měli ge gediné proto, bychom gimi wssem slaužili; w očjch swých bratrj wýsse nad sebe pokládali; hanu i potupu mile rádi snásseli, když gest to pro Boha a pro prawdu; rádi swéwoli swau krotili a gi lepssj wůli předstawených podrobowali, potupu a neprawé pohanění tisse snásseli gako Pán sám; při tom pak, což dobrého podnikáme, se netázali, zdaliž uznánj dogdeme, a při konánj dobrých skutků po sláwě nebažili. Pokora zagisté nenj gedna ze mnohých ctnostj, kteréž se u dobrých lidj

Digitized by Google

nalézagj, onak geſt obſah wſſelikých ctnoſtj: w nj gſau wſſecky bez rozdjlu obſaženy a zahrnuty. Ježjš byl pokorný ſrdcem a w tom ſe zahrnuge wſſe, což o něm ſwatého wyprawiti lze. On ſe ſtkwěl wſſelikými ctnoſtmi, poněwadž byl pokorný; on byl laſkawý; neb gſa pokorný, zapomjnal na ſebe, obětowal ſebe; nebot neznal newděku, aniž ſe dal nepřjznj a lánjm odwrátiti od laſkawoſti a od dobročinnoſti. Práwě proto také byl dlauhoſhowjwagjcj, miloſrdný, tichý, trpěliwý, ſmjřenliwý, ſaudjlný, důwěřliwý atd. Pokora totiž ſe nedá tak lehce popuditi, necenj wyſoko bezpráwj, widj ráda přednoſti a dokonaloſti ginýchy, newede ſwau řeč neuſtále, aniž ſe wtjrá wſſetečně do wſſeho, ſnáſſj ſlaboſti ginýchy; trpj wſſe, wěřj wſſemu, daufá wſſe a proto geſt také laſkawá. Onak geſt w prawdě pramen wſſeho dobrého, a Ježjš gſa pokorný, geſt nám wzorem wſſj dokonaloſti a přjkladem a obrazem wſſj ctnoſti. O, pochopili-li gſme toto, wſſecko gſme pochopili a máme wſſe, což nám potřebj. Pokora zagiſté geſt základ a pramen wſſelikých ctnoſti.

Dey, ó Pane, také mládeži naſſj a pěſtaunům gegjm poznati, čehož gj potřebj, uděl gj ducha pokory: aby poznáwagjce ſwau malichernoſt, ſwau ſlaboſt a nedoſtatečnoſt, pokorně o ſobě ſmeyſſleli a takto ſe ſtali Božſkému pacholeti u wſſelikých ctnoſtech podobni.

Ježjš byl poddán rodičům ſwým. On ſe tedy podrobil (gakožto člowěk) zřjzenj Bozjmu. A w tom zagiſté záležj zřjzenj Božj mezi lidmi: aby djtky poddány byly rodičům ſwým — tok gegich hlawnj powinnoſt; a gežto ſe Ježjš ſám tomuto uſtanowenj podrobil, poſwětil ge a tjm i zřegmě oſwědčil: že poſluſſnoſt rodičů geſt ſwatau powinnoſtj djtek. A w ſkutku nynj možno ſe tázati: Geſtli ten, kterýž wěděl, že geſt ſyn Otce nebeſkého, byl chudým lidſkým rodičům poddán, a gich poſluſſen: kterýž ſyn neb kteráž dcera by ſe mohla oſměliti, protiwiti ſe tomuto zřjzenj. Geſtli ten, genž ſwatý geſt, uſtanowenj tomuto ſe podrobil: muſj býti ono zagiſté dobré a ſwaté, t. g. poſluſſenſtwj djtek rodičům muſj mjti něco do ſebe, což w ſobě giž prawého, dobrého a bohulibého geſt. A tak geſt tomu w ſkutku. Poſluſſnoſt djtek geſt zagiſté krocenj ſwéwolnoſti, kteráž totiž wſſudy ſwau wůli proſaditi uſiluge a wſſemu ginému, což po této negde, wzdoruge. Takowýto člowěk, kterýž gedině ſwé wůle náſleduge, geſt ten neywětſſj ſobik, aniž možná s njm obcowati a běda wſſem, kteřjž poblj mu žjti muſegj. O, gak drahocenná geſt giž w tomto ohledu ctnoſt poſluſſenſtwj, kteráž krotj ſwéwolnoſt tuto! — Mimo to geſt poſluſſnoſt dětinſká wýraz pokorné myſli; čjmž zagiſté djtko na gewo pronáſſj, že uznáwá ſwau mdlobu, klopotnoſt, newědomoſt, nezkuſſenoſt a tudjž ſe zkuſſeněgſſjm, opatrněgſſjm a pečliwým rodičům podrobiti za dobré uznáwá. A to geſt mnoho, welmi mnoho. O, gak neſkončeně mnoho geſt tu zjſkáno, když djtě ponjženě o ſobě ſmýſſlj a w něžné ſkromnoſti we ſwé náhledy a ſwau ſjlu nedůwěřuge! A gak mnoho tu ſamo wyzjſká, když w podřjzenoſti poſluſſno maudré rady a wýſtrahy otcowy a matčiny od tiſjcero poklésků a poblauzenj mladické lehkomyſlnoſti a zwědawoſti uchowáno bywá. Nad to geſt poſluſſnoſt dětinſká takřka wjtězſtwj, owſſem podporowánjm a wedenjm rodičů dobyté nad wſſelikau mocj a pokuſſenjm těla i ſwěta. Neb, kdož ſe zbožně a ochotně podrobj prawé wůli rodičů, an geg wnitřnj náklonnoſt a zewnitřnj pokuſſenj na protiwnau ſtránku táhne; ten zagiſté nekonal toliko poſluſſenſtwj, ale také w poſluſſenſtwj tomto

Digitized by Google

přemohl zlobu a moc gegj a tjm i nabyl mrawnj sjly ducha a swobodné odhodlanosti k dobrému. A gakau wáhu nemusj toto mjti! Neb w tom se sestkeduge wsseliká cena člowěka, že swobodně wěren ctnosti zůstáwá na wzdor wsselikému lákánj k zlému. Pak také gest posluſſnost gistým důkazem, že djtky uznáwagj u wraucj wděčnosti pečliwau lásku rodičů a gest zároweň důkazem srdečné ochotnosti, že za tuto lásku gim opět chtěgj býti w lásce k služebám wolny. A gak krásné, gak usslechtilé gest i w tomto ohledu posluſſenstwj! O, gak ohyzdný a ohawný gest ten, kterýž od prwnjho okamženj swého žiwota až potud lásky a dobrodinj rodičů požjwal, a pak laskawých dobrodinců sobě newssjmá, gim po wůli býti se nesnažj, ba ani se necjtj puzena láskau a služebowolnostj gim se odslaužiti; ano naopak málo na to dbá, zdaliž gim radost čili mrzutost činj, a naschwál neb z úmyslu činj, což dobré wůli a slussnému přánj gegich gest na odpor! O, gak musj boleti srdce dobrého otce a pečliwé matky, když widj, že djtě za wssecku upřjmnau péči a lásku, za wssecky oběti a utrpenj, kteráž pro ně podstaupili, sspatně se gim odměnilo. Co lze o takowém djtěti sauditi? O, neposluſſnost djtek gest newděk, a newděk gest důkaz ustydlého, necitedlného, ztupělého, slowem pokaženého srdce. Posléze pak gest posluſſenstwj hlawnj wýminkau wsselikého zdakilého wychowánj a blaženosti djtka samého. Neposluſſnost djtek zmakj zagisté sebe lepssj mjnění. Žádné napomjnánj a poučenj, žádné warowánj a žádná wýstraha tu neprospjwá; prawě tak, gako ten neywýborněgssj lék prospěge nemocnému, genž ho nechce užjwati. A kdo tu trpj neywjce? Gistě že neposluſſné djtě! O gak mnohý toho pykal, awssak pozdě pykal, že neposlechl dobrého otce a laskawé matky swé. Naproti tomu, gak krásně se dakj wychowánj, když djtě rádo a ochotně poslauchá. Tu kráčj wůčihledě ode ctnosti ke ctnosti a roste denně u wsselike sprawedlnosti a dokonalosti! — Konečně gest posluſſnost djtek také přjprawau a cwikem k nabytj oné pro čas a pro wěčnost tak důležité posluſſnosti Božských a občanských zákonů. Kdož se w domě otcowském poslauchati nenaučil, ten se wůbec poslauchati nenaučj; a gak pak bude bráti w uzdu žádosti swé, když to káže Božský neb občanský zákon? Negsa wůbec uwyklý posluſſenstwj, zdaž bude mimo obyčeg tuto poslauchati? Zagisté ne! a čeho snad uposlechne, uposlechne toliko z přinucenj a z bázně, ne wssak z wolného posluſſenstwj. Neposluſſný syn bude gistě sspatným občanem a sspatným křesťanem! — A tak ležj na bjledni, že posluſſnost dětská má do sebe cosi samo w sobě dobrého, milostného a Bohu milého; a protož i Ježjš poswětil gj přjkladem swým. Proto také pjsse sw. apostol národů opětně: „Synowé (i dcery) poslaucheyte rodičů we wssech wěcech: neb to gest libé Pánu. Synowé (i dcery) poslaucheyte rodičů swých w Pánu; neb to gest sprawedliwé“ [1])! A giž w starém zákoně dal Hospodin welikě přikázanj hned z počátku: „Cti otce swého i matku swau!“ a poněwadž toto přikázanj tak důležité gest, chtěge přispěti slabosti dětinské, připogil zaslibenj: „abys dlauho žiw byl a dobře se ti wedlo na zemi“ [2])! Pamatugte si dobře přikázanj toto, synowé a dcery křesťanské! wstipte si ge hluboko w srdce swé! Wkročte do sslépěgj Ježjssowých, kterýž, gak dj sw. ewangelium, ssel se swými rodičemi do Nazaréta a byl poddán gim.' Posluſſnost zagisté obsahuge wsselike

[1]) K Kol. 3, 20.; Efes. 6, 1. [2]) II. Mogž. 20, 12.

Digitized by Google

ctnosti a wy máte tolik ceny a tolik dobroty do sebe, mnoho-li a gak gste posluſſni. Arcik neſluſſj poſlauchati rodičů, když by něco weleli, co by bylo proti Božjmu přikázanj; tu byſte muſeli dáti gim za odpowěd, což prawili ſwatj apoſſtolé radě židowſké, když gim zakazowali, aby neučili we gménu Jeżiſſe Kriſta, djce: „Wjce ſluſſj poſlauchati Boha než lidj“ [1]). Láſka k Bohu zagiſté muſj překwyſſowati wſſelikau láſku k lidem, ona muſj býti nade wſſecko. A wſſak pilně ſe warugte, abyſte nerjkali: Rodičowé mogi gſau přjliš přjſnj a diwnj, oni nás obmezugj a wjžj až k newydrženj a nic gim nemůžem whod učiniti. Nenj to leč waſſe ſwéwole a newázanoſt, kteréž ſe zdá kázeň tato přjliš přjſnau a neſnesitedlnau býti a waſſe newděčnoſt a popudliwoſt geſt ta gen, kteráž nemá trpěliwoſti ani ſtrpenj s křehkoſtmi a wadami ſtarých rodičů. Kdo wſſak oprawdu w láſce a u wděčnoſti rodičům geſt poddán, umj gim wyhowěti a gich poſlauchati, i když geſt to twrdé a obtjžné, pamětliw ſlow maudrého Siracha: „Synu, přigmi ſtároſt otce ſwého a nezarmucug ho w žiwotě geho; a ſchází-li na rozumu, ſnáſſeg ho a nepohrdey gim w mocnoſti ſwé“ [2]).

Krásný zagiſté přjklad poſluſſnoſti dětinſké naléżá ſe na mladém Tobiáſſowi. Když mu otec dáwal ſpaſitedlná ponaučenj a napomenutj, přigal ge ochotně a prawil: „Otče můg, wſſe co mně přikážeš, chci učiniti.“ Giž powyroſtlý nečinil nic důležitého bez rady a wůle otcowy. Měl giti do Rağes k Gabaelowi, k ugci ſwému. I nezpolehl ſe na ſwau rozumnoſt, ale rada otcowa byla mu tu prawjtkem. Radj mu otec, by ſe ohlédl po průwodčjm něgakém, bez odporu gde a hledá ho. Wſſak otec muſj ho dřjwe ohlédnauti a ſwoliti w geho průwod. Teprw když byl obdržel otcowſké požehnánj, naſtaupil s njm ceſtu. A s gakau wážnoſtj, gakau pečliwoſtj a oddanoſtj mluwj w cizině o rodičjch ſwých! Swat geho Raguel přimlauwá mu, aby geſſtě déle u něho zůſtal a ſlibuge mu, že poſſle poſla k upokogenj otce. Nikoliw, odpowěděl syn, kterýž žil zcela dle wůle otce, wjm, že otec a matka nynj każdý den a każdau hodinu počjtagj a magj ſtaroſt o mne.

Ne méně zpanilý přjklad poſluſſnoſti dáwá djtkám zbožný Iſák. Když otec geho Abraham doſtal rozkaz od Boha, aby obětowal ſyna ſwého, wyzwal Iſáka, aby ho následowal na horu Moria. Ochotně wzal Iſák dřjwj na ramena ſwá a ačkoliw mu nedal otec určité odpowědi na otázku: kde ge obětnj beránek, nezdráhal ſe předc dřjwj k oběti nésti na ramenau ſwých. Wůle otcowa byla mu rozkazem a ſynowſká poſluſſnoſt ſwatau powinnoſtj. Nejen netoliko dřjwj k oběti, ale také byl hotow na rozkaz otcův dáti zabjti ſe. Může ſe w ſkutku říci o něm, že poſluſſen byl až ku ſmrti.

Že wſſak i tato ſwatá powinnoſt má ſwé meze, dowozuge následugjcj přjběh. Swatá Perpetua byla z rodu wzneſſeného a měla dobré wychowánj. I gſauc prowdána za muže od ſtawu, měla we dwa a dwadcátém roku wěku djtě gednoročnj. Rodičowé gegj byli poſud na žiwě, a přjbuznj gegj byli wſſickni až na otce křeſťané. Ona wſſak ſama, ač poſud nepokřtěna, byla uwězněna giž po delſſj čas s ginými ſwatými wyznawači w gednom domě, dřjwe než do wězenj weſpolek uwrženi byli. Otec gegj, zaputilý pohan, dotjral na ni hned wýhrůžkami, hned proſbami, nutě gi, aby od wyznánj wjry Kriſtowy upuſtila. Když pak gednau mu zkegmě ſe wygádřila, že

[1]) Skutk. ap. 5, 28. 29. [2]) Sir. 3, 14. 15.

Digitized by Google

nemůže ginak řjci, než že ge křeſtanka, popudila ſlowem tjmto otce k takowé zuřiwoſti, že ſe do nj dal a že gj chtěl oči wylaupati; pak ſepraw gi, pryč odeſſel, načež pak několika dnj nepřiſſel gj nawſſtjwit. Mezi tjm ale byla s oſtatnjm towaryšſtwem pokřtěna. „Po málo dnech, tak wyprawuge ſama, rozſſiřowala ſe powěſt, že budeme wyſlýcháni. I přiſſel otec můg z města ke mně, ztrápen hořem, uſiluge mne k odpadnutj přinutiti, řka: Smilug ſe nad ſſedinami mými, dcero má, ſmilug ſe nad otcem ſwým, gſem-li hoden ſlauti twým otcem. Odchowal-li gſem tě rukama těmito ku kwětu mladického wěku a dal-li gſem tobě přednoſt přede wſſemi bratry twými: nechtěg, — ó dcero tak wzneſſeného rodu — wydati ſe w potupu před lidmi. Popatř gen na ſwé bratry, na ſwau matku a na ſwé djtě, kteréž bude po tobě déle žjti. Upuſt od této ſwéhlawoſti, abyſi nás wſſecky w takowau zkázu neuwrhla! Tak mluwil otec můg s otcowſkau wljdnoſtj, poljbil mi ruku a wrhna ſe k nohaum mým, nazýwal mne u mnohých ſlzách ne dcerau ale welitelkynj ſwau. Lito mně bylo ſſedin otcowých, gežto on gedinký z celého rodu nechtěl ſe těſſiti z mučennické ſmrti mé. I ſnažila gſem ſe ho potěſſiti, řkauc: Mně ſe ſtane na poprawiſſti toliko, což ſe Bohu ljbj; wiz že neſtogjme w moci ſwé, nýbrž že gſme w ruce Božj. Onť wſſak odeſſel ſmutný pryč. Následugjcjho dne, právě když gſme gedli, pohnali nás mimo očekáwánj na tržiſſtě k wýſlechu. Powěſt tato ſe rozſſířila w okolnjch ulicjch a shon lidu byl náramný. I wſtaupili gſme na leſſenj. Druzj byli tázáni a učinili wyznánj ſwé. Když wſſak přiſſla řada na mne, přiſtaupil ke mně otec s ſynem mým, seſtaupil se mnau o ſchod njže a prawil mně úpěnliwě: „Smilug ſe nade swým djtětem.“ I ſaudce mně přimlauwal: „Uſſetř ſſediny otce swého, uſſetř swé djtě, obětug na ſtěſtj cjſaře!“ I odpowěděla gſem: „Toho neučinjm.“ Načež ſe táže ſaudce: „Gſi křeſtanka?“ Na to gá: „Gſem.“ Když pak mne otec můg s leſſenj strhnauti ſe snažil, kázal ſaudce geho ſamého ſhoditi, při čemž byl holj udeřen. I bolelo mne to, gako bych ſama bita byla, tak mně bylo ljto geho bezutěſſeného ſtáří. Na to gſme byli odſauzeni, abychom byli předhozeni ſſelmám. Potud ſtražili nás w žaláři.“ Když pak ſe onen den přibljžil, nawſſtjwil otec Perpetuy opět, gehožto hoře utrápilo. Trhage ſi wauſy z brady, prokljnal den narozenj swého. Hluboce dogjmal Perpetuy ſſedý tento wěk ſtraſtný nešťaſtného otce. Než ale Bůh ſeſlal gj widěnj, kteréž gi posilnilo radoſtnau útěchau k bogi a k wjtězſtwj; gak ſama pjſſe: „Tak ſe mně wedlo až ke dni, kdež gſem měla zápaſiti, kterýž wſſak nechť napjſſe giný, genž chuť k tomu má!“ — S radoſtj wyſſla Perpetua w den swého wjtězſtwj se swým towaryšſtwem ze žaláře — s pokognau twářj, a ſklopeným okem k zemi, gakožto newěſta Kriſtowa ſtála na bogiſſti. Nekleſla uchwácená ſſelmau — teprw geden ſſermjř učinil mečem konec žiwotu hrdinſké mučennici této [1]).

Podobně ſe čte o ſwatém Wjtu. Přigaltě křeſt ſwatý bez wědomj otce, genž byl pohan. Což uſlyſſew otec, nižeho neopominul, aby autlého synáčka swého od přigaté wjry křeſtanſké odwrátil. Znamenaw ale ſjlu a ſtálost, gjž odolati nemohl, odewzdal ho tyranu Waleriánowi k trápenj. Wida tyran, že ani to nic neproſpjwá, nawrátil ho otci. Zloſtj ſoptě wy-

[1]) In vita ejusdem.

Digitized by Google

meyſſlel ty neyukrutněgſſj muky, aby myſl geho oblomil; ale Wjt pamatowaw, že ſluſſj wjc Boha poſlauchati, než lidj, wzaw dwa ſwé wychowatele, opuſtil otcowſký dům a odebral ſe do ginýchy zemj.

Cjſař Karel Welikỳ kázal gednoho gitra ſwatého Ludğera, biſkupa, k ſobě powolati. Tento modle ſe práwě duchownj hodinky připowěděl bez prodlenj, gakž ſe ge domodlj, přigjti. Cjſař obeſlal biſkupa po druhé i po třetj; tento ſe ale wždy wymlauwal modlenjm. Konečně přiſſed, byl od cjſaře tázán, proč ſi rozkazu geho newſſjmal. I neohroženě odpowěděl Ludğer: „Cjſaři! když's mne na biſkupſtwj powýſſil, ſám gſi mne přikázal, abych neyprw Bohu a pak teprw tobě ſlaužil. Trwage tedy na modlitbách od cjrkwe předepſaných, dal gſem neyprw, což geſt Božjho, Bohu, a nynj gdu i tobě, což twého geſt, dáti.“ Tauto odpowědj nábožný cjſař ſpokogen, prawil: „Děkugi tobě, že gſem tě zkuſil takowým býti, gakž gſem od tebe očekáwal. Plň i budaucně wůli Božj, zůſtaň mi wěren, a modli ſe ſtále za blaho ſwého cjſařſtwj“ [1]).

„A Jeżjš proſpjwal maudroſtj, wěkem a miloſtj u Boha i u lidj.“ Těmito krásnými ſlowy končj ſwatý ewangeliſta wyprawowánj ſwé. Zagiſté geſt to ta neylepſſj chwála, gakáž ſe gen může dáti dwanáctiletému pacholjkowi. Tedy proſpjwal Jeżjš gak wěkem tak i miloſtj; a gakož dle lidſké ſtránky denně byl ſtarſſj, obgewil ſe také denně miloſtněgſſjm a wſſj lásky hodněgſſjm. A tak to má wůbec býti. I naſſe mládež má proſpjwati gak wěkem tak i miloſtj a gako geſt denně ſtarſſj, mát býti i lásky hodněgſſj. Tot geſt prawý pokrok a w tom zagiſté geſt gj Jeżjš neykráſněgſſjm přjkladem. A wſſak bohužel we ſkutečnoſti to nalézáme ginak! Ba nezřjdka ubýwá miloſti mládeži naſſj w tom ſtupni, w gakém wěkem proſpjwá a býwá zhuſta čjm ſtarſſj tjm horſſj. Gak zpanilé gſau djtky, když geſſtě co nemluwňátka ſpočjwagj w mateřſkém lůnu. We čtwrtém, ſſeſtém až k oſmému roku wjdáme ge geſſtě plné newinnoſti a přjwětiwoſti, a wſſak zároweň také hned méně hned wjce ſe obgewugj u nich mnohé nezpůſoby, kteréž gſau giž protiwné, gakož: ſwéwole, lživoſt, nepoſluſſnoſt, hádawoſt atd. Když pak doſáhly wěku deſjti, dwanácti a čtrnácti let, magj poſud mnoho zpanilého a ljbezného do ſebe, k tomuž wſſak ſe přimiſuge zhuſta gakáſt ſurowoſt, zpurnoſt, hruboſt a newázanoſt, lehkomyſlná opowážliwoſt atd. Ach, tu ſe giž zhuſta muſj žalowati na množſtwj nezpůſobů a nezbednoſtj gegich. Pozděgi pak zdráhagj ſe giž mnozj tázati ſe po wůli rodičů; a řekne-li gim co aneb dáwá-li ſe gim gaké pokáránj, odpowjdagj zpurně a ſtawj ſi hlawu; mohau-li ſe giž potřebowati, nedělagj ſi z ničeho nic, a nalezнau-li odpor, chtěgj ſe hned pomſtiti a činj wſſe na wzdor. Giž libugj ſobě, ſlabým a ſtarým lidem činiti poſměchy, nábožných tupiti a haněti, poněwadž ſe widj od nich zahanbeny, newinných pak kaziti a ſwáděti; w nočnj době ſe taulati; oddati ſe hrám a wſſelikým hřjſſným rozkoſſem; ſſperkowati ſe; prowáděti neſluſſné ſſprýmy a kydati neſlýdaté řeči atd. S oſſkliwoſtj a s neliboſtj muſj ſe člowěk odwrátiti od nich. Owſſemk ſtali ſe ſtarſſjmi; ale gak wěkem proſpěli, tak proſpěli ohawnoſtj. Kam ſe poděla ljbezność djtěte, kteréž obracelo oči wſſech na ſe, pokud co djtě ſi hrálo w kljnu matky? — Gak zcela ginak nale-

[1]) Macana wýbor ſtr. 254.

Digitized by Google

záme to u dwanáctiletého Ježjsse! „On prospjwal wěkem i milostj.“ A tak má a může to býti u každého pacholjka a děwčete, u každého mládence a panny. Milostné gest nemluwně we swé přjtulnosti a we swém žwatokenj a libém usmjwánj. Ale roste a stane se wětssjm. Nechť tedy roste a množj se zároweň laskawost geho. Pak se obgewj laskawost tato w mladjku a w panně co přjwětiwost, wljdnost, ochotnost a služebowolnost w zpanilém swětle; a ač gest milostné co djtě, milostněgssj wssak bude gako mládenec a panna w obléku ctnostj těchto. — Milostné gest djtě we swé sprostnosti a skromnosti. Než ono roste a stane se wětssjm. A proč by neměl růsti s njm také cit mdloby a nedostatečnosti geho a wědomj, že nenj nic bez Boha; a proč by nemělo prospjwati také we skromnosti a w pokoře ducha. O, ge-li prost mladjk neb panna wssj marnosti, samoliboti a hrdosti, oddáwagj-li se w pokoře Pánu a gsau-li duchem služebnjci wssech: ač gest djtko milostné we swé skromnosti, gsauk zagisté oni mnohem wjce. — Milostné gest djtko, když w poslussnosti a w ochotnosti gest hotowo slaužiti rodičům a po wůli býti gim. Když pak poodroste a gest wětssj, proč by nemělo také růsti zároweň w poslussnosti a w služebowolnosti. Čjm dále tjm wjce přjčin má k tomu a důwody toho musj mu býti, čjm dále tjm gasněgssj. Poslauchá-li pak odrostlý syn w kwětaucjm mládj swého starého otce; a osstřuge-li panenská dcera we swém zpanilém wěku laskawě a pečliwě swau starau, churawau matku; tuť owssem prospěla milostj a mnohem zpanilegssj gest poslussný mládenec neb ochotná a služebowolná panna. — Milostné gest djtě we swé zwědawosti a učeliwosti, na wssecko se tážjc, bedliwě poslauchagjc a ochotně přigjmagjc, což se mu dj. Wssak ale gakož prospjwá wěkem, mák prospjwati také učeliwostj swau. Když pak co mladjk nenj sobě dostatečným, aniž prostořeký, zpupný, abrž wolně a ochotně přigjmá slowa prawdy a maudré rady, a když dospělá dcera se zbožnau myslj přigjmá slowa žiwota a chowá gich w srdci swém: owssem, že milostné gest djtko we zwědawosti swé; ale milostněgssj gest zagisté, když gako mládenec a panna prospělo w učeliwosti této. — Milostné gest djtě, když w důwěře rodiče swé o něco prosj, když gim srdečně děkuge, zwlásstě pak, když útlé ruce k nebesům spjná. Než nemělo by i w dalssjm wěku wjc a wjce poznáwati odwislost swau od Boha? nemělo by i při wzrůstagjcjm rozumu také wjc a wjce poznáwati sstědrotu, lásku Božj? a čjm wjce se množj potřeby geho a rostau nebezpečenstwj mu hrozjcj, nemělo by tjm wjce důwěřowati w moc a péči prozřetelnosti Božj? Když pak djtě toto potom co mladjk a co panna swau malichernost a mdlobu před Bohem wraucně cjtj, když u wraucj wděčnosti rádi uznáwagj: že, čjm gsau a co magj, Bohu powinnugj, když tělo i dussi swau, přjtomnost i budaucnost, odewzdaně w ruce Božj kladau, když hlawně a gediné o to prosj, aby ge zachránil od hřjchu a gim dal ducha dobrého: eyhle gak prospěli wěkem i maudrostj! Milostné gest sice djtko žwatořjcj, ano pozdwihuge rukau swých w modlitbě k nebesům; a wssak mnohem milostněgssj gest mládenec a panna, když w náboženosti shýbagj před Bohem kolena swá, gemu se kořj, aneb u stolu Páně přigjmagj tělo Kristowo. — Milostné gest djtě we swé newinnosti, pokudž nečistý wzduch neposkwrnil angelskau dussi geho. O, kýž by zůstalo powždy takto! Wssak brzy mu lstný ďábel strogj úklady. Což musj poslauchati

Digitized by Google

ſwůdce? muſj ſahati chtiwě rukau po zapowěženém owoci? muſj požjwati z něho a pjti z čiſſe rozkoſſj? Naopak neměla by právě nečistému duchu takowému poſtawiti ſe čiſtá duſſe geho we ſwatém ſtudu na odpor? a čjm uſilněgi na ni dotjrá ohawnjk, tjm zmužilegi by měli chrániti mládenec a panna drahý klénot newinnoſti ſwé u živém wědomj, že gſau chrámem Ducha ſwatého. Owſſem miloſtné geſt djtě we ſwé newinnoſti, ale mnohem miloſtněgſſj geſt mládenec a panna, kdež čiſté ako ſwé k zemi klopj a při neymenſſjm, což geſt proti čiſtotě, we ſwatém ſtudu ſe rdj. Proſpělik wěkem i miloſtj. — Owſſem geſt prawda, že když do ſkutečného žiwota nahlédneme, nalézáme, že mnozj, co by měli proſpjwati wěkem i miloſtj, očitě zpět kráčegj. Zagiſté bys u mnohých odroſtlých ſynů a dcer křeſťanſtých nepoznal wjce toho djtěte, kteréž druhdy tak zpanile a ljbezně na kljnu matky pohrávalo. A wſſak tak to nemuſj, tak to nemá býti. Weſſkeré mládeži bez rozdjlu platj příklad Ježjſſůw: onať zagiſté má proſpjwati gak wěkem tak i miloſtj! A w prawdě geſt to welká žaloba, wſſeho powſſjmnutj hodná, gak na mládež naſſi, tak i na wěk náš wůbec, gakož i na rodiče zwláſſť, když widjme: že djtky proſpjwagj ſice wěkem ne wſſak miloſtj, ano zpět kráčegj newázanoſtj, opowážliwoſtj, ſurowoſtj, zpupnoſtj a ſnělým pohrdánjm wſſelikého ſluſſného mrawu a kázně.

Ach, Pane, wlož to mládeži naſſj na ſrdce, k čemu powolána geſt! Nechť uwážj, gak mnoho a důležitého leží w ruce gegj. Dejž, by ſi wzala k ſrdci, gak by mnozj za to dali wſſe, co gen magj, kdyby mohli zpět zwolati mladická léta ſwá a gich tak použjti, gak by ſobě přáli, by byli použili gich. Dey, by pohledem na yna twého gednorozeného podnjtili ſe k horliwému náſledowánj ho; aby to bylo gegich neywraucněgſſj ſnahau býti denně ljbezněgſſjmi lidem a tobě přjgemněgſſjmi; aby takto proſpjwagjce wěkem i miloſtj doſpěli k cjli žádaucjmu.

„Jeżjš proſpjwal wěkem a miloſtj;“ ale ne toliko miloſtj nýbrž také maudroſtj, gak dj žegně ſw. ewangelium. A to ſluſſj dobře znamenati, křeſťane milý! Proſpěch w maudroſti ukazuge na wzrůſtagjcj wzdělánj rozumu; proſpěch pak w miloſti poukazuge na wzrůſtagjcj uſſlechtiloſt ſrdce. Obé ſe muſj rozwinauti, rozum i ſrdce, duch i wůle, wzdělawati a cwičiti a to ſtegnau měrau a w ſauhlaſu; aniž ſe má wzdělawati ſrdce nad rozum či rozum nad ſrdce; tak geſt to wůle Božj a toho nám zůſtawil Ježjš příklad na ſobě. Neb, co proſpěge, že mladjk dělá znamenité pokroky w uměnj a we wědách, když mraw a ſrdce geho ſe newzdělawá. Pauhá wěda zagiſté bude mu ſlaužiti toliko k nadutoſti, we kterézto zapomene na ſwé nedokonaloſti a wady, a učinj ho wyſokomyſlným; aneb učinj ho zchytralým bezbožnjkem, že pak umj chytře zgednati ſobě proſtředků k naſycenj hřejſſných žádoſtj ſwých a k uſkutečněnj ſwých neprawých záměrů, a takto ſe ſtane ſwětlo geho tmau. „Wědomoſt (ſama o ſobě) nadýmá,“ dj dobře ſw. Pawel[1]). — S druhé wſſak ſtrany: nepoſtačuge rowněž, když mladjk má dobré ſrdce, ale nenj wzdělaného rozumu. Děge-li ſe to wlaſtnj winau geho, gak klamné geſt wſſe, což ſe dj o geho dobrém ſrdci. Dobré ſrdce zagiſté ſnaží ſe dogjti prawého poznánj a dokonalé známoſti, gak by ſlaužilo Bohu a plnilo na zemi powo-

[1]) I. ke Kor. 8, 1.

Digitized by Google

láſky ſwé a proſpjwalo zde ſobě i bratřjm; ſrdce wſſak, kteréž geſt k tomu ljné a netečné, nemůže ſe nazýwati dobrým. — Ale i kde ſcházj wůbec na rozumnoſti, byl i beze wlaſtnjho prowinění, gak ſe ubránj takowýto člowěk ſwůdci a geho lſti a aukladům? Gák lehce poblaudj? A deyme tomu, že by zůſtal nepokaženým: owſſemk že ge dobromyſlný a ſnažj ſe o dobrau wěc; ale gak málo můž wyſkjditi, nenj-li wzdělaného rozumu!? Gak newhodné a nedoſtatečné geſt wſſe, což w nerozumnoſti ſwé podniká — při wſſj dobré wůli pokjdj málo neb zhola nic, neproſpjwá ſobě ani bratřjm. A protož, což Bůh ſpogil, toho člowěk nerozlučug! Dobrá hlawa a dobré ſrdce budtež pospolu. Gedno bez druhého nemůže obſtáti. K tomu tedy ſe přičiň, ty křeſtanſký otče, o to ſe poſtarey také, ty pečliwá matko! Wzděláweyte rownau měrau obé gak ſrdce tak rozum djtek ſwých, ak gſau rownéž tak maudré gak miloſtné.

A když ſe budau o to ſnažiti a pracowati, ſiliž ge k tomu, Otče nebeſký, a žehney gim s hůry. Žehney péči gegich, žehney i djtkám ſaným: aby ſrdcem rowněž tak wzdělány gako rozumem, co dobrého a prawého geſt poznáwagjce a poznané dobrau a ochotnau wůlj plnjce, dobře a ſpaſitelně půſobily we ſwětě, množjce čeſt a ſlávu twau a ſpaſenj bratřj.

„Ježjš proſpjwal wěkem a maudroſtj“ a to gak dokládá ſw. ewangelium, „u Boha i u lidj.“ Tedy ne toliko lidé měli w něm zaljbenj, ale také ſám Bůh, Otec nebeſký; a gak roſtla geho ljbeznoſt před obličegem Božjm, tauž měrau množila ſe miloſt geho u lidj. A tak ſe to má wždy a wſſude, kde ſe prawá miloſtnoſt nalézá. Bůh zagiſté a dobřj lidé nemagj dwogjho ſrdce aniž dwogaté láſky aniž dwogjho úſudku. Owſſemk množj ſe různj od Boha; lidé totiž ſſpatné powahy a přewráceného ſmeyſſlenj magj zaljbenj w tom, což Bůh nenáwidj; a wſſak z wětſſj části platj právě to za miloſtné a za zpanilé, což Bůh miluge a ſchwaluge, a právě to ſe má za ohawné a nenáwiſti hodné, což Bůh zawrhuge. Lidé, gak giž řečeno, nemagj gineho ſrdce a ſaudu, než gako Bůh; wždyk přigali obé od Boha. Nemyl ſe tedy, milý ſynu neb křeſtanſká dcero, a nerci; doſti na tom, gen když ſe Bohu ljbjm, co mně po lidech; na řeč gegich nedbám. Nikoli; gſte-li oprawdu dobřj — nebudau také dobřj lidé nic mjti proti wám. Gſau-li ale tito s wámi neſpokogeni, mějte za to, že ſe i Bohu neljbjte. Wſſak ale s druhé ſtrany nebažte přjliš po chwále lidſké. Snad magj waſſi rodiče wětſſj péči o to, abyſte ſe uměli we ſpolečnoſtech ſluſſně a způſobně chowati a uhlazenými mrawy ſe zaljbili, než abyſte byli oprawdu ctnými a miloſtnými; a wy ſnad ſami neznáte ničeho wyššjho a důležitějſſjho nad to: než ale, wſſe toto může ſice omámiti newědomé a zjſkati wám na čas přjzeň a pochwalu gegich, w prawdě ljbeznými a miloſtnými nemůže to učiniti wás, ani u lidj tjm méně u Boha. A byl gſte oklamali ty, kteřjž okolo wás gſau a s wámi obcugj, co gſte tjm zjſkali? Boha nemůžete oklamati a geho zaljbenj nedogdete. —

„Ježjš proſpjwal maudroſtj, wěkem a miloſtj u Boha i u lidj.“ Tři wěci gſau to tedy hlawně, we kterýchž proſpjwal Ježjš a w kterýchž má proſpjwati każdý, kdož chce býti geho oprawdowým náſledownjkem; má proſpjwati totiž maudroſtj, wěkem i miloſtj. Člowěk zagiſté nepřipodobňuge ſe nadarmo ſtromu w pjſmě ſwatém. Nebo gako ſtrom ſe ſnažj wzhůru růſti a rozkládá wětwe ſwé: rowněž i ſe

ſnažj kažďý, buď k wyššjmu ſtupni cti a hodnoſti neb učenoſti ſe powzneſti a neb proſpěti we blahobytu. Učenec tažj po rozmnoženj ſwé wědy a ſwého uměnj, wůdce wogſka po ſtkwělých wjtězſtwjch, a prawý křeſťan, gakož následownjk Kriſtůw, neſe ſe po dokonalegſſjch ctnoſtech a hogněgſſj miloſti. Neb co žádá kažďý miſtr od učennjka ſwého, totéž žádá i Kriſtus Pán od ſwých následownjků, aby totiž proſpjwali a roſtli w prawdě a ſprawedlnoſti. A zagiſté půſobj-li to ne malau mrzutoſt miſtrowi, geſtliže geho učennjk po dalſſjm cwičenj ani počátků uměnj neb wědy nepogal: gaká to potupa křeſťanu, geſtliže we ſſkole Kriſtowě neproſpěl? „Učennjk w uměnj a we zběhloſti proſpjwagjcj, dj ſw. Bernard, geſt chlaubau miſtra ſwého: kdož ale we ſſkole Kriſtowě neproſpjwá, nenj ani hoden tak wzneſſeného wyučowánj.“ Gelikož ale ſſkola Kriſtowa geſt ſſkola maudroſti, následowně ukládá ſe každému křeſťanu ta powinnoſt, aby proſpjwal maudroſtj. W čem ale záležj tato křeſťanſká maudroſt? Přede wſſjm zagiſté w poznánj Božſkých wěcj, gimžto ſe muſj dáti přednoſt přede wſſelikým giným uměnjm. Neb, co proſpěge wſſecko wědenj a uměnj, když nám ſcházj to, kteréž nás gediné může ku ſpaſenj přiwoditi a beze kteréhožto wſſelike giné wědenj zůſtáwá plané, kuſé, marné a neužitečné. Protož dobře dj giž we ſtarém zákoně nadſſený prorok we gménu Páně: „Nechlub ſe maudrý w maudroſti ſwé ... ale w tom nechť ſe chlubj, že wj a zná mne“[1]). Zagiſté žádná wěda, žádné uměnj nenj welike a znamenité, nezakládá-li ſe na Kriſtu neb newede-li k němu. —

Druhá pak wětew na ſtromě maudroſti geſt poznánj ſebe ſamého. Wſſak ale, gakož gſau byli mnozj hwězdáři, kteříž po drahná léta pátrali po obloze nebeſké, zpytugjce běh hwězd, an zatjm w přjbytku gegich nepokádek ſe zmáhal, aniž wěděli a toho neznamenali; gakož gſau až poſud mnozj hoſpodářowé, kteříž o wſſe pečugj, což ſe wenku děge, ale na ſſpatný ſtaw hoſpodářſtwj ſwého nedbagj: rownějž gſau i mnozj lidé, kteříž při wſſj ſwé opatrnoſti a wědomoſti prawé maudroſti nemagj. Opomjgegjc w pokádek uweſti wnitřnj žiwot ſwůg, aniž dbagj při mnohé učenoſti ſwé o gedno, čehož geſt potřebj, totiž o wnitřnj ſtaw duſſe ſwé a poſléze ſe tak zanedbagj, že ani prawého ponětj o křeſťanſké prawdě nemagjce, newědj rozeznáwati dowolené wěci od nedowolených, wjru od powěry a newěry. Než zbýwá otázka: co činiti, bychom proſpjwali prawau maudroſtj tauto? Přede wſſjm potřebj k tomu horliwého poſlauchánj a pilného čjtánj ſlowa Božjho a takowých kněh, kteréž gednagj o Bohu a o Božſkých wěcech. Toto wſſak nepoſtačj, neuwažugj-li ſe také a newſſtjpj-li ſe hluboce w ſrdce, aby ſe ſtaly ſkutkem w žiwotě naſſjm. Nebo trefně pjſſe w ohledu tounto ſw. Jakub: „Buďtež činitelé ſlowa a ne poſlauchači toliko, oklamáwagjce ſami ſebe. Nebo geſt-li kdo poſlauchač ſlowa a ne činitel, ten přirownán bude muži ſpatřugjcjmu obličeg narozenj ſwého we zrcadle; i wzhlédl ſe, odeſſel a hned zapomenul, gaký byl“[2]). K tomu pak nechť ſe připogj častá a wraucj modlitba k Bohu, od něhožto pochážj wſſelikáa maudroſt, gak nám k tomu radj týž apoſſtol Páně, dokládage: „Geſtliže pak kdo z wás potřebuge maudroſti (a kdo by gj nepotřebowal?) žádey (gi) od Boha, kterýž dáwá wſſechněm hogně a neodmlauwá:

[1]) Jerem. 9, 23. 24. [2]) Jakob 1, 22. 23.

Digitized by Google

a budeť gemu dána“ [1]). Za tu žádal maudrý Salamaun a dáno gest mu srdce maudré a rozumné, tak že žádného před njm rowného nebylo, aniž po něm.

Dle přjkladu Kristowa slussj také křesťanu prospjwati wěkem; neb maudrost gest to práwě, kteráž činj rozdjl mezi děckým a zmužilým wěkem. Gak ale dáwá na gewo křesťan, že prospjwá wěkem? Zagisté neginak, než když počestnými mrawy, wážným gednánjm a dospělým rozumem zmužilým se býti oswědčuge. „Když gsem byl djtě,“ dj sw. Pawel, „mluwil gsem gako djtě, smýsslel gsem gako djtě, myslil gsem gako djtě: ale když učiněn gsem muž, wyprázdnil gsem, což bylo dětinského“ [2]). Neb tak se slussj na křesťana, aby s děckým wěkem odložil také dětinské mrawy a způsoby. Gaké pak magj djtky způsoby neb nezpůsoby? Stawj domy z pjsku, hragj na slepau bábu, gezdj na holi, a pausstěgj draka. Protož by se měl každý tázati: zdaliž nestawj také na pjsku? neb nemámj-li a neoslepuge-li sebe a giných? aneb zdali také nemá obljbeného konjčka, na kterémž gezdj a zdali nedělá s malichernými wěcmi mnoho hluku a powyku, an welikých si newssjmá? Nad to gest i nemraw djtek: lháti a wylháwati se, když něco prowinily; horssiti se a wzdorowati, neb křičeti a plakati, když se gim neděge po wůli; pláč a smánj mjti hned pohotowě, žádné mjry w ničem nessetřiti a w každé nebezpečj se odwážliwě wrhati, po giných wsse dělati, w tom, což se leskne, wětssj zaljbenj mjti než w tom, což prawého a dobrého gest, gjdlo nade wsse klásti, wsse počjnati, nic nedokonáwati a w ustawičném bauránj wjce kaziti než naprawowati. Uwážjme-li nemrawy a nezpůsoby tyto bljže, shledáme, že se zhusta nalézagj i u odrostlých, a žádný zagisté nemůže upřjti, že gest posud mnoho welikých a starých dětj na swětě, o kterýchž dj prorok: „Pachole stoleté umře, a hřjssnjk stoletý zlořečený bude“ [3]). A protož nepostačj abychom toliko w letech prospjwali, nýbrž také třeba, abychom rostli wěkem a dospělostj duchownj. K čemuž také nás napomjná swatý apossstol: „abychom rostli w mjru plnosti wěku Kristowa; bychom giž nebyli gako maličká pacholata, sem a tam se zmjtagjcj, a netočili se každým wětrem učenj skrze nesslechetnost lidskau, skrze chytrost k oklamánj bludu, ale (abychom) prawdu činjce, rostli w lásce wsselikterak w tom, kterýž gest hlawa, Kristus“ [4]). Gak ale dosjci této křesťanské dospělosti? Swatý Karel borromegský dáwá nám k tomu tři prawidla. Prwnj znj: „Powažug se denně za člowěka, kterýž činj počátek na křesťanské cestě. Podobné naučenj zůstawil i swatý Antonjn na smrtedlné posteli učennjkům swým: „Měgte za to, dj on, že teprw dnes započjnáte nábožný žiwot swůg.“ Tato myssléuka zagisté nás powzbudj, abychom denně k nowé horliwosti sjly nabýwali. — Druhé prawidlo znj: „Měg wždy Boha na očjch a snaž se zachowati čisté srdce swé, kráčege wždy u přjtomnosti geho.“ — Třetj prawidlo konečně znj: „Pomni, abys wztahowal wssecky činy swé na Boha!“ —

Kdož wssak w maudrosti tak pokročil, že denně obnowenau horliwostj a spasitedlným obyčegem pamatuge na Boha, a ustawičně prospjwá wěkem a dospělostj ducha: ten zagisté bude také prospjwati milostj. A w prawdě nenjť wětssj blaženosti, než u toho, kterýž prospjwá milostj; t. g. kterýž se stáwá Bohu denně milegssjm a tauže

[1]) 1, 5. [2]) I. k Kor. 13, 11. [3]) Isai. 65, 20. [4]) K Efes. 4, 12—15.

měrau nabýwá od něho hogněgssjch darů, čjmž owssem se stáwá schopným k wykonáwánj wýborněgssjch skutků a k dosaženj wětssjch milostj. Kdož wssak na této cestě k předu postupowati taužj, tomu se ukládagj tři wýminky, kteréž musj wyplniti. Prwnj wýminka tato záležj w tom, aby wzdálil od sebe wsse, což se Bohu neljbj, byť i se to zdálo býti sebe menssj. Neb čjm kdo wraucněgi a horliwěgi o lásku Božj se snažj, tjm hogněgssj se mu prokáže. Wssak ale práwě tato péče ukládá nám druhau wýminku, totiž zpytowánj sebe a pokoru ducha, gakž to wyswětluge swatý Auǧustin, an dj: „Zpytug sebe bez pochlebenstwj a bez klamu; neb nenj u wnitř tebe žádného člowěka, gehož bys se musil styděti neb hanbiti. Gest sice někdo při tobě, ale gest to ten, genž má zaljbenj w pokoře, a ten tě chce zkusiti. Zkusiž tedy sebe sám. Chceš-li dospěti k tomu, čjmž gsi posud nebyl, gest třeba, abys se nikdy sobě neljbil; gak mile si w sobě zaljbjš, zůstaneš státi.“ Křesťan ale nemá zůstat státi, abrž má ustawičně w dobrém pokračowati a prospjwati. A z toho se dá poznati třetj wýminka pokroku tohoto, kteráž záležj we statečném přemáhánj a zapjránj sebe samého; neb, gakž dj zbožný Tomáš kempenský, tau měrau budeme prospjwati, gakauž sobě násilj učinjme. K tomu také směřugj slowa swatého Pawla, an pjsse: „Bratřj, gáť nemám za to, že bych giž byl dosáhl: ale to gedno činjm, že na ty wěci, kteréž gsau zadu, zapomjnage, k těm pak, kteréž gsau w předu, úsilně chwátage, k uloženému cjli běžjm, k odplatě swrchowaného powolánj Božjho“ [1])!

Budiž tedy nassjm heslem a nassj snahau: prospjwati maudrostj, wěkem a milostj u Boha i u lidj! W tom nám budiž dwanáctiletý Ježjš přjkladem a oslawený Ježjš budiž nám k tomu podporau a pomocnjkem. — O, zrcadlo wssj zpanilosti a usslechtilosti, ó blesku swětla wěčného, ó prawá a wěčná kráso, sesliž paprslek swého swětla do srdce nasseho a wyweď nás z klamu temnosti k gasnosti žiwota wěčného.

Ježjš se nawrátil s rodiči swými do Nazaréta; a tamto přebýwage, tráwil w tiché skrytosti mladý wěk swůg, až pak započal weřegný úřad swůg. Ano, gako zpanilá kwětina, prwé než se obgewj we swé kráse, býwá w paupěti uschowána: podobně i Kristus Pán, genž se nazýwá w prorockých knihách lilium a prut z kořene Jesse, žil, prwé než se obgewil w kráse a we zpanilosti swé, žil skryt w chudé chýssi powrženého Nazaréta. W této skrytosti chtěl pak Kristus Pán tráwiti mladý wěk swůg, aby nepopudil přjliš záhy proti sobě zássti přewrácené sskoly židowské, fariseů a zákonnjků. Neb když pak sám weřegně wystaupil, negednau přikazowal, aby žádnému neprawili o diwech, kteréž konal, by tjm newzbudil zássti a nenáwisti přewrácených. A gak by snesli bezbožnj protiwnjci geho po dwadcet let geho skutky a diwy, gežto nemohli ani po tři léta na ně se djwati. Gako se tedy Jakob, slawný praotec geho, prchliwosti bratra wyhnul a w Mesopotamii službu pastýřskau zastáwal; gako Mogžjš, weliký předchůdce geho, před pomstau Egyptských do Madianu utekl a tamto tráwil čtyřidcet let gako pastýř, prwé, než wyssel wyswobodit lidu swého; gako se dlauho ukrýwal Dawid, praděd rodičky geho, před úklady Saulowými: podobně

[1]) K Filip. 3, 13. 14.

trawil i Kristus Pán, náš zákonodárce, král a Spasitel, we skrytosti tichého a chudobného žiwota třidcet let mládj swého, až pak wystaupil gako slunce na obloze rannj, aby zapudil temnost bludu a přemohl neprawost. A protož netoliko w oné sláwě, kterauž máš u Otce od wěčnosti, klanjme se tobě, Pane Jesu Kriste; nýbrž i mnohem wraucněgi a srdečněgi se kořjme w oné skrytosti, w kterézto gsi po třidcet let na zemi žil a kterauž gsi trawil ku spasenj nassemu, zůstawiw wssem, mladým i starým, krásný příklad, uče: že, kdož u wěřegnosti dobře a spasitelně chce působiti, w tichosti a skromnosti dřjwe se tomu musj učiti a připrawowati.

Modlitba cjrkewnj.

Račiž, ó Pane, prosjme tebe, žádosti skrausseného lidu swého nebeskau dobrotiwostj podporowati, abychom, což nám weljš činiti, náležitě poznali, a k wykonánj poznané wůle twé posilněni byli. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle druhá po zgewenj Páně,

w kteraužto i připadá slawnost gména Ježjš.

Nedělnj ewangelium sw. Jana 2., w. 1—11.

třetjho dne stala se swatba w Kani galilegské, a byla matka Ježjssowa tam. Pozwán gest pak také Ježjš i učennjci geho na swatbu. A když se nedostáwalo wjna, řekla matka Ježjssowa k němu: Wjna nemagj. I dj Ježjš: Co gest mně a tobě, ženo? Gesstě nepřissla hodina má. Dj matka geho k služebnjkům: Což-koli wám dj, učiňte. Bylo pak tu postaweno sest kamennych staudwj podlé očissťowánj židowského, beraucj w sebe gedna každá měřice dwě nebo tři. Dj gim Ježjš: Naplňte staudwe wodau. I naplnili ge až do wrchu. I dj gim Ježjš: Naléweytež giž, a neste wrchnjmu zprámci swatby. I nesli. Když pak okusil wrchnj zprámce swatby wody wjnem učiněné, a newěděl, odkud by bylo (ale služebujci, kteřjž wážili wodu, wěděli); powolal wrchnj zprámce swatby ženicha a řekl gemu: Každý člowěk neyprwé dobré wjno stawj, a když by se podnapili to, které horssj gest: ale ty zachowal gsi wjno dobré až dosawad. Ten učinil Ježjš počátek diwů w Kani galilegské, a zgewil sláwu swau, i uwěřili w něho učennjci geho.

Digitized by Google

Wýklad.

Událoſt dneſſnjho ſw. ewangelium padá w prwnj rok weřegného žiwota Kriſtowa krátce potom, když byl naſtaupil učitelſký úřad ſwůg. Byw Kriſtus Pán od Jana w Bethanii pokřtěn, a hlaſem s nebe weřegně za Syna Božjho prohlášſen, nabyl w Jeruſalémě prwnjch učennjků: totiž ſwatého Ondřege, bratra Šimona Petra, a ſwatého Jana; kteřjžto gſauce prwé učennjci Janowi, ſſli za njm do přjbytku geho a připogili ſe k němu. Na to přiwedl Ondřeg k němu bratra ſwého, Šimona, gehožto Kriſtus při prwnjm ſhledánj ſe s njm nazwal Petrem, a když pak ſe wracel do Galilee, nalezl i Filipa a tento nalezl Nathanaele, kterýž geſt Bartoloměg.

Tito byli prwnj učennjci Páně, kteréž Kriſtus Pán dle způſobu tehdegſſjch učitelů powolal a okolo ſebe ſhromážděl, kteřjžto pak měli hlásati ewangelium geho a rozſſiřowati ſkutek wykaupenj geho po wſſem ſwětě. Tito tedy muſeli přede wſſemi býti upewněni we wjře. K tomu ſe wſſak brzy naſkytla přjležitoſt. Tři dni na to, co byl Ježjš odeſſel z Bethabary od Jana, ſtala ſe ſwatba w Kani galileg-ſké. Byla pak Kana nepatrné městečko w Galilei, tři hodiny od Nazaréta. Poněwadž, gak dokládagj ſwatj otcowé, to byla bez pochyby ſwatba z přjbuzenſtwa, byla matka Ježjſſowa tam mezi pozwanými a pozděgi přiſſel tam také Ježjš i učennjci geho, kteřjchžto byl krátce před tjm powolal. Gežto ale newinné toto ſwatebnj wyraženj nikterak ſe nepřjčilo ſwatoſti geho wzneſſeného powolánj, přigal Pán Ježjš pozwánj toto tjm ſpjſſe, ana ſe mu tu naſkytla přjležitoſt, ukázati pokoru ſwau, neb gakž dj ſw. Jan Zlatoúſtý, „ten, kterýž ſe nezdráhal přigjti na ſe způſob ſlužebnjka, nepokládal to za nehodné přigjti na ſwatbu ſlužebnjků;“ pak mohl také tuto učennjky ſwé we wjře utwrditi a u přjtomných pozornoſt na ſe obrátiti; poſléze i, gakž dokládá ſwatý Auguſtin [1]), nahodila ſe mu tu wjtaná přjležitoſt, ſtaw manželſký přjtomnoſtj ſwau poſwětiti. Poněwadž ale s Kriſtem Pánem přiſſli učennjci, kteřjchž w Kaně neočekáwali, nedoſtalo ſe wjna; což pozorugjc Maria, gſauc laſkawého a útrpného ſrdce, ſpolu i uwyklá w každé záležitoſti obraceti ſe na Syna ſwého, wědauc, že může pomoci a nepochybugjc, že dle láſky a prozřetelnoſti ſwé gim přiſpěge, dj k Ježjſſowi: „Wjna nemagj.“ Gakoby chtěla řjci: Synu můg, přjbuznj naſſi nemagj wjna, přiſpěg gim, aniž dopauſtěg, by w zahanbenj upadli. Kriſtus Pán wſſak chtěge, aby patrný byl diw geho, meſſkal, až by potřeba a nedoſtatek wjna byl wjce zřegmý, protož gj dj: Co mně a tobě ženo? Geſſtě nepřiſſla hodina má. Gakoby řekl: Neměg weliké péči o wjno, aniž ſluſſj mně nynj o to pečowati, neb nenj k tomu přjhodného času, aby zřegmý a patrný byl wſſem ſkutek můg. Nazýwá tuto Kriſtus Pán Marii, matku ſwau, ženau, mluwě k nj gakožto Bůh, gehožto pokynutj weſſkerá přjroda muſj poſlauchati. Maria tedy, pewně magjc za to, že Kriſtus Pán chce

[1]) Sermo 41. de temp.

Digitized by Google

přiſpěti, dj důwěrně k ſlužebnjkům: Cožkoli wám dj, učiňte. A takowéhoto rozkazu dostalo se gim brzy. Byltě obyčeg u Židů, že přiſſedſſe z wenku negedli, leč by ſe umyli [1]); ano fariſeowé umýwali sobě ruce často i při gjdle, též i nádobj, aby, kdyby se dotkli něčeho nečistého, hned to smyli. Na ten cjl bylo we wečeřadle postaweno pro množstwj swatebnjků k mytj ſſeſt kamenných staudwj, beraucj w sebe gedna každá měřice dwě neb tři, tudjž auhrnkem skoro půl druhého wědra dle naſſj mjry. Tyto staudwe kázal Pán Ježjš služebnjkům naplniti wodau; aby, gakž dokládá sw. Jan Zlatoústý měl za swědky zázraku swého ty, kteřjž wážili wodu: aniž se mohl kdo domnjwati, že se tu stal nějaký podwod; což bylo tjm patrnějgi, gežto služebnjci tito ge naplnili až do wrchu. A ay, w tu chwjli stala se woda tato wjnem. Aby wſſak diw tento tjm patrnějgſſj byl, kázal Kristus služebnjkům, řka: Naléweytež giž, totiž do menſſjch nádob, a neſte wrchnjmu zprávci, t. g. tomu, kterýž celau swatbu řjdil, mage na péči přjprawu hodů a obslauženj hostů; kýmž býwal obyčegně geden z přátel ženichowých. K němu tedy přikázal Pán Ježjš nésti wjna z wody zázračně učiněného, an gsa w té wěci zkuſſen, neylépe mohl posauditi, zdaliž to prawé wjno gest, čili nic; což on také učinil. Neb, okuſiw wody wjnem učiněné a newěda, odkud by bylo, mage za to, že snad ženich sám ku posledku takowé wjno uschowal, zawolal ho na stranu, a dj mu saukromj: Každý člowěk neyprwé dobré wjno stawj (na stůl) a když by ſe podnapili (tak až by se rozweſelili, stawj) to, kteréž horſſj geſt (poněwadž se toho potom nepozoruge); ale ty zachowal gſi wjno dobré až doſawad. Gako zprávce podobně i ženich newěděl nic o tomto wjnu, odkud by bylo; brzy wſſak přiſſla wěc tato na gewo skrze služebnjky, kteřjž naplňugjce staudwe wodau, dobře o tom wěděli; a tak bylo brzy zřegmo wſſem, že Ježjš zázrak tento učinil. Byl to prwnj diw a počátek diwů, skrze kterézto dosti oswědčil, že geſt Pánem přjrody, zároweň i laskawým pomocnjkem wſſech nuzných a potřebných, a tudjž také prawým Messiáſſem a zaſljbeným Wykupitelem pokolenj lidského; což na geho učennjky tak mocně působilo, že ač giž dřjwe se k němu připogiwſſe ho následowali, wynj u wjře w něho, gakožto prawého Messiáſſe zcela utwrzeni a upewněni gsau.

Rozgjmánj.

Kristus Pán přiſſel poswětit wſſelikých poměrů žiwota lidského, a toho přjklad stawj nám dneſſnj swaté ewangelium na oči. Tu stogj před námi Pán Ježjš gakožto účaſtnjk a poswětitel radostj pozemských, obnowitel a poswětitel sňatku manželského, a ſſtědrý dárce a pomocnjk nuzných a potřebných. Na něho tedy, na Spasitele swého, obrať, milý křeſťane swůg, zřetel! —

[1]) Mar. 7, 4.

Digitized by Google

Stala se swatba w Káni galilegské, a byla matka Ježjssowa tam. Pozwán gest pak také Ježjš i učennjci geho na swatbu. Tedy Pán Ježjš, Maria matka geho, i učennjci geho byli na swatbě, a magjce aučastenstwj swatebnjho weselj, radugj a weselj se! — Z toho patrno, že i křesťanu dowoleno pozemských radostj a rozkossj požjwati a se weseliti, owssemk dowoleným a slussným způsobem. A gak by to mohlo ginak býti! Wždyk gest Bůh také Twůrcem těla geho, a uspořádal přirozenost geho tak, že ku požjwánj radostj pozemských schopný gest; z druhé pak strany připrawil a přichystal mu Bůh na zemi unnožstwj wěcj, kteréž srdce geho k radosti wyzýwagj, z čehož patrno, že gest to wůle geho, aby se člowěk ze sstědrosti geho těssil a radowal. Mimo to má také člowěk zotawenj zapotřebj. Nebo gako lučisstě neustále napnuto ztratj swau sjlu a pružnost, a nehodj se wjce k stkjlenj: podobným způsobem potřebuge i tělo i duch náš občerstwenj, aby neklesla sjla geho. Nebo neustálá práce překonala by posléze sjly geho a učinila by ho k dalssj činnosti neschopna. Třeba tedy, aby okkál a se zotawil, což se děge zwlásstě w dobách radowánek, kdežto netoliko tělo ale i duch sám se zotawuge a nowé sjly nabýwá. W takowých to dobách newinné radosti sjjřj se srdce člowěka a s utěssenym okem patřj ku Pánu, předobrotiwému dárci radosti této. Wraucj wděčnost naplňuge tu geho dussi, a on se cjtj gemu láskau, oddanostj a poslussnostj tjm wjce zawázána. Protož také nalezáme, že giž w starém zákoně ustanowil Bůh sám mnohé slawnosti s radowánkami a s weseljm. Tak přikázal, aby Israelsstj po skončené žni po sedm dnj konali slawnost na poděkowánj za udělenau urodu zemskau a na upamatowánj bydlenj swého w stanech na pausstj. „I wezměte sobě owoce stromu neypěkněgssjho a ratolesti palmowé, a wětwowj stromů husstých ratolestj a wrby od potoka a budete se weseliti před Hospodinem, Bohem swým[1]; aby takto patrno bylo wssemu lidu israelskému, že Hospodin gest laskawý Bůh a oni lid geho a wssickni wespolek bratřj. A protož dobře prawj Salomaun: „Wesel se mládence w mladosti své a w dobrém budiž srdce twé we dnech mladosti twé a choď po cestách srdce swého: ale wěz, že pro wssecky ty wěci přiwede tě Bůh k saudu[2]). Podobně také wolá sw. Pawel: „Radugte se w Pánu wždycky, a opět prawjm wám: Radugte se[3]). W tomto ohledu dj dobře sw. Frantissek salesský: „Musj se někdy gak mysli tak tělu něco obweselenj a občerstwenj dowoliti. Swatý Jan ewangelista držel, gakž wyprawuge Kassianus, gednoho času krotkau koroptwu w ruce, kterážto mu krotkostj swau mnohé wyraženj mysli působila. Což když uzkel geden mysliwec, tázal se ho, proč by on muž tak wážný s takowau malichernostj čas mařil? I dj mu sw. Jan: Proč pak ty nemjwáš lučisstě swé wždy natažené? Prato, dj mysliwec, aby neztratilo pružnosti swé a w potřebě se mohlo lépe natáhnauti a žádaucj účinek působiti? Dobře, dj swatý Jan, nediw se tedy, když widjš, že se wyrážjm. Činjm to proto, aby potom má mysl k překmyssłowánj wěcj důležitěgssjch a ke konánj powinnostj swých tjm schopněgssj byla. Tudy dokládá sw. Frantissek salesský, gest to bez pochyby blud býti tak přjssným a drzým, aby člowěk ani sobě wyraženj neučinil, aniž ho giným dopřál[4]). Owssemk přigde wsse na to, by-

[1]) III. Mogž. 23, 40. [2]) Kaz. 11, 9. [3]) Filip. 4, 4. [4]) Filotea 3. djl, kap. 32.

Digitized by Google

chom se dle slow swatého Pawla radowali w Pánu; to gest, aby radost nasse byla tak spořádána a my gj tak požjwali, bychom se Bohu ljbili a ona nám ku prospěchu slaužila. Prawý křesťan zagisté má přede wssjm na to zřetel, aby geho radost nebyla hřjssná: aby totiž w hřjchu se nekonala, aniž k hřjchu wedla. A gak by se mohl tu radowati, kdež widj, že Boha, neskončenau lásku swau, urážj, angely a nebessťany zarmucuge, dusse swé nesmrtedlné poskwrňuge, gi zhanobuge neb w nebezpečenstwj hřjchu wydáwá, a sebe wěčné blaženosti zbawuge? — Gak by se mohl radowati, když widj, že by tjm bližnjmu byl na zkázu, aneb ku pohorssenj, a že by tento hořekowal a slzy proléwal, an by se weselil. Prawý křesťan wj dobře, že takowé radowánky a weselj neoblažj člowěka, a že negsau stálé, nýbrž že brzy se proměňugj w žalost a w zármutek; a protož waruge se gich.

Dobře dj tuto swatý Frantissek salesský: „Někdy se progjti, milými přátelskými rozpráwkami se w mysli poněkud wyraziti, na lautnu neb giné hudebnj nástroge zahrati, zazpjwati, mysliwostj neb čižbau se na chwilku obweseliti: gsau kratochwjle, že toliko té prozřetedlnosti, bez toho wssudy potřebné, při nich hleděti slussj, aby se přjhodný čas, mjsto, pořádek a mjrnost zachowala. Hry, děgj-li se o něgakau skrownau sázku k prokázanj bystrosti, wtipu a těla čerstwosti, neb pro cwičenj a naučenj se něčemu; gako k. p. hra w ssachy, dáma, mjč a kuželky a t. d. gsau chwalitebné, když se mjrnost zachowáwá, času daremně nemařj a peněz mnoho nesázj: sice by to nebyla kratochwjle, owssemť ale dlauhá chwjle a sskoda, gjž by se, gak tělu tak dussi, ne polehčenj, nýbrž obtjženj dělo .... Kostky, karty a podobné hry, w nichžto wyhránj skoro na pauhém sstěstj a náhodě záležj, gsau nerci-li nebezpečné kratochwjle, ale i zlé a hany hodné. Swatý Ludwjk král zwěděw, že geho bratr, hrabě andeğawský, s panem Walterem nemurským w kostky hragj, ačkoli nemocen leže, sotwa se mohl na nohy postawiti: nic méně do gegich pokoge dokulhal, a kostky i dobrau částku peněz oknem do moře wrhl“ [1]).

Swatý Ludwjk, biskup tolosanský, syn Karla Chromého, krále, přissel w mladosti do zagetj do Arağonie k Jakubowi králi. Gednoho dne nabjzeli ho ti, kteřjž nad njm stráž měli, k gakémus neslussnému obweselenj, aby se wyrazil. On pak gim odpowěděl: „Zdaž nenj wám gesstě dosti na tom, že tělo mé we wězenj gest? chcete-liž, aby také dusse má w zagetj uwedena byla? Bůh mne chraň! takowého obweselenj gá nenáwidjm“ [2])!

A gakož se zbožný křesťan waruge wssech hřjssných a nebezpečných rozkossj a radowánek, požjwá i těch, kteréž dowolené gsau, slussných a newinných radostj, mjrně a střjdmě, aniž přikládá srdce swé k nim. Wjť zagisté dobře, že nenj zde gediné proto, aby se radowal a wyrážel, nýbrž že má wyšssj a wznesseněgssj cjl, a tento neztrácj nikdy s očj. Protož také nečinj ze hry a radowánek řemesla, nýbrž radowánky gsau mu tjm, čjmž mu býti magj, totiž občerstwenjm a zotawenjm ducha a posilau k wyšssjm a důležitěgssjm wěcem. Onť wj dobře, že wsseliká radost a weselj, kteréhož se nemjrně požjwá, byť i samo w sobě bylo newinné a dowolené, se stáwá hřjssným; gežto odwracuge ducha od wyšssjch a důležitých wěcj, a činj člowěka we wěcech duchownjch wlažného a leniwého, a konečně naklonj

[1]) Filotea kap. 31, 32. [2]) Macana Wýbor str. 291.

dussi geho k rozkossnosti a rozmařilosti, w kteréžto posléz we zkázu duchownj a mrawnj ubjhá. Rowněž i dobře wj, že wsseliká rozkoš a radost, kteréž se bez mjry a střjdmosti požjwá, člowěka ani nezotawuge ani neposiluge, nýbrž wjce trmácj a unawuge a posléz že se zossklíwj a pak zůstawj srdce prázdné, kdež člowěk od rozkosse k rozkossi těká, aniž docházj, čehož hledá. Dobře tedy pjsse opět swatý Frantissek: „Přede wssjm pak, milá Bohumilo, hleď, abys mysli swé a náklonnostj swých k těm wěcem (k radowánkám) hrubě nepřikládala: nebo kratochwjle, gakkoliw sama w sobě chwalitebná gest, w hanebnau se obracj, když se gj kdo wssjm srdcem a náklonnostj přidržuge“ [1]). Kam ale wede i dowolená rozkoš, když se gj nestřjdmě požjwá, wýstrahu toho nám dáwá Heródes. Rozkossnjk tento, slawě den narozenj swého, oddal se zcela plésu radowánek, že opogen rozkossj, sljbil Herodiadě, mrzké tanečnici, wsse dáti, začkoliw by žádala, byť to i půl králowstwj bylo. Následkem toho zawražděn gest we wězenj swatý Jan, muž Božj a weliký předchůdce Páně, gemužto sám Heródes úcty a wážnosti nemohl odepřjti. Nebo nawedena od cizoložné matky, žádala tanečnice tato hlawy Janowy; čehož gj Heródes, ač se welice zarmautil, pro hodownjky a pro přjsahu kwapně učiněnau nechtěl odepřjti, a kázal stjti hlawu Janowu. Ach, tak mnohý, opogen nemjrnau rozkossj, učinil, čehož potom pozdě a dlauho pykal a želel!

Než ale, požjwage křesťan dowolených radostj mjrně a střjdmě, snažj se také poswětiti radostj swých, a dáti gim wyšssjho směru; slowem: on se raduge wždy w Pánu. I w dobách pozemské radosti nezapomjná na Boha, na dárce wsseho dobrého a wsselikého potěssenj a weselj srdce. K němu pozdwihuge u wděčnosti očj swých, a poswěcuge weselj swého djky wraucjho srdce. On se také raduge před obličegem Páně. Nikdy nezapomjná, že Pán stogj wedlé něho, že naň patřj, a že gest swědkem geho weselj a plésu; a protož waruge se wsseho, což by hřjssného a podlého bylo, a wystřjhá se wssech hlučných rozkossj, kteréž mysl přjliš rozptylugj a roztržitau činj; abrž raděgi wyhledáwá tichých, domácjch a slussných weselj, kteréž člowěka a křesťana důstogné gsau. Prawý křesťan se raduge posléz pro Boha ke cti a sláwě Božj; totiž na ten úmysl, aby občerstwen a zotawen, tjm ochotněgi a wolněgi mohl Bohu slaužiti, ctnost a sprawedlnost konati a powinnosti powolánj swého plniti. Konečně snažj se také spogiti s tělesnými radostmi duchownj potěssenj, poswěcuge radostj swých skutky lásky křesťanské, milosrdenstwj a upřjmného přátelstwj; gak to sám Kristus Pán dle wyprawowánj swatého ewangelium na swatbě w Káni učinil, an při swatebnjm weselj nuzným zasnaubencům pomohl a učennjky we wjře potwrdil. — Wyprawuge se o swatém Karlu borromegském, že se gednau s několika duchownjmi na kulečnjku (billardu) wyrážel. U prostřed hry připadla gednomu z nich na mysl myssléuka smrti, a on prawil: „Co bychom činili, kdyby se nám nynj zwěstowalo, že se máme za hodinu dostawiti k saudu Božjmu?“ Na to dj geden: že by rychle ssel a domodlil se, co gesstě z hodinek kanonických [2]) nedokonal; druhý opět: že by hledal swého zpowědnjka a činil pokánj; a tak každý chtěl něco zwlásstnjho činiti. Když pak přissla řada na swatého Karla, dj on, usmjwage se: Co se mne týče, gá bych dohrál; neb gsem započal hru tuto

[1]) Filotea kap. 31. [2]) t. g. z modlenj každodenně kněžjm ustanoweného.

Digitized by Google

s tjm úmyſlem, bych ſe Bohu ljbil, a myſljm, že bych w tomto okamženj nemohl ničeho činiti, co by mu bylo milegſſjho a přjgemněgſſjho [1]).

Nynj pak uwaž, milý křeſťane, gaké gſau to radowánky a pléſy, kterýchž ſwět nynj hledá, po kterýchž ſe shánj a w gichžto požjwánj wrch ſwé blaženoſti klade. Negſau to radoſti duchownj, plynaucj z čiſtého ſwědomj a z wědomj wykonaných dobrých ſkutků ctnoſti a ſprawedlnoſti; nýbrž gſau to na wětſſjm djle radowánky a rozkoſſe pauze tělesné. Aniž gſau to pléſy tiché domácnoſti, žiwota rodinného, tyto ſe nynj za nic pokládagj a gſau mnohému na odpor; pryč do hlučných ſpolečnoſtj mimo tichý domow muſj ſe gjti, a tamto wſſeho, ſtůg co ſtůg, požjwati, má-li kdo weſel býti. A kdyby ſe při tom gen ſſetkilo mjry a ſluſſnoſti. Ale čjm kdo wjce může uchwátiti, tjm ſſaſtněgſſjm ſe býti pokládá, a kdo neywjce rozkoſſj požjwal, ten ſe má za neblaženěgſſjho; na zákon Božj, na počeſtnoſt a ſluſſnoſt nebéře ſe tu ohledu. Gak mnoho geſt tu hřjſſných a nebezpečných pléſů a radowánek, z kterýchž ſi žádný ſwědomj nedělá. Uwaž gen, milý křeſťane, tanečnjho weſelj, gak ſe koná za naſſich časů; a poſlyš, co o tom pjſſe nadčečený ſwatý Frantiſſek ſaleſſký, muž to, gehožto kázeň zagiſté žádný přjliš tuhau nazýwati nemůže: Tanec ſám w ſobě, dj on, ani zlý ani dobrý nenj, wſſak dle obyčegného požjwánj horſſjm než lepſſjm a tak nebezpečným bývá. Někdy ſe tancuge w noci w temných mjſtech, kdež ſe ſnadno něco nepoctiwého přimjſſiti a ke zlému přjležitoſt dáti může. Pozdě ſe gde ſpat: a tak potom rannj čas daremně ſe makj, modlitby a giné dobré práce ſe zanedbáwagj. Zkrátka mluwě bláznowſtwoj geſt den w noc, ſwětlo we tmu, a ſwaté wěci w bláznowſké obraceti. — Wſſickni k tanci přicházegjcj welikau hotowoſt k rozpuſtiloſtem a wſſetečnoſtem s ſebau přináſſegj; rozpuſtiloſt geſt ale nemalá ke zlým žádoſtem a nebezpečným miloſtem přjprawa, protože k tomu tanec ſnadno přjležitoſt poſkytuge.

Smeyſſljm, křeſťane, o tancjch, co lékařowé o haubách, prawjce, že ty neylepſſj gſau nanic; tak i gá prawjm, že ty neylepſſj tance za mnoho neſtogj. Máš-li tedy hauby gjſti, hleď ge dobře uwařiti a okořeniti: a máš-li newyhnutelně tancowati, hleď to s dobrým aumyſlem, ctně a wážně dělati. Gez málo hub a zřjdka, radj lékaři, neboť i neylépe přiſtrogené bývagj nebezpečné. Podobně radjm gá: tancug málo a zřjdka; nebo při wſſj opatrnoſti geſt to wěc nebezpečná, aleſpoň proto, že by ſrdce twé k nj ſnadno přilnauti ſe mohlo.

Plinius učj, že hauby, gſauce kyprá a djrkowaté, ſnadno wſſecku okolnj gedowatoſt k ſobě táhnau, a ge-li tedy na bljzku had, hned geho ged pochycugj. Tak tancowánj a giná podobná obzwláſſtě pokautná ohledánj obyčegně po ſobě hřjchy a mrzkoſti, gež w takowých mjſtech na poſkoku bývagj, přitahowáwagj; gakož i z toho různice, záwiſti, poſměchy a tělesná milowánj následugj. A gako ſe tancem potowé djrčičky w tanečnicjch otwjragj, tak i gegich ſrdečnj djrčičky zlým žádoſtem průchodné bývagj. Protož geſtli ſe tudy gaký gedowatý had plazj, a auliſně oplzlým ſlowem ucho nadchne, neb ſe o tanečnici otře, aneb gedowatého wzezřenj baziliſſek nečiſtým pohleděnjm ged s očj puſtj, ſnadno ten ged až k ſrdci pronikne a tě nakazj.

[1]) Instructions pour eclairer, par Quadrupani pag. 129.

Digitized by Google

O, milý křesťane! takowé ničemné kratochwyle bywagj z wětssjho djlu také nebezpečné, protože pobožnostem překážegj, tělo i dussi unawugj, křesťanskau lásku zasluzugj, a mnoho zlých žádostj we srdci wzbuzugj, protož weliké prozřetedlnosti a opatrnosti potřebugj. A gako na hauby (gak radj lékařowé) má silný nápog býti; tak po tanci mussj mocné přemýssljenj o swatých wěcech následowati, kteréž by nebezpečná, oplzlá myssljenj a pokussenj z tanečnjch marnostj snad powstala, přetrhlo a ze srdce wypudilo. Ale které to bude?

1. Powaž, že prawě tehdáž, když gsi tancowal, mnoho nebohých dussj w pekle pro hřjchy w tanci nebo skrze tanec zpáchané trpělo.

2. Rownč tehdáž mnozj duchownj a na pobožnost oddanj lidé s Bohem mluwili, geg chwálili, geho widěnjm se obweselowali. Ach, gak lépe takto čas trámili!

3. Mnozj tehdáž ku smrti pracowali a umřeli; nesčjslnj obogjho pohlawj nesmjrné bolesti na swých ložjch, w sspitálech a po ulicjch trpěli suchým lámánjm, řezánjm, palčiwau zimnicj a ginák se trápili. Ach, Bože! gá gsem s nimi žádné autrpnosti neměl, rci k sobě, zapomenuw, že to na tebe rownč tehdáž přigde, když ginj tancowati budau.

4. Náš milý Kristus Pán, panna Maria, angelé a wssichni swatj widěli tě tancowati. Ach, gak gim těžko přisslo hleděti na twé srdce, kteréž takowým marnostem oddané a tak hluboce we swětských rozpustilostech pohřjžené bylo.

5. Gaks dlauho tancowal, taks mnoho času marně strámil, a o to se k smrti přibljžil. Wiz, gak se ti ta smrt wysmjwá a k swému tanci tě zwe: při kterémž ti bude mjsto hudby pláč a kwilenj twých náležegjcjch: ona pak s tebau gedinú skok z tohoto swěta na onen učinj. To bude wlastně slauti kratochwyle, že totiž w krátké chwili, bá w okamženj, se to stane.

Toto přemyssljowánj chtěl gsem ti nawrhnauti; ale Pán Bůh sám ti lepssjch w té přjležitosti poskytne — gestli wssak geho bázeň při tobě zůstane [1]).

Uwaž bedliwě slowa tato, dcero a mladjku křesťanský, a ležj-li newinnost a počestnost twá tobě na srdci: wezmi si ge k mysli. Snad se méně swětu zaljbjš; tjm wjce ale Bohu, kterýž tebe neopustj a hogně tobě wynahradj, což z lásky gemu a swaté newinnosti za oběť położjš. Uwažtež wssak i wy, matko křesťanská a pečliwý otče, slow těchto. Mějte bedliwý zřetel na swé djtě, kteréž gednau Pánu odewzdati musjte, aby wassj winau nezhynulo. Nepausstěg, křesťanská matko, dceru swau, djtě swé, do mjst a do radowánek, kdež tolik nebezpečj hrozj newinnosti gegj, a má-li gjti, neswěř gj žádnému, gdiž s nj a budiž gj angelem a ochranau. Pamatug wssak sobě: Lépe gest, aby poctiwý ginoch hledal dcery twé dama, by gj pogal za manželku; než aby dcera twá hledala ženicha na tanečnj sjni; kdež tak mnohá uchwátila ženicha ale ne muže. —

Uchowey nás, ó Pane, ode hřjssných rozkossj a těch, kterýchžto, gako dowolených požjwáme, uč nás mjrně a střjdmě požjwati. Powznes pak srdce nasseho k wyšssjm a k důstogněgssjm radostem: abychom se wždy radowali dle tebe a w tobě, a we wssem se tobě zaljbili.

Gakož Kristus Pán swým přjkladem slussné a newinné radosti wůbec schwálil, rowněž poswětil i swatebnj weselj zwlásstě tjm, že netoliko přissel s Marij matkau swau a s učennjky swými na swatbu; nýbrž také že swatebnjky hognym wjnem zázračně ob-

[1]) Filotea kap. 33.

Digitized by Google

dařil. A což gest to swatebnj weselj, co má tak důležitého do sebe, že Kristus Pán sám swau přjtomnostj poswěcuge ho? — Mezi wesskerými stawy žiwota lidského gest staw manželský zagisté geden z těch neydůležitěgssjch a neydůstogněgssjch. Hle, tu se spogugj dwě dusse gednjm nerozwjžitelným swazkem k gednomu wznessenému cjli: aby gako gedno srdce a gedna dusse pracowali wespolek na dosaženj gednoho cjle, wznessené to úlohy žiwota swého; sobě wespolek pomáhali, sebe podporowali a wzděláwali a takto w ctnosti, we sprawedlnosti a nábožnosti rostli a prospjwali; pak také aby sgednocenau péčj, dá-li gim Bůh djtky, tyto odchowáwali gakožto schowance Božj. A k tomuto krásnému, wznessenému cjli magj obě strany přispjwati. Žena má se podrobiti muži, gakožto rozumněgssjmu a silněgssjmu u wolném a ochotném poslussenstwj, a opět má muž ženu, kteráž se mu daufanliwě oddala, gako swé tělo milowati, gi žiwiti, chrániti, křehkosti gegj snásseti a o ni péči mjti. Rowněž má žena gako zpráwná hospodyně w tiché domácnosti působiti a to wjce trpěliwostj, mjrnau přjmluwau a laskawým napomjnánjm gewiti wplyw swůg; muži pak přislussj, aby wně působil a hledal wýžiwy, pracuge pilně a hágil statečně práwa a sprawedlnosti a snássel zmužile a trpěliwě swjzle žiwota pozemského.

O, krásný to swazek, předůležitý pro čas i pro wěčnost! — Staw manželský gest zagisté základ rodiny. Gakowé manželstwj, takowé býwagj djtky, takowá i rodina. Rodina pak gest základ cjrkwe a státu. Z rodin béře cjrkew swé audy, z rodin stát swé občany: ze zdařilých rodin pocházegj zdárnj údowé cjrkwe a dobřj občané; wůbec rozkwět cjrkwe a blaho a zdar státu záwisj z neywětssj částky od zdařenj rodin a tyto od zdařilých manželstew.

A protož gest staw manželský ten neystarssj. On gest tak starý gako pokolenj lidské. Bůh sám ho giž w rági ustanowil. Neb stwořiw člowěka, učinil mu pomocnici podobnau gemu a spogil gi s njm w swazek nerozlučitelný, a udělil gim požehnánj, řka: „Rosťtež a množte se a naplňte zemi.“ To bylo prwnj manželstwj a wzor wesskerého napotomnjho manželského swazku, a tak se slawil w rági prwnj sňatek, prwnj swatba. Než ale, gako hřjchem prwotnjm wůbec wssechny poměry žiwota lidského porusseny gsau, rowněž gest i porussen staw manželský, a wypadl z půwodnj důstognosti swé. Manželstwj bylo zagisté na wětssjm djle u pohanů toliko prostředkem k ukogenj tělesných rozkossj, a mohlo se dle libowolnosti rozwesti a zrussiti. Muž nebyl laskawým chotěm manželky swé; nýbrž neobmezeným pánem gegjm, kterýž s nj a s djtkami swými dle libowolnosti nakládal: wěrnosti a počestnosti lože manželského se tu neznalo aniž ssetřilo. A ne mnohem lépe bylo to u Židů. Mnozj pogjmali wjce manželek a propausstěli ge; k čemuž, gakž dj Pán Ježjš, Mogžjš přiwolil pro zatwrzelost srdce gegich; totiž k uwarowánj wětssjho zlého: wssak ale posléz to přisslo tak daleko, že pro každau nepatrnau wěc swazky manželské russili. Tak byl swatý staw manželský porussen a zhanoben. Když pak Kristus Pán přissel na swět, pečowal o to, aby swatost manželstwj obnowil a w půwodnj důstognost ge opět uwedl. A protož obnowil nerozwjžitelnost swazku manželského; dowodiw, že ten, kterýž učinil člowěka, z počátku učinil muže a ženu a řekl: Protož opustj člowěk otce i matku a přidržj se manželky swé, a budau dwa w gednom těle

Digitized by Google

a pak doložil: co Bůh spogil, člověk nerozlučug[1]). On také wytknul stawu manželskému swatý a wzneſſený cjl, učiniw ho obrazem swatého swazku a sgednocenj duchownjho, gaké geſt mezi njm a swatau cjrkwj geho; gakž swědčj swatý Pawel, an pjſſe: „že swazek manželský geſt welike tagemſtwj w Kristu a w cjrkwi“[2]). Gako totiž Kristus krwj swau dobyl sobě cjrkwe, nemagecj poskwrny ani wrásky, a gsa s nj nerozlučitelně spogen po wſſecky dny až do skonánj swěta, laskawě o ni pečuge, gi řjdě a zprawuge skrze Ducha swatého; gakož i s druhé strany cjrkew Božj zcela oddaná Kristu, naň gako na základ swůg, na wůdce a zprawce a wěčného pastýře swého se podepjragjc, od něho wſſelikau spasitelnau prawdu a swatau milost béře a genu wěrně oddána po wſſecky wěky trwá: podobně se to má i se stawem swatého manželstwj; a w tom zagisté záležj swatost a důstognost geho, že bez ustánj wyobrazuge tagemné spogenj Krista s chotj geho, neposkwrněnau swatau cjrkwj. —

Awſſak, gakož Kristus Pán sw. manželstwj obnowil a w původnj swatost a důstognost opět uwodil, wyzjskal a zůstawil manželům dostatečnau milost, aby manželé poswěceni a posilněni, swaté a těžké powinnosti swé wěrně plnili. Od této doby stogj w cjrkwi manželstwj gako swátost, w kterézto manželé a w nich i rodina giž w zárodku swém poswěcenj a potřebné milosti docházegj. A proto přiſſel Pán Ježiš na swatbu a proto také učinil k wůli manželům prwnj diw; zagisté aby giž tehdáž naznačil, gak důležité geſt swaté manželstwj a giž z počátku úkadu swého wyobrazil, čeho se manželé křesťanſſtj mohau napotom od něho nadjti.

O, utěſſený to sňatek a přeſſlastná to swatba, na kterauž Kristus Pán přicházj! Tuť se mohau nowj tito manželé sluſſně radowati a plésati! — Awſſak což se tehdáž dělo, děge se posud. Posud přicházj Kristus Pán na swatbu wěrných swých, ač ne tělesně, předce wſſak duchowně. Zdaliž nedj sám: „Kde dwa neb tři we gménu mém shromážděni gsau, tuť gsem gá u prostřed nich“[3])? — Chceš-li tedy, křesťanský ženichu a newěsto, aby Kristus Pán přiſſel na wasſi swatbu, nuže učiňte gi we gménu geho t. g. dle geho wůle a na geho úmyſl a wěrtež, žeť i on bude wasſjm hostem a netoliko na swatbě, nýbrž i napotom že bude u wás přebýwati milostj a pomocj swau.

Přede wſſjm ale geſt k tomu třeba náležité přjprawy. Nebo sluſſj-li se ke každému důležitému kroku připrawiti, aby se dal řádně a náležitě, čjm wjce geſt toho potřebj tu, kdežto se koná krok pro wesſſerau budaucnost tak rozhodný a důležitý. Prwnj wſſak přjprawa k stawu manželskému geſt dogista celý mladý wěk. Slyš, křesťanský synu, a pamatug si to dobře, ty křesťanská dcero, wſſtipte si to do srdce: Neylepſſj přjprawa k ſſastnému a zdařilému sňatku geſt mládoſt ztrávená w pobožnosti, we ctnosti, w newinnosti a w pracowitosti a wůbec w neauhonném a počestném chowánj. Žádný sobě neslibug ſſastného manželstwj, kdož pokalil mládj swé nečestmi. Od kwětu mrázem spáleného nelze očekáwati hogného a zdrawého owoce. Kdož w mládj okauſſel záhy z kalicha nedowolených rozkoſſj, nedogde w stawu manželském blaženosti a spokogenosti. Gak můžeš žádati, synu, aby twá chot byla ti wěrná a tebe milowala, když gsi gi za swobodných let učil a swáděl, aby

[1]) Mat. 19, 4, 5, 6. též I. Mojž. 2, 24. [2]) K Efes. 5, 32. [3]) Mat. 18, 20.

Digitized by Google

Bohu byla newěrnau a geho nemilowala. A gak můžeš ty, dcero, chtjti, aby twůg chot ſi tě wážil a tebe milowal gako manželkau ſwau, když ſe za mladých let ſwých ſnad doſti přeſwědčil, že nenj tak pewná twá ctnoſt, a že gſi ſnad zakaupila ſobě ženy čepec za panenſký wěnec. A gak můžete po křjſſném mládj požehnánj Božjho očekáwati, wy manželé, gežto gſte křjſſným žiwotem ſwým kletbu na ſebe ſwolali? Gak budete odchowáwati ſwé djtky po křeſtanſku, když gſte ſami wedli nekřeſtanſký žiwot? A kde pak naleznete útěchy w křjži a w ſauženj, když ſi muſjte pomyſliti: Toto a mnohem wjce gſme zaſlaužili za hřichy mladoſti ſwé. — A protož nemyſli ſi, dcero, přjliš záhy na wdawky, dj giſtý zkuſſený muž; pomyſli ſi raděgi: Chci ſe dobře chowati a Pán Bůh ſe o mne poſtará. Dobrý a pokádný člowěk hledj na dobré chowánj a se ſſpatným heyſkem, s tjm mně nenj pomožjno. Na dlauhau a přjliš důwěrnau známoſt náſleduge zřjdka kdy manželſtwj, a křjſſná známoſt wede geſſtě křjdčegi ke ſſlaſtnému, ak nedjm ke křeſtanſkému ſňatku [1]). A kdož ſe neuſtále ženj, ten ſe neoženj; aleſpoň ne ſſlaſtně; pomni na to často, křeſtanſký ſynu; tok ſtará zkuſſenoſt.

Když pak giž oprawdu ſe má wſtaupiti w ſtaw manželſký: třeba, aby ſe naſtaupil ſlnſſně a náležitě. Přede wſſjm tuto ſſetřiti ſluſſj, aby ſe w ně weſſlo z prawého úmyſlu. Ne mrzký ziſk či bohatſtwj, aniž pomjgegjcj kráſa neb křjſſná rozkoš těla budiž gedinau a poſlednj pohnútkau manželſtwj twého, ſynu a dcero křeſtanſká! — Tyto wěci pominau aneb omrzj, člowěk ſe gich brzy naſytj, oſoby pak ſobě zůſtanau, a nemá-li manželſtwj giného pewněgſſjho základu, bude bjdné a nepodařené. Gediné Bůh a geho ſwatá wůle a na nj ſpočjwagjcj čiſtá a upřjmná láſka, ctná a zpanilá duſſe — tyť magj ſtáloſt, gſau wěčné a na tyto muſjš zakládati manželſtwj ſwé. Wſſeho do času, Bůh na wěky. Láſka nikdy newypadá a ctnoſt netratj nikdy ceny.

Hledjš-li, ſynu křeſtanſký, pauze na newěſtino bohatſtwj, hledáš-li toliko peněz a ſtatků, bude ti žena toliko přjdawkem, a ge-li pyſſná, dá ti toho doſti zakauſſeti, že tě obohatila a ti gj budeš podnožjm; nenj-li pak dobrá hoſpodyně, udolá za krátký čas i ſwůg i twůg ſtatek. Slyš gen, co o tom dj ſw. Jan Zlatoúſtý: „Staw manželſký nenj žádný obchod, on geſt ſpogenj pro celý žiwot. A přede nenj nic tak zhuſta ſlýchati, gako ten neb onen ſe dobře oženil, ten ſi wzal bohatau newěſtu, on ſi gi wzal pro penjze a t. d. Gaká to řeč! — Běda tomu, kterýž ſe ženj pro penjze! Gak mnozj pozbyli wſſj útěchy a blahoſti žiwota! a naopak, gak mnozj žili s chudými djwkami ſſlaſtně a blaženě“ [2]).

Wyprawuge ſe o Themiſtokleſowi, kterýž žil 400 let před Kriſtem, že, když geden chudý, ale we ſwém umění doſti wycwičený, s njm pak zároweň i bohatý, ale neumělý měſſtan za ženicha geho dcery ſe hlásil, že odpowěděl: „Raděgi chci mjti ženicha, kterýž potřebuge peněz, než penjze, gimž potřebj muže“ [3]). Gak mnohého křeſtanſkého otce a ženicha by zahanbil tento pohan! — Giſtý ſſlechtic w Niddě měl gediného ſyna, kterého by byl rád za počeſtnau a nábožnau djwku oženil; k čemuž ſe ale tento nechtěl odhodlati, boge ſe, že nebude s to, aby gi ſluſſně wyživil. Nějakým čas na to chtěl ſlužebnjk a djwka gednoho ſedláka w ſtaw manželſký wſtaupiti. Poně-

[1]) Jais Predigten II. djl ſtr. 46, 48. [2]) Laus Maximi. [3]) Mehler's Beiſpiele IV. djl ſtr. 576.

Digitized by Google

wadž ale byl w osobnj doživotnj poddanosti, musel k tomu mjti přiwolenj pána swého. Za tau příčinau přišel s newěstau swau k pánu prosit o dowolenj. Mnoho-li gměnj máte dohromady? táže se gich šlechtic. Gá mám, dj ženich, patnáct zlatých uspořených a newěsta moge má šest; to gest celé nasse gměnj. Gak pak chceš, dj dále pán, na geden a dwadcet zlatých wyživiti manželku a djtky. Gá znám mladjka, kterýž má wjce než 20,000 zlatých a bogj se manželku pogmauti. I, odwece ženich, ten nemusil nikdy w kostele býti aniž slyšeti, že Bůh swých wěrných neopaušťj, když se w něho důwěřugj a pilně pracugj. Načež popatřil šlechtic na syna swého, kterýž zahanben před njm stál a prawil: Synu můg, twé wychowánj mne mnoho stálo, ale což neylepšjho a neydůležitěgšjho gest, totiž w Boha se důwěřowati, tomu gsi se nenaučil, w tom tě předčil chudý sluha[1])! —

Podobně nesluší pro wznešený staw anebo wysoký rod pogjmati sobě manželku. Swatá Eugenia, dcera Filippa, wládaře alexandrinského, muže wznešeného, byla welmi zpanilá, ostrowtipná, ctná a čistá panna. Protož žádali mnozj mjti gi za manželku, zwlášště pak snažil se dostati gi geden mládenec, gménem Akwilius, syn řjmského konsela, což owšem byl wznešený úřad. Rodičowé gegj byli z toho welmi potěšeni, že syn tak wznešeného pána žádá dceru gegich, a dělali sobě z toho welikau čest. Lépe, myslili sobě, nemůže se posštěstiti dceři nasšj. Byli wšak předc tak rozumnj, že mu gi gen pod tau wýminkau přisljbili, gestliže by k tomu sama swolila. I tázal se gi otec: chtěla-li by wzjti sobě Akwilia, mládence z tak welikého a slawného rodu, za manžela? Ona mu pak odpowěděla: „Při wolenj manžela nemá se hleděti na rod rodičů, ale na mrawy manželowy, nebo k nenj obcowati manželce s rodiči geho, ale s njm samým.“ Překrásná to odpowěď! Akwilius nezdál se gj býti dosti mrawným a ctnostným; protož neswolila w žádost geho, obáwagjc se, že by s njm spokogeně a šťastně žiwa býti nemohla[2]).

Rownětž se nemá hleděti při wolenj manželky ani pauze na krásu a na zpanilost těla. „Hledjš-li,“ dj dotčený maudrý muž, „hledjš-li toliko na postawu, zapomjnáš, že kwětina brzy odkwetá a že pak listj gegj opadáwá. A patřjš-li gen na zewněgšek, na šperk a okrasu, cenjš a kupugeš koně podlé sedla a úzdy.“ Krása těla bez ctnosti, dj sw. Jan Zlatoústý, nebude dlauho pautati srdce wasse; na chwjli wás zaslepj, a pak když se obgewj mdloby a poklésky gegi, pomine wášnjwost a s nj také láska.

„Ach, žalostnj dotčený maudrý muž, mnohé djwky se krášlj, zdobj, strogj a šperkugj, gen aby se prowdaly; mnohé běhagj, shánějgj, aby toliko muže brzy dostaly; mnohé se nemohau ani swatby dočekati, a pak brzy chodj s šklopenau hlawau. Lépe, tisjckráte lépe žádného muže než špatného.“

„Protož, mladjku a křesťanská djwko, nekwapteš, nýbrž gděteš a zkaušegte zprwu pilně toho, komu chcete podati ruku swau. Ge-li wás hoden? a má-li takowé wlastnosti do sebe, při kterýchžto byste s njm swatý, pokogný, utěšený žiwot wésti mohli. Neb prohljžj-li si kupec dům, dřjwe než ho kupuge, čjm wjce to slušj činiti, když manželku neb manžela pogjmáte. Dům můžete opět prodati, když se wám nelibj, ne wšak manželku!“ dj nadřečený swatý Jan Zlatoústý[3]).

[1]) Loco cit. [2]) Macana Wýbor str. 135. [3]) Chrysost. hom. de proprietatibus uxoris.

Digitized by Google

Nepodáwey, dcero křeſtanſká, ruky ſwé žádnému neznabohowi. Kdož Bohu nenj wěren, ten zagiſté nebude wěrným člowěku, aniž máš gakého rukogemſtwj upřjmnoſti a láſky geho. A ty ſynu, wyſtřjhey ſe gako gedu ženy bezbožné; nebo wěk nenj horſſjho ſtwořenj, než žena bez náboženſtwj; — tok ſchránka wſſech neřeſtj. Muže držj poněkud rozum w mezech ſluſſnoſti; ale žena bohaprázdná geſt wſſeho zbawena.

Eliſſka Embertowa, dcera gednoho pařjžſkého měſſtana, byla zaſnaubena giſtému mladému muži, a měla w záři r. 1776 mjti ſwatbu. Wečer před ſwatbau byl ženich se ſwau newěſtau w gedné ſpolečnoſti. Rozweſelen mluwil mnoho a libuge ſi w tom, wſſecky obweſeliti, přiſſel s žerty ſwými i na náboženſtwj. Laſkawě ho kárala z toho newěſta; on wſſak gj odpowěděl gako mnozj ſwětáci, kteřjžto pokládagj za zpozdiloſt a malichernoſt Boha a ſwatého náboženſtwj ſe držeti. I uleklo ſe toho děwče; brzy wſſak ſe ſebralo křauc: „Od této chwjle, co gſem ſeznala, že wám náboženſtwj nenj ctihodné, negſem wjce waſſj newěſtau; nebo kdo Boha nemilnge, nebude milowati manželku ſwau.“ A na tom pewně ſtála. Nadarmo ſe teď přetwařowal ženich, gakoby i on byl nábožný; tjm wjce ſe gj zoſſkliwil; nadarmo ſe ſnažili rodičowé to zproſtředkowati; pewně ſetrwala w předſewzetj ſwém, a gak wrchnoſt tak i wſſickni rozſſafnj lidé, kteřjž to ſlyſſeli, ſchwalowali gednánj gegj. Neb, dokládá wyprawowatel událoſti této, geſt to ſtará zkuſſenoſt, že bez prawé a wraucj náboženoſti nemůže obſtáti tuhých ſwazků, tjm méně toho neytužſſjho a neyſwětěgſſjho, totiž ſwatého manželſtwj [1]).

Nebeť ſobě též, dcero katolická, žádného, kterýž nenj twého náboženſtwj, kterýž nenj katoljk. Nedjm, že muſj každý katoljk býti neylepſſjm manželem, ale tolik geſt giſto, že, když ſe manželé neſrownáwagj we wěcech těch neydůležitěgſſjch, totiž we ſw. náboženſtwj, že to geſt giž weliká chyba. Gſau-li netečnj, a ge-li gim wjra gako wjra, geſt to weliká wada a zponenáhla ſtanau ſe oba neznabohy; držj-li ale na wjru ſwau, brzy ſe neshodnau, wychowánj djtek giž geſt rozdwogeno, a pak buď manželka odpadne k wůli manželi aneb bude žjti w neuſtálém rozbrogi, nepokogi neb žárnutku. Mezi padeſáti ſmjſſenými manželſtwjmi nenalezneš ſnad gednoho zdařilého. Ge-li ženich pokádný a zbožný člowěk, bude ſe i on ohljžeti po choti wjry ſwé, a nenj-li takowý, budiž aleſpoň, ty dcero katolická, lepſſj a maudřegſſj. I proč byſi dáwala w ſſanc k wůli člowěku wjru ſwau a ſwé přeſwědčenj. Na ſliby ſe nemůže mnoho dbáti; před ſwatbau ſlibuge každý. Tjm méně by ſluſſelo, aby ſnad někdo k wůli wdawkám neb ženěnj wjry ſwé ſe odřekl. Wiz každý takowý, aby ſe mu newedlo gako Samſonowi, kterýž doſtal ſice Dalilu, ale obelſtěn geſt o ſjlu ſwau a gj zbawen w otroctwj a we zkázu upadl.

Nebeť ſobě též, dcero křeſtanſká, hráče a opilce aneb heyřiwého proſtopáſſnjka. Těžka ſe naprawj w ſtawu manželſkém, kdož ſe we ſwobodném neypředělal. Hráč geſt ſpolu lenoch a zloděg, kterýž okrádá Boha o čas a manželku a děti o ſtatek. Opilſtwj geſt zlá nawykloſt, kteréž ſe tak lehce neodwykne. Ge-li muž oddán neřeſti této, má žena metlu na ſebe, kteráž gi ſſlehá dnem i nocj. A ty, ſynu lidſký, nepogjmey manželky ſobě, kteráž ſe práce ſſtjtj, kteráž ſice umj wýborně zpjwati a hráti

[1]) Mehlers Beiſpiele.

Digitized by Google

ale domácj práce neumj a gj se bogj, kteráž geſt zběhlá w knihách a w románech, ale w kuchyni ſe nezná obraceti. Nebéřeš ſobě tanečnici aneb dámu k wyraženj; nýbrž béřeš ſobě družku a ſpolečnici žiwota, kteráž má pomoci tobě nésti břjmě žiwota wezdegſſjho, a gjžto domácnoſt ſwěřiti muſjš. Pogmeš-li ſobě takowau břemudřelau rozmazlici, netkne ſe břemena twého; poneſeš ge ſám, a weſſkerá péče domácnoſti bude ležeti na tobě. Wſſak ſám ſwatý Jan Zlatoúſtý geſt wám tau radau, křeſtanſſtj ženichowé a newěſty! „Hledáš-li, dj on, ženicha čili newěſtu, wiz tedy přede wſſjm, ge-li nábožná neb Bohu milá. Má-li tuto wlaſtnoſt, oſtatnj přigde, chybj-li gj ale toho, wſſe oſtatnj nic nepomůže“ [1]). — „Slyš, dj ginde ſlawný tento učitel cjrkwe, ſlyš, gak ſtařj ſe ženili, a čiň to dle nich. Oni hledali dobrých mrawů a ctnoſtj; proto nepotřebowali žádného úpiſu a žádného pogiſſtěnj na papjře. Za to za wſſecko gim ručila kázeň newěſty. Protož proſjm wás, abyſte při wolenj nebrali tak žketel na penjze a na ſtatek; gako na kázeň, ochotnoſt, zbožnoſt, pilnoſt a ctnoſt wůbec; neb toto geſt lepſſj nad unohé ſtatky. Hledáš-li, což božſkého geſt, nalezneš i to, co geſt pozemſkého; zanedbáš-li ale ono a bažíš-li genom po tom, což geſt tohoto ſwěta, mineš ſe i tjnto.“ — Poněwadž ale dobrý rádce wſſude proſpjwá, a tu ho neywjce zapotřebj, kdež člowěk má tak důležitý krok před ſebau, gdiž tedy, ſynu a dcero křeſtanſká, a poraď ſe. Wezmi na radu přede wſſjm Pána Boha a ſlowo geho. „Chceš-li w ſtaw manželſký wſtaupiti, wolá zmjněný ſwatý Jan Zlatoúſtý, taž ſe zprwu Boha a poraď ſe ſe ſwatým zákonem, gakýž dal ſw. Pawel z ohledu na manželſtwj.“ Gak ginak? Oné ſtwořil ſrdce lidſká, wj tedy neylépe, kteráž ſrdce ſe k ſobě hodj. Gdiž tedy, milý ginochu a křeſtanſká djwko, a padni na kolena ſwá a wzýwey prwé wraucně Boha ſwého, aby tě oſwjtil a tak řjdil tebe, byſi ſſkaſtně wolil, — dřjwe nežli přiwoljš k ſňatku. Tak gednal Elieger. Wěrný tento ſlužebnjk Abrahamůw, mage přiwéſti manželku ze země přjbuzenſtwa geho (kdež ſe geſſtě modloſlužebnoſt tak nerozmohla gako w Kanaan), přigda do Meſopotamie k městu Háran, odpočinul u ſtudny pod wečer, právě když ženy wycházely k wáženj wody. I modlil ſe: „Hoſpodine, Boże pána mého Abrahama, potkey ſe, proſjm, ſe mnau dnes, a učiň miloſrdenſtwj s pánem mým Abrahamem. Hle gá ſtogjm bljzko ſtudnice wody a dcery obywatelů tohoto města wygdau wážit wody. Protož děwečka, kteréž gá djm: Nachyl wědrce ſwého, ať ſe napigi: a ona odpowj: Pj, ano i welblaudům twým dám nápog: tak geſt, kterauž gſi připrawil ſlužebnjku ſwému Iſákowi: a ſkrze tu porozumjm, že gſi učinil miloſrdenſtwj s pánem mým.“ Swatý Jan Zlatoúſtý tuto dokládá: „Uwaž gen maudroſti tohoto ſlužebnjka, gakého znamenj žádá. Nedj: užřjm-li djwku na mezku neb na woze s četným komonſtwem, užřjm-li pannu mladau, kwětaucj a zpanilau: tak geſt, kterauž gſi připrawil ſlužebnjku ſwému? Co tedy dj? Ke kteréž djm, nachyl wědrce ſwého, ať ſe napigi a t. d. Co činjš Eliezere? takowau ſproſtau newěſtu hledáš pánu ſwému, kteráž wodu noſj? Ano, odpowjdá, negſem poſlán, bych hledal bohatau a wzácnau panj, nýbrž abych přiwedl manželku, kteráž má uſſlechtilau duſſi a ſluſſné mrawy.“ A hle ſličná a newinná Rebeka doſtala ſe za

[1]) Loco citato.

Digitized by Google

manželku Isákowi, s kteraužto w spokogenosti žiw byl.

Poradiw se s Bohem, gdi a poraď se také s maudrými a zbožnými lidmi, zwlášťtě pak s rodiči swými. Toho žádá wděčnosť, kteraž gim powinugeš; uctiwosť, kteréž sluššně od tebe očekáwagj, a sluššná láska synowská, gakož i wlastnj prospěch twůg. Oni zagisté gsau zkušseněgšij, wědj tedy lépe, co tobě prospjwá w tomto ohledu, a pak milugjce tebe co swé djtě, neylépe budau tobě raditi. A byť bys nemohl gegich wůle a rady wždy poslušsen býti, nebudeš předc wstupowati w manželstwj proti gegich wůli a radě; wygjmage zwlášťnj přjpadnosti. Porad se také se swým zpowědnjkem, kterýž snad lépe zná srdce twé než ty sám, a může tě uchrániti od překáhleného kroku.

Posléze pak, když gsi se dle neylepšjho uwáženj a přeswědčenj rozhodl, a giž máš nastaupiti tento nowý staw: wystkjhey se wšelikého přjliš swobodného obcowánj s wywolenau družkau neb zasnaubencem swým. Tjm se mnohé manželstwj porussilo, a mnozj swolali mjsto požehnánj kletbu na swůg sňatek, přistupugjce w hřjchu k oltáři Páně. Hleď pak také s čistým srdcem nastaupiti manželstwj swé, abys přišsel do nowého stawu co nowý člowěk. „Kýž by, dj swrchu zmjněný zkušsený muž, týž by wesskerj, kterjž w staw manželský wstupugj, giž dkjwe a ne posledni den před swatbau upkjmnau a skraussenau obecnau zpowěď (zpowěď totiž celoživotnj) wykonali, aby swátosť tuto hodně přigali a stali se hodnými milosti a požehnánj Božjho!“ A zagisté kdož wstupuge w staw manželský, nastupuge nowý staw a záhodno tu, aby swlekl starého hřjssného člowěka, a zhostil se starých nawyklosti, nezpůsobů a náklonnosti, by pak napotom nebyl s nimi za obtjž i druhé stránce. O, gak by tu každý měl zwolati se zbožným Dawidem: „Hřjchů mladosti mé newzpomjnej, ó Pane“ [1])! K tomu wšak nepostačuge poslednj den před sňatkem, kdež rozličné péče a starosti obyčegně mysl zcela zaugjmagj, aniž dopaussti člowěku do sebe gjti a prawé pokánj činiti. Slowutný Gaume, kněz a spisowatel francauzský, wyprawuge, gakým způsobem se dwa zasnaubenci k sňatku připrawowali.

Před několika léty, pjsse on, uwedl gednoho mladého lékaře přjtel geho w gistau počestnau rodinu w té naděgi, že obdrží ruku gediné dcery, kteráž byla rowněž tak nábožná gako celá rodina. I zasljbeno gest děwče lékaři tomuto, gehožto mrawopočestnosť nebyla menšj než geho uměnj. Deset dnj před swatbau wessel sám k matce swé budaucj choti a prosil, by mu dowoleno bylo s Emilij saukromj promluwiti. „To nemůže býti,“ odwece tato přjwětiwě, „dceři mé nenj dobře, má potřebj pokoge.“ — „Wšak mně gest to těžko, že nemohu ani okamžiku se s nj powyrážeti, gedwa že gsem tři- neb čtyřikráte s nj we společnosti mluwil, aniž gsem nalezl přjležitosti, s nj bez wytrženj mluwiti a gj swé city wygádřiti a gegj city poznati.“ — „Wasse srdečnosť mi ge k srdci, ale s dcerau mau nemůžete mluwiti.“ — „Gá bych gj ale měl něco důležitého říci,“ dj ženich. „Chcete-li tomu, zawolám gi, můžete s nj mluwiti u mé přjtomnosti,“ dj matka. — „Wždyť mám ale brzy gegjm manželem býti!“ odwece ženich. — „Potom bude wasse a gá nad nj práwa nebudu mjti; posud ale musjm plniti powinnosť

[1]) Žalm 24, 27.

Digitized by Google

maudré a křeſtanſké matky.“ — „Ach!“ zwolal lékař, muſjm ſe wám tedy předc ſwěřiti. Gſa wychowán ode zbožných rodičů, byl gſem wždy wěren ſwaté wjře otcůw. Wlažnoſt, gakáž bohužel mezi muži wěku naſſeho panuge, mohla wzbuditi we wás nedůwěru w oſobu mau; a wſſak gá ſi to za čeſt pokládám, že ſe we wſſem zprawugi dle ſwatého náboženſtwj, a čim wjce ge poznáwám, tim wjce ho ſobě wážjm. Že gſem tak dotjrawě na tom ſtál, abych ſamoten s dcerau waſſj mohl uluwiti, ſtalo ſe proto, abych ſmyſſlenj gegj w obledu tomto zkuſil, a gj požádal, by wſſeobecnau zpowědj ſe k ſňatku připrawila.“ Při těchto ſlowech nemohla ſe matka zdržeti ſlz; a obgjmagjc ženicha a winauc geg k ſrdci dj: „Dobře, ſynu můg, my wſſichni půgdeme w ten den ſpolečně k ſtolu Páně; gdětež k dceři mé, a řekněte gj, že gſem wás nazwala ſyuem ſwým. Gděte, zbožný muži, waſſe ſmeyſſlenj geſt uně rukogemſtwjm budaucjho ſtěſtj waſſeho i dcery mé“ [1])! —

Zagiſté, kdež takowá přjprawa ſňatek předcházj, kdež ſe takto naſtupuge w ſtaw manželſký, tu přicházj i Kriſtus Pán na ſwatbu s miloſtj a požehnánjm ſwým, tu geſt dobrý základ položen, a tu ſe ſluſſj radowati a plésati.

Wſſak i ſwatá cjrkew ſe ſnaží, aby gegj djtky hodně wſtupowaly w ſwatý ſtaw tento; ano ona ſama pečliwá matka uwádj ge w ně. Ona wede ge před oltář, by před obličegem Neywyššjho u přjtomnoſti ſwého paſtýře a před twáří weſſkeré oſady oſwědčily úmluwu ſwau a ſwůg ſlib, kterýž napotom až do ſmrti magj wěrně plniti. Tuto oſwědčugj wekegně, že z dobré wůle a ne z přinucenj ſe berau. Potom podawſſe ſobě ruce na znamenj, že w úzkém přátelſtém a důwěrném ſpogenj gako za ruku ſe powedau a budau kráčeti po ceſtě wezdegſſjho žiwota, druh druhu ku podpoře we wſſech potřebách žiwota, a weſpolek činj ſobě ſlib: že chtěgj ſpolu až do ſmrti ſetrwati, a ſebe w ničemž neopauſſtěti, nýbrž wſſecko, buďto dobré anebo zlé a protiwné až do ſmrti ſnáſſeti a trpěti, k čemuž wyzýwagj Božj Trogici o pomoc. Na znamenj pak tuhého ſwazku, gakýž nynj a napotom má w gedno ſpogiti ge ſpolu i na znamenj, že ſe gegich ſňatek potwrzuge mocj kněžſkau a kádem cjrkewnjm, kterýž ſwazek tento pewným činj, wjže potom kněz ruce gegich ſtolau, řjkage: „Což Bůh ſpogil, toho člowěk nerozluč. Wſſemohaucj Bůh wás ſpog, gá pak podlé kněžſké moci ſwé potwrzugi manželſký ſňatek wáš we gméno Otce, Syna a Ducha ſwatého. Amen.“ Pak wyzýwá shromážděnau obec, by hlaſy ſwé ſpogili s njm a k Bohu za tyto nowé manžele ſe modlili, načež žehná ge kropě ſwěcenau wodau, řka: „Požehnánj Boha wſſemohaucjho Otce, Syna a Ducha ſwatého ſtup na wás a přebýwey s wámi na wěky. Amen.“ Na to ſe obyčegně koná mſſe ſwatá, při kteréž ſe nowj manželé opět do miloſti Božj poraučegj. Po ſw. pozdwihowánj, když ſe kněz pomodlil modlitbu Páně, obracuge ſe k nim a proſj Boha, aby těmto manželům prawau a upřjmnau láſku dáti ráčil. Zwláſſtě pak ſe modlj za newěſtu, aby byla muži ſwému milá gako Rachel, maudrá a opatrná gako Rebeka, poſluſſná a wěrná gako Sára, aby w nemocech a we wſſelikých potřebách oprawdowé a ſrdečné láſky k manželi ſwému dokazowala, w neſſtěſtj ho těſſila, wſſecky těžkoſti žiwota tohoto mu nésti pomáhala a celý žiwot mu oſlazowala. Na konci

[1]) Kathol. Religionslehre 4. B. nd.

Digitized by Google

pak mſſe ſwaté obracuge ſe k nim geſſtě gednau kněz a vdělugе gim vſſledugicjho požehnánj: „Wſſemohaucj dobrotiwý Bůh, kterýž ſwatým otcům lidu iſraelſkého, Abrahamu, Iſáku a Jakubu a neſčíſlnému množſtwj manželů požehnal, budiž také s wámi, a naplň wás požehnánjm ſwým, abyſte widěli djtky, wnuky a prawnuky ſwé a poſléz ſpolu do nebe ſe doſtali, ſkrze miloſt Pána a Spaſitele naſſeho Jeżiſſe Kriſta.“

Tak uwádj ſwatá cjrkew zaſnaubence we ſwaté manželſtwj a poſwěcuge gich. A protož toliko takowá manželſtwj gſau ſwatá, w kteréž wſtupugj křeſtané dle zákonu ſw. cjrkwe Kriſta Pána, genž ſtaw manželſtý na ſwátoſt powýſſil. A toliko ona manželſtwj gſau prawá, w kteráž wſtupugj manželé z čiſtých ohledů we ſtawu miloſti Bożj; a takto Jeżiſſe k ſobě zwau. A Kriſtus Pán za giſté geſt newiditelně u nich přjtomen, má účaſtenſtwj gich, ſwau přjtomnoſtj ge ſchwaluge, poſwěcuge gich ſwau miloſtj, a żehná gim ſwým požehnánjm, a činj ge zdařilé a blažené. Skaſtná to ſwatba, wolá ſw. Petr Chryſologus, při kteréż geſt Kriſtus přjtomen, a kteráż ſe neoſlawuge nádherau, alebrž ctnoſtmi [1])! —

Kdož by ſe z takowého ſwazku manželſkého neradował? Owſſemi konagi ſe ſňatky, kde by wjce plakati přiſluſſelo a kde by bylo přáti, by raděgi gich nebylo. Když ſe obgewj ſnaubenci, kteřjż ſebe uehledali a nepogali dle wůle Bożj, nýbrž dle wůle těla, kteřjż na ſpogenj k ſpoločnému wzdělánj u wjře, w naděgi a w láſce Bożj ani nepomýſſlj, nýbrž gediné z pozemſkých ohledů a k pozemſkému cjli ſe ſpogj; kteřjż ſnad k ſobě ani láſky ani ſrdce nemagj, nýbrž okoličnoſtmi aneb náſiljm, přemlauwánjm, wyhrůżkami donuceni rozerwaným ſrdcem k ſňatku přiwolili; kteřjż proſti wſſeho ſtudu a kázně ani myſli k počeſtnému żiwotu nemagj; kteřjż nikdy nebudau s to, aby djtky ſwé náležitě wychowáwali; kteřjż magj wſſecky způſoby a nezpůſoby do ſebe a gen toho způſobu nemagj, gehož gim k pokognému a ſwornému żiwotu potřebj: když takowého ženicha a newěſtu ſpatřjš, gak bys ſe mohl radowati? Tu muſj býti člověku wjce do pláče než do pléſu. Nechť ſe radugj a weſelj ſebe hlučněgi — Kriſtus Pán by zagiſté na takowau ſwatbu neſſel, a każdý rozumný a maudrý křeſťan zde truchlj. Ach, tak muſj ſkrze hřjch člověka wſſe i to, což neyutěſſeněgſſjho a neyradoſtněgſſjho geſt, ceny ſwé a ſwatého požehnánj pozbýti.

A protož dobře pjſſe giſtý znamenitý kazatel: „Ti wſſak, kdož, gak prawil ſw. archangel Rafael k Tobiáſſowi, w manželſtwj tak wcházegj, że Boha od ſebe i od ſwé myſli odlučugj a toliko ſwé chlipnoſti howj, ti nezwau Kriſta Pána na ſwatbu, abrž ďábla, — nad takowými, dj ſw. Rafael, má ďábelſtwj moc“ [2]). Ba manželſtwj, při kterémž nenj Kriſtus, poněwadž ſe w ně newcházj z čiſtého a ſwatého úmyſlu, gakž to Kriſtus Pán żádá, geſt gakp mezi pohany, ano geſt geſſtě horſſj; gežto ſe tu ſwátoſt zlehčuge, kteréż pohané neznagi, a Bohu ſamému neucta ſe činj. Ne miloſt Bożj ſpoguge takowé manžely ale hřjch, a w hřjchu připrawené manželſtwj geſt hřjſſné a ſtane ſe brzy neſneſitedlným ghem, prameném żárliwoſti, omrzenj, hořkoſti, rozdwogenj, nenáwiſti a neſſtěſtj, — nad takowými má ďábelſtwj moc. Naopak geſt ſwazek manželſký těch, kteřjż w ſtawu miloſti ho naſtupugj, dobrými ſkutky ho poſwěcugj, a ctnoſtmi ozdobugj, gakż dj ſwatý Pawel, welikě tagemſtwj w Kriſtu,

[1]) Sermo 2. [2]) Tob 6, 17.

Digitized by Google

wyobrazugjc zasnaubenj a spogenj Krista s cjrkwj“ [1]).

Wssak ale gakkoliwěk swatebnj weselj w sobě slussné a sprawedliwé gest; nemůž se schwalowati w tom způsobu, gakýmž se obyčegně konáwá, gežto nebýwá tak uspořádáno, gakž se slussj na prawého křesťana, a gakž toho důstognost a swatost wěci požaduge. Mnozj zagisté, kteřjž w chráně Krista na swatbu pozwali, wyháněgj ho doma, když nestřjdmosti a rozpustilosti, heykenj a newázanosti se oddáwagj, právě tak, gakoby w tu dobu nebyli křesťané a nebyli zawázáni k počestnosti. Giž swatý Jan Zlatoústý žehrá na to, an dj: „Swaté pjsmo činj také zmjnku o swatbách a wyprawuge nám, gak ženichowé uwáděli newěsty své do přjbytků swých; ale takowé wěci, gakéž se u nás děgj, nám newyprawuge. Oni sice hodowali, gakž to w obyčegi bylo, a pozwali přátel a přjbuzných na swatbu, ale hlučných a hřjssných plésů u nich nenalezáme. Nerci, dj dále, gest to tak obyčeg; kdež se hřjch pásse, tu mně nečiň o zwyku zmjnky. Ge-li neprawé, což se děge, překaž to, byť by obyčeg tento byl sebe starssj“ [2]). Tak žaluge swatý Jan Zlatoústý. Ty wssak, milý křesťane, koney takowé weselj aneb buď při takowých toliko přjtomen, při kterýchž by Kristus Pán přjtomen býti neodporowal, tažiž tedy sebe: Mohl-li by Pán nynj mezi námi dljti? — Zwlásstě pak magj nowj křesťanssti manželé znamenitý den swého sňatku dobře stráwiti. Záhy pod wečjr magj se odebrati pryč z hluku swatebnjho, dřjwe než se stali neschopnými k pozdwiženj dusse k Bohu; pak budiž to prwnj gegich myssléngkau, aby se wrhli na kolena swá a společně obnowili swaté sliby, kteréž konali před oltářem Páně, společně Boha o swatau pomoc a sjlu k plnění gich prosili, a gemu, kterýž ge w milosrdenstwj swém až posud wedl, wsselikė záležitosti budaucjho žiwota swého w důwěře poručeli w té době, kdež společně nastupugj nowau cestu žiwota. Tak gednal mladý Tobiáš. Pogaw Sáru, dceru Ragguelowu za manželku, napomenul gi, řka: „Sáro, wstaň a modleme se Bohu dnes i zjtra, a pozjtřku; . . . nebo synowé swatých gsme, a nemůžeme se tak spogiti gako pohané, kteřjžto Boha neznagj.“ Tedy, dj pjsmo swaté, wstawsse spolu, modlili se oba dwa snažně [3]).

Podobně i swatá Cecilie w den swatebnj u prostřed hlučné weselosti takto w newinném srdci swém prozpěwowala: „O, Bože můg! zachowey srdce i tělo mé bez poskwrny, abych zahanbena nebyla!“ Zněl owssem libě zněgjcj hudebnjch nástrogů zwuk, srdce wssak gegj weselilo se gediné w Bohu. Protož sobě u Boha zaslaužila, že i we stawu manželském we swém panenstwj neporussenau setrwala, a swého ženicha Waleriána k prawé wjře křesťanské přiwedla [4]).

Synu můg, wjna nemagj, dj matka Ježjssowa k němu, když se nedostáwalo wjna. Tak se měla brzy obrátiti radost a weselj swatebnj w zármutek a w zahanbenj nowých manželů. A což se tuto mělo přihoditi, přihazuge se owssemk w horssjm smyslu až posud mnohým nowým manželům. Gak mnohým, kteřjž w radosti, utěssenosti započali staw tento, brzy dosslo wjno spokogenosti a blaženosti a widěli se krátce nessťastnými a nespokogenými býti. Kteráž gest toho přjčina?

---

[1]) K Efez. 5. Wiz Wentury sskolu diwů djl I. [2]) Hom. super ea propter fornicationem. [3]) Tob. 8, 4. 5. 6. [4]) Macana Wýbor str. 135.

Digitized by Google

Snad se gim nedostáwalo milosti Božj? O, tak gest pramen newywážitelný, genž nikdy newyschá. Wssak gegich, manželů samých, bywá to wina: že totiž staw manželský dobře nezachowáwali. Rač tedy přigde, aby se dobře zachowáwal staw tento? tážeš se, milý křesťane?

Přede wssjm giným přigde na to, aby nowj manželé oba wěrně plnili swaté powinnosti swé, k čemuž se spogili, a kteréž sobě wespolek swatě slibowali.

Prwnj zagisté, čeho sluschj manželům schetkiti, gest čistota, aby staw swůg počestně drželi. Staw manželský zagisté gest staw swatý; swatý w původu swém, swatý we swé podstatě, a we swém účelu a we swém působenj, protož má se také swatě držeti we wssj počestnosti a čistotě. Sw. Frantissek salesský pisse o té wěci následownė: „Lože manželské (dj apostol) budiž neposkwrněné, to gest wssj hřissné nestydatosti prázdné. Protož byl také staw manželský poneyprw w rági ustanowen, w mjstě tehdáž ode wssj nezkjzené žadosti čistém. Gest pak gakási rownost mezi rozkossj hanebnau a mezi tau, kteréž w gjdle a w pitj zakauschjme, protož lze wyswětliti gedno podobenstwjm druhého. — Gjdlo gest pro zachowánj těla nařjzeno. Gako tedy wsseczko, čehož k tomu cjli užjwáme, gest wěc dobrá, swatá, od Boha ustanowená; tak i to, čehož potřebj gest w manželstwj, k dosažengeho cjle, gest dobré a swaté. Sprawedliwé a poctiwé gest, aby se gedlo negen pro samé žiwota prodlaužengj, ale i pro společné obcowánj a se snášsenj, pro zachowánj přátelstwj, a aby se slusschným žádostem a potřebám ginych dosti učinilo. Tak má i we swatém manželstwj geden druhému slusschně zadost učiniti; a gakž swatý apostol Pawel welj, nemá se žádný z toho wymlauwati bez přiwolenj druhého; byl se třebas skutkowé swaté pobožnosti k wymluwě předstjrali. Tjm méně tedy nějaké smyschlené ctnosti, neb giné přjčiny, gak u přjkladu hněw a odwrácenost, zde k wymluwě postačj.

Nestřjdmost w gjdle nezálezj toliko na samé přjlischnosti, ale i na způsobu gjdla. Neginak i manželstwj; ačkoliw gest samo w sobě swaté, slusschné a křesťanstwu užitečné, bywá spolumanželům někdy welmi nebezpečné. Nebo dusse gegich někdy stůnj na wssednj hřjchy, a to sice pro nějaké zlé swého stawu užjwánj; někdy pak dokonce smrtelným hřjchem umjragj, když poctiwý způsob hanebně překwracugj; w čemž, čjm wětschj nezkjzenost, tjm wětschj hřjch bywá.

Gisté znamenj howadského žrautstwj a lakoty gest, když někdo před časem po gjdle dychtj; a gesstě wjc, když po nasycenj gesstě na gjdlo myslj, o něm mluwj a tak, gakž dj swatý Pawel „břicho za Boha má.“ Z čehož sobě magj manželé wystrahu bráti, aby mysl swau k rozkossi nepřikládali; nýbrž srdce wssj náklonnosti prosté k wyšschim powinnostem čisté zachowali. A tot gest, co mjnj swatý Pawel, když ke Korintským pisse: „Čas krátký gest, w němžto nic giného nepozůstáwá, než aby ti, kteřjž ženy magj, byli, gako by gich neměli.“ Nebo kdo ženu má, gakoby gj neměl, dj swatý Řehoř, tak s nj žiw gest, aby proto žádné překážky w duchownjch wěcech netrpěl, což se také o ženách rozuměti má, an týž apostol prawj: aby, kteřjž užjwagj tohoto swěta, aby byli gakoby ho neužjwali. Wschichni toho swěta dle potřeby swého stawu a powolánj užjwati mohau: ale toliko, by srdcem k němu se nepřilnuli; nýbrž tak swobodně Bohu slaužiti mohli, gakoby s swětem nic činiti neměli. Nesschastný člowěk, dj swatý Augustin, genž se w tom chce kochati, čehož

Digitized by Google

by měl toliko užjwati, a naproti tomu toho málo chce užjwati, w čemž by se měl kochati[1]).

Podobně musj také wěrnost pewná a srdečná upřjmnost oběma manželům na péči býti. „Manželstwj," tak pjsse sw. Pawel, „(buď) we wssem poctiwé a lože neposkwrněné. Žena nemá moci nad tělem swým ale muž: podobně ani muž nemá moci nad tělem swým, ale žena[2]). K čemuž přikládá spisowatel cjrkewnj Laktancius: „Geden tedy musj druhému wěrnost manželskau zachowáwati; ano, muž má wlastnjm příkladem manželku učiti, gak čistě a počestně se chowati má. Neslussné gest od giného žádati, což sami konati se zpěčugeme[3]). Nechť se tedy wystřjhagj oba wssemožně wsseho, cožkoliw by mohlo gegich wěrnost w nebezpečenstwj aneb we sprawedliwé podezřenj u druhé stránky přiwoditi. Manžel nechť se waruge sspatných společnostj a nebezpečných mjst; manželka pak wystřjhey se přjliš swobodného obcowánj s giným pohlawjm. Zwlášstě pak ať se wystřjhagj obě strany žárliwosti a marných podezřenj, též i dotjrawých nadýmačů, čjmž se důwěra a upřjmnost manželská russj a žiwot oběma stranám trpkým a nesnesitelným se činj. K témuž cjli nechť gednagj oba otewřeně bez obalu, nelagice ničeho před sebau; tjm zagisté ugdau mnohého podezřenj a nedorozuměnj. Nadýmač ale nemá nikdy u manželů sluchu a wjry docházeti. W dobách pak pokussenj nechť se rozpomenau na sw. slib, kterýž sobě před oltářem učinili; nechť žiwě uwažugj, gaké následky takowýto křjssný krok má, gak nápilně russj tuhý swazek manželský, a gak kazj pogednau wsselikau radost a spokogenost manželů a naplňuge srdce gegich želem a hořkostj.

Čistá Zuzana wolila raděgi podstaupiti smrt, než wěrnost manželskau zrussiti, řkauc: „Lépe mi gest, bez skutku upadnauti w ruce wasse (neprawých saudců) nežli hřessiti před obličegem Páně[4]).

Chlodwjk, král francauzský, wyznáwal o swé manželce Klotildě, řka: Gá mám že wssech žen neywěrněgssj. O této králowně se za času gegiho křkáwalo: že král swau udatnostj nepřátely, ona pak swau ctnostj samého krále a manžela swého přemohla[5]).

Též i slussj oběma manželům o to pečowati: aby wraucj láska, gakáž z počátku spogila srdce gegich a gakau sobě slibowali, neustydla, nýbrž aby, čjm déle pospolu žigj, tjm wraucněgi sebe milowali. „Muži, wolá swatý Pawel, milugte manželky swé gakož i Kristus milowal cjrkew. Kdo miluge manželku swau, sebe samého miluge[6]). Též Ekklesiastes dj: „We třech wěcech má zaljbenj duch můg, kteréžto schwáleny gsau před Bohem i před lidmi: Swornost bratřj a milowánj bližnjch, a muž a žena dobře se snássegjcj[7]). K čemuž dobře dokládá sw. Ambrož: „Kdež křesťanské manželstwj gest, tam gest i swornost, kdež swornost panuge, tok spogil Bůh sám[8]). A k tomu musegj opět obě stránky přispjwati. Gak manžel tak i manželka přičiňte se, srdce a ducha takowými ctnostmi ozdobiti a obohatiti, kteréž člowěka w prawdě milostného a milowánj hodného činj: a wystřjheyž se pečliwě obogj strana wsseho, což podlého a surowého gest, a což se neslussj; neb kde nenj wážnosti, tu nemůže láska obstáti. Podobně i měg geden s druhým trpěliwost a snášseg mdloby a křehkosti geho, aby se nerussila swornost a pokog domácj se zachowal. Tu

[1]) Filot. kap. 39. [2]) K Žid. 13, 4. pak I. ke Kor. 7, 4. [3]) Instit. div. 6. 23. [4]) Dan. 13. [5]) Macana wýber. [6]) K Efes. 5, 25. 28. [7]) Sir. 25, 1. [8]) In Luc. lib. 8. cap. 16.

Digitized by Google

zagiſtě platj ſlowo ſwatého Pawla: „Geden druhého břemena neſte a tak naplnjte zákon Kriſtůw“ [1]). Obgewj-li ſe u gedné neb druhé ſtrany gaké wady, o kteréhžto gſte newěděli; pomni, manželko křeſťanſká a i ty manžele: že gſi nepogal ſobě angela, nýbrž člowěka ſlabého a klopotného, a že i ty ſwé wady máš. Warugte ſe oba, abyſte na počátku žádných ſebe menſſich mrzutoſtj a nedorozuměnj neměli; neb to obyčegně bywá den ode dne horſſj a wede konečně k rozdwogenj. Zwláſſtě pak muſjš ty, křeſťanſká manželko, tichoſtj a trpěliwoſtj, wljdnoſtj, uſtupnoſtj a láſkau náklonnoſt manžela ſwého ubezpečiti ſobě aneb nelásku geho překonáwati, a takto pokog domácj a ſwatau ſwornoſt zachowáwati, — tot ta neylepſſj zbraň, kterauž giſtě zwjtězjš.

Krásný příklad manželſké láſky a wěrnoſti poſkytuge wſſem manželům křeſťanſkým pohanſký král Tigranes a manželka geho. Gako zagatý s chotj ſwau Berenikau meſſkal u dwora welkodušſného Cyra, krále perſkého. Gednau ſe ho tázal Cyrus: Gakau wýměnu by byl hotow dáti za oſwobozenj choti ſwé? I dj Tigranes: „Celé mé králowſtwj, kdyby gesſtě mé bylo; nynj ale, poněwadž mně odňato geſt, gſem hotow i žiwot za ni položiti.“ Welice dogat odpowědj tauto, nawrátil Cyrus oběma králowſtwj i ſwobodu. Po návratu gegich žádal Tigranes ſlyſſeti, co by manželka geho o ſláwě a ſtkwoſtnoſti mocného Cyra ſaudila a powſſjmla-li ſi nákladu a nádhery u dwora geho? Ona pak mu dala náſledugjcj odpowěd: „Od té doby, co gſme w zagetj upadli, neobracela gſem myſſlének a zraků ſwých na nic giného než na toho, kterýž mne i s žiwotem ſwým wykaupiti chtěl“ [2]).

Swatá Frantiſſka řjmſká, ačkoliw ſe w ſkutcjch pobožnoſti každého dne cwičila, nezanedbáwala přede plněnj powinnoſtj manželſkých. K ſwému manželu byla plná wljdnoſti a přjwětiwoſti, kterýž gi nápodobně milowal ſrdečnau láſkau, tak že po celých 40 let, co pospolu žili, ani té neymenſſj newole neměli. Slyſſela-li manžela, an gi wolá, wſtala bez meſſkánj a ſſla plnit wůle geho, wědauc, že ſluſſj gedno činiti, ale druhého neopomjgeti.

Swatá Itha byla prowdána za Jindřicha, hraběte z Toggenburku, muže nad mjru prchliwého, ſwárliwého a zuřiwého. Nelze rozſauditi, wětſſj-li chwálu zaſluhuge gegj tichoſt, uſtupnoſt a pečliwoſt, aby neſkrocenau náruživoſt geho nepopudila; čili gegj trpěliwoſt, kteraužto ſnáſſela ho. Každého dne proſjwala Pána, Boha pokoge; aby ráčil wſſecky kroky gegj zprawowati, by domácj ſwornoſt nebyla zruſſena, a aby ſe manžel gegj w zuřiwoſti neſprawedliwých činů nedopuſtil [3]).

Swatá Monika, matka ſlawného učitele cjrkwe ſw. Auguſtina, byla také wzor křeſťanſké manželky. S trpěliwoſtj a tichoſtj ſnáſſela ſurowoſt manžela ſwého Patricia. Wždy chowala k němu wraucj láſku, a gegjm neywraucněgſſjm přánjm bylo, aby ho Pánu zjſkala, což ſe gj také ſkutečně podařilo. Když ſe giné, kteréž od pokognýchh a ginak dobrých manželů byly týrány, tomu diwily, že Monika wždy w pokogi a we ſwornoſti žiwa geſt s diwokým a zuřiwým manželem ſwým: powěděla gim ſwatá tato žena, že toliko gazyk gegich geſt tjm winen, když newole manželům ſwých okauſſeti muſegj, a že by trpěliwoſtj, mlčenjm a tichoſtj pokog domácj zachowati mohly.

Podobně tak tichau, trpěliwau a laſka-

[1]) K Gal. 6, 2. [2]) Bonaventura's Parabeln. [3]) Macana Wýbor. ſtr. 139.

Digitized by Google

wau manželkau býti se prokázala swatá Alžběta portuğalská. Diwiš, král portuğalský a manžel gegj, poſkwrnil lože manželské. Swatá choť geho nesla to owſſem těžce; než ale mnohem wjce gi bolelo pohorſſenj z newěrnosti manželowy posslé. Mlčela, trpěla a bez přestánj se modlila, by Bůh sám manžela gegiho naprawiti ráčil. Wſſemožně se též o to snažila, by láskau a wljdnosti srdce geho obměkčila a k sobě naklonila. Starala se též o dobré wychowánj nemanželských dětj manžela swého. Tato pak oprawdu křesťanská trpěliwosť gegj otewřela konečně manželu gegjmu oči i srdce. On se odřekl nagednau wſſech neprawostj a urzkostj swých, zamilowal opět manželku swau sobě, a giž nikdy wjce wjry gj powinowané nezruſſil [1]).

Dále pak sluſſj manželům, aby se wespolek podporowali, sobě pomáhali a sebe w nižádné okoličnosti žiwota neopaufſtěli. Spogilik se w gedno, magjk tedy bŕjmě žiwota společně nésti — aniž může gich nehoda neb nemoc odlaučiti od sebe, kteřjžto sobě slibowali, wſſecko, dobré i zlé a protiwné, spolu až do smrti snáſſeti. Manželowi tedy sluſſj, mjti péči o wýživu, pilnostj, přičinliwostj a ſſetrnostj dobýwati, čehož k žiwobytj potřebj; manželka wſſak má gemu w tom, seč gest, napomáhati, zwlášště pak maudře hospodářstwj domácj wésti, a čistotu a pokárek zachowáwati.

Anna, manželka Tobiáſſowa, pracowala pilně rukama swýma a žiwila přádlem manžela swého, když o zrak přiſſel a w chudobu upadl [2]).

W gedné wsi bljže Altony byl žiw chudý ſſwec, gehožto manželka po dlauhé nemoci zrak ztratila. I neſſetřil žádných wýloh, aby choti swé pomoc zgednal, a užjwal wſſelikých prostředků; ale wſſe nadarmo. Posléz pak se dowěděl o gednom maudrém lékaři, kterýž bydlel w Altoně. I wydal se bez prodlenj na cestu, aby i toho zkuſil. Přisljbil mu lékař pomoci; žádal wſſak od něho za léčenj 25 tolarů. To bylo owſſem naň mnoho. Wſſak ale nedage se odstraſſiti, spěchal domů, prodal swau gedinkau krávu, w kteréž záleželo celé geho bohatſtwj, a přinesl žádanau sumu peněz lékaři a pak přiwedl po několika neděljch uzdrawenau manželku swau s radostj domů [3]).

Blahoslawená Humiliána byla w 16. roku wěku swého zasnaubena muži, kterýž gi wſſemi způsoby týral a trýznil, až gi konečně propustil. Humiliána snáſſela wſſecko s hrdinskau mysli a s trpěliwostj, až pak nabyla přjležitosti, pomstu na něm učiniti. A ta záležela w tom, že geg upadſſího do nebezpečné nemoci co neylaskawěgi obsluhowala, léčila, těſſila a té radosti se dočekala, že ho widěla gako obráceného křesťana umjrati [4]).

Konečně přisluſſj manželu zwlášť, aby laskawě a s manželkau ſſetrně nakládal, gakožto se slabſſj a mdlegſſj stránkau, gakž napomjná swatý Petr: „Mužowé, přebýweyte (obcugte) dle uměnj (rozumu) s manželkami swými, magjce ge we cti gakožto mdlegſſj nádobu, gakož i ony gsau spoludědičky milosti žiwota wěčného [4 5]). K čemuž krásně dokládá swatý Ambrož: „Ty negſi pán, nýbrž manžel; nepogal gſi djwku služebnau, nýbrž choť. Bůh chtěl, abyſi slabſſj pohlawj maudře řjdil, ne wſſak mu dáwal přewahu a sjlu swau trpce okausſeti [4 6]). S druhé pak strany má i manželka býti manžela swého posluſſna a mu wolna we wſſem,

[1]) Jirſjkowa pop. bog. str. 529. I. wyd. [2]) Tob. 2. [3]) Mehler's Beiſpiele 3. djl str. 581. [4]) Macana Wýbor str. 141. [5]) I. Petr 3, 7. [6]) Hexam. lib. 5.

Digitized by Google

což nenj proti Božjmu přikázanj, nebo kdyby manžel žádal od nj, což proti Božjmu zákonu gest, tuť owssem má kjci se sw. apostoly: „Slussj wjce Boha poslauchati než lidj.“ — „Ženy,“ pjsse sw. Pawel, „mužům swým poddány buďte, gako Pánu (t. g. saménu Kristu); nebo muž gest hlawa ženy, gako gest Kristus hlawa cjrkwe: ank gest Spasitel těla gegjho (t. g. cjrkwe). Ale gako cjrkew poddána gest Kristu, tak i ženy mužům swým poddány buďte“ [1]). „Žena,“ dokládá swatý Auguštin, „nenj z hlawy muže učiněna; aby poznala, že nenj panownicj nad mužem, abrž že muži poddána gest“ [2]). Tot gsau powinnosti, kterýchž mussj křesťanssti manželé ssetkiti, má-li se zdařiti stáw manželský gegich.

O, kýž by wessteckj manželé swaté tyto powinnosti měli na zřeteli a ge wěrně plnili: gak krásný, gak sstastný a gak utěssený by byl stáw manželský gegich! Dogista, nikdy by gim nedosslo wjna blaženosti a spokogenosti, a daleko wětssj sstěstj a požehnánj Božj by přebýwalo w přjbytcjch gegich, a wychowánj djtek by se gim lépe dařilo, a wůbec by bylo wjce radosti we swětě. Wssudy bychom spatřili skutečně wzor zdařilého manželstwa, gakž to krásně wypisuge Tertulian, cjrkewnj spisowatel: „Dwa wěřjcj gsau spogeni pod gednjm ghem, k naděgi gedné, k slibu gednomu a ku stegné službě. — Gsau w prawdě dwa w gednom těle, gedno tělo a geden duch. Spolu se modlj, spolu se postj; geden druhého učj, napomjná a podporuge. Spolu gsau w chrámě Božjm, spolu u wečeře Páně, spogeni gsau w potřebách, we strastech i w radostech. Ničeho před sebau netagj, geden druhého se necizj a nestranj, sobě obtjžni negsau. Nawssteěwugj z wůle nemocné, chudé wydržugj, bez nucenj dáwagj almužnu. U nich se rozléhagj žalmy a chwály Božj a w prozpěwowánj Bohu oba o záwod běžj. To widj a slyssj Kristus a raduge se, a takowým posjlá pokog swůg. Kde dwa gsau we gménu geho, tamť gest i on“ [3]).

Takowýchto zdařilých manželstew hognost račiž dáti nám, ó Pane! Deyž i sjly a milosti manželům, aby staw swůg dobře zachowáwali a u wěrnosti, lásce a swornosti swatý a blažený žiwot wedauce, zdařilé potomstwo swětu zůstawili. —

Wjna nemagj, dj Maria k Ježjssowi. Slowem tjmto gewj Maria útrpnau a lasstawau dussi swau, kteráž pečliwě dbagjc o potřeby ginýchž, snažj se pomoci, kdež pomoci třeba. Hle, gak srdečně, gak daussanliwě prosj sama Syna swého: „Wjna nemagj!“ Wiz, tak wykládagj swatý Cyrill a Jan Zlatoústý slowa tato, wiz nedostatek přjbuznýchž nassich, synu můg, přispěg gim ku pomoci, an w rozpacjch gsau; tyť můžeš, což chceš, a twé moci a dobrotiwosti se to přisluššj, abys gim ku pomoci přispěl. U pokorné swé skromnosti nežádá ničeho, anižť prosj zřegmě o něco, toliko předstawuge Synu swému nedostatek se gewjcj; podobně gakož to učinily pozděgi Maria a Marta, sestry Lazarowy, když bratr gegich onemocněl; poslali k němu, řkauce: „Pane, ay, kteréhož miluges, stůně“ [4])! Gaká to zpanilá, ussslechtilá dusse! „Mělatě, gakž dj swatý Bernard, útrpnost s gegich nedostatkem, gakož sama byla milosrdná a dobrotiwá. Zdaliž ne ten, kdož owoce w ruce držel, nepodržj wůni gegich. Gak

[1]) K Efes. 5, 22—24. [2]) Lib. 12. de civit. Dei, cap. 20. [3]) Lib. 2. ad uxorem. [4]) Jan 11, 3.

Digitized by Google

nemuselo srdce gegj zbožnostj se naplniti, pod kterýmžto Božským Spasitel po dewět měsjců odpočjwal? Co může wyprýsstiti se z pramene zbožnosti leč zbožnost?!“[1]) Tak gest Maria w prawdě zdařilá dcera Otce nebeského. Gako tento má péči o wsse i o to nejmenssj a nejnepatrněgssj, čjtá wlasy hlawy nassj, a ani wrabec nespadne bez wůle geho se střechy: podobně i Maria, pečliwá matka, pečuge laskawě a obezřetně, aby nikde nescházelo ničeho a žádné utrpenj a žádná potřeba nezůstala bez pomoci. Ne bez příčiny nazýwá gj cjrkew sw.[2]) „Pannau dobrotiwau“ a „Matkau milosrdenstwj.“ Wždyť wzala s sebau laskawé a dobrotiwé srdce toto, w kterémž celý swět nosila, když powýssena gest do slawy nebeské. Tam u trůnu Syna swého, hledjc na nás, na pozůstalé syny a dcery swé, kteřjž gesstě putugeme w slzawém údolj tomto, znagjc nasse potřeby, nasse nedostatky, nasse sauženj, nasse protiwenstwj — tam gest posud dobrotiwa k nám, a gest nassj přjmluwnicj a křečnicj. Posud dj s mateřskau péčj a láskau k Ježjssi: Synu, útěchy, posily, wýživy, pomoci nemagj. A ten, kterýž w snjženj swém neodepřel matce swé, začež w lásce prosila ho, neoslyssj gj w oslawenj swém, zač koli prositi bude ho.

Pros, ó pros za nás, swatá matko, za hřjssné, nynj i w hodinu smrti nassj.

„Co gest mně a tobě, ženo? Gesstě nepřissla hodina má;“ dj Pán Ježjš k Marii, matce swé, když nedostatek wjna mu připomenula. Gesstě tedy nebyl přjhodný čas ku pomoci, nedostatek wjna se musel wjce obgewiti, a státi se patrněgssjm, aby byl diw Kristůw zřegmý a by bylo patrno, že: „Když nauze gest neywětssj, jet bývá pomoc Božj neybližssj.“ Aproč messká Bůh často s pomocj swau, až nauze dosahuge neywyššjho stupně? — Co gest snad méně dobrotiwý než mnozj lidé, kteřjžto, gedwa že pozorugj nedostatek bratřj, hotowi gsau pomoci gim? Nikoliw; i když prodlévá Pán s pomocj swau, nenj méně laskawý k nám. Neb on gest také maudrý a tato maudrost geho káže často, aby prodléwal s pomocj swau. Kdyby pomáhal bez prodlenj, tjm by owssem nebylo mnohému duchowně pomožno. Tisjcero darů bralo by se denně ze sstědré ruky geho, aniž by se kdo ohljžel po dárci a wzdával djky pomocnjku; aniž by si kdo toho wssjmal a slussně wážil. Myslilo by se: tak to musj býti a ginak to být nemůže, a tak by byla rychlá pomoc geho přjčinau a podnětem newděku a zneužjwánj darů geho; aniž by duchowně prospěli ti, gimž by takto bez prodlenj pomožno bylo. Protož tedy prodlévá a messká Pán tak často s pomocj swau. Tjm zagisté zkaussj stálost a pewnost wjry nassj, zdaliž budeme w něho důwěřowati i tehdáž, když se zdá, gakoby neslyssel nás. Tjm nám dává poznati mdlobu a nedostatečnost nassi, že nic negsme a sami ze sebe nic nemůžeme. Tjm teprw se stáwagj prosby a tužby sklj-čené dusse wraucněgssjmi a horliwěgssjmi a swatá předsewzetj budaucjho lepssjho žiwota oprawdowěgssjmi a pak bývá radost nasse z konečného wyswobozenj nasseho wětssj a hogněgssj; wjra nasse, že ruka Páně nenj posud zkrácena, stáwá se živěgssj a pewněgssj, a posléze i wděčnost za dosažené wyprosstěnj neb za poskytnutau pomoc gest srdečněgssj a stálegssj. Ano, čjm déle Pán prodlévá, tjm wzácněgssj, tjm dražssj, tjm wjtaněgssj nám přicházj dar a pomoc geho a my tjm získáme w každém ohledu. Proto

[1]) Sermo 1. in dom. II. post epiphaniam. [2]) Litanie Lauretán. a Zdrávas královno.

Digitized by Google

tedy prodléwá Pán někdy s pomocj swau a proto necháwá wzrůsti nauzi a bjdu nassi často tak welice, prwé než wyswobozenj nám sessle; žádá toho zagisté duchownj prospěch náš a geho neskončená maudrost. Tak musel dlauho prositi a čekati Zachariáš a Alžběta na žádaucjho syna, prwé nežli Pán gim ho dal; a posléze předc wyslyssena gest prosba gegich. Podobně dlauho úpěli zagatj židé na řekách babylonských o swé wyswobozenj, až pak Hospodin wyslyssel hlasy gegich a poslal gim Cyra, wyswoboditele. —

Nermuť se tedy, ó dusse má, aniž hořekug, když tě nemoc obkličuge, neb bjda a nauze tjsnj neb protiwnjci tobě nátisky a bezpráwj činj, aneb když opusstěná ode wssech do budaucnosti patřjš; nermuť se, když k wysostem pozdwihugeš očj swých, a s hůry nepřicházj pomoc tobě, a Pán prodléwá s pomocj swau. Snad to musj tak býti? Snad musj prwé býti zkussena twá wjra, naděge a láska? Snad bysi se ginak neponjžil, aniž prosil? Snad bys sobě ginak darů a pomocj geho newážil? Kdož to wj? Pán to wj; a gestli toho giž u tebe docjlil, můžeš ubezpečen býti, že když twá nauze gest neywětssj — i pomoc Božj gest neybližssj. Bůh dopausstj, messká a prodléwá s pomocj swau: ale neopausstj wěrných swých. —

„Cožkoli wám dj, učiňte;“ dj Matka Ježjssowa k služebnjkům; nepochybugjc, že wyslyssj prosbu gegj a pomůže. A slowa tato matky Božj magj posud platnost i u nás; neb i nám přislussj, abychom wsse, což nám dj Kristus Pán a k čemuž nás wede geho sw. wjra, k čemuž nás zawazuge geho zákon, bychom wždy wěrně a ochotně plnili. K tomu nás zawazuge sám Otec nebeský, kterýž zagisté po dwakráte u Jordánu a na hoře Tábor wydal hlas: „Tento gest můg milý Syn, w němž se mi dobře zaljbilo, toho poslaucheyte“ [1])! — Tohoť žádá sám Božský Wykupitel od nás, an dj: „Kdo má přikázanj má a zachowáwá ge, tenť gest, kterýž mne miluge“ [2]); a dále dj: „Budete-li zachowáwati přikázanj má, zůstanete w mém milowánj“ [3]). A když posjlal swé aposstoly do wesskerého swěta, křtit národů a učit gich, což gim kladl na srdce? Řekl gim: „Učte ge wssecko zachowáwati, cokoli gsem přikázal wám“ [4]). Což toto wsse znamená, než že gest to swatá wůle geho, aby se wěrně plnil zákon geho a aby wssickni činili, cokoli přikázal. A nenj to zcela slussná wěc? On gest náš Spasitel a geho zákon ukazuge nám prawdy a ctnosti, bez kterýchžto nelze spasenu býti. „Gá gsem, dj on, cesta, prawda a žiwot“ [5])! Máme-li tedy wykaupenj geho státi se aučastni, a ku ctnosti a prawdě dospěti, musjme kráčeti cestau, kterauž ukazuge nám — cestau swatého zákona geho. Zdaliž neplnj bogownjk rozkazy wůdce swého, a služebnjk wůli Pána swého? a my, kteřjž gsme se pod prápor Kristůw dostawili, my křesťané, chtěli bychom wzdorowati gemu? My, kteřjž gsme Kristu wěrnost přisáhali, chtěli bychom w neposlussenstwj protiwiti se rozkazům geho? — Zagisté bychom sami sobě neywjce sskodili. Nebo medle, k čemu směřugj wesskerá přikázanj geho? Zdaliž ne k tomu, abychom dospěli ku ctnosti, sprawedlnosti, počestnosti, rozssafnosti a dosáhli žádaucj blaženosti giž zde a spasenj wěčného na onom swětě. Plnjme-li tedy swatá přikázanj Božj sam

---

[1]) Mat. 3, 17. a 17, 5. a II. Petr. 1, 17. [2]) Jan 14, 21. [3]) Jan 15, 10. [4]) Mak. 28, 20. [5]) Jan 14, 16.

Digitized by Google

ſobě neywjce proſpjwáme; přeſtupugeme-li gich, ſſkodjme ſami ſobě. W prawdě, gak blažený, gak utěſſený byl by giž zde na zemi žiwot náš, kdyby ſe wſſudy a we wſſem zákon Páně plnil. Tuť by nebylo nenáwiſti, hněwu, ſwáru, záwiſti, podwodu, podſkoku, klamu, utiſkowánj, a giných nekeſtj, kteréž nynj ſwět hubj a we zkázu uwozugj; nýbrž panowala by láſka a upřjmnoſt bratrſká, přjmoſt a poctiwoſt, ſſlechetnoſt a rozſſafnoſt, geden by ſtál za druhého a wſſickni za gednoho; a wſſickni podporugjce ſebe weſpolek, kráčeli by ceſtau ctnoſti a ſprawedlnoſti ke konečnému cjli ſwému. A což geſt přjčinau tolika ſtraſtj, neſnázj, běd a nekeſtj žiwota, kteréž uſtawičně kljčj nás, a na kteréž běďugeme a nakjkáme; zdaliž neležj w tom, že mnozj nechtěgj znáti Kriſta a plniti zákon geho? Slowo matky Božj: „Wſſecko, cokoli přikáže wám, učiňte,“ ſlowa tato nemagj platnoſti u nich. Nerciž žádný: Člowěk geſt ſlabý a mdlý, a nelze mu plniti zákon Kriſtůw. Slyš, což dj Božſtý Wykupitel ſám: „Gho mé zagiſté geſt ſladké a břjmě mé lehké“ [1]). Owſſemť gſme ſlabj a křehcj lidé a často kleſáme. Nad to také ukládá nám zákon Kriſtůw nezřjdka těžké wěci, a žádá zhuſta welikých obětj a zapjránj ſebe od nás; a wſſak Pán nezůſtawuge nás ſobě ſamým, nýbrž on přiſpjwá a pomáhá mdlobě naſſj hognau miloſtj ſwau, kteráž nás doprowázj, podporuge a ſjlj u weſſkerých okoličnoſtech žiwota wezdegſſjho a kteráž půſobj, že můžeme zwolati ſe ſwatým Pawlem: „Gá mohu wſſe w tom, kterýž ſjlj mne“ [2]).

Geſtli kdo měl kdy těžký bog u plněnj zákona Božjho, byl to zagiſté ſw. Auguſtin, když ſe měl ghu Kriſtowu podrobiti. I uwažowal u ſebe čiſtotu mrawů, tichoſt ſrdce, pokoru ducha, gakowéž žádá Kriſtus od učennjků ſwých: uwažowal též w myſli těžké powinnoſti, kteréž ukládá ſw. ewangelium wyznawačům geho, gakož: krocenj náružiwoſtj, mrtwenj žádoſtj a těla, zapjránj ſebe a bděnj nad ſrdcem ſwým. Gak, dj o ſobě, gak geſt to možná, bych ſe takowému tuhému zákonu podrobil? Gak bych ſe mohl odlaučiti od rozkoſſj, kteréž mne okauzlily, od ſwěta, kterýž mé ſrdce poſud pautá, od ſwobody, kteráž náružiwoſtem mým poſud howila? Gak mohu roztrhnauti wazby, kteréž mne poſud pautagj k zemi? Gak mohu bogowati proti náklonnoſtem a nawykloſtem, w kterýchž gſem ſi poſud libowal? — Než ale gedwa že ſe wzdal miloſti, kteráž k obrácenj wyzýwala ho; giž zmizely wſſecky obtjže a neſnáze, kteréž ſe mu zprwu zdály nepřemožitelné, tak že ſe mu plněnj zákona Kriſtowa zdálo ne toliko lehkým, ſnadným, ale že také w něm nalezal radoſt a útěchu ſwau, tak že, obrátiw ſe k Bohu, genž miloſtj ſwau ſjlil ho, zwolal daufanliwě: „Deyž, ó Pane, (poznati mně) což kážeš a pak kaž, cožkoli chceš!“

I nám wſſem dey poznati, Pane, ſw. zákon ſwůg a ſpolu i dey miloſt k plněnj ho: abychom činjce, cokoli přikazugeš nám, ſtatečně kráčeli ceſtau prawdy a ctnoſti k ſpaſenj a k žiwotu wěčnému.

Bylo pak tu kamenných ſtaudwj ſſeſt poſtaweno, wedlé očiſſkowánj židowſkého, berauci w ſebe gedna každá měkice dwě neb tři. Znameney dobře, milý křeſťane, gak proſtě a přirozeně a právě proto hodnowěrně wyprawuge ſwatý ewangeliſta. Zprwu dj, že tu

[1]) Mat. 11, 30. [2]) K Filip. 4, 13.

Digitized by Google

bylo kamennych staudwj sſeſt poſtaweno wedlé očiſſkowánj židowſkého; aby, gakž dj ſwatý Jan Zlatoústý, aby ſe nikdo nedomeyſſlel, že ſnad ſe tam nalezalo nějaké ſilné wjno, z kteréhož pak, když ſe woda tamto nalila, že ſe učinilo wjno ſlabé. Pak dokládá, že Pán Jeżiš kázal ſłużebnjkům naplniti ge, aby ge měl za ſwědky diwu ſwého. Oſtatně pak ſwatý Bernard, medoúſtý učitel cjrkwe, wykládá mjſto toto w duchownjm ſmyſlu následugjcjm způſobem: „Šeſtero staudwj k očiſſkowánj geſt ſſeſtero ctnoſtj duſſj ſe očiſſlugjcjch. Prwnj staudew očiſſkowánj tohoto záležj we ſkormaucenj ſrdce, w ljtoſti, w żelu, o němżto ſe čte w pjſmě ſwatém: Kterauž hodinu by hřjſſnjk litował hřjchů ſwých, newzpomenu na wſſecky neprawoſti geho. — Druhá pak staudew k očiſſkowánj duſſe geſt zpowěď. W zpowědi totiž ſe obmygj wſſe, což ſe poſkwrnilo. — Třetj pak geſt udělowánj almużny. Protož ſe čte w pjſmě ſwatém: „Deyte almużnu, a hle wſſecko geſt wám čiſté.“ Čtwrtá geſt odpauſſtěnj křiwd, kteréž nám ginj učinili; gakož modljce ſe djme: „Odpuſť nám naſſe winy, gakož i my odpauſſtjme naſſim winnjkům.“ Pátá geſt mrtwenj těla: protož ſe také modljme, bychom zdržowánjm ſe od poruſſenj ſwěta Bożj ſlávu prozpěwowali [1]). Šeſtá pak a poſledni staudew očiſſkowánj duchownjho geſt plněnj zákona, gakož řečeno geſt apoſtolům: „Wy čiſtj gſte pro řeč, kterauž gſem mluwil wám.“ Prawj pak ſe, że byly kamenné ſtaudwe tyto, ne tak pro twrdoſt gegich, než pro gegich pewnoſt. Dwě pak měřice, kteréž obſahowala gedna każdá w ſobě, znamenagj dwogj bázeň (ſprawedliwého), otrockau totiž bázeň, aby nebyl wržen do ohně wěčného; a ſynowſkau, aby nebyl wylaučen z żiwota wěčného“ [2]).

Jnaplnili ge (ſłużebnjci) aż do wrchu. Tak mohli widěti, że w ſtaudwjch těchto ſe nalezala woda aż pod krag. Żádný pak neměl tu wjce co činiti, neb hned na to rozkázal gim Pán Jeżiš: Naléweyteż giż, a neſte wrchnjmu zpráwci ſwatby. A ay učiněna geſt woda wjnem a to ſice pauze a gedině wůlj Jeżiſſowau. Swatý ewangeliſta Jan, kterýž byl očitým ſwědkem ſkutku toho, nazywá geg diwem čili zázrakem, dokládage: że to byl počátek diwů geho. Na to pak konal Pán Jeżiš geſſtě mnoho giných diwů. A tu ſe namjtá bezděky otázka: Proč a na gaký konec konal Pán Jeżiš diwy tyto wůbec? — Cjl a konec diwů geho nenj zagiſté żádný giný, než aby přeſwědčil swět: że od Otce wyſſel a na ſwět přiſſel; — że mluwj toliko, což mu Otec přikázal — że geſt powżdy w Otci a Otec w něm; a że tudy we wſſem, což twrdj o ſobě, o ſwých ſkutcjch a o ſwé moci, ſlowem, że učenj geho wůbec wjry zaſluhuge. A w prawdě uważugeme-li bljże diwů Jeżiſſowých, shledáme, że wůbec a weſměs gſau takowé, że każdého maudrého a myſli nepředpogatého uważowatele gich doſti o tom přeſwědčiti mohau. Kriſtus Pán zagiſté gewj ſe w nich gakožto Pán a přikazatel weſſkeré přjrody, gehożto moci weſſkeřj tworowé podrobeni gſau a gehożto pokynutj poſlauchagj. Diwy tyto Kriſtowy negſau zagiſté činy, w nichżto by půſobily ſnad gakéſi tagné a nám nepowědomé ſjły přjrody; gakoby ſnad Kriſtus Pán zwlášſtnjmi, nám neznámými proſtředky uměl gich použjti, a z nich wywoditi giſté

[1]) Ut mundi per abstinentiam ipsi canamus gloriam. Pjſeň k 1. hodině. [2]) Sermo 1. in dom. 1. post octav. epiph.

Digitized by Google

podiwné a neobyčegné aučinky. Nikoliw; přirozené sjly tu nepůsobily, nýbrž Pán sám swan mocj, kteréžto wsse poslauchá a skrze nižto on gakožto Twůrce wsse wywozuge a působj. Tak na příklad slogj před njm slepý od narozenj. Gsauk owssem přirozené prostředky, kterýmižto se w gistých přjpadnostech newidoumému může pomoci, ale těch nepoužil Pán, aby slepému powolně přirozeným způsobem zraku udělil; nýbrž on sám, w gehožto rukau leží wsseliká moc, on sám působil tuto wssemocnostj swau a welel, aby widěl; a hle, přjroda poslauchá, ne sebe neb zákona swého, nýbrž Ježjsse samého, genž gest Pánem a přikazatelem gegjm. — Gindy zase leží mrtwý před njm; nenj w něm žiwota a toliko mrtwola porussenj podrobená zůstala tuto. Kde gest gegj žiwot? Kdo gi obživj? To může působiti tolik původce a Pán žiwota? A ay, Pán dj k zemřelému mládenci: Mládenče, tobě prawjm, wstaň! A k Lazarowi, čtyry dni w hrobě ležjcjmu: Pogď wen! A ay, k tomuto wssemohaucjmu rozkazu powstáwá onen, a tento wycházj z hrobu. Gežto ale Pán Ježjš takto působj, zdaliž nenj w prawdě Pánem žiwota — gimžto wládne dle dobrolibeznosti swé? Zase gindy dj moři bauřliwému: mlč; a ku wlnám semotam se zmjtagjcjm: utisste se! — A ony poslauchagj, a panuge utissenj welké! — Koho hauře a bauřliwé moře poslauchá, tohoť gest wysost wyššj nad oblohu a hlubokost hlubšj nad propasti mořské, tohož sjla gest nad sjlu wesskerých žiwlů, a téhož moc saháť až do nejzazšjch končin světa, slowem ten gest Pánem přjrody. Podobně, gak wyprawuge duessnj swaté ewangelium, učinil Pán Ježjš wodu wjnem. I přjroda působj podobně, ana prostředkem winného kmene sšlawn ze země sšage, kterauž pak pomocj světla a tepla slunečnjho powolně we wjno proměňuge. A wšak přjroda působj tuto zponenáhla a pomocj mnohých giných prostředků a wěcj spolu aučinkugjcjch. Když pak Pán Ježjš totéž činj bez wsselikých prostředků w okamženj, což lze tu sauditi, leč že ten, kterýž přjrodu nadal mocj tauto, gest wůbec sám původce wjna, a gakož nám ge dáwá řádným způsobem, působenjm přjrodnjch sil: může také ge dáti hned beze wsselikých prostředků; z čehož patrno, že Ježjš učiniw w okamženj wodu wjnem, gest Pánem a Twůrcem wjna wůbec gakož i půdy, na které roste, též i sšlávy a tepla a přirozených sil — wůbec wesskeré přjrody; gakž dobře dj sw. Auguštin: „Nenj se diwiti těm, genž wědj, že Bůh toto učinil. Neb on sám učinil w ten den wjno w sšestero staudwjch, genž každoročně činj ge w hroznech. Gakož woda, kterauž nalili služebnjci, we wjno se působenjm Páně proměnila, podobně obracj se woda, kterauž oblaka wydáwagj, we wjno působenjm téhož Pána“ [1]). „Proměnění wody ze swé přirozenosti w ginau, dj Marimus, gest důkazem přjtomnosti a moci Stwořitele. Žádný zagisté nemůž proměniti wodu w ginau wěc leč ten, genž gi stwořil z ničeho“ [2]). Tak tu stogj Božský Wykupitel w diwech swých před námi gakožto Pán žiwota a přjrody a wesskerých tworů. Z toho patrno: že nenj z tohoto světa, nýbrž že, gakž dj, gest shůry. Ge-li ale shůry, Božského původu, Božské bytnosti a přirozenosti, ge-li od Otce a Otec w něm, pak můžeme bezpečně wěřiti slowům geho; neb on nedj nic, než což we skutcjch geho spatřugeme. Kdyby možné bylo, aby gako

[1]) Tract. 8. in Joan. [2]) Sermo 1. Epiph.

Digitized by Google

pauhý člowěk lidskau mocj takowé skutky konal, dogistá, že by gich použil k tomu, aby byl obdiwowán od lidj, lidu na odiw činil by diwy. Wrhl by se s střechy chrámowé do propasti dolů u shromážděnj lidu, proměnil by kamenj w chleby aneb swolal by s nebe oheň na protiwnjky swé a t. d. Ginak ale, zcela ginak spatřugeme u Ježjsse. Sám sobě nepomáhá, aniž činj co pro sebe, aniž swoluge žádosti nezbedných lidj, kteřjž žádagj od něho znamenj na nebi nehledagjce prawdy ani přeswědčenj; a když Heródes se domnjwal, že Pán Ježjš mu bude zázraky na odiw konati — ani mu neodpowěděl. Bratřj gsau to, pro kteréž diwotworné moci swé užjwá, a gsau to bjdnj a nuznj, slepj, hlusšj, němj, chromj, malomocnj, umjragjcj, mrtwj, a pro tyto koná on diwy swé ze žádného giného ohledu, než k tomu gedinému cjli, aby ge prostředkem gich k wjře přiwodil. A kde wjry dochází, tu nemesská, nedá se dlauho prositi, on kráčj wolnému ochotnau pomocj swau wstřjc a osprawedlňuge a ztwrzuge wjru geho. Tak zagistě negedná pauhý člowěk, tak gedná Otec nebeský, a ten, kterýž gest gednorozený Syn. Neb medle co působj Pán nebes i země se wssj mocj a welebnosti swau? Snad diwadla tworům swým? — Nikoli. On gim žehná a ge oblažuge. A když Kristus s wssemocnosti swau churawé hogj, mrtwé křjsj, nuzným pomáhá, a lidé dobré wůle k wjře, ku přigetj prawdy a k naprawenj žiwota přiwozuge, hřjssnjky wyswobozuge a k žiwotu wěčnému wede, dogistá gedná tuto gako gednorozený Syn Otce gedné přirozenosti, a my w něm poznáwáme Syna Otce nebeského, kterýž činj, což u Otce widj a w němžto se gewj milost a wljdnost Otce nebeského.

Dále, co gesstě při diwech Ježjssowých znamenati slussj, gest i to: že což Kristus Pán w duchownjm ohledu konal a učil, w zázracjch widitedlným způsobem wyznačil a ztwrdil. On dj: „Gá gsem swětlo swěta!“ a gakožto Božský učitel prawdy a ctnosti gest gjm w skutku. Ale prawdiwost tohoto wýroku swého gewj a ztwrzuge skutkem: on otwjrá slepým oči, a dáwá gim zřjti swětlo slunce, gakož wůbec w temnostech bludu a newědomosti pohřjžené pokolenj lidské osswjtil swětlem prawdy nebeské. — Aneb dj ginde: „Gá gsem wzkřjssenj a žiwot;“ pak zkřjsj mrtwého a tjm ztwrzuge prawdiwost wýroku swého, aniž třeba, by toliko k slowu uwěřilo se mu. Aneb když dj: „Pogďte ke mně wssickni, kteřjž obtjženi gste, gá wás občerstwjm!“ wyznačuge a ztwrzuge prawdiwost řeči swé diwy; an slepým dáwá zrak, hluchým sluch, nemocné hogj, malomocné čistj a t. d. Pak můžeme gistě uwěřiti zasljbenj geho a daufati, že gako w tělesném ohledu občerstwuge obtjžené, rownež i duchowně stjženým bude k občerstwenj. A takto swědčj diwowé Páně w každém ohledu o geho Božské přirozenosti a welebnosti, že on gest od Otce poslaný Wykupitel, a že celé wjry a důwěry nassj zasluhuge. O, kýž bychom si to wzali k srdci a k němu, genž tolik důkazů swého Božského původu a seslánj nám dal, w pewné wjře a důwěře se přilnuli; kýž bychom i my uwěřili w něho gako geho učennjci! —

Každý člowěk nejprwé dobré wjno stawj; a když by se podnapili, tehdy to, kteréž horssj gest; ale ty zachowal gsi wjno dobré až dosawad, dj zprawce wrchnj swatby k ženichowi. A slowa geho magj gakýsi hlubssj wýznam, gakéhož on ani sám netussil; neb tu zřegmě wyslowil rozdjl, gakýž pa-

Digitized by Google

nuge w řjssi přjrody a swěta a w řjssi ducha a milosti. Lesk zagisté tohoto swěta a rozkosse smyslůw poskytugj člowěku z počátku toliko, což lahodného a přjgemného gest, když pak se tjm opogj, následuge strast a protiwenstwj w zápětj: milost wssak Božj a ctnost a sprawedlnost slibuge sice z počátku méně rozkossj, abrž wjce trpký kalich bázně, ljtosti, pokánj a zapjránj a přemáhánj sebe samého; pozděgi wssak poskytuge sladké útěchy, wnitřnjho pokoge a hognosti blaženosti nebeské, o kteréž dj pjsmo sw.: „Opogeni budau z hognosti domu twého: a praudem rozkosse swé napágeti ge budeš; nebo u tebe gest studnice žiwota“ [1]).

Uwaž toho bedliwě, synu a dcero křesťanská! I wy snad kráčjte po ssiroké a pohodlné cestě hřjssných rozkossj tohoto swěta, a w prwnjm opogenj domnjwáte se býti blaženi; a wssak wizte a pamatugte si to: nedlauho kráčeti budete rozkossnau cestau tauto, brzy se saužj wám cesta wasse a čjm dále bude tjm ostřegssj, přjkřegssj a neschůdněgssj, až posléze se skončj w mezero a propasť záhuby wěčné. Uwaž toho i ty, horliwý křesťane, když se ti cesta ctnosti bude zdáti úzkau a přjkrau. Nedey se odstrassiti. Počátek sice gest přjkrý, ale wždy přjgemněgssj a rozkossněgssj bude cesta twá, až pak se ti stane milau a přjgemnau a uwede tě posléze do přjstawu žiwota wěčného.

Ten učinil Ježjš počátek diwů w Kani ǧalilegské, a zgewil sláwu swau. Těmito slowy končj sw. ewangelista wyprawowánj přjběhu w Kani ǧalilegské. A tu se namjtá otázka: proč asi Pán Ježjš prwnj tento diw na swatbě wykonal a proč zrowna tjmto diwem, totiž proměněnjm wody we wjno, učinil počátek diwů swých? — Co se prwnj otázky dotýče, spatřiti lze tuto wyznačený obraz činnosti Kristowy. Wesskerý žiwot geho, wssecko geho gednánj a počjnánj zagisté směřowalo k tomu, aby swět k nowému wyšssjmu duchownjmu žiwotu přiwodil a powýssil. Počátek wssak a kořen wsselikého žiwota pozemského gest dogista manželstwj. „Onoť, gakž dj swatý Frantissek salesský, gest sstěpnice křesťanstwa, z kteréžto se okrsslek země křesťany k doplněnj počtu wywolených Božjch wysazuge: tak že na zachowánj manželstwa křesťanstwu mnoho záležj, poněwadž ono gest počátkem a kořenem wssech audů geho“ [2]). Protož také započjnage Kristus Pán wykupitelské djlo swé, započal ge tu, kdež žiwot počjná, aby mage ho poswětiti, giž w kořenu a počátku swém ho poswětil. Což lehce pochopjme, když uwážjme prwnj i poslednj diw Ježjssůw. Prwnj diw swůg wykonal Pán Ježjš na swatbě, poslednj pak před utrpenjm u hrobu Lazarowa. Což tu giného spatřiti lze než dwa konce wsselikých wěcj. Tuto widjme konec tělesného žiwota, tamto wssak počátek a pramen nowého. Týž Kristus, kterýž gednau wzkřjsj mrtwé a obžiwj ge, poswěcuge také kolébku a sstěpnici nowého žiwota pozemského; a tamto se započjná wykupitelská činnost geho: tuto se pak končj.

Že ale Pán práwě s tjmto diwem, totiž s proměněnjm wody we wjno, weřegný úřad swůg započal, i toto má přjčinu swau. Chtěl totiž w tomto prwnjm diwu ráz a powahu wesskerých skutků a činů swých naznačiti; že nic giného nezameysslj aniž wyhledáwá u wesskerých skutcjch swých, leč nassi spásu a nassi blaženost, zároweň i chtěl zwěstowati pokolenj lidskému blahé posel-

[1]) Žalm 35, 9. 10. [2]) Filotea str. 255.

Digitized by Google

swoj toto: protož tedy počýná kadu diwů swých skutkem utěssené lásky a radosti. Pak přissel také, aby nassi porussenau přirozenost obnowil, a ze stawu porussenosti a nedostatečnosti w staw swatosti a statečnosti powýssil. A kdož newidj obraz toho w diwu dotčeném, kdež woda se měnj we wjno? —

Na počátku swého wečegného úkadu wedl Pán Jezjš učennjky swé na swatbu; pozděgi na konci žiwota swého mluwil opět o swatbě, na kterauž ge opět wésti chtěl, totiž o té, na kteréž by w kjssi Otce geho s njm hodowali. Wssak ale gak mnoho museli zatjm trpěti a snássesi, než dospěli k posledni swatbě této! A předc to wssecko přetrpěli a přestáli, a setrwawsse až dokonce, stolugj nynj tam s hostmi welikého krále w kjssi nebeské! — J ty, zenichu křesťanský, genž přisedáš s newěstau swau k stolu swatebnjmu, wěz, že tato gest pozemská swatba twá, a žel i ty máš s wywolenau chotj swau mjti mjsto gednau na nebeské swatbě w králowstwj Božjm. Tamto se máte opět shledati a to sice požehnanějgi, utěssenějgi a blaženějgi než prawě nynj. W prawdě, což by byla pozemská swatba wasse, kdyby to nebyl prwnj den k společnému působenj k žiwotu wěčnému. Wssak než tamto dospějete, bude wám mnoho trpkého a bolestného okausseti. Co ale může toto proti wám, bude-li Pán s wámi, a budete-li wy se ho držeti? Protož oblečte se w oděnj wjry a wezměte lebku naděge a meč slowa Božjho! Takto kráčegte zmužile ku předu za cjlem swým wěčným, aniž ho spaussťegte s očj. Zagisté, pohled na společný cjl, ku kterémuž pjljte, a na žiwot wěčný, kterýž wám kyne, nedopustj, abyste klesli aneb umdleli! —

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj, wěčný Bože, genž nebeské i pozemské wěci spolu zprawugeš, račiž prosby lidu swého milostiwě wyslysseti, a w těchto časech nassich pokoge swého nám popřjti. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Na den slawný Gména Jezjš.

(Připadá w tentýž den.)

Ewangelium a Wýklad gako na den obřezánj Páně str. 151.

Rozgjmánj.

Gest to zpanilý wýgew wděčného srdce lidského, že wzácná a milá gsau nám gména těch, kteřjž se nám něgakým způsobem zawděčili a pamětnými stali. Gak ginak? Slyssjce ge, wzpomjnáme si na ně a s nimi na gegich dobrodinj a lásku, kterauž nám prokázali, a dle kterýchž gsme ge poznali. Gak sladce znj gméno pečliwého

Digitized by Google

otce a dobrotiwé matky zdárnému djtěti. Tu ſi wzpomene na ně, na gegich péči, lásku, ochranu a neſčíſlná dobrodinj, kteréž w hognoſti zakuſilo, a ſnad poſud zakauſſj u nich, a ſrdce geho ſe rozſſiřuge a pléſá u wděčnoſti, kdykoli ge ſlyſſj pogmenowati. — Gak wzácné geſt wděčnému chudáku gméno laſkawého dobrodince; anok mu připomjná geho wljdnoſt, s kterauž ho přigal, ochotnoſt, gakauž mu přiſpěl a ſſtědroſt, s kteraužto ho z bjdy wytrhl — a on nemůže netečným býti, kdykoliw ge zaſlechne. A podobně gſau nám památná gména těch, kteříž ſlawnými neb blahočinnými ſkutky ſe ſkwěli w pokolenj lidſtém neb w národu ſwém. Takowá gména ſe gmenugj s uctiwoſtj a chowagj ſe u wážnoſti, i když neſtáwá wjce těch, kterýmž přináležely; gſauť to gména neſmrtelná.

A wſſak mezi weſſkerými gmény geſt gedno gméno, kteréž ſe ſtkwj nad wſſeliká giná gmena, „w kterémžto gménu, gakž dj ſwatý Pawel, každé koleno klekati má, nebeſkých, zemſkých a pekelných“ [1]). A gméno toto geſt gméno Syna Božjho, ſlawné to gméno „Ježíš.“ Neſčíſlné geſt množſtwj tworů na zemi, Twůrce wſſak gegich geſt toliko geden. Aby ſe wěci a lidi od ſebe rozeznáwali, magj rozličná gména. Bůh wſſak, poněwadž gediný geſt, nemá žádného gména; což dobře pochopil ſw. mučennjk Attalus, kterýž gſa tázán od pohanſkého ſaudce, gaké gméno má geho Bůh? odpowěděl: Ti, gichžto geſt množſtwj, rozeznáwagj ſe gmény; ten ale, kterýž gediný geſt, nepotřebuge žádného gména. — Když pak ſe Bůh wtělil, a Syn Božj přigal na ſe lidſkau přirozenoſt, přigal i gméno, kteréž, dřjwe než počat geſt, bylo zwěſtowáno Marii, matce geho, a pak Joſefowi, geho pěſtaunowi; totiž neyſwětěgſſj gméno Ježíš. —

Gméno toto zagiſté má weliký wýznam. Znamenák tolik co Wykupitel, Spaſitel neb Oſwoboditel. A w prawdě nenj to gméno na darmo dáno Kriſtu Pánu. On ſe nám ſtal ſkutečně tjm, což gméno toto wyznamenáwá — naſſjm Spaſitelem a Wykupitelem. Tři muže weliké maudroſti a ſtatečnoſti nalezáme w pjſmech ſw., kteříž w ſtarém zákoně tjmto gménem ſe honoſili. Byl to Joſue wůdce [2]), a giný Joſue, ſyn Joſedekůw, weliký kněz [3]), a poſléze maudrý ſyn Strachůw [4]). Před nimi pak ſe nalézá Joſef, gehožto Egyptſſtj počeſtným gménem Wykupitele nazwali; poněwadž ge uchowal maudroſtj ſwau od hladu. Oſea, wůdce Iſraelſkých, obdržel gméno Joſue, když po ſmrti Mogjiſſowě lid wywolený do země zaſljbené uwedl. Totéž gméno měl i po mnoha ſtoletj oneu weliký kněz, kterýž za čaſu perſkého krále Cyra lid s Zorobabelem ze zagetj do wlaſti uwedl a chrám jeruſalemſký znowa wyſtawěl. Poſléze byl i ſyn Sirachůw tjmto gménem naznačen, gehožto ſpiſy gſau podnes ſſkolau bázně Božj, obſahugjcj mnohá krásná naučenj o ſwatých powinnoſtech člowěka. A wſſak, weſſkerj tito mužowé bylit gſau toliko ſtjnem a obrazem toho, kterýž gméno toto konečně obdržel — Kriſta Pána. Onť byl w prawdě a ſkutečně tjm, což gméno geho značj, Wykupitelem neb Spaſitelem ſwěta. On zagiſté zachowal nás od hladu duchownjho, daw nám hognoſt duchownjho pokrmu, chléb nebeſký a božſkau prawdu pro obcerſtwenj duſſj naſſich.. On zhromáždil rozptýlené lidſtwo a wyſwobodil ge z otroctwj ďábla a hřjchu, a uwedl wſſecky, genž

[1]) K Filip. 2, 10. [2]) I. Makab. 2, 55. [3]) Skut. ap. 4, 1. [4]) Sir. 50, 29.

Digitized by Google

gſau hotowi poſlauchati ho, co wůdce do kjſſe králowſtwj Božjho. On wzdělal opět w člowěčenſtwu chrám prawdy a ctnoſti a obohatil nás učenjm, plným maudroſti, wedaucjm k žiwotu wěčnému. Kriſtus Pán zagiſté přigaw přirozenoſt naſſi na ſe, a wſſed u weſſkeré poměry lidſké, naprawil naſſi poruſſenau přirozenoſt — ſtal ſe naſſjm Wykupitelem. On přineſl prawdu Božj na tento ſwět, zapudil tmy bludůw a newědomoſti, učil nás znáti Boha a ſwatau wůli geho; a gſa takto naſſjm učitelem, ſtal ſe nám wyſwoboditelem z bludu a newědomoſti zhaubné. On ukázal nám ceſtu ſprawedlnoſti a ſám po nj kráčege, zůſtawil nám přjklad, gehožto máme následowati we wſſech okoličnoſtech žiwota, a tjm ſe ſtal nám přjkladem a wzorem wſſelikě ctnoſti, a wyſwoboditelem od neprawoſti a nekeſti. Bychom wſſak wůli Božj we wſſem ochotně plnili, zjſkal nám potřebnau miloſt, kteraužto podporowáni a ſjleni můžeme pewně ſtáti we ctnoſti u weſſkerých okoličnoſtech žiwota, a takto oſwobodil nás od mdloby a nedoſtatečnoſti wůle k dobrému. Poſléze pak gſa we wſſem poſluſſen Otce až do ſmrti, ſmrti pak kříže, zaplatil dluh náš, ſmazal winu nepoſluſſenſtwj prwnjho Adama a učiniw za nás zadoſt ſprawedlnoſti Božſké, ſmjřil nás opět s Bohem a učinil nás ſyny geho milými.

A tak geſt Kriſtus Pán w každém ohledu tjm, což gméno geho wyznamenáwá, geſtik „Wykupitelem ſwěta.“

A gak ſladké a utěſſené geſt gméno Ježjš! Kdož ge může we zbožnoſti wyſlowiti, aby ſe neupamatowal na láſku, na utrpenj a na obět Božſkého Wykupitele, ſkrze kterauž nás wyſwobodil od záhuby wěčné. Nebo gméno Ježiš, dj ſwatý Bernard, geſt znamenj, w němž ſe nám na oči ſtawj wſſe, což Bůh wykonal k ſpaſenj naſſemu. A protož wolá týž učitel: „Gak mnoho tě to ſtálo, ó Ježiſſi můg, abyſi byl Jezjſſem!“ A w prawdě aby gméno Wykupitele a Spaſitele zjſkal, wolil poſluſſenſtwj až ku ſmrti kříže. Gméno toto ſtálo w nápiſu kříže, s tjmto gménem wſtal z mrtwých a wſtaupil na nebeſa.

Protož geſt také toto gméno zbožným duſſjm powždy tak libé, tak milé a tak wzácné. Swatý Bernard byl obzwláſtnj ctitel tohoto gména. „Suchopárná, dj on, geſt mně każdá krmě, kteráž nenj polita olegem ſwatého gména Ježjš; bez chuti geſt, nenj-li kořeněna ſolj ſwatého gména tohoto. Pjſſeš-li co, neljbj ſe mi, nečtu-li w tom gméno Ježjš; mluwjš-li co, nechutná mně, neozýwá-li ſe i při tom gméno Ježjš. Ježiš geſt med w úſtech, libozwuk w uſſjch, plés w ſrdci“ [1]). Podobně wolá i zbožný Tomáš kempenſký: „O, neydobrotiwěgſſi Ježiſſi! gak ljbezné a přjgemné geſt gméno twé w ſrdcjch wſſech, kteříž tě milugj. O, gak welice geſt mi třeba, bych ſladké gméno twé často wzýwal, an w tolika pokuſſenjch žigi. Dowol, ó Ježiſſi, bych ſladké gméno twé co wěčný pomnjk zaznamenal w ſrdci ſwém, a rozněk we mně takowau wraucj láſku, aby ani radoſt ani žaloſt mne od láſky twé neodlaučila“ [2]).

Swatý Pawel gmenuge we 14 liſtech ſwých gméno toto po 219kráte. A gak ge často pogmenowal, když ůſtně kázal? Stará podánj nám wyprawugj, že geſtě než ho katům meč zaſáhl, po třikráte gméno Ježiš wzýwal.

Swatý Ignác, mučennjk a biſkup w

[1]) Sermo 15. in Cant. [2]) Sermo 36.

Digitized by Google

prwnjm ſtoletj, nosil toto ljbezné gméno neuſtále w ſrdci ſwém a zwolal často: „O, Jeſuſſi, lásko má!“ — Když ho protiwnjci geho wyzýwali, aby Jeſuſſe zapřel, řekl gim: „Toto gméno neodſtaupj od úſt mých!“ Když mu pak hrozili, že bude ſtat, prawil: „Byť byſte i wyhladili gméno toto z úſt mých, ze ſrdce mého nebudete moci ge wypuditi“ [1]).

Swatý Efrém wſtaupil s giſtým zbožným mladjkem, gemuž gméno Julian, w přátelſtwj. Gednau pozorowal, že w geho knihách gſau mnohá ſlowa wymazána, zwlášſtě pak gméno Jeſuš. I táže ſe ho, co by to mělo znamenati? Načež dj mu tento: „Nemohu ničeho tebe tagiti. Pro mne nenj na zemi ſladſſjho a ljbezněgſſjho gména než gméno Jeſuš. Wždyť geſt to gméno mého Spaſitele, kterýž nás wſſecky newýſlowně milowal. Kdykoliw tedy pomnjm na neſkončenau tuto lásku, muſſjm proléwati ſlzy wzágemné lásky a wděčnoſti gemu; pomnjm-li ale na swé hřichy, připadne mně hned na myſl hřiſſnice, kteráž přiſtaupila k Božſkému Wykupiteli, máčjc nohy geho ſlzami a utjragjc ge wlaſy swými; a tu ſe nemohu rownéž pláče zdržeti. Kdykoliw tedy gméno Jeſuš zočjm, wyronj ſe mně z očj ſlza lásky neb ljtoſti, a proto nalézáš gméno toto tak zhuſta wymazané w knihách mých.“ Načež ſw. Efrém uſmjwage ſe, dj: „O, by Jeſuš laſkawý odměnil ſproſtnoſt a zbožnoſt twau a proměnil ſlzy twé w moře nebeſkých radoſtj“ [2])! —

Gméno Jeſuš geſt také mocné a ſpaſitedlné gméno. Gakž dj swatý Petr, „nenj w žádném giném ſpaſenj; neboť nenj giného gména pod nebem daného lidem, ſkrze kteréž bychom měli ſpaſeni býti“ [3]). W tomto gménu přemohli swatj apoſtolowé celý swět a přinesli lidem světlo swaté a dědictwj nebeſké. We gménu tomto wymjtali dábelſtwj, mluwili nowými gazyky, brali hady [4]). — We gménu tomto činili ſlepé widomé, chromé chodjcj atd. [5]). A ſám Pán a Miſtr nebeſký Kriſtus Jeſuš dj: „Amen, amen prawjm wám, začkoliw budete proſiti Otce we gménu mém, dát wám“ [6]). A protož wolá také swatý Bernard: „Co hledáš, ó člowěče, čeho byſi nenalezl u Jeſuſſe? Gſi-li nemocen, on geſt ti lékařem; gſi-li w nauzi, geſt ti pomocnjkem; gſi-li zarmaucen, geſt ti utěſſitelem. W žjzni geſt ti nápogem, w zimě geſt ti oděwem, w zármutku radoſtj, we tmách světlem, w oſiřeloſti geſt ti Otcem; wſſjm geſt tobě Pán Jeſuš, čehož gen žádati můžeš a žádati máš“ [7]). Podobně pjſſe i swatý Wawřinec Juſtinian: „Gſi-li nemocen, připadagj-li ti rauhawé myſſlénky neb zaufalſtwj, děſj-li tě ſtrach aneb kljčj-li tě pochybnoſt neb auzkoſt, rci neb pomyſli ſobě na gméno Jeſuš! W rozpacjch, w nebezpečenſtwj, we ſtrachu, na ceſtě i o ſamotě kdokoliw gſi, woley gméno Jeſuš; ale ne toliko úſty, nýbrž i ſrdcem. Dogiſta zakuſiš w ſrdci welikau ljbeznoſt a ſladkoſt, kdykoliw wyſlowiš gméno toto ſwaté s náboženoſtj. Neb ono má do ſebe moc, kteráž ſrdce potěſſuge, ducha občerſtwuge, náboženoſt žiwj a duſſi toho, kterýž ge gmenuge, k zbožnoſti wzbuzuge“ [8]).

A gak ginak? Gméno Jeſuš znamená tolik, co úmyſl a cjl, kterýž on ſám měl a ku kterémužto přiſſel, žil a půſobil. Gméno geho znamená také geho moc a ſjlu.

---

[1]) Veith's hom. Vorträge 2. dil. [2]) Stollberg's Religionsgeſch. dil 13. [3]) Skutk. ap. 4, 12. [4]) Mar. 16, 17. 18. [5]) Skutk. ap. [6]) Jan 16, 23. [7]) Vitis mystica. [8]) Sermo de circumcis.

Digitized by Google

Kdykoliw tedy geho gméno wzýwáme neb we gménu tomto něco konáme, děge se to buď na geho úmysl neb geho mocj, a nemůže se minauti s žádaucjm wýsledkem. Gak mocné tedy musj býti toto gméno, kteréžto znamená moc wssech mocj? Na něho se odwolal swatý Martin, když gesstě u wyučowánj na křesťanstwj wogenskau službu opustiti hodlal, a protož od wůdce swého Juliána, odpadljka od wjry křesťanské, co bogácný, byl posmjwán. „Přičjtáš-li, dj on, úmysl můg bogácnosti a ne puzenj wjry, ke kteréžto se přiznáwám, gsem hotow zjtřegssjho dne neozbrogen neyprwněgssj w řadách státi, a bez lebky a pawezy pauze se znamenjm křjže, we gménu Pána Ježjsse, skrze řady nepřátelské se prodrati! Neb tak to stogj w žalmjch: „Tito na wozjch, onino na konjch; my pak we gménu Páně, kteréž wzýwáme“ [1])! —

Nábožná králowna Klotilda často napomjnala a prosila manžela swého Klodwjka, aby, odřeknuw se ohawného modlářstwj, prawému Bohu se klaněl: ale mluwila na darmo. Ano když mu zemřel syn, kteréhož na žádost křesťanské manželky swé dal pokřtjti, byl tjm zarytěgssjm učiněn a odwrátil se gesstě wjce od prawé wjry. Když pak w krutém bogi proti Alemannům znamenal, že wogsko geho na hlawu poraženo bude, pozdwihnuw očj swých k nebi, rozslzený a srdcem pohnutým takto se modlil: Pane Ježjssi Kriste, kteréhož moge manželka Klotilda za Syna Božjho wyhlassuge, genž dle gegj wjry pracugjcjm pomoc a w tebe daufagjcjm wjtězstwj dáwáš, tebe pokorně wzýwám, a slawně připowjdám: wyslyssjš-li mne w této hodině, a dáš-li mému lidu wjtězstwj nad nepřátely, uwěřjm w tebe a přigmu swatý křest. A ay, když se gesstě modlil, Alemanné strachem poděsseni bywsse, dali se na autěk; a uzřewsse krále swého na bogissti zabitého, složili zbraň a dali se Klodwjku w poddanost. I nawrátiw se král w pokogi ke Klotildě, wyprawowal gj s weseljm, co se bylo stalo, a gakého wjtězstwj skrze wzýwánj gména Ježjš dossel. Dostál pak k slowu swému, a brzy přigal křest swatý [2]).

Podiwný přjběh wyprawuge také znamenitý wykladatel pjsma Fernandez, kterýž byl očitým swědkem té události. Z prostřed barbarstwj dal se geden mahomedán na autěk, aby w gedné portuğalské pewnosti přánj swého dossel; nebo milost Božj naplnila srdce geho tauhau po křesťanském náboženstwj. Slunce pálilo tak, že se sljwalo, a w nesmjrné pustině pjsečnaté, kterauž odběhljk tento se bráti musil, nebylo ani krůpěge wody k nalezenj, tak, že po dlauhé bolestné žjzni se na pjsek položil, gistau očekáwage smrt. Tu se rozpomenul, gak slýcháwal od křesťanských otroků, že wzýwánj gména Ježjš i w neywětssjm sauženj pomáhá. Gedwa ale že se wynasnažil gméno toto gak mohl wyslowiti, an (gak potom sám mnohokráte twrdil) gazyk a rty geho byly občerstweny; a palčiwé wypráhlosti zbaweny; on pak sám posilněn statečně dále se ubjrati mohl. Wssak netrwalo to dlauho a opět se obgewila tatéž žjzeň, mdloba a nebezpečenstwj žiwota nastáwalo mu zase; ale tu opět se chopil předesslého prostředku, wzýwage gméno Ježjš, dossel opět pomoci; a takto dosáhl posléze we zdrawj sstastně břehů portuğalských, odkudž byl do Lissabonu poslán a pokřtěn“ [3]). Gestli tento cizinec po welmi nebezpečných

[1]) Veith's hom. Vorträge djl 2. str. 92. [2]) Macana Wýbor str. 72. [3]) Veith's hom. Vorträge 2. djl. str. 94.

cestách dossel kysse Jezyssowy, poněwadž wzýwal geho gméno, čym bezpečněgi my, kteřjž w kyssi geho giž gsme, pod ochranau gména tohoto poneseme bkjmě dne i horka; bychom po pracném putowánj žiwota wezdegssjho posléze dospěli k nebeskému Jerusalému? „Co může, wolá sw. Bernard, tak mocně ducha wzbuzowati, wůli sjliti, čistau mrawnost upewniti, a swatá předsewzetj wzbuditi, gako gméno Jezyš? Ge-li kdo z wás zarmaucen, přigdiž gméno toto do srdce geho a wzegde swětlo gména tohoto w něm, prchnauti musj wessker zasmussilost a weselost se opět wrátj w ně.“ —

Gméno Jezyš gest posléze také gméno welebné. Gak welebný gest Spasitel sám we swé moci, maudrosti a lásce co wjtěz smrti, hřjchu a ďábla: rowněž i welebné gest gméno geho, gežto značj geho moc a skutek, — gméno Jezyš. Toto gméno, gakž dj swatý Pawel, gest nad wsselikě gméno, w kterémž každé koleno klekati má, nebeských, zemských i pekelných (tworů) [1]). Toto gméno nemůže žádný (platně a s nálezitau úctau) kjci, gedině skrze Ducha swatého [2]). Proto se radowali swatj apostolé, že hodni učinění gsau trpěti pro gméno Jezysse [3]). Swatý Pawel nechce ničym ginym býti než služebnjkem Jezyssowym, nechce wědeti o ničem leč o Jezyssi, w Jezysse toliko chce daufati, Jezyssem se honositi, w Jezyssi chce žjti, a nic nemá ho ani na nebi ani na zemi odlaučiti od lásky Jezyssowy; a protož přikazuge konati wsse we gménu Jezysse [4]).

Proto wolá swatý Frantissek salesský: „O, Božské gméno! ó slawné a hrozné gméno Jezyš! kteréž ústa a srdce nebeského Otce od wěčnosti gmenowaly. Ach! wtisknj se w srdce mé a budiž napisem dussj nassich, by se staly skrze tebe spasenj hodny.“ — Podobně dj i swatý Bernardin senenský: „Gméno Jezyš gest sice krátké slowo a lehké u wyslowenj, a wssak má znamenitý obsah a gest plné newyslownych tagemstwj. Wsse, což Bůh ku spasenj lidstwa ustanowil, gest w tomto gménu obsaženo“ [5]).

O, gak wzácné, gak milé, gak ctihodné musj nám tedy býti gméno toto. Ctihodněgssj a milegssj nad gméno otce i přjtele. A kdož by neměl w srdci pohnut býti a milowati ge; neb kdykoliw Jezysse gmenugeme, připomjnáme sobě geho wěčnau welebnost a spolu neskončenau lásku, gakauž wygewil nám w lidském těle. Kdykoliw Jezysse pogmenugi, dj swatý Bernard, předstawugi sobě člowěka, plného tichosti, pokory a dobrotiwosti, co obraz wsseho swatého mrawu a krásy člowěka, kterýž gest spolu Bůh, mocen spasiti a sjliti mne! A tu přede wssjm přisluss nám, abychom se w wděčnosti k tomuto gménu hlásili a se k Jezyssowi co služebnjci a učennjci geho přiznáwali. Římstj bogownjci wypalowali prý gméno wůdce swého na ruce své; a podobně znamenali křesťané prwnjch wěků gménem tjmto ramena a prsy své. Cjsař Konstantin nosil toto gméno na přilbici. Byl i pauhé zewnitřnj a slowné následowánj tohoto obyčege třeba nic nepřispjwalo k nassemu spasenj: má předc ona láska, wděčnost a oddanost, gakáž se tuto gewj, býti částkau každého křesťana a každý ji má zaznamenati toto gméno hluboko do srdce a w srdci ge nositi. A wssak tuto wnitřnj uctiwost, wážnost a lásku ke gménu Jezyssowu musjme i skutkem zewnitř na gewo dáti; a to se stane neylépe tjm, že ocho-

[1]) K Filip. 2, 9. 10. [2]) I. k Kor. 12, 3. [3]) Sk. ap. 5, 41. [4]) K Řjm. 1, 1; I. k Kor. 2. 2; k Filip. 2, 19. 3; IV. k Gal. 2, 20; k Řjm. 8, 38; k Kol. 3, 17. [5]) Tom. 2. sermo 49.

Digitized by Google

tuž a u wſſj horliwoſti wſſeho ſe chopjme, což Pán Jeżiš k naſſemu ſpaſenj učil, ſwým přikladem zwrdil a nám přikázal; ſlowem, geho żiwota, geho učenj, geho přikladu, geho utrpenj a zaſlužeh. A měl-li ſw. pauſtewnjk, Antonjn Weliký, takowau úctu k Pawlowi, prwnjmu pauſtewnjku, że tohożku z palmowého liſtj, kteráż mu za oděw ſlaużila, s ſebau wzal, a gi toliko o ſlawnoſtech co ſwátečnj oděw noſil, ſluſſj zagiſté i nám činiti, což dj ſw. Pawel: „Oblečte ſe w Pána Jeżjſſe Kriſta“ [1]). W Kriſta ale ſe obléci, geſt dle wýkladu ſw. Jana Zlatoúſtého tolik, co żiti tak, że w mrawjch a w tichoſti naſſj Kriſtus ſe gewj. Ne tedy toliko gméno geho, nýbrż i geho żiwot má ſe wſtjpiti w ſrdce naſſe, kdyż gaſnoſti geho přikladu následugeme. A w tomto ohledu geſt nám přede wſſim potřebj, abychom ſi často k myſli přiwodili tento pozemſký żiwot Pána naſſeho, w němż totiż obraz żiwota naſſeho geſt wyznačen. A uważugeme-li w ohledu tomto dům, kdeż w mládj přebýwal, byla to zprwu geſkyně, pak i chudobná chatrč; tážeme-li ſe po geho ſtatcjch, polżch a zahradách, nenalezneme gich, nebo neměl, kamż by hlawu byl położil. Powažugeme-li geho lůżko, newidjme giné než holau zemi, na kteréż pod ſſirým nebem přenocowal, neb palabu, kteráż mu w lodičce ſlaużila za podhlawnici; poſléze pak dřewo křiże, na kterémż dokonal. Pátráme-li po pokrmu, kterýmż ſe żiwil, bylo plněnj těżkých powinnoſtj, kteréż mu uložila wůle Otcowa, gakż ſám dj, geho neymilegſſjm pokrmem. Popatřjme-li na oděw geho, hle on kráčj obnażenau hlawau, ſukně a wrchnj raucho gſau geho weſſkeren oděw a králowſká ozdoba geho geſt trnowá koruna. Ohlédneme-li ſe po geho komonſtwu, po ſlaużjcjch, průwodčjch a přáteljch, nalezáme chudobné přibuzné, učennjky z neyſprooſtſſjho ſtawu a poſléze dwa zločince, gednoho na prawici, druhého na lewici. Poſlechneme-li geho rozmluw, gſau to řeči ſproſté, awſſak wzneſſené, plné maudroſti a nebeſké láſky; gſau to ſlowa żiwota wěčného. Tážeme-li ſe po geho zaměſtnáwánj, záležjl toto w neuſtálém wyučowánj Bożſké prawdě, poráżenj bludu, w těſſenj zarmaucenych, w pomáhánj bjdnym a w léčenj neduhů těla i duſſe a w dobřečiněnj wſſem a w hogných modlitbách k Otci nebeſkému. Zpytugeme-li geho ctnoſt a ſprawedlnoſt, wſſe, co na něm nalezáme, geſt ſwrchowaná čiſtota, newinnoſt, pokora, oddanoſt, ſſetrnoſt, dobrotiwoſt, utrpnoſt, miloſrdenſtwj a horliwoſt pro prawdu a ſprawedlnoſt. Uważugeme-li poſléze celý żiwot geho, nenj zagiſté nic giného, leč zapjránj ſebe, putowánj, bděnj, obět wſſelikého způſobu a boleſtná ſmrt, kterauż má neuſtále před ſebau. A tento weliký a welebný Spaſitel, kteryż mohl wſſim právem o ſobě říci: „Kdo z wás může mne treſtati z hřjchu?“ má nám býti přikladem, gehożto máme následowati. My křeſťané, geho wyznawači, gſme powoláni k následowánj geho, my gſme bogownjci pod geho korauhwj. Owſſem nezřjdka ſe wymlauwáme gako mladičký Dawid, kteryż oblečen gſa w přetěżkau zbrog krále Saula, prawil: „tak nemohu kráčeti“ [2]). Podobně řjkagj mnożj: Kdo může následowati Jeżjſſe, w kterémż přebýwala plnoſt Bożſtwj tělesně? Kdo geſt gako Bůh? Kdo může činiti, co on činil? — Owſſem nežádá ſe od nás, bychom wſſe, co gakożto Bůh činil, i my činili. To takto učinil, ſtalo ſe gednau pro celé pokolenj lidſké, a gen gediný měl w takowé

[1]) K Řím. 13, 14. [2]) I. Král. 17.

Digitized by Google

ſláwě obgewiti ſe. On geſt ten beránek, kterýž ſnjmá hřjchy ſwěta; on geſt ten ſilný oděnec, genž přemohl moci temnoſti a wzal na ſe, což wſſickni lidé wůbec wykonati nemohli; ſkutek geho, wykaupenj, geſt dokonán. Toho ſe wſſak od nás ſprawedliwě očekáwá, abychom dle mjry ſjly ſwé a geho miloſti ſe nan připodobniti ſnažili. K tomu nás také zawazuge ſamo gméno, kteréž po něm máme. „Ty ſlugeš křeſtanem,“ dj Cyrill jeruſalemſký, „ſſetk gména tohoto, aby nebyl Kriſtus od tebe potupen!“ A gako geden hrdinſtý wůdce prawil k gednomu wogjnu, kterýž Alexandr ſlaul, ale pro ſwau bogácnoſt toho gména hoden nebyl: buď změň ſwé gméno, nebo ſe chowey gako Alexandr; tak by ſe měl i každý křeſtan wzbuzowati: Snaž ſe žjti tak gako ten, gehožto gméno náš!

Gen tehdáž, když budeme následowniky Kriſtowými, budeme prawými ctiteli gména geho neyſwětěgſſjho; gen tehdáž ho budeme hodni, a gen tehdáž zakuſjme i my ſladkoſt, moc a utěſſenoſt tohoto gména na ſobě giž zde na zemi. I když nás nebude wjce, bude gméno naſſe w blahé památce a tam na nebi zaznamenáno w kniže žiwota.

A protož zwoley každý křeſtan dnes s cjrkwj ſwatau: „Ty pak mezi námi gſi, Hoſpodine, a gméno twé nad námi wzýwáno geſt, neopauſſtěgž nás, ó Pane Bože náš“[1])! Mezi námi gſi, ó Pane Ježjſſi, a gméno twé ſe ſtkwj nad námi co peřet naſſeho wykaupenj; a wſſak gako ty žigeš w lidſtwu i we ſwaté cjrkwi, a nad námi na prawici Božj, zůſtaň i u nás miloſtj ſwau, w nás přebýwey; neopauſſtěg nás, ó Pane Bože náš; nýbrž w radoſti i w žaloſti, w ſſtěſtj i w neſſtěſtj, w žiwotě i w ſmrti budiž naſſjm pomocnjkem, naſſjm wyſwoboditelem, — naſſjm Ježjſſem! Amen.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, kterýž gſi neyſlawněgſſj gméno Syna twého, Pána naſſeho Ježjſſe Kriſta, wſſem ſwým wěrjcjm neyljbezněgſſjm, zlým ale duchům hrozné učinili ráčil: propůjč miloſtiwě, aby wſſickni, kteřjž toto ſwaté gméno Ježjš pobožně ctj na zemi, zde ſladkoſti wſſelikého potěſſenj nabyli a potom tam wěčné radoſti a blahoſlawenſtwj zakuſili. Amen.

[1]) Jerem. 24, 9.

Digitized by Google

Neděle třetj po zgewenj Páně.

Ewangelium ſwatého Matauſſe 8., w. 1—13.

a onoho času, když ſſtupowal Ježjš s hory, ſſli za njm zástupowé mnozj: a ay, malomocný přiſſed, klaněl ſe gemu, řka: Pane, chceš-li můžeš mne očiſtiti. I wztáh Ježjš ruku, dotekl ſe ho, řka: Chci buď čiſt. A hned očiſſtěno geſt malomocenſtwj geho. I dj gemu Ježjš: Wiz, abyſi žádnému neprawil: ale gdi, ukaž ſe knězi, a obětug dar, kterýž přikázal Mogjjš na ſwědectwj gim. Když pak wſſel do Kafarnaum, přiſtaupil k němu ſetnjk, proſe ho řka: Pane, ſluzebnjk můg leží doma ſſlakem poražený a zle ſe trápj. I dj gemu Ježjš: Gá přigdu a uzdrawjm ho. A odpowjdage ſetnjk, řekl: Pane, negſem hoden, abyſi wſſel pod ſtřechu mau: ale toliko rci ſlowem, a uzdrawen bude ſluzebnjk můg. Nebot i gá gſem člowěk, pod mocj poſtawený, mage pod ſebau žoldnéře; a djm-li tomuto: „Gdi“ i gde; a ginému: „Přigď,“ i přigde; a ſluzebnjku ſwému: „Učiň to“, i učinj. Slyſſe pak Ježjš (toto), podiwil ſe a gdaucjm za ſebau řekl: Amen prawjm wám, nenalezl gſem tak welikě wjry w Jſraeli. Prawjm pak wám, že přigdau mnozj od wýchodu i od západu, a ſtoliti budau s Abrahamem a s Jſákem a s Jakubem w králowſtwj nebeſtém; ſynowé pak králowſtwj wywrženi budau do temnoſtj zewnitřnjch, tamť bude pláč a ſkřipěnj zubů. I řekl Ježjš ſetnjkowi: Gdiž a gak gſi uwěřil, ſtaniž ſe tobě. A uzdrawen geſt ſluzebnjk w tu hodinu.

Wýklad.

Dotčené přjběhy ſw. ewangelium padagj w prwnj rok weřegného žiwota Kriſtowa. Když Pán Ježjš dokončil znamenitau řeč, kterauž měl w Galilei na hoře, řeč totiž o oſmeru blahoſlawenſtwj, ſeſtaupil dolů, a zástupowé mnozj, kteřjž ſlyſſeli ho, dogali mocj a maudroſtj ſlow geho následowali ho. Na ceſtě pak, když ſe wracel do Kafarnaum, do města ſwého, přibljžil ſe k němu zdaleka malomocný. Bylatě a geſt poſud we wýchodnjch kraginách malomocenſtwj nemoc, rowněž ohyzdná gako nakažliwá a záhubná. S počátku ſe gewj gako malá neſſtowička okolo oči neb okolo noſu, pak ſe wjce a wjce rozžjrá, až během času rozliwſſi ſe po kůži, gi poruſſj, a od hlawy až do paty člověka zohawj, an celý téměř ohyzdnými wředy a ſwrablawinau oſutý bývá; poſlézě pak ſe zabéře do weſſkerých audů a rozžjrá ge, a nenj wjce k wyhogenj, až

Digitized by Google

konečně nemocnému audy upadáwagj a celé tělo bývá zohyzděno a zpotwořeno, tak že posléze bjdnau smrtj musj umřjti. Při tom gest nemoc tato welmi nakažliwá, tak že se dědj až do čtwrtého pokolenj. Podobně se i lehce mohau nakaziti, kteřjž se k nemocnému bljžj neb s njm obcugj, ano nákaza se ssjřj i pauhým dotknutjm neb dechem. Protož gest maudře přikázano zákonem Mogžjssowým: aby, kdožkoli by byl poskwrněn malomocenstwjm, oddělen byl (od společného obcowánj s lidmi) wedlé usauzenj kněze, a měl raucha rozpáraná, hlawu odkrytau, ústa pak ssátkem zakryta, a (když by se někdo k němu bljžil) wolal, že nečistý a poskwrněný gest. Po wssecken čas swého malomocenstwj musel sám bydleti wenku (na samotě) [1]). — A takowýto bjdák přissel k Pánu Ježjssi právě, když se přibližowal ke Kafarnaum a wzdálj padnuw na twář swau klaněl se gemu, wzdal mu Božskau čest, gakožto wssemocnému Pánu, od něhožto gistě pomoci očekáwal, prose ho pokorně a daufanliwě: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. Gakoby chtěl říci: Wjm, že máš moc k tomu, a což žádný člowěk wjce nemůže, pauhau wůlj můžeš učiniti, očistiti mne; protož, prosjm tě, ge-li wůle twá, učiň to, a čist budu. Takto podáwá duchownjmu lékaři duchownj mzdu, totiž důwěrnau prosbu, nad kteraužto nenj nic Boha důstognějssjho, gakž dokládá swatý Jan Zlatoústý. Důwěrná prosba tato wykonaná s takowau pokorau a odewzdanostj nemohla býti oslyssena. I wztah ruku Ježjš, dotekl se ho; aby tjm progewil swé milosrdenstwj, dotýkage se toho, gehož se wssickni sstitili, zároweň také ubezpečil ho pomocj swau; pak dj mu zřegmě: „Chci, buď čist. A hned očisstěno gest malomocenstwj geho. Z čehož patrno, že ne přirozenými prostředky, nýbrž Božskau mocj očisstěn gest malomocný tento. Pak, aby nás učil příkladem swým marné chwály se wzdalowati, a aby newzbudil proti sobě a proti malomocnému očisstěnému zásť fariseů a zlobu kněžj, kteřjžto by, dowěděwsse se, že ho Pán Ježjš očistil, za čistého geg neuznali a mezi lid nepustili, dj gemu Ježjš: Wiz, abys žádnému neprawil (že gsem očistil tebe): ale gdi, ukaž se knězi, a obětug dar, kterýž přikázal Mogžjš na swědectwj gim. Přikázal totiž Mogžjš, aby každý, kdož se z malomocenstwj uzdrawj, přiweden byl ku knězi, kterýž shledal-li by, že malomocenstwj očisstěno gest, rozkázal mu, aby obětowal za sebe dwa wrabce žiwé, dřewo cedrowé a čerwec a yzop; pak po osmi dnech uwedl ho umytého a očisstěného do stanu, kdežto obětowal dwa beránky, též i mauku skropenau olegem a mjru olege, byl-li pak chudý, toliko gednoho beránka a dwě hrdličky; načež potom za čistého wyhlássen gest; a měl do společnosti přjstupu [2]).

Když pak wessel Pán Ježjš do Kafarnaum, poslal dle obssjrněgssjho wyprawowánj sw. Lukásse [3]) k němu setnjk (t. g. pohan, římské posádky předstawený nad sto woginy) starssj židowské, prose ho řka: „Pane, služebnjk mûg ležj doma sslakem poražený, a zle se trápj.“ Byl to, gakž dokládá sw. Lukáš, služebnjk, kteréhož on sobě mnoho wážil, a kterýž nebezpečnau mrtwicj raněn se trápil a giž se bral k smrti. I přissedsse starssj tito k Ježjssowi prosili ho snažně, řkauce gemu: „Hoden gest, abys mu to učinil;

[1]) III. Mogž. 13, 44—47. [2]) III. Mogž. 14. [3]) Luk. 7.

Digitized by Google

nebo milugę národ náš a ſſkolu on nám wyſtawěl.' I dj gim Jeżjš: Gá přigdu a uzdrawjm ho; a poněwadž nebylo meſſkati, ſſel s nimi. A když byl giž nedaleko domu, poſlal k němu ſetnjk přátely, řka: Pane nepřidáwey ſobě práce; neb negſem hoden, abys wſſel pod ſtřechu mau: proto gſem i ſám ſebe za nehodného ſaudil, abych přiſſel k tobě! Když pak ale widěl, že Pán Jeżjš předc přicházj k němu, wyſſel mu sám wſtřic, řka: Pane, negſem hoden, abyſi wſſel pod ſtřechu mau: ale toliko rci ſlowem, a uzdrawen bude ſłużebnjk můg. Nebot i gá gſem člowěk pod mocj poſtawený, mage pod ſebau żoldnéře; a djmli tomu: gdi, i gde; a ginému: přigš, i přigde; a ſłużebnjku ſwému: učiň toto, i učinj. Chtěge tjm řjci: Geſtliże gá, ač pod mocj (totiž tribuna a poſtéże cjſaře) poſtawený, malau mage moc nad několika (nade ſtem) żoldnéři, těmto rozkazugi, a oni mne na ſlowo poſlauchagj; čjm wjce ty, ó Kriſte, genž negſi pod żádnau mocj, genž gſi neobmezený Pán wſſeho, můżeš gen ſlowem rozkázati nemoci, a zdrawj ſłużebnjk můg! Słyſſe pak Jeżjš ſlowa tato, aby i oſtatnj zástup na tuto wjru ſetnjkowu pozorna učinil a ge k podobné wjře powzbudil, gednal a mluwil tuto po lidſku, gakoby ſe diwil; neb gakž dobře dj ſwatý Auğuſtin: „Jeżjš, genž wſſe předwjdal, chwálil u podiwenj, co k podiwenj giným poručel. Takowáto hnutj geho negſau znamenj překwapeného ducha, nýbrž učjcjho miſtra“ [1]). Obrátiw ſe tedy k gdaucjm za ſebau řekl: W ſkutku prawjm wám, nenalezl gſem tak weliké wjry, to geſt, tak pewného přeſwědčenj o mé Bożſké moci a tak pewné důwěry we mne, w celé zemi iſraelſké. A při této přjležitoſti patře do budaucnoſti, předpowjdá powolánj pohanů do cjrkwe a zawržení żidů, řka: Prawjm pak wám, że přigdau mnożj (pohané) od wýchodu i od západu t. g. że wſſech končin země a ſtoliti budau s Abrahamem a s Iſákem a s Jakubem w králowſtwj nebeſkém, to geſt: budau mjti účaſtenſtwj blaženoſti králowſtwj Meſſiáſſowa. Żidé totiž byli toho mjněnj, że blaženoſt králowſtwj nebeſkého Meſſiáſſowa bude záležeti w rozkoſſjch tělesných, a że na rozkaz Meſſiáſſůw wſſickni wěřjcj w něho budau ſtolowati a neywzácněgſſjch krmj požjwati. Na to naráżj tuto Pán Jeżjš, chtěge tjm (mluwě dle obecného ſmýſſlenj) wyobraziti blaženoſt králowſtwj geho, wſſak u wyššjm duchownjm ſmyſlu: zegména wſſak uwádj tuto tři patriarchy: Abrahama, Iſáka a Jakuba; poněwadž tito gakožto arciotcowé lidu wywoleného k tomu zwláſſť powoláni a pro wjru a zbożnoſt ſwau oprávněni byli. — Synowé pak králowſtwj, dj dále Pán Jeżjš, t. g. Iſraelſſtj, kterýmž wlaſtně zprwu byl Meſſiáš zaſlíben, a kteřjž k tomu zprwu byli powoláni, aby měli účaſtenſtwj králowſtwj Meſſiáſſowa, tito budau wywrženi do temnoſtj zewnitřnjch: tamť bude pláč a ſkřipenj zubů; totiž, nebudau mjti żádného podjlu na králowſtwj tomto, a tudjž w temnoſti a w bjdě duchownj poſtaweni a opuſſtěni, w zaufalſtwj pozdě bědowati a naříkati budau. Opět naráżj tuto Pán Jeżjš na ſtolowánj, kteréż ſe obyčegně pod wečjr dálo we wečeřadle oſwjceném; tudjž ti, kteřjž

[1]) Lib. 1. de gens. contra Manich. cap. 8.

Digitized by Google

byli wywrženi, we tmách wězeli, ljtostj a zaufalstwjm plačjce a skřjpjce zuby. Tjmto wyobrazuge Pán Jezjš welikě nesstěstj a hrozné muky zawržených, nemagjcjch žádného účastenstwj blaženosti králowstwj nebeského. Pak se obrátil Pán Jezjš k setnjkowi, řka mu: Gdiž, a' gakž gsi uwěřil, staň se tobě; to gest: gakož gsi uwěřil, že i w nepřjtomnosti mohu uzdrawiti služebnjka twého, budiž tedy w nepřjtomnosti uzdrawen. A w skutku uzdrawen gest služebnjk w tu hodinu.

Rozgjmánj.

Pán Jezjš ztwrzowal skutky, čemuž slowy učil. Patrný důkaz toho dáwá nám w dnessnjm swatém ewangelium; an čemu učil na hoře, když sestaupil, dole plnil. Tamto wolal: „Blahoslawenj milosrdnj,“ a hle, gedwa že sestaupil shůry, giž koná milosrdenstwj nad malomocným a nad služebnjkem setnjkowým. Oba zasluhugj uwáženj nasseho! —

Když stupowal Jezjš s hory, malomocný přisse d, klaněl se gemu. Gaký to chudák, gaký to bjdák, celý posetý wředy ohyzdnými, wyhosstěný ze společnosti lidské a ode wssech opusstěný, aniž mage naděgi pomoci, neočekáwá leč gistau a hroznau smrt! — Wssak ale, křesťane milý, gsauk gesstě wětssj a horssj bjdáci na swětě a to gsau — křjssnjci. Ano, křjssná dusse, malomocenstwj, ohyzdné a zhaubné malomocenstwj gest obraz twůg, w němžto se shlednauti můžeš. Nebo gako malomocný ohyzdnými wředy gest posset, podobně i křjssná dusse neprawostmi, wássněmi a náružiwostmi gest zohawena; gako malomocenstwj denně wjce se ssjřj a rozžjrá po těle, až nenj k wyhogenj, podobně wzrůstá i hřjch a neprawost wjc a wjce, a hubj dussi. Gako malomocný wyhosstěn gest z lidské společnosti; podobně i hřjch wzdaluge člowěka králowstwj Božjho a wyhossluge ho z obcowánj swatých a wywolených Božjch; a gako malomocný posléz bjdnau smrtj musj zahynauti, podobně hyne křjssnjk konečně smrtj wěčnau. — Pogď, ó křjssná dusse, a popatř na ohawu, bjdu, strasť a záhubu swau! — Pogď, ó chlapnjku, a wiz swau ohawu. Gak ohyzdné gsau obrazy a žádosti, w kterýchž se kochás, w nichž sobě gediné libugeš; gak sserednė gsau řeči a wýtlasky a žerty, kteréž kydáš; gak zohawen a wássnj znamenán obličeg twůg, gak nestydatý twůg pohled — hle, to gsau wředy, kteréž hyzdj dussi twau. — A kolik newinných dussj gsi giž pokazil? Kolik gsi gich otrávil gedem neprawosti swé? Wssak i na tobě se wyplnj posléze slowo Páně: Smilnjci a cizoložnjci newegdau do králowstwj Božjho. Pogď, i ty opilče, a wiz ohawu swau! Když rozumu zbawen, pod nerozumné zwjře snjžen se potácjš, newěda co mluwjš a co činjš — ó gak zohawena gest tu dusse twá! Kdo by poznal w nj obraz Božj! I neprawost twá roste wjc a wjce, až posléz nenj ani k naprawenj a ty konečně zhyneš a wyplnj se na tobě slowo Božj: Opilci newegdau do králowstwj Božjho. Přistup i ty marná dcero, a wiz w malomocenstwj obraz ohawnosti swé! — Gak nehodné gest to, když uesmrtedlná dusse, newěsta Kristowa, Duchu swatému zaswěcená, ustawičně tělo své zdobj a krásslj, ducha nesmrtedlného zhola

zanedbáwá. Gak zhaubné gest to, když wssecku swau pozornost, wsse snaženj, wssecku práci k takowým marnostem wynakládá, co zatjm dusse hyne a stáwá se kořistj wsselikých wássnj a neprawostj. A gak nakažliwé gest toto ustawičné ssperkowánj a wyhledáwánj nowých krogů? a toto přetwářenj wljdnosti a přátelstwj! — A tak se to má s každau neprawostj. — Malomocenstwj zagisté gest prawdiwý obraz gegj. Dusse hřjssnjka gest ohyzdná, osskliwá, nakažliwá a u Boha a wssech sprawedliwých w powrženj, rowněž gako tělo malomocného. Swatý Ludwjk, král francauzský, tázal se gistého pána, co by činil, kdyby mu na wůli dáno bylo, buď malomocenstwjm raněnu býti, čili těžkého hřjchu se dopustiti? I newáhal tento dlauho s odpowědj, a konečně pak řekl: Hotow gsem raděgi 30 hřjchů smrtedlných se dopustiti, nežli malomocným býti. I powzdechl si král nábožný z celé dusse swé a odpowěděl: Ach, wy gistě newjte, co to gest Boha uraziti: wězte tedy, že smrtedlný hřjch gest neyhorssj zlé; nebo byť bychom ho želeli gakkoliw dlauho, předce gistoty nemáme, gestli gsme zaň dokonalé pokánj učinili [1]). Proto také nalézáme, že zbožné dusse se welice hřjchů sstjtily a ge páchati se hrozily. Wědělyť gsau zagisté, gak zohawj a zohyzdj gimi dussi swau a do gaké zkázy se wrhau!

Wyprawuge se, že Arkadius, kacjřský cjsař w Cařihradě (Konstantinopoli), proti sw. Janu Zlatoústému zuřiwě byl rozwzteklen, tak že we wzteku swém křičel: „Kýž se na tomto biskupu mohu pomstjti! Což uslyssewsse dwořenjnowé, i hned mu geden radil, aby ho ze země wyhnal; druhý, aby mu statek pobral; giný pak, aby ho wsadil do žaláře, a opět giný, aby ho usmrtil. Posléze pak řekl geden: „Wssecko toto nebude muži tomuto na sskodu, wsse toto snese milerád; ale chceš-li se cjsaři na něm pomstjti, přinuť ho gen k hřjchu; známť gá ho, že se nestrachuge ničeho, leč hřjchu.“

Podobně měl swatý Ludwjk, král francauzský, od neyautlegssjho mládj wsseliký hřjch w osskliwosti. Aniž diwu: neb wychowán byl od welmi nábožné a swaté králowny Blanky, rodičky swé, kteráž ho w bázni Božj cwičila, a takto ho co neylaskawěgi napomjnala: „Synu můg! milugi tě ze srdce; wssak wolila bych tě raděgi widěti mrtwého nežli hřjchem smrtedlným porusseného.“ Tentýž swatý král dal synu swému Filipowi třidcet osm spasitedlných napomenutj, z nichžto hned druhé takto znj: „Warug se hřjchu, wol raděgi wssecky i ty neywymyssleněgssj muky snásseti, než w něgaký smrtedlný hřjch swoliti“ [2]). —

Co tedy činiti? tážeš se, nessťastný hřjssnjku, genž gsi dussi swau neprawostj zohawil; — což mně nenj žádné pomoci? — Nezaufey sobě, hřjssná dusse, gesstě žige pomocnjk twůg, a to gest tentýž, ku kterémuž malomocný we swatém ewangelium se utekl — Pán Ježjš! — K tomu musjš i ty wzjti autočisstě swé, gediné on může tě očistiti. Gdiž tedy a nelikney, neb každé oddalowánj gest zhaubné a nebezpečné, gdi k němu a pros ho s takowau pokorau, s takowau důwěrau a s takowau odewzdanostj, gako malomocný w dnessnjm swatém ewangelium. Zwoley i ty: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti! — A wssak i tebe odesjlá Pán ke kněžjm; ano k nim musjš gjti, gim ukázati wředy dusse swé, gim we skraussené zpowědi wyprawiti hřjchy swé, chceš-li býti očisstěn — slowem ty se musjš zpowjdati. A tážeš-li se proč? Po-

[1]) Macana Wýbor str. 81. [2]) Macana Wýbor str. 82.

něwadž to tak Pán Ježjš ustanowil a gemu přislussj položiti wýminky, pod kterýmiž on hřjssnjku hřjchy odpausstj. Neb pokud Kristus Pán na zemi tělesně obcowal, byltě on sám, kterýž kagjcjm hřjssnjkům hřjchy odpausstěl. Tak odpustil malomocnému, gehožto čtyři muži přes střechu k němu přinesli. Wida geho welikau důwěru a skraussenost, dj gemu; „Daufey synu můg, odpausstěgj se tobě hřjchowé twogi“ [1]). Podobně odpustil i ženě hřjssnici w městě (Marii Magdaléně), když w kagicnosti nohy geho slzami máčela a wlasy ge utjrala, řka: „Odpausstěgj se gj hřjchowé mnozj; neboť mnoho milowala“ [2]). Ne ginak odpustil i Zacheowi, když tento potěssen z nawsstjwenj Ježjssowa čině pokánj, konal náhradu, řka: „Ay, polowici statku swého, Pane, dáwám chudým; a oklamal-li gsem w čem koho, nawracugi čtwernásobně.“ I dj gemu Ježjš: „Dnes spasenj stalo se domu tomuto“ [3])! A konečně odpustil Pán Ježjš na křjži kagjcjmu lotru, řka: „Dnes se mnau budeš w rági“ [4])! Takto odpausstěl Pán Ježjš kagjcjm hřjchy. Owssemť neměl potřebj, aby se mu kdo zpowjdal: neb on znal dobře myssleni lidská a wěděl, což gest w člowěku. Když pak se odebral na nebesa, zůstawil moc tuto hřjchů odpausstěti sw. aposstolům a gegich náměstkům řka: „Přigměte Ducha swatého: kterýmž odpustjte hřjchy, odpausstěgjť se gim; a kterýmž ge zadržjte, zadržáni gsau“ [5])! Byla zagisté swatá wůle geho, aby toliko hodným se odpusstěnj udělowalo. A wssak swatj aposstolowé byli lidé, kteřjž newiděli člowěku do srdce, gakž tedy mohli poznati, hodný-li gest kdo odpusstěnj čili nic? leč že hřjssnjk gim musel wyprawiti hřjchy swé, a otewřjti gim srdce swé, z čehož pak o kagicnosti a hodnosti geho bezpečně mohli sauditi. Spolu také ze skraussenéhо wyznánj mohli widěti, gakých spasitedlných ponaučenj, gakožto duchownj učitelé a rádcowé, gakých prostředků k wywarowánj hřjchu, co duchownj lékařowé, by dáti měli těm, kteřjž se k nim s kagicnostj utjkagj. A tak se zakládá swatá zpowěď w pokánj samém, bez njžto ani prawého pokánj řádně býti nemůže. Proto také nalézáme swatau zpowěď giž od počátku cjrkwe. Giž we skutcjch aposstolských dočjtáme, se, že mnozj z wěřjcjch přicházeli k Pawlowi, „wyznáwagjce a wyprawugjce skutky swé“ [6]). Podobně pjsse i swatý Jan: „Gestliže budeme wyznáwati hřjchy swé, wěrnýť gest Bůh a sprawedliwý, aby nám odpustil hřjchy nasse, a očistil nás od wsseliké neprawosti“ [7]). Dále i swatý Kliment, genž w 25 letech po smrti swatého Petra na papežskau stolici dosedl, a swaté aposstoly osobně znal, pjsse: „Kdyby se byl wlaudil něgaký hřjch do srdce člowěka, tedy ge-li o spasenj dusse pečliw, nemá člowěk styděti se, předstawenému cjrkwe se zpowjdati, aby od něho slowem Božjm a spasitedlnau radau uzdrawen byl“ [8]). W druhém stoletj pjsse Tertulian, znamenitý spisowatel cjrkewnj: „Mnozj se sstjtj wyznáwati se z hřjchů swých, gsauce wjce pečliwi o swau čest než o spasenj swé. W tom se podobagj oněm, kteřjž, magjce tagný neduh, nemoc swau lékaři tagj a hynau. Co gest wjce, když tagjce hřjchů swých w zahynutj upadnete, neb spaseni budete wyznáwagjce ge“ [9]). W třetjm stoletj psal Origenes, znamenitý a učený to muž, takto: „Wssecko, což gsme prowinili, musjme oznámiti, a gestli gsme

[1]) Mat. 9, 2. [2]) Luk. 7, 47. [3]) Luk. 19, 8. 9. [4]) Luk. 23, 43. [5]) Jan 21, 23. [6]) 19, 18. [7]) I. Jan 1, 9. [8]) I. in epist. ad Dionys. [9]) De poenit. c. 10.

Digitized by Google

se tagně přečinili, aneb řečj pokleſli, aneb třeba genom w myſſlenj, wſſecko muſſime zgewiti: neb geſtli že ſami na ſebe žalowati budeme, nebude na nás žalowati ďábel“ [1]). A na giném mjſtě prawj: „Budeme-li wyznáwati hřjchy ſwé negen před Bohem, ale i před těmi, genž magj moc, zhogiti nás, budau nám odpuſſtění“ [2]). Podobně ſwědčj ſwatý Cyprian, biſkup a mučennjk Božj: „Milj bratřj! dj on, wyzney ſe gedenkaždý z prowinění ſwého, dokudž to wyznánj geſtě přigato býti může, a od kněze udělené rozhřeſſenj přjgemné geſt Bohu.“ Totéž ſwědčj ſwatý Auğuſtin: „Miloſrdný Bůh chce, abychom w tomto ſwětě hřjchy ſwé wyznáwali, a tak w budaucjm žiwotě zahanbeni nebyli“ [3]). O tom nebylo nikdy pochybnoſti, že ſwatá zpowěď k doſaženj odpuſſtěnj hřjchů newyhnutelně potřebná geſt, až pak, když mnozj w této wěci chladni a neteční byli, rozkázal papež Innocenc III.: aby každý neyméně gednau za rok ſwému nařjzenému knězi ſe ze hřjchů zodpowjdal.

Owſſemi přicházj to za těžké hřjſſnjku a geſt to zahanbugjcj, člowěku hřjſſnému ze hřjchů ſe zpowjdati a na ſebe žalowati; awſſak toto zahanbenj geſt ſpaſitelné a hogný užitek, gakýž z dobře wykonané zpowědi plyne, poſſytuge člowěku mnohonáſobnau náhradu. Tu složj člowěk ze ſebe těžké břjmě hřjchů a ſpadne mu kámen nepokogného ſwědomj ze ſrdce, kterýž dlauho tjžil duſſi geho; tu nabýwá člowěk přjtele, genuž bezpečně ſe může ſwěřiti i s tjm, čehož ſnad oſtatnjm přátelům ſwým tagj; tu nabýwá člowěk rádce w záležitoſtech neydůležitěgſſích, kdež obyčegně od giných bywá opuſſtěn a ſobě zůſtawen; tu dochází člowěk útěchy a powzbuzenj, kterýž ho pozdwihuge, když ſám nad ſebau, nad naprawenjm a polepſſenjm ſwým počjná zaufati; tu ſe ſtawj hráz proti náwalům hřjſſných zwyků a náklonnoſtj, gež mu bránj, by člowěk tak lehce do předeſſlých hřjchů neklеſl a kteráž mu nedá klеſnauti, byl i dřjwe byl otrokem ſwé hřjſſné náružiwoſti. Žádný zagiſté ſe neſtal ſwatan zpowědj horſſjm, pakli ne lepſſjm a utěſſenějſſjm; ale mnozj, kteřjž gj pohrdli, pokaženi gſau a upadli w záhubu. Wſſak netoliko gednotliwcům, nýbrž i celé ſpolečnoſti lidſké poſkytuge ſw. zpowěď mnohé wýhrady. Tu ſe ſmikugj dáwná a ſtará nepřátelſtwj a neſwáry a záſſtj; tu ſe wrácj neprawý ſtatek aneb odgatá čeſt a dobré gméno se nahrazugj; tu ſe zamezuge wſſelikých hřjch w zárodku ſwém; tu ſe překazugj wražby neb zpaury; ano co žádný zákon, žádný treſt překaziti a zabrániti nemůže, to ſw. zpowěď bez neſnáze w počátku a zárodku giž zamezuge. O, kdyby wſſickni lidé po wſſeſkeré cjrkwi náležitě ſe zpowjdali, gak by ſe tu zamezilo a přeſtalo mnoho nepokogů, neſwárů, záſſtj, nepřátelſtwj, křiwd, podwodů a wůbec wſſelikých neřeſtj.

Giſtý ſſlechtic, wyprawuge ſe, ſlyſſel gednoho dne w Antorfu, městě hollandſkém, kázanj, kteréž ho nemálo potěſſilo. Wykládal totiž kazatel, že nenj žádný zawázán z hřjchů ſe zpowjdati, na kteréž ſe nemůže upamatowati. A právě toto ho tak potěſſilo; poněwadž měl tagný hřjch na ſrdci ſwém, s kterýmž ſe pro žádnau wěc, ač neuſtále náhněthy ſwědomj ſauzen, nechtěl žádnému ſwěřiti, tjm méně ſe z něho wyznati. Od té chwjle, ca kazatele toho ſlyſſel, ſnažil ſe wſſemožně na hřjch tento zapomenauti. I oddal ſe wſſem rozkoſſjm, aby nowými neprawoſtmi zakryl předeſſlau ohawnoſt ſwau; wſſak nic na plat, hlas ſwědomj

[1]) Hom. 3. in levit. [2]) Hom. 17. in evang. Lucae. [3]) Hom. 20.

Digitized by Google

ozýwal se tjm mocněgi. Wydal se tedy na cesty, prossel mnohé země, shledl wsse, což gen k widěnj bylo, awssak při wssj rozmanitosti kragin, kteréž byl schodil, zůstalo srdce geho totéž — nepokogné; neb musil ge s sebau wzjti a předhůzky a wýčitky swědomj byly ustawičnými průwodčjmi geho. Wida toto usadil se opět w Antorfu a oddal se celý studijm; awssak na zmar. Neb, ač mnohé sskoly nawsstěwowal a četných učitelů poslauchal, mělť předc ustawičného karatele u sebe, kterýž nikdy nemlčel — hlas swědomj. Posléze nalezlo náboženstwj předce přjstup w dussi geho. Slysseltě, že může člowěk i prostředkem ljtosti a skraussenosti a dobrých skutků odpusstěnj hřjchů dosjci; protož se oddal se wssj horliwostj na to, modlil se celé noci, postil se často a dlauho, pak si pokánj i přitužil, dáwal almužny a konal giné dobré skutky. Awssak při tom wssem nenalezla dusse geho pokoge; neb neustále mu zněl hlas swědomj w ussjch: Slussj gedno činiti a druhého nepomjgeti. Co měl dále počjti? čeho se chopiti? Giž má prostředek pohotowě. I chtěl si wzjti žiwot a takto učiniti bjdě swé konec. Giž měl dwě pistole přichystané, pak sedl do wozjka a gel na swůg letnj hrádek, kdež chtěl wykonati ohawný úmysl swůg. Na cestě wssak dogel starce chudobného a pozná, že gest to kněz. Přjwětiwá sprostnost geho zaljbila se mu; i zastawj a nutj ho, aby si k němu přisedl. Brzy se dal stařičký řeholnjk s njm do řeči; i mluwili o rozličných wěcech, až posléze přigdau na rozpory náboženské, kteréž toho času w Nizozemsku se zmáhaly. Tu počne řeholnjk tento wykládati mu přednosti katolické cjrkwe, chwálj gegj ústawy, zwlásstě pak swátost pokánj, gakožto neywětssj dobrodinj Božj. Co by měl padlý člowěk, dj on, co by ho mohlo wytrhnauti ze záhuby, kdyby neměl swaté zpowědi, gediného to prostředku spasenj? Tu wyskočil sslechtic gako posedlý a rozhorlen křičj: „Co mluwjte? znáte mne? odkud mne znáte?“ — Uleknutý duchownj žádal za odpusstěnj, řka: „Nikdy gsem wás dřjwe ani nezočil, a co gsem we swé sstěbetawosti mluwil, stalo se dle obyčege lidského, an každý mluwjwá rád o swém řemesle. Žádáte-li wssak w gakési duchownj záležitosti radu mau, poraučegte gen.“ „Což když se ale nižádným způsobem nechci zpowjdati,“ zwolal onen w pomatenosti ducha. Kněz mjrněgi počjnage, dj: „Tu gsau gesstě ginj prostředkowé!“ — I zotawiw se poněkud ulekaný zeman chopil se toho slowa a sljbil w důwěře i těm neytěžssjm rozkazům se podrobiti, gen když se nemusj zpowjdati. W tom se přibljžili k letohradku a řeholnjk gsa donucen, zůstal zde. Wečer se ztráwil u weselých rozmluwách až do pozdnj noci; tu wssak nechtěl zeman hosta swého na odpočinutj propustiti, leč by mu wygewil prwé nadpowězené „giné prostředky.“ I radil mu tento, aby probděl gesstě hodinu, wzbudil důwěru w Boha, a pak swědomj swé bedliwě zpytowal: wssak ne aby se zpowjdal, nýbrž aby se na winu swau před Bohem w ljtosti rozpomenul; co by ostatně gesstě zbýwalo, odložil řeholnjk na budaucj den. Druhého dne gedwa se počalo rozednjwati, tlaukl zeman na dwéře hosta swého. „Co gste mně uložil,“ dj on, „wyplnil gsem, wyplnil gsem na wlas, co mám činiti dále?“ — „Nynj,“ dj kmet, „neučinjte nic giného, než že půgdeme spolu do zahrady na procházku.“ I wyssli wen. Tu se ho táže kněz: „Gest wám nynj lehčegi?“ „Nenj,“ odwece zeman. „Tedy gesstě ne? Snad gste při rozmysslowánj swém na to neb ono zapomenul? Myslil gste na tu wěc? neb na onu?“ A takowýmto způsobem pro-

Digitized by Google

ſſel s njm celau kádu lidſkých poklésků, čině zmjnku i o těch neyohawněgſſjch wěcech, a právě když coſi takowého gmenowal, otkáſl ſe uděſſený zeman na celém těle, zakryl swůg obličeg a zwolal křesaucjm ſe hlaſem: „Ano, právě toto geſt ta hrozná wěc, z kteréž ſe nechci a nemohu zpowjdati?“ S uſlzeným okem dj mu kněz: „Ne tak, pane můg, potěſſte ſe raděgi, wy gſte ſe giž zpowjdal a teď nechceme o tom wjce mluwiti. Nynj wám geſt, co geſſtě wjte, připogiti, a pak chceme zpowěď tuto ſluſſným způſobem ukončiti.“ A tak ſe i ſtalo. Zeman powěſil geſſtě toho dne piſtole swé do zbrognice, aniž mu wjce napadlo, na ſebe potřebowati gich; neb ſwědomj, kteréž geg tak dlauho ſanžilo, doſſlo pokoge a gemu naſtal den miloſti a ſpaſenj.

Znamenitý básnjk wlaſſký, Silwio Peliko ze Saluzzo, kterýž pro politické přeſtupky ztrávil mnohá léta w žalářjch,. wyznáwá, že mu zpowědlnjk w tomto trudném čaſe co miloſrdný angel byl ſeſlán. Wyznánj geho znj takto: „Každý měſjc, když gſem we wězenj ſpaſitelná napomjnánj zpowědlnjka swého ſlýchal, zahořelo ſrdce mé pro ctnoſt. Tu gſem nikoho nenáwiděl, a byl gſem hotow, i žiwot dáti za toho neymenſſjho z bratřj, a děkowal gſem Bohu, že gſem člowěkem! Ach neſſlaſtný, kdo nezná moc ſw. zpowědi! a kdo, aby ſe nad ſproſtý lid powzneſl, pohrdánjm patřj na ni. Člowěk může ſice wěděti, čeho má potřebj, aby byl ctnoſtným; awſſak rownějž i prawda geſt, že geſt to welmi ſpaſitelné, aby mu to opakowáno a na ſrdce kladeno bylo, a že wlaſtnj rozgjmánj a knihy k tomu nepoſtačugj, nýbrž že žiwé ſlowo wětſſj moci má a wjce půſobj, než wſſelikě naſſe čtenj a rozgjmánj. Tjm zagiſté bývá duch wjce otkeſen a ſrdce wjce dogato. W ſlowu, kteréž mluwj bratr k bratru, geſt žiwot, gakowéhož ſe nadarmo hledá w knihách a we wlaſtnjch myſſlénkách[1]).

Podobně wyprawuge Dominik Saeto, zpowědlnjk cjſaře Karla V., že Norimberſſtj po swém odpadnutj od prawé katolické cjrkwe k tomu cjſaři wyprawili wyſlance s proſbau: aby wydal rozkaz, aby zpowěď opět uwedena byla, kterážto Lutrem byla zruſſena; poněwadž prý ze zkuſſenoſti ſmutné byli znamenali, že od té doby, co geſt zpowěď zruſſena, neprawoſti a rozličné ohawnoſti se rozwodňugj, o kterýchž prwé ſlyſſeti nebylo[2]).

Protož, milý křeſťane, hyzdj-li duſſi twau ohawa hříchu, nemeſſkey a gdiž a ukaž ſe knězi, gdi k zpowědlnjku a ukaž mu neduh swůg w ſtraufſenoſti a upkjmnoſti ſrdce — gdi a zpowjdey ſe. Tak napomjnal ſwatý Ludwjk, král francauzſký, ſyna swého před swau ſmrtj, řka: „Synu můg, zpowjdey ſe často a wywol ſobě maudrého, zkuſſeného a bohabogného zpowědlnjka, kterýž by tobě giſtá prawidla předkládal a tebe důkladně učil, co činiti a čeho zanechati máš, bys ſpaſenj swého doſſel[3]). A ſw. Frantiſſek ſaleſký dáwá swé duchownj dceři ſwaté Frantiſſce z Chantal w tom ohledu náſleduggjcj naučenj: „Poněwadž tak mnoho na tom záležj, aby, kdo na tu ſwatau ceſtu pobožnoſti dobrého wůdce a průwodce doſtal, horliwě a bez uſtánj Pána Boha za to proſ, aby ti takowého nakjdil, genž by byl podlé ſrdce geho a nepochybug, že ti zagiſté nějakého dobrého a wěrného zaopatřj[4]).

Wzbuď, ó Pane, w nás ducha kagicnoſti a pokánj, a ſeſſliž wſſem kagjcjm dobrých a bezpečných zpowědlnjků a wůdců po ceſtě naprawenj, aby wſſickni giž zde du-

[1]) Gaume's kat. Religionslehre ſtr. 168 dſl 4. [2]) Macana Wýbor ſtr. 374. [3]) Tamtéž.
[4]) Filotea druhé wydánj, ſtr. 22.

Digitized by Google

chownj útěchy prawého pokánj zakusili a pak blaženosti žiwota wěčného dosáhli.

Wiz abyssi žádnému neprawil (co gsem učinil tobě). Toto přikázal Pán Ježiš malomocnému, když ho na wroucj prosbu očistil. A gako we wssech slowech a skutcjch swých gest též w tomto nám učitelem a příkladem. Tuto zagisté učj nás, abychom skutky swými, byt i byly sebe wýborněgssj, nehledali své cti a sláwy, tjm méně si na nich zakládali. A gak ginak! — Wsseliká čest a sláwa tohoto swěta gest marná a pomjgitelná. Gako každa wěc hmotná, buď si ze zlata neb z olowa, nečinj giného stjnu leč temného, kterýž wssak nemá nic podstatného a stálého, nýbrž mizj, gak mile swětlo se wzdálj: podobně se to má se ctj a se sláwau tohoto swěta. Byt bychom gj nabyli ctnostj či neprawostj, maudrostj neb possetilostj; gest ona předc toliko stjn, genž spočjwá w smyssleni oslawowaného a těch, kteřjž sláwu tuto wzdáwagj gemu, a ménj se a hyne tauž měrau, gakauž se ménj a hyne smýssleni toto. „Wizte předc,“ wolá sw. Jan Zlatoústý, poukazuge na lest diwadel, gakáž toho času se prowozowala, „wizte herce na diwadle, gak welikými se býti zdagj, gak krásnými a slkwělými w sskrabossách swých? Zdaliž můžeš mně w skutečnosti ukázati nádheru tuto? Nikoli. Obljbil gsi gich kdy sobě? Též ne. A proč ne? Poněwadž gsau bez wssj podstaty a toliko se přetwařugjce gsau wssj krásy prázdni. Podobně gest sláwa tohoto swěta sama w sobě prázdná a malicherná. Neb wyzneg upřjmně, co gest to za sstěstj býti od mnohých wynássenu a obdiwowánu? Gako sskraboska zakrýwá ohyzdnost hercowu, wssak po skončeném diwadle každý se tak obgewj, gak w skutku gest, podobně se i powede tobě, když gsi mnohau chwálu zaslechl a pak domů přigda o samotě trwáš. Ty wycházjš na ulici neb na tržisstě: oči wssech, kteřjž tuto stáli, gsau na tebe obráceny; což dále? Za chwili zmizj wsse gako dým, kterýž wjtr zahnal. Gaká to chudoba a nuznost we wssech takowých wěcech? Na to tedy gediné hleďme, gestli a gak nás wěčný Pán chwálj“ [1]).

W skutku gako dým a stjn, tak marná a pomjgegjcj gest sláwa, kterauž lidé nestálj nám wzdáwagj a opět odgjmagj! Důkazů toho máme dosti. Gaká se zdála býti čest, kterauž prokazowali Lykaonssej swatému Pawlu a společnjkům geho, když widěli geho skutky? Bohowé, wolali, učiněni podobnj lidem sestaupili k nám! Wssak gedwa že se naskytlo několik utrhačů, giž se usmyslili ginak a kamenowali cizince tyto, kteréž byli nedáwno welebili [2]). Opět, když na ostrowě Maltě gedowatý had utjkaje před ohněm, připjal se k ruce Pawlowě, saudili okolostogjcj, že wražedlnjk gest, a že pomsta Božj ho stjhá; když pak ale widěli, že se mu nic zlého nepřihodilo, změniwsse úsudek swůg, prawili, že gest Bůh [3]). A ký diw, wzdyť sám Neyswětěgssj, Božský Wykupitel zněnám takowým we smýssleni lidu byl podrobeny. „Nebo někteřj prawili o něm: Dobrý gest, a ginj prawili: Nikoli, ale swádj lid“ [4]).

Gak marná a nestálá gest sláwa tohoto swěta, dowozugj také četnj příkladowé z dáwnowěkosti pohanské. U starého národu římského byl Lentulus za wěku swého co statečný wůdce wogenský welikau sláwau poctěn, protože obhágil město proti autokům nepřátelským, a byl w bitwách často

[1]) II. ke Kor. 10, 18. 19. [2]) Skutk. apoſſt 14. [3]) Tamtéž 28. [4]) Jan 7, 12.

Digitized by Google

poraněn. Konečně wssak dossel tě odměny, že u wyhnanstwj žiwot swůg dokonal.

Ačkoliw Athénssti wyhlásili Sokratesa za mudrce neyslowútněgssiho, a wekegně wyznáwali, že mládež gegich wýborně cwičj, předce mu podali nápoge gedem smyssleného a usmrtili ho.

Belisar byl slawný wůdce wogska cysaře Justiniana, kterýž maudrostj, opatrnostj a zmužilostj swau mnohé národy přemohl a welké slawy dossel. A předc posléze od záwistiwých protiwnjků tak osočen gest, že Justinian kázal oči mu wylaupati. I byl pak slowútný muž tento do neywětssj bjdy uwržen, tak že okologdaucjch o almužnu prosjwal, říkáwage: Deytež almužnu Belisarowi, gegž sstěstj powýssilo, ale záwist a newděčnost do bjdy uwrhly[1]).

Gakau cenu tedy můžeme klásti na tak bjdné wěci, kteréž tak welice podléhagj měniwému smýssleni lidskému. Nedáwno gesstě se cenila čest a důstognost člowěka dle (paruky) wlasenky, když napudrowána wysoko na hlawě stala, a kdož w nj kráčel, byl znamenitý muž; teď by se mu celý swět wysmal. A tentýž kabát, dle nowého kroge postawený, kterýž mnohému teď čest dělá a na kterémž gediné tak mnohého sláwa spočjwá, tentýž bude za krátký čas podnětem mnohých úsměssků a podobně, ano gesstě nestálegssj gest čest a sláwa tohoto swěta, gakož opadáwagjcj kwjtj stromů; ani oba, gak wychwalugjcj tak i wychwálenj gsau lidé smrtelnj. — Protož dobře dj Isaiáš prorok: „Kde zanecháte slawy swé, když sklonění pod okowy se zabitými paduete[2])? t. g. co prospěge wám wesskerá sláwa wasse, když smrt uchwátj wás? Co prospěge i tomu neyznamenitěgssjmu wsselikú čest a sláwa, kteréž požjwá, když hřjchowé geho, kteréž nenapráwil strhnau ho tam, kdež člowěku ani za mák marné slawy nezůstane? Co prospjwagj hladowému zásoby odgaté? Co gsau spěcjmu poklady, kteréž we snách widěl? Radost ctižádostiwého, dj Job, mizj w okamženj, gako sen a gako nočnj widěnj. A w prawdě, dokládá sw. Řehoř, radost, gakauž marná sláwa působj, připodobňuge se snu. Nebo gako se přihazuge sprostým a chudým lidem, že se widj we snách, gak oplýwagj pogednau wssjm bohatstwjm a s podiwenjm hledj na čest, gakáž se gim prokazuge, a obdiwugj stkwostná raucha, w gakáž se odjwagj a se radugj z hognosti a chuti gjdel, gakáž se gim předkládagj, domnjwagjce se býti zbaweni bjdy a nauze; když ale procitnau, wsse toto klamem býti poznáwagj, a přeswědčeni skutečnostj o swé staré bjdě toho litugj, že se tak brzo probudili: podobně se wede žádostiwým marné slawy swětské: pokud sláwu těžj a w obecném mjnění wysoce stogj, trwá gegich radost; gak ale nastane hodina k odegitj a magj zamhauřiti oči tělesné, aby otewřely oči duchownj, přeswědčj se zagisté o tom, že wsseliká sláwa tohoto swěta byla pauhý sen.

A wssak netoliko marná a nestálá gest sláwa tohoto swěta, nýbrž wyhledáwánj gj gest skodné a záhubné. W čemže záležel prwnj hřjch? Zdaliž ne w tom, že prwnj lidé hledali oslawiti sebe sami a ne toho, kterýž sláwu swau nedá žádnému? A gako marná ctižádost gest prameneu wssj neprawosti, gest podobně i zkázau wssj spráwedlnosti. Ona přewrátj pořádek a poměr k Bohu, ana odgjmá sláwu Bohu, kterýž gediné slawný a welebný gest a bez gehožto wsseliknosti nic obstáti nemůže. Ona zbawuge také člowěka zásluhy wsselikých

[1]) Macana Wýbor str. 184 a 186. [2]) Isai. 10, 4.

Digitized by Google

dobrých skutků, kteréž koná. Amen prawjm wám, že wzali odplatu swau, dj Pán Ježjš o farisejch, kteřjž pro marnau slávu lidskau se modlili, postili a almužnu dávali. A podobně dj giž Oseáš prorok o ctižádostiwých: „Rozsjwali wjtr a budau těžiti bauři;“ totiž konali wesškeré skutky pro slávu zemskau, a tjm se zbawili i ceny i odměny gegich na onom swětě. Zagisté gedná-li kupec possetile, genž zboží swé za lewnau cenu prodává, wěda, že by mu gen několika dnj bylo čekati, aby hogného zisku nabyl: gest to tjm wětšj possetilost, pohrdati odplatau Božj, a za to se spokogiti marnau chválau lidskau.

To dobře wěděl swatý Augustin, když prawil: Wychwalowánj wasse gest nám obtjžné a nebezpečné; my ge snášjme, wšak slyšjce ge, hrozjme se. To wěděl dobře sw. Hilarion, kterýž se dal do pláče, kdykoliw widěl množstwj lidu, kterýž pln úcty k němu se lnul. Když onen welikým almužnjk swatý Jan, biskup alexandrinský, od některého chudého pro swau náramnau dobrotiwost byl někdy pochválen, hned učinil chvále geho konec těmi slowy: „Nech toho gen, gesště gsem pro tebe krwe newycedil, gakož mně přikázal Kristus Pán můg.“

Cjsař Theodosius nawštjwil gednoho dne welmi náboženského paustewnjka, blahoslawiw geg, protože podál hluku světského o spasenj dusse swé w tichosti a w pokogi pečuge. Následugicj noci wessel paustewnjk sám s sebau w radu, a uwažowal budaucnost. „Co z toho pogde?“ prawil sám k sobě. „Nynj snad počnau wedlé příkladu cjsařowa mnozj mne nawštěwowati a čest mi prokazowati, a gá negsem gist, aby se snad srdce mé w podobných chwalořečech nekochalo, protož — pryč z této paušště odeberu se ginám.“ Gakož řekl, tak učinil. Gesště té noci wzal swůg plášť a hůl, opustil swau paušku, a odessel do Egypta. Podobně znamenage někdy swatý Bedřich, biskup pařjžský, že se w srdci geho marná chwála ozývá, rychle gj odstaupiti welel, těmi slowy: „Odstup ode mne, odstup sláwo světská, a odeber se k Bohu, gemuž pauze a gediné přináležjš“ [1]).

A ty, křesťane milý, gdi a učiň též. Nehledey sláwy tohoto světa, znage marnost a pomjgegicnost gegj; aniž sobě zakládey čeho na nj. Twá péče budiž, abys we wšem spravedliwě gednal a prawým životem Boha oslawowal, na sláwu pak světa tohoto neohljžeg se. Byl se i gj tuto nedostalo tobě, tjm hognějšj bude sláwa twá, kterauž gednau oslawj tebe Hospodin, Otec nebeský.

Uč nás, ó Pane, pohrdati marnau ctj světskau, abychom, což stálého a prawého gest, wyhledáwali a oslawowali tebe, Pána Boha swého wolagjce: Ne nám, nýbrž gménu twému, budiž čest a sláwa po wšecky věky věkův.

Pán Ježjš očistil malomocného. W očištěnj bjdáka tohoto naznačil a wyobrazil Kristus Pán zagisté, gaký wůbec byl záměr wesškerého působenj geho, a proč přišel na tento svět. Nebo před njm byl celý svět w malomocenstwj a pokolenj lidské podobalo se welikému malomocnému, gegžto hyzdily wždy hřjchů a ohawných neprawostj, denně wjce rozjjragjce a zmáhagjce se. Zbaweno milosti Božj, bylo wyhošťěno z obcowánj Božjho a z blaženosti wěčné, a posléze uběhlo w zkázu wěčnau; aniž mohlo w nedostate-

[1]) Macana Wýbor str. 35, 36.

Digitized by Google

čnosti swé sobě pomoci, aniž bylo, kdož by pomohl gemu a uléčil ge. Tu wssak sestaupil s hůry nebes milostiwý slitownjk a welikỳ lékař Kristus Pán, a smilowaw se nad bědau člowěčenstwa, wzal neduhy geho na se a očistil ge předrahau krwj swau, „učiniw sobě slawnau cjrkew nemagicj poskwrny, ani wrásky, neb cokoli takowého“ [1]). A hle očisstěno gest malomocenstwj pokolenj lidského, wina hřjchu geho gest sňata a opět má přjstup k Bohu a k obcowánj geho swatých a wywolených. A tak wyobrazen gest slawný tento skutek wykaupenj lidstwa w očisstěnj malomocného.

Wssak i způsob, kterýmž Ježjš očistil malomocného, gest znamenitý a pozorowánj hodný. Nebo netoliko, že wyplnil prosbu geho a slowem swým očistil ho; nýbrž on tuto wygewil hognost milosrdenstwj a dobroty swé, an wztáhna ruku dotekl se ho, k němužto přibljžiti se každý sstjtil. Neučinil toho zagisté, gakoby nepostačowalo mocné slowo geho k uzdrawenj, ale aby nám dal také přjklad welkodussné lásky k bližnjmu neb nás, že máme bjdným a nuzným i tehdáž pomáhati, když to obětj přemáhánj sebe stogj, netoliko když nám to lehké a přjgemné přicházj, ale i když se nám to zdá býti odporné a protiwné. „Ti, kdož bjdným a nuzným pauze s penězi a se statkem přispjwagj, magj owssem sstědrau pokladnici, kteřjž ale wlastnj péčj gim ku pomoci spěchagj, magj sstědrau ruku;“ dj swatý Jeroljm. Což gest to za dobrodinj, když hodjš chudému penjz, neb mu dáš almužnu toliko, abyss ho gen s krku zbyl; tu cjtj málo bratrské lásky twé, a i tuto musj trpce okaussetj, kde by to měl neyméně zakaussetj; že w skutku bjdák gest, a že nemá ani bratra. Prokážeš-li se mu ale w prawdě bratrem, tak že newj, necjtj toho, že chudák, bjdák gest, tot prawá almužna a milosrdenstwj a má welikau cenu před Bohem. — O, kýž bychom si toto k srdci wzali. A kdyby Pán dopustil, že bychom měli ossklivými nemocni skljčeným přisluhowati, měgme na očjch welikỳ přjklad Ježjssův. Nechtěgmež se sstjtiti gich aneb dokonce se gich wzdalugice opaussteti, přemáheyme přirozený cit ossklivosti láskau křesťanskau. Ano w tom záležj prawá křesťanská láska, když ne toliko k těm se lneme, kteřjž nás wljdnostj a přjwětiwostj swau k sobě táhnau, nýbrž i těm milosrdenstwj prokazugeme, kteřjž odporni gsau nám. Tehdáž nám řekne také spravedlivý Saudce: „Pogďte požehnanj Otce mého, wezměte královstwj přjpravené wám od ustanowenj světa, nebo nemocen gsem byl, a nawsstěwowali gste mne!“ Neb tuto se gewj láska křesťanská we swé prawdiwosti, w zmužilosti a w zapjránj sebe samého. — Wsstěk, ó Pane, lásku takowau w srdce nás wssech! —

Swatá Alžběta, pro swau dobročinnost nazwána matkau chudých, krmila lačné, těssila saužené, nawsstěwowala nemocné, sama gim přjpravowala pokrmy a postele sstala. Za dnů hrozného hladu rozdala welké množstwj obilj mezi nuzné. Ano bywssi královnau, sama předla a ssila, a tato djla rukau swých poskytowala chudým. Podobně i náš milý patron swatý Václaw byl prawým otcem wdow a sirotků, sjral slzy plačjcjch hognými dary a milostmi, nočnj dobau nosjwal na swých knjžecjch ramenech dřjwj do domů chudých, ano i wězně často nawsstěwowal a tessjwal [2]).

Co dále znamenati sluss při očisstěnj malomocného tohoto, gest rozkaz Páně:

[1]) K Efes. 5, 27. [2]) Macana wýbor str. 8, 4.

Digitized by Google

„gdi a ukaž se kněžj a obětug dar, kterýž přikázal Mogžjš na swědectwj gim.“ Nač potřebowal malomocný uznánj kněžj, že w prawdě očisstěn gest? a nač oběti? Pán sám ho za čistého prohlásil, a on přissel zrussit zákonů těchto ceremonialnjch a naplnit wesskerých obětj. Předc wssak káže očisstěnému, aby zákony tyto, kteréž posud w platnosti byly, swědomitě plnil, uče nás tuto skutkem: Že wsseliké náležité a prawé oprawy musegj se počjnati s wážnostj a uctiwostj k tomu, což posud práwně stogj a platnost má. Nectjš-li a nemáš-li wážnosti k tomu, což posud za prawé platilo, a co posawádnj řádný zákon welj: nebude wůbec žádné uctiwosti a wážnosti k zákonům a k práwám sebe lepssjm a dokonalegssjm, a gak lze potom při takowé samowolnosti a newázanosti něgaké oprawy docjliti? Zdaž bude u wážnosti státi, co se na mjsto předesslého postawilo? U koho? Snad u těch oprawowatelů, kterýmž nic nenj ctihodného, kteřjž by wsse na ruby přewrátili, a wsse což stáwá bez ohledu, zdali to prawé či neprawé gest, zawrhli? Či snad budau mjti oprawy gegich wážnosti a platnosti u těch, gimžto dali pohorssenj samowolnostj a drzj samolibostj swau? W skutku, gak sami saudili, tak budau sauzeni; neb oprawy bez wážnosti a uctiwosti k tomu, čeho posud práwně stáwalo, gsau násilné přewraty, kteréž w sobě chowagj zárodek zaniknutj. — O, těch oprawowatelů a oblažitelů swěta, kteřjž wssjm, což posud za swaté a ctihodné platilo, pohrdagj, a tjm počjnagj djlo swé, že budj nenáwist, pohrdánj k tomu, což posud platného gest a stogj. Kýž by gen poznali, že k oprawám gest třeba lepssjho poznánj, usslechtilegssjho srdce, sslechetného a nezisstného snaženj a wětssj odhodlanosti, posléze pak wolné obětiwosti a zmužilého zapjránj [illegible]máhánj sebe, k tomu kdyby se sami [illegible] a giné [illegible] a skutkem [illegible], mnohem wjce by prospěli, než když plachými slowy giných popuzugj, marnými naděgemi ge klamau, a wůbec úctu a wážnost k stáwagjcjmu pořádku podkopáwagj! Wsseliká oprawa se musj započjnati z wnitřka, pak i prospěge zewnitřnj oprawa počjnagjc od toho, což posud platně stáwá, a mage toto we wážnosti, dále kráčjc.

Druhý diw, kterýž Pán Ježjš hned na to wykonal, gest uzdrawenj nemocného služebnjka pohanského setnjka w Kafarnaum. A co tu přede wssjm giným nassj pozornosti zasluhuge, gest láska a péče, gakauž má setnjk tento pohanský o uzdrawenj služebnjka swého. S bolestj hledj naň, gak sslakem raněný zle se trápj, rychle hledá pomoci a poněwadž lidská pomoc tuto nepostačuge, hledá gj u toho diwotworce, o kterémž tak mnoho znamenitého slyssel, u Krista Pána; a nemage sebe za hodna, posjlá zprwu starssj židů k němu, pak swé přátely, posléz i přicházj sám a prosj snažně u hlub oké pokoře ne za sebe, nýbrž za nemocného služebnjka swého! — O, krásná to wěc a utěssený to poměr, když hospodář čeládku swau miluge, gako swé wlastnj djtky a upřjmně a laskawě pečuge o gegj časnau a wěčnau blaženost; pracj gi nepřemáhá, k dobrému gi wede a wzbuzuge, od zlého warnge a chránj, gj radj, gi těssj, gj pomáhá gako wlastnj otec neb matka; a když s druhé strany čeleď miluge hospodáře a hospodyni gako otce a matku a z lásky u wěrnosti, oddanosti a trpěliwosti gich poslauchá a plnj ochotně a swědomitě powinnosti swé. O, který služebnjk a kteráž služebnice by nepřáli sobě takowých hospodářů? a který hospodář by nežádal mjti takowých služebnjků? — A wssak tak to nynj

Digitized by Google

nalézáme zřjdka; zhusta wssak se ozýwá [illegible]kogenost a žaloby hospodářů na čeleď a čeledi na hospodáře. Kdo gest tjm winen? Uwážjme-li toho bedliwěgi, nalézáme, že wina býwá na obau stranách. Zprwu zagisté ležj mnohá wina na hospodářjch a na hospodynjch, a to sice, že u nich panuge mnohá bezbožnost. Newidj-li služebnjk a služebnice u pánů swých žádného náboženstwj, ano naopak slyssj-li a widj-li gen bezbožnost; uwádj-li se mu to, což posud měl za swaté a drahé, w posměch; zabraňuge-li se mu gjti do chrámu, k swaté zpowědi a k swatému přigjmánj přistupowati: tuk owssem nemůž ginak než pokaziti se, a stane se podobným gim neznabohem. A pak kterak můžeš ty, hospodáři a hospodyně, od služebnjka neb služebnice swé oddanosti a wěrnosti a poslussnosti očekáwati, když sám Neywyšssjmu Pánu, Bohu, negsi wěren, a lásky a oddanosti k němu když gsi se zhostil? Aneb gak si má wážiti tebe čeledjn, když ho učjš, aby si newážil toho, co mu bylo posud neydražssjho a neywzácněgssjho? Gak chceš, aby tebe poslauchal, když ty gsi sám poslussenstwj Bohu wypowěděl, a když gsi geg učil neposlauchati ho. Gak můžeš žádati, aby byl swědomitý, když ty sám ho k Bohu neswědomitým činjš. Aneb má býti čeleď lepssj než ty? Gaký pán, takowá čeládka! —

Druhá wada mnohých hospodářů a hospodyň (obyčegně z prwnj plynaucj) gest nelaskawé a nelidské gednánj s čeledj. Mnozj nepowažugj čeledi swé ani za swé bližnj, tjm méně za audy rodiny, nýbrž magj ge za saumary, na gegichžto ramena naložj, což mohau, gimžto neukážj ani laskawého oka ani wljdné twáři, gežto trýznj a sužugj a týragj dle rozmarů, gichžto gak možná utiskugj, při nichžto se snažj zahospodařiti, což ginde marně rozmrhali, a gedwa že gim poskytnau mzdy, ostatně si gich wjce newssjmagj, aniž magj o ně péče. Ký diw že takowý čeledjn (nemá-li wyšssjch pohnútek) wssecku lásku srdce a oddanost k hospodářům swým tratj. Že gich powažuge za swé tryznitele a službu za otroctwj a za břjmě nesnesitedlné, že pak koná práci swau bez chuti a bez swědomitosti gen na oko, z přinucenj a s mrzutostj, že se snažj za utiskowánj a týránj, kteréž snássj, wsseligak pokradmo náhradu sobě učiniti, a že se mu zasteskne posléz žiwu býti, a wida bjdnau budaucnost swau, hledj wsseligakým neprawým způsobem sobě pomáhati. —

Že také w mnohých službách se kladau osidla ctnosti a počestnosti čeledi, že pak zwlásstě služebnice do kalužin neřestj wrženy, wssj lásky, oddanosti, wěrnosti, trpěliwosti se zbawugj: gest wěc známá a bohužel ne řjdká za dnů nassich.

S druhé pak strany gest zhusta wina na čeledi samé, tak že sebe lepssj a laskawěgssj hospodáři s nj obstáti nemohau. Mnohý čeledjn wstupuge giž pokažen do služby, anebo se dá od giných pokažených swésti a porussiti. Brzy zapomjná na spasitedlná napomjnánj laskawého otce neb dobré matky, když na službu se ubjragjcjho ljbal a s njm se laučil. Slowa gegich drahá: Synu můg, dcero má, nespausstěg se Pána Boha! brzy gim wypadnau z mysli, zponenáhla opomjnagj modlitby, zapomjnagj na chrám, na zpowěď a sw. přigjmánj, tak se Boha spausstěgj, pak nemagj, co by ge drželo na prawé cestě. Na opak se oddáwagj tjm wjce swětským wěcem a žádostem. Giž se gim zdá oděw gegich býti sprostý, oni se chtěgj wyrownati pánům swým, a když k tomu služba nestačj, chopj se giných prostředků, newěrnosti, okradánj, přitržowánj ba i horssjch wěcj; pak gest gim práce obtjžná, tuto konagj s netrpěliwostj neb gen na oko, brzy si dělagj známosti,

Digitized by Google

kteréž se stanau hřjssnými a nebezpečnými, gežto za každau cenu si chtěgj muže zjskati. Trpěliwost, pracowitost, tichost, poddanost a posluſſnost gsau ty tam, — neustále se stkjdá se služebami, poněwadž nenj žádné dle chuti, chodj se z mjsta na mjsto, a obyčegně neučinj-li Pán Bůh sám prostředek, béře ta wěc smutný konec. Tu čiň hospodář neb hospodyně co čiň, wsse gest marné. Dobré rady se neposlechne, na napomenutj se odpowj nezdwořile, wsselikté upřjmné mjněnj a snaženj se hrubým odporem překazj. Což diwu, že hospodář a hospodyně sobě stěžugj a na ně žalugj, a žaloba gegich gest spravedliwá, a tjm spravedliwěgssj, čjm hustssj gest tato porussenost služebného lidu za nassich časů. Tak činj gedni druhým život trpký a hořký a mezera mezi hospodáři a čeledj se stáwá denně wětssj a hlubssj a co z toho bude, půgde-li to tak pořáde? kam posléz dospěgeme? — Tu powstáwá předůležitá otázka: Co činiti, gak pomoci tuto? Co činiti? — Přede wssjm giným obrakte se ku Kristu a swatému náboženstwj geho — obnowte a obživte wjru geho w srdci swém; obě strany, gak wy hospodářowé tak i wy čeledjnowé, buďtež w skutku křesťanskými hospodáři a čeledjny. Wjra zagistě Kristowa naučj wás, wy hospodářowé, služebnjků swých powažowati za bratry své, od gednoho Otce nebeského stwořené, gednau krwj Kristowau wykaupené a k gednomu cjli swatému powolané, a naučj wás milowati ge; wjra Kristowa naučj wás wljdně, laskawě a mjrně nakládati s nimi; ona dj wám, „že gegich i wáš Pán gest w nebesjch, a přigjmánj osob že u něho nenj“[1]), že i wy nad sebau máte Pána, kterýž gednau tauže měrau odměří gakauž gste giným měřili. Wjra Kristowa naučj wás o ně mjti péči, ona wám powj: „Gestli že pak kdo o swé a obzwlásstě o domácj péče nemá, že zapřel wjru a gest horssj než newěřicj“[2]); slowem wjra wás postawj w prawý poměr k služebnjkům swým.

Ale i wy, služebnjci, obrakte se ku Kristu s celým srdcem, a buďte služebnjci dle srdce Božjho, i wy živi buďte u wjře geho. Wjra Kristowa wám powj, gak máte powažowati stawu swého: totiž gako čjzenj Boha Otce nebeského, kterýž chce, abyste tjmto způsobem we stawu služebném hledali spasenj swého. Wjra Kristowa naučj wás swědomitosti, onak wám dj: že když z lásky k Bohu swědomitě a spravedliwě slaužjte, že samému Bohu slaužjte a že od něho hogněgssj mzdu gednau obdržjte. Wjra Kristowa naučj wás wěrnosti, onak wám powj: že budete-li wěrnj a poctiwj, že gednau dj wám Saudce nebeský: „Eyhle služebnjče dobrý a wěrný: že gsi nad málem byl wěrný, nad mnohem tebe ustanowjm: wegdi w radost Pána swého“[3])! Ona wás také naučj trpěliwosti; an wám ukáže přjklad Ježjsse Krista, kterýž staw se služebnjkem wssecka břemena života nasseho snássel; a pak dj wám slowy sw. Petra: „Služebnjci, poddáni buďte we wssj bázni pánům swým, netoliko dobrým a mjrným; ale také newhodným; neboť tot gest milost, gestliže kdo pro swědomj Božj snássj zármutky trpě nesprawedliwě“[4]). Wjra Kristowa naučj wás posléze posluſſnosti a oddanosti; onak k wám wolá se sw. Pawlem: „Služebnjci, posluſſni buďte pánů swětských s bázní a s třesenjm w sprostnosti srdce swého, gako Krista: ne na oko slaužjce, gako lidem se ljbjce, ale gako služebnjci

[1]) K Efes. 6, 9. [2]) I. k Tim. 5, 8. [3]) Mat. 25, 23. [4]) I. Petr. 2, 18. 19.

Digitized by Google

Kristowi, činjce wůli Božj ze srdce, s dobrau wůlj slaužjce, gakožto Pánu, a ne gako lidem“ [1]). Ano wjra Kristowa gediné spoguge hospodáře i čeleď w gedno, w gednu rodinu Otce nebeského swazkem nebeské lásky. W prawdě, zbožnj hospodářowé bywagj ti neylepssj páni, a náboženj služebnjci gsau obyčegně neywýbornějssj čeleď. Konstancius Chlorus, panownjk nad Gallij ke konci třetjho stoletj, chtěl zkaussiti křesťanské služebnjky swé, zdaliž se může na wěrnost gegich zpoléhnauti? a použil k tomu následugjcj lsti. Prohlásil totiž wšekegně, že wssichni služebnjci geho musegj modlám obětowati, chtěgj-li zůstati w službě a w milosti geho. I nalezeni gsau w skutku někteřj, genž obětowali. Ale gak užasli, když Konstancius gimi zhrdl, a ze služby ge propustil, řka: že se nemůž nadjti, že gemu wěrnějssj budau nežli byli Bohu swému [2]).

Swatý Frantissek salesský nehrozil nikdy služebnjkům swým, aniž gim řekl kdy hrubé neb mrzuté slowo. Gestli že pochybili, pokáral ge tak mjrně a laskawě, že se brzy naprawili. Jan Kamus, biskup z Belley, genž po delssj čas s njm obcowal, pisse o tom následownĕ: Gednoho dne, když gsme o nakládánj s čeledj rozmlauwali, djm gemu, že důwěrné gednánj s čeledj lehce plodj owssedněnj a posléze newssjmánj pánů. I odpowěděl mně: „Owssemk přjlissná a neslussná důwěra kazj čeleď, ne wssak ta, kteráž zůstáwá w mezjch slussnosti a počestnosti a na ctnosti spočjwá; ona, poněwadž z lásky pocházj, plodj opět lásku; prawá wssak láska bywá wždy prowázena uctiwostj a wážnostj k tomu, gehožto milugeme.“ „Má-li se wěc tak, odpowěděl gsem gá, musseli bychom gich tedy nechati činiti, co by chtěli?“ — „Nikoli, odwece sw. muž; neb wládne-li láska srdcem, dogista wede ge k skromnosti, opatrnosti, spraweblnosti, stkjdnosti a k welikomyslnosti, rowněž tak gako k pokoře, poddanosti, trpělliwosti, wytrwalosti a tichosti. Uwážjme-li toho bedliwě, dá se o služebnjcjch tolik říci: že gsau nassi bližnj a bratřj, a že láska nám přikazuge, abychom gako sebe samy milowali ge. Milugmež ge tedy gako sebe samy, tyto gako bližnj nasse, genžto gsau nám tak bljzci, že s námi žigj pod gednau střechau, a nakládeyme s nimi gako sebau samými, neb raděgi, gak bychom sobě přáli, aby se s námi nakládalo, kdybychom na gegich mjstě byli. Tok neylepssj způsob gednati s čeledj. — Owssemk nemáme patrné chyby promjgeti gim, aniž pokáránj gim odpaussteti, wssak při tom nemáme také zapomjnati na dobré, co se nám od nich děge; ano radno, bychom k powzbuzenj gich někdy swau spokogenost gim progewili, a dali důkazy, že w ně důwěru máme, a že gich za bratry a přátele swé powažugeme, gegichžto bjdu mjrniti a dobré podporowati se snažjme. Gako wánj wětru do plachet rychlegi loď na moři pohánj než pilné weslowánj, podobně i powzbudj laskawé a přjwětiwé slowo, wljdné gednánj u služebnjka wjce a mocnĕgi než sto přjsných a twrdých rozkazů“ [3]).

A gak sám swatý biskup tento laskawě se služebnjky swými nakládal, patrno z následugjcjho přjběhu: Gednau se probudil swatý muž tento welmi časně a wolal na swého komornjka, aby ho oblekl. Tento ale spal tak twrdě, že ho ani neslyssel. I wstal a sel do satnice, domnjwage se, že by tam komornjk nebyl; wssak gedwa

[1]) K Efes. 6, 5—7. [2]) Berault-Berlaspeks Kirchengeschichte 2. Band. [3]) Geist des heiligen Franziskus v. Sal.

Digitized by Google

že tam nahledl, nalezl ho w libý sen pohřjžena. Pečliw o geho zdrawj nechtěl ho wzbuditi, a obleknuw se sám pomodlil se, a počal pracowati. Když pak onen procitnul a oblečen do pokoge pána swého wkročil, nalezl ho giž u práce. I táže se ho rozhorlen: Kdo ho oblačel? „Gá sám, dj sw. prelát, což negsem dost stár, abych se sám oblekl?“ Načež dj mrzutě služebnjk: Což wám to bylo tak za těžké mne zawolati? „Wěř, milý synu, dj sw. Frantissek, že to nenj má wina, wolal gsem tě, wssak tys twrdě spal, a gá gsem tě nechtěl wzbuditi.“ Wy se mně posmjwáte, odwece služebnjk. „Nikoli, přjteli můg, dj swatý, ty mne neznáš, nedjm to, bych se ti posmjwal. Ty zagisté wjš, že žertugi, wssak u weselj nikdy nemám žádného ku posměchu. Gdiž gen a slibugi tobě, že tebe budaucně tak dlauho wolati budu, až procitneš a wstaneš; a když tomu tak chceš, nebudu se napotom nikdy oblačeti bez tebe“ [1]). — Krásný důkaz laskawé péče o služebnjky dáwá nám též znamenitý muž a kancljř králowstwj anglického, Tomáš Morus. Gsa u wznessené důstognosti postawen, potřebowal mnoho služebnjků. Nikdy ale nedopustil, aby některý z nich zahálel aneb aby uwykl zahálce, a takto aby uběhl w mrawnj zkázu, genž powstáwá z lenosti. Když wssak chtěl wznessenau důstognost kancljře složiti, pečowal o to, aby wssickni služebnjci geho se dostali opět do služeb, k nimž byli schopni; aby takto pádem geho neutrpěli [2]).

Podobně i wyprawuge sám swatý Frantisset salesský. Gistý prelát z wysokého rodu měl mnoho služebnictwa. Když wssak důchody geho nestačowaly, aby zaprawil potřebné wýlohy, radjno mu od přjbuzných, aby alespoň polowici služebnjků swých pro- [illegible]. Ač nerad, swolil předce posléze k tomu a předložen gest mu seznam zbytečných služebnjků. I dal ge k sobě powolati a tázal se gich, zdali mohau bez něho býti? Wětssj část z nich, gsauce giž dřjwe o tom zpraweni, počali plakati; a pak dj geden we gménu wssech: „Milostiwý pane! w celém swětě nenalezneme lepssího pána nad wás a nenj žádného mezi námi, genž by sobě nepřál w službě wassj umřjti. My w prawdě můžeme říci, že s wámi wssecko ztratjme!“ „Gak,“ dj prelát, „tak mne tedy máte zapotřebj?“ — „Ach,“ odpowj onen, „tak welice, že zawrhnete-li nás, my wssickni budeme uessastni.“ — „Nuže tedy,“ dj prelát, „nebude nic z rady, kterauž mně dali! Zůstaňte u mne, moge djtky; gedni, poněwadž wás potřebugi, a druzj, poněwadž wy potřebugete mne a nemůžete beze mne býti. Pokud chleba mjti budu, rozdělj mne se, a až nebudu mjti ničeho, zemřeme hlady wespolek.“ Pozděgi wssak předc propustil gednoho po druhém, ale zaopatřil ge řádnau službau u přátel swých. —

A tak gewj náboženost i tuto swau nebeskau moc a blahé působenj a činj hospodáře dobrými a laskawými pány čeledi swé. Podobně i činj služebnjky prawými služebnjky dle srdce Božjho a opět toho nalézáme krásných příkladů, že prawý služebnjk Božj gest také dobrým služebnjkem lidj. Jan z Theby, nazwán Menssj, učennjk swatého staroste Ammona, slaužil tomuto starému swému duchownjmu otci w churawosti geho po dwanácte let s neywětssj ochotnostj a wěrnostj. Ačkoliw widěl stařec tento geho neunawenau pilnost, pracowitost a trpělliwost, nedal mu předc ani gediného dobrého pochwalného slowa.

[1]) L. c. [2]) Mehler's Beispiele III. djl str. 100.

Digitized by Google

Když se wšak poslednj hodinka geho přibljžila, pogal ho u přjtomnosti giných starostáw za ruku a dj mu: Když bys byl blažen, ty budeš blažen, ty musjš blažen býti! — Pak ho poručel ochraně ostatnjch otců, řka: Tento nenj člowěk, ale angel, an mně po dwanácte let stále a ochotně slaužil, neobdržew ode mne za to ani dobrého a laskawého slowa.

Krásný přjklad oddanosti a posluſſnosti služebnjka poskytuge nám následugjcj událost: Král Romuald gsa od řeckého cjsaře Konstantina II. w Benewentu obležen, poslal wěrného sluhu swého Goswalda k otci swému, králi Longobardů, aby wyžádal od něho pomoci. Wracege se tento, byl lapen od nepřátel, kteřjžto dowěděwsse se, že táhne otec synu na pomoc, přikázali mu pod trestem smrti, aby weliteli swému zrowna naopak oznámil. Na ten konec wedli gsau ho k samým zdem obležené pewnosti. Goswald ale wolal ze wssj sjly: „Radug se, králi, gen se drž pewně, Longobardowé se bljžj tobě ku pomoci!“ Takto wolal, nehroze se smrti, kteráž pak hned ho zachwátila. Gaký to služebnjk, wěrný až k smrti! Šťastný dům, kterýž takowé služebnjky má [1])!

Gak mnoho působj náboženstwj u služebnjka, patrno z následugjcjho přjběhu wěku nasseho. W městě X.... žila gedna panj, s kteraužto žádná služka nemohla obstáti, každých čtrnácte dnj měla ginau; tak že k nj giž žádná nechtěla gjti do služby, poněwadž wůbec známa byla. I přihodilo se, že dostala djwku z wenkowa, kteráž ku podiwenj wssech u nj několik let wydržela. A co gi tam drželo? Ona sama to wyprawowala gedné přjtelkyni, kteráž se tomu dimila, že tak dlauho w té službě trwá. „Gedno gest, milá přjtelkyně, co mne tuto držj, a to gest: Pán Bůh a swaté náboženstwj geho. Když gsem se ubjrala z domu otcowského na službu a s milými rodiči se laučila, byla gsau to poslednj slowa, kteráž mně na srdce kladli, ljbagjce mne: Djtě, nespaufftág se Pána Boha, měg ho wssude na očjch! Toho gsem se posud pewně držela, a to mne drželo w trpěliwosti, w spokogenosti a w ctnosti. Když se mně zastesklo déle tuto slaužiti, a chtěla gsem ginám do služby se odebrati, připadlo mně na mysl, snad gest to wůle Božj, abych právě w těžkých okolnostech těchto slaužila, a takto gsem byla uchráněna od wystupků, w kterýž lehce mladý člowěk ubjhá, když se mu dle wůle daří; snad mám právě tuto swau trpělliwost, stálost, wjru, naděgi a lásku k Bohu oswědčiti; i zůstala gsem. Když doléhalo na mne přjliš těžké břjmě a když gsem počjnala pod njm klesati, tak gsem pohlédla ku křjži, a widauc, gak Božský mág Spasitel stal se pro nás služebnjkem wssech a pro nasse spasenj těžké břjmě křjže nesl, pomyslila gsem sobě: „Gesstě nenj tak mnoho složeno na ramena twá, wezmiž tedy maký tento křjž swůg!“ a tjm gsem se wždy posilnila. Když se mně zdála mzda má býti malau za swědomitau práci mau, magjc Boha na očjch, pomyslila gsem sobě: Wždyť negsi toliko služebnice lidj, ty gsi také služebnice Božj; budeš-li pro Boha a z lásky k Bohu lidem wěrně slaužiti, slaužjš samému Bohu a hogná bude gednau mzda twá w nebesjch. Když pak pokussenj lákalo mne, bych se zpronewěřila, magjc Boha na očjch, wzpomenula gsem si na slowo Páně: „Eyhle, služebnice wěrná, poněwadž gsi wěrná byla nad málem, ustanowjm tě nad mnohým: wegdi w radost

[1]) Veith's hom. Vortr. djl 2. str. 112.

Digitized by Google

Pána twého!“ — To mne drži a sílj a podporuge u wsselikých těžkých okolično-stech žiwota — wjra má. W této chci žiti a setrwati; až pak doslauzjm, chci w nj také umřjti. —

Ducha swého, ó Pane, sesliž wssem hospodákům a čeledjnům, by wssickni gako služebnjci twogi gednjm swazkem wjry a lásky spogeni — tichý, pokogný žiwot w swaté domácnosti wedauce, zde giž blaženosti, tam pak wěčného spasenj okusili.

Co dále setnjka dnessnjho swatého ewangelium činj znamenitého, gest také geho pewná a živá wjra w Krista Pána, gakauž tuto wygewil, tak že sám Božský Wykupitel u podiwenj zwolal: „Nenalezl gsem tak weliké wjry w Jsraeli.“ Owssemk i malomocný progewil živau wjru w Ježjsse, awssak mnohem wětssj setnjk. Onen byl žid, tento ale pohan, z mládj w bludech modlosložebnosti odchowán; malomocný prosil za sebe, setnjk wssak za služebnjka swého; malomocný wěřil sice w Ježjsse, hledal wssak blíže přistaupiti k němu, setnjk ale nežádá ani, aby Pán do přjbytku geho wssel, powažuge ho za Pána, gehožto moc sahá wssude a působj i w nepřjtomnosti geho. Protož pochwálil Pán Ježjš wjru geho. Než ale, co má tak důležitého a znamenitého wjra do sebe, že si na nj Pán tak zakládá a takowau wáhu na ni klade? — O wjra, pewná a živá wjra w něho měla a má až posud welikau wáhu a důležitost. Toliko kde wjru nalezl, měla také slowa geho místo w srdci; tu se ugala a tu přinesla owoce, tu také dossel přjklad geho následowánj: slowem, kde wjru nalezl, tu mohl býti w skutku Spasitelem a přiwoditi dusse k Bohu, k swaté prawdě a k ctnosti — ku spasenj; kde wssak wjry nenalezl — kde w newěře a zatwrzelosti se mu odpor kladl, tu bylo wsse nadarmo. Proto tedy libowal sobě tak we wjře setnjkowě, proto také kladl takowau wáhu na wjru, proto gi pokládal za prwnj wýminku spasenj, řka: „Kdož newěřj w něho (totiž w Syna Božjho), bude odsauzen“ [1]); a posjlage učennjky do wesskerého světa, učit národů, dokládá: „Kdo uwěřj a pokřtj se, bude spasen, a kdo neuwěřj, bude zatracen“ [2]). A w tomž smyslu dj také sw. Pawel: „Bez wjry nelze se Bohu ljbiti“ [3]). — A tak se to má až po dnes. Až po dnes neztratila wjra cenu a důležitost swau. Až po dnes má živá wjra w Krista gakožto Wykupitele světa, Syna Božjho a prawého Boha a w slowo geho, kteréž hlásal, a w skutek, kterýž konal, až po dnes má tato wjra welikau wáhu. Onak zagisté gest prwnj wýminkau a gedinau cestau spasitedlného poznánj wselikě prawdy, kterauž Kristus hlásal; nebok nepřigdeme ku poznánj prawdy Kristowy, leč bychom dřjwe uwěřili. Kdo nechce wěřiti, ten se podobá člowěku, genž před paprssky slunečnjmi zawjrá oči swé; tenk neuzřj zlatého lesku geho. Wjra gest také gediný prostředek k dosaženj ctnosti a sprawedlnosti. Kde nenj wjry, tu owssem nemá ctnost ani pewného základu, aniž podpory; tu nenj ani tak dokonalá ani tak pewná a stálá, by člowěka k prawé a stálé blaženosti mohla přiwesti. Wjra gest také ten gediný swazek, kterýž wjže člowěka ke Kristu a činj ho audem duchownjho těla geho a tudjž aučastna wesskerých milosti, kteréž nám wyzjskal a spasenj, kteréhož nám wydobyl. A proto gest až posud důležitá w životě křesťanském; proto také, když cjrkew přigjmá noworozence za auda

[1]) Jan 3, 18. [2]) Marek 16, 16. [3]) K Žid. 11, 6.

Digitized by Google

do lůna swého, klade mu wjru za prwnj wýminku a táže se ho: Wěřjš-li w Boha, Otce wssemohaucjho, a w Ježjsse Krista, Syna geho?

O, blaze, kdož zachowal gi! Ten má gasné swětlo, kteréž mu swjtj w temnostech žiwota wezdegssjho; ten má pewný sstjt, kterýž ho chránj od wsseliké zkázy a porussenj tohoto swěta. U wjře pewně drže se Krista a geho swaté prawdy, nebude zmjtán gako třtina se klátjcj bludy a pochybnostmi, aniž bude stržen tak lehce w praud neprawostj a neřestj, u wjře stogj pewně a kráčj zmužile po cestě prawdy a ctnosti wždy dál a dále k cjli žádaucjmu.

A protož také wssickni swatj a zbožnj mužowé kladli takowau wáhu na wjru, a gakož gi sami w srdci swém chowali, tak i giné horliwě k wjře wzbuzowali. Slyš, což dj swatý Augustin: „Wesskeřj twogi dobřj skutkowé ať gsau duchownj synowé twogi, wssak mezi těmito budiž tobě wjra prworozeným. Žádné a sebe wětssj bohatstwj, žádnj pokladowé, žádná čest a žádná wěc tohoto swěta nenj tak weliká, gako gest wjra katolická, kteráž hřjssné lidi spaseny činj, slepé oswěcuge, nemocné uzdrawuge, wěřjcj křtj, wěrné osprawedlňuge, kagjcj naprawuge, sprawedliwé utwrzuge, mučennjky korunuge, panny a wdowy i wdané w čisté stydliwosti držj, žáky k řádům připausstj, kněžj poswěcuge a u wěčném dědictwj wssech se swatými umisťuge.“ A ginde dj: „Gestli gsi nepoznal, wěř; neb poznánj gest mzda wjry. Nechtěg pak se snažiti porozuměti, abys uwěřil; nýbrž wěř, abysi porozuměl; poněwadž neuwěřjte-li, nepoznáte“ [1]). Podobně dj sw. Jan Zlatoústý: „Gako třesawé, wěkem sesslé audy holj bezpečně podporowány nemohau klesnauti, podobně i dussi nassi, negistým rozumowánjm semotam zmjtanau, wjra bezpečněgi než wsseliká podpora podpjragjc a mocj swau obnowugjc welmi sjlj, aniž dopausstj, by podwrácena byla“ [2]). „Wjra,“ dj ginde, „wjra katolického náboženstwj gest swětlo dusse, brána žiwota, základ wěčného spasenj, půwod sprawedlnosti, hlawa swatosti, počátek nábožnosti, základ náboženstwj. Tu kdo má, sstasten gest; bjdný, kdo se gj spustil“ [3]). I sw. Bonawentura dokládá: „Wjra gest gako swětlo zprwu stwořeno, nebo ona gest gako toto prwnj djlo we swětě wětssjm, to gest w srdci lidském.“ „Ona,“ dj ginde, „činj ge stálé, poněwadž wsselikau pochybnost zapuzuge, činj ge gasné; poněwadž mnohotwářnau gasnost obgewuge“ [4]).

A protož i ty, křesťane milý, chowey a chraň wjru Kristowu co neydražssj poklad dusse swé. Wjra gest dar a milost Božj. „To gest skutek Božj, že wěřjte,“ dj Božský Wykupitel [5]). Pros tedy každodenně Pána, aby tebe w prawé wjře zachowal; aby, kdyby ti chtěl wssecko odegmauti, alespoň wjru tobě nechal. A když počne někdy wjra twá klésati neb ochabowati, chop se ruky geho a zwoley s mužem we sw. ewangelium: „Wěřjm, Pane, pomoz nedowěře mé“ [6])! Wjra wssak gest také skutek srdce twého a twé wůle. Zachowey tedy srdce swé čisté a prosté wsselikých neprawostj; nebo nic nepodrýwá wjru wjce, než hřjch. Gako ctným gest wjra milá a gest gim útěchau a podporau, rowněž i neprawým gest wjra břemenem, kteréhož wssemožně zbawiti se snažj; gežto bránj pře-

[1]) Fragm. 2. decalog. ad popul. sermo de Verb. apost. Tract. 29. in Joan. [2]) De verbo Apost. n. 6. [3]) Super Matth. 21. et Sermo de fide. [4]) De sublimitate fidei c. 8. 26. [5]) Jan 6, 29. [6]) Mar. 9, 23.

Digitized by Google

wracenosti gegich a klade gim uzdu. Warug se také a pilně se wystřihey wssech neznabohů a bezbožnjků. Oni zagisté owiklagj zprwu tebe, pak uwodj tobě sw. wjru w posměch a lehkost, a konečně učinj tebe podobným sobě — bezbožnjkem; aniž toho budeš pozorowati. Ty gich nenaprawjš, oni wssak pokazj tebe. Nerciž: gsem dosti pewný, nedám se swésti. Mnozj takto prawili a předc porussenj gsau. Bůh nebywá pokaussin. I tu platj slowo swatého Pawla: „Člowěka kacjře (tjm wjce neznaboha) po gednom neb po druhém trestánj (napomenutj) warug se“ [1]).

Což posléz u setnjka swatého ewangelium znamenati slussj, gest hluboká pokora geho. Tu widjme w prawdě: Že čjm lepssj a dokonalegssj gest člowěk, že tjm skromněgssj a ponjženěgssj bywá. Setnjk we sw. ewangelium byl zagisté muž sslechetný a wážný. To spatřiti lze netoliko z péče laskawé, gakauž měl o nemocného služebnjka swého, nýbrž i starssj sami chwálili ho, řkauce: Hodenť gest, abyst mu to učinil. A předc ostýchá se sám přigjti k Jezjssowi, by prosil za služebnjka swého, nýbrž posjlá starssj Židů, pak své přátely co přjmluwčj; poněwadž, gak wzkazuge, má sebe za nehodného, aby k němu přissel. A pak, když wljdnosti a ochotnosti Spasitelowau se osměliw, wyssel mu wstřjc, dj sám pokorně: „Pane, negsem hoden, abys wssel pod střechu mau; ale toliko rci slowem a uzdrawen bude služebnjk můg.“ — Gak zcela ginak gednali farisegowé! Tito pokládali to za snjženj, aby Jezjsse k sobě pozwali; a když k nim wessel, neprokázali mu ani tolik zdwořilosti a wážnosti, gakož se obyčegně wáženým hostům prokazuge. A tak gest prawda, čjm lepssj člowěk, tjm skromněgssj a ponjženěgssj bywá; a naopak, čjm gest horssj a zpozdilegssj, tjm wjce naduty a pyssný bywá. A gak by to mohlo ginak býti!? — Čjm dokonalegssj gest člowěk, tjm wjce se snažil ku poznánj prawdy a sebe samého přigjti, tjm wjce pracowal o ctnost a o sprawedlnost; a čjm wjce se učil a pracowal, tjm lépe zná své wady a poklésky, tjm wjce gest si své nedokonalosti a nedostatečnosti swědom: a proto také gest tjm ponjženěgssj. Naopak ale, což wj o své malichernosti a nedostatečnosti, o swých wadách a nedostatcjch swých ten, genž nikdy nenahlédl w útroby dusse své, aniž se kdy o dokonalé poznánj wěcj pokusil, kterýž toliko powrchně na wsse hledj? Tuť owssem se domnjwá, že dosáhl giž wrchu dokonalosti a w pyssné dostatečnosti nadýmá a wypjná se. — Dále: Čjm člowěk wjce patřj k Bohu, ku wzoru wssj dokonalosti, tjm živěgssj a mocněgssj gest wědomj geho, že gest neužitečný služebnjk Páně. Křjssťanjk wssak, kterýž gedině sebe, a své domnělé přednosti na zřeteli má, gak by mohl tento zraků swých u pokoře a u skrussenosti pozdwihnauti k nebi a k Bohu!? — Posléze pak: čjm lepssj a wýborněgssj gest člowěk, tjm častěgi wzpomjná na Boha, tjm wjce miluge Boha a bratry své a tjm wjce uznáwá dobrodinj Božská a lidská, tjm wděčněgssj gest srdce geho a proto také tjm skrowněgssj a pokorněgssj geho mysl. Naopak, gak by se mohl zhostiti své wysokomyslnosti neprawý, kterýž na Boha ani nemyslj, ani o něho nedbá, a kterýž nemá ani citu lásky a wděčnosti w srdci swém?

Uchowey nás, ó Pane, od wysokomyslnosti. Uč nás znáti nedostatečnost naši,

[1]) k Tit. 3, 10.

Digitized by Google

co bychom byli bez tebe, abychom pokorni srdcem i myslj k prawé dokonalosti dospěli.

Pane, negsem hoden, abys wessel pod střechu mau (do srdce mého), ale toliko rciž slowem a uzdrawena bude dusse má! Tato slowa po setnjku pohanském řjkáme i my křesťané, kdykoliw ku stolu Páně přistupugeme. Co znamenagj slowa tato? Uwaž gen, milý křesťane, kdo gest ten, kterýž k nám w neyswětěgssj swátosti oltářnj přicházj? Gest to Syn Boha žiwého, oblesk sláwy Otce, skrze kteréhož wsse učiněno gest, což učiněno gest: gest mocný panownjk na nebi i na zemi, ředitel dussj nassich, wyswoboditel, prostřednjk a Spasitel náš Kristus Ježjš sám. Kdykoli tedy přistupugjce ke stolu Páně, slowa tato řjkáme, djme s uctiwostj: Ty, o Pane Jesu Kriste, ty králi sláwy, chceš přigjti k nám, bjdným a nuzným lidem? O, negsmeť hodni nawsstjwenj twého! — Uwaž pak dále, milý křesťane, ke komu chce přigjti a u koho chce wzjti přjbytek swůg? On sice nepatřj na zewněgssj sláwu a lesk, on patřj na srdce. Nasse city, nasse myssleni a snaženj a nasse skutky; tyto gsau, na kteréž hledj, tyto se musj ljbiti mu, má-li přjbytek wzjti w nás. Wssak ale my gsme hřjssnjci, wědomi mnoha hřjssných skutků, neprawých myssléneк a přewrácených žádostj; a gesstě gest mnoho giných wěcj, kterýchž ani nepoznáwáme a kteréž poskwrňugj dussi nassi. Protož, kdykoliw ku stolu Páně se bljžjme, dotčenými slowy djme u wědomj swé hřjssnosti a nehodnostj plni srdečné lásky a pokory: O, swatý a welebný Pane Jesu Kriste, negsme hodni přjtomnosti a obcowánj twého, odstup od nás, Pane; neboť gsme hřjssnj lidé! — Uwaž konečně: Gak chce Pán přebýwati u nás? — Osobně a skutečně, celý gako Bůh a člowěk, se wssj swau láskau, wljdnostj a dobrotiwostj, gakauž druhdy mezi námi na zemi přebýwal? A protož wolagjce u stolu Páně: Pane, negsem hoden, abys wssel pod střechu srdce mého, djme: Ty welebný a weliký Synu Otce wěčného, ty se ke mně tak laskawě, přjwětiwě a wljdně snižugeš! O, gak gsme hodni takowéto laskawosti a takowého snjženj, takowéto milosti my bjdnj a nuznj hřjssnjci? Awssak důwěřugjce w neskončenau tuto lásku a dobrotu geho, djme dále: „rciž slowem a uzdrawena bude dusse nasse:“ gakobychom řekli: Ač gsme hřjssnjci, nehodni lásky twé a twé milosti, gakkoliw gsme mnoho zawinili, budiž předc milostiw nám, a rci gen: odpausstěgj se wám hřjchowé wassi, a dusse nasse uzdrawena bude. — Gakkoliwěk gsme mnoho zlého spáchali, což nás welice tjžj, rci gen: že chceš nassjm zpráwcem býti, a což zlého gsme učinili, naprawiti, a dusse nasse uzdrawena bude. — Ach málo, přjliš málo béřeme si Božj slowa twá k srdci, zřjdka kdy dogjmá nás swatá prawda twá, aniž proniká srdce nasse, gak by to mělo býti; wssak rci gen: Efata, t. g. otewři se! a uzdrawena bude dusse nasse. — Ty wjš, gak málo dobrého konáme s celau dussj a gak zřjdka kdy se k tomu s horliwostj oddáwáme; ach, gak málo srdečné lásky, wraucj wděčnosti, tiché ustupnosti a snásseliwosti, čistoty srdce, pokory přebýwá w nás. Předc wssak rci slowem: Přigměte Ducha swatého! a uzdrawena bude dusse nasse. — Toť obnássj slowa, kteráž před sw. přigjmánj řjkáme, wolagjce po setnjkowi s knězem: Pane, negsme hodni atd. Gsau to slowa hluboké pokory a wraucj prosby. Také-li přigme Pán Ježjš pokoru tuto wěřjcjch okem milostiwým? Pochwálil-li gi u setnjka, proč by gi také nepochwálil u nás? A dj-li onomu: Gdi a gak gsi uwěřil, staniž se tobě; dogista dj také nám: Gá přigdu a wezmu přjbytek swůg u wás,

A tak wcházj On, swětlo, žiwot, prostřednjk, spasitel, poswětitel a oblažitel w srdce nasse, w skutečné a oprawdowé obcowánj a spogenj s námi; my pak w tomto spogenj a w tomto swazku docházjme wykaupenj, osprawedlněnj, poswěcenj, gakožto dítky Božj a dědici králowstwj Božjho. — Přigde pak na to wsse, neklademe-li sami překážek geho přjchodu k nám a obcowánj geho s námi, a pakli také u wnitř w srdci wraucně cjtjme, což prawjme, kdykoli k stolu Páně přistupugjce tělo Páně přigjmáme? Neb pauhé obcowánj těla nenj wždy spogeno s obcowánjm ducha. Fariseowé byli často u Pána Ježjsse, a Pán Ježjš býwal u nich a zasedal za stolem gegich; a předc neměli žádného podjlu s njm! —

Dey, ó Pane, kdykoliw k swatému stolu twému přistupugjce wcláme: Pane, negsem hoden, abys wssel pod střechu srdce mého atd. dey, abychom hodně přistupowali, a negen přigjmali swátost twého těla a krwe twé, nýbrž také moci a aučinků gegj aučastni se stali.

Prawjm pak wám, že přigdau mnozj od wýchodu i od západu, a stoliti budau s Abrahamem, s Isákem a Jakubem w králowstwj nebeském; synowé pak králowstwj wywrženi budau do temnostj zewnitřnjch; tamť bude pláč a skřipěnj zubů. Slowy těmito, kteráž dj Ježjš k zástupu za sebau gdaucjmu, porážj blud Židů, kteřjž se domýssleli, že proto a za tau gedinau přjčinau, že od Abrahama pocházegj, králowstwj Messiássowa účastni býti mussegj bez wnitřnj spravedlnosti. A gak se wyplnilo slowo toto Páně? An pohané se wssech končin světa se ku Kristu přihlásili, wjru geho ochotně přigali a přigati gsau do králowstwj geho, králowstwj to prawdy a ctnosti, do swaté cjrkwe, a w nj nabýwagj prawdy, pokoge, blaženosti a žiwota wěčného: dossli židé, synowé králowstwj, kteřjžto prwnj byli powoláni do králowstwj Messiássowa, zaslauženého zawržengj. Gežto w newěře a zatwrzelosti setrwagjce pohrdli Kristem: pohrdl Kristus gimi, a wylaučenj z králowstwj geho nemagj žádného djlu w prawdě a spasenj geho; ano rozptýleni po wesskerém swětě — wedau zbaweni Krista a ewangelium geho bjdný žiwot, an ti, kdož ochotně uwěřili w něho, u něho spasenj a blaženosti docházegj. — A tak se to má až posud. Ne nadarmo dj Kristus Pán: „synowé králowstwj wywrženi budau.“ To platj také o křesťanech. I tito, zpoléhagj-li toliko na swé gméno, aniž se přičiňugj o křesťanský žiwot, gsau-li wjry, ctnosti a wůbec křesťanského žiwota prosti — nebudau mjti djlu s Kristem w spasenj geho. Kristus Pán zagisté odstaupj od srdcj gegich, wzdálj se přjbytků gegich, a oni upadnau posléze w staré pohanstwj: a králowstwj Božj, králowstwj prawdy a spravedlnosti, přestěhuge se k giným národům, kteřjž ewangelium Kristowo ochotně přigmau, w něg uwěřj a dle něho žjti budau. A tak se wyplnj i tuto slowo Páně: Mnozj přigdau od wýchodu i od západu a budau požjwati blaženosti wykaupenj Kristowa, w králowstwj geho w cjrkwi, synowé pak králowstwj, křesťané, wywrženi budau. A w prawdě slowo toto se giž počjná plniti. Za tjm co mezi křesťany w Ewropě wlažnost, netečnost, newěra, bezbožnost a bohaprázdnost wždy wjc a wjce se rozmáhá a Kristus a prawda geho se z mnohých srdcj, přjbytků a dědin stěhuge, přigjmagj modlosluženbnjci w Čjně a w Kochinchině, diwochowé w pustinách afrických a w praleších amerických rádi a ochotně

Digitized by Google

swaté ewangelium Kristowo a docházegj w něm prawdy spasitelné. Kristus Pán a králowstwj geho stěhuge se k nim, a oni poswěceni duchem Kristowým stoliti budau s Petrem, Pawlem a Janem křtitelem; synowé pak králowstwj, křesťané bez křesťanského žiwota, katoljci bez wjry a bez cjrkwe budau wywrženi ze swětla prawdy do temnostj bludu a nowého pohanstwj; z temnostj pak těchto do temnostj neprawostj a neřestj, z těchto pak temnostj do strastj tělesných i duchownjch, a posléze uběhnau w zkázu wěčnau. Tam snad spěcháme, tam chwátáme? — tok konec náš, ke kterémuž pjljme, nenaprawjme-li se. Posud nenj rozhodnuto, kdo z nás stoliti bude w králowstwj nebeském s Abrahamem. Myk gsme sice wssickni powoláni, wssak národ židowský byl též powolán. Kdož wj, kteréž kmeny diwochů budau děditi králowstwj nebeské, an my ge ztratjme. Ach, tak málo gest nám do prawdy swatého náboženstwj Kristowa. Zdaž postačowalo, že Židé byli obřezáni a k národu wywolenému přiwtěleni? A předc se zdá postačowati mnohým křesťanům, gen když pokřtěni gsau! A protož očekáwá podobný osud gako židy i nás. — Wssak co tu činiti, gak ugjti zkázy této? Tu nenj žádného giného prostředku leč upřjmného a celého obrácenj se ke Kristu a swaté wjře geho; a to wssech, sprostých i wznessených, chudých i bohatých, učených i neučených. Tuto počni gedenkaždý sám u sebe, sebe napraw, sebe obnow we wjře a obleč se w Ježjsse Krista. Pak se snaž a přičiň o to, aby i ginj, bližnj a přináležegjcj, tutéž cestu nastaupili. Mluw slowa prawdy, nabjzeg w čas i ne w čas, tresci, pros a žehři a snaž se slowem i skutkem, ty otče a ty matko, u djtek swých, ty hospodáři a hospodyně u swé čeledi, ty předstawený u swých poddaných, ty sausede u swých sausedů; každý pracug a snaž se o to se wssj silau, aby Kristus a wjra geho se rozhogňowala w dědinách, w přjbytcjch a w srdcjch nassich, aby w nich panowal, ge řjdil a zprawowal a swaté geho králowstwj množilo se wždy wjc a wjce mezi námi. —

„Přigď (nám) králowstwj twé!“ woláme k Bohu každodenně. Woleymež tak wssickni s wraucj myslj a s oprawdowým srdcem, a spolu přičiňme se a přispjweymež k tomu každý, seč gest, ze wssj sjly swé. Ty ale, ó Pane, chceš-li nás předc trestati, netresciž nás tjm neywětssjm a neytěžssjm trestem, kterýž kdy člowěka neb národ potkati může: neodgjmey od nás králowstwj swého Syna, geho sw. prawdu a geho milost. Překaž wssecka podnikánj bezbožnjků, podporug swau pomocj wssecky, kteřjž u rozssiřowánj swaté wjry a křesťanského žiwota pracugj, aby králowstwj Božj přisslo k nám a přebýwalo mezi námi a panowalo w nás a my w něm swětla prawdy, milosti, požehnánj a blaženosti a gednau wěčného spasenj dosáhli. Amen.

„Gdi, a gakž gsi uwěřil, staň se tobě,“ dj Pán Ježjš setnjkowi. A slowa tato se wyplnila; nebo, gakž dj konečně sw. ewangelista, uzdrawen gest služebnjk w tu hodinu. Tedy nebyla marná wjra a důwěra, kterauž setnjk w Pána skládal. Pán gi hogně odměnil a gakž byl uwěřil, tak se mu stalo; ba práwě tato wjra geho učinila geg hodna wyslyssenj. Od wjry geho záwisela tehdáž pomoc a spása, od wjry nassj záwisj také až posud spása nasse. Ruka Božj pomáhagjcj a žehnagjcj gest neustále otewřena, a hotowa nám pomoci a přispěti a požehnánj nebes rozléwá se na nás, kdykoliw se i my w synowské důwěře gj cho-

pjme a stáwáme se hodni a způsobni ku přigetj darů gegich. A což by nám prospěla dobrotiwost Božj, kdybychom nepoznáwali potřeby gegj; kdybychom gako zwedené djtky nepozdwihowali důwěrně rukau swých k laskawému dárci, kdybychom neuměli wjry a důwěry w geho moc a milost, a o tuto milost w synowské důwěře neprosili a gistě a bezpečně gj neočekáwali? Gaká by to byla dobročinnost? Nikdy by zagistě nepautala swazkem lásky Twůrce s twory w gedno; nikdy bychom nepoznali swé odwislosti od Boha, aniž bychom wěděli o dobrotiwosti a lásce a milosrdenstwj Otce nebeského, též by se citowé wděčnosti a oddanosti k němu nezýwali w srdci nassem, a my bychom se podobali zwjřatům, kteráž přigjmagj hognost darů z ruky nebeského Twůrce, aniž ho znagjce, aniž mu za to djky wzdáwagjce. Wjra tedy w moc a w lásku Božj, a důwěra w ně tyt magj nám milost Božj zjskati, geho darů nás hodné učiniti. Kdož Wykupitele nemá potřebj, kdož sám sobě dostatečný gest, aniž pozdwihuge ruky swé k němu a nehledá pomoci u něho, tomut w prawdě nemůže Bůh býti Wykupitelem a pomocnjkem, gežto nenj schopen ani způsoben ku přigetj darů geho. Na proti mát pewná wjra a důwěra w něho rukogemstwj gistého wyslyssenj w sobě. Tak to spatřugeme giž w obyčegném žiwotě. Čjm wětssj důwěru w někoho skládáme, tjm mocnějgi to cjtjme, a tjm důwěrněgi se spoléháme, že nesklame naděge nassj; ba máme za to, že by nám ani nemohl odepřjti prosby nassj, kdyby nám gen mohl do dusse nahlédnauti a a spatřiti důwěru nassi. Cjtjmet to, že by se musil pohnauti. A medle což gest srdce Božj méně laskawé? Aneb by snad neměl znáti pewnau důwěru nassi ten, genž zpytuge srdce a ledwj člowěka? či by měl nám odepřjti, zač w důwěře a w pokoře prosjme, gežto ani djtě neprosj na darmo otce swého? — Protož, chceš-li, milý křesťane, se ubezpečiti požehnánjm Božjm a hognostj darů a milosti geho: wěř, wěř tak pewně, tak důwěrně gako setnjk we swatém ewangelium. Dowsemt k takowéto wjře se nepowznese každý, aniž záwisj od pauhé libowůle aneb od chtěnj člowěka. Kdo se může synowsky důwěřowati w Boha, genž se důwěřuge přjliš w sebe samého, anebo má zlé swědomj? — Rownětž i kdož se na swůg statek, na swé důstogenstwj, na swět a na lidi zpoléhá, na nich si wsse zakládá, kdož nemůže rozssjřiti srdce swé a powznésti se k wjře wssemocného a přelaskawého Otce, kterýž swět drži w rukau a zprawuge osudy lidské w lásce a w maudrosti: ten zagistě nemá pewné důwěry w Boha. Kdož wssak může k takowé wjře se wyssinauti, komuž Bůh newychází wstřjc a koho nepodporuge pomocj a milostj swau?

Wyswoboď nás, ó Pane, od wsseliké winy, kteráž důwěru w Tebe potlačuge, sprost nás také wsseliké pýchy a wysokomyslného zpoléhánj se na sebe: bychom pewnau a daufanliwau wjru w Tebe měli a hodni se stali smilowánj twého.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj, wěčný Bože, račiž na mdlobu nassi milostiwě wzhlédnauti, a k ochraně nassj prawici welebnosti swé wztáhnauti. Skrze Pána nasseho Ježjsse Krista. Amen.

Digitized by Google

Neděle čtwrtá po zgewenj Páně.

Ewangelium swatého Matausse 8., w. 23—27.

Za onoho času, když wstupowal Pán Ježjš na lodičku, ssli za njm učennjci geho. A ay, bauře weliká stala se na moři, tak že lodička přikrýwala se wlnami: on pak spal. I přistaupili k němu učennjci geho, a wzbudili ho řkauce: Pane zachowey nás, hyneme. I dj gim Ježjš: Co se bogjte, ó malé wjry? A wstaw přimluwil wětrům a moři: i stalo se utissenj weliké. Lidé pak diwili se řkauce: Kteraký gest tento, že ho i wětrowé i moře poslauchagj?

Wýklad.

Uzdrawiw Pán Ježjš w Kafarnaum služebnjka setnjkowa, a pak oswobodiw zázračným způsobem tchyni Petrowu od zimnice, konal gesstě pod wečjr téhož dne množstwj diwů, uzdrawowal totiž nemocné a wymjtal ďábelstwj w Kafarnaum a w okolj gezera tiberiadského. Ležj pak gezero toto, ginak ǧalilegské neb genezaretské řečené, w Ǧalilei, a gest půl čtwrté mjle dlauhé, a mjli ssiroké, a kolem úrodnými wýssinami owěnčené, k tomu také gest welmi rybnaté, za kteraužto přjčinau, gakož i pro plawbu po Jordánu, kterýž w něg wtéká a opět dále k gihu odtéká, bylo okolj geho četně obýwáno, zwlásstě od plawců a rybářů. Protož také, slyssewsse, že Pán Ježjš tuto messká, shromáždil se brzy weliký zástup lidu okolo něho; což wida Pán, kázal přeplawiti se za moře (to gest na druhý břeh), utjkage marné sláwy lidu dotěrawého, aniž mu chtěge dáti přjčiny ke shluknutj a k pobauřenj. Wstaupil tedy na lodičku (rybařskau) a učennjci geho s njm; gich pak následowalo, gakž dj sw. Marek, wjce lodiček[1]). Poněwadž ale moře toto gest welmi úzké a dlauhé, tudy se stáwá, že když wjtr prudce wane, že wlny takowau prudkostj býwagj zmjtány, že se i menssj lodj rybářské a pramice potopugj. Tak se také dělo Kristu Pánu, ne bez dopusstěnj a wůle geho. Neb bauře weliká se stala na moři, že se lodička přikrýwala wlnami a giž se naplňowala[2]), tak že byli w nebezpečenstwj utonauti[3]). Pán Ježjš wssak unawen za dne neustálau pracj, spal w zadu na lodi na podhlawj[4]), gakž dokládá sw. Jan Zlatoústý, ponořiw se w dobrowolné sice, wssak přirozené spanj, aby bauře wzrostla, a tjm wjce aby zřegma byla moc geho, když gi utissj. Když pak nebezpečenstwj

[1]) Mar. 4, 36. [2]) Mar. 4, 37. [3]) Luk. 8, 23. [4]) Mar. l. c.

Digitized by Google

wjc a wjce wzrůſtalo, newědauce učennjci giné pomoci, přiſtaupili k Pánu Ježiſſi a wzbudili ho, řkauce: Pane, zachowey nás, hyneme! či, gakž dj ſw. Marek: Miſtře, nenj-liž ti nic do toho, že hyneme? Gakoby řjci chtěl: Nemáš žádné péče o nás, ſpěge tak bezpečně a nechage nás tu hynauti? Tjm wſſak progewili, že důwěra gegich, kterauž w něho měli, nebyla geſſtě zcela pewná, gakoby nebyl doſti mocen Božſkau mocj 'ſwau' i we ſpanj ge wyſwoboditi. Pokáral gich tedy Pán, řka: Co ſe bogjte, ó malé wjry; chtěge řjci: Proč ſe děſíte a hrozjte, gako byſte giž měli zahynauti, wědauce předc, že gſem s wámi, gako bych wás nemohl wyſwoboditi a z nebezpečenſtwj tohoto wytrhnauti?! A aby gim dokázal, žel má tu moc, přikázal a pohrozil wětru a řekl moři: Umlkni a upokog ſe[1])! a hle, ſtalo ſe utiſſenj weliké. Utiſſilyk ſe zagiſté k ſlowu geho; nebo, gakž dj ſw. Jaroljm, wſſecky twory tuſſj Twůrce ſwého, a znamenagj, čehož my nepozorugeme. Apoſſtolé pak a lidé, genž ho na oſtatnjch lodjch prowázeli, a kteřjž podobnau bauřj zmjtáni byli w nebezpečenſtwj žiwota, neznagjce geſſtě dokonale Božſkého půwodu a moci Miſtra nebeſkého, diwili ſe, řkauce: „Kterakýgeſt tento, že ho i moře i wětrowé poſlauchagj?“ Gakoby wolali: Nezdá ſe býti pauhým člowěkem, nýbrž geſt wyššſjho pokolenj? aniž pocházj ze země, nýbrž s nebe, že ho i nebeſa i wětrowé i wlny mořſké poſlauchagj gako Pána a přikazatele ſwého!

Rozgjmánj.

Miſtra nebeſkého nalézáme w dneſſnjm ſw. ewangelium na moři tiberiadſkém; ale nenj to moře tiché, w gehožto hladině ſe obrázj zlaté ſlunce nebes neb ſtřjbrný měſjc a gehožto wlnami libj pohrágwagj wětérkowé, nýbrž geſt to moře bauřkliwé, gehožto wlny zkázu hrozj plawjcjm ſe na něm. Sám Božſký Spaſitel s učennjky ſwými zakuſil toho; neb gakž počjná ſwaté ewangelium: „Bauře weliká ſtala ſe na moři, tak že ſe lodička přikrýwala wlnami.“ A medle proč, táže ſe ſluſſně křeſťan, proč dopuſtil Pán bauři tuto, ano i ſám gi způſobil? Swatj otcowé udáwagj toho přjčiny rozličné. Prwnj přjčinu toho udáwá weleučený Oriğenes, ſpiſowatel cjrkewnj, dokládage: že ſkrze tuto bauři chtěl Pán wygewiti moc ſwau a obgewiti ſebe gakož Pána země i nebes[2]). Giná pak přjčina toho byla, že chtěl nebeſký Miſtr cwičiti učennjky ſwé w ſnáſſenj protiwenſtwj ſwěta, gakowáž u hlásánj ſwatého ewangelium ne zřjdka měli utrpěti[3]); aby takto, gakž dokládá ſwatý Jan Zlatoúſtý, překonatele ſwěta wycwičil a připrawil k pokuſſenj a k protiwenſtwjm gim naſtáwagjcjm. Poſléze pak, twrdj ginj, dopuſtil Pán bauři tuto proto, aby učennjci i oſtatnj lid u wjře w něho gakožto we wſſemocného Pána nebe i země upewněni a utwrzeni byli, widauce gak ho i moře i wětrowé poſlauchagj. — A ne bez přjčiny dopauſſtj až poſud Pán

[1]) Mar. 4, 39. [2]) Orig. hom. 6. [3]) Theoſilaktus.

Digitized by Google

na nás bauře žiwota. Žiwot náš zagisté podobá se plawbě; kdežto plugeme z kraginy těchto pozemských ke kraginám wěčnosti. Owssemk na počátku, za dnů mladosti, bywá plawba nasse utěssená; žádná starost, žádná péče, žádná strast ani protiwenstwj gj neznepokoguge; awssak brzy se hrnau nad námi mraky a strhuge se bauře bjdy, nauze, nemoci, protiwenstwj a wlny protiwných osudů zmjtagj s námi a hrozj nám zkázau! A tu se i nám naskytuge otázka: Proč dopaussti Hospodin, Otec nebeský, náš Božský zprawce a kjditel, bauře, strasti a protiwenstwj žiwota na nás? Proč? — tážeš se, milý křesťane? Ohledni se gen wůkol sebe! rozličného druhu nalezneš tu lidi, genž plugj ku břehům wěčnosti. Nalezneš tu hřissnjky pohřjžené w hlubinách neprawosti, spatřjš také chladné křesťany, genž sice hřjchu se warugj, aniž se wssak k wyšssj ctnosti a dokonalosti powznássegj; a posléze nalezneš sprawedliwé a zbožné dusse, Bohu oddané a gemu w lásce slaužicj. A ay wssickni titó bywagj zmjtáni bauřemi žiwota wezdegssjho a ne bez přjčiny dopaussti a sesjlá Bůh bauři protiwenstwj na ně.

Co se zprwu hřjssnjků dotýče, Bůh zagisté dopausstj na ně bauře, aby ge ze hřjssného sna gegich wzbudil, a k naprawenj žiwota přiwodil. — Wyprawuge se o swatém biskupu Amandowi, že, když gednau přes moře plaul, při té přjležitosti námořnjkům mnohé slowo k poučenj a k powzbuzenj wyprawowal, aby ge Kristu zjskal. Ač mnozj z nich byli zpustlých a surowých mrawů, shromáždili se předc na palubě poslauchagice ho, právě tak, gakoby z nich předc něco mělo býti. Pogednau se wssak obgewila mořská ryba nesmjrné welikosti, pozdwihugjc hlawu z wody. W okamžiku wrhli plawci sjk do moře, polapili gi a wytahsse gi na bok lodi, neměli důležitěgssj práce, než gi wykuchati a po kusu péci neb wařiti; načež se dokola posadiwsse, gedli, pili, weselili se a tropili nezpůsobné žerty, zapomenuwsse brzy na swatého Amanda a na geho napomjnánj. Tu wssak počne moře strassně baukiti a radowánky gegich se změnily w strach a w žalost. Brzy se widěli přinuceny wsse, což gen možno, ano i ostatky ulowené ryby do moře wrhnauti; a pracowali se wssj silau, aby gen doplauli ku bljzkému břehu; awssak nadarmo. I obklopili opět swatého Amanda a wrhnuwsse se mu k nohaum, snažně ho prosili, aby se za ně modlil. I modlil se Amandus s nimi, a tak wywázli z patrného nebezpečenstwj. Ačkoliw se w této powěsti nenalézá nic zázračného; neb utissenj bauře stalo se tuto přirozeným způsobem, předce wssak spatřugeme w nj obraz gednánj lidského. Neb pokud na moři žiwota wezdegssjho weslugeme po hladině pokogné, přjznjwým pohánění wětrem, rozpiatými plachtami, a wsse se nám dle přánj daří, slýcháme owssemk, kdy ondy něco o Bohu a o powinnostech a určenj žiwota nasseho; dostane-li pak se nám gakého neočekáwaného sstěstj neb dá-li se nějaký zisk neb rozkoš swěta lehkým způsobem ulowiti, tuk owssem zapomjnáme téměř zcela na Božj slowo a na spasenj swé, oddáwagice se s celau dussj pomjgegjcjm rozkossjm tohoto swěta. Milosrdný wssak Bůh to tak uspořádal, že dlauho w tak nebezpečných snech netrámjme. Protož také sesjlá nenadále bauře, aby nás wzbudil z hřjssného sna, w kterýž gsme ukoneyssili dussi swau. Tu procitugj ti, kteřjž se gesstě zcela w hřjssnost swau neponořili, gdau do sebe, poznáwagj se a obracj se; a tak ge přiwádj bauře žiwota, nemoc, bjda, nauze, opusstěnost, protiwen-

Digitized by Google

ſtwj a t. d. opět na prawau cestu. Tak mnohý prostopáſſnjk uwržen na bolestné lůžko, w bezesných nocech gde do sebe, činj pokánj, a uzdrawen počjná giný žiwot. Tak mnohý marnotratný syn bědau a nauzi dohánĕn wracj se do domu Otce nebeského, kteréhožto se byl spustil. Straſt a protiwenstwj naučily mnohého neznaboha modliti se, a neočekáwaná smrt přátel a přjbuzných přiwedla mnohého blaudjcjho na prawau cestu. W hlubinách moře od weliké ryby pohlcen, naučil se Jonáš Boha poslauchati; w babylonském zagetj naučili se Židé Hospodina, prawého Boha, se pewně držeti, a modlosluzebnosti nenáwidĕti; hlad a nauze přiwedly marnotratného syna, že ssel do sebe a nawrátil se k otci. — Protož dj dobře swatý Řehoř: „An wně tepáni bywáme, gdeme protiwenstwjm a utrpenjm do sebe a přicházjme ku poznánj sebe a hřjssnosti swé“ [1]).

O, gak dobrá a spasitedlná gsau tedy utrpenj, kteráž Bůh sesjlá na nás hřjssné. Bez nich žili by mnozj gen do swĕta, nic nedbagjce na Boha a na swatý geho zákon, aniž památugjce na spasenj swé; což owssemk bylo by neywětssjm nesstĕstjm, kteréž člowĕka potkati může. My se zagistě w porussenosti swé odwracjme mnohem snáze od Boha, než se k němu nawracjme, a w rozkossjch žiwota téměř se ho spaussťjme. Lze-li pak nadjti se, že bychom se samowolně we sstĕstj a blahobytu z klamu swĕtského wymotali a poznawsse neprawost swau k Bohu se upřjmně obrátili? — A gak podiwný gest Bůh w saudech a radách swých! Od něho zagistě nemůže leč dobré pocházeti, a on chce nás toliko dobrodinjmi obohacowati: než my ho donucugeme newděčnostj a zpupnostj swau, aby nám i trpkým způsobem pomáhal a sessílal na nás bauře, protiwenstwj a straſti žiwota, kteréž sice w prwnjm okamženj zdagj se nám býti hroznym nesstĕstjm; w nichžto pak brzy musjme poznati lásku geho, nasse spasenj obmýssljegicj, gelikož gedné to k spasenj slauží nám, což nás má k tomu: bychom do sebe ssli, sebe poznali a naprawili a wůbec ku pokánj powzbuzeni byli. Protož dobře dj swatý Auguſtin: „Gakého dobrodinj prokazuge milosrdenstwj lidem, když i sauženj dobrodinjm gest? Nebot gakož gest dobrý staw dar tĕssjcjho, tak gest i protiwenstwj milost napomjnagjcjho Boha.“ A ginde dj: „Metla oslawuge wnitř i zewnitř. Hřjssnjka nechtjcjho dohánj, newědomého wyučuge, bĕžjcjho ochraňuge, bdj nad churawým, powzbuzuge umdlewagjcjho, pokořuge hrdého, očistuge kagjcjho“ [2]). Když weliký apoſstol Indůw swatý Frantisſek Xawerius we wýchodnj Indii na rybářském břehu swaté ewangelium hlásal, dal po cestách z husta kříže stawĕti. I přihodilo se, že geden pohan tisse kráčel swau cestau, nepomysle na nic, an kříž, okolo něhožto ssel, naň padl, a w rameno ho tak udeřil, že byl poraněn. Šlo to owssem přirozeným způsobem, gežto panugjcj mokrau powĕtrnostj země, kdež kříž stál, se rozbředla, tak že ho wjtr mohl lehce stáceti; přede wssak powažowal Indian tento pád kříže a poranĕnj swé za pokynutj Božj, aby se na wjru Kristowu obrátil; což také uzdrawiw se neprodleně učinil. — A podobným způsobem přiwádj až posud kříž mnohého k obrácenj a naprawenj žiwota [3]). Gistý paustewnjk, gménem Euloğius, nalezl w gedné geskyni weliký poklad. I nechtěl déle zůstati na paussti, nýbrž ssel do hlawnjho města Konstantinopoli, a tamto peněži a obratnostj se wyssinul na wysoký stupeň

[1]) Part. III. adm. 13. [2]) Expos. sup. Psalm. [3]) Veith.

Digitized by Google

důstogenstwj, a wedl swětácký žiwot. — Wssak ale zamotán w spiknutj proti cjsaři Justinianu, nemohl ginak leč rychlým auteckem zachowati sebe. I pobrány gsau mu statky geho, on pak sám chudý nawrátil se zpět do swé staré před lety obýwané pauštky, konal tuhé pokánj a wedl až na konec swatý a přjkladný žiwot [1]).

Protož dobře dj Job: „Blahoslawený člowěk, kterýž trestán bywá od Boha: trestánj tedy Páně nezamjtey; nebot ranj a hogj: tepe, a ruce geho uzdrawugj“ [2]). A podobně pjsse swatý Pawel: „Wsselitká kázeň, když přjtomna gest, nezdá se býti radostná ale smutná: ale potom welmi pokogné (utěssené) owoce sprawedlnosti přinássj těm, kteřjž skrze ni pocwičeni byli“ [3]). Trefně tedy saudj swatý Frantisek salesský, an dj: „Spatřjš-li na zemi hůl, kterauž wrhl Mogjjš před Faraona; gest to had hrozný; pohledneš-li pak na ni w ruce Mogjjssowě, gest to zázračný nástrog, kterýmž ty neywětssj diwy koná. Podobně se to má i s protiwenstwjm. Powažugeš-li gich samých o sobě, gsauť straffná; powažugeš-li gich ale w ruce Božj, gsau milostná a ljbezná.“

Wssak ale gsau mnozj, kteřjž sice Bohu slauzj, geho se drži, než ale negsau tak pewnj a horliwj we wjře a w ctnosti, aby spasenjm swým bezpečni byli. Gestli učennjci na lodičce pro bázliwost swau pokánj zaslauzili, byli zagisté welmi nedokonalj we wjře a w důwěře w Pána. Wždyť gsau měli dosti důkazů geho moci a sláwy; což by neměl Pán býti rownež mocný na wodě gako na zemi? A podobně se to má s námi. W mnohém zármutku a nauzi zakusili gsme giž Božské pomoci geho; gak mile nás ale nowá nehoda překwapuge, bogjme a hrozjme se opět, gakoby přestal býti Bůh mocným a Božská prozřetelnost geho wjce nestačowala pomoci nám. A protož sesjlá Hospodin, Otec nebeský, i na ty, kteřjž sice wěrnj gsau, ne wssak dokonalj, od času k času nowá protiwenstwj, aby horliwosti gegich powzbudil a k wyšssj dokonalosti ge přiwodil. „Kázně Hospodinowy, synu můg, nezamjtey: aniž ustáwey, když od něho trestán bywáš. Nebo Hospodin, kohož miluge, (toho) tresce: a gako otec w synu zalibuge sobě,“ dj dobře mudřec starého zákona [4]). Proto také wedl Pán Ježjš učennjky swé w mnohá nebezpečenstwj, aby ge cwičil w trpěliwosti a w důwěře. S njm zagisté snásseli hlad i žjzeň na paussťjch, i wedro slunečnj, unawenj i pot, sdělugjce s njm wesskerá protiwenstwj, tak že gim mohl wssjm právem říci při poslednj wečeři: „Wy gste, genž gste se mnau w mých pokussenjch setrwali“ [5]). — A podobně odchowáwá i nás, gestli gsme se mu oddali, aby nás z cela k sobě přitáhl a powznesl až k oné wýssi dokonalosti, kterauž žádá od miláčků swých. Dobře tedy dj blahosl. Tomáš kempenský: „Dobřeť nám gest, že časem njwáme nějaké těžkosti a protiwenstwj; neb častokráte člowěka k poznánj srdce swého nazpět přiwáděgj, aby se zde gako w cizině býti poznal a své naděge w žádnau wěc pozemskau nezakládal. Když člowěk dobré wůle kormaucen ueb pokaussen a od zlých myssljenj trápen bywá, tuť nahlížj, kterak wjce Boha potřebuge a spolu poznáwá, že bez něho nic dobrého newymůže . . . A tehdáž také do-

[1]) Herbst's Exempelb. I. díl str. 116. [2]) 5, 17. 18. [3]) K Žid. 12, 11. [4]) Přjsl. 3, 11. 12. [5]) Luk. 22, 28.

Digitized by Google

bře uznáwá, že dokonalého bezpečenſtwj a úplného pokoge na tomto ſwětě býti nemůže“ [1]). — „O, zármutku ſwatý, wolá ſwatý Frantiſſek ſaleſký, ó trápenj požehnané, genž nás dohánjš, abychom hledali pomoci u nebeſkého Utěſſitele. Mezi mnohým a wſſelikým wěru nemalým proſpěchem, gehož trápenj poſkytuge, geſt zagiſtě geden z neywětſſjch i ten, že nás trápenj k Bohu dohánj. W ſſtěſtj zapomjnáme často na Pána, w neſſtěſtj ale nalézáme toliko a pauze u něho potřebného autočiſſtě“ [2]). Cyrus, král perſký, měl dwa ſyny, z nichž geden lepſſj, druhý pak ſlabé ſchopnoſti progewowal. K onomu měl ſe Cyrus wždycky twrdě, an druhého ſi mnoho newſſjmal. I znamenage Chryſippus, přjtel králůw, podiwné toto nakládánj geho se ſyny, gal ſe gednau k němu takto mluwiti: Nemohu pochopiti gednánj twého, pane můg, dobrého ſyna káráš neuſtále, a lehkému wſſe promjgjš! — O můg Chryſippe, odwece král, wěz, že ſyn, kterého netreſci, zůſtane bez dědictwj, ten pak, gehožto kárám, dědicem bude králowſtwj mého [3]).

Swatá Moneğundis nebyla by ſe ſtkwěla takowau ſwatoſtj, kdyby gi byl Pán ſám utrpenjm k ſobě nepřitáhl. Mělatě dwě zpanilé dcery, k gegichžto wycwičenj a okráſſlenj wynaložila wſſecken čas a wſſecku péči a tak na ſebe zapomenauc ſwau a dcer ſwých marniwoſt živila a podporowala. I odňal gj Bůh záhy oba tyto miláčky. Rána tato byla by gi ſkoro o rozum přiwedla. I nežádala ſobě ničeho, než ſmrt, by djtek ſwých následowati mohla. Wſſak po prwnjm hoři wzpamatowala ſe, a lépe ſe uſmyſliwſſi, prawila k ſobě: „Zdaliž gſem nebyla welikým blázen, že gſem Boži prozřetedlnoſti takowé předhůzky činila? Zdaliž gſem newěděla, že mé djtky gſau ſmrtedlné? A ſnad zemřely právě proto, aby i ony i gá, matka gegich, wyſwobozeny byly; ony od zkázy ſwěta, gá pak od zapomenutj na Boha! — Nuže tedy, od této chwjle chci tobě, ó Bože, zcela přináležeti, a ſrdce ſwé nerozdělené tobě věnowati.“ — Gak řekla, tak učinila. Opuſtiwſſi ſwět a marnoſt geho ſlaužila gedině Pánu Bohu [4]).

Poſléze pak i miláčky ſwé, ſwaté a ſprawedliwé, nawſſtěwuge Pán ſauženjm, křjži a protiwenſtwjmi, a to ſice proto, aby zkuſil ctnoſti a wěrnoſti gegich, aby ge w dokonaloſti upewnil, a hogněgſſj odplaty ge hodny učinil. Neb, gakž znamená ſwatý Frantiſſek ſaleſký, přigjmá každý rád utěſſené dary a dobrodinj Božj; a wſſak podobným ſrdcem a tautéž myſlj přigjmati také i protiwenſtwj, geſt ſkutek toliko dokonalé wjry, naděge a lásky; a toliko duſſe, w kterýchž tyto ctnoſti přebýwagj, powažugj každé ſeſlánj a dopuſſtěnj Božj za dobrodinj. Gen takowéto duſſe rozuměgj wýroku ſwatého apoſtola, genž dj: „Nám dáno geſt pro Kriſta negenom, abychom w něho wěřili, nýbrž i také pro něho trpěli“ [5]). Ano gako zlato w ohni ſe zkauſſj, podobně ſe i ctnoſt zkauſſj w protiwenſtwj. „Nádobj hrnčjřſkého zkuſſuge oheň, a lidj ſprawedliwých pokuſſenj zármutku,“ dj Sirach [6]); k čemuž dobře dokládá ſwatý Auguſtin: „Pléwa w peci hoří, zlato ſe čiſtj. Onano ſe obracj w popel, a toto ſe wſſj ſpjny proſtuge. Pecj geſt swět, zlatem gſau ſprawedliwj, ohněm geſt protiwenſtwj, umělcem geſt Bůh. Co tedy chce umělec, činjm; kamž mne umělec poſtawj, ſtogjm a ſnáſſjm. Přikazuge

[1]) De imit. Chr. lib. 1. cap. 12. [2]) Řeč o wzkřiſſenj Lazara. [3]) Macana Wýbor ſtr. 115. [4]) S. Gregor. Turon. de gloria conf. [5]) K Filip. 1. [6]) Sir. 27, 6.

Digitized by Google

mně trpěti, znák ale čistiti" [1]). Tu dogista dokazugeme, že máme pewnau wjru, když se Boha i tehdáž pewně držjme, když se zdá, gakoby nebyl nassjm otcem a neměl péče o nás; tu progewugeme pewnau naděgi, když w Boha i tehdáž pewně důwěřugeme, když se zdá, gako bychom od něho neměli ničeho k očekáwánj, a wssj pomoci geho na wždy byli zbaweni; tu také dokazugeme prawé lásky; gežto na gewo dáwáme, že ne tak dar gako dárce milugeme, a že ho i tehdáž milugeme, když se zdá, gakoby ruku swau zpět od nás wztahowal a nás opausstěl. A práwě také proto stáwáme se tjm wětssj odplaty hodni. Nebo gediné ten, kdož boguge, béře korunu; a čjm wětssj bog, čjm wětssj protiwenstwj, s kterýmiž zápasiti musjme, bychom zůstali Bohu a geho swatému zákonu wěrnj, tjm wětssj odměna dostane se nám. W tom smyslu dj swatý Jakub: „Blahoslawený muž, kterýž snássj pokussenj: nebo když bude zkussen, wezme korunu žiwota, kterauž zasljbil Bůh těm, genž ho milugj" [2]). Dobře dokládá také tuto swatý Cyprian, an dj: „Kdož rád umjrá, dosahuge gen gednoho wjtězstwj; kdož wssak w dodržugjcjch bolestech ležj, s nimi každodenně zápasj a přemoci se nedáwá, činj se každým dnem nowé koruny hodným." A podobně dj swatý Jaroljm: „Čjm wjce na tomto swětě býwáme stjženi pronásledowánjm, chudobau, mocj nepřátel, neb krutými nemocmi: tjm wětssjch odměn dosáhneme po wzkřjssenj w žiwotě budaucjm" [3]).

To wěděli dobře swatj a wywolenj Božj, kteřjžto pokládali utrpenj za důkaz otcowské lásky Božj; a proto i negen protiwenstwj trpěliwě snásseli, nýbrž i po nich taužili a dychtili. „Když na nás Pán weliká protiwenstwj sesjlá, dj swatý Ignácius z Loyoly, gest to znamenj, že s námi něco welikého obmeysslj, a chce, bychom swatj byli. Gde-li ti oprawdu o to, abys welikým swatým byl, prosiž ho, aby tě prowedl skrz weliká utrpenj. Žádné dřewo nemůže tak roznjtiti plamen lásky Božj, gako dřewo křjže." Swatá Teresie řjkáwala: „Nechci křjže a sauženj swá za wssecky poklady tohoto swěta dáti;" proto také bylo gegjm heslem: „Buď trpěti buď umřjti." Bez utrpenj byl gj žiwot nesnesitedlný. Podobně i swatý Bernard tak ochotně a wděčně každý křjžek z ruky Páně přigjmal, že měl způsob řjkati: „O, gak bych byl sstastný, kdybych měl sjlu wssech lidj, abych wssecken křjž celého swěta sám mohl nésti."

Swatá Alžběta byla po smrti swého manžela Ludwjka, landhraběte durinského a hesského, nawsstjwena neytrpčjm utrpenjm. Nebo sotwa že o smrti manžela gegjho zwěděl bratr Ludwjkůw, sswagr gegj, hned se snažil proti wssemu práwu Alžbětu a gegjho gesstě nedospělého syna o gegich landhrabstwj připrawiti, a sám se w panowánj wedraw, gi hned z knjžecjho hradu wypudil, wssech statků zbawil, a nad to gesstě za marnotratnici a mrhačku zemských důchodů wydáwal; aniž gj chtěl popřjti obydlj we wlastnjm sspitále, kterýž dala wystawěti. I musilať newinná s ofiřelými djtkami swými gako něgaka sprostá žebračka we swé wlastnj zemi almužnau se žiwiti a často pod ssjrým nebem přenoclehowati; nebo každý se obáwal gegjho protiwnjka. Tisse a bez reptánj snássela swatá Alžběta těžký tento osud swůg, aniž byla malomyslná; alebrž plésala, gakož mnozj ginj swatj mučennjci u prostřed těch utrpenj, powažugjc gich za znamenj lásky milostiwého Boha [4]). Když gistá osoba, kteráž u welikém utrpenj a w strasti postawena byla, swatému

[1]) Expos. sup. Psalm. [2]) Jakob 1, 12. [3]) In epist. ad Cypr. [4]) Macana Wýbor str. 113.

Digitized by Google

Frantiſſku ſalesſkému ſi ſwau ſtraſt ztěžowala úpěnliwě ſice a wſſak oddaně, dal gj ſwatý tento následugicj utěſſitedlné ponaučenj: „Hle, mé dítě! ty gſi newěſta ukřižowaného, ne wſſak oſlaweného Ježiſſe; protož záležj ſwatebnj ozdoba twá ne ze zlatých řetězů, prſtenů, nýbrž z křjžů, hřebů a trnj, a krmě o twé ſwatbě gſau: žluč, ocet a hyſop. Tam ale na hoře ozdobj nás rubjny, ſmaragdy a diamanty, a předložj nám čiſté wjno, manu a ſtrdj.“ O ſwatém Frantiſſku ſalesſkém pjſſe Jan Petr Kamus takto: „Čjm wjce obtjžnoſtj muſil zakauſſeti, tjm byl pokogněgſſj, podoben palmě, kteráž tjm hlubſſj razj kořeny, čjm wjce wjtr na ni dorážj. Tento druhý Samſon hledal med z úſt lwowých a w bogi nalezl pokog. Podoben třem mládencům w peci ohniwé nabyl roſy z plamene, růžj z trnj, perel w moři a ſladkoſti z neytrpſſj trpkoſti; bauře wedly ho do přjſtawu a u nepřátel ſwých doſſel ſpáſy“ [1]). — Karel V., maudrý to král francauzſký, dal gednau poſtawiti dwa ſtoly před mladého králewiče, aby wyſkaumal ſmýſſlenj geho; na geden położil žezlo a korunu, a na druhý pak meč a železnau lebku. Na to ſe ho tázal, co by ſi z obau přál za dar. I nerozmyſſlel ſe dlauho mladý králewič, a ſáhl po meči a lebce. A když ſe ho otec tázal na přjčinu toho; ukázal od ſtolu, kdež meč a lebka ležely, na onen s korunau a se žezlem řka: „Těmito ſe přicházj k oněm!“ — Owſſemk bog wede k wjtězſtwj a protiwenſtwj ke koruně nebeſké. Chceš-li ſi zjſkati korunu wěčné ſláwy, neſnjš ſe neſnázj a utrpenj pozemſkého boge obáwati.

Netaž ſe tedy, ó milý křeſtane, co mně naſtáwá? čeho ſe mohu nadjti w budaucnoſti? Owſſem ſtogj gako rauſſkau zahalená budaucnoſt před tebau, a newidjš ani na pjd před ſebe; wſſak tolik předc wjš a napřed můžeš určiti: že bauře, ſtraſti, bjda, protiwenſtwj a pronáſledowánj ſe dřjwe neb pozděgi ſhrnau i nad hlawau twogj a pokalj plawbu žiwota twého. Wſſak netřeš a neděš ſe přjliš budaucnoſti. Nechť potká tě cokoli; negſau to bauře, kteréž by tě ſnad náhodau zachwátily; gſau to ſeſjlánj a dopauſſtěnj Božj k twému naprawenj, powzbuzenj a zkuſſenj: gſau to zkauſſky od Boha ſeſlané, gimiž ty gako zlato w peci ohniwé máš zkauſſjn býti. Gedno tedy geſt, což giſtě od budaucnoſti očekáwati můžeš, milý křeſtane, — zkauſſky totiž k twému očiſſtěnj a zdokonalenj. Welké to ſlowo. Kýž by ſi ge każdý k ſrdci wzal! Ach, co wſſecko ſi přege člowěk, co očekáwá a čeho ſe hrozj w budaucnoſti? — Marná to přánj, marná ſnění, marné očekáwánj a ſtrachowánj! Nežigeme w nebi, žigeme na zemi — a pokud tuto žigeme, muſjme okauſſeti, čehož wſſickni okauſſeli — baurj žiwota a ſice baurj, kteréž pocházegj od Otce maudrého a laſkawého, genž we wſſem, což na nás dopauſſtj a ſeſjlá, toliko naſſi ſpáſu, naſſe očiſſtěnj, obnowenj a zdokonalenj obmyſſlj. Co Pán na tebe dopauſſtj, milý křeſtane, toho ſe přjliš neſtrachug; ale toho ſe hroz a ſtrachug, což ſi člowěk ſám půſobj hřiſſným a překráceným žiwotem ſwým. —

Każdý člowěk tedy hned méně hned wjce muſj okauſſeti baurj žiwota pozemſkého. A když tyto w ſkutku naſtanau, když ſe černé mráky neſſtěſtj ſhluknau nad hlawami naſſimi, když wětrowé protiwenſtwj počnau zmjtati lodičkau naſſj, a wlny ſauženj, ſtraſti a zkázy počnau přikrywati

[1]) Geiſt des h. Franz v. Sales, ſtr. 101, djl 2.

Digitized by Google

gi, tuť bljzká geſt otázka: co činiti, gak ſobě má počjnati křeſťan w takowýchto dobách protiwenſtwj? Přede wſſjm gdi każdý do ſebe a zpytug ſe pilně a taž ſe, zdaliž nezpůſobil aneb nezawinil ſám hřjſſnými a neprawým gednánjm ſwým tuto bauki. Nebo tok prawda giſtá: „Kdož wjtr rozſjwá, že wichr žjti bude“ [1]). Shledáš-li pak, milý křeſťane, že gſi ty ſám přjčinau ſtraſtj a protiwenſtwj ſwých nerozumným či neprawým gednánjm; nuže gdi a učiň tak, gakž to činj ti, genž na moři plugj. Wrhagjť wſſe, což těžkého geſt, a což by lodj obtěžowati mohlo, do moře, aby ſe nemohla tak lehce potopiti. Gdi tedy i ty, wywrhni i ty ze ſebe, wywrhni ze ſrdce ſwého wſſelikú hřjch a neprawoſt, kterauž to Zalmiſta Páně nazýwá těžkým břemenem, a kteráž obtěžuge duſſi twau. Čiň pokánj! — Aneb gak obſtogjš, když zewnitř zmjtán baukj protiwenſtwj i u wnitř wědomjm winy ztjžen budeš? — Ach utoneš, zahyneš! — Snad právě proto dopuſtil a ſeſlal Pán tuto bauki na tebe, abyſi odwrhl břemeno toto od ſebe. — Nuže tedy, gak ſe můžeš lépe zachowati a od ſebe odwrátiti zkázu hrozjcj, než když ſproſtiw ſe břemena hřjchu, ſebe očiſtjš a wyplniw, což Bůh zameyſſlj, odwrátjš od ſebe dalſſj treſt metly Božj?! A byť by ſe i toho tobě nedoſtalo a Bůh neſſetřil tebe a ty byſi muſel weſſkerau hrůzu bauke tebe ſtihagjcj ſnáſſeti, požiwage u wnitř pokoge ſwědomj ſnáze gi překonagjš, než když ke wſſj ſtraſti, bjdě ſwé geſſtě předhůžky a wýčjtky ſwědomj okauſſeti muſjš.

Dále pak, když bauke protiwenſtwj zuřj, netrať myſli, nýbrž hleď trpělivě ſnáſſeti wſſecko, což Bůh na tebe ſeſjlá. „Trpělivoſti zagiſté wám potřebj geſt, abyſte wůli Božj činjce, doſáhli zaſljbenj,“ dj ſwatý Pawel [2]). A w prawdě, nebo i Spaſitel náš řekl: „W trpělivoſti ſwé wládnauti budete duſſemi ſwými“ [3]). — A chtěl byſi ſnad w netrpělivoſti láti Bohu ſwému neb nařjkati na oſud ſwůg? Co s tjm wyzjſkáš? Zdaliž ſi ulehčjš či ſnad učinjš ſobě břjmě křjže a protiwenſtwj tjm těžſſj a neſneſitedlněgſſj? Zawinil-li gſi ſám, což trpjš, ſluſſno, abyš to trpělivě ſnáſſel gako zaſlaužený treſt a pokáránj ſprawedlywého Boha, gehožto ſwatoſti a ſprawedlnoſti tichým a trpělivým ſnáſſenjm máš zadoſt učiniti. Zwoley tu raděgi s bratry Joſefowými: „Sprawedliwě trpjm, neb gſem zhřeſſil.“ Slyš, což dj ſwatý Iſidor: „Nerepteg, nezlořeč, aniž rci: proč mám ſnáſſeti zlé? Rciž raděgi: zhřeſſil gſem a metly mé negſau tak weliké gako hřjchowé mogi“ [4]). A neprowinil-li gſi ſe, tjm tiſſſj a trpělivěgſſj můžeš býti, wěda, že křjž tento přicházj od Otce maudrého a laſkawého, kterýž zagiſté neſkládá na ramena twá wjce než můžeš ſnéſti, a i w tom, což na tebe kládá, hledá toliko proſpěchu a ſpaſenj twého. „Zdali nenj lépe, dj ſwatý Auguſtin, že tě bičuge a tebe přigjmá, než aby tě ſſetřil a pak opuſtil“ [5])? Trpělivoſtj zagiſté ulehčjš a uſnadnjš ſobě břjmě ſtraſtj. „Podiwná geſt to wěc trpělivoſt, dj ſwatý Jan Zlatoúſtý, ona ſtawj ducha takřka w tichý přjſtaw a proſluge ho od wětrů protiwných a od wln baukliwých“ [6]). „Geſtliže křjž rád neſeš, dj blahoſlawený Tomáš kempenſký, on ponese tebe, i přiwede tě ke konci žádaucjmu, kdež bude konec wſſemu utrpenj, ačkoli toho w tomto žiwotě očekáwati nelze. Neſeš-li ge ale nerad, břemena ſobě

[1]) Oſeáš 8, 7. [2]) K Žid. 10, 36. [3]) Luk. 21, 19. [4]) Sw. Iſidor I. 1. soliloquia. [5]) Tr. 7. in Joan. [6]) Hom. 83. in Joan. c. 13.

Digitized by Google

přidáwáš, i sám sobě dotěžugeš a předce ge snásseti musjš“ [1]). A co gesstě k uwáženj gest: trpěliwost gediné dodáwá utrpenjm twým, milý křesťane, ceny a činj tě hodna hogné odměny; netrpěliwost ale zbawj tě wssj zásluhy a mzdy nebeské. Nebo „budeme-li aučastnjci utrpenj Kristowých, budeme i aučastni geho utěssenj,“ dj swatý Pawel [2]); k čemuž krásně dokládá swatý Leo papež, řka: „Gisté a bezpečné gest očekáwánj zasljbené blaženosti tam, kdež aučastenstwj gest utrpenj Páně“ [3]). A protož dj swatý Auguštin: „Chceš-li snésti protiwenstwj a nesnáze, pomni na mzdu: neb i dělnjk by umdléwal na winici, kdyby nehleděl na to, co wezme. Popatřjš-li wssak na to, což obdržjš, bude ti wsse snadné, což snássjš a utrpjš, aniž to budeš mjti za hodno, bysi tolik za to obdržel. Podiwjš se, že tolik mzdy dáwá Pán za takowau práci“ [4]). Podobně řečnj i swatý Jan Zlatoústý: „Kdož budaucjch wěcj očekáwá, daufage nebeskau mzdu a mage oči swé tamto obrácené, necjtj bžjmě přjtomnýchstrastj“ [5]).

Toho uwažugjce wssickni swatj snásseli trpěliwě a tisse protiwenstwj žiwota. Takto snássel giž Job ztrátu djtek, gměnj, ano i zdrawj u weliké trpěliwosti, řka: „Hospodin dal, Hospodin wzal: gakž se Hospodinu zljbilo, tak se stalo: buď gméno Hospodinowo požehnáno. — Brali-li gsme z ruky Hospodinowy dobrých wěcj, zlých proč bychom nepřigjmali“ [6])?

Mezi ctnostmi swatého Wincencia paulanského stkwj se zwlásstě trpěliwost geho. Bolawé nohy geho tak se zhorssily, že nemoha sebau ani hnauti, ani ginak sobě odpočinauti, ty neytrpěj bolesti musel snásseti. Zatjm pak při wssech těchto bolestech nebylo při něm wideti ani slzičky, nebylo slyssseti ani wzdechnutj ani gakého stýskánj: twář i oko geho zůstaly gasné, řeč přjwětiwá gako gindy. Trpěliwost geho dosáhla při něm té sjly, že se mu zagisté nezawděčil nikdo, gežto ho litowal. Kdosi wida ho tak obtjženého, zawzdechl srdečně: O, gak obtjžné musegj wám býti bolesti tyto! — Co pak myslite, dj mu tisse muž Božj, wyk nezýwáte obtjžným, což Bůh učiniti a ustanowiti ráčil, aby bjdný křjssnjk, gako gsem gá, poněkud trpěl? Či snad neslussj, aby winný trpěl? Aneb nemůže s námi činiti Bůh, což se mu ljbj [7])?

S podobnau trpěliwostj gednala zbožná cjsařowna řecká Irene. Když od Nicefora, gednoho z poddaných, byla swržena s trůnu, prawila: Děkugi Bohu, že mne nehodného sirotka na trůn křisse pozdwihl; že pak na mne toto snjženj dopustil, přičjtám gediné křjchům swým; we wssem ale budiž gméno Páně pochwáleno [8])!

Swatý Frantissek salesský, genž z lásky k Bohu a k bližnjmu wolil chudým býti, měl způsob říkati: Gá gsem w chudobě swé zcela spokogen a dobře gest mi býti chudým; nebo bohatstwj bez počtu lidj k zahynutj přiwedlo. Negednau se stalo, že si domownj zprávce geho stýskal, že se peněz nedostáwá na potřeby domácj. A proto si snad mnohau auzkostliwau starost činjte? byla obyčegná odpowěd geho? tak nemagjce ničeho, tjm podobněgssj budeme Pánu a mistru swému, Kristu Ježjssi, kterýž neměl, kde by hlawy swé naklonil [9]).

Wssak ale, snássege trpěliwě protiwenstwj swá, milý křesťane, hleď také sobě, seč

[1]) De imit. Chr. lib. 2. c. 12. [2]) I. k Kor. 1, 7. [3]) Sermo 9. de moder. [4]) In conc. 2. de psal. 36. [5]) S. Chryst. l. 6. de verb. Ap. [6]) Job 1, 21. [7]) Macana Wýbor str. 343. [8]) Veith's hom. Vorträge 2. djl, str. 136. [9]) Macana Wýbor str. 34.

Digitized by Google

gſi, pomáhati; wſſak dobře znameney, ak ſe to děge ſluſſnym a dowolenym způſobem. „Člowěče, přičiň ſe a gá tobě budu napomocen,“ dj ſtaré přiſlowj, a má prawdu. Neb ne na darmo obdrželi gſme ſjly tělesné i duchownj od laſkawého Twůrce. Chcel zagiſté, bychom gich užjwali a užjwánjm gich ſe cwičili a zdokonalowali. A práwě proto dopauſſtj nezkjdka Bůh bauře na nás, abychom ſe ſnažili a přičinili pomoci ſobě. Wſſak gak řečeno, muſj ſe to býti prawym a dowolenym způſobem; nebo hřjchem a neprawoſtj ſobě nikdy žádný oprawdu nepomohl, aneb krátkau a okamžitau pomoc ſobě zgednaw, do wětſſjho a horſſjho zlého ſe uwrhl; gežto ſe ſproſtil časného zlého, wrhl ſe do zkázy wěčné. Prawý křeſtan tedy raděgi trpj, než aby ſi nedowolenym způſobem pomáhal, wěda, že lépe geſt, bezprávj ſnáſſeti než páchati; že lepſſj geſt chudoba poctiwá, než bohatſtwj neprawé a že ſproſtota w neauhonnoſti geſt wyššſj, než důſtogenſtwj hřjchem doſažené. Poněwadž ale wſſelike přičinénj lidſké zhuſta nepoſtačuge, čiň, milý křeſtane, w bauři žiwota, což činili we ſw. ewangelium učennjci Páně, když na wzdor wſſelikého přičinénj gegich počaly wlny lodičku přikrywati. Přiſtupnež tehdáž w důwěře k Pánu a k němu ſe utjkagjce wolegme s učennjky daufanliwě: Zachowey nás, Pane, hyneme! — Geſtik mocen a může pomoci, kdež žádná pomoc lidſká nepoſtačuge; geſtik laſkaw a dobrotiw a neoſlyſſj wolánj naſſe. Wždyť nás ſám k tomu wyzywá ſkrze úſta Žalmiſty Páně, kkaucjho: „Slož wſſelikau péči ſwau na Pána a on tě bude živiti a nedá na wěky ſprawedliwému ſwému zmjtánu býti wlnami bauře.“ A opět ginde wolá k nám: „Wzýwey mne w den ſauženj a wytrhnu tebe, a ty mne budeš ſlawiti“ [1]). A w ſkutku, gako wolánj ſw. apoſſtolů nebylo nadarmo a Pán uſlyſſew ge, utiſſil bauři, geſtik hotow i poſud přiſpěti nám ku pomoci, kdykoliw w bauřjch žiwota k němu důwěrně o pomoc woláme. Podobnau radau geſt nám ſw. Alfons z Liguori, an pjſſe: „Widauce, kterak gſme ze wſſech ſtran ſklčeni a čeho ſe chopiti newědauce, ó pak ſe muſjme obrátiti k Bohu, genž nás gediné potěſſiti může; proto řekl král Joſafat we ſwém ſauženj k Pánu: „Gežto newjme, co bychom měli činiti, pozůſtáwá nám toliko, abychom obrátili oči ſwé k tobě“ [2]). Tak ſi počjnal Dawid w trápenj ſwém; k Bohu wzaw autočiſſtě ſwé, docházel potěchy. „K Hoſpodinu, když gſem ſauženi bywal, wolal gſem“ [3]). Třeba tedy utéci ſe k Bohu a proſiti ho a tak dlauho proſiti, až nás wyſlyſſj. „Gako oči ſluženjků (obráceny gſau) k rukaum pánů gegich: tak oči naſſe k Hoſpodinu Bohu naſſemu, až by ſe ſmilowal nad námi“ [4]).

Za geduoho gara počal ſnjh a led ſilnymi prſſkami a teplym wětrem tak rychle táti, že ſkoro wſſude welike powodně powſtaly. Wſſecky potoky a řeky wzroſtly a půſobily w okolj náramné ſſkody. Na břehu gedné řeky ſtála chalaupka, w kteréž přebywal chudý rybák s manželkau ſwau a se ſwymi djtkami. Woda počala giž pod wečer každau minutau růſti, wſſak rybák, kterýž giž byl mnohau powodeň bez úrazu přeſtal, nedbal mnoho na to a bezpečně uložil ſe s djtkami ſwymi na lůžko. Gedwa že hodinu ſpal, wzbudj ho manželka lomjc rukama a wolagjc: „Po nás geſt weta! w okamžiku odplawj woda chatrč naſſi a led rozdrtj gi!“ — Na to wyſkočj rybák a wida nebezpečj wolá: „Dobrý Bože,

[1]) Žalm 49, 15. [2]) II. Par. 20, 12. [3]) Žalm 119, 1. [4]) Sermo 2. n. 18.

Digitized by Google

ſmilug ſe nad námi. Ty gediné můžeš nám pomoci! — Domek ſtál giž we wodě, aniž bylo ſe kam utéci — a wſſelikė wolánj o pomoc bylo při zwuku a gekotu wln marné. I wzbudil djtky ſwé a weſſkeřj padli na kolena ſwá, aby tu, kde wſſecka pomoc lidſká marná byla, od Boha pomoci ſobě wyprosili! — Nagednau ſe ſtane ráno, až ſe celý domek otřáſl, kus zdi ſe probořilo, a ſkrze djrut bylo widěti člun, genž tuto přiſtál. Rychle chopil ſe ho rybář a s druhau rukau pogal ženu a djtky; wložiw ge na lodku, popadl weſlo a brzy připlaul ku břehu, kdež právě unožſtwj lidj ſe nacházelo. Wſſickni ſe diwili, ſpatřiwſſe člun s rodinau rybářowau, ana bez aurazu zachowána geſt. „Odkud gſi wzal ten člun, ty ſám nemáš žádného tak welikého?“ tázali ſe ho geden po druhém. I wyprawowal gim rybář, což ſe bylo přihodilo. „Ay, gaká to ſſaſtná náhoda! prawili někteřj, woda ho někde wzala a připrawila ho k tobě!“ — Rybář ale ſklonil kolena ſwá, pozdwihl očj k nebi, řka: „Tobě, kteřýž weſſkerau náhodu řjdiš, tobě, Otče nebeſký, mám děkowati wyſwobozenj ſwé, tobě chci děkowati za ně, pokud žiw budu“ [1])! — Budiž s námi, ó Pane, w baukjch žiwota wezdegſſjho, bychom nezahynuli.

Pán Jeżiš wſtaupil na lodičku a ſſli za njm učennjci geho. Lodička tato, kteráž Krista a učennjky geho neſe po moři tiberiadſkém, geſt také krásný obraz cjrkwe bogugjcj zde na zemi, w kterézto křeſtané, shromážděni okolo Krista, konagj plawbu ſwau po moři žiwota wezdegſſjho. Gegj ſtěžen; gakž dokládá ſw. Ambrož, geſt křjž, na němž Jeżiš Kriſtus byl powýſſen, na gegj palubě ſedj Bůh Otec co hlawnj weſlář a gegj plachty zprawuge a řjdj Duch ſwatý, kterýž gi wſſelikými praudy času k bezpečnému cjli wede. Nebo we tichém přjſtawu ſtogj lodička Kriſtowa, cjrkew. Plugek po moři a moře tato geſt ſwět; ano u přirownánj k welikoſti moře tohoto nazýwá ſe lodičkau; neb malá byla z počátku cjrkew toliko a několik wěrných, gež z lásky k němu wſſe opuſtili a geho následowali, tik twořili na počátku cjrkew, a byť bychom gi mohli nynj nazýwati lodj a to welikau lodj, předc geſt wždy malý počet těch, gežto w nj nalézáme, u přirownánj množſtwj těch, kteřjž geſſtě trwagj wně mimo ni, zmjtáni gſauce wlnami tohoto ſwěta. Přes tiſjc milionů lidj obýwá zemi naſſi, pokudž nám známo geſt, a z tohoto tiſjce milionů geſt gich toliko půl třetjho ſta milionů, kteřjž w lodičce Kriſtowě gſau a křeſtany ſe nazýwagj; a k tomu gak mnoho geſt gich, kteřjž gen dle gména gſau křeſtané! Gak mnozj opuſtili lodičku prawé cjrkwe Kriſtowy a motagj ſe na člunkách, kteréž ſi ſami zhotowili, po moři žiwota tohoto! Gak mnozj ſe držj toliko prkna neb trámu a nechagj ſe lehkowážně koljbati wlnami!

Wſſak i bauře, kterauž byla zmjtána lodička Kriſtowa, geſt obraz protiwenſtwj a nátiſků, gakých cjrkew powždy zakauſſela. Ano, tok geſt oſud gegj na moři ſwěta tohoto. Málo kdy plawe při libém wánj tichých wětérků garnjch a w gaſném leſku nepokaleného nebe po pokogné hladině mořſké. Cjrkew na zemi geſt bogugjcj, tak byla od počátku a bude až na konec ſwěta. Swatá půda gegj geſt máčena ſlzami a krwj mučennjků a přes koſti a mrtwoly tiſjcera tiſjců wěrných wyznawačů a hlaſatelů ſwých weſſla w tento ſwět. W krutém

[1]) Schmid's hiſt. Katechiſm. I. djl, ſtr. 68.

Digitized by Google

bogi proti lsti a klamu, nenáwisti a zlobě, pronásledowána ohněm i mečem, rozsjřila se po zemi a kamkoli požehnánj wykaupenj přinesla, nalezla wssude odpor i nátisk. Uwažug tu, milý křesťane, giž cesty Wykupitelowy od geslj betlemských až ku křjži na Golgotě. Pomni na osudy geho aposstolů, že wssickni mimo gediného Jana násilnau smrtj sessli se swěta. Popatř, gak zuřiwě Židé a pak pohané po tři sta let od Neróna cjsaře až do Deokleciána pronásledowali cjrkew Božj se wssj silau, mocj a ukrutnostj. Počjtey oběti newinných bezčjslné, kteřjž buď mečem neb ohněm, neb ljtau zwěřj roztrháni neb ginými ukrutnými mukami w Palestině, w Africe, w Italii, w Gallii a skoro po wssech končinách tehdegssjho známého swěta sjžáni a ohawně wražděni byli, že hrůza gest si na to pomysliti. Předstaw pak sobě, gak mnohá nebezpečj, gakých utrpenj, gakých obětj stálo a stogj až posud obrácenj diwokých národů na wjru Kristowu. — A předce co gsau wssecka tato nebezpečenstwj, tyto boge, tyto krwawé oběti a přirownánj wnitřnjch protiwenstwj a pronásledowánj, duchownjch bogů, kterézto cjrkew přestála až na doby tyto. Giž od počátku až na tyto časy musela zápasiti s bludaři a sektaři wsselikými, kteřjž bludy swými netoliko prawdu Kristowu russili a zpotwořowali, nýbrž i se lstj a úskokem, podwodem, násilim a mocj proti cjrkwi brogili, usilugjce gi wywrátiti. A což gest i toto wsse proti nápalům, autokům, pokussenjm, úskokům, utrhánjm a tisjceru ginych tagných a zgewných úkladů, kterýmižto synowé tohoto swěta a nepřátelé křjže Kristowa, newěřjcj a neznabohowé, powždy, zwlásstě pak za nassich časů, na wěrné cjtele Kristowy dorážegj a ge wjry a wssj ctnosti zlobau dábelskau zbawiti usilugj. Tyť gsau bauře, kteréž zmjtagj lodičkau Kristowau na moři tohoto swěta a hrozj gi w hlubiny zkázy pohřjžiti. Tyť gsau straſſné wlny, kteréž na ni se wssech stran se walj a hrozj gi přikrýti. Tiť gsau zuřiwj wětrowé, kteřjž se nechtěgj nikdy utisstiti, kteřjž, když tuto wybankili, opět ginde poznowu zuřiti počjnagj a gichž cjrkew ugiti nemůže, aniž wěrnj wyznawači gegj. Wždyť to Kristus Pán sám předpowěděl: „Kdyby gste byli ze swěta tohoto, dj on, owssemť milowal by wás swět, ale proto že negste z tohoto swěta, proto wás nenáwidj. — Wen ze sskol wyženau wás a přicházj hodina, že každý, kdož wás zabige, domnjwati se bude, že by tjm Bohu slaužil. Nepřissel gsem pokog (zewnitřnj) přinésti wám, ale meč (k bogi proti zlému a autokům neprawých)“ [1]). A podobně dj sw. Pawel, an pjsse: „Wssickni, kteřjž w Kristu nábožně žjti chtěgj, protiwenstwj tohoto swěta snásseti budau“ [2])!

A proč, tážeš se, milý křesťane, proč dopaussti Pán takowá protiwenstwj, takowé bauře na swau cjrkew? Obstogj-li pak w baurjch těchto a nezanikne?

Bylo to okolo roku Páně 163. Sotwa že utichla gedna krutá bauře: giž opět nastáwalo cjrkwi nowé a hroznějssj pronásledowánj. Krwežižnitwý pohanský Řjm hrozj křesťanům na wsse strany konečnau záhubau. Zkázonosný mrak shrnuge se právě nad Smyrnau, městem w malé Asii, kteréž se giž záhy powažowalo za střediſſtě křesťanů neyhorliwějssjch. Katané přede wssjm sljdj po biskupu města tohoto, po wážném Polykarpu. Wěrné pak owečky, widauce we swatém kmetu tomto sslechetné srdce, odkudž se zbožný žiwot w celý sbor gegich

[1]) Jan 15, 19. 16, 2.; Mat. 10, 34. [2]) Tim. 3, 12.

Digitized by Google

rozléwal a magjce na paměti, že tehdáž rodina neywjce trpj, když pečliwého pastýře ztratj, doléhagj úpěnliwými prosbami na swatého biskupa, by k zachowánj swému a k podpoře gegich wen z města wyssel a ukryt pobyl, až by se bauře zase přehnala. Ne že by se hrozil smrti pro Krista, gemuž po celý wěk swůg wěrně slaužil, ale aby snažnému přánj stádce swého wyhowěl, ubjrá se žehnage a k stálosti wyzýwage milé swé, wážný stařec dewadesátiletý pryč z města na wenkow. Krescencius, nerozdjlný geho druh a mladičký učennjk, zůstal při něm sám gediný. Nastal wečer. Libý chládek se rozhostil po wedru dennjm nad kraginau, slunce zacházelo za hory, paprslky posjlagjc na zemi a ssumiwý wětýrek pohráwal haluzjm stromů, kteréž na způsob lesjka stály okolo samotného obydlj, útočisstě Polykarpowa. Tau dobau wyssel Polykarp, chtěge zřjti a welebiti moc Páně we zpanilé přjrodě. I popossed nedaleko, uzřj tu Krescencia, an pod stromem sedě s hlawau o ruce opřenau z hluboka si wzdychá a hořce slzj. „Co gest ti, synu můg, proč pláčeš?“ táže se ho welebný kmet. Pozdwihna hlawy swé, dj Krescencius usedawě: Gak bych neměl plakati a hořekowati, mage na očjch cjrkew Kristowu. Hle mraky a bauře se shlukly nad nj a hrozj gj we zniku giž záhubau. Mnoho wěrných giž odpadlo, mnozj gen chladně se k nj magj a mnozj si gj nic newážjce, tupj gi a w posměch uwozugj, takto dokazugjce, že gsau i srdcem dalecj ode Pána. Toť naplňuge mé srdce žalem, to oči mé slzami zawlažuge přetrpkými. Tak bědowal Krescencius. Načež dj Polykarp s utěssenym úsměchem: „Synu milý, králowstwj nebeské — cjrkew swatá — podobá se stromu, kterýž sstěpář wypěstil. Potagmo wložil nepatrné gadýrko w zemi, a odessel odtud. Gádro se skljčilo a stromek wzegde. Tu ale wzroste bodláčj a trnj okolo něho a hrozj ge udusiti; ale ono ge wjce chránj, chowá wlažnost okolo něho, a strom roste u prostřed nich, wjc a wjce pne se bugaře nad ně a posléze wadne a usýchá trnj a bodláčj, nebo stjn stromu toho ge udusil. Když pak se strom we wýssi powznesl, přissly bauře a wáli wětrowé okolo něho a potřásali gjm walně; on ale tjm hlauběgi pausstěl kořeny swé do země a gimi se o skálu opjrage stogj pewněgi než prwé a wynássj wzhůru k nebesům wětwe swé. — A když swé wýssky giž dosáhl a stjn swůg rozkládal daleko ssiroko wůkol: tuť opět wzniká trnj a bodláčj pod njm. A wssak toho si newssjmá, ale pne se pokogně a wážně až k oblakům — strom Božj!“ Takť promluwil biskup welebný a pomlčel. Po chwjli pak prawici swau podáwage Krescenciowi, dj: „Co gest ti, když na wrchol geho pohljžjš, co gest ti po tom křowj a bodláčj, gež se tám dole u podnožj geho plazj? Co zmohau bauře a wětrowé proti němu, an stogj pewný co skála a na skále kořenj.“ Tu se wztýčil Krescencius a twář geho se wygasnila. Wěkem sklumený pak se ubjrá ssedý stařec dále, a z obličege geho stkwj se radost a pewná naděge. — A podobně i ty, wěrný křesťane, když widjš, gak i za nassich dnů cjrkew Kristowa bauřemi zmjtána gest, gak — což neybolestněgssjho gest, — wlastnj synowé gegj, bezbožnj a newěřjcj na ni, na matku swau, dorážegj, gi tupj, hanj a pronásledugj, a kdyby možná bylo, wyhladili by gi z oboru swěta; když toto widjš, nermuť se přjliš, aniž se bog, gakoby snad zkázu wzjti měla. Bauře tyto gj wjce prospjwagj, než sskodj. Neprawj a falessnj křesťané, kteřjž toliko gméno katoljků měli, tiť owssem odpadnau gako uschlé listj, když

Digitized by Google

wjtr stromem zatřese, a wssak gaká sškoda gich, gežto giž dáwno byli cjrkwi duchem odcizeni; naopak ale mnozj procitnau ze sna netečnosti, w kterýž se ponořili za času pokoge; wlažnj se stanau horliwými a wěrnj pewnými a wraucjmi, a krásněgssj, zpanilegssj a pewněgssj stogj tu cjrkew Božj we wjtězstwj swém. Nebo, gakž dj sw. Justin mučennjk: „Protiwenstwj cjrkew nezahubj; ale sesilj; gežto což na winicjch řezba, to w cjrkwi protiwenstwj působj, totiž sesilenj a rozmnoženj“[1]). Wždyť byla wždycky krew mučennjků semenem křesťanů. Ano, gak dokládá swatý Hilarius, biskup a učitel cjrkwe: „Cjrkew má do sebe tu wlastnost, že wjtězj, když raněna bywá; že se utwrzuge w prawdě, když se křiwě z chyby obwiňuge; že pewně stogj, když bywá opusštěna; pronásledowána-li, zkwitá; potlačowána-li, roste; opowržena-li, prospjwá; a ustanowuge se, když překonanau se býti widj“[2]). Tak se to potwrzowalo skrze wssecka stoletj, a tak to bude do skonánj wěku. Tohoto uwažuge, zwolal swatý Cyprian plésage w Bohu swém: „O, gakť blažená cjrkew nasse, kteraužto sláwa zaslibenj Božjho korunuge, kterauž w nassich dobách krew mučennická ogasňuge! Zprwu bělela se křesťanským dobroděgstwjm co lilium: nynj pak se leskne krwj mučennickau co sarlat. Ni liliowých, ni růžowých kwětů cjrkwi se nedostáwá . . . W táboru nebeském mák gako mjr, takž i wálka swoge kwitj, gjmžto přjčinau sláwy bogownjk Kristůw owěnčen bywá“[3]). Nebog se tedy, milý křesťane, že snad cjrkew Kristowa baukem swěta wywrácena bude. Nikoli; Pán gi na skále wzdělal, ani brany pekelné gi nepřemohau. „W bauku nacházj se cjrkew, wolá tu dobře sw. Jan Zlatoústý, awssak nepadá; wlny na ni se walj, ale we wlnách se nepotápj; sjpy na ni se sypau, awssak gi neporáženj; nástroge k zkjcenj s mnohých stran se přičiňugj, ale wěž stogj pewně.“ — Předstaw si množstwj ukrutnjků, zuřiwých králů, naostřených mečů, zubů sselem, smrtj hrozjcjch, ohniwých pecj, žhawých panwj, trhacjch háků, a wssech mučicjch nástrogů pohotowě. Celý swůg taul wyprázdnil ďábel, wssak cjrkwe w neymenssjm neranil. Brány pekelné nepřemohau gj. Gak welicj a mocnj proti nj bogowali a žádný neswjtězil. Ano protiwnjci w umlknutj a w zapomenutj swrženi gsau, cjrkew pak den ode dne w moci a sláwě se zmáhá“[4]). Zdá se sice často, gakoby Kristus spal a zůstawil gi baukem strassným gj zmitagjcjm; awssak když nebezpečj neywjce hrozj, gi zahubiti, tuť powstáwá — welj a stáwá se utissenj welké. Aneb kdy se wzdálil Pán pomocj swau od cjrkwe? Kdy w kterém; sebe delssjm a krutěgssjm bogi gest přemožena? „Ano,“ dokládá opět swatý Jan Zlatoústý, „dokud gesstě maličká byla, nikterakž gj ublíženo býti nemohlo: a nynj, kdežto až k nebesům dospěla, myslil bys, že možno gi přemoci? Za času, když gedenácte bylo apossstolů, žádný ge nemohl překonati; naopak několik lidj zagalo celý swět. A nynj, kdež země i moře, wssechen obor swěta, wssechny obytné kraginy, wssechna města, wssechny končiny země oswjceny gsau náboženstwjm, nynj myslíš, že by cjrkew mohla býti porussena? Wssak nikoli. Nebok Kristus propowěděl: Brány pekelné nepřemohau gj. Lehčegi může nebe wywráceno býti a země pominauti, než aby cjrkew zhaubného cos trpěla“[5]). A protož se gi pewně drž w baukjch života wezdegssjho, w nj

[1]) Hom. Pentecost. [2]) Lib. 7. de Trinit. [3]) Ep. 8. [4]) Hom. Fest. Pentecost. [5]) Ibidem.

Digitized by Google

gſa s Kriſtem nezahyneš, ſſlaſtně přepluges moře časnosti, a dopluges k břehům wěčnosti.

„Jeżiš pak ſpal.“ Wětrowé bauřj, moře hučj, wlny gečj a se wſſech ſtran hrozj nebezpečenſtwj lodičce — učennjci se děſj — Jeżiš ale ſpj, ſladce ſpj. Staw ſe člowěkem geſt nám we wſſem podoben kromě hřjchu, a gako člowěk celý den pracowaw, pod wečer odpočjwá, an Božſtwj geho bdj[1]). A proč ſpj Pán Jeżiš? Což newj o nebezpečenſtwj, gaké hrozj učennjkům a lidu w lodjch ho prowázegjcjnu? Negde mu zkáza gegich k ſrdci? — Onť to wj, a zagiſté na ně nezapomjná; a wſſak i tuto chce nám býti učitelem. Jeżiš ſpj zagiſté, aby nám ukázal blaženoſt a pokog dobrého ſwědomj. Nic nekalilo a neruſſilo pokog ſwědomj Kriſtowa; onť mohl ſe bezpečně tázati nepřátel ſwých: „Kdo z was může mne treſtati z hřjchu?“ We wſſem plnil wůli Otce nebeſkého, a konage ſkutek wykaupenj pracowal neunawně na ſpaſenj lidſtwa. Nebylo žádného, koho by ſwau winau byl zarmautil, neb pohorſſil; ano mnoho gich bylo, kteréž w poblauzenj naprawil, w newědomoſti poučil, w zármutku potěſſil, a kterýmž w bjdě a ſtraſti pomáhal; ba právě tento den pracowal od rána až do wečera, uče zástupy, a uzdrawuge nemocné, očiſtuge malomocné; nynj pak, když ſe noc bljžj, unawen hledá pokoge. Sladké wědomj wyplněné powinnoſti a wykonaných četných dobrých ſkutků naplňuge ſrdce geho, citem blahým a wlévá w duſſi geho líbý pokog, a tak odpočjwá ſladce u proſtřed bauře mořſké; neb podhlawj geho geſt dobré ſwědomj. Tak ſpj i newiňátka, když hřmj, a ſe blýſká a okna ſe třeſau a wſſe ſe hrozj a děſj; tak kráčj zbožné duſſe we dne w noci bez ſtrachu a bez bázně puſtinami a bdj u mrtwých a ſtogj u proſtřed hrobů zeſnulých, aniž ſe hrozj; tak odpočjwagj i ſprawedlniwj až poſud u wſſech bauřj a proměn tohoto ſwěta bez ſtrachu a hrůzy.

O, ſwědomj dobré a čiſté geſt ten neyleppſſj podhlawnjk a neyljbezněgſſj a neyſpaſitelněgſſj odpočinutj ducha geſt pokogné a bezpečné ſwědomj, gak tw. ſwatý Bernard řka: „Nág geſt ſwědomj ſprawedlniwého, kteréhož neruſſj léče hryzagjcj, aniž wina hlodagjcj“[2]). Podobně dj ſwatý Auguſtin: „Nižádný chudý nemá pokogjku ſwém, a wſſak bohat w ſwědomj, pohrdeyž ſebau ſamým: bohatý w ſwědomj ſpj zagiſté bezpečněgi na zemi než boháč w ſſarlatu“[3]). Nebo dokládá ſwatý Ambrož: „Gediná útěcha w ſtraſti a hořkoſti poſtawenýmu geſt býti prázdnu winy, bychom co snáſſjme protiwného, nemuſeli pokládati za treſt winy“[4]).

O, blažen, kdož takowé dobré a pokogné ſwědomj má; blažen, kohož wina a wědomj winy nesauží; blažen, kdož může utěſſeně zpět popatřiti na uplynulé dny žiwota ſwého a pokognau myſlj čjtati wykonané ſkutky ſwé: tenť odpočjwá utěſſeně u wſſelikých proměnách a baurjch tohoto ſwěta. W radoſtných dobách geſt radoſt geho dwognásobná, on toliko wlaſtně požjwá gich; a w ſtraſtných dobách netřeſe ſe, aniž nezauſá ſobě; neb on má rág w ſrdci, kterýž mu žádná nehoda času pokaliti nemůže. Takowého wnitřnjho pokoge ſwědomj požjwage w plné mjře ſwatý Jan Zlatoúſtý, pſal w těch neykrutſſjch protiwenſtwjch a

[1]) Orig. hom. 6. [2]) Sermo in Feſto oo. Sanctor. 3. super Salve regina. [3]) Dom. 8. ser. 1. de temp. [4]) De Interpellat. lib. 1. c. 4.

Digitized by Google

pronásledowánjch, gežto musel od bezbožné cjsařowny Eudorie snášeti, přjtelí swému Ciriakowi takto: „Když gsem měl od cjsařowny Eudorie z města wyhnán býti, nic gsem si to k srdci nebral, toliko gsem toto sám u sebe řekl: Chce-li mne cjsařowna wyhnati, nechť wyžene. Hospodinowať geť i plnosť země[1]). Chce-li mne řezati, nechť řeže; Isaiáš totéž trpěl[2]). Chce-li mne wrci do muže, nechť uwrhne: rozpomenu se na Jonášse. Chce-li mne hoditi do ohně: totéž trpěli tři mládenci. Chce-li mne předhoditi diwoké zwěři, wzpomenu si na Daniele do gámy lwowé hozeného. Chce-li mne kamenowati, budu mjti prwomučenjka sw. Štěpána za společnjka. Chce-li mne hlawu stjti, ať setne; budu mjti společnjka sw. Jana křtitele. Chce-li mně wzjti statek můg, ať wezme; nahý gsem wyšel ze žiwota matky swé, nahý odtud odegdu[3]).

Když mnozj předpowjedowali Alfonsowi, králi aragonskému, že mimo obyčeg ginych králů bez komonstwa chodj; odpowěděl gim: že newinu swau má za průwodčjho[4]). W podobném smyslu prawil i mučennjk Božj, sw. Tiburcius, pohanskému saudci Fabiánowi, kterýž geg nutil, aby se bud Krista odřekl, neb ty neykrutssj muky podstaupil, řka: „Nepatrné geť každé trápenj, kdež průwodčj geť swědomj dobré[5]).

Nagpak gak bjdný, gak nessťastný geť člowěk nemagjcj dobrého swědomj; gehožto wědomj wina stjhá a saužj předhůžkami a wýčitkami ustawičnými. Geho netěssj žádná radosť, žádná rozkoš; nebo swědomj nepokogné kažj mu se; ukonejssj-li se, probudj se kředy, kdyžťe toho neymenssj-

děge, a hlas geho geť tjm hrozněgssj a strastněgssj, čjm déle spalo; přigde-li pak na něg dokonce něgaká bauře, a počne-li zmjtati lodičkau osudu geho, tu zbawen gťe wssj útěchy a posily, tratj wesskerau mysl, a zaufá. „Nenj muk wětssjch a trápenj těžssjho, dj dobře swatý Isidor, nad wlastnj gednoho každého swědomj. Swědomj člowěka winného mučj ho wždycky, trápj a hryze. Mysl člowěka hřjssného nebywá nikdá w bezpečnosti. Mysl a swědomj zlého člowěka bodá ho wlastnjmi swými ostny, mučj ho, hryze a wždycky zjrá[6]). A podobně dj swatý Augustin: „Mezi wesskerým sauženjm dusse lidské nenj žádného wětssjho než swědomj zlých činů[7]). Neb gak dobře dokládá swatý Ambrož, žádná bolest nenj wětssj, než ta, kteráž ostrým hřjchu dussi ranj: nenj těžssjho břemena, než břemena hřjchu a tjže neprawosti. Tak zagisté sklučuge dussi, a shrbuge až k zemi, že se ani pozdwihnauti nemůže[8]).

Chceš-li tedy dle přjkladu Mistra nebeského tisse a w pokogi odpočjwati w bankách žiwota wezdegssjho; hleď za podhlawj mjti dobré swědomj. „Měg dobré swědomj, dj blahosl. Tomáš Kempenský, a wždy potěssenj utjti budeš. Dobré swědomj dowede welmi mnoho snášeti, a geť welmi weselé uprostřed protiwenstwj; an swědomj zlé wždycky we strachu a w nepokogi trwá. Libě odpočineš, nebude-li twé srdce tobě mnoho wyčjtati[9]). A tážeš-li se, gak si zgednáš swědomj dobré? Slyš krátkau a dobrau radu: Powažug hlasu swého swědomj wždy za hlas Božj, dbey na ně gako na hlas Božj, poslauchey ho we wssem gako hlasu Bo-

[1]) Žalm 23, 1. [2]) Wyprawuge powěsť, že Isaiáš od nepraweho krále Manassesa za živa pilou rozpůlen byl. [3]) Job 1, 21. [4]) Anton. Panorm. lib. 2. de rebus gest. Alphonsi. [5]) Mucana Wýbor str. 332. [6]) Kniha utěss. Rozmluwy s člow. [7]) In Psal. 45. [8]) Epist. 18. [9]) De imit. Christi lib. 2. c. 6.

Digitized by Google

žího; a negedney nikdy proti němu; we wssem ale měg na mysli, co psal swatý Pawel: „Sláwa nasse tato gest swědectwj swědomj nasseho“[1]). — Ježíš spj, aby nám také okázal moc pewné důwěry w prozřetelnosť Božj. Gaké to diwadlo: Hle baukliwé moře a na něm we wetchém lodičce tisse a pokogně spjcj Ježíš! — Tok prawý obraz toho, genž obklopen nebezpečenstwjm se wssech stran, má dosti sjly a zmužilosti, oko swé na Boha upřjti a takto mysl, pokog a utěssenosť ducha zachowati. Owssemť, že člowěk dle ducha gest wznesseněgssj nad wsselikau přjrodu; ale s tělem swým patřj ku přjrodě a podlehá gj, gest gj podroben? Neboť dýchá gegj wzduch, žige gegim chlebem, pige gegj wodu, záwisj od gegiho swětla, tepla a desstě. A když mu ale přjroda odepře chléb swůg, když powstane w hrůze swé proti němu, a w baukách nesnázj, bjdy, nebezpečenstwj s njm zmjtá — ach tu stogj slabý, newěda, co má počjti? Člowěk bez wjry owssem hrozj se a tratj mysl; wěřjcj ale stogj pewně w důwěře w toho, kterýž gest Pánem wssech žiwlů, a ač gest sám o sobě slabý člowěk, nenj on sám; on zagisté odpočjwá w tom, genž dj wlně: „až potud a ne dále!“ Uprostřed bauřj žiwota odpočjwá tisse, gako odpočjwá djtě w lůně pečliwé matky, ak hřmj, ak se blýská, ak bauře sebe wjce zmjtagj lodičkau žiwota geho, dj on wždy s důwěrnostj:

Kdož ochrany Neywyššjho
W skrýssjch geho užjwá,
Ten w stjnu wssemohaucjho
Bezpečně odpočjwá.

Wssak máš-li pak, křesťane milý, takowauto pewnau důwěru? Aneb snad i ty zasluhuješ pokárány gako učennjci we sw. ewangelium? —

„Co se bogjte, ó malé wjry?“ Těmito slowy pokáral Pán Ježíš učennjky swé, když ho wzbudili. A uwažujeme-li bljže gednánj a počjnánj gegich, shledáme, že sprawedliwé bylo toto pokáránj. Julius César, mocný to wůdce a panownjk řjmský, přewážel se gednau přes řeku. I stala se nagednau bauře. Což wida lodnjk, na gehožto lodičce byl César, strachem celý zbledl. Načež mu dj César: „Césara přewážjš a bogjš se?“ Gestliže tento přjwozný, ač neprawě, musel pokáránj toto slyssjeti, čjmž wjce toho zaslauženi učennjci, kteřjž měli Syna Božjho na lodičce swé. Tak často widěli Pána diwy činiti, widěli, gak ho wssickni tworowé poslauchagj; widěli, gak k gehо slowu malomocenstwj se čistj, nemocnj se uzdrawugj, a přede, když gim nebezpečj na moři hrozj, ač Pán gest s nimi, gsau celj poděssteni, a plnj zaufanliwosti wolagj: „Zachowey nás Pane, hyneme!“ prawě gakoby nebyl rownež tak mocný na moři gako na suché zemi. Owssemť nepozbyli gesstě zcela wjru w něho a w geho moc; nebo že se k němu utjkali a o pomoc ho wzywali, prawě tjm dali na gewo, že posud w něho se důwěřugj; a wssak že sobě při tom tak bázliwě, ano zaufanliwě počjnali, že od gediné přjtomnosti geho pomoci bezpečné neočekáwali, což gest to než patrný důkaz, že malá byla wjra gegich? A kdyby i dnes Pán Ježíš k nám sestaupil a mezi námi obcowal, ó gak často by musil nás kárati, gako pokáral swé učennjky, a musel by wolati nám: „Co se bogjte, ó malé wjry?“ Wždyť to nečinjme ginak. Pokud se nám dle wůle daří, pokud w pokogi a w utěssenosti plyne žiwot náš, máme důwěru w Pána; gedwa ale že mraky se shrnau nad hlawami nassimi a bauře pro-

[1]) 2 II. Kor. 1, 12.

Digitized by Google

tiwenſtwj počnau zmjtati lodičkau žiwota naſſeho: tu gako wſſj důwěry prázdni hořekugeme a nařkáme ſobě, plni zaufanliwoſti, gako bychom titéž nebyli aneb gakoby Bůh tuto přeſtal býti Bohem naſſjm. Nawſſtěwuge-li nás nemocj, wzdycháme úpěnliwě, gakoby ten, kterýž nám po celý čas zdrawj zachowal, nemohl i tuto nás zachowati. Dotjrá-li na nás nauze a bjda, ſtrachugeme ſe a hořekugeme, gakoby ruka toho, kterýž nás tak dlauho žiwil, byla nagednau zkrácena. Potkáwá-li nás gaká zlá nehoda neb děge-li ſe nám nějaký auraz, tu nařkáme a lomjme rukama, gakoby ten, kterýž nás ranil, nebyl s to, aby nás také uléčil. A předce bdj tentýž Otec nebeſký nad námi, kterýž nás za dnů gaſných chránil, tatéž mocná a laſkawá ruka geho wede, řjdj a zprawuge oſud náš w dobách ſtraſtných, rowněž gako za dnů ſtěſtj a pokoge. A protož ſprawedliwě a ſluſſně mohlo by ſe i nám řjci: „Co ſe bogjte, ó malé wjry?“

Co ſe bogjš, ó malé wjry, milý křeſťane, když na bolestné lůžko uwržen, nemocj ſkljčen w bezeſných nocech aupjš! Což nenj mocen Pán tě pozdrawiti a ten, kterýž tě ranil, opět tě uléčiti. Hle, pozdrawil Joba, od paty až k hlawě raněného a wředěy ohyzdnými oſutého; uzdrawil Ezechiáſſe na ſmrtedlné poſteli ležjcjho a k ſmrti ſe chyſtagjcjho; a kolik nemocných nezhogil Pán ſám tu, kdež žádná pomoc lidſká nepoſtačowala: a tebe pozdrawiti neſtačila by mocná ruka geho? —

Co ſe bogjš, ó malé wjry, ty chudobný bratře neb opuſſtěná ſeſtro křeſťanſká, když ſe bjda a nauze počjná u tebe ozýwati, a ty wſſj pomoci zbawen, newjš kam ſe obrátiti, čeho ſe chopiti? Ten, kterýž po 40 let krmil a napágel iſraelſký lid na pauſſti, kterýž po dwakráte přes 4000 lidj několika chleby a rybičkami naſytil; ten, kterýž žiwj ptactwo nebeſké a odjwá tak zpanile kwjtj polnj; ten by nebyl s to, aby tě zachowal anebo ten by měl zapomenauti na tebe?

Co ſe bogjš, ó malé wjry, když od wſſech opuſſtěn a od nepřátel a protiwnjků se wſſech ſtran ſaužen a pronáſledowán býwáš? Neſtogjš tu ſám; Bůh geſt s tebau: a když Pán s námi, kdož proti nám? Ten, kterýž zachránil lid iſraelſký proti Faraonowi a wogſkům geho, kterýž chránil Dawida proti Saulowi; ten, kterýž zachowal newinnau Suſanu před zlobau křiwých ſaudců; ten, kterýž wytrhl ſwatého Pawla z wražedlných rukau četných nepřátel geho: ten nebude moci chrániti tebe proti ankladěm a lſti twých nepřátel?

Proč ſe bogjte, ó malé wjry? W Pána daufeyte; w geho moc a w geho lásku pewně ſe důwěřugte a wizte, že žádný, kdož ſe w něho důwěřowal, nebyl zahanben. „Bůh náš, autočiſſtě (naſſe) a ſjla: zpomocnjk w zármutcjch, kteréž poſtihly nás přjliš. Protož nebudeme ſe báti, když ſe baořiti bude země a přeneſſeny budau hory w proſtřed moře. (Bylby i) gečely a zakalily ſe wody gegich: zbaořily ſe wody ſilau geho . . . zbaořili ſe národowé a naklonila ſe králowſtwj: (a) wydal Hoſpodin hlas ſwůg a pohnula ſe země. Hoſpodin mocnoſti s námi: obrance náš Bůh Jakubůw“ [1]).

Překráſně dj tuto ſwatý Wincenc paulanſký: „Zwláſſtě we welikě nauzi máme ukázati, že w prawdě w Boha ſe důwěřugeme. Wěru wěřte mně: Wjce wyřjdj tři dělnjci w gednom dni, když při tom Bůh pomáhá, než by gich ginak deſet wyřjdilo. On wſſak wždy napomáhá, kdykoliw nás

[1]) Žalm 45, 2—5. 7. 8.

Digitized by Google

zbawj lidſkých proſtředků, a nás donucuge wěci konati, kteréž naſſe ſjły přeſahugj. Podobně dj trefně ſwatý Frantiſſek ſaleſký: „Bůh ſám béře na ſe péči o toho, genž weſſkerá ſwá myſſlenj naň obracj, naň ſe podjrá a u wěrnoſti gemu ſlauži. Čjm wětſj geſt geho důwěra, tjm patrněgi chránj ho Bůh, an mu we wſſech nebezpečenſtwjch ku pomoci přiſpjwá, gežto neſkončenau láſkau milnge duſſe, kteréž w něho důwěřugj.“

Neobmezená a ſynowſká důwěra, kterauž ſwatý Ignác, zakladatel towaryſſtwa Ježjſſowa, w Boha ſkládal, podporowala ho mocně we wſſech protiwenſtwjch žiwota, tak že ſe ničeho neobáwal i tehdáž, když mu hrozilo patrné nebezpečenſtwj. Když byl gednau na moři, ſtala ſe ſtraſſná bauře. Giž byl ſtěžen lodi rozdrcen, a wſſickni, kteřjž na lodi byli, křičeli, bědowali, očekáwagjce w každém okamžiku ſmrti giſté. Gediné ſwatý Ignác byl pokogný a bez bázně. A podpora důwěry geho byla ſlowa pjſma ſwatého, kteráž měl neuſtále na očjch: „Větrowé a moře ho poſlauchagj. Žádná bauře nepowſtáwá bez geho wůle, a když káže, nemohau wſſecky bauře ſwěta ani gediného člowěka pohltiti. Bůh geſt panownjk můg, wece on; chce-li, abych utonul we wlnách, budiž; mile rád ſwoljm we wůli geho a důwěřugi ſe w dobrotu geho.“

Swatý Karel borromegſký ſkládal we wſſech přjhodách ſwau důwěrn w Boha a bral k němu w modlitbách ſwé útočiſſtě. W přjpadnoſtech, kdež ſe zdálo, že geſt po wſſem weta, zdwognáſobil ſwau wraucnoſt w modlitbě, a nedal ſe w důwěře ſwé w ničem mýliti; a proto žehnal Pán wſſeliká podnikánj geho. A w ſtutku důwěrau ſwau w Boha wykonal ku podiwenj wſſech wěci, kteréž ſe wſſem nemožné býti zdály. Když ſe gednau ſnažil giſtého ſſlechtice pohnauti, aby we wſſech přjhodách žiwota důwěřowal w Boha, kterýž ſwých nikdy neopauſſtj, genž w něho daufagj: wyprawowal mu, co ſe mu krátce před tjm bylo přihodilo, řka: „Nedáwno přiſſel můg domácj zprávce ke mně, a ſtěžowal ſi welice, že nemá žádných peněz, aniž wj, gak by potřebná wydánj zaprawil. I proſil mne ſnažně, abych ſe obmezil w almužnách a w dobrých ſkutcjch, ginak že bych na mizinu přiſſel. I nedjm mu na to ničehož, než aby w Boha ſe důwěřowal, ten že mu giſtě ku pomoci přigde. Tato ſlowa ho wſſak neſpokogila a mrzut odeſſel ode mne. Zatjm neminuly ani dwě hodiny, obdržel gſem uzel pſanj, mezi nimižto gedno bylo ze Španiel ge znamenitau ſměnkau. Bez prodlenj powolán na to zprávce ſwého, a doručjm gemu ſměnku tuto, řka: „Tu widjte, člověče malé wjry! wezměte tuto ſumu a poznejte předc, že nás Pán neopuſtil.“ K tomu pak doložil: „Přjchod ſměnky této byl mně zagiſté přepodiwný wýgew Božſké prozřetedlnoſti; neb ačkoliw tiſjc těchto tolarů mně wſſjm právem náleželo, měl gſem k nim teprw po dwau měſjcjch právo.“ — Měgnež tedy welikau důwěrn w Boha owſſem ne opowážlíwau ale ſynowſkau, we wſſem naudře po křeſťanſku ſpořádanau.

Když ſwatý Jan z Křiže byl w Granadě, w městě ſpanielſkém, přeworem, oznámil mu gednau zprávce kláſſtera, že by nebylo ničeho k gjdlu na druhý den. Do zeytkegſſta, dj Jan, mát Pán Bůh geſtě času doſti, aby ſe o nás poſtaral; nebudeme ho tak rychle obwiňowati z newěrnoſti. Z rána pak opakowal tentýž předſtawený žalobu ſwau: přewor wſſak zůſtal při ſwém, řka: „Bůh ſe poſtará!“ A w prawdě brzy na to přiſſel kdoſi k wrátnému, táže ſe, zdali by ſe w čem kláſſteru nedoſtá-

Digitized by Google

walo? nebo celau noc prý nemohl spáti, gakoby mu něco neustále do [illegible] sseptalo: Hle ty žigeš w hognosti a bratřj tam u mučennjků trpj nauzi. I wyprawil se mu nedostatek klásstera, a on pomohl. A podobně i nám slussj, abychom na prosto wždy bez ohledu a pewně u wsselikých okoličnostech a nebezpečjch w Boha se důwěřowali, pewně za to magjce: „že Hospodin gest Otec náš, a wj wsse, a může wsse, a chce wsse dobré dáti nam. O, kýž bychom měli tuto wjru! Gak bychom byli mnohem ssťastněgssj! Gak by mnohá tjseň, kteráž nás obkličuge, nebyla nám břemenem nesnesitedlným. Gak bychom byli mnohých marných péčj, kteréž nás denně sužugj, zbaweni! Gak pokogně a utěsseně by plynuli dnowé žiwota nasseho! Myk bychom složili wesskeré péče na Pána, wědauce, že wždy a we wssech okoličnostech chráněti bude nás wssemocnau rukau swogj; a na nic se neohljžegjce, ničeho se nestrachugjce — powznessení nad wsseliké péče a starosti pozemské odpočjwali bychom tisse a pokogně w lůnu prozřetedlnosti Božj, gako djtky spěgj w lůnu laskawého Otce neb pečliwé matky. Dey nám, ó Pane, takowau pewnau důwěru a posilň malé wjry nassj: abychom wždy daufanliwým okem na tebe patřjce, bezpečně kráčeli po cestách žiwota wezdegssjho a ssťastně dospěli ke kraginám wěčnosti. —

A wstaw přimluwil wětrům a moři: i stalo se utissenj weliké. Kanut I., král dánský, byl geden z neymocněgssjch knjžat wěku swého; nic méně zůstal předc pokorným ctitelem Božjm. Nic se mu tak neprotiwilo, gako aulisné pochlebowánj a neslussné wywyssowánj moci a osoby geho. Gednau ho nazwal geden z dwořenjnů králem králůw, a pánem země i moře, gemuž nic na swětě odporowati nemůže. Zbožný král nedal mu ani odpowědi, nýbrž dal se nésti na trůnu swém k břehu mořskému, kteréž práwě bylo zbauřeno. Tu dj Kanut: „Moře, ty gsi částka králowstwj mého, a musjš mně býti poddáno; protož přikazugi tobě, abysi se utissilo, a na tyto břehy newystupowalo!“ Než ale, gedwa že to wyřknul, přissly gsau wlny až ke trůnu a celého krále zamáčely, tak že se na autěk dáti musel. Wssecek wodau smáčen, dj k dwořenjnům swým: „Teď gste poznali, gak ochotně moře mne poslauchá, a gak malau moc má i ten neyslawněgssj král. Wiztež tedy, koho nebesa, země a moře poslauchagj, a kterýž řjci může k moři: až posud a ne dále!“ To promluwiw sňal s hlawy swé korunu králowskau a postawil gi na hlawu ukřižowaného, gehožto křjž práwě nedaleko byl postawen [1]). A kdo by ho chtěl za to haněti? Neb co Kanut, mocný tento wůdce wogska a panownjk, nemohl wyřjditi, to wyřjdil pauhým slowem chudobný, tichý a tehdáž gesstě národům neznámý Wykupitel; přikázal wětrům a moři: i stalo se utissenj weliké. Tu se stalo w prawdě, co byl před wěky prozpěwowal Žalmista Páně: „Widělyť gsau tě wody, Bože, widěly tě wody: a bály se, a zbauřily se [illegible]asti. Před žehránjm twým utjkaly, a před hlasem hromu twého strachowaly se“ [2]). Co gest tedy wesskera přjroda proti Hospodinu, Twůrci swému? Služebnice zcela a we wssem podrobena Pánu swému. „Wětrowé,“ gakž dj Žalmista Páně, „gsau poslowé geho, a ohniwj plamenowé geho služebnjci. On popatřj na zemi, a ona

[1]) Macana Wýbor str. 23. [2]) Žalm 76, 17—103, 7.

se třese. On se dotýká wrchů, a kauřj se z nich. On otwjrá ruku swau, a wssickni gsau naplněni dobrým, a odwracuge twář swau a skormautj se: odgjmá ducha gegich a hynau, w prach se obracj, a wypausstj ducha swého, a opět se twořj a twář země obnowuge se.“ A gako Otci, wěčnému, wssemocnému to Twůrci wssech wěcj, rownějž gest wesskera přjroda podřjzena gednorozenému Synu geho, skrze něhož Otec wssecko učinil. Hle, on dj ku zbaněnému moři: Utiš se! a stane se utissenj weliké; a k zwučjcjm wlnám: Upokogte se! a ony mlčj a to ne zpowolna, nýbrž pogednau, w okamžiku stalo se utissenj a pokog na hladině mořské. A gindy dj: Shromažďte se ryby w sjť! a ony poslauchagj. A k gedné z nich dj: Přines z hlubiny mořské penjz w ústech! a ona ho přinássj. A sjku welj: Uschni! a on uschá. A k zawřenému uchu dj: Otewři se! a otwjrá se. — Syn tedy, skrze kteréhožto wssecky wěci učiněny gsau, gest také Pánem wssech wěcj. A gak ginak? Zdaliž nenj hrnčjř pánem swého nádobj a mistrem djla swého? Toto pozorugeme také na swém wlastnjm těle. Myk pohybugeme rukau dle wůle, užjwáme oka dle libosti a ono nemůže, chceme-li na něco popatřiti, řjci: gá nechci; poněwadž gsme pány geho, přináležjť tedy nám. A podobně neuohau ani wětrowé a moře, ryby a stromy, oko a ucho, když Pán welj, řjci: my neuposlechneme; nebo ony gsau geho magetnosť a geho tworowé, djlo rukau geho; a on panuge nad nimi mnohem mocněgi a swobodněgi, než my nad wlastnj rukau neb nad okem swým. On wládne celým mořem a bauřj, gako my rukau a nohau swau. My pohybugeme u wnitř prostředkem čiw a swálů audy těla swého, a konáwáme takto swau wládu nad nimi. Odkud pak ale se prowozuge wláda nad bauřj zuřjcj? kde se chápagj wětrowé a kladau se w pauta? a gak se tissj wlny geřjcj? Toto se nemůže ginak djti než u wnitř mocj gakausi newiditelnau, kteráž wsse naplňuge; a kdož toto může, má zagisté wnitřnj wládu nad přjrodau, a může newiditelnau mocj na ni působiti. A protož i Pán Ježjš, genž w těle swém shledán gest gako člowěk podobný nám, wládne nadpřirozeným způsobem newiditelnau mocj swau. A on dj a welj bauři: „mlč a utiš se!“ nenjť to ono slowo, kteréž se slyssj, co utissuge bauři zuřjcj; nýbrž slowo toto gest gen wýraz a wůgew oné wssemocné wůle, kteráž newiditelně wládne nad wsselikau přjrodau a to w neskončeně wětssj mjře, než gak duch lidský wládne audy těla. —

Gak welikým, gak mocným, gak welebným gewj se tuto Syn Božj před námi; an we wssemocnosti swé wztahuge ruku swau a welj bauři: a tato gako upautaná se tissj! — Tu widjme na wlastnj oči, že prawdiwé gest slowo geho, kterézto wyřknul, když před swým powýssenjm w sláwu Otce prawil: „Dána gest mi wsseliká moc na nebi i na zemi“ [1]). Ano ten, kterýž zuřjcj bauři rozkazowal, mohl takto mluwiti; a an takto mluwil, nemluwil ničeho, čehož by byl djwe množstwjm Božských skutků nedokázal a neztwrdil. A protož wěřjme pewně w něho, gakožto w gednorozeného Syna a wssemocného Pána nebes i země. Widauce wssak Pána a Spasitele swého s takowauto mocj oděného, s gakým citem nemusjme nynj tak mnoho slow a zasljbenj geho pogmauti, kteráž mluwil k nám a kteráž gistě wyplnj! — On dj: „Owce mé slyssj hlas můg a gá znám ge a následugj

[1]) Mat. 28, 18.

Digitized by Google

mne; a gá žiwot wěčný dáwám gim a nezhynau na wěky, aniž ge kdo wytrhne z ruky mé" [1]). Ano Pane! gsme-li owce twoge a slyssjme-li hlas twůg: tehdáž stogjme pod twau ochranau a zpráwau, aniž se budeme moci minauti pastwau nebeskau, na kterauž ty, mocný Pane a Wykupiteli, powedeš nás! — On prawil: „Ay, gá s wámi gsem po wssecky dny až do skonánj swěta; nebogte se a nezaufeyte, daufeyte, gá gsem přemohl swět!" Ano Pane, negsme sirotci! Co můž lekati, co děsiti nás, gsi-li ty s námi: Kdo nás odlaučj od tebe? Snad protiwenstwj, snad hlad, čili sauženj čili smrt? Toto wsse patřj ke swětu, ty wssak gsi přemohl swět a stogjš wznessený nade wssemi, kteřjž nám chtěgj zlého a záhubu nám strogj. — On prawil: „Začkoliw budete prositi Otce, chci dáti wám; aby Otec skrze Syna oslawen byl" a „budete-li zač prositi Otce we gménu mém, dák wám." — Myk tedy se můžeme osměliti a důwěrně zwolati: Weliký, wssemocný a neskončený Pane nebes i země! kterýž gsi celý swět a wsse, což na něm gest a žige, stwořil, zachowáwáš a zprawugeš, kterýž gsi na neskončené obloze nebes rozsil hwězd bez počtu gako pjsku na moři, takowé welikosti, že nasse země gest gako zrnko u přirownánj s nimi, — kterýž kyneš, a swěty zacházegj, shledniž na nás, genž co čerwjčkowé na zemi se plazjme. Hle i s námi zmjtá bauře strastj a protiwenstwj, bauře bludů a neprawostj. — O, pokyň a rozkaž, ať se stane utissenj a my w tobě a s tebau tichý, pokogný a utěssený žiwot wedauce — dospěgeme ku přjstawu wěčné blaženosti, kdežto žigeš a kraluges po wssecky wěky wěkůw.

---

[1]) Jan 10, 27. 28.

„A stalo se utissenj weliké." Patrno gest, že zázračným způsobem Pán Ježjš utissiw bauři zachowal tuto učennjky swé. Nebo nebezpečenstwj, w gakémž se nacházeli, bylo přjliš weliké a prostředky, gakýchž Pán Ježjš k tomu užil, byly tak malé a w sobě nedostatečné, že i lidé sami, kteřjž ho na lodi na moři následugjce, tutéž bauři zakausseli, se diwili, řkauce: „Kteraký gest tento, že ho i wětrowé i moře poslauchagj?" —

Owssemk, takowým zázračným způsobem, gako w dnessnjm swatém ewangelium, negewj se powždy wssemohaucnost Twůrce. K čemuž by bylo třeba wjry a důwěrné oddanosti Pánu, kdyby každá wlna proti nám se týčjcj zwlásstnjm rozkazem s nebe před očima nassima rozplynauti měla? Abychom tedy k pewné a daufanliwé odewzdanosti a důwěře přiwedeni a powzbuzeni byli, děgj se znamenj, a Hospodin přispjwá nám takto zázračným způsobem ku pomoci; wssak ale neděgj se řádně a ustawičně, abychom měli také přjležitost we wjře a důwěře w Pána se utwrditi a pewnau tuto wjru swau a naděgi, kterauž w něho skládáme, na gewo dáti. Protož, milý křesťane, nekoná-li Pán diwů a nepřicházj-li rychle pomoc geho s hůry, nechtěg klésati myslj: wiz, že se máš tuto we wjře a w důwěře k Bohu cwičiti a pewné této důwěry swé skutkem dokázati. Učiniž to! Pomocnjk twůg nespj a pomoc geho tě zagisté nemine. A byk by i protiwenstwj twá trwala po léta a lodička žiwota twého se giž počala celá potopowati, nezaufey! Wyswoboditel twůg žiw gest. A byk i důwěrné srdce twé w bauři žiwota nalezlo hrob swůg: „Pomocnjk a Wyswoboditel twůg žige a ne-

Digitized by Google

zhyneš-li u wjře, wzkřjsj tě gedna[illegible] sláwau oděného z hrobu; protož nebog se! — Tak patrně a zázračně gako w dnessnjm swatém ewangelium negewj se powždy a řádně moc Twůrce. Předce wssak, aby Bůh lidi přeswědčil makawým a do oči bigjcjm způsobem o swé wssewědaucnosti a wssemocnosti, a k pewné wjře aby ge poznowu powzbudil: děgj se od času k času před swětem skutky, na kteréž člowěk nemůže bez podiwenj a welebenj Božj mocnosti popatřiti. Tak na přjklad dopausstj, aby rozwodněná řeka celé [illegible]iny pohubila, a lidi a dobytek odplawila, a zachowáwá dřjmagjcj nemluwně w kolébce we wlnách baukliwých. Tak dopausstj Bůh, aby weliké město w strassném plamenu lehlo popelem, a zachraňuge gedinau chatrč u prostřed spálenisstě. Podobného cosi se stalo roku 1849 we Wjdni. Když w kruté bauři na zbrognici a kolkolem wsse nesčjslnými ranami rozstřjleno a rozdrceno gest, zůstal gediný obraz Marie Panny nad wratami zbrognice neporussený, ani rána se ho nedotkla. A gak mnoho takowých událostj se sbjhá až posud, aniž gich znamenáme; poněwadž pohljžjme na to okem wssednjm, domnjwagjce se, že to tak musj býti a ginak to býti nemůže. Gak často mnohý wytržen gest z bjdy weliké sstastnau náhodau aneb raděgi nepředzwjdaným a nenadálým obgewenjm-se pomocné ruky Božj aneb gakausi okoličnostj, kteráž w prawý a přjležitý čas se naskytla! Gak mnohé newinnosti se proti nadánj a mimo očekáwánj naskytla přjležitost, že mohla utéci před zhaubcem a sskůdcem swým? A kdo nezakusil w žiwotě swém důkazů zwlásstnj pomoci, kdežto podiwným způsobem před zkázau zachráněn gest? —

Wyprawuge se, že gistá owocnářka, ztratiwssi manžela swého na horkau nemoc, do takowé bjdy upadla, že obchodu musela [illegible], a k tomu gesstě měla tři djtky na wyžiwenj. Když nemohla z přjbytku zaplatiti, dal gj nemilosrdný domácj wsse pobrati a prodati w licitacj. W této nauzi ode wssech opusstěna, utekla se důwěrně k Bohu, od něhož přicházj wsseliká pomoc. Den weřegného prodege chatrného nábytku gegjho přissel. Licitowalo se, ale málo se sesslo, tak že to ani na zaprawenj za nágem nepostačowalo. Posléze nezbýwalo nic než starý obrázek na stěně olegem malowaný, genž představowal swatého Jaroljma, před kterýmž často s dětmi swými klekáwala, modljc se k Bohu. Když i ten se zdi brali, srdce gj pukalo a nemohla se hořkého pláče zdržeti. Tu se wssak počne licitowati. Házj se naň sto, dwě, tři sta až na ssest set zlatých. Byl to půwodnj obraz od wýtečného maljře Rafaela. — Tak wytrhl gi Bůh, w něhož se důwěřowala, z bjdy, že negen dluhy swé zaprawila, nýbrž i poznowu obchod swůg začjti mohla. Kdykoliw řeč o tom měla, wždycky řekla: „Bůh neopausstj ty, kteřjž w něho daufagj.“

Léta Páně 1813, w čas přeukrutné zimy, bylo město Šleswjk násilně od Rusů dobýwáno. Wůdce wogska přikázal lidu swému, aby na přjsstj půlnoc se přihotowil, že do města wtrhne, a že swobodno bude každému wogjnu drancowati. Powěst tato způsobila w městě přenáramný strach, obzwlásstě mezi těmi obywateli, gichžto domowé stáli nedaleko bran, kterýmiž nepřjtel wtéci hrozil. Mezi nimi byla také gistá nábožná wdowa, kteráž bljž gedné brány w domečku swém se synem w tichosti bydlela, žiwjc se počestně. Syn pak gegj, nedbage we swé netečnosti na Boha, hned časně z wečera wssecka okna zabednil a dwéře zatarasil; matka wssak důwěřugjc w Boha trwala na modlitbách, prozpěwugjc ustawičně:

Digitized by Google

Pane! genž wsse w swětě můžeš,
Pomáháš wssem, wsse zlé zmůžeš;
Poukryg nás pewnau zdj,
Ať nám zlost wogsk nesskodj! —

I obořil se na ni syn newrle, řka: Což mysljte, že wám k wůli Bůh zázraky učinj, a pewnau zeď wám před dům postawj? Časowé takowých zázraků giž pominuli! Načež dj matka: Synu, což by nemožno bylo Pánu, kdyby se mu ljbilo, tak pewnau zdj nás přistřjti? Nečekámť sice toho zázraku, neboť negsem hodna té milosti; wssak předc pewně daufám, že pokudž bude wůle geho, mne i tebe zachránj. Přibljžj se noc a bige hodina s půlnoci. Tuť slysseti hroznau střelbu z děl a z ručnic, chřest pancjřů, dusot konj, břinkot mečů, praskot plamenů, pláč a nářek lidj. Syn počjnage hrozným strachem schnauti, dá se s matkau do modlenj a ustawičně powzdycháwá:

Pane! poukryg nás pewnau zdj,
Ať nám zlost wogsk nesskodj! —

Za celau hodinu i wjce trwá hřmot ten strassliwý; pogednau utichne wsse. Když pak ráno nastalo, pootwjrage syn okenici, widj něco bělawého a blýskawého před domem; i otewře do kořan a co widj? I stála tu zeď přeweliká ze sněhu, kterýž práwě toho času, kdy nepřjtel do města wtekl, silně padal a od prudkého wětru w takowau wýssku se swál, že celý domek té nábožné wdowy zastjnil a tak ho skryl před očima nepřjtele, že ho pominul [1]).

Smyslný člowěk owssem wida takowé wěci, dj: Šťastná to náhoda; awssak zbožný dj: Toť mocná ruka Božj! Owssemť weliký gest Pán w diwech swých, ale gesstě wětssj gest w každodennjm a obecném řjzenj a zprawowánj osudů nassich. O, bychom mohli alespoň na okamženj ze sebe wystaupiti a otewřjti oči swé, spatřili bychom zagisté, gak mnohé a gak weliké wěci působj tuto nebeský zpráwce. Wětssj část z toho, co tuto Bůh, gakožto spomocnjk, zpráwce a ředitel wssech, činj, nepřicházj nám ani k známosti. Ty newinná dusse! w tomto okamženj strogj ti snad mnozj zkázu; giž gest rozprostřena sjť gegich okolo tebe, ty prý gim nemůžeš ugjti. A ay, snad se o wssech těchto chytře a úskočně naljčených tenatech, co žiwa budeš, toho neymenssjho nedowjš; neb Pán widěl ohawnau tuto osnowu, roztrhl a zrussil gi, a ty ani newědauc, prossla gsi skrze ni beze zkázy! Byť by i Pán diwů wždy nečinil k zachowánj nassemu; i za těch neypokogněgssjch dob žiwota, kde se zcela za bezpečné máme, nenj ochrana geho méně podiwná. Když wywázneme z něgakého patrného nebezpečenstwj, gemuž gsme nemohli odoláti, aneb když gisté smrti ugdeme a takřka ožigeme: tu owssem hledáme u wděčnosti newiditedlnau ruku, kteráž nás oswobodila: tu poznáwáme, že Pán to gest, gehožto moc nás zachránila; ale chceme-li prawdu wyznati, musjme řjci: že každé okamženj žiwota a zachowánj nasseho gest důkazem podiwné péče, prozřetedlnosti a ochrany Božj. Uwažmež gen, gak mnoho nebezpečných a zhaubných wěcj se nalézá w přjrodě Božj wůkol nás! Gsau tu mnohé sjly, kteréž na tisjce mohau pobiti, celé kraginy zpustossiti a wesskerau zemi w pustinu obrátiti. A kdo ge může ukrotiti, když zuřj; kdo gich ugjti, když bauřj? — Zdaž mohau lidé rozkazowati wlnám mořským, aby newystaupily z břehů swých a nezaplawily zemi? Zdaž mohau rozptýliti oblaka

[1]) Macana Wýbor str. 67.

nebes, aby se neroztrhowala a w ligatu zemi nezatopowala? Zdaž mohau brániti blesku, aby nepálil a nehubil? Zdaž mohau očistiti powětřj a wzduch od par morowých, aby nenakažowali lidi i dobytek? — Či snad mohau zabrániti wětrům, aby nebauřily a neplenily a nekácely stromů a neporážely domů a nezmjtaly mořem? Mohau-li brániti plamenu wsse zžjragjcjmu, když se zňaw celé dědiny tráwj? Mohau-li řediti strassné moci, kteréž chowá země w lůnu swém, a kteréž často celými kraginami otřásagj a tisjce lidj pod ssutinami domů pochowáwagj, toky ohně po luhách kwětaucjch rozljwagj a města prachem a popelem zasypáwagj? Tok owssem nemohau lidé slabj, a protož podléhagj s wssech stran nebezpečjm četným a strassným. K tomu přigde také odwážnost a smělost, kteraužto se často w nebezpečenstwj sami wydáwáme; ano gako bychom gich neměli dosti, wyhledáwáme nowá nebezpečenstwj. Čeho se wsseho neodwažugeme gako děcka? Kam nás newede giž tehdáž lehkowážnost a newědomost? Čeho nepodnikáme gako pacholjci? ginossi? K gakým podnikánjm a dobrodružstwjm nás nezawádj swéwolnost neb ctižádost? — K čemu pak se i neodhodláwáme we zmužilém wěku w powolánj swém? Kde gest staw, kde powolánj, které by nemělo swých nebezpečenstwj, a mnohý staw gest gim neustále podroben, gako staw námořnjků, hawjřů, wogjnů a giných. Wezmeme-li konečně také zřetel na slabost a nedostatečnost nassi, w kteréž se nacházjme u prostřed těchto nebezpečenstwj, widjme gesstě patrněgi stopy wyšssj ochrany Božj. Často klesáme w slabost a w umdlenj, kdežto ani nepozorugeme nebezpečenstwj nám hrozjcj, tjm méně se gim wyhnauti můžeme; často býwáme roztržitj, často unawenj, kdež wsse gen z polowice znamenáme. A což se může řjci o prwnjch létech mládj nasseho, co o nemoci a slabosti tělesné, co o spanj, kdež wědomj nasse takřka zmizelo a duch náš nenj s to, aby tělem swým náležitě wládnul? — A když při tom při wssem, při tolikerých nebezpečenstwjch, kteréž zkázau hrozj nám, při wssj nassj lehkowážnosti a wssetečnosti, gakauž se w nebezpečenstwj wydáwáme, při nassj slabosti a mdlobě, w kteréžto gsme nedostatečni gim odporowati a gich ugjti, když při tom při wssem předc gsme žiwi. a to neporussení bez úrazu: což gest to než patrný a žiwý důkaz, žeť i tu, kdež to neyméně widjme a tussjme, kdež se domnjwáme býti neybezpečněgssjmi, i w pokogných a tichých dobách žiwota, bdj nad námi oko prozřetedlnosti Božj, a chránj nás mocná prawice gegj, žeť žige Bůh, wyswoboditel náš, gemuž za každau hodinu, každau minutu žiwota máme děkowati. — Ano přigmi djky nasse neywraucněgssj, ó Pane, za mocnau ochranu, kteraužto gsi nás od kolébky po wssechna léta až posud stražiti ráčil. Neodgjmey ruky swé ani napotom od nás, bychom w ochraně twé bezpečni swé spasenj konati, prospěch bližnjho podporowati, a twau čest a sláwu množiti mohli.

„Kteraký gest tento, že ho i wětrowé i moře poslauchagj?“ tak se tázali zástupowé u podiwenj, widauce diw, kterýž Pán Ježjš na moři wykonal. My zagisté nemáme potřebj takto tázati se, my wjme a wjme wjce, než tito wěděti mohli. Co tito prawili o něm, nebylo wjce, než že gest gako Josue, k gehožto slowu slunce stálo; neb gako Eliáš, k gehož slowu se nebesa zawřela a otewřela; aneb gako Mogžjš, k gehožto slowu se wody rozdělily a gako stěny po obau stranách stály. Ano takowý muž gest i náš Pán

Digitized by Google

Ježjš Kristus; a wſſak on geſt geſſtě neſkončeně wjce, a protož djme: „Tento geſt, kterýž byl na počátku u Boha a ſkrze kteréhož wſſecko učiněno geſt na nebi i na zemi, a w němž a ſkrze něhož wſſecko žige a trwá; — tento geſt ten, kterémuž weſſkera přjroda geſt poddána a gehožto co Pána a welitele ſwého na pokynutj poſlauchá; — tento geſt, kterýž w plnoſti času ſe wtělil wzaw na ſe přirozenoſt lidſkau učiněn geſt člowěkem nám podobným we wſſem krom hřjchu; — tento geſt, kterýž we ſwém wtělenj co Bůh a člowěk w gedné oſobě mezi námi přebýwal, wygda w přirozenoſt naſſi poruſſenoſt naſſj přirozenoſti naprawil, gſa učitelem a přjkladem naſſjm, z temnoſti bludů a neprawoſtj nás wytrhl, a poſluſſen gſa až k ſmrti, ſmrti pak křjže, ſebe co beránek a biſkup za oběť położiw, winu a treſt neposluſſnoſti naſſj shladil, wſtaw třetjho dne z mrtwých, ſmrt přemohl a wſtaupiw na nebeſa, otewřel nám brány wěčné blaženoſti, a přjbytek nám připrawil, abychom, kdež on geſt, i my byli. — Tento geſt náš Spaſitel; on zagiſté utiſſil bauři, kteráž celým ſwětem zmjtala a zkázau a záhubau mu hrozila, w něm gediné lze ſpásy doſjci.

A tak geſt giž odpowěd dána na otázku, kteráž ſe za času maudrého Šalamauna přemjtala, a na kterauž žádný ani ſám Šalomaun odpowěd dáti nemohl, a kteráž znj: „Kdo wſtaupil na nebe a ſſtaupil? Kdo držel wjtr w rukau ſwých? Kdo ſwázal wody gako w raucho? Kdo uſtanowil wſſecky končiny země? Které geſt gméno geho, a které gméno ſyna geho, wjš-li“ [1])?

Ano welikỳ, mocnỳ a welebnỳ gſi ty, Pane Jeſu Kriſte i w lidſkém ſnjženj ſwém. My w tebe wěřjme a tebe wyznáwáme co Syna gednorozeného, od Otce od wděčnoſti zplozeného, co Pána a Boha a Spaſitele ſwého. O, zney ſe i ty k nám, k ſwým tworům, k ſwým wykaupencům, genž po moři tohoto ſwěta wlnami a baukeni žiwota wezdegſſjho znjtáni k tobě wolámě, k tobě upjme:

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, genžto nás znáš, že pro mdlobu lidſkau w tolikerých nebezpečenſtwjch wezdegſſjho žiwota ſami ſebau ſe uchowati nemůžeme: poſilňug nás na těle i na duſſi, abychom, co pro hřjchy ſwé trpjme, pomocj twau ſnéſti mohli. Amen.

[1]) Přſl. 30, 4.

Digitized by Google

Neděle pátá po zgewenj Páně.

Ewangelium ſwatého Matauſſe 13., w. 24—30.

A onoho času řekl Pán Ježiš zástupům podobenstwj toto: Podobno geſt králowſtwj nebeſké člowěku, kterýž naſil dobrého ſemena na poli ſwém. Když pak lidé zeſnuli, přiſſel nepřjtel geho, a naſil kaukole mezi pſſenici, a odeſſel; a když wzroſtla bylina, a užitek učinila, ukázal ſe i kaukol. I přiſtaupiwſſe ſlužebnjci hoſpodářowi, řekli gemu: Pane, zdaliž gſi dobrého ſemena nenaſil na poli ſwém? Odkudž tedy má kaukol? A řekl gim: Nepřjtel člowěk to učinil. Služebnjci pak řekli gemu: Chceš-li půgdeme a wytrháme ho? I řekl: Ne; abyſte ſnad, trhagjce kaukol, ſpolu s nim newykořenili i pſſenici. Nechte, ať obé ſpolu roſte až do žni; a w čas žni djm žencům: Sebeřte neyprwé kaukol, a ſwažte ho w ſnopky k ſpálenj: ale pſſenici shromažděte do ſtodoly mé.

Wýklad.

Bylo to w druhém roce weřegného žiwota a půſobenj Kriſta Pána, když Pán Ježiš wyſſed z domu ſwého w Kafarnaum, ſeděl podlé moře genezaretſkého. A když ſe k němu zástupowé mnozj ſeſſli, wſtaupiw na lodičku, ſedě učil z nj ge, ani na břehu ſtáli. Krásná wyhljdka na utěſſené a úrodné okolj gezera genezaretſkého rozkládala ſe tuto před očima Páně a shromážděných zástupů. Na wýchod a na západ winuly ſe kolem gezera úrodné wýſſiny galilegſké, na gih a na ſewer pak rozproſtjraly ſe dobře wzdělané rowiny poſázené citrony, fjky, palmami a oliwami a ginými ſtromy: a proſtředkem gich wedla ceſta přes Kafarnaum do Tyru a do Damaſſku[1]). Odtud tedy, z Božj to přjrody, bral Pán Ježiš podobenſtwj ſwá, w kterýchž tehdáž mluwil. Nebo byl to tehdáž způſob, gakož až poſud panuge we wýchodnjch kraginách, žek učitelé lidu wyučowali w podobenſtwjch: předkládagice mu totiž wzneſſené duchownj a nadmyſlné prawdy a naučenj w obrazjch wěcj widitelných a do očj padagjcjch, kteréž s duchownjmi těmito prawdami podobenſtwj magj, aby gim tjm sňáze hluboký ſmyſl nadſmyſlných wěcj wyſwětlili a pochopitelný učinili, a neb ge ku přigetj a zachowánj nemilých prawd ochotněgſſjmi a wolněgſſjmi učinili, dowozugjce gim takto, že to, což ſe gim tuto w duchownjm ſmyſlu předkládá, žek má i w hmotné a tělesné řiſſi ſwau platnoſt. Pán Ježiš, zaſtáwage we ſwém žiwotě wěreg-

[1]) Kalthoff's hebr. Alterth. ſtr. 32.; Welzer's Kirchenlexikon 4. díl, ſtr. 408.

Digitized by Google

ném učitelský úřad, použil také tohoto způsobu wyučowánj a wyprawowal zástupům shromážděným na břehu sedmero podobenstwj, z nichžto nám swatá cjrkew po třech následugjcjch nedělјch tři podáwá. Co se týče podobenstwj dnessnjho swatého ewangelium, wyložil ge nám Pán Ježjš sám. Nebo, dle wyprawowánj téhož sw. ewangelisty, když rozpustil zástupy a přišel do domu swého w Kafarnaum, přistaupili k němu učennjci geho, řkauce: Wylož nám podobenstwj o kaukoli na poli. On pak odpowjdage, řekl gim: Rozsewač dobrého semena gestit Syn člowěka: a pole gest swět: dobré pak sjně gsau synowé králowstwj: ale kaukol gsau synowé zlého: a nepřjtel, kterýž geg rozsjwal, gest ďábel: žeň pak gest skonánj swěta a ženci gsau angelé [1]).

Chce tu říci Kristus Pán: Gako se dělo hospodáři onomu na poli s rozsjwánjm, podobně se to má s křjssj Messiásse, s cjrkwj mau. Gák zagisté toliko hodné powolal do králowstwj swého, kdež se rozsjwá dobré sjně prawdy. Když pak ale služebnjci mogi, učitelé a zprawci a předstawenj cjrkwe, genž magj bdjti nad nj, w netečnosti a nedbalosti zesnau, nemagjce bedliwého zřetele na cjrkew mogi: stane se, že nepřjtel pokolenj lidského, ďábel, swede mnohé hodné audy, a pokazj ge; zároweň, že i nehodnj se wetrau do cjrkwe a pak se bude podobati tato poli, na kterémž roste kaukol mezi pssenicj. Wssak Syn člowěka newyhladj neprawé audy tyto hned, on ge ztrpj, poněwadž žigj s dobrými w tak auzkém spogenj, že by i tyto wyhladiti musil. Až při skonánj swěta possle angely swé, a tito oddělj dobré od zlých a wyberau z králowstwj geho wssecka pohorssenj, a ty, kteřjž činj neprawost: a pak se powede těmto podobně gako kaukoli, když do peci ohniwé uwržen bywá [2]). Pláč nad wěčnau zkázau a skřjpenj zubů ze zaufalstwj a závisti nad spasenjm bywalých spolunaudů w cjrkwi bude pak osudem wěčným nesslastnjků těchto.

Rozgjmánj.

Které gest weledůležitých otázek, kterézto giž od dáwných časů lidé na mysli přemjtali, aniž si mohauce na ně dáti dostatečnau odpowěd; totiž: Odkud pocházj zlé na swětě wůbec, zwlásstě pak mrawnj zlé, totiž hřjch? Proč snássj Bůh zlobu lidskau na tomto swětě, a proč trpj zlé lidi mezi dobrými? A gaký bude konečný osud obau, sprawedlniých i zlých. Zůstanau-li powždy sjnjssenі či se stane oddělenj? — Na tyto wessleré otázky odpowjdá nám nebeský Mistr, Kristus Ježjš, w dnessnjm sw. ewangelium:

„Podobno gest králowstwj nebeské člowěku, kterýž nasil dobrého semena na poli swém.“ Tak počjná Pán Ježjš swé podobenstwj. A tu powstáwá prwnj otázka: Kdo gest ten člowěk, kterýž nasil dobrého semena na poli swém? Gest to sám nebeský Hospodin,

[1]) Mat. 13, 36—40. [2]) We wýchodnjch kraginách pro nedostatek dešťowj pálj se i tráwa, kteráž za parnych dnů letnjch rychle uschá.

Digitized by Google

Bůh. On zagisté gest Pánem pole i semene, nebo pole i sjmě pocházj od něho, a od něho přicházj zdar i wzrůst; a dřjwe než bylo pole i sjmě, byl od wěčnosti. — A Hospodin tento nebeský rozsjwal na poli swém a nasil dobrého semene. A které gest pole a semeno toto? Pole gest swět, zwlásstě pak země nasse? a semeno dobré, kteréhož zprwu nasil Hospodář nebeský na poli swém — na zemi, gest člowěk. On zagisté wygda z ruky Twůrce maudrého a laskawého, byl dobrý a dokonalý w pokolenj swém. Neb, gak swědčj pjsmo, když byl Bůh wsse stwořil, nebesa i země a twory gegich, „widěl wsse, což byl učinil, a bylo welmi dobré“ [1]). Tělo zagisté člowěka bylo zdrawé, aniž nemocem ani smrti podrobené. Duch geho co zdařilý a neposkwrněný obraz Božj, rozumem a swobodnau wůlj obdařený, byl i nadpřirozenau milostj, swatostj a sprawedlnostj ozdoben. Tělesná nižssj stránka byla zcela podrobena duchu a duch Bohu. Takto stál tu člowěk na poli nebeského Hospodáře co wýkwět a co pán wesskerého tworstwa — w prawdě sjmě dobré, a wesskera přjroda gemu podrobena, poslauchala ho a slaužila gemu. — To bylo prwnj rozsjwánj dobrého semena, kteréž nasil Hospodář nebeský při stwořenj swěta na poli swém. Dobrého tedy semena nasil Hospodin hned zprwu na poli swém. Wssak ale tak to nezůstalo. Brzy se ukázal kaukol hřjchu a neprawosti na swětě; neb člowěk nezůstal w původnj spravedlnosti a swatosti. Zdaliž gsi dobrého semena nenasil na poli swém, odkud tedy máš kaukol? tázali se služebnjci hospodářowi, když wideli kaukol mezi wzrůstagjcj pssenicj se ukazugjcj. A podobně my widauce člowěka porusseného, tážeme se: Pane, zdaliž gsi neučinil člowěka dobrého: zdaliž spraweddliwý newyssel z ruky twé; zdaliž gsi ho neobdařil krásnými wlohami a schopnostmi: odkud tedy má swau porussenost, odkud hřjch a wina geho? — A podobně gako služebnjkům w dnessnjm sw. ewangelium odpowjdá i nám Hospodář nebeský a swaté náboženstwj geho: „Nepřjtel člowěk to učinil.“ Tedy ne od Boha, genž swatý, maudrý a laskawý gest; aniž od přirozenosti člowěka, gegjžto původcem gest Bůh; ale od ginud, od nepřjtele člowěka pochází hřjch a porussenost lidská. „Nepřjtel to učinil.“ A kdo gest tento nepřjtel? To gest ďábel, nepřjtel to Božj a nepřjtel lidj, wražedlnjk pokolenj lidského giž od počátku. Tento nasil kaukole mezi pssenici. A který gest kaukol ten, gehož nasil w srdce člowěka? W podobě hada prawil k ženě (Ewě): „Nikoliw smrtj nezemřete; neboť wj Bůh, že w kterýkoli den budete gjsti ze zapowězeného stromu, otewrau se oči wasse a budete gako Bůh, wědauce dobré i zlé“ [2])! Znameneny tuto, milý křesťane, lest a podwod geho. Nikoliw; newěřte, dj on. Tjm wzbudil w srdci gegich nedůwěru w Božj wěčnau prawdiwost; gakoby Bůh neplnil, co byl gim hrozil, a že by ge toliko strassil. Dále pak dj had: „smrtj nezemřete,“ čjmž owssem se snažil podwrátiti w dussi gegich wjru w Božj swatost a spravedlnost, gakoby Bohu swatému bylo gedno, plnj-li twor zákon geho čili nic. Pak dokládá lstný zhaubce: „wj Bůh, že w kterýkoli den gjsti budete, otewrau se oči wasse;“ a tjm podkopal wjru gegich w otcowskau laskawost Božj, gakoby gim Bůh nepřál toho sstěstj, aby přissli ku poznánj zlého; zároweň i zbawil ge wděčnosti, oddanosti

[1]) I. Mogž. 1, 31. [2]) I. Mogž. 3, 4. 5.

Digitized by Google

a poſluſſnoſti k Bohu. Poſléze pak prawiw: budete gako Bůh, wědaucj dobré i zlé, wzbudil w duſſi gegich wyſokomyſlnoſt a pýchu, že pak chtěli býti rowni Twůrci ſwému, aniž mu wjce podrobeni. Hle, tok kaukol, kteréhož nafil nepřjtel w neporuſſenau duſſi člowěka: geſt to newěra w ſlowo Božj, neoſtýchánj ſe Božſké ſwatoſti a ſprawedlnoſti, neuznánj neſkonalé láſky Božj, a ohyzdný newděk, pak wyſokomyſlné wypjnánj ſe a troſſtowánj na ſebe ſamého. Tak poruſſen geſt člowěk a přirozenoſt geho; odtud béře hřjch a wſſeliká mrawnj zkáza ſwůg počátek. Nebo, poněwadž tato mrawnj zkáza ze wnitř z přirozenoſti poruſſené pučj, přeſſla s přirozenoſtj člowěčj od prwnjho člowěka na weſſkeré potomſtwo geho, na weſſkeré pokolenj lidſké; gakž ſwědčj ſwatý Pawel, an dj: „Gako ſkrze gednoho člowěka hřjch na tento ſwět přiſſel a ſkrze hřjch bjda a ſmrt, a tak přiſſla ſmrt na wſſecky lidi, w němž wſſickni zhřeſſili“ [1]). Od té doby wſat geſt do ſrdce lidſkého kaukol mezi pſſenici, w něm kljčj a pučj zároweň s pſſenicj, a když pſſenice počjná ſcházeti, ukazuge ſe ſpolu kaukol hřjchu a neprawoſti. Ano w každé duſſi nalézáme cit zbožnoſti a důwěrnoſti w Boha; awſſak zároweň ſe ozýwá také w něm gakáſi newěra a nedůwěra w Boha; člowěk wěřj, wſſak newěřj w temnoſti nočnj a tratj důwěru w bauki žiwota; on ſe bogj Boha, wſſak gedná-li ſe o gaký ziſk neb užitek, nebogj ſe ho, a pochybuge o geho wěčné ſprawedlnoſti; duſſe geho taužj po Bohu a tuſſj ho co láſku wěčnau; předce wſſak ſe zdrá-há obegjti ho co neywyššſſj dobré s celau duſſj a ſe mu s celým ſrdcem oddati; on cjtj we wſſem mdlobu ſwau, a widj, gak od něho zcela záwiſj a předce tomu na wzdor chce býti ſwým oſwoboditelem a způſobcem ſwé blaženoſti; w ſrdci geho ſe ozýwá zpanilý cit útrpnoſti, láſky a dobrotiwoſti: awſſak zároweň obgewuge ſe w něm také záwiſt, nenáwiſt, hněw i pomſta. Ano, každý přinášſj s ſebau na ſwět kráſné a hogné wlohy k dobrému: wſſak ſpolu také chtjče a náklonnoſti k zlému, kteréž ſpolu s njm roſtau, rozwinugj ſe, půſobj a neſau owoce; — to geſt to ſjně nepřjtele — kaukol to neprawoſti a hogný pramen hřjchu a zlého.

O, kýž bys to pochopil a pewně tomu uwěřil, milý křeſtane, aniž kdy na to zapomenul, že gedwa přiſſed na ſwět, giž chowáš hogné ſemeno hřjchu a neprawoſti w duſſi ſwé! — Tehdáž byſi ſe newypjnal w očjch ſwých, aniž byſi ſobě zakládal innoho na ſprawedlnoſti a doſtatečnoſti ſwé. Wěděl bys, že gſi člowěk, a to poruſſený člowěk, kterýž ne tu neb onu wadu do ſebe má, nýbrž kterýž podnět wſſelikého hřjchu a neprawoſti chowá w ſrdci ſwém. Tehdáž byſi poznal, že ti nenj pomoženo, když tu neb onu wadu naprawjš, nýbrž poznal bys, že celý, wſſecka duſſe twá, že ſe muſj obnowiti a duchownĕ přetwořiti, a že to nenj w moci člowěka, nýbrž že k tomu wyššſſj pomoci potřebj, a to ſice pomoci toho, genž Twůrce geſt přirozenoſti twé — pomoci Božj. Tak byſi dogiſta tauzil po wyššſſj pomoci této a hledal byſi gi wraucně, a poſkytnutau bys ochotně přigal w Kriſtu Wykupiteli ſwém, w kterémž gediné ſpaſenj, naprawenj a obnowenj doſjci lze! —

Po prwnjm tomto rozſjwánj na počátku ſwěta nepřeſtal Bůh poſtupem wěků

[1]) K Řim. 5, 12.

Digitized by Google

rozſjwati geſſtě dále dobré ſjmě na poli ſwém. Zprwu t. g. w ſtarém zákoně rozſjwal ge ſkrze patriarchy, pak ſkrze proroky, kteřjž připrawugjce půdu zaſljbenému Wykupiteli, rozſjwali ſjmě ſwaté prawdy w národu wywoleném. Když pak tento konečně přiſſel na ſwět, učinil geſt ſwět polem ſwým a založiw na něm křſſi králowſtwj Božjho, a naſil naň dobrého ſemena prawdy nebeſké; ano on ſám ſe ſtal zrnem pſſeničným, kteréž wloženo w zemi hogné owoce přineſlo. „Wydalk ſebe ſamého, aby ſobě učinil ſlawnau cjrkew nemagjcj ani poſkwrny, ani wráſky neb cokoli takowého, ale aby byla ſwatá a nepoſkwrněná“[1]). O, gak kráſně a zdakile wykwětla prwnj obec křeſtanſká, brzy po geho z mrtwých wſtánj. Kráſné ſwědectwj o tom wydáwá ſwatý Lukáš, an pjſſe: „Wſſickni, kteřjž wěřili, byli poſpolu, a měli wſſecky wěci obecné; prodáwali magetky a ſtatky, a dělili ge mezi wſſecky, gakž komu potřebj bylo. A na každý den trwagjce gednomyſlně w chrámě, a lámagjce po domjch chléb, přigjmali pokrm s weſeljm, a s ſproſtnoſtj ſrdce, chwáljce Boha a magjce miloſt u wſſeho lidu .... Aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný“[2]). Tok bylo dobré ſjmě, kteréhož naſil Syn člowěka na poli králowſtwj ſwého — w cjrkwi. Wſſak ale i nepřjtel nemeſſkal tuto naſiti kaukole mezi pſſenici. Giž u proſtřed apoſſtolů obgewil ſe Jidáš iſſkariotſký; pak i w obcjch křeſtanſkých gako w Jeruſalémě, Samáři, w Galacii, w Eſeſu, w Korinthu a w Řjmě a gedwa ſe počalo ſjmě geho — ſwatá prawda — zmáhati a rozſſikowati, giž ſe gewily také bludy se wſſech ſtran, wedlé ctnoſtj wýborných prwnjch křeſtanů ukazowaly ſe také neprawoſti ohawné; — když wzeſſlo dobré ſjmě a wzroſtlo, ukázal ſe wjc a wjce i kaukol. A kdo to učinil? Nepřjtel pokolenj lidſkého a geho towaryſſi, kteřjž mu pomáhagj. — Wſſak až podnes obcházj tento nepřjtel, a rozſjwá kaukol, kdekoliw gen k tomu přjhodnau půdu w ſrdcjch lidſkých naléza. A k tomu použjwá mnohých náhončj a pomocnjků, gakož: bezbožných a bohaprázdných lidj, kteřjž newěru a bezbožnoſt ſwau s ďábelſkau liſtj rozſſikugj; též i neſſlechetnjků a nemrawnjků, genž ſlowy a nakažlimými přjkladý ſwatau kázeň a uſſlechtilý mraw ruſſj a kazj. Gemu ſlauzj také lichometné a pokrytecké řeči ſwůdnjků, kteřjž gako ſtarý lhář w rági mluwj lehkowěrným, nezkuſſeným: „hřjch nenj nic tak welikého a hrozného, geſt to gen mdloba lidſká, a Bůh gi nebude tak přjſně treſtati; a takto ſwádj mnohé newinné a nezkuſſené duſſe. Gemu napomáhagj také četnj faleſſnj prorokowé, kteřjž pod záſſtitau oſwjcenoſti rozſſikugj toliko bohaprázdnoſt a newěru; pod záſtěrau ſwobody newázanoſt a bezuzdnoſt, pod zákrytau bratrſtwj a rownoſti gen laupež a krádež — neſpokogenoſt ſwětu hlásagj. Konečně použjwá také ďábel k rozſjwánj kaukole ſwého množſtwj bohaprázdných kněh, wjru a wſſe, což ſwatého a ctihodného geſt, potupugjcjch neb w poſměch uwáděgjcjch, nekeſti a ohawnoſti ſchwalugjcjch a wůbec zkázu mrawnj rozſſikugjcjch, zwláſſtě u nezkuſſené mládeži. Toho wſſeho použjwá ďábel u rozſjwánj kaukole, tjmto způſobem rozſjwá ſe hogně ſjmě neprawoſti a nekeſti, kaukol to pekelný w ſrdce lidſké. A tak ſe podobá i nynj (a nynj wjce než ginդy) králowſtwj Božj poli, na kterémž roſte kaukol mezi pſſenicj. Tu widjme bludy wedlé prawdy, neprawoſt wedlé ctnoſti,

[1]) K Eſes. 5, 37. [2]) Skutk. ap. 2, 44—47.; 4, 34.

Digitized by Google

láſku wedlé záſtij a nenáwiſti; ſlowem ſpatřugeme dobré wedlé zlého; ano nalézáme obé pohromadě ſmjſſené. A podobně ſe nalézagj wedlé ſebe dobřj i zlj lidé: přátelé prawdy wedlé ſlužebnjků bludů a lſti, bohabognj wedlé neznabohů, ſwědomitj wedlé neſwědomitých a lehkowážných; welikomyſlnj, kteřjž gſau žiwi wjce pro giné než pro ſebe, nalézagj ſe wedlé ſobjků, kteřjž gen ſebe hledagj; zaſlauženj, kterýmž ſwět ničjm neodplatil oběti a práce gegich, žigj wedlé zhaubců, kteřjž nikdy nenaprawj, což pokazili; rownéž i ſpatřiti lze newinné angelſké duſſe wedlé chlipnjků w ohawných rozkoſſjch ſe motagjcjch. A tak to ſpatřugeme wſſudy: u njžších i u wzneſſených, u bohatých i u chudých, u umělých i u neumělých wſſude widjme kaukol mezi pſſenicj. A tak to nalezneš, milý křeſtane, i we wlaſtnj duſſi ſwé. Ach, i tanto, na poli ſrdce ſwého, nalezneš kaukol mezi pſſenicj; nalezneš wedlé dobrých wloh a darů také giž probuzené chtjče porušſené přirozenoſti — prwnj to ſetj nepřjtele w ſrdce twé; a ſnad tam nalezneš geſſtě giný kaukol pozděgi wſatý w duſſi twau, a tento ſnad hubj dobré ſjmě mnohau pracj a péčj w ſrdce twé wſtřjpené, a nedáwá mu wzniku. A ſnad giž počjná tento bugně hnáti, giž ſnad kwěte, a ſnad giž těžiš ty neb ginj owoce gehо? Ach, kdež geſt newinnoſt, ſproſtnoſt pokora, lepoſt, zpaniloſt a zbožnoſt duſſe twé? kdež pſſenice twá? — O, duſſe má, proč ſe podobáš roli, kteréž, přigawſſi ſemeno pekelné w ſebe, také děſſt a roſu zwlažugjcj ge w ſobe ſſage? Což gſi role mrtwé, w kteréž každý rozſéwač naſjti může ſemene dle libowolnoſti? Což muſjš přigjmati kaukol w ſebe? Což nemáš ſwobodnau wůli a nemůžeš ſamoſtatně gednati a zmužile wzdorowati kaukoli, aby ſe w duſſi twé neugjmal a nehubil půdu ſrdce twého? —

Owſſemk člowěk má ſwobodnau wůli, a může s miloſtj Božj zawřjti ſrdce ſwé pekelnému ſemenu, aby w ně neweſſlo a neugalo ſe. Medle, gak ſe mohlo ſtáti, že nepřjtel naſil kaukole do ſrdce gehо? A gak ſe to děge až poſud, že nepřjtel ſege kaukol neprawoſti a bezbožnoſti w tak mnohé neporuſſené ſrdce lidſké? Sw. ewangelium nám odpowjdá na tuto otázku, an dj: Když lidé zeſnuli, naſil nepřjtel kaukole mezi pſſenici. Znameney tuto dobře, milý křeſtane: „Když lidé zeſnuli, we ſpanj naſil nepřjtel kaukole. Lidé tedy zeſnuli, ne wſſak nebeſký Hoſpodář, ten neſpal, on wěděl dobře, co ſe ſtalo, wždyť ſám prawil učennjkům: že nepřjtel člowěk to učinil? Proč to tedy dopuſtil? Gak může dopuſtiti wſſemohaucj tworu ſwému, aby giné hubil? aneb proč ſwořil člowěka, když ho wydáwá w nebezpečenſtwj zahynauti? Proč; tážeš ſe, milý křeſtane? — Člowěk geſt ſwobodný; obdařen od Boha rozumem a ſwobodnau wůlj, a práwě w tom záležj geho důſtognoſt a mrawnj wzneſſenoſt we ſwětě. Dle tohoto žřjzenj ſwého může člowěk, což dobrého a prawého geſt, wyhledáwati a ſobě woliti, toho wſſak, což zlého a neprawého geſt, může ſe uchowati a wyſtřjhati. Může zagiſté žádoſti ſwé krotiti a proti wſſelikému lákánj a nebezpečenſtwj hřjchu ſe zbrogiti. Kleſne-li tedy člowěk, a dá-li naſjti kaukole w ſrdce ſwé: děge ſe to gehо winau; ginak by muſel Bůh ſwobodnau wůli mu odnjti a učiniti člowěka newolnjkem ſlepě ſledugjcjho pudu, gako zwjře.

„Když lidé zeſnuli, naſil nepřjtel kaukole mezi pſſenici.“ Znameney také, milý křeſtane, dobře čas, w kterýž naſil nepřjtel kaukole. Ne we dne

Digitized by Google

za ſwětla, nýbrž když lidé zeſnuli, w noci. Tok doba zlých, tok moc temnoſti. „Každý zagiſté, kdož zlé činj, nenáwidj ſwětla, a negde k ſwětlu“ [1]), dj ſám Božſtý Wykupitel. A dle toho poznáš, milý křeſťane, neſſlechetnjka, že ſe ſwětla ſſtjtj. — Odwrať ſe tedy od těch, kteřjž pokradmo a ſaukromj ſe k tobě bljžj a temnoſtj hledagj k prowedenj ohawnoſtj ſwých. Utjkey a chraň ſe gich. Hle, nenáwidjť ſwětla: zagiſté že neobmeyſſlegj nic dobrého. Wſſak odwrať ſe též i od ſebe ſamého, když powſtanau žádoſti w ſrdci twém, kteréž byſi před světem a před ſwými milými tagiti a zakrývati muſil. Wěř, byť ſe ti zdály třeba ſebe lepſſj — hledagj temnoſtj, negſau dobré aniž prawé; — gſau zlé, ohawné a záhubné! — W městě Edeſſa bydlela neſtaudná newěſtka, gegjžto žiwot obywatelům geho byl ku pohorſſenj. Gednoho dne ſe opowážila i ſwatého Efrema k ohawnoſti chtjť přilákati. Zděſil ſe ſwatý Efrem nad tauto ohawnau žádoſtj, a za chwjli něgakau ſe zamlčel. Pak gj nawrhl, že gi na wekegné náměſtj powede, libo-li gj tam, plamen zlé žádoſti uhaſiti. Zhrozila ſe newěſtka tohoto nawrženj pro zástup lidſtwa ſem tam přecházegjcjho, gjž ale ſw. Efrem řekl: „O, ženo! před lidmi ohawnoſt páchati ſe hanbjš, a před obličegem Božjm, kterýž i w ſkrytě widj, a wſſe zlé treſce, neſtaudnoſt tropiti ſe neſtydjš?“ — Tato ſlowa pronikla ſrdce gegj, a ljtoſtj gata wſtaupila do kehole a ſwatě žiwa byla a ſwatě umřela [2]).

„Když lidé zeſnuli, naſil nepřjtel kaukole mezi pſſenici.“ Znameney též, milý křeſťane: Při gaké přjležitoſti naſil nepřjtel kaukole mezi pſſenici — když lidé zeſnuli. Tedy ne, když bděli, nýbrž když ſe dali na ſpanj. O, bděge nedal ſi žádný geſſtě tak lehce naſjti kaukole w ſrdce twé; zprwu pohřjžil ſe a zeſnul duchownĕ; pak měl nepřjtel w ſpanj lehkau práci. Geſtik totiž také ſpanj duſſe, kdežto člowěk ſpj, i když ſmyſlowé geho bdj. Když světlo prawdy ſwaté nemůže proniknauti mlhy, kterýmižto blud a předſudky nás obkljčily, když w temnoſtech marných a pozemſkých péčj newidauce ſwětla ſwatého ewangelium, člowěčj důſtognoſt ſwau, ſwůg cjl a ceſtu, kteráž k němu wede, z myſli tratjme; když ſlowo a přjklad Wykupitele nás wjce k ſobě netáhne, když w marnoſt ſwětſkau zcela pohřjženi wſſecken cit a ſrdce k wyšſſjm a duchownjm wěcem tratjmě, když pak miloſti Božj zbaweni, ohluſſeni a omámeni, gediné ſwětu a tělu ſlaužjme: tuk owſſem duchownĕ ſpjme a tehdáž přicházj nepřjtel a lehce geſt mu tu naſjti do ſrdce naſſeho kaukole mezi pſſenici. Takto ſpal giž prwnj člowěk, když nepřjtel w rági prwnj kaukol ſil w ſrdce geho. Omámen, oſſizen, ohluſſen, w hřiſſnau bezpečnoſt ukoneyſſen ſpal, zapomenuw na láſku, dobrotu, ſprawedlnoſt a prawdiwoſt Božj a uſpán ſnil o rownoſti s Bohem a o wſſewědaucnoſti ſwé. A tak ſe to má i s geho potomky. Každý zagiſté prwé nežli ſe podá pokuſſiteli a nechá naſjti kaukole w duſſi ſwau, nechá ſe ukoneyſſiti w ſpanj a gako oſpalý přigjmá geho lſtiwá wnukánj, wěřj geho klamným ſlibům, a béře lehkowážné zásady geho za ſwatau prawdu: a gako omámený newj nic o ohyzdném newděku k Bohu a potupném ſnjženj ſebe, o hanbě, a zhaubných následcjch, ſtraſtech a neſnázjch, kteréž giſtě na něho čekagj. A protož, nechceš-li, milý křeſťane, aby

[1]) Jan 3, 20. [2]) Macana Wýbor ſtr. 21.

Digitized by Google

i tebe nepřjtel obelſtil a naſil kaukole neprawoſti w duſſi twau, muſjš bdjti. — Ty muſjš bedliwý pozor dáti na ſwé ſrdce, na geho žádoſti, náklonnoſti, na geho wáſſně a náružiwoſti; muſjš také pozorowati na oſoby, kteréž ſe k tobě bljžj, s kterýmiž obcugeš, a kteréž za přátely ſobě woljš; aby ſnad pod záſtěrau přátelſtwj newlaudili ſe nepřátelé do ſrdce twého a we ſpanj kaukole do něho nenaſili: Protož wolal Kriſtus Pán učennjkům ſwým: „Bděte ež a modlete ſe, abyſte neweſſli w pokuſſenj“ [1]). A podobně napomjná ſw. Petr wěřjcj: „Střjzliwj buďte a bděte; nebo protiwnjk wáš, ďábel, gako lew řwaucj obcházj, hledage, koho by ſežral“ [2]). K čemuž krásně dokládá Chryſoloğus, an dj: „Neyhorſſj nepřjtel geſt nenadálý, nebo on překwapuge newědomé a neprozřetelné, a hubj spěcj. Za tau přjčinau také Kriſtus, náš král nebeſký, před wěky po celau noc ſwé wogjny zbrogil opětně bděliwoſtj proti úſkočné lſti ďábla, to geſt ſtarého nepřjtele“ [3]). Podobně dokládá ſw. Cyprián, an překrásně dj: „Sluſſj nám dle wůle a rozkazu Páně, bychom ſi se wſſj opatrnoſtj a co neywýſſe bedliwě počjnali, aby protiwnjk náš, gſa wždy oſtražitý, a powždy úkladů ſtroge, wkradnul-li by ſe do ſrdcj naſſich, z giſkry oheň nerozdmýchal . . . a wěrau naſſj o zem dáti a ſpaſenj i blaho naſſe do wln pohřjžiti ſe neodwážil. Nuž tedy bděmež, bratřj milj! Buďmež při wſſech lſtiwých zálohách i při zgewných hrozbách duchownė oděni a ozbrogeni. Stůgmež hotowi k odbogi tak, gakož protiwnjk k bogi proti nám uſtawičně hotow ſtogj“ [4]). Dobře tedy uzawjrá ſw. Bernard: „Gelikož wſſecken žiwot náš pln geſt mnohých pokuſſenj; ano celý žiwot ſe muſj pokuſſenjm nazýwati; protož pečliwého bděnj a modlitby geſt potřebj, abychom w pokuſſenj uwedeni nebyli“ [5]).

Znamenitý prorok Ezechiel widěl u widěnj wůz [6]), kterýž geſt krásný obraz naſſj duſſe. Byltě pln očj, gakož i zwjřata, kteráž ho táhla, byla ſamé oči a wſſecko tělo gegich i hrdla i ruce i křjdla, i oblauky plna byla očj, wůkol čtyř kol. Wjte-li, dj ſwatý Řehoř Weliký, co tento wůz s potahem ſwým znamená? On nás učj bděloſti, kteraužto nad ſebau bdjti máme. Těla zwjřat zagiſté gſau plna očj, gežto magj na ſebe bedliwě pozorowati [7]). Podobným způſobem máme i my ſamé oči býti. Oči máme mjti na rukau, abychom bděli nad ſkutky ſwými; i na nohau, bychom bděli nad kroky ſwými, máme mjti oči i w ſrdci, bychom bděli nad žádoſtmi geho, máme mjti oči též po ſtranách, bychom pozor měli na towaryſſe a ſpolečnjky ſwé! — Gaſný zagiſté přjklad prawé bděloſti zůſtawila nám ſwatá panna Gorğonia. Neunawenė byla toho bedliwá, aby nebyla ſwedena hřjſſným přjkladem rozpuſtilých, ſwětem zapáchagjcjch a toliko na marnoſti geho myſljcjch mladic. Proto ſe také pečliwě warowala wſſeho obcowánj s nimi. Pilný také každého času pozor dáwala na wſſecky řeči ſwé, pogjmagjc dle napomenutj ſwatého Jakuba gazyka ſwého ſtále w uzdu, aby ničeho nemluwila, což by bylo Bohu nelibého a bližnjmu ſſkodného [8]). — Sylwán ſe žiwil za mladſſjch let ſwých keykljkſtwjm. Poznaw ale nebezpečenſtwj geho wzhledem duſſe ſwé, odřekl ſe ho a wſtaupil do řehole. Plných dwadcet let ſtrawil w přj-

[1]) Mat. 26, 41. [2]) I. Petr 5, 8. [3]) s. 27. [4]) Tract. de zelo et livore. [5]) Sermo in Quadrages. [6]) Ezech. 10, 12. [7]) Hom. 5—7. in Ezech. [8]) Macana Wýbor ſtr. 15.

Digitized by Google

kladném a zmužilém zapjránj a mrtwenj sebe samého; i byl náboženě žiw dle řeholnjch prawidel. Po tak dlauhém a wytrwalém bogi zdálo se mu, že ge swětu dosti umrtwen, a že by žádné pokussenj nad njm nemohlo moci swé progewiti. Ukoneyssen takto w spanj neprawé bezpečnosti, zapomenul na wýstrahu swatého Pawla: Kdož stogj, hleď, aby nepadl; a pro obweselenj mysli bratrj řeholnjch prowozowal některé žertowné kaussky, a tak opět wsat či raděgi obnowen gest w srdci geho kaukol předesslý, a umrtwená náružiwost stará zmocnila se w dussi geho tak welice, že se zdálo, gakoby chtěl řeholi po 20 letech opustiti, a ke keykljkstwj se nawrátiti. I bylo giž na tom, že měl z řehole býti wywržen; ale na snažné prosby některých řeholnjch spolubratrů byl gesstě nějaký čas trpen, gestli se polepssj. A w skutku procitnuw ze sna hřjssného k předesslé bděloſti, netoliko se polepssil, ale gesstě wjce we swatosti žiwota prospjwal [1]).

A protož woláme k tobě, ó Boże, úpěnliwě s Žalmistau Páně: Shledniž a wyslyš nás, Hospodine Boże náš. Oswěť oči nasse, abychom snad neusnuli do smrti. Aby snad nekřtěl nepřjtel náš: Swjtězil gsem nad nimi! —

Chceš-li, půgdeme, a wytrhámeho (kaukol)? prawili služebnjci we swatém ewangelium, uslyssewsse, že pocházj kaukol od nepřjtele. — Podobně i posud mnozj widauce, že neprawj žigj mezi sprawedliwými, a negen žigj, nýbrž se nad ně wypjnagj, gich pronásledugj, gich hubj, gegich práce russj, a wůbec na zkáze gegich pracugj, wolagj s Žalmistau Páně: „Až dokud hřjssnjci, Hospodine, až dokud hřjssnjci wychlaubati se budau“ [2])? Což se neobgewj nikdy sprawedlnost twá? Což má pohrdánj sláwau twau zůstati powždy bez pomsty? Až pokud má růsti a zmáhati se kaukol? Hle, služebnjci twogi, kteřjž by ssli a wytrhali ho, stogj pohotowě! Gen pokyň a země wystaupj z dráhy swé a pochowá ge w sstutinách swých; neb bauke bude zuřiti a bleskowé twogi usmrtj ge; či oblaka se wyligj, moře protrhne swé hráze, a zatopj ge; propasti se otewrau a ze wnitřka země wyssléhnau plamenowé, genž ge strábj; a powětřj se naplnj morowými parami, a což na zemi gest, zhyne! — Zpozdilj; — owssemť oni widj toliko kaukol, ale hospodář nebeský widj wjce, a proto dj: „Nikoliw; abyste snad trhagjce kaukol, spolu s njm newykořenili i pssenice.“ Ano, gako na poli kořenj, obilj a kaukol w gedné hromadě, a se splj-tagj, podobně to nalézáme we společnosti lidské. Tu nalézáme dobré djtky u neprawých rodičů, tamto nezdařilé děti u dobrých rodičů; hned zase spatřugeme ctné manželky u zlých manželů, ginde zase na opak. K tomu se nalézá množstwj swazků přátelstwj, přjbuzenstwj, wděčnosti a závisnosti mezi dobrými a zlými, prawými i neprawými, kteřjž se od sebe lissj gako kaukol od pssenice. Kdyby tedy wssickni, genž se kaukoli podobagj, měli pogednau wyhlazeni býti: gaká bjda, gaký znatek, gaká hrůza by nepowstala po gednau? Nikoli, tak negedná laskawý Otec nebeský; protož snássj kaukol mezi pssenicj. Nad to, kdo může řjci: tento člowěk gest kaukol a nic než samý, pauhý kaukol? Ach, nenáwist, rozhořčenost a uražená láska sebe samého, přjsnost a newčasná ostrost gest hotowa člowěka hned odsauditi a oheň s nebe na něho swolati.

[1]) L. c. [2]) Žalm 93, 3.

Digitized by Google

A wſſak což nemá w ſkutku nic dobrého do ſebe? A byl i byl zkegmý a wekegný hřiſſnjk, což opanowala ho hřiſſnoſt geho tak, že zhola nenj k naprawenj? Což lepſſj čáſt geho zcela wyhynnula? Což gi nemůže wjce miloſt Božj wzbuditi? Kdož by to chtěl twrditi? „Bůh, gakž dj ſwatý Auğuſtin, ſſetkj hřiſſnjků; poněwadž ſe lehce ſtáti může, že ti, kteřjž dnes gſau kaukol, zjtra pſſenicj budau; gežto miloſt Božj tuto proměnu w nich každé chwjli půſobiti může, gak mile gj upoſlechnau.“ Protož tedy i Pán Jeżiš ſám, když ſwatý Jan a Jakob żádali, aby ohněm s nebe ſtrávil Samaritány, genž ſe zdráhali dáti mu nocleh, odpowěděl gim: „Newjte, čjho ducha gſte! Nebo Syn člowěka nepřiſſel duſſj zatracowat, ale ſpaſit!“ — Wyprawuge ſe o ſwatém Řehoři, biſkupu w Nowé Ceſarii, że když ſe poſlednj hodinka geho přibljżila, że dal ſe po celém městě a w okolj geho tázati: Kolika pohanů by tu geſſtě ſtáwalo? Dowěděw ſe, że by gich bylo gen 17, děkowal Bohu, řka że ſwému nástupci právě tolik pohanů zůſtawuge, kolik křeſtanů tam nalezl, když úkad ſwůg naſtaupil [1]). Tak na poważenau geſt, kaukol hned zatracowati. Poſléze také uważiti ſluſſj: że ſprawedlinj wedlé zlých a neprawých cwičeni, zkauſſeni a w dobrém upewněni a utwrzeni bywagj. „Bezbožnj, dj ſwatý Auğuſtin, gſau ſprawedliwým co pilnjk żelezu, co kámen mlýnſký pſſenici, co protiwnjci a pronáſledownjci mezi pohany mučedlnjkům.“ A w ſkutku, na kterého protiwnjka může horliwý křeſtan ztěžowati ſi, że ſtál duchownjmu geho proſpěchu a pokroku w ceſtě? Pohrdá-li kdo námi: přiſpjwá k tomu, by nás učil pokoře; potupuge-li či hanj-li nás, učjme ſe znáti chyby a nedoſtatky ſwé; ge-li nám kdo těžek aneb ſnażj-li ſe ſaużiti nás: poſkytuge nám přjležitoſti k cwičenj ſe w trpělliwoſti; chce-li nás kdo w blud neb ohawnoſt uweſti, wyżiwá nás, bychom ſwau wjru, ſprawedlnoſt a newinu oſwědčili a gj dokázali. Gak bychom mohli křeſtanſké ctnoſti konati, zásluhy ſobě zjſkati, kdyby nebylo żádné zkauſſky? Gak by ſe mohla ſprawedliwá myſl w ſkutcjch obgewiti, ſtáloſt w dobrém ſe ukázati, kdyby nebylo żádného odporu? Owſſemk gſau neprawj wżdy kaukol; ale oni gſau též proſtředek, kterýmż tak mnohá ctnoſt djlem ſe zachowáwá, djlem ſe cwičj a zdokonaluge. Na tiſjce gich ſtogj; poněwadž magj wedlé ſebe kleſlé, a magj gegich hanbu, ſnjżenj a ſtraſti k wýſtraze ſwé na očjch; a na tiſjce gich ſtáwá ſe dokonalegſſjmi a ſſlechetněgſſjmi; poněwadž wadami a poklésky bližnjch ſe učj ſnáſſenliwoſti, tichoſti, mjrnoſti, pokoře, ſmjřenliwoſti, opatrnoſti a mnohým giným ctnoſtem. Kdyby ſe tedy wſſecken kaukol hřjchu a překwráceноſti wyplenil, gak mnoho dobrého, prawého, ſpaſitelného by ſe wyhladilo ſpolu s njm; neb ani by kdy wzniklo? Tuto láſku a maudroſt welikého Hoſpodáře nebeſkého oſwědčil ſwatý mučennjk Achácius, když před kjnſkým wládařem Bibianem ſtál. „Proč, tázal ſe tento, netreſtá wáš Kriſtus, gemužto ſe klanjte, cjſaře a nás wſſechny, kteřjž wás pronáſledugeme a wraždjme? Neb ge-li Bůh, gakž twrdjte, geſt mu lehce potreſtati i mocné cjſaře?“ I odpowěděl mu Achácius: „Kdyby chtěl wás Pán na mjſtě treſtati a zahladiti, owſſemk zhynuli byſte wěčně, a my ſłużebnjci geho nebyli bychom zkuſſeni, a moc miloſti geho zůſtala by bez půſobenj; gežto ſe naproti tomu gewj ſláwa geho právě

[1]) Wetzer's Kirchenlexikon djl 4. ſtr. 748.

Digitized by Google

w oněch lidech, kteřjž chyby swé poznáwagj a se naprawugj“ [1]). Tak tedy roste kaukol spolu s pssenicj; aniž by mohl bez patrné sskody dobrého semena wytrhán býti.

„Nechte, ať obé spolu roste,“ dj hospodář we swatém ewangelium. Tedy i zlé sjmě, sjmě ďáblowo, křjssnjci a neprawj, mussegj dle rady Božj k dobrému napomáhati; nebo „těm, kteřj Boha milugj, napomáhagj wssecky wěci k dobrému,“ dj swatý Pawel [2]). Nechtěgž tedy, křesťane milý, ztěžowati si na to, že se gesstě tak mnoho zlého na swětě nacházj, gakoby to k ničemu dobrému neprospjwalo. Ďábel sice mjnj; Bůh wssak mění. I on mussj ač nechtě napomáhati k rozhognénj králowstwj Božjho. Owssemť že spočjwá na nás těžké břjmě; ale i toto břjmě samo má nám býti hognym pramenem k očisťowánj, zdokonalenj a k oblažej nassemu. Kýž bychom se gen wždy Boha a swatého zákona geho drželi, kdykoliw kaukol u wnitř srdce nasseho na porussenost nassi nás upomjná. Kýž bychom tjm pewněgi a wraucněgi se Bohu a ctnosti oddali, kdykoliw pohled na neprawé a na obcowánj gegich mezi námi zármutkem a osskliwosťj naplňuge dussi nassi. Tehdáž by nám zagisté slaužilo i zlé k mrawnjmu nassemu wzdělánj. A kýž bychom sami spěchali horliwě ku pokánj a snažně pracowali na usslechtěnj a zdokonalenj srdce swého, kdykoliw nás k tomu nehody času wyzýwagj: tehdáž byly by i ony ohněm nám; wssak ale ohněm k nassemu očisstěnj a obnowenj. — Wssak, pomysljš si snad, milý křesťane: půgde-li to tak pořád, gak to nynj widjme, že kaukol se neustále rozmnožuge, a že počet neprawých se wždy wjc a wjce množj a zloba a překwrácenosť lidstá den ode dne wjc roste a směšegi a opowážliwěgi si počjná: kam to přigde s námi? wždyť posléze udusj kaukol wssecku pssenici, a ctnosť a sprawedliwosť wymizj téměř z tohoto swěta?! — Marný gest to a zpozdilý strach. Aby se to nestalo, o to se giž Pán Bůh postaral. Dobré, což Bůh wstjpil, nikdy nemůže od zlého wyhlazeno býti; nýbrž roste a dařj se neustále pod rukau nebeského Hospodáře, kterýž ge žehná a ochraňuge. O, gak by to s njm bjdně stálo a gak málo by bylo widěti Božský půwod sstjpenj Božjho, ctnosti a sprawedlnosti, kdyby tato nebyla mocněgssj nad zlé a neměla w celku překwahu nad njm; gak by tu obstálo pokolenj lidské? Owssemť prawda gest, že dobré sjmě ctnosti nepadá tak do očj, aniž nadělá mnoho hluku, gežto marnosť, překrácenosť a ohawnosť často křiklawými barwami se stkwj gako kaukol zkwětagjcj mezi zelenawými klasy a stéblý; nesslechetnjci, hrdopýssťowé, rozkossnjci, odwážliwci, prostopássnjci, kteřjž se nezprawugj ani Božjm ani lidským zákonem, nadělagj owssemť obyčegně na swětě neywjce hluku. Široké pole přjrody, čarowné kraginy fantasie, ostrowtipnosť, ússtěpačnosť, úsměssky, wsse toto a giné mussj gim slaužiti, wsseho umj použjti, aby, gakž prawj, swěta užili, nedbagjce duchownjho zákona, aniž prawého cjle žiwota; anto bohabognj, sprawedliwj, skromnj a důmysljnj w tichosti a podál hluku swětského žigj a působj, tak že se o nich ani newj. Aniž pak gest proto počet gegich menssj; tjm méně gest se obáwati, že snad w zlých dobách zcela wymizj. Byly gsau to zagisté zlé časy, když prorok Eliáš od modlosslužebnjků pronásledowán a stjhán, na paussti u potoka Karit Bohu si ztěžuge úpěl: „Pane, opustili umluwu twau sy-

[1]) Veith's hom. Vorträge, 3. djl. str. 182. [2]) K Řjm. 8, 28.

Digitized by Google

nowé israelſſtj: oltáře twé zbořili, proroky twé pobili mečem; zůſtal gſem gá ſám, a hledagj žiwota mého, aby mi ho odgali“ [1]). Ale gak žnj odpowěd, kterauž mu dal Hoſpodin? „Pozůſtawil gſem w Israeli ſobě ſedm tiſjc mužů, gichžto kolena neſkláněla ſe před Bálem.“ — A tak ſe to má až poſud. Anto mnozj ſkloňugj kolena swá před modlami tohoto ſwěta: před pýchau, ſláwau, bohatſtwjm a rozkoſſemi pozemſkými: gſauť geſſtě duſſe wěrné a Bohu oddané, kteréž w tichoſti a ſkrownoſti zbožnoſt a ſſlechetný mrau, počeſtnoſt, rozſſafnoſt, wěrnoſt, čiſtotu a wſſelikau ſprawedlnoſt pěſtj bez hluku a křiku, aniž geſt počet gegich tak nepatrný. K těmto tedy, milý křeſťane, k nim ſe přidruž, k nim ſe přidey, w duchu gegich pracug a ſe ſnaž a hleď dobře působiti, gak můžeš w tomto ſwětě. Zachowey zprwu ſebe ſám co pſſenici, co dobré ſjmě na poli králowſtwj Božjho; pak ſe nebudeš báti, že by ſnad kaukol neprawoſti wyhladil pſſenici dobrého ſemena. Protož wěčnau platnoſt magj ſlowa hoſpodáře we ſwatém ewangelium, andj: Nechte, ať obé ſpolu roſte až do žnj. Obé, tedy i pſſenice i kaukol, obé muſj ſpolu růſti až do žnj. „Kdo zlý geſt (a we zlobě ſwé úmyſlně chce ſetrwati a ſſkoditi, budiž tedy přewráceného ſrdce a) ſſkodiž geſſtě (napotom) a kdo geſt ſprawedliwý, oſprawedlniž ſe geſſtě a ſwatý poſwětiž ſe geſſtě“ [2]). Nebo gak gedni tak i druzj muſj růſti, rozwinowati ſe a zráti na poli tohoto ſwěta, na roli králowſtwj Božjho; pozdwihne-li ſe směle newěra, počne i wjra a zbožnoſt gaſněgi a mocnégi ſe ſtkwjti; a domnjwagj-li ſe neprawj, že přewládagj w počtu a w drzj ſměloſti ſwé, gſau zagiſté ſprawedliwj tjm dokonalegſſj a mocnégſſj, trwagice w těžkých a nebezpečných dobách a okoličnoſtech pewnj a zmužilj, wěrnj Bohu; aniž ſe dadauce panugjcj přewrácenoſtj másti neb ſwésti. „O, pſſenice mezi kaukolem, wolá utěſſeně ſwatý Bernard, ó ſjmě dobré mezi plewami, ó lilium w trnj! Gak kráſné a ſlawné geſt to, když za času panugjcj newěry a odpadlictwj wjra a wěrnoſt Kriſtu w cjrkwi geho ſe držj a zachowáwá.“ Když pak gednau klubko děgin pokolenj lidſkého ſe dowine a obé, pſſenice i kaukol, ke žni dozrage: tehdáž nebude wjce mjſta popkáno kaukoli na poli králowſtwj Božjho, tehdáž ſe ſtane oddělenj! —

Nynj wſſak, ó Pane, ſlyš naſſe wolánj, wylj na oſenj ſwatè cjrkwe ſwé hognoſt požehnánj ſwého; nám pak wſſem dey maudroſt a ochotnau wůli, bychom zprwu ſami kaukol ze ſrdcj ſwých wyplenili, pak w horliwoſti, což prawého a dobrého geſt, konagjce, dobré ſjmě rozſjwali w duſſi ſwau a bratrj. Ty pak zahrnjwey ge ſwau miloſtj a ſwlažug ge požehnánjm ſwým, láſka twá zachowey nás: bychom w čas žni přineſli hogné owoce k žiwotu wěčnému.

A w čas žni djm žencům: Sebekte neyprwé kaukol a ſwažte ho w ſnopky k ſpálenj: ale pſſenici ſhromažďte do ſtodoly mé; dj poſléze hoſpodář ſluženbnjkům w podobenſtwj dneſſnjho ſwatého ewangelium. — Podobně pjſſe ſwatý ewangeliſta Jan we zgewenj ſwém: „Widěl gſem a ay oblak běloſtkwaucj a na oblaku ſedjcj podobný ſynu člowěka, mage na hlawě ſwé korunu zlatau a w ruce ſwé ſrp oſtrý. A giný angel wyſſel z chrámu, wolage welikým hlaſem naň: Puſť ſrp ſwůg a žni, nebo přiſſla hodina, aby bylo žato, nebo uſchlá

[1]) III. Král. 19, 10. 18. [2]) Zgew. ſw. Jana 22, 11.

Digitized by Google

geſt žeň země“ [1]). — Tedy ne na wždy a wěčně bude swjtiti ſlunce a zahřjwati kaukol a ſwlažowati ho roſa a déſſť nebes, a chowati ho země. Nikoliw; až do času žni. A běda tomu, kdož dj: Zhřeſſil gſem a co ſe mi zlého přihodilo? zdaliž mně swjtj méně ſlunce aneb zdaž požjwám méně radoſtj a rozkoſſj tohoto ſwěta? — Tak geſt to owſſem nynj; nebo geſſtě geſt čas, kdež kaukol a pſſenice wedlé ſebe ſtogj a roſtau. A wſſak běda, kdož ſe w tom uſpj a w uwykloſti ſwé hřjſſné za to má, že to tak bude pořáde, a že to ani ginak býti nemůže? — „Wſſecko má ſwůg čas, dj duchem ſw. nadſſený mudřec ſtarého zákona, geſt čas ſázenj a čas wytrhowánj toho, což bylo ſázeno, totiž čas žni.“ I tento čas ſe přibljžj a přigde giſtě, tak giſtě, gak prawdiwý geſt Bůh a gak prawdiwé geſt ſlowo geho, a ſlowa Kriſtowa nepominau; tak giſtě, gak giſtě žiw geſt ſprawedliwý a ſw. Bůh na nebi. Ano gednau giſtě přigde čas žně. — Kdy přigde, brzy-li čili pozděgi? newjme, to newědj ani angelé Božj, to geſt welikě tagemſtwj; gen tolik wjme, že přigde giſtě a že wſſickni my doſtawjme ſe k nj, a že což mělo z gara a w létě wzrůſti a dozrati, giž na podzim dorůſti a dozrati nemůže; to wjme, že gacj nynj roſteme a zrageme, že co takowj budeme žati a shromážděni do ſtodoly králowſtwj Božjho neb wrženi do peci ohně wěčného. Tolik wjme giſtě, že gako dwogj geſt rozſjwánj, podobně že bude i dwogj žeň, a že geſtli gſme roſtli a zráli tuto gako kaukol, že i gako kaukol žati a těženi budeme w den poſledni.

Dwogj tedy bude žeň; žeň kaukole a žeň pſſenice. — O, gak rozdjlná to žeň! W prawdě tak rozdjlná, gak rozdjlný geſt kaukol od pſſenice. A co ſe ſtane s kaukolem? „Sebekte neyprwé kaukol a ſwažte ho w ſnopy k ſpálenj,“ dj hoſpodář w podobenſtwj ſw. ewangelium. Tedy bude kaukol oddělen, wywržen a ſpálen. — Což má nebeſký Hoſpodář zaljbenj w pálenj a we zničenj? Zagiſtě ne! Co s pole ſwého dá ſebrati a ſpáliti, geſt w ſkutku giž takowé, že ſe wůbec w domácnoſti nedá potřebowati a tudjž ſe wywrhnauti muſj; a nemůž to tedy býti leč odporné, ohyzdné, ohawné, nakažliwé wůbec a zhaubné. Toliko toto ſe pálj a zničuge. O Bože! tak hluboce tedy může klesnauti člowěk, že giž nic wjce dobrého a prawého, že žádné wjce ceny nemá do ſebe, a že nenj wjce k žádnému proſpěchu a k žádné potřebě, aniž pak k čemu wjce býti může, že toliko oſſkliwoſt budj a co morowý wzduch zhaubně wůkol ſebe půſobj a že ſe podobá k neužitečnému kaukoli, kterýž ſe w ohni pálj! — A ſnad i ty, ó milý křeſťane, negſi giž daleko toho? Snad i ty ſtogjš tuto gako neužitečný a zhaubný kaukol? — Hle, Bůh wykázal tobě mjſto, wytknul ti powolánj a uložil ti ſw. powinnoſti a ty ſnad činjš prawě opak toho, co byſi měl činiti? Neſolj-li ſůl, neſwjtj-li ſwjce a neposlauchá-li ſlužebnjk; k čemu gſau? K čemu proſpjwagj? A činjš-li wždy naopak, což činiti máš a gak tobě přirozenoſt a twé určenj káže, k čemu gſi tuto? Ach, ſnad gſi i ty giž nynj nepotřebný a neužitečný? — aneb dokonce ohyzdný a morowý wzduch nákazy mrawnj wůkol ſebe ſſiřjš? Snad ſe giž odwracugj ſprawedliwj a dobřj od tebe s powržením? — Ach, ſnad gſi giž kaukol, kterýž giž dozrál k ſpálenj?! — Wěčně býti zawrženu a wěčně trápenu, tot konec těch, kteřjž ſtáli zde na tomto ſwětě, roſtli,

[1]) Zgew. ſw. Jana 14, 14. 15.

Digitized by Google

zráli a nesli owoce co kaukol. O gak hrozné gest to! Swaté pjsmo přirownáwá trápenj toto k tomu, což gest neybolestněgssjho a neycitedlněgssjho na swětě: k plamenu, kterýž nikdy neshořj a se nestráwj; k červu hlodagjcjmu, kterýž neumjrá; k temnostem zewnitřnjm, kdež bude pláč a skřjpěnj zubů. A toto wsse gest toliko obraz a stjn hrozné té skutečnosti, kteráž se dostane kaukoli: hřjssnjkům, a kteráž se nedá ani wypsati, ani wypodobniti! — Pomni na to, milý křesťane, když budeš klésati w duchownj sen, a nepřjtel bude chtjti nasjti semena kaukole do srdce twého! Pomni na čas žni, abys i ty nebyl shledán gednau co kaukol a swázán w snopek k spálenj — k trápenj to věčnému! Pomni na to zwlásstě w dobách pokussenj! —

Swatý Martinián, paustewnjk a potom mučennjk, byl gednau we welikém nebezpečenstwj čistoty postawen. Gedna welmi chlipná osoba slyssela o geho chwály hodné čistotě wyprawowati. I řekla těm, kteřjž geho čistotu wychwalowali: Zdaž gest to ku podiwenj, že Martinián zachowáwá čistotu? lehká gest to wěc, gežto na paussti osoby ženské newidj. Gá ho chci zkusiti, a uzřjte, že zmizj geho čistota. I ssla hned do domu swého a oblékla se w raucho chudobné; — stkwostněgssj pak raucho měla w ssátku, a tak chwátala k paussti geho. Naschwál přissla tam až wečer a stawěla se, gakoby byla zablaudila; žádagjc, by gj w paussti swé noclehu popřál. Slitowaw se nad nj Martinián, přigal gi; daw gj i něco k gjdlu, řka: Pogez a odegdi hned ráno pryč. Sám pak odessel do giného pokogjka, kdež se za celau noc k Bohu modlil, aby ho od hřjchu chránil. I sljbila Zoe — tak se gmenowala ta osoba — učiniti tak, gakož gj byl přikázal. Wssak ale ráno se oblékla w oděw krásný, a když on otwjral paussť, postawila se před něg a mluwila k němu s welikau lahodnostj. I wzbudila w něm hřjssnau žádost. W tom pak si wzpomněl na trest wěčný, kterýmž pjsmo swaté hrozj smilnjkům. I ssel hned do pokogjka swého, a učiniw oheň, přibljžil se k němu nohau swau a řekl: „Co se ti zdá, Martiniáne? tento oheň snad sneseš; ale budeš-li pak také moci snésti muky wěčné? O, nezapomjnegy na ně! ani na toho červa, kterýž neumjrá na wěky, to gest na zlé swědomj, kteréž wěčně hrýzti bude.“ I odstaupil hned od swého zlého předsewzetj a prosil Boha za odpussténj. Což když Zoe widěla, pohnuta gest miloslj Božj a obrátila se k Bohu [1]).

Podobně se wyprawuge o Geraldowi, hraběti z Orleanu. Tento giž z mládj zachowal srdce a mysl čistau, až posléze i srdce geho zahořelo nezkjzenau žádostj od té doby, co byl wssetečně pohljžel na dceru gednoho ze swých poddaných. Posléze po dlauhém bogi daw se přemoci náružiwosti, klusal gednoho wečera na koni k chýži toho rolnjka, ne wssak bez strachu a bázně, mage na mysli posawádnj žiwot swůg, swá předsewzetj a swé obcowánj před Bohem: protož také wzýwal Pannu Marii o přjmluwu, by zcela neklesl, ač se byl lehkomyslně w nebezpečenstwj wydal. Když do njzké světnice wstaupil, stála právě djwka tato u krbu, zhřjwagjc se; a buď si to byl červený požár, genž obličeg gegj tak gasně oswěcowal, aneb křjzenj Božj milosti, zdála se mu býti tak ohyzdnau, že ani očjm swým neweřil; nýbrž se zpamatowaw, bez prodlenj wstaupil zpět přes práh, skočil na kůň a gel naschwál krok za krokem w tuhé zimě nazpátek, aby

[1]) Macana wýbor str. 220.

se takto za swau křjssnau žádosť potrestal. O kýž by to, dokládá wyprawowatel toho, každému křesťanu w prawý čas wždy připadlo, aby každý nečistý a we wnadných barwách se mu předstawugjcj obraz, ano i každau nečistau žádosť, u světla pekelného plamene považowal [1])!

Když pak takto djti se bude s kaukolem, gaký bude osud pšenice? Hospodář we swatém ewangelium dj: „Pšenici shromážděte do stodoly mé.“ Wzácná tedy gest w očjch geho pšenice, anať byla naděge rozsjwánj geho a nynj gest požehnánj geho práce a geho potu, geho oběti! — O, dusse má, chtěla bys zklamati naděgi Božského rozsjwače, gehožto sjmě gsi i ty? Což nežádáš sobě od ženců nebes pokládána býti za snopek pšeničný, genž plný w zlatolesku swém do stodoly nebeského Hospodáře shromážděn bude? Nechceš býti semenem, kteréž přinássj užitek stý? —

Owssem, milý křesťane, posud stogjš na poli královstwj Božjho, nestěžen a nesklizen; a posud musjš snásseti bauře, wedro i mráz, a wsselike nečasy; a wssak přigde čas, přigde gistě, kdež i ty shromážděn budeš do stodoly Páně a budeš u Boha w radosti geho a požjwati budeš geho blaženosti w neskončené mjře! — A gaké to blaženosti?! Tehdáž budeš nerozlučitedlně spogen s Bohem swým, gehožto budeš požjwati a w němžto nalezneš hogný pramen blaženosti nepokalené a stálé, gakauž tobě žádný swět a rozkosse geho dáti nemohau, a gakauž ani oko newjdalo ani ucho neslýchalo a gakáž ani na srdce twé nikdy wstaupila. Tehdáž kraluge s Kristem u společnosti wssech swatých a wywolených Božjch, nalezneš hognau náhradu toho, co gsi na poli od kaukole snásseti musil. Tehdáž u blahém upamatowánj na předessłé dny swého wzrůstu a zránj bude utěssené wědomj dobrých skutků naplňowati srdce twé spokogenosti a poklidem neysladssjm. Tam w domě Otce nebeského nebude žádné bauře, žádného sljwagjcjho wedra, žádného mrazu, žádného protiwenstwj, žádné tjsně wjce. „Pán setře wsselikau slzu s očj gegich: a smrti wjce nebude, ani kwjlenj, ani křiku, ani bolestj nebude wjce; nebo prwnj wěci pominuly“ [2]). Nebeská půda gest giná a wsstjpenj též giné. „Ay stánek Božj s lidmi, a přebýwati bude Bůh s nimi. A oni budau geho lidem: a sám Bůh s nimi bude gegich Bohem“ [3]). Na to pomni, milý křesťane, když se ti zasteskne státi mezi kaukolem a růsti a zráti co pšenice ke žni dne posledniho. Na to pomni, když ctnosť a sprawedliwosť bude od tebe obětj a zapjránj sebe žádati. Na to pomni, když pro ctnosť budeš museti protiwenstwj a nátisky snásseti. O, gaký to utěssený konec, gaká to radostná žeň! —

Tot ta dwogj žeň, kteráž nastane. A když w skutku gednau se přibljžj, když se počne dnjti w kjssi smrti, a když powstanau ti, genž spali w tichých hrobjch a ze wssech končin světa zárodkowé tworstwa, o kterýchž žádný newěděl, se hýbati a sbjrati počnau, aby se wytwořili w těla, s kterýmiž se předstawj před stolici sprawedliwého Saudce: rciž, dusse křesťanská, gak ti tehdáž bude? Gak budeš shledána? Budeš shledána co kaukol, či co pšenice? Tak zagistě budeš shledána a tak žata a těžena, gak nynj rosteš, kweteš a zrageš! —

Protož pokud gesstě čas máš, gdi do sebe, nahledni do srdce swého a zkaussey sebe. Ze gsi na poli, kteréž Kristus wzdělal, a na kteréž nasil ewangelium swého, to wjš. Gsi-li pak také mezi psse-

[1]) Veith's Leidenswerkzeuge str. 153. [2]) Zgew. sw. Jana 21, 4. [3]) L. c. v. 3.

Digitized by Google

nicj? či ſnad co kaukol tu ſtogjš? Patřjš mezi ſyny králowſtwj? či ſnad patřjš mezi ty, kteřjž činj pohorſſenj a neprawoſti? Geſſtě geſt čas; wol ſi. Gak ſi nynj wywoljš, tak budeš gednau shledán; a gak shledán budeš, takowá bude žeň twá a gak budeš žat, tak budeš těžen, a takowá bude wěčnoſt twoge!

Modlitba cjrkewnj.

Račiž, ó Pane, proſjme tebe, čeleď ſwau uſtawičnau dobrotiwoſti ſwau oſtřjhati: aby gako ſe gediné na twau nebeſkau pomoc zpoléhá, twau ochranau Božſkau také wždy obhágena byla. Amen.

Neděle ſſeſtá po zgewenj Páně.

Ewangelium ſw. Matauſſe 13., w. 31—36.

a onoho času řekl Pán Ježjš zástupům podobenſtwj toto: Podobno geſt králowſtwj nebeſké zrnu hořčičnému, kteréž wzaw člowěk naſil na poli ſwém: kterézto zagiſté neymenſſj geſt mezi wſſemi ſemeny, když pak wzroſte, wětſſj geſt nežli wſſecky byliny, a bývá ſtrom, tak že ptáci nebeſſtj přilétagj a bydlegj na ratoleſtech geho. — Giné podobenſtwj mluwil gim: Podobno geſt králowſtwj nebeſké kwaſu, kterýž wzawſſi žena, ſkryla we třech měřicjch mauky, až zkyſalo wſſecko. Toto wſſecko mluwil Ježjš w podobenſtwjch k zástupům, a bez podobenſtwj nemluwil gim, aby ſe naplnilo, což powědjno bylo ſkrze proroka, řkaucjho: Otewru w podobenſtwjch úſta ſwá, wyprawowati budu wěci ſkryté od uſtanowenj ſwěta.

Wýklad.

V dneſſnj podobenſtwj patřj mezi ſedmero oněch podobenſtwj, kteréž Pán Ježjš w druhém roce ſwého weřegného wyučowánj mluwil k lidu u gezera genezaretſkého. Co wlaſtně wyznamenáwagj, geſt patrno. Kriſtus Pán zagiſté w nich chce wyobraziti a předpowědjti rychlý wzrůſt a rozſſjřenj cjrkwe ſwé, kterauž tuto nazýwá králowſtwjm Božjm; a to ſice wzrůſt gak zewněgſſj, tak i wnitřnj. Zrno hořčičné znamená cjrkew Kriſtowu, ptáci nebeſſtj pak rozličné národy. Chce tuto řjci Kriſtus Pán: Gako zrno hořčičné malé a nepatrné geſt, podobně i cjrkew má geſt z počátku malá a ſkrownà; wſſak ale gako zrno toto wložené w zemi wzroſte a bývá ſtrom, tak že ptáci nebeſſtj přilétagj a bydlegj na ratoleſtech geho: rowněž i cjrkew má

Digitized by Google

rozſſiřj ſe po ſwětě a pogme do lůna ſwého rozličné národy z daleka i ſſiroka, kteřjžto w nj naleznau ſpaſenj. W druhém pak podobenſtwj mluwj Pán Ježjš o wnitřnjm wzrůſtu králowſtwj Božjho; totiž o moci, kterauž ſwatá prawda a miloſt geho půſobj w duſſi lidſké, když ſe w ſrdce pogme, a pronikne gi; gakoby řekl: Gako částka kwaſu přimjſená we tři měřice mauky, prokyſſe weſſkerau mauku a půſobj, že ſe z nj ſtane pokrm chutný; podobně i prawda a miloſt, kterauž gſem přineſl s nebe, pronikne duſſe lidſké mocj ſwau a učinj z nich prawé a Bohu milé audy králowſtwj Božjho. Takto wyučowal Pán Ježjš lid dle tehdegſſjho způſobu w podobenſtwjch, aby gim, gakž giž řečeno, djlem wzneſſené prawdy Božj wyſwětlil a pochopitelné učinil, djlem také aby gim učenj ſwé, kteréž ſe poſawádnjm předſudkům gegich na mnoze přjčilo, zážiwné učinil, by tjm ochotněgi přigali ge. A tak ſe naplnilo, co giž před wěky Žalmiſta Páně we gménu geho wěſſtil, řka: „Otewru w podobenſtwjch úſta ſwá, wyprawowati budu wěci ſkryté od uſtanowenj ſwěta“ [1]).

Rozgjmánj.

Gakž dj ſw. Jaroljm, předkládá bohatý hoſpodář ſwým hoſtům rozličné krmě, aby každý wzal, co by mu neylépe chutnalo a ſwědčilo: podobně to činj miſtr nebeſký Kriſtus Ježjš w dneſſnjm ſwatém ewangelium. On zagiſté předkládá nám z pokladu nebeſké maudroſti ſwé rozličná podobenſtwj a obrazy, by nám gednu a tutéž prawdu wyſwětlil: že totiž králowſtwj geho, ſw. cjrkew, ſe rozſſiřj gak zewnitř po weſſkerém ſwětě, tak i u wnitř w ſrdcjch lidſtých. Nuže tedy, milý křeſťane, obrať zřetel ſwůg na podobenſtwj ona a wiz a uwažug, což prawého a ſpaſitelného předkládá Kriſtus, nebeſký miſtr, tobě w nich a co gſi takto poznal, wezmiž k ſrdci ſobě. —

Podobno geſt králowſtwj nebeſké zrnu horčičnému, dj Božſký Wykupitel na počátku podobenſtwj ſwého. A které geſt to králowſtwj nebeſké? Tot prwnj otázka, kteráž ſe tu člowěku namjtá. Ach, my ſi mnoho žalugeme a ſtěžugeme, aniž ſe můžeme utěſſiti, kdykoliw w tjſni protiwenſtwj znamenáme, že gſme w ſlzawém audolj, a předc gſme w králowſtwj Božjm. Denně klesáme a muſjme pilně oſtřjhati ſrdce ſwého, bychom newypadli z láſky Božj a bychom w miloſti ſetrwali, a předc gſme w králowſtwj Božjm. Tělo naſſe geſt boleſtem podrobeno, a ſmrt a nemoc kráčj nám w zápětj, a předce gſme w králowſtwj Božjm. My ſužugeme a neſpokogugeme bližnj ſwé a bywáme od nich ſauženi, nikde nemáme pokoge, nikde útěchy, neuſtále ſe muſjme plaziti a lopotiti a předc gſme w králowſtwj Božjm. Gaké geſt to králowſtwj nebeſké? djš milý křeſťane. Wždyť králowſtwj Božj geſt neyblaženěgſſj ſjdlo ſwatých a wywolených Božjch, kdež nenj pláče ani nářku, kde geſt blaženoſt wěčná. Owſſemť, milý křeſťane; wſſak ale ſluſſj dobře rozeznáwati králowſtwj nebeſké, kteréž

[1]) Žalm 77, 2.

Digitized by Google

giž zde na zemi se započjná a pak ono, kteréž se zde na wěčnosti dokonáwá. Onoť geſt cjrkew Kriſtowa; toto wſſak geſt nebe, neyblaženěgſſj ſjdlo ſwatých Božjch. Owſſemť ſtáwá mezi oběma rozdjlu, právě tak, gako mezi měſtem ſjdelnjm a weſnicj. Onoť geſt ſtkwoſtně wyſtaweno, pewně ohraženo, ozdobeno a oſwjceno, občané geho gſau zámožnj a widj neuſtále krále, genž u proſtřed nich ſjdlj. Obywatelé wſſak weſnic přebýwagj w njzkých a nepatrných chatrčjch, magj mnoho práce a lopoty, oděw gegich geſt ſproſtný a chudobný, a widj zřjdka kdy krále swého, aniž ne w takowé ſláwě a ſtkwělosti gako onino. A podobně ſe to má s králowſtwjm Božjm na nebi a s králowſtwjm Božjm na zemi, totiž s cjrkwj. Občané nebeſſtj widj krále wěčného twářj w twář; my pak na zemi widjme ho gen u wjře aneb w neyſwětěgſſj ſwátosti ſkrytého. My přebýwáme w přjbytcjch, učiněných z kainene, hljny a dřewa, a w křehkých budowách těla; blahoſlawenj ale we ſtkwělých přjbytcjch domu otcowſkého, ne rukama lidſkými zhotowených. Náš oděw a pokrm w duchownjm ſmyſlu geſt ſproſtný; neb ač býwáme krmeni ſlowem Božjm a tělem Páně, neděge ſe předc w takowé hognosti a blahé radosti, gakowauž ſe wywoleným Božjm blaženoſt nebeſká preyſſtj; a byť bychom i byli odjni Božſkau miloſtj a mnohými ctnoſtmi, gſme předc nedokonalj a mnohými ſkwrnami zohyzděni. Oſtatně gſme gako obywatelé weſnice mnohým nepřátelům, ſmrti a hřjchu, podrobeny; gežto audowé králowſtwj Božjho na nebi gſau wſſeho toho proſti. Wſſak ale, gakkoliw ſtáwá rozdjlu mezi králowſtwjm Božjm na zemi a mezi onjm na nebi, předc ſe w mnohém ſrownáwagj a ſhodugj, a tudjž dá ſe cjrkew Kriſtowa dobře králowſtwj nebeſkému přirownati. Onať geſt zagiſté tak wzneſſená gako nebeſa, neb tagemſtwj gegj gſau tak wyſoká, že ſe k nim člowěk bez pomoci s hůry ani wyſſinauti nemůže. Onať geſt weliká a daleká gako nebeſa; gežto geſt rozſſjřena po weſſkerém ſwětě, a obſahuge wſſecky končiny země. Onať má gako nebeſa třpytjcj ſe hwězdy; w nj zagiſté ſe ſtkwěli po wſſecky wěky lidé, genžto ſe ukázali býti bohatými na maudroſt a na miloſt; a nad weſſkerými těmito ſtkwj ſe ſlunce, genž rozſſjřuge ſwětlo prawdy čiſté; tatiž učjcj cjrkew, kteráž má ſtřed swůg w náměſtku ſwatého Petra, w papeži křmſkém. Onať má původ swůg s nebe ſkrze wtělenj Syna Božjho, genž s nebe přiſſel a béře s nebe podporu a pomoc k ſwému trwánj, gakož i duchownj proſtředky ſpaſenj a poſily, kterýchž poſkytuge wěřjcjm. A gakož má původ a trwánj ſwé s nebe, podobně i geſt gegj cjl nebe, gežto ſe o to ſnažj a wýhradně k tomu ſměřuge, aby audy ſwé odchowala k nebeſkému žiwotu. A gakož oni tři wzneſſenj mládenci, kteříž byli s Danielem odchowáni u dwora krále chaldegſkého, požjwali pokrmů ze ſtolu králowſkého a ſe cwičili w řeči chaldegſké a we hwězdářſtwj, aby pak mohli králi ſlaužiti: podobně krmj i cjrkew djtky swé při ſwatých hodech ſwátoſti oltářnj, krmj ze ſtolu welikého krále — tělem Páně, cwičj ge w ſwaté a bohumilé řeči, učj ge modliti ſe a prozpěwowati ze ſhory duchů nebeſkých a znáti a plniti wůli Božj, by pak mohli gednau přjgjti ke dworu welikého krále nebeſkého a ſtáti před obličegem geho. — Poſléze pak gakož ſwatj na nebi gſau ſwobodni a panugj, podobně ſe to má s prawými audy cjrkwe Kriſtowy na zemi. Swatj na nebi nemagj žádného zákona a w tom zagiſté záležj také weliká část blaženoſti gegich, že od Boha ani odſtaupiti nemohau- aniž nechtěgj, a rowněž prawý

Digitized by Google

křesťan plně wždy a we wssem rád a ochotně zákon Božj, gest sobě sám zákonem a gest w prawdě swobodný, gak giž pohanský mudrc dobře wyprawil; an tázán gsa od Dionysia tyrana: Gakau přednost magj mudrcowé před ostatnjmi lidmi? odpowěděl: tu, že kdyby i wssecky zákony byly zrusseny, že by oni předc sprawedliwě žili. Toto pak má platnost swau zwlásstě u prawých křesťanů, kteřjž při wssj péči, kteraužto Bohu slaužj, gsau předc swobodni od wsselikého otrockého nutkánj, gežto rádi a ochotně sami plnj zákon Božj. Rownějž i panugj giž zde prawj křesťané na zemi, gako swatj na nebi, gežto se zmocnili wlády nad sebau samými, nad žádostmi swými. A tak se může cjrkew sw. wssjm právem nazýwati králowstwjm Božjm či nebeským, gak gi ohlassowal giž welikým předchůdce Páně wolage: „Čiňte pokánj; nebo se přibližilo králowstwj nebeské!

Než ale powstáwá dalssj otázka: Proč přirownáwá Pán Ježjš králowstwj nebeské, cjrkew swau, zrnu horčičnému? Odpowěd na tuto otázku nám dáwá sám Božský Wykupitel, an dj: Zrno horčičné gest neymenssj mezi wssemi semeny, když pak wzroste, wětssj gest nežli wssecky byliny a bywá strom, tak že ptáci nebessti přilétagj a bydlegj na ratolestech geho. — Tok osud cjrkwe! A proto přirownáwá gi Pán Ježjš zrnu horčičnému, aby tjm žřegně a makawě wypodobnil rychlý wzrůst a rozssjřenj gegj? Opowážliwé zagisté zdálo by se býti podobenstwj toto, kdyby ge pauhý člowěk wyprawowal. Což nebylo lidj dosti, kteřjž podobné welike wěci obmýssleli a podnikali? A neměli gsau k tomu dosti hognych wloh a darů, a k tomu i dosti pozemské moci a sjly? A kde gsau gegich předsewzetj, kde podnikánj gegich? Praud času ge zmakil a w niwec uwodil a nenj o nich ani widu ani slychu. A proto opowážliwá by to byla řeč, kdyby to byl pauhý člowěk, genž by takto mluwil. W krátkém čase zagisté ukázala by se zpozdilost geho a brzy by uběhl w zahanbenj. Wssak ale ginak se to má tuto! Hle co tuto gest předpowědjno a zaslibeno, gak se wyplnilo na wlas! Owssemk že byl ten, genž toto mluwil, Kristus Pán, potupným způsobem usmrcen; wssak ale když ho do hrobu uložili, bylok to sjmě horčičné, kteréž wloženo gest tamto. Usmrcený nebyl wyhlazen, nýbrž wzessel (gako sjmě horčičné), powstaw z hrobu. Podobně byli i ti, kteřjž se ho přidrželi, učennjci geho, rozptýleni gako owce od wlků; wssak ale toliko proto, aby se po krátkém čase tjm wraucněgi a četněgi okolo něho shromáždili. Owssem byli gsau z počátku bázliwi a bogácni, aniž se osmělili wekegně powstati; wssak tu se gich chopila wyssssj moc a Duch swatý naplnil ge: a oni wydáwali swědectwj o něm před knjžaty a wrchnostmi tak, že se wssickni diwili nad zmužilostj a neohroženostj gegich; a ač swědkowé tito byli chudj, neumělj a sprostnj muži: činili předc skutky podiwné u welike moci; a wyplnila se na nich přjpowěd Páně: „Budau we gménu mém zlé duchy wymjtati, nowými gazyky mluwiti, hady bráti, a gestliže by co gedowatého pili, neussodj gim; na nemocné budau ruce wzkládati, a ti se dobře mjti budau“ [1]). A protož se gich připogilo k nim brzy na tisjce, a ač ge pronásledowali zaslepenj Židé, a fariseowé i wysoká rada židowská zuřila proti nim, stáli pewně a zmužile chránění a podporowáni gsauce

[1]) Mar. 16, 17. 18.

Digitized by Google

wyššj rukau, a počet gegich se množil denně wjce. Tak rostl tento strom Božj, strom cjrkwe Kristowy wjce a wjce; neuplynul ani geden wěk, a giž rozkládal wětwe swé daleko ssiroko, skoro po wesskerém tehdegssjm známém swětě. A ačkoliw pak proti cjrkwi zuřili pohanssti řjmssti cjsařowé se wssj ukrutnosti a mukami neywyhledanějssjmi, trápjce a pronásledugjce wyznawače gegj po tři wěky, ačkoliw pohanssti mudrci nepřestáwali w posměch a w nenáwist uwozowati Krista a swatau wjru geho; nicméně předce wznikl onen strom Božj wsseho trnj a bodláčj, kteréž ho usilowalo udussiti, a rostl wjce a wjce, až posléz rozložil swé wětwe po celé řjmské řjssi, a založil w nj kořeny swé. A když pozděgi powstali kacjři, bludaři a sektáři a hrozili zkázau tomuto stromu Božjmu, usilugjce ho rozssljpiti, odpadli gsau gako suché a shnilé wětwe a odwrženi zhynuli a zmizeli rychle, anto strom Božj zůstal neporussený a zelená se, a roste a sjřj se denně wjce, a giž giž rozkládá kořeny swé po wssech končinách starého i nowého swěta, a nenj giž kraginy, kamž by nerozložil wětwj swých. — A tak stogj tu cjrkew Kristowa w prawdě gako sjmě hořčičné, kteréž wzrostlo w strom welikỳ, tak že ptáci nebesstj přilétagj a bydlegj na ratolestech geho.

Kdo wssak gsau tito ptáci nebesstj, kteřjž přebýwagj na ratolestech tohoto Božjho stromu? powstáwá dalssj otázka. — Tot gsau zagisté wěřjcj, kteřjž se wssech končin swěta se měli shromážditi w lůně cjrkwe swaté. A w prawdě odpočjwagj mnozj národowé pod stjnem stromu swatého ewangelium Kristowa a nalezagj tuto útěchu, pokog a blaženost srdce, kterauž we swětě a ginde marně hledali. Hle, gak utěsseně zkwétagj rodiny pod geho stjnem! Gak blaženě a pokogně žigj manželé, gak se milugj, gak se snássegj, gak spolu trpj, gak se podporugj a těssj wespolek w lásce a wěrnosti a w swaté naděgi. A hle, gak se dařj gim djtky gegich gako autlá paupátka, gak gsau poslussni, wděčni, newinnj, skromnj, pracowitj a nábožnj! A gak se snássegj a srownáwagj bratřj a sestry, gak se wespolek wzděláwagj, gak si wespolek přispjwagj, gak si wespolek pomáhagj. A hle, gak se powažuge i čeledjn za domácjho, gsa milowán, sstěstěn a chowán gako domácj, sám pak oddán hospodáři swému u wěrnosti, w lásce a poslussnosti! — O, sstastná, přesstastná to rodino, kým gsi se stala tak blaženau? — Zagisté Kristem, pod gehožto stromem odpočjwáš. To působilo geho swaté učenj, kterémuž gsi uwěřila, a Duch geho swatý, kteréhož gsi přigala. Nuže tedy wy národowé, powstaňte a wizteż strom, kterýž tuto welikỳ stogj, rozkládagjcj wětwe swé po wesskerém swětě! Shromažďte se pod geho stjnem, tam naleznau pokoge dusse wasse! — — Wssak ale ne wssickni, genž bydlegj na wětwjch stromu Božjho, gsau prawj obywatelé geho, aniž docházegj w něm, čehož hledagj. Mnohá zwjřátka se usadj na wrcholjch stromu, ano i hmyz, žáby a hadi často naň wylezau; toliko ptáci nebesstj wyssinau se wysoko w powětřj a pak spustj se dolů na wětwe geho, a stawj si na něm hnjzda, a prozpěwugj pjsně swé na wrcholi geho, a přebýwagj na něm, a on gim poskytuge ochrany a útočisstě. Hmyzu onomu zagisté podobagj se lidé, kteřjž pohřjženi w péče swětské zřjdka kdy k wyššjmu duchownjmu žiwotu se powznássegj, a tudjž wjce ze zwyku berau účastenstwj cjrkewnjho žiwota; ti wssak, kdož tauhau po Bohu a božských wěcech neseni k nebesům zalétagj, wolagjce s Žalmistau Páně: „Kdo mně dá křjdla

Digitized by Google

gako holubici, abych se powznesl k tobě a odpočinul w tobě?“ — tito gsau prawj obywatelé stromu Božjho, gežto naleznuwsse ho, přebýwagj na něm, a docházegj w něm spasenj. Takowjto byli swatý Justin mučennjk, swatý Cyprian, swatý Augustin, kteřjž po dlauhém a marném hledánj a mnohém nebezpečném polétánj posléz na wětwjch požehnaného tohoto stromu cjrkwe Kristowy nalezli bezpečný přjbytek swůg. Gediné tento strom cjrkwe swaté katolické poskytuge bezpečnosti a wnitřnjho pokoge člowěku, gakkoliwěk rozličné gsau wětwe a ratolesti, kteréž si gednotliwci dle powolánj swého wolj. Gedni rozgjmagjce wssemohaucnost a sprawedlnost Otce nebes trwagj w bázni Božj a docházegj spasenj. Ginj pak magjce na zřeteli, že celý žiwot náš gest zkausskau a pokánjm, konagj w tichosti podál hluku swětského w kagicnosti a mrtwenj sebe spasenj swé. Opět ginj slaužj Bohu u prostřed swěta skutky lásky bratrské, a docházegj téhož cjle. A tak slaužj wssickni Bohu ač rozdjlným způsobem, a pjlj k gedinému, témuž cjli rozličnými cestami; gežto při rozličném směru wětwj, na kterýchž přebýwagj, gest to předc geden strom, kterýž obýwagj, kterýž ge chránj a gim útočisstě poskytuge, strom cjrkwe Kristowy. —

Gako weliký a silný strom, rozkládagjcj wětwe swé po wesskerém swětě, stogj tu tedy swatá katolická cjrkew, w prawdě to strom nebeský! — A medle co působilo, že tak mocně a bugně wzrostl strom tento z tak malého a nepatrného seménka, z tak skrowných počátků? Přjčina toho prwnj ležj zagisté w semenu samém, w semenu totiž wjry Kristowy. Kdež sjmě samo w sobě giž dobré nenj, tu se ani při té neywýborněgssj péči nelze žádného wzrůstu nadjti, a kdyby wjra Kristowa nebyla prawda nebeská, a neměla do sebe moci naskrze spasiti člowěka a poswětiti žiwota geho, kdyby neměla do sebe sjly ku přispěnj a k zpomoženj mu u wsselikých potřebách žiwota duchownjho: nikdy by se nebyla ugala tak rychle w srdcjch lidských, chudých i bohatých, wznessených i sprostých, učených i neučených, a nikdy by nebyla opanowala tak brzy swět. A protož práwě tento rychlý wzrůst a rozssjřenj cjrkwe po wesskerém swětě swědčj dosti o gegj wýbornosti a spasitelnosti a božské moci, kterauž do sebe má. — K tomu také přissla wraucj péče, kteraužto se toto sstjpenj Božj hned z počátku a po wssecky wěky chowalo a hledělo. Gakau horliwostj a wraucnostj rozsjwal giž mistr nebeský sjmě swatého ewangelium, chodě we swé wlasti z mjsta na mjsto, uče we sskolách, w chrámě, pod ssjrým nebem, wssude, kdež se mu gen přjležitost naskytla, a ztwrzuge prawdu učenj swého mnohými diwy a zázraky. A aby tjm spjsse se ugalo a wzrostlo drahé toto sjmě: zalil a swlažil ge wlastnj krwj swau, kterauž wycedil na dřewě křjže. Podobnau péčj a pilnostj pracowali na rozssjřenj a wzrůstu cjrkwe swatj aposstolowé, kteřjžto wssecko opustiwsse, rozessli se do wesskerého swěta, a u mnohých protiwenstwjch, obětech a utrpenjch hlásali slowo Božj po wesskerých geho končinách. Ano na počátku cjrkwe swaté byl každý wěřjcj takřka aposstolem a missionářem w oboru swém, snaže se wssemožně zjskati wyznawače Kristu, a přiwoditi ge do lůna cjrkwe geho, a to slowy i skutky; zwlásstě pak k tomu přispjwalo welice a mocně wýborné obcowánj gegich mezi newěřjcjmi, tak že tito widauce lásku, gakauž se wespolek milugj, u podiwenj zwolati museli: „Cyhle, gak se milugj! Oni se milugj dřjwe, než se poznali!“ A neméně ge podiwenjm muselo naplniti hrdinstwj, s gakowýmž pod-

Digitized by Google

ſtupowali ſmrt pro Kriſta a wjru geho. Tuť zagiſté mnſeli ſauditi i ti neyurputněgſſj protiwnjci, že wjra, pro kteraužto člowěk wſſe, i to, což mu neymilegſſjho geſt, žiwot, obětuge, že muſj prawá, ſwatá, ano božſká býti — „krew mučennjkú, gakž dj ſtarý cjrkewnj ſpiſowatel Tertulian, byla ſemenem nowých křeſtanů.“ A podobnau péči a horliwoſti ſe ſnažili w nápotomnjch a dalſſjch dobách cjrkwe ſwaté o rozſſjřenj a utwrzenj gegj tak mnozj učitelowé a předſtawenj cjrkwe, gichžto gména a zásluhy ſe ſtkwj poſud a ſtkwjti ſe budau w knihách děgin cjrkewnjch, dokudž ſwět ſwětem bude; kteřjž u mnohé péči, u mnohých ſtaroſtech a protiwenſtwjch, u mnohých obětech pěſtili a chowali tento ſtrom Božj. — Než ale wſſelikú péče tato a ſnaženj rozſéwačů ſlowa Božjho málo by bylo proſpělo, kdyby ſám nebeſký Hoſpodář mocnau rukau ſwau nebyl gim přiſpjwal a nedoprowázel gegich práci a ſnaženj ſwým požehnánjm. I tuto platj ſlowo Žalmiſty Páně: „Nebude-li Hoſpodin ſtawěti domu, nadarmo pracugj, kteřjž ſtawěgj geg. Nebude-li Hoſpodin oſtřjhati města, nadarmo bdj, kdož oſtřjhá ho“ [1]). K čemuž dobře dokládá ſwatý Pawel: „Ani ten, kdož ſázj, geſt něco, ani ten, kdož zalewá; ale Bůh, genž dáwá wzrůſt“ [2]). A protož nezůſtawil Miſtr nebeſký ſſtjpenj ſwé lidſké toliko péči; nýbrž prowázel ge ſwým požehnánjm s hůry. Pomáhal ſwým apoſſtolům a potwrzowal řeči gegich následugjcjmi diwy [3]). Dáwal ſjlu a zmužiloſt mučennjkům; wzbuzowal čas od času muže, kteřjž byli ſlaupowé cjrkwe; oſwěcowal ſſtjpenj ſwé ſwětlem ſwým, on ſwlažowal ge roſau miloſti ſwé, připrawowal mu půdu ſrdce lidſkého; držel ge mocj ſwau a chránil ge w baurjch a takto roſtl, ſſjřil a ſjlil ſe ſtrom cjrkwe Božj denně wjce. Kdo newidj tuto zwláſſtnj péči prozřetedlnoſti Božj, kteráž nedopauſſtj, aby ſſtjpenj gegj zanikło? — Tak ſe dělo, že rychle wzroſtl oneu ſtrom nebeſký, cjrkew Kriſtowa. Tento gegj tak podiwný a rychlý wzrůſt geſt zagiſté živým a uſtawičným ſwědectwjm o wýbornoſti ſemena ſlowa Božjho, z kterého ho poſſla, o péči, gakauž pěſtil ſſtjpenj ſwé nebeſký zahradnjk, gakož i ti, kteréž po ſobě a na mjſtě ſwém zůſtawil; a pak ſwědčj také o požehnánj, kterýmž ge Hoſpodin s hůry žehnal a ſwlažowal po wſſechny wěky! — A tak ſe i w tomto ohledu gewj cjrkew Kriſtowa co prawé a zdařilé ſſtjpenj Božj we ſwé wýbornoſti, moci a ſjle ku ſpaſenj wſſech, genž odpočjwagj pod ratoleſtmi geho. —

Podobno geſt králowſtwj nebeſké zrnu hořčičnému. Zrnu hořčičnému podobá ſe také každé ſlowo ſwatého ewangelium, každé ſpaſitelné naučenj a napomenutj, zwláſſtě pak béře-li ſe ohled na wnitřnj moc a wlaſtnoſt ſemena tohoto. Palčiwoſt, kteraužto má zrno hořčičné do ſebe, značj, gakž dj ſwatý Auguſtin, horliwoſt a wroucnoſt živé wjry. A gako zrno hořčičné pro ſwau palčiwoſt geſt proſtředkem proti zdéwěnénj audů: podobně geſt učenj ſwatého ewangelium plné ſpaſitedlné oſtroſti, kteráž leniwého ku pokánj a obrácenj života budj, ſpaſitedlné ſlzy wywozuge a wſſecky ſjly člowěka w bogi proti zlým náružiwoſtem ſjlj. Spaſitelná hořkoſt napomjnánj a warowánj geſt, gakž twrdj ſwatý Auguſtin, lék duſſe. Gako hořčičné ſeménko ſlauží za kořenj k gjdlu a nechutným dodáwá chuti: podobně i ſwaté ewangelium kořenj příkladem Kriſtowým

[1]) Žalm 126, 1. [2]) I. k Kor. 3, 7. [3]) Mar. 16, 20.

Digitized by Google

a ſwatau naděgj odporné a protiwné powinnoſti žiwota pozemſkého. O, gak bjdný, gak trudný a bez útěchy byl by žiwot náš bez kořenj tohoto, bez wjry, bez naděge a bez láſky Kriſtowy. Napomjnánj wſſak a útěcha, kteráž plyne z pramene wjry a miloſti, wzbuzugj křeſťana, ſjlj a podporugj ho, aby netoliko plnil obyčegné powinnoſti ſwé, a ſnáſſel každodennj břemena a obtjže geho, nýbrž poſkytugj mu také ſjly, aby w neobyčegných a mimořádných zkauſſkách Bohu wěrný ſetrwal. Ano gako zrno horčičné neywjce gewj chuť a wůni ſwau, když ſe rozemne: podobně negewj ſe wnitřnj žiwot křeſťana lépe, než w protiwenſtwjch, w nebezpečenſtwjch a w ſauženjch. Protož, gakž dj ſwatý Auğuſtin, může ſe ſwatý Wawřinec dobře připodobniti zrnu horčičnému, poněwadž krutými mukami potřen, libau wůni wjtězſtwj ſwého po celém ſwětě rozſſjřil, neb gſa dřjwe neznámý a ſwětu nepowědomý, naplnil křeſťanſké obce po celém ſwětě libau wůnj ſwého hrdinſtwj a ſwé ctnoſti, když zohawen a zraněn po celém těle na ohniwém roſſti pečen, mučennickau ſmrtj zemřel. A w prawdě gak welikau cenu má křeſťan do ſebe, genž prawau wnitřnj ctnoſtj ſe podobá ewangelickému zrnu horčičnému, byť i geho žiwot byl ſebe ſkrytěgſſj a ſwětu neznáměgſſj. „Gediné zrnko pepře, dj přiſſlowj u Arabů, má wětſſj cenu, nežli mnoho welikých tykwj.“ A gediný prawý křeſťan, byť i byl ſebe ſproſtněgſſjho ſtawu, půſobj wjce než množſtwj wzneſſených, genž gſau prázdni miloſti. Dobrý křeſťan geſt w prawdě zrno horčičné w cjrkwi i w obci. Žiwý přiklad geho geſt lék, kterýž oſtatnj budj, wzbuzuge, kárá, napomjná a treſce; a byť i někdy lehkowážnj poſměchy mu činili, muſegj ho předc u wnitř we wážnoſti mjti, a poctj ho důwěrau, kdykoliw ho potřebugj; naopak odepran i lehkomyſlnj a newěřicj tuto úctu a wážnoſt křeſťanu, kterýž newěren Kriſtu od wjry ſwé odpadl. Zřegmý toho důkaz naléžá ſe giž za ſtarých časů w cjrkwi japonſké. Roku 1619. byl tam geden křeſťan w městě Nanğaſaki pro wjru ſwau gat, a zapřel gi z bázně muk. Když ſe o tom dowěděla geho manželka, ſpěchala k němu do žaláře, předhazowala mu geho bogácnoſt a newěrnoſt Kriſtu s takowau horliwoſtj, že rozzloben gi od ſebe odehnal, gj zakázal, by mu wjce gjdla nenoſila, ugiſſkuge, že gj na potupu ſe ho ani nedotkne. Owſſemť, dj ona, gežto ſi byl Bohu Pánu ſwému newěrný, gak bys mohl mně, manželce ſwé, wěrnoſt zachowati. I odeſſla domů a ſebrala wěci ſwé a prawila ſynu ſwému: Chceš-li to tak činiti gako otec twůg, zůſtaň zde. Dítě plakalo a ſljbilo, že nechce od Boha odſtaupiti. Tedy wzala ge s ſebau a opuſtiwſſi domow a přjbuzné odeſſla. Když gatý opět byl propuſſtěn, ſſtjtili ſe ho netoliko křeſťané, alebrž i ſami pohané, házegjce na ulici po něm kamenjm, a žádný nechtěl s njm obcowati. Podobně i domácj, u kteréhož přebýwal, ač gſa pohan, wyhoſtil ho; prawiw pozděgi manželce odpadljka tohoto: Poněwadž gſi zůſtala ſtálá, ſlogi tobě ſtatek můg pohotowě; kdyby gſi odpadla gako manžel twůg, ſſlapal bych nohama po tobě [1]).

Podobno geſt králowſtwj nebeſké zrnu horčičnému. Gako kwětaucj úrodný ſtrom ctného a zbožného žiwota z nepatrného ſeménka wjry, z bázně Božj a z wěrnoſti w malém pocházj: podo-

[1]) Veith's hom. Vorträge 2. dſl, ſtr. 189.

Digitized by Google

bnè může i neprawoſt a zkáza mrawnj, wztahugjcj ſe často na celé rodiny a národy, z nepatrných zárodků ſe wywinauti; a zárodkowé tito gſau wſſednj hřjchowé. W tomto ohledu geſt i králowſtwj ďáblowo podobno zrnu horčičnému; neb gako z malých ctnoſtj ſlawné a welké ctnoſti pocházegj: podobně z malých a lehkých hřjchů berau počátek welké a těžké neprawoſti. Zdá-li ſe ti tu mnoho řečeno, milý křeſťane, uwaž gen, co geſt to wſſednj hřjch a které gſau následky geho? Hřjch wſſednj rozeznáwá ſe hlawně od hřjchu ſmrtedlného tjm, že ſmrtedlný hřjch čelj a směřuge přjmo proti zákonu Božjmu, gemužto ſe wůle ſtawj na odpor; wſſednj pak hřjch čelj wjce proti způſobu, gak ſe zákon Božj zachowáwati má. Kdož na přjklad přeſtaupj zákon, genž ſám w ſobě nepatrný geſt, tak že od toho ſpaſenj a duchownj žiwot člowěka geſſtě nezáwiſj, neb kdož ſe prohřeſſj proti důležitému zákonu, wſſak gen w malých a nepatrných wěcech, aneb konečně kdož přeſtaupj takowý zákon, negſa ſebe z cela mocen a ſwědom, či přenáhlj-li ſe: ten ſe dopauſſtj wſſednjho hřjchu, gežto gedná tuto bez úplného wědomj a ſwobodné wůle. Wſſednj hřjch tedy geſt každé hnutj wůle w ſlowjch, w myſſlénkách a w ſkutcjch, kteréž ſe odchyluge od dokonalého plněnj zákona Božjho, anto ſe neplnj s onau péčj, a bedliwoſtj a wraucnoſtj, gakž toho welebnoſt a ſwatoſt zákonodárce požaduge. Neb právě tato ſwědomitoſt a wěrnoſt geſt ten prawý způſob, kterýmž ſe má zákon Božj plniti dle ſlow Žalmiſty Páně křaucjho: „Ty gſi přikázal, aby pilně bylo oſtřjháno přikázanj twých“ [1]). Protož přirownáwá ſwatý Wawřinec Juſtinianſký těžký hřjch ſmrti, wſſednj pak nemoci. Skrze ſmrtedlný hřjch klade ſe takřka ſekyra ke kořenům ſtromu žiwota, tak že hyne; ſkrze wſſednj hřjch poruſſj ſe kůra geho, čehož následek geſt, že počjná churawěti. Z toho ale geſt patrno, gak nebezpečné geſt, wſſednjch hřjchů ſe newyſtřjhati, a gaká zkáza může z tak nepatrných počátků powſtati. Neb ač nás wſſednj hřjchowé nezbawugj miloſti Božj aniž ruſſj ſwazek, kterýž nás wjže k Bohu: zatemňugj předc gaſnoſt poznánj a ſwědomj, aneb, gakž dj ſwatý apoſſtol, zarmucugj Ducha ſwatého, t. g. oni nás činj wyššjho oſwjcenj a pomoci miloſti Božj nehodny a neſchopny, ruſſj w nás horliwoſt, wraucnoſt a čiloſt ducha, a takto překazugj netoliko wſſelikým pokrok w dobrém; nýbrž i zawáděgj člowěka pomalu k wětšjm a těžšjm hřjchům. Tak to dobře twrdj ſám ſwatý Frantiſſek ſaleſſký, an dj: „Pawauci wčel neuſmrcugj, ale med, gegich přirozenau potrawu, gim kazj a ruſſj, gežto před aulowými dwjřky ſwé ſjti rozproſtjragj, w nichžto tudy létagjcj wčely ſe zaplétagj, i něco pawučinowých nečiſtot s ſebau do ſwých plaſtowých komůrek wnáſſegj, a tjm i w plaſtowánj medu překážku magj. Tak i wſſednj hřjchowé, ačkoli duſſe naſſj neuſmrcugj, umrtwugj wſſak a ztenčugj gegj pobožnoſt, a gegj moc a ſjlu wſſelikými zlými náklonnoſtmi a zwykloſtmi tak zaplétagj, že nelze ubohé duſſi tak wolně gako prwé ſkutky lásky wykonáwati, w čemž ale podſtata pobožnoſti záležj“ [2]). A protož dj ſwaté pjſmo: „Kdo ſi malého newſſjmá, brzy upádne.“ K čemuž dobře dokládá ſwatý Řehoř Weliký: „Obyčegně ſe děge, že myſl uwyklá lehkým hřjchům ſe nehrozj ani těžšjch; a tjm méně ſe oſtýchá welké páchati, čjm méně ſe naučila bez bázně malých ſe dopauſſtěti. Neb kdož bez oſtýchánj

[1]) Žalm 117, 4. [2]) Filot. 1. cap. 22.

Digitized by Google

a bázně malé hřichy pásse, dospěge zponenáhla w opowážliwosti swé konečně tak daleko, že wsseho citu mrawnjho pozbude, a tjm také nabudan pokussenj k zlému wětssj moci nad njm, tak že gim lehce podlehne. Dobře tu dj swatý Jan Zlatoústý: „Hle, tělo mečem, i málo rozdělené, hyne, a stawenj, i málo trhlé, se rozpadne, a byl se i winný keř dosť málo od kořene oddělil, neprospěssným se stane. Následowně nenj to malé, ba skoro za celek toho powažowati slussj. Když tedy wssedně hřessjme, neb netečnosti wlažnjme: nechtěgme tjm co maličkosti pohrdati. Nebot zanedbalé i ohromným se stane, gakož i natrhlý sstat, zanedbá-li se, wssechen se rozpadá, a zanedbaná střecha, byl i málo tassek chybělo, celý dům zwrátj. Toho uwažugice, nikdy nezanedbáweyme, což malého, abychom nekřesli we wětssj“ [1]). A w skutku w tom záležj také bábelská lest, kterauž se snažj newinné dusse w zahynutj strhnauti, že ge z prwu hledj k mensšjm, wssednjm hřichům swésti. Wraždy, cizoložstwa, rauhánj negsau zagisté prwnjm wnuknutjm geho, gežto wj dobře, že stud a bázeň newýmizj po gednau, a gakási hrůza člowěka od takowýchto neprawostj zdržuge. Poněwadž ale wj, že lehčj hřichowé těžssjm kletj cestu, počjná zprwu k oněm člowěka swáděti, by pak s těžssjmi bábelské dilo swé dokonal. Tuto lest bábelskau wyskaumal giž swatý Jan Zlatoústý, an dj: „Ďábel swádj lidi postupně od mensšjch hřichů k wětssjm“ [2]). Chce-li koho swésti k nečistému skutku, žádá z prwu gen nějaký pohled, kterýž z počátku gest wjce wssetečnost, pak se stane chlipnosti. Žádá-li nesváry způsobiti, nechce zprwu než domluwu, a i tuto umj zastřjti tau wýmluwau, že toho čest člowěka žádá. Usilnge-li swésti člowěka k pomluwě a na cti utrhánj, spokoguge se zprwu tjm, že se z počátku gen malé poklésky geho odkrýwagj a to wjc ze žertu. Wssak ale co dále? On wj giskry tyto tak rozdmýchati, že z nich powstáwá welikỳ plamen. Tak sobě klesti přechod ode lži k falessné přjsaze, od malého zpronewěřowánj ke krádeži, od wssetečného pohledu k nečistým skutkům. — Lotr geden zpáchaw wjce wražd padl konečně w ruce sprawedlnosti, a byl k smrti odsauzen. Když pak giž byl na poprawisti, zwolal: Nikdy bych se nebyl takowých wražd dopustil, kdybych se byl w mladosti neuwykl, uboha zwjřátka tak mučiti. Tjm se zatwrdilo srdce mé, že gsem se posléz neostýchal i lidi wražditi. — Znamenitý laupežnjk Cartouche (Kartuš) počal tjm, že kradl péra we sskole, a pak skončil na sšibenici [3]). — A protož dobře radj swatý Jan Zlatoústý napomjnage wssecky laskawě: „Uzneymež za prawdu: že chceme-li se ctnosti chopiti, a život swůg dobře spořádati, musjme hleděti přestati od hřichů, pokawadž gsau gesstě maličtj, buď si w řeči nebo w skutku. Aniž kdy padneme do wětssjch hřichů, wystřjháme-li se malých“ [4]). Podobně wolá swatý Isidor: „Warugme se i mensšjch skwrn dusse. — Kdož nedbá na prach, genž se usazuge na sstatu geho a nechá ho, nasadj se a pokazj ho.“ K čemuž dobře dokládá swatý Auguštin: „Gsau wssednj a těžcj hřichowé. Tito se zdagj sice býti malj, wssak ale množstwjm swým táhnau dussi k zemi. J hromada obilj sestáwá z množstwj malých zrnek a přede se gjm obtjžj i lodi a přetjžj-li se, utonau. Déssť záležj z malých kapek, ale množstwj gich působj powodně a ztúzu“ [5]).

[1]) Hom. 8. in prior. epist. ad Corinth. [2]) Hom. 8. in Matth. [3]) Mehler's Beispiele V, 31. [4]) Hom. in Gen. [5]) Sermo 278.

Digitized by Google

A pak wolá: „Nechť žádný neřjká w srdci swém: nedbám pokepssiti se z malých a wssednjch hřjchů, a nenj to nic welikého, když w nich setrwám. Toť zagisté gest nekagicnost, toť rauhánj proti Duchu swatému“ [1]). Protož také widjme, že zbožné osoby u wraucj kagicnosti i wssednj hřjchy oplakáwaly a pilně se gich střežily. Tak wyprawuge sw. Jaroljm: že swatá Paula řjmská wssednj hřjchy swé tak oplakáwala, gakoby se těch neyhorssjch neprawostj byla dopustila. Rozprostřela žjni swau na zemi a spala na nj, ač wětssj část noci na modlitbě stráwila. A když gj řjkali, aby pořád neplakala a zraku swého ssetřila, odpowěděla: „Dobře gest, abych zohawila obličeg můg, gežto gsem ho prwé ljčila; dobře gest, abych tělo swé trestala, gežto gsem mu prwé howěla; dobře gest, abych mnohými slzami naprawila, což gsem mnohým smjchem a žerty prowinila. Hrubá žjně má nynj zastupowati mjsto hedbáwj, w kteréž gsem se odjwala; prwé gsem se chtěla ljbiti manželowi a swětu, nynj ale Kristu.“ Totéž čteme w žiwotě swaté panny Teresie, anať dj: „Kdož to newj ze zkussenosti, nemůže ani uwěřiti, gak mnoho přispjwá k uzdrawenj nassemu, bychom i w nepatrných wěcech nebyli newěrni. Těmito prostředky wede nás zlý duch zponenáhla, že i w neywětssjch wěcech newěrnj býwáme.“ — Swatá Parula, wdowa welmi slowútná a bohatá, byla plná ducha skraussenosti a kagicnosti. Kdož gi widěl, gak hořce neymenssj poklésky swé oplakáwala, mohl by, kdyby gj byl neznal, domýssleti se, že se neyhorssjch neprawostj dopustila [2]). — Sw. Wawřinec Justinianský byl mnohem bedliwěgssj na to, by se wystřjhal malých hřjchů než welikých a těžkých. Řjkáwalť: „Kdož nenáwidj i neymenssjch hřjchů: bude tjm wjce mjti w osskliwosti hřjchy weliké. By se člowěk wystřjhal hřjchů, kteréž ho wrhau w zatracenj wěčné, postačuge, by měl wjru a nebyl rozumu zbawen. Wssak ale toliko služebnjkům Božjm přjslussj, aby se hrozili wssednjch hřjchů wjce než smrti. Kdož se Boha bogj, dj Duch sw., nezanedbá a neopomine ničeho“ [3]).

Chtěl-li by pak se kdo tjm ukogiti: že negsau tak nebezpečnj hřjchowé wssednj, a že se bude mjti na pozoru, by dále nepokročil: ten uwaž třj wěcj, kteréž ho mohau na lepssj cestu uwoditi. Z prwu powaž, že i wssednj hřjch dle podstaty swé gest pohrdánj zákonem Božjm a newážnost neskončené welebnosti Božj, což ginak sluge uraženjm Božjm. A protož dobře dj swatá Teresie: „Bůh nás uchowey od hřjchu s rozmyslem, nechať gest nepatrný gakkoli! Nechápám wěru, kterak můžeme tak drzj býti a wzpjrati se proti Pánu tak welikému, byť to i w nepatrné wěci bylo. Co se tak weliké welebnosti protiwj, nemůže býti nepatrným, obzwlásstě an wjme, že Bůh na nás patřj. Hřjch s rozmyslem zpáchaný zdá se mi až přes přjliš býti ohawným; wždyť gest to, gako bychom řekli: Pane, ač se ti to neljbj, učinjm to předce. Wjm owssem, že to wjš a widjš, a toho mjti nechceš; uznáwám to, chci wssak raděgi upokogiti swau libost, nežli twau wůli. Směli bychom w takowých wěcech něco za malicherné a nepatrné pokládati? Mně se to nezdá býti chybau malau, nýbrž welikau, ba těžkau neprawostj“ [4])! „Wssednj hřjch,“ pjsse se w gisté zbožné knize, „co do powahy swé nenj nepřátelstwj s Bohem až k wěrolomstwj, předc wssak gest uraženjm

[1]) Sermo 1. in conc. Pauli. [2]) Macana Wýbor str. 83, 238. [3]) Mehler V. 33. [4]) Meditatio in orat. Domin. 12.

Digitized by Google

Božjm; hněwák Otce, urážj Syna a zarmucuge Ducha swatého; nezbawuge nás sice lásky, ale působj, že sstydne; neodlučuge nás od Boha, ale wzdaluge nás od něho; nenj sice útěkem z domu otcowského, předc wssak gest wzdalowánjm se laskawého srdce; nenj ztrátau dědictwj nebeského, předc ale geho umenssenjm; nenj smrtj dusse, předc wssak nemocj, kteráž gi zohawuge, a gest po smrtelném hřjchu to neywětssj zlé; neodgjmá nám sice naděgi nebe, ale prodlužuge dosaženj geho“ [1]). A co dále gest k powáženj, gsau tresty, kteréž následugj i na wssednj hřjchy, a kteréhžž buď zde neb na wěčnosti člowěk okaussetj musj. „Nic poskwrněného, dj swaté pjsmo, newegde do králowstwj Božjho“ [2]). Gestli se tedy člowěk z wssednjho hřjchu w tomto žiwotě nedokage, musj se w onom žiwotě káti a to ne bez těžkých trestů očistcowých, o kterýchžto dj sw. Augustin: že sice wěčně netrwagj; předc ale wjce bolj, než cokoliw člowěk w tomto žiwotě trpj. Ano sw. pjsmo nám také ukazuge w mnohých přjkladech, gak přjsně Bůh tresce i wssednj hřjchy giž na tomto swětě. Bethanisstj byli smrtj trestáni; poněwadž na archu Páně wssetečně pohljželi; geden Žid byl na rozkaz Božj kamenowán, protože w den sobotnj dřjwj sbjral. Maria, sestra Mogžjssowa, ohyzdným malomocenstwjm gest raněna a z ležení wyhosstěna; poněwadž reptala proti Mogžjssowi; Mogžjš sám newessel do zaslíbené země, poněwadž se gednau w Boha nedůwěřowal. Tok gsau tresty sprawedlnosti Božj za hřjch, kterýž se nám zdá nepatrným býti! Posléze také slussj znamenati, že množstwj takowýchto hřjchů nenj nic malého, byl i oni sami w sobě malj a nepatrnj byli. „Nebogjš-li se gich, klada ge na wáhu, dj sw. Augustin, bog se gich alespoň, čjtage ge.“ Gaký gest rozdjl mezi ztroskotánjm lodi, kteréž způsobila bauře, a mezi onjm, gehožto přjčinau byla malá skulina w lodi newssjmaná, skrze kteranž woda do nj wnikla? Owssemk, že nečinj množstwj wssednjch hřjchů hřjch smrtelný; předc wssak nashromažďugj se gako pjsek w horu a klestj cestu k hřjchu smrtelnému. Čehož wssak tuto zwlásstě powážiti slussj, gest možnost, že každý neprawý čin, kterýž se gewj w sobě gako wssednj hřjch, w gistých přjpadnostech se může státi hřjchem smrtelným, a to sice buď zlým úmyslem, gako když někdo lehkowážně žertuge s tjm úmyslem, by newinného swedl; pak i pohorssenjm, dowolugjce sobě n. p. malau hanu, předzwjdagjce, že tjm giného k zlosti popudjme; konečně i při každé přjležitosti, kdež se z newědomosti swatosti Božj netoliko zákon nýbrž i také zákonodárce sám zlehčuge. Gak se to ale má s tjm, kterýž si předewzal těžkých hřjchů se warowati; wssak ale lehkých si zhola newssjmá? Čeho se nemá takowý člowěk obáwati? Anto pohrdnul zákonem a zákonodárcem, opustil cestu poslussenstwj a otewřena gest mu sirokáa brána zahynutj. — A protož, ó Dusse swatý, budiž nám milostiw, trescž nás u wnitř napomjnánjm, a dey nám milost, bychom i neymenssjch hřjchů litowali a wsstip w srdce nasse horké a palčliwé, spolu wssak spasitelné sjmě swaté prawdy swé.

Podobno gest králowstwj nebeské kwasu, kterýž wzawssi žena, skryla we třech měřicjch mauky až zkysalo wssecko. Těmito slowy druhého podobenstwj swého wyobrazuge nám Kristus Pán wnitřnj moc a sjlu swatého

[1]) Stöger's Himmelskrone str. 93. [2]) Zgew. sw. Jana 21, 27.

Digitized by Google

ewangelium swého, gakauž působj na lidského ducha a na wesskeré mohútnosti geho. Gako kwas má do sebe tu wlastnost, že prokysá mauku, kteréž se přimjsj a učinj gi w pokrm chutný, podobně působj i prawda a milost ewangelium Kristowa na ducha lidského; zwlásstě pak na tři hlawnj mohútnosti geho, kteréž se třemi měřicemi mauky tuto předstawugj, totiž: na geho rozum, na geho wůli a na geho srdce, mocně a blahoděgně a přiwodj ge k wyšssj dokonalosti.

Sw. ewangelium oswěcuge zagisté lidský rozum nebeskau prawdau a přiwozuge ho k spasitelnému poznánj. Chceš-li se o tom přeswědčiti, milý křesťane, popatř gen na dobu před Kristem Pánem, dřjwe nežli swětlo ewangelium geho zaswjtilo swětu; gaká temnost, gaké bludy a gaká newědomost panowaly tuto we wěcech těch neydůležitěgssjch. O, člowěk nepoznal Boha swého, swého twůrce a zpráwce, a shýbal kolena swá před bjdnými modlami; a nepoznaw Boha, nepoznal také sebe, ani určenj swého, ani důstognosti swé, a snjžil se w mnohých přewrácenostech pod nerozumné howado. A neznage ani Boha ani sebe neznal swatých powinnostj swých, newěděl ničeho gistého o žiwotu za hrobem a o wěčnosti, a tak tápal we tmách bludu a newědomosti we wěcech, gežto wěděti každému gesti swrchowanau potřebau. Ginak ale, zcela ginak to bylo, když Kristus sw. prawdau, kterauž s nebes přinesl, swět oswjtil. Tu poznal člowěk Hospodina, Boha swého, kterýž, gakož w moci swé stwořil swět, w maudrosti a w lásce ho řjdj a zprawuge, zwlásstě pak člowěka. Tu poznal člowěk i důstognost swau a wznessené určenj swé: že totižto gest djtko Božj, djlo rukau geho, geho obraz do sebe magjcj, powolán w něm a s njm wěčné požjwati blaženosti. Tu poznal také, že nenj stwořen toliko pro pjď wezdegssjho žiwota, že lepssj geho stránka gest dusse nesmrtelná, a že mu kyne za hrobem žiwot wěčný. Tu poznal člowěk i cestu, kterauž má kráčeti a swaté powinnosti, kteréž má plniti, aby dospěl k cjli swému k Bohu a w něm ku blaženosti přežádaucj. O, gaké swětlo se tu zastkwělo we tmách wůkol panugjcjch, a gak oswjtilo rozum lidský, a přiwodilo ho z temnosti k swětlu, z newědomosti k spasitelnému poznánj a z bludu k swaté prawdě. Eyhle kwas nebeský, kterýž prokysal prwnj měřici mauky, totiž rozum lidský, oswjtiw ho swatau prawdau a přiwodiw ho ku prawému poznánj! — Než ale netoliko na rozum působj swaté ewangelium, působjť také na wůli člowěka, sjljc a mocně táhnauc gi ke wssemu dobrému. Neb že následkem prwnjho hřjchu porussena gest přirozenost člowěka, gmenowitě také wůle geho, že tato ztratila swau pružnost, určitost a rozhodnost pro to, což dobrého a prawého gest, a upadnuwssi w porobu tělesnosti, sklonila se wjce k zlému: toť gest prawda, gegjžto gistoty nám celý starý wěk dokazuge. Neb což to bylo giného, než mrawnj mdloba tato a nedostatečnost wůle, když zwolal sám mudřec Seneka: „Widjm a uznáwám, co lepssjho gest, a předce sledugj horssjho.“ Což to bylo, než tatéž mdloba a slabost wůle, kteráž přiměla sw. Pawla, že psal: „Wjm zagisté, že we mně, to gest w mém těle, nepřebýwá dobré; nebo chtěnj se mne přidržj, ale činěnj dobrého nenalézám. Nebo ne, což dobrého chci, to činjm: ale činjm to zlé, kteréhož nechci. Nalézám tedy (w sobě zákon), že když chci činiti dobré, přidržj se mne zlé; nebo libugj sobě w zákoně Božjm podlé wnitřnjho člowěka: ale widjm giný zákon w audech swých, kterýž odporuge zákonu mysli mé, a gjmá mne pod zákon hřjchu, genž gest w audech

mých“ [1]). Tak líčí svatý Pawel mdlobu a slabost wůle své a tudíž i wesskerého starého světa, a pak wolá: „Nesslastný gá člowěk! kdož mne wyswobodj z těla smrti této?“ Na to odpowjdá pak sám sobě: „Milost Božj skrze Ježisse Krista Pána nasseho!“ — A w skutku gediné milost Božj, kteraužto nám Kristus Pán wyjskal, přispěla této mdlobě a slabosti wůle lidské ku pomoci. Gj tužen, gj sjlen, byl člowěk opět s to, aby přemohl porobu tělesnosti a rozhodnul a ustanowil se pro to, což prawého, swatého a dobrého gest. Popatř gen, milý křesťane, na sw. Pawla. Hle, on se stal z pronásledownjka Kristowa geho neyhorliwěgssjm apossolem, kterýž newj a nechce giného znáti než Krista, a to sice ukřižowaného, kterýž neustáwá a nemá pokoge ni we dne ni w noci, gen aby pro něho pracowal, kteréhož od lásky geho nemůže nic odlaučiti, ani protiwenstwj, ani hlad, ani nahota, ani meč, ani smrt. — A tážeš-li se, co působilo naň, že se stal z Sawla Pawlem, zcela ginym člowěkem, odpowj on tobě sám: „Milostj Božj gsem, čim gsem.“ Ano, milost Ježisse Krista přispěla mdlobě a slabosti geho; sjlic, podporugic a táhnauc ho, učinila z něho apossola národů, welikého Pawla. A tak se gewj wjra Kristowa opět gako kwas, kterýž prokysal druhau měřici mauky, posilniw totiž wůle lidské a nakloniw gi k dobrému. — Wjra Kristowa také působj na srdce člowěka, pozdwihugic ho k Bohu a naplňugic útěchau nebeskau. — Owssemť, gako se člowěk následkem hřichu od Boha odwrátil, tauž měrau pohřjžil srdce swé we wěci tohoto světa a w marnosti gegich; awssak tauž měrau ztratil i blaženost a ráj swůg. „Neb člowěk, gakž dj sw. Augustin, stwořen gest pro Boha a nespokogeno gest srdce geho, pokud nespočjwá w něm!“ Když Hospodin stwořil člowěka, podrobil mu wssecky twory a prawil: Člowěče! toto wssecko gest pro tebe a má slaužiti tobě; ale ty gsi pro mne a celý přináležjš mně, a wsse toto neoblažj tebe, leč budeš-li spočjwati we mně! — A protož neměl člowěk ni pokoge, ni útěchy — wsseliký swět, geho sláwa, geho statky, geho rozkosse nemohly ho nasytiti. A byl i sebe wjce hledal, měl a požjwal, zůstáwalo předce srdce geho prázdné a nespokogené. Této wyprázdnlosti, nenasycenosti a nespokogenosti srdce podáwá nám starý swět před Kristem Pánem dosti živý obraz. Či snad gest ono ustawičné shánění po hrách, rozkossech a weselsch pohanského světa něco giného než zřegmý důkaz bohaprázdného a tudíž i nepokogného srdce člowěčjho? — Když wssak se obgewil Kristus Pán, osswjtiw sw. prawdau wjry ducha, posilniw milostj nebeskau wůli, pozdwihl také srdce lidského k Bohu, s kterýmžto spogeno a w kterémžto spočjwagic gediné prawého pokoge, útěchy a blaženosti dosslo. Popatř, milý křesťane, na Makj Magdalénu! Hle ona se nemůže dost nasytiti rozkossj světskych; hledá, shánj, a giž se pokládá za wekegnau hřjssnici, a předce nemůže dogjti toho, čehož hledá — swrchowané totiž blaženosti; — srdce gegj zůstáwá prázdné. Tu wssak nalezne Krista, k němu se přilne u wjře, w naděgi a w lásce, a on powzneslť srdce gegjho k Bohu a k nebeskym wěcem, a w tom dochází Maria Magdaléna, čehož we světě nadarmo hledala — swatého pokliduw a blahé utěssenosti. Ejhle kwas nebeský, kterýž prokysal třetj měřici mauky — srdce totiž lidské, naplniw ge nebeskau útěchau a blažensti.

[1]) K Řim. 7, 18. 24.

Digitized by Google

Tak tedy geſt ewangelium Kriſtowo w prawdě moc Božj, proniknagjcj ducha a weſſkeré mohútnoſti geho a činjc ho giným, nowým a lepſſjm člowěkem. — Podobá-li ſe wſſak duſſe lidſká mauce, kteréž ſe kwas ſwatého ewangelium přimjſſj, muſj ſe tedy kwaſem tjmto prokyſati a proniknauti a wziti zcela ginau powahu na ſebe. Kyſánj wſſak toto a kwaſſenj, kterýmž ſe proměna tato duchownj w člowěku děge, geſt dwogj: Gedno ſe děge w tichoſti a zponenáhla, kdežto giž od dětinſtwj člowěk powolně den ode dne wjce ſe poſwěcuge, tak že roſte a proſpjwá gak wěkem tak i maudroſtj a miloſtj u Boha i u lidj. Gakož ſpatřiti lze na ſwatém Aloyſiowi, kterýž giž w autlém mládj prokyſán kwaſem wjry Kriſtowy w ſwatoſti, newinnoſti a náboženoſti wynikal a denně w těchto zpanilých ctnoſtech proſpjwal. Druhé pak ſe děge zčerſtwa a nagednau, otkáſagjc člowěkem; když totiž člowěk nedbage na ſwaté ewangelium, po delſſj čas blaudiw na bezceſtj hřjchů a neprawoſtj, pogednau a nenadále bývá mocj wjry Kriſtowy uchwácen a ku pokánj a naprawenj žiwota powzbuzen. Tak ſe to dělo ſe ſwatým Auğuſtinem, kterýž dlauho potácege ſe w bludech Manicheyſkých a w neřeſtech gegich, kračel po ceſtách neprawých, nedbage nic pláče a proſeb zbožné matky ſwé Moniky; až pak konečně překonán miloſtj Božj ho hledagjcj, u welikě kagicnoſti obrátil ſe ke Kriſtu a prawé wjře geho. A nynj, milý křeſťane, taž ſe ſám: gak půſobil u tebe poſud kwas ſwatého ewangelium Kriſtowa? Blažený, geſtli giž od dětinſtwj prokyſaw duſſi twau, učinil tě ſynem Božjm a weſkrz poſwětil žiwot twůg! A blažený také, geſtli aleſpoň pozděgi promikl duſſi twau želem a kagicnoſtj, když opuſtiw prawé ceſty, gſi wzroſtl w hřjchu a neprawoſti. Wſſak ale ty gſi ſnad neroſtl od dětinſtwj, aniž proſpjwal w prawdě a miloſti Kriſtowě, aniž pak gſi ſe pozděgi odwrátil od překwrácené ceſty ſwé? — Hřeſſil gſi ſice, ale kagicnoſt a ljtoſt a předſewzetj naprawenj žiwota nepromikly poſud duſſi twau! O běda, přeběda! ewangelium Kriſtowo neſtalo ſe ti poſud kwaſem a moc geho zůſtala u tebe bez účinku. — A medle powſtáwá otázka: Proč nepůſobj u mnohých ſwaté ewangelium Kriſtowo, proč zůſtáwá u nich bez účinku? Přjčina toho zagiſté neležj w něm, nýbrž w nás lidech. Králowſtwj nebeſké, prawda a miloſt geho geſt zagiſté a zůſtáwá poſud kwas mocně půſobjcj na ducha lidſkého. Než ale mnozj ho nepřigjmagj a tudjž gako kwas neſmjſſj-li ſe s maukau, nemůže gi prokyſati; podobně nemůže ani králowſtwj Božj půſobiti w ſrdci, kdež mjſta nenalézá. J ſlunce má ſjlu do ſebe wſſecko oživugjcj; předc wſſak nemůže půſobiti, by ſuchý kmen ſe zazelenal neb aby ukatá wětew wykwetla. — Nepoſtačj, milý křeſťane, že králowſtwj nebeſké, djlo Kriſtowo, geſt moc Božj; člowěk ge muſj w ſebe přigmauti, gako když ſe k mauce přimjſſj kwas. Co geſt to ale: králowſtwj nebeſké, ewangelium, geho prawdu a miloſt w ſebe přigjti gako kwas, tážeš ſe ſnad, milý křeſťane? Mnozj owſſem ſe učili giž z mládj ſwatému náboženſtwj a prawdám geho, nawſſtěwugjť řádně ſhromážděnj křeſťanſká, obcugj pilně ſlužbám Božjm a přiſtupugj také k ſtolu Páně, a wedau zewnitř ſpořádaný žiwot. Zdaliž nepřigali tito ewangelium w duſſi ſwau gako kwas? To může určiti gediné Bůh, tolikо prawda geſt a nedá ſe upřjti: že ewangelium Kriſtowo do ſrdce přigjti geſt zcela něco giného, než gakž ſe mnozj domnjwagj. Králowſtwj nebeſké geſt podobno kwaſu, a protož muſj zcela a weſkrz býti w duſſi přigato,

Digitized by Google

a muſj gi proníkati a weſſkery mohútnoſti a ſjly gegj opanowati prawě tak, gako w kwaſu k mauce přimjſſeném znamenati lze. Muſjk rozumem, wůlj i ſrdcem rowněž tak wraucně, tak mocně pogato býti, gako kwas w ſebe mauku pogjmá. Člowěk muſj prawdy ſwatého ewangelium se wſſj upřjmnoſtj a wraucnoſtj ſrdce u wnitř za prawé mjti a pewně ſe gich držeti, a žiwot ſwůg dle nich z cela ſpořádati. Přjběhy a událoſti ſwatého ewangelium znáti a gimi ſe wzděláwati, geſt dobré; wſſak ale nepoſtačj, by nás proníkly, alebrž třeba, bychom ſe w ně ponořili a duchem pohřjžili a dle nich ſwé ſmýſſlenj, chtěnj a gednánj zřjdili a láſkau Páně roznjceni, opět w láſce k němu zplanuli, a w této wraucj láſce wolali: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Rownějž i dobré a ſpaſitelné geſt to, křeſťanſká ſhromážděnj a ſlužby Božj nawſſtěwowati a často k ſtolu Páně přiſtupowati; wſſak ale, má-li kwas tento proniknauti duſſi, třeba, abychom ſe tu w duchu před Kriſta poſtawili a naň okem wjry s ljtoſtj, důwěrau a láſkau patřili, gakoby před námi krwácegjcj a umjragjcj na křjži pněl a na nás laſkawě pohljžel a žehnal nás, wolage k nám: Eyhle, můg gſi ty; gá a Otec přigdeme k tobě a wezmeme přjbytek u tebe. — Pak i třeba, abychom i my wzágemně ho milowali, geho proſili, po něm dychtili a ſrdce ſwé mu obětowali a zaſwětili tak wraucně, tak nerozděleně, tak radoſtně, gako to přjchod geho k nám a ſpogenj geho s námi žádá. — Rownějž geſt i to dobré, zdržowati ſe hrubých přeſtupků a plniti zákon ſwatého ewangelium; wſſak ale aby duch geho proníkl nás, třeba geſſtě wětſſjch wěcj. Obyčegně nebýwáme ani ſtudenj ani teplj; s gedné ſtrany obáwáme ſe Boha opowážliwě urážeti, předc wſſak krautjme a wykládáme ſi ſlowa geho gakž gen můžeme dle žádoſtj ſwých, plnjce zákon Božj gen tak dalece a potud, pokudž ſe domnjwáme, že ho bez treſtu wěčného přeſtaupiti nemůžeme; wſſak ale na hřjchy a přeſtupky, kteréž ſe nám nezdagj býti ſmrtedlnými, na ty málo dbáme. Chránjmeť ſe ſnad hřjchů a konáme dobré ſkutky: ale náklonnoſtj hřjſſných nezanechawáme, aniž máme ducha horliwého a wraucjho; trpjme a ſnáſſjme protiwenſtwj: wſſak bez oprawdiwoſti a utěſſenoſti ducha. Ewangelium Kriſtowo w ſebe gako kwas přigjti, žádá zagiſté wjce; žádá, bychom z celého ſrdce a z celé myſli a ze wſſj ſjly ſwé Boha Otce nebeſkého milowali w Kriſtu Jeſſjſſi, Synu geho, a w této láſce wraucj o ničem wyššſſjm newěděli, leč aby ſe konala wůle geho, a protož abychom ſe warowali wſſeho i toho neymenſſjho, což by bylo proti geho ſwaté wůli, a wſſecko abychom činili, což nám geho láſka káže, a neſtřežili ſe toliko welikých a těžkých hřjchů; nýbrž také bez wýminky wſſeho, což gen poněkud nedokonalého a hřjſſného geſt, a netoliko abychom ſe zlých ſkutků odřjkali, ale také zlých žádoſtj, a plnili zákon geho, ne tak z bázně a ze ſtrachu, gako wjce s radoſtj, naplněni láſkau Božj w Kriſtu Jeſſjſſi. To geſt, ewangelium přigjti w ſebe gako kwas. Tehdáž ſe ſtanau přikázanj Božj žiwau a proníkagjcj mocj w nás, podněcugjce a pudjce nás w ſwaté láſce a w čiſtém nadſſenj ke wſſemu, což ſlauží ke cti a chwále Božj a ku ſpaſenj duſſe.

O, Pane Jeſſjſſi! poſud ſtogj twé ſwaté ewangelium mimo mne; poſud nepronikl mé ſrdce geho duch. O deyž, bych ge předc gednau pogal oprawdiwě w duſſi ſwau, aby bylo mau ſilau, mým žiwlem a prawidlem žiwota mého; abych ne gá žiw byl, ale duch a láſka twá we mně!

Podobno geſt králowſtwj nebeſké kwaſu, kteréž wzawſſi žena,

Digitized by Google

skryla we třech měkcjch mauky, až zkysalo wssecko. Wsseliké kysánj působj pohybowánj a nepokog. U wěcech tělesnýchkypj a wařj se to; podobně působj i w dussi kwas prawdy Božj, když srdce pronikne, nezkjdka zármutek, těžký bog a wnitřnj bolest. O dusse křesťanská! když ti bude auzko okolo srdce, když tě obegde hrůza smrti, když tě pogme osskliwost a strach z hřjchů twých překoná twau lehkowážnost, twrdossjgnost a zpupnost, a ty počneš se chwjti, třásti, plakati a nařjkati sobě: wiz a měg pewně za to, že gest to počátek kysánj slowa Božjho a geho milosti w tobě. Nehroz se takowéhoto wnitřnjho nepokoge, aniž hledey ho potlačiti a utissiti. Když pak toto duchownj kysánj wywodj mnoho z dusse twé, což gi posud kalilo a odstranj mnoho, což gj posud poskwrňowalo; nelitug toho. — Owssemť gest to bolestné, wzdáti se toho, což nám posud bylo milého, a což takřka w gedno srostlo se srdcem nassjm, než ale ginak to nemůže býti; wždyť gest to gen kal a rmut. Pryč tedy s tjm, odstraň to, což tak dlauho kalilo dussi twau, abys čistý byl shledán před obličegem Páně.

Ewangelium Kristowo mussj prokysati dussi nassi. Každé kwassenj ale má swůg čas a swůg běh. Podobně se to má s kysánjm, kteréž ewangelium působj w dussi člowěka, zwlášstě pak křjssnjka. Žádá také swůg čas. Když počneš wraucně se modliti, srdečně litowati swých hřjchů, swatá a pewná předsewzetj činiti, nenj to gesstě kysánj dusse, kterýmž byssi byl očisstěn; tot teprw geho počátek. Nebudiž tedy tjm spokogen, že poplakaw a učiniw nějaká dobrá předsewzetj, poněkud wolněgi sobě oddychugeš a lépe ti gest okolo srdce. Posud se nestalo nic rozhodného. Hřjchy swé zcela poznati, srdečně ge oplakáwati a ge w nenáwisti mjti, nad zlými náklonnostmi a zwyky swjtěziti, wůbec mysl swau a žiwot swůg dokonale naprawiti: tot nenj djlo okamžitého hnutj srdce aniž skutek sskastné hodiny. — Wsseliké kwassenj má swůg běh a potřebuge času; a protož nesmj se přetrhowati, aniž smj ustáwati. We wěcech tělesnýchplatj ta zkussenost: že čjm rychlegi a hbitěgi se kwassenj děge, tjm lepssj gest ta wěc, kteráž kysá; na opak čjm zdlauhawěgi nějaká wěc kysse, tjm horssj a méně čistau bývá. A podobně se to má s kwassenjm w dussi. Čjm mocněgi působj s gedné strany milost na dussi, a čjm ustlowněgi a zmužilegi s druhé strany člowěk s wůlj swau působj a spolu aučinkuge, tjm rychlegi a hbitěgi děge se očisstowánj geho. A na opak: čjm chladněgi si tu člowěk počjná, často ustáwage a nezkjdka klesage nazpět we wlažnost aneb dokonce w předesslé hřjchy, tjm gistěgssj gest konečné umdlenj geho. O, brzy odstaupj milost Božj od něho, a stane se s njm, gakoby nikdy nebyl ani hnut; ba bude to s njm gesstě hůře než prwé: gežto dusse powzbuzena wssak ale nesetrwawssi gesstě wjce umdlj, ochábne a klesne. Kdož okusil giž, gak sladký a mocný gest Pán a nenásleduge ho se wssj odhodlanostj a odstaupj posléz opět od něho: tenť zagistě má méně naděge ku spasenj, než onen, kterýž gesstě nezakusil pronikagjcjho kwasu swatého ewangelium.

Králowstwj nebeské podobá se kwasu. Když kwas prokysse mauku, ukončj se kwassenj. Podobně se to má s prawdau a milostj Kristowau. Pronikne-li gednau člowěka, wykoná poswěcenj dusse geho, ale s tjm rozdjlem, že toto proniknutj, pokudž na zemi člowěk žige, nikdy se neukončj. O, swaté ewangelium chowá w sobě takowau hognost swaté prawdy, že člowěk nikdy nemůže říci, gá ge giž z cela a úplně znám, má wjra gest dokonala; a mimo to chowá ono proniknutj také takowau

Digitized by Google

hognost milosti, že žádný nemůž říci: gá gsem ge z cela wywážil, giž mněwjce nezbýwá ničeho, co bych zjskal. A kdy může kdo říci: gá gsem tak tichý, tak pokorný, tak činný, tak Bohu odewzdaný, wůbec tak dokonalý, gak mám býti a gak gest to přiměřené duchu Kristowu, genž mne poswěcuge? A protož dj slowo Božj: „Kdož poswěcen gest, poswěcug se gesstě; a kdož sprawedliwý, osprawedlňug se gesstě.“

Když se mauka prokysse, mák tu moc a sýlu do sebe, žek i ginau mauku nakwassuge. A podobně se to má s dussj lidskau. Proniklo-li gi slowo Božj a duch Kristůw, stane se pak sama mocj prokysugicj giné dusse we swětě poswěcugicj a k swatosti ge přiwozugicj. A w ohledu tomto nepodobá se toliko djlo Kristowo, kteréž z počátku přebýwage mezi námi wykonal, geho swatá prawda a milost kwasu; nýbrž každá dusse, kterauž on duchem swým proniknul a poswětil, podobá se pak kwasu w králowstwj Božjm. Nebo kdož swatau prawdau a milostj Kristowau proniknut gest, stane se sám také kwasem. Budek zagistě u wraucjm nadsseni rozssjřowati prawdu wjry Kristowy, kteráž tak oblažila dussi geho, a slowa geho nezůstanau bez účinku, mocně působjc na přeswědčenj těch, kteříž ge slyssj. Rozněcen láskau Božj, nezůstane wlažný, a w netečnosti u sebe uzawřený; nýbrž bude hledati obžjzněné sobě dusse a bude se snažiti podobnau lásku a wraucnost, kterauž plane srdce geho, rozněititi také u nich. A takto gsa nakwassen, stane se sám kwasem nebeským. O, blaze učitelům a pastýřům, kteříž to, gakožto živý kwas, ducha swého mjsj w tisjce dussj, kteréž Pán Bůh gim swěřil. Blaze otcům a matkám, kteříž gsau w prawdě živý kwas prokwasugjce djtky své duchem wjry a lásky křesťanské, kteráž přebýwá w nich, wedauce ge záhy ku spasitelnému poznánj swaté prawdy Kristowy a ku zbožnému, počestnému křesťanskému životu! Blaze wssem, kteréžto duch Kristůw a swaté ewangelium geho učinilo pramenem živým, z něhožto neustále plyne živá woda přjkladného života a wraucj nábožnosti! Blaze wssem, kteříž kwasem králowstwj nebeského, swaté prawdy a milosti Kristowy zachowáni, napotom se snažj přiwoditi slowem i skutkem u wssj horliwosti blaudjcj na prawau cestu, newědomé ku poznánj prawdy, hříssnjky ku pokánj a naprawenj života, wůbec wssecky Kristu zjskati, aby i tito se stali kwasem, gakož i oni dřjwe kwasem králowstwj nebeského nakwassenj gsau. Mnoho může napomenutj, wjce ale přjklad: „Slowo pohybugj, přjklady táhnau.“

Takowýto kwas byl zagistě swatý Ignác z Loyoly. Sám dřjwe podiwným způsobem zjskán Kristu a nakwassen milostj geho, založil řád, kterýž w prawdě byl kwasem, genžto nakwasil národy ewropegské nowau horliwostj pro Krista a cjrkew geho, když počali stydnauti a k bludům tak řečených reformatorů se uchylowati. Tento horliwý muž Božj říkáwal o sobě: Kdybych giž byl gednau nohau w nebi, předce bych wolil raděgi nawrátiti se, abych gen gednoho hříssnjka Kristu zjskati a obrátiti mohl. — Podobnau horliwostj a wraucnostj gakožto živý kwas plál a působil náš přemilý patron swatý Wáclaw. Wěda z wlastnj zkussenosti, gak mocně působj kwas wjry Kristowy na zbožnau dussi geho; aby křesťanstwj w Čechách wjce rozssjřil, kupowal djtky malé pohanských rodičů, dal ge křtjti a dle křesťanského řádu wychowati, a pohnul mnohé wznesseněgssj Čechy, kteříž gesstě w pohanstwj wězeli, k tomu, že wjru křesťanskau přigali.

Ach, dey ó Pane, abychom byli wssickni kwasem. Sauni prokwassenj duchem twým,

Digitized by Google

twau miloſtj a prawdau, nakwaſſowali giných týmž kwaſem králowſtwj nebeſkého. Pronikni a přetwoř a obnow nás mocj Ducha ſwého ſwatého, abychom žili ſobě i ginym ku ſpaſenj! —

Modlitba cjrkewnj.

Propůjč nám, wſſemohaucj Bože, abychom wždy rozumné wěci přemeyſſlegjce gen to, což tobě milého a přjgemného geſt, ſlowy i ſkutky ukazowali. Skrze Pána naſſeho Jeżjſſe Kriſta. Amen.

Neděle dewjtnjk.

Ewangelium ſwatého Matauſſe 20., w. 1—16.

A onoho času řekl Pán Jeżjš učennjkům ſwým podobenſtwj toto: Podobno geſt králowſtwj nebeſké člowěku hoſpodáři, kterýž wyſſel na úſwitě, aby nagal dělnjků na winici ſwau. Smluwiw pak s dělnjky z penjze dennjho poſlal ge na winici ſwau. A wyſſed okolo hodiny třetj, uzřel giné, an ſtogj na trhu zahálegjce, a řekl gim: Gděteż i wy na winici mau, a což bude ſprawedliwého, dám wám. A oni odeſſli. Opět pak wyſſel při ſſeſté a při dewáté hodině, a učinil taktéż. Při gedenácté pak wyſſed, nalezl giné, ani ſtogj, i řekl gim: Proč tu ſtogjte, celý den zahálegjce? Řkau gemu: Žádný nás nenagal. Dj gim: Gděteż i wy na winici mau. A když byl wečer, dj pán winice ſſafáři ſwému: Zawoley dělnjků, a dey gim mzdu, počna od poſlednjch až do prwnjch. Tedy přiſſedſſe ti, kteřjž byli okolo gedenácté hodiny přiſſli, brali po gednom penjzi. Přiſſedſſe pak i prwnj domnjwali ſe, že wjce wezmau: ale i oni brali po gednom penjzi. A wzawſſe reptali proti hoſpodáři řkauce: Tito poſlednj gednu toliko hodinu pracowali a rowné gſi ge učinil nám, kteřjž gſme neſli břjmě dne i horka. On pak odpowjdage gednomu z nich, řekl: Přjteli, nečinjm tobě křiwdy. Zdaliž gſi z penjze dennjho neſmluwil ſe mnau. Wezmiž, což twého geſt, a odegdi: chci pak i tomuto poſlednjmu dáti gako i tobě. Anebo mi ſwobodné nenj učiniti, co chci? Čili oko twé neſſlechetné geſt, že gá dobrý gſem? Takť budau poſlednj prwnjmi a prwnj poſlednjmi: nebo mnoho geſt powolaných: ale málo wywolených.

Digitized by Google

Wýklad.

Opuſtiw Pán Ježjš Galilei, kdež ſe byl w poſlednjm roce ſwého wekegného žiwota po delſſj čas zdržowal, přiſſel do končin judſkých za Jordánem ležjcjch, kterážto kragina ſlaula Perea[1]). Tuto přiſtaupil k němu geden mládenec, táže ſe ho, co má činiti, aby měl žiwot wěčný? I řekl mu Pán Ježjš: aby oſtkjhal přikázanj. Když wſſak na tom nechtěl přeſtati, táže ſe, čeho ſe mu geſſtě nedoſtáwá? dj mu Pán Ježjš: „Chceš-li dokonalým býti, gdi, prodey wſſecko a rozdey chudým a budeš mjti poklad w nebi, a pogď a následug mne.“ Uſlyſſew pak mládenec ſlowo toto, odeſſel ſmuten; neb měl mnoho ſtatků. Načež pak ſe ho we gménu wſſech apoſſtolů ſw. Petr tázal, řka: „Ay, my gſme opuſtili wſſecko a ſſli gſme za tebau, což tedy nám (za to) bude?“ Ježjš pak řekl gim: „Amen prawjm wám; že wy, kteřjž gſte následowali mne, w druhém narozenj (při budaucjm obnowenj wěcj, to geſt w den ſaudný), když ſeděti bude Syn člowěka na ſtolici welebnoſti ſwé, budete i wy ſeděti na dwanácte ſtolicjch, ſaudjce dwanáctero pokolenj iſraelſké. A každý, kdož opuſtj dům neb bratry neb ſeſtry a t. d. pro gméno mé, ſtokrát wjce wezme, a žiwotem wěčným wládnauti bude. Mnozj pak prwnj budau poſlednj a poſlednj budau prwnj.“ Poſlednjmi těmito ſlowy chtěl Pán Ježjš zameziti rozepři apoſſtolů, kdo bude prwnj w králowſtwj geho, aby ſe ſnad někdo nedomýſſlel, gakoby giž tjm a gediné tjm, že prwnj powolán geſt, měl práwo na prwnj mjſto w králowſtwj geho. A protož aby gim to lépe wyſwětlil a wſſtjpil a ge přeſwědčil, že při té odměně, gakau zaſljbil ſwým učennjkům w králowſtwj ſwém, na to nepřigde, zdali kdo dřjwe neb pozděgi ſe k ſboru učennjků geho přidružil: wyprawowal gim podobenſtwj dneſſnjho ſw. ewangelium, gehožto wýznam geſt tento: Hoſpodář wyznamenáwá Otce nebeſkého, winice geſt cjrkew Božj, dělnjci gſau wlaſtně učitelé a paſtýři w cjrkwi, neb wůbec lidé, gežto Bůh wolá do cjrkwe ſwé, aby tuto na ſpaſenj duſſj ſwých i bližnjho pracowali; rozličné pak hodiny, w kteréž hoſpodář wycházj, gſau rozličné doby, w kterýchžto Bůh lidi do cjrkwe ſwé powoláwá. Židé totiž rozwrhowali dle způſobu Řjmanů den na dwanácte hodin (rozličné délky dle délky dne), z nichžto prwnj za wýchodu ſlunce byla tolik co naſſe ſſeſtá (ráno), třetj byla tolik co naſſe dewátá (dopoledne), ſſeſtá pak byla dwanáctá či poledni, dewátá třetj odpoledni, a pak gedenáctá byla hodina před wečerem neb naſſe pátá. Tudjž wyznamenáwagj ti, genž o prwnj hodině z rána nagati byli, ty, kteřjž hned na počátku do cjrkwe powoláni byli; oſtatnj pak gſau ti, kdož w dalſſjm běhu wěků do cjrkwe weſſli, a ti, kteřjž o páté hodině nagal hoſpodář, gſau ti, genž poſléze powoláni gſau. Wečer pak znamená konec žiwota každého — hodinu ſmrti či den ſaudný; denár pak znamená wůbec mzdu králowſtwj Božjho w nebi. Chce tu řjci Pán Ježjš: Při odměně, kteráž ſe gednau wěrným následowníkům mým w králowſtwj mém doſtane, nebude ſe na to žetel bráti, gak záhy kdo byl powolán za učennjka mého, a gak dlauho pracowal a půſobil w cjrkwi mé; nýbrž na to bude

[1]) Mat. 19, 1.

Digitized by Google

bráti ſaudce zketel, gak kdo ochotně náſledowal powolánj ſwého, a gak wěrně pracowal; tak ſice, že i ti, kteřjž w pozděgſſjm wěku, ano i za neyppoſledněgſſjch časů do cjrkwe mé powoláni bywſſe, wolně a ochotně upoſlechli hlaſu mého, gednau pod wečer žiwota, totiž na wěčnoſti w ſláwě nebeſké tutéž odměnu wezmau gako ti, kteřjž byli powoláni giž w prwnj době na počátku cjrkwe. Nebo powolánj do cjrkwe geſt miloſt Bożj, ochotné wſſak a wolné náſledowánj powolánj tohoto geſt záſluha; záſluha pak geſt hodná odplaty a tudjž ſe ſtane, že ti, genž, gſauce prwnj powoláni do cjrkwe, Zidé neupoſlechli, zawrženi budau a budau poſlednj, gežto ti, kteréž Zidé zawrhowali a za poſlednj měli, pohané, ochotně přigawſſe powolánj ſwé, budau prwnjmi audy w cjrkwi. Nebo powolaných do cjrkwe ku ſpaſenj geſt mnoho, ale málo wywolených, t. g. těch, kteřjž ſe tohoto powolánj hodni činj, kteřjž ſe ſnažj, aby ſkrze dobré ſkutky giſté učinili ſwé powolánj a wywolenj, a kteřjž odplaty králowſtwj nebeſkého na wěčnoſti w ſkutku aučaſtni budau.

Rozgjmánj.

Podobno geſt králowſtwj nebeſké člowěku hoſpodáři. Pán Ježjš připodobňuge Boha Otce nebeſkého k hoſpodáři. A w ſkutku lépe a trefněgi nemohl wyobraziti geho péči, gakauž má o wſſecko, zwlášſtě pak o lidi, kteřjž w prawdě gſau geho čeleď a geho domácj, než podobenſtwj hoſpodáře. Neſmjrný ſwět tento zagiſté geſt welikým dům hoſpodáře nebeſkého, gehožto wýſſku a ſjřku žádný nemůže změřiti, a weſſkero lidſtwo geſt w prawdě welikú rodina Bożj, kterauž žádný nemůže sečjſti. A dům tento má gen gednoho Pána a půwodce, kterýž ho ſtwořil, kterýž ho zachowáwá, chránj a zprawuge; a rodina tato má gen gediného Hoſpodáře, kterýž gi w maudroſti a láſce řjdj a zprawuge a o wſſechny audy otcowſky pečuge. W dobře zřjzeném hoſpodářſtwj wſſak má wſſecko ſwůg čas, wſſe má ſwé mjſto, nic tu nenj nadarmo, wěc wěci ſlaužj a napomáhá, a wſſecko ſměřuge poſléze k gednomu cjli, k gednomu celku. A popatř gen, milý křeſtane, na hoſpodářſtwj Hoſpodina Otce nebeſkého, gaký to krásný pořádek we wſſem od neymenſſjho až k neywětſſjmu! — Popatř k nebeſům, tam na welikém oblauku nebeſkém ſpatřjš zlaté ſlunce, ſtřjbrný měſjc a neſčjſlné hwězdy nebeſké, wſſecko to gſau tělesa neſmjrné welikoſti, kteráž po neſmjrných drahách kaulegj ſe na obloze nebes. Každá z nich geſt na ſwém mjſtě, každá zůſtáwá w kolegjch ſwé dráhy, aniž může z nj wyſtaupiti. A kdo ge tam držj? Geſt to ruka mocného Hoſpodáře nebeſkého, kterýž tato mjſta a tyto dráhy gim wykázal, a ge w nich držj, tak ſice, že kdyby od nich odtáhl ruku ſwau, že by wſſecko w zmatek uběhnauti muſelo. Pohleď pak i na zemi, milý křeſtane! Hle, každý twor má ſwé mjſto. Moře má ſwé břehy, z nichžto newyſtupuge, řeky magj ſwůg tok, kteréhož znamenitě neměnj, pohořj magj ſwá pásma, w kterýchž ſe rozkládagj; a pak na ſuché zemi nalézá ſe každý twor právě tam, kdež nacházj, čehož potřebj, aby žil

Digitized by Google

a trwal, a kdež ho neywjce potřebj geſt. Tak žige ptactwo w powětřj, ryby we wodě a čtwernohá zwjřata na pewné zemi, drawé ſſelmy w puſtinách, podál přjbytků lidſtých, krotká pak zwjřata, gichžto člowěk užjwá ku pomoci neb k obžiwě ſwé, bljžj ſe k němu; chladjcj, ſſtáwnaté roſtliny rodj ſe neywjce w parnýchh kraginách, kdež gich neywjce třeba, w proſtřednjm podnebj pak gako u nás roſtau wjce takowé, genž ſjlj a krmj tělo. — A gako geſt we ſwětě wſſe na prawém mjſtě, rownež ſe děge wſſecko také w prawý čas. W prawý čas wychážj ſlunce a zachážj; w prawý čas přichážj garo, pak náſleduge léto, pak podzim, poſléze i zima. W prawý čas pučj ſtromy, w prawý čas kwětau a neſau owoce: w prawý čas hnjzdj ptactwo, odchowáwá mladé a w prawý čas ſtěhuge ſe do zimnjch kragin ſwých, a když garo naſtáwá, wracj ſe w prawý čas nazpět. — A kdo držj a chowá toto wſſe w takowém pořádku? Kdo dj to bylince, že má wykwésti, aby ſe neopozdila neb nepřekwapila? Kdo to powjdá wlaſſtowičce, že ſe bljžj garo, a že může zaſe k nám? To může gen ten a žádný giný, kterýž w ruce ſwé držj celý ſwět, a gehožto wſſe poſlauchá, Hoſpodář, Otec nebeſký! — Poſléze pak pozorug, milý křeſťane, gak gedna wěc, geden twor druhý podporuge, geden druhému napomáhá, gak wſſe k gednomu konečnému cjli ſměřuge a gak krásně wſſecko ſauhlaſj. Slunce wychážj, ſwjtj a hřege, a tjm působj wzrůſt a zdar wſſeho žiwočiſtwa i roſtlinſtwa; byliny ſlaužj za pokrm lidem i zwjřatům; ne wſſechni požjwagj gedněch pokrmů, nýbrž rozličných a od každého druhu geſt gich tolik, co gich právě k wýžiwě žiwočichů gich požjwagjcjch potřebj geſt; ano i na zbyt. Poſléze pak wſſe ſlaužj člowěku, kterýž geſt korunau wſſeho tworſtwa, a gemužto co pánu wſſeliká přjroda podrobena geſt a gehožto poſlauchá. — Nenj-li to Otec nebeſký maudrý Hoſpodář, kterýž wſſecky wěci u mjře a počtu, a u wáze zpořádal[1]? Nenj-li to laſkawý a dobrotiwý Hoſpodář, „kterýž miluge wſſecko, cožkoli geſt a nic nemá w nenáwiſti z těch wěcj, kteréž učinil, aniž pak co nenáwidě uſtanowil neb učinil“[2]. O, gak blaze geſt býti čeledj takowého Hoſpodáře! —

A tento nebeſký Hoſpodář má winici, kteráž od Abele ſprawedliwého až k poſlednjmu wywolenému na konci ſwěta má tolik keřů, kolik ſwatých wzroſtlo a wykwětlo na gegj půdě, a kolik gich žilo k ſláwě Božj a k ſpaſenj bližnjch. Kteráž geſt wſſak tato winice? Množj ſe domeyſſlegj, že geſt to země naſſe wůbec. Owſſemk geſt ona wſſtjpenj Božj, a měla býti winicj bohulibau; a wſſak bohužel! nezůſtalak gj uſtawičně; nýbrž brzy zpuſtoſſena geſt a nalézagj ſe w nj ſſtjpenj, kteréž neſſtjpila ruka Božj a kteráž negen zdrawým keřům wzrůſtu w ceſtě ſtogj, nýbrž i wůkol ſebe wzduch a půdu hubj. A když zkáza tato záhy takowého ſtupně doſáhla, že celý obor země w puſtinu obrátiti hrozila, založil Bůh, Hoſpodář nebeſký, giž záhy ginau winici; a ta geſt cjrkew ſwatá. Ano cjrkew ſwatá geſt ta winice, kterauž Hoſpodář nebeſký giž hned od počátku, od pádu prwnjch lidj w ſtarém zákoně ſkrze patriarcha Mogjſſe, pak ſkrze proroky připrawowal, kterauž pak, když ſe čas naplnil, ſkrze Syna ſwého gednorozeného wſſtjpil. Cjrkew geſt ta winice, kteraužto Kriſtus Ježiš zde na zemi založil a kterauž on wlaſtnj ſwau krwj zalil

[1]) Kniha maudr. 11, 21. [2]) Tamtéž w. 26.

Digitized by Google

a upewnil, aby napotom stála na zemi k wzdělánj, ussslechtěnj, poswěcenj, wykaupenj a spasenj lidstwa! Cjrkew gest ta winice, kteráž tu stogj giž po tolika wěků, kteráž wychowala giž tolika zpanilých a aurodných keřů, genžto owocem swým oslawowaly Boha, a oblažowaly bratry swé; ona gest ta winice, kteráž zdárně a útěssně stogj, nikdy nehynauc, nikdy nestárnauc, pokáde a neustále se obnowugjc a mládnauc. O, krásná a utěssená to winice winaře nebeského, zawjtey nám zde na oboru bjdného tohoto swěta! Tyť zagistě wynahrazugeš neb raděgi obnowugeš nám ztracený rág!

Wssak ale má-li winice růsti, dařiti se a přinásseti hogné owoce, potřebj dělnjků, kteřjž by pracowali na nj a wzdělá-wali gi. J o to se postaral nebeský Hospodář. O n wycházel, aby nagal dělnjky na winici swau, a wyssel na úswjtě, okolo hodiny třetj, sseste a posléze i deváté. O, té péče maudrého a laskawého hospodáře! On nechce, aby geho winice stála prázdná, bez dělnjků, a aby newzdělawaná pustla; on nechce, aby některý dělnjk zahálel bez práce a nemage zaměstnánj aby mařil drahý čas; a protož wycházj tak často, a wolá, kohokoli nalezne a slibuge hognau mzdu. Wěc tato gest zagistě hodná uwáženj. Popatř, milý křesťane, napřed na dělnjky swatého ewangelium. Kdo gsau tito? To gsau lidé wůbec, zwlásstě pak ti, kteřjž co učitelé a pastýři lidu na spasenj lidu w cjrkwi Božj pracugj. Ano každý člowěk na swětě stogj tuto co dělnjk welikého Hospodáře, k genožto cti a sláwě žjti a pracowati má, gemužto má gediné slauziti, tot úloha žiwota gednoho každého. A tu má člowěk rozličnau práci. Přede wssjm má každý wzdělawati půdu srdce swého, aby žil dle wůle Božj. A tu nepostačuge, aby toliko wypleňowal a wytrhawal kaukol hřjssných náruživostj, hřjssných žádostj a neprawostj, ale on musj také okopáwati a wolnau a ochotnau činiti gi ku přigetj wsstjpenj Božj prawdy a ctnosti, a musj wsstěpowati w nj sstjpenj dobré: wzdělawati rozum hognym poznánjm spasitelné prawdy, ssslechtiti a zdobiti srdce zpanilými ctnostmi. Tot prwnj a neydůležitěgssj práce gednoho každého člowěka, co dělnjka na winici Božj — spasenj dusse. Mimo to má každý gesstě wykázané zwlásstnj mjsto a zwlásstnj práci, kterauzto má sobě a giným prospjwati, a kteráž gest zwlásstnj úlohau žiwota geho a geho powolánj na zemi; geden gako rolnjk wzdělawagjc půdu, pečuge o chléb wezdegssj, druhý co řemesslnjk wyhotowuge djla ke každodennjm potřebám žiwota, giný opět pracuge co umělec, konage djla k okrásslenj, k obweselenj a k ussslechtěnj žiwota pozemského; pak gsau také učenj, genž pracugj duchem wzdělawagjce sstiroké pole uměnj a wěd djlem k časnému, djlem k wěčnému prospěchu a spasenj sebe a bližnjch. Wssickni tito, nechť stogj kdekoliw, gsau dělnjci Božj, a plnj-li wěrně powolánj swé, gsau Bohu milj a magj hognau mzdu od něho k očekáwánj. A wssech gest třeba, gakož i wssickni gsau důležitj; geden pomáhá druhému, geden bez druhého nemůže obstáti, nebo „bez těchto, gakž dj maudrý Sirach, nebýwá město staweno“ [1]). Wssickni tedy gsau ctihodni w powolánj swém, aniž se můž geden nad druhého wypjnati, neb geden druhého zlehčowati, oni patřj k celku a w celku wzdělává se winice Páně a roste. Owssemť že i tuto se nalézagj

[1]) 38, 36.

Digitized by Google

znamenité rozdjly, gakož spatřiti lze i w dnessnjm swatém ewangelium. Gsautě, kteřjž se musegj plaziti od rána až do Božjho wečera po celý den w mnohé práci a u welikém namáhánj, w potu a mozolech, a kteřjž mohau pod wečer wssjm práwem řjci: že snásseli břjmě dne i horka; a opět gsau ginj, kteřjž toliko dewět, ssest, tři ano gen gednu hodinu pracugj, a to w chladné době odpolednj! A podobně to nalézáme také na winici swěta tohoto. Gsauť mnozj, welmi mnozj, na kterýchž spočjwá těžké břjmě; kteřjž od prwnjho mládj až k pozdnjmu stářj se musegj lopotiti a w potu twáři a w mozolech sobě chleba dobýwati, a k tomu gesstě nezřjdka snássegj bjdu, nauzi a giné strasti, a málo dobrých dnů okaussegj. A gsau opět ginj, kteřjž snadný a přjgemný žiwot magj, kteřjž giž buď stawem neb rodem swým gsau prosti obtjžných pracj a namáhánj a toliko lehké a přjgemné práce wykonáwagj, gimžto na wůli dáno, chtěgj-li co dělati čili nic. I ty, milý křesťane, patřjš k gednomu, či k druhému druhu dělnjků těchto? Snad i ty musjš se giž z mládj plahočiti a w potu twáři a w mozolech dobýwati sobě chleba, mnohé bjdy a strasti snásseti, a snad newidjš swé lopoty a bjdy ani konce a nenalezneš pokoge, až gednau složjš kosti swé w temný hrob, kdež wsseliká lopota pozemská přestáwá. Wssak nenařjkey přjliš sobě, aniž reptey proti Bohu, gakoby snad o tobě newěděl aneb nebyl k tobě sprawedliw neb méně laskaw. Wjť zagisté Otec nebeský o tobě, a widj slzy twé a počjtá mozoly twé a slyssj úpěnj twá — on, kterýž má wlasy hlawy twé sečtené a bez gehožto wůle ani wrabec nespadne se střechy. A podobně i tebe miluge, pokudž lásky geho hoden gsi, miluge tě co zřjtedlnici oka swého, a má oči swé na tebe obrácené, ussi nakloněné k hlasu twému; ale práwě proto žé tě miluge, a že nechce abysi we zkázu uběhl, obmyslil tebe takowýmto osudem. Wjť on zagisté a předwjdá to wssewědaucjm okem swým, že, kdyby lehčj osud tobě přiřknul, že bysi snad w zkázu dusse upadl a wěčně zahynul. Což newidjš, že práwě ti, kteřjž tak lehce a pohodlně to na tomto swětě magj, že se Boha a swatého zákona geho spausstěgj a do neprawostj padagjce hynau? A když Bůh tebe chtěl od wěčné záhuby nepřjzniwým osudem uchowati, měl bysi reptati proti němu? Postaw tedy osud swůg do rukau Božjch, a poruč ho gemu, a rci: Pochwálen budiž Pán Bůh z toho osudu, kterýž mně uložil, on neylépe wj, co mně prospjwá. — W Pařjži byl gednau duchownj k nemocnému dřewosstěpowi powolán. Brzy wssak seznal, že nemocný welmi nuzný gest. Sekera a dwě pily, w tom záleželo celé bohatstwj ubohého chudáka. Protož chtěge ho potěssiti, dj k němu: „Máte proč děkowati Bohu, že wás brzy wyswobodj z tohoto plačtiwého audolj, kdež tak bjdný žiwot wésti musjte.“ — „Bjdný? odwece nemocný, mýljte se, welebný pane. Žiwot můg nebyl nikdy bjdný. Byl gsem žiw spokogeně, aniž gsem si kdy na osud swůg ztěžowal. Byl gsem žiw tisse a spokogeně, nenáwist a záwist byly mně nepowědomy; we dne gsem do ustánj pracowal, a w noci pak pokogně spal. Ono nářadj na stěně wyděláwalo mně wezdegssj chléb. Že gsem byl wždy zdráw, chutnala mně sprostá strawa má tak dobře, že gsem nikdy po lahůdkach boháčů nedychtil, kteřjž se často při swých stkwostných hodech roznemohau. Kdybych se zase pozdrawil, čehož ale neočekáwám, budu Boha welebiti a zase pra-

Digitized by Google

cowati a pak daufám, že ſpokogen budu gako až potud“[1]). — Znamenitý příklad ſpokogenoſti a odewzdanoſti do wůle Božj w trpkém oſudu wyprawuge Jan Tauler, welikỳ bohoſlowec a kazatel w 14. ſtoletj. Gednoho dne potkal časně z rána chudého muže, gehožto oděw welikau chudobu a nauzi prozrazowal, a gehožto pohled ho pohnul k útrpnoſti. I bljžj ſe k němu Tauler a pozdrawuge ho, řka: „Dobré gitro!“ Chudỳ wſſak nepřigaw, pozdrawenj tohoto, dj: „Gá neměl poſud ſſpatného gitra.“ Chtěge pak učenec oprawiti pozdrawenj ſwé, dj opět: „Pomáhey Pán Bůh k ſſtěſtj!“ — Wſſak dj mu na to žebrák rychle: „Gá nebyl nikdy neſſtaſten!“ I domnjwage ſe kazatel, že s njm žerty tropj, gde bljže k němu a dj: „Tedy přegi wám, by ſe wám dařilo wſſe dle přánj.“ — „To ſe děge bez toho, co chci a co ſi přegi, ſtáwá ſe mi: a protož gſem ſſtaſten,“ odwece žebrák. „Gak?“ dj na to učenec, „wy gſte ſſtaſten, kdežto žádnỳ z hogně obdařenỳch ſynů ſwěta zcela ſſtaſtnym ſe nenazýwá? Či ſnad nemluwil Job prawdu, an prawil: „Člowěk narozenỳ z ženy, krátkỳ čas žiw gſa, naplněn býwá mnohými bědami“[2])? „Gak mám tedy porozuměti tomu, co tuto djte, wygadřte ſe lépe,“ dj Tauler. „Tomu geſt takto, milỳ pane,“ odwece žebrák. „Prawil gſem, že gſem neměl nikdy ſſpatného gitra: wždyť gſem byl wždy s oſudem ſwým ſpokogen; prawil gſem, že gſem nikdy nebyl neſſtaſten: neměl gſem totiž nikdy žádoſti ſtatku tohoto ſwěta, a to geſt mé ſſtěſtj; co wy ale ſſtěſtjm neb neſſtěſtjm nazýwáte, toho neznám. Známť gá, prawil dále žebrák, známť gednoho Otce na nebeſjch, kterýž mně wždy dobře chce a přege, a proto ho chwáljm, když mne hlad kljčj; chwáljm ho, když wedro neb zima mne ſaužj: chwáljm ho, když zloſynowé mně protiwenſtwj činj, nebo wjm, že ſe to neděge bez wůle geho. Tu ſi pomyſljm: Otče, tak ti chceš, a protož i gá ginak to chtjti nemohu. A tudjž chci toliko, což Bůh chce; a poněwadž chci, co Bůh chce, děge ſe mi wždy, co chci a čehož ſobě přegi. A zdaliž nenj to neywětſſj ſſtěſtj, když ſe mně děge, gak chci a ſobě žádám“[3])? — Učenec tento, kterýž giž po delſſj čas hledal neykratſſj ceſtu do nebe, nalezl w žebráku tomto učitele ſwého, genž mu ukázal, gak ſobě giž na zemi nebe učiniti může. Kýž by každỳ ho náſledowal!

Odewzdaw ſe do wůle Božj a ſnáſſege trpělíwě těžkỳ oſud ſwůg, křeſťane milỳ, neděley pak ſobě břjmě žiwota ſwého geſſtě těžſſj a neſneſitelněgſſj. Bůh zagiſté neukládá člowěku wjce, než může ſnéſti; my wſſak lidé w nerozumu a přewrácenoſti přidáwáme ſobě břemena a činjme ge ſobě téměř neſneſitelná. Mnozj pracugj s takowau auzkoſtliwoſtj, kteráž gim ani pokoge ani oddechu nepřege, hledagjce oſudů, těžkoſtj a obtjžnoſtj; ginj zaſe wrhau ſe s takowau prchliwoſtj na djla ſwá, že brzy ſjly gegich ſe ſtráwj, aniž co dokonalého dowéſti mohau, aneb pracugj bez wſſeho pořádku a rozmyſlu a nikdy nemohau býti hotowi. Opět ginj mjſj a wplétagj ſe do wěcj, kteréž k powolánj gegich ani nepatřj a marnỳch břemen ſobě přidáwagj; a konečně k tomu ke wſſemu přigde i to, že mnozj dle panugjcjch obyčegů a zwyků ſe gediné zprawugjce, mnoho zbytečnỳch neſnázj, trmácenj, mnoho potřeb a wydánj marnỳch ſobě dělagj a tak gen zwětſſugj a množj břjmě žiwota ſwého. Ale zdaž mohau břemena tato, kteráž zpozdiloſt neb přewráce-

[1]) Macana Wýhň ſtr. 316. [2]) Job 14, 1. [3]) Tauleri institut.

noſt, moda, náružiwoſti, mamona neb hřjſſné náklonnoſti gegich gim půſobj, k břemenu žiwota přičjtati, a pak na Boha žalowati? Ty wſſak, milý křeſťane, poſlechni rady ſwatého Frantiſſka ſaleſſkého, gakauž ti w ohledu tomto dáwá, an dj: „Budiž we wſſech zaneprázdněnjch a powinnoſtech ſwých bedliw a pilen; nebo poněwadž ti ge Pán Bůh ſwěřil, chce owſſem, abys ge pilně konal: ale co neymožněgi zbytečných ſtaroſtj ſe wyſtřjhey, t. g. s nepokogem, báznj a auzkoſtj ſe gich neugjmey, aniž ge přjliš pečliwě a chwatně koney. Nebo každá ſtaroſt kormautj myſl, rozum a powážliwoſt překwracj, a tjm býwá na překážce, že wěci ſwé ne tak dobře wyřjditi můžeme, gak by ſice náleželo. Když náš Pán Martu treſtal, řekl: „Marto, Marto, pečliwa gſi a rmautjš ſe při mnohých wěcech:“ z toho patrno, že kdyby byla toliko bedliwau a pilnau byla, nebyla by ſe rmautila; ale že pečliwě a nepokogně ſwé hoſpodářſtwj konala, tjm ſobě auzkoſt a ſkormaucenj čjnila, w čemž gj Pán poněkud domluwil. Řeky po rowinách z ticha tekaucj welikė lodi a znamenité kupecké zbožj přinášſegj; drobný déſſť zponenáhla s nebe prſſjcj na trávě a oſenj aurodu činj: prudké pak wody náhle ſe waljcj, což ſe gim nahodj, wywracugj, gakož i welicj přjwalowé lauky a pole trhagj. Nikdy ſe žádné zaměſtnánj zhurta konané dobře nezwedlo. „Pomálu poſpjchey,“ dj ſtaré přjſłowj; a maudrý Šalomaun: „Kdož nohami poſpjchá, geſt w nebezpečenſtwj aurazu.“ Wždy ſe doſti ſpěſſně děge, což ſe s powáženjm děge. Trubci wjce bručj a rychlegi okolo aulu ljtagj, než prawé wčeličky; nicméně žádného medu nedělagj. Mauchy ne tak ſſlau ſwau gako množſtwjm činj nepřjležitoſt. Podobně ne tak weliká, gako mnohá malá zaneprázdněnj obtěžugj nás, když ſe na nás ſtádně walj. Tiſſe tedy a pokogně nahodilých ſe gednánj ugjmey ſe pořádně, gedno po druhém odbýwage; nebo konage wſſe ſpolu bez pořádku, způſobjš ſobě roztržitoſt, daremně ſe unawjš a ſotwa co ſſtaſtně ku konci přiwedeš. We wſſech pak křjzenjch zpolehey docela na prozřetelnoſt Božj, gežto geſt počátek a konec wſſeho dobrého, tjm ugiſſtěn gſa, že dobrý aučinek následowati bude, byť ſe i dle twého rozumu ginák býti zdálo. Čiň gako malé děti, gednau rukau ſe otce ſwého držjce a druhau gahody neb giné owoce sbjragjce. I ty užjwey gedné ruky k wyřjzenj časných wěcj a druhau ſe wždy ruky otce ſwého nebeſkého drž; často ſrdcem ſwým naň wzhlédage a tak, zdali by mu twá křjzenj ſe dobře ljbila, zwědage“ [1]). — Mimo to hlediž, milý křeſťane, ſobě práce a zaměſtnánj swá ſluſſně ſpořádati, aby ſe dělo wſſecko w prawý čas a na prawém mjſtě; a pak nemjchey ſe do wěcj, kterėž nepatřj k powolánj twému; nebo nepřigde na to, gak mnoho, nýbrž gak dobře to, k čemuž powoláni gſme, wykonáme. Podobně ulehčj ſobě welmi břjmě žiwota, kdož ſe marných potřeb a wýloh wyſtřjhá. Čjm kdo méně potřebuge, tjm méně má péče, a tjm wolněgi může ſe pohybowati, a tjm méně cjtj břjmě ſwé za dnů nedoſtatku. —

Dále pak nechtěg pohljžeti okem záwiſtiwým na ſſtaſtněgſſj bratry, ty křeſťane milý, doſtalo-li ſe tobě těžkého břemene za podjl. Owſſem, když člowěk widj, že ſe muſj uſtawičně lopotiti, nemage oddechu a při tom že muſj žiti w powržení a nezřjdka i w nedoſtatku; s druhé pak ſtrany ſpatřu-

[1]) Filotea ſtr. 167.

Digitized by Google

ge lidi, kteřjž ani newědj, gak ſobě magj čas ukrátiti, bez práce, bez ſtaroſtj toliko po rozkoſſjch ſe ſhánějj a při tom gegich gměnj gim den ode dne roſte a ſe množj, když pak porownà lopocenj ſwé s nečinnoſtj gegich, ſwau bjdu s gegich hognoſtj, ſwau poctiwoſt s gegich oſſemetnoſtj: tak ſe w něm gakáſi newole ozýwá, a zármutek pogjmá ſrdce geho, kteryž ſe lehce obracj w záwiſt. Tak owſſem gednagj lidé, kteřjž wjry nemagj; ty ale, milý křeſťane, nedáwey mjſta záwiſti w ſrdci ſwém, nýbrž gak mile ſe počne w něm ozýwati, hleď gi potlačiti. Wždyť geſt ten, komuž záwidjš, často bjdněgſſj a neſſaſtněgſſj nežli ty; nebo množſtwj ſtatků, hognoſt rozkoſſj a ſláwa ſwětſká nečinj člowěka blažena, nýbrž ſwatá ſpokogenoſt a utěſſenoſt wnitřnj, a kdož tuto má, geſtit blažen, byť i těžký byl oſud geho. Powaž pak dále, že giným záwidě, ničeho nezjſkáš, alebrž tjm ſwé břjmě těžſſj a neſneſitedlněgſſj ſobě činjš, neb oſud twůg ſe ti bude zdáti trudněgſſj, práce obtjžněgſſj a budeš wykonáwati gi toliko s mrzutoſtj, až konečně hořkoſt a newole k zaufanliwoſti tebe dožene. „Gaký to hlodawý mol, wolá ſwatý Cyprian, gaká to churawá myſl, gaká reziwoſt ſrdce, na cizj blahotu řewniwým hleděti okem, cizj blaženoſt k ſwé wlaſtnj záhubě obraceti, při radoſti giných ſe rmautiti, ſláwu cizj klásti za ſwau potupu, ſobě gako poprawce na bok wázati, k trýznitelům myſſlenj a ſmyſlů ſwých ſe utjkati, aby utrobu zardauſili a tagnoſti ſwědomj gako kopyty nepřjzně zdupali. — Lidem takowým nechutná ani pokrm, ani nápog; trwá při nich wzdychánj, úpěnj a boleſtněnj, a protože záwiſtnjk ſwé ſinaloſti ſe nikdy nezhoſſtuge, trápj ſe ſkljčená myſl geho bez přeſtánj dnem i nocj“ [1]). „Hle, dokládá ſwatý Ludwjk z Granady, záwiſt ſtrážj ſrdce, wyhubj tělo, trýznj ducha, ruſſj pokog ſwědomj a naplňuge weſſkeren žiwot newrloſtj a trudnomyſlnoſtj a wypuzuge weſſkeru radoſt z duſſe člowěka. Gako čerw w dřewě wlaſtnj dřewo, odkudž pocházj, hlodá, podobně hlodá i záwiſt w ſrdci, kteréž mu dalo k ſobě přjſtup. Žádný zagiſté ſaudce nenj tak přjſný gako záwiſt k ſobě, neb ona ſe neuſtále ſaužj a ſſkodj ſwému původci“ [2]). A konečně když, milý křeſťane, w záwiſti žehráš a hořekugeš, na koho to poſléz padá? Zdaliž ne na Boha ſamého? A což nemá on moci, činiti ze ſwými, co chce? a zdaliž nemá moci, aby gakž dj ſwatý Pawel, z gednoſtegného truple udělal gednu nádobu ke cti a ginau ku potupě [3]). A zdaliž to nenj nemaudré, hádati ſe s Hoſpodinem, Twůrcem ſwým, a reptati proti řjzenj geho? Uwaž také, že gſi křeſťan, a že gako křeſťan znáš Boha ſwého co maudrého a laſkawého Otce, kteryž djtky ſwé miluge a tudjž i oſud twůg w maudroſti a w láſce uſpořádal tak, že když i ty ho budeš milowati, wſſe tobě k dobrému napomáhati bude. Protož neohljžeg ſe mnoho po giných, co činj, gaký oſud magj; ty toliko hleď ſwědomitě wykonáwati, což twého geſt; aniž hleď na ceſty, po kteréchž ginj kráčegj, kráčeg ty ſpokogeně po ſwých a nedomnjwey ſe, že ginj po ſamých růžjch chodj; powſſimni ſi gen kwjtj, kteréž zdobj zde onde ceſty twé a u wděčnoſti ducha těſſe ſe z nich, nezapomeň, že twé ſtežky wedau k wlaſti nebeſké.

Wyprawuge ſe bágečně, že Kretenſſtj ſi gednoho dne ztěžowali Jowiſſowi, gehožto měli za neywyšſſjho boha, že ač u nich měl ſwau kolébku a mezi nimi wzroſtl, žeť gim předc

[1]) De zelo et livore. [2]) Ludovicus Granad. [3]) K Řjm. 9, 21.

Digitized by Google

žádné přednosti neudělil před ginými národy. I seslal tedy Jowiš, tak dj bágka, Merkura, posla swého, táže se gich: co by sobě přáli, že se má státi, čehož sobě žádati budau. I prosili gednohlasně, aby gim bylo wolno, utrpenj swá a swé strasti wespolek wyměniti. — Swolil Jowiš, a Merkur gim wykázal mjsto k tomu s tjm doloženjm, že wýměna tato po osm dnj trwati může. Bez prodlenj sebral každý swé strasti, utrpenj a břemena a odebral se na určité mjsto. Když wssak chudj znamenali, že i bohatj tamto se ubjragj, by wyměnili břemena swá, wrhli se na ně, domnjwagjce se, že dobrau wýměnu učinj. Když wssak ale gegich břemena ohlédali a w nich tak mnoho obtjžnosti, nepřjhodnosti, záwisti, řewniwosti, bázně a t. d. nalezli, nechtěli nic z toho a ustaupili na zpět. Bohatj wssak a wznesenj, kteřjž tak často přjgemnosti střednjho stawu wychwalowati slýchali, běželi, gak ge mile zočili, za nimi, by s nimi wyměnili osud swůg; když wssak ohledawsse osud gegich, spatřili gegich strownost, sstetrnost, stkjdmost a t. d., nechtěli wjce měniti a odessli. A tak nebylo na tržisti tomto giného widěti leč přicházegjcj a odcházegjcj, a uběhlo osm dnj, aniž kdo co wyměnil; každý odessel, gakž byl přissel [1]). I my patřjce se záwistiwým okem na domnělé sstěstj giných, nezkjdka reptáme. A zagisté kdyby nám bylo dáno změniti s těmi, kterýmž záwidjme, že bychom wáhali často, wzjti břjmě gegich na se?! —

Wssak i ty, křesťane milý, kterýž přjzniwého dosáhnuw osudu a máš zde lehký žiwot, kterýž bez lopocenj a strastj žigeš w hognosti a w radosti, slyš i ty, co k tobě wolá wjra swatá a nepřeslechni slowa gegj! — Nepokládey sebe za lepssjho než ostatnj, kteřjž w lopotě w nedostatku a w njzkosti mussegj tráwiti žiwot swůg. O, gak mnozj z těch, kteřjž se tobě zdagj býti méně sstastnými, a na kteréž snad s pohrdánjm patřjš, předčj tebe mnohými přednostmi těla i dusse, a snad by ctnostj swau zahanbili tebe. Či snad negsau i oni rowněž gako ty k obrazu Božjmu stwořeni? Zdaž nemagj téhož Otce nebeského a téhož Wykupitele Krista Ježjsse, a tentýž cjl a powolánj: žiwot wěčný? A cenj-li se hodnost člowěčj slussně, nelze rod, bohatstwj a sláwu swěta na wáhu klásti. Powaž gen, co dj Božský Mistr Kristus Pán: Budau posledny prwnjmi a prwny poslednjmi! Dey gen pozor, abys i ty nebyl mezi posledjmi!

Nepřidáwey též břemena sklčeným bratřjm, kteřjž pode ghem žiwota wezdegssjho aupj a lkagj. Ach, mnozj ani newědj, gak gest sklčenému, kterýž zřjdka má utěssenau chwjli, kterýž snássj neustále břjmě dne i horka, a klesá pod břemenem žiwota; a protož patřj netečně na ně a ukládagj gim břemena nesnesitedlná aneb dokonce w nelidkosti a ukrutnosti mučj a trýznj ge. Ale běda gim, gakau měrau měřj, bude odměřeno gim! — Ty wssak, milý křesťane, nečiň tak! Uwaž, že máš lásku k Bohu a k bratřjm w srdci swém: potěš obtjžené laskawau řečj, ulehči břemena gegich, gak můžeš, a pomoc gim nésti gho těžké, seč gsi; ano přilož i sám ruku swau; a když se ti přjležitost naskytne, přispěg gim z hognosti, kterauž gsi obdaken a sděl s nimi, co ti ruka Otce nebeského nasstědřila. Tak budau zásluhy těch, kteřjž těžké nesau břjmě w gistém ohledu i twogi, ty budeš gich aučasten, a Pán dá i tobě mzdu gegich, když se přibljžj wečer žiwota twého! —.

Konečně hleď se také prokázati wděčným Otci nebeskému, kterýž bez twé zá-

[1]) Bonaventura's Parabeln str. 139.

Digitized by Google

sluhy a bez přičiněnj twého tebe s lepssjm osudem obmyslil dle newyzpytatedlných rad swých. A to dokážeš neylépe tjm, že w tom, což konati máš, a což ti konati Bůh uložil, ač gest to málo a nepatrné, tjm wětssj wěrnost a swědomitost zachowáš. Na ramena twá se skládagj lehká břemena; nuže nes ge s trpěliwostj a s odewzdanostj, a ukaž, že w pokoře ctjš wůli nebeského Hospodáře. Tobě se ukládagj lehké práce; koney ge tedy horliwě a Pán tě powolá k důležitěgssjm wěcem; Pán newolá k tobě wždy hlasitě a zwučně, budiž pozoren a poctiwý, a poslechni i pokynutj geho a čiň, což můžeš, dobrého. Tak gednali i dělnjci, kteréž hospodář pozděgi nagal; owssem pracowali méně než ti prwnj, ale pracowali ochotně, nezisstně a horliwě a w úplné důwěře w laskawost toho, kterýž gim nic určitého nesljbil, když gich nagjmal. I ty budeš gednau mjti podobný osud gako oni, a wezmeš hognau mzdu, gakauž gsi ani neočekáwal, budeš-li u wděčnosti tak pracowati a tak gednati, gako oni.

Tomu pak, kterýž nás wssecky nagal, a každému wykazuge dennj práci, budiž čest a chwála na wěky wěkůw. Amen.

Wyssel hospodář, aby nagal dělnjků na winici swau. Owssemť wssickni, kteřjž skrze křest swatý wessli do cjrkwe, gsau dělnjci na winici králowstwj nebeského; zwlásstě pak a wlastně gsau dělnjci na winici ti, kteréž Pán zwlásstě powolal a k tomu ustanowil, aby pracowali na winici geho, hlásagjce lidu wěřjcjmu swatau prawdu, kterauž sám s nebes přinesl, udělugjce gim milosti, kteréž w hognosti swětu wyzjskal a zůstawil, a wedauce ge k spasenj, gehožto smrtj swau wydobyl pokolenj lidskému. Gsau to náměstkowé swatých apossstolů a učennjků; gimžto řečeno gest: „Gdauce učte wssecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna i Ducha swatého“ [1]), a kteréž ustanowil Pán za „služebnjky swé a za rozdawače tagemstwj Božjch“ [2]), aby také „zprawowali cjrkew Božj, kteréž dobyl krwj swau“ [3]). Tito biskupowé a gegich pomocnjci, kněžj, gsau wlastně ti dělnjci, kteréž Pán až posud nagjmá a posjlá na winici swau, aby pracugjce slowem i skutkem, gi wzděláwali; aby rostla a se rozhogňowala a kwětla w prawdě a u wsseliké ctnosti a přinesla hogný užitek sprawedlnosti křesťanské. A když swědomitě pracugj na winici Páně a wěrně plnj powinnosti swé; když odřeknuwsse se swěta a rozkossj geho, se oddagj s celau dussj Pánu, gehožto za podjl sobě zwolili, a wraucj magj péči o spasenj dussj, kteréž gim Pán swěřil; když u mnohé trpěliwosti stanau se maličkým maličkými, a lámau gim chléb prawdy nebeské a pěstugj a cwičj autlé a newinné dusse gegich; když pak pracugjce w slowu a w učenj dospělým hlásagj swaté ewangelium u mnohé práci a mnohém potu; když nabjzegj w čas i ne w čas, trescj, prosj, žehřj we wssj trpěliwosti a učenj; když zarmaucené těssj, kleslých pozdwihugj, poblaudilé na prawau cestu přiwozugj, rozdwogené a w nepřátelstwj žigjcj smiřugj; když pak se wssj zbožnostj a wážnostj bohoslužbu wykonáwagj ku wzdělánj wěřjcjch, když denně Bohu Otci nebes neyswětěgssj oběť msse sw. přinássegj, když noworozené na křtu sw. do cjrkwe přigjmagj, aby tu rostli a zráli co wsstjpenj Kristowo, když pak poodrostlé w swatém biřmowánj we wjře posilňugj, aby gi wyznáwali a dle nj žiwi byli, když pak kleslé

[1]) Mat. 28, 19. [2]) I. k Kor. 4, 1. [3]) Sk. ap. 20, 28.

Digitized by Google

w ſwátoſti pokánj k naprawenj a polepſſenj žiwota a k odpuſſtěnj hřichů přiwozugj, když mdlé tělem a krwj Kriſtowau w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj občerſtwugj, když ſrdce ſwazkem láſky ſpogené w ſwatém manželſtwj ztwrzugj a miloſt a požehnánj nebes ku plnění těžkých powinnoſtj gim udělugj, když pak na ſmrtedlném lůžku na wěčnoſt ſe ubjragjcjch neopauſſtěgj, a i tuto s útěchau a poſilau w ſwátoſti poſlednjho pomazánj ochotně gim přiſpjwagj a zhuſta wlaſtnj žiwot w nebezpečenſtwj wydáwagj; když takto od kolébky až k hrobu pěſtugj wěřjcj a o ſpaſenj gegich pečugj, gakž dj ſwatý Pawel wſſechněm wſſechno učiněni, aby wſſecky k ſpaſenj přiwedli; když pak mimo to u wraucj a ſrdečné modlitbě dnem i nocj za ně Boha proſj, geho pomoci, ochraně a požehnánj ge poraučegjce: zdaliž to negſau wěrnj dělnjci Páně ſnáſſegjce břjmě dne i horka? — Dobře nazýwá ſwatý Řehoř gegich aukad i angelſkým ramenům těžkým břemenem. A gak ctihodnj a důſtognj ſtogj tuto u wzneſſeném powolánj ſwém, když wěrně a horliwě plnj ge!? — „O welike to tagemſtwj, ó wzneſſená důſtognoſt kněžj, gimžto dáno geſt, co angelům propůgčeno nenj!“ wolá tu blahoſlawený Tomáš kempenſký! „Nebo dokládá, gediné kněžj, w cjrkwi kádně poſwěcenj, magj moc, neywětſſj obět konati a tělo Kriſtowo poſwěcowati. Owſſemk geſt kněz toliko ſlužebnjk Božj, kterýž ſlowa Božjho podlé rozkazu a uſtanowenj Páně užjwá; přednj pak wůdce a newiditedlný půſobitel geſtit Bůh, gehožto wůli wſſecko geſt poddáno a dle gehožto rozkazu wſſecko ſe řjdj“ [1]). A ginde wolá: „O poſwátný ſtawe náboženſtwj Páně, kterýž člowěka angelům rownému, Bohu milému, zlým duchům hrozného a wſſem wěrným welecteného činjš“ [2])! „Staw kněžſký, dj ſwatý Jan Zlatoúſtý, geſt knjžetſtwj, nad ſamo kralowánj ctihodněgſſj a wětſſj. Nic mi nepraw o rauchu ſſarlatowém, nic o koruně, nic o drahém zlatém ſſatſtwu; ſtjn geſt toto wſſe mjgegjcj dějwe, nežli kwjtko garnj. Neboť wſſechna ſláwa, prawj ſe, geſt gako kwět trávy [3]), byť bys i ſamu ſlávu králowſkau mjnil. O tom čku, o tom mi nemluw; ale chceš-li widěti rozdjl, kterak kněz krále přewyſſuge, uwaž mjru moci každému z nich udělené. Tu ſhledáš, že nad krále mnohem wýſſe kněz ſedj“ [4]). — A gak weliká geſt důſtognoſt kněžſká, rownež i užitečná a proſpěſſná geſt wěřjcjm. „Negſau-li poſluhowači, dj ſwatý Auguſtin, gaká nehoda ſtihá ty, kdož ſe z toho ſwěta berau buď nowězrozeni, buď nerozhřeſſeni! Kteraký geſt také záruutek wěrných ſwogátek, genž gich při ſobě w odpočinutj žiwota wěčného mjti nebudau! kteraký poſléz nárek z toho wſſem! . . Když ale gſau poſluhowači, wſſem ſe ku pomoci přichážj podlé ſil, kterýchž gim Pán udělugе. Tu ti bywagj kteni, ginj (ſkrze ſwátoſt pokánj) w mjr uwedeni, žádný ſe nepřiprawuge o účaſtenſtwj těla Páně“ [5]). A w prawdě nemůže ſe wětſſjho neſſtěſtj přihoditi obci křeſtanſké, než když ſe gj nedoſtáwá dobrých a horliwých paſtýřů, wěrných to dělnjků na winici Páně. Toto dobře uznali wěřjcj cjrkwe africké, když za času krutých pronáſledowánj wandalſkých kněžj gim byli obgati a k ſmrti wedeni. Doprowázegjce ge s djtkami swými a s rozžatými pochodněmi k ſmrti mučennické, wolali žaloſtně za nimi: „Komu nás ubožátek zanecháte,

[1]) De imit. Chr. lib. 4. cap. 5. [2]) L. c. lib. 3. c. 10. [3]) I. Petr 1, 24. [4]) Hom. 5. de verbo Isai. [5]) Epist. 180 ad Honorat.

Digitized by Google

ke korunám se ubjragjce? Kdo pokřtj djtek těchto w kaupeli wody žiwé? Kdo nám udělj milosti pokánj smjřenjm a prominutjm? Kdo nás rozwáže swázané hřjssnými swazky? gežto wám praweno bylo: „Cokoliw rozwážete na zemi, bude rozwázáno i na nebi“ [1]). Kdo nás zemřelé doprowodj k hrobu slawnými modlitbami? Kým má konán býti obřad oběti Božské, o něgž (wámi) pečowáno? Nechť bychom se s wámi ubjrati směli i my, kdyby dowoleno bylo, aby takowýmto způsobem nigaká nehoda syny od otcůw neodlaučila“ [2])! — A protož, milý křesťane, ležj-li ti spasenj twé a bratřj na srdcj, pros, ó pros Pána winice, aby neopausstěl winice swé, nýbrž aby nagjmal a sesjlal pilných, swědomitých, zbožných a horliwých dělnjků na winici swau. Prosiž ho za to denně, zwlásstě pak w čas suchých dnů, kdežto druhdy cjrkew swětila služebnjky swé, kteréž wysjlala na winici Božj, za kteréž se w ten čas až posud modlj. — Těch pak dělnjků, kteřjž horliwě pracugj na winici Božj, hleď si wážiti, ctjti ge a milowati. Slyš, což dj w ohledu tomto swatý Jan Zlatoústý: „Welikáť gest hodnost kněžj. Kterým koli, prawj Pán, hřjchy odpustjte, odpausstěgjť se gim. Za tau přjčinau řekl swatý Pawel: „Poslussni buďte wůdců swých a poddáni gim“ [3]), neywětssj úctu gim prokazugjce. Neboť ty obstaráwáš gediné záležitost swau, tu-li dobře uspořádáš, nigaké giné starosti nemáš. — Kněz když žiwot swůg uspořádá, na twůg ale pilný pozor nemá, s bezbožnými w peklo uwržen bude: ano častěgi zawržen býwá ne pro wlastnj, nýbrž pro nasse skutky, gestliže wssecko, což mu přináležj, newykonal. Widauce tedy welikost nebezpečenstwj, mnohau laskawost gim prokazugte: čehož i swatý Pawel naznačil řka: „Oni bděgj nad dussemi wassimi, gako počet klásti magjce“ [4]): tudjž magj swrchowaně ctěni býti“ [5]). A ginde dj: „Kdož ctj kněze, ctj též Boha: kdož pak knězem pohrdá, dostane se pomalu tak daleko, že posléz hanliwým se prokáže samému Bohu.“ „Kdo wás přigjmá, prawj Pán, mne přigjmá.“ „A kněze,“ čte se, „kněze geho w poctiwosti měgte“ . . . Kdo pobožně nakloněn gest knězi, pobožnostj mnohem wětssj Boha ctjti bude. Neboť by i zlý byl kněz některý, předc hledj a pozoruge Bůh na to, zdaliž pro něho i toho a takowého poslaucháš, kterýž cti nezasluhuge; a On sám mzdu wyplatj tobě . . . „Na stolici Mogžjssowě sedj zákonnjci a fariseowé, prawj se, wssecko tedy, cokoli mluwj wám, zachowáweyte a čiňte, ale podlé skutků gegich nečiňte.“ Či newjš, co gest kněz? Gest zagisté angel (wyslanec) Pána zástupů [6]). Nemluwjť sám ze sebe; gjm-li pohrdáš, nepohrdáš toliko gjm, nýbrž Bohem, kterýž ho ustanowil [7]). Podobně dj swatý Augustin: „Sluhám Božjm neutrheyte; nebo neprospjwá to utrhagjcjm. Mzda služebnjků Páně roste owssem křiwými pomluwami; roste wssak i pokuta utrhačůw. Nenj bez přjčiny praweno: „Radugte se a weselte se, když wám utrhagj a wssecko zle mluwj o wás lhauce; nebo odplata wasse hogná gest w nebesjch“ [8]). „Nechceme s wassj sskodau welikau mjti odplatu. Nechať tam méně máme, ale s wámi ať tam kralugeme“ [9]).

---

[1]) Mat. 18, 18. [2]) Victor. Afric. lib. 2. de persecut. Vandal. [3]) K Žid. 14, 17. [4]) K Žid. 13, 4. [5]) Hom. 85. in Joan. [6]) Mat. 2, 7. [7]) Hom. 2. in Epist. 2. ad Timoth. [8]) Mat. 5, 11. 12. [9]) De communi vita clericor. Sermo 2.

Digitized by Google

Swatý Frantiſſek ſeraſinſký negednau twrdil, kdyby kněze a angela potkal, že by ſpiſſe kněži, pak teprw angelu powinnau poctu učinil. — Cjſař Baſilius napomjnal ſyna ſwého Leona, aby poſwátné ſlužebnjky cjrkwe každého času w poctiwoſti měl, řka: „Ucta, kteráž ſe kněžjm wzdáwá, wztahuge ſe na Boha ſaméhо, a gako ſprawedliwé geſt, aby twogi dwornj rádcowé pro tebe byli uctěni, tak ſluſſné geſt a ſwaté, abys ty pro Boha kněži ctil a welmi ſi gich wážil.“ —

Podobně byl i cjſař Konſtantin kněžjm s tak ſynowſkau uctiwoſtj oddán, že mjwal obljbený způſob wyznáwati ſe takto: „Kdybych widěl kněze hřeſſiti, bez meſſkánj bych geg pláſſtěm ſwým cjſařſkým přikryl.“ Kterýžto cjſař obdržew gednoho času mnoho ſpiſů, plných hany a útržků proti biſkupům a kněžjm, netoliko gich nečetl, ale bez odkladu do ohně uwrhl s těmito ſlowy: „Neſluſſj ſe, abych ſaudil ty, od kterýchž gá ſauzen býti muſjm.“

Rownež i ſwatý Daniel Stylites nic tak těžce neneſl, gaka když ſlyſſeti muſel žaloby na duchownj. Geſtliže ſe to týkalo gegich učenj a kázanj, tedy tak radau býwal, aby ten, gežto nenj ſpokogen, Ducha ſwatého wzýwal, a pak pjſmo ſwaté a knihy ſwatých Otců čjtal. Geſtliže ſe ale ty žaloby týkaly žiwota a mrawů některého kněze, tedy nemoha ſwé neſpokogenoſti zatagiti, křikáwal: „Ge-li tomu tak, gakž prawjš, modli ſe za něg, a ponech naprawenj a potreſtánj těm, gimžto Bůh zprámu cjrkwe ſwěřil“ [1]).

Wiz také, milý křeſtane, gak ſw. cjrkew poſwěcuge ſlužebnjků ſwých, kteréž Pán nagal a poſjlá na winici cjrkwe ſwé. Přede wſſjm býwagj ti, kteříž chtěgj do ſtawu kněžſkého wſtaupiti a k tomu za ſchopné a hodné shledáni gſau, přigjmáni mezi audy geho a ſtáwagj ſe duchownjmi čili klerikỳ, to geſt takowými, gichžto podjl a dědictwj geſt Pán. Protož gim popoſtřjhne biſkup na hlawě wlaſy na wýznam, že co podjl Páně wſſj marnoſti pozemſké ſe odřjkagj, djce po biſkupowi ſlowa Žalmiſty Páně: „Hoſpodin djl dědictwj mého a kalicha mého: ty gſi, genž nawrátjš mi dědictwj mé“ [2]). Pak ge obljká na ſwrch kleriky rochetau, oděwem to čiſtě bjlým, gegž od nynjčka při ſlužbách Božjch nositi magj, co uſtawičné napomenutj: by nowým ſtawem ſwým oblekli nowého člowěka podlé Boha ſtwořeného w ſprawedlnoſti a w ſwatoſti oprawdowé [3]). W modlitbách pak, ku kterýmž biſkup i oſtatnjch přjtomných powzbudil, proſj: aby ge Bůh od marnoſti ſwěta wylaučiti a gediné k dobrolibé ſlužbě ſwé w cjrkwi Kriſtowě obrátiti ráčil.

Takto přigat do ſtawu duchownjho může klerik i nižſſj poſwěcenj obdržeti, kteráž ſe po ſobě po gednau udělugj, tak fice že klerikowé ſe ſwětj na oſtiáře, tito pak na lektory a tito na exorciſty a exorciſté poſléze na akolyty. Děge ſe to náſledugicjm způſobem: ti, kdož ſwěceni býti magj, předſtawj ſe powždy rochetkau oblečeni před biſkupa, kterýž gim wykládá, w čem záležeti bude úřad gegich a pak na wýznam toho dá oſtiáři klič chrámowý a welj mu zwonkem potrhnauti, lektorowi knihu, exorciſtowi též zažehnacj knihu, akolytowi do ruky ſwjcen s woſkowau ſwjcj a konwičky. Pak powzbudiw přjtomných k ſpolečné modlitbě, proſj za ně Boha, aby gim pomáhal k wěrnému konánj ſlužby gegich. Konečně gim dáwá ſluſſné napo-

[1]) Mácana wýbor ſtr. 95, 96. [2]) 15, 5. [3]) K Eſes. 4, 24.

Digitized by Google

menutj, aby službu swau i w duchu konali; gmenowitě napomjná ostiáře: aby netoliko widitelný, ale i newiditelný chrám Páně, totiž srdce wěřjcjch, otwjral kljčem dobrých přjkladů Bohu, t. g. bohumilé ctnosti, a naopak ge zawjral hřjchu a neprawosti; lektora napomjná: aby, což z pjsem čjsti bude, i srdcem wěřil i skutkem plnil, a na sobě wzor nebeského obcowánj ukazowal; exorcistu pak wzbuzuge: aby bedliwě nad sebau bdě s milostj Božj ostřjhal wlastnj srdce swé prázdné wssj skwrny hřjchu; konečně napomjná i akolytu: aby netoliko w swé ruce nosil swětlo, abrž sám byl „synem swětla“ w prawém poznánj a w dobrých skutcjch, aby netoliko přjprawy činil k oběti, ale i sebe samého Bohu w dobroljbeznau oběť wydáwal.

Poswěcenj na kněžský řád wyšssj stáwá se po každé mezi mssj swatau. Ti pak, kteřjž do wyšssjch řádů wstupugj, odewzdáwagj se na wždy službě cjrkewnj a gsau zawázáni cjrkewnjm zákonem zachowáwati ustawičnau čistotu a modliti se duchownj (kněžské) hodinky. Udělugj se pak následugjcjm způsobem: Při swěcenj na řád podgahenstwj předstawj se, kdož takto swěcen býti má, oblečen albau podkasanau, humerálem k ramenům wisutým, manipul pak a dalmatiku drže přes lewé rameno a mage w prawé ruce rozžatau swjci, před biskupa. Tento se modlj litanii o wssech swatých, žehnage mezi nj akolytu třikráte znamenjm swatého křjže, prose při tom Boha, aby, kterýž ho wywoliti ráčil, požehnánjm swým poswětil a posilnil. Pak ho napomjná, aby si dobře rozwážil, gakého břemena nynj dobrowolně žádá. Zároweň také aby swatý auřad swůg swatě konal, a pewný gsa u wjře, horliw byl a snažen wssech ctnostj, obzwlásstě panické čistoty. Na to, na wýznam práw a powinnostj podgahenských podá mu biskup prázdný kalich s patenau, konwičku s wodau na misce a ručnjček, zahalj mu hlawu humerálem, nawlékne mu na lewé rameno manipul, přioděge ho dalmatikau a odewzdá mu knihu episstolnj. Konečně prosj Boha, aby na tomto nowém podgahnowi co na hodném oltářnjm sluhowi odpočjwal Duch swatý se wssemi dary swými, a on w bázni Božj dosti čině powolánj swému, obliby Swrchowaného sobě zjskal. Při swěcenj na gahenstwj poklekne podgahen před biskupa, přiodjn humerálem, albau podkasanau a manipulem, drže w prawé ruce sstolu, w lewé rozžatau swjci. Tento se táže přjtomných: zdali kdo s dobrým swědomjm má co proti němu? a pak uwádj mu k mysli úřad, gakýž nastupuge: že má totiž knězi neb biskupu při službách Božjch přisluhowati, kázati, křtjti a tělo Páně podáwati. Na to ho napomjná: aby dle přjkladu lewitů starého zákona cjrkwi Božj slaužil obřadowánjm swatým a čistým učenjm slowa Božjho a přjkladným obcowánjm beze wssj úhony, gakož slussj na rozdawače tagemstwj Božjch. Pak se modlj litanii o wssech swatých, při čemž ho žehná swatým křjžem podobným způsobem gako při swěcenj na podgahenstwj. Potom wložj na hlawu geho prawici swau řka: „Přigmi Ducha swatého ku pomoci w bogi proti ďáblu a ponaukánj geho.“ Čjmž se značj a sděluge podgahnowi i poswěcenj na wyšssj řád gahenstwj i zwlásstnj milost k řádnému wykonáwánj geho. Posléze obložj mu sstolu, kteráž mu po ssjgi splýwá a k prawému boku geho se swáže, pak i dalmatikau, a uděluge mu podánjm swatých ewangelij wýslowně práwo, čjsti ewangelium při mssjch swatých. Konečně, pomodliw se gesstě gednau k Bohu za podařenj geho a napomenuw ho opáčně, aby hoden byl řádu swého, dokončj slawnost messnj.

Digitized by Google

Při swěcenj na kněžstwj poklekne gahen, mage přes lewau ruku ornát a w prawé rozžatau swjci, po episstole před biskupa. Tento, gakož při swěcenj na gahenstwj táže se přjtomných: zdaliž kdo s dobrým swědomjm má co proti němu? a pak wykládá mu: kterak důstogný gest řád kněze, kterýž žádá a gak swaté gsau tohoto řádu powinnosti. — Na to padne gahen twářj swau na zemi, wyznáwage tjm s neyhlubssj pokorau swau nehodnost a nedostatečnost, a biskup pomodliw se litanii o wssech swatých na wyžádánj gich přjmluwy žehná ho třikráte znamenjm swatého křjže prose, aby ho Bůh požehnánjm swým poswětil a posilnil. Pak wztýčiw se gahen zůstane klečeti a biskup mlče wložj obě ruce na hlawu geho, což činj i ostatnj přjtomnj kněžj geden po druhém, čjmž se značj a zároweň uděluge i poswěcenj na wyšssj řád i zwlásstnj milost k řádnému konánj geho. — Pak roztáhne biskup a zároweň ostatnj přjtomnj kněžj nad njm prawici, a an gi roztaženau držj, wyzýwá biskup přjtomné k modlitbě: aby Bůh tohoto služebnjka swého naplnil dary swými a wylil naň i požehnánj Ducha swatého i kněžskau moc, a učinil ho pomocnjkem biskupowým, genž by pomáhal mu zprawowati lid k spasenj wěčnému, gsa mu sám stkwaucjm přjkladem ctnosti. Potom mu přeložj sstolu přes prsa w podobě křjže, řka: „Wezmi břjmě Pána na se, neboť gho geho gest sladké a břjmě geho lehké;“ čjmž značj břjmě kněžského úřadu, kteréž mage lásku k ukřižowanému, snadno ponese; pak oblekne ho w messnj ornát připomjnage: toto má tobě wyznamenáwati lásku; neb mocen gest Bůh, lásku w tobě rozmnožiti a skutek twůg dokonalý učiniti. Potom wzýwá biskup Ducha swatého, prose, by, co sw. oleg wyznamenáwá, totiž milost Božj, tomu, kterýž nynj gjm pomazán bude, skutečně dáno bylo, pak maže olegem křtěnců přednj dwa prsty a dlaně geho, pronássege k Bohu prosbu: aby Bůh ruce ty požehnal a poswětil, aby cokoli rukama těmito bude žehnáno a swěceno, gjm samým žehnáno a swěceno bylo, načež mu podá kalich s wjnem a patenu s hostij k dotknutj se toho řka: „Wezmi moc přinásseti Bohu oběť a slawiti msse.“ Pak nastaupj kněžský úřad swůg a čte weřegně a slawně swaté ewangelium. K obětowánj přinássj swěcenec biskupowi sedjcjmu rozžatau woskowici w oběť, dle způsobu prwnj cjrkwe na wýznam swé oswjcené wjry a planaucj lásky k Bohu a k bližnjmu, s gakauž owssem wssecken žiwot swůg w horliwé práci úřadu swého stráwiti chce. Od té chwjle čte s biskupem na hlas kleče za njm z missálu celau mssi swatau. Před přigjmánjm wssak přistaupj k biskupowi, genž poljbiw oltář poljbj i geho na znamenj srdečné lásky, kterauž k sobě wespolek mjti magj (upamatowánj z dáwnowěkosti křesťanské). Po přigjmánj biskupowu pod obogj přigjmá i swěcenec z ruky geho toliko pod způsobau chleba; načež biskup pronássj krásná slowa, gakáž mluwil Kristus Pán při poslednj wečeři k učennjkům swým. „Nebudu wás wjce nazýwati služebnjky; nebo služebnjk newj, co by činil pán geho; ale wás gsem nazwal přátely; nebo wssecko, což gsem koli slyssel od Otce swého, oznámil gsem wám. Wy přátelé mogi gste, učinjte-li to, cožkoli gá přikazugi wám“ [1]). Potom řjká nowý kněz apossstolské wyznánj wjry na znamenj prawowěrnosti swé, w gaké co hlasatel učenj Kristowa státi musj.

[1]) Jan 15, 14. 15.

Pak wloží mu biskup obě ruce na hlawu a uděluge mu moci odpaussteti hřichy těmiž slowy, gakýmiž Božský Spasitel též moci udělil učennikům swým[1]). Na wýznam toho, že mu teď dána auplná kněžská moc, spustí se mu celý ornát dolů, kterýž posud na zádech napolo wzhůru překložený měl. Posléze, pogaw biskup obě ruce nowého kněze mezi swé wlastní, a tiskna ge s laskawau důwěrnosti, táže se ho: zdali gemu a geho nástupcům slibuge uctiwost a poslussenstwí? a na odpowěd: „slibugi" ljbá ho, řka: „Pokog Páně buď s tebau wždy!" Konečně pak napomenuw ho, aby swatý úřad swůg swatě zastáwal, uděluge mu požehnání a propaussti ho.

A tohoto požehnání račiž, ó Pane, uděliti w hognosti wssem, kteréž gsi na winici swau za dělnjky powolal. Dejž gim ducha wrauenosti a horliwosti, aby se wssj péčj a pilnosti pracowali na spáse swěřených gim wěřicjch, aby ge wedli k prawé wjře, k ctnému a zbožnému žiwotu, by winau gegich nezhynul žádný, abrž wssickni co wsstjpenj Božj zdařile dospěli k žiwotu wěčnému.

Hospodář dnessnjho swatého ewangelium wyssel, aby nagal dělnjků na winici swau. Znameney dobře, milý křesťane. On nagjmá dělnjky swé, on ge wyzýwá a swolává, aby dobrowolně ssli na winici geho, on gich nenutj. Což nemohl ge gako otroky násilně mocj dohnati a ge postawiti pod bičjk dohlížitele, aby přinuceni byli pracowati na winici, gak gest wůle geho? Což nenj neobmezený Pán nebes i země a nenj wsse poddáno moci geho a nezáwisí člowěk zcela od wůle geho? Owssemk tak mohl gednati; ale Hospodář nebeský učinil člowěka swobodného a chce, aby swobodně slaužil mu a proto wolá, wyzýwá a nagjmá ho — aby dobrowolně, bez přinucenj ssel a pracowal w cjrkwi Božj na spaseuj swém. On nechce mjti otroků, nýbrž chce mjti swobodné dělnjky na winici swé. A protož nenutj žádného k službě swé, každý se musí dobrowolně k službě oddati gemu. Tudjž se táže kněz i toho, genž pokřtěn býti má: Wěřjš-li w Boha Otce wssemohaucjho, Syna geho gediného a w Ducha swatého a t. d.? Pak i: Odřjkáš-li se satanásse i wssj pýchy geho i wssech skutků geho? — A dobrowolně, bez přinucenj odpowjdá křtěnec: „ano" a wcházj w úmluwu s Bohem. O, gak to musí pohnauti člowěkem, an widj, že sám Bůh, Pán pánům, ho nenutj, nýbrž toliko wolá a zwe ho k službě swé; widj, gakž ten, kterýž nám wsse darowal, otrocké služby nám neukládá, nýbrž gediné chce, abychom gemu swobodně, z dobré wůle a u wděčnosti a lásce slaužili? — Kdo nemusí užasnauti nad láskau nebeského Hospodáře, kterýž nám propůgčil, že z powinnosti swé můžeme swatau službu učiniti, a takto w srdci Bohu přigemnau obět wzdáti? — O, gak dobrý, gak laskawý gest ten Hospodář, kterýž w hospodářstwí swém nechce mjti otroků, aniž chce tyranský wládnauti nad nimi, nýbrž laskawě zwe a powolává gich k swobodnému a dobrowolnému poslussenstwí. A gak blaze gest, mjti takowého pána, poslauchati ho a slaužiti gemu! Býti newolnjkem, ukrutnjku býti podrobenu, pod býkowcem násilnjka státi gest těžko; wssak swobodně slaužiti Tworci a Otci nebe swatému a laskawému, slaužiti drahému za nás se obětugicjmu Spasiteli, a Duchu swatému nás poswěcugicjmu slau-

[1]) Jan 20, 23.

Digitized by Google

žiti a poddánu býti: gaké to ſſtěſtj a gaká to blaženoſt! Kdož by ſe chtěl odlaučiti od takowéhoto Pána? kdož by chtěl opuſtiti ho? — Když pohanſký prokonſul uſilowal, aby ſwatý Polykarp odřekl ſe Kriſta, řka: Přiſáhey, a ſproſtim tebe, uhaň Kriſta! odpowěděl tento: „Seſt a oſmdeſáte let gemu ſlaužim a nigak mně neubljžil; kterak mi možno rauhati ſe králi nému, genž mne wykaupil“ [1])? — O, kýž bychom wſſichni tak wěrně a oddaně ſlaužili gemu!

Dále pak znamenati ſluſſj: gak nagjmá nebeſký Hoſpodář dělnjků na winici ſwau. Wycházjk w rozličných dobách; z ráno na úſwitě, pak pozděgi před poledném, pak o poledních, též i odpoledne a k wečeru. A podobně wyzýwá a powoláwá Bůh Otec nebeſký mnohé giž záhy na úſwitě žiwota, w dětinſtwj ku prawému a zbožnému žiwotu napomjnage a wzbuzuge gich ſkrze ústa pečliwých rodičů, učitelů a pěſtaunů. Přeſlechnau-li hlas tento, wolá k nim we wěku mladiſtwém hlaſem ſwědomj, hlaſem dobrých přátel a rádců, aby ſſli a pracowali na ſpaſenj duſſe. Wſſak i w dobách zmužilého wěku neopomjgj nebeſký Hoſpodář wzbuzowati nás, bychom ſſli do ſebe, a w kagicnoſti konali ſpaſenj ſwé na winici cjrkwe geho. Slowa kazatelowa neb zpowědlnjkowa, dobré knihy, příkladný žiwot ginýchh a oſudowé wlaſtnj; wſſe toto a giné wyzýwá nás k tomu. — Poſléze pak, když ſe giž wečer žiwota bljžj, i tuto w pozdnjm ſtáří wolá Hoſpodář nebeſký dělnjky na winici ſwau. Šedé wlaſy, třeſawé audy, wráſkowité ljce, wſſe toto hláſſe gim hrob a wěčnoſt doſti žřegmě a wzbuzuge gich, aby ſe obrátili k Hoſpodinu nebeſkému a pracowali a konali dobré ſkutky na winici cjrkwe geho. „Powažugeme-li, dokládá ſwatý Řehoř, že gedni od dětinſtwj, druzj w mladoſti, ginj w čas zmužilého wěku ſwého, tito u wyſokém ſtáří, onino poſléz co ſſedj ſtarci powoláni bywagj, aby wedli ſwatý žiwot: lehce poznáme, že gſme tu gako dělnjci, kteřjž ſe w každé době na winici Páně wyſſlagj. Protož uwažugtež, bratřj milj, wolá dále týž ſwatý Řehoř, uwažug každý mrawy ſwé, abyſte poznali: zdaliž gſte hodnj dělnjci na winici Páně! Pomniž každý z wás na djlo, kteréž koná a uwažug, pracuge-li na winici Páně. Nebo giſto geſt, že ten, kterýž w tomto žiwotě gediné ſebe, ſwůg ziſk, ſwau wýhodu a ſwau ſláwu wyhledáwá, newkročil oprawdu na winici Páně; neb toliko ti ſe pokládagj za geho dělnjky, kteřjž ceſty Božj nad ſwé wýhody ſtawj. Titok gſau, kteřjž mu ſlaužj horliwě a z wraucj láſky; kteřjž ſe pečliwě ſnažj, aby mu duſſe ziſkali a wſſe naſazugj, aby i giné s ſebau do přjbytků ſwatých uwodili. Onino wſſak, kteřjž toliko ſobě žigj a žádoſtem těla howj, budau ſluſſně co zaháleči odſauzeni, gežto ſe o to nepřičiňugj, aby role Páně úrodné učinili.“

I tebe, milý křeſtane, wolal zagiſté nebeſký Hoſpodář na winici ſwau a to ſnad giž často. A ſnad wolá nynj tebe na poſled! — Snad ſe giž bljžj wečer žiwota twého! — A ty wáháš a rozmyſſljš ſe, máš-li upoſlechnauti hlaſu Páně a wýhoſt dáti ſwětu hřjſſnému a marnoſti geho a oddati ſe Pánu s celým ſrdcem a konati na winici geho djlo ſpaſenj duſſe ſwé? Proč wáháš, co ſe rozmyſſljš? Celý den ſi ſnad zahálel, po celý žiwot ſwůg od prwnjho mládj až k ſſedému ſtáří nečinil gſi nic prawého, nic dobrého, nic ſpaſitelného, ſtoge na tržiſſti ſwěta — ſlauzil gſi hřjchu a marnoſti; a nynj ſe

[1]) Suſſila ſpiſy ſw. Otcůw apoſſt.

Digitized by Google

zdráháš ostatek žiwota swého wěnowati Pánu a co prawý, horliwý a wěrný dělnjk pracowati na winici geho, a tjm alespoň z části wynahraditi, co gsi po dráhná léta zanedbal? Hle, giž se bljžj snad wečer žiwota twého, smrt stogj za tebau, hrob se před tebau otwjrá — a brzy tě powolá Pán; wssak ne giž wjce na winici swau, nýbrž na saud, na wěčnost! —

Wzhledni na mne, ó Pane; nebo dnowé mogi gsau dnowé dělnjka. Ay tu stogjm: possli mne, kam chceš! Newjm sice, kolikátá hodina wěku mého giž wyprssela; ale tolik wjm, že den má určitý počet hodin; a když tyto hodiny uplynau, že přigde Hospodář a dá každému mzdu dle práce geho. — Pane, ge-li wůle twá, prodluž gesstě dnů žiwota mého, a když bude posledni hodina má bjti, newcházeg se mnau w saud; ale buď mně milostiw. Odpusť, w čem gsem pochybil, neb co gsem zanedbal w službě twé, abych obdržel gednau mzdu wěrného dělnjka! —

Znameneny také, m. k., že při nagjmánj dělnjků hospodář we sw. ewangeliun s prwnjmi, kteréž nagal na úswitě, z penjze dennjho smluwil: rowněž i těm, kteréž nagal pozděgi z rána w hodinu třetj, sestau, dewátau, sljbil dáti též mzdu, řka: „co bude spraweddliwého, dám wám!“ Těm wssak, kteréž nalezl odpoledne (o 11. hodině), domluwil zprwu, že celý den zaháleli, a pak ge poslal na winici swau, ničeho s nimi newygednaw; gakoby gich nepotřebowal; poněwadž měl giž dosti dělnjků, a gakoby gich toliko z milosrdenstwj powolal, aby nezaháleli. Nesljbil gim tedy žádné mzdy, a oni také ničeho nežádali; nýbrž sli s radostj za powolánjm swým, magjce se za dosti odměněny giž tjm, že ge hospodář powolal. A tak se to má w prawdě na winici králowstwj Božjho. Dělnjci prwnjch rannjch hodin byli gsau spraweddliwj prwnjch wěků w starém zákoně. Tito měli těžké břjmě nésti. Měliť zagisté státi u prostřed modlosložebných národů co žiwj swědkowé a hlasatelé gediného Boha a Božské prawdy geho. K tomu měli i sebe zachowati neporussený, a chowati a pěstiti naděgi w budaucjho Messiásse. By wssak tjm ochotněgi nesli břemeno toto, wěrně plnjce powolánj swé, dal gim Bůh dle stupně mrawnj wzdělanosti gegich zasljbenj časné blaženosti, spolu ge také poukázal na budaucj wěčnau blaženost, aby ge tjm wjce we wjře upewnil. Ginak se to ale dělo o poledních wěků, když Kristus Pán přissel, a dokonaw djlo wykaupenj lidstwa, cjrkew swau na zemi založil. — Tuto, když pewně giž stála wjra w Boha gediného a wyplněna gest naděge w přjstj Messiásse a překonána byla gest modlosložebnost: tu nečinil Pán žádných pozemských zasljbenj wjce. I sami sw. apostolowé dřjwe, než byli Duchem sw. obnoweni, tázali se na mzdu: „Pane, my gsme wssecko opustili, a následowali gsme tebe, což tedy bude nám?“ Swatý Pawel se wssak takto wjce netázal, nýbrž gsa powolán od Pána Ježjsse, dj toliko: „Pane, co chceš, aby učinil?“ A ssel a pracowal wjce než ostatnj. A tak se to dělo i pozděgi při powolánj pohanů. Tito se neptali na mzdu; nýbrž wědauce, že posud zaháleli, nekonawsse nic prawého a spasitelného, uposlechli s radostj powolánj swého, a ssli na winici cjrkwe Kristowy, w kteréž nalezli osprawedlněnj, poswěcenj, pokog a blaženost srdce, newyhledáwagjce ničeho giného wjce. A podobně se to má také s námi, kteréžto Pán giž po poledni powolal na winici swau. Nesluší zagisté nám pracowati na winici Páně pauze a gedině pro časný zisk, gakož i Pán nikde ne-

Digitized by Google

ſlibuge ſtatků, ani rozkoſſj ani ſláwy tohoto ſwěta dělnjkům ſwým. Ale i z ohledu na wěčnau mzdu ſláwy nebeſké, muſjme ſe wyſtřjhati dwau wýſtřednoſtj. Kdož u wykonáwánj dobrých ſkutků ſwých wždy a gediné odplatu nebeſkau na zřeteli má, ſnadno může uběhnauti w nebezpečj, že zásluhy ſwé nad mjru přecenj a zwětſſj, zásluhy pak ginýchzawrhne a zmenſſj; a lehce ſe mu přihodj, že pohrdne těmi, kteřjž powždy přjkladný žiwot newedli; ano konečně pokládage wěčnau blaženoſt za powinnowanau mzdu, kteráž ho nemůže minauti, právě tjm ſe gj může zbawiti. Wſſak hleď ſe také każdý wyſtřjhati oné pyſſné welkoduſſnoſti, kteráž u wykonáwánj dobrého każdau myſſlénku neb naděgi budaucj odplaty za hřjch a křeſťana za nehodnau pokládá; nebo kdož ſe honoſſj, že koná, což dobrého geſt, gediné proto, žeť to dobré, že to koná bez wſſelikého naděge budaucj odměny u Boha: ten dáwa na gewo, že ſi i z budaucjho treſtu za zločiny nic neděla a gich ſe nehrozj — a wiz, aby nekleſl, čjm wýſſe ſe ſláti domnjwá. A w ſkutku nenj-li žádného mjſta zahynutj wěčného, gakož ani wlaſti nebeſké blaženoſti, w kteréž nás hogná odměna očekáwá za wſſecku pozemſkau lopotu a neſnáze: zagiſté nenj ſe co diwiti těm, kteřjž na winici Páně pracowati ſe zdráhagj. Odegmeš-li, dj Laktancius odplatu, kterauž dobrý ſkutek od wěčného Saudce má k očekáwánj, nenj nic w žiwotě lidſkém tak marného a zpozdilého, gako ſebe obětowati; čehož wſſak każdá ctnoſt požaduge. „Geſtliže tolíko w tomto žiwotě naděgi máme w Kriſtu, bjdněgſſj gſme než wſſickni lidé," dj dobře ſw. Pawel [1]). „Co má wjce maudrý nad bláznа? A co chudý? než gediné aby ſſel tam, kdež geſt žiwot" [2]). Zdaliž nenj i naděge rownež tak Božſká ctnoſt, gako wjra a láſka; a zdaž nenj křeſťan bez naděge rownež tak nečinný, gakož bez wjry a bez láſky? A mělo by křeſťana býti nehodno očekáwati mzdy, kteráž w ničem nezáležj, leč w Bohu ſamém? Zdaliž má člowěk wyššjho cjle nad tuto mzdu? A ſnad geſt gediné proto na zemi, aby pracowal, ſe obweſelowal, o ſwé ſe ſtaral a pak zhynul? Ty ale, milý křeſťane, drž ſe ſlow ſwatého Pawla řkaucjho: „Protož bratřj mogi milj, ſtálj buďte a nepohnutelnj: rozhogňugjce ſe w djle Páně wždycky, wědauce, že práce waſſe nenj marná" [3]). Gdi a pracug pilně na winici Páně, koney pilně a neunaweně djlo ſwého powolánj a ſwého ſpaſenj, ſnáſſeg w trpělíwoſti břjmě dne i horka; a když bude gho twé přjliš těžké a neſneſitelné přicházeti tobě, když budeš kleſati pod břemenem žiwota, — popatř k nebi a wiz, že práce twá nenj marná. W Bohu gediné hledey odměnu ſwau z láſky k němu a pro něho pracug — tjm dobrých ſkutků ſwých nepoſkwrnjš, a ſtaneš ſe hoden odměny hogné, kterauž druhdy wěrnému dělnjkowi ſwému zaſljbil, když ho powolal na winici ſwau, a kterauž ſlibuge każdému, kdož w Kriſtu pracuge na winici geho, an dj: „Chod' přede mnau a budiž dokonalým a gák budu odplatau twau welmi welikau" [4])! To geſt ta mzda, kteréž žádný wěk neobmezuge, žádné poruſſenj nezoſſklíwuge, žádné rozdělenj nezmenſſuge, žádná nehoda neodgjmá, žádná záwiſt neztrpčuge, to geſt ta mzda blahá, kterauž dáwá Pán ſwým wěrným, an gim dj: Eyhle, ſluzebnjče wěrný, ty gſi ſnáſſel břjmě dne i horka i byl gſi ſwědomitý w powolánj ſwém; malák byla práce twá,

[1]) I. k Kor. 15, 19. [2]) Kazat. 6, 8. [3]) I. k Kor. 15, 58. [4]) Mogž. 15, 17.

Digitized by Google

weliká wſſak geſt mzda twá, wegdi w radoſt Páná ſwého.

Ano Pane, myk gſme twogi dělnjci! zde ſtogjme ochotni ſlauziti tobě, poſſli nás, kamkoli chceš — myk půgdeme! Wjmek, dobřek wjme, že nám nic negſi powinen, gelikož co gſme a co dobrého do ſebe máme, ſkrz tebe gſme a od tebe máme; wjmek, že když zásluhy naſſe odplacugeš, wlaſtně dary a miloſti ſwé korunugeš: wſſak ſi ale předce důwěřugeme w ſprawedliwoſt a lásku twau, a w tebe ſwau odplatu a mzdu ſkládagjce, pohljžjme důwěrně k tobě, co k laſkawému Otci, kterýž při wſſem, cožkoli nám ukládáš, wyhledáwáš gediné naſſi blaženoſt. Budiž tedy ty naſſj částkau a odplatau, bychom w tobě gediné doſſli, čehož nám swět dáti nemůže — blaženoſti prawé, blaženoſti ſtálé a nepokalené. Naděge tato neopauſſtěg nás, ſiliž a podporug nás, když pod břemenem žiwota kleſati budeme.

„Co ſtogjte celý den zahálegjce?!“ Těmito ſlowy pokáral hoſpodář we ſwatém ewangelium dělnjky, kterézto wygda o gedenácté hodině ſpatřil nečinné na tržiſſti. A kdyby dnes opět přiſſel ten Božſký Hoſpodář na tržiſſtě tohoto ſwěta a wſtaupil u proſtřed nás, gak že by tatéž ſlowa muſil mnohým opětowati. W ſkutku gſau mnozj, kteřjž maj celý čas žiwota ſwého giž od dětinſtwj w zaháłce, buď nemagjce žádného powolánj aneb dokonce zanedbáwagjce ſwaté powinnoſti powolánj ſwého: a to geſt zlé. Ginj ſice pracugj a ſe ſnažj, ale toliko pro tělo a pro časný ziſk; toho wſſak, co ſe duſſe týče: wzdělánj, naprawenj a zdokonalenj a ſpaſenj ſwého w horliwém plnění křeſkanſkých powinnoſtj zhola zanedbáwagjce, což geſt duchownj lenoſt a to geſt geſſtě wětſſj zlé; poſléze pak ginj zcela w nečinnoſt pohřjženi ani w časném powolánj ſwém, ani u wěčném ſpaſenj nepracugj: a to geſt neywětſſj zlé. Wſſem těmto wolá nebeſký Hoſpodář: „Co ſtogjte celý den zahálegjce?“ A w ſkutku giž ona zahálka w časných wěcech, totiž u wěcech powolánj pozemſkého geſt weliké zlé; nehonenj na tom doſti, že giž ſama w ſobě geſt hřiſſná a ohyzdná, geſtiť také pramenem wſſeliké neprawoſti a bjdy. Před branau radnjho domu w městě Gentu proſil gednau giſtý žebrák radnjch pánů k ſhromážděnj ſe ubjragjcjch o almužnu; předſtjrage, že od mnoha let trpj na tagný a ohyzdný neduh, kterýž pogmenowati ſe oſtýchá. I dala ſe mu hogná almužna. Když pak ſe na to wzdálil, poſlal geden z těch radnjch ſwého ſluhu k němu, aby ſe ho zeptal: gakau by měl nemoc, že mu chce wſſemožně lékařſkau pomocj přiſpěti, geſtliže ſe wygewj? Načež žebrawý potutelně ſe uſmjwage odpowěděl: Trpjm na nemoc, kteráž mne činj zhola k práci neſchopna a ta geſt — „zahálka;“ načež zmizel[1]). W tom zagiſté měl prawdu, že neprawoſt ſwau ohyzdným neduhem nazwal. Neb zdaliž to nenj ohawnoſt, makiti bez účele a bez proſpěchu drahné doby žiwota? Zdaliž to nenj ohawnoſt nechati ladem ležeti hogné ſjly a wlohy těla a duſſe, ano rezem nečinnoſti kaziti ge? Zdaliž to nenj ohawnoſt zanedbáwati ſwaté powinnoſti powolánj ſwého a takť žiti ſobě i giným ku zkáze. Popatř gen, milý křeſťane, na gaſný potok: gak byſtře ſe wrhá s wýſſin, a gak luhami a lučinami ſe wine wſſe zwlažugjc. Gaſná a čiſtá

[1]) Lohn. biblioth. tom. 2.

Digitized by Google

a zúrodňugjcj geſt woda geho a na bře-
hách geho zelená ſe wſſe a kwěte. Gaký
to krásný pohled a utěſſený obraz činného
žiwota! Naopak gak oſſkliwá geſt kalužina
či lauže! Kalná a blatiwá až na dno;
po wrchu porostlá žabincem, ſſjkj wůkol ſebe
ſmrdutý wzduch, a chowá u wnitř množ-
ſtwj žab a giného ohyzdného hmyzu. Tre-
fný to obraz zahálky! Netoliko že nepra-
woſt tato ſama w ſobě ohyzdná geſt, geſt
také matkau wſſelikých neřeſtj. „Zahálka,“
dj dobře ſw. Baſilius, „geſt učitelkyně ne-
wědomoſti, temnoſt ducha, mor wůle, zhaub-
kyně kázně a dobrých mrawů, hoſpodyně
zlých zwyků, zradkyně duſſj, potupa země,
hrob žiwého člowěka; ſlowem geſt učitel-
kyně wſſech neprawoſtj.“ A podobně do-
kládá ſwatý Jaroljm, an dj: „Budiž na
giſto ubezpečen, že matkau wſſj žádoſti a
nečiſtoty, wſſeho hřjchu geſt zahálka.“ A
zdaliž nám nepoſkytuge toho důkazů doſti
děgepis a každodennj zkuſſenoſt? Pokud
Samſon proti Filiſſtinſkým wálčil, nemohl
ho žádný přemoci, gak mile ale w zahál-
čiwoſti u Dalily rozkoſſnoſti ſe oddal, pře-
možen geſt. Pokudž Dawid w leženj mezi
bogownjky trwal, byl hrdina w udatnoſti
i w ctnoſti, když pak w zahálce ſe po ná-
ſtřeſſj domu králowſkého procházel, upadl w
trognáſobnj hřjch; totiž w hřjch cizoložſtwa,
wražby a pokrytſtwj. Pokud Šalomaun ſe
zanáſſel kjzenjm národu ſwého, rozſuzowá-
njm rozepřj a ſtawenjm chrámu, ſtkwěl ſe
ctnoſtj a maudroſtj; wſſak gedwa že ſe
oddal zahálce, ſtal ſe rozkoſſnickým modlo-
ſlužebnjkem. A ty, milý křeſťane, kterýž
negſi hrdina gako Samſon, neplaneš lá-
ſkau k Bohu gako Dawid, negſi takowau
maudroſtj obdařen, gako Šalomaun, čehož
ſe nemáš obáwati, oddáš-li ſe zahálce,
a muſj-li ſe i tobě říci: Co ſtogjš, celý
den zahálege? J na tobě přigde k wypl-
nění, což dj zbožný Sirach: „Mnoho zlého
naučila zahálka“ [1]). A gak ginak? duſſe
člowěčj nemůže nečinnau zůſtati, nekoná-li
nic dobrého, ſklonj ſe k zlému a pak upa-
dne w neprawoſti a neřeſti ſobě i giným
k záhubě. — Swatý Antonjn, biſkup floren-
tinſký, přiſſel do gednoho domu, w němž
překbýwala chudobná wdowa s třemi dce-
rami, kteréž welmi pilně pracowali a při
tom byly welmi bohabogné. J zaljbilo ſe
mu to tak welice, že když odcházel, udělil
gim hogné almužny. Po roce wyptáwal
ſe na ně, zdaliž by geſtě tak pracowité
byly a bohabogné? Uſlyſſel pak k ney-
wětſſj žaloſti ſwé, že prwněgſſj pilnoſt ge-
gich i bohabognoſt zmizela, a že gſau nynj
welice rozpuſtilé, proto že doſtawſſe penize,
zanechaly práce a oddaly ſe zahálce [2]).

Zahálka geſt wſſak také matkau wſſj
bjdy a ſtraſti. Kdož za časů wálečných
zakuſil krancowánj nepřjtele, wj gak to
geſt, když laupežný witěz ſe do přjbytku
wedere, ſpjžirny, garmary a ſkřjně wylaupj,
wſſe prohlédá, a weſſkerý magetek odegme
a ničehož w domě nezůſtawj leč bjdu
a puſtotu. A podobnými barwami ljčj
nám přjſmo ſwaté následky zahálky. „Ma-
ličko (geſtě) poſpjš, maličko podřjmeš,
maličko ſložjš ruce, abys poſpal; a w tom
přigde na tebe rychle gako poceſtný chu-
doba, a nauze gako muž ozbrogený“ [3]).
Lenoch nechce pracowati, protož myſlj to-
liko na to, gak by ſi ukrátil času? Oddá
ſe pitj, hře a giným rozkoſſjm. Zatjm
to gde w hoſpodářſtwj wſſe nazpátek. Zá-
ſoby pomalu ſe wyprazdňugj, nowého nic
nepřibýwá, a bjda, nauze, hlad ſe brzy
ozwau a neb ſe wezme autočiſſtě k pod-

[1]) 33, 29. [2]) Macana Wýbor ſtr. 366. [3]) Přſſl. 6, 10.

Digitized by Google

wodu či dokonce ke krádeži a to geſt geſſtě wětſſj bjda. A co neyhorſſjho geſt, že s lenochem i newinnj trpěti muſegj. O, gak mnohá manželka muſj bjdu a nauzi tržiti, a hogné ſlzy prolěwati pro lenoſt a nečinnoſt manžela ſwého; a gak mnohé djtky, zanedbány na těle i na duſſi, w newědomoſti a newycwičenoſti, w ſſpjně a w hladu hynau pro nedbaloſt a nečinnoſt otce neb matky. Dobře tedy dj ſwatý Jan Zlatoúſtý: „Zahálka geſt matkau chudoby a kořenem zaufalſtwj“ [1]).

W okolj německého kláſſtera, řečeného Rebdorf, žil w ſedmnáctém ſtoletj rolnjk, kterýž měl dwůr a polnoſt, při tom pak při wſſem wjc a wjce chudnul. I utekl ſe w této bjdě ſwé k gednomu muži, gehožto gſau měli lidé za černokněžnjka, táže ſe ho o radu a o pomoc. Maudrý tento muž dal mu zapečetěnau tobolku s tjm přikazem, aby gi den co den noſil, gak daleko hoſpodářſtwj geho ſahá, do kuchyně, do zahrady, po poljch, lukách a leſjch, do ſtágj, do ſklepů a na půdu — wſſudy, tak že ſe mu powede s pomocj tobolky této zbohatnauti, wſſak aby ſe pilně warowal, před rokem a dnem gi otewřjti. I upoſlechl rolnjk w ſprоſtnoſti ſwé rozkazu tohoto na wlas; a co ſe ſtalo? Tu widěl nedbaloſt dělnjků a ſlužebnjků, tu zaſe promeſſkaný čas, tu ſſpjnu, tauto marnotratnoſt, ginde zpronewěřenj; wſſudy přiſſel na nepořádky: treſtal, káral, napraſowal i ſám příkladem dobrým předcházel; a hle, než ſe rok s rokem minul, widěl ſe mnohem mohowitěgſſjm než prwé, aniž mohl pochopiti, gak by to přiſſlo. I otewřel dychtiwě tu tagemnau tobolku, aby shledl ten čarowný proſtředek, kterýž w nj byl ſkrytý, wſſak ale nenalezl tam ničeho, leč malau ceduli, na kteréž bylo napſáno: „Chceš-li by hognoſt byla w twé moci, dohljžeg we dne i w noci“ [2]).

Ge-li ale zahálka we wěcech časných tak ohawná a zhaubná, čjm zhaubněgſſj a ohawněgſſj muſj býti lenoſt we wěcech, týkagjcjch ſe ſpaſenj duſſe. Gaká to zpozdiloſt, oddati ſe lenoſti a wlažnoſti duchownj! — Swatý Auguſtin wyprawuge o gednom fraſſkáři, kterýž na diwadle wſſem diwákům oznámil: že w přiſſtjm diwadle chce zwláſſtnj kus prowozowati, totiž: že řekne každému, co ſi w ſrdci přege a žádá. Přiſſel určený wečer a walný počet diwáků ſe ſeſſel, kteřjž s dychtiwoſtj očekáwali, co ſe bude djti? Poſléze po dlauhém očekáwánj wyſtaupil keykljř, a po dlauhém proſlowu přikročil k wěci, řka: Wy wſſickni, kteřjž koliw tuto gſte ſe shromáždili, přegete ſobě lacině nakaupiti a draze prodati! — Co wſſak ſe w časném ohledu zřjdka přihazuge, aby gako druhdy Ewropčané w západnj Indii za ſkleněné zbožj zlato doſtali, to ſe může přihoditi w duchownjm ohledu každému člowěku. Pán ſám učinil obchodu tohoto počátek zde na zemi. „Bohatý a miloſrdný, gakž dj ſwatý papež Leo, přiſſel tento nebeſký kupec na ſwět a zawedl s námi podiwný, nowý a ſpaſitelný obchod; přigaw wěci naſſe, udělil nám ſwých.“ Od té doby doſáhli gſau i ti neynepatrněgſſj ſkutkowé bratrſké láſky, zapřenj ſebe a pocty Božj, tak welikau cenu, že magj za odměnu zaſljbenj žiwota wěčného. Gaká to tedy zpozdiloſt, w nečinnoſti zanedbati takowého ziſku! Gak by ſe nemělo takowému poſſetilci zwolati s hoſpodářem ſwatého ewangelium: Co ſtogjš celý den zahálege? Gakau máš přjčinu, gakau wýmluwu nedbaloſti ſwé? Může-li ſi tu dělnjk ztěžowati,

[1]) Lib. de lapsis. [2]) Veith's hom. Vorträge. 2. Band, ſtr. 335.

Digitized by Google

že ho žádný nenagal, že ge málo práce aneb mzda negistá — zagisté wymluwa tato neplatj tu, kdež se gedná o djlo duchownj. Myk wssichni, kteřjž k cjrkwi Božj přináležjme, gsme powoláni ne na negisto, aniž gen na čas; abrž máme přikazatele, genž gest wěčný, w radách swých nezměnitedlný a gemuž u wysosti a wznesseuosti nenj žádný roweň. A tato wznesseuost nebeského Hospodáře byla to, kterauž swatý Anselm giž od dětinstwj měl na mysli. Giž za pacholetských let zdálo se mu o wysokém až k nebi sahagjcjm wrchu, na kterýž množstwj dělnjků a ženců wstupowalo, kterézto poznal býti dělnjky nebeského krále, gimžto tento, poněwadž byli welmi nedbalj, důtklivě wyhrožowal, že ge u krále obžaluge, gežto w službě takowého wznesseného přikazatele tak malau horliwost progewowali [1]). Tento sen pacholjka tohoto, ranný to kwjtek usslechtilého ducha a znamenj neunawného žiwota geho, gest zagisté obleск podobenstwj dnessnjho swatého ewangelium. Neb onen wysoký až k nebi sahagjcj wrch gest winice Páně, swatá cjrkew; a ti, kdož w nj powoláni gsau, magj zwlásstě k horliwosti tjm powzbuzeni býti, že Pán a odměnitel gegich, gemužto slauží, tak welikým a wznesseným gest.

Wssak ale, gak zpozdilá, rowněž i záhubná gest duchownj lenost. Neb chladný nepozoruge z počátku ani křjssný ani smrtedlný staw dusse swé. Podobák se churawému, genž raněn neduhem prsau neb plic kleså zpouenáhla w hrob, aniž toho znamená. Zprwu zanedbáwá gen z části powinnosti swé křesťanské, pak hustěgi, až posléze se oddá téměř bezbožnosti a w nj padá do neyohawněgssjch neřestj. S druhé pak strany chowage se chladně a bogácně, posstyhuge nepřjteli gesstě wjce mjsta, až konečně překonán tratj milost Božj, a s nj královstwj wěčné blaženosti. Wyprawuge se o gistém králi staré řjsse Granady w Španělјch gménem Chiquitto [2]), že mjně pogmauti sobě za manželku gednu maukeninku, takowý odpor a takowau bauki we swé řjssi způsobil, že s trůnu swržen a do kraginy Alpurara wyhnán byl. Prowázen od přátel a služebnjků swých, ubjral se w tichém mlčenj dál a dále, až přissli na wrchol gedné hory. Tuto se ohledl gesstě gednau na bywalé statky swé, kterézto se po patě pohořj toho rozkládaly, a wida kwetaucj kraginy granadské před sebau a w pozadj slawný královský palác, kdež se zrodil a kdež byl wychowán, nemohl se zdržeti slz. Poznowa pogala bolest srdce geho. I pokleknuw na kolena swá s průwodčjmi swými, počal ztrátu swau i nesstěstj swé hořkými slzami oplakáwati. Matka wssak králowa, kteráž se podál gich na kámen posadila, nelibowala si w nářku tomto. I přistaupila bljže, řkauc: Slussno, abysi ty a zbrognossi twogi gako ženy plakali, gežto gste nebogowali gako muži! Chiquitto wssak w hlubokém zármutku swém nepochopil slow těchto: Kdybych byl, prawil pozděgi, řeč tuto dobře slyssel a gi sobě k srdci wzal, zagisté bych se obrátil, abych gesstě gednau pro prawo swé bogowal [3]). Chiquitto wssak nestogj tuto sám gediný z ohledu nesstastného osudu swého. Mnozj ano wssickni lidé magj w Adamowi a skrze Adama aučastenstwj osudu geho. O, gakým asi bolestným srdcem patřil Adam k wýchodu na kraginu ztraceného ráge, z kteréhožto by nebyl wypuzen, kdyby byl statně bogowal proti pokussiteli. Owssem zjskána gest nám opět řjsse Božj, a my můžeme

[1]) Veith's hom. Vorträge, djl. 2. str. 314. [2]) Čti Kyžotto. [3]) Veith, l. c. str. 217.

Digitized by Google

opět se nazýwati občany králowstwj tohoto, wssak pod tjm záwazkem, že se w cjrkwi Božj co horlivj dělnjci a co zmužilj hogowujci chceme brániti proti wssem autokům lži a náružiwosti. Popřegeme-li wssak w lenosti a bohácnosti mjsta nepřjteli, podmanj nás, a my budeme wywrženi do zahynutj wěčného, kdež bude pláč a naříkánj, awssak na darmo. A to se stane tjm spjsse wlažnému, genž zanedbáwá spasenj swé; poněwadž se dá zřjdka na pokánj a nenaprawj se. Dobře dj w ohledu tomto swatý Bernardin ze Sieny, an prawj: Widěl gsem mnohé lichwáře, ukrutné wogjny, newěstky a pohany, ani se obrátili; awssak posud gsem nespatřil, aby se wlažný ku Pánu obrátil! Tak čteme o Dawidowi: že od wražedy a cizoložstwa se opět obrátil. Matj Magdaléna, wekegná hřjssnice, prolémala horké slzy kagicnosti nad hřjchy swými; Zacheus nesprawedliwý konal hognau náhradu; Petr smazal winu swého zapřenj hognými slzami, anp sám lotr na křjži činil pokánj. Kde wssak se čte, že by gediný z chladných a leniwých kněží, fariseů a zákonnjků pokánj činil? — Aniž bude lze gednau omluwiti se: že by člowěk byl slabý a nedostatečný ku práci na winici duchownj. Wyprawuge se o gistém knjžeti z Osjuny: že swolal gednau wssecky žebráky a neduživé, kteřjž w městě žili, a wyčastowal ge hogně na dwoře swém; pak gich uwedl do welké sjně, kdež byl natažen prowaz několika stkewjců zwýssj. I wyzwal tu wssecky, aby k obweselenj geho stákali přes prowaz, slibuge hognau odměnu, komu by se to powedlo. A w skutku nemálo gich odhodilo swé berle, zapomenuwsse na neduhy swé, stákali přes prowaz. Wssem těmto odměnil se knjže tjm, že ge poslal na galege. Smysl podobenstwj tohoto ležj na bjlém dni. Wěčný král přikazuge wssem lidem, aby pracowali a pečowali o spasenj swé. A proto také se tázal těch, kteřjž w lenosti ničeho nečinili: Proč stogjte celý den zahálegjce? Proč bez modlitby, bez přemáhánj sebe samých, bez trpěliwosti, bez snaženj o naprawenj sebe, bez pokánj a účinné lásky k bližnjmu trámjte čas? Owssemk dj gemu leniwj a wymlauwati se budau: Pane, my gsme slabj a křehcj tworowé, přjliš podrobeni gsauce moci tělesnosti swé, nedostatečni k dobrému a twá přikázanj nebeská gsau nám přjliš těžká; nemáme tolik sjly, bychom ge plnili; a co od nás žádáš, gest přjliš wysoké, než abychom toho mohli dosáhnauti. Wssak ale odpowj gim na to nebeský Hospodář: Což když se gednalo o to, abyste howěli žádostem swým, byste ctižádosti swé ukogili, něgakau rozkoš uchwátili neb statku pomjgegicného nabyli; tehdáž gste byli dostatečni dosti, lopotili gste se až do mozolů, heykili gste celé noci a snásseli gste wssecky swjzle. Tehdáž wám nepřisslo nic za těžké, a nynj, kdež se gedná o wěci duchownj, chcete býti mdlj a nedostatečnj ke wssemu? — Uchowey nás, ó Pane, od přewrácenosti té tak zhusta panugjcj; abychom, an pro swět a k zahynutj swému se lopotjme, pot cedjme a nesnáze snássjme, pro tebe a pro spasenj swé pracowati a usilownè se snažiti, za těžké sobě nepokládali. Když pak budeme umdlewati we službě twé, posilniž nás milostj swau a podporug nás swau pomocj, abychom započaté djlo na winici Páně dokonali; a když přigde wečer žiwota nasseho, hodni byli wzjti mzdu dělnjka wěrného.

A když byl wečer, dj pán winice sſaſáři swému: Zawoley dělnjků a dey gim mzdu, počna od poslednjch až do prwnjch. — Tedy neměli ustawičně pracowati a se lopotiti

Digitized by Google

dělnjci na winici Páně; posléze se přibljžil wečer, a s njm přestalo wssecko lopocenj a namáhánj, a nastal gim čas odpočinutj a mzdy. — A podobně se to bude mjti i s tebau, křesťane milý, kterýž wěren powolánj swému, pilně pracugeš na mjstě, kamž tě Hospodář nebeský postawil. I tobě se přibljžj gednau wečer žiwota; pak se ohlédneš gesstě gednau po swé dennj práci, kterauž gsi dokonal, a odebékeš se na mjsto, kdež odpočineš sobě od práce a lopoty swé. Tehdáž poznáš lásku nebeského Hospodáře, kterýž tě na swět powolal a ustanowil tě giž záhy za dělnjka na winici swé a podporowal tě swatau milostj swau. Tehdáž poznáš geho dobrotiwost, kteráž tě giž od dětinstwj wodila, cwičila a wychowáwala, rozum twůg budila, srdce twé sslechtila mnohým způsobem. Tehdáž poznáš, gak maudře uspořádal Bůh cesty žiwota twého, gak mnohá nebezpečenstwj od tebe odwrátil, gak mnohá přánj twá wyplnil, gak s hůry žehnal twé práci a odměnil pot twůg s utěssenym wýsledkem. Tehdáš uzkjš, gak mnohau radostj posil cesty žiwota twého, a mnohau utěssenau chwjli připrawil tobě nebeský Hospodář. Tehdáž zwoláš s wděčnym srdcem: „Menssj gsem, ó Pane, wssech slitowánj twých a prawdy twé, kterauž gsi učinil se služebnjkem swým“ [1]).

Owssemk že nebyl den žiwota twého wždy gasný. Snad gsi přestál mnohau bauři; snad gsi musil s mnohými protiwenstwjmi zápasiti? Snad choroba a nemoci kljčily tebe? Aneb snad bjda a nedostatek ozýwaly se často za dwekmi twými a naplňowaly srdce twé auzkostj a starostj? Snad gsi brzy osikel a často plakáwal u hrobu rodičů swých? Snad ti činili zlj lidé žiwot twůg trpký a hořký? Wssak giž gest wsse přetrpěno; poslednj gesstě krůpěg utrpenj musjš wyprázdniti, a pak nic wjce. Wečer žiwota se bljžj, setřiž slzy swé — nebo doba odpočinutj nastáwá. Tehdáž složjš břjmě žiwota a ponořjš se w tichý sen, a odpočineš sobě od lopoty žiwota pozemského. Pokogné gest spanj dělnjka po práci a tisse odpočjwá, kdož swědomitě pracowal na powolánj swém. Tam ho newyrážj žádný hluk swěta, aniž bauře žiwota russj wjce geho pokoge. Tam ho nepronásledugj wjce nepřátelé a nestjhá ho pomsta, ani zášť falessných bratřj; tam nepohrdagj bohatj chudým; neb oni magj rowněž tolik co on; tam ho nekljčj nemoci, aniž sužugj bolesti; nebo prwnj wěci giž pominuly. Tam si odechne wěrný dělnjk od swé lopoty. Owssemk, sprawedlivý se práce nesstjtj, aniž považuge za břemeno, což Bůh složil na geho ramena. Wjť on dobře, že práce gest mu potřebná a w nynějssjm stawu žiwota welmi užitečná a prospěssná: že cwičj sjly těla i dusse a připrawuge ho k wyššjmu powolánj budaucjho žiwota. Wssak ale gsauk předc doby, kdež mu práce se zdá býti těžkým břemenem a w stáří se mu nechce ani wjce dařiti. Rád by se sice gesstě lopotil a wssak sjla geho mizj, zrak ho opaussti, ruce se mu třesau, kolena pod njm klesagj, duch geho tratj pružnost a bystrost swau — on nemůže wjce, a ohljží se po odpočinutj. Tu se wssak přibližuge k němu smrt, a oznamuge mu, že swatwečer žiwota geho nastáwá. Giž gest dosti, odebeř se na odpočinutj! — A on se položj w tichý a libý sen, w sen smrti. — „O blahoslawenj, kteříž w Pánu umjragj, nebo od této doby, dj Duch, odpočjwagj od pracj swých“ [2]). —

Wssak netoliko k odpočinutj wolá ne-

[1]) I. Mogž. 32, 10. [2]) Zgew. sw. Jana 14, 13.

Digitized by Google

beſký ſſafák dělnjky ſwé, když ſe ſwatwečer gegich přibljžj, ale i ke mzdě, a to k hogné mzdě žiwota wěčného. — „Dey gim mzdu!“ dj hoſpodák ſwatého ewangeliuu k ſſafáki. Tedy nenj na darmo pot twůg, a mozole twé, milý bratře, kterýž ſe zde lopotjš w mnohé práci, w mnohých obětech, w mnohých neſnázjch a protiwenſtwjch. Swět ſnad neuznal zásluh twých, aniž gich uměl hodně oceniti, a zplácel twau lásku newděkem, twé upřjmné ſnaženj poſměchem a potupau, aneb dokonce ruſſil práce twé. Wſſak nenj to zapomenuto; geſt to zapſáno w knize žiwota, a když přigde wečer žiwota twého, powolá i tebe nebeſký ſſafák, a ty ſe odebéřeš k Otci ſprawedliwému a u něho obdržjš a wezmeš, což ti swět dáti nechtěl a nemohl, ſprawedliwau mzdu, a hogněgi, než gak gſi očekáwal. O gak ſe těſſj dělnjk na mzdu časnau, když ſe přibljžj ſobota! A podobně a mnohem wjce ſe můžeš těſſiti, ty křeſťane, když ſe přibližuge poſledny ſwatwečer žiwota twého. O, byl-lis wěrný a pracowitý dělnjk na winici Božj, gak utěſſená naděge kyne tobě! — Libý pokog, ſladké odpočinutj a hogná mzda doſtane ſe tobě. Swatý Pawel, tento horliwý dělnjk na winici Páně, w očekáwánj brzkého wečera žiwota ſwého zwolal radoſtně: „Dobrý bog gſem bogowal, běh gſem dokonal, wjru gſem zachowal, naposledy ſložená geſt mi koruna ſprawedlnoſti, kterauž mi dá w onen den Pán, ſprawedliwý Saudce“ [1]). Podobně i swatý Hilarion, když naſtal ſwatwečer žiwota geho, zwolal: „Wygdi duchu můg, čeho ſe bogjš? Sedmdeſáte let gſi ſlauzil Bohu a měl byſi ſe ſmrti báti?“ — Ano Pane, čeho bychom ſe měli báti, když ſe wečer náš přibljžj, byli-li gſme ſprawedliwj dělnjci twogi? Uděl nám toliko miloſti ſwé, bychom tehdáž gakožto wěrnj dělnjci twogi byli shledáni; a pak nechť přigde wečer náš dřjwe neb pozděgi, wždycky gſme hotowi náſledowati hlaſu twého a zanechati práce ſwé, kdykoliw powoláš nás! —

„Tedy přiſſedſſe ti, kteřjž byli okolo gedenácté hodiny přiſſli, brali po gednom penjzi. Přiſſedſſe pak i prwnj, domnjwali ſe, že wjce wezmau: ale i oni brali po gednom penjzi.“ Wſſickni wzali gednu odplatu; gak ti, kteřjž po celý den pracowali, tak i ti, genž toliko hodinu dělali na winici. A ſnad dogdau wſſickni gedné odplaty na wěčnoſti; ti, kteřjž giž od maličkoſti po celý žiwot wěrně Bohu ſlaužili, rownež gako ti, kteřjž dlauho, wětſſj čáſt žiwota, w hřjſſnoſti a nečinnoſti trá-wjce, poſléze krátce před ſmrtj upoſlechli hlaſu Božjho a obrátili ſe k němu? Owſſemk ſtegná geſt mzda co do podſtaty ſwé u wſſech, kteřjž upoſlechnuwſſe powolánj Božjho pracugj wěrně a ſwědomitě od té chwile, co powoláni gſau; geſt to mzda poſlušnoſti a ochotnoſti, a ta geſt u wſſech ſtegná, totiž žiwot wěčný, o kterémž toliko mluwj Pán Ježjš w podobenſtwj ſwém. A wſſak w žiwotě wěčném tomto geſt wjce ſtupňů ſláwy a blaženoſti, kteráž ſe řjdj dle dokonaloſti, gakéž kdo, pracugjc na winici Božj, doſáhl. Ale djš ſnad: Když tomu tak a nemine-li mne odplata žiwota wěčného, ať gdu w kteraukoli hodinu pracowat na winici Páně: i budu prodlěwati až na ſtarý wěk s pokánjm a s obrácenjm ſwým. Na tuto řeč odpowjdá giž ſwatý Auğuſtin, an dj: „Střežte ſe pilně, a měgte ſe na pozoru, bratřj milj! aby ſnad někdo neprodlěwal gíti na winici, poněwadž ſe bezpečně do-

[1]) II. k Tim. 4, 7. 8.

Digitized by Google

mnjwá, že kdykoliw přigde, tentýž penjz wezme. On se trofftuge tjm, že se mu tentýž penjz přislibuge; wiztež ale, že se mu při tom nepřikazuge, aby prodlewal. Či snad prawili ti, kteřjž byli na winici nagati, když k nim hospodák přissel, okolo třetj hodiny: Počkey gesstě až k ssesté hodině, pak půgdeme? Aneb ti, kteréž nalezl o ssesté hodině, řekli snad gemu: Nepůgdeme až k dewáté hodině? wždyt wezmau wssickni stegnau mzdu, co bychom se giž od rána lopotili? — Co nebeský Hospodák dáti a učiniti chce, ležj w geho wůli; protož gdi, kdykoli tě powolá. Neb ačkoliw tatéž mzda wssem zaslibena gest, zůstáwá předce weliká negistota z ohledu hodiny práce. Neb kdyby na přjklad ti, kteřjž o ssesté hodině powoláni gsau, w tomto stáwj swém, kde mladistwá bugnost silau překypuge, kdyby powolanj ginochowé tito řekli: Počkey gesstě; neb slyssseli gsme z ewangelium, že wssichni stegnau mzdu wezmau, proč bychom giž nynj měli pracowati? — zagisté by se gim řeklo: Ty nechceš pracowati, ač newěda, zdaliž se dočkáš toho stáwj? Hospodák tě wolá o ssesté hodině, neprodlewey a pogď. Sljbil ti sice penjz dáti, pakli přigdeš i o gedenácté; dočkáš-li se ale té sedmé hodiny, o tom tě neubezpečil; nedjm o gedenácté, nýbrž o sedmé. Proč tedy odbýwáš toho, kterýž tě wolá, gsa mzdau gist, ne wssak hodinau. Wiz, abys se odkládánjm swým nepřiprawil o to, což onen ti dáti přisljbil. Dj-li se to wssjm prawem o dětech, kteréž patřj k prwnj hodině; dj-li se to o pacholjcjch, kteřjž patřj k třetj hodině; dj-li se to o ginossjch, kteřjž se nalézagj o ssesté hodině kwětaucjho mládj; čjm wětssjm prawem nemusj se řjci ke starci: Cyhle, giž odbila gedenáctá hodina a gesstě stogjš zde zahálege a wáháš přigjti? Či snad newyssel Hospodák, aby tě nagal? Počet twých let se klonj ke konci, protož spěchey, abys wzal zasljbený penjz! — —

Ach Pane, snad i mně se bljžj gedenáctá hodina, snad mne woláš naposledy, a giž wjce neuslyssjm hlasu twého — a snad zhynu gsa bez práce, bez zásluhy na trzissti žiwota wezdegssjho, aniž budu mjti naděge mzdy na wěčnosti?! — Má-li se to se mnau tak, ó mluw a woley ke mně bez ustánj a nedey oddechu dussi mé, pokawadž neposlechnu a nepůgdu pracowat na winici twau; abych, když přigde čas mzdy, byl i gá aučastnjkem blaženosti wěčné.

„A wzawsse reptali proti hospodáři.“ — Diwná to wěc! Slussnau mzdu obdrželi; totiž penjz, z něhož bylo s nimi smluweno, a předc reptali, nespokogeni gsauce. A proč? proto že hospodák byl dobrý, oko wssak gegich bylo nesslechetné. A tak to spatřugeme až posud. Nebeský Hospodák rozdáwá i nynj dary swé dle swrchowané lásky a maudrosti a dáwá každému tolik, že když gich maudře a dobře užjwá, může spokogen a blažen býti; a předc gsau mnozj nespokogeni s osudem swým a reptagj proti němu. Ano nespokogenost tato gest hlawnj wada wěku nasseho; a ona se gewj wssude, gak u sprostých tak u wznessených, gak u chudých tak i u bohatých. A čjm to ge, že tak mnozj gsau nespokogeni s osudem swým? Přjčiny wady této gsau negedny. Mnozj zagisté gsau proto nespokogeni, že chtěgj wždy wjce mjti. Oni gsau nenasyceni a nemagj nikdy dosti. Oni chtěgj býti bohatj, a když zbohatli, chtěgj býti gesstě bohatssj. Ginj se chtěgj stkwjti a wypjnati nad bližnjho, a těžce to nesau, že druzj gsau gim rownj; protož chtěgj gesstě wýsse

Digitized by Google

ſtáti. Opět ginj by rádi w ſamých rozkoſſich žili a myſlj, že gſau neſſkaſtni, když nemohau w uſtawičných hodowánjch mařiti swůg čas. Wſſickni tito by měli padnauti na kolena swá a děkowati Pánu Bohu dnem i nocj za to, čehož gim ſſtědrá ruka geho nadělila. Mnohý by ſe za ſſkaſtného pokládal, kdyby měl, čjmž tito pohrdagj w neſpokogenoſti swé. Kýž by tito uwážili ſlow ſwatého Pawla, genž pjſſe Timotheowi, milému učennjku swému: „Geſtik ziſk weliký poboženoſt s doſtatečnoſtj; nebo nic gſme nepřineſli na ſwět tento; bez pochyby, že také nic odnéſti nemůžeme; magjce pak pokrmy a čjm bychom ſe odjwali, měgmež na tom doſti“ [1]). W kuchyni králowſkého zámku we Verſailles nalézal ſe za času Ludwjka XIV. pacholjk, kterýž točil rožněm, a za to měl wýživu. Gednoho dne ſſel král okolo, a uzřel ho při práci. Poněwadž byl ſličné twáři a weſel, myſlel ſi král, že by ſe pacholjk ten k něčemu lepſſjmu hodil. J počal ſe ho wyptáwati: „Odkud gſi? a která geſt twá práce?“ — Gá gſem z Berry, dj pacholjk, newěda, že s njm král mluwj, gmenugj ſe Štěpán, a gſem tuto kuchtjkem. „A mnoho-li pak ſobě wydělaš?“ táže ſe král dále. Gá, odpowěděl, wydělám ſi tolik co král. — „A mnoho-li wydělá ſobě král?“ — Tolik co potřebuge — a tolik wydělám gá ſobě také. Co chci wjce! dj ſpokogený pacholjk [2]).

Ginj opět gſau pyſſnj a w pýſſe swé přeceňugj zásluhy swé a za lepſſj ſe magjce, domnjwagj ſe býti lepſſjho oſudu hodni; a proto reptagj, gſauce neſpokogeni. Gak mnohý, když widj giného w lepſſjch okolnoſtech poſtaweného, reptá w ſrdci swém: J proč mně nenadělil Bůh tolik, gá bych toho wjce zaſlaužil; wždyk mu ochotně ſlaužjm; modljm ſe, poſtjm ſe a nawſſtěwugi pilně chrám; a uměl bych toho zagiſté lepé použjti, než tak mnohý ſkrbljk a mamonář a proſtopáſſnjk. — Ty wſſak, milý křeſťane, nehleď tak na swé domněłé zásluhy, hleď raděgi na swé winy; a nehleď na to, co giný má, nýbrž hleď na to, čeho i tobě Pán Bůh nadělil. A zdá-li ſe ti předc, že byſi lepſſjho oſudu byl hoden, pomni gen, že geſſtě nepřiſſla hodina úplné mzdy. —

Opět ginj gſau neſpokogeni ze záwiſti. Poněwadž widj giného w lepſſjm ſtawu, záwidj mu to, ač ſami doſti magj. Mnohý ſlužebnjk wida, že giný má wětſſj ſlužbu, nenj ſpokogen se swau ſlužbau, ač mu nic neſcházj. Z té přjčiny nenj mnohý ſpokogen s řemeſlem a s obchodem swým, ač ſe mu dobře wede, poněwadž widj, že ſauſed geho má wětſſj odbyt; a podobně reptá mnohý wida, že giný wýſſe ſtogj, ač ſám doſti dobře poſtawen geſt. „Co, dj takowjto záwiſtiwj neſpokogenci, proč ten neb onen ſe má lépe mjti nežli gá? Čjm ge kdo horſſj, tjm wětſſj má ſtěſtj“ a t. d. — O, zardi ſe, kdož takto mluwjš! Geſt to řeč křeſťana, kterýž ſe má radowati s radugicjmi a plakati s plačjcjmi? Neſpokogenče, ty ſe rmautjš nad ſtěſtjm bratra swého, gakoby ſi z toho měl ſkodu aneb gako bys něco zjſkal, když ſe ginému hůř wede! Buď gen ſpokogen s tjm, co máš a přeg giným, čeho gim Bůh nadělil. Což nenj ſwobodno učiniti nebeſkému Hoſpodáři, co chce? Čili oko twé má býti neſſlechetné, proto žeť on dobrý geſt? Wiz, že co Bůh činj, dobře činj a důwěřug ſe w něho, že tém, kteřjž Boha milugj, wſſecky wěci napomáhagj k dobrému — klaněg ſe newyzpy-

[1]) I. k Tim. 6, 6. 7. [2]) Jugend-Bibliothek, djl 15.

Digitized by Google

tatedlným saudům geho a přestáwage na tom, čehož tobě laskawá ruka geho udělila, spokog se s osudem swým! —

Konečně gsau zwlásstě za nyněgssjch časů mnozj nespokogeni proto, poněwadž chtěgj samé dobré wěci mjti. Mjti a požjwati, a to mjti hognost wssech rozkossj a ustawičně dobrých dnů požjwati, gest swrchowané snaženj mnohých. Mnozj, welmi mnozj ztratiwsse naděgi budaucjho žiwota, žigj toliko pro swět a pro wezdegssj žiwot, a chtěgj mjti giž zde na zemi nebe, nechtěgj nic snásseti, wyhýbagj se wssemožně obtjžnostem a nesnázjm žiwota, tudjž i hledj každý co možná hognost radostj a rozkossj uchwátiti a rozkossný žiwot sobě učiniti. A přihodj-li se, že se gim newede dle wůle a přánj aneb dokonce shlukne-li se bauře nad hlawau gegich a musegj-li co zakausseti: i hned reptagj w nespokogenosti, domnjwagjce se, že gsau giž nesstastni, a zapomjnagj na tisjce dobrých wěcj, kteréž prwé bráli z ruky Božj. Ty wssak, milý křesťane, nečiň tak. Nebuď takowý gako ti, kteřjž naděge nemagj. Pomni, že gsi na zemi, a že země nenj žádný rág ani nebe, kde nepokalené blaženosti dosjci lze; nýbrž žeť gest to slzawé údolj, kdež radost se žalostj, sstěstj s nesstěstjm, potěssenj s zármutkem se střjdá; a když protiwenstwj stjhati budau tebe, rciž se zbožným Jobem: „Gestli že dobré wěci brali gsme z ruky Božj, zlých proč bychom nepřigjmali“ [1])?

Znamenitá a wsseho uwáženj hodna gest také odpowěď, kterauž dal nebeský Hospodář reptagjcjmu dělnjku: „Přjteli,“ dj mu, „nečinjm tobě křiwdy. Zdaliž gsi z penjze dennjho nesmluwil se mnau? Wezmiž, což twého gest a odegdi, chciť pak i tomuto poslednjmu dáti gako i tobě.“ A w prawdě giné odpowědi nezaslaužil, genž se domnjwal, že nebeský ssafář gest nesprawedliwý, an z lásky a dobroty učinil rowné gemu ty, kteréž toliko gednu hodinu pracowali. Dogista kdyby dnes dolů sestaupil s nebes, podobnau odpowěď by dal těm, kteřjž posud reptagj na Boha, že každému stegně statků a sstěstj pozemského neudělil, že někteřj magj mnoho, ginj málo. I řekl by gim: Nečinjm wám křiwdy. Wezmětež, což wasseho gest. — A w prawdě ať se nic nedj o tom, že wsse, což máme, buďto mnoho neb málo, gest pauhý dar Božj, kterýž nám nepowinnuge, nýbrž z pauhé lásky nám uděluge, a že tudjž wždy djky nasse zasluhuge, byť méně nebo wjce udělil nám: slussj pak a zwlásstě i toho uwážiti, že ta nerownost a nestegnost gest wjce zdánliwá, a že i při té neywětssj nerownosti pozemských statků a rozkossj weliká stegnost w podstatě wěci panuge. Neb, proč medle rozdělil Bůh statky a dary swé mezi lidi? Zdaliž ne proto, aby gich užjwali co prostředků k wěčnému spasenj a pak také k pozemské radosti. Má-li wssak w tom rownost býti, byloť třeba, aby Bůh každému tolik udělil, aby wěčného spasenj dogjti, a aby se z žiwota swého gako druzj těssiti a radowati mohl. Co se wěčného spasenj dotýče, nebude žádný pochybowati, že ho člowěk při menssjm statku neb nižssj důstognosti tak dobře dosáhnauti může, gako ti, kdož w hognosti a w důstognosti postaweni gsau; w nebi kralugj s Kristem chudj rowněž gako bohatj, sprostj rowněž gako wznessenj; a kdo nemá dobré wůle, tomu překážj w dosaženj wěčného blahoslawenstwj rowněž tak bohatstwj gako chudoba. Wssak

[1]) 2, 10.

i co se blaženosti pozemské dotýče, i tu nalézáme w podstatě rownost, totiž že Bůh dle swé maudrosti to tak uspořádal, že každý, gak dalece to na zemi býti může, rowněž se může z žiwota swého těssiti. Nebo hlawnj a podstatné statky a prameny časného blaha gsau u wssech tytéž. Každý zagisté má tělo a dussi, rozumem a wůlj obdařenau, a má srdce radosti schopné; pro wssechny stwořen gest swět w zpanilosti swé. Wssem swjtj zlaté slunce, stkjbrný měsjc a stkwaucj se hwězdy na obloze nebeské. Wssem kwěte kwjtj polnj, prozpěwuge ptactwo nebeské a wssem slauží přjroda krásau swau. A wssickni mohau dobřj býti, a w ctnosti a zbožnosti neyčistssjch a neyblažssjch radostj požjwati. — A wssak i w rozkossjch a radostech tohoto swěta nalézáme w podstatě rownost. Nebo na množstwj neb stkwostnost a hognost statků pozemských tu nepřigde; nýbrž přigde tu hlawně na to, gak toho požjwáme, a gak se z toho, co máme a požjwáme, těssjme a radugeme. Sprostná, čistotná chýžka těssj wesničana rowněž tak, gako obywatele měst wýstawný dům, negsau-li wssak spokogeni, nebude gich těssiti ani palác králowský. Sprostičký pokrm chutná nuznému rowněž gako bohači passtiky a stkwostná gidla a snad lépe; nenj-li ale spokogen, nebude se cjtiti sstastným, byť by lahůdek celého swěta požjwal. Čistá halena aneb sprostný oděw slussj tak dobře sprosťáku, gako drahý ssat pánu; nenj-li wssak spokogen, nestačj mu ani kment ani hedbáwj. Domácj lacina wyraženj obweselugj wenkowana rowněž tak gako diwadlo neb giné drahé kratochwjle měssťáka; negsau-li wssak spokogeni, nenasytj se, byť i celý swět zgezdili. Gest sice prawda, přjčiny a prameny pozemských radostj gsau rozdjlné; ale co na tom, gen když radost gest rowná a těssj nás; a udělil-li Bůh každému tolik, čehož mu třeba, aby se radowal: nechť se raduge z chýsse aneb z palácu, z tisjců aneb z grosse, z lahůdek aneb z obyčegných krmj: na to nepřigde, z čeho se raduge a těssj; nýbrž na to přigde wsse, může-li se radowati rowněž tak gako giný a udělil-li Pán každému tolik, čehož potřebuge, aby se těssil z žiwota swého; a w tom zagisté gsau ssickni rowni. Co se ale břemen žiwota: pracj, nesnázj a namáhánj dotýče, i tu gest w podstatnj wěci rownost, nebo nepřigde na to, co a mnoho-li geden pracuge a břemen nese, nýbrž gak těžké a trpké mu břjmě geho přicházj. Mnohý dělnjk a rolnjk uwyklý práci nemá takowé obtjže při mnohé a těžké práci swé, gako ten, kterýž snadnau a lehkau práci má, a wssak gj nenj uwyklý a k tomu snad gest churaw. A mnohý učenec, kterýž w knihách si hlawu láme, musj tjžegi pracowati a wjce se namáhati, než ten, kterýž u plauhu neb w towárně pot prolévá. Konečně co se týče strastj a protiwenstwj žiwota, kteréž Bůh na nás w pozemském životě tomto dopaussti, i tuto nalézáme u wětssj části rownost. Nemocem gest podroben geden rowněž gako druhý; umřjti musj geden gako druhý; nepřátely a protiwnjky může mjti každý; bolest, hlad, žizeň, rány a neduhy cjtj rowněž wssickni stegně. J tuto nenj žádného rozdjlu.

Owssemť že w skutečnosti nezřjdka nynj nalézáme welké mezery a welikau nerownost, tak že geden oplývá wssjm, an druhý nemá ani toho neypotřebnějssjho, a bjdu, nauzi a hlad, a nahotu trpj; též i mnohý nemá ani oddechu, a může pustiti ducha pod břemenem práce, an giný ničeho nečinj a w nečinnosti žiwot trávj a t. d. A wssak takowáto nerownost nepocházj od Boha, ta pocházj od lidj, djlem od ge-

Digitized by Google

gich nerozumnosti neb zpozdilosti, djlem od gegich zloby a překwrácenosti, že sobě neb ginym blaženost russj, břemen přidáwagj aneb strasti a protiwenstwj žiwota sobě nesnesitelné činj. Tjm gsme ale sami winni a máme gen na sebe, ne wssak na Boha nařikati. Zagisté kdyby Bůh dnes statky swěta poznowa na stegné a rowné djly rozdělil, tak že by neměl geden o mák wjc než druhý: lidé negsauce rowni w ctnosti, sprawedliwosti a spokogenosti nebyli by rowně blaženi a rownost a stegnost tato by netrwala ani den; a nechtěl-li by Bůh neustále děliti, musel by nám swobodnau wůli odnjti a učiniti nás newolnjky! — Ty wssak, milý křesťane, wezmi, což twého gest, čehož ti sstědrý a maudrý Bůh nadělil, a použj toho maudře u spokogenosti k swému spasenj. Nehleď na to, co ti scházj neb co bysi měl rád; nýbrž patř i na to, co máš a co gest nad zlato a stříbro: — toho užjwey, z toho se radug w swaté spokogenosti, přegjc ostatnjm čeho gim ruka Božj nasstědřila a wěz: že při wssech trampotách a strastech žiwota, kteréž snad tebe tjsnj, budeš sslasten, ano slastněgssj a utěssenějssj než ti, kteréž swět blaženými nazywá.

Čili oko twé nesslechetné gest, že gá dobrý gsem? Tak pokáral hospodář w podobenstwj dnessnjho swatého ewangelium nespokogeného a reptagjcjho dělnjka. A měl prawdu. Nebo právě proto, že Bůh tak dobrý, neskončeně dobrý gest, gsau mnozj zlj a nesslechetnj. Mjsto co by ge dobrota geho měla přiměti, aby ho co zdařilé djtky následowali a u wděčnosti se geho lásky a dobroty učinili hodnými, mysslj mnozj, že to tak musj býti a že to ani ginak býti nemůže; nadužjwagj lásky geho k swé zkáze wěčné a záhubě. Důkazů toho widjme každodenně dosti. Bůh zagisté gest sstědrý dárce wssech dobrých darů. Každodenně otwjrá ruku swau a naplňuge nás požehnánjm swým. A wssak co činjme? Mnozj si toho ani newssjmagj; ani wděčného oka k němu nepozdwihugj; právě gakoby to muselo tak býti; ginj opět nadužjwagj darů a milosti Božjch k rozkossjm, k chlipnosti a k ginym nerestem, sobě a ginym k záhubě; konečně gsau mnozj, kteřjž k statkům swěta, darům geho lásky, celé srdce swé přikládagj gako k nějakým modlám; na Dárce pak zcela zapomjnagjce. — Bůh gest neywýš milosrdný; nechce smrti hřjssnjka, nýbrž chce, aby se naprawil a žiw byl; a kdykoliw se k němu hřjssnjk obracj z celého srdce a pokánj činj, přigjmá ho opět a odpausstj mu wessken winu a milugc ho opět gako djtě swé. Wssak ale mjsto, co by nás mělo milosrdenstwj Božj tjm wjce a mocněgi ku pokánj a ke kagicnosti powzbuditi: nadužjwagj ho mnozj k wětssj hřjssnosti. Právě proto, že Bůh milosrdný gest, hřessj mnozj tjm smělegi a opowážliwěgi, hřessj úmyslně na milosrdenstwj Božj, mnozj trwagj naschwál w hřjssjch, aniž myslj na pokánj; poněwadž magj za to, že se gim bez toho milosrdenstwj Božjho dostane. — Tak gsme lidi! právě proto, že Bůh dobrý gest, gsme nesslechetnj, a právě to, což by nám mělo k wětssj ctnosti a sprawedlnosti a blaženosti napomáhati a nás powzbuzowati, musj býti podporau neprawosti a překwrácenosti nassj a slauziti nám ke zkáze a k zahynutj! — — Ty wssak, křesťane milý, pamatug si to dobře a hluboce si to wssteč w srdce swé: Pro zpozdilost a překwrácenost lidskau Bůh nebude se měniti; kdož wssak nemůže Boha snésti co laskawého Otce k swému spasenj, ten ho zakusj co

Digitized by Google

ſprawedliwého a přjſného Saudce k ſwému zahynutj. —

O nedey a nedopaufſtěg, Pane, aby ſe toto přihodilo nám: a my gednau okaufſeli pomſty twé; poněwadž láſky twé gſme k zlému užjwali. Myk gſme djtky twoge, a láſka a dobrota a miloſrdenſtwj Otce muſj býti djtkám mocným podnětem k zdařiloſti a k zwedenoſti. Když pak tebe zde náſledugjce ſe k tobě připodobnjme w dokonaloſti: deyž, bychom ſe zúčaſtnili také twé nebeſké blaženoſti.

Mnoho geſt powolanýchy; ale málo wywolenýchy. S tjmto doloženjm končj Pán Ježjš podobenſtwj ſwatého ewangelium. Mnoho geſt gich powolanýchy, ano, wſſickni gſau powoláni; nebo „Bůh chce aby wſſickni lidé ſpaſeni byli a ku poznánj prawdy přiſſli“ [1]). Mnoho geſt gich powolanýchy, zwlášſtě ti, kteřjž w cjrkwi ſwaté žigj, a kterýmž ſe tolika proſtředků a miloſtj k ſpaſenj poſkytuge; wſſickni tito gſau powoláni; a wſſak málo geſt wywolenýchy. Za času potopy ſwěta byl z weſſkerého lidſtwa gedinkýy Noe s rodinau ſwau zachowán; pozděgi nalezl gediný Abrahaum miloſt před očima Božjma a byl powolán za otce wěřjcjch; w Sodomě nenalezl Pán ani 10 ſprawedliwých, kteréž by zachowal, a gediný Lot geſt od zkázy uchowán; mezi ſſeſtkrát ſto tiſjci Iſraelſkých, genž z Egypta wyſſli, weſſel toliko Joſue a Kaleb do země zaſljbené; a w Babyloně byli gen tři mládenci ſprawedlwi shledáni; ano, gakž dj Jeſaiáš prorok, počet wywolenýchy geſt tak malý gako počet hroznů po sbjrce a klaſů po žni, a gakž dj ſám Božſký Wykupitel, těſná geſt brána a „auzká ceſta, kteráž wede k žiwotu a málo geſt těch, kteřjž gi nalézagj“ [2]).

[1]) I. k Tim. 2, 4. [2]) Mat. 7, 14.

A medle, tážeš ſe, milý křeſťane, proč geſt počet wywolenýchy tak malý? Což geſt Bůh náš Bůh ſtranný, mage ohledy oſob, gakoby ſi wyhljdl některé w rozmaru za miláčky, a gakoby gen tito wywolenj přiſſli ke ſpaſenj, nechť činj, co chtěgj; a giné zatratil, ač ſe wynaſnažugj gakkoliw? Nikoliw Bůh nehledj na oſobu, „u něho nenj přigjmánj oſob.“ — Snad tedy nepoſkytuge Bůh některým doſti miloſti? Bůh giſtě dáwá každému, čehož k ſpaſenj potřebuge. — Bůh tjm nenj winen, že tak málo geſt wywolenýchy! nýbrž my lidé gſme tjm ſami winni. Málo geſt wywolenýchy, poněwadž málo geſt těch, kteřjž ſe ſtáwagj hodnými powolánj ſwého. Gmenowitě pak málo geſt wywolenýchy, poněwadž málo těch, kteřjž ſe zprawugj zákonem Božjm; mnoho ſe ale gich zprawuge tjmto ſwětem. „Chceš-li do žiwota wegjti, oſtřjhey přikázanj Božj“ — dj Božſký Wykupitel — a tato ſlowa opakuge i cjrkew ſw. každému, gehožto na křtu ſw. do lůna ſwého přigjmá a dj mu zřegmě: „Milowati budeš Pána Boha ſwého z celého ſrdce ſwého, ze wſſj ſjly ſwé, ze wſſj duſſe ſwé, ze wſſj myſli ſwé; a milowati budeš bližnjho ſwého gako ſebe ſamého.“ — A wſſak mnoho-li gich plnj přikázanj tato? Gak málo geſt těch, kteřjž ſe winau w ſynowſké láſce k Bohu, kteřjž w oddanoſti této weſſkerá gednánj a počjnánj Bohu obětugj, kteřjž pro něho a z láſky k němu gſau hotowi wlaſtnj ziſk obětowati neb něco trpkého ſnáſſeti? Naopak, gak mnoho geſt těch, kteřjž milugj gen ſwět a což ze ſwěta geſt, kteřjž ſe k Bohu wlažně magj, ano dokonce naň zapomjnagj, gakoby ho nebylo. A gako málo geſt těch, kteřjž milugj w prawdě a upřjmně bližnjho, gſauce hotowi wlaſtnjho ziſku ſe odřjci, když toho wětſſj proſpěch bližnjho žádá?

Digitized by Google

Naopak gak mnoho geſt těch, kteřjž toliko ſebe wyhledáwagj, nedbágjce nic na bližnjho, byk i měl zkázu utrpěti, a gak mnoho geſt těch, kteřjž bližnjho ſwého podwáděgj, utiſkugj, geg pomlauwagj, gemu na cti utrhagj, geg pronáſledugj? — Ach, gak málo geſt těch, genž zachowáwagj přikázanj Božj, a gak mnoho ſe gich zprawugé tjmto ſwětem. Co dělagj ginj, gaký zwyk, gaká moda, gaké wůbec ſmýſſlenj panuge w tom, byk by to bylo ſebe překwrácenějſſj a zpozdilegſſj, na to hledj, dle toho ſe řjdj. Tak ſe zákon Božj zhuſta přeſtupuge, že ſe může řjci s prorokem Oſeáſſem: „Země geſt pokažena zlobau obywatelů ſwých, weſſkerj poruſſili zákon, přeſtaupili přikázanj a zruſſili úmluwu, kteráž wěčně trwati měla; wſſickni ſe naklonili k zlému a gedwa ſe naléza gediný, kterýž by konal dobře, — leż, podwod, krádež a cizoložſtwo naplnily zemi“[1]). Ký diw, že tak málo geſt wywolených! A kdyby aleſpoň ſe činilo prawé pokánj, kteréž dle wýroků ſwatých otcůw geſt to gediné prkno, gehožto ſe můžeme po rozkotánj původnj ſwatoſti a ſprawedlnoſti ſwé bezpečně zachytiti, bychom do přjſtawu ſpaſenj wěčného ſe doſtali. Ale mnoho-li gich činj prawé pokánj? Marnotratných ſynů geſt doſti; ale mnoho-li gich gde do ſebe, genž by řekli w ſkrauſſenoſti ducha: „I půgdu k Otci ſwému a djm gemu: Otče, zhřeſſil gſem proti tobě a proti nebi, a giž negſem hoden ſlauti ſynem twým“[2])! — Neſpraweblivých Zacheů, genž cizjm ſtatkem obohacugj ſe, geſt doſti; ale mnoho-li gich wolá s kagjcjm Zacheem: „Ay, polowici ſtatku ſwého dáwám chudým, a oklamal-li gſem koho w čem, nawracugi čtwernáſobně“[3]). — Rozkoſſných Magdalen nalezneš doſti, genž žigj gako wekegné hřjſſnice, ale mnoho-li geſt kagjcjch Magdalen, kteréž by u nohau Spaſitele wraucj ſlzy pokánj prolévaly[4])? — I cizoložných Dawidů geſt ne zřjdka ſpatřiti; kagjcjch ale, kteřjž by ſkromaucenym ſrdcem wolali: Smilug ſe nade mnau, Bože, podlé welikého miloſrdenſtwj ſwého[5])! těch nalezneš welmi málo. Též i ſpatřjš hognoſt Petrů, kteřjž z bázně lidſké gſau hotowi Kriſta zapřjti; ale mnoho-li geſt gich, kteřjž by ſe zpamatowali a hořkými ſlzami oſwědčili Pánu wěrnoſt a oddanoſt ſwau? — Ach, tak mnoho gich hřeſſj, a tak málo gich činj pokánj; a mezi těmi, kteřjž pokánj činj, gak málo geſt těch, genž činj prawé pokánj! Neb kdo geſt oprawdu kagjcj? Geſt to ten, kterýž ſe gen wyzpowjdá? — Kagjcj, dj Tertullian, cjrkewnj ſpiſowatel, geſt ten, kterýž w každé době žiwota cjtj, gaké geſt to neſſtěſtj, na Boha zapomenauti a geg ztratiti! Kagjcj geſt ten, genž má hřjch ſwůg neuſtále před očima, a gehožto duſſi wina naplňuge boleſtj a ljtoſtj; kagjcj geſt ten, kterýž neuſtále boguge proti hřjſſným náklonnoſtem a náružiwoſtem, aniž uſtáwá, pokudž gich newyplenil ze ſrdce ſwého; w prawdě kagjcj geſt ten, kterýž ſe wſſemožně ſnaží, zhaubné následky hřjchů ſwých naprawiti a za ně doſti učiniti; w prawdě kagjcj geſt ten, gehožto celý žiwot geſt uſtawičné pokánj. — Poněwadž tedy tak málo geſt těch, kteřjž plnj zákon Božj a tak málo těch, kteřjž poklesnuwſſe prawé pokánj činj: proto geſt také málo, tak welmi málo wywolených. —

„Mnoho geſt gich powolaných: ale málo wywolených!“ Rozumjš tomu, milý křeſtane? Pogal gſi tato ſlowa? Předſtaw ſi: gakoby obec, w kteréž žigeš,

[1]) Oſeáš 4, 1. a t. d. [2]) Luk. 15, 18. [3]) Luk. 19. [4]) Luk. 7. [5]) Žalm 50, 1.

Digitized by Google

byla gediná na swětě; a gakoby giž se přibližil konec swěta a nad tebau se otewřela nebesa a sprawedliwý saudce by w sláwě swé přissel, aby oddělil sprawedliwé od neprawých? Gak by ti bylo u srdce! — Kde bysi asi stál? — A kdyby pak Pán zwolal: Geden z obce této bude zawržen! — O, gak bysi se zhrozil, gak bysi se auzkostliwě tázal: Pane, budu wywolen, či zawržen? Marná to otázka. — Gednau se tázal geden Pána Ježisse: Pane, málo-li gest těch, kteřjž spaseni budau? On pak řekl gemu: „Snažte se wcházeti těsnau branau;“ gakoby mu chtěl říci: Netaž se, mnoho-li gich spaseno bude, ty se snaž, abysi sám spasenj dossel. Též i ty, milý křesťane, neptey se mnoho, budeš-li u počtu wywolených; ale gdi a krátceg cestau auzkau, cestau ctnosti a sprawedlnosti, aneb, zblaudil-li gsi s té, krátceg cestau pokánj a kagicnosti, kterauž gich málo kráčj, a tak wegdeš těsnau branau do počtu wywolených.

Hle, gest dewjtnjk[1]). Cjrkew swatá giž počjná obraceti zřetel swůg na utrpenj Páně, a an synowé tohoto swěta w rozkossjch heyřegj, počjná giž w kagicnosti truchliti nad trpjcjm Spasitelem. Přiwiň se k nj! Nekráčeg tau cestau, kterauž mnozj nynj kráčegj, cestau sirokau hřjssných rozkossj: ale kráčeg s těmi, kteřjž následugjce cjrkwe, kráčegj auzkau cestau kagicnosti a wraucnosti dle slow swatého Petra řkaucjho: „Protož, bratřj, wjce se snažte, abyste skrze dobré skutky gisté učinili swé powolánj a wywolenj; nebo to činjce nezhřessjte nikdy. Takť zagisté hogně wám bude dáno, wgjti do wěčného králowstwj Pána nasseho a Spasitele, Ježisse Krista[2]).

Modlitba cjrkewnj.

Račiž, ó Pane, prosjme tebe, prosby lidu swého dobrotiwě wyslyssseti, bychom, gehož za hřjchy swé sprawedliwě sauženjm trestáni gsme, pro zwelebenj gména twého milostiwě oswobozeni byli. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

[1]) Sluge neděle tato dewjtnjk, tolik co dewátá neděle proto, poněwadž druhdy od této neděle u mnohých giž postnj čas započjnal a tudjž dewět neděl trwal, gakož i po latinsku se tato neděle nazýwá „septuagesima“ a následugjcj dwě neděle „sexagesima a quinquagesima,“ toliko co sedmdesátý, sedesátý a padesátý den, gežto druhdy mnozj počjnagjce se od těchto neděl postiti, půst po 70, 60 a 50 dnj konali, pozděgi wssak ustanoweno, aby se postnj čas wůbec stegně, po čtyřidcet dnj, wygjmage sestera dnů nedělnjch, w celé cjrkwi wykonáwal. Nic wssak méně předc se stará gména tato w cjrkwi zachowala, ano cjrkew sama koná za těchto dnů služby Bożj dle starého způsobu gako w postě. [2]) II. Petr 1, 10. 11.

Digitized by Google

Neděle prwnj po dewjtnjku.

Ewangelium ſwatého Lukáſſe 8., w. 4—15.

a onoho času, když se ſcházel zástup mnohý, a z měſt pospjchali k Ježjſſowi, mluwil w podobenſtwj: Wyſſel, kterýž rozſjwá, aby rozſjwal ſjmě ſwé: a když rozſjwal, padlo gedno podlé ceſty, i poſſlapáno geſt a ptáci nebeſſtj zzobali ge. Giné padlo na ſkálu, a wzeſſlé uwadlo, protože nemělo wláhy. A giné padlo mezi trnj, a ſpolu wzroſtlé trnj udusilo ge. A giné padlo w zemi dobrau, a když wzeſſlo, učinilo užitek ſtý. To powěděw wolal: Kdo má uſſi k ſlyſſenj, ſlyš. I otázali ſe ho učennjci geho, gaké by to bylo podobenſtwj? Gimž on řekl: Wám dáno geſt znáti tagemſtwj Božjho, ale giným w podobenſtwjch: aby widauce newiděli a ſlyſſjce nerozuměli. Geſtit pak podobenſtwj toto: Sjmě geſt ſlowo Božj. Kteréž (padlo) podlé ceſty gſau ti, kteřjž ſlyſſj; a potom přicházj ďábel a wynjmá ſlowo ze ſrdce gegich, aby wěřjce ſpaſeni nebyli. A kteréž (padlo) na ſkálu, ti gſau, kteřjž, když ſlyſſj, s radoſtj přigjmagj ſlowo: ale ti kořenů nemagj, tit na čas wěřj, a w čas pokuſſenj odſtupugj. Kteréž pak mezi trnj padlo, tit gſau, kteřjž ſlyſſeli, ale po pečowánj a zbožj a rozkoſſjch žiwota gdauce bywagj udusſeni a nepřináſſegj užitku. Ale, kteréž w zemi dobrau (padlo), ti gſau, kteřjž ſlyſſjce ſlowo, w ſrdci dobrém a wýborném zachowáwagj (ge), a užitek přináſſegj w trpělliwoſti.

Rozgjmánj.

Podobenſtwj dneſſnjho ſw. ewangelium geſt gedno z ſedmera oněch podobenſtwj, kteréž wypragowal Pán Ježjš u moře genezaretſkého zástupům. Mage před ſebau úrodné luhy a role utěſſeného okolj moře galilegſkého připodobňuge tu zástup před njm na břehu ſedjcj poli, kteréž ſe má oſjti; a ſlowo ſwé pak připodobňuge ſemeni, a wypiſuge w dalſſjm podobenſtwj rozličné oſudy, gaké má ſlowo Božj u poſlauchačů ſwých. Gežto ale Pán Ježjš podobenſtwj toto doma ſám učennjkům wyložil, gak to také wypiſuge ſw. ewangelium, netřeba ge wykládati a chtjti wyſwětlowati, kdež ſwjtilo ſamo ſwětlo ſwěta. Nám tedy geſt raděgi uwážiti, co tento wýklad obſahuge, a k ſrdci ſi to wzjti.

Za onoho času, když ſe ſcházel

zástup mnohý, a z měst pospjchali k Ježjssowi, mluwil w podobenstwj. Tak počjná sw. ewangelium. O, byla to krásná doba a přeutěšený čas, když Pán Ježjš, Syn Božj, w lidském těle chodil po wssj kragině judské, obcházel města a městečka, činil dobře wssem, kteřjž se k němu utjkali, pomáhal wssem, kteřjž pomoci geho hledali, těšil wssechny, kteřjž truchlili a učil wssechny, kteřjž poučenj a naprawenj hledali; a lid se wssech stran se hrnul k němu w zástupjch, a pospjchal za njm, aby ho slyssel a widěl — welikého proroka — Božjského Spasitele. Tu bylo widěti, že lid tento poznáwá swau mdlobu a nedostatečnost a newědomost, a protož hledá wyššj pomoci a wyššjho ponaučenj; tu bylo spatřiti, že gesstě lepssj stránka duchownj w něm zcela neutuhla a nezanikla, a že se snažj oživiti gi; tu bylo widěti, že gesstě dautná w srdcjch lidu toho giskra ohně Božjho, a že se snažj a hledá rozdmýchati gi; a protož byla tu gesstě naděge, že tento lid wywázne z temnosti bludu a přigde ku poznánj prawdy, a že z ohawy neprawosti powstane k ctnosti a spravedlnosti. A wssak gak zcela ginak nalézáme to nynj u mnohých! K diwadlům, k hlučným plesům, k rozkossům a radowánkám spěchagj mnozj a walj se w zástupech, ale málo gest těch, kteřjž spěchagj, aby slyssali slowo Božj. — Nerciž žádný: kdyby Kristus Pán sestaupil a hlásal opět ewangelium, což bychom pospjchali poslauchat slow geho. Což je nehlásse posud totéž ewangelium, kteréž Kristus hlásal? Čili snad ewangelium přestalo prawdiwým býti aneb ztratilo platnost a cenu aneb moc swau? Nikoli, „Ježjš Kristus wčera i dnes, ano i na wěky“[1]). Či snad by slusselo proto wzdalowati se slowa Božjho, že ho nekáže Kristus sám? Ale gsau tu geho náměstkowé a učennjci, kteřjž na mjstě něho k nám mluwj; a kdo prawdu upřjmně hledá, nehledj na to tak welice, kdo mu gi zwěstuge, gen když se mu zwěstuge; kdož wssak prawdu upřjmně nehledá, a o ni nestogj, ten, byť i sám Spasitel na zemi přissel a gemu gi hlásal, nepohne se a nebude spěchati k němu, aby ho poslauchal. Bylo mnoho fariseů a zákonnjků a saduceů w Jerusalémě a w Judstwu za času, když Kristus Pán osobně kázal swé ewangelium, a předce se nedočjtáme, že by kdy w zástupech byli pospjchali k Ježjssowi, aby ho slyssali, leč že kdy ho setkali, aby ho polapili w řeči.

Než ale powstáwá důležitá otázka: Proč nynj tak mnozj zanedbáwagj slowo Božj? — Děge se to z negedněch přjčin. Gedna zagisté z přjčin těchto gest gakási duchownj pýcha, kteráž mnohé opanowala. Mnozj se domnjwagj, že gsau dosti maudřj a že tudjž žádného ponaučenj a napomenutj nepotřebugj; a protož zanedbáwagj slowa Božjho. „Co se káže, wjm giž dáwno, dj mnohý, i proč bych chodil poslauchat slowa Božjho?“ A gak častokráte býwá to ginak?! Gak zhusta se nalézá u těch, genž takto dj, ta neyhrubssj newědomost we swatém náboženstwj! — Čemu se w mládj naučili, to giž dáwno zapomenuli, aneb gest známost tato gegich tak nedokonalá a mělká, že w náwalu pokussenj neobstogj. A byť i dobře wěděli a znali slowo Božj, což gest nám zgeweno toliko proto, abychom ge wěděli a poznali, a ne wjce k tomu, bychom ge plnili, a podlé něho živi byli? A tu gest zagisté i tomu neyzběhlegssjmu potřebj častého napomenutj

[1]) K Žid. 13, 8.

Digitized by Google

a powzbuzenj, což se děge w hlásánj slowa Božjho. — Giná příčina, proč mnozj zanedbáwagj poslauchati slowa Božjho, gest: že duchownj částka gegich gest poruſſena a pokažena. „Neb dokládá sw. Antonjn, gako osſkliwenj ſi gjdla bywá znamenjm, že gest tělo nemocné, podobně i gest odpor proti nebeſkému pokrmu znamenjm churawosti duſſe[1]). Mnozj poruſſili duſſe swé. péčemi a žádostmi swěta a rozkoſſemi těla; protož gediné ty wyhledáwagj, po těch tauží, po těch ſe shánějj, w nich ſi wýhradně libugj, a protož gſau gim wyššj a duchownj wěci na odpor, proto ſi gich newſſjmagj, o ně nedbagj; zwlášſtě pak nechtějj ſlyſſeti slowo Božj, gežto ge kárá a treſce z neprawoſtj gegich. — Ginj zaſe zanedbáwagj slowo Božj, protože ſe ſlepě řjdj dle panugjcjho ſmeyſſlenj a gednánj ginych, a těch následugj. Ano tak daleko to přiſſlo, že mnozj, zwlášſtě ti, kteřjž ſe domnjwagj býti oſwjcenými a wzdělaněgſſjmi, ſe domýſſlegj, že slowo Božj gest toliko pro ſproſtý, neumělý lid, gim pak že ho nenj potřebj; gim že ſtogj ginj proſtředkowé k wzdělánj pohotowě; gakož: diwadlo, čtenj swětſkych kněh a t. d. O té překrácenoſti wſſech překrácenoſtj neywětſſj! Tak daleko to s námi přiſſlo! Slowo Božj gest prawda; a což gest prawda Božj toliko pro ſproſtý a chudobný lid? Zdaliž nenj také pro wzneſſené? Slowo Božj gest swětlo, a což gen nižſſj a ſproſtſſj potřebugj ho, a wyššj mohau w temnoſtech choditi? Slowo Božj gest lék a balſám raněných duſſj. Což gſau gen chudobnj a ſproſtj nemocni duchem a ne také wyššj? „Slowo Božj, gak dj apoſſtol Páně, gest ineč na obě ſtraně oſtrý, a doſahuge až do rozdělenj duſſe a ducha klaubů, také i morku w koſtech, a rozeznáwá myſſlenj i mjněnj ſrdce[2]). A což gest toho gen ſproſtným třeba a ne také a ſnad wjce wzneſſeněgſſjm? — Zanechte tedy wy, genž ſe domnjwáte býti wzdělaněgſſjmi a wzneſſeněgſſjmi, zanechte slowo Božj ſproſtému lidu: on w něm nalézá, co wy nadarmo ginde hledáte, on w něm nalézá maudroſt, gežto wy bláznowſtwj lapáte, ono gest mu swětlo, gežto wy bludičck následugete, ono mu poſkytuge útěchy a poſíly, gjžto wy prázdni a zbaweni bywáte, když ruka Páně nawſſtěwuge wás. Protož nechte gim slowa Božjho, awſſak wizte, že když ho zanedbáwáte, nepřjkladným gednánjm tjnto odgjnáte gim ge a když pak oni následugjce přjkladu waſſeho zanedbáwati budau slowo Božj, a zbaweni wſſj prawdy, poſíly a utěchy podobni budau wám we způſobu swém, když w ſurowoſti a newázanoſti, neſſetkjce ani Božſkych ani lidſſych zákonů, obrátj k náſilj, laupeži a wražde ruku ſwau proti wám: wizte tok owoce a poſledni wýſledek waſſj maudroſti, když gſte řjkali: Že slowo Božj gest gen pro ſproſtý lid.

Wzbuď, ó Pane, ſrdce lidu swého a naplň ge horliwoſtj, aby wſſickni, wyſocj i njzcj, wzneſſenj i ſproſtj, umělj i neumělj, po ſwaté prawdě tauželi, gj ſnažně hledali a horliwě poſlauchali, a w nj maudroſt, prawdu, poſílu a útěchu w žiwotě swém nalézali.

Wyſſel, kteryž rozſjwal ſjmě ſwé. Tak počjná podobenſtwj ſwatého ewangelium. Dwě otázky ſe tuto naujtagj: Kdo geſt ten rozſéwač a co znamená to ſjmě? Co ſe prwnj otázky týče, ſluſſj znamenati, že prwnj a hlawnj rozſéwač geſt Hoſpodin, Bůh nebeſký. Od

[1]) S. Anton. p. 2. lib. 9. [2]) K Žid. 4.

Digitized by Google

něho zagistě pocházj posléze wsselikě sjmě prawdy a ctnosti. Wssak ale, aby prawdu swau wěčnau lidem sdělil a w srdce gegich wsil, wysjlá od času k času rozsěwače, kteřjž rozsjwagj we gménu geho sjmě swaté prawdy. „Mnohokráte a mnohými způsoby mluwjwal někdy Bůh otcům (Židům) skrze proroky, a neyposléze w těchto dnech mluwil nám skrze Syna, gegž ustánowil dědicem wssech wěcj“ [1]). — A tak gest Kristus Pán onen nebeský rozsěwač, kterýž od Otce wyssel a na něhožto nynj wesskeren swět gest odkázán a od něhožto gediné prawého semene se nadjti lze. Odebraw se na nebesa swěkil Kristus Pán sjmě prawdy swé swaté ginými, kteřjž by ge po něm po wždy rozsjwali, aby nestáwalo žádného pole w králowstwj Božjm, gemuž by se nedostáwalo semena Božjho. Onť zagistě zůstawil po sobě sw. aposstoly a učennjky za rozsěwače slowa Božjho, dada gim moc giné po sobě ustánowiti. A takto gest každý služebnjk Páně, genž od cjrkwe powolán a seslán gest za hlasatele slowa Božjho, rozsěwačem na winici Páně. Znameneny tedy dobře, milý křesťane, důstognost křesťanského kazatele. Hle on stogj na mjstě Božjm a nerozsjwá sjmě swé, lidské totiž maudrosti a wymyssleności, nýbrž sjmě wjry Kristowy, gaké cjrkwi gest swěřeno. A toto sjmě má rozsjwati wssudy, kdež gen půdu nalézá, a to znuzile a neohroženě, nedbage ani na chwálu ani na hanu lidskau, ljbj-li se lidem čili nic; gednak by ho zastihla wýhrůžka Páně, gak se čte u Ezechiele proroka: „Běda těm, kteřjž sšigj polsstářjky pod wsseliký loket ruky: a dělagj podhlawnice pod hlawu wsselikého wěku, k polapenj dussj: a když polapili dusse lidu mého, obživowali dusse gegich; a zlehčowali mne u lidu mého pro hrstku gečmene a kus chleba, aby zabjgeli dusse, kteréž neumjragj a obživowali dusse, kteréž živé negsau, lhance lidu nému wěrjcjmu lžem“ [2]).

Wssak ale netoliko kazatel gest rozsěwač slowa Božjho, nýbrž každý člowěk, každý křesťan má býti rozsěwačem swaté wjry a semena prawdy a ctnosti; a wssudy, kdekoliw se mu přjležitost naskytuge, kdež půdu nalézá, má gi rozsjwati. Slowo prawé působj mnohokráte mocně, a často nenj to ani k pozorowánj, gak se ugjmá w srdci a pak roste a přinášsj hogné owoce. Protož rozsjwey geden každý, gakž můžeš w oboru swém. — Zwlásstě pak ty, otče křesťanský, a ty, křesťanská matko, wy gste a máte býti rozsěwači Božjmi w rodině swé, a máte sjti w autlé srdce djtek swých sjmě swaté náboženosti a zpanilých ctnostj: a běda wám, nechátě-li ho zarosti hložjm a bodláčjm bezbožnosti a neprawosti; odpowjdánj wasse zagistě bylo by gednau tjm wětssj, čjm úrodněgssj půda gest wám dána, a čjm wjce přirozený cit srdce a žhegmá wůle Božj k tomu wás zawazugj, abyste bedliwau péči měli o wzdělánj djtek swých.

Co se pak druhé otázky týče, totiž: „Co znamená sjmě?“ odpowjdá sám Božský Wykupitel: Sjmě gest slowo Božj. A w skutku lépe a trefněgi nemohl Božský Spasitel wyobraziti slowo Božj. Nebo gako sjmě gest nepatrné a zdá se býti bez života a bez wsselike sjly, ale wloženo w zemi úrodnau pučj, klj a žene kořeny a pak z něho wyrůstá zpanilá kwětina neb wysoký strom: podobně i slowo Božj, ač se zdá býti sprostné, kdež nalézá půdu dobrého srdce, ugjmá se, působj prawé poznánj, zakořeňuge se a pak wzrůstá w strom

[1]) K Žid. 1, 1 2. [2]) 13, 18. 19.

Digitized by Google

zpanilých a utěssených ctnostj. Wssak ale práwě tato nepatrnost a sprostnost slowa Božjho býwá zhusta přjčinau, že si ho mnozj newážj, alespoň ne tak, gakž slussj a patřj. Za času, když w řjssi japonského ostrowa swaté náboženstwj počalo zkwjtati, poslal panownjk řjsse Chiny wládaři japonských zemj psanj, kteréž bylo rowněž tak stkwělým způsobem odesláno, gakož přigato. Wyslanci totiž řjsse chinesské nesli psanj toto pod nebesy z čerwce zhotowenými a čtyrmi koňmi taženými, gsauce prowázeni od četných mandarinů (ministrů) a giných welmožů řjsse této. Naopak snažili se i Japonsstj se swé strany wyslánj toto se wssj sláwau a nádherau přigmauti a na určené mjsto donésti. Takowauto uctiwost měli k sausednjmu panownjku, od něhož wyslánj toto přisslo! — A gakau uctiwostj by neměli přigjmati křesťané naučenj swatého ewangelium s nebes gim seslané? „Z onoho nebeského města, z kteréhož gsme posud wyhosstěni, dj swatý Augustin, přisslo nám psanj, kteréž nám poskytuge prawidla a způsobu žiwota.“ „A co gest giného pjsmo swaté, dj swatý Řehoř, než psanj Božj na twory swé? A toto psanj nebylo nám odesláno bez slawného průwodu. Přikázanj starého zákona dána gsau lidu wywolenému při ohniwém blesku a strassném hromobitj a zwuku trauby; učenj proroků byla gsau Božskau maudrostj gim wnuknuta; „nebo, gakž twrdj aposstol Páně, ne z wůle lidské přinesseno gest ondy proroctwj, ale Duchem swatým gsauce nadchnuti, mluwili swatj Božj lidé“ [1]). Učenj pak a prawidla nowého zákona přinesl nám s nebe Syn Božj sám a swatj aposstolowé, mučennjci, učitelowé, wyznawači a swaté panny prowázeli gsau w slawných řadách psanj toto nebeské: s gakau tedy uctiwostj, s gakau radostj a wděčnostj neměli by ge wssickni lidé přigmauti? A předc se to stáwá zřjdka. A proč? tážeš se, milý křesťane. Owssemť ona sprostota a gednoduchost slowa Božjho, pro kterauž se zdá býti tak nepatrné a tudjž se připodobňuge semenu, gest přjčinau, že si ho mnozj newssjmagj a slussně newážj. Neb sečteme-li stránky swatých ewangelij a episstol, nenj gich přjliš mnoho na počet. Naopak, gak četné a obssjrné gsau spisy a knihy spisowatelů swětských? Owssemť že z husta se w nich mnoho prawdy nenalézá, předce wssak wyplňugj ohromné skřjně, a giž proto nalézagj u mnohých wětssj wážnosti. Než wěc tato nenj tak důležitá. Dutá tykew gest owssem wětssj aež musskátowý ořech; a žulowý balwan gest nápadněgssj, než skrowný diamant. Než tu se gedná o barwu wjce než o welikost. Gak sprostná a neljčená gsau slowa swatého ewangelium! Owssemť gsau w této sprostnosti swé wznesseněgssj a zpanilegssj než wsse, cokoliw básnjkowé a řečnjci kdy wymyslili a napsali; wssak ale práwě tato nebeská prostota žádá sprostné srdce a čistau mysl, aby se pochopila gegj krása a zpanilost. Co gsau wssecka mrawnj pogednánj a rozumowánj proti řeči Páně o osmero blahoslawenstwj, kterauž měl na hoře w Galilei? Co wsseliké wykrásslené a uhlazené powjdky proti gedinému podobenstwj neb gediné powjdce ze swatého ewangelium? Wssak bohužel, gako z hola nemožno gest, aby člowěku, kterýž práwě několik mjsek lahůdek a pochautek cukrowých spolykal, aby mu chutnal režný a silný chléb: podobně gest těžko očekáwati, aby těm, kteřjž si w sladkých a pochlebugjcjch pokrautkách powjdek a básniček obljbili,

[1]) II. Petr 1, 21.

Digitized by Google

nalezli zaljbenj w gadrnych slowech prawdy a ſprawedlnoſti ſwatého ewangelium. A tjm ſe dá lehce wyſwětliti, proč slowo Božj tak zhuſta ſluſſné obliby ba ani wážnoſti nedochází. Uložili-li Japonowé pſanj chineſſkého panownjka na trůn ze zlata a čerwce a poſtawili-li k němu ſtkwělé komonſtwo, nalézá ſe zagiſté u křeſtanů slowo Božj z wětſſj části gen u chudſſj třjdy, a nezřjdka w kautě w prachu, a přigde-li náhodau gakému nedoučenému wzdělanci do rukau, brzy ge odhodj. „Wždyť geſt to, řekne, gen ewangelium.“

Ty wſſak, milý křeſtane, waž ſi ho co neydražſſjho dědictwj otcům, co pſanj s nebe, a chowey ge s uctiwoſtj w přjbytku swém. Pokud ſwaté ewangelium bude ti knihau drahau a wzácnau, negſi ztracen. Kleſneš-li, pozdwihne tě; budeš-li truchliti, potěſſj tě; w ſtraſtech a tjſni žiwota ukogj tě, a následuges-li ge, uwede tě bezpečně z kragin pozemſkého tohoto údolj do žiwota wěčného.

Wſſak při úrodnoſti nepřigde to gediné na wýbornoſt ſemena, nýbrž také na úrodnoſt půdy, w kterauž padne. Byť i bylo ſemeno ſebe lepſſj a wýborněgſſj, nepadne-li w zemi dobrau, nepřineſe užitku. Wizmež tedy, gak ſe to mělo se ſemenem, kteréž rozſjwal rozſéwač w ſwatém ewangelium. „A když rozſjwal, dj ſwaté ewangelium, padla gedno podlé cesty, i poſſlapáno geſt, a ptáci nebeſſtj zzobali ge. To gſau ti, wykládá Pán Ježiš, kteřjž ſlyſſj; a potom přicházj dábel, a wynjmá ſlowo ze ſrdce gegich, aby wěřjce, ſpaſeni nebyli. Tak tedy u mnohých ani neſcházj ſjmě ſlowa Božjho. Netoliko že žádného užitku nepřinášſſj, ono ſe ani nepřigjmá. A gak to? Mnozj ge ſice ſlyſſj; ale to geſt prawě tolik, gakoby ho neſlyſſeli, nebo ſrdce gegich ſe podobá twrdé, wyſchlé a uſſlapané zemi, w kteréž owſſem ſe nemůže ani zrnjčko ugmauti ani zakořeniti, a tudjž bywá poſſlapáno, a od ptactwa nebeſkého zzobáno. A kdož gſau tito zatwrzelého ſrdce, u kterýchžto ſlowo Božj nemůže puſtiti kořeny? Gſauť to, kteřjž gſau oddáni náružiwoſtem, gimižto opanowáni gſauce, nemagj ani myſli k wyšſſjm a duchownjm wěcem. Tak nalézáme mnohé oddané lakomſtwj. Gegich myſl geſt gediné a wýhradně k tomu obrácena, gak by toho neb onoho zisku doſſli, gak by to neb ono s wýhodau zakřjdili, gak by bližnjho obelſtili, co by z toho neb onoho wytěžili, gak by ſe proti wſſemožným nehodám ochránili a t. d. Tyto a podobné wěci zaugjmagj zcela duſſi gegich, aniž gim přegj ſluchu pro něco wyšſſjho. Slyſſjť owſſem ſlowo Božj, ale toto padá w twrdau, uſſlapanau zemi, kde ſe nemůže ani ugmauti ani zakořeniti. Uſſlapané zemi podobagj ſe také ti, genž otwjragj a zadáwagj ſrdce swé wſſem wěcem, kteréž ſe gim nahazugj. Oni ſe djwagj na každého, kterýž gde okolo, a poſuzugj ho; oni ſhljžj oblek každého, kterýž gich potká, a hanj neb záwidj mu ho; oni muſegj wěděti wſſecko, co ſe ginde děge, co ten neb onen mluwil, co wakil, kde byl; neminau žádné okno, aby w ně nepohlédli, nepřeſlechnau žádné hádky neb rozepře, nic nenj, aby ſe w to newmjſſili. Srdce gegich geſt prázdné wſſeho wyšſſjho ſnaženj a protož ſe shánj a ſljdj neuſtále po nowinách, wyraženjch, ſpolečnoſtech, radowánkách a pleſjch. Ký diw tedy, že ſe zatwrdj ſrdce gegich, a že nemagj ſmyſlu ani pro Boha, ani pro ſpaſenj duſſe. Owſſem chodj i oni do poſwátných shromážděnj a ſlýchagj ſlowo Božj; ale w prawdě ho neſlyſſj, aniž mu rozumj. Chodjť do chrámu toliko, aby něco widěli a aby byli widěni, by ſe s ginými shledali neb ſi pohowořili neb co giného tuto wygednali; to geſt hlawnj přjčina, že

SLOVANSKÁ KNIHOVNA v Praze
Digitized by Google

gdau do chrámu; slowo Božj či duchownj wzdělánj ležj gim málo na srdci, neb toto gest usslapané a tvrdé. A předc, gako sjmě, má-li wzegjti a zakořeniti se, potřebuge půdy kypré a přeorané: podobně žádá slowo Božj při wssj swé Božské sjle srdce, gežto gest ochotné a účenliwé, aniž gest gakau zlau náružiwostj zhubené a zatwrzelé, abrž k dobrému nakloněné; gak k tomu napomjná swatý apossstol, an pjsse: „Odwrhauce wsselikau nečistotu a hognost zlosti, s tichostj přigjmeyte wsaté slowo, kteréž může spasiti dusse wasse“ [1]).

Wssak ač u mnohých padá sice slowo Božj w srdce tvrdé, předc by snad mělo kořeny; neb i u cesty se často ugjmá semě a po kragi wzrůstagj nezřjdka zelenagjcj se rostliny; ale gak dj Pán Ježjš, ptáci nebesstj přicházegj a szobagj ge. Kdo gsau ale tito ptáci? — Pán Ježjš to wykládá sám, an dj, že gest to ďábel a geho náhončj, kteřjž se snažj se wssj pilnostj odegmauti slowo Božj ze srdce wěřjcjch. A k tomu zagisté použjwagj wsselikých prostředků. K tomu gim napomáhagj rozličné wýmluwy, kterýmižto se osprawedlňuge hřjch a neprawost lidská. Tak n. p. slyssj mnohý o čistotě srdce, o gegjm důstogenstwj a blaženosti, kteréž člowěku poskytuge; ale on tomu newěřj, neb ďábel a geho náhončj dj gemu: mladý člowěk nemůže býti žiw gako paustewnjk, mladost radost; co Bůh stwořil, proč bychom toho nepožjwali; každý má swé slabosti a t. d. Aneb hlásse se slowo Božj o sprawedlnosti, o slussnosti w gednánj a w obchodu; že se má neyprwé hledati králowstwj nebeského a geho sprawedlnosti. Tomu se wssak newěřj a prawj se: že to we swětě ginak býti nemůže, že člowěk musj hleděti swé wýhody, a maličkostj že se žádnému neublјžj a t. d. A tak se to má w mnohých giných přjpadnostech. Lidé wěřj tomu a negednagj, gakž kazatel učj, nýbrž gakž ďábel a towaryssi geho do ussj gim mluwj. Mimo to užjwá ďábel s towaryšstwem swým také falessné bezpečnosti, s kterauž swědomj chlácholj a koneyssj, kdykoliw slowo Božj z hřjssného sna zbudj ge. Tak n. p. předstjrá nám slowo Božj žiwě sprawedlnost Božj, krátkost žiwota, negistotu smrti, hrůzu saudu a wěčnost muk pekelných. A wssak ďábel a náhončj geho dj: Bůh gest milosrdný, a nemůže to tak přjsně s námi bráti; až pozděgi budeš moci pokánj činiti, wždyť náhle neumřeš a peklo nebude tak hrozné, gakž se maluge. A podobně se to činj i w giných přjpadnostech. Konečně použjwá ďábel s družinau swau také zaufalstwj, aby odgal slowo wjry ze srdce nasseho a wydal nás w neprawost a zahynutj. Tak n. p. slowo Božj dj: „Dnes uslyssjte-li hlasu geho, nezatwrzugte srdcj swých;“ a opět: „zdaliž může zapomenauti matka na djtě plodu swého, a Bůh by měl na tebe, člowěče, zapomenauti? Kdyby byly hřjchowé wassi čerweni gako ssarlat, gá umygi ge a zbělegj nad snjh.“ — Ďábel wssak s družinau swau dj: děg se co děg, tam dospěgeš, kam ginj; aneb po smrti nenj ničeho wjce; aneb gsi takowý, gakýž práwě býti můžeš; ty nemůžeš za sebe. Či řkau: Nech gen mluwiti těch pobožnůstkářů, nechť si řjkagj, co chtěgj. Aneb dj: Byť i byl Bůh milosrdný, tobě nenj žádné milosti wjce; a kdybys i chtěl powstati, gakž můžeš naprawiti a nahraditi, co gsi prowinil; ty bys musel swau čest, swé gměnj, swůg auřad, swůg blahobyt, slowem wsse obětowati. Gak bys to mohl udělati? Tak se odgjmá slowo

[1]) Jakob 1, 2[illegible]

Božj ze srdce posluchačů, že pak nescházj a nepkinássj žádného užitku. Znameney pak, milý křesťane, w gakém postupu odgjmá ďábel a náhončj geho slowo Božj ze srdcj lidských. Napřed nazýwá gich opatrnostj, slabostj, chytrostj, panugjcjm obyčegem a t. d. a tak se ho snažj před tebau osprawedlniti a wymluwiti. Pak když ge wolně w něg zanotal, newymlauwá ho, nýbrž dj: že na tom tak mnoho nezáležj, že může člowěk pozděgi pokánj činiti. A když posléz gsau w hřjchu zapleteni, dj gim: Umřete gako muži, nečiňte pokánj, proč byste lezli ke křjži! Aneb dj: Snad se domnjwáte milosti dosjci? Zaufeyte sobě! Aneb dj: Uwažte slabosti swé; kde máte sjly, abyste powstali? Wždyť se nemůžete ani modliti. Po wás gest giž weta! — A takto postupuge od stupně k stupni a odgjmá člowěku slowo Božj. Užjwá-li wssak ďábel náhončj a towarysšů, aby odgal slowo Božj lidem, powstáwá otázka: Kdo gsau ti towarysšj a náhončj ďáblowi, genž mu pomáhagj? To gsau neznabohowé, kteřjž sj na tom mnoho zakládagj a welice se o to snažj, aby se slowo Božj neugalo w srdcjch lidských a užitku nepkineslo. A na ten konec rozsšjřugj rauhawé a bezbožné knihy, w kterýchž se prawda swatého náboženstwj tupj, a w posměch a pohrdánj uwozuge; roztrussugj také ausšně křiwé a neprawé zásady a podkopáwagj dobré a prawé aneb odwažugj se na samy hlasatele swaté prawdy, snažjce se ge zhanobiti a wjru a důwěru u lidu zbawiti. Oni dj: kazateli gest snadno mluwiti, abychom nepečowali přjliš o tělo, an má swůg gistý chléb; aneb dj: on sice mluwj o stkjdmosti a skromnosti, ale gest na něm widěti, že sám w tom nenj úzkostliwý. Aneb dj: kazatel maluge nám peklo straššné; wssak ale ge-li tomu tak, i proč se ho sám nebogj? A když někdo uwěřiw, se snažj z klepet wymknauti se gim; dj: Nebuď bázliw, snad bys se bál těch báchorek? Zdaliž gest maudrého člowěka, kterýž by co dbal na tyto řeči? Což to nenj rozumněgšjj, dle přirozenosti žiti, než sobě násilj činiti? — Tak a podobně mluwj ďábel a náhončj geho. Tak to nalézáme, tak to slýcháme nynj zhusta se wssech stran. — Ach, ďábel má mnoho pomocnjků a četné gest towarysšstwo geho. A mnoho, welmi mnoho žige posud lidj, wjry a náboženstwj zcela prázdných. — Gim gest to welikau rozkoššj, mjti podlé sebe množstwj bezbožnjků, z toho se těšjj: že negsau sami; a protož russj a bauragj wjru gak gen mohau. Ach, gak kazj giž mladj lidé sebe wespolek a gak se to pokládá u mnohých za oswětu a za wzneššenost, ničeho newěřiti a tupiti swatau wjru otcům! —

A medle proč odgjmá ďábel a towarysšstwo geho slowo Božj ze srdcj lidských? Odpowjdá Pán Ježjs: „aby wěřjce spaseni nebyli.“ Gaká to zloba! giné w zkázu uwoditi a žádného užitku z toho nemjti, leč aby také ginj, posud newinnj, byli zkaženi a u wěčné zahynutj uběhli. W prawdě, ďábelská to rozkoš! — A přede skutečná! Obraz této ďábelské zlosti nalézáme w události, kterauž nám zůstawil swatý Řehoř turonský. „Gistý kramář, wyprawuget on, sedě w lodičce na řece Saonne, odwázal opasek s penězi a položil ho na předku lodi; byltě pak opasek tento ze začerwenalé kůže, podobné barwě masowé. Wssak nenadále spustj se dolů s oblak luňák, chopj se toho opasku, domnjwage se dle barwy, že by to bylo maso, a wyneše ho do wýssky; nenaleznuw wssak masa, kterého hledal, pustil ho opět do řeky. Laupež tato působila kramáři tomuto nesmjrnau sskodu, aniž co prospěla drawci. A podobně se děge i nám. Když zane-

Digitized by Google

dbáwáme ſlowo Božj, takkka ge na ſtranu odkládagice, přicházj ďábel a odgjmá ge; a ač mu kořiſt tato nižádného užitku nepřinášſj, poſtačuge mu předc, když odňaw nám tak wzácný ſtatek, způſobil nám ſſkodu nenahraditelnau! —

A protož, křeſtane milý, zkauſſeg ſebe, zkauſſeg ſe pilně, zdaliž ſe nepodobáš těm, u nichžto dobré ſjmě ſlowa Božjho nepadá na ceſtu, — totiž w zatwrzelé, hřiſſnými náružiwoſtmi uſſlapané ſrdce? Tažiž ſe: zdaliž máš myſl pro prawdu a zdaliž taužiš po nj? těſſj-li tě, když gi ſlyſſiš neb čteš? čili gdeš wjc ze zwyku aneb z giných ohledů poſlauchat gj? Máš-li dlauhau chwili, když ſe ti předkládá, či ſe oddáwáš mezi tjm marným a hřiſſným myſſlénkám? Odpowjdey ſobě! Hle z toho lehce poſaudjš: zdaliž ſe podobáš zemi, kteráž ſchopná geſt k přigetj ſemena ſlowa Božjho; áneb ceſtě, na kteréž ſe nic nemůž ugmauti. Ach, ſnad ti nedělá nic tak dlauhau chwili gako nábožené čtenj neb kázanj? Snad tě dokonce nemrzj nic wjce, než ſlowo Božj? Či ſnad těſſj tě giné wěci a zagjmagj duſſi twau, na kteréž myſljš dnem i nocj? — Nemluw nic o wljdnoſti, nekřkey nic o láſce a o dobromyſlnoſti, nic o poctiwoſti a rozſſafnoſti! Wěř a měg za to, to gſau gen plachá ſlowa, to gſau gen citowé těla a krwe; wſſak duch twůg podobá ſe twrdé uſſlapané ceſtě; neb tebau nemůž pohnauti, co každé zdrawé duſſi neſkončeně wzácným a draháým býti muſj: tebau nemůž pohnauti Bůh a což Božjho geſt; — ty gſi duchownč mrtew. Pak ſe taž dále: zdaliž neodňal ďábel a towaryšſtwo geho ſlowo Božj z ſrdce twého, abys neuwěře ſpaſen nebyl? Hle giž počjná ſnad půſobiti na tebe důtka a domluwa pečliwého otce neb laſkawé matky neb upřjmného přjtele; giž tě ſnad dogjmagj ſlowa kazatelowa, giž ſnad přicházjš k ſobě a chceš naſtaupiti prawau ceſtu. Tu wſſak přiſtupuge k tobě ďábel s towaryšſtwem ſwým — ſwůdnjci ſe bljžj, aneb wýmluwy a omluwy, poſměch, potupa, úſſtěpky dorážegj na tebe. Wiz tedy a měg ſe na pozoru, abys ſe ubránil a nenechal odnjti ſobě ſjmě ſlowa Božjho! Ano buď pozorný a braň ſe! Powaž gen, že ſwůdnjci, bezbožnjci a zlj towaryſſi učinj tě účaſtnjkem ſwé neprawoſti a překwácenoſti: a pak tě opuſtj a zůſtawj tě ſobě ſamému, aniž tě budau chtjt znáti. Budeš-li mjti útěchy potřebj, nepoſkytnau ti žádné, a budeš-li ležeti na ſmrtedlném lůžku, budau ſe wzdalowati tebe; neboť nemohau na umjragicjho zkjti. A twá hřiſſná náružiwoſt? Co gſau gegj wýmluwy a omluwy? O zpozdilý, ona tě opuſtj, a když ſpadne s očj tobě bělmo, kteréž tě prwé zaſlepilo, tehdáž ſnad poznáš prawdu a uwěřiš gj; wſſak ale pozdě, neb ona wjce nebude moci ſpaſiti a pomoci tobě — zatratjl i tebe i překwrácenoſt twau! —

A protož, milý křeſtane, otewř, pokud čas geſt, otewř uſſi a ſrdce ſwé ſlowům žiwota, kteráž ſe ti hláſagj. Uwažug, gak často ſnad wycházel rozſéwač, aby ſil w ſrdce twé ſjmě ſwé. A ſnad padlo powždy u tebe na ceſtu. Kdež wſſak geſt rozſéwače, genž by newztáhl pośléze ruku ſwau nazpět, znamenage, že půda, w kterauž ſege, zholá geſt k tomu neſchopná? Hle, přjtel twůg, kterýž tě k dobrému nabjzel, táhne ſe zpět; ty gſi nechtěl přigjti ſpaſitelná napomjnánj geho. Twůg otec a matka twá giž mlčj; ty gſi gim zpurně odpowjdal na dobrau radu a wýſtrahu. Twůg duchownj paſtýř zůſtawuge tě tobě ſamému; neb ty gſi nepřigjmal ſlow geho. Swědomj twé nemluwj k tobě wjce; neb tys nedbal

Digitized by Google

nic na hlas geho. „Ach, wiz a pozorug, gak se tě rozsjwač nebeský wzdaluge, a snad brzy zcela tě opustj; a kam dospěgeš zůstawen sobě samému? — Či snad se domnjwáš, že gest wždy čas k rozsjwánj? — O nepřigmeš-li sjmě w čas přjhodný, čeho se můžeš potom nadjti? Snad giž uplynulo garo twé a čas rozsjwánj u tebe giž uprchnul, a zima wěku twého se giž bljžj — a pak nebude snad wjce času, aby slowo Božj w srdci twém se ugalo, pučelo, wzesslo a užitek přineslo. — Posléze pak uwažug také: gaké gest to sjmě, kteréž se sege w srdce twé? Gest to sjmě poznánj Boha, bázně Božj, lásky swaté, radosti a utěssenosti w Bohu, naděge a blaženosti. Gest to sjmě lásky bratrské, spravedlnosti, dobromyslnosti, čistoty, wěrnosti a počestnosti, a wsseliých zpanilých ctnostj. A toto tak wzácné, tak blahoplodné, tak dobré a úrodné sjmě nechtěl bys přigjti w swé srdce? Ty gsi to pole, pro kteréž nebeský Hospodář připrawil swé sjmě — ó pole Božj, nezawjrey semeni Božjnu swé srdce! —

Ach, nedey, ó Pane! aby padalo sjmě twé drahé w půdu zatwrzelého srdce. Sessliž rosu nebes a swlaž ge milosti swau, aby wsseliké srdce bylo ochotno a hotowo přigjti slowo, kteréž hogně rozsjwáš. Zaženeň nepřjtele a towaryšstwo geho, by neodgjmali, co mnohau pracj dobrého a prawého w srdce lidské wsato gest; aby se wsse ugalo a rostlo a zrálo, a hogný užitek přineslo k žiwotu wěčnému!

„Giné (sjmě) padlo na skálu, wyprawuge Kristus Pán dále, a wzesslé uwadlo, proto že nemělo wláhy. A kteréž padlo na skálu, wykládá Pán Ježiš, ti gsau, kteřjž, když slyssj, s radostj přigjmagj slowo: ale ti kořenů nemagj; kit na čas wěřj, a w čas pokussenj odstupugj. Tedy mnozj přigjmagj slowo Božj a přigjmagj ge wolně a ochotně, a wssak gak ochotně a horliwě přigali ge, rowněž tak rychle odstupugj od něho. Scházj gim pewný základ. A kdo gsau tito? — Gsauk to wůbec lidé dobré mysli a wolného srdce, kteřjž ochotně přigjmagj wsse, což gich dogjmá, a na srdce gegich působj, a wssak tauž měrau také se oddáwagj hřjssným wnadám, když tyto opougj srdce gegich. Powrchu sice nalézá se trochu dobré země, t. g. srdce gegich dá se lehce pognauti a k usslechtilegssjm citům pohnauti; hlauběgi ale gest skála. Což gich dogalo, newniká hluboko; a dorázj-li pak na ně pokussenj a giná lákánj, mizj prwnj dogem tak rychle, gakž rychle byl powstal, a magj-li dokonce nějaké oběti přinásseti, neb tjseň a nesnáze podstaupiti či protiwenstwj snásseti: tuhne mysl a zaniká wsseliké spasitelné předsewzetj tak brzy, gakž rychle bylo wzniklo. Tak slyssj mnohý o marnotratném synu aneb o kagjcj Maří Magdaléně. Gestě pohnut a welice dogat, a pláče hořce nad lehkowážnostj a neprawostj swau. A wssak scházj mu na wůli, aby se pewně slowa Božjho držel a wěrně ho ostřjhal. Gesstě toho samého dne kráčj po swých towaryšstwjch, po wyraženjch neb hřjssných známostech a wydáwá se lehkomyslně w nebezpečenstwj hřjchu. Takowý nemj s to, aby swau rozkossnost na uzdě udržel a aby lepssjho pudu srdce následowal. — Giný opět slyssj o pokoře, tichosti a mjrnosti neyblahoslaweněgssj rodičky Božj, o gegj wraucnosti a odewzdanosti do wůle Hospodinowy. To dogjmá hluboce srdce gegich. Pokora, wolagj tu w prwnj horliwosti, pakora, skromnost, odewzdanost do wůle Páně, budiž také stránkau nassj, nassj swrchowanau péčj. Než co newidět, giž na cestě domů rozčilugj se

a horſſj ſe, poněwadž ſe gim takowá čeſt neprokazuge, gakéž od toho neb onoho gſau očekáwali; gedwa domů přiſſedſſe wadj ſe s čeládkau pro nepatrné wěci; a geſſtě nenj wečer, ſtěžugj ſi na ſſpatný wýdělek a nařjkagj, gak budau žiwi. Což gim řjci? Zemi, zemi hognau, o tu pečugte! Dobře rozuměgte! Wy máte ſice gakauſi wolnoſt a ochotnoſt k dobrému; a wſſak ta nenj ſkutek wáš, nýbrž geſt to wjce pud měkkého ſrdce waſſeho, geſt to wjce gakáſi ſlaboſt a neurčitoſt myſli, kteráž ſe podáwá rowněž tak zlým wnadám gako pudům k dobrému. Waſſe wolnoſt geſt gen gakéſi powrchnj hnutj ſrdce bez hlubokoſti a ſetrwaloſti, a protož hleďte nabýti wjce země, totiž pewné, ſetrwalé wůle! — Nedeyte ſe zmýliti ſlzami, kteréž w útrpnoſti proléwáte, aniž hnutjm ſrdce, když na zpanilý čin zřjte, aniž ſe klameyte předſewzetjm, kteráž často zwlášſtě při ſwaté zpowědi konáte a wſſak neplnjte. Wy ſice myſljte, že máte dobré ſrdce; ale gſte na omylu. Nemáte zagiſté nic, leč měkkau myſl a žiwau, lehce popudliwau fantaſii čili obrazotwornoſt. Wyk owſſem cedjte lehce a rychle ſlzy, gſte hned nadſſeni, a s horliwoſtj přikládáte ruce k djlu; lehce wámi pohne krásný a welebný zpěw chrámowý, aneb wzneſſená bohoſlužba poſwátných obřadů aneb pohled na shromážděnau obec w ſwatau nábožnoſt hluboce pohřjženau, ale myſl waſſe měnj ſe rowněž tak rychle a w okamžiku býwáte zcela ginj. Tu ſe rozplýwá ſrdce waſſe zbožným citem a co newiděti, hláſj-li ſe žebrák o almužnu neb žádá-li ſauſed od wás gaké ſlužbičky; giž geſt wám to nelibé a nemilé, a wy dowádjte na ně. Máte owſſemk powrchu dobrau zemi, ale hlaub geſt twrdá a kamenitá půda. A protož nemylte ſe a nenazýweyte dobrau duſſj, což wlaſtně takowau nenj. Po owocjch gegich poznáte gi? Hleďtež ſobě zjſkati hogněgſſj země, t. g. pewné a wytrwalé wůle, aby když padne na ni ſjmě žiwota, nalezlo hognoſt ſſlámy a potrawy, a aby roſtlo a hogného owoce neſlo. Wůle zagiſté člowěka pozemſkého geſt dwogj. Gedna má základ swůg w těle a w krwi, a rychle ſe měnj. A takowá wůle ſe nalézá u wſſech těch, o nichžto dj Pán Ježjš we ſwatém ewangelium, že u nich padá ſlowo Božj na ſkálu. Lidé druhu tohoto gſau wolni a ochotni k tomu, což práwě w okamženj dogjmá ſrdce gegich. Ale co ſe dá wyřjditi s takowauto ſlabau wůlj? Gak mile tělo a krew ſi ginak uſmyſlj, geſt weta po wſſech ſwatých předſewzetjch. Na tuto wolnoſt ſe tedy nedá nic ſtawěti, aniž co dokonalého a rázného od nj očekáwati. Geſt wſſak také giná wůle, wůle totiž ducha; a této geſt potřebj. Tato wůle záležj w pewné odhodlanoſti a w horliwoſti, bez ohledu na žádoſti a náklonnoſti těla, dle wůle Božj gednati a při tom pewně ſetrwati aniž upuſtiti od toho, což prawého a dobrého geſt. Kdož takowau wůli má, u toho padá ſjmě ſlowa Božjho w půdu kyprau a hognau a neſcházj toliko rychle, aby na krátce opět uwadlo; ale zakládá hluboké kořeny. A byť pak i hnutj a žádoſti těla rychle ſe změnily, prawá wůle ducha zůſtáwá s pomocj Božj pewná a neměnj ſe a koná w ſtáloſti a wytrwaloſti, což ſlowo Božj za powinnoſt klade, a což wykonati ſobě člowěk umjnil. Tuto oprawdiwau a pewnau wůli, kteráž wlaſtně wůlj ſlauti může, hleď ſi zjſkati, křeſťane milý: Pokud této nebudeš mjti, nemáš wlaſtně žádné wůle, a ſlowo Božj padá u tebe na ſkálu, rychle ſice wzgede, ale wzſſedſſi uſychá a nepřinášſj užitku. — Wſſak ale powſtáwá důležitá otázka: gak nabýti takowé pewné a určité wůle? Ta zagiſté přicházj gako každý dobrý dar a dánj wýborné

Digitized by Google

s hůry od Otce swětel. K tomu tedy musjš každodenně wolati a wraucně prositi ho: aby ti dal pewnau a stálau wůli w dobrém; čili raděgi aby posilnil, upewnil a utwrdil wůle twé, bys ne dle těla, nýbrž dle zákona geho swatého gednal a w tom, což gsi prawého a dobrého sobě umjnil, pewně setrwal a ge w skutek uwedl. K tomu se musjš také sám přičiniti a proti žádostem těla přiwlastniti sobě pewnau wůli a samostatnost ducha! Uč se tedy opanowati sebe samého a činiti ne toliko což tobě libo a přjgemno gest; nýbrž konati, což tobě wůle Božj ukládá. Gak ale toto započjti? Přede wssjm uwodiž si k mysli nějakau průpowěd ze slowa Božjho a dobře gi rozgjmey; pak učiň pewné předsewzetj, že ge chceš zachowati a plniti. Z prwu ustanow se gediný toliko den, w kterýž chceš slowo toto mjti na mysli a ostkjhati ho. Gediný den přede budeš moci ge zachowati. Owssemk na počátku nepůgde to tak lehce; budeš muset s mnohými obtjžemi zápasiti. W malém okamženj snad bude dusse twá se zcela ginými wěcmi objrati, mnoho roztržek a giných od slowa Božjho ducha odwracugjcjch a gemu se zpřjčugjcjch péčj a žádostj bude se ti za dne naskytati. — Ty wssak nedey se owiklati; setrwey toliko. Nepřipaussteg tomu, aby se odchýlilo srdce twé od slowa Božjho, a odchýlilo-li se přede, gdi do sebe a wzpamatug se, a uwoď dussi swau nazpět k slowu Božjmu, a přiwoď si živě ku paměti opět geho obsah a geho důležitost. Gen gediný den alespoň setrwey! — A pak-li gsi setrwal, gak ti bude, potom? Zagisté bude se ti zdáti, že to byl sskastný a utěssený den; a sám uwnitř radosti pocjtjš. Na tom wssak nenj dosti. Ty také přigdeš k utěssenému wědomj, že máš w sobě gesstě gakausi duchownj moc a sjlu, a že gsi s to, abys opanowal sebe samého, a že s pomocj Božj můžeš a oprawdu chceš učiniti, což gest prawého. — Pak pokračug dále! Ulož si dwa neb tři dni, a gedney a počjney sobě gako předesslý den. Uloha tato zagisté gest těžká dosti. Z prwu byl to gen gediný den a sslo to takřka o záwod; nynj wssak gedná se o wytrwalost w zapjránj sebe samého, a gak lehce umdlj člowěk tuto? a zemdlj-li, wzdá se opět staré slabowolnosti a malomocnosti. Wsse tedy přigde na setrwalost. Neochabug tedy! Setrwey gen po tyto dwa neb tři dni; a setrwáš-li, gak pak ti bude? Nynj poznáš po znowa s radostj, že wůle twá gest swobodná, a že máš do sebe sjlu s milostj Božj proti žádostem těla se rozhodnauti pro Boha a swatau wůli geho, a co nad to gest, že gemu s nerozdělenym srdcem a s celau mysljpřináležeti a slaužiti můžeš. — Mimo toto cwičenj můžeš si také ginde zase předewzjti, že chceš něco dobrého wykonati, a že u wykonánj tom stále setrwáš. Tak n. p. ustanow si gistý dennj pořádek a urči si pro každé djlo, gak dalece to může býti, gistau dobu. Aneb podnikni gistau práci, a ustanow si pewně, nnoho-li denně neb týhodně z nj chceš wykonati, a kdy hodláš celau ukončiti. A pak gsa druhdy uwyklý, dáti se opanowati libowolnostj a rozmarem, podrob se stále ustanowenému pořádku. Setrwey gen prwnj den, a pak gesstě druhý a třetj den, a giž poznáš a zakusjš, že máš do sebe sjlu k opanowánj swé wrtkawosti a nestálosti, a že můžeš wykonati, netoliko k čemu tě právě chuť a rozmar pudj, nýbrž což s pomocj Božj prawého a dobrého chceš, a co gsi byl sobě předewzal. A gaký to zisk! Nynj teprw živě pocjtjš, že máš wůli a sjlu do sebe k setrwánj a k wykonánj dobrých a prawých předsewzetj swých. Giný způsob se tuto

Digitized by Google

cwičiti geſt následugicj: Ty nalézáš na ſobě wſſeligaké ſlaboſti, wady, nedoſtatky, ba ſnad i náruživoſti. Na příklad: ty ſe hned zlobjš a klegeš, aneb nemáš ſtánj, když giſtá hodina odbyla, abys ſſel do ſpolečnoſti atd. Hle wſſe toto a na ſta giných wěcj může ti ſlaužiti za wýborný proſtředek, abys zjſkal pewnau wůli. Gen ſi uměj, že gediný den budeš bdjti nad zlobiwoſtj ſwau; a gak mile počne ſe ozýwati, že gi chceš w zárodku potlačiti. A pak budiž gen tohoto dne bedliw na ſebe, a znameney pilně každé hnutj a rozgitřenj myſli, zachowey wſſak gemu na odpor pokogného a tichého ducha, a wiz, že gſi tjm giž mnoho zjſkal: ty gſi ſobě ſwědom pewné wůle a naučil gſi ſe gj užjwati. Pokračug gen dále a přípog ke dni tomuto prwnjmu geſſtě druhý a třetj, a denně budeš wjce neodwiſlým, ſwobodněgſſjm. A tak ſe to má také s ginými zwyky a náruživoſtmi. — Což muſſjš, když ſe giſtá hodina přibljžj, naproſto do ſpolečnoſti gjti? Myſljš owſſem, že to tak muſj býti; neboť poſud nemáš pewné wůle; ale gſi otrokem hodiny a lákawé žádoſti ſwé. Ty wſſak nemuſjš. Zkus toho gen! Byť i ti to za těžké přicházelo: nechoď a raděgi čiň něco giného, co by tě zatjm bawilo, a co by ti poſkytowalo za to něgakau náhradu. Wezmi před ſe něgakau práci, kterauž gſi ſnad dlauho odkládal, poněwadž ſe ti neljbila, u této ſetrwey a dokoney gi. Gen několika hodin a wſſe bude ginak. Práce tato odbytá bude tebe těſſiti, a geſſtě wjce ona zkuſſenoſt, že máš wůli a můžeš něco dowéſti, gen když oprawdu chceš, a gj užjwáš. O, užjwey wůle, a netoliko dnes ale i zjtra a napotom! Nechoď také zjtra tam ani pozeytřj, a wůbec ne často a ne tak na dlauho — pokud nepoznáš a nepřigdeš k wědomj, že máš ſwobodnau wůli a ſjlu ducha chtjti a konati to, což wůle Božj káže. Giný příklad; ty howjš rád hrdlu ſwému. O, gak byſi mnoho zjſkal u wnitřnj ſamoſtatnoſti, kdybys ſtál nad njm a uměl ge opanowati! — Ruže zakuſiž toho! Odřekni ſi naſchwál něgakau obljbenau krmi. Nech ſtáti gjdla, když ti neylépe chutná! Učiň ſi ugmu w pitj na wzdor ſwé žádoſtiwoſti. A čjm častěgi to a podobné učinjš, tjm gaſněgi poznáš, že hrdlo a ty negſte gedno, nýbrž že máš moc a ſjlu do ſebe — s pomocj Božj wzdorowati lákánj rozkoſſnému a činiti a woliti, co zákon Božj káže. —

Konečně že častá ſwatá zpowěď geſt welmi mocný a wydatný proſtředek k utwrzenj a upewněnj mrawnj ſjly ducha a wůle, učj neylépe zkuſſenoſt w mnohých příkladech.

Gednoho dne přiſſel k ſwatému Bernardu hřiſſnjk, žádage, aby wyſlyſſel geho zpowěď. I zpowjdal ſe ze wſſech hřichů ſwých upřjmně a zewrubně, nezatagiw winy žádné. Když pak dokonal wyznánj ſwé, gal ſe ſwatý Bernard přiwáděti mu na myſl, gak těžce a gak hanebně ſe byl prohřeſſowal, i doplauwal mu tak důtklivě, že člowěk ten hořce zplakal, a takto ſi taužiti počal, řka: „Ach, gá owſſem nahljžjm, w gakých neřeſtech potápj ſe duſſe má; awſſak to přiſſlo ge mnau giž tam, že při wſſj dobré wůli nelze mi ſe dáti na ceſtu pokánj.“ „Gak?“ ozwal ſe ſw. Bernard, „ty-li zúmyſlně chceš ſetrwati w hřiſſjch?“ — „O, což bych rád ſe chtěl polepſſiti,“ odpowěděl hřiſſnjk, „ale nemožno mi na celý žiwot odkjci ſe této žádoſti, giž tak dlauho gſem powolowal.“ Swatý muž znamenal z těch ſlow, že nenj zde nedoſtatku dobré wůle, nýbrž že neſſaſtnému tomu chybj toliko pewné předſewzetj, že pounyſſlenj o uſtawičné zdrželiwoſti činj ho malomyſlného a chamloſtiwého, a proto že i pochybuge o tom, že by přemoci mohl

Digitized by Google

naſtytugjcj ſe obtjžnoſti. „Přjteli milý!“ wece opět ſw. Bernard, „neprawilť gſem, že nawždy ſe zdržowati muſjš, ſnad ſe o lhůtě uſneſeme; rci, na gak dlauho myſljš, že ti bude možno uwarowati ſe toho hřjchu? Zdaliž to mnoho, půl léta-li od tebe žádám?“ „Ach! půl léta!“ wolá bázliwec, „tok přjliš mnoho, na to ſe uwoliti nemohu!“ — „Tedy ſlib mi aſpoň čtwrt léta,“ doléhá naň opatrný rádce. „I to to geſt mnoho; nemohu!“ byla odpowěd. „Což geſtli gen na gediný měſjc zdrželiwoſti požádám od tebe?“ „Nemožno mi!“ — „A ſnad mi toho na týden neodepřeš?“ Ale i týden zdal ſe malomyſlnému geſtě dlauhau lhůtau. „Nuže, budiž!“ gal ſe dále mluwiti ſwatý Bernard, „ke cti neyſwětěgſſj Trogice nežádám wjce od tebe, než tři dni, tři dni předce ſe můžeš zdržeti.“ „Tři dni,“ odpowjdá nawyklý hřjſſnjk, gemužto giž ſtud zbraňowal déle odporowati, „daufám, že tři dni s pomocj Božj ſebe přemohu, tři dni připowjdám.“ „Gdi tedy w pokogi, ſynu můg,“ dj ſwatý muž, „požehnánj Páně budiž s tebau, a po třech dnech nawrať ſe opět ke zpowědnici; odložené toto rozhřeſſenj nebude bez užitku.“ Gedwa kdo uměřj, gaké těžké boge kagjcj ten w těch třech dnech podſtaupiti muſel. Nepřjtel rodu lidſkého znamenal dobře, kam cjtil ſwatý Bernard, chtěge totiž přede wſſjm to způſobiti při onom člowěku, by wlaſtnj zkuſſenoſtj nabyl důwěry w Boha a we ſwau ſjlu; a protož wynakládal wſſecku ſwau moc, gak by ho aſpoň gednau k pádu přiwedl, — a wſſak nadarmo. Kdykoliw pokuſſenj naň doléhalo, pewně odporowal a opakowal ſi: „Ne, tyto tři dni nepowoljm!“ A když přečkal ten čas, ſpěchal s gaſnau žwáčj k ſwatému Bernardu, a wyprawiw mu o dobrém ančinku, žádal o rozhřeſſenj. „Poshow, ſynu milý!“ dj duchownj rádce, „tkidennj zkuſſenoſtj gſi ſe giž poučil, že nenj nemožné přemoci ſe; učiň ſe hodným rozhřeſſenj geſtě ſkrze oſmidennj zdrželiwoſt. Hřjſſnjk nabyw giž myſli, připowěděl to ochotně; i přemohl po těchto oſmi dnech ſwau žádoſt tjmž udatenſtwjm, ačkoli mnohá měl pokuſſenj; a když ſe zaſe wrátil, odloženo mu bylo s rozhřeſſenjm geſtě na geden měſjc. Konečně, když i ten měſjc zmužile přeſkál, ſtyděl ſe giž ſám déle ſmlauwati s Bohem, i přiſtaupiw ke zpowědnici přiſljbil ſwatému Bernardu ze ſwé wůle a upřjmně, že hotow geſt s pomocj Božj po celý ſwůg žiwot nedopuſtiti ſe wjce toho hřjchu. A tak s Bohem gſa ſmjřen a nadpřirozenau ozbrogen ſilau, odeſſel odtud, a gakž byl ſljbil, tak také ſplnil[1]).

Wůli pewnau, ó Pane, raciž nám dáti a k zjſtánj rač gj býti napomocen nám miloſtj ſwau; abychom ſe rozhodli pro tebe a nerozděleným ſrdcem tobě přináleželi; by nepadlo ſlowo twé u nás nikdy na ſkálu; nýbrž w aurodnau půdu, a aby wzeſſlo, wzroſtlo a přineſlo hogný užitek prawého a ctného žiwota.

A giné ſjmě padlo mezi trnj a ſpolu wzroſtlé trnj udusilo ge; dj Božſký Spaſitel dále a wykládá: Které pak mezi trnj padlo, tjť gſau, kteřjž ſlyſſeli, ale po pečowánj a zbožj a rozkoſſjch ſwěta gdauce býwagj udusseni a nepřinášſegj užitku. U mnohých tedy wzrůſtá dobré ſjmě, awſſak gen po nějaký čas, aniž dorůſtá, tjm méně dozrámá; neb trnj ge udusuge. A které geſt toto trnj? Dle wý-

[1]) Macana Wýbor ſtr. 248.

Digitized by Google

kladu Páně gsau to péče po zbožj a rozkoſſjch swěta. Pokud se slowo Božj gich netýká, gsau zagiſté wſſickni ſobjci ſprawedliwj a maudřj, když se to gedná ale o gegich užitek, když zawadj slowo Božj o gegich ſlabau ſtránku: tu padá mezi trnj a geſt marné, neb toto ge uduſj. Tak to zakuſil onen chudý paſák, kterýž ztratil na paſtwě kus dobytka, ano tele howadnicemi ſſtjpáno wrhlo se do praudu řeky a utopilo se. Plu auzkoſti běžj k předſtawenému obce, wyprawuge mu, co se ſtalo, a proſj ho úpěnliwě, aby se ho ugal a ho chránil, by nemuſel magetnjku ztrátu tuto zaplatiti. I těſſil ho ſaudce, ubezpečuge ho, že takováto ſſkoda, kteráž se mu přihodila bez geho winy, že se mu nemůže přičjtati, nýbrž že magetnjk muſj gi nésti. Tu wſſak se oſměliil paſák, a dj: „Pane ſaudce, wy gſte ten magetnjk, waſſe to bylo tele, gežto se utopilo.“ Na to owſſem nebyl ſaudce připrawen. „Gak?“ zwolal rozhorlen, „můg neykráſněgſſj kus zhynul? Tak dáwáš ty pozor na dobytek? Pamatug ſi to: na poſledni halj muſjš mi to nahraditi.“ — O, neprawý ſaudce, dj mnohý, gak důkladně znáš, co w ſobě ſluſſného a prawého geſt; wſſak ale gak mile se to twé wýhody neb ſſkody dotýká, newjš ani ſlowa o tom, cos práwě rozſaudil; nebo twé celé umněnj a wědění padlo do trnj! Wſſak geſt otázka: Zdaliž se to také nedá na nás obrátiti[1])? Giný přjklad toho máme na Heródeſowi, knjžeti galilegſkém. Heródes, gakž dj ſw. ewangelium, obáwal se Jana, wěda, že geſt muž ſprawedliwý a ſwatý, i chránil ho, a ſlýchage ho, činil mnoho a rád ho poſlauchal[2]). Jan pak mluwil aſi w tento ſmyſl k němu: Králi můg, mnoho geſt ſſpatných občanů po kragi, kteřjž se oddáwagj obžerſtwj arauhánj a zanedbáwagj djtek ſwých. „I potreſtám ge a k pokádku donutjm,“ dj mu aſi Heródes. — Králi můg, dj Jan dále, w městách se zmáhá proſtopáſſnoſt a newázanoſt a lichwa panuge a hubj zemi. „Nuže,“ odwece Heródes, „těm neplechám muſj se učiniti přjtrž.“ — Ale pane a králi můg, ty ſám dáwáš ſſpatný přjklad, kterýž kazj dobré mrawy, gežto žigeš s manželkau bratra ſwého! Nebo neſluſſj tobě, mjti manželku bratra ſwého. Tu kázal mu Heródes mlčeti a zahořew zloſtj a pomſtau, dal karatele tohoto do žaláře wrhnauti, z kteréhož wjce newyſſel[3]). Neb ſlowa Janowa a napomjnánj geho dotkla ſe hřjſſné náružiwoſti geho, padla mezi trnj a toto uduſilo ge. A gak mnoho geſt takowého trnj? Přjliſſné péče o bohatſtwj a o ſtatky tohoto swěta, nezřjzená ctižádoſt a náklonnoſt k mrzkým rozkoſſem: wſſe toto geſt bodlawé trnj, kteréž wzrůſtá w ſrdci a pak zaugjmá weſſkero ſmýſſlenj a ſnaženj člověka, tak že w něm nic wyššjho a lepſſjho nemůž wzniknauti; neb trnj toto uduſj to! A gak? Ono roſte ſpolu se ſlowem Božjm, pomalu wſſak překrůſtá a konečně ge uduſuge. Wěc tato geſt bedliwého uwáženj hodna. —

Slowo Božj ſe ſlyſſj a ugme ſe w ſrdci, ſjmě wzegde; ale péče tohoto žiwota uduſj ge. Co mjnj Pán péčemi tohoto žiwota? To gſau auzkoſtliwé péče, kteréž zhuſta geſt ſlyſſeti: Co budeme gjſti? co budeme pjti a čjm se budeme odjwati? a co počneme w té neb oné přjpadnoſti? atd. To gſau také četná zaneprázdnění, w kteráž se wrháme a kteráž celau duſſi naſſi zaugjmagj, aniž času popřjwagj nám, bychom k duchu přiſſli. To gſau poſléze ony lopoty naſſich wáſſnj a náružiwoſtj, kteréž uſtawičně dohánějj nás a pohybugj námi, abychom do-

[1]) Veith's hom. Vorträge 2. djl, ſtr. 263. [2]) Marek 6, 20. [3]) Veith l. c.

Digitized by Google

ſáhli, po čem ſnažně a dychtiwě tauzjme. O těchto péčjch, dj Pán we ſwatém ewangelium: že když ſlowo Božj padne w ſrdce, gimi naplněné, geſt to rownež tak, gakoby dobré ſjně padlo mezi trnj. Trnj zagiſté wzrůſtá a rozkládá ſe, a duſj a hubj autlau práwě wzrůſtagjcj pſſenici. A to geſt ſkutečná prawda, gižto mnohonáſobnj zkuſſenoſt ztwrzuge. Popatř gen, milý křeſtane, na mnohé nowé manžely. W mládj ſwém byli gſau oba zbožni a rádi a ochotně přigjmali ſlowo Božj a wěřili gemu. Tu wſſak započnau péče a ſtaroſti domácj, a oni chtěgj rychle a brzy zbohatnauti. Co ſe děge? Nynj ſe probudj záhy, ne wſſak gako druhdy, by prwnj ſwau myſſlénku obrátili k Bohu, nýbrž prwnj, co gim napadne, geſt myſſlénka, co započnau a podniknau dnes, co a gak magj to wydělati, a poſledni myſſlénka, kteráž ge na lůžko doprowázj, geſt gak gim ſſel toho dne obchod neb řemeſlo, mnoho-li wyzjſkali, gak to zjtra započnau, a čeho by ſe tu mohli nadjti. Giž nemagj wjce času gjti do koſtela, a gdau-li tam, magj myſl roztržitau a ſrdce gegich geſt plno ſtaroſtj a péčj domácjch, tak že nemohau ani ſlowo Božj pozorně ſlyſſeti, aniž ſe zbožně modliti. Pomalu pak ſe málo neb dokonce nic nehanbj lháti, ſſidliti, podwáděti, předražowati bližnjho ano i lichwařiti, gen když to k ziſku napomáhá; ba i když gim neſlauží požehnánj Božj a ſtatek gegich ſe tak nemnožj, gak by ſobě přáli, bywagj neſpokogeni, haſſteřj ſe, zanewrau na Boha i na lidi, záwidj bohatſſjm, proklinagj ſwau žiwnoſt, a neſau břjmě ſtawu ſwého beze wſſj radoſti a útěchy. — Hle druhdy wěřili ſlowu Božjmu a byli w něm blažení, ale ſwětſké péče a poſwětſſtilá myſl opanowaly ge: a nynj geſt to s nimi ginak. Ach, trnj ſwětſkych péčj udusilo ſlowo Božj w ſrdcjch gegich, a z předeſſlé wjry a zbožné myſli nenj ani pozůſtatku. Owſſem že mohli a měli ſe upamatowati na ſlowo Kriſtowo: „Nepečugteż přjliš, co budete gjſti aneb čjm ſe budete odjwati; wjt zagiſté Otec wáš, že toho potřebugete; žiwj-li ptactwo nebeſké, odjwá-li kwjtka polnj, tjm wjce wás, ó malé wjry?“ A měli ſi připomenauti ſlowo Páně: „Co proſpěge člowěku, byť i wſſecken ſwět zjſkal, duſſe pak by ſſkodu trpěl?“ A wſſak práwě tato a podobná ſlowa udusilo trnj péčj tohoto ſwěta.

Wſſak ale netoliko péče tohoto ſwěta, nýbrž, gakž dj Pán dále, i r o z k o ſſe pozemſké uduſſugj ſjně ſlowa Božjho. A co gſau to za rozkoſſe, o kterýchž Pán tuto mluwj? Gſau to rozkoſſe dwogjho druhu: gedny lahodj duchu a ſamoláſce, a druhé tělu člowěka; obogj wſſak ſe podobá trnj, kteréž uduſſuge wſſecko dobré ſjně ſlowa Božjho, gež w ſrdce padá. Tak na přjklad mnohá panna ſlýchala co děcko ſlowo Božj o čiſtotě ſrdce, o pokoře ducha a o zbožnoſti a wraucnoſti myſli, a giž walně pokročila w těchto a w podobných ctnoſtech, a prožila w nich tak mnohau blahau dobu. Wſſak tauž dobau zaſadily ſe w ſrdci gegjm také kořeny marnoſti, a i tyto počaly wyrážeti. Djwka ſe zdobila, a když gj to ſluſſelo, wychwalowala ſe, pak ſe porownáwala ſama s ginými a widauc ſe býti zpanilegſſj a lépe oſſacenau: w tom ſi libowala a učiněna geſt na ſe pozorněgſſj, a oddala ſe konečně ſſperku a marnoſti. Zatjm pak wzrůſtala tělesná kráſa gegj, a množſtwj pochlebných fregjků hrnulo ſe k nj, a wychwalowalo gegj ſličnoſt a wnady. Byla-li pak giž dřjwe marná a libowala-li ſi w ſobě: tjm wjce nynj, a netrwalo to dlauho, ſtala ſe modloſlužebnicj; kořjc ſe ſwé kráſe a ſtawjc ſe na odiw oſſemetným milowníkům. A wiz, milý křeſtane, gak to wyhljžj nynj u nj se ſlowem Božjm o pokoře ſrdce,

Digitized by Google

o newinnoſti a ſproſtnoſti duſſe, o utěſſenoſti a blahoſti w Bohu, což gi bývalo druhdy přede tak milé, tak drahé a wzácné! — Ach, ſlowo toto geſt giž dáwno uduſſeno w ſrdci gegim. Gak mile totiž wnikly ſamolibоſt, marnoſt a ſſperky do ſrdce gegiho, prchla od nj ona upřjmná myſl a nežná ſkromnoſt, ona autlá a čiſtá wraucnoſt, a s tjm také radoſt a utěſſenoſt w Bohu a w modlitbě, ona libá a angelſká newinnoſt duſſe gegi. A zdaliž to mohlo ginak býti? Neodporuge-li tomu zhola ona marniwoſt, a ono ſhánění po chwále a obdiwowánj oſſemetných fregjků? Či může kdo mjti radoſt w Bohu a zároweň ſi libowati w ſobě gako w modle? býti pokorným, čiſtotným a mjrným, a ſpolu ſe ſtawěti na odiw ſwětu? Gak mile tedy marniwoſt wedrala ſe do ſrdce gegiho, zmizela wſſeliká myſl gegi k ſlowu Božjmu a to tjm wjce a u wětſſj mjře, čjm wjce wzrůſtala marnoſt gegi a množil ſe počet fregjků gegi! Wſſak při pauhé marniwoſti to nezůſtalo. W tuto od Boha a modlitby wzdálenau, newinnoſti a pokory prázdnau duſſi umjſtily ſe w krátkoſti mnohé giné hřjſſné žádoſti a konečně následowala na to na wſſecko — zkáza mrawnj. Pýcha předchází pád. — O, gak by ſe mohla tato zbožná a newinná djwka nadjti, že to s nj gednau tak daleko přigde? A přede ſe to tak dálo, ač zpozenáhla. O, když by byla wſſila tehdáž, když ſe gegi chuť k modlenj menſſila a ona ſe počala důwěrněgi k ſſpatným towaryſſkám přiwinowati, kam to s nj na konec přigde! Tak udusily rozkoſſe tohoto ſwěta dobré ſjmě ſlowa Božjho w ſrdci gegim a to zcela. — A tak působj duchownj rozkoſſe! Podobně, ba geſſtě wjce hubj i tělesné rozkoſſe ſjmě ſlowa Božjho w ſrdcjch lidſkých. Oddey ſe gen chlipnoſti neb proſtopáſſnoſti, a brzy bude tobě ſlowo Božj o křjži, o zapřenj ſebe ſamého, o čiſtotě ſrdce a o almužně, kteréž gſi druhdy rád a ochotně wěřil, brzy ſe ti to bude zdáti překiatoſtj, pobožnůſtkářſtwjm, zadumčiwoſtj, ba nerozumnoſtj a bláznowſtwjm! Brzy ſe ſtaneš lehkomyſlným, necitedlným a zatwrzelým k nuzným bratřjm! Twá láſka, twá wraucnoſt, twé ſnažení a gednánj, twůg cit a twé ſrdce, toto wſſe ſe u tebe zginačj a proměnj; a pak gak budeš moci wjce wěřiti tomu, což ti z duſſe wypadne? a gak budeš moci oddán býti tomu, čehož gſi ſe giž dáwno zhoſtil — Bohu a prawdě ſwatého ſlowa geho? — Rozkoſſe hřjſſné uduſj wſſelike ſlowo Božj w ſrdci twém. Podobně twrdj Kriſtus Pán o bohatſtwjch. A gak to? Geſtlik to w ſkutku oprawdiwé ſlowo: „Prach gſi a w prach ſe nawrátjš!“ I kdož by tomu newěřil? Wždyť každý widj a poznáwá, že geſt člowěk gako tráwa polnj, kteráž dnes kwete a ſe zelená a zjtra poſečená ſchne. Wſſak wjš tu bohače. Wſſecko ſe před njm ſklánj a kamkoli gen wkročj, má prwnj mjſto a wede prwnj ſlowo, a když něco káže aneb welj, ſtogj gich na ſta pohotowě k ſlowu geho. O, gak může u proſtřed ſwého ſlužebnictwa, u proſtřed ſwých přiwrženců a lichometnjků w ſwé ſláwě a hognoſti ſi wzpomenauti, že geſt prach a w prach že ſe nawrátj? Nikoliw. On na to ani newzpomene, neboť geſt bohatý a mocný, a myſlj, že bude wěčně žiw. Podobně geſt i to wážné ſlowo: „Nuže nynj bohačowé (kteříž nic dobrého nečinjte ſe ſtatkem ſwým) plačte twiljce nad bědami ſwými, kteréž přigdau na wás! Zbožj waſſe ſhnilo, a raucha waſſe gſau od molů pokažena, zlato a ſtříbro waſſe zrezowatělo, a rez gegich bude na ſwědectwj proti wám, a žráti bude těla waſſe gako oheň. Shromáždili

Digitized by Google

gste sobě hněw ke dnům poslednjm“ [1]). O, kdož by neuwěřil slowům těmto, wždyť každý widj, gak i ten neyzámožněgssj býwá odlaučen od statků swých a ze wsseho mu nezůstáwá ničeho, leč — rakew. Ale gak pak může práwě ten, gehož se to týká, boháč, zachowati slowo toto? Wždyť žige w hognosti a oplýwá wssjm a požjwá wsselikých rozkossj, wsse mu stogj k službám, wsse se naň usmjwá, a blahobyt geho gest na celý wěk pogisstěn. Kdy se bogj člowěk w bugarosti zdrawj swého bolestj nemoci? A kdy bohatec w hognosti swé hrozj se nauze a hladu? Že gednau, když ho mamon opustj, w temnostech wěčných bude kwjliti, na to zcela zapomenul, aniž to může ginak býti, wždyť gest bohatý. — Rowněž i gest to prawdiwé slowo: „Dáweyte almužnu a čiňte sobě přátely z mamony neprawosti, aby když zhynete, přigali wás do přjbytků swých.“ — A w skutku, kdož by neměl býti aspoň tak opatrný a prozřetedlný, a wyměniti si zbožj pomjgegicné za statek nepomjgitedlný. Než pohled na třpytjcj se zlato a střjbro gest tak rozkossný, wlastnictwj mnohých zásob a hognost klénotů gest tak lahodné, a wládařenj nad četnau mohowitostj gest mu tak sladké, že se nemůž oko dosti na to nadjwati, srdce od toho odlaučiti; a ubohá dusse uchwácená lakotau nemůže se dosti nasytiti bohatstwjm. A protož, co snad dřjwe obmeysslel dobrého činiti s bohatstwjm swým, neb co si spasitelného předewzal: přisslo w zapomenutj. Aniž to můž ginak býti; neb on gest bohatý a lakotný. A opět gest to důležité slowo, wsseho uwáženj hodno: „Milowati budeš Boha z celé dusse swé.“ Gak ginak? Wždyť gest Twůrce Pán, zpráwce a Spasitel náš. Wssak zbohatne-li kdo, gak gest to ginak! Zdaliž (tak smeysslj) newydobyl si gměnj swého přičinliwostj a umělostj swau? A nynj — koho má zapotřebj? Zdaž nezáwisj a nežigj mnozj od něho? nedáwá tomu neb onomu chléb a práci? Neplatj každému hotowými? Nenj zásoben gměnjm swým na wssecky přjpadnosti? Koho tedy potřebuge? Komu gest co dlužen? Koho se má co báti? — Hle on nepotřebuge žádného, ani Boha, aniž žádá co od něho, proč by ho (tak se domeysslj) milowal? — O, slowo o lásce Božj, ač snad druhdy mu milé a wzácné, gest giž dáwno udusseno w srdci geho — bohatstwj gest to trnj, kteréž udusilo dobré sjmě toto — on gest dosti bohat a tudjž w přepychu swém sobě dostatečný. — A tak se stáwá, že mnozj sice přigjmagj slowo Božj a wěřj, a wssak oni otwjragj spolu péčjm, rozkossjm a bohatstwjm tohoto swěta srdce swé; a wjra gegich býwá brzy udussena. Křesťane milý! Snad si přigjmal i ty w mládj swém, w dětinské newinnosti a nepokaženosti slowo wjry s radostj a ochotnostj, snad si ge také zachowáwal i w zpanilém wěku mladictwj w srdci swém, nynj pak, když gsi giž dospěl, zkaussey se: gak to stogj s wěrau twogj? A wyzney gen: že gsi se snad zatjm oddal péčjm, rozkossjm a bohatstwj tohoto swěta a nynj tupjš a hanjš slowo, kteréž tobě bylo prwé tak drahé, a snad dokonce máš ge ku posměchu a brogjš proti němu? Což se změnilo slowo Božj aneb přestalo býti prawdau? Nikoli; ty wssak gsi se změnil: ty gsi se oddal hřjchu, hřjch pak ti odňal mysl k wsseliké prawdě, poslussnost a chuť k nj, a tak gsi ztratil swatau wjru, trnj wzesslo a udusilo wycházegjcj sjmě

[1]) Jak. 5, 1—4.

slowa Božjho w srdci twém. — O, gak to bylo druhdy s tebau ginak! Gak si se modljwal blažen w dětinské zbožnosti wraucně a srdečně: Wěřjm w Boha Otce wssemohaucjho a t. d. A gak důwěrně spjnage ruce swé na kljnu zbožné matky woláwal gsi: Otče náš! a t. d. A gak něžně očima upřenýma k nebesům gsi řjkáwal: „Nebudeš mjti bohů giných mimo mne!“ a t. d. Nynj wssak gest to ginak. Nynj gsau to giž z wětssj části zapomenutá aneb na neywýš ze zwyku bez ducha odřjkáwaná slowa. Než, rci; ó dusse rozmilá, gest tobě nynj lépe? gsi blaženěgssj? O, zblaudilá dusse, tobě nenj dobře! — Nazpět tedy, rychle nazpět! Nawrať se opět k dřewněgssj wjře a zbožnosti! W této gsi byl druhdy tak sstasten a blažen; w nj dogdeš opět útěchy a poklidu! —

Ach, obrať ó Pane, obrať wssecky se stezky wjry poblauzené na cestu prawau, na cestu zbožnosti! Uč ge znáti, gak marné a zpozdilé a zhaubné gsau wsseliké péče, zbožj a rozkosse swěta; gak zůstawugj srdce prázdné a neukogugj ge; gak udussugj wsseliké sjmě slowa Božjho w srdci, aniž dáwagj wzniknauti gemu a působj, že nemůže přinésti užitku! — Uděl gim pak sjly a pomoci swé, aby wykořenili wsseliké trnj toto z srdcj swých, a pak čistau a nepředpogatau myslj ochotně přigjmagjce slowo Božj ostřjhali ge a přinesli hogný užitek.

„A giné (sjmě) padlo w zemi dobrau, dj Pán Ježjš dále, a když wzesslo, učinilo užitek stý. A wykládá konečně: Kteréž w zemi dobrau (padlo), ti gsau, kteřjžto slyssjce slowo, w srdci dobrém a wýborném zachowáwagj (ge), a užitek přinássegj w trpěliwosti. Gako Pán Ježjš neprawé poslauchače slowa Božjho trogj známkau byl wyznačil, podobně i naznačil prawé poslauchače trogjm znamenjm a tjm také učil nás, gak máme slowa Božjho poslauchati, aby hogný užitek přineslo w srdci nassem. A kdož gsau ti prawj poslauchači podobagjce se dobré zemi, w kteréž sjmě slowa Božjho přinássj užitek stý? — Gsau to předně ti, kteřjž slyssj slowo Božj. Tedy slowo Božj slysseti gest prwnj wýminka dobrého zdaru a hogného užitku. „Wjra gde ze slyssenj, slyssenj pak skrze slowo Božj,“ dj swatý Pawel [1]). Nerciž tedy žádný: rozum mám, srdce mám, proč bych slýchal slowo Božj? Zdaliž nemusj w zemi padnauti sjmě, gednak plodj ona gen hložj a bodláčj: a i rozum i srdce musj pogmauti slowo Božj, nemá-li ploditi trnj a bodláčj přewrácenosti a neprawosti. Slowo Božj zagisté nenj wynález ani plod smysslenosti rozumu lidského, gestiť maudrost Božj, sjmě nebeské, kteréž shůry musj nám dáno býti a sjti se hlásánjm w srdce nasse, a gen ten, kdož slyssj ge, ten může užitek něgaký přinésti. A wssak nepostačuge toliko slowo Božj slysseti, ale také třeba, srdcem dobrým a wýborným ge slysseti. A kdo slyssj slowo Božj dobrým srdcem? Ti zagisté, kdož ge rádi a ochotně slýchagj, bez osskliwosti a mrzutosti. A kdo poslauchá s wýborným srdcem slowo Božj? Ti, kdož ge slyssj, kdekoli se gim přjležitost k tomu naskytuge a slyssj ge s prawdiwau tauhau a upřjmnau žádostj: w křesťanském žiwotě denně wjce prospjwati. A to gsau také ti, kdož slyssjce slowo Božj, s celau dussj se mu oddáwagj, ge s uctiwostj přigjmagj, ustawičně na se obracj a neustáwagj wzbuzowati a bu-

[1]) K Řjm. 10, 17.

diti w ſrdci ſwém ſwaté city a zbožná předſewzetj. — Ach, gak ſpatřiti geſt nynj zhuſta zcela giné poſluchače. Mnozj ſlyſſj ſlowo Božj gen s newolj a oſpale a každá minuta geſt gim při tom dlauhá; gak by mohli tito užitku přinésti? Ginj opět poſlauchagj ge ale wjce ze zwědawoſti, gediné aby mohli kazatele poſuzowati; a poſléze gſau ginj, kteřjž, gakž dj ſwatý apoſſtol, ſobě shromažbugj učitele podlé ſwých žádoſtj magjce ſwrablawé uſſi[1]). O, gak zcela giný byl onen ſſedý pauſtewnjk, Machetes nazwaný, kterýž, gakž wyprawuge Kaſſiánus, kterýž ſi zjſkal ten znamenitý dar, že při duchownjch rozmluwách nikdy nebyl oſpalý, ano naopak při marném howoru, wyražengj a ſſaſſſlowánj wždy uſnul. Tento ctihodný muž mluwil gednau o wěcech ſpaſenj ſe týkagjcjch k bratřjm ſwým; když pak ge widěl brzy ſpanjm obtjžené, počal gim wyprawowati pohádku a hle hned ſe wſſickni probudili a počali bedliwě pozor dáwati. Na to dj gim Machetes: Pozorugete dobře, bratřj mogi, kdo geſt winen tauto oſpaloſtj? Zdaliž ſlowo Božj či wy[2])? Tu zagiſté ſe ſlowo Božj neſlyſſj s dobrým, tjm méně wýbornýmſrdcem, kdež ſe hledá wjce ozdoba a krása řeči a ſlow než prawda, a kde ſe hledá wjce wyražengj než oprawdowé wzdělánj ducha. Slowo Božj muſj padnauti w upřjmnau myſl, či gakž dj ſw. ewangelium, w dobré a wýborné ſrdce, má-li hogné owoce přinéſti. A wſſak na tom nenj geſſtě doſti. Třeba také, gakž dj ſw. ewangelium, abychom ſlyſſjce ſlowo Božj ge w dobrém a wýborném ſrdci zachowali. Což newidjš, dokládá tu ſw. Řehoř, gak ſjmě pſſeničné zůſtáwá po celau zimu w zemi ſchowané, aby hogně trſnowatělo? — Abychom wſſak ſjmě ſlowa Božjho w ſrdci zachowali, třeba bychom ge chránili před nepřátely, kteřjž pučjcj a giž ſe kljčjcj uſilugj odnjti nám. A těchto nepřátel geſt tré; totiž ſwůdcowé a ſama hřjſſná žádoſtiwoſt naſſe, pak i přirozená zapoměnliwoſt a poſléze roztržitoſt a wlažnoſt ducha. Ti tedy, kdož chtěgj ſlowo Božj zachowati w ſrdci ſwém, muſegj ſe proti těmto nepřátelům ozbrogiti. Snaž ſe tedy přede wſſjm, milý křeſťane, abys ſe oſtřjhal před ſwůdnjky ſemene ſlowa Božjho. Když ſe ſlowo Božj ugme w ſrdci twém a počne giž pučeti a wyrážeti — přigdau k tobě a budau ti mluwiti: Newěř kněžjm, oni ſami newěřj a nečinj, co kážj! Ty wſſak nedey ſe ſwésti, „drž pewně, což máš, aby ſnad newzal korumy twé giný;“ chowey ſlowo Božj a ſetrwey a rci gen, což Pán Ježjš prawil: „Na ſtolici Mogjſſowě (a nynj Kriſtowě) ſedj, čiňte čemu wás učj, dle ſkutků gegich ale nečiňte!“ A když twá hřjſſná žadoſt ſe w tobě probudj a bude uſilowati, aby odňala tobě ſjmě ſlowa Božjho, wzrůſtagjcj w ſrdci twém, nedey ſe přemoci gj! Stůg pewně a zmužile bogug proti nj! Podobně hleď neuſtále mjti ſlowo Božj dle hlawnjho obſahu na očjch; zwlášſtě pak ſnažiž ſe k myſli ſobě přiwoditi ona učenj, ona přikázanj a prawidla žiwota, kterýchž tobě w té neb oné okoličnoſti neb w pokuſſenj žiwota právě neywjce zapotřebj geſt, by tobě byly podporau. Když tě bude nečiſtota lákati, wzpomeň ſi na ſlowo Božj: „O, gak krásné geſt čiſtotné plémě w ſtkwělоſti, neſmrtelná geſt zagiſté památka geho, neboť i u Boha známé geſt i u lidj“[3]). A pomni také na ſlowo Páně: „Blahoſlawenj čiſtého ſrdce, neb oni Boha uzřj“[4]). Když budeš dýchati po uſtě proti nepřjteli

[1]) II. k Tim. 4, 3. [2]) Veith l. c. ſtr. 250. [3]) Maudr. 4, 1. 2. [4]) Mat. 5, 8.

Digitized by Google

wzpomeň ſi, co dj Pán: „Milugte nepřátely ſwé; dobře čiňte tem, kteřjž wás nenáwidj a modlete ſe za ty, kteřjž wám protiwenſtwj činj a utrhagj wám: abyſte byli ſynowé Otce ſwého, genž geſt w nebeſjch; genž ſlunci ſwému welj wycházeti na dobré i na zlé: a déſſt dáwá na ſpraweblíwé i neſpraweblíwé“[1])! „A když budeš ochabowati a umdlewati w dobrém, připomeň ſi ſlowo: „Kdo ſetrwá až do konce, ten ſpaſen bude“[2])! A tak to čiň w každé přjpadnoſti a potřebě žiwota. Konečně pak, když budeš pozorowati a znamenati gakauſi wlažnoſt a ochablоſt u wjře a zbožnoſti, wzpamatug ſe a pátrey neprodleně po prameně toho ze wſſj oprawdiwoſtj; obnow ſe a poſilň ſe zwláſſtě přigjmánjm ſwátoſtj a hledjž opět wzbuditi w ſrdci ſwém wjru a láſku w předeſſlé wraucnoſti a horliwoſti. „Wſtaň, kterýž ſpjš, a powſtaň z mrtwých, a oſwjtj tebe Kriſtus“[3]). Toho tedy třeba ſſetřiti, ač chceme-li zachowati ſjmě ſlowa Božjho w ſrdci ſwém. Wſſak ale gak málo geſt těch, kteřjž činj to! Neb gak mnoho ſjly a zmužiloſti geſt k tomu třeba, bychom newěřili ſlowům pokuſſitele, abrž raděgi dbali na wýroky ſlowa Božjho a přigjmali ge s ſproſtnoſtj, nepředpogatoſtj a uctiwoſtj, a ſetrwali w nich, gak ſe ſluſſj na ſlowo Božj. — A gak mnoho geſt k tomu potřebj, abychom ſlowo Božj zachowali neuſtále w paměti a měli ge na myſli. Gak mnoho tiſjc ſwětſtých myſſlének zabýwá bez uſtánj myſl naſſi a ſtrkagj ſlowo Božj do pozadj. A což geſſtě wjce: gak mnoho práce a ſnahy k tomu potřebj, aby člowěk u wjře neochábnul, nýbrž wždy pewný ſetrwal! Gak častého obnowenj a powzbuzenj, gak pilného poſlauchánj a neunaweného čtánj, wraucjho rozgjmánj a zbožného modlenj geſt w ohledu tounto potřebj?! — Přiſpěg nám k tomu, Pane, pomocj ſwau! —

Než na tom nenj geſſtě doſti, Pán Ježjš doſtládá geſſtě, že ſjmě, které w dobrau zemi padlo, gſau ti, kteřjž ſlyſſice a w ſrdci dobrém a wýborném zachowáwagice ſlowo Božj, „užitek přináſſegj w trpělimoſti.“ Tedy nepoſtačj toliko ſlowa Božjho poſlauchati a w ſrdci dobrém a wýborném ge chowati, ale také potřebj užitek přinášſeti w trpělimoſti. A gaký to užitek? Hognoſt totiž dobrých, ſſlechetných, Boha oſlawugicjch a bližnjm proſpjwagjcjch ſkutků! A gak by to mohlo ginak býti? Kdož ochotně ſlowo Božj přigjmá, tjm ſamým gewj náklonnoſt ho náſledowati a plniti; a kdož ge chowá w dobrém a wýborném ſrdci, pronáſſj na gewo dobrau wůli a wytrwaloſt. A kde geſt dobrá wůle a wytrwaloſt, zdaž můž ſcházeti tuto owoce ctnoſti a ſpraweblnoſti? Ti tedy, kdož ſlowo Božj ſlyſſj a ge zachowáwagj w dobrém a wýborném ſrdci, ti zagiſté gſau země dobrá, kteráž hognú užitek přináſſj. A gaký to užitek?! Gaké to owoce zpanilé, utěſſené, obcerſtwugicj, owoce nebeſké; w prawdě takowé gako geſt ſjmě ſamo, z kteréhož poſſlo. Sjmě totiž geſt ſwatá prawda, genž z Boha geſt. Když pak w lidſkém ſrdci ſe ugme, ſegde a progewj ſe w žiwotě ctném a křeſtanſkém, gak zpanilá a požehnaná muſſj býti! — Popatř gen, miłý křeſtane, na ſſlechetného muže! Gak gaſné a weſelé geſt zbožné oko geho! gaká přjwětiwoſt a wljdnoſt owjwá geho úſta! gak přičialiwý, obětowný, neſtranný, ſſetrný a powážliwý geſt on u wſſelikém gednánj ſwém! Z blizka i z daleka přicházegj k němu, kteřjž magj třeba rady, útěchy, ochrany neb pomoci; a i ti, kdož

[1]) Mat. 5, 45. 46. [2]) Mat. 24, 13. [3]) K Efez. 5, 14.; Jeſ. 60, 1.

Digitized by Google

nepotřebugi ho, patřj naň s uctiwosti, láskau a oddanosti. Gaký to wýborný muž! — Hle zpanilý a usslechtilý strom, wyrostlý ze semene slowa Božjho a nesaucj owoce wýborné. A toto owoce přinássj se w „trpěliwosti,“ gakž dokládá Pán Ježjš. Ne pogednau zrage owoce. Z prwu pučj sjmě, pak se klikčj, pak wyrůstá, pak se metá, a kwěte a konečně zrage. Při tom wssak wane naň wjtr, zmjtá gim banke a zima a wedro slunečnj působj naň. A podobně potřebuge i poswěcenj ducha skrze slowo Božj čas a wytrwalosti. Mnoho wěci zagisté překážj duchownjmu wzrůstu a bránj wzniku geho. Awssak ti, kteřjž gsau dobrá země, neupustj proto od cjle swého. Byl i někdy pokleli, oni powstanau opět; byl i naděge, kterauž se tegili, ge oklamala; nepozbýwagi předce mysli; byl i po nějakém čas byli prázdni wsseho duchownjho potěssenj a wssj wraucnosti ducha, neustupugi, wědauce, že gest to zkausska Páně: a byl i po dráhných letech gessitě měli zápasiti se starým nepřjtelem a dostáwali zássigky: oni gsau předc utěsseni, dostik gim na milosti toho, kterýž sjlj ge. Takto pracugi w mnohé trpěliwosti na wzdělánj a zdokonalenj sebe samých, a byl i toto sslo zdlauhawě, pokračugi předc a přinássegi owoce w trpěliwosti. — A s podobnau trpěliwostj účinkugi mezi bratry. Byl se i neuznali skutkowé gegich, a nemile se přigali aneb se gimi dokonce pohrdlo: překáhagi trpěliwostj zlobu lidskau a neustáwagi, zdaž by nezjskali předc nějakau dussi. A byl gim bylo gednati se slabými u wjře a předpogatými přesudky a mnohými těhkostmi obtjženými: oni zagisté se přičiňugi, aby byli wssem wssjm a snássegi s trpěliwostj, což na nich gest slabého a nedostatečného, aby co do sebe magi dobrého, zjskali a zachowali. A byl i nalézali odpor a nebyli poznáni a sama zloba se gim protiwila: proto se nedagi odwrátiti od chwalitebného úmyslu swého, aniž pozbýwagi pokoge a setrwalosti. Wždyť nazýwali Pána a Mistra samého posedlým, genž má ďábelstwj, žráčem a piganem wjna. Tak přinássegi užitek w trpěliwosti. Ano trpěliwost sama gest owoce semena slowa Božjho, ba ona gest prwnj wssech owocj — prwotina lásky. Kdež nenj trpěliwosti, tu nenj lásky, a kdež té nenj, nenj owoce. — A protož, miłý křesťane, má-li sjmě slowa Božjho hogné owoce w tobě přinésti, musjš mjti trpěliwost a to trpěliwost s sebau samým, trpěliwost také s bližnjm; nebo gak dj sw. Pawel, „trpěliwosti nám potřebj gest, abychom wůli Božj činjce, dosáhli zaslibenj“[1]). Nuže tedy, křesťane miłý, chystey se a zbrog se swatau trpěliwostj, a když budeš umdlewati, zwolay důwěrně s Žalmistau Páně: „Podjl můg gsi ty, Hospodine, řekl gsem, ostřjhati budu zákona twého. Prosjm tedy twáři twé celým srdcem swým: smilug se nade mnau podlé řeči twé“[2]).

Gak hogný a utěssený užitek přinássj slowo Božj, kdež padá w dobrau zemi: toho máme negedny přjklady. Swatý Antonjn paduánský kázal w jemž městě na každý den po celý čas postnj, a čjm častěgi kázal, tjm wjce wzrůstala u posluchačů geho wraucj žádost, následowati učenj sw. ewangelium. Aby ho slyssely, přicházeli celé zástupy z okolnjch mjst do Paduy; mnozj sslj giž w noci a spěchali takřka o záwod, by mjsto w chrámě nalezli. Shon zagisté lidu byl tak welký, že nemohli chrámowé obsáhnauti množstwj lidu sswedssjho se, a protož se widěl přinucena, pod sjrým nebem kázati. Z čjtalo se zhusta okolo 30.000 posluchačů, kteřjž

[1]) K Žid. 10, 16. [2]) 118, 57, 58.

Digitized by Google

se ſtegnau pozornoſtj na úſtech kazatelowých lpěli. Kdykoliw wſtupowal na kazatelnu, muſelo ho wždy daw ſilných mladých muzů obklopiti, aby ſe prodral ſkrze množſtwj zástupu. Po kázanj wrhali ſe mu ti neywětſſj hřiſſnjci k nohám a proſili, by wyſlyſſel zpowěd gegich. Gak mohl ſtačiti, zpowjdal ge; wſſak ale množſtwj gich bylo tak welikė, že ani neſtačowalo kněžj, wyſlyſſeti gich. I bylo po kázanj ſwatého Antonjna wjdati, gak ſe anhlawnj nepřátelé obgjmali, lichwáři nawracowali neſprawedliwý ſtatek a wekegné hřiſſnice ſe obracowaly we wekegné kagicnice[1]). Gaké to kráſné owoce ſlowa Božjho! —

Swatý Ludwjk Bertrand, z řádu ſwatého Dominika, ſſel gednoho wečera s gednjm bratrem řádu ſwého na procházku, rozmlauwage s njm o Božſkých wěcech. I přihodilo ſe, že giſtý mladjk, kterýž právě tau dobau s wraždnau zbranj pod ſſatem ukrytau okolo nich ſe ubjral; přilákán horliwoſtj rozmlauwagjcjch, ſe pozaſtawil a nepozorowán poſlauchal rozmluwy gegich. Nenadále wyſkočiw wrhl ſe k nohám ſwatého, a zahodiw zbraň ſwau, zwolal úpěnliwě: „Bůh ſám odplatiž tobě, ſwatý Otče, co gſi mně učinil. Právě gſem byl na ceſtě, pomſtit ſe nad nepřjtelem; ſlowa wſſak, kteráž plynula z úſt twých, dogala mé ſrdce. I zmizela pomſta má a gá klečjm tuto před tebau co kagicnjk!“ Swatý Ludwjk děkowal Pánu za ztracenau owci tuto a napomáhal kagicnjku s radoſtj, aby dokonal započaté djlo pokánj[2])!

Wyprawuge ſe také o giſtém herci, gménem Babylas, genž byl žiw na půlooſtrowě Cilicii w městě Tharſu. Wedltě s dwěma newěſtkami, Kometau a Nikoſau, ohawný a pohorſſliwý žiwot. Když pak gednau ſſel okolo shromážděnj křeſtanů, weſſel ze zwědawoſti w ně a poſlauchal kázanj. Kázalo ſe právě o ſlowech ſw. Jana křtitele: „Čiňte pokánj, neb ſe přibljžilo králowſtwj nebeſké“[3]). Slowa tato kazatelowa ſe dotkla mocně ſrdce geho a on ſe widěl až k ſlzám pohnut a pak ſi pewně předewzal, že bude prawé pokánj činiti. Přigda domů, řekl swým towaryſſům neobalene, že ſe chce od nich odlaučiti a od této doby gediné ſe snažiti, by zachowal duſſi ſwau; a odewzdal gim swé gmění, by ge rozdělily mezi ſebe. — Wſſak proti wſſemu očekáwánj daly ſe tyto obě ženſſtiny do pláče, řkauce: „K záhubě chtěl gſi býti naſſjm wůdcem; nynj ale chtěge do žiwota wegjti, chceš nás samých zůſtawiti zkáze. Nikoliw, bywſſe aučaſtny hřiſſného žiwota twého, chceme také ſe zúčaſtniti na pokánj twém.“ Gak prawily, tak učinily. An Babylas přebýwal w oſamělé wěži, zkjdily ſobě tyto obydlj a žiwnůſtku ſwau poblj wěže této a takto trawili wſſickni tři oſtatnj dny ſwého žiwota w tiché ſamotě a w uſtawičném cwičenj ſe w kagicnoſti[4]).

Podobně wyprawuge o ſobě giſtý Joſef Manſi. Byl gſem notář, dj on, a ſſel gſem w záležitoſtech ſwých okolo chrámu Panny Marie, kdež bylo právě kázanj. Gakáſi neodbytná zwědawoſt táhla mne do chrámu. Kazatel mluwil o wěčnoſti, wolage častokráte: „O wěčnoſti, kteráž nikdy newezmeš konce.“ Slowa tato pronikla ſrdce mé tak, že mně neuſtále zněla w uſſich, a buďto že gſem gedl neb pſal, neb cokoli giného činil, zdálo ſe mně, gako bych neuſtále ſlyſſel: „O wěčnoſti, kteráž nikdy nebudeš mjti konce!“ I nemohl gſem to déle wydržeti; roztrhl gſem tedy zmužile wazby,

[1]) Berault-Berkaſtel's cjrkew. děg. djl 4. [2]) Lohner bibl. III. 415. [3]) Mat. 4, 17. [4]) Lebensfr. v. Sin, ſtr. 72.

Digitized by Google

kteréž mne pautaly na swět, a oděn w raucho mnišské, nalezl gsem přežádaucjho pokoge ducha[1]). —

A nynj, ó Pane, uwážjm-li, gak na tisjcekráte bylo giž wsato swaté sjmě twého slowa w srdce mé, a táži-li se: gaký osud mělo sjmě toto a gaké owoce přineslo u mne, gak se musjm rdjti! — Ach, i když se giž ugmulo a zakořenilo a počalo kwět nésti, nechával gsem ho opět zhynauti. Péče swětské opanowaly mysl mau, rozkosse hřjssné učinily mne wlažným a netečným a statky a bohatstwj pozemské pyssným a sobě dostatečným. Tak gsem ztratil tebe a wjru a lásku twau ze srdce svého. A činjm-li posud kdy co, což se nazývá dobrým skutkem: gak nepatrné a malicherné gest to u přirownánj toho, což bych mohl a měl činiti. A gak gest to nedokonalé a poskwrněné duchem wysokomyslnosti a swětské zchytralosti. Ach, Pane můg, nemohu odpowědjti tobě, toliko musjm s pokornym publikánem bjti se w prsa a wraucně zwolati: Bože, buď milostiw mně hřjssnému!

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, kterýž neylépe wjš, že se na žádný skutek swůg zpoléhati nesmjme, propůgč, prosjme, milostiwě: abychom proti wssem protiwenstwjm pod ochranau učitele národů, swatého Pawla (genž byl dobrý rozsěwač slowa Božjho), obhágeni byli. Skrze Krista Pána nasseho.

Neděle druhá po dewjtnjku.

Ewangelium sw. Lukáše 18., w. 31—43.

a onoho času pogaw Pán Ježjš dwanácte učennjků swých řekl gim: Ay, wstupugeme do Jerusaléma, a dokoná se wssecko, což psáno gest skrze proroky o Synu člowěka. Nebo bude wydán pohanům, bude posměwán, a bičowán, uplwán: a když ho ubičugj, zabigj ho, a třetjho dne z mrtwých wstane. A oni tomu nic nesrozuměli, a bylo slowo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se prawilo. Stalo se pak, když se přibližowal k Jerichu, slepý geden seděl wedlé cesty, žebře. A když uslyssel zástup pomjgegjcj, otázal se, co by to bylo. J řekli gemu, že Ježjš nazaretský tudy gde. J wolal řka: Ježjssi, synu Dawidůw, smilug se nade mnau. A kteřjž napřed sslj, přimlauwali mu aby mlčel. Ale on mnohem wjce wolal: Synu Dawidůw, smilug se nade mnau! Tedy zastawiw se Ježjš, rozkázal ho k sobě přiwésti. A když se přibljžil, otázal

[1]) Mensi disc. 13. n. 5.

Digitized by Google

se ho řka: Co chceš, ať tobě učinjm? A on řekl: Pane, ať widjm. I řekl gemu Ježjš: Prohlédni, wjra twá tě uzdrawila. A i hned widěl, a ssel za njm, welebě Boha. A wesskeren lid, když (to) uzřel, wzdal chwálu Bohu.

Wýklad.

Bylo to w poslednjch dobách pozemského žiwota Ježjssowa, když se Mistr nebeský s učennjky swými ubjral krátce před swau smrtj naposled na slawnost do Jerusaléma, aby tamto trpěl a umřel a tak dokonal skutek wykaupenj lidského. Giž byli přessli přes Jordán, a brali se k Jerichu, wstupugjce hornj cestau, kteráž wedla k Jerusalému. Čjm wjce se bljžili k městu tomuto hlawnjmu, tjm wjce pogjmala házeň a teskност srdce učennjků, kteřjžto dobře wěděli, gakým nebezpečenstwjm kráčj milowaný Mistr wšickc. Protož Pán Ježjš chtěge kleslé mysli gegich pozdwihnauti a gich potěssiti, ubezpečowal ge, že djlo geho bude mjti předc sslastný konec. A wssak naděge tato mohla gen tehdáž potěssiti a posilniti gich, když se mohli bezpečně nadjti, že se wyplnj, což owssemk se mohlo gen tehdáž státi, když wěděli, že gim Pán Ježjš giž dřjwe předpowěděl swé utrpenj a swau smrt, zároweň i konečné wjtězstwj swé. A protož aby, když ty wěci naň přigdau a skutečně se djti budau, nepozbyli mysli a wjry w něho a utěssené naděge sslastného wýsledku, pogal Pán Ježjš ze zástupu, kterýž prowázege ho do Jerusaléma ho obkljčil, dwanácte učennjků, gakž dj swatý Matauš, w saukromj a předpowěděl gim tuto opětně[1]) a zřegmě, gaký osud naň w Jerusalémě čeká; totiž swé utrpenj, smrt a wzkřjssenj swé. „Ay, dj on, wstupugeme do Jerusaléma;“ čjmž, gak dokládá sw. Jan Zlatoústý, gewj swau sdnatost a neohroženost, gakoby řekl učennjkům: „Wiztež, gak dobrowolně kráčjm smrti wstřjc. Když pak mne uzřjte na křjži pněgjcjho; wiztež, abyste mne neměli za pauhého člowěka: neb ač gest to wěc člowěčj moci umřjti: wssak chtjti umřjti a dobrowolně a neohroženě gjti smrti w ústrety, neuj wěc pauhého člowěka.“ „A dokoná se wssecko, což psáno gest skrze proroky o Synu člowěka,“ dj Kristus Pán dále. A ne nadarmo odwolává se tuto na předpowěženj proroků, chtěge dáti tjmto na srozuměnau učennjkům swým: že smutný osud, kterýž mu nastáwá w Jerusalémě, že ho nepotká náhodau neb geho winau, nýbrž že tak uloženo gest od Otce w radě wěčné, že musj býti tudjž prawým Wykupitelem ten, na němž by proroctwj tato se wyplnila. Za tauž přjčinau také nazýwá se tuto Kristus Synem člowěka, mage na zřeteli zwlásstě lidskau přirozenost swau, dle kteréž také skutečně trpěl, zemřel a wstal z mrtwých. Pak wyprawuge dále nastáwagjcj osud swůg w Jerusalémě, dokládá: Nebo bude wydán Syn člowěka knjžatům knězským a zákonnjkům a odsaudj ho na smrt a (tito) wydagj ho[2]) pohanům, (a) bude posměwán a bičowán i uplwán, a když ho ubičugj, zabigj ho a třetjho dne z mrtwých wstane.

Tak živě wypisuge Kristus Pán snj-

[1]) Wiz Mat. 16, 21. [2]) Mat. 20, 18. 19.

Digitized by Google

ženj a powýssenj swé, prawě tak gak se to potom dálo. Kristus zagistě z prwu wydán gest knjžatům kněžským Anássowi a Kaifássowi, a od těchto zákonnjkům k odsauzenj, od kteréhžto skutečně na smrt gest odsauzen, gakožto rauhač; gežto ale Židé pod nadwládau Rjmanů neměli práwa někoho na hrdle trestati, wydán gest tedy pohanům, (wlastně gimskému wládaři pontskému Pilátowi), kdežto gak předpowědjno bylo, posmjwán, bičowán, uplwán a posléze ukřižowán gest, což zagistě byla ta neybolestněgssj a neypotupněgssj smrt; posléze pak, gakž byl předpowěděl, třetjho dne wstal z mrtwých, aby ti, ktož byli swědkowé geho sujženj, widěli a poznali geho powýssenj a oslawenj. — Proroctwj toto Páně bylo zřetelné a srozumitelné dosti, tak že každěj mohl chápati smysl geho; předc wssak, gak po třikráte dokládá swatý ewangelista, nesrozuměli učennjci gemu. A oni tomu nic nesrozuměli, a bylo slowo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se prawilo. Neb, poněwadž apostolé gako ostatnj Židé za to měli a pewně wěřili, že Kristus Pán, gakožto Messiáš, brzy swé králowstwj zřjdj a swé nepřátely potrestá, pak obklječen slávau nebeskau s angely na trůnu králowském u prostřed apostolů se obgewj u welebnosti a slávě welikě, což zagistě negednau (owssemť w giném smyslu) od Mistra slyssseli; poněwadž také gižod prwnjho mládj, předpogati gsauce předsudky židowskými, se domnyssseli, že Messiáš bude mocným králem, kterýž wyswobodj Židy z poddanosti římské a učinj ge národem welikým: protož také nemohli slowa Kristowa w liternjm smyslu wzjti, a gežto newěděli, co si tjm mágj myssliti a gak to spogiti s předsudky swými, tudjž gim zůstal temný a nesrozumitelný smysl řeči Páně: na newýš se domýssseli, že snad Pán bude musset nějaké protiwenstwj w Jerusalémě snásseti, kteréž wssak brzy přestogj.

Stalo se pak, když se Pán Ježjš na cestě swé do Jerusaléma přibližowal k Jerichu, kterézto město gest skoro čtyry hodiny od Jerusaléma wzdáleno, slepý geden, dle wyprawowánj swatého Marka, řečený Bartimeus (t. g. syn nějakého Timea), seděl wedlé cesty žebře. A když uslyssel zástup pomigegjcj, kterýž zagistě o ničem nemluwil než o Messiássowi a králowstwj geho, otázal se okologdaucjch, co by to bylo? Řkau gemu, že Ježjš nazaretský tudy gde. Gežto byl giž dřjwe slýchal o skutcjch geho, o geho diwotworné moci a lásce, kterauž ochotně přispjwá wssem, genž se k němu w důwěře utjkagj, nepochybowal, že i gemu může tuto pomoženo býti, protož chopil se přjležitosti této, a pln důwěry wolal řka: Synu Dawidůw, smilug se nade mnau! Gakoby chtěl říci: O, Messiássi, o kterémž předpowjdali proroci, že z pokolenj Dawidowa pocházeti bude, smilug se nade mnau, uděl mi zraku, tobě zagistě přjslussj se smilowati a bjdným pomáhati! Toto neustálé wolánj zdálo se býti okologdaucjm tak neslussné a newhodné, že mu ti, kteříž napřed sli, přimlauwali, aby mlčel. Ale on nedage se odstrassiti, mnohem wjce wolal: Synu Dawidůw, smilug se nade mnau! Giná ale než zástup okolo gdaucj gednal Kristus, laskawý Spasitel. Gak mile se k němu přibližil a wolánj geho zaslechl, zastawiw se, rozkázal ho k sobě přiwésti; aby, gak dokládá sw. Jaroljm, aby mu zástup wjce nebránil. A když tento se přiblížil, otázal se ho řka: Co chceš, ať tobě učinjm? Netázal se ho Kristus Pán, by se snad dowěděl, zač prosj; což

bylo lehce z wolánj a slepoty geho poznati; aniž Kristus, co prawý Bůh, měl třeba, by se koho tázal, an wěděl sám, „co bylo w člowěku;“ ale proto se ho tázal, aby mu dal přjležitosť pewnau wjru a důwěru, gakauž měl w něho, oswědčiti, spolu i gak dj sw. Jaroljm, „aby z odpowědi geho patrna byla nedostatečnosť geho (pomoci sobě) a z uléčenj mu uděleného aby se poznala moc (Kristowa).“ Odpowěď se dala lehce domysliti. On řekl: „Pane, otewři oči mé a učiň, ať widjm.“ Prosba tato proneſſená s plnau důwěrau nemohla býti oslyſſena od toho, kterýž sám prawil: proſte a wezmete; a protož dj mu Ježjš: „Prohlédni, wjra twá tebe uzdrawila.“ Gakoby řekl: Twá pewná wjra we mne co Messiáſſe, a důwěra w pomoc mau učinila tebe hodna wyslyſſenj; protož zač gsi prosil, má se ti státi; prohledniž! — Ai hned widěl. Prwnj zagisté pohled geho padl na Ježjſſe, welikého pomocnjka, a u radosťném wědomj, že opět widj a že laskawá ruka geho to byla, kteráž zraku udělila gemu, nemohl se odlaučiti od něho, nýbrž ſſel za njm a co mluwil a co myslil na ceſtě této, nebylo nic leč chwála a djky, kterýmiž welebil Boha za milosť, gakau byl prokázal gemu. I ostatnj lid w zástupu, když uzřel (to) a poznal w tom moc a lásku Kristowu, wzdal chwálu Bohu.

Rozgjmánj.

Anto synowé swěta za posledujch těchto dnů masopustnjch se oddáwagj hřjſſným rozkoſſjm těla a neginak, gakoby hodnosť křesťanstau se sebe swlekli, pohanských následugj mrawů a nekesťj, chystá se cjrkew swatá k času postnjmu a giž připrawuge naň w dneſſnjm sw. ewangelium swé wěrné. Ano gesťě dwa dni, a giž započne swatý postnj čas, čas to tichého sebránj mysli, wraucj zbožnosti a kagicnosti, čas milosti a duchownjho wzkřjſſenj. — A protož předstawuge nám cjrkew Krista ubjragjcjho se do Jeruſaléma a kráčegjcjho w smrt, abychom uwažugjce hořké utrpenj a wraucj lásku geho k nám, následowali ſſlépěgj geho. A podobně stawj nám také na oči slepého Bartimea, genž slowem Kristowým ze slepoty prohledl, abychom i my prohlednuwſſe ze slepoty ducha k swětlu prawdy a ctnosti nebeſké obrátili mysl swau. Na to tedy, milý křeſťane, obrat zřetel swůg a nedbage na přewrácenosť a poſſetilosť synů swěta, rozgjmey pilně, co sw. cjrkew tobě k mysli přiwádj a co ku spasenj slauží tobě! —

„Ay wſtupugeme do Jeruſaléma, a dokoná ſe wſſecko, což pſáno geſt ſkrze proroky o Synu člowěka.“ Těmito slowy oznamuge Pán Ježjš cjl posledujch cesty swé do Jeruſaléma a smutný osud, kterýž mu tamto nastáwá. W pjsmě swatém se dočjtáme o gistém hrdinowi, kterýž za dobau nočnj, gedinýmu zbrognoſſem prowázen, wylezl na skalnatau wýſſinu, kde četnj nepřátelé táborem leželi. Byl to Jonathas, syn krále Saule. Dřjwe wſſak než se k tomu odwážil, mluwil k oděnci swému takto: „Hle my přecházjme k mužům těmto. A když se gim ukážeme, gestliže takto mluwiti budau k nám: Počkeyte, až přigdeme k wám: stůgme na mjſtě swém, aniž přistupugme k nim. Pakli by řekli: Wſtupte k nám: wstupme, nebo dal ge

Digitized by Google

Hoſpodin w ruce naſſe; tok bude nám znamenjm.“ A tak ſe ſtalo. Nebo Filiſtjnſſtj na ſtráži wolali k Jonathowi a oděnci geho: Wſtupte k nám a ukážeme wám něco. I wſtaupil Jonathas leza na rukau i na nohau a oděnec geho za njm a způſobil welikau porážku mezi Filiſtjnſkými [1]). Medle gakž ſe to dělo, že Jonathas mage tak nepatrné znamenj, předc tak bezpečně kráčel nepřátelům ſwým wſtřjc. On měl dobré a bezpečné znamenj. Neb kdyby byli Filiſtjnſſtj, hned gak ho zočili, na něho běželi, bylo by to důkazem, že gſau ſi wjtězſtwjm giſti, poněwadž ale ho potupně a uſſtěpačně přigali, bylak wyſokomyſlnoſt gegich giž důkazem patrným zkázy gim naſtáwagjcj. A podobně kráčj Kriſtus Pán četným nepřátelům wſtřjc wſtupuge do Jeruſaléma a mage za průwodčj bogácné a malomyſlné učennjky ſwé. A předc kráčj zmužile a nehrozj ſe ničeho. A proč? On geſt giſt wjtězſtwjm ſwým. A což to bylo gediné wjtězoſláwa, ku kteréž kráčel, nebyl to dřjwe krutý bog, hořké utrpenj a ukrutná a potupná ſmrt, co čekalo naň a co měl podſtaupiti? Či ſnad to newj? On to wj a dobře to wj, wždyť to předpowjdali o něm proroci, dřjwe než ſe wtělil. Tak wypiſuge živě Žalmiſta Páně utrpenj geho: „Obkljčili mne protiwnjci mnozj a nepřátelé ſilnj obſtaupili mne. Otewřeli na mne úſta ſwá gako lew drawý a kwaucj, gako woda wylit gſem (celý zemdlený): a rozptýleny gſau wſſecky koſti mé. Učiněno geſt ſrdce mé gako woſk, rozpauſſtěgjcj ſe u proſtřed těla mého. Wypráhla gako ſtřepina ſjla má, a gazyk můg přilnul k dáſnjm mým: a w prach ſmrti přiwedl gſi mne. Nebo obkljčili mne nepřátelé mnozj, a rota zloſtnjků oblehla mne. Zbodli ruce mé i nohy mé: sčetli wſſecky koſti mé, oni pak pozorowali a hleděli mne: rozdělili ſobě raucha má, a o můg oděw metali los“ [2]). — Podobně prorokuge o utrpenj geho prorok Jſaiáš, an pjſſe: „I wzegde (Meſſiáš) gako prautek před njm (Hoſpodinem) a gako kořen z země žjznjwé: nemá podoby ani kráſy; a widěli gſme ho a nebylo wzezkenj a nežádali gſme ho: pohrdaného a neyposledněgſſjho z mužů, muže bolеſtj .... W prawdě neduhy naſſe on neſl, bolеſti naſſe on ſnáſſel: a my počtli gſme ho gako malomocného, a ubitého od Boha a ſnjženého. On pak raněn geſt pro neprawoſti naſſe, potřjn geſt pro hřjchy naſſe: kázeň pokoge naſſeho ležj na něm, a zſinaloſtj geho uzdraweni gſme. Wſſickni my gako owce zblaudili gſme, geden každý na cestu ſwau uchýlil ſe: a Hoſpodin ſložil na něg neprawoſt wſſech nás. Obětowán geſt, protože ſám chtěl a neotewřel úſt ſwých, a gako beránek před tjm, kterýž ho ſtřjže, oněmj a neotewře úſt ſwých“ [3]). Rownež i prorokował Zachariáš prorok o něm: „I wylegi na dům Dawidům a na obywatele jeruſalemſké ducha miloſti a proſeb: a patřiti budau na mne, kteréhož bodli, a kwjliti budau nad njm kwjlenjm gako nad gednorozeným, a žaloſtiti budau nad njm, gakž obyčeg geſt žaloſtiti nad ſmrtj prworozeného. A kwjliti bude země: čeledi a čeledi obwzláſſtně: čeledi domu Dawidowa obzwláſſtně“ [4]). — Byla-li tedy předpowědjna ſmrt Páně a utrpenj geho giž před wěky dřjwe, nežli ſe ſtal člowěkem, nemohlo tagné býti geho utrpenj a ſmrt, kteráž mu naſtáwala; ano na to přiſſel na tento ſwět, aby podſtaupil ge, a protož wſtupuge do Jeruſaléma, kráčj dobrowolně ſmrti té

[1]) I. Jtál. 111. [2]) Žalm 21, 13—19. [3]) 53, 2—8. [4]) 12, 10—13.

Digitized by Google

wſtkjc; gak giž byl uložil před wěky. A co giž od počátku předzwjdal a podſtaupiti uſtanowil, totéž má nynj na očjch a kráčj, by to wykonal. — Wſſak na tom nenj dosti. On netolikò předzwjdá swau ſmrt wůbec, nýbrž on wj také wſſelikè okoličnosti gegj, on wj mjſto, čas a způſob utrpenj ſwého. „Syn člowěka, dj on, bude wydán pohanům, bude posměwán a bičowán i uplwán: a když ho ubičugj, zabigj ho, a třetjho dne z mrtwých wſtane.“ A co živě a gaſně předzwjdal, tomu kráčj zmužile a neohroženě s úplnau ſwobodau wůle wſtkjc; a ačkoliw má hrozné muky a ukrutnau ſmrt kříže před ſebau, předc ſe nehrozj a gakoby nějaké ſlávě neb pleſu wſtkjc ſſel, dj: „Ay, wſtupugeme do Jeruſaléma.“ — Pozaſtaw ſe tuto, duſſe křeſťanſká, a wiz, gaká to myſl, gaké to ſrdce Ježjſſowo!? — Což ſnad byl Pán Ježjš k naſtáwagjcjm mukám ſwým necitedlný? Wždyť trpěl gako člowěk a cjtil weſſkeru hrůzu gegich. Což neprawil ſám: „Nynj duſſe má zkormaucena geſt. A co djm? Otče, wyſwoboď mne z té hodiny. Ale proto gſem přiſſel k hodině té“ [1]). Či ſnad byl Pán Ježjš rozčilen a w této ſwé rozgitkenoſti pohrdal ſmrtj a hrůzau gegj, doumjwage ſe doſjci tamto ſlawného gména? — Nikoliw, náruživoſt a rozčilenoſt myſli neměly mjſta w ſrdci geho, wždyť to byla ſmrt ohawná a ukrutná; on ſám zřegmě prawil: „Křtem mám býti křtěn, a kterak gſem ſaužen, dokudž ſe newykoná“ [2])! — Či ſnad ſi předſtawowal Pán Ježjš utrpenj ſwé krátké a rychle pomjgegjcj? Nikoliw. On dobře wěděl, že bude mnoho trpěti, že bude wydán pohanům, posměwán, bičowán, uplwán a ukřižowán. S úplnými tedy wědomjm weſſkerých muk mu naſtáwagjcjch kráčj Mjſtr nebeſký ſmrti ſwé wſtkjc. Gaká to hrdinſká myſl, gaké to wzneſſené ſrdce! A co pohnulo a přimělo ho k tomu, že tak zmužile a tak hrdinſky wſtupuge do Jeruſaléma — že kráčj hrozné a potupné ſmrti w ústrety? — Bylak to wůle Otce nebeſkého, genž chtěl ſwět ſmjřiti s ſebau ſkrze Syna ſwého, a to ſmrtj geho; a bylo to oſlawenj Otce tohoto, co přimělo geg, že zmužile na ſmrt ſe ubjral. Ač hrůza ſmrti obcházela ho, ač proſil a wolal úpěnliwě, by ho minul kalich utrpenj: předc wſſak překwáhalo nade wſſecko u něho ſlowo: „Staniž ſe wůle twá!“ — A nechť ſe mu ſtawj ſtraſſné a tuhé muky naſtáwagjcj w celé hrůze před oči; a nechť naplňugj ſrdce geho úzkoſtj a zármutkem a nechť ge obtěžugj gako kámen; nic méně předc platilo mu nade wſſecko ſlowo: „Proto gſem přiſſel k hodině té (utrpenj). Otče, oſlawiž gméno ſwé!“ Aby tedy wůli Otce wyplnil a gméno geho oſlawil, wſtupuge Božſký Wykupitel do Jeruſaléma na ukrutnau ſmrt. O, gaká to weliká duſſe! Gaké to hrdinſké ſrdce! — On nedbá ani na hrůzu, ani na auzkoſt, ani na potupu, ani na bičowánj; ani ta neyukrutněgſſj a neyohawněgſſj ſmrt kříže neděſj a neleká ho; gedno geſt, což obmeyſſlj a čehož dychtivě žádá; totiž plniti wůli Otce, genž geſt w nebeſjch; a při tom nehledá ničeho giného, leč aby w tom Otec byl oſlawen. O, takowéto wzdánj a značenj ſebe ſamého, takowauto bezwýminečnau obětiwoſt, takowauto úplnau odewzdanoſt, takowauto ſnažnau horliwoſt pro oſlawenj Otce, aby byl wſſude a ode wſſech poznán, milowán a ctěn — nenj ſpatřiti nikde na zemi gediné u Syna Božjho, an ſe ubjral dobrowolně na ſmrt kříže. Naň

[1]) Jan 12, 27. [2]) Luk. 12, 50.

Digitized by Google

tedy popatř, ó dusse křesťanská, a uč se tu ode Pána swého, co tobě má newjce na srdci ležeti a k čemu u wsseliké gednánj a počjnánj swém máš směřowati a proč máš býti hotowa wsse podniknauti, obětowati a trpěti: gest to plnění wůle Otce nebeského a oslawenj swatého gména geho. Ach, tobě snad gest to za těžko plniti wůli Božj, když gest to na odpor žádosti twé; když pak máš něco obětowati aneb trpěti pro Boha k oslawenj geho, tu se zdráháš a nechceš wěděti nic o Bohu swém. — O, gak daleko gsme wzdáleni od tebe, Pane Jesu Kriste! Gak bjdnj gsme to tworowé hledagjce toliko sebe a o Boha Pána a Twůrce swého, o geho čest a slávu nedbagjce! Podey nám tedy milostiwě ruku swau, pozdwihni a posilň nás: abychom tebe následugjce, hotowi byli, wždy a we wssem wůli Božj plnili a pro Boha, pro čest a slávu geho wssecko konati, wsse obětowati, wsse trpěti a snásseti! —

Aby plnil wůli Otce a oslawil gméno geho, gde Kristus Pán na smrt do Jerusaléma. Co pak gesstě pohnulo a přimělo welikau dussi Kristowu, že ač znal hrůzu smrti a gi živě cjtil, tak že krwawý pot cedil, předce tak ochotně a neohroženě beral se smrti wstřjc? Bylo to také wykaupenj pokolenj lidského, na které přissel a které mu leželo na srdci a proč se brał k smrti do Jerusaléma. Wssewědaucjm okem patřj na miliony bjdáků, gichžto winu měl na se wzjti a které skrze swau smrt měl smjřiti s Otcem, a otewřjti gim brány nebes; dále patřj na neskoučenau swatost a sprawedliwost Otce, která se nemůže bez trestu urazjti a widj že pokolenj lidské nemůže samo o sobě sprawedliwosti Božj za dosti učiniti za hřjch a za winu swau; a tu mu tane na mysli úzkost srdce pokolenj mnohých, kterážto hřjch na hřjch hrnauce, rozdwogeni žigj w nepřátelstwj s Bohem, aniž magjce útěchy a poklidu srdce — a pak widj giž w duchu radost a plésánj pokolenj těchto, která krwj geho obmyta od skrwn hřjchu, dogdau odpusstěnj, milosti a posily k swatému žiwotu, a utěssenosti a poklidu srdce nabudau. A což gesstě wjce. On patřj také na ty, kteřjž w budaucjm wěku patřjce na geho smrt s hrůzau poznagj, gak welké a neskončené zlé gest hřjch, gežto sám Syn Božj musel takowé muky podstaupiti, by shladil winu geho; a patřj na množstwj těch, kteřjž widauce smrt geho poznagj Boha gakožto sprawedliwého a swatého Saudce, kterýž žádného hřjchu nenechá wá bez trestu, zároweň také poznagj ho co laskawého Otce, kterýž tak miloval swět, že Syna swého gednorozeného dal, aby žádný, kdož w něho wěřj, nezahynul, ale měl žiwot wěčný; a w tomto poznánj budau mjti k němu důwěru, wděčnost, a w této důwěře a wděčnosti gemu wěčnau lásku a possussenstwj zachowagj. A co nad to wjce! On sl přiwozuge také k mysli wssetkau bjdu a strast, která spočjwá na pokolenj lidském; widj slzy, které se každodenně cedj, slyssj upěnj a nářek, kterýž zhusta wstupuge k nebesům, patřj na krutý zápas, w kterémž tisjce každodenně zápolj se smrtj; toto wsse mu tane žiwě na mysli, zároweň také widj, gak mnozj uwažugjce utrpenj a smrti geho po wěcjch w tom útěchy a posily nabudau a pak s trpělliwosti a odewzdanosti wezmau pak křjž swůg a ho následowati budau. Toto wssecko widj a má žiwě na mysly: a protož nechť sebe hroznějssj muky, sebe krutssj protiwenstwj a sebe ohawnějssj a potupnějssj smrt nastáwá mu w Jerusalémě — nehrozj a nedějsj se, a kráčj zmužile smrti wstřjc; neb to welké a utěssené wědomj, že smrtj swau smaže winu a shladj trest hřjchu a wykaupj

Digitized by Google

lidſtwo, že w utrpenj a umučenj ſwém bude mnohým mocnau pohnútkau k důwěře, lásce a poſluſſenſtwj k Bohu a ſladkau útěchau a mocnau poſilau w ſtraſtech a protiwenſtwjch žiwota a pewnau podporau a záſſtitau w hodince ſmrti — toto wědomj překáhá wſſelikau hrůzu muk a ſmrti. O, gaké to laſkawé a obětowné ſrdce Božſkého Wykupitele! A chceš-li, milý křeſťane, úplně pochopiti ge, uwaž gen, kdož byli gſau ti, kteréž Pán měl na myſli, když do Jeruſaléma napoſled ſe ubjral a pro kteréž na giſtau a ukrutnau ſmrt ſſel? Byli gſau to ſnad drazj přátelé či miláčkowé, pro kteréž často člowěk milerád něco obětuge a ſnáſſj? Owſſemk byli to miláčkowé drazj; Pán zagiſté milowal ge láſkau neſkončenau, a wſſak nebyli gſau to drazj přátelé geho, nýbrž protiwnjci a nepřátelé, pro kteréž kráčel na ſmrt. Či ſnad to byli přjtomnj ſljčenj, kteříž dotjrawými a neuſtálými proſbami pohnuli ho, aby za ně ſe obětowal? Nikoli; byli gſau to lidé z wětſſj čáſti wěkem a proſtorau od něho wzdáleni, na tiſjce let před njm a po něm žigjcj. Hle, tyto wſſecky neſl Pán w ſrdci ſwém, ubjrage ſe do Jeruſaléma, a nedbal ani na hrůzné muky, ani na ukrutnau ſmrt, gen když wykaupenj dogdau. O láſko, láſko neſkonalá Spaſitele mého, ty zapomjnáš ſama na ſebe a nedbáš ani muk, ani utrpenj, ani ſmrti té neyohawněgſſj, gen když ginj — nepřátelé a protiwnjci twogi pomoci dogdau! Zardi ſe, duſſe má! Ach, gak daleko gſi wzdálena od Pána! Tyť gen hledáš ſebe, ſwůg proſpěch, ſwůg ziſk a ſwau ſláwu, a nedbáš nic o bližnjho, byť by i w patrnau zkázu uběhnauti muſel. — Dey nám, ó Pane, welké ſrdce twé, ſrdce laſkawé a obětowné, kteréž nehledá toliko, což geho geſt, ale také, což geſt bližnjho: abychom hotowi byli i ziſk j wýhodu, i ſláwu, ano i žiwot swůg za oběť położiti, když to wětſſj proſpěch bratrſkj žádá! A wſſak geſſtě na tom nenj doſti Pánu. A co pohnulo a co přimělo geſſtě Božſkého Wykupitele k tomu, že ač předzwjdage hrůznau ſmrt ſwau, přede tak neohroženě ſe bral do Jeruſaléma? — On wyſſel od Otce a přiſſel na tento ſwět, aby hlásal pokolenj lidſkému radoſtné poſelſtwj o wſſemocném a laſkawém Otci, o gednorozeném Synu geho, Spaſiteli ſwěta, a o odpuſſtěnj hřjchů a poſwěcenj a oſprawedlněnj k žiwotu wěčnému. Nynj wſſak záležело na tom wſſe, aby ſwět uwěřil, že w ſkutku geſt od Boha poſlán, a aby w důwěře k němu ſe přiwinul a rád a ochotně ſe chopil wykaupenj, kteréž ſe mu s nebes chyſtalo a poſkytowalo. A protož chtěl k utwrzenj prawdy toho dáti gemu ten neywětſſj důkaz tjm, že před obličegem lidu podſtaupil ſmrt a předpowěděl giſtě a určitě wzkřiſſenj ſwé. Kdyby zůſtal w hrobě — nebylo by předpowěženj geho prawda, a tudjž by nemohl přeſwědčiti ſwět, že geſt od Otce poſlán a že geſt prawý Wykupitel ſwěta; wſtal-li ale z mrtwých, měl zagiſté doſtatečné ſwědectwj Božſkého ſeſlánj ſwého po wſſecky wěky: a pak muſel celý ſwět wyznati, že on geſt Spaſitel ſwěta, že geſt „ceſta, prawda a žiwot.“ O gaká to welikа duſſe! — Zdaž umjrá pro ſebe? ſnad proto že ſtogj ſwéhlawě na ſwém mjněnj a raději wolj zhynauti než od něho uſtaupiti? Owſſemk nemůže uſtaupiti od přeſwědčenj ſwého; wſſak to nenj ta přjčina, proč k ſmrti kráčj, nýbrž ta, aby ſwět byl přeſwědčen, aby uwěřil w něho a přigal ſpaſenj, kteréhož mu poſkytuge a neupadl w zahynutj. Či ſnad umjrá proto, oby ho Otec wzkřiſil, a on takto přede ſwjtězil nad nepřátely ſwými? Owſſemk že ſwjtězil; wſſak nepodržel wjtězſtwj ſwého pro ſebe, abrž raději pro nás, pro ſpaſenj naſſe. Wzkřiſſenj geho mělo zagiſté dowoditi wſſem,

Digitized by Google

že gest poslán od Otce, a že nenj w žádném gménu spasenj leč w gménu geho. Gaká to dusse! Hrůzná smrt mu nastáwá, gasným okem pátrj na překolestný konec swůg: a předc se mu newyhýbá, a kráčj mu zmužile wstřjc, aby dal swětu skrze wzkřjssenj své neomylné swědectwj, že On gest geho Spasitel, že w něm gediné spasenj dosjci lze. O, tuto horliwau, ztracené owce hledagjcj a pro spasenj gegich wsse obětugjcj a snássegjcj dussi nenalezneš mezi syny lidskými, tu nalezneš gediné u Syna Božjho, ubjragjcjho se naposledy do Jerusaléma, spěchagjcjho gisté a hrozné smrti w náručj!! — O, gaké to srdce! Rozumjš mu, křesťanská dusse — pochopugeš ge? — W cjrkwi katolické máme pobožnost[1]) k srdci Ježjssowu. Nynj wjš a poznáwáš, milý křesťane! gaké se tu mjnj srdce? a co w srdci Ježjssowu gest, gaká láska plápolá w něm, láska to k Bohu Otci nebeskému a k pokolenj lidskému; gežto mage gistau a krutau smrt před sebau, předc se ubjrá dobrowolně a zmužile do Jerusaléma, poněwadž gest to tak wůle Otcowa, a protože to tak žádá spasenj lidstwa! — Nedey, ó Pane, aby srdce nasse se zatwrdilo, a w newděčnosti a zatwrzelosti utuhlo! Deyž, by podnjcené neskončenau láskau twau tebe nade wssecko milowalo a gakož ty gsi se pro nás a pro spasenj nasse celý obětowal, i my s celým srdcem a co w něm sjly a lásky gest, tobě se w swaté službě a oddanosti propůgčili a wěnowali.

Čas postnj se bljžj, a prawě se chystáme, bychom w poswátné době této k důstognému slawenj smrti a wzkřjssenj Pána a Spasitele nasseho hodně se připrawili. A protož připomjná nám giž dnes matka nasse, swatá cjrkew, onu znamenitau dobu, kdežto Pán a Mistr nebeský, Kristus Ježiš, se ubjrá naposledy do Jerusaléma na smrt; a tudjž konáme dnes památku překlasawého srdce geho, kterézto planaucj láska k Otci nebeskému a k bratrjm na zemi přiměla, že zmužile a neohrožené gisté a kruté smrti kráčel wstřjc, gakž sám prawil: „Ay wstupugeme do Jerusaléma“ atd. Wssak ale, konáme-li dnes památku welikého a laskawého srdce Pána Ježjsse, kterýž pro nás dobrowolně a z pauhé lásky do Jerusaléma se ubjral, aby tamto se za nás wydal w krutau smrt: slussj, bychom se oprawdu tázali: Zdaliž také w skutku památku tuto hodně konáme? a zdaliž toto laskawé a obětowné srdce Božského Wykupitele také živě tane na mysli nám? — Než co widj a slyssj křesťan tyto dni?! Tu spatřj zakuklence w skrabosskách rozpustilé ssprýmy prowozugjcj a se zpotwořugjcj, tu kwasy a neskjdmá hodowánj, tu opilstwj; tu opět slyssj nestydaté ssasskowánj podnapilých a oplzlé pjsně, tu hudbu ducha ohlusugjcj. Takowéto diwadlo stawj se tyto dny na oči křesťanu! Gest to možné? Gsme křesťané? Wěřjme slowům Páně: „Ay wstupugeme do Jerusaléma a dokoná se wssecko“ atd. a wěřjme-li gim, chápáme ge? gežto takowým způsobem konáme památku posledni cesty Páně do Jerusaléma, cesty na smrt a to pro nás a pro spasenj nasse? O, zastyď se křesťane! Gest hodné takowéto weselj tebe? Božský Wykupitel, kterýž s nebe sstaupil, aby nás wyswobodil od bjdy a strasti hřjchu a na smrt kráčel, aby nám wydobyl wěčnau blaženost. Tento laskawý Wykupitel nezapowjdá owssemk wssech radostj; on zagisté přege nám i slussné radosti tělesné; wssak ale takowéto hlučné plesy a radowánky, gakéž se děgj zhusta w tyto dny,

[1]) Slawnost Srdce Páně Ježjsse koná se w pátek po oktáwě Božjho Těla.

Digitized by Google

pak i způsob, gakým se konagj, i čas, w němž se konagj, tok zagisté gest křesťana nehodno a nemůže se schwalowati, neb to odporuge zcela duchu Kristowu. Hle Pán se ubjrá, aby to snássel, když se mu oči zawážj a dáwati se mu budau poljčky; aby hádal, kdo ho udeřil. A má snad zakuklenj toto w sskrabosskách a sprýmy a neslydaté posuňky býti ctihodnau památkau zahalenj Božského obličege Kristowa? — Hle Pán se béře do Jerusaléma, aby gako beránek, kterýž neotwjrá úst swých, weden byl k zabitj: gest tedy snad hluk a powyk rozkossných masopustnjků w těchto dnech hodná slawnost památky této? Hle Pán kráčj na smrt do Jerusaléma, mage na zřeteli spasenj swěta: což má býti ona lehkomyslnost, newázanost a rozpustilost dnů nyněgších slussnau připomjnkau wážného toho odchodu geho? Hle Pán wstupuge do Jerusaléma, aby byl posměwán a bičowán. Owssemk potupugeme a posmjwáme se wespolek až posud, a nezřjdka bywá ctnost pohaněna a často mrskagj bičjky úsměssku a hany tak mnohého newinného. A wssak slussj-li pak se to na křesťana a zwlásstě w tento čas?! — Hle Pán se ubjrá do Jerusaléma, aby byl pro nás obnažen, na křjž powýssen a snássel hrozné muky, a právě nynj nám připomjná cjrkew swatá poslednj tuto cestu: a předc se trávj tento den, gakož i následugjcj dwa dni zhusta w nestjdmých hodowánjch, opilstwjch, w chlipných a rozpustilých radowánkách. Gak to slussj na křesťana wůbec, zwlásstě pak w tento čas? — Zagisté každá upřjmná křesťanská dusse musj gen s bolestj patřiti na obyčeg, kterýž, gakož původ swůg béře w pohanstwu, rownež i slepotu a tupost mysli pohanské na gewo pronássj. Což negsme křesťané? Či snad gsau doby w roce, kdežto wolno křesťanu, zákonů a prawidel swatého náboženstwj zanedbáwati a státi se pohanem až do sskaredé stkedy? O, tok neywětssj zpozdilost! Tu by se zagisté mohlo o nás říci, co se wyprawuge o gisté wdowě francauzské. Gistý wznesseny francauzský sslechtic, kterýž si udatnostj swau mnohau slawu wydobyl, zemřel w cizině. Bez prodlenj wydal se geden z geho přátel na cestu, aby smutnau zpráwu tuto pozůstalé wdowě přinesl, kterauž spisowatel toho Flaminij nazýwá. Měltě dosti času na cestě k bedliwému uwáženj, gak by nessastnau panj připrawil na truchliwau tuto zpráwu, a zponenáhla gj sdělil, aby snad uleknuwssi se do nemoci neupadla. Přissed posléze do Pařjže wyhledal gegj byt, tamto wssak se dowěděl, že gest právě na bále. Bez prodlenj gde za nj a táže se po nj; tato wssak, gakožto králowna plesu tohoto prowozowala právě umělecký tanec, a čjm wjce se poslanec tento widěl donucena slussnost a obratnost stkwělé této tanečnice obdiwowati, tjm tjže mu přicházelo, že gi má z takowého plesu a blahosti wytrhnauti a w hluboký zármutek uwoditi. Když pak tanec tento se skončil, bljžil se k nj tlukaucjm srdcem a sseptá gj do ucha hlasem třesaucjm: že gj má důležitau zprámu sděliti, kteráž se má ale w tagnosti chowati. Na požádánj toto odebrala se do wedlegssj komnaty, kdežto pak wyslanec pohnut nemoha se ani slz zdržeti, gj sdělil smutnau zprámu o úmrtj milého manžela. Gak se ale podiwil, když widěl, gak tato wdowa uslyssewssi o roznemoženj manžela, byla poněkud pohnuta, pak když mluwil o nebezpečenstwj smrti, naň s upkeným zrakem patřila, a když posléze o následugjcj smrti geho slyssela, několik slz prolila: wssak brzy se zpamatowawssi upokogila se, a opět se rozweselíwssi, cizince snažně prosila, aby o této wěci žádnému neprawil; neb doložila: „Doba masopustnj gest právě nynj neutěssenějssj,

Digitized by Google

a wy gſte ſám mohl zpozorowati a ſe přeſwědčiti, gak důležitá geſt moge oſoba při wſſech pleſích a radowánkách; nad to geſſtě ſe chyſtá na přijſſtj týhoden ſtkwělý tanec, při kterémž mám hlawnj oſobau býti. Gakožto wzdělaný a rozumný muž můžete ſám poſanditi, že mi to nemožné, abych před pleſem tjmto ſe pryč odebrala a tak wſſecku radoſt ſi pokazila.“ — Na to dal cizinec, ač w duchu welmi rozhorlen, předc ſlowo, že až do určeného času tagemſtwj toto zachowá. Takto nechal maſopuſtu uplynauti, až pak, když ſe wſſecky radowánky ukončily, a ſſkaredá ſtkeda naſtala, přiſſel dle úmluwy opět a wyprawowal gj opětně u přjtomnoſti několika přátel a přjtelkyň celau událoſt tuto. Gaké wzdychánj a gaký nářek wedla nynj ſobě. Bledá gako ſmrt klesla na zemi a rychle muſeli gi położiti do poſtele, kdežto zpamatowawſſi ſe uſtawičně hořekowala [1]). Tjm ſe končj powjdka tato, kterauž wyprawuge giſtý ſpiſowatel z ſedmnáctého wěku, ſſlechetný to Petr Firmian. A kdož by ſe nad tjm pozůſtawowal? Wždyť ſe ta událoſt až poſud opakuge a to we wětſſj mjře. Což to činj ginak ti, kteřjž ſe domnjwagj, že o maſopuſtě, zwlášſtě w poſlednj dni, mohau ſe wſſelikým nečeſtem, hřjſſným rozkoſſjm oddati; a pak teprw w poſtnj čas kagjcj a zbožný žiwot počjti, truchljce nad Kriſtem a nad utrpenjm geho? —

A byť i toho nebylo, byť bychom nezapomenuli na meze počeſtnoſti a ſluſſnoſti a uwarowali ſe wſſech hřjſſných rozkoſſj w tento čas, giž za tau přičinau, že weſeloſti a pleſy tyto gſau pozůſtatky pohanſtwa, negſau hodny, aby ge křeſťan ſpolu konal, aniž ſe na něho ſluſſj. Známo geſt, že ſe konaly ſlawnoſti tyto, bachanalia řečené, u řjmſkých pohanů ke cti domnělého boha Bachuſa, u mnohé rozpuſtiloſti a proſtopáſſnoſti. Odtud pak ſe wetkela tato neplecha mezi křeſťany, když pohanſtwj kleſlo a udržela ſe tuto za poſlednjch maſopuſtnjch dnů, gak to ſtarj w následugjcj bágce wypiſugj: Starý Bachus, dj oni, měl ženu, kteráž mu byla celá oddána, a ctila ho gako boha ſwého; gméno gegj geſt pohanſtwj. Když ſe ſwaté ewangelium Kriſtowo a učenj apoſſtolů w pohanſkých dědinách umjſtilo, doſtala žena tato Bachuſowa úbytě a zhynula. Pak přeſtaly také bachanalie, či ony diwoké a proſtopáſſné ſlawnoſti ke cti Bachuſa, a Bachus ſám owdowěl. Gak ale ſe rozmohla bezbožnoſt u křeſťanů a dřewnj pobožnoſti ubýwalo, poſlal ſtarý Bachus wyſlance a námluwčj k wlažnému tomuto křeſťanſtwj, a pogal ge za manželku, kteréžto i hned bez dowolenj biſkupůw a bez cjrkewnjho požehnánj a ſice rychle, geſſtě před čtyřidcetidennjm poſtem, ſwolilo, magjc za to, že w poſtě wſſecko naprawj. Z tohoto zaſnaubenj pohanſkého Bachuſa s křeſťanſtwjm, powſtal, gakž ſtarj wykládagj, maſopuſt. — Kdož newidj z této bágky, že pohanſké konánj maſopuſtu geſt nehodné křeſťana; gežto co pozůſtatek pohanſké modloſlužebnoſti nedá ſe ſpogiti s křeſťanſkým náboženſtwjm, rownež tak gako woda s ohněm, ſwětlo se tmau a teplo se zimau. Co wſſak w těchto kečených radowánkách geſt zwlášſtě nehodného a ohawného, geſt to: že pak weſſkera následugjcj poſtnj náboženoſt zdá ſe u takowých křeſťanů nebýti nic giného, leč robotau. Co wlaſtně člowěk miluge, a čemu geſt s celau duſſj oddán, to pronáſſj na gewo o poſlednjch dnech maſopuſtnjch: co ale pozděgi činj, geſt

[1]) Veith's hom. Vortr. díl 2. ſtr. 290.

Digitized by Google

wjce nawykloſt a obyčeg. Že pak mnohý čaſtěgi do chrámu chodj, že ſe poſtj a ugmu ſobě činj, dělá to proto, poněwadž mu to práwě cjrkew ukládá a běh roku to ſebau přináſſj; gak ale oprawdu a upřjmně to mjnj, patrno ze způſobu, gakýmž tyto dny předpoſtinj trámj. Poněwadž muſj milowané tělo ſwé poněkud krotiti, ſnažj ſe giž zprwu wſſe mu nahraditi. Wždyť ſe muſjš potom přemáhati, dj takowý, wynahraď ſi to tedy nynj, a budiž gak možná weſel. Tjm ale práwě na gewo pronáſſj, co wlaſtně na něm geſt, a gak to upřjmně ſmýſſlj ſe ſwau poſtnj náboženoſtj. O, kýž by předc gednau přeſtal zwyk a obyčeg, kterýž geſt rownež tak nekřeſťanſký, gakož hanebný a záhubný. O, bychom předc gednau poznali, gakých obětj ohawný tento obyčeg žádá na ſtatku, na gměnj a na zdrawj, zwlášſtě pak, gak záhubný geſt ctnoſti a newinnoſti duſſe. Sluſſná radoſt owſſem geſt dobrá a činj člowěka dobrého; wſſak ale radoſt a rozkoš maſopuſtnj? — tak má zřjdka co dobrého do ſebe. Proč nemáme doſti na ſluſſných a počeſtných radowánkách? k čemu zhaubných, nebezpečných a nakažlimých hledati? — Protož kdokoliw můžeš, pozdwihniž hlaſu ſwého proti tomuto nepočeſtnému mrawu pohanſkému, a kdož máš moc, poſtaw ſe mu na odpor, a hleď wſſemožně ho překaziti! — Za naſſich časů ſe wſſudy pracuge, a ſnažně uſiluge ſe o to, aby ſe wſſelike nepořádky a neſſwary odſtranily, nuže tedy máme těch neyzhaubněgſſjch a neyohyzdněgſſjch ſſetřiti, k nim mlčeti, či ſnad dokonce ge podporowati? —

Zatjm, co Kriſtus Pán ſe béře z Jericha do Jeruſaléma, kráčj ſwět z Jeruſaléma do Jericha; kdož wſſak z Jeruſaléma ſeſtupuge do Jericha, padá, gakž dj Božſký Wykupitel, mezi lotry, kteřjžto olaupj ho a zraniwſſe ho, nechagj ho od polu žiwého [1]). Znameney dobře, milý křeſťane, wýznam toho. Kdož následuge Kriſta, kráčj do ſwatého Jeruſaléma, ten zachowá duſſi ſwau a docházj nebeſké útěchy a blaženoſti; kdož wſſak ſledugic synů tohoto ſwěta, za nimi do Jericha po hlučných a hřjſſných rozkoſſjch maſopuſtnjch běžj, upadá mezi lotry, proſtopaſſujty a chlipnjky, kteřjžto oblaupj ho o ctnoſt, zbožnoſt a newinnoſt duſſe, a zohawj duſſi geho ranami ſſeredných neřeſtj, a poſléze oblaupeného a zohaweného opuſtj, zůſtawj ſobě ſamému a hřjſſným a zhaubným náružiwoſtem ſrdce. — Křeſťane milý, rozhodni ſe předc gednau, kam ſe obrátjš? za tým chceš kráčeti, zdaliž za Kriſtem do Jeruſaléma, či za syny tohoto ſwěta do Jericha? Chceš-li ale za Kriſtem ubjrati ſe do Jeruſaléma, muſjš naň, na wůdce ſwého, neuſtále mjti opřený zrak ſwůg, aniž ſe dáti lákadly tohoto ſwěta zmýliti. Neb takto wolá k nám apoſſtol Páně: „Čas krátký geſt, nepozůſtáwá, než aby ti, kteřjž pláčj, gakoby neplakali, a kteřjž ſe radugj, gakoby ſe neradowali, a kteřjž kupugj, gakoby newládli, a kteřjž tohoto ſwěta užjwagj, gakoby neužjwali, nebok pomjgj způſoba tohoto ſwěta“ [2]). Nepozůſtáwá tedy i nám, gežto we ſwětě žigeme, nic giného, než aby ti, kdož radowánek maſopuſtnjch aučaſtenſtwj mjti budau, zbožnoſt ſrdce a zbromážděnj myſli zachowali, a nedali ſe přemoci lákadly ſmyſlů; kdož wſſak ſe ſtkwoſtně odjwati muſegj, aby tak málo ſobě na tom zakládali, gakoby toho neměli; a kdož ſe weſelj, nechť ſe tak weſelj, aby w tom ſe nekochali a nepřikládali k tomu ſrdce ſwého, neb pomjgj způſoba tohoto ſwěta

[1]) Luk. 10, 30. [2]) I. k Kor. 7, 29 31.

Digitized by Google

a s nj čas nenabytný, a Kristus Pán ubjrá se se swau milostj do Jerusaléma a kdo se opozdj, ztratj ho s očj a nedostjhne ho!

Uchowey nás, Pane, od tohoto zlého, kteréž by zagistě bylo to neyhorssj zlé, gežto by nás mohlo potkati. Dey nám milost swau, a táhni nás za sebau, abychom se nedali námiti klamem a ssalbau rozkossj tohoto swěta, nýbrž tebe se pewně držjce, tebe wěrně následugjce neporussenj prossli skrze tento swět a gednau sskastně dospěli k nebeskému Jerusalému, kdežto žigeš a kralugeš po wssecky wěky.

„A oni tomu nic nesrozuměli, a bylo slowo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se prawilo," dj swatý ewangelista o učennjcjch Páně. A čemu nesrozuměli? Tomu nesrozuměli, že Božský Mistr gegich měl w Jerusalémě trpěti a umřjti. A což to bylo tak těžké k porozuměnj? Zdaž nebyla dosti zřeguná a srozumitelná slowa Kristowa? A předc tomu nesrozuměli; swatý ewangelista to opakuge třikráte. Owssemk, gakž nás zprawuge giný swatý ewangelista, tussil ten neb onen swatý apostol Páně w okamženj tomto, že to Pán tak doslowně mjnj; než s giné strany se gim zdála ta wěc zhola býti nemožnau, anak odporowala téměř zcela tomu, co si o Messiássowi mysslili, gak si ho předstawowali a co od něho očekáwali, tak že w okamženj byli zcela giného mjněnj a celá řeč Kristowa se gim zdála býti temná a tagemná, a protož čekali, až gim to Kristus Pán sám wyložj a wyswětlj. Tak zůstalo slowo Páně skryté před nimi a oni nesrozuměli, co se prawilo. A tak se to má až posud. Stogj-li slowo gaké, byk i bylo sebe prawdiwěgssj a srozumitelněgssj, stogj-li nassim předsudkům, žádostem a náružiwostem srdce na odpor, nechápáme ho a smyssl geho zůstáwá nám skrytý a temný. Na příklad: gak málo gest těch, genž pochopugj w prawdě smyssl slow Páně w dnessnjm swatém ewangelium. Owssemk wědj, že Pán tu mluwj o smrti swé, a wssak nechápagj ducha a srdce, kteréž se gewj w řeči geho, aniž poznáwagj, gak laskawé, a obětowné a zmužilé srdce Pán tuto na gewo pronássj. A proč? Protože gsau příliš roztržitj a lehkowážnj, než aby se pohřjžili w smyssl slow Páně a wěnowali gim slussnau pozornost. Oni gsau příliš tělesnj a soběčtj, než aby mohli pochopiti takowé laskawé nezisstné a sebe za giné w obět wydáwagjcj srdce. Pán owssem dj: Ay wstupugeme do Jerusaléma, kdežto Syn člowěka bude wydán pohanům a t. d., oni wssak nemyslj a necjtj při tom nic, než gakoby řekl: máme gesstě do Jerusaléma 160 honů, máme gesstě hezký kus cesty. A podobně se to má s wýroky pjsma swatého wůbec. Gak mile tyto se stawj na odpor obyčegnému nassemu smeyssljenj a snaženj, gsau nám nesrozumitelnými, nepochopitelnými a nenalézagj w srdci nassem ani mjsta ani obliby. Tok wěc zcela přirozená. Toliko spřjzněné wěci slučugj se rády a toliko k tomu máme mysl, po čem se srdce nasse nese. Když tedy slowo Božj dj: „Blahoslawenj čistého srdce;" gak může porozuměti mu ten, genž nezná wyssjho cjle, a nemá giného snaženj nad rozkosse tohoto swěta? Gak může takowýto pochopiti blaženost srdce newinného, kteráž nezáležj w gmenj a pozjwánj? — Aneb když slowo Božj dj: „Wssecky wěci pokládám býti sskodau pro wywýssenau známost Ježjsse Krista, Pána nasseho"[1]); gak mnozj nepochopugj smyslu slow těchto.

[1]) K Filip. 3, 8.

Digitized by Google

Ježisse Krista znáti má owssem býti křesťanské duši dražší a milegší nad wšecky statky tohoto světa, ba on má pokládati ge za škodu, když by mu byly překážkau u poznánj Ježisse a swaté wjry geho. Wšak kdo pochopj toto? Mnozj owssem dj, že ho znagj; awšak zdaž gest gim známost tato wzácnější nad wšeliký statek, ku kterémužto přikládagj srdce své? Zdaž pokládagj wšecko ostatnj mimo známost tuto za ztrátu? Dle obyčegného smeyšlenj gegich negsau ani schopni wniknauti w to, což mjnj tuto apoštol Páně „wywýšenau známostj Ježisse Krista," magjce za to, že gest to pauze ona známost, gakauž slýchali o Kristu Pánu we škole, gežto apoštol Páně tjm wlastně twrdj: že wše, což člowěk na zemj mjti a wěděti může, zmizj před onau známostj Pána Ježisse w srdce pogatau a živě pocjtěnau: že totiž Ježiš Kristus, Syn Božj, gest nám dán, že gest nassjm Spasitelem, „že tak milował Bůh svět, že Syna svého gednorozeného dal, aby žádný, kdož w něho wěrj, nezahynul, ale měl život wěčný;" a že ten, kterýž ani wlastnjho Syna svého neššanował, ale za nás za wšecky ho wydal, nám také s njm wšecko dá? a že Kristus Ježiš gest, genž za nás umřel a kterýž z mrtwých wstal, a gest na prawici Božj, kterýž se také přimlauwá za nás[1]). Tok ta wywýšená známost Ježisse Krista, kterauž mjnj tuto sw. Pawel a pro kterauž owssem wšecko giné, což gen člowěk wěděti a mjti může, pokládá býti škodau; gežto když se živě myslj pogme: člowěka zagisté pozdwihuge, srdce důwěrau, útěchau a láskau, a wůbec blaženostj naplňuge, což owssem duchownj člowěk nade wšecko cenj a pokládá. A wšak člowěk, genžto o ničem wyššjm newj, leč čeho poskytuge země a statky gegj, nemůže pochopiti, co by we wjře w Krista Ježisse a w důwěrném pohledu naň mohlo býti tak neskončeně utěšeného a člowěka nad mjru oblažugjcjho, že by měl u přirownánj s tjm wše ostatnj pokládati za škodu a za smet, a protož nechápe slowa toho, ono gest mu skryto. A tak se děge wesměs w obecném životě. Předstawug člowěku wěc sebe lépe; napomjnegy, warug, pros sebe wjce; gak mile to nenj geho snahám a rozmarům whod, neb gest gim to dokonce na odpor, newěřj tomu a nedbá na to. Rcij gen mladjku neb mladici, kteřjž zlého towaryšstwa hledagj a po rozkošnjch toliko bažj, rcij gim sebe upřjmnějši a důtklibějši, w gaké nebezpečenstwj se wydáwagj, že lehkomyslnost gegich ge wrhne w hanbu, w nauzi, w bjdu a w chorobu; oni tomu nic neporozumějj a slowo toto zůstane gim skryté. U wědomj bugaré síly swé myslj, že nemohau ani onemocněti; gsauce postaweni w hognosti, domnjwagj se, že zásoba gegich se nemůže ani wywážiti, a byť i se wywážila, což wjce? proč by se báli neb strachowali? Živobytj se gim zdá býti tak lehké, gežto ani newědj, gak žito roste a gak těžce gest groš wydělati. — O, gak mile gakási náružiwost se zmocnj člowěka, oslepj ho, zatwrdj srdce geho; a pak mluw gak mluw, nic na plat; wše gest mu slowo skryté, gehožto nechápe a gemužto ani newěřj, poněwadž ge nechce wěřiti, gežto gest na odpor náružiwosti geho.

Uchowey nás, Pane, od wšeliké wášnjwosti a wyswoboď nás dle milosrdenstwj swého od takowého stawu duše, kdežto bychom nebyli schopni porozumiti slowu twému a každé napomenutj, každá wýstraha,

[1]) Jan 3, 16; 1 Řjm. 8, 31—37.

Digitized by Google

každe warowánj by nám bylo slowem strytým. Dey nám raděgi srdce ochotné a wolné, abychom rádi prawdu přigjmali, přigatau poznali a poznanau konali.

„Stalo se pak, když se přibližowal k Jerichu; slepý geden seděl wedlé cesty žebře.“ Tedy slepý spolu i chudý seděl wedlé cesty. — Gaký to bydák! Gemu neswjtj zlaté slunjčko na gasném blankytu nebes. Gemu se neskwjtj stříbrná luna s nesčíslnými zástupy třpytjcjch se hwězd w gasné nočnj době; žádná zpanilá kragina se nerozkládá před njm, aniž se naň usmjwá milostná twář; on nemůže patřiti na tanljcj-se ústa newinného nemluwně, aniž na krásu a zpanilost pestrobarewného kwjtj. Ach, ustawičná tma halj ho a geho okolj a čirá noc obklopuge ho neustále a protož kamkoli kráčj, kam se gen obrátj, wssudy musj se báti noha geho úrazu, a kdyby pracuge chtěl použjti fil swých, stogj bez světla w temnosti. Tuť owssem nenj se co diwiti odpowědi, gakauž dal starý slepý Tobiáš angelu Rafaelowi, když tento mage býti průwodčjm geho syna na cestě do Mesopotamie, wstaupiw do příbytku pozdrawil newidomého otce, řka: „Radost budiž tobě wždycky.“ I odpowěděl Tobiáš: „Gakáť gest mi radost, gežto sedjm we tmách a světla nebeského newidjm“ [1])? — A wssak gakkoliwěk těžká gest slepota tělesná, mnohem horssj a záwadněgssj gest slepota duchownj. A medle co gest to duchownj slepota? To gest onen přesmutný staw člowěka, w kterémžto newidj a nepoznáwá wěcj, kteréž gsau ducha, nepoznáwá ani swaté prawdy, ani zpanilé ctnosti, ani ohawy a překrácenosti hřjchu, aniž záhuby neprawosti; genuž se widj neprawé býti prawým, užitečné sškodliwým, dobré zlým a i naopak sprawedlnost nesprawedlnostj, hřjch ctnostj a ctnost neprawostj. Takowáto duchownj slepota zagisté gest giž sama w sobě horssj než tělesná, poněwadž takowý duchownj slepec ani sám pomoci nehledá, ani když se mu poskytuge, gi přigjmá.

Kdož sedj we tmách a newidj Božjho světla, ten wj, že slepý gest, aniž přemlauwá sebe samého, že by snad widěl. A že wj, gakým nesstěstjm ge obklječen, hledá pomoci a často gj docházj. Ubohý člowěk w dnessnjm swatém ewangelium, kterýž wedlé cesty u Jericha žebře seděl, často sobě žádal, aby oči geho byly opět otewřeny a ztracený zrak mu nawrácen; když se ale dowěděl, že se Pán Jezjš kolem ubjrá, wolal k němu hned ponjženým a důwěrným hlasem, řka: „Jezjssi, Synu Dawidůw, smilug se nade mnau!“ a takto pomoc také nassel. A wssak bylo tenkrát wjce duchownj slepotau poražených lidj, a wzesslo gasné a prawé a nestonalé světlo, kteréž osswěcuge každého člowěka, přicházegjcjho na tento swět: ale oni newěděli, že slepj byli, nesbrátili se k Pánu, k témuž gasnému světlu, nehledali pomoci a zůstali we slepotě, w bludu a we swých hřjssjch. Pokrytci fariseowé se domnjwali, že sprawedlniwj gsau, a že celá sprawedlnost záležj w zewnitřnjm toliko ostřjhánj zákona Božjho: a zůstali we swých neprawostech; lstiwj zákonnjci měli za to, že pochopili smysl zgewenj Hospodinowa, a že gim nenj třeba žádného učitele: proto nessli k Pánu, když wyprawowal skryté wěci od ustanowenj swěta, a nebylo gim znáti tagemstwj Božjho; rozmařilj saduceowé přestáwali na tom, že blahoslawenstwj člowěka záležj w

[1]) Tob. 5.

Digitized by Google

pozemſkých ſtatcjch a w požjwánj rozkoſſj tohoto ſwěta: a neſſli k Pánu a nepoznali, že člowěku nic neprospjwá, kdyby celý swět zjſkal, duſſe pak swé ſſkodu trpěl. Domnjwali ſe wſſickni, že bohatj byli w duchownjch wěcech a maudkj, a že nepotřebugj žádného naučenj, žádného naprawenj, a předce byli chudj a bjdnj a nazj. Seděli we tmách, obkljčena byla duſſe gegich duchownj ſlepotau; oni ale newěděli o tom, gaká těžkoſt na ně doléhala, a protož nikdo z nich nepřiſſel k Pánu a newolal pokornym a důwěrnym hlaſem: „Jeſſi, Synu Dawidůw, ſmilug ſe nade mnau!“ a proto gim nebylo pomožjno. — Gak to bylo za času Jeſſe Kriſta, tak to geſt až podnes. I podnes geſt mnoho duchownjch ſlepců, a zůſtáwagj we swé ſlepotě, poněwadž newědj, že ſlepj gſau, a pomoci nehledagj. Peycha ſe gim zdá ſſlechetnau ctiuilownoſtj, lakomſtwj chwalitebnau hoſpodárnoſtj, ſmilſtwo dowolenym rozkoſſnym žiwotem, záwiſt ſwědomitau newůlj nad bezprawjm tohoto ſwěta, obžerſtwj radoſtnym darůw Božjch požjwánjm, hněw horliwoſtj proti nečinnym lidem a bezbožnym ſſkůdcům, a lenoſt křeſťanſkau důwěrau w Božj dobrotu a miloſrdenſtwj. Straſſliwá temnoſt obkljčila gegich duſſi, myſl gegich poražena geſt ſlepotau: ale oni newědj o tom, gaké neſſtěſtj gich uchwátilo, nehledagj pomoci. A proto zůſtáwagj we swé ſlepotě, we swém bludu, we swých hřjſſjch.

A kdyby gim i někdo pomoci poſkytnauti chtěl, zhrdnau gj w zaſlepenoſti swé, aniž gi přigmau. Geden každý ubohý, newidomý člowěk s radoſtj přigjmá pomoc, když ſe mu poſkytuge, má-li toliko doſti malau naděgi, že ztracený zrak bude mu nawrácen. Docela ginak to ale geſt s duchowně ſlepym člowěkem. Smilug ſe někdo nad njm, powěz mu, že ſlepym geſt, obětug mu laſkawau pomoc; řekni mu we gménu Páně: „Wſtaň, kterýž ſpjš a oſwjtj tebe Kriſtus;“ ubohý bratře, ty ſedjš we tmách, newidjš gaſného Božjho swětla ſamoſpaſitelné wjry, newidjš, že blud tebe pogal, newidjš, že mnohými těžkými ranami ſkljčena geſt ubohá duſſe twá. Důwěřug we mne, gá tě zbawjm duchownj ſlepoty a ukáži tobě ceſtu k žiwotu, abys widěl, čeho ti potřebj a čeho ſe ti nedoſtáwá! — Mluw tak někdo s duchowně ſlepym člowěkem, a on tebau pohrdne, a čjm laſkawěgi ſe k němu mjti budeš, abys ho přiwedl k poznánj ſebe ſamého, k poznánj prawého Božjho swětla: tjm wětſſjm ſe proti tobě rozpálj hněwem gako proti swému nepřjteli. Řekni pyſſnému: Uſtaň bratře, hrdě ſobě počjnati; wždyť Bůh ſe pyſſným protiwj, ale ponjženym swau miloſt dáwá: on mu odpowj: Kdo mne má co poſuzowati? Komu ſe neljbjm? Snad proto že nedám, aby se mnau každý orati mohl, a že od každého žádám, což mi geſt powinen a netrpjm toho, aby ſe ke mně neſſluſſně a neuctiwě měl? Wjm dobře, což geſt peycha. — Ale prawě tjm dáwá na gewo, že pyſſným geſt, poněwadž ani toho neymenſſjho napomenutj nepřigjmá a dokonalym člowěkem ſe býti ſaudj. Řekneš-li lakomému, že lakomý geſt a radjš-li gemu, aby wjce hledal králowſtwj nebeſkého a ſprawedlnoſti geho, aby k wěcem tohoto ſwěta ſrdce nepřikládal, kteréž ho ſpaſena učiniti nemohau; ale aby dobrými ſkutky miloſrdenſtwj ſkládal ſobě poklad w nebi, rozhorlj ſe a řekne: Snad gſem proto lakomym, že nechci lehkomyſlně promrhati, což gſem ſi těžce nashromáždil? — Řekni záwiſtnému a hněwiwému, že geſt záwiſtný a hněwiwý, a že ſe pro tu neprawoſt nehodj ani do lidſké ſpolečnoſti, ani do králowſtwj nebeſkého; poněwadž lidſká ſpole-

Digitized by Google

čnoſt gediné láſkau a pokogem ſtáti může, a poněwadž w králowſtwj nebeſkém panuge toliko ſwrchowaná láſka a wěčný pokog, odpowj ti: Co? ſnad to geſt záwiſt, když ſe na to djwati nemohu, když ſe děge we ſwětě neſprawedlnoſt? anebo ſnad to geſt hněw, když drżim w domě potřebnau kázeň; když tomu nedowolugi, aby každý činil, což by ſe toliko gemu ljbilo? Když toho lhoſtegně neneſu, aby ſe mně zbůhdarma dělala gaká ſſkoda? — A wſſak ſprawedliwé mu geſt gediné to, což ſe k geho užitku děge; takk i zásluhy má on gediné ſám anebo ten, gehož powýſſenj a ſſtěſtj i gemu zároweň ku proſpěchu ſlaużj. Podobně člowěk neſtroceného hněwu ukrutenſtwj nazýwá potřebnau kázeň, otrockau newolnoſt náležité poſluſſenſtwj. A tak to gde s každým duchownj ſlepotau poraženým člowěkem; nepoznáwá na ſobě ſám, gaký hřjch ſe we ſrdci geho uhnjzdil, a chce-li ſe kdo nad njm ſmilowati, s tjm neywětſſjm rozhorlenjm a hněwem laſkawau geho pomoc zamjtá. Libuget ſi we ſwé duchownj ſlepotě, aby nepřiſſel k poznánj ſebe ſauného, a pokánj činiti nemuſel.

Na tom ale geſſtě nenj doſti. J aučinkowé duchownj ſlepoty gſau zlj. Tělesná ſlepota zagiſté nezpůſobila nikdy takowého neſſtěſtj, gakowéž ſe duchownj ſlepotau ſtalo, ani témuž ubohému člowěku ani giným lidem. Nehody, gež wyplýwagj z tělesné ſlepoty člowěku ſamému, gſau: nezpůſobnoſt k mnohým tělesným pracem, nedůſtatek potřebné wýżiwy, chudoba, kteráż i w tom s nemalau těžkoſtj ſpogena geſt, że takowýto ubohý člowěk nemůże ſám hledati ſwých dobrodinců. Mimo to newidomý negednau bývá klamán a wſſeligak týrán od bezbožných lidj. Wſſecko to gſau ſmutné wěci a nelze tak lehko, aby ſe gim ſlepý člowěk wyhnul. Nemá-li pak takowýto člowěk ſwého wlaſtnjho gměnj, nezůſtáwá mu giného nic, než aby ſe żiwil almużnau miloſrdných lidj. Tak żebrati muſel i onen ubohý člowěk, o němż činj zmjnku dneſſnj ſwaté ewangelium. Nad to pak nade wſſecko ſtaw duchownė ſlepého člowěka geſt předce mnohem horſſj, mnohem neſſtaſtněgſſj. Tělesně ſlepý člowěk nemá wżdycky doſti způſobnoſti, aby pracowal o zachowánj żiwota wezdegſſjho: ale duchownj ſlepec ſpaſenj ſwé náſilně podkopáwá; tělesně ſlepý člowěk mjwá nedůſtatek chleba wezdegſſjho, a wſſak předce hladem nehyne: duchownj ſlepec naproti tomu trpj náramný hlad a prawě duchownj ſlepota geſt mu překážkau, aby nebyl naſycen ani ſlowem Bożjm, ani tělem a krwj Spaſitele ſwého w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj. Tělesně ſlepý člowěk zápaſj s mnohými těżkoſtmi, když něco do ruky béře anebo kdyż někam gjti má, ale on geſt prawě proto welmi opatrný a bez wůdce nikam daleko negde, aby ſi neubljżil: duchownj ſlepec naproti tomu ale bez rozmyſlu wſſecko podniká, k čemuż ho neſe náružiwoſt; odhánj od ſebe wůdce, genż ſe mu nabjżj, ukázati mu ceſtu ſpaſenj; a prawě tjm ſe wrhá w ſtraſſliwé nebezpečenſtwj, w newyhnutedlnau záhubu; tělesně ſlepému člowěku kladau časem bezbožnj lidé na ceſtu auraz: ale duchownj ſlepec klade auraz ſobě ſám a pád geho bývá tjm ſtraſſliwěgſſj, než kdyby ſe tělesně ſlepý člowěk gakkoli poranil; tělesně ſlepý člowěk bjdně a nuzně bývá żiw, ale duchownj ſlepec geſt za żiwa mrtwý.

Gakož ale duchownj ſlepec bludem ſwým hyne ſám, takk i giným lidem připrawuge podobnau zkázu. Těżek geſt ſice i tělesně ſlepý ſwým přjbuznýmm a domácjm, poněwadž wjce ſlużby potřebuge; ale tjm gim prawě nečinj żádné ſſkody, ano dáwá gim přjležitoſt, aby ſobě trpěliwým geho ſlepoty obſluhowánjm nowých dobýwali zá-

Digitized by Google

ſluh před Bohem i před lidmi. Cizjm lidem ale naproti tomu nečinj ubohý newidomý člowěk žádné obtjžnoſti ani ſſkody. Naproti tomu hrůza geſt pomyſliti, mnoho-li newinných od počátku zbaweno bylo duchownjho ſwětla winau ſlepců hřjſſných! Gako by nečiſté nočnj ptactwo ſobě přálo, aby wyhlazeno bylo ſlunce na nebi a wěčná temnoſt aby zakrýwala celý zemſký obor: tak ſobě přegj duchownj ſlepcowé, aby wyhlazena byla na ſwětě prawá wjra a rozum lidſký aby pohřjžen byl w mrákotách wěčných newěry a bludu. Gako ďábel nemohl ſnéſti blahoſlaweného ſtawu prwnjho člowěka a neodpočinul dřjwe, nežli až ſwedenjm k hřjchu i podlé těla i duſſe neſſtaſtným ho učinil: takk i duchownj ſlepcowé co náhončj ďáblowi přičinj ſe pokud možná, aby ſprawedliwé ſwedli s ceſty ſprawedlnoſti a učinili ge ſobě podobné otroky hřjchu.

Těleſně newidomý člowěk neſſtaſtný geſt owſſem, on ale aſpoň ſwým neſſtěſtjm ginému nečinj neſſtaſtného. Powážj-li ale u ſebe ſám, že nebude na wěky ſeděti we tmách, že nebude na wěky zbawen ſwětla Bożjho, že Pán gednau uwede ho do řjſſe ſwětel a tauk na wěky že patkiti bude w twář Bożj, genž ſtkwělegſſj geſt nežli ſlunce, a že uzřj také nebeſkau králownu, blahoſlawenau Rodičku Bożj, Pannu Marii, zpanilegſſj nad měſjc, pak i množſtwj angelů a wywolených Bożjch, genž ſe gaſněgi leſknau před Bożjm trůnem než hwězdy na blankytu nočnjm: zapomene, že w těle ſwém kráſy pozemſké newiděl. A gako ſi ráno z toho neděláme nic, že nám w noci neſwjtilo žádné ſwětlo; tak to bude ſlepému člowěku, když mu pomine noc wezdegſſjho žiwota. A protož newidomý nenj ſwrchowaně neſſtaſtným. — Což ale duchownj ſlepec? On miluge temnoſt a nenáwidj ſwětla: i ſtane ſe mu, čehož tak žádoſtiw geſt: zůſtane w temnoſtech, na wěky neuzřj ſwětla Bożjho. Zapuzen od twáři Páně, wymazán z počtu ſwatých, neúčaſten ſpolečnoſti měſſtanſtwa nebeſkého, na wěky uwržen bude do wěčných temnoſtj a muk, kdežto panuge wěčná hrůza. Když mu zagde ſlunce žiwota wezdegſſjho, neuwidj žádného giného ſwětla; a teprwé tenkráte otewřeny budau geho hřjchem zaſlepené oči, aby poznal zahynutj ſwé, aby poznal ſwau wěčnau zkázu. —

Oſwěť, ó Pane, oči naſſe, abychom nezeſnuli w ſtjnu ſmrti a neuſnuli ſnad do ſmrti! Pozdwihni ſrdce naſſeho k ſobě a wywoď nás z prowinilé temnoſti k ſwětlu twé prawdy a láſky, a obkaž nás plnoſtj pokoge ſwého.

Wſſak ale připadá tu otázka: gakým způſobem powſtáwá takowáto ſlepota duchownj? Na tuto otázku dáwá nám odpowěď ſwatý Pawel, an pjſſe: „Newiditedlné wlaſtnoſti Bożj ze ſtwořenj ſwěta ſkrze ty wěci, kteréž gſau učiněny, rozumem pochopené ſpatřjny bywagj, totiž geho wěčná moc a božſtwj; tak že (pohané zaſlepenj) nemohau mjti wýmluwy. Protože poznawſſe Boha neoſlawowali ho gako Boha, aniž mu děkowali: ale marni učiněni gſau w myſſlenjch ſwých, a zatmjno geſt nemaudré ſrdce gegich; nebo prawjce ſe býti maudrými učiněni gſau bláznu, tak že ſe klaněli a ſlaužili ſtwořenj raděgi nežli Stwořiteli“ [1]). Slepota ducha tedy, překrácenoſt wůle a myſli gſau následek odwrácenj ſe od Boha; původ tedy gegj geſt hřjch. „Choditi budau gako ſlepj, dj prorok, nebo Hoſpodinu zhřeſſili“ [2]). „Takowýmto způſobem, dokládá ſwatý Auguſtin,

[1]) K Řím. 1, 20, 21. 22. 25. [2]) Sof. 1, 17.

Digitized by Google

geſt zaſlepenoſt ſrdce giž ſama w ſobě hřjch, ſpolu také treſt a přjčina hřjchu.“ „Bůh ſprawedliwý, gak dj Jſaiáš prorok, oſlepj oči gegich (hřjſſnjků) a zatwrdj ſrdce gegich, aby newiděli očima a ſrdcem neuwěřili“[1]). Když totiž hřjſſnjk zabřednuw w neprawoſti nic neddá na ſwatý zákon geho a miloſtj geho pohrdá, odegme Hoſpodin zraku ducha geho ſwětlo, totiž ono ſwětlo, kteréž nás oſwěcuge w temnoſtech bludu a newědomoſti; ono ſwětlo, kteréž nm dáwá poznati přewrácené ceſty ſwěta a ukazuge nm zpaniloſt ctnoſti w plné ſtkwělоſti, ono ſwětlo, bez kteréhožto nelze člowěku bezpečného kroku učiniti po ceſtě ſpaſenj; z čehož pak ſamo ſebau gde: že duſſe, kteráž takowýmto způſobem w temnoſtech wězj, nic newidj z toho, co ſe týče wěčného ſpaſenj, gakož nelze čeho na zemi znamenati, když gi kryge čirá temnoſt nočnj. Treſt tento geſt owſſem hrozný, wſſak ale ſprawedliwý, gežto ten, kterýž oſwjcenj Božjch znenážiwal, ſám ſi to přičjtati muſj, když ge ztratj a za treſt ſlepotau ducha raněn bývá. Sluſſně opauſſtj přeſtupowatele zákona ſwětlo prawdy, gehožto zbawen owſſemk oſlepne; dj dobře ſw. Auguſtin. Gaký to hrozný treſt, Bože můg! zagiſté ze wſſech treſtů ten neyhroznějſſj. Neb když Bůh treſtage nás za hřjchy naſſe, na nás nemoci, zármutek, chudobu a ſnjženj ſeſjlá, kdož newidj w této metle ſprawedliwého Boha také prſt laſkawého Otce, genž nás tjm od marnoſti hřjchu odwrátiti a k ſobě přitáhnauti uſiluge, čjmž owſſem treſt geho ſe nám ſtáwá dobrodinjm. A wſſak zcela ginak geſt to, když treſce někoho ſlepotau ducha. Ach, to newede k Bohu, ale wzdaluge od něho geſtě dále; poněwadž odnjmá duſſi ſwětla, genžto nám má oſwěcowati ſtezku k němu wedaucj. Kdo může pak sečjſti poblauzenj, pokleſnutj a úpadky toho, kdož ſe w žaloſtném ſtawu tomto nacházj; angel pomſty kráčj neuſtále za njm a pronáſleduge ho krok za krokem: on wſſak ſe při tom při wſſem raduge, weſelj, žertuge a ſměge; poněwadž newidj. Smrt ſe k němu neuſtále bljžj a hrozj náhle uchwátiti ho; on wſſak ſpj pokogně a žige weſele; poněwadž newidj. Pekelná propaſt otwjrá ſe pod nohauni geho, a giž giž má ho pohltiti; on wſſak nemyſlj na nic giného než na hry, na ſpolečnoſti a na weſeloſti. Prawdy ſwatého náboženſtwj ho nezkormautj, přjklady ſwatých gim nepohnau, nábožné knihy ho nepředělagj, ſpaſitelná napomjnánj ho nenaprawj, ak ſe mu prawda obgewj na kterékoli ſtraně, nepozná gi, poněwadž oko geho ducha geſt obkljčeno mrákotau a temnoſtj? Ano, gako za dnů Mogžjſſowých „ſe ſtaly tmy hrozné po wſſj zemi eğyptſké, tak že za tři dny žádný newiděl bratra ſwého, ani ſe nehnul s mjſta, na kterémž byl“[2]), podobně i ten, kdož raněn geſt ſlepotau ducha, ſetrwá pewně a nepohnutelně w hřjſſjch ſwých, aniž ſe přičinj, by ſe pohnul a z winy překročil k miloſti. Wyſwětlug pak takowému to zaſlepenci gak chceš, že Bůh nenáwidj nadutého ſrdce, on wſſak přede neſkloni pyſſné čelo ſwé před Neywyššjm. Předſtawug mu, že tělesné rozkoſſe wedau k zahynutj, on ſe přede neodhodlá k počeſtnému žiwotu. Wyprawug mu metly Božj, gakýmiž Bůh gednotliwce gakož i celá města a kraginy treſce pro neprawoſti gegich; on přede nenechá ohawnoſtj ſwých; opakug mu neuſtále, že okowy zlých zwyků a hřjſſných způſobů, kterýmž ſe člowěk za žiwa oddá, w ſmrti tak lehce ſe neroztrhnau, on ſe přede newynaſnažj, aby ge odložil,

[1]) Jſai. 6, 9. 10. [2]) II. Mogž. 10, 22. 23.

Digitized by Google

a an ginj ſlyſſjce ſlowo Bożj, kteréż wjce ge dogjmá, pohnuti a zkormauceni a napraweni bywagj, odcházj on pryč se ſrdcem zatwrzelým, s gakýmż tam přiſſel. A nenj to treſt, kterýż by měl każdého hrůzau naplniti? — Křeſtane milý, giż tak mnohý uběhl w záhubnau ſlepotu, i ty můżeš gj raněn býti, geſtliże budeš takowý gako oni „odpornj ſwětlu a neznagjce (nechtjce znáti) ceſt geho“ [1]). Ach, gak častokráte gſi ſnad zaſlaużil tento treſt? Nuże tedy, wezmi ſi to k ſrdci a pamatug ſi to dobře, że Bůh nebude pořáde showjwati a że nepoſluſſnoſt twá doſáhne aż k giſtému konci a ne dále. Po tolika zdráhánj a zpěčowánj náſledowati ſwětla miloſti Bożj poſléze ukončj ſe miloſrdenſtwj Bożj a naſtane treſt. Kdy to bude, newj żádný. Snad giż brzo, ſnad kdyż ſe toho neyméně naděgeš: neb ſluſſno, aby zbawen byl ſwětla ten, kdoż gim pohrdá. Protoż, milý křeſtane, pokud ti ſwjtj papršlek miloſti Bożj, uważug bedliwě, čeho Bůh od tebe żádá, k čemu tě napomjná. Snad tě ſtražj od giſté přiležitoſti k hřjchu? či ſnad k ſkrauſſené zpowědi, aneb k horliwěgſſjmu żiwotu wzbuzuge tě? Přemeyſſleg a zpytug ſe. Odwrátjš-li od tohoto ſwětla oko ſwé, gak lehce může ti ge odnjti a temnoſti tebe zůſtawiti? A kdyby ſe ti to přihodilo, gak byſi kleſl do temnoſtj a z temnoſtj pak ducha do neřeſtj, a poſléze do záhuby wěčné — temnoſtj pekelnýchl —

Ach, můg Jeżjſſi, uſſetř mne a nechtěg wyřknauti nade mnau tento hrozný ortel! Wjmi dobře, że gſem giż dáwno zaſlaużil treſt tento uſtawičným zneużjwánjm ſwětla twého: a wſſak, chceš-li mne treſtati, treſci mne gakaukoli ginau metlau, gen ne ſlepotau ducha. Treſci mne, gak ſe tobě ljbj; toliko zachowey ſwětlo twé miloſtj we mně, ſwětlo totiż, kteréż mně dá poznati newděk můg, bych ho litował, kteréż mne naučj znáti wůli twau, bych gi plnil, a pak oſwjtj ceſtu ſpaſenj, bych po nj kráčel a ho geſſtě doſáhl; abych weden swětlem miloſti twé gednau doſpěl k swětlu twé ſláwy, kterauż s Otcem a s Duchem ſwatým pożjwáš po wſſecky wěky wěkůw.

Ge-li wſſak ſlepota duchownj tak weliké zlé, medle kdoż by ſe nechtěl přičiniti, aby ſe gj zhoſtil, gežto i tělesné ſlepoty ſe ſnaży lidé gak możná zbawiti; gak to widjme na ſlepém w dneſſnjm ſw. ewangelium. A tu powſtáwá předležitá otázka: Co činiti, komu ſe utéci w duchownj ſlepotě? Kde geſt ten mocný lékař a zpomocnjk, kterýż může dáti duchowně ſlepému zrak a otewřjti opět oko ducha geho? Znamenitý mocnář cjſař Adrian wypichl otroku ſwému w rozgitřenoſti oko. Kdyż pak ſe opět utiſſila prudkoſt hněwu geho a on k ſobě přiſſel, mrzelo ho to a protoż dal neſſtaſtnjku onomu za náhradu na wůli, aby ſobě gakaukoli miloſt wyżádal. I mlčel otrok. Cjſař opakował opět ſlib ſwůg káże, aby żádal, čeho ſobě přege. „Ach, odwece poſléze otrok, nežádám ničeho než oko ſwé.“ A w ſkutku tuto prosbu nemůże żádný wyplniti gediné ten, ku kterémuż wolal ſlepý Bartimeus: „Jeżjſſi, Synu Dawidůw, ſmilug ſe nade mnau!“ Onť geſt w prawdě syn Dawidůw, totiż giż od počátku zaſljbený Wykupitel a Spaſitel, kterýż mocj ſwau Bożj wſſe obnowuge a naprawuge. Neb gakoż gednau co dokonatel djla ſwého wykaupenj ſmrt přemůże a nad weſſkerým tworſtwem bude panowati, by zeſnulé w úplný żiwot tělesný i duchownj wzbudil: podobně i leżj to w moci geho, gednotliwý poruſſený aud těla obnowiti a naprawiti.

[1]) Job 24, 13.

Digitized by Google

Gežto ale naprawil oko tělesné zbawiw ge slepoty, naznačil tjm dosti gasně, že gest mocen i duchownj slepoty syrostiti člověka: gakož sám dj: „Přissel gsem, aby ti, kteřjž newidj, widěli.“ K němu tedy, k Božskému Wykupiteli se obrat, ó dusse křesťanská, gestli slepota ducha kljčj tebe. Gak si tuto ale máš počjnati, dáwá tobě poučenj slepý žebrák u Jericha, gak to wypisuge dále sw. ewangelium: „A když uslyssel (slepý) zástup pomjgegicj, otázal se, co by to bylo? Jekli gemu, že Ježjš nazaretský tudy gde. I wolal řka: Ježjssi, synu Dawidůw, smilug se nade mnau!“ Gak častokráte tuto za městem, wzdálen od lidu a hluku swětského, w tiché samotě zasedáwal, pohřjžen w sebe a na mysli přemjtage smutný staw swůg. A když si rozgjmal swau bjdu, swau opusstěnost, a trudnau budaucnost, gaká mu nastáwala: gak mu bylo asi u srdce? Gaká auzkost ho obcházela? Když pak ale slyssel o Ježjssi, welikém proroku, kterýž powstal w Jsraeli (tak nazýwali Ježjsse geho rodáci, magjce ho za welikého proroka) a o geho skutcjch, kterézkonal: gak hluchým dáwal sluch, němým řeč, gak malomocné očistkowal, mrtwé křjsil: gak si asi wzdychal w bjdě swé a wolal úpěnliwě: ach, kýž bych ho mohl uzřjti a také ho o pomoc prositi! Wssak ale nebylo žádného, kdo by ho dowedl k němu, k přežádaucjmu diwotworci, neb neměl čjm platiti. A hle, tu se přihodilo, že gednoho dne nenadále zaslechl zástup okolo gdaucj, a slyssj rozmlauwati o Ježjssowi a skutcjch geho. I táže se, co by to bylo, a slyssj, čeho se nenadál a co sobě dáwno přál, slyssj: že Ježjš nazaretský tudy gde. Kdo wyprawj radost srdce geho? Ježjš dáwno a tauzebně očekáwaný, ten diwotworce, genž byl předmětem geho osamělého přemysslowánj a baženj, Ježjš, geho naděge, gest na bljzku, ano on se tudy ubjrá! Zdaliž mohlo něco radostněgssjho a utěssenějssjho se přihoditi gemu? Zpráwa tato (že Ježjš tudy gde) proniká dussi geho a oswěcuge gi, gako oswěcuge blesk temnost nočnj. Wjra, tauha a naděge pohybugj mocně srdcem geho a překonán těmito city přemocnými wolá: „Ježjssi, synu Dawidůw, smilug se nade mnau!“ — A podobně mussj sobě každý počjnati, kdož odwrácen od Krista w slepotě ducha trwá. Gako slepý tento u Jericha o samotě přemýssel o bjdě swé, rowněž i mussj on se wytrhnauti z hluku swětského a pohřjžiti se do hlubiny srdce swého, a takto na sebe a na wnitřek swůg obrácen mussj uznati swau hřjssnost a bjdu dusse své a srdečně želeti gi. — Pak mussj se mu dostati zpráwa o mocném zpomocnjku, gehožto Bůh poslal na swět k uléčenj wsseliké bjdy a strasti lidské, a tuto zprámu mussj on rád a ochotně přigjti. Z toho pak mussj wzniknauti w dussi geho živá tauha po tomto zpomocnjku a pewná důwěra w něho, a tato tauha po wyswobozenj z bjdného tohoto stawu mussj konečně se tak mocně ozýwati w srdci geho, že pak posléze zwolá: Ježjssi, synu Dawidůw, smilug se nade mnau! O překrasné to zwolánj: kdekoliw se ozwalo z upřjmného srdce, nebylo oslyssseno, nebylo nadarmo! Pak nezbýwá hřjssnjku nic, než aby se přibljžil ke Kristu a pilně a swědomitě použil prostředku, kterýž on ustanowil k uléčenj wsseliké choroby duchownj — cestu totiž prawého pokánj. Owssemk že w tom mnoho překážek nalezne a neywjce budau mu gich dělat ti, kteřjž sami ze swěta gsau, synowé swěta. Prawě tak gakož dle wyprawowánj swatého ewangelium, ti, kteřjž napřed sli, přimlauwali slepému, aby mlčel: přimlauwagj také zhýralj

a zaſlepenj ſwětáci až posud těm, kteřjž se z towaryšſtwa gegich wylaučiti a od ſwěta ke Kriſtu, od temnoſti k ſwětlu obrátiti snažj, a takto hledj gich wſſemožně úſměſſky, potupau, hanau a ginými pekelnými úſkoky odwrátiti od ſpaſitelného předſewzetj gegich. Ty wſſak, milý křeſťane, nedey ſe zmýliti a přemluwiti. Následug i w tom ſlepce we ſwatém ewangelium. Nebo když mu předcházegjcj zástup přimlauwal, aby mlčel, on mnohem wjce wolal: Ježjſſi, synu Dawidůw, ſmilug ſe nade mnau! A gak by mohl mlčeti a tagiti toho, co celau duſſj geho pohybowalo? A gak by mohl pro domluwu upuſtiti od toho, po němž giž dáwno dychtiwě bažil a gehož ſpatřiti sobě tak snažně přál? A protož, gako ten, kterémuž ſe odnjmá wzácný ſtatek, gehožto ſe giž od polu zmocnil — wſſecku i poſlednj ſjlu wynakládá, aby mu nebylo odgato, očež ſe tak uſilowně snažil: podobně i ſlepý, čjm ſe mu wjce přimlauwá, tjm hlaſitěgi a úpěnliwěgi wolá: „Synu Dawidůw, ſmilug ſe nade mnau!“ — A toho následug i ty, křeſťane milý, když wybkednuw ze ſlepoty ducha rukau swých pozdwihuge k nebeſům a wolage o ſmilowánj, ſetkáš ſe s lidmi, genž tobě přimlauwagj, abys upuſtil od snaženj swého, a pak když gim nechceš býti po wůli, tobě hrozj aneb tobě překážky w cestu kladau neb poſměſſky, potupau a hanau tebe od ſpaſitelného předſewzetj odwrátiti uſilugj. I nedey ſe zmýliti; nýbrž byť i potupen, pohaněn, poſměwán, opuſſtěn neb dokonce powržen, woley tjm uſilownějgi: Pane, ſmilug ſe nade mnau! Nedey, abych pohljžel na zpět; a byť bych i wſſecko ztratil; toliko ſebe a miloſrdenſtwj swé darug mi! —

A kteřjž napřed ſſli, přimlauwali mu, aby mlčel. Ale on mnohem wjce wolal: Synu Dawidůw, ſmilug ſe nade mnau! — Tak gedná tento ſwět! Ubohý ſlepý, ode wſſech opuſſtěn a w chudobě poſtawen, nemá žádného než Jeſſe, ten geſt geho naděgj, geho útěchau a geho pomocj, k němu ſe utjká. Ale naſtogte, zástup okologdaucj chce ho i toho zbawiti, přimlauwage mu, aby mlčel. Ukrutný ſwěte! což ti na tom nenj doſti, že činjš lidi bjdáky a nuzáky, ty geſſtě k tomu uſilugeš zbawiti ge Boha a Spaſitele, odgjmage gim ze ſrdce wjru a s nj wſſelikau naděgi, útěchu a blaženoſt ducha. Wſſak, blaze tobě, ſlepý Bartimee, že gſi ſe nedal přemluwiti a zbawiti ſe toho neydražſſjho pokladu wjry a naděge w Jeſſe, w něm zagiſté gſi nalezl wſſecko! — A w prawdě; byť i byl člowěk ſebe bjdněgſſj a chudſſj, pokud ſe Boha držj a má ſwatau wjru a naděgi w ſrdci, nenj neſſtaſtný. Když pak ſe Boha ſpuſtj a ſwatého náboženſtwj zhoſtj, nemage ani wjry ani naděge ani láſky, ó tehdáž ge w prawdě neſſtaſten a dwognáſobně neſſtaſten na těle i na duſſi.

Nebo zbawj-li ſe nuzný Boha a ſwatého náboženſtwj geho; muſj předc ſwau bjdu a nauzi okauſſeti a k tomu geſſtě ſe zbawuge wſſelikě útěchy w ſtraſtném ſtawu swém. Chudoba zagiſté geſt giž ſama w ſobě doſti trpká a boleſtná. Chudobný člowěk nemá ani toho, čeho k zachowánj žiwota naneywewyš zapotřebj geſt, geg ſtjhá hlad, nahota a zima, když ſe probudj, počnau ho kljčiti ſtaroſti, gak ſebe a swé přináležegjcj obžiwj? a když přigde wečer a on ſe położj, auzkoſt nedá mu oka zamhauřiti, čeho aſi zjtra ſe chytj, co ſi počne a kam ſe uwrhne? a tato ſtaroſt a péče den po dni kljčj duſſi geho a činj ho malomy-

Digitized by Google

slným. K tomu přigde gesstě, že se widj wssudy opowrženým. Snad skrýwá pod wetchým oděwem swým dosti sslechetné srdce a čackau mysl, snad smeysslj dosti rozssafně, snad gedná poctiwě; ale on nenj slyssán, nic se na něho nedbá a on musj býti wssudy pozadu, poněwadž chudý gest; a co při tom neybolestněgssjho gest, — necitelnost wlastnjch bratřj. Tu wssak, když ode wssech opusstěn útěchy nenalézá, poskytuge mu gj sw. náboženstwj. Když péče o wýžiwu ho kljčj a on newj se kam obrátiti, komu se utéci, ukazuge mu sw. náboženstwj k nebesům, prawjc mu: „Tamť Otec twůg, genž má péči o tebe, a ten, kterýž odjwá každoročně kwjtj polnj, kterýž žiwj ptactwo nebeské, měl by na tebe zapomenauti, gežto gsi djtko a obraz geho? Ten, kterýž pro spasenj twé wydal Syna swého gednorozeného, neměl by ti s njm wsse dáti? Co se bogjš, ó malé wjry?“ — Když nemá, komu by si postěžowal, padne na kolena swá a zaletj duchem k Bohu Otci swému, gemu wyprawuge swé strasti, gemu žaluge bjdu a nauzi swau, a kámen padá mu ze srdce. Když se widj wssude opowržena, dj mu sw. wjra: „Proč sobě stýskáš, proč truchljš, že tě lidé zawrhugj, před Otcem nebeským platjš gako král a boháč, u něho nenj přigjmánj osob; wesskeři, chudi i bohatj, sprostj i wznessenj, gsau djtky geho, gež on wssecky miluge, pro wssecky poslal Syna swého gednorozeného; a wěz, že co sprawedliwý žebrák wětssj cenu máš w očjch geho, než nesprawedliwý bohatec. — Když nikde útrpnosti nenalézá a nemá, komu by otewřel žalostné srdce swé, poukáže ho sw. náboženstwj k nebi a dj mu: Byť i žádný nechtěl znáti strast a bjdu twau, znáť gi Otec nebeský; a ačkoliw se zdá, gakoby zapomenul na tebe, hledj na tebe s hůry nebes s útrpným srdcem, čjtá twé strasti, twé wzdechy a twé bolesti, a ani se nenaděgeš — pomůže tobě; k němu se obrať, gemu wyprawug žalosti srdce swého! — Tak poskytuge swaté náboženstwj nuznému bjdáku hogné útěchy, gakéž nikde nenalézá, občerstwuge skljčené srdce geho, pozdwihuge geho kleslé mysli, a činj mu břemeno chudoby geho lehčjm a snesitelněgssjm. Ale wssj této útěchy zbawuge se nuzák, kterýž se Boha spustil a swatým powrhl náboženstwjm. Nenalézage na swětě žádného potěssenj, opusstěn od Boha, powržen od lidj, musj celé břemeno swé chudoby nésti bez útěchy, neb kogj-li se marnau naděgj, spatřj gi často zklamanau a takto opusstěn cjtj dwognásobně bjdu a nauzi swau. Ký diw, že w netrpěliwosti a zaufanliwosti prokljná den narozenj swého, a že wolá smrt na sebe. On nemá útěchy, poněwadž se zbawil náboženstwj, a dwognásobná gest bjda geho.

A wssak netoliko útěchy, ale i wssj podpory ctnosti zbawuge se člowěk chudý, když se zbawj náboženstwj. Pokud koná člowěk ctnost a sprawedlnost a má sslechetné srdce, byť byl sebe sprostssj a nuzněgssj, nenj oprawdu chudý, nenj bjdný; nebo on má ten neydražssj poklad, kterýž ho krásslj nade kment a hedbáwj, on požjwá té neyblaženěgssj rozkosse, čistého a nepokaleného swědomj. Zbawj-li se ale toho, wrhne-li se do kalužin neprawostj a neřestj; tehdáž gest oprawdu chudý a nuzný. A to se mu gistě stane, když Boha se spustiw, swatým pohrdne náboženstwjm — tu se zagisté zbawj také wssj ctnosti. Aneb co má ho na cestě ctnosti udržeti? Swědomj? To mu nenj hlasem Božjm, na to nedbá; neb on uchlácholj ge. Bázeň trestů swětských? Těm on se umj chytře wyhnauti a zná gich ugjti. Stud? Na ten málo dbá, a snad ho gest dokonce zbawen; neb

Digitized by Google

kdo se Boha nebogj, neſtydj ſe obyčegně lidj. Snad ho má tedy zewnitřnj ſluſſnoſt udržeti w mezjch počeſtnoſti? Ta ho na neyweyš wyſtkjhá od hrubých přeſtupků; a poſléze i na tu nic nedbá, gežto gako chudý bez toho geſt powržen. Uwáži-li ſe k tomu nebezpečenſtwj a pokuſſenj, kteréž zwlášſtě na chudého dorážegj, tu patrno, že gim zbawen náboženſtwj neodolá, gežto ſe zbawj wſſj podpory ctnoſti. O, hlad geſt těžká wěc a nauze a bjda dohánj člowěka k mnohým neprawým krokům, na kteréž by ginak ani nepomyſlil. Gaké mrawnj ſjly a pewnoſti ducha geſt tu potřebj člowěku, aby nechopil ſe neprawých proſtředků, aby ſobě hřjſſným způſobem nepomáhal, když chudoba a nauze na něho dotjrá, a on ſe bez toho powržena widj, a k tomu geſtě nekřeſťanſkým žjwot mnohých mu chuti dodáwá. Odolá-li tu náwalu pokuſſenj, když neprawoſt mu ſlibuge ziſk, pomoc, rozkoš, ſtatky tohoto ſwěta neb dokonce ſlávu a s druhé ſtrany ctnoſt ho w uſtawičné bjdě a nauzi nechává? Nepodá tu ochotně mnohý ruku ke krádeži, podwodu, podſkoku, k zadržowánj cizjch wěcj, když myſlj, že tjm něco wyzjſká? Neodá ſe lehce mnohý wſſj chlipnoſti a proſtopáſſnoſti, opilſtwj a neſtřjdmoſti, a giným hřjſſným rozkoſſjm, když ſi bude moci hřjſſným způſobem dobrý den učiniti? Nedá mnohá dcera křeſťanſká newinnoſt ſwau w ſſanc, když ſe gj ſliby činy neb dárky podáwagj? Aby tu člowěk pewně ſtál, aby tu wolil raděgi w chudobě, opowržen, w bjdě a w nauzi žiwot tráwiti, než k hřjchu ſwoliti a přiložiti ruku ſwau: muſjt mjti Boha, živého ſwědka činů lidſkých, na očjch; muſj mjti geho zákon na myſli a lásku k němu w ſrdci; muſj mjti naděgi lepſſjho budaucjho žiwota — ſlowem náboženſtwj muſj kořeniti w ſrdci geho. Chudý wſſak, kterýž ſe náboženſtwj zbawil, zbawil ſe toho wſſeho a tjm wſſj podpory ctnoſti — protož neobſtogj a k chudobě tělesné přidá ſe také ſtraſt duchownj a tak ſe učinj časně i wěčně neſſtaſtným. Owſſem že i nábožený chudák může klesnauti; wſſak on ſe brzy zpamatuge, ſwaté náboženſtwj ho pozdwihne ku pokánj a on powſtane z hřjchu ſwého, kdežto bezbožný nuzák wſſeho ſtudu a ſwědomj zbawen w hřjſſjch ſetrwá.

A co k tomu geſtě přicházj: že zbawen náboženſtwj, ſe zbawuge také wſſj zásluhy a wyššj odměny. Nezřjdka ſeſlá Bůh chudobu na člowěka, aby zkuſil geho ctnoſt a ſpraweďlnoſt, aby ſnáſſege břemena bjdy a ſtraſti, gak ſe na křeſťana ſluſſj, dokázal ſwé wěrnoſti a lásky k Bohu, Hoſpodinu ſwému, aby ſobě dobyl wětſſj zásluhy a ſtal ſe tjm hognějſſj odměny hoden. Nebo w hognoſti, když člowěk wſſjm oplýwá, kdež takka ſſtědrá ruka Božj ho ſama k ſobě táhne, tuto Bohu ſlaužiti, geho ſe wěrně držeti, nenj nic těžkého a záſlužného; ale w chudobě, kdež bjda a nauze ze wſſech ſtran ſwjrá, kdež nedoſtatek ſe neuſtále ozýwá, kde ſe zdá, gakoby Otec nebeſký zapomenul na člowěka; tuto wěrným Bohu zůſtati a ſetrwati, w láſce a z lásky k Bohu těžké břjmě chudoby trpěti, wſſe ſnáſſeti: to geſt ſkutek hrdinſký dokonalého křeſťana, záſlužný a hodný koruny nebeſké dle ſlow ſw. Jakuba, řkaucjho: „Blahoſlawený muž, kterýž ſnáſſj protiwenſtwj žiwota; nebo když bude zkuſſen, obdržj korunu ſpraweďlnoſti.“ To ſe ale nemůže řjci o tom, genž w chudobě a nauzi poſlawen, Boha ſe zbawuge a geho ſw. wjry: on zagiſté ſe zbawuge ſpolu wſſj zásluhy. Tak ſobě zaſlaužil korunu chudý Lazar. Když umřel, dj pjſmo, neſen geſt do lůna Abrahamowa. Ne gediné proto, že byl chudý; nýbrž zwlášſtě proto, poněwadž uměl chudobu trpělivě ſnáſſeti a při wſſj ſwé bjdě

Digitized by Google

a nauzi ſetrwal wěren Bohu. Tauto naděgj koruny nebeſké těſſil Tobiáš otec mladého ſyna ſwého. Když oſlepnuw do weliké chudoby wržen byl, nepkeſtáwal wěrně ſlauziti Bohu, nýbrž i ſyna ſwého měl k tomu, takto řikage mu: „Nebog ſe, ſynu můg; chudý ſice žiwot wedeme; ale mnoho dobrého mjti budeme, geſtliže ſe báti budem Boha a geſtliže odſtaupjme od wſſelikého hřjchu, a budeme-li dobře činiti.“ — Wſſak ale gakých záſluh ſobě může přičjtati, gaké odměny očekáwati nuzný člowěk, kterýž Boha ſe ſpuſtiw, za chudobu, kteréž neſnáſſel w duchu Kriſtowě, gak ſe ſluſſj na prawého křeſtana? O, chudoba, kteráž w rauhánj ſe Bohu protiwuge, kteráž w neuſtálých žalobách a w žaloſtném nářku hledá ſe ukogiti, kteráž w lánj a zločečenj hledá ſe utěſſiti, kteráž w malomyſlnoſti zaufá — chudoba, kteráž ſe záwiſtj pohljžj na ſtěſtj bližnjho, kteráž bjdu, gtž ſnáſſj, a hognoſt, gjžto ginému ſe doſtalo, Bohu za neſprawedliwoſt pokládá, chudoba, kteráž nedowolenými proſtředky ſi pomoci uſiluge, chudoba, kteráž do kaliſſtě hnuſných rozkoſſj ſe wrhagjc, hledá ſobě bjdu wynahraditi, ſlowem chudoba bohaprázdného, zpuſtlého bezbožnjka — takowáto, djm, chudoba geſt ohyzdná, nemá žádné záſluhy, a tudy žádné odměny k očekáwánj. „Blahoſlawenj,“ dj Kriſtus Pán, „blahoſlawenj chudj,“ ale bedliwý pozor, „chudj duchem;“ chudj, kteřjž w odewzdanoſti ſnáſſeli chudobu ſwau, kteřjž gen dowolených proſtředků užjwali, aby ſobě pomohli, a raděgi w chudobě ſetrwali, než aby hřjchem ſobě pomáhali, chudj, kteřjž při wſſj ſwé chudobě poctiwoſt zachowali, takowj gſau blaženj, neb gak dokládá Kriſtus Pán, „oni králowſtwjm Božjm wládnauti budau,“ tam ſetře Bůh ſlzy, kteréž zde hogně proléwali, tam gim wynahradj, co zde ſe gim nedoſtáwalo, chudoba gegich ſe obrátj w hognoſt, opowrženoſt w powýſſenj a w ſláwu a blaženoſt nebeſkau.

A protož, milý křeſtane, nawſſtjwj-li tě Pán chudobau, nechtěg ſe zbawiti Ježjſſe, Spaſitele ſwého. Tjm pewněgi ſe ho drž, tjm wěrněgi mu ſluž, tjm horliwěgi ho následug. Naň opři zrak ſwůg, geho náboženſtwj měg na očjch a za žádnau cenu nechtěg ſe ho wzdáti. Onoť ti bude útěchau w zármutku a w opuſſtěnoſti, mocnau podporau ctnoſti w dobách pokuſſenj a náwalu neprawoſti; a Pán gednau hogně odměnj tobě twau trpěliwoſt, tichoſt, mjrnoſt a oddanoſt, kteraus progewil w ſtraſtných dobách, až prohledneš we ſwětle žiwota wěčného.

Tedy zaſtawiw ſe Ježjš, rozkázal ho k ſobě přiwéſti. Nebyla tedy oſlyſſena prosba a wolánj ſlepého Bartimea! Křik a úpěnliwé wolánj geho značily doſti, že s celau duſſj ſe w Pána důwěřuge, a s úplnau důwěrau ſe k němu utjká. A protož nemohl oſlyſſeti Pán důwěrnau prosbu geho; on ſe zaſtawil. — Eyhle, milý křeſtane, tak gedná Pán s každau duſſj, kterážto w úzkoſti a w bjdě důwěrně k němu ſe utjká a o pomoc wolá, nedadauc ſe přemluwiti a odwrátiti od něho ſwětem klamným a bezbožným. Lidé zatwrzelého a nelaſkawého ſrdce neradi ſlýchagj úpěnliwé prosby bjdných, oni ſe gim wſſemožně wyhýbagj, aby nemilým nářkem gegich nebyli wytrhowáni ze snů blahých, we kteréž ſe ponořili; a netuſſjce bjdy a ſtraſti ſkljčených a newědauce, že země geſt ſlzawé údolj, nepoznáwagj w nuzném žebráku bratra ſwého. Ginak ale Pán. Gedwa že zaſlechl úpěnliwé wolánj ſlepého žebráka, zaſtawuge ſe, káže ho k ſobě přiwéſti. A proč? Což nemohl

Digitized by Google

podál u nepřjtomnosti pomoci gemu? — Owssem že mohl a negednau toho dokázal; wssak tehdáž chtěl slepého bjdáka mjti bljž sebe, aby patrno bylo wssem, že mocj a slowem geho prohlédnul a aby takto zřegmě a skutkem dowodil, že gim nepohrdá, byť i wssichni gim pohrdali, že u něho nenj přigjmánj osob; a pak aby ten, genž okem wjry ho uznal za Messiásse, nynj i okem tělesným spatřil dobrotiwého spomocnjka swého, a gako mu byl dřjwe duchem oddán, nenj zcela s tělem i s dussj mu přináležel, geg následowal a dossel u něho spasenj. Tak sstědrý a tak laskawý gest Pán, že nám neuděluge toliko, zač prosjme, abrž když právě a o prawé wěci prosjme, uděluge nám wjce, než očekáwáme. A uwaž gen, milý křesťane: gakým to způsobem, gak wljdně, gak ochotně? — Neb, gak wyprawuge sw. ewangelium, „když se přibljžil“ (slepý k Ježjssowi), otázal se ho řka: „Co chceš, ať tobě učinjm?“ Proč se ho táže Pán? Což newj, zač prosj neb čeho žádá? wždyť wj wssecky wěcj a nad to slyssel giž sám prosbu geho? Či snad chce býti dlauho a mnohokráte prossen? Nikoliw. Pán táže se ho proto, aby slyssel gesstě gednau prosbu geho, aby ukázal wssem přjtomným, kteřjž nemile geho wolánj nesli a přimlauwali mu, aby mlčel, gak milá a libá gest před obličegem Božjm wsseliká důwěrná a stálá prosba, a gak gest hotow wyslyssetj gi. O, kýž bys tomu uwěřila, dusse má, a pewně za to měla: že Pán gest bljzek wsselikým zbožným a důwěrným prosbám twým! O, kýž by wždy znělo w ussjch twých přjwětiwé a laskawé slowo milosrdného Spasitele: „Co chceš, ať tobě učinjm.“ —

„Co chceš, ať tobě učinjm,“ dj Spasitel ubohému slepci, a dj až posud nám, gakoby nám prawil: Milj, wěrnj křesťané! nepostačuge mi, že gsem kráčel pro wás na smrt a snássel kruté muky pro spasenj wasse; posud gsem Spasitel wáš, gsa hotow pomáhatj, kde pomoci potřebj gest. Nuže pogďte ke mně wssickni, kteřjž obtjženi gste, překládeyte mně prosby swé, wyprawugte mně, co wás tjžj a co wám na srdci leží, co byste si přáli a co chcete, ať učinjm wám? — O, lásko neskonalá, kdož wyprawj tebe! Když takto dj otec dítěti swému: „Dítě mé, co žádáš, co přeješ sobě, abych tobě učinil? gak mocně a žiwě cjtj to, a gak důwěrně se lne k tomu, genž laskawostj swau rozžal plamen lásky w srdci geho! — A když takto mluwj knjže k poddaným swým: Djtky mé, co mám činiti wám, abych wám prospěl, a wás oblažil, mluwte, ať učinjm wám? gak gásagj tito, nemohauce dosti wynachwáliti geho wljdnost a oswědčiti mu oddanost a wěrnost swau: když wssak takto mluwj sám Syn Božj, prawý wtělený Bůh, když se takto snižuge k nám a takřka se nám zcela obětuge, ó kdo by tu nechtěl poznati neskončenau lásku; a poněwadž se nedá čistá a upřjmná láska ginak zplatiti než opět láskau, kdož by nemilowal ho? „Milugme tedy ho, poněwadž dřjwe milowal nás, a miluge nás až posud. Milugme ho láskau tak wraucj, tak čistau, tak nezisstnau, tak obětownau, gakauž on dřjwe milowal nás, a až posud nás miluge.“ A dj-li nám: „Co chceš, ať tobě učinjm?“ rcemež i my gemu: Co chceš, ó Pane, ať učinjme, kaž gen a hotowo gest srdce nasse! — A w skutku nemůžeme mu lépe dokázati lásky swé, než když budeme plniti wůli geho. Slowa sladká a ljbezná neplatj nic u něho. Protož nás také napomjná sw. ewangelista Jan: „Synáčkowé mogi, nemilugmež slowem ani ga-

Digitized by Google

zykem, ale skutkem a prawdau" [1]), a proto dj sám Božský Spasitel: „Kdo má přikázanj má a zachowáwá ge, tenť gest, kterýž mne miluge" [2])! A co chce práwě nynj Pán, abys učinil gemu? Nežádá nic giného, než abysi se zdržel w tento čas wsselikých rozkossj, kteréž se neslussj na křesťana, a abysi pamatowal, že i w této době gsi křesťan a gjm nikdy býti nepřestaneš, a tudjž, gak dj sw. Pawel, „nechodil w hodowánjch a w opilstwech, ne w smilstwech a nestydatostech; ale oblekl se w Pána Ježjsse Krista" [3]). A chtěl bys to odepřjti tomu, kterýž ti chce wsse učiniti, co oprawdu tebe blažj, a kterýž, když tobě přikazuge, wlastně tebe a twé blaženosti hledá. Rciž tedy, milý křesťane, rciž gen směle: Nechť si swět následuge zbytků pohanských mrawů a zwyků, gá se chci držeti tebe, Pána a Spasitele swého, tebe chci následowati, twau wůli plniti a twým chci býti; toliko mi dey k tomu pomoc swau!

Co chceš, ať tobě učinjm? tázal se Pán Ježjš slepého. A on řekl: Pane, ať widjm. Odpowěď tato byla zcela přirozená; onať nebyla nic giného, než zač byl dřjwe prosil. Než i tebe, milý křesťane, táže se Spasitel twůg. „Co chceš, ať učinjm tobě?" I dey mluwiti srdci swému a rci mu, co tobě ležj na mysli, wyprawug mu důwěrně potřeby swé. Rciž gen upřjmně: Ach, Pane, často mne sužugj samolibé myssléuky; gá newzdáwám tobě, nýbrž sobě čest a sláwu. Wyswoboď mne od toho! — We mně se ozýwá častokráte záwist a netěssjm se ze sstěstj bratřj, ó dey mně nowé laskawé srdce! — Mně připadagj často nečistá myssleni, ach očisť, ó Pane, porussené srdce mé. — Často patřjm s žádostiwým okem na cizj statek a přemýssljm, gak bych mohl z něho zisk mjti. Pane, udus w srdci mém ziskuchtiwost tuto. Častokráte gsem mrzutý a newrlý, k bratřjm netečný a newljdný. O, wlj ducha lásky, mjrnosti, wljdnosti, saucitu a přátelstwj w srdce mé! — Wssak to nenj wssecko. Mámť gesstě wětssj břemena na sobě, kteráž ty sám neylépe znáš. Gsauť to hřjssné wássně a náružiwosti, kteréž hubj ducha mého a gichžto moc a sjlu ty dobře znáš. O, kdož wyswobodj mne z těla smrti této? Ty, ó Pane, twá milost. Protož wolám: „Synu Dawidůw, smilug se nade mnau!"

„I řekl gemu Ježjš: Prohlédni, wjra twá tebe uzdrawila! A i hned widěl." Tedy netaužil darmo po diwotworném spomocnjku, aniž byla marná důwěra, kterauž w něho skládal a prosba srdečná, kterauž mu daufanliwě přednássel; Pán dj: „prohlédni a i hned widěl." O, přesstastný to žebrák, kterýž takowau almužnu obdržel, totiž žádaucj zrak a s njm pohled na přjrodu Božj; ano což nad to gest, spatřil Ježjsse — diwotworného pomocnjka swého — dáwno očekáwaného Messiásse! — Přesstastná to doba plná slasti a nebeské blahosti. On neprohledl toliko tělesnýma očima, ale také duchownjm okem spatřil swětlo, kteréž obžiwuge a oswěcuge wnitřnjho člowěka, spatřil Wykupitele a Spasitele swého! — Ukog se tedy, dusse má! Poskytnul-li Božský Spasitel slepému u Jericha tak hogné pomoci ano hogněgssj, než byl očekáwal, zdaž odtáhne ruku od toho, genž w nauzi důwěrně k němu se utjká? A pomáhal-li tehdáž tak ochotně, zdaž bude nynj méně laskawým a sstědrým? A mohl-li w takowé strasti tělesné pomocj swau

[1]) I Jan 3, 18. [2]) Jan 44, 21. [3]) K Řjm. 13, 13. 14.

přispěti, zdaž gest neduh či strast, w kteréž by nemohl odpomoci, sedě na prawici Božj? Dusse má, tyť můžeš býti gista a ubezpečena, že kdykoli se utečeš k němu u wjře a w důwěře, že i tobě dj: „Prohlédni, wjra twá tebe uzdrawila!“ Žádey ho gen o pomoc a to sice o pomoc, kteráž w prawdě pomocj gest, a nežádey gj ginau leč prawau cestau a gaká gediné prospjwá a wiz, že nebudeš oslyssen. Nemj tkeba, aby Pán wždy pogednau diwotwornau mocj zbawil tebe utrpenj a strastj, gako zbawil žebráka w dnessnjm sw. ewangelium slepoty; dostit na tom, když tobě pomůže tau cestau, kterauž dle swé maudrosti za dobrau uznáwá a způsobem kádným, gakýž byl w přirodě zůstawil, kdežto i ty spolu ančinkowati a přičiniti se musjš. Neb kdyby Pán pogednau a bez twého přičinění tebe sprostil od zlého, pak bys lehce zapomennl na sebe a mohl bys lehce do horssjho zlého padnauti. A protož, dusse má, zwoley wždy s důwěrnostj: Gák wjm, ó Pane, že gsi spomocnjk a slitownjk wssech skljčených, a že mne wyslyssjš, gakož gsi mne wždy wyslyssel: wssak ale twá gest maudrost, učiň tedy se mnau dle Božské dobroljbeznosti swé. Tobě zůstawugi, kdy a gakým způsobem mně chceš pomoci, toliko wolám: „Synu Dawidůw, smilug se nade mnau!“ Prohlédni, wjra twá tebe uzdrawila! Znamenitá to slowa, uwažug gich dusse má! „Prohlédni!“ dj Pán. A i hned widěl, dokládá swatý ewangelista. Neznamenáš tuto, milý křesťane, tu samau Božskau moc, kteráž druhdy na počátku swěta prawila: „Buď světlo! A učiněno gest světlo“ [1]). W gednom i w druhém gewj se moc, kteráž stogj nad wsselikým tworstwem, gjžto wesskera přiroda poslauchá a kteráž gj wykazuge zákony. A má-li Pán neywyššj moc w kjssi přirody, zdaž mu také nepřjslussj taž swrchowaná moc Božská w kjssi duchůw? Může-li Pán oswjtiti oko tělesné swětlem swěta hmotným, zdaž nebude moci oswjtiti oko ducha, rozum a mysl člowěka swětlem swaté prawdy nebeské. Slowo toto: „Prohlédni!“ gest zagistě rukogemstwj a ztwrzenj prawdiwosti slowa, kteréž pozděgi prawil: „Gá gsem swětlo swěta, kdo mne následuge, nechodj we tmě; ale bude mjti swětlo žiwota. . . . Dokudž gsem na swětě, gsem swětlo swěta. . . . Choďte, dokud máte swětlo, ať wás nezachwátj tma: neb kdo we tmě chodj, newj, kam gde“ [2]). A obé, gak toto tak ono, zdaž nenj dostatečným swědectwjm, že on gest ten „kterýž nawssjtjwil nás wyssed z wýsosti, aby poswjtil těm, kteřjž we tmě sedj a w stjnu smrti“ [3]), že w prawdě gest Božský Wykupitel? A když pak slepý potom prozřel a widěl, newiděl toliko weliký a zpanilý swět tento, kterýž po dráhný čas před njm we tmách ležel, newiděl toliko swého milostiwého Spomocnjka, kterýž mu oči otewřel, newiděl gen welikého proroka z Nazarétu, abrž on widěl wjce, neskončeně wjce, on widěl wtěleného Boha, Syna Božjho, kterýž gest gedné přirozenosti s Otcem, kterýž má wsselikau moc na nebi i na zemi a kterýž gako Otec dělá a působj až dosawad. O, kdo nám dá, abychom patřili naň twákj w twák a geho přjtomnostj oswjceni a oblaženi byli? Neb, gak učj sw. Řehoř, pokudž nebudeme patřiti w gasnost swětla wěčného, potud gsme slepj, ginžto scházj na prawém poznánj. A protož gako slepý tento na cestě čekal a žebral, a wolal k sobě Božského spomocnjka, gehožto giž prwé byl světlem

[1]) I. Mogž. 1, 3. [2]) Jan 8, 12. 9, 5. 12, 35. [3]) Luk. 1, 78. 79.

Digitized by Google

wjry poznal; rowněž i my muſjme u wjře a důwěře ſetrwati a očekáwati, až ſe rozednj a bělmo, kteréž kryge zde zrak náš, ſpadne s očj nám, a ſwětlo wěčné, nebeſké oſwjtj nás. — „Wjra twá tebe uzdrawila!“ dj Pán Ježiš ſlepému. Tedy djš, milý křeſťane, ne Božſká moc Ježiſſowa, nýbrž důwěra ſlepého byla gedinau a poſlednj přičinau uzdrawenj geho? Nikoliw. Důwěru w Ježiſſe měl ſlepý giž prwé, když byl úpěnliwě k němu wolal, a předc neprozřel dřjwe, než mu řekl Pán: „Prohlédni!“ An dj Ježiš ſlepému: „wjra twá tě uzdrawila,“ chce mu toliko dáti na ſrozuměnau, že wjra a pewná důwěra, kterauž w něho wſkládal, učinila geg hodna wyſlyſſenj a uzdrawenj, kteréž wſſak Božſkau mocj w něm přebýwagjcj půſobil; a zároweň učil nás tjm wůbec: že moc Božj geſt ku pomoci na bljzce wſſem, kteříž wěrau a důwěrau gj wycházegj wſtříc, a gſau hotowi, ſeč gſau, ſpolu půſobiti a takto ſe ſtáti gj hodnými a ſchopnými. Ach, že mnozj nechtěgj to pochopiti a neuſtále očekáwagj diwů s nebes, ſami ničehož nečinjce. Denně wolagj: „Odpuſť nám naſſe winy!“ a předc zůſtáwagj w hřjſſjch ſwých a množj počet gegich wjc a wjce. Denně proſj: „Zbaw nás od zlého!“ By wſſak hřjchů znikli, newážj ničeho; ani ſebe poznáwagjce, ani ſe zapjragjce, ani hřjſſných přjležitoſtj ſe warugjce. Slepého uzdrawila wjra, anať učinila ho wyſlyſſenj hodna, gak magj ale ti wyſlyſſenj a pomoci dogjti u Boha Spaſitele ſwého, kteříž bez wjry a důwěry a wůbec wſſelikého přičinénj od něho diwů očekáwagj? — Pane, když k tobě wolati budu o pomoc a ſmilowánj, deyž mně wjru a pewnau důwěru w tebe, a pak také ſjlu, abych, ſeč gſem, a co do mne geſt, ſpolu půſobil a účinkowal s miloſtj twau a tjm ſe ſtal hodným wyſlyſſenj a pomoci twé! —

„A (uzdrawený ſlepý) ſſel za njm (za Ježiſſem), welebě Boha,“ dj ſwatý ewangeliſta ku konci wyprawowánj ſwého. — Naleznuw toho, gehožto ſſjčen tak wrancně a tauzebně hledal, a doſſed u něho žádaucj pomoci, o kteraužto tak ſnažně proſil, i komuž má napotom přináležeti, než právě gemu, Božſkému pomocnjku ſwému? Gemu byl oddán dřjwe gako bjdný a nuzný ſlepý, k němu ſe winul w důwěře, gemu nechť přináležj, nynj co wděčný a přeblažený widomý, geho následuge w láſce a u wděčnoſti. „On ſſel za njm.“ — A tak to má býti až poſud; nebo tak toho žádá wděčnoſt, aby duſſe, genž w úzkoſti ſwé k Pánu úpěla, když Pán wyplnj proſbu gegj, aby ſe oddala gemu, pomocnjku ſwému, kterýž gi wytrhl w úplném poſlunſſenſtwj ho následugjc a gemu zcela přináležjc; zagiſté prawá wděčnoſt geſt také ochotná poſlunſſnoſt a nemluwiž nikdo o wděčnoſti k Bohu a Spaſiteli ſwému, o kom ſe nemůž též říci, což řečeno geſt o ſlepém we ſw. ewangelium: „On ſſel za njm.“ — Nuže co učinjš ty, milý křeſťane, Pánu Bohu ſwému? Hle newidomý gſi byl, když gſi ſe zrodil z lůna matečſkého. Wſſak nenechal tě Hoſpodin čekati dráhná léta gako ſlepého w ſw. ewangelium na ſwětlo nebeſké, až by zázračným způſobem zaſtkwělo ſe očjm twým; než hned w prwnjm dětinſtwj, gedwa že gſi ſe octnul na zemi, pokynul a prawil: „Prohlédni!“ a otewřeny gſau oči twé, a ty gſi widěl. A ſpatřil gſi ſwého přátele, předrahého otce a milowanau matku, a widěl gſi a widjš ſwé milowané družſtwo, zpanilau zemi s nesčjſlnými twory a welebná nebeſa a widěl gſi a widjš welebnoſt a ſláwu Twůrce, aniž wjš co o bjdě ſlepoty dlauholeté! — Co učinjš Pánu, čjm odplatjš gemu za wſſecko, co prokázal tobě? — Půgdeš za njm do Jeruſaléma, následuge ho k zbo-

Digitized by Google

žnému rozgjmánj, či snad se od něho odlaučjš a půgdeš, kamž spěchagj za těchto dnů synowé swěta k mrzkým a hřjssným rozkossjm? — Gdiž tedy; někam ubjrati se musjš; buď za Kristem neb za swětem, dle toho wssak bude ti lze posauditi, zdaliž chowáš w srdci swém wděčnost k Bohu swému. — Řiď a zprawug, ó Pane, wždy, zwlásstě pak za těchto dnů, kroky nasse, bychom se od tebe neodchýlili, nýbrž za tebau kráčegjce po cestách ctnosti a sprawedlnosti tebe následugjce, slowy i skutky welebili Hospodina, Boha swého.

„A wesskeren lid, když (to) uzřel, wzdal chwálu Bohu.“ A gak ginak? Wždyť widěl w tomto diwu tutéž wssemocnau a předobrotiwau ruku Hospodinowu, o gehožto diwech byl slýchal od otců swých. Starý Bůh tedy žige posud (tak saudil) a ruka geho nenj zkrácena; a on gest posud hotow pomáhati wssem, kteříž důwěrně se utjkagj k němu, a on hledj posud s hůry nebes se zaljbenjm na lid swůg, na dědictwj své; a gako druhdy za časů Mogžjssowých wytrhl lid swůg z ruky Faraonowy a progewil swau moc a milost skrze Mogžjsse, podobně činj i nynj skrze Ježjsse. Wěkowé gsau byli přeběhli, ruka Hospodinowa wssak neochábla, aniž ochábło milosrdenstwj geho. — A w prawdě, když se po wěky wssecko pohybuge we swém přirozeném pořádku, počjnagj mnozj pochybowati o diwech a welikých a znamenitých událostech, gežto se zběhly w dáwnowěkosti a tážj se: zdaliž žige mocný Bůh a panuge gesstě nad námi? Když wssak potom wssemocnost geho ze skrytosti wystaupj a opět w nějaké podiwné a zwlásstnj události se obgewj, dogjmá nás to mocně, a upewněni we wjře wolámе tu s podiwenjm: „Tisjce let před očima twýma, Bože, (gest) gako den wčeregssj, kterýž pominul. Ty gsi zemi založil: a djlo rukau twých gsau nebesa. Onat zhynau, ty pak zůstaneš a wssecka gako raucha zwetssegj, a gako oděw změnjš ge, a změněna budau: ty pak (wždycky) tentýž gsi a léta twá nevkřestanau“ [1]). A rowněž tak se to dálo w přjběhu dnessnjho sw. ewangelium. Lid tento, kterýž slýchal od otců mnoho o diwotworných skutcjch, kterěž byl konal Bůh skrze Mogžjsse a proroky, widj tu po dlauhých wěkách opět patrný diw ruky Božj, tjm obživla wjra geho, a on welebj a chwálj Boha Hospodina we zbožném nadssenj. I ty, milý křesťane, wěda gesstě o wětssjch skutcjch Páně, gichžto owocj hognýchw plné mýře požjwáš, smiš hlasy své w hlásy zástupu tohoto u Jericha chwáljcjho Boha a zwoleg: „Sláwa budiž neproměnnému Otci, Synu i Duchu swatému, gakož bylo na počátku, i nynj i po wssecky wěky wěkůw! Amen.“

Modlitba cjrkewnj.

Prosby nasse rač, ó Pane, prosjme tebe, milostiwě wyslyssetj, a sprostiw nás swazků hřjchu ode wsseho protiwenstwj nás uchowey. Skrze Pána nasseho Krista Ježjsse. Amen.

[1]) Žalm 89, 4. 101, 26—28.

Digitized by Google

Swatá doba welikonočnj.

Předběžná zpráwa.

Proč se koná a co obsahuge doba tato?

Poswátná doba welikonočnj koná se na památku utrpenj, smrti a wzkřjssenj Pána nasseho, Ježjsse Krista, čjmž spasenj nasse wykonáno gest. Počjnáť s prwnj nedělj postnj a sahá až do na nebe wstaupenj Páně, kterýmžto dnem se končj [1]). Obsahuge pak w sobě: ssestero postnjch neděl, swatý passigowý týhoden, Božj hod welikonočnj s oktáwem, pak i neděle po welikonočnj až do na nebe wstaupenj Páně.

Co znamená sw. postnj čas, proč a gak se koná w cjrkwi?

Sw. postnj čas, tak řečený od postu, kterýž se w tu dobu wěřjcjm ukládá, počjná s popelečnj středau a trwá až do Božjho hodu welikonočnjho; tudjž wygmau-li se neděle (kdež nenj půst), trwá po čtyřidcet dnj, odkudž slowe čtyřidcetidennj půst. Půst tento béře dle swědectwj učitelů cjrkewnjch půwod swůg giž od časů aposstolských a gest to čas přjprawy k welikonocem. Gako totiž Pán a Wykupitel náš, Kristus Ježjš, po čtyřidcet dnj a nocj se postil na paussti, připrawuge se k weřegnému úřadu a k wykupitelskému djlu swému, podobně magj wěřjcj po čtyřidcet dnj postem a nábožným a kagicjm žiwotem připrawowati se k welikonocem, aby tělo swé s hřjssnými žádostmi křižowali, s Kristem hřjchu zemřeli, a pak s njm k nowému lepssjmu žiwotu o welikonoci powstali. Na ten konec:

1. Ukládá cjrkew sw. po wesskeren postnj čas, wygjmage neděle, wěřjcjm půst, t. g. ugmu w gjdle, aby totiž gen gednau za den do sytosti se nagedli a na wečer něčeho málo požjwali. Mimo to gest w nassj české zemi we středu a w pátek půst od masa [2]). Koná pak se půst tento, aby wěřjcj následugjce přjkladu Božského Wykupitele,

---

[1]) Čas welikonočnj k wykonánj sw. zpowědi, a sw. přigjmánj sahá dle wůbec platného obyčege w Čechách až do neděle neyswětěgssj Trogice Božj.

[2]) Gménem geho Eminencj neydůstogněgssjho kardinála a arcibiskupa pražského, Bedřicha, knjžete ze Šwarcenberku, ráčila arcib. konsistoř r. 1854 následugjcj nařjzenj strany postu dáti:

Poněwadž se posud nezměnily přjčiny, z kterýchž se neydůstogněgssj knjžecj arcibiskupský Ordinariat pohnutým cjtil, aby na základě zwlásstnjho plnomocenstwj od sw. aposstolské stolice u zachowáwánj cjrkewnjho postu wěřjcjm w pražské arcidiécesi udělenjm dispensace gisté ulewenj zgednal: protož platj tato dispensace dle otcowského rozhodnutj geho eminencj, nasseho

Digitized by Google

ku pokánj a wůbec ke kagicnosti a zbožnosti powzbuzeni byli; gelikož, gak w préfacj cjrkew sw. po celý tento čas pěge, „půst neprawosti shlazuge, mysli (k nebeským wěcem) pozdwihuge, ctnost a odplatu propůgčuge“ [1]) a gak dobře dokládá sw. Bernard: „Půst netoliko od hřjchů očisstuge, ale také ge shlazuge; gjmžto se negen odpusstěnj hřjchů docházj, nýbrž také milost Božj se zasluhuge; a netoliko předesslé hřjchy, gichžto gsme se dopustili, snjmá, ale také od budaucjch, gichžto bychom se mohli dopustiti, chránj.“

2. Zapowjdá se také po wssecken tento čas wsseliké hlučné (tudjž také swatebnj) weselj, gežto se nesrownáwá s duchem kagicnosti a zbožné shromážděnosti mysli, gakauž magj mjti wěřjcj w tento čas; což

---

neydůstogněgssjho pana Ordinaria i pro tento běžjcj rok 1854. w tomtéž způsobu a pod těmiže wýminkami, gakž loňského roku oznámena, a w pastýřském listu ode dne 23. ledna 1853 úplněgi wytknuta byla.

Následownĕ platj co týdennj půst i tohoto léta genom pátek přes celý rok, a gest nastrze nemasitým tolik dnem, s wygjmkau pátků w suchých dnech, w adwentě a w čtyřicetidennjm poště, kteréž gsau spolu dnowé ugmy.

Postnj wigilie budtež w běžjcjm roce následugjcjm způsobem zachowány; poněwadž připadá sstědrý den (24. prosince) na neděli, nenj dnem postnjm, budiž wssak tento půst přenessen na předcházegjcj sobotu (dne 23. prosince), a protož gest tento den dnem ugmy a dnem nemasitým; gakož i sobota před swatým Duchem (dne 3. června) dnem ugmy a dnem nemasitým gest.

Wigilie před slawnostj sw. knjžat apoštolských, Petra a Pawla (dne 28. června), před na nebe wzetjm Panny Marie (dne 14. srpna) a přede wssemi swatými (dne 31. řjgna) gsau genom dnowé ugmy.

W adwentě gsau středy (wygma středu w suchých dnech, t. dne 20. prosince) následownĕ dne 6. a 13. prosince dnowé ugmy toliko; pátky ale dne 8., 15. a 22. prosince dnowé ugmy a spolu dnowé nemasitj.

O suchých dnech nepožjwá se masa při ugmě w gjdle dne 7. a 9. června a 20. a 22. září, 20., 22. a 23. prosince; naproti tomu gest den 10. června a 23. září toliko dnem ugmy.

W čtyřicetidennjm postu gsau wssecky středy a pátky (ne wssak středa po neděli kwětné), potom zelený čtwrtek a bjlá sobota dnowé ugmy i dnowé nemasitj a mimo neděle gsau ostatnj dni toliko dnowé ugmy.

Těžko pracugjcjm, chudobau stjženým, gakož i nemocným gesstě wětssjho ulewenj postu na krátký čas powoliti, oprávněni gsau wssickni duchownj pastýřowé; stálých ale dispensacj na celý rok anebo gesstě na delssj čas uděliti, zůstaweno gest neydůstogněgssjmu Ordinariatu. Wssickni wěřjcj, kteřjž tohož ulewenj ohledně přikázanj postu užjwagj, powinni gsau každau neděli postnj pětkrát Otče náš, pětkrát Zdrámas Maria a wyznánj apoštolské se modliti, tři Božské ctnosti i žel a ljtost hřjchů wzbuditi, gakož i giné skutky křesťanské lásky k bližnjmu a zapjránj sebe samého konati.

Duchownj pastýřowé magj tento postnj mandát před čtyřicetidennjm postem gakž obyčegně osadám swým ohlásiti, a předepsané modlenj po slonečném rannjm i pozdnjm kázanj s přjtomným lidem na hlas konati.

W Praze dne 18. ledna 1854.

[1]) Praefat. Quadragesim.

Digitized by Google

gewj také cjrkew tjm, že po celý ten čas — (mimo kostelnj swátky) koná služby Božj w ranssjch modré barwy, aniž se prozpěwuge Gloria, ani Te Deum laudamus, ani Alleluja.

3. Stawj se na hlawnj oltář obraz ukřižowaného Spasitele, kterýž gest takřka gedinká okrasa chrámu toho času, aby wěřjcj patřjce naň, utrpenj a smrt Páně žiwě sobě připomjnali a rozgjmali, a k skraussenosti mysli a ke kagicnosti ducha powzbuzeni byli. Na ten konec se také koná pobožnost křjžowé cesty, káže se zhusta slowo Božj a prozpěwuge se kagicj Žalm: „Smilug se nade mnau, Bože“ a t. d., kterýžto prozpěwowal Dawid, když kleslému Nathan prorok zwěstowal trest a pomstu Božj.

Ty tedy, milý křesťane, hlediž celý tento sw. čas půst swědomitě zachowáwati, netoliko sobě čině ugmu, ale také krotě žádosti swé. Pak w skraussené tichosti podál hluku swětského hlediž modlitbě a spasitelnému rozgjmánj se oddati; zwlásstě pak umučenj Páně se zbožnau a kagjcj myslj rozgjmati, abys mage aučastenstwj utrpenj Kristowa, měl také aučastenstwj geho oslawenj.

Co znamená popelečnj středa a co se koná w ten den?

Popelečnj středa gest prwnj středa, s kteraužto se započjná sw. postnj čas a sluge takto, poněwadž se w tento den popelec swětj, gjmžto se pak čela wěřjcjch znamenagj. Nazýwá se také sskaredau středau, poněwadž za prwnjch časů wěřjcj na znamenj kagjcj mysli w neauhledné sskaredé raucho se odjwali dle přjkladu Niniwitských, kteřjžto, když gim oznámil Jonáš zkázu nastáwagjcj, w žjni a w popeli pokánj činili[1]).

Gest pak popelec popel z pozůstalých ratolestj uschlých, gežto se swětily w neděli kwětnau roku předesslého. Při swěcenj geho se modlj kněz: aby Bůh kagjcjch ssetřiti a prosjcjm milostiw býti ráčil a požehnal popel tento, aby byl spasitelným lékem wssem kagjcjm, aby wesskeřj, genž se gim znamenagj, za odpusstěnj hřjchů swých zdrawj těla a ochrany dusse nabyli. Dále pak prosj: aby těm, genž na znamenj pokory si popel na hlawu sypagj a se pro neprawost hřjchu popelem býti uznáwagj, milost swau propůgčiti a ge duchem kagicnosti naplniti ráčil, aby čehož slussně žádagj, dosáhli a w tom neporusseně setrwali. — Pak se pokropj popel tento swěcenau wodau na znamenj požehnánj Božjho, sstupugjcjho s nebes naň, a znamenagj se gjm čela wěřjcjch těmi slowy: „Pomni člowěče, že prach gsi a w prach se nawrátjš.“ Tjm se narážj na slowa kletby, kteraužto pronesl Hospodin nad Adamem, když byl zhřessil[2]), kterážto slowa, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, gsau hrozna hřjssnjku, utěssena wssak kagjcjmu.

Uděluge pak se popelec: aby se žiwě k paměti uwodilo wěřjcjm, že se přibljžili dnowé pokánj. Neb giž od starých wěků byl gest popel znamenjm smutku a kagicnosti. Tak sypali giž Niniwitsstj popel na hlawu swau, když k slowu Jonásse proroka pokánj činili[3]). Podobně dj zbožný Job: „Sám se tresci a čiň pokánj w prachu a popeli“[4]). Rowněž i Mardocheus, když uslyssel, že gednjm dnem magj Židé po celé řjssi býti wyhlazeni, roztrhl raucho swé a oděl se w žjni a sypal popel na hlawu swau[5]). — Mimo to sype se popel na hlawu, aby wěřjcj, widauce pomjgegicnost swau, pokořili se, a magjce smrt na paměti, pokánj činili; což gim zagisté popel

[1]) Jon. 3, 6. [2]) I. Mogž. 3, 19. [3]) Jon. 3, 3—6. [4]) 42, 6. [5]) Esther 4, 1.

Digitized by Google

žiwě připomjná, tjm ſpjſſe, gežto geſt to popel z ratoleſtj, kteréž w předeſſlém roce o kwětné neděli byly wýznamem radoſti a ſláwy, s kteraužto Jeruſalemſſtj Kriſta Pána wcházegjcjho do Jeruſaléma gakožto krále uwjtali.

Ty tedy, milý křeſťane, přiſtup w duchu kagicnoſti a pokory k oltáři Páně a přigmiž také s náboženau myſlj popelec. Takto hlediž ſwatý poſtnj čas započjti: abys, gak ſe modlj cjrkew ſwatá w ten den, „gako gſi tento ſwatý kagicj čas prawau pobožnoſtj začal, abys geg se ſwatau horliwoſtj k ſpaſenj ſwému dokonal.“ K čemu tě oſtatně cjrkew ſwatá w naſtáwagjcjm času poſtnjm wzbuzuge a co tobě předkládá, nalezneš w ſwatých ewangelijch nedělnjch, gichžto wýkladowé a rozgjmánj ſe ti tuto podáwagj.

Neděle prwnj w poſtě.

Ewangelium ſw. Matauſſe kap. 4., w. 1—11.

A onoho času weden geſt Ježjš na pauſſt od ducha, aby pokauſſen byl od ďábla. A poſtiw ſe čtyřicet dnů a čtyřicet nocj, potom zlačněl. A přiſtaupiw pokuſſitel, řekl gemu: Gſi-li Syn Božj, reč, ať kamenj toto chlebowé gſau. Kterýž odpowjdage řekl: Pſánot geſt: Ne ſamým chlebem žiw geſt člowěk, ale každým ſlowem, kteréž wycházj z úſt Božjch. Tedy pogal ho ďábel do ſwatého města, poſtawil ho na wrchu chrámu, a řekl gemu: Gſi-li Syn Božj, ſpuſtiž ſe dolů. Nebo pſáno geſt: Angelům ſwým přikázal o tobě, a na ruce uchopj tebe, abyſi ſnad o kámen nohy ſwé neurazil. I řekl gemu Ježjš: Zaſe pſáno geſt: Nebudeš pokauſſeti Pána Boha ſwého. Opět pogal ho ďábel na horu wyſokau welmi, ukázal gemu wſſecka králowſtwj ſwěta i ſláwu gegich, a řekl gemu: Toto wſſecko tobě dám, geſtliže padna budeš ſe mi klaněti. Tedy dj mu Ježjš: Odegdi ſatane; neboť pſáno geſt: Pánu Bohu ſwému klaněti ſe budeš, a gemu ſamému ſlaužiti budeš. Tedy opuſtil ho ďábel: a ay angelé přiſtaupili, a ſlaužili gemu.

Wýklad.

Pokřtěn od Jana opuſtil Pán Ježjš hned Jordán, a puzen u wnitř od Ducha ſwatého, genž byl naň při křtu ſeſtaupil, odebral ſe na pauſſt, dle úſtnjho podánj Karantanii řečenau, kterážto ležj mezi Jeruſalémem a Jerichem, rozkládagjc ſe podlé moře mrtwého a geſt welmi diwoká, tak že gak dj ſwatý Marek, Pán Ježjš tu se

zwěřj (diwokau) byl. Tuto messkal Pán Ježjš, aby dle přjkladu Mogžjsse a proroků starého zákona gakož i samého Jana Křtitele modlitbami a postem se připrawowal k swému úřadu učitelskému, pak i aby s dopusstěnjm Božstwj swého co člowěk pokaussjn byl od ďábla.

I postil se gako druhdy Mogžjš a Eliáš [1]) po čtyřidcet dnj a nocj, gakž dj swatý Lukáš, nic negeda [2]) podporowán gsa w tom mocj nadpřirozenau, až pak konečně zlačněl, to gest počal hlad cjtiti; aby tjm, gakž dokládá swatý Jaroljm, poskytla se ďáblu přjležitost pokausseti ho. A w skutku wida tento ho lačněti, přibljžil se k němu, usiluge o to, aby ho k něgakému hřjssnému skutku swodil, čjmž by se owssem wykaupenj lidstwa překazilo. Protož wida Krista Pána lačného, použil této přjpadnosti k pokussenj, aby totiž diwotworné moci swé bez potřeby k pohodlj a k rozkossi těla zneužil, řka: „Gsi-li ty Syn Božj, rciž, ať kamenj toto chlebowé gsau,“ gakoby chtěl řjci: Gsi-li ty oprawdu Syn Božj, gakož Jan a hlas s nebe o tobě weřegně swědčili, proč trpjš hlad? wždyť můžeš sobě lehce pomoci: Přikaž gen, a kamenj toto na paussti se učinj chlebem. „Bylok by to owssem, gak dokládá sw. Jan Zlatoústý, Synu Božjmu lehká wěc, kamenj w chléb proměniti, gežto takměř z kamenj (kamenných srdcj) syny Abrahamowy sobě wzbudil. Wssak nebylo by to prawé, aby Wykupitel poslauchal wůle ďáblowy“ [3]). Protož také Ježjš porážj pokussitele slowem Božjm, řka: „Psáno gest: Ne samým chlebem žiw gest člowěk; ale každým slowem, kteréž wycházj z úst Božjch.“ Odwoláwá se tuto Pán Ježjš na mjsto starého zákona, kdežto Mogžjš Israelským připomjná dobrodinj od Boha gim prokázaná, řka: „Trápil tebe Bůh nedostatkem a dal tobě pokrm mannu, kterés ty neznal, ani otcowé twogi: aby ukázal tobě, že ne samým chlebem žiw gest člowěk, ale každým slowem, kteréž wycházj z úst Božjch“ [4]). Odwoláwage se Pán Ježjš na poslednj tato slowa, chce tjm dáti na srozuměnau, že Bůh dosti mocný gest a že má dosti prostředků k zachowánj člowěka, tak že každá wěc na rozkaz geho slaužj k zachowánj člowěka, gakož i Israelské krmil mannau s nebe po čtyřidcet let a protož že mu nenj třeba diwů konati a z kamenů chleby činiti a takto bez přjčiny diwotworné moci k wlastnj rozkossi nadužjwati a hřjssným způsobem sobě pomáhati. Tak přemohl prwnj pokussenj.

Na to pogal ho ďábel a ssel s njm do Jerusaléma, kteréž město se swatým městem nazýwalo, gežto w něm se nalézal chrám Hospodinůw a w něm swatyně swatých. I wedl ho až na střechu některého pobočnjho stawenj, kteréž ku chrámu patřilo a w okolj geho stálo. Stál totiž chrám na hoře Moria. Kolem pak chrámu byla pobočnj stawenj k rozličným potřebám, kteréžto budowy byly spogeny čtwerhrannými wěžmi. Ďábel tedy wstaupil s Pánem Ježjssem bezpochybj k straně údolj mezi horau Moria a horau Sion, odkudž nebylo lze bez záwrati podjwati se dolů do propasti přes 400 loket hluboké. Střecha tato, gako wůbec střechy we wýchodnjch kraginách, byla plochá a bradlem ohražena, tak že se na nj státi a po nj choditi mohlo, gakož i mnozj přjchozj w skutku tam wstupowali, gežto odtuď krásná wýhljdka na celé město a okolj geho se rozkládala. Tuto postawil se pokussitel wedlé Pána Ježjsse a poznowu pokaussege ho dj gemu:

[1]) V. Mogž. 9, 9. a III. Král. 19, 8. [2]) 4, 2. [3]) Hom. 13. in Matth. [4]) V. Mogž. 8, 3.

Digitized by Google

„Gſi-li ty Syn Božj, ſpuſtiž ſe dolů.“ Chtěge říci: Nynj ſe naſkytuge tobě neylepſſj příležitoſt dokázati lidu, že gſi Syn Božj. Spuſt ſe gen dolů. Nebo ſpuſtiš-li ſe dolů a zůſtaneš-li bez úrazu, bude tebe lid zagiſté mjti za Syna Božjho a bude welebiti a oſlawowati tebe. K tomu ſe nemáš co báti nějakého úrazu; neb i o tobě platj, co pſáno geſt w pjſmě: „Angelům ſwým přikázal o tobě a na ruce uchopj tebe, abyſi ſnad o kámen neurazil nohy ſwé“ [1]). Mluwj totiž Žalmiſta Páně tuto o zwláſſtnj ochraně, kteréž Bůh poſkytuge ſprawedliwým i wěrným ſwým. Tjmto chtěl pokuſſitel, aby Pán Ježiš pro marnau ſlávu lidſkau na odiw lidu ſe w patrné nebezpečenſtwj wydal, a při tom předc od Boha zwláſſtnj pomoci očekáwal — ho pokauſſel. Kriſtus Pán ale odwolal ſe opět na pjſmo ſwaté řka krátce a určitě: Zaſe pſáno geſt: „Nebudeš pokauſſeti Pána Boha ſwého“ [2])! a takto odolal po druhé pokuſſenj ďáběliſkému.

Tjm wſſak ſe nedal pokuſſitel odſtraſſiti, nýbrž pogal Kriſta Pána na gednu horu wyſokau welmi, odkudž bylo ſpatřiti krásné kraginy země, daleko ſſiroko ſe rozkládagjcj, ſtawě ſe, gakoby byl knjžetem ſwěta, o němž ſe Židé domnjwali, že má moc králowſtwj a kraginy země dle libosti rozdáwati a panownjky nad němi uſtanowowati. I dj gemu: „Toto wſſecko (co před ſebau widjš) tobě dám, geſtliže padna budeš ſe mi klaněti.“ Tjmto chtěl pokuſſitel, aby Kriſtus Pán za pozemſké ſtatky Božſkau poctu gemu wzdal. Což ſlyſſe Ježiš, dj mu w ſwaté newoli: „Odegdi ode mne, ſatane, t. g. protiwnjku; nebot pſáno geſt: Pánu Bohu ſamému klaněti ſe budeš a gemu ſamému ſlauženi budeš.“ Takť opačně porazil pýchu ďábla, genž ſe wydáwal za panownjka a knjžete ſwěta, ukazuge mu, že geden geſt pán wſſech králowſtwj ſwěta — Bůh, genž gakožto neywyššſſj Pán nebes i země gediný hoden geſt ſwrchowané pocty, by ſe mu lidé klaněli. Poražen tedy důwody Ježiſſe Kriſta a mocj Ducha Božjho, opuſtil ho ďábel, gak dokládá ſw. ewangeliſta Lukáš až do času, gežto i pozděgi giným způſobem naň dorážel, nynj wſſak ſe neopowážil geſtě déle pokauſſeti ho; načež angelé Božj přiſtaupili k němu a gakož wjtězi nad ďáblem ſlauželi gemu, oſlawugjce ho.

Rozgjmánj.

Když Hoſpodin w rági prwnjm lidem přiſljbil Wykupitele ze ſemene (potomſtwa) ženy, genž by potkel hlawu hada, t. g. zkazil ſtutky pokuſſitele ďábla, doložil: že tento auklady činiti bude patě geho, t. g. že bude hleděti překaziti wykaupenj pokolenj lidſkého. Hle, giž ſtogj Wykupitel u proſtřed lidu ſwého; giž giž ſe chyſtá k welikému djlu wykaupenj; tu wſſak také powſtáwá onen ſtarý had, lſtiwý ďábel a gako prwnjmu člowěku nepřál blaženoſti ragſké, nepřege i nynj lidſtwu wykaupenj a tudjž

[1]) Žalm 90. 11. 12. [2]) V. Mogž. 6, 16.

Digitized by Google

snažj se překaziti ge; a protož wážj se až k samému Wykupiteli a pokaussj ho. Wiz, ó milý křesťane, zápas tento Pána s nepřjtelem spasenj lidského a uwažuge bedliwě lsti ďábelské a maudrosti a statečnosti Páně, uč se tuto, gak i ty máš sobě počjnati w dobách pokussenj!

Weden gest Ježjš na pausst od Ducha swatého. Pán Ježjš tedy na paussti. W strassné pustině karantanské u prostřed wysokých skal w geskyni mezi drawými zwjřaty, podál lidské společnosti, trwá na modlitbách a zbožných rozgjmánjch dráhný čas. Dnowé a noci minau, aniž pozoruge gegich střjdánj, a prssky a nečasy dorážegj naň, on wssak nemá giného útočisstě, leč geskyně w kragině této zhusta se nacházegjcj. — A proč messká Pán Ježjš na paussti? Co pohnulo geg, že se tam odebral? Tentýž duch Božj, kterýž sestaupil při křtu sw. na něg a na něm zůstal, týž Duch sw. pudj ho k skutku tomuto a následugjc puzenj tohoto Mistr nebeský, spěchá bez prodlenj na pausst a messká tuto. Nebo giž giž byl dosáhl třidcátý rok wěku swého a pokřtěn od Jana a od Otce nebeského oslawen nastaupil weřegný úřad swůg, kterýž zagisté k ničemu ginému nesměřowal, leč k obnowenj a wykaupenj lidstwa. Gako wssak znamenitý mistr starého wěku, Archimedes, prawil: Deyte mně mjsto (mimo zemi), a gá celau zemj pohnu, podobně i ten, kterýž přissel pohybowat nebem i zemj, a pokolenj lidského obnowit a spasit — weliký mistr nebeský, Kristus Ježjš, hledal mjsto mimo obecný žiwot na paussti. Tuto připrawowal se podál hluku swětského w tichém rozgjmánj a w zbožné modlitbě po čtyřidcet dnj k welikému skutku wykaupenj lidstwa, kteréž měl wykonati. A tážeš-li se, milý křesťane, k čemu této přjprawy? Wiz, že gaký skutek, takowá přjprawa, a gaká přjprawa, takowý i skutek. A zdaliž to byl malý a nepatrný skutek, kterýž měl Božský Wykupitel wykonati? Wždyť mu nastáwaly tři léta plná obětj, nesnázj, pracj a protiwenstwj a posléze bolestná a potupná smrt křjže. A uwažugeme-li ho dle lidské přirozenosti gako prawého člowěka, byltě to těžký bog, w kterémž měl zápasiti proti celému swětu a zastaralému bludu a zakořenělé zlobě geho a proti moci ďábelské. Owssem že byl Pán Ježjš také prawý Bůh a my gsme zwykli ho wýhradně za takowého powažowati, a wssak gakož k wykaupenj nassemu bylo třeba, by prawý Bůh byl, rowněž i bylo třeba, aby byl prawým člowčkem nám we wssem rowen krom hřjchu. A gako prawý člowěk připrawowal se na paussti k welikému djlu wykaupenj nasseho; zároweň také, aby nás tjm poučil: že gakož on se ku wykonánj wykaupenj nasseho podál hluku swětského modlitbami a zbožným rozgjmánjm chystal, že i my, chceme-li se wykaupenj geho aučastni státi, podál hluku a péčj a rozkossj toho swěta w duchownj samotě často ducha swého sbjrati a na spasitelném rozgjmánj a zbožných modlitbách trwati máme. Nemylme se; kdož neustále w hluku tohoto swěta, w geho rozkossjch, péčjch a lopotách se potácj, kdož toliko w hlučném swětě a pro tento swět žige, ten zagisté nikdy do sebe nepůgde, aniž mysl swau kdy sebéře; ten nezná wyšssjch wěcj ducha, aniž má srdce k nim; a nikdy se k nim nepowznese, nýbrž zabřednuw w rozkosse a neřesti tohota swěta zahyne w nich! Protož dobře pjsse swatý Frantissek salesský we swé Bohmile: „Gako ptáci hnjzda na stromjch magj, do nichžto w čas potřeby zasedagj; a geleni w husstinách skrýsse, do nichž se w čas nebezpečenstwj utjkagj, gakož i před horkem se schowáwagj a pod stjnem wychlazugj: podobně

i dusse nasse má mjti mjsta samoty duchownj, kdež by u prostřed zewnitřnjch zaneprázdněnj mysl pokogily a občerstwowaly; i gako na něgaké pewnosti před pokussenjm bezpečny byly, někdy tedy mysl swau do wnitř srdce swého zawři, abys tak ode wssech lidj oddělen, samogediný s Bohem swým gako twářj w twář gednati a se sw. Dawidem řjkati mohl: „Podobný učiněn gsem pelikánu na paussti; učiněn gsem gako seyc w přjstřessj“ [1])! Takowýmto způsobem wymotal se sw. Auǧustin z hřjssného sjtj, do kterého ho tento swět zamotal. Tjmto způsobem se stala sw. Kateřina sienská newěstau Kristowau; takto i se sw. Teresie wyssinula k wysokému stupni dokonalosti duchownj.

Hle k takowéto samotě duchownj a k témuž shromážděnj a obnowenj mysli wyzýwá cjrkew sw. wesskeré wěřjcj swé w tento sw. postnj čas. Gako Kristus Pán mage konati skutek wykaupenj, po čtyřidcet dnj na paussti trwal u přjprawě, podobně i cjrkew swatá chtjc, abychom o welikonoci hodně konali památku geho umučenj a wzkřjssenj, ustanowila čtyřidcetidennj půst; aby wěřjcj podál hluku a rozkossj swětských w duchownj samotě sebranau myslj hogné modlitby a nábožná rozgjmánj konali, w kagicnosti a nábožnosti sobě tagemstwj utrpenj a wzkřjssenj Kristowa připomjnali a takto se stali i geho wykaupenj účastni.

Nuže tedy, křesťane milý, nechtěg přeslechnauti slowa drahé matky swé cjrkwe. Powstaň rychle a odebeř se na paussť srdce swého. Sebeř mysl swau a chystey se w kagicnosti, w hogných modlitbách a spasitelném rozgjmánj utrpenj Krista k swaté welikonoci. Nebo budeš-li u zbožnosti s Kristem na paussti trwati, budeš s njm i w nebeském Jerusalémě gednau plésati.

Rač, ó Pane, wssech posilniti a k tomu gim milosti dáti: aby kagicj tento čas s prawau pobožnostj započali, a se swatau horliwostj k spasenj swému konali.

A postiw se (Ježjš) čtyřidceti dnů a čtyřidceti nocj, potom zlačněl. Medle, proč se postj Pán a co má půst tak důležitého do sebe, že sám Mistr nebeský gemu se podrobuge? — Půst giž sám w sobě gest ctihodné ustanowenj Božj. On zagisté gest tak starý, gako staré gest pokolenj lidské. Zpytugjce pjsmo swaté, nalézáme, že giž prwnjm rodičům uložen byl půst od Boha samého, gežto gim zapowězeno gest od Boha požjwati ze stromu poznánj dobrého a zlého [2]). Dobře tu dj sw. Basilius Weliký: „Co se stářjm wyznačuge, ctihodno gest. Stářj postu w uctiwosti měg. Geť tak starý, že spolu s člowěkem stwořeným započal, přikázán byw w rági. Prwnj tento zákon obdržel Adam, aby totiž z dřewa wěděnj dobrého a zlého negedl. Ono slowo: „ať negjte“ gest přjkaz postu a zdrželiwosti. Kdyby se byla postila Ewa, nynj bychom dokonce postu neměli třeba“ [3]). Podobně dj i sw. Auǧustin: „Stwořiw Bůh člowěka a wida, že by tohoto prostředku k spasenj dusse welmi potřebowal, ráčil hned na počátku prwnjmu člowěku zákon ten dáti, řka: „ze wsselikého dřewa ragského gez, z dřewa pak wěděnj dobrého a zlého ať negjš.“ Gižť ale řjci: To gez, toho negez, byl přjkaz postu“ [4]). Pak i před potopau swěta zapowěděl Bůh požjwati masa s krwj: po potopě pak zapowězeno gest gjsti i wsseligakých ryb, ptáků,

---

[1]) Bohumila str. 93. a 94. druhé wydánj. [2]) I. Mogž. 2, 17. [3]) Hom. 1. de laude jejunii. [4]) Hom. 1. in genes.

Digitized by Google

a zwjřat nečistých[1]). Pak Bůh sám přikázal celému národu israelskému skrze Mogžjsse wsseobecný wýročný půst[2]). Podobně i proroci a mužowé duchem Božjm nadsseni, gako: Dawid, Josafat, Esdráš a welikým kněz Eliachim půst zachowáwali a djlem také celému lidu israelskému přikazowali[3]). Zwlásstě pak se postil Mogžjš na hoře Sinai po čtyřidcet dnj a nocj, též i prorok Eliáš a konečně i sám předchůdce Páně, sw. Jan křtitel, wedl tuhý žiwot, požjwage toliko medu a lesnjch kobylek. Protož také Božský Wykupitel, chtěge, aby se naplnila wsseliká sprawedliwosť, odebral se na pausst a postil se dle přjkladu welikých těchto mužů starého zákona po čtyřidcet dnj a nocj, a cjrkew swatá gakožto wěrná následownice Wykupitele a Mistra swého ustanowila čtyřidcetidennj půst a mimo to i giné posty. „Wiztež, wolá sw. Ludwjk z Granady, wizte mogi milj, zde původ a důstognosť čtyřidcetidennjho postu; kterýž nebeře původ toliko od ustanowenj cjrkwe nýbrž od Krista samého! — Gako totiž gsa pokřtěn we wlnách jordánských křtem swým wesskeré wody křticj posswětil a gi nocj nebeskau k duchownjmu nowozrozenj naplnil, rownež i posswětil postem swým čtyřidcetidennjho postu a udělil mu Božské moci a důstognosti. Máme-li tedy za neywětssj čest sobě pokládati, že Kristus gest nasse hlawa a my že gsme audowé geho těla, slussno zagisté, bychom skrze tento čtyřidcetidennj půst gemu, hlawě swé, se připodobnili"[4]). Nebo ge-li to neywětssj služba Božj, gakž dokládá sw. Auguštin, následowati toho, gehožto ctjme, gsme zagisté i my powinni postiti se, an sám Pán se postil. Protož dobře dj sw. Ambrož w kázanj swém k wěřjcjm: „Chceš-li býti křesťanem, mussjš gako křesťan gednati. On, kterýž hřjchu neučinil, postil se čtyřidceti dnů; a ty nechceš zachowáwati půst zhřessiw? Dokládám, Kristus neučinil hřjchu; alebrž on se postil za hřjchy nasse. Gaký gsi to křesťan při swém swědomj, když stolugeš, an Kristus za tebe lačnj"[5])?! — A wssak negen přjklad Božského Wykupitele samého zawazuge nás, abychom čtyřidcetidennj půst zachowáwali, nýbrž i zkegmý rozkaz a wůle swaté cjrkwe. Tketj přikázanj gegj zkegmě znj: „Čtyřidcetidennj půst a giné ustanowené posty zachowáwati! Ge-li tedy slussné a sprawedliwé, aby audowé kterékoli společnosti se řjdili zákony předstawených a zprámců swých: tjm wjce slussj, aby wěřjcj se zprawowali zákony cjrkwe swé, gjžto dal Kristus moc swázati a rozwázati t. g. ustanowiti a russiti, cokoli by k prospěchu wěřjcjch slauželo, dokládage: „Kdo by cjrkwe neuposlechl, budiž gako pohan i publikán"[6]).

Tjm wjce pak slussj na wěřjcj poslauchati tuto cjrkwe; poněwadž ustanowiwssi dle přjkladu Božského Wykupitele půst, učinila to gediné ke spasenj a k prospěchu gegich. A gakého prospěchu a duchownjho užitku poskytuge nám půst? tážeš se, křesťane milý? Zagisté mnohého a nemalého. Cjrkew swatá sama nám to wykládá w postnj préfacj (we chwalozpěwu před sanktus), anať pěge: „půst neprawosti krotj, myšli pozdwihuge, ctnosť působj a zásluhy množj"[7]). A w skutku, co můž mocněgi neprawosti krotiti než swatý půst, kterýž nás učj wládnauti nad

[1]) I. Mogž. 9, 4. a III. Mogž. 11. [2]) III. Mogž. 23, 27. [3]) II. Král. 12, 16. Žalm 34, 68. II. Paralip. 20, 3. I. Esdr. 8, 21. Judit 4, 12. [4]) Wiz geho kázanj. [5]) Hom. 21. [6]) Mat. 18, 17. [7]) Praefatio Quadrages.

Digitized by Google

žádoſtmi a krotiti ge, a takto hřichy a neprawoſti giž w zárodku přemáhati? Nebo tot giſtá prawda, že kdo wſſelikým žádoſtem ſwým uzdu paufſtj, aniž ſi může čeho odkjci neb ſebe zapkjti, ten žádoſtj hřiſſnau překonán lehce pokleſne a neprawoſti newznikne. Wſſak ale, aby člowěk měl we ſwé moci žádoſti ſwé a uměl ſe zapjrati, k tomu třeba, aby ſe w tom cwičil, a protož někdy ſobě dobrowolně i dowolené wěci odřekl, aby tjm ſnáze i nedowolených ſe zdržeti uměl. Patrno wſſak, že půſt geſt k tomu neypřihodněgſſj. Žádoſt gidla zagiſté geſt geden z neyſilněgſſich chtjčů, každému přirozený a tudy i wſſeobecný; a nenj dne, w kterýž bychom ſe w přemáhánj této žádoſti cwičiti nemohli. Nad to i maſo na wětſſjm djle geſt neyſytěgſſj, tudjž i bývá neyobljbeněgſſj krmj doſpělých; kdož ſe tedy s prawým úmyſlem w giſté uſtanowené dny od ſwé obljbené krmi zdržuge: tímž způſobem ſe wzdáwá tělesné rozkoſſe a welmi přjhodně a s welikým proſpěchem w panowánj nad ſebau a w krocenj ſebe ſe cwičj. Protož také nalézáme, že wſſickni ſwatj a welicj mužowé a ſwětice Božj byli přátelé poſtu; a negenom ſami ſe poſtili, nýbrž také půſt gako hlawnj proſtředek k uduſſenj hřiſſných žádoſtj ſchwalowali. Tak pjſſe ſwatý Ambrož: „Proti duchownjm nepřátelům ſe muſj bogowati, a proto ſtřjzliwoſti a zdrženliwoſti zbraň wzjti," a ginde dokládá: „Tábor nás gſau poſty, kteréž nás bránj proti dábelſkým útokům. Který kdy křeſtan poſtě ſe zatčen geſt? Kdo ſtřjzliw gſa, byl kdy překonán? K opilému přiſtupuge dábel, obžerného překonáwá nepřjtel. Kde ale půſt geſt widěti, tu utjká, bogj ſe, třeſe ſe"[1]). A ſwatý papež Leo Weliký dokládá: K to ſluſſj k neywětſſjm darům Ducha ſw. připočjſti, že geſt nám proti lákadlům těla a autokům dábla udělena pomoc poſtu, abychom gimi wſſechna pokuſſenj překonali"[2]).

Podobně i půſt myſli pozdwihuge a činj gi způſobnau, že ſe může ſnáze k duchownjm a nebeſkým wěcem powznéſti. Dřjwe než čápowé do cizjch kragin táhnau, pjſſe ſw. Wincenc Ferrerius, negjdagj prý giž prwé po delſſj čas ničeho, nýbrž hledj pjſkem a wodau tučnoſti ſwé pozbyti, aby w letu nebyli zadržowáni. Zdaliž i podobným způſobem, dokládá týž ſw. muž, zdaliž zdrženliwoſtj zálet náš k Bohu ſe nepřiprawuge a neuſnadňuge? Rownětž připodobňuge i ſw. Baſilius neſtřjdného lodi nákladem přemožené až k potopenj. „Každý widj, dj onen ſwatý učitel cjrkwe, gak mnohem obtjžněgſſj geſt plawba gegj pro onen náklad, gak lehce ſe může potopiti a gak těžce geſt gj wlnám wzdorowati a gak nezpůſobná geſt proti útokům laupežnjků brániti ſe. Kdo wſſak ſe s málem ſpokogj a mnoho ſe poſtj, podobá ſe lodi, kteráž wſſech překážek proſtá, má na palubě gediné zbraně a zbrogence; následowně i welmi způſobná a zcela k tomu přjhodná, wzdorowati wlnám a proti laupežnjkům ſe brániti. Podobně odolá i ten, kdož ſe poſtj, lehce wſſem autokům dábla a pokuſſenjm těla, gežto krotě tělo, oſwobozuge ducha od otroctwj geho a očiſtuge a pozdwihuge ho k rozgjmánj nebeſkých wěcj"[3]). Reginak twrdj ſw. Jan Zlatoúſtý: „Půſt dáwá, dj on, duſſi křidla, aby ſe wzhůru powznéſti a Božſké wěci rozgjmati mohla a byla wyššj nad weſſkeré rozkoſſe a wſſe, co ſe we ſwětě za přjgemné pokládá"[4]). Rownětž dj i ſw.

[1]) Epist. ad Eph. c. 6. et Sermo 26. de quadrag. [2]) Sermo 2. de Pentecoste. [3]) Basil. homil. de jejun. [4]) Hom. 1. in genes.

Digitized by Google

Isidor: „Kdo chce, by modlitba geho zaletěla k Bohu, učiň gj dwé křjdel, totiž půst a almužnu, a rychle se wzhůru powznese a bude wyslyssána“ [1]).

A práwě také proto, poněwadž půst tak mocně neprawosti krotj a mysli k nebi pozdwihuge, podporuge a působj ctnost a sprawedlnost. Nebo čjm wjce člowěk sebe a žádosti swé má w moci a panuge nad nimi a čjm lehčegi se k Bohu a k swatým a duchownjm wěcem powznássj, tjm snadněgi a lehčegi gest mu ctnost konati a w nj pokračowati, byť by i se mu sebe wjce a wětssjch překážek namjtalo; gežto naopak nestřjdmostj a tučněnjm těla wssecka sjla dusse ochabuge a člowěk se stáwá mdlým a ospalým ku práci duchownj. „W postech bolestj tělo, dusse wssak hoduge,“ dj sw. Jan Zlatoústý [2]). Podobně dokládá swatý papež Leo: „Což může nad půst býti účinliwěgssjho? Geho ostřjhánjm zbližugeme se k Bohu a ďáblu wzdorugjce, lákawé neprawosti přemáháme. Půst byl wždycky pokrmem ctnosti. Ze zdrželiwosti pocházj cudná mysslenj, maudré úmysly, spasitelné rady. Dobrowolnau trýznj umjrá tělo zlým žádostem a duch pro ctnosti obnowen býwá“ [3]). A neginak twrdj sw. Basilius Weliký: „Oleg owssem tučnosti dáwá a hladkosti zápasnjku: půst wssak toho, kdož w nábožnosti se cwičj, posiluge a upewňuge. Tjm což ugmeš tělu, tolik se stkwjti a wynásseti bude duch twůg neylepssj duchownj způsobnostj: anto nikoliw těla neb swalůw hmota, než sjla ducha, trpěliwost w sauženjch mocem nepřátel newiditedlných odoláwá“ [4]). —

Konečně množj půst i odměnu nassi; gežto postem negen dluh starých hřjchů zplácjme, sebe samy trestagjce, nýbrž i nowých zásluh sobě dobýwáme. Zagisté, ge-li koruny hoden, kdož statně a zmužile bogowal, hoden gest odplaty ten, genž postě se zmužile bogowal proti tomu neysilněgssjmu chtjči žádosti, totiž pokrmu. A záslužno-li poslussenstwj cjrkwe, gakau zásluhu má půst před Bohem, když se z ochotného poslussenstwj w duchu cjrkwe koná. Protož dobře pjsse sw. Ambrož: „Posty spěcháme k nebi. Nebo posty nasse gsau gakési dennj zastáwky, gimiž duchowně cestu konagjce, ctnostmi ducha kráčjme a dennjm prospěchem k zemi nám zasljbené se přibližugeme, tak že rychlegi cjle docházj, kdož se zbožněgi postj“ [5]). A protož wolá: „Půst gest občerstwenj ducha, pokrm mysli. Půst gest žiwot angelů, záhuba winy, zničenj přestupků, prostředek k spasenj, kořen milosti, základ čistoty. Tjmto stupněm rychlegi se přicházj k Bohu“ [6]). Rowněž i sw. Isidor wychwaluge půst, an pjsse: Kdo by půst nechwálil? Půst gest wěc swatá, skutek nebeský, brána králowstwj. Kdož ho swatě koná, spoguge se s Bohem, odcizuge se (hřjssnému) swětu, stáwá se duchownjm“ [7]). „Postem, dokládá sw. Cyprian, obgewuge se Danielowi wýznam snů a tři mládenci wycházegj neporussenj z ohniwé peci babylonské. Postem stáwá se Mogžjš hoden, čtyřidceti dnů s Pánem w důwěrném rozmlauwánj na hoře setrwati a zákon obdržeti. Podobně Eliáš též tak dlauho se postě, spatřil Pána na paussti“ [8]).

A protož nalézáme: že wssichni znamenitj swatj byli přátelé postu. W žiwotě sw. panny Oportuny čteme, že mnohý den ode wsseho pokrmu a nápoge se zdržowala,

[1]) Originum lib. 6. cap. 19. [2]) Sermo 1. de jejun. [3]) Sermo 2. de jejun. [4]) Hom. 2. de laudib. jejunii. [5]) Sermo de 23. de quadrag. [6]) Lib. de Elia et jejun. c. 3. [7]) De eccles. offic. lib. I. cap. 42. [8]) De jejunio et tentat. Christi.

Digitized by Google

a sice každau středu a pátek se postila. W giných dnech gedla, ne z rozkosse, ale pro zachowánj žiwota. Když pak se gj gedna klássternj sestra tázala: proč by tak často tělo swé postem krotila, odpowěděla: Adam byl pro nestřjdmost z ráge wyhnán, my tedy musjme skrze posty do ráge wegjti.

Slowútný kardinál Stanislaw Hosius zachowáwal po wssecky dni žiwota swého nařjzené posty s neywětssj swědomitostj. Stalo-li se, že mu lékaři a přátelé geho někdy přimlauwali, aby požjwal masa, neučinil dle žádosti gegich, ale takto gim dle obyčege swého odpowjdal: „Gá se postjm, abych dlauho žiw byl; neb psáno gest: Cti otce swého i matku swau, abys dlauho žiw byl na zemi. Otec můg gest Bůh na nebi, matka má gest cjrkew na zemi; on mi welj, abych se postil, ona přikazuge, kdy se mám postiti. Proto silně daufám, že okusjm owoce poslussnosti swé, že budu dlauhowěký, gakž pjsmo zaslibuge!“ A ay, dočkal se welmi wysokého wěku.

Když swatý Fruktuosus, biskup w Tarragoně, a dwa gahnowé geho k upálenj wedeni byli, podáwali gim žoldnéři sjljcjho nápoge. I řekl swatý biskup: „Gestiť pátek a třetj hodina gesstě neodbila, nebudeme russiti postu, a bez toho daufám, že brzy k swatým mučennjkům přiwtělen budu“ [1]).

Gestliže pak, každý půst w duchu cjrkwe konaný, gest prospěssný a užitečný: čjm wjce to platj, když poslussni cjrkwe, čtyřidcetidennj půst konáme. „Nebo gestiť to něco welikého a před obličegem Božjm drahocenného, dj swatý papež Leo, když wesskeren křesťanský lid pogednau totéž činj. Gakkoliwěk každému dowoleno gest, tělo swé samowolným způsobem trestati a žádosti těla proti duchu bogugjcj hned mjrněgi, hned přjsněgi krotiti: předc se má o gisté dni ode wssech wsseobecný půst zachowáwati; nebo tehdáž býwá pobožnost hogněgssj a mocněgssj, když w skutcjch pobožnosti celá cjrkew gedno srdce a gednu mysl má; a cjrkewnj bogownjk zagisté, ačkoliw i co gednotliwec w zápasech zmužile se chowati může, bude předc bezpečněgi a sstastněgi bogowati, když w uzawřených řadách proti nepřjteli stogj, kdež negen se swau silau do boge se pausstj, nýbrž i pod wedenjm nepřemožitedlného krále, přidružen k zástupům bratřj — u wsseobecném bogi se potýká“ [2]). Mimo to koná se čtyřidcetidennj půst k hodné přjprawě památky utrpenj a wzkřjssenj Páně. Poněwadž, gakž dokládá dotčený swatý papež Leo, hořké utrpenj a umučenj Pána Jesu Krista a slawné geho z mrtwých wstánj k neywznesseněgssjm tagemstwjm nasseho swatého náboženstwj náležj: gestiť také powinnost nasse, bychom se negenom modlitbau a almužnau, nýbrž i dlauhým postem na to připrawili, bychom hodně neywznesseněgssj tagemstwj toto slawili. Proto také dobře wolá swatý Augustin: „Swatý a spasitelný gest běh čtyřidcetidennjho postu, w němž se hřjssnjk přiwádj pokánjm k milosrdenstwj, sprawedliwý ku pokogi. Nebo w těchto dnech slitowáwá se Bůh wjce než kdy gindy, i prominutj se wyprossuge i osprawedlněnj se zasluhuge. Tuť gest wssecko otewřeno, i nebe k odpusstěnj, i hřjssnjk k wyznánj i gazyk k uprossenj“ [3]). Protož se také půst tento konal od gakžiwa w cjrkwi wždy přjsně; zwlásstě pak za starých časů, a wssickni křesťané, wysocj a njzcj, sprostj i wznessenj, chudj i bohatj, zachowáwali ho swědomitě. Papež Urban V. gjdal w čas adwentnj a postnj gen gednau denně a to sice wečer.

[1]) Macana Wýbor str. 286. [2]) Sermo 86. a 87. [3]) Sermo 69. de tempore.

Digitized by Google

We ſtředu pak, w pátek a w ſobotu poſtjwal ſe při chlebě a při wodě celý den. Cjſař Juſtinián I. ſpal a gedl welmi málo. Po celý půſt gedl gen ob den a to něco málo [1]). Podobně i Ludwjk XVI., neſſtaſtný to král francauzſký, byl přjſný zachowawatel cjrkewnjho poſtu. Nikdy za celý žiwot ſwůg nedowolil ſi gediného přeſtupku proti tomu přikázanj, aniž ſi bral kdy záminku, by ſproſſtěn byl od geho zachowáwánj. Když ſe gednoho dne w čas poſtnj k honbě chyſtal, tázalo ſe, kdy welj wečeřeti, dj král: „což nemáme geſſtě půſt?“ I řeklo ſe mu, že honba, kterauž má před ſebau, geſt unawná, a že by měl wečer hlad. „To geſt owſſem prawda,“ odwece král, „a wſſak má honba nenj žádné cjrkewnj přikázanj“ [2]). —

Wſſak aby ale, milý křeſťane, twůg čtyřidcetidennj půſt byl záſlužný a tobě k ſpaſenj ſlaužil, geſt třeba, abyſi ho náležitě konal, a ſe w prawdě a w duchu ſwaté katolické cjrkwe poſtil. — Přede wſſjm hleď, abyſi ſe netoliko od gjdel a maſa zdržowal, nýbrž také a zwláſſtě wſſech hřjſſných žádoſtj a ſkutků, k čemuž půſt poſléze má ſměřowati; gakž dobře twrdj ſwatý Auguſtin: „Půſt geſt netoliko těla neobčerſtwiti, nýbrž i od zlých ſkutků odſtaupiti. Geſtliže tedy ani twá myſl hřjchy negſauc potlačena, neobtěžuge ſe, ani duch twůg w hřjſſných rozkoſſjch ſobě nelibuge; wykonal gſi poſty Boha hodné. Oſtatně byl i dlauhé poſty tělo twé ſtrámily, a ty gemu pokrmu ugjmal, neodegmeš-li mu neprawoſti, ſetrwage we zlém, wjce ſe Bohu zoſſkliwjš než zaljbjš . . . Proč tedy tělo hladem mořjš, gemuž hřeſſe hanebně lichotjš? Přede wſſjm nechal ſe poſtj duch, zlého ſe zdržuge, a pak nechť ſe tělo cwičj, poſty podnikage“ [3]). Podobně wolá i ſwatý Baſilius: „Při neſwárech a rozepřjch poſtiti ſe nechtěgte. Maſa nepožjwáš, ale zhlcugeš bratra ſwého. Wjna ſe zdržugeš, ale newarugeš ſe bezprawj. Gjdlem odkládáš až ku wečeru, ale celý den w ſaudech trámjš“ [4]). — „Což platno, od gjdla ſe zdržowati a ne od hřjchů? maſa nepožjwati, a wěno chudých požjrati? opogenj wjnem ſe chrániti, a nečiſtými žádoſtmi ſe opjgeti“ [5])! — Protož ſluſſj netoliko ústy ale i oſtatnjmi ſmyſly poſtiti ſe: „Nechať ſe poſtj oko, kteréž olaupilo duſſi; ať ſe poſtj ucho, ať ſe poſtj gazyk, ať ſe poſtj ruka, nechť ſe poſtj i duſſe ſama. Zrak nechť ſe zdržuge wſſetečného pohljženj a wſſj rozpuſtiloſti, aby náležitě pokořen w uzdu gat byl pokánjm, kterýž zlau ſwobodau taulal ſe s prowiněnjm. Sluch neſſlechetně ſwrbjcj nechť ſe zdržuge báchorek a powěſtj, a wſſeho, cokoli marného geſt. Gazyk nechť ſe zdržuge utrhačtwj i rauháni, neproſpěſſných, marných a rozpuſtilých ſlow. Ruka nechť ſe zdržuge wſſeho, cokoliw nenj přikázano. A wſſak mnohem wjce poſtiž ſe duſſe ſama, cc ſe neprawoſti a wlaſtnj wůle týká. Nebť bez toho a takowého poſtu wſſecko oſtatnj zawrhuge ſe od Pána.“ Tak mluwj ſwatý Bernard a právě [6]). — Takto ſe poſtě, milý křeſťane, hleď také s poſtem ſwým ſpogowati hognoſt dobrých ſkutků, zwláſſtě miloſrdenſtwj a modlitbu. Dobře tu dj ſwatý papež Leo: „Wynaložme na ctnoſt, což gſme koli odňali rozkoſſjm. K občerſtwenj chudého budiž zdrželiwoſt toho, genž ſe poſtj. Hleďmež hágiti wdow, uſilugme o proſpěch ſirotků, zarmaucených potěſſugme, mezi ſwárliwými pokog zge-

[1]) Mehler's Beiſpiele ſtr. 92. dſl 4. [2]) Tamtéž. [3]) Commentar. in 2. epist. ad Cor. [4]) Hom. 1. de laudib. jejunii. [5]) Chrysost. de jejun. [6]) Sermo 3. de jejunio quadrag.

Digitized by Google

dnati se snažme. Přjchozj nechal pod střechu se přigme, utisstěný pomoci, nahý oděwu, nemocný ossetřenj nechal dogde[1]). Takowýto půst zagisté gest spasitelný, a gakž zpjwá cjrkew Božj — množj ctnosti i zásluhy zde i na wěčnosti.

Protož i ty, milý křesťane, gakožto posslussný syn cjrkwe swaté, hleď swatý tento postnj čas swědomitě zachowáwati a w duchu swaté cjrkwe ke spasenj swému ho konati, gakž k tomu wzbuzuge swatý Leo papež, an wolá: „Počjnagjce neymilegssj! dny swatých tagemstwj k očisstěnj dusse i těla s obzwlásstnj pobožnosti ustanowené, hleďtež setrwati w posslussenstwj přikázanjm apossstolským; očisstugjce sebe od wsseliké poskwrny těla i dusse, abychom nikomu nedáwagjce pohorssenj, pomlauwačům w pohaněnj se newydáwali. Slussnau zagisté hanau stjhati nás budau newěrjcj a nassj winau ozbrogj se ústa bezbožná, rauhagjce se a křiwdy činjce náboženstwj, gestliže mrawy postjcjch se lissiti se budau od čistoty dokonalé a od zdrželiwosti. Nebot ne na pauhém zdržowánj se od gjdla zakládá se hlawně nasse přikázanj, aniž s prospěchem se tělu na pokrmu ugma činj, gestliže se dusse neodwracuge od neprawosti[2]).

A přistaupil pokussitel k němu. A proč dopaussti Wykupitel, aby pokussitel přistupowal k němu a pokaussel ho? Odpowěď znj: Protože prwnj Adam pokaussjn w rági neobstál, wolil druhý Adam, Kristus Pán, pokaussen býti. Bůh zagisté stwořil člowěka, aby ho gako Pána a Boha swého poznal a z lásky k němu plně zákon geho wěčně blažen byl. Poněwadž ale, gakž dj trefně Tertullian, cjrkewnj spisowatel, žádný nemůže sprawedliwým a Bohu milým býti, kdož sám swobodně a dobrowolně, což dobrého gest, newolj a nekoná, dal Bůh i člowěku swobodnau wůli, kteraužto se mohl dle swé libosti buď pro něho, neb proti němu rozhodnauti, proto také dán gest mu zákon, kterýmž se mělo zkussiti, gak se rozhodne swobodná wůle geho. — Nebo negednalo se tu pauze o gedenj se stromu zapowěženého; nýbrž wjce o posslussenstwj Božjho zákona. A wssak prwnj člowěk, stwořen w swatosti byl wůle neporussené, nemohl tedy zewnitř sám od sebe pokaussjn býti; musselo tedy pokussenj toto odginud a zewně naň přigiti, aby se rozhodl pro Boha, a w dobrowolném plněnj zákona Božjho dospěl k cjli swému. A to se stalo tjm, že Bůh dopustil, aby otec lži, wražedlnjk od počátku, gako pokussitel k němu přistaupil. Že wssak Adam klesl, stalo se geho winau, a wina tato a trest gegj přissly na wesskeren swět. Přigda pak Božský Wykupitel na swět měl padlé pokolenj lidské obnowiti a z porussenosti geho k původnj dokonalosti opět přiwoditi. „Gako skrze hřjch gednoho (přissla) na wssecky lidi (wina) k odsauzenj: tak (přissla) skrze sprawedlnost gednoho na wssecky lidi milost k osprawědlněnj žiwota[3]). By wssak toto způsobil, bylo uloženo w radách Božjch, aby druhý Adam tento, nowý praotec lidstwa, dle ducha též zkaussce se podrobil, w kterémž prwnj Adam neobstál. A poněwadž gsa počat z Ducha swatého nebral původ swůg z Adama hřjssného, byl prost wssj porussenosti lidské, aniž mohl sám od sebe býti pokaussjn, nýbrž pokussenj toto musselo přigiti zewně a odginud. Protož přistaupil k němu pokussitel a Kristus Pán tomu přiwolil, aby byl od něho pokaussen. Pokussenj toto gest takřka počátek a prwnj skutek welikého djla wykaupenj lidského a ge wyobrazuge: že totiž potřen gest starý

[1]) Sermo 2. de jejun. [2]) Sermo in dom. I. quadrages. [3]) K Řjm. 5, 15.

Digitized by Google

had a skutek geho zrussen, gakož on sám w pokussenj tomto gest překmožen; nebo gako Adam klesl a s njm pokolenj lidské, swjtězil tuto Kristus a w něm také lidstwo. Pozney tu, milý křesťane, dobře tagemstwj, kteréž Pán Ježjš k nassemu spasenj na paussti wykonal. „Pro nás," dj sw. Marimus, „překmohl ďábla, gakož i pro nás se snjžil, že trpěl hlad a žjzeň, pro nás podstaupil pokussenj, aby člověku wesškerau zásluhu wjtězstwj swého přiwlastnil."

Znameney také, milý křesťane, dobře čas, w kterýž byl Pán Ježjš pokaussen. Swaté ewangelium dj: „Hned gak wyssel z Jordánu, když pokřtěn gest." Gaká to maudrost! Ačkoliw Spasitel náš giž při swém wtělenj wstaupil na mjsto nasse wzaw přirozenost nassi na se, předc wssak dělo se to tehdáž tagným a skrytým způsobem: teprw od té doby, co pokřtěn gest, obgewil se weřegně gako zástupce a prostřednjk lidstwa a oswědčil před obličegem nebe i země, že přissel ge od hřjchů oswobodit. Gedwa tedy že pokřtěn gest, podrobuge se pokussenj; a gako swedenjm ďábla záhuba nasse wzala počátek, rowněž i snaží se Božský Wykupitel přede wssjm, moc ďáblowu zničiti a wládu geho zrussiti; a překmoženjm pokussenj geho béře počátek spasenj nasse, a prwé než hlásánjm nebeského učenj swého proti hřjssným náružiwostem srdcj lidských bogowati počjná, činj Božskau mocj swau ďábla malomocna, genž náružiwosti w srdcjch lidských budj a ponauká, a prwé, než se dal světu w zázracjch swých poznati, koná, gakž dj swatý Cyprian, welikým zázrak, že ďábla překonal a pekla se hroznym učinil[1]) a gako, když se člowěk nemohl k Bohu powznésti, Syn Božj sám k člowěku přissel, podobně, an pokussitel se ku Kristu bljžiti neodwážil, gde mu Kristus Pán sám wstkjc, aby, gakž dj swatý Petr Chrysologus, „aby ho w geho wlastnjch ostdlech chyceného držel, by pak se i křesťanů samých hrozil."

Podobně také sluší znamenati mjsto, kde byl pokaussen Pán Ježjš. Bylat to diwoká paussť; neb poněwadž Adam w rozkossném rági klesl a podlehl ďáblu, chtěl tuto Božský Wykupitel slawiti wjtězstwj swé. Paussť tato slaula původně „domim," to gest mjsto krwe pro mnohé wraždy, kteréž zdržugjcj se tuto laupežnjci na cestugjcjch páchali. Pán tedy slussně wywolil k wjtězstwj swému mjsto toto; gežto wyobrazowalo ono mjsto, na kterémž pokussitel Adama překonal a duchownĕ zawraždil[2]). Posléze i hodno znamenati způsob: gak pokussitel Spasitele pokaussel. Gakož Božský Wykupitel trognásobnj úkad k spasenj lidstwa zastáwal: úkad kněžský, prorocký neb učitelský a posléze úkad králowský; podobně i pokaussen gest od ďábla třikráte: zprwu co welitý kněz, pak co prorok neb učitel a konečně i co král pokolenj lidského. Gakožto welitý kněz wzal Pán Ježjš trest a utrpenj hřjchu na se, kterážto utrpenj gsau: chudoba, nauze, bjda, strasti, bolesti a smrt. Božský Spasitel wolil snjti ge trpělliwostj, mrtwenjm tělesných žádostj a zapjránjm sebe samého. Proto tedy se snažil pokussitel, aby ho od toho odwrátil, lákage ho zprwu, aby hřjssným způsobem sobě, co potřebného gest, dobyl, pak i zponenáhla se rozkossjm těla oddal, a tak wykaupenj nasse překazil, gakož to wjdáme u těch, kteřjž si nic dowoleného odkjci nechtěgj, že pomalu sílu tratj a se i nedowolených wěcj zdržeti nemohau. K tomu zagisté směřowala lsti-

[1]) De oper. christ. card. [2]) Wiz Ventura's Schule der Wunder djl I. str. 140.

Digitized by Google

wá slowa geho: „Gſi-li Syn Božj, rci, ať kamenj toto chlebowé gſau!“ — Gako Učitel a Mistr náš měl Wykupitel učit znáti lidſtwo pramen ſwaté prawdy, kde gediné gj nalézti lze, totiž w nebeſjch u Boha a u toho, kterýž s nebes přiſſel, zároweň měl gim ukázati i způſob, gakýmž gj dogjti lze, totiž pokornau wěrau w něho a wolným poſluſſenſtwjm toho, čemuž wjra geho učj. Proto také dj: „Gá gſem ceſta, prawda a žiwot; a žádný nepřicházj k Otci než ſkrze mne“ [1])! Chtěge tjm říci: Gako pýchau gſte ztratili prawau ceſtu k prawdě a k žiwotu wěčnému, nemůžete gj nalézti leč u wjře we mne. Proto také dj pokuſſitel Božſkému Wykupiteli po druhé: „Gſi-li Syn Božj, ſpuſtiž ſe dolů!“ uſiluge ho swésti, aby ne ſpaſenj lidu, nýbrž ſlávu tohoto ſwěta hledal, a tudjž ne wzhůru k nebeſům k ſpaſitelnému poznánj lid powznáſſel, nýbrž dolů do temnoſtj bludů a nečeſtj ho ſtrhl, gakož to on ſám dřjwe učinil. Konečně byl také pokauſſen Pán Ježiš gako král, kterýž přiſſel zřjdit králowſtwj prawdy a ctnoſti a w něm ſhromáždit wſſech národů a králowat nad nimi miloſtj ſwau, po wſſecky dny až do ſkonánj ſwěta ke ſpáſe wſſech. Proto také ſe ſnažil pokuſſitel odwrátiti ho od králowſtwj tohoto a obrátiti myſl geho ke králowſtwj ſwěta a k geho ſlávě, a tjm učiniti ho newěrným powolánj ſwému. Proto mu ukázal wſſecka králowſtwj ſwěta a ſlávu gegich, a dj mu: „Toto wſſecko tobě dám, geſtliže padna budeš ſe mi klaněti!“ Hle ten, genž chce wésti lidi k poctě prawého Boha, má ſe klaněti ohawnému pokuſſiteli, a kterýž přiſſel ſhromáždit ſwých w králowſtwj, ne z tohoto ſwěta, má ſe dát omámiti ſlávau králowſtwj pozemſkého! — Wſſak nepodařilo ſe mu ani gedno, ani druhé, ani třetj pokuſſenj. Božſký Spaſitel přeſtál weſſkerá pokuſſenj tato a překonal weſſkeré autoky pokuſſitelowy. Tjm pak oſwědčil neobmezenau oddanoſt ſwau Bohu, Otci ſwému, a celau a dokonalau ſrownaloſt wůle ſwé s wůlj geho, a dokázal, že geſt prawý Spaſitel a druhý Adam, kterýž co prwnj nepoſluſſnoſtj poruſſil, úplnau poſluſſnoſtj ſwau naprawil; a my máme na něm Wykupitele, kterýž „byl pokauſſen, aby i těm, kteřjž pokauſſeni bywagj, mohl ſpomáhati“ [2]).

Kriſtus byl pokauſſén od ďábla. Geſtli ale Syn Božj, ſwatoſt ſama, nebyl pokuſſenj proſt, gak může člowěk, hřjſſný a ſlabý člowěk, ſe nadjti, že zcela pokuſſenj ugde? A geſtli Božſký tento prut Jeſſe, zelenagjcj ſe miloſtj Božj a ozdoben kwjtjm wſſelikých ctnoſtj, nezůſtal prázden ohně pokuſſenj, gak bychom mohli chtjti zcela proſti býti gich my, kteřjž gſme uſchlé wětwe poruſſeného ſtromu člowěčenſtwa, „neb děge-li ſe toto na zeleném dřewě, což bude na ſuchém“ [3])? Slowem, gakž dj Tertulian, Kriſtus Pán nám káže w pokuſſenj ſwém, že žádný nemůže wegjti do králowſtwj Božjho, leč by proſſel ſkrze pokuſſenj. Protož dobře pjſſe zbožný Tomáš kempenſký: „Pokud na ſwětě žiwi gſme, bez zkormaucenj a pokuſſenj býti nemůžeme. Nikdo tak ſwatý a dokonalý nenj, aby někdy pokuſſenj nemjwal, a my dokonce bez nich býti nemůžeme. Nenj ſtawu tak ſwatého, aniž mjſta tak ſaukromného, kdež by pokuſſenj a protiwenſtwj ſe nenacházelo. Nenj člowěk docela bezpečen před pokuſſenjm, pokud žiw geſt. . . Sotwa gedno pokuſſenj odchází, giž druhé naſtupuge. . . Žádný ſwatý nebyl tak welice rozmjcen a oſwjcen, aby dřjwe neb pozděgi nebyl pokauſſen

[1]) Jan. 14, 6. [2]) K Žid. 2, 18. [3]) Luk. 23, 31.

Digitized by Google

bywal“[1]). A w skutku kdo prawého křesťana powažuge, nalézá, že gakž dj zbožný Job, „žiwot geho gest neustálý bog“[2]). „Bůh sice žádného sám nepokaussj“[3]); ale dopaussti, aby člowěk w pokussenj uweden byl. Zwlášstě pak bywá člowěk pokaussen od těla, t. g. od zlých žádostj, od swěta, t. g. od zlých a neprawých lidj a pak i od ďábla. Bywáme pokaussseni od těla, t. g. od zlých žádostj nassich, gakž swědčj swatý Jakub, an dj: „Každý pokaussen bywá od swé žádosti, gsa zachwácen a přilanzen“[4]). Neb poněwadž od Adama pocházjme, dědjme i porussenau přirozenost geho, a tjm se děge zhusta, že powstáwagj w dussi nassj hřjssné žádosti, kteréž odporugj lepssj, duchownj stránce nassj a usilugj w praud hřjssný strhnauti nás. Mimo to žigeme we swětě, u prostřed hřjssných a porussených lidj, kteřjž slowy i skutky, gakož hřjssným přjkladem swým neb poučkánjm, nabádánjm a přemlauwánjm nás k hřjchu swésti a w záhubu wěčnau uwrhnauti usilugj. Nebo gakž dj swatý Jan: Wssecko, což gest na swětě, gest žádost těla, a žádost očj a pýcha žiwota, kteráž nenj z Otce, ale gest ze swěta“[5]). Posléze i ďábel pokaussj nás, „kterýž, gakž dj sw. Petr, gako lew řwaucj nás obcházj, hledage, koho by sežral“[6]). Nebo gako Ježjš Kristus tjm, že na Kalwarii pro nás zemřel a smrt přemohl, nás neoswobodil od toho, že mussjme umřjti; podobně i tjm, že pokussitele na paussti přemohl, nesprostil nás wsselikých pokussenj. Poněwadž ale wjtězstwj, kteréž Kristus nad smrtj wydobyl, w tom záležj, že ač nynj podrobeni zákonu gegjnu, při wzkřjssenj nad nj wjtězjme: rownéž záležj wjtězstwj geho, kteréhož nám nad pokussitelem dobyl, i w tom, žeť i my s wyššj pomocj nad njm swjtěziti můžeme, předce wssak ale nynj autokům geho gsme podrobeni. Dobře tedy dj swatý Cyprian: „Což máme giného na swětě, leč každodenně bog proti ďáblu, leč ustawičné lomozenj a pachtěnj se s osstěpy a střelami geho? Ustawičně gest nám bogowati.“ Protož, milý křesťane, připraw i ty k pokussenj dussi swau. Nebo, gakž twrdj sw. Hilarius, Pán pokaussjn gest hned po křtu, aby nám ukázal, že ti, kteřjž (na křtu sw.) poswěceni gsau, neywjce podrobeni gsau pokussenj ďáblowu; poněwadž wjtězstwj nad swatými ďáblu gest neywjtaněgssj“[7]). Nebo, gakž dj swatý Maximus, „mezi křjssnjky chodj ďábel, gako mezi rodinau swau, aniž třeba mnoho gich pokaussseti; gelikož gsau bez toho geho, — geho kořistj a obětj.“ Pokussenj tě neminau, milý křesťane; zwlášstě pak budeš-li chtjti dle přjkladu Božského Wykupitele swého, podál swěta a přewrácenosti geho, w zbožnosti a w swatém obcowánj Bohu wěrně slaužiti. Nebo, gakž twrdj swatý Pawel, „wssickni, kteřjž w Kristu nábožně žjti chtěgj, pokussenj tohoto swěta snásseti musegj.“ Giž tělo samé, nižssj to částka twá, často se ti zpřjčj, swět tě bude mjti ku posměchu a ku potupenj, a zároweň také nepřjtel starý se na tebe obořj. „Synu můg, dj dobře maudrý Sirach, přistaupě k službě Božj, připraw dussi swau k pokussenj“[8])!

Každý tedy člowěk bywá pokaussen a pokussenj tato bywagj ač rozličná předc w podstatě swé podobná oněm, kterýmž sám Pán a Mistr náš nebeský podroben byl. Gako pokussitel chtěl swoditi Spasitele nebeského rozkossemi tělesnými, marnau a hřjssnau sláwau swětskau a pomjgegjcjmi

[1]) De imit. Christi. [2]) 7, 1. [3]) Jakob 1, 13. [4]) Tamtéž w. 14. [5]) I. Jan 2, 16. [6]) I. Petr 5, 8. [7]) Comm. [8]) Sir. 2, 1.

Digitized by Google

ſtatky pozemſkými: podobně i my posud tjmto trogim způsobem bywáme pokaussseni. „Gſi-li Syn Božj, rci, ať kamenj toto chlebowé gſau!“ prawil zprwu pokussitel Kristu Pánu; a podobný hlas ozýwá se nám nezřjdka po dnes. Proč bysi se zapjral? proč bysi sobě něčeho odřjkal? proč bysi kladl uzdu žádostem swým? Člowěk nenj pauhý duch, on má také tělo, i tomu se musj howěti, a žádosti geho plniti, to gest wěc z cela přirozená. A proč bysi nepřál swěta sobě a nepožjwal ho, co gen můžeš? Což má člowěk na tomto swětě? a bez toho gest žiw gen gednau! Takowéto a podobné hlasy gest z husta slyssseti na paussti žiwota wezdegssjho. Ty wssak, milý křesťane, nezapomjney na to, což dj Kristus Pán: „Ne samým chlebem žiw gest člowěk, ale každým slowem, kteréž wycházj z úst Božjch.“ Nenj člowěk pauhé tělo, on gest také duch, a duchem žige tak dalece, gak dalece se slowa Božjho držj. Ach co platno mu, že dle těla žige, když gest dle dusse mrtew? Co platno, že gest žiw gako zwjře, když nenj žiw gako člowěk! Co prospěge, že gest žiw pro swět, když zemřel nebi! a co prospěge, že pro čas žige, když zhynul na wěky! — Wssak ale když lákánj tělesných rozkossj nepostačuge, wjtězj častokráte pokussenj pýchy a ctižádosti. Proto také snažil se pokussitel marnau ctižádostj překonati. I wedl ho na wrch chrámu a dj mu: „Gſi-li Syn Božj, spuſť ſe dolů.“ I w tomto ohledu má každý člowěk swé nebezpečné wýssiny, kamž ho pýcha zawádj, aby ho odtud swrhla do hlubiny záhuby. Proč bys se kořil Bohu, proč bys gemu slauzil, proč bys zachowáwal zákon geho? I swrhni se sebe toto břemeno, zbaw se wjry, wypowěz possluſſenſtwj Bohu, nedbey nic naň, zprawug se gen swým rozumem: a wssickni budau mjti tebe za učeného a oswjceného člowěka a budau obdiwowati hlubokau maudrost twau. Takto mluwj nezřjdka pokussitel k nám. Ty ale, milý křesťane, popatř s této wýsse, na kterauž tebe stawj, popatř na nesmjrnau mezeru záhuby wěčné, na ony hlubiny hřjchu, neprawosti a strasti, kteréž se otwjragj před tebau, a do kteréhož bysi se wrhl a pomni na to, co dj Spasitel pokussiteli: Nebudeš pokaussseti Pána Boha swého! Toho se drž a nedey swésti se! — Konečně bywáme také pokaussseni statky tohoto swěta, abychom k nim si neprawým a hřjssným způsobem pomáhali a k nim srdce přikládali; gakož ďábel pokaussel Krista, ukazuge mu králowstwj swěta, dj: „Toto wssecko tobě dám, gestliže padna klaněti se budeš mi.“ — Hle, prawj se nám, toto wssecko může býti twoge — tento statek, toto pole, tento dům, ona zahrada a t. d., gestliže se chopjš toho neb onoho ohawného prostředku. A proč bysi neměl také něco mjti? I pomoz si gak pomoz, nechť se to děge gakýmkoli způsobem, podwáděg, ssiď, klamey, lichwař, okrádey, kořť se ďáblu a úskokům geho, co na tom, gen když budeš mjti hognost wsseho! Ty wssak ale, milý křesťane, nepřikládey k tomu co k modle srdce swé, wiz, co dj Pán Kristus: „Pánu Bohu samému klaněti se budeš!“ Co by ti prospělo, kdybys celý swět zjskal, dusse swé pak sskodu trpěl? —

Každý tedy člowěk, hned wjce hned méně gest pokussenjm podroben. To gest wěc tak gistá, že žádných důkazů nepotřebuge. Méně ale gasné gest mnohým: Proč Bůh, genž swatý a laskawý gest, dopaussťj pokussenj na člowěka; gelikož předce wj

a widj, že tak mnozj w pokussenj hynau? — Bůh zagisté nedopaussti pokussenj proto, aby lidé w nich hynuli, aniž člowěk gsa pokaussen musj klesnauti. Neb i při pokussenj má člowěk swobodnau wůli, a proto, že zůstáwá swoboden, nemusj swoliti w pokussenj a klesnauti. Kdož wssak swolj a klesne, klesne winau a wůlj swau a ne winau a wůlj Božj. Gestik to owssem zlé, když člowěk klesne; ale mnohem wjce dobrého a spasitelného z toho plyne, když člowěk w pokussenj obstogj a swjtězj; a to ležj w nassj moci. „Wěrnýk gest Bůh, dj swatý Pawel, kterýž nedopaussti nás pokausseti nad to, což můžeme snésti, ale učinj s pokussenjm také prospěch“ [1]). Proto, poněwadž pokussenj k mnohému dobrému napomáhagj těm, kteřjž Boha milugj, proto tedy dopaussti Bůh na nás pokussenj. Užitek pak, kterýž nám přinássegj pokussenj, gest negeden: Přede wssjm nabýwáme w pokussenj zkussenosti a přicházjme ku poznánj, gak prawá a dokonalá gest sprawedlnost nasse. Zlato se zkaussj w ohni a prawá ctnost w pokussenj. Pokud pokog máme, newjme bezpečně, zdali wěrnost nasse Bohu z prawé lásky pocházj; kdož wssak ale i w pokussenj setrwá, ten zagisté ukazuge, že Bohu oprawdu wěren gest, a že láska geho gest pewná a dokonalá. Dobře tedy dj swatý Auguštin: „Žiwot náš w putowánj tomto nemůže býti bez hřjchu a bez pokussenj; poněwadž prospěch náš pocházj z pokussenj, aniž kdo sebe poznáwá, leč byl pokaussjn; aniž může býti korunowán, leč swjtězil; aniž může swjtěziti, leč byl bogowal; aniž může bogowati, leč měl nepřjtele a pokussenj“ [2]). „Oheň zkussuge železo, pokussenj pak člowěka sprawedliwého. Často newjme, gak mnoho můžeme, až pokussenj ukazuge, co gsme;“ dj blahoslawený Tomáš kempenský [3]). — Mimo to wedau pokussenj také k pokoře; nebo kdo pokussenjm podroben gsa, každé chwjle se obáwati musj, aby nepadl, poznáwá brzy, gak slabý a nedostatečný gest, a pokuge se pod mocnau rukau Božj; a poznáwage, gak welice mu pomoci Božj potřebj, béře rád autočisstě swé k němu. A gaký to zisk! Pokora zagisté gest weliká ctnost či raděgi gest matkau wsseliký ch ctnostj. Dobře tedy dj swatý Prosper, an twrdj: „K welikému wěrjcjch prospěchu gest ponechána přjčina bohů, aby se swatost newypjnala, když mdloba tepána bywá“ [4]). K čemuž trefně dokládá blahoslawený Tomáš kempenský, an dj: „Mnohým užitečněgi gest, aby docela wssech pokussenj prosti nebyli, nýbrž s nimi častěgi bog měli, aby se přjlissně nebezpečowali, tjm w pýchu se nepozdwihli, a pak raděgi k zewněgssjmu utěssenj se nechýlili“ [5]). — Nad to přispjwagj pokussenj také k tomu: bychom w ctnosti upewněni a utwrzeni byli. Neb čjm wjce strom wětrem klácen bywá, tjm hlauběgi paussti kořeny swé a tjm pewněgi stogj; a podobně čjm wjce pokussenj na nás dorážegj, tjm wjce se množj mrawnj a duchownj sjla nasse, když giu wzdorugeme. Swatý Pawel prosil wraucně potřikráte Pána, aby odstaupil od něho angel satanůw, kterýž co osten w těle pokussenjm ho saužil. Ale Pán mu řekl: „Dosti máš na mé milosti; neb moc se w nemoci (w pokussenj) dokonáwá“ [6])! — Posléze pak množj pokussenj, kterýmž člowěk statně a zmužile odporuge, i zásluhy, a činj nás slawné koruny hodni, gakž učj swatý Jakub, an dj: „Blahoslawený muž,

[1]) I. k Kor. 10, 13. [2]) Super Psalm. 60. [3]) De imit. Christi lib. 1. c. cap. 13. [4]) De vocat. gent. lib. 1. [5]) De imit. Christ. lib. 1. cap. 20. [6]) Ke Kor. 13, 8. 9.

Digitized by Google

kterýž snáſſj pokuſſenj; nebo když bude zkuſſen, wezme korunu žiwota, kterauž zaſlíbil Bůh těm, genž ho milugj“ [1]). K čemuž dobře dokládá swatý Alfons z Liğouri, an pjſſe: „Bůh na nás dopauſſtj pokuſſenj také proto, aby nás w zásluhách bohatſſjmi učinil, gakož bylo praweno Tobiáſſowi: „A že gſi byl přjgemný Bohu, protož potřebj bylo, aby pokuſſenj zkuſilo tebe“ [2]). — Konečně i uwáženj hodno geſt, co týž swatý ſpiſowatel o pokuſſenj dále prawj: „Bůh dopauſſtj pokuſſenj také proto, abychom, čjm wjce od wěcj pozemſkých ſe odlučugeme, tjm horliwěgi po geho ſpatřenj w nebeſjch tauzili. Nábožné duſſe, widauce, kterak proti nim wždy a wſſude přemnozj nepřátelé bogugj, ſtáwagj ſe nad tjmto žiwotem ourzelými a wolagj: „Běda unně, že tak dlauho pohoſtinu býti muſjm“ [3])! Wzdychagjc po onom okamženj, w němž gim řjci bude wolno: „Oſidlo zetřjno geſt a my gſme oſwobozeni“ [4]).

Proto také nalézáme, že swatj a zbožnj lidé pokuſſenj wždy za důkaz láſky Božj powažowali, a ne tak welice o zproſſtěnj gich, alebrž wjce o pomoc a poſilu w pokuſſenjch k Bohu wolali. Tak n. p. mezi giným snáſſel swatý Jaroljm welikě a častě pokuſſenj k nečiſtotě, ale s přiſpjwagjcj miloſtj Božj a poſtem, bděnjm, modlitbau a pracj po každé swjtězil. Uſlyſſew o tomto geho bogi geden swatý ſtařec, řekl mu: „Chceš-li, budu proſiti Boha, aby to pokuſſenj od tebe odſtaupilo.“ On pak odpowěděl: „Nikoli otče; neboť widjm, že toto pokuſſenj k mému proſpěchu geſt; neb wjc ſe poſtjm, bdjm a ſe modljm. Pros ale za mne u miloſrdenſtwj Božjho; aby mi Pán popřál miloſti, abych to pokuſſenj ſnesl a proti němu bogowati mohl“ [5]). — Gednau přiſſel geden pauſtewnjk k opátowi, gménem Paſtorowi, a wyprawowal mu: že ſe k Bohu modlil, a že ho na tu prosbu wſſeho pokuſſenj zproſtil. Načež dj mu opát: „Gdi a modli ſe opět, aby tě w pokuſſenj opět wydal, abyſi ſnad nebyl nedbalým a leniwým.“ — Proč pak ale nás učil Božſký Wykupitel modliti ſe: „Neuwoď nás w pokuſſenj?“ odwece pauſtewnjk. Gak ſe ſrownáwá naučenj twé s tauto prosbau? I dj mu opát: „Owſſemk wolá wogjn wůdci ſwému: Weď nás do boge; právě gen když má důwěru k němu a daufá, že ſwjtězj; podobně má i plawec žádoſt po plawbě na wyſokém moři, wſſak gen když nemá přjčiny ſe báti, že we wlnách utone. A tak i my woláme: Neuwoď nás w pokuſſenj, t. g. neweď nás w proſtřed pokuſſenj, tak že by nás temnoſti gegich ode wſſech ſtran obklopily, bychom w nich zahynuli; nýbrž dey nám miloſt a pomoc ſwau, abychom ſwjtězili“ [6])! — Pokuſſenj tohoto ſwěta proſpjwagj tedy wjce než ſſkodj; a wſſak dobře znameney, milý křeſťane, gen těm, kteřjž gim zmužile odporugj a wjtězj nad nimi, gakž dobře dj swatý Cyprian: „Toliko ten, kdož ſwjtězil, wracj ſe z boge gako oſlawenec a s korunau wjtězſtwj ſe potkáwá“ [7]). — Gak ale máme ſobě počjnati w pokuſſenjch, gak bogowati proti nim, abychom ſwjtězili? I w tom geſt Kriſtus Ježjš učitelem nám. Nebo rozpomenuw ſe na nás, na bjdu a ſtraſt naſſi, že pokuſſenj ugjti nemůžeme, podrobil ſe dobrowolně pokuſſenj, abychom, gakž dj swatý Leo, „gehožto pomocj bywáme ozbrogeni, i přikladem byli wycwičeni, gak w pokuſſenj bogowati máme“ [8]). Nebo, gak krásně dokládá swatý Jan Zlatoúſtý, „gako

[1]) 1, 12. [2]) Job 12, 13.; O křeſt. ctnoſt. hl. 17. [3]) Žalm 119, 5. [4]) L. c. 123, 7. [5]) Macana Wýbor ſtr. 247. [6]) Veitḥ. [7]) Tract. de mortal. [8]) Sermo 1. quadr.

Digitized by Google

stařj ssermjři, kteřjž mladé bogownjky w ssermowánj cwičiti chtěgj, wedau ge na ssermisstě a ssermugj před nimi, a takto lépe přjkladem swým než slowy ge cwičj: podobně i Božský Wykupitel sám wessel w bog s pokussitelem, aby nám ukázal, gakým způsobem nepřjtel přemožen býti může" [1]). Naň, na půwodce a dokonatele wjry nassj, na Krista, popatř, dusse křesťanská, genž pokaussena w tuhém bogi zápasjš a snad giž umdléwáš. Od něho se uč, co máš činiti, gak sobě počjnati w pokussenj, abys neklesla. A patřjš-li takto na Božského Wykupitele, medle čemu se učjš u něho? Gak máš sobě počjnati z ohledu pokussenj, abys neklesl? Přede wssjm, milý křesťane, utjkey wsseliká pokussenj, aniž gich sám wyhledáwey! Hle, Kristus Pán pokussenj nehledal, nýbrž, gakž dj swatý ewangelista, weden gest od ducha na pausst, aby pokaussjn byl od ďábla. Tjm wssak nás chtěl učiti, gakž dj swatý Jan Zlatoústý, „že se nemáme samy w nebezpečenstwj pokussenj wydáwati, nýbrž až k tomu přinuceni býwáme, a pak w něm máme zmužile bogowati" [2]). Odkud medle to přigde, že tak mnozj w pokussenj klésagj; než odtud, že swéwolně w pokussenj se wydáwagj? Oni se podobagj neprozřetedlnému Dawidu a milugj swůdnau Bersabé; neb následugj opowážliwého Samsona, a wrhagj se lstiwé Dalile w náručj a pak klesagj nawzor swé maudrosti, sjle a ssedinám swým, an zátjm mladičký Josef wzdoruge wssem autokům chlipné Putifarowny. Nebo kdož bez powolánj a potřeby neweden duchem Božjm, nýbrž lehkomyslnostj a přewrácenostj srdce swého, w pokussenj se wydáwá, gest sám sobě zůstawen bez wssj pomoci a bez milosti Božj, a tudy i snáze klesne. Nerci tedy: gsem dosti pewný, nepoddám se a budu zmužile odporowati! O, tak giž mnohý mluwil a předce klesl, a klesl snad w záhubu wěčnau. W útěku spása! wolá swatý Augustin. A gestli toto platj při wssech pokussenjch, gest toho zwlásstě třeba w těch, kteréž se týkagj nečistoty a chlipnosti. Tu nenj žádný dosti gist, žádný dosti pewný. „Widěl gsem muže pewné gako skály, na gegichžto ctnost a počestnost bych zámky stawěl; a hle, neobstáli a poklesli w tělesných pokussenjch." W tento smysl mluwj sw. Augustin. —

Před wěky žil w Spartě král, gménem Kleomenes. I přisslo k němu gednau gedno cizj knjže, chtjc ho přemluwiti k něčemu, což by wlasti bylo na zkázu, a podáwalo mu welikau sumu peněz. Kleomenes ale nepřiwolil. I podáwalo mu podruhé gesstě gednau tolik, a když i tu nemohlo nic wyřjditi, spustilo se až na padesáte hřiwen zlata, což owssem byla weliká suma. W tom ale zwolala osmiletá dcerusska geho, kteráž se práwě w tu dobu nacházela w pokogi: „Otče, neodegdeš-li, zagisté tě tento muž porussj!" I uposlechnuw Kleomenes, wzdálil se a tak ussel nebezpečenstwj zpronewěřiti se wlasti swé [3]). —

Swatý Makarius, paustewnjk w Egyptě, wyprawuge přjběh, genž postačuge, i toho neyopatrněgssjho spasitelnau báznj proti pokussenjm ohraditi. W čas krwawého protiwenstwj na počátku cjrkwe, bylť geden rekowný wyznawač wjry ukrutně mučen a potom do žaláře uwržen. Gistá nábožná, ano dle powěsti swatá žena, nawsstěwowala ho, aby co samaritánka rány geho obwazowala, geg léčila a ossetřowala. Z počátku se wsse z neyčistssjho ohledu dálo; ale ach! co se započalo podlé ducha, skončilo se podlé těla [4]). — Protož dobrá gest tu rada swatého

[1]) Homil. 13. in Matth. [2]) Hom. 13. [3]) Mehler 2. djl, str. 370. [4]) Macana Wýbor str. 278.

Digitized by Google

Auğuſtina a wſſeho powſſiumutj hodná: „W útěku ſpaſenj!“

Poněwadž ale člowěk nemůže wſſech pokuſſenj ugjti, ginak by muſel ze ſwěta ſe odebrati, geſtik třeba, když oprawdu s pokuſſenjm zápaſiti muſj, aby ſi maudke a zmužile počjnal dle přjkladu Božſkého Spaſitele. Hle, Pán ſe neſpauſſtj w dlauhé rokowánj s pokuſſitelem, zdali to neb ono, co na něm žádá, ſluſſné geſt čili nic, aniž mu dáwá mnohé a dlauhé důwody ſwého gednánj, nýbrž odwoláwá ſe krátce a určitě na ſlowo Božj: „Pſáno geſt,“ dj on — a doſti. A podobně čiň i ty, milý křeſtane. Měg Boha a ſwatau wůli geho živě na očjch, té ſe gediné drž w pewné důwěře, a co ta ti káže, to wěrně plň na wzdor wſſem autokům pokuſſitelowým, aniž ſe w mnohé rokowánj s njm wydáwey; tjm méně, abyſi mu powolowal. Láká-li tě tělesná rozkoš, rci: „Neſeſmilnjš“ aneb rci: „horſſj-li tě oko twé, wylup ge; lépe geſt tobě gednookému wegjti do králowſtwj Božjho, než obě oči magjcjmu uwrženu býti do ohně wěčného.“ Láká-li tě cizj ſtatek, rci: „Nepokradeš,“ neb dj; co platno člowěku, by wſſechen ſwět zjſkal, duſſe pak ſwé ſſkodu trpěl: pudj-li tě hněw, rci: Kdo ſe hněwá na bratra ſwého, hoden geſt ſaudu! a t. d. Protož buď bedliw na ſebe, na ſrdce ſwé, abys hned na počátku wſſelikému pokuſſenj, hřjſſnému hnutj ſrdce na odpor ſe poſtawil. Dobře radj w ohledu tomto zbožný Tomáš kempenſký: „Bdjti muſjme zwláſſtě z počátku pokuſſenj, poněwadž nepřjtel tehdáž ſnadněgi přemožen bývá, když ſe mu ke wchodu naſſj myſli přjſtupu nedá, ale hned gak zakleká, před práh gemu naproti ſe wycházj. Přicházjk na myſl neyprw myſſlénka proſtá, potom mocné obrazu předſtawenj, na to pak oblj-benj a zlé hnutj, i konečně ſwolenj. Tak ponenáhla zlý nepřjtel docela wcházj, nepoſtawj-li ſe mu odpor hned z počátku. A čjm déle člowěk s odporem wáhá, tjm wjce ſám w ſobě ſlábne den ode dne a tjm mocněgſſjm nepřjtel nad njm ſe ſtáwá“ [1]). K tomu také třeba, abychom hned z počátku, odporugjce pokuſſenj, hned se wſſj určitoſtj a odhodlanoſtj ſe mu na odpor poſtawili. Kdo wſſak oprawdu a se wſſj odhodlanoſtj hned na počátku pokuſſenj na odpor ſe neſtawj, nýbrž s pokuſſitelem buď wně neb uwnitř w rokowánj ſe ſpauſſtj: ten zagiſté kleſne; poněwadž zlá žádoſt, kteráž zatjm w ſrdci geho wzroſte, pokuſſiteli přiſpěge a konečně i ho ſamého přemluwj a podwede. I w tom ohledu platj: Podáš-li pokuſſiteli prſt, wezme celau ruku a poſléze i tebe s nj! Dobře tedy dj ſwatý Jan Zlatoúſtý, genž ſám mnohá pokuſſenj přeſtál: „W rozličných pokuſſenjch, zwláſſtě pak w autocjch proti čiſtotě a wjře, nemáme dlauho ſlowy bogowati. Pohrdati máme takowým pokuſſenjm i s pokuſſitelem a tjm na gewo dáti, že myſl ſwau rychle k giným wěcem obrátjme, aniž ſe dáme wytrhowati neb zarmautiti. Ďábel, dj ſwatý Jan Zlatoúſtý dále, podobá ſe pſu, kterýž zočiw ceſtugjcjho, z počátku ſſtěká; ohljžj-li ſe tento naň s zaljbenjm a ukazuge-li mu chléb, gde za njm a lichotj mu, pokud mu něco nedá. Házj-li wſſak po něm kamenjm a utjká-li, ſſtěká tento wjc a wjc a běžj za njm. Gde-li ale ſwau ceſtau zdlauha a nechá-li ho ſſtěkati, aniž ſi ho wſſjmage, brzy umlkne a dá mu pokog.“ — Abyſi wſſak, milý křeſtane, k takowé pewnoſti, zmužiloſti a odhodlanoſti, gakéž w pokuſſenj třeba, doſpěl; třebať, abyſi dřjwe než w pokuſſenj wegdeš, w tom ſe cwičil a tužil.

[1]) De imit. J. Christi lib. 1. cap. 15.

Digitized by Google

A i w tomto ohledu geſt Božſký Wykupitel učitelem twým! Nebo proč medle odporowal tak zmužile a ſtatně pokuſſiteli, že po třikráte ſwjtězil nad njm? Znameney dobře, on dřjwe trwal po čtyřidcet dnj na modlitbách a w poſtu. „Poſtil ſe, dj ſw. Jan Zlatoúſtý, aniž toho mage potřebj, aby nás učil, gak mocný ſtjt geſt půſt proti ďáblu Cyhle tok gſau proſtředkowé, kterýmiž otužjš a upewnjš myſl ſwau, abys ſtatně a zmužile ſobě počjnal, totiž: modlitba a půſt. Modlitba tě naučj Boha a ſwatý geho zákon na očjch mjti, ona tobě dodá důwěry w geho pomoc a poſily w autoku a nedá ti kleſnauti. — „Bděte a modlete ſe, abyſte neweſſli w pokuſſenj;“ dj Božſký Wykupitel ſám učennjkům ſwým. A krásně dj w ohledu tomto ſw. Cyprian: „Nikdy nedáweyme z rukau čtenj Božjho, nikdy Pána z myſli neſpauſſtěgme. Modlitba naſſe trweyž uſtawičně. Djlo ſpásy naſſj děg ſe neuſtále. Naſſemu s duchownjmi wěcmi ſe objránj nebuď konce: aby nepřjtel, kolikrát by ſe koli zbljžil, a wegjti opowážil, wždycky ſrdce uzawřené a ſtrážj opatřené ſhledal“[1]). Podobně dj ſwatý Frantiſſek ſaleſſký: „Gak mile něgaké pokuſſenj znamenáš: čiň, co činjwagj děti wlka neb medwěda na poli widauce; nebť i hned rodičům w náručj běžj aneb aſpoň o pomoc wolagj. Tak i ty honem k Bohu běž a křič, za miloſrdenſtwj a laſkawé ſpomoženj žádage. Tomuto nás ſám náš milý Pán učil, řka: Modlete ſe, abyſte w pokuſſenj neweſſli“[2]).

Swatý biſkup tento upadl ſám w ſſeſtnáctém roce wěku ſwého u weliké pokuſſenj. Zlý nepřjtel uſilowaw wſſj mocj ho k zauſanliwoſti nad ſpaſenjm přiwéſti, počal ho tjm trudným myſſlenjm trudit; že geſt od Boha zawržen a k wěčnému trápenj odſauzen. Za celý měſjc byla duſſe geho takowými auzkoſtmi ſewřena a hořkoſtmi napágena: chuť k gjdlu ho opuſtila, wſſeliké wyraženj ſe mu zoſſkliwilo, i chřadl náramně na wſſem těle, tak že mu ſmrt hroziti počala. W tomto těžkém a ukrutném zápaſu odebral ſe do chrámu, kdež ſlib čiſtoty byl wykonal, a tuto ſe modlil u wraucnoſti milugjcjho ſrdce ſwého: geſtli by měl tak neſſťaſten býti, na wěky od Boha ſe widěti zawržena, aby mu aleſpoň Bůh popřál té miloſti, by ho mohl w tomto žiwotě z celé duſſe milowati. A hle, utěſſenj a přežádaucj poklid nawrátil ſe do ztrápeného ſrdce geho, a on dobyl ſlawného wjtězſtwj nad ſtraſſným pokuſſenjm tjmto[3]). Wſſak i půſt mnoho proſpjwá k otuženy myſli, bychom w pokuſſenj neklеſli. Kdož ſe dobře umj poſtiti, ten umj ſebe zapjrati, a kdož ſebe umj přemáhati, přemáhá i lehce pokuſſitele; neb kdo ſe dowolenýcb žádoſtj umj odkjci, ten ſe tjm ſnáze odřekne nedowolených. Dobře tedy dj ſw. Chryſologus: „Půſt geſt twrz Božj, hradba ducha, korauhew wjry, znamenj čiſtoty a wjtězobrána ſwatoſti“[4]).

A hle w obém tomto, gak w modlitbách, tak i w poſtu cwičj nás naſſe matka, ſwatá cjrkew, w tomto poſtnjm čaſe. Stawjť obraz Ukřižowaného na oltáře a wyzýwá ſwé djtky, aby patřjce naň, na trpjcjho Wykupitele, k wraucněgſſj zbožnoſti a kagicnoſti powzbuzeni byli. Káže půſt, aby każdý tělo ſwé krotil a geho žádoſti, by winu hřjchu na ſobě treſtal a ome ſjlu a zmužiloſt ducha ſobě zjſkal, kteraužto by w bogi tohoto žiwota u weſſkerých pokuſſenjch ſwjtězil. I ty, milý křeſťane, porozuměg gegjmu matečſkému hlaſu. Koney

[1]) Tract. de zelo et liv. [2]) Filot. p. 4. c. 7. [3]) Geiſt d. h. Franz v. Sales. [4]) Sermo 12.

Digitized by Google

tedy tento swatý půst wěrně dle wůle a ustanowenj gegjho a takto připraw i ty dussi swau k pokussenj, abysi se dostawěti mohl do řady zmužilých bogownjků, a wjtězstwj dosáhl; gednau pak, až se skončj tobě bog žiwota pozemského, utěssené se swatým Pawlem zwolati mohl: „Dobrý bog gsem bogowal, wjru gsem zachowal a běh gsem dokonal, naposledy složena gest mi koruna sprawedlnosti“ [1]). —

Tedy opustil ho ďábel: a ay, angelé přistaupili a slaužili gemu, dokládá posléze swatý ewangelista a to ne bez přjčiny. Z prwu, gakž dj swatý Řehoř, „chce nám ukázati, gak to obyčegně swatj ewangelistowé činj, že w Kristu Pánu gsau dwě přirozenosti w gedné osobě: že gest totiž člowěk, kteréhož ďábel pokaussel a tentýž že gest i spolu Bůh, gemuž slaužj angelé“ [2]). Pak dáwá nám i na srozuměnau, že angelé i nám slaužiti budau, když wjtězně z tohoto pozemského boge wygdeme! „Po bogi a wjtězstwj, dj swatý Jan Zlatoústý, zgewugj se angelé, abys se učil: že i tebe po dobytém nad ďáblem wjtězstwj angelé radostně uchopj a w zástupu tebe do wěčnosti doprowodj“ [3]). O radostná a oblažugjcj to myssléuka! — Gak utěssená nemusj býti těm, kteréžto Božská prozřetelnost takřka k tomu odsaudila, by po celý čas žiwota swého od prwnjho mládj až k hrobu neustále bogowali proti tělu, swětu a ďáblu, nemagjce giné posily ani útěchy, leč hořkých a bolestných slz. Hle, gaká to odměna, gaká čest a sláwa křesťana! — Wjtěz ďábla se stane společnjkem angelů; wyhnaný ze swěta stane se dědicem rage, a krotitel sebe učennjkem a přjtelem Kristowým, dokládá swatý Petr Damianůw [4]). Totéž nás učj sám Kristus Pán w podobenstwj o Lazarowi: že angelé prowázegj dusse sprawedliwých do nebe; an dj: Umřel gest (Lazar) žebrák, a nesen gest od angelů do lůna Abrahamowa. Odtud se naučila i cjrkew sw. oněm krásným a utěssenym modlitbám, w kterýchž dusse umjragjcjch na wěčnost doprowázj a Bohu poraučj. Když totiž křesťan ducha wypausstj, modlj se cjrkew swatá a wolá: „Přispěgte wy swatj Božj, wygděte wstřjc wy angelé Páně a přigměte dussi geho a neste gi před obličeg Božj.“ A k dussi ubjragjcj se na wěčnost wolá: „Putug, ó dusse křesťanská, z tohoto swěta! Přigmiž tebe kůr angelský a požjwey s Lazarem, druhdy chudým, wěčného pokoge“ [5]). O utěssených to modliteb, blahých přánj a radostných zasljbenj! An tělesnj, lakotiwj, ctižádostiwj a nemilosrdnj boháči, kteřjž za žiwa rozkossemi tohoto swěta oplýwali, po smrti žádné giné společnosti mjti nebudau, než dawy padlých duchů: kdežto chudj Lazarowé, kteřjž žiwot swůg tráwili w powrženj, bywsse sauženi a zkaussenj neustále, spatřj se při smrti obkljčeny nebesstany, kteřjž w kraginy nebeské doprowodj ge! — Pozdwihni tedy mysli swé, milý křesťane, kterýž truchljš a setřiž slzy s očj swých! Neklesey, neumdléwey, aniž ustáwey. Bogug statně a zmužile! bogug proti tělesným žádostem, hřjssným rozkossjm, swětským marnostem, proti ctižádosti a lakotě! Pomni, že negsi sám. Pán náš, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, boguge spolu s námi a ruku nám podáwá a spolu podporuge a wsse činj a hledj k tomu, abychom w bogi wytrwali a swjtězili, aby nám neuwadlau podal korunu. „Korunu djků, prawj, obdržjš na hlawu swau. Gichžť pak při oněch zápasjch olympických wjtězná koruna

---

[1]) II. k Tim. 4, 7. 8. [2]) Hom. 16. [3]) Hom. 13. [4]) Opuscul. [5]) Wiz Ordo commendat. animae.

nenj nic giného, než liſtj wawřjnowé, než pochwala a welebenj lidu. To wſſe ale s bljžjcjm ſe wečerem wadne a hyne; koruna wſſak, genž ſe podáwá za ctnoſt a za pot pro ni wylitý, nemá nic ſmyſlného, ani ſe s námi w tomto wěku rozpadáwá; ale geſt wěc wěčná, neſmrtelná, na wſſecky wěky ſe wztahugjc. A namáhánj trwá ſic dobu krátkau, odplata práce ale nemá konce, aniž uſlupuge času, ani newadne[4]). — Dwſſemk tuhý geſt bog, těžký odpor: welikáa geſt ale zásluha wjtězſtwj, newyſlowitelná útěcha, neſmrtelná ſláwa a wěčná mzda. Amen.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, genž cjrkew ſwau čtyřidcetidennjm poſtem každoročně očiſſugeš, deyž lidu ſwému, aby čeho zdrželiwoſtj od tebe doſáhnauti uſilnge, dobrými ſkutky wykonáwal. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle druhá w poſtě.

Ewangelium ſw. Matauſſe 17., w. 1—9.

o ſſeſti dnech, pogaw Pán Ježjš Petra, Jakuba a Jana, bratra geho, wedl ge na horu wyſokau ſaukromj, a proměnil ſe před nimi. J zaſtkwěla ſe twář geho gako ſlunce, a raucho geho učiněno geſt bjlé gako ſnjh. A ay, ukázali ſe gim Mogjjš a Eliáš, rozmlauwagjce s njm. Odpowjdage pak Petr, řekl Ježjſſowi: Pane, dobré geſt nám zde býti, chceš-li uděleyme zde tři ſtánky, tobě geden, Mogjjſſowi geden, a Eliáſſowi geden. A když on geſſtě mluwil, ay oblak ſwětlý zaſtjnil ge. A ay, hlas z oblaku řkaucj: Tentok geſt Syn můg milý, w němž mi ſe dobře zaljbilo, toho poſlaucheyte. J uſlyſſewſſe učennjci padli na twáře ſwé, a báli ſe welmi. A přiſtaupiw Ježjš dotekl ſe gich, a řekl gim: Wſtaňte a nebogte ſe. Pozdwihſſe pak očj ſwých, žádného newiděli, než ſaméhо Ježiſſe. A když ſſtupowali s hory, přikázal gim Ježjš, řka: Žádnému neprawte widěnj, dokud Syn člowěka newſtane z mrtwých.

Wýklad.

Bylo to w poſledniem roce ,wekegného žiwota Ježiſſowa, aſi oſm měſjců před utrpenjm geho, co Pán Ježjš w kragině Céſaree Filipowy w Galilei učennjkům prawil, že někteří neokuſj ſmrti, až uzřj Syna člowěka přicházegicjho w králowſtwj

[4]) Hom. 42. in Genes.

Digitized by Google

swém (t. g. w sláwě swé)[1]). Aby toto zaſljbenj wyplnil, zároweň i učennjkůw swých we wjře w Bożſtwj swé posilnil a utwrdil, by se nehorssili, když ho spatřj w brzkém utrpenj snjženého a zohaweného gako zločina, pogal po sſesti dnech, či gak dj swatý Lukáš (počjtage i den zaſljbenj i wyplněnj událoſti této) po osmi dnech Petra, Jana a Jakuba, bratra geho, gakožto neyznamenitěgſſj a neypewněgſſj z apoſstolů, a wedl ge na horu wysokau. Dle ústnjho podánj a tuſſenj swatých otců byla to hora Tábor, kterážto ležjc nedaleko od Nazaréta gako homole u prostřed rowiny Jeſrele do wýſſky wystupuge, tak že ostatnj pahorky galilegské přewyſſuge a s njžto se utěſſená wýhljdka na krásné okolj až k středujmu moři a k Jordánu otwjrá. Na wrcholi gegjm wystawěla pozděgi swatá Helena cjsařowna na památku proměněnj Páně stkwostný chrám, gehož wjce neſlawá. Tuto se proměnil Pán Ježjš před učennjky swými, kteréž byl sebau na horu pogal, zgewiw totižto gim zewnitř Božſtau sláwu a welebnoſt swau, kterauž u wnitř byl skrýwal, přigaw na se podobu služebnjka[2]). U srownánj s wyprawowánjm ostatnjch swatých ewangelistů[3]) dálo se proměněnj to následugjcjm způsobem: Wstaupiw Ježjš na horu, modlil se; a an se tuto modlil, učiněna geſt způſoba obličege geho giná, totiž twář geho zastkwěla se gako ſlunce, gežto Božſká sláwa w něm tělesně přebýwagjcj a blaženoſt, gakauž duch geho w neſkončené hognoſti pozjwal, ozářila nebeſkým leſkem twář geho, že se třpytila gako ſlunce, aniž pak twárnoſt geho w bytnoſti se změnila, nýbrž ozářena geſt wyššſjm leſkem a sláwau. Též i obkljčeno zářj tauto sláwy nebeſké učiněno geſt raucho geho ſtkwaucj gako snjh, gak bjlého bělič na zemi učiniti nemůže, čjmž owſſem welebnoſt oslaweného Wykupitele geſſtě wjce se progewila, gežto bjlá barwa oděwu we wýchodnjch kraginách geſt znamenj sláwy a welebnoſti. Když pak Božſký Wykupitel takto oslawený se modlil, ukázali se dwa muži w podobné sláwě, rozmlauwagjce s njm. Byli gsau to Mogžjš a Eliáš, gakožto zástupcowé starého zákona a proroků, aby totiž patrno bylo apoſstolům, že Ježjš Kristus geſt prawý Messiáš w zákoně a w prorocjch předpowěděný, a že on učinj konec starému zákonu. Protož také mužowé tito rozmlauwali s njm o wygitj geho, t. g. o geho smrti, kterauž měl podſtaupiti w Jeruſalémě a kterauzto pak učinj konec zákonu starému, wykonaw oběť, kteráž se w starém zákoně wyobrazowala. Swatý Petr pak i ostatnj apoſstolé, kteřjž s njm byli, byli obtjženi snem a spali. A procitſſe, widěli s podiwenjm a s úžaſem sláwu geho a dwa muže, kteřjž stáli s njm a poznali z řečj, gaké mluwili, že geſt to Mogžjš a Eliáš. Když pak tito odcházeli, zwolal swatý Petr pln horliwoſti, newěda ani, co mluwj w nadſſenj swém: Pane, dobře geſt nám zde býti; chceš-li, udělejme zde tři stánky: tobě geden, Mogžjſſowi geden a Eliáſſowi geden, chtěge totiž déle pobýti pro sláwu a welebnoſt, kteráž ozářila Pána a znamenité společnjky geho, celý wytržený nebeſkým widěnjm tjmto. Wſſak ale když on geſſtě mluwil, stal se oblak swětlý a zastjnil ge, tak že se widěli od Krista Pána a mužů těchto oddělený a odlaučený, a giž newiděli gich; protož také, když wcházeli do

[1]) 16, 28. [2]) Corn. a Lapide com. in h. l. [3]) Mar. 9, 1—9. a Luk. 9, 28—36.

Digitized by Google

oblaku, báli se, widauce se sauwy. W tom pak se stal hlas z oblaku kkaucj: „Tentok gest Syn můg milý, w němž mi se dobře zaljbilo: toho poslaucheyte,“ čjmž owssem Kristus Ježjš od samého Otce nebeského byl wyhlássen za gediného učitele, wyššjho nad Mogžjsse a nad proroky starého zákona. I uslyssewsse učennjci toto, tussice bljzkau přjtomnost Božj, a magjce dle obecného mjnénj israelského za to, že žádný hřjssný člowěk nemůže twář Božj spatřiti, leč by umřel, padli na twáři swé a báli se welmi, tak že se neosmělili ani očj swých pozdwihnauti; až pak Ježjš přistaupiw dotekl se gich a řekl gim: Wstaňte a nebogte se. Pozdwihsse pak očj swých, žádného newiděli než samého Ježjsse prostého wsseliké sláwy geho předesslé, gakož i Mogžjš i Eliáš také giž dřjwe byli zmizeli. Když pak druhého dne sstupowali s hory, přikázal gim: aby žádnému newyprawowali widěnj toto, dokud by newstal z mrtwých; aby gakž dokládá sw. Jaroljm, aby lidu u wjře gesstě slabému se to nezdálo prawdě nepodobné pro welikost a wzneſſenost wěci, a pak aby se mnozj nehorssili, když by Krista po takowé sláwě ukřižowaného spatřili, domnjwagjce se, že snad obelháni byli. Konečně i mnozj očekáwagjce Messjásse slawného, slyssjce toto mohli by se proti Řjmanům zbaukiti a chtjti Pána Ježjsse učiniti králem, což owssem se nesrownáwalo s úmyslem geho, gežto králowstwj geho nebylo z tohoto swěta. Po wzkřjssenj pak geho nebylo se čeho obáwati w ohledu tomto a swědectwj třj postačowalo k wjře ostatnjch.

Rozgjmánj.

Za času dáwnowěkosti starého zákona přjssel Mogžjš, zahnaw stádo swé do wnitřnj pausšti, až k hoře Božj Horeb. I ukázal se mu Hospodin w plameni ohně z prostředku kře: a widěl, že by keř hořel, a neshořel. Řekl tedy Mogžjš: Půgdu, a spatřjm widěnj toto welké, proč neshořj keř. Wstupuge wssak na horu zaslechl hlas: „Mogžjssi, Mogžjssi, nepřibližug se sem: zuug obuw s noh swých: nebo mjsto, na kterémž stogjš, země swatá gest.“ — I tebe, milý křesťane, wede cjrkew swatá dnes k hoře wysoké, k hoře Božj Tábor, a ukazuge ti widěnj welké; ne obraz neb podobenstwj nějaké, nýbrž ukazuge ti skutečnau sláwu a Božskau welebnost Wykupitele twého, Pána Ježjsse Krista. Nuže tedy, zzug obuw swětských péčj a tělesných žádostj a na perutjch wjry zalet w duchu na swatau horu tuto, a rozgjmey tu sláwu Božského Wykupitele, abys byl we wjře pewnějssj, w naděgi silnějssj a wraucnějssj w lásce. —

Pán Ježjš pogal Petra, Jakuba a Jana, bratra geho, a wedl ge na horu wysokau saukromj. Tyto tři apossstoly wywolil Pán Ježjš, aby byli swědky geho sláwy a welebnosti a to ne bez přjčiny. Bylit gsau to ti neydůwěrnějssj učennjci geho, zároweň i neyschopnějssj ku poznánj welebnosti a sláwy Božské Messjássowy, aby pak po geho wzkřjssenj swědčili o tom, co byli na hoře widěli. Byl to Petr,

Digitized by Google

kterýž prwnj z apoſſtolů wekegně wyznal wjru ſwau w Kriſta, gakožto Syna Božjho, genž pak co hlawa cjrkwe měl wjry této hágiti. Jan pak gj we ſwém ewangelium oſwědčil, lépe než oſtatnj ewangeliſté; Jakub poſléze gi před obličegem Židů wlaſtnj krwj ſwau zpečetil. Chtěl tedy Pán Ježiš, gakž twrdj ſw. Petr Damianus, ſſlechetné ſrdce apoſſtolů těchto giž tehdáž odměniti, zároweň i připrawiti ge k onomu welikému powolánj, ku kterémuž ge byl wywolil. Petrowi chtěl ukázati, že ſlawné ſwědectwj toto, kteréž mu byl krátce před tjm dal, nazwaw ho Synem Boha živého, chtěl mu ukázati, že ge ſám Otec s nebe zkegmými ſlowy ztwrzuge. Jakubowi pak chtěl zgewiti ſlávu ſwau, gežto pro něho měl prwnj žiwot swůg položiti; Janowi pak chtěl dáti zřjti Božj ſlávu a welebnoſt, kterauž w lidſkém těle ukrýwal, aby potom co očitý ſwědek mohl pſáti o Kriſtu Páně we ſwém ewangelium: Na počátku bylo Slowo a Slowo bylo u Boha a Bůh byl Slowo. A widěli gſme ſlávu geho, ſlávu gakožto gednorozeného od Otce [1]). Mimo to měli pak tři tito učennjci býti očitými ſwědky hlubokého ſnjženj Páně, když na hoře oliwetſké krwawý pot proléwal, aby widauce Pána tak ſnjženého neztratili w něho wjru, gakožto Božſkého Wykupitele; protož učinil ge Pán dřjwe ſwědky ſwého oſlawenj.

Cyhle, milý křeſťane, toto budiž tobě k ponaučenj a k powzbuzenj, abys wěděl a nikdy nezapomenul: že ani tobě nebude popřjno gednau ſpatřiti ſlávu Ježiſſe Kriſta na nebi, leč budeš-li mjti živau wjru Petrowu, pewnau naděgi Jakubowu a wraucj láſku Janowu na zemi. Wjra ti zagiſté ukáže ceſtu k ſlávě Božj, k nebeſkému Táboru, naděge tě na této ceſtě doprowodj, a láſka ti k nj otewře bránu. — Wjra, naděge a láſka — tré Božſkých těchto ctnoſtj, muſj přebýwati w duſſi twé, a pronikati wſſecko twé gednánj a počjnánj: ſlowem weſſkeren žiwot twůg; w nich muſjš žiti, w nich umřjti — ač chceš-li gednau doſpěti k nebeſkému Táboru a zřjti ſlávu a welebnoſt Kriſta a Spaſitele ſwého.

Když na to pomeyſſljm, ó Pane, a zpytugi wjru, naděgi a láſku ſwau: gak ſlabý a gak nedokonalý gſem poſud w tom, gak daleko gſem wzdálen geſſtě od zřenj ſlávy twé. Ty ale, ó Pane dobrotiwý a laſkawy, přiſpěg mně ſám ku pomoci! Poſilň mé wjry, upewni naděgi a rozněť láſku mau!

J proměnil ſe Pán Ježiš před nimi. Gaké to proměněnj, gaká to ſláwa a welebnoſt! Týž Kriſtus, kterýž geſſtě nedáwno před nimi ſtál co chudobný, njzký a pokorný učitel a miſtr, ſtogj na gednau před nimi u welebnoſti a ſlávě ozářen gaſnoſtj nebeſkau, gakožto Gednorozený od Otce, pln miloſti. Nedomnjwey ſe žádný, dj zde u wýkladu ſw. Jeroným, že při tomto proměněnj Kriſtus Pán předeſſlau podobu ſwau (lidſkau) zcela ztratil, či ſnad ſkutečného těla lidſkého byl pozbyl [2]); nikoliw, nýbrž gakž dokládá Euthimius, tělo geho podrželo ſwau podobu; ale ſláwa a welebnoſt Božſká, kterauž w těle ſwém ukrýwal, pronikla ge poněkud a ozářila obličeg geho a proměnila podobu geho, učiniwſſe gi ſlawnau a nebeſkau [3]). Proto dokládá ſw. Auguſtin, gako přebýwagjcj w něm Božſtwj tělo geho proniklo a zewnitř ſe obgewilo, tak pronikla nebeſká ſláwa tato také oděw geho a ozářila ho [4]). — Gak ſlawný a we-

[1]) Oratio de transfig. [2]) Com. [3]) Expos. [4]) De mirab. S. Script. c. 10.

Digitized by Google

lebný ſtogj Božſký Wykupitel w tomto proměněnj před ſwými učennjky. Twář geho ſtkwj ſe gako ſlunce a raucho geho geſt bjlé gako ſnjh. Wprawdě to ſlunce ſprawedlnoſti, gakž ho před wěky nazwal Malachiáš prorok, w rauſſe newinnoſti a welebnoſti! Znameney wſſak dobře, milý křeſťane, že toto ſlawné proměněnj Páně ſe ſtalo právě, když ſe „modlil.“ Když ſe modlil, dj ſw. ewangeliſta Lukáš, učiněna geſt způſoba obličege geho giná, a oděw geho bjlý a ſtkwaucj[1]). — Tak ſe wyplnilo tuto do ſlowa, což dj Žalmiſta Páně: „Přiſtupte k němu (k Hoſpodinu), a oſwjceni budete: a nebudau zahanbeny twáři waſſe“[2]). „Modlitba,“ tedy dj trefně geden zbožný wykladatel pjſma, „geſt proměněnj duſſe w Bohu“[3]).

Každá znamenitěgſſj powaha duſſe, buď dobrá, buď zlá, půſobj na tělo člowěka tak, že gj wjce méně i na geho twáři poznáwáme. Hněwiwého člowěka prozrazuge gakýs nepokog, kterýž ſe zrcadlj w twáři geho, ſpogen s gakaus diwokoſtj. Záwiſtiwého člowěka prozrazuge nelibý, potměſſilý pohled, a protiwná finaloſt celé twáři. Pyſſného člowěka prozrazuge twář nadmutá a wzezřenj hrdé. Přjliſſný lakomec bývá obyčegně twáři wyzáblých, čelo mjwá hlubokými ſhrnuté wráſkami, a geho pohled geſt zwědawý, nedůwěrný. Smilného člowěka prozrazuge drzj pohled a diwoký gakýs nepřirozený oheň, kterýž mu z očj plage; když ale tento nepřirozený oheň ſtrávil gádro geho žiwota: hluboko zapadlé a téměř wyhaſlé oči, gakož i mrtwá bledoſt celé twáři neomylným každému gſau ſwědectwjm, gakým hřjchem ten člowěk i tělo i duſſi ſwau poſkwrnil. Neſtjdného člowěka prozrazuge nedužiwá gakás oduloſt, leniwá negapnoſt celé twáři. A tak ſkoro každý těžký hřjch, genž celé opanowal ſrdce člowěka, zrcadlj ſe wjce méně w geho twáři, a každý gi zhanobuge, a každý ginak. Možná ſice, aby ſe člowěk přetwářil, tak že na prwnj pohled nenj znalá geho neprawoſt w obličegi; i to geſt možná, aby člowěk nelibého wzezřenj předc dobré ſrdce měl, poznáwe pak nicméně gednoho i druhého podlé twářj gegich za něgaký čas, byl i prwnj pohled nás poněkud mýlil. Hřjſſná powaha duſſe nikdy ſe docela zapřjti nedá, gakož i dobré wlaſtnoſti duſſe nedagj ſe nikdy utagiti tak, aby ani gediný paprſlek welebné gaſnoſti gegich ſe nezaſtkwěl w lidſké twáři. Kdož wěrně kráčj cestau přikázanj Božjch, kdož ozdobil ſrdce ſwoge hognými ſkutky křeſťanſké ſprawedlnoſti: ſtkwěge ſe libým pohledem, přjgemná, miloſtná, zpanilá geſt geho twářnoſt. Protož také dj maudrý Šalomaun we ſwých přjſlowjch: „Wſſecky cesty člowěka zgewné gſau očima geho“[4]). Gakož ale každý dobrý ſkutek člowěka gakſi proměňuge, zwláſſť má do ſebe takowau mocnoſt nábožná a prawá modlitba. Owſſemť, co ſe ſtalo s Kriſtem Pánem, s námi ſe neſtane, a wſſak i s tebau, milý křeſťane, nemalá ſtane ſe proměna, když ſe nábožným a pokornym ſrdcem wždy modliti budeš. Nebo prawá modlitba proměnj pochybnoſt twogi w giſtotu, zármutek w radoſt, a ſlabotě twé dodá poſtačitelné ſjly. — W prawdě gſau kolikráte člowěku auzkoſti se wſſech ſtran, že newj, čeho by ſe držeti a čeho by ſe chopiti měl. Přjtele tu nenj, s njmž by ſe poradil: a protož bývá ſewřen welikau neſnázj. Když ale rady newj ſám, a člowěka nemá, gemuž by ſe ſwěřil, s njmž by ſe po-

[1]) Luk. 9, 29. [2]) 33, 6. [3]) Cornel. a Lapide hic: „Oratio est animae transfiguratio. [4]) 16, 2.

Digitized by Google

radil: nechat se genom utjká k Bohu, neboť otewře srdce swé před njm w nábožné, horliwé a wraucj modlitbě: a Bůh oswjtj geho rozum, poznati mu dá, na kterau stranu by se obrátil, on bude geho neybezpečněgšjm rádcem. Sljbilť nám Spasitel Kristus Ježiš, že začkoli prositi budeme Otce nebeského w geho neyswětěgšjm gménu, že nám milostiwě uděliti ráčj, a že nám dá ducha dobrého, když o něg žádati budeme: ó gak by nás tedy oslyssel, když ho důwěrným srdcem prosjme, aby nám poznati dal, gaká gest geho na nás swatá wůle, a gakým způsobem bychom zachowali geho přikázanj? Když se patriarcha Jakob na pozwánj syna swého Josefa s celým rodem swým ubjral do země egyptské, a giž na pomezj přissel: přemjtal u sebe sám: může-li předce wstaupiti do země cizj bez uraženj Boha, čili nic. Zůstati w zemi zasljbené: těžká byla wěc, nebylo chleba, za přjčinau kolikaleté neaurody wznikati počal mezi obywateli chananegskými welikým hlad; gjti do Egypta, také bylo nebezpečné; neboť se bál, že opusstěnjm země chananegské urazj Hospodina, kterýž Abrahamowi a wesskerému potomstwu geho tuto zemi k bydlenj wykázal. Co měl tedy činiti Jakob? Trpěti nedostatek w zemi chananegské, bylo zlé; opustiti tuto zemi a tak hněwati Hospodina, bylo také zlé. Žádného tu nebylo, genž by ho wywedl z pochybnosti, genž by mu zgewil, že právě tjm oslaweno bude gméno Páně, když na čas opustj zemi chananegskau. — Newěda, by co činiti měl, obrátil se k Hospodinu, wzdělal oltář, zápalnau přinesl oběť, a wraucně prosil Boha, aby mu zgewiti ráčil: má-li zůstati w zemi otcům swých, anebo smj-li předce na pozwánj syna swého wstaupiti do Egypta. Na to měl widěnj we snách, a Bůh řekl k němu: „Gá gsem Bůh neyssilněgšj, Bůh otce twého: nebog se, sstup do Egypta; nebo w lid welikým učinjm tebe tam, a gá odtud přiwedu tebe zase nawracugjcjho se“ [1]). Cyhle poněwadž se w modlitbě poručel Bohu, stala se s njm welika proměna: we snách byla mu zgewena wůle Páně, a hned na druhý den ráno, pln blahé gistoty, že právě wstaupenjm do Egypta oslawen bude Hospodin, ubjral se s celau rodinau dále. — Takť i swatý Petr pochybowal, má-li ewangelium Ježisse Krista zwěstowáno býti také pohanům, gsau-lik i oni powoláni do králowstwj Messiášsowa? Wssak modlil se k Bohu, a tu se s njm welika stala proměna. Bylo to gednoho dne o poledních, když wstaupil swatý Petr na wrch domu, aby se pokogně modlil. Když dokonal modlitbu swau, a lačněl, chtěl sstaupiti dolů, aby pogedl. A ay, připadlo na něg mysli wytržení: i uzřel nebe otewřené, a wstupugjcj nádobu něgakau, gako prostěradlo welikě, ana se za čtyry rohy spaussti s nebe na zemi. W njž byla wsseliká zwjřata čtwernohá a plazowé zemsstj, a ptactwo nebeské. I stal se hlas k němu: „Wstaň Petře, big a gez.“ Odpowěděl swatý Petr: Odstup to ode mne, Pane, neboť nikdy gsem negedl nic obecného a nečistého. A hlas Páně podruhé k němu: „Což Bůh očistil, ty obecné býti nepraw.“ To pak se stalo po třikráte a hned wzata gest nádoba do nebe. A když swatý Petr sám u sebe rozgjmal, co by to bylo za widěnj; ay muži poslanj od Kornelia, setnjka pohanského, stáli u dwerj. W tom prawil Duch swatý k němu: „Wstaň, segdi dolů, tři muži hledagj tebe; gdi s nimi, nic nepochybuge: neboť gsem gá

[1]) I. Mogž. 46.

Digitized by Google

ge poslal“[1]). Porozuměl swatý Petr, žeť i pohanům kázano býti má swaté ewangelium, že i oni powoláni gsau do králowstwj Messiášsowa, žeť negsau tak nečisti, tak nezpůsobni k žiwotu wěčnému, gakož se býti widěli synům israelským. — Neboť což Bůh sám očistil, obecným a nečistým nemůže býti gmjno. —

Než i w strastech a sauženjch wlévá wraucj a pobožná modlitba nebeskau útěchu w dussi zarmaucenau, a činj gi tichau, trpěliwau, pokognau a odewzdanau do wůle Božj — proměňuge gi. A kdo nemusj okausseti strastj, protiwenstwj tohoto swěta? Kdo gest gich prost? Tu wssak, milý křesťane, když zármutek bude swjrati srdce twé, aniž kde útěchy nalezneš, wezmiž genom útočisstě swé k modlitbě. Modli se důwěrným, náboženým, roznjceným duchem, a brzy stane se s tebau weliká proměna, zármutek twůg obrátj se w radost. Dobře radj tu swatý Jakob, an pjsse: „Ge-li kdo zarmaucen, modli se“[2])! Zarmaucen byl Mogžjš, že rozhněwaný Farao těžssj břjmě wložil na syny israelské, a w zármutku swém umdlewal, naplniti wůli Hospodinowu, gednati s králem o propusstěnj lidu israelského: wssak útočisstě bral k Bohu, a úpěl žalostným srdcem, řka: „Pane, proč gsi trápil lid tento? proč gsi mne poslal sem? Neb od té chwjle, gakž gsem wessel k Faraonowi, abych mluwil gménem twým, hůře se nakládá s twým lidem.“ I potěssil Hospodin služebnjka swého, řka: „Nekwěl, nynj uzřjš, co učinjm Faraonowi, nebo skrze ruku silnau propustj ge, a přimucen gsa mocj mau, swolj, aby wyssli ze země geho“[3]). Zarmaucen byl prorok Eliáš, že opustili synowé israelsstj smlauwu Hospodinowu, a klaněli se bohům cizjm, awssak modlitbau hledal útěchy, a skutečně gi dossel. Neboť ho potěssil Hospodin, že sedm tisjc mužů pozůstáwá, kteřjž nesklonili kolena swého před Bálem[4]). Potěssen tjnto náwěsstjm, poznowu horliti počal Eliáš pro sláwu gména Hospodinowa. Takť i Daniel prorok úpěl k Bohu pro trápenj lidu swého w zagetj babylonském: a potěssil ho Bůh, že brzo wyswobozeni budau[5]). — A protož i ty, milý křesťane, w každém zármutku k Bohu se utjkey, a stane se, což nám sljbil Pán a Spasitel náš, Kristus Ježjš, řka: „Blahoslawenj lkagjcj, neb oni potěsseni budau.“ Modlitbau stane se owssem weliká s tebau proměna: zármutek twůg obrátj se w radost, abys s potěssenjm slauziti mohl Bohu swému.

Widjš-li pak, že by se ti potřebné sjly nedostáwalo, abys ostřjhal zákon Páně: modli se i tuto, modli se s náboženým, důwěrným a roznjceným srdcem, a stane se s tebau weliká proměna. Přikleknešli k modlitbě slabý, mdlý a nedostatečný: powstaneš zagisté silný, zmužilý a hrdinskau myslj obdařený; a poznáš, že posilněn milostj Hospodinowau dostatečný gsi, zachowati i ta neytěžssj přikázanj, a to s obětowánjm swého statku, s obětowánjm dobrého gména před swětem, s obětowánjm i žiwota wezdegssjho. Známenáš-li, že umdlewá twoge moc, že se ti potřebné sjly nedostáwá, abys we wssech přjhodách i nehodách žiwota wezdegssjho kráčel cestau swatého zákona: modli se genom, modli se dle přjkladu Páně, a i s tebau stane se tatáž proměna, posilněn budeš milostj Božj ke wssemu dobrému, a zwoláš s učitelem národů, swatým Pawlem: „Wssecko mohu w tom, genž sjlj mne“[6])! A byl i sebe wětssj sauženj doléhalo na tebe, neodwrátjš se od Boha,

[1]) Sk. ap. 10, 9—20. [2]) 5, 13. [3]) II. Mogž. 5. [4]) III. Král. 19. [5]) Daniel 9, 20. [6]) Filip. 4, 13.

Digitized by Google

neumdljš w plnění geho swaté wále, neodwrátjš se od geho lásky, a zwoláš opět s učitelem národů, swatým Pawlem: „Kdo nás odlaučj od lásky Kristowy? zdali sauženj? zdali úzkost? zdali hlad? zdali nahota? zdali nebezpečenstwj? zdali protiwenstwj? zdali meč? Gist pak gsem, že ani bázeň smrti, ani péče o žiwota zachowánj, ani angelé, ani knjžatstwo, ani mocnosti, ani nastáwagjcj wěci, ani budaucj, ani sjla, ani wysokost, ani hlubokost, ani giné stwořenj nebude moci odlaučiti nás od lásky Božj, kteráž gest w Kristu Ježjssi, Pánu nassem“ [1]). Nebo k dokonalau modlitbau se k Bohu přibljžjš, dokonalau modlitbau s Bohem spogen budeš; a když Bůh bude s tebau: kdož proti tobě? když on tě powede za ruku, když on tě bude podporowati milostj swau: gak umdljš, gak pokleſneš na cestě spasenj swého? Modli se tedy genom, milý křesťane, modli se upřjmným, důwěrným a nábožným srdcem: a duchownj twoge slaboſt proměnj se w potřebnau sjlu, mdloba twá proměnj se w křesťanskau bedlíwost, a nedostatečnost twá proměnj se w setrwagjcj w dobrém stálost. —

An tedy Kristus Ježjš sám při modlitbě se proměnil, učj nás, že i my se duchem proměnjme — oddáme-li se zbožné modlitbě. A blaze nám, ge-li modlitba nassim zaměstknánjm a nassj radostj! Přjtel modlitby zagisté gest i přjtelem ctnosti. — U zbožném nadssenj zalétá tu duch z prachu pozemského k nebeským kraginám, mage pak swět a marnost geho pod sebau, cjtj wraucněgi a živěgi, že přináležj k wyššjmu, nepomjgitedlnému swětu, tichý poklid, nebeská blaženost opoguge ho a w této předchuti nebeské rozkosse wolá utěšeně se sw. Pawlem: „Žiw gsem pak giž ne gá; nýbrž žiw gest we mně Kristus“ [2]).

A ay ukázali se gim Mogžjš a Eliáš, rozmlauwagjce s njm, dj swaté ewangelium dále. A medle proč powolal ge sem Kristus Pán? Stalo se to z rozličných přjčin. „Poněwadž, gakž twrdj swatý Jan Zlatoústý, zástupowé ho měli za Eliásse, ginj za Jeremiásse neb gednoho z proroků; proto také Mogžjš a Eliáš co neywětšjch proroci tuto powoláni gsau: aby apoſstolé na swé oči widěli, gak welikým rozdjl gest mezi Pánem a mezi služebnjky geho; by poznali, že právě pochwálen byl Petr, genž wyznal, že Ježjš gest Syn Boha živého“ [3]). Mimo to slušj také znamenati, že Mogžjš byl zákonodárce a giž byl zemřel, Eliáš pak prorok gešte žige, gežto za živa do nebe wzat gest. Tjm tedy, že Pán mrtwého a živého, welikého zákonodárce a proroka starozákonnjho na horu Tábor powolal, ukázal dosti zřegmě, že gest Bůh, Pán zákona a proroctwj, Saudce živých i mrtwých; a gakž dokládá učený Theoſilakt [4]), učinil to také proto, aby apoſstolowé, widauce pozděgi ho mezi dwěma lotry na křjži pněgjcjho, poznali, že neumjrá násilim a proti wůli své ten, gehožto co Pána žiwota i smrti mezi dwěma neywětšjma proroky oslaweného a proměněného byli gsau, widěli. — O, té sláwy a welebnosti Pána nasseho! Gak krásné gest to, wolá swatý Hilarius, spatřiti Krista co neobmezeného Pána a Boha kralugjcjho nad zákonem a proroky. Takowéto komonstwo gest hodno Ježjsse a naswědčuge zcela Božstwj, powolánj a sláwy Ježjsse geho!

Swatý ewangelista Matauš dj, že

[1]) K Řjm. 8, 35—39. [2]) K Gal. 2, 20. [3]) Mat. 16, 16. [4]) Expos.

Digitized by Google

Mogžjš a Eliáš na hoře rozmlauwali s oslaweným Ježjssem. Co wssak rozmlauwali, wyprawuge giný swatý ewangelista, totiž swatý Lukáš, dokládage, že mluwili o wygitj geho, kteréž měl dokonati w Jerusalémě" [1]), t. g. o smrti geho, kterauž měl podstaupiti w Jerusalémě a dokončiti weliké djlo wykaupenj lidstwa. A wssak ne toliko oni sami, nýbrž také Kristus Pán sám mluwil s nimi o křjži a wesskeřj tři rozmlauwali o welikém tagemstwj tomto. Gak krásně se wykládá z rozmluwy této wsseliké pjsmo swaté. „Neb, gakž dj swatý Auǧustin, rozmluwa tato ukazuge nám, že proroci a zákon swědectwj wydáwali swatému ewangelium, a že naopak swaté ewangelium naswědčuge prorokům a zákonu. A kdo by ge četl, kdyby Kristus nebyl w nich obsažen, a kdyby oni swědectwj newydáwali o něm a nenalézali se w nich obrazy, swědectwj a proroctwj o žiwotu a činech Pána Ježjsse Krista?" A protož, gakž dj swatý papež Leo, „podporugj sebe wespolek knihy obého zákona, a co předcházegjcj znamenj pod zákrytau tagemstwj přislibowala, ukazuge zgewně a zřetedlně lesk přjtomné sláwy" [2]). Mimo to předstawuge se tuto zákon w osobě Mogžjssowě, proroctwj w osobě Eliássowě a swaté ewangelium předstawuge Kristus Pán sám. Mogžjš poskytuge obrazy, Eliáš proroctwj, a w Kristu Ježjssi widjme wyplněnj toho, což tito w obrazjch a w proroctwjch zahrnugj. Mogžjš a Eliáš předstawugj starý zákon, Kristus Pán wssak nowý. We třech osobách těchto gsau wesskeré úmluwy, wesskerá tagemstwj wssech wěků obsažena. Wjce tedy než očima tělesnýma, widjme na hoře Tábor očima ducha a wjry, gak Pán Ježjš gest cjl a konec zákona a proroků a gak wssecko, což w star[illegible] ustanoweno a předpowědjno gest, posléze [illegible] přjprawě nowého zákona směřowalo a gak nowý wěk starý wyswětluge, uskutečňuge a oswědčuge. Posléze i tuto widjme gednotu, welikost a sláwu swatého náboženstwj Kristowa, kteréž wssecky wěky obsahuge a naplňuge. — O, gak weliký a welebný gsi, ó Pane, u prostřed welikých těchto mužů starého zákona; gehožto zákon wyobrazowal a proroci předpowjdali a gehožto celý starý wěk taužebně očekáwal. Duch můg se kořj a klanj tobě! — A gak slawná a wzácná gest wjra twá w očjch mých, kteráž gest tak stará, gako pokolenj lidské, kteráž zakořeněna w starém zákoně, w nowém k wýkwětu dospěla! Deyž, ó Pane, abych, gakož gegj wznessenost uznáwám, i gj sobě wážil a chowal w uctiwosti. —

Znameney též, milý křesťane, že Mogžjš a Eliáš giž dáwno opustili tento swět, odebrawsse se z kragin těchto pozemských do kragin wěčnosti. A předc, když se gedná o spasenj lidstwa a oslawenj Páně, obgewugj se opět a magj wraucj aučastenstwj skutků a djla Páně. Nenj tedy tomu tak, gak semnozj bludně domeysslegj: že dobřj a sslechetnj lidé z hola zapomjnagj na důležité záležitosti týkagjcj se cti a sláwy Božj a spasenj bližnjch, o kteréž se za žiwa snažili, pro kteréž na zemi mnoho podnikali, trpěli a bogowali. Nikoliw, toto laskawé, obětowné a sslechetné srdce swé wzali gsau s sebau tam na wěčnost; a gako za žiwa stogj i po smrti w spogenj s bratry, a gako za žiwa měli žiwé účastenstwj osudů gegich, neméně ležj gim na srdci i po smrti spasenj a blaženost gegich. „Láska, gakž dj swatý Pawel, nikdy newypadá" a spogeni láskau křesťanskau obcugeme s wesskerými ssleche-

[1]) Luk. 9, 31. [2]) Sermo de transf.

tnými dussemi wssech kragin a wssech wěkú i s těmi, kteréž na wěčnost předesslý nás. O, té krásné a potěssitedlné myssléнky, té blahé wjry swatého náboženstwj! Těš se, křesťane milý, a radug se ty, genž pro swatau prawdu a ctnost žiges a na rozmnožení a rozssjřenj královstwj Božjho snažně a horliwě pracuges. Tyť nestogjš osamělý tuto; ty stogjš w obcowánj se wssemi sslechetnými muži negen, cokoliw gich tuto žige, nýbrž i co gich žilo w sswědé dáwnowěkosti a po wssechny wěky. Oni na tebe hledj s kragin wěčnosti, duch gegich wznáss se nad tebau, gegich láska tě doprowázj a požehnánj gegich spočjwá na tobě: a gednau, když dokonáš swé djlo, a co wěrný a swědomitý dělnjk odebéreš se k nim do kragin wěčnosti, uwjtagj tě co spolupracownjka swého, a ty se dostaneš k nim, a uzřjš ge twářj w twář w sláwě nebes a budeš účastnjkem gegich blaženosti, byw na zemi účastnjkem gegich snah a pracj.

Pozdwihna pak hlasu swého Petr, řekl Ježjssowi: Pane, dobré gest nám zde býti; chceš-li udělejme zde tři stánky, tobě geden, Mogžjssowi geden, a Eliássowi geden. Ký diw, dj tu swatý Leo, že Petr celý u wytrženj pro welikost tagemstwj, kteráž widj, a pro zpaniloss diwadla, kteréž se mu gewj, a pro hognost blaženosti, kteraužto srdce geho oplýwá, že Petr, wida nebeskau sláwu Kristowu, wssemi pozemskými wěcmi pohrdá a rozkosse tohoto swěta zawrhuge a pln tauhy po wěčných wěcech nebeských, ničeho giného sobě tak snažně nežádá a wraucně nepřege, než tuto w neustálém obcowánj s Kristem přebýwati" [1]). A wssak co djš Petře? což gsi se nenaučil we sskole mistra nebeského, že teprw po utrpenj následuge oslawenj? a že teprw na wěčnosti stálé a nepřetržené blaženosti dosjci lze? Dobře wssak dokládá tu swatý ewangelista, že u wytrženj „newěděl, co prawil." A slowo toto ewangelisty Páně gest tjm hodnowěrněgssj, gežto Petr, takto prose, proti wlastnjmu prospěchu swému gednal. Nebo dobře tu dj swatý Petr damianský: „Nenj tobě dobře, ó Petře, aby Kristus tuto messkal: nebo takto bys neobdržel klíče králowstwj nebeského" [2])! A tak se to má s námi až posud! Gak často woláme k Pánu, aby domnělá blaženost nasse, w kteréž si libugeme, aby se nekalila, aniž pomeyssljme, že kdybychom se na prosto protiwenstwj odřjkati chtěli, že bychom se i sláwy nebeské zbawili. A w prawdě tu se může i o nás se wssjm právem říci, což dj swatý ewangelista o swatém Petru: že newjme, co prawjme. Buďmež tedy maudřj a těssme se z toho, což radostného, potěssitedlného a oblažugjcjho nám Pán tuto na zemi poskytuge, a čjmž trpký život náš pozemský tuto nám oslazuge; wssak ale nikdy nezapomjneyme, že negsme gesstě na konci putowánj pozemského a že pokud w slzawém audolj tomto trwáme a putugeme, wždy utrpenj a protiwenstwj přicházeti musj na nás k uchowánj nás od neprawosti a k utwrzenj a zdokonalenj w ctnosti a sprawedlnosti. A protož, gako sstěstj z ruky Božj přigjmáme, buďmež hotowi i nepřjgemné wěci přigjmati z ruky Páně; a kdykoliw Pán pokyne, opustiti tábor blaženosti a sestaupiti do audolj strastj a lopot pozemských. —

Tři stánky žádal Petr udělati na hoře. Čemuž ale Mistr nebeský nepřiwolil, to učinila potom zbožnost křesťanská. Dle wyprawowánj Niceforowa wystawěla prý zbožná

[1]) Loco cit. [2]) Orat. de transfig.

Digitized by Google

cjſařowna Helena na paunátku proměněnj Páně ſtkwoſtný chrám na hoře této, ku kterémuž pak potom dwa kláſtery přiſtaweny byly, z nichžto geden ke cti Mogžjſſowě, druhý k poctě Eliáſſowě zaſwěcen a wěnowán byl geſt. Co ſe wſſak tkj těchto ſtanů dotýče, kteréž chtěl Petr na hoře udělati, wolá tu ſwatý Jeroným k ſwatému apoſſtolu: „Nechtěg, ó Petře, hledati tkj ſtánků, wždyť geſt doſti na gednom, totiž na ſtanu ſwatého ewangelium, w kterémžto ſe zákon a proroci sbjhagj“ [1]). A w prawdě, dj učený Origenes, powažugeme-li Kriſta, Mogžjſſe a Eliáſſe pospolu w gednotě, gewj ſe nám tuto celek, w němž Kriſtus, Syn Božj, prawdiwoſt obrazů zákona a předpowědj proroků ztwrzuge a obapolně i zákon i proroci Božſtwj Kriſtowo oſwědčugj: dělj-li ſe ale od ſebe, nemá Kriſtus důkazů ſwého Božſtwj w prorocjch, a podobně nenaléza ani proroctwj důkazů wyplněnj ſwého w žiwotě Kriſta Pána [2]). A proto, gakž dokládá ſwatý Auguſtin, „chtěl ſwatý Petr tři ſtánky ſtawěti; poněwadž geſſtě byl nepoznal gednotu zákona, proroků a ſw. ewangelium“ [3]). My wſſak gi známe a ſpolu známe také ſtánek ten, w kterémž Kriſta s Mogžjſſem i s Eliáſſem, totiž ſwaté ewangelium i s zákonem i s proroky nalézti lze. Geſtik to onen ſtánek, kterýž ne Petr ani kdo z apoſſtolů neb lidj wůbec, nýbrž ſám Božſký Wykupitel byl wzdělal na ſkále a w kterémž ſe chowá ſwaté ewangelium geho a zákon a proroci neuſtále u wſſj čiſtotě a bez poruſſenj; geſtik to ſtánek ſwaté cjrkwe Kriſtowy. Ano cjrkew Kriſtowa, ſwatá cjrkew katolická, geſt ten ſtánek, w kterémž Kriſtus Pán neuſtále přebýwá; — ona chowá žiwé ſlowo Páně po wſſecky wěky w lůně ſwém, a wykládá ſwaté ewangelium w prawdě a w čiſtotě bez wſſelikých lidſkých ſmyſſlének. W nj nalézagj také zákon i proroci prawý ſmyſl a ona ukazuge powždy: gak, co tito byli wyobrazowali a předpowjdali o Kriſtu, w ſwatém ewangelium geho u wyplněnj přiſſlo; a w tom, čemu učj a co wykládá, nemůže ſe zmýliti ani poblauditi, neb w nj a s nj geſt Pán ſám, gakž to byl zaſljbil, řka: „Ay gá s wámi gſem po wſſecky dni až do ſkonánj ſwěta“ [4]), a gi kjdj, wede a zprawuge ſkrze Ducha ſwatého, genž geſt duch maudroſti a rady, a genž učj wſſelikě prawdě a nedopauſſtj, by cjrkew Kriſtowa poblaudila neb ſe w čem zmýlila. O, gak blahoſlawený geſt křeſtan! gak ſſtaſtný geſt katolik, kterýž přebýwá w ſtánku, kdežto Kriſtus Pán s Mogžjſſem a Eliáſſem neuſtále ſjdlj, kdežto wždy prawdu ſwatého ewangelium, zákona a proroků nalézti může. A protož může ſe ſwatým Petrem wſſjm právem zwolati: Pane, zde w ſtánku twém, w twé ſwaté cjrkwi geſt dobře býti! — Ano, Pane, w cjrkwi twé geſt dobře býti! A protož gi ſe chci pewně držeti, gi zcela přináležeti, w nj chci žjti, a w nj gednau, až bude wůle twá, umřjti. Dejž mně k tomu ſwatau pomoc ſwau! —

A když on geſſtě mluwil, ay oblak ſwětlý zaſtjnil ge. A ay, hlas z oblaku křaucj: Tentoť geſt Syn můg milý, w němž mi ſe dobře zaljbilo, toho poſlaucheyte! Gak to? Petr mluwil gen ke Kriſtu Pánu; proč tedy odpowjdá mu ſám wěčný Otec na mjſto Božſkého Syna ſwého? Zagiſtě proto, aby, gakž dokládá ſwatý Jaroljm, ztwrdil ſám ſlowo Syna ſwého, an prawil: „Gák ſwědectwj newydáwám o ſobě, ale Otec,

[1]) Comment. [2]) Loco cit. [3]) Loco cit. [4]) Mat. 28, 20.

Digitized by Google

kterýž mne poslal, wydáwá swědectwj o mně.“ — Znamenité to swědectwj pro nassi wjru! Nynj wjme a bezpečně wěřjme, že Kristus gest prawý a gediný Syn Božj dle Božstwj swého w podstatě Otci rowný; a my to wjme negen proto, že nám to sám zgewil; nýbrž poněwadž ho za takowého sám Otec s nebes prohlásil. Neb gakž dj swatý Auǧustin, weliký učitel cjrkwe, dobře slussj znamenati tuto, žeť Mogžjš i Eliáš byl přjtomen; aniž o kom z nich řečeno gest: Tentoť gest Syn můg milý. Oniť byli sice synowé geho, ale byli toliko newlastnj; za syny Božj přigati, wssak weliký gest rozdjl mezi gediným synem (wlastnjm) a mezi těmi, genž za syny přigati gsau. Gediné Kristus se gjm nazýwá a welebj a poraučj se gakožto gediný Syn Božj, w němžto zákon a proroci zwelebeni gsau [1]).

Žalmista Páně, swatý Dawid, prorokowal před dáwnými wěky: „Tábor a Hermon we gménu twém plésati budau“ [2]). A slowa tato přissla zcela na Kristu Pánu k wyplněnj. Co se dotýče hory Hermon, kteráž ležj nedaleko Ǧilbao nad Jordánem, kdež prý Kristus Pán od Jana byl pokřtěn, tato giž plésala, když při křtu oslawen gest Božský Wykupitel; neb i tuto slyssán gest hlas s nebe: „Tento gest můg milý Syn, w němž mi se dobře zaljbilo; „a hlas tento, kterýž Kristu prawé gméno byl dal, odrážel se a nalezl ozwěnu na bljzkém Hermonu. Dnes ale plnj se druhá čásť proroctwj tohoto Žalmisty Páně, gelikož týž hlas znj opět na Táboře a oslawuge Krista Spasitele. O, weliké a wznessené to swědectwj, gak wzácné a drahé musj býti nám! — Proto se odwoláwá swatý Petr tak důwěrně na swědectwj toto, an pjsse w druhém listu swém: „Ne wtipných básnj následugjce, známu gsme wám učinili Pána nasseho Ježjsse Krista moc a přjtomnost: ale učiněni gsauce spatřowatelé welikosti geho. Přigalť zagisté od Boha Otce čest i sláwu, když se stal k němu takowýto hlas od welebné sláwy: Tentoť gest Syn můg milý, w němž gsem sobě zaljbil, geho poslaucheyte. A ten hlas s nebe přisslý my gsme slysseli, gsauce s njm na hoře swaté“ [3]). A proto i my směle před celým swětem woláme a wyznáwáme: Ty, ó Pane Jesu Kriste, ty gsi prawý a gediný Syn Boha žiwého, Pán a Bůh náš, gemuž přjslussj čest a sláwa a djkůčiněnj po wssecky wěky wěkůw. —

A wssak nepostačj, bychom toliko tagemstwj Syna Božjho wěřili a ge wyznáwali, nýbrž třeba také, bychom učenj geho a zákon slysseli a plnili; a proto také připogil Otec nebeský k swědectwj swému také rozkaz: „Toho poslaucheyte!“ Znameney dobře, křesťane milý, že při křtu w Jordáně Otec nebeský pauze řekl: „Tentoť gest Syn můg milý, w němž mi se dobře zaljbilo; na hoře Tábor ale připogil k tomu gesstě: „Toho poslaucheyte!“ Dělo se to proto, poněwadž, gakž to wykládá gistý zbožný kazatel, Kristus Pán na křtu swém za Spasitele nasseho, na hoře Tábor ale za nasseho Mistra a Učitele zwlássť ustanowen a wyhlássen gest; na křtu gest nám ukázán co beránek obětnj za hřjchy nasse, na hoře Tábor co učitel a zákona dárce žiwota nasseho. A protož slowa Hospodinowa: „Toho poslaucheyte“ znamenagj tolik co: Můg úmysl a mau wůli gste posud skrze patriarchy a proroky poznáwali; od této chwjle máte ge nynj poznáwati skrze Syna mého. Tentoť gest gediné, w gehožto skutcjch se mně zaljbilo, gehožto slowo mne zgewuge,

[1]) Loco cit. [2]) Žalm 88, 13. [3]) II. Petr. 1, 16—19.

Digitized by Google

gehožto příklad a pokora mne oslawuge. Geho tedy poslaucheyte; neb kdož ho poslauchá, mne samého poslauchá; neb on gest má maudrost a má moc a sila, a tudy gest i cesta, kteráž wede k spasenj, prawda, kteráž oswěcuge, a žiwot, kterýž činj nesmrtedlným: „Toho poslaucheyte“ [1])! A w skutku koho giného měli bychom poslauchati leč tebe, Pane Jesu Kriste! ty sám máš slowa žiwota wěčného. Maudrost lidská gest nestálá, negistá a nedostatečná. Co dnes gistj, zjtra zawrhuge; čemu dnes učj, tomu zjtra odporuge; co dnes stawj, zjtra baurá; nemák gistoty aniž rukogemstwj prawdiwosti wýroků swých a nemohauc ani to, což do smyslů padá, wypátrati a wyzpytowati, tjm méně může wysljhnauti tagemstwj Božj. A protož při této nestálosti a negistotě a při tolikerých bludech nemůže ukogiti mysli nassj; tudjž gest nám ohljžeti se po bezpečněgssj prawdě a hledati giného Mistra a učitele, gemužto bychom mohli se z cela oddati, kteréhož bychom mohli bezpečně poslauchati. A to gsi ty Mistře náš, Pane Jesu Kriste! Ty mluwjš, co gsi widěl u Otce w nebesjch, a zwěstugeš, k čemu gsi od Otce poslán. Lidé zůstáwagj wždy lidmi slabými a obmezenými, bludu a pochybnostem podrobenými; ty wssak stogjš wýsse nad wsselikě meze, kterýž gsi byl od wěčnosti u Otce, a kteremuž Otec wsse ukázal a zgewil; lidé magj posud mnoho bludného a zcestného za prawdu, twé ale slowo gest swětlo, prawda a žiwot. A protož tebe se chceme pewně držeti, tebe následowati co Mistra swého nebeského; tebe chceme rádi a ochotně poslauchati po wssecken čas. „Mluw, ó Pane, neboť slyssj tebe služebnjk twůg“ [2])! Dey nám toliko k tomu swau milost! —

I uslyssewsse učennjci hlas Božj, padli na twáři swé a báli se welmi. Což diwu? neb gakž dokládá swatý Jaroljm, slabost lidská nemůže snésti pohledu na sláwu a welebnost Božj. K tomu přigde také to, že, gakž dj geden znamenitý wykladatel pjsma swatého, apossstolowé, widauce Mogžisse a Eliásse, ani s Ježjssem wcházegj do oblaku, domnjwali se: že milowaný Mistr gim bude odňat a snad gako druhdy Eliáš od nich k nebi se powzneše; oni pak že osikelj bez ochrany a obrany tuto nazpět zůstanau. Tato myssléuka naplňowala dussi gegich bázuj a hrůzau, — i báli se welmi. Owssemk; člowěk sám sobě zůstawen, gest přilis mdlý a nedostatečný před obličegem Božjm, gestli nestogj při něm sám Kristus Ježiš; gehožto člowěčenstwj, kteréž na se wzal, gest ten tagemný oblak, kterýž nás zastiňuge a pozdwihuge mdlých očj nassich a podporuge bázlíwé a nestálé srdce nasse a wlévá w nás důwěru k Bohu [3]). Znameney též, milý křesťane: že apossstolowé, uslyssewsse hlas Božj, padli na twáři swé, gežto ti lotrowé, kteřjž wyssli, aby Krista w zahradě gethsemanské gali, postaupili nazpět a padli na zemi, když Kristus Pán gim prawil, žeť on gest to, gehožto hledagj [4]). A proč medle se dělo takto? Wywoleným Páně zagisté přislussj, aby před Bohem na twář padali; anto zawrženj nazpět zády na zemi klesagj. Neb tito padagj gen, když Božskau welebnostj přemoženi, pokořeni a pokáráni bywagj, s zásstj a nenáwistj odwráceni od Boha a rauhagjce se w zaufalstwj gemu a množjce takto winu swau. Sprawedliwj pak a kagjcj, když se Bůh ukáže gim swým swětlem a obgewj w srdci gegich swau milost, pa-

[1]) P. J. Ventura's Schule der Wunder 1. djl, str. 332. [2]) I. Král. 3, 9. 10. [3]) Emiss. et Corn. a lapide com. hic. [4]) Jan 18, 6.

Digitized by Google

dagj také, a wssak na twáři swé a kořj se gemu w lásce, pokoře, oddanosti a odewzdanosti.

„A přistaupiw Ježjš, dotekl se gich a řekl gim: Wstaňte a nebogte se.“ Znameney tuto, křesťane milý, péči, laskawost a služebnost dobrého a útrpného Ježjsse! Kteréžto hlas a welebnost Božj porazila a až k zemi snjžila; tyto on w lásce a w milosrdenstwj pozdwihuge a k Bohu opět powznássj; nebo na to přissel on, genž gest prostřednjk mezi Bohem a lidmi. — A tak to činj až posud. Až posud tresce, kárá, snižuge a wrhá nás k zemi Bůh we swé sprawedlnosti a welebnosti. A wssak i Kristus Pán wstaupiw na nebesa a sedě na prawici Božj zůstáwá dle swého člowěčenstwj ustawičným prostřednjkem, smjrcem a zástupcem nassjm a pozdwihuge nás. Blaze těm, kteřjž pokáráni, pokořeni, snjženi neustáwagj předc u wjře, poslussnosti a oddanosti Bohu kořiti se! Ježjš se přibližuge k nim, pozdwihuge gich, kogj ge a mluwj k nim slowo lásky a útěchy: „Wstaňte a nebogte se!“ — Wstaň a nebog se, ty chudý a nuzný bjdáku: Mnoho musjš snásseti, těžce s nauzj a nedostatkem zápasiti; wssak negsi zcela zapomenut, aniž opusstěn. Slzy twé gsau sečteny a wzdychánj twá wyslyssena a brzy wezme bjda twá konec. Ten, kterýž ssatj kwjtj polnj a žiwj ptactwo nebeské, nezapomenul na tebe. Gesstě maličko budeš zkaussen a bjda twá proměnj se w hognost wyšssjch a lepssjch statků — statků nebeských. — Wstaň a nebog se, ty nemocj a chorobau skljčený Lazare! Pán tebe ranil a wržen na bolestné lůžko musjš mnoho trpěti a snásseti. Wssak wiz, že i ty gsi djtko Otce nebes, genž ranj a hogj, snižuge a powyssuge, zabjgj a obžiwuge. On neopausstj swých a brzy, snad se toho ani nenaděgeš, powstaneš s bolestného lůžka swého, abys mu pak nowým a horliwěgssjm srdcem slaužil. — Wstaň a nebog se i ty, opusstěná wdowo a ty nuzný sirotku! — Pán wás sice nawsstjwil, ale neopustil, nezanechá wás docela sirotků. On bude wassjm Otcem, wassjm ochrancem, wassjm zpomocnjkem, wassj zásstitau. Geho se pewně držjce, nezhynete; geho následugjce, nezblaudjte — uwedeť wás posléze do kragin wěčnosti; kdež ty, gichžto ztrátu nynj oplakáwáte, opět uzřjte a nic neodlaučj wás wjce od nich! — Wstaň a nebog se, ty ubohý, na tomto swětě nepoznaný, stjhaný a se wssech stran pronásledowaný chudáku! Gesstě žige zpomocnjk a obrance twůg — starý Bůh. Onť gest zástupce twůg. On osprawedlnj tebe a odkryge newinnost twau, on zahanbj nepřátely twé, on odměnj gednau sám hogně tobě wssecko, což gsi, ač nepoznán, dobrého a prawého činil a podnikal ke cti a sláwě geho a k prospěchu bližnjch! — A zdaž může býti wětssj blaženosti, než když Ježjš se nás dotýká a libým hlasem swým mluwj k nám? Kdož by tu nezwolal s Tomássem kempenským: „Poslechnu, co mluwj ke mně Hospodin Bůh. Blahoslawená dusse, kteráž poslauchá Pána, an k nj mluwj, a z geho úst slowa útěchy přigjmá. Blahoslawený sluch, kterýž wnjmá tiché wnuknutj Božj a na marné mluwenj tohoto swěta nic nedáwá“ [1]). — Mluw, ó Ježjssi, mluw gen k nám. Tys spasenj nasse, pokog i žiwot náš. Neodwracug twáři swé od nás, neprodléwey s nawsstjwenjm swým a neodgjmey nám utěssenj swého, aby nebyla

[1]) De imit. Chr. lib. 2. c. 1.

dusse nasse gako země bez wody tobě. —

Pozdwihsse pak očj swých, žádného newiděli, než samého Ježjsse. A k čemu třeba gesstě giného, kdež Pán Ježjš sám messtá? Celý swět bez Ježjsse nic neprospjwá nám; Ježjš pak sám a gediný nahradj nám wsse, byl bychom i celý swět ztratili; neb Ježjš gest wssecko: swětlo, kteréž nás oswěcuge; milost, kteráž nás podporuge; radost, kteráž nás těssj; mzda, kteráž nás odměňuge: slowem, člowěk nalézá wssecko, když Ježjsse nalezne a má; w něm gsau wssecky wěci, gakž dj swatý Pawel [1]). — A protož překrásně dj swatý Tomáš kempenstý: „Když Ježjš s tebau přebýwá, wssecko dobré gest a nic nesnadným býti se nezdá; nenj-li ale Ježjš s tebau, bywá wssecko těžké. Když Ježjš uwnitř nemluwj, bjdná gest útěcha wssecka! promluwj-li ale Ježjš gen gedinké slowo, bywá wsseliké utěssenj cjtěno. Gak uwadlý a ztuhlý gsi bez Ježjsse! gak nerozumný a marný, gestli co giného mimo Ježjsse žádáš! Nenj-li to wětssj sskoda, než kdybys wssecken swět ztratil? Co ti může swět dáti bez Ježjsse? Býti bez Ježjsse, těžké gest peklo; s Ježjssem pak trwati, rág gest utěssený. Bude-li Ježjš s tebau, nižádný nepřjtel nebude moci tobě ussko-diti. Kdož nagde Ježjsse, nalezne poklad dobrý; kdo pak Ježjsse ztratj, přjliš mnoho ztratj — ano wjce, nežli celý swět. Nade wsse chudý gest, kdož žiw gest bez Ježjsse; nade wsse pak bohatý ten, kdož s Ježjssem se přátelj" [2]).

A protož i gá wolám k tobě, Ježjssi mág: Zbaw mne wsseho, odegmi mně wssecko, gestli se tobě tak ljbj a mně to prospjwá; gediné tolko sebe mne neodgjmey! Se mnau bud, při mně stág — nynj a po wssecken žiwot mág! —

Mé gsi potěssenj, mág Ježjssi;
Autočisstě, gměnj, Bůh neywyššj!
Nad tebe giného nic nežádám,
Že gsi mág Spasitel, tě wyznáwám.

Že pak swatj aposstolé žádného newiděli, než Ježjsse samého; mák gesstě giný hlubssj wýznam, gakž to wykládá učený Origenes: „Mogžjš a Eliáš, kteřjž ke konci welebného tohoto diwadla zmizeli a Ježjsse s aposstoly samého zůstawili, ukazugj tjm dosti zřegmě: že zákon w osobě Mogžjssowě znamenán a proroci w Eliássowi wyznačeni od tohoto dne se proměnili w ewangelium Ježjsse Krista [3]), spolu i tjm značj dosti, že působenj zákona a proroků nynj přestalo, když se Kristus Ježjš w sláwě duchownj swé čjsse obgewil a od Otce nebeského před obličegem nebes a zeměs takowau sláwau za Syna Božjho, Wykupitele a Pána swěta, byl wyhlássen." — O, utěssené to tagemstwj! Mogžjš a Eliáš odstupugj, wzdawsse Kristu poslednj úctu. Oni se wzdalugj co služebnjci, když Pán se obgewil. Oni mizj co obrazowé, když ten, gehožto wyobrazowali, giž byl přissel; proroctwj přestáwagj, poněwadž přissel ten, w kterémž se wyplnila; sjnowé mizj před skutečnostj a obrazowé se skrýwagj před wzorem swým a předchůdcowé se wzdalugj, když sám Messiáš obgewil se! — Znameney wssak i dále, milý křesťane, k útěsse swé, že gakož aposstolé po tomto widěnj sami s Ježjssem zůstali, podobně i Ježjš sám w společnosti aposstolů zůstal. Gakož ale Mogžjš a Eliáš wyobrazugj zákon starý, rowněž wyobrazugj i tři tito apo-

[1]) K Řjm. 11. [2]) Kniha 2. kap. 8. [3]) Loco cit.

Digitized by Google

ſtolé cjrkew křeſťanſkau. Poněwadž tedy Ježjš dnes od Mogžjſſe a Eliáſſe zůſtawen ſám s apoſſtoly ſwými ſetrwal: wyznačil tjm dosti zřegmě, že od této chwjle odſtaupil od židowſtwa a wſtaupil w cjrkew ſwau, gſa zakladatelem a králem gegjm, a že odtud počjná w nj přebýwati až na konec wěků, gakž ſám dj: „Ay, gá s wámi gſem po wſſecky dni až do ſkonánj ſwěta.“ — Od této chwjle má cjrkew ten aukad zwěſtowati a hlásati ſwětu Kriſta, kteréhož židowſtwj gen wyobrazowalo a předpowjdalo.

A když ſeſtupowali s hory, přikázal gim Ježjš, řka: Žádnému neprawte widěnj, dokudž Syn člowěka newſtane z mrtwých. My wſſak giž wjme ge a máme negen wjru w tagemſtwj toto ſlávy a welebnoſti Syna Božjho, nýbrž máme také aučaſtenſtwj geho: nebo, poněwadž Kriſtus Pán wždy co hlawa naſſe gednal a působil, gſauc nám co audům těla geho wſſecky geho miloſti i ſláva tagemſtwj geho ſpolečné a máme podjl w nich. Toto proměněnj a oſlawenj ſkutečného těla Kriſtowa bylo tedy gen obraz onoho proměněnj, kteréž pak napotom způſobil nám a kteréž i poſud každý den w duchownjm těle ſwém, totiž w cjrkwi ſwé působj, gežto miloſtj ſwau proměňuge syny lidſké w prawé djtky Božj a gim dáwá moc, býti syny Božjmi[1]). Protož také, gakž twrdj ſw. Cyprian, když Otec nebeſký prawil o Kriſtu Pánu: „Tento geſt Syn můg milý!“ i o nás ſlowa tato utěſſená: Syn a milý, prawil; abychom ſi ge, nad kterézto nenj nic ſladſſjho a miloſtněgſſjho, hluboce w ſrdce wſtjpili. O láſko Otce nebeſkého! S těmito utěſſenými ſlowy nechtěl gſi oſlawiti toliko Syna ſwého; nýbrž chtěl gſi pohnauti také ſrdcem djtek, kteréž gſi za ſwé přigal a důwěru a láſku gegich ſobě zjſkati, daw nám na ſrozuměnau, že geſtli ſkrze miloſt twau s Kriſtem, Proſtřednjkem naſſjm, ſe ſpogjme, a k němu u wjře ſe přiwtělime, žet i my w djtky Božj proměněni a oſlaweni budeme, a tjm že zásluhy Kriſtowy ſobě zjſkáme, ſpolu i geho gméno ſobě zaſlauženjme a co milj ſynowé ſlávy a blaženoſti geho nebeſké zakuſjme. —

Pozney tedy, milý křeſťane, důſtognoſt a wzneſſenoſt ſtawu, ku kterémuž gſi powolán! Hle, ty máš býti djtkem Božjm! „My ſe chlubjme naděgi ſlávy Synů Božjch!“ dj ſw. Pawel[2]). Proč tedy ſe tak ſtaráš a tak lopotjš? K čemu tolik péče, tolik obětj, tolik neſnázj, pro ſlávu pozemſkau? Wždyť geſt to ſláva marná, kteráž nemůže dodati člověku prawé ceny a zásluhy, geſtli to gen ſláva podwodná a klamná, kteráž pýſſe a hřjchu lahodj, a geſtli to ſláva pomjgegjcj, kterauž ſmrt rychle ſnad giž po několika dnech odgjmá, nezanechágic duſſi ničeho, než oſſklíwoſt a předhůzky ſwědomj. — O, wjro Kriſtowa, kam to s tebau přiſſlo u křeſťanů! Čeho ſe wſſeho lidé neodwažugj, čeho nepodnikagj, aby něčjm byli; totiž aby byli otroky giných a často podlých bezbožnjků? A gak málo ſe o to ſnažj a pečugj, aby ſe ſtali negen přátelé, abrž i ſynowé welikého krále nebes? — Ach, wolá tu Hoſpodin ſkrze úſta Žalmiſty ſwého: „Synowé lidſſtj, dokawadž těžkého ſrdce? Proč miługete marnoſt a hledáte lež?“ —

Oſlawený Wykupiteli, deyž, abych i gá poznal důſtognoſt a wzneſſenoſt ſyna Božjho, ke kteréž gſi mne powolati ráčil a tuto

[1]) Jan 12. [2]) K Řjm. 5, 12.

Digitized by Google

gediné co wrch ſláwy ſwé wyhledáwal. A gežto gſi mne z neſkončeného a pauhého miloſrdenſtwj ſwého wywolil k oſlawenj djtka Božjho; propůgč miloſtiwě, abych také co takowý žil ctně a ſprawedliwě: abych, když opět přigdeš gednau w ſláwě a welebnoſti k ſaudu, i gá ſlawného přjchodu twého co wěrný ſluzebnjk s radoſtí očekáwal a hoden byl přičtěn býti do počtu wywolených a oſlawených twých, a co djtko Božj ſtal ſe i dědicem ſláwy nebeſké.

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, kterýž znáš mdlobu naſſi, že gſme wſſj ſjly k wykonáwánj dobrého zbaweni: ochraňug nás wnitř i zewně, abychom i na těle ode wſſech protiwenſtwj oſtřjháni, i na duſſi od zlých myſſlenj očiſtěni byli.

Neděle třetj w poſtě, genž ſlowe kýchawná.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 11., w. 14—28.

a onoho času wymjtal Pán Ježjš ďábelſtwj, a to bylo němé. A když wywrhl ďábelſtwj, mluwil němý, i diwili ſe zástupowé. Ale někteřj z nich prawili: W Belzebubu, knjžeti ďábelſkém, wymjtá ďábly. A ginj pokauſſegjce (ho), znamenj s nebe hledali od něho. Ale on, gakž widěl myſſlenj gegich, řekl gim: Každé králowſtwj ſamo w ſobě rozdělené, zpuſtne, a dům na dům padne. Geſtližeť geſt pak i ſatan proti ſobě rozdělen, kterakž ſtane králowſtwj geho? Nebo prawjte, že gá w Belzebubu wymjtám ďábly. Geſtliže pak gá w Belzebubu ďábly wymjtám, ſynowé waſſi w kom wymjtagj (ge). Protož oni ſaudcowé waſſi budau. Pakliť w prſtu Božjm ďábly wymjtám, giſtěť přiſſlo mezi wás králowſtwj Božj. Když ſilný oděnec oſtřjhá ſjně ſwé, w pokogi gſau ty (wſſecky) wěci, kterýmiž wládne. Pakli by ſilněgſſj než on přigda, přemohl ho, wſſecka oděnj geho, w něž dauſal, odegme a laupeže geho rozdělj. Kdož nenj se mnau, proti mně geſt; a kdož neſhromažďuge se mnau, rozptyluge. Když nečiſtý duch wygde z člowěka, chodj po mjſtech ſuchých, hledage odpočinutj, a nenalezna, dj: Wratjm ſe do domu ſwého, odkudž gſem wyſſel; a přigda, nalezne ho chwoſtiſſtěm wyčiſſtěný a ozdobený. Tedy gde, a pěgme k ſobě ginýchſedm duchů, horſſjch nežli geſt ſám, a wegdauce přebýwagj tam; i gſau poſlednj wěci člowěka toho horſſj nežli prwnj. Stalo ſe pak, když to mluwil, pozdwihſſi hlaſu gedna žena ze zástupu, řekla gemu: Blahoſlawený žiwot, kterýž tebe noſil, a prſy, kterýchž gſi požjwal. Ale on řekl: Owſſem blahoſlawenj, kteříž ſlyſſj ſlowo Božj a oſtřjhagj ho.

Digitized by Google

Wýklad.

Za časů Krista Pána, pak i za prwnjch časů cjrkwe swaté, dopaussťèl Bůh ďáblu, aby mohl posednauti těla lidská. Ďábel totiž působil zhaubně na ducha mnohých, tjm wssak hubil zároweň i těla gegich, poněwadž tělo slogj w tuhém spogenj s duchem. Tak se stalo, že mnozj gim byli lomcowáni a zukili wzteklostj, ginj opět smyslu a rozumu pozbyli, podobagjce se ssilencům; ginj pak w zádumčiwosti nemluwili, neb i také zraku potratili a t. d., což se wssecko nepřátelské moci a působenj ďábla přičjtalo. Takowjto nesslastnjci nazýwali se posedlými. Ne nadarmo wssak dopaussťèl toho Bůh. Kristus Pán zagisté přissel na tento swět, aby zrussil moc a skutky ďábla. Protož aby oslawen byl a wjru nalezl u lidu, wymjtal ďábelstwj tato, oswobozuge totiž posedlé tyto od moci zhaubné ducha nečistého, tjm zbawowal ge také neduhů tělesných, gakožto následků posednutj a oswědčil zkegmě, že gest silnějssj než ďábel, a tudjž že gest zaslibený Messiáš, kterýž přissel potkit starého hada. A takowéto ďábelstwj wymjtal Pán Ježjš dle wyprawowánj sw. ewangelium, když w druhém roce wekegného aukadu swého z Jerusaléma ze slawnosti welikonočnj do Kafarnaum se nawrátil. Ďábelstwj toto bylo němé, t. g. působenjm zlého ducha posedlý w zádumčiwosti gakési nemohl gazyka a zraku užjwati a tudy, gakž dokládá sw. Matauš, byl němý i slepý [1]). Wywrhnuw tedy Pán Ježjš ďábelstwj, totiž oswobodiw nesslastného tohoto od zhaubného působenj ducha zlého, uzdrawil ho tak, že mluwil a widěl; což widauce zástupowé diwili se, gakž dj sw. Matauš wolagjce: Nenj-li tento Syn Dawidůw [2]), t. g. zaslibený Messiáš? — A wssak fariseowé rozpáleni záwistj a nenáwistj proti Ježjssowi, nemohauce popjrati diwů těchto; poněwadž byly přjliš zkegmé a známy wssem, snažili se alespoň w podezřenj u lidu uwésti ge, roztrussugjce mezi lidem: „Tento wymjtá zlé duchy pomocj Belzebuba, knjžete ďábelského;“ gakoby to nečinil wlastnj Božskau mocj, nýbrž mocj Belzebubowau; gakoby mu tento dal moc nad podřjzenými nižssjmi zlými duchy. Ginj opět pokaussели ho, djce: že to nenj tak welikých diw; aby gim tedy dokázal, že gest Messiáš, chtěli na něm, aby gim učinil znamenj na nebi, totiž nějaký znamenitý a zwlássťnj úkaz na slunci či w powětřj aneb na obloze, podobný oněm, kterěž činil Mogjjš a proroci [3]); čkauce, že pak uwěřj w něho. Toho wssak nežádali proto, aby w něho uwěřili; gežto Pán dosti natwokil giž diwů, kterěž, kdyby dobrau wůli měli a chtěli oprawdu uwěřiti, postačowaly k přeswědčenj gich; nýbrž aby měli wýmluwu newěry swé; slowem, pokaussели ho. Wida Pán Ježjš smýssленj gegich a pozoruge, že mnozj w skutku uwěřili utrhánj tomuto a tudjž počali mjti nedůwěru w něho, nemohl déle mlčeti a hágil sebe. I obrátiw se k utrhačům těmto, dj gim: „Každé králowstwj samo w sobě rozdělené, zpustne a dům na dům padne, to gest: žádné králowstwj, ano ani žádné město i dům,

[1]) 12, 22. [2]) L. c. w. 23. [3]) II. Mogž. 9, 22—26, 10, 21 a 16, 13—15, 19, 17—1; III. Král. 18, 21—38. IV. Král. 1, 10—12. a t. d.

Digitized by Google

gehožto obywatelé w neſwornoſti w rozličné ſtrany rozdělenj proti ſobě brogj a bogugj, nemůže obſtáti, nýbrž w domácjch válkách a wnitřnjch baukjch zanikne a muſj zhynauti. Tot giſtá prawda. Nuže, dokládá Pán Ježiš, deyme tomu, že by bylo prawda, gakž wy djte: žet gá w Belzebubu, knjžeti ďábelſkém, ďábly wymjtám, byl by tu ſatan ſám proti ſobě; rozdělena a rozdwogena by byla křiſſe geho, gežto by wyššjj byl proti nižſſjmu a nižſſj proti wyššjmu. Tak nemůže býti předc Belzebub zpozdilý, aby ďábelſtwj ſobě podrobené wymjtal z křiſſe ſwé; činj-li tak, kterak ſtane králowſtwj geho? zagiſté by ſe muſelo rozpadnauti. K tomuto pak důwodu, kterýmž zgewně zpozdiloſt a překrácenoſt tohoto ſmýſſlenj fariſegſkého ukázal, doložil Pán Ježiš geſſtě, řka: „Geſtliže pak gá, gakž prawjte, w Belzebubu ďábly wymjtám: ſynowé waſſi w kom ge wymjtagj? Oni podobné wěci činj a předc neprawjte, že pomocj ďábla to činj. Bylit gſau totiž dle hodnowěrných ſwědectwj[1]) toho času Židé, kteřjž we gménu Boha Abrahamowa, Iſákowa a Jakobowa, ano i we gménu Kriſta Pána, gakož i giným způſobem zlé duchy wymjtali; owſſemť že to bylo mámenj lidu obecného, ačkoliw i někdy důwěrnau modlitbau ten neb onen ſe uzdrawiti mohl. Chtěl tedy říci Pán Ježiš: I z wás mnozj wymjtagj ďábelſtwj a žádného z nich newinjte, že by to pomocj Belzebuba činil; geſtliže pak gá totéž činjm, proč mne gediné beze wſſj příčiny winjte, gako bych to pomocj ďábla činil? — Zagiſté budau wymjtači tito gednau w den poſlednj waſſimi ſaudci: gežto oni ſami moc mau uznáwagj a gj u wymjtánj ďábelſtwj použjwagj, wy wſſak o nich dokládáte, že wywrhugj ďábelſtwj mocj Božj; o mně pak, že to mocj ďáblowau činjm. Geſtliže ale, gakž patrno geſt, ďábelſtwj mocj ďáblowau newymjtám, zřegmok geſt, že to činjm w prſtu Božjm, t. g. mocj Božj, pokynutjm Ducha ſwatého; z toho pak lehce poſauditi můžete, že králowſtwj ďáblowo zkaženo geſt, a že přiſſlo králowſtwj Božj mezi wás, gá pak že gſem Meſſiáš, mocnějſſj Belzebuba. Aby gim to wſſak lépe wyſwětlil, wyprawil gim podobenſtwj, řka: Když ſilný oděnec oſtřjhá ſjně ſwé, w pokogi gſau ty (wſſecky) wěci, kterýmiž wládne. Pakli by ſilnějſſj než on přigda, překmohl geg, wſſecka oděnj geho, w něž daufal, odegme a laupeže geho rozdělj. Připodobňuge totiž Pán Ježiš tuto Belzebuba k ſilnému oděnci, kterýž ſtřeží ſjně ſwé, totiž ſwého králowſtwj; ſebe pak ukazuge býti mnohem ſilnějſſjm nad něho, gelikož geg překmáhá a králowſtwj geho wywracj a chce říci: Gakož ſtatek ſilného, kterýž ozbrogen oſtřjhá ſjně ſwé, před laupežj bezpečen geſt, pokud nepřigde ſilnějſſj nad něho a pokud ho nepřekmůže: podobně, pokudž gá nepřiſſel, pewně držel ďábel kořiſt ſwau; když gſem ale přiſſel, překmožena geſt moc geho, a králowſtwj geho zruſſeno; z čehož patrno, že ſilnějſſj gſem nad něho a tudjž pomoci geho nepotřebugi; nebo ſkutkowé mogi toho doſti zřegmě dokazugj, že wſſude, kdež ſe obgewuge křiſſe a moc ďáblowa, ſilnějſſj moci podlehá a klesá. Poſléze pak, aby gim ukázal, že s Belzebubem w žádném ſpolku neſtogj, odwolává ſe na přjſlowj, kteréž u nich ſamých platilo, totiž: „Kdož nenj se mnau, proti mně geſt, a kdož neshromažďuge se mnau, rozptyluge.“ Gakoby chtěl říci: Přjſlowj toto, kteréž ſami říkáte, geſt buď prawdiwé čili nic? Ge-li neprawdiwé, proč ge mluwjte, a ge-li pra-

[1]) Wiz Joseph. Flavius lib. 8. cap. 2. Skutk. ap. 19, 14.

Digitized by Google

wdiwé, gak můžete mne winiti, že s Belzebubem w spolku gsem a geho mocj ďábelstwj wyhánjm? Zdaliž gsem s njm, když geho towarysse wywrhugi? aneb shromažďugi s njm, když ty, kterýchž on se zmocnil, od geho moci oswobozugi? Hle z úst wassich saudjm wás. — Pěkně dj tu sw. Jaroljm: „Ďábel se snažj dusse lidské u wězenj držeti, Pán ge oswoboditi: onen hlásá modloslužebnost, tento wjru w gednoho Boha: onen táhne k neprawostem, tento wzbuzuge k ctnosti. Gakž tedy mohau gednotu wespolek zachowati ti, gichžto skutkowé sobě odporugj?“ — Aby wssak Pán Ježjš fariseům ukázal, gak záhubná gest newěra gegich a zatwrzelost, w kteraužto, ač od Boha pokáráni a giž ponapraweni, zpět klesagj, wyprawil gim podobenstwj, použiw k tomu wsseobecného tehdáž panugjcjho smýsslenj u Židů, genžto wůbec za to měli, že nečistj duchowé wywrženi, po pustých mjstech blaudj. Mluwě tedy we smyslu a dle obecného smýsslenj Židů dj: „Když nečistý duch wygde z člowěka, chodj po mjstech suchých hledage odpočinutj, a nenalezna dj: Wratjm se do domu swého, odkudž gsem wyssel; a přigde nalezne ho chwogsstisstěm wyčisstěný a ozdobený. — Tedy gde a přigma k sobě giných sedm duchů, horssjch nežli gest sám, a wegdauce přebýwagj tam: i gsau poslednj wěci člowěka toho horssj nežli prwnj.“ A pak, gakž dj swatý ewangelista Matauš, doložil: „tak se i stane pokolenj tomuto neyhorssjmu“ [1]). Tjm chtěl řjci Kristus Pán: podobně očistil Bůh i pokolenj židowské zwlásstnjm wedenjm a mnohými metlami od ohawné modloslužebnosti a od neřestj s nj spogených. Ale zlý duch tento nawrátil se w ně nazpět gesstě w horssj podobě; neboť pohrdagjce s modloslužebnými pohanskými národy, oddali se gakési duchownj pýsse, w kteréžto gako potomci Abrahamowi se za sprawedliwé a dokonalé pokládagjce, w newěře a zatwrzelosti i zaslepenosti mnau, Spasitelem swým, pohrdagj, a tudjž w patrnau záhubu ubjhagj a tak gest staw gegich nyněgssj mnohem horssj než byl prwé (před zagetjm babylonským). Wznessená maudrost tato, spolu i wjtězná moc swaté prawdy, kterauž se Kristus Pán hágil proti četným nepřátelům a protiwnjkům swým, dogala mysl přjtomných tak hluboce, že gedna žena z tohoto shromážděnj w radostném nadssenj a podiwenj zwolala: „Blahoslawený žiwot, kterýž tebe nosil, a prsy, kterýchž gsi požjwal“; za neywětssj sstěstj žiwota to pokládagjc, býti matkau geho a mjti ho za syna. Kristus Pán ale, kterýž pilně wsseho použiti a se uchopiti uměl, aby lidi upozornil na to, což w skutku neywyšssjho a neypotřebněgssjho gest, odpowěděl gj bez prodlenj: „Owssem blahoslawenj, kteřjž slyssj slowo Božj a ostřjhagj ho;“ čjmž wssak neupjral důstognosti a blaženosti matky swé Marie Panny; ale ukazuge cestu, kterauž lze gesstě k wyšssj blaženosti dospěti; gelikož býti matkau Spasitelowau nedáwá gesstě práwa člowěku k blaženosti wěčné, abrž pilné poslauchánj slowa Božjho a zachowáwánj geho; neb gakž dokládá sw. Augustin, nic by neprospělo Marii mateřské důstogenstwj, kdyby nenosila Krista wjce w srdci než w žiwotě. Blahoslaweněgssj gest tedy Maria, že wjru Kristowu přigala, než že ho w těle počala.

---

[1]) 12, 45.

Rozgjmánj.

Pán Ježjš přissel na swět, aby zkazil ďábla a skutky geho, a gakožto wjtěze nad ďáblem a zlobau geho předstawuge ho dnessnj swaté ewangelium. S gedné strany tu spatřiti lze mdlobu a malomocnost ďábla a towaryssů geho, s druhé strany moc a sjlu nebeského Spasitele. Znamenité to diwadlo, hodno wsseho uwáženj. Nuže, milý křesťane, pogď a patř naň! — Pán Ježjš wymjtal ďábelstwj. Trogj wlastně diw, gakž twrdj swatý Jaroljm, wykonal Pán Ježjš tuto: slepý widj, němý mluwj a posedlý gest od ďábelstwj oswobozen. A trogjm způsobem působil diw tento na shromážděný zástup. Lid se diwil a s užasnutjm widěl w tom Božskau moc zasljbeného Messiásse; fariseowé se tuto horssili a přičjtali skutek tento Belzebubowi, gehožto pomocj prý Pán Ježjš ďábelstwj wywrhl: posléze pak giným se nezdál býti diw tento tak znamenitý, aby uwěřili w Krista, tudjž žádali na Ježjssi wětssj djw, u př. něgaký podiwný úkaz w powětřj neb na obloze nebeské. Tak saudili o gedné a též wěci rozdjlně; ano i zcela odporně. Která gest toho přjčina? Zagisté ne diw Páně, genž byl w sobě znamenitý, gakož wssickni widěli; přjčina toho ležela tedy w nich, w srdcjch gegich. Lid zagisté obecný gsa nepředpogaté mysli a prost wsselikých předsudků a lsti a zásstj, saudil práwě dle zdrawého uznánj; a takto saudě poznal dobře: že ten, kterýž ďábelstwj wymjtá, gest wyšssj a mocněgssj nad ďábla, a že tudjž musj býti zasljbeným Messiássem, genž potře moc ďábla. Fariseowé ale saudili zcela naopak. Plni předsudků měli za to, že Messiáš musj býti něgakým slawným králem w pýsse a wysokomyslnosti ducha, magjce se za dosti maudré a sprawedliwé, nechtěli uznati Krista za Spasitele swého, a nenáwiděli ho, gežto ge káral a ginak učil, než oni; tudjž zawrhowali a odsuzowali giž napřed wesskeré skutky Ježjssowy; a poněwadž nemohli upřjti diw tento, gelikož přjliš patrný byl, přičjtali geg moci ďáblowě a hleděli lidu namluwiti, gakoby Kristus Pán s pomocj Belzebuba ho byl wykonal: ginj pak hledali účinek geho tjm ztenčiti, že ho za nepatrný wydáwali a stawjce se, gakoby chtěli uwěřiti, wětssj diw žádali. — W prawdě, gakowé srdce takowý úsudek; a to platj až posud wůbec, zwlásstě pak wzhledem na swaté náboženstwj Kristowo. Gako se tehdáž rozličně saudilo o Kristu Pánu a o skutcjch geho; podobně i nynj zwlásstě za nyněgssjch časů se pronássegj s rozličných stran rozličné úsudky o swatém náboženstwj geho. An gedni si ge nade wssecko wážj gakožto neywětssj dar Otce nebeského a w něm gediné swau maudrost, swětlo, prawdu a útěchu a wsselikerau blaženost swau hledagj a nalezagj: gsautě mnozj, kteřjž ge zawrhugj, kterýmž se nezdá wjra Kristowa býti dosti rozumnau a tudjž gi wydáwagj za wěc obstárlau, kteráž prý pro oswjcený wěk náš wjce se nehodj a stawjce se na oko, gakoby chtěli wěřiti; chtěgj mjti náboženstwj, ale giné, oswětě swogj přiměřené. — Co wlastně gest na tom? Kde ležj přjčina rozdjlnosti saudu tohoto? — W srdci; — gaké srdce, takowý saud. Náboženstwj Kristowo zagisté

Digitized by Google

geſt „moc a maudroſt Božj“[1]) a ti, kteřjž gſau nepřekonogatého rozumu a nepokaženého ſrdce, nalézagj w něm wſſe, čehož k ſpaſenj geſt potřebj, a což k blaženoſti wede. Wſſak ale mnozj gſau přewráceného ſrdce a nechtěgj wěřiti; protož také magj wýmluw doſti pohotowu, kterýmižto newěru a bezbožnoſt ſwau zakrýwagj. Ginj zaſe gſau wyſokomyſlnj a w výſſe ducha ſtawj ſlabý rozum ſwůg nad zgewenj Božj a kladau geg za měřjtko wſſeliké prawdy, a zawrhugj, co we ſwé krátkozrakoſti hned wyſtihnauti a wyhlaubati nemohau. Gelikož ale ſwaté náboženſtwj Kriſtowo co zgewená prawda Božj tagemſtwj newyzpytatelná obſahuge a obſahowati muſj, zawrhugj ge. Čj geſt to wina? Zagiſté ne ſwaté wjry, nýbrž gegich; poněwadž gſau pyſſného ducha. K tomu přigde také to, že mnozj magj poruſſené ſrdce, naplněné hřjſſnými žádoſtmi a náruživoſtmi, kterýmž ſe oddali a w kterýchžto zabředli. Tu, když giž ſwědomj uſpali, aniž ſe kdo oſměluge pokárati gich, a wſſecko giž mlčj wůkol nich, tuto mluwj náboženſtwj gediné k nim, ſtawj gim ohawnoſti gegich na oči, a hrozj gim s přjſnným ſaudcem a neſſtaſtnau wěčnoſtj, a uſiluge k naprawenj a polepſſenj žiwota přiwéſti ge. A wſſak hřjſſné náruživoſti a neprawoſti gegich ſtaly ſe gim přjliš milými a ſrdce gegich geſt w nich přjliš pohřjženo, než aby ſe gich odřekli a ge zanechali; protož raděgi ſe ſtawj wjře na odpor, nedbagj na ni, pak ſe gj chtěgj, gakožto nemilého karatele zbawiti, a protož chápagj ſe wſſeho, což k bezbožnoſti wede, wěřj těm neyzpozdilegſſjm řečem bezbožnjků, obcugj s nimi, čitagj gegich ſpiſy, a pak tupj a hanj ſwaté náboženſtwj: a tak ſe ho hledj zbawiti a ukogiti ſwědomj ſwé. — Nic ſe neděge nowého na ſwětě. Bezbožnjci nyněgſſjho wěku magj giž fariſey za předchůdce a za bratry, a gako tito pro přewrácenoſt a pýchu ducha a poruſſenoſt ſrdce nechtěli w Kriſta wěřiti a tudy ſe ſnažili Božſkau moc a ſeſlánj geho upřjti, podobně to činj i náſtupcowé gegich, neznabohowé wěku naſſeho. A tak geſt i tuto prawda: že gaký geſt člowěk ſám a gaké má ſrdce, že taktéž i ſaudj o Kriſtu a o náboženſtwj geho. Lidé dobré wůle a nepokaženého ſrdce, i ti neymaudřegſſj a neyoſwjceněgſſj naleznau ge wždy po wſſecky wěky rozumné a ſpaſitelné doſti; lidem pak přewráceného a poruſſeného ſrdce a pokažené wůle nebude nikdy whod, nebude nikdy doſti rozumné a oſwjcené, byť i tito oſtatně byli ſebe zpozdilegſſj a poſſetilegſſj.

Uwaž toho, milý křeſťane, bedliwě! — Uwaž dobře, gak ſaudjš i ty o Kriſtu a o náboženſtwj geho. Ge-li tobě drahým a wzácným pokladem? nalézáš-li w něm moc a maudroſt Božj? čili ti ſnad počjná býti nemilým a protiwným? Z toho můžeš lehce poſauditi ſtaw duſſe ſwé a ſrdce ſwého. Gaký člowěk, takowý i geho ſaud. O, blaze ti, geſtliže tobě geſſtě Kriſtus geſt nade wſſecko, a ty w náboženſtwj geho maudroſt, prawdu a miloſt a ſpaſenj nalézáš. Geſtli wſſak ti počjná býti Kriſtus odporným a protiwným, ſnažjš-li ſe zbawiti ho, přidáwáš-li ſluchu a ſrdce k newěře a bezbožnoſti, ó wiz, a dobrý dey pozor: aby nebylo zkažené ſrdce twé a duch twůg aby nebyl pýchau přewrácen. Obrať ſe záhy, než ſe zcela wjry zbawjš a pak ſobě wſſecku ceſtu k obrácenj zamezjš a w giſtau záhubu kleſneš. Nechtěg naprawowati wjry dle rozumu a ſrdce přewráceného, ale napraw zprwu rozum a ſrdce

[1]) I. k Kor. 1, 24.

Digitized by Google

swé dle nj. Nekjdj se slunce podlé hodin, ale hodiny se kjdj podlé slunce.

Srdce čisté stwoř w nás, ó Pane, abychom nepokalenym okem na wjru sw. pohljželi a w nj prawdu a maudrost nebeskau nalézagjce spasenj wěčného dossli.

Někteřj z nich prawili: W Belzebubu, knjžeti dábelském, wymjtá dábly. Zdaliž mohl Kristus Pán co lepssjho a prospěssněgssjho učiniti, než že bjdáka tohoto posedlého od zlého ducha oswobodil, a hle předc se nezaljbil dobročinný skutek tento fariseům. Ze zawisti a nenáwisti překjtali ho moci a působenj zlého ducha, magjce to Kristu Pánu za zlé, že wymjtal dábelstwj, a kdyby Kristus Pán toho byl neučinil, zagisté, že by mu i to za zlé pokládali, že se nechtěl nad chudákem tjmto smilowati. Čiň co čiň, milý křesťane, gedney a počjney sobě sebe lépe; předc saudům ossemetných gazyků neugdeš, kteřjž tobě i ta neylepssj a neypřjmněgssj gednánj a podnikánj za zlé bráti aneb na zlau stránku wykládati budau. Sám nebeský mistr, Kristus Ježjš, neměl to ginak a nenj učennjk nad mistra; gestli na zeleném dřewě se toto činj, což bude na suchém[1])? Ano, právě když neylépe budeš gednati, budeš neywjce nelaskawým saudům gjzlivých gazyků podléhati. Tak to giž sebau přinássj sama zloba lidská. Těžce zagisté nesau neprawj sslechetné počjnánj sprawedliwého; nebo ono odsuzuge gegich zloby. Nemohauce wssak upřjti skutky gegich utrhugj gim, pokládagjce gim zlý a neprawý úmysl aneb na zlau stránku wykládagjce skutky gegich. A Pán Bůh to sám dopaussti, aby ge učil, aby ne pro marnau čest a chwálu lidskau, nýbrž gediné z lásky k němu dobré skutky konali, spolu byli tjm wjce powzbuzeni, aby dali pozor na sebe a wsseho, což by podezřelého bylo, snažně se wystřjhali.

A wssak gak má sobě počjnati křesťan, gak se chowati, když se mu newinně utrhá a činowé geho se nelaskawě posuzugj a wykládagj? W této přjpadnosti, milý křesťane, následug přjkladu Božského Wykupitele. Přede wssjm hleď, abys wždy dobře činil, gak neylépe dle swého uznánj a swé sjly můžeš; neohljžege se přjliš na to, což ginj budau o tom sauditi a gak twé gednánj wykládati budau. Hle Kristus Pán se netáže, co tomu řeknau farisewé aneb saduceowě, když chtěl dábelstwj wywrhnauti, ač wj, že přjtomni gsau a že ho ssetřj, nýbrž činj to bez prodlenj a bez ohledu, wěda, že skutek tento gak bjdáku tomuto samému tak i zástupům bude ku prospěchu. Podobně čiň i ty. Kdo by, mage něco dobrého před sebau, wždy se na to ohljžel, co ginj tomu řeknau, nikdy by nic newykjdil. Swatý Frantissek salesský wyprawuge w ohledu tomto krásný přjklad. —

Předstawený gedné duchownj sskoly, yjsse on, dal gednomu starci, gehož by rád něčjm zaměstnáwal, hodiny na wěži na starost, aby ge natahowal a řjdil. Po nějakém wssak čase přissel tento a ztěžowal si, že mu nenj možná službu tuto déle zastáwati. Gak, táže se ho předstawený, což gest to něco těžkého denně dwakráte záwažj natahowati? Nikoliw, odwece stařec, ale se wssech stran se na mne dotjrá. Gak to? táže se předstawený. Gdau-li hodiny gen o několik minut pozděgi, odwece stařec, reptagj žáci we sskole a dowáděgj na mne, že musegj déle we sskole býti; postrčjm-li

[1]) Luk. 22, 31.

Digitized by Google

rasigi něco napřed, abych ge upokogil, mám křjž s lidmi w městě, kterýmžto gdau hodiny zase přjliš rychle; a powoljm-li gim, žalugj opět studugjcj, tak že ani newjm, kde mně hlawa stogj. K útěsse geho dj mu předstawený: Chcit ti dobrau radu dáti a budeš mjti se wssemi pokog. — Budau-li si ztěžowati, že hodiny gdau napřed, reiž: Nechte mne gen, wssak gá to dobře zřjdjm. Pak ale budau druzj křičeti, dj stařec. Řekni gim též: Hned ge zřjdjm. Při tom wssak zřiď ge dle slunce a nech gich gen gjti, gak gdau. — Tak, dokládá swatý muž, kdybychom chtěli na wsse dbáti, co se o nás mluwj, když něco dobrého činjme, nikdy bychom nebyli hotowi. Co tedy činiti? deyme dobrá slowa wssem, ostatně pak gděmež rownau a prawau cestau. Gedneymež dle neylepssjho přeswědčenj swého, aniž se deyme zmýliti saudy giných, kteřjž si obyčegně odporugj. Hleďmež na Boha a odewzdeyme se z cela do milosti geho. Co nám může na saudu giných záležeti, nehledjcjm na to, bychom se gim zaljbili? Saudce náš gest Bůh, kterýž zná útroby srdce nasseho a hledj i na ty neyskrytěgssj činy nasse w temnostech. Kdož tomu se zaljdjme, dosti máme na tom [1]). Podobně se wyprawuge, že swatého Makaria, paustewnjka, kdosi žádal, aby ho naučil dobře žiwu býti. I dj mu: „Gdi na hřbitow a tup tam ty mrtwé.“ Učinil tak, a byw potom tázán, co ti mrtwj odpowjdali? Nic, odwece tento. Opět mu přikázal paustewnjk ten, aby zjtra zase na hřbitow ssel, a ty mrtwé chwálil. Odessel a učinil, gakž mu bylo přikázáno; a nawrátiw se, wyznal, že mu zase nic neodpowěděli. Načež swatý dal mu toto naučenj: „Milý synu! chceš-li dobře žjti a blaženě zemřjti, buď podoben těm mrtwým, t. g. nedbey na to, gsi-li chwálen či haněn, ale gdi a důwěřug se z cela w dobrotiwost a milosrdenstwj Božj“ [2]). A protož, milý křesťane, wsstip si dobře slowa zbožného Tomásse kempenského w srdce swé: „Synu! uwrz pewně srdce swé na Hospodina [3]) a lidského saudu se nebog, když tě swědomj zbožným a newinným býti doswědčuge [4]). Dobřeť gest i blaze tak trpěti, a nemůže to těžko býti srdci pokornému, kteréž wjce Bohu, nežli sobě důwěřuge. Mnozj mnoho mluwj, a protož gim mnoho wěřiti nelze; wssem pak zadost učiniti, nenj možné. I swatý Pawel, ačkoli wssem w Pánu se ljbiti hleděl, a wssechněm wssecko gest učiněn [5]): předce to za neymenssj měl, aby sauzen byl od lidského saudu“ [6]). „Onť dosti učinil pro wzdělánj a spasenj giných, pokud na něm bylo, a pokud učiniti mohl; ale aby ho ginj někdy neposuzowali a netupili, nemohl zabrániti. Protož wssecko Bohu poraučel, gemuž známo gest wssecko; sám pak trpěliwostj a pokorau se hágil proti gazykům těch, kteřjž o něm zle mluwili aneb marné a lžiwé wěci o něm wymýssleli, a swéwolně wsselicos o něm roznásseli. Časem arci také odpowěděl, aby z geho mlčenj mdlým pohorssenj neposslo“ [7]). „Kdož gsi ty, abys se bál člowěka smrtedlného? Dnes gest a zjtra ho nenj wjce [8])! Bog se Boha, a nebudeš hrůz lidských se báti“ [9]). Co ti může kdo slowy nebo křiwdami usskoditi? Wjce sám sobě sskodj, nežli tobě, aniž bude moci, by pak kdožkoli byl, Božjho saudu ugjti. Měgž

[1]) Geist d. h. Franz v. Sales. I. djl, str. 129. [2]) Macana wýbor str. 298. [3]) Žalm 54, 23. [4]) II. k Kor. 1, 12. [5]) I. k Kor. 9, 22. [6]) I. k Kor. 4, 3. [7]) Skutk. 25, 10.; a 26, 2. [8]) Isai. 51, 12; a Mat. 10, 28. [9]) Žalm 26, 2; a 55. 5.

Digitized by Google

gen Boha před očima a slowy swárliwými se nehádey. Zdá-li se tobě, že nynj podléháš, a zahanbenj, kteréhož gsi nezaslaužil, trpjš: nechtěg se proto horssiti, aniž trpěliwostj na korunně sobě ugjmey, nýbrž raděgi do nebe ke mně wzhledni, kterýž mohu wytrhnauti ze wssj hanby a křiwdy, a odplatiti gednomu každému podlé skutkůw geho [1]).

Když pak se tobě předc utrhá, milý křesťane, a činowé twogi se zle wykládagj a nepráwě posuzugj; nechtěg hned horssiti se, neb se rmautiti neb dokonce w malomyslnosti z cela od dobrých skutků ustáwati! nýbrž hlediž zachowati tichost a trpěliwost ducha. Hle Pán newolá pomstu na utrhače a křiwé posuzowatele swé, aniž sobě nařjká! Gdiž a čiň též! — Nepatř tak na swé křiwé a neprawé saudce, patř wjce na Boha, kterýž wlastně gest prwnj přjčinau toho, gelikož to tak dopustil, onino gsau gen nástrog dopusstěnj geho, gežto by bez wůle Božj nic nemohli. Když Dawid utjkage před odbogným synem swým Absolonem z Jerusaléma se ubjral, přihodilo se, že Semei, muž nesslechetný, ssel za njm, a zlořečil mu, házege kamenjm na něho a na geho služebnjky, a powoláwage za njm: „Wygdi, wygdi, muži krwe, a muži Belial!“ I rozpálili se služebnjci Dawidowi, ano Abisai dj: „Půgdu a setnu mu hlawu.“ Načež ale prawil Dawid: „Nechtež ho, ať zlořečj: nebo Hospodin mu přikázal, aby zlořečil Dawidowi: a kdo gest, aby směl řjci: proč tak učinil“ [2])? Cyhle, křesťane milý, dokládá gistý wykladatel pjsma swatého, zlořečenj Semei pokládal Dawid za wůli Božj! Tu máš přjklad, gehož máš následowati, když bližnj swůg gedowatý gazyk o tebe brausiti bude. A zagisté kdo i nespravedliwé saudy za dopusstěnj Božj powažuge, lehce ge snese wěda, že co Bůh činj, dobře činj, a že i tyto posléze mu k dobrému napomáhati budau. Co se pak samých neprawých saudů a utrhánj týče, gestli se gen osoby nassj týkagj a ostatně dobré wěci na zkázu negsau, aniž nám wyšssj powinnost toho ukládá, lépe gest mlčeti a w mlčenj a tichosti křiwdu snássetí, nežli se hágiti; a lépe gest zůstawiti ospravedlněnj swé Bohu, kterýž, gakž dj prorok, „zpytuge srdce a ledwj, dáwá pochwalu sprawedliwému a sám gest mstitel newinnosti.“ Onť zagisté, kterýž zgewil newinnost Susanny, křiwě z cizoložstwj obwiněné, ospravedlnj sám neylépe nás. Týčj-li se ale křiwj saudowé negen osoby nassj, nýbrž i také giných wěcj důležitých, kteréž by tjm zkázu neb ugmu utrpěly, n. p. powolánj nasseho neb prospěchu bližnjho, tuť owssem neslussj mlčeti; nýbrž musjme se hágiti, ne tak pro sebe gako pro dobrau wěc, aby tjm nižádné ugmy netrpěla; — toť swatá powinnost nasse. Tak se hágil sám Pán Ježjš w dnessnjm swatém ewangelium, ukazuge přewrácenost a zpozdilost fariseů w mnohých důwodech; poněwadž se tuto upjralo Božské seslánj geho a mnozj mohli se lehce zmásti u wjře w něho. Tak se hágil i swatý Pawel proti utržkům mnohých, kteřjž mu utrhali, že nenj apossstolem od Krista ustanoweným a že gest zisku chtiwý a t. d. Že wssak ale wsseliké hágenj sebe a činů swých se musj státi w duchu tichosti a lásky, beze wssj hořkosti a ssetřenjm co možná cti bližnjho, rozumj se samo sebau.

Posléze pak neslussj křesťanu, aby, když se mu dobré skutky geho zle wykládati počnau, hned myslj klesl a w malomyslnosti a w hořkosti ochabowal neb dokonce od ko-

[1]) K Řjm. 2, 6. [2]) II. Král. 16, 5—10.

nánj dobrého z cela uſtáwal. Tjm by zagiſté dal na gewo, že ſprawedliwoſt ſwau nekoná pro Boha a z lásky k němu, nýbrž pro ſebe, pro čeſt a chwálu ſwau. Kdo z lásky k Bohu ctnoſt koná, ten neulewuge aniž uſtáwá, byť i uznánj nedoſſel neb zcela ginak ſe mu wykládali dobrj ſkutkowé geho. Hle, ač Kriſtu Pánu ty neyleppſj a neywýborněgſſj ſkutkowé ſe zle wykládali a křiwě poſuzowali, a ač takowého uznánj wſſudy nedoſſel, gakéhož zaſluhowal; předc wſſak neuſtáwal, aniž ulewowal w dobře činěnj po celý čas přebýwánj ſwého na zemi. Mimo to, tjm že ſe ſprawedliwoſt naſſe křiwě poſuzuge, netratj ani ceny před Bohem, aniž ſe ſtáwá méně záſlužnau, ba na opak ona ſe ſtáwá tjm wětſſj záſluhy hodnau a Bohu milegſſj: poněwadž ſe koná u wětſſj horliwoſti, ſtatnoſti a wraucnoſti, kdež nic, což čaſného geſt, člowěka nepodporuge; a tudjž také wětſſj odměny docházj, gakž dj ſám Božſký Wykupitel: „Blahoſlaweni gſte, když wám zlořečiti budau, a budau protiwenſtwj činiti a mluwiti o wás, wſſecko zlé lhauce pro mne: radugte ſe a weſelte ſe; nebo odplata waſſe hogná geſt w nebeſjch“ [1]). — Konečně pak třeba znamenati, abychom i ke křiwým poſuzowačům ſwým lásku bratrſkau měli, proſti wſſj mſty a horkoſti ſrdce k nim ſe laſkawě a ſſetrně chowali, a kdež toho třeba, ſkutky obecné lásky křeſťanſké gim prokazowali. Takť zagiſté neylépe ſe pomſtjme na nich, tak i oni bezděky budau lépe ſauditi o nás a poznagj ſebe. Takto wyplnjme také zkegmý zákon Páně, an dj: Milugte nepřátele ſwé, a čiňte dobře těm, kteřjž wás nenáwidj, a modlete ſe za ty, kteřjž wám protiwenſtwj činj. —

O, dey mně, Otče nebeſký, miloſt ſwau, abych ſe takto zachowal, když i má upřjmná ſmeyſſlenj a gednánj křiwě ſe budau poſuzowati a wykládati. Deyž, bych u wědomj newinnoſti ſwé, w zmužiloſti málo dbal na to, co o mně ginj ſaudj, a i neprawé ſaudy co twé ſeſlánj a dopuſſtěnj powažowal a w tichoſti a trpělíwoſti ge ſnáſſel. Kde wſſak to potřeba welj, deyž, abych ſe hágil, nikdy wſſak proto neulewowal neb neuſtáwal w dobřečiněnj, aniž pak k utrhačům ſwým ſe měl nelaſkawě. Ano takto chci, tak to ſlibugi od této chwjle! Ty pak, od gehožto pomoci a miloſti wſſelikỳ zdar předſewzetj naſſich záwiſj, budiž se mnau, podporugž a ſil mne k tomu nynj i napotom.

„Ginj pokauſſegjce ho, znamenj s nebe hledali od něho. A proč to? což nebyl diw tento doſti patrné a welikė znamenj? Což nepoſtačowalo, aby uwěřili w Jeſſiſſe co w Meſſiáſſe, gežto widěli, že ſkutky ďáblowy kazj a moc ruſſj? Wſſak fariſeům těmto negednalo ſe o wjru w Pána Jeſſiſſe, nýbrž oni ſpiſſe hledali wýmluwy, aby nemuſeli w něho uwěřiti, a protož předſtjrali, gakoby tento zázrak nebyl doſti znamenitỳ za wětſſj kladauce negaké znamenj, na nebi, gakož negakỳ neobyčegnỳ úkaz na obloze neb w powětřj. Owſſemť kdož Bohu a ſwaté prawdě nechce čeſt wzdáti, kdož ſe prawdy a ſprawedlnoſti ſtjtj, nalezne wždy wýmluw doſti; a kdož ſwatau powinnoſt plniti ſe zdráhá, umj ſi hned pomoci a oſprawedlniti ſe a omluwiti ſwau newěrnu. Tak n. p. kdož nenj w obchodu ſwém, w prodegi totiž a w kaupi, ſprawedliwỳ a ſwědomitỳ, omluwj ſe hned a dj: to geſt fortel při obchodu, tak to s ſebau obchod přináſſj; kdož giného přetahuge w ceně,

[1]) Mat. 5, 11. 12.

Digitized by Google

žádage zisku nesluſſného, řekne: ani kuře darmo nehrabe, ten to může dáti, geſt doſti bohat; když pak giného podskočj a oſſidj, dj též: wſſak gſem gá to také tak doſtal, i mne ginj ſſidj a t. d. Podobně djš-li marné djwce, že ſe nad mjru ſſperkuge a marnosti oddáwá, odpowj ti hned: Že tak tomu chce nyněgſſj swět, že ſe nesmj dáti od giných zahanbiti, že ona nenj sama a že ſe zdobj za swé; kárášli gi z přjliš swobodného obcowánj s ginym pohlawjm, odpowj: „Negſem klášternice, bych neustále doma a w chrámu trwala, musjm předc negaké wyraženj mjti, na zbožnost doſti času až w stáří.“ — Prostopášnjk tobě dj: že ſe gen weſelj, a člowěk prý nemůže pokáde smuten býti; lakomec ſe omluwj, že ſſetřj, a že člowěk musj na zadnj kola pamatowati; hněwiwý dokládá, že zlost geho geſt ſprawedliwá, a co by prý bez zlosti pořjdil? zpronewěřilec prawj, že ſi musj sám náhradu učiniti, když ſe mu ſluſſná mzda nedáwá. A tak má každěj wýmluw doſti, kdož nechce ctjti swaté prawdy a zákona Božjho, a ta neymenſſj a neyzpozdilegſſj wýmluwa zdá ſe mu býti doſti postačitelnau, gen když ſe může prawdě a zákonu Božjmu wyhnauti. Byl to zagiſté znamenitý diw, hodný zcela Božſkého seslánj Wykupitelowa, že posedlého od moci ďábelſké oswobodil, a že ho zbawil trudné zádumčiwosti, pro kterauždto społečnosti lidſké byl odcizen a wſſj radosti a utěſſenosti žiwota wyplýwagjcj z obcowánj s ginymi zbawen. A wſſak tento ſkutek oswobozenj od bjdy a ſtraſti gim neplatil za postačitelné swědectwj Božſkého seslánj geho, poněwadž sami byli wſſeho miloſrdenſtwj a lásky prázdni; a tak nemohl gim Wykupitel Božſké seslánj swé oswědčiti; znamenj ale na nebi, negaký podiwný wýgew na obloze neb w powětřj, gak předſtjrali, to by prý u nich wjce platilo. Tak gſme lidé! Ne wnitřnj cena a dobrota, nýbrž zewněgſſj leſk a nápadná podoba ſkutku platj u nás wſſecko. Podiwný gakýſi wýgew na nebeſjch působj na nás mocj welikau, a naplňuge nás podiwenjm a úžaſem, na wýgewy wſſak každodennj lásky a dobroty Otce nebeſkého dbá málo kdo, aniž ſi gich wſſjmá. — Učiň gen, by ohniwá kaule w powětřj ſe obgewila a do oblak wzhůru wſtupowala: budau ſe ti lidé kořiti, a budau tě co Boha obdiwowati; koney ale u proſtřed nich ſkutky Božj: odjwey nahé, krm lačné, obětug weſſkeré ſjly swé z cela obecnému proſpěchu, budeš nepoznán a zneuctěn, milug nepřátely, modli ſe za protiwnjky; nic to wſſecko nebude, aniž ſi toho lid wſſjmne. Lidé, kteřjž mnoho hluku nadělagj w žiwotě swém, kteřjž národy baukj, wálky wedau, země hubj a náſilně kragin dobýwagj, lidé tito naplňugj swět obdiwowánjm, oni gſau modly geho, gim ſe wſſe klanj, o nich wſſe mluwj, oni gſau ſlawnj a magj gméno we swětě; naopak kdož ſi powſſjmne ſſlechetného muže, genž w skromnosti swé ſe snažj w tichosti ctnoſt, zbožnoſt, ſprawedliwoſt, čiſtotu mrawů wůkol ſebe rozſſiřowati a králowſtwj Božj množiti, gehožto lewice newj, což prawice činj: ten zagiſté žige w powrženj zapomenut, aniž ho swět zná a ſkutky geho, a předc koná wlaſtně tento ſkutky Božj a ſkutky welikě, ne pak onen; neb co podiwenjm a úžaſem naplňuge, nemuſj giž proto welikě a wzneſſené býti. Tak ſtogjme geſſtě přjliš njzko hledjce gen na to, což do očj bige a nápadné geſt, aniž ſe můžeme powznésti k wyššſſjm wěcem, gſauce téměř wſſelikého hlubſſjho cenénj a posuzowánj wěci neſchopni.

Dey nám, ó Pane, myſl čackau a přjmau, abychom prawdě a ctnosti wždy ſluſſnau poctu wzdáwali, aniž ſe dali

Digitized by Google

mýliti nápadným zewněgssjm leskem. Nechť si swět obdiwuge podobu sláwy a klanj se těm, kteřjž na odiw nápadné a neobyčegné wěci konagj, my pak budeme napotom gen na to pozorowati a to w uctiwosti a we wážnosti mjti, což ty sám znamenáš do knihy žiwota a pak gednau ctj a sláwau korunowati budeš, až se přibljžj den saudu, kdež každý ne w zdánliwém lesku, nýbrž gak w skutku gest, před tebe se předstawj — chceme totiž hleděti na skutky sprawedlnosti, lásky a sslechetnosti, kteréž gediné gsau weliké a znamenité nynj i po wssecky wěky.

„Každé (králowstwj) samo w sobě rozdělené zpustne a dům na dům padne.“ Důležitá to a wsseho powssjmnutj hodná slowa, gimižto Kristus Pán w podobenstwj ukazuge, gak by Belzebub sám proti sobě gednal a swau řjssi podwracel, kdyby u wymjtánj ďábelstwj Kristu pomoci poskytowal, gakož křiwě fariseowé o Kristu se domeyssleli. A slowa tato, milý křesťane, platj wůbec. Až posud neswornostj se weliké i znamenité wěci hubj. Wyprawuge se, že Swatopluk, knjže morawské, za gehožto panowánj řjsse morawská welmi zkwětla a náramně se rozssjřila, gsa na smrtedlném lůžku, powolal před sebe tři syny swé, mezi kteréžto řjssi swau rozdělil, a předložiw gednomu po druhém swazek třj prutůw, kázal gim zlámati ho: čehož když dowésti nemohli, rozwázaw pruty, každému geden z nich podal, gegž bez nesnáze zlomili. Užiltě toho přjkladu starého, ale wždy wýznamného, aby bratřjm potřebné swornosti před oči předestřel [1]) a takto gim zřegmě wyswětlil: že u swornosti i malé wěci se dařj a rostau, w neswáru pak i weliké wěci hynau a se rozpadáwagj. A chceš-li se očitě přeswědčiti o tom, milý křesťane, popatř gen na rodinu, w kteréž swornost panuge, kdežto manžel a manželka gsau gako gedno srdce a gedna dusse, podobně smeysslegj, stegně gednagj, wespolek se podporugj, sobě pomáhagj a spolu pracugj, spolu se radugj a truchlj a spolu wsse snássj. Wiz, gak se gim dařj wssecka práce, gak zdárné a dobře wychowané gsau djtky gegich, gak dobře zwedena gest celá gegich čeleď. Božj zagisté požehnánj spočjwá na nich. Popatř na obec, kdež sausedé se wespolek snássegj a u swornosti a w gednotě žigj. Geden žige za druhého a wssickni za gednoho. Tu nenj žádných swárů, žádných hádek, žádných rozepřj, žádných nepřátelstwj, wssecky wjže geden swazek lásky a gednoty bratrské; tu se dařj wssecka podnikánj, poněwadž spogenými silami wssem nesnázjm wzdorugj, wssecky překážky přemáhagj a wsse, což dobrého a prawého gest, podporugj a k zdaru a k wzniku přiwozugj. Ağesilaus, král lacedemonský, byw tázán, proč by město Sparta žádnau pewnau zdj nebylo ohraženo, gako giná města, okázal tážjcjmu se měsstany sworné a pokogné, řka: „Tito gsau zdi města sspartanského.“ W prawdě, kdož by wida požehnánj swornosti, nezwolal se Žalmistau Páně: „Hle, gak dobré gest to a gak utěssené, když přebýwagj bratřj w gednotě! ... Neboť tu přikázal Hospodin, aby bylo požehnánj a žiwot až na wěky“ [2]). K čemuž krásně dokládá swatý Jan Zlatoústý, an dj: „Nic se nedá swornosti a gednotě bratrské přirownati. Neb gsau-li dwa swornj neb ge-li gich tak deset, nestogj tu wjce geden sám o sobě, nýbrž každý z nich se desetkráte znásobj a w desateru gich nalezneš gednoho a w gednom deset. A magj-li nepřjtele, gežto proti gednomu

---

[1]) Palacký: Děginy národu česk. djl. I., část. 1. str. 166. [2]) 132, 1—3.

powstal, býwá přemožen, gakoby proti desjti byl powstal; neb nepostawj se mu gen gediný, nýbrž deset gich wstřjc. Každý z nich má dwadcet rukau a dwadcet očj a tolikero noh. Neb newidj gediné swýma očima, aniž býwá podporowán gediné swýma nohama, též i nepracuge pauze swýma rukama; nýbrž i přátel swých s sebau spogených, neb on nenj předmětem gediné péče swé, nýbrž i giných. Eyhle wznessenost bratrského milowánj! gak gednoho nepřemožitedlného a mnohonásobného činj a gak geden na mnohých mjstech w gedné době býti může! část geho zde, část giná tamto, aneb raděgi on gest celý wssude" [1]). Ginde dj tentýž swatý Otec: „Pokog, bratřj, gest wůle Božj, radost Kristowa, prawidlo sprawedlnosti, učitel uměnj, přjmluwa proseb, plnost wsselikých přánj, matka milowánj, genž sobě wyprossuge u Boha, co chce; genž cožkoliw žádá, za to prosj, a začkoliw prosj, béře." —

Ge-li wssak gednota a swornost wěc žádaucj a ge-li gj w žiwotě obecném potřebj: tjm wjce třeba, aby se zachowáwala w cjrkwi, w oné řjssi Kristowě, kdež se gedná o dosaženj tak welikých a wznessených wěcj. Za tuto gednotu a swornost wěřjcjch prosil sám Kristus Pán, když ubjrage se k smrti, modlil se: „Neprosjm toliko za ně (aposstoly), ale i za ty, kteřjž skrze slowo gegich uwěřj we mne: aby wssickni gedno byli, gako ty Otče we mně a gá w tobě, aby i oni w nás gedno byli" [2]). K této swornosti wzbuzowal i sw. Pawel křesťany, pjsse takto: „Prosjm wás bratřj pro gméno Pána nasseho, Ježjsse Krista, abyste gednostegně wssickni mluwili, a aby nebylo mezi wámi roztržek: ale abyste byli dokonalj w gednostegném smyslu a w gednostegném mjněnj" [3]). A tuto swornost a gednotu zachowáwali pilně prwnj křesťané; neb gak pjsse swatý Lukáš: „Množstwj wěřjcjch bylo gedno srdce a gedna dusse" [4]).

A protož znameney dobře, milý křesťane, co dj geden zbožný a učený muž w tomto ohledu a rciž s njm: „Bolj mne to, ó Pane, welice, že posud Belzebub na rozličných mjstech panuge, který shromážděné wěřjcj rozptyluge a řjssi Kristowu hubj, ač gest od Krista přemožen. Bolj mne to, že nynj wětssj rozdwogenost a neswornost u wjře se nalézá, než kdy gindy, a mnoho sekt a rozkolnictwj na swětě se zmáhá, aniž swjtá naděge přežádaucjho pokoge a swornosti, pokudž stáwá lidj, kteřjž nowot u wjře žádostiwj nepřestáwagj twrdossjgně na swém státi, a cjrkewnjho pokoge a gednoty wjce nenáwiděti a russiti, než ssetřiti a podporowati usilugj. W těchto baukliwých a rozkoljsaných dobách, kdež se swatá a libá swornost tak welice pohřessuge, chci srdečně plakati a kwjleti smutný staw cjrkwe Kristowy, gako Jeremiáš oplakáwal zkázu Jerusaléma; chcil se swatým Pawlem nepřátely křjže Kristowa a geho cjrkwe slzami pronásledowati, poněwadž Ducha swatého, půwodce a milownjka wsselikého pokoge, zarmucugj, ano i udussugj" [5]). Pak, rciž gen dále, chci se také přičiniti, sám seč gsem, gednotu a swornost u wjře podporowati. Přede wssjm chci se sám pewně držeti matky swaté katolické cjrkwe a učenj gegjho, chci dle něho gediné se u wjře zprawowati, a we wssem, což se wjry týče, úsudek swůg podrobiti rozsudku gegjmu, gežto wedena a řjzena gsauc Duchem swatým, mýliti se nemůže. Pak chci i né

[1]) Hom. 77. e cap. 16. Joan. [2]) Jan 17, 20. 21. [3]) I. k Kor. 1, 10. [4]) Skutk. aposst. 4, 32. [5]) Canisii homiliae.

Digitized by Google

wſſemožně w tomto ſmýſſlenj upewniti a utwrditi, poblaudilé na prawau ceſtu w láſce a trpěliwoſti přiwáděti a ke wſſem wolati ſe ſwatým Pawlem: „Bratřj, gednoſtegně ſmýſſlegte, pokog mějte a Bůh pokoge a milowánj bude s wámi“ [1]).

Ano, tak chci, ó Pane, tak geſt opraw-diwá wůle má! Deyž mně a wſſem po-dobně ſmýſſlegicjm k tomu miloſt a po-moc ſwau!

Když ſilný oděnec oſtřjhá ſjně ſwé, w pokogi gſau ty wěci, kterýmiž wládne. Pakli by ſil-nějſſj než on přigda, přemohl ho, wſſecka oděnj geho, w něž daufal, mu odegme a laupeže geho roz-dělj. Což tuto dj Kriſtus Pán w podo-benſtwj, by fariſeům doſwědčil, že ten, kte-rýž ďábla přemáhá, geſt mocnějſſj geho, widjme zcela wyplněné. Kdo geſt ten ſilný oděnec? Tot zagiſté ďábel, kterýž ſe w pjſmě ſwatém nazýwá „knjžetem temnoſti, knjžetem tohoto ſwěta, kterýž ob cházj gako lew řwaucj, hledage, koho by ſežral.“ A která geſt ta ſjň, kteréž oſtřjhá? To geſt země, tuto ſtěžj on a na nj ty, kteřjž na nj přebý-wagj, ſyny tohoto ſwěta. Zbrog geho geſt paucét hřjchu a zbraně neprawoſti, gimižto gjmá a porážj lidi a držj ge w otroctwj ſwém, gſau: lež, podwod, klam, nenáwiſt, záſſť, chlipnoſt, pýcha, lakota, pokrytſtwj, zloſt a giné neřeſti, kterýmižto gegich ſrdce a myſſlenj gjmá a pak tyranſkau ſwau wládu nad nimi prowozuge. Takto oſtřj-hage ſjně ſwé, wſſecky wěci gſau w pokogi. On totiž mocj hřjchu gaté duſſe ukolébáwá w ſen hřjſſné giſtoty a bezpečnoſti, tak že poſléze gſau ſami s ſebau ſpokogeni, aniž cjtj wjce nepokoge w ſrdci a ſwědomj ſwém. On ohluſſuge ſwé otroky brzy rozkoſſemi a wy-raženjm mnohým, brzy péčemi a ſtaroſtmi tohoto ſwěta, tak že ſe nemohau ani zpama-towati, ani k ſobě přigjti, aneb ge zaſlepuge, že newidj, aniž pozorugj hlubinu, kte-ráž ſe otwjrá před nimi a zkázau hrozj gim. Bjdujci to! Tak ſedj w ſtjnu ſmrti, aniž znamenagj bjdy a záhuby hrozjcj gim — pak gſau w pokogi wſſecky wěci kterýmiž oděnec, ďábel, wládne. Tak wládl po mnoho wěků ſilný oděnec tento. Tu wſſak přiſſel ſilněgſſj než on, přemohl ho a wſſecka oděnj geho, w něž daufal, mu odegmul, a laupeže geho rozdělil. A kdož geſt ſilněgſſj tento? To geſt Ježjš Kriſtus, náš Pán a Spaſitel. On geſt giž w ſobě ſám ſilněgſſj; neb on geſt wěčný Syn Otce nebeſkého a ſluge: „Podiwný, Bůh ſilný, Otec budaucjho wěku a knjže pokoge“ [2]). On ſe nazýwá také „lwem z pokolenj Ju-dowa“ a on přiſſel w plnoſti času, aby zkazil ſkutky ďábla a wyſwobodil lid z moci temnoſti. O gaký to byl tuhý bog, w kte-rémž zápaſil s knjžetem temnoſti w Getſe-mani a na Golgotě! Gak prolékal krwa-wý pot tuto! Gak ſe tu cedila ſwatá geho krew! Gak bylo celé tělo geho zraněno! Gak „s welikým křikem obětowal modlitby a prosby tomu, kterýž ho mohl oſwoboditi od ſmrti“ [3]). Giž giž ſe zdálo, gakoby měl ſwjtěziti ďábel a gakoby Kriſtus měl býti překonán. Wſſe ſe dařilo oděnci. Ji-dáš Pána zradil, Petr ho zapřel, neywyšſſj kněžj ſe ho zmocnili, Pilát ho wydal w ſmrt. Giž giž pnj na křjži mezi dwěma lotrama, a umjrage ſmrtj tau neypotupněgſſj ducha wypauſſtj! — Giž geſt weta po wſſem. — A wſſak právě tuto, an kleſá, wjtězj. Co wjtěz ſlawný wſtáwá třetjho dne z mrtwých, a potřen geſt ſtarý had,

[1]) II. k Kor. 13, 11. [2]) Iſai. 9, 6. [3]) K Žid. 5, 7.

Digitized by Google

překonána ſmrt a přemožen hřích. Silněgſſj přiſſel na ſilného a přemohl ho, a odegmul mu wſſecka oděnj geho, w něž daufal, totiž hřích, a odgal mu také laupeže geho: miloſt a ſprawedlnoſt, pokog a blaženoſt w Duchu ſwatém a wěčné ſpaſenj; ſtatky tyto nebeſké, kteréž byl co kořiſt odgal pokolenj lidſkému, nawrátil Spaſitel opět lidem a rozdělil ge mezi ně, a od této doby wládne on a ſtřežj ſjň ſwau, ſwatau cjrkew, a w nj shromážděné wěřjcj. O, ſlawné to wjtězſtwj, blahé wykaupenj pokolenj lidſkého! Nynj neſtogj ničeho wjce w ceſtě hřjſſnjku, kterýž oprawdu chce otroctwj ďáblowa wzniknauti. Dle práwa ſwého geſt giž každý ſwoboden; nynj gen přigde na to, chce-li práwa ſwého použjti a k Ježjſſi ſe utéci, gemu u wjře a wěrnoſti zcela ſe oddati a přináležeti, ſkrze geho zásluhy a dle geho předpiſu a náwodu odpuſſtěnj a miloſt hledati, a pak w ſwátoſti pokánj a oltářnj obléci ſe w gaſné oděnj ſprawedlnoſti Kriſtowy, a ſetrwage u zbožnoſti a ſprawedlnoſti žiwota až do konce s Kriſtem kralowati w řjſſi nebeſké. —

O, deyž to Bože nebeſký! Siliž a podporugž nás w tomto ſnaženj: abychom ſkrze Syna twého přeneſſeni gſauce z řjſſe temnoſti do králowſtwj ſwětla, doſpěli také ſſlaſtně k řjſſi blaženoſti, kdežto ty žigeš a kraluges ſpolu s Synem w gednotě Ducha ſwatého po wſſecky wěky wěkůw.

„Kdož nenj se mnau, proti mně geſt; a kdož neshromažďuge se mnau, rozptyluge. Znamenitá to ſlowa! Pozorug dobře, milý křeſťane, a wſtip ſi to hluboko w ſrdce ſwé: Od té doby, co Kriſtus Pán přiſſel na ſwět, geſt wolno člowěku woliti ſobě: Buď Kriſtu zcela přináležeti a s njm býti ſpogenu, aneb ſe od něho odlaučiti a proti němu ſtáti; a zůſtáwá mu gen ta dwogj ceſta: s Kriſtem shromažďowati k žiwotu wěčnému, aneb bez Kriſta rozptylowati k zahynutj wěčnému. Kdož nenj zcela pro Kriſta, gemu ſe celý u wjře a w poſluſſenſtwj neoddáwá, geſt proti Kriſtu, a kdo proti Kriſtu geſt, nemůže ſpaſenj wěčného dogjti. Nebo on geſt „ceſta, prawda a žiwot,“ a nenj giného gména pod nebem daného lidem, ſkrze kteréž bychom měli ſpaſeni býti, leč gméno Ježjſſe Kriſta. Giž tedy neplatj wjce ona rozdwogenoſt myſli, kdežto člowěk ſrdce ſwé mezi Kriſtem a ſwětem dělj, a oběma ſlaužiti a oběma ſe zaljbiti ſnažj, wlaſtně ale žádnému nepřináležj. Kriſtus chce mjti celé ſrdce, a s celým ſrdcem ſe muſj člowěk mu oddati, gemu ſlaužiti, gemu gediné ſe zaljbiti ſnažiti. Kdo ſrdce ſwé dělj, ten zponenáhla přikkne wždy wětſſj a wětſſj čáſt ſwětu, až pak mu zadá celé, Kriſtu ſe odcizj a konečně ſe mu poſtawj na odpor. Popatř gen, milý křeſťane, na ty, kteřjž nynj proti Kriſtu gſau, na odpůrce a protiwnjky geho; a taž ſe gich, gak počali? a ſhledáš zagiſté, že byli z prwu rozděleného ſrdce a pak zcela Kriſtu odcizeni, ſtali ſe protiwnjky geho, a nynj proti němu brogj a rozptylugj. — Taktéž neplatj wjce ona netečnoſt a wlažnoſt ke Kriſtu a k ſwatému náboženſtwj geho; w kteréž mnozj bez Kriſta a wjry geho ſprawedliwými a ctnými ſe býti domnjwagj a blaženoſti dogjti daufagj. Nechť ſe i ſtawj a dělagj, gakoby nechtěli býti proti Kriſtu; gſau předce proti němu a rozptylugj. Neb kdo oprawdu a ſnažně ctnoſt a ſprawedliwoſt wyhledáwá, ten ſe chopj wſſech proſtředků a přigjmá rád a wolně wſſecko, což k tomu napomáhá, což ho w tom ſjlj a podporuge; ten zagiſté nepřeſtáwá gen na giſtém ſtupni dokonaloſti, nýbrž ſnažj ſe co možná pokročiti. Ruže! kdož

Digitized by Google

wede lépe a bezpečněgi k ctnosti a sprawedliwosti žiwota, než Kristus a wjra geho? kdož sjlj wjce člowěka u gegjm plněnj, než On, bez něhožto člowěk nic nemůže? kdož poskytuge tolika prostředků k naprawenj a zdokonalenj a poswěcenj člowěka, než geho swaté náboženstwj? Co chce tedy netečnjk s domnělau sprawedliwostj swau bez Krista a mimo Krista? W prawdě, netečnost tato nebýwá wlastně nic giného leč rausska, kteraužto mnohý neznaboh swau nahotu a mrawnj prázdnost zakrýwá. Obyčegně se stáwá, že ten, kterýž byl zprwu netečný ke Kristu, na krátce do řady nepřátel geho co protiwnjk wsseliké prawdy a ctnosti Božské se stawj; a rozptyluge — tratě wssecken mrawnj cit, wssecku ctnost a usslechtilost dusse — hyne, a tak gest zřegmé, což dj Kristus: „Kdo nenj se mnau, proti mně gest a rozptyluge.“ — Podobně neplatj také wjce ona chladnost a wlažnost; kdežto sice člowěk proti Kristu nebrogj, ale i proň neboguge, wjru sice nezawrhuge, ale dle nj žjti se nesnažj, těžkých hřjchů nepásse, ale ani dobrých skutků nekoná. Kristus a swatá wjra geho nestrpj takowéto wlažnosti, a kdo se gj oddáwá, toho wywrhuge a powažuge za protiwnjka a odpůrce swého; neb kdo s njm neshromažďuge, kdo s njm a w duchu geho u horliwosti nepracuge, rozptyluget; byť i nepřecházel k sborům zřegmých nepřátel geho. „Wjm skutky twé, že negsi ani studený ani horký: ó bys studený byl aneb horký: ale že gsi wlažný, a negsi ani studený ani horký, počnu tě wywrhowati z úst swých“ [1])! A w skutku, kam wede posléze tato wlažnost? Dlauho nesetrwá člowěk w takowémto stawu a brzy pokročj dále. Gediného kroku gest potřebj od wlažnosti k studenosti a odtud k bezbožnosti. Kdo u wraucnosti dle wjry swé nežige, ten se gj pomalu zcela zhostj, poněwadž nemá kořenů w srdci geho a on sám w nj žádných owocj nenalézá; kdož w horliwosti dobrých skutků nekoná, ten zponenáhla i k nesslechetnostem ruku přiložj, poněwadž duch geho nečinným zůstati nemůže; a tak se postawj wlažný brzy do řady nepřátel a protiwnjků Kristowých, kteřjž nosj zawrženj swé na čele a rozptylugj; poněwadž s Kristem neshromažďugj.

Gistý zločinec, genž byl k smrti odsauzen, wyžádal sobě dřjwe, než wyweden byl, kněze z gednoho řádu, kterýž sám byl naznačil. W rychlosti se poslalo do toho klásstera, a w skutku přissel mnich od tamtud k němu; ke kterémužto odsauzenec takto se gal mluwiti: „Milý otče duchownj! i gá gsem gednau mezi wámi přebýwal, nebť gsem i gá byl mnichem, gako wy a nosil gsem na těle týž oděw řeholnj, gakýž wy nosjte a složiw slib, byl gsem po delssj čas horliwý, zachowáwage swědomitě prawidla řehole swé; při čemž gsem byl spokogen, aniž mně přicházelo co za těžké, konage i neyobtjžněgssj práce s láskau bez nesnázj. Ach, gak gsem byl tehdáž sstasten! Wssak bohužel počal gsem býti wlažným, pomalu se mně wssecko cwičenj duchownj zossklíwilo; pak gsem se stal wěrolomným, zrussiw slib swůg, břjmě stawu mého zdálo se mně býti nesnesitelné: i utekl gsem z klásstera a odwrhl gsem řeholnj raucho; na to pak gsem se dopausstěl těch neyohawněgssjch prostopássnostj a zločinů; a nynj widjte sám, kam gsem dospěl. Dal gsem wás wolati proto, milý otče, abyste zprawil bratřj o tom, co gste byl slyssel. Kýž by přjklad můg byl gim k wýstraze“ [2])!

[1]) Zgew. sw. Jana 3, 15. 16. [2]) Gilbert I. str. 122.

Uchoweyž nás, ó Pane, od wsseliké netečnosti, rozdělenosti ducha a chladnosti a wlažnosti mysli, kteréžto gsau tjm nebezpečněgssj a záhubněgssj, čjm méně ohyzdnými a sskodnými se býti zdagj. Uč nás poznati, že se nesrownáwá gednánj toto s horliwostj a wraucnostj, kteráž slussj na křesťana; a že posléze k zřegmému odporu proti Kristu wede. Posilniž nás také, abychom u prostřed netečnosti a wlažnosti wůbec panugjcj žiwi gsauce, tobě se úplně oddali, tobě zcela přináleželi a w tom setrwali až do konce, abychom s tebau shromažďugjce zde na zemi, s tebau těžili na nebi sláwu a blaženost neskonalau, kteréž sstědře uděluges wssem, genž twogi gsau.

I gsau poslednj wěci člowěka toho horssj, nežli prwnj. Těmito slowy končj Pán Ježjš podobenstwj swé o duchu nečistém, kterýžto wywržen nalezna přjstup wrácj se opět s ginými sedmi horssjmi a přebýwá w člowěku tomto. Tjm wyznačuge Pán Ježjš přebjdný staw národu israelského a ukazuge konečnau zkázu geho, gežto naprawen a očisstěn giž gednau od newěry a zatwrzelosti swé opět do starých, předesslých hřjchů se wracj, ba gesstě hlauběgj klesá, než prwé. — A wssak podobenstwj toto se týká každého, kdož očisstěn od hřjchů swých zpět klesá a do předesslých neprawostj se wracj. S takowým zagisté se to má podobně gako s národem israelským. — Skraussenym pokánjm wywržen gest sice zlý duch z něho, wssak ale tento nenj zcela zničen; nýbrž obcházj bez ustánj hledage, zdaliž by nemohl opět wegjti w srdce, kteréž byl opustil. Když pak obrácený hřjssnjk nechá kagicnost w srdci swém wyhynauti, horliwost dřewnj ustydnauti, na Boha řidčegi wzpomjná, méně a wlažněgi se modlj, když pak si opět počne libowati w rozkossjch a w radowánkách; cwičenj w bedliwosti a opatrnosti opomjgj a wydáwá se w hřjssné nebezpečenstwj a přjležitosti atd., tu dj nečistý duch, starý totiž hřjch: wrátjm se do domu swého, odkudž gsem wyssel. A přigda nalezne wyčisstěný a srdce k přigetj ho na pohotowě! Gak ginak? wždyť přináleželo Bohu toliko z polowice, protož wypráhlé počalo bažiti opět po hřjssných rozkossjch, kteréž mu žádaucjho občerstwenj poskytnauti slibowaly. Dlauho neokaussené radosti lákaly ho poznowu a to s wětssjm wnadidlem, on pak zapomenul na to, co w hřjchu byl zakusil a co w pokánj byl slibowal, a čeho w pokánj nabyl. Owssemť znamenal, že klesá, a snažil se na okamženj pozdwihnauti se; toto wssak se dělo bez wssj odhodlanosti a wždy řidčegi a wlažněgi; an starý hřjch mocněgi naň dorážel; až pak konečně předce w něho opět wessel — on klesl a padl do předesslých starých hřjchů. A wssak gaký gest staw geho nynj? O, zlý duch starý tento newcházj sám w něho; nýbrž on béře s sebau gesstě giných sedm horssjch duchů, nežli gest sám. K předesslé neprawosti připogj se giné a umjstj se w srdci geho. A pak se může řjci i o tomto bjdnjku, že poslednj wěci geho gsau horssj, nežli prwnj; neb po takowém neustálém a opětném se wracowánj a klesánj w předesslé hřjchy gest staw dusse geho mnohem horssj a nebezpečněgssj. A kdo by neuznal, že mnohem horssj gest hřjssnjk, genž po wykonaném pokánj k předesslým hřjchům opět se nawrátil, než před pokánjm? Neboť ke wssj swé neprawosti, kterauž pásse, připoguge i ohawný newděk, gjmžto zplácj lásku Otce nebeského. „Nic se neprotiwj Pánu tak welice, dj sw. Bernard, gako newděk, a to zwlásstě u těch, kteréž přiwodil ku pokánj a na milost giž přigal. Neb on zamezuge

cestu milosti, aniž gi popřjwá přjbytku a působenj w srdci.“ A ge-li newděk tjm ohyzdněgšjj, čjm wětšjj dobrodinj se nám prokázala, gak ohawný gest newděk toho, genž po dosaženém odpuštěnj opět k předesšlým hřjchům se wracj! — Uwaž gen, milý křesťane, bjdného stawu hřjšjnika před pokánjm! Hřjchem připrawil se o podjl zásluh wykaupenj Kristowých, a wrhl se w předesšlé zawrženj, — přestal býti synem Božjm, a stal se geho odpůrcem, swětlo prawdy nebeské se mu zakalilo, a on kráčel poznowa w stjnu temnosti. Takto ztratil s očj wznesšený cjl swůg a kráčel cestau zahynutj, a byl tjm bjdněgšjj, čjm méně bjdu dusse swé poznáwal a po oswobozenj a wyprosštěnj z hřjšného tohoto stawu taužil. Tu wšak bez přičiněnj a zásluhy geho shledl naň milosrdný Bůh, slitowal se nad njm, hledal ho blaudjcjho, powzbudil ho ku pokánj a podal mu otcowskau ruku, odpustiw mu wšecku winu, stal se mu přjtelem w strasti, utěšitelem w zármutku a oswoboditelem w nebezpečenstwj; a takto se stal opět člowěk synem Božjm, dědicem nebes a živým audem těla Kristowa, wšeliká geho předesšlá neprawost se shladila a dusse sprawedlnosti a swatosti ozdobena stala se opět chrámem Ducha swatého. Kdož může pomysliti sobě většjho dobrodinj? Což gsau wšecky statky, wšecka sláwa tohoto swěta proti powýšenj tomuto? Může-li hřjšjnjk dosti odměniti se Pánu za toto dobrodinj, byť i po celý život wěrně oddán byl gemu? A předce na to wšecko zapomjná, a mjsto co byl měl bez konce děkowati, prohřešuge se opět proti milosti Božj; mjsto co by měl Boha wěčně milowati, protiwuge se mu opět a co by ho měl welebiti, urážj ho poznowu opětnými hřjchy. Nenj-li to newděk ten neyohawněgšjj hřjšjnika w předesšlau neprawost opět se nawracugjcjho?

A k této ohawnosti newděku swého připoguge hřjšjnjk takowý i to, že opětným klesánjm swým w předesšlé hřjchy zatwrzele poznalé prawdě odpjrá. Prwnj zagistě prostředek, gehožto milosrdenstwj Božj k obrácenj hřjšjnika použjwá, bývá ten, že paprskem swětla nebeského proniká zaslepeno sť geho a dáwá mu zkjti swět a wěčnost w gegich skutečnosti; pak spadne bělmo s očj geho, a on patřj s hrůzau na cestu, kterauž kráčel, a na zkázu, w kterauž pjlil, a poznáwá cesty, s kterýchž se spustil a cjl, kterýž s očj ztratil a pokořen, že při wšjj swé domnělé maudrosti předc tak welice poblaudil, wolá a wyznáwá se sw. Augustinem: „O ty stará a předce wždy nowá prawdo! gak pozdě gsem tě poznal, a w tobě si zamilowal!“ Když pak ale hřjšjnjk tento, gehožto Bůh s bludných cest na prawau cestu uwodil, opět na předesšlé bezcestj se nawracj, což gest to giného, než poznalé prawdě odpjrati a proti lepšjmu uznánj a přeswědčenj gednati? A to gest ohawný hřjch proti Duchu sw., o kterémž dj sám Božjký Spasitel, že se neodpustj ani na tomto swětě ani na onom, leč welmi těžce[1]): gelikož sw. prawda nemá wjce moci u takowého člowěka, aby ho ku pokánj pohnula. Když Israelšťj, táhnauce pauštj, poneyprw spatřili ohniwý slaup Páně w nočnj době, klaněli se Bohu swému a welebili ho; když pak během času do modlosluženosti klesli, giž wjce nepůsobil na ně pohled na ten ohniwý slaup, a Pán ge musel trestati tjm, že žádný z nich newessel do země zaslibené. A tak se to má s hřjšjnjkem, kterýž wracuge se do předesšlých hřjchů po-

[1]) Mat. 12.

Digitized by Google

znalé prawdě odporuge, ten zagiſté geſt znamenán znamenjm zawrženj; a protož dobře pjſſe o něm ſwatý Petr: „Lépe by zagiſté gim bylo neznati ceſty ſprawedlnoſti, nežli po seznánj zpět ſe odwrátiti od toho ſwatého přikázanj, kteréž gim wydáno geſt“ [1]). K čemuž dobře dokládá ſwatý Cyprian: „Dogiſta hřjch člowěka, kázně Božj nepoznawſſjho, daleko geſt menſſj, než wina toho, kdož Boha poznal. O, tuk wzrůſtá hřjch, až témeř ſe neodpauſſtj“ [2]).

A co geſſtě wjce ohawnoſt takowéhoto hřjſſnjka welmi množj, geſt, že do předeſſlých hřjchů kleſage, w ſſeredném wěrolomſtwj ſwatých ſlibů a předſewzetj ſwých ruſſj. „Daſey ſynu, odpauſſtěgj ſe hřjchowé twogi,“ dj ſlužebnjk Kriſtůw kagjcjmu hřjſſnjku, zároweň i připoguge k tomu neodbytnau wýminku, gakauž ſám Miſtr nebeſký připogil, řka: „Gdi a nehřeš wjce, ak by ſe ti něco horſſjho nepřihodilo!“ A s tjmto ſwatým předſewzetjm nikdy wjce nehřeſſiti a raděgi wſſe i ſmrt trpěti, nežli Boha gediným hřjchem urážeti, přiſtupuge hřjſſnjk k zpowědnici, a opětuge ſliby tyto w zpowědi před obličegem Božjm. A co wjce k uwáženj, negſau to ſliby a předſewzetj učiněné člověku hřjſſnému, nýbrž gſau učiněné Bohu ſamému; geſt to ſlib, kterýž před twářj Božj ſkládal; geſt to úmluwa, w kterauž poznowu s Bohem weſſel, kterauž pak cjrkew s tělem a s krwj Kriſtowau zpečetila a ztwrdila. A k tomu ho žádný nedonucowal, žádný klam ani náſilj, gediné tjſeň ſrdce nepokogného pudila ho k tomu. Když pak opět do předeſſlých hřjchů ſe lehkomyſlně wracj a kleſá: kde gſau ſliby geho? kde geho ſwatá předſewzetj? kde geho ſlzy a wzdychánj? Zpowědnice zagiſté bude gednau ſwědčiti proti němu, a z ohawného wěrolomſtwj ho winiti, že plně ſliby lidem učiněné, Bohu učiněných zrádně zruſſil. Bůh wſſak nebýwá potupen; owſſemk že geſt ſhowjwagjcj, miloſrdný a mnohého ſlitowánj, a wſſak on geſt také ſwatý a ſprawedliwý a každé ruſſenj wjry wolá o pomſtu k němu. A protož dobře dj ſwatý Jan Zlatoúſtý: „Nechtěg opět hřeſſiti po odpuſſtěnj a opět ſe zraniti po uléčenj a po obdržené newinnoſti ſe poznowu poſkwrniti. Pomni, ó člověče, že wětſſj geſt wina po odpuſſtěnj, že obnowené rány wjce bolj po uléčenj. a ohyzdněgſſj že býwá poruſſenj po nabyté miloſti. Protož také newděčen geſt za odpuſſtěnj, kdož po obdrženém prominutj znowa hřeſſj: nenjk hoden zdrawj, kdož uléčen gſa, ſebe ſamého ranj: aniž zaſluhuge očiſſtěn býti, kdož obdržew miloſt, opět ſebe poſkwrňuge“ [3]). Podobně dokládá maudrý Origenes: „Weliká geſt to hanba po ſmjřenj: když nepřátelſtwj mezi Bohem a člověkem ne hlas hřjſſnjka, nýbrž hněw zaſtupnjka ſhladila, opět k nepřátelſtwj ſe obrátiti a činiti, čehož nenáwidj ten, gehožto nám nic, leč prolitj krwe drahé udobřilo“ [4]).

Tak tu ſtogj hřjſſnjk, genž opět ku předeſſlým hřjchům ſe wracj, před obličegem Božjm gako ohawný newděčnjk, co drzj odpůrce poznalé prawdy a co ſſkodný ruſſitel ſwatých ſlibů. A zdá-li ſe ti, milý křeſťane, toto málo: nuže uwaž gen, w gakau zkázu a záhubu ſe wrhá. O, ge-li každý hřjſſnjk bjdnjkem: dogiſta geſt ten, genž ſe k předeſſlým hřjchům wracj, bjdákem dwognáſobným. On zagiſté ſe zbawuge pogednau wſſelikých owocj, kterýchž byl dřjwe w ſwatém pokánj nabyl, a kterýmiž Bůh obdařuge ty, genž ſe zhoſtili ſtaré neprawoſti ceſtau pra-

[1]) II. Petr 2, 22. [2]) De discip. et habit. virg. [3]) De lapsu primi hom. in Genes. [4]) Lib. 4. in Rom. c. 5.

Digitized by Google

wého pokánj wrátili se w otcowské náručj geho. A hogné owoce toto geſt: ſwoboda po hnuſném otroctwj, poklid duſſe po dlauhém nepokogi, mjr po krutém bogi, útěcha po žalosti, miloſt Božj a wnitřnj blaženoſt, kteréž člowěku žádný ſwět dáti nemůže. A hle, toho wſſeho zbawuge se pogednau hřjſſnjk, k předeſſlým hřjchům se wracugjcj, wſſe toto obětuge hřjſſné náružiwosti ſwé, pádj w předeſſlé otroctwj a předeſſlý nepokog a bog počne opět kaliti poklid a blaženoſt ſrdce geho. Předſtaw ſi, milý křeſťane, ſſtěpnici úrodnau, krásným owocem oſypanau, w zpaniloſti zde ſtogjcj. Tu wſſak se ſtrhne wichr, bauře a krupobitj, a pogednau ležj wſſecko owoce otřeſené, po zemi rozmecené a potlučené, a ſtromowj polámané a liſtj zbawené ſtogj tu před tebau. Eyhle, živý to obraz ztráty a zhauby do předeſſlých hřjchů nazpět kleſagjcjho hřjſſnjka! A co k tomu geſſtě přigde, a co neyhorſſjho geſt: že takowý hřjſſnjk zřjdka kdy opět ztracené miloſti nabývá; gelikož neuſtálým nawracowánjm se do hřjchů předeſſlých prawé pokánj těžké, ano témeř nemožné ſobě činj. Reb ſtarj hřjchowé geho ſtáwagj ſe wždy mocněgſſj, mrawnj pak ſjla geho a wláda nad ſebau geſt wždy ſlabſſj a ſlabſſj a miloſt Božj od něho ſe wždy wjc a wjce odwracj. Hřjch často opakowaný a páchaný nabývá gakéſi hbitoſti, pak ſe ſtane zwykem, a zwyk pak zponenáhla druhau přirozenoſtj, poſléze pak geſt člowěk otrokem náružiwoſti ſwé, tratj wſſecku ſamoſtatnoſt a wládu nad ſebau, duchownj geho ſjla geſt zlomena, a kdyby i chtěl wybřednauti z neprawoſti ſwé, kleſá opět a lehce podobage ſe tonaucjmu, genž břehu ſe chytá, awſſak mocným praudem bývá uchwácen, dřjwe než byl wzniknl wln. K tomu geſſtě odgjmá Bůh miloſt ſwau takowému hřjſſnjku wjc a wjce, a zůſtawuge ho ſobě ſamému; poněwadž uſtawičným wracowánjm ſe w předeſſlé hřjchy miloſti a podpory geho nehodným ſe ſtáwá, gakž dj ſwatý Řehoř: „Wſſemohaucj Bůh často zatemňuge u ſprawedlimém ſaudu ſrdce hřjſſnjka, by winau předeſſlých hřjchů i w giné kleſal“ [1]). Takto miloſti Božj zbawen hřjſſnjk netoliko ſnadněgi w předeſſlé hřjchy kleſá, ale také welmi těžce z nich powſtáwá, aby činil prawé pokánj. Protož dobře dj w ohledu tomto ſwatý Pawel: „Nemožné, t. g. welmi neſnadné geſt těm, kteřjž gednau oſwjceni byli, a okuſili daru nebeſkého, a učiněni gſau účaſtni Ducha ſwatého, okuſili také dobrého ſlowa Božjho a ſil wěku budaucjho a padli; zaſe obnowiti ſe ku pokánj, gežto ſobě Syna Božjho znowa křižugj a w poſměch wydáwagj“ [2]). A pak dokládá u podobenſtwj: „Země zagiſté, kteráž často pige přicházegjcj na ſebe déſſť a rodj bylinu přjhodnau těm, od kteréhžž bývá wzdělávána, béře požehnánj od Boha: ale kteráž wydáwá trnj a hložj, zawržena geſt a bljzka zlořečenj, gegjžto konec geſt ſpálenj.“ K čemuž u podobenſtwj kráſně dokládá ſwatý Eliğius: „Zláme-li ſe komu hnát neb ruka; bývá pracně w předeſſlý ſtaw uléčen, zlámau-li ſe ale po druhé neb po třetj na tomtéž mjſtě audowé geho; lehce ſobě může každý předſtawiti, s gakau boleſtj a těžkoſtj rány geho ſe hogiti muſegj. Po mnohé a dlauhé práci, zřjdka kdy ſe ſtane, aby audowé takowj w předeſſlý ſtaw ſe uzdrawili a naprawili. Podobně ſe to i má s porauchanau duſſj. Když někdo gednau neb po druhé těžkého hřjchu ſe dopuſtj a k pokánj ſe utjká, obdržj opět neporuſſenoſt duſſe, kterauž byl

[1]) L. 25. mor. cap. 12. [2]) K Žid. 6, 4—8.

Digitized by Google

ztratil: pakli ale počjná hřjch na hřjch hrnauti a zakrýwage rány dusse, nechal gich krwáceti, w prawdě obáwati se musj, aby se w něm newyplnilo slowo proroka [1]), shnila gsau howada w leyně swém" [2]), Po třikráte stawěli Israelsstj chrám jerusalemský. Poneyprw ho stawěl Salomaun po sedm let; pak když od Chaldegských ztroskotán gest, byl od Zorobabele za 15 let znowa postawen, a to u mnohých nesnázjch; nebo s gednau rukau konali djlo a s druhau rukau drželi meč k obraně; posléze když ho Heródes obnowil, bylo k tomu potřebj čtyřidceti sesti let. A podobně se to má s chrámem Ducha swatého — s dussj. Čjm častěgi se hřjchy pobaurámá, tjm tjže se obnowuge, až konečně w záhubě wěčné se zasuge, gakž dj ctihodný Beda: „Mnoho práce to stogj toho; kterýž pohrdá s přigatými swátostmi wjry, aby předesslau hodnost swau opět obdržel" [3]). A tak gsau posledni wěci hřjssnjka takowého horssj nežli prwnj!

A nynj, milý křesťane, ruku na srdce a taž se sebe sám: Dusse má nebyla gsi i ty očisstěna a neposkwrnila gsi se opět? Newracjš-li se snad nynj k předesslým hřjchům? Zdaž negsi opět wlažněgssj než před tjm? Nemá opusstěný hřjch opět wětssj wnady pro tebe? Nestaneš se brzy opět kořistj geho, nepoleyssjš-li se? — O, Bože mág k tobě wolám! nedey, abych do předesslých hřjchů klesal a ztratil opět milost twau a pokog srdce swého. Wjmť dobře, že bych nebyl toliko tentýž ohawný hřjssnjk gako prwé, nýbrž mnohem horssj a trestu hodněgssj. Deyž mně tedy, ó Pane, milost swau a sliž a podporng mne, abych na započaté cestě pokánj setrwal, staré hřjchy a náklonnosti přemáhal, a takto swjtězim hoden byl koruny sláwy nebeské. —

Owssemť gest člowěku milosti Božj newyhnutedlně potřebj, aby w stawu sprawedlnosti a swatosti setrwal a do předesslých hřjchů wjce nekleſal, a wssak i člowěk sám musj se k tomu také wynasnažiti a přispjwati. A co musjm w tomto ohledu činiti? tážeš se, milý křesťane? Přede wssjm musjš se zachowati a udržeti w stawu kagicnosti, w němžto postawen gsi prostředkem swatého pokánj. Zachowey tedy pewnau wjru, wraucj lásku swau se wssj snažnostj i horliwostj a hlediž hřjchy staré mjti ustawičně w nenáwisti a w osskliwosti. Stůg pewně a nedey w tom owiklati se. Každý zagisté opětný pád počjná s wlažnostj a s ochabowánjm w předesslé wraucnosti a kagicnosti. Gak mile gen zpozoruges, že swaté náboženstwj tak mocně na tebe nepůsobj; gak seznáš, že na Boha a Spasitele swého tak často a s takau láskau a uctiwostj si newzpomjnáš, že ljtost twá nenj tak wraucj a že w předsewzetjch swých se počjnáš wiklati: ó nemesskey spěssně oživiti a sesjliti a obnowiti w sobě, co chce wyhasnauti — ducha kagicnosti. Upamatug se živě, gak se Pán nad tebau smilował, tebe wzbudil a tobě ku pokánj pomáhal a gak laskawě tě přigal, když gsi se k němu obrátil. Rozpomeň se, čeho ti hřjch poskytował? Gak naplňował srdce twé ossklivostj a hořkostj, a gak mnoho slz gsi pro něg cedil? Pomni na swatá předsewzetj swá, kteráž gsi s takowau wraucnostj a horliwostj činil! Pomniž též, gak ti bylo, když gsi slyssel utěssené slowo: Odpaussťegjť se tobě hřjchowé twogi, odegdi w pokogi! — Gak gsi se cjtil tehdáž utissena a blažena! Nuže nemesskey; obnow tohoto ducha wraucj lásky, srdečné ljtosti, pewného předsewzetj a utěssenosti w Bohu! — Dále pak hlediž

[1]) Joel 1, 17. [2]) Homil. 16. [3]) L. 2. in Esdr. cap. 8.

Digitized by Google

hřjſſným žádoſtem a náklonnoſtem, gak mile ſe w ſrdci twém ozýwati počnau, hned na počátku odpjrati a w zárodku ge udusiti. Nebo ſtaré hřjſſné žádoſti twé wzniknau a ožiwnau opět a budau hledat opanowati ſrdce twé. Ty ale budiž zmužilý a odpjrey gim ſtatečně; nedáwey gim mjſta w ſrdci ſwém, ginak rozhoſtj ſe w něm wjc a wjce a rychle tě opanugj, aniž ſe toho naděgeš a ty kleſneš opět. Protož dobře prawj latinſký básnjk [1]):

Hned na počátku ſe chraň, nebo pozdě by ljk ſe uchyſtal,
Geſtli by zlé dlauhau wzmohlo ſe walně dobau.

Nebo, gakž dj dobře blahoſlawený Tomáš kempenſký, „přicházjk zagiſté na myſl neyprwé myſſlénka proſtá, potom mocné obrazu předſtawenj, na to pak obljbenj a zlé hnutj, i konečně ſwolenj . . . a čjm déle člowěk s odporem wáhá, tjm wjce ſám w ſobě den ode dne ſlábne a tjm mocněgſſj zlá žádoſt ſe ſtáwá“ [2]). A byl by tě to zpočátku náſilj ſtálo, bogug gen zmužile a nepowolug hřjſſnému náwalu; pomni: že Bůh geſt s tebau a že geſt ſilný w ſlabém, že ti potřebné ſjly ſcházeti nebude. Nebog ſe! toliko pewné a určité wůle geſt třeba! — Bog tento geſt gen na počátku tak tuhý a čjm zmužilegi a odhodlaněgi ſe na odpor poſtawjš, tjm rychlegi bude ukončen, a brzy budeš ſtáti tuto co wjtěz s utěſſeným wědomjm ſwé ſjly a přewahy nad hřjſſnoſtj. Abyſi ſe wſſak ſtal, milý křeſťane, tjm odhodlaněgſſjm: rozgjmey ſi často poſlednj wěci: ſmrt, ſaud a wěčnoſt, gakoby giž naſtáwaly tobě. „We wſſech ſkutcjch ſwých pamětliw buď na poſlednj wěci ſwé, a na wěky nezhřeſſjš!“ dj maudrý Sirach [3]). Dále abyſi ſe tjm ſpjſſe předeſſlých hřjchů wywarował, hleď ſe bedliwě wyſtřjhati wſſelikých bljzkých přjležitoſtj hřjchů, totiž takowých, o kterýchž předzwjdati lze, že byſi lehce w nich opět kleſl. Warug ſe mjſt, kdež k hřjchu lákán býwáš: odřekni ſe wěcj a zaměſtnánj, kteréž byly přjčinau pádu twého, a odluč ſe od towaryšſtwa, přátel a oſob, kteréž byli oſidlem newinnoſti twé, a to tak oprawdu, gakž oprawdu ſe ſnažjš předeſſlých hřjchů wzniknauti; neb giž pohled ſám na ně a přjtomnoſt gegich budj w ſrdci ſtaré žádoſti, podněcuge gich a dodáwá gim nowau ſjlu a konečně nabýwagj tyto přewahy a pak následuge pád. Tu zagiſté platj ſlowo: „Kdo ſe do nebezpečenſtwj wydáwá, zahyne w něm.“ Owſſemk ſtogj to mnoho překáhánj a zapjránj, odřjci ſobě obljbené žádoſti a odlaučiti ſe od těch, kteřjž nám byli milj a s kterýmiž gſme giž důwěrně obcowali; a wſſak ſlowo Páně dj: „Horſſj-li tě oko twé, wywrhni ge, nebo lépe geſt tobě gednookému wegjti do králowſtwj Božjho, než obě oči magjcjmu uwrženu býti do ohně wěčného; a horſſj-li tě ruka twá, utni gi, nebo lépe bude tobě gednorukému wegjti do králowſtwj Božjho, než obě ruce magjcjmu uwrženu býti do ohně wěčného“ [4]). Čjmž nás učj, že kdyby nám bylo něco tak milého gako ruka a oko, muſjme hotowi býti, odřjci a zbawiti ſe toho, když toho ſpaſenj naſſe žádá. Dobře w tomto ohledu dj swatý Alfons z Liguori: „K uléčenj těžkých nemocj geſt obzwláſſtě ſilných léků třeba. Opětný padljk muſj ſobě přjčinau ſpaſenj welikě náſilj učiniti, aby ſe na cestu ſpaſenj opět doſtal.“ „Králowſtwj

[1]) Ovid. Remed. amor. v. 91. 92. [2]) De imitat. lib. 1. cap. 13. n. 5. [3]) 7, 40. [4]) Mar. 9, 42. 46.

Digitized by Google

nebeſké náſilj trpj, a ti, kteřjž náſilj činj, uchwacugjk ge“ [1]). Zwlášſtě na počátku ſwého nowého žiwota muſj takowý se wſſj ſilau ſe přičiniti, aby zlé náwyky wykořenil“ [2]). — Konečně hleď také často přiſtupowati k ſwaté zpowědi a k ſtolu Páně, a tjm přiſpěti ſlaboſti ſwé a obnowiti ſe w duchu. Toho geſt zwlášſtě a newyhnutedlně zapotřebj těm, kteřjž giž delſſj čas hřjchu byli oddáni, tak že ſe gim ſtal náwykem a oni otroky geho. Neb tot poznáwá každý, že padá-li kdo často i lehce do nemoci, muſjk i často lékaře wolati, aby nezhynul, a kdo lehce do předeſſlých hřjchů kleſá, muſjk také často utjkati ſe k duchownjmu lékaři. Častá zpowěď zagiſté pozdwihuge kleſlé myſli, uſnadňuge bog proti hřjchu, pogiſſluge wjtězſtwj; a časté a horliwé přigjmánj neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj poſilňuge a ozbroguge duſſe, aby autokům hřjſſných zwyků a náklonnoſti zmužile odolala. — Konečně abys opět při dobré wůli kleſage nezmalomyſlněl, i to ſobě wſſtěp do paměti, což dj blahoſlawený Tomáš kempenſký: „Byť bychom byli i kolikráte poraženi, nabýweyme genom wždy nowé důwěry, a obzwlášſtě na pewném předſewzetj proti těm žádoſtem ſe uſtanowugme, genž nám gſau neyobtjžněgſſj a neyčaſtěgi na nás přicházegj“ [3]). K čemuž krásně dokládá ſwatý Alfons: „Geſtliže gſme gakého pokleſku ſe dopuſtili, třeba, abychom ſe pokorně a s důwěrau k Bohu obrátiwſſe, za prominutj žádali a ſe ſwatau Katečinau z Janowa wyznali: Pane, pohleď na owoce zahrady mé! Milugi tě z celého ſrdce; urazil gſem tebe, željm toho, a wjce toho učiniti nechci. Pomoz mi a dey mi ſwau miloſt“ [4])! — Takto ſobě počjnage ſwjtězjš giſtě, milý křeſťane; a u wjtězſtwj tomto welebiti budeš Pána Boha ſwého, že tě oſwobodil z okowů hřjchu a přiwodil k ſwobodě synů Božjch. — O, deyž nám to, dobrotiwý Bože, dey, bychom ſe opětného kleſánj w předeſlé hřjchy wyſtřjhali a zmužile a ſtále w ſtawu miloſti ſetrwali. Pokleſli-li gſme wſſak opět, nedey nám dlauho ležeti; nýbrž podey nám miloſtiwě ruku ſwau, bychom ſe wzchopili a powſtali opět bez prodlenj, abychom w hřjchu nezhynuli, a poſlednj naſſe wěci nebyly horſſj než prwnj.

Blahoſlawený žiwot, kterýž tebe noſil, a prſy, kterýchž gſi požjwal. Tak welebila žena gedna ze zaſtupu matku Wykupitelowu. Dogata gſauc mocj ſlow geho, za ſſaſtnau pokládala gi, že ſe gj takowého Syna doſtalo; a to wſſjm právem. Děti zagiſté gſau wůbec neywětſſjm bohatſtwjm a blahoſtj rodičů; čjm wjce takowý Syn, gakowý byl Pán Ježjš. — Ale kde gſau rodiče, kteřjž by wedlé radoſti a potěſſenj neměli také péče a ſtraſti s djtkami ſwými? A podobně měl i Marii, matce Božj, boleſtj proniknauti ſrdce meč pro Syna přemilého. Než i pod křjžem byla Maria blahoſlawena, ano mnohem blahoſlaweněgſſj, než matky, gichžto djtky muſegj také umjrati, ale buďto winau rodičů, neb ſwau wlaſtnj, gežto Kriſtus Syn Božj ſkonal ſmrtj newinnau. Ano což wjce, on umřel pro nebeſkau prawdu: ſeſſel tedy ſmrtj ſlawnau, k tomu umřel i pro ſpaſenj celého ſwěta: umřel tedy ſmrtj požehnanau, a což nad to na wſſecko, weſſel ſkrze ſmrt ſwau do ſláwy ſwé: umřelť tedy oſlawen a zweleben co wjtěz ſmrti, hřjchu a ďábla. Blahoſlawená tedy

---

[1]) Mat. 11, 12. [2]) Sermo comp. 21. n. 10. [3]) Nábož. ſpiſy. Potěſſ. liſt. 1. [4]) De virtut. Christ. cap. VI. n. II.

Digitized by Google

matka tato i pod křížem. Co wšak žena tato w dnešnjm swatém ewangelium w zbožné wraucnosti zwolala, tot Maria, matka geho, sama nawštjwiwši Alžbětu, přjtelkyni swau, u wraucjm nadšenj předpowěděla řkauc: „Od této chwile blahoslawenau mne nazýwati budau wšickni národowé“[1])! Ano welebná matko, swatá panno, oni blahoslawili tebe od wěkú a blahoslawiti budau tebe i na wěky wšickni národowé, pokud lidské srdce mjti budau w těle, a budau moci poznati a oceniti, gaká gest to důstognost: mezi miliony býti wywolenu za matku Wykupitele, počjti Syna Neywyššjho a u wtělenj geho býti mu matkau, w žiwotě swém ho nositi, wrsy ho krmiti, odchowáwati ho. Která hodnost a důstognost může se přirownati této? O, gak slušně wolame k nj a pozdrawugeme gj, řkauce: Panno blahoslawená!

Kristus Pán ale odpowěděl ženě této: „Owšem blahoslawenj, kteříž slyšj slowo Božj, a ostřihagj ho.“ Blahoslawená gest sice ta, kterauž Pán wywolil za matku Wykupitelowu, Maria panna, a wšak ne méně blahoslawený gest ten, genž Krista slyšj a geho slowa ostřihá. Býti matkau Wykupitelowau, gest wyznamenánj a důstogenstwj zwlášstnj a gediné, gehož se nemůže dostati wšem: ale slyšeti slowo Božj a ostřihati ho, tot powolánj wšechněch. Znameneny tedy dobře, milý křesťane, gak dobrotiwý a nestranný gest Bůh: an některých mimokádným a zwlášstnjm způsobem k blahoslawenstwj přiwádj, otwjrá i ostatnjm cestu řádnau a obecnau, kterauž by kráčegjce, blaženosti dogiti mohli; on zagisté nehledj na osobu, aniž gest přigjmač lidj. — Kráčeg tedy, milý křesťane, gen obyčegnau a řádnau cestau, aniž hledey zwlášstnjch a nadpřirozených wěcj; wjt o tobě Pán, a bude-li mu libo, obmyslj tebe i těmito wěcmi; a gestli ne, co ztratjš, když obecnau cestau přede k cjli swému dogdeš? Dobře pjsse w tomto ohledu swatý Františšek salesský: „Nemáme sobě wzneššených milostj žádati, poněwadž gich k dosaženj prawé lásky Božj, gediného našeho cjle, nikoli potřebj nenj; gakož také negsau takowé, kteréž by se naššj wlastnj pracj a pilnostj mohly obdržeti; neb gsau to wěci, kteréž od Boha přigjmáme, ne pak sami působjme. Pakli laskawý Pán Bůh nad to wýše k angelské dokonalosti ráčj pozdwihnauti nás, budemeť owšem gako angelé. Zatjm se gen čistě, sprostně, pokorně a pobožně w obecných křesťanských ctnostech cwičiti hleďme; nebo tak líbá prožetelnost Božj nařjditi ráčila, abychom gich sobě neustálau pracj a pilnostj dobývali. A obecné křesťanské ctnosti tyto gsau: trpělliwost, tichost, zapjránj sebe a mrtwenj, pokora, poslušenstwj, dobrowolná chudoba, čistota, pilnost a swatá horliwost. Onyno nadobyčegné milosti od Boha powýšeným přegme: nám ale tak wznešený ančad při dwoře Páně neswědčj, alebrž přjliš šťastni budeme, zaslauzjme-li geho neynižšjmi služebnjkům swým dle wywyšenosti úřadu: nébrž dle zaslauženosti lásky, pokory a ochotnosti, kterauž oni powinnostem swým zadost činj. Saul hledal osly otce swého a našel královstwj izraelské. Rebekka napágela welbloudy Abrahamowy, a za newěstu syna geho wywolena gest. Ruth

[1]) Luk. 1, 48.

Digitized by Google

po žencjch Boozowých klasy sbjragjc, byla od něho za manželku pogata. — Oprawdu ti, kdož po tak neobyčegných wěcech dychtj, bywagj zlého ducha podwodům welmi podrobeni; a častokráte se přiházj, že kteřjž se angely býti zdagj, ani dobřj lidé negsau a gegich swatost se wjce nacházj w pěkných řečech, než w skutcjch“ [1]).

Znameney též, milý křesťane, která gest ta cesta obecná, genž wede k blahoslawenstwj? Božský Wykupitel gi nám sám ukázal, an prawil: „Blahoslawenj, kteřjž slowo Božj slyssj a ostřjhagj ho!“ Tedy dwau wěcj k tomu potřebj: slowo Božj slyssseti a ostřjhati ho; gedna bez druhé obstáti nemůže. Bez slyssenj se nemůže slowo Božj ostřjhati; neb wjra ze slyssenj, dj swatý Pawel; a wssak pauhé slyssenj slowa Božjho bez ostřjhánj gest daremné; neb wjra bez skutků gest mrtwá, gakž dj swatý Jakob. Obé tedy, i poslauchánj i ostřjhánj slowa Božjho, gest k spasenj potřebné; poslauchánj přiwádj nás k známosti slowa Božjho a zachowánj geho činj tuto známost plodnau a užitečnau. Proto také pjsse swatý Jakob: „Buďtež činitelé slowa, a ne poslauchači toliko, oklamáwagjce samy sebe. Nebo gest-li kdo poslauchač slowa a ne činitel, ten přirownán bude muži spatřugjcjmu obličeg narozenj swého w zrcadle: zhledl se, a odessel, a hned zapomenul, gaký by byl“ [2]). Co platno tobě, kdybys wssecky knihy náboženské přečetl, kdybys celé pjsmo swaté pročetl, kdybys desatero kázanj denně slýchal, když ho nebudeš ostřjhati? Neptey se, kolik kazatelů a gaké gsi slyssel a mnoho-lis náboženských kněh wyčetl, a gak se ti to ljbilo; nýbrž taž se raděgi, gak gsi to, což gsi prawého a spasitelného slyssel, srdcem pogal a ostřjhal. Ach, my se swádjme: domnjwagjce se, že gsme zadost učinili powinnosti křesťanské, a že blahoslawenstwj nemine nás, když z kázanj na kázanj chodjme a ge wychwalugeme, na to wssak, čeho třeba gest neywjce, zapomjnáme: že totiž blahoslawenj gsau gen ti, kteřjž slowo Božj slyssj a ostřjhagj ho! —

K tomu nám budiž nápomocen milosti swau, ó Pane, abychom poznali tebe, Spasitele swého, a pak slowo twé ochotně a rádi slyssseli a u wjře ho ostřjhagjce i blahoslawenosti dospěli.

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme tebe, wssemohaucj Bože, račiž na žádosti pokorného lidu swého milostiwě wzhlednauti a k obhágenj nassemu prawici welebnosti swé wztáhnauti. Skrze Pána nasseho Ježjsse Krista. Amen.

[1]) Bohumila str. 133., 2. wydánj. [2]) 4, 21. 23.

Digitized by Google

Neděle čtwrtá w poſtě, genž ſlowe družebná.

Ewangelium ſw. Jana 6., w. 1—15.

a onoho času odeſſel Pán Ježíš za moře galilegſké, kteréž geſt tiberiadſké, a ſſel za njm záſtup weliký: nebo widěli diwy, kteréž učinil nad těmi, kteříž nemocni byli. Tedy wyſſel na horu Ježíš, a ſeděl tam s učennjky ſwými. Byla pak bljzko weliká noc, den ſwátečnj židowſký. Když tedy pozdwihl oči Ježíš, a widěl, že záſtup weliký gde k němu, řekl k Filipowi: Odkud nakaupjme chlebů, aby pogedli tito. To pak řekl zkauſſege ho: nebo ſám wěděl, což by měl učiniti. Odpowěděl gemu Filip: Za dwě ſtě peněz chlebů neſtačj gim, aby gedenkažd̀ý něco málo wzal; dj gemu geden z učennjků geho Ondřeg, bratr Šimona Petra: Geſtit zde pacholjk geden, kterýž má pět chlebů ječných a dwě rybě: ale což geſt to mezi tak mnohé? Tedy řekl Ježíš: Rozkažte lidu, ať ſe poſadj. Bylo pak mnoho tráwy na (tom) mjſtě. I poſadilo ſe mužů w počtu okolo pěti tiſſců. A Ježíš wzal chleby a djky učiniw rozdáwal ſedjcjm; též i z ryb, gak mnoho chtěli. A když byli naſyceni, řekl učennjkům ſwým: Sebeřte drobty, kteříž zůſtaly, ať nezhynau. I ſebrali a naplnili dwanácte koſſů drobtů, kteříž z pěti chlebů ječných pozůſtaly po těch, genž (byli) gedli. Tedy ti lidé, když uzřeli diw, kterýž byl učinil Ježíš, prawili: Tento geſt giſtě prorok, kterýž má přigjti na ſwět! Ježíš pak, když poznal, že by měli přigjti, aby ho chytili, a učinili ho králem, utekl opět na horu ſám gediný.

Wýklad.

Událoſt, kterauž wyprawuge dneſſnj ſwaté ewangelium, sběhla ſe ke konci roku druhého weřegného wyučowánj Ježíſſowa, krátce před welikonočnjmi ſwátky židowſkými. Srowná-li ſe wyprawowánj oſtatnjch ſwatých ewangeliſtů[1]) s tjm, což wyprawuge ſwatý Jan, genž ge doplňuge, ſtal ſe diw tento náſledugjcjm způſobem: Kriſtus Pán uſlyſſew, že Heródes dal ſtjti ſwatého Jana, nemage ſe za bezpečna před Heródeſem, genž bljzko w Tiberias přebýwal, poněwadž geſſtě nepřiſſla hodina geho, odebral ſe na lodičce na pauſſt, kteráž leželа u Betſaidy Julias za mořem genezaretſkým w kragině gaulonitické, kterézto mjſto patřilo Filipowi, mjrněgſſjmu bratru Heródeſowu, chtěge ugjti rozmarů Heródeſowých; zároweň i popřáti apoſſtolům, z prwnj ceſty

[1]) Mat. 14, 15—22.; Mar. 6, 33—45.; Luk. 9, 12—17.

Digitized by Google

swé apoſſtolſké ſe nawrátiwſſjm, pokoge a odpočinutj, aby ge tuto bez wýtržek wyučowati mohl[1]). A wſſak lid, kterýž právě ubjral ſe na ſlawnoſt do Jeruſaléma, wida diwy, gakéž Pán Ježjš pred tjm konal, aneb ſlyſſe o nich, přiſſel z okolnjch městeček galilegſkých, zhuſta w okolj genezaretſkého moře ſe nacházegjcjch, u welikém zástupu a obgeda moře genezaretſké, ubjral ſe pěſſky za njm, ba i některj předeſſli ho[2]). Wyſtaupiw pak Ježjš z lodičky a ſpatřiw četný zástup tento, wyſſel na gednu horu puſtiny té a poſadil ſe tam s učennjky swými. Awſſak gedwa že pozdwihl očj swých, widj, že welký zástup ten gde k němu. I ſmilowal ſe nad nimi gako nad owcemi, nemagjcjmi paſtýře a přigal ge laſkawě, uče ge a uzdrawuge nemocné gegich až do wečera. Když pak naſtáwal wečer a den ſe počal chýliti ke konci, přiſtaupili k němu učennjci geho, kkauce: „Puſté geſt mjſto a hodina k gjdlu giž minula: rozpuſť zástupy, ať gdauce do městeček, nakaupj ſobě pokrmů.“ Z toho patrno, že neměli s ſebau chlebů, a na pauſſti gich ginak nebylo k doſtánj. Ježjš pak řekl gim: „Nenj gim potřeby odcházeti; deyte wy gim gjſti.“ Načež tito řekli: Pogďme a nakupme za dwě ſtě peněz (t. g. kjmſkých denárů, toliko co 40 zlatých ſtřjbra) chlebů a dáme gim gjſti[3]).

Na to dj Pán Ježjš k Filipowi, genž, gakž twrdj ſwatý Jan Zlatoúſtý a ſwatý Cyrill, byl zwědawěgſſj nad ostatnj a wſſak méně obezřetný: „Odkud nakaupjme chlebů, aby pogedli tito? Což, gakž dokládá ſw. ewangeliſta, řekl: aby zkauſſel ho, totiž geho důwěru; neb ſám dobře wěděl, co by měl učiniti[4]). I odpowěděl mu Filip wzhledem na to, co byli giž dřjwe oſtatnj prawili: Za dwě ſtě peněz chlebů neſtačj gim, aby geden każdý něco málo wzal a pogedl. Ježjš pak dj gim: Kolik chlebů máte? gděžto a wižto. A když zwěděli, dj genu Ondřeg we gménu oſtatnjch: Geſtiť zde pacholjk geden, kterýž má pět chlebů gečných a dwě rybě: ale co geſt to mezi tak mnohé? chtěge říci: to neſtačj na takowé množſtwj lidu, protož nemůžeme gim dáti gjſti. Ježjš pak řekl gim: Přineſte mi ge ſem. Což když učinili, rozkázal gim, aby kázali poſaditi ſe wſſechněm po haufjch na tráwě, gižto mnoho na tomto mjſtě bylo. I poſadili ſe po ſtu a po padeſáti, tak že gich bylo pět tiſjc mužů bez žen a djtek. A Ježjš wzaw pět chlebů a dwě rybě, pohleděw k nebi, djky učiniw, požehnal a lámal chleby, gežto byly tenké na způſob naſſich hnětinek, a dáwal učennjkům ſwým a učennjci rozdáwali zástupům, též i z ryb, gakž mnoho chtěli, rozdělit mezi wſſecky. I gedli wſſickni a naſyceni gſau. A když byli naſyceni, řekl kučennjkům ſwým: Sebeřte drobty, kteréž zůſtaly, ať nezhynau. I ſebrali a naplnili dwanácte koſſů drobtů, kteréž z pěti chlebů gečných pozůſtaly po těch, kteříž byli gedli. Widauce lidé tito patrný zázrak tento a očekáwagjce dle bludného ſmýſſlenj ſwého Meſſiáſſe, kterýž by ge zemſkými ſtatky obohatil, nemyſlili ginak, než že Kriſtus Pán geſt oprawdu ten Meſſiáš, kterýž přigjti měl a gakéhož dle swých předſudků očekáwali. A protož wo-

[1]) Mar. 6, 21.; Luk. 9, 30. [2]) Mar. 6, 33. [3]) Mar. 6, 37. [4]) Chrysostom. et Cyrill.

Digitized by Google

lali radoſtně: „Tento geſt giſtě prorok, kterýž má přigjti na ſwět!“ ano i chyſtali ſe, aby ho učinili králem. Což wida Jeżiš, nemage úmyſlu založiti králowſtwj tohoto ſwěta, aniż chtěge dáti podnět k zbaukenj lidu, čimž by owſſem wjce záměry ſwé wykaupenj lidſtwa překazil, než k uſkutečněnj gich napomáhal: přinutil učennjky ſwé, aby wſtaupili na lodi, a tak aby ho předeſſli přes moře do Betſaidy a rozpuſtiw lid, odeſſel ſpěſſně opět na horu ſám gediný, aby ſe modlil.

Rozgjmánj.

Jeżiš odeſſel za moře galilegſké, kteréż geſt tiberiadſké, a ſſel za njm zástup weliký. — Kdoż poneyprwé widj dralo neb magnet a geho půſobenj na żelezo, gakż ge k ſobě přitahuge, a gak toto ſe k němu přibliżuge a pak na něm wiſj a ſe ho držj, ten zagiſté newj, co má wjce obdiwowati, dralo, kteréż żelezo k ſobě přitahuge, čili żelezo, kteréż ſe k němu bljżj? wſſak ale brzy shledá, że wlaſtně geſt to dralo, kteréż tagemnau přitażnau mocj ſwau zwláſſtnj pozornoſt geho zaſluhuge. A podobně ſe muſj djti i tobě, milý křeſtane, kdyż uważuge ſlowa ſwatého ewangelium, w duchu ſi předſtawjš Pána, gak wzdálen od lidſkých přjbytků na pauſſti, ſtoge u proſtřed welikého zástupu uzdrawuge choré a nemocné, a učj wſſeliký lid, kterýž ſe wſſech ſtran okolo něho ſe shromážděl. Komu ſe tu ſpjſſe diwiti, zástupu-li, kterýž taużebně ſe k Pánu Jeżiſſi wine, čili gemu, diwotworci, genż mocj ſwau k ſobě ho táhne? Má wjra a oddanoſt lidu tohoto podiwu hodněgſſj býti nám, či ſláwa, maudroſt, wljdnoſt a miloſrdenſtwj Jeżiſſe? Owſſemk nenj to nic obyčegného, kdyż zástup patera tiſjců mużů, żen a djtek nepożitage, bez přjſtřeſſj a bez pokrmu trwá na pauſſti, kde ſe gim żádného lůżka ani občerſtwenj nepoſkytuge; a wſſak uwážjme-li, kdo geſt ten, za kterýmż putugj, nenj ſe co diwiti, że nedbagjce wſſech neſnázj a obtjżnoſtj daleké ceſty ſe ubjragj za njm. Wżdyk mnoży z nich widěli na ſwé oči diwy, kteréż konal, widěli geho Bożſkau moc, geho wljdnoſt, ochotnau laſkawoſt a neunawené miloſrdenſtwj; ſlyſſeli téż ſlowa geho nebeſká, kteráż poſud s newjdanau mocj a maudroſtj hlásal; a nad to na wſſecko byli gſau gako ſtádo bez paſtýře, opuſſtěni a ſobě ſamým zůſtaweni, nemagjce ani učitele prawdy, ani wůdce po ceſtě ctnoſti, ani utěſſitele w ſtraſtech żiwota: ký diw, że nemohauce ſe odlaučiti od milowaného nebeſkého Miſtra, gehożto měli při neymenſſjm za welikého proroka, że wſſude ho náſledowali, ubjragjce ſe za njm aż na pauſſt. W tom zagiſté muſſjme poznati i my, gak ſlawný, weliký a welebný muſel býti Pán za dnů přebýwánj ſwého na zemi, gak přjwětiwá byla geho wljdnoſt, gak utěſſená a miloſtná geho přjtomnoſt a gak mocná a ſpaſitelná geho ſlowa, gak welebnj a podiwnj ſkutkowé geho: że lidé tito opautáni geho láſkau a celj pohřżeni w poſlauchánj ſlow geho, ani na wzdálenoſt domowa, ani na nedoſtatek gim hrożicj nemyſlili, a u Pána na pauſſti trwali. A wſſak poſud żige Pán, poſud ſe hláſſe ſlowo ſwaté prawdy a nebeſké maudroſti geho, poſud ſe rozdáwagj z pokladu geho miloſti wſſem, kteřiż útěchy, poſily a občer-

Digitized by Google

ſtwenj duſſe hledagj; a nenjt třeba daleko ho hledati a za njm na pauſſk gjti, an geſt nám blizek, ba ſtogj u proſtřed nás. On zagiſté půſobj w cjrkwi ſwé, hotow wſſem přiſpěti, kteřjž ſi k němu autočiſſtě beran. A wſſak bohužel, gſau lidé, kteřjž o Jeſjſſe a o geho miloſti málo dbagj, neb dokonce gim pohrdagj. Lehce mohau ſlowo Božj ſlyſſeti; ale nedbagj o ně a zanedbáwagj ge; mohau k ſwatým ſwátoſtem přiſtupowati, ale opomjnagj toho. A negſau to cizinci, židé neb pohané, gſau to ſami křeſťané. Ano i w katolických zemjch gſau dwě města: wedlé města Božjho, wzdělaného na láſce Božj, ſtogj i město ďábla, založeno na hnuſném ſoběctwj; wedlé Jeruſaléma ſpatřjš i Babylon. Gſau křeſťané, kteřjž wěrnj a oddanj Pánu k němu ſe lnau, u wjře a w ctnoſti ho následugj, aniž ſe dagj čjm odlaučiti od něho. — Nawſſtěwugj pilně chrámy geho, magj účaſtenſtwj geho ſwátoſtj a konagj w podiwné obětiwoſti a ſtáloſti wſſeliká náboženská cwičenj a ſkutky lásky. Wedlé těchto ale, bohužel, nalézáme i giné, kteřjž ſe také katoljky nazýwagj, w ſkutku ale duchem katolické cjrkwi nepřináležegj, a gſau potupau a hanau křeſťanſtwa. Pro ukogenj marné zwědawoſti neb doſaženj mrzkého ziſku neb nehwáceni hřjſſné rozkoſſe a naſycenj ohawné náruživoſti, nenj gim žádná ceſta daleká, žádná práce obtjžná, žádná oběť weliká a žádná péče těžká; ale pro Kriſta, pro geho prawdu a miloſt něco podniknauti, wážiti neb ſnáſſeti, geſt gim wſſe těžké a obtjžné. Gſau podlj w ſmyſſlenj, proſtořecj a newázáni w řeči, lehkowážnj w úſudcjch, rozkoſſnj a chlipnj w žiwotě; duch gegich geſt naplněn předſudky a zásadami tohoto ſwěta; w náboženſtwj a w geho prawdách gſau cizinci a newědomci, hognj w neprawoſtech, chudj w ctnoſtech, ſháněgj ſe gen po rozkoſſjch a kratochwjljch. W ſrdci gegich wyhynul wſſelikỳ lepſſj cit pro wſſe, což wyššjho a duchownjho geſt; oni chápagj toliko tělesné wěci, a gſau zblaudilé owce; a co při tom neyhorſſjho geſt, že gſau k tomu geſtě zaſlepeni a ohlušeni, tak že newidj, aniž poznáwagj zpaustu duſſe ſwé a protož nehledagj Kriſta ani ſwaté cjrkwe geho. O těch bjdnjků! Gak ſe budau chwěti gednau, až naſtane gim doba hrozná, kdežto ode wſſeho odtrženi, muſegj ſe doſtawiti k ſaudu Páně. A toho neugde žádný: „Wſſickni my zagiſté, dj ſw. Pawel, ukázati ſe muſjme před ſaudnau ſtolicj Kriſtowau, aby přigal gedenkaždý wlaſtnj wěci těla, gakž činil[4]). Tehdáž, gakž twrdj ſwatý Ambrož, dj gim Kriſtus Ježjš: „Zdaliž gſem nelámal tobě hognè chleba ſwého, učenj a ſwých ſwátoſtj? Zdaliž gſem nekázal podáwati ho wſſem? Gak gſi tedy mohl zblauditi na ceſtě? Zdaliž gſi nezablaudil proto, že gſi ho nechtěl přigjti? Nuže, odegdi ode mne do ohně wěčného!“ —

Rozpomeň ſe, milỳ křeſťane, pokud čas geſt! Powaž, že ſe budeš muſeti poſtawiti před Boha, gehožto ſpraweďlnoſt rownèž tak neſkončená geſt, gak neſkončené geſt miloſrdenſtwj geho; a gehožto dobrodinjmi a miloſtmi, kterýchž poſkytuge w cjrkwi ſwaté, bez treſtu a pomſty pohrdati nemůžeš. Powaž, že ſaud twůg bude tjm přjſněgſſj a treſt twůg tjm těžſſj, čjm hognějſſjch a mocněgſſjch proſtředků Božjká dobrota poſkytowala tobě. Powaž, že muſjš zemřjti, přjſný aučet kláſti, a duſſi ſwau zachowati! Gdi tedy honem a hledey Pána, hledey ho tam, kdež ho nalézti lze, hledey

[4]) II. k Kor. 5, 10.

Digitized by Google

ho we ſw. cjrkwi geho, gj pak ſe pewně drž, poſlauchey ſlowa gegjho, užjwey ſw. ſwátoſtj, abyſi gim poučen, poſilněn a potěſſen, bezpečně kráčel po ceſtách žiwota wěčného a ſſaſtně doſpěl k hoře Božj ſláwy nebeſké.

Odkud nakaupjme chlebů, aby pogedli tito? prawil Kriſtus Pán k Filipowi, když pozdwihna očj ſwých widěl, že ſe bljžj k němu záſtup weliký, genž bez wſſelikého potrawy giž déle u něho meſſkal. A podobnau řeč, ač w giném ſmyſlu, geſt za naſſich dnů zhuſta ſlýchati. „Odkud wezmeme chlebů, abychom naſytili ſebe a ſwé přináležegicj!“ dj mnohý ſkljčený otec a mnohá ſtaroſtliwá matka; a počjtagjce, co wydobyli ſobě a mnoho-li krků na to čeká, dj s boleſtj: „Což geſt to mezi tak mnohé?“ A kdož uwáži, gak mnoho lidj žije, kteřjž nemagj ničeho, než tělo a duſſi, kteřjž gſau žiwi ode dne ke dni; kdo powáži, gak těžké časy gſau, a že gen s tjžj může nuzný wydobyti ſobě, čeho má potřebj k zachowánj žiwota, nebude ſe diwiti, že zhuſta ozýwá ſe žaloba: Odkud wezmeme chlebů? A ſnad i ty, milý křeſťane, ztěžuješ ſi podobně, a bogiš a hrozjš ſe hladu w budaucnoſti? Wſſak nehořekug a neſtrachug ſe! Geſſtě nenj ruka Páně ſkrácena. Tři ſſpižjrny otwjrá tobě nebeſký otec, ſſpižjrny, odkud doſtati lze chlebů, tobě i přináležegicjm twým. A které gſau tyto ſſpižjrny, tážeš ſe? — Prwnj zagiſté ſſpižjrna tato geſt: ſſpižjrna ſſtědroty a požehnánj Otce nebeſkého, kteřjž každodenně otwjrá ruku ſwau těm, genž k němu wolagj. Popatř, milý křeſťane, popatř gen na weliké hoſpodářſtwj Božſkého tohoto ſtrawowatele tworů ſwých. Wiz čerwjčka, plazjcjho ſe w prachu země, pohleď na rybu we wodě ſi pohrábagicj, popatř na orla na wyſokých horách hnjzdjcjho, pohleď na diwokau zwěř a na ſſelmy w puſtinách ſe potulugjcj, sečti, můžeš-li miliony tworů, žigjcj pod zemj, nad zemj a na powrchu země: hle, neſegjk, nežnau, aniž ſhromažďugj do ſtodol a netáži ſe mnoho: odkud wezmau potrawy? — Oči wſſech daufagj w Pána a on otwjrá ſſpižjrnu ſſtědrau rukau ſwau a naplňuge každý žiwočich požehnánjm ſwým, a ſtrogj každodenně hody wſſem, a oni přicházegj a gedj a gſau naſyceni. A pozorug wlaſtnj žiwot ſwůg, pomni gen, gak mnoho gſi měl potřebj od té chwjle, co gſi prſů matky ſwé požjwal po wſſechny doby žiwota až poſud! Pomni na dobrodinj, kteréhžť ti poſkytowala laſkawá ruka Božj den co den bez uſtánj a netoliko, čeho ti bylo potřebj, nýbrž i mnoho k občerſtwenj, k pohodlj a k wyraženj hogně ti udělowala. A uwažuge toho, zdaliž nemuſíš s wděčnoſtj k nebeſům popatřiti a wyznati: Gedl gſem a naſycen gſem. Popatř konečně i na wzdálené národy, genž žigj w neúrodných kraginách, kdež uſtawičná zima panuge, a kdež ſe při wſſj přičinliwoſti nedá mnoho wytěžiti; anebo popatř na ty, kteřjž bez domowa, bez přjſtřeſſj a bez gměnj potulugj ſe z mjſta na mjſto, aniž wědj, kam ſe zjtra uchýlj a kde obživu naleznau: i tito řeknau tobě? že ge ſſpižjrna ſſtědroſti a požehnánj Božjho živila a krmila, že gedli a naſyceni gſau. — A mage otewřenau takowauto ſſpižjrnu přehognau, chtěl by ſi ſe báti a hroziti budaucnoſti a úzkoſtliwě tázati ſe: Odkud wezmeme chlebů? Odlož přiliſſnau tuto bázeň a ſlož gen wſſelikau péči na toho, genž má péči o tebe, na welikého nebeſkého Hoſpodáře, kteřjž mannau a křepelkami krmil po čtyřidceti let lid iſraelſký na pauſſti, kteřjž ſkrze krkawce poſkytowal Eliáſſowi pokrmu u potoka Karit, kteřjž žiwil Daniele we

Digitized by Google

lwowé gámě: tenk zagisté nezawře ani před tebau sspižirnu požehnánj swého. Nestrachug se, nehroz se! Když nauze bude dotjrati na tebe, a ty nemage chleba, úzkosstliwě se tázati budeš: „Odkud wezmu chlebů?“ aneb nemage dostatečného pokrmu, když woláš: „Což gest to na tak mnohé?“ — w dobách těchto bjdy a nedostatku popatř s důwěrnostj k nebeskému Hospodáři, a zwoley, gakž nás učil Pán sám wolati: „Chléb náš wezdegssj deyž nám dnes!“ a wěz a měg za to, že neoslyssj tebe, a že i tobě otewře sspižirnu darů swých.

Před několika léty zemřel w Badensku chudý sswec, zanechaw po sobě manželku se třemi djtkami, wssak ale žádného gmění. Když pak osiřelj ničeho neměli, aniž wěděli kam se obrátiti w chudobě swé, dj matka dwěma neystarssjm djtkám: Nemohu wám, milé djtky, dáti ničeho; neb giž nemám ničeho wjce, než toliko pomodljme se, aby nám Pán Bůh sám pomohl. A tak padli gsau na kolena swá matka i djtky, wolagice s důwěrnostj: Chléb náš wezdegssj deyž nám dnes! W tom ale wegde cizinec do swětničky a doručj gj penjze, kterýchž nikdy neočekáwala. Přihodilo se totiž, že na té osadě zemřel náhle muž, kterýž po delssj čas se swým sswagrem žil w newoli; smrt ale nečekala, až by se smjřili. Kdož ale widj nepřjtele swého zemřelého, gest mu okolo srdce právě tak, gakoby ho za odpustěnj prosil, a swědomj počjná wytýkati mu wsse, což mu byl za živa zlého a nepřjgemného učinil slowem i skutkem, a mnohý by newjm co za to dal, aby mohl snjti bezprawj, gakéž mu za živa činjwal. A podobně se wedlo živému sswagru, když u mrtwého stál. Než co měl činiti? I učinil, seč byl. Šel tedy k duchownjmu otci, podáwage mu peněz, aby ke spasenj zemřelého konal oběť msse swaté. Tento wssak nemage peněz potřebj, dj mu: že bude sice mssi swatau slaužiti, ale penjze tyto aby doručil chudému, genž mu co hodný znáu gest. — A hle, Bůh řjdil kroky geho k chudé wdowě, ana právě s djtkami swými na modlitbě trwala, genž widauc w tom prst lásky Otce nebeského, wyprawuge mu, co činila. Tento wssak raduge se, wyprawowal to u známých swých, gak ho Pán wywolil za nástrog prozřetelnosti své; a tak se stalo, že i tito hogné podpory wdowě této a djtkám gegjm poskytowali[1]).

Bylo to léta Páně 1554 w Španělich, že nebylo ani chleba, ani giného pokrmu w domě shromážděnj towaryšstwa Ježjssowa. A předc dal sw. Frantissek Borgiáš, potomnj generál téhož towaryšstwa, důwěruge w toho, genž krunj krkawce nebes, dáti znamenj k obědu. Pogednau zatluče někdo na dwéře. Byl to hoch poslán od Isabely Galindii do klásstera s hognau potrawau. Což když usslyssel swatý Frantissek Borgiáš, obrátiw se k shromážděným bratřjm, dj gim: „Eyhle, gaké má Pán Bůh we sskole swé učenj a důkazy, kterýmižto nás učj, abychom měli důwěru w Boha, w geho řjzenj a péči. Pozneymež tedy, že tém, genž Božskému Mistru pilně slaužj, nescházj ničeho, co by tělu aneb dussi gegich prospěssno nebylo“[2]).

Druhá sspižirna, z njžto chlebů dostati lze, gest wlastnj pilnost a přičinčnj nasse. Neb ačkoliw bez Božjho požehnánj bychom ničeho newyřjdili, předc wssak žádá Bůh sám, abychom i my se přičinili a pilnau a snažnau pracj chleba swého sobě wydobyti snažili. K práci nám dal sjly a schopnosti a k tuhé práci odsaudil nás, když

[1]) Kalender für Zeit und Ewigkeit 1846. [2]) Hist. s. J. p. 1. L. 14. n. 84.

Digitized by Google

prawil k Adamowi, praotci nassemu: „W potu twáři swé gjsti budeš chléb“ [1]). K tomu gest nám práce nad mjru prospěssná. Ona sjlj a cwičj mohutnosti těla i dusse, chránj ducha od mnoha zlého, budj rozum, sjlj wůli a sslechtj srdce. Protož také uložil Hospodin pokolenj lidskému w porusseném stawu nyněgssjm práci za wýminku dobytj toho, čehož nám k zachowánj žiwota gest potřebj. To gest zřjzenj geho a tomu se musj každý podrobiti. Neočekáweyž žádný požehnánj Božjho, gestli sám ruce swé k práci nepřiložjš a na darmo woláš, byť bysi i celý den wolal: Chléb náš wezdegssj deyž nám dnes! pakli se sám newynasnažjš pracowitostj a w pilnosti dobýwati chleba swého. Protož také pjsse swatý Pawel Thessalonicenským: „Když gsme byli u wás, to gsme wám přikazowali; že nechce-li kdo dělati, aby také negedl. Slysseli gsme zagisté, že někteřj mezi wámi chodj nepokogně, nic nedělagjce, ale wssetečné wěci činjce. Protož těm, kteřjž takowj gsau, přikazugeme a prosjme pro Pána Ježjsse Krista, aby pokogně pracugjce, swůg chléb gedli“ [2]). Překrásně dj w tomto ohledu ctihodný Robert, kardinál Bellarmin. Gsa gednau tázán, který druh lidj neywjce způsobný gest, blaženosti sobě pogistiti, newáhal prohlásiti za takowé ty, genž dennj pracj wezdegssjho chleba sobě dobýwagj. „Tito lidé, dj on, počjnagj časně z rána djlo swé a pracugj až pod wečer. Nezbýwá gim tedy času k zahálce, gakož i ničeho nescházj gim k cwičenj se we wsseliké ctnosti; w tomto ohledu gest gegich nepatrné gměnj či raděgi gegich chudoba, kterauž sebe a swé přináležegjcj ohaněgj nad wsseliký statek neylepssj. Oni zagisté mohau w důwěrnosti modliti se: „Chléb náš wezdegssj deyž nám dnes“ [3]). —

Wyprawuge se, že k Sylwanowi, opatowi na hoře Sinai bydljcjmu, přissel gednoho dne geden cizj mnich, kterýž když widěl, že mnichowé Sylwanowi pracugj, řekl opatowi: „Sylwane, co to činjte? zdaliž newjte, že Kristus Pán Marii, kteráž u nohau geho seděla a slowa Božjho poslauchala, chwálil wjce než Martu, kteráž pracowala? Měli byste se tedy toliko duchownjmi wěcmi zabýwati.“ Uslyssew to Sylwan, zawolal gednoho z bratřj a dj gemu: „Zaweď tohoto hosta do pokogjka a dey mu knihu, aby četl a rozgjmal.“ Když pak přissla hodina k obědu, čekal cizj mnich ten, brzy-li ho kdo k gjdlu powolá. Newolal ho wssak žádný; nebo Sylwan to zakázal. Když tedy žádný nepřicházel, ssel sám k Sylwanowi, táže se ho: „Což negedj dnes bratřj?“ Gedj, odwece Sylwan. „Proč gsi tedy nekázal zawolati mne?“ „Proto, dj Sylwan, že gsem myslil, že ty toliko duchownjch pokrmů požjwáš: my wssak, poněwadž tělesných také potřebugeme, musjme pracowati, abychom žiwot zachowali. Milugeme i my Marii, rowněž tak gako ty: ale Marta gest Marii potřebná, to gest: Milug pobožnost, ale nezanedbáwey práce; milug pracowitost, ale nezanedbáwey pobožnosti.“

Podobně se wyprawuge, že geden otec umjrage powolal synů swých k sobě a řekl gim: „Po smrti mé kopeyte pilně na winici mé.“ I zradowali se, domnjwagjce se, že by otec tamto uschowal poklad. Šli tedy po smrti otce wssickni spolu na winici a prokopali gi skrz a skrz celau, ale pokladu nenalezli. I mrzeli se, že darmo pracowali. Winice wssak gim wydala přjsstjho roku welmi hognau úrodu a přinesla gim weliký užitek. Nynj teprw srozuměli,

[1]) I. Mogž. 3, 4. [2]) II. k Thes. 3, 10—12. [3]) Veith's Vater unser str. 177.

že otec nezakopal w nj pokladu, ale že gim toliko naučenj dáti chtěl, že by ten, kdož se živiti chce, pracowati musel a že by práce byla neygistěgssj poklad [1]).

Ano, milý křesťane, práce gest ten neygistěgssj poklad a ta neyhogněgssj sspižjrna a nechceš-li každé chwyle s auzkostj wolati: Odkud wezmeme chlebů? musjš k sspižjrně této autočisstě brátí — musjš pracowati a pilně pracowati.

Mnozj wssak by rádi pracowali, ale nemohau. Nemoc bránj neb stárj gim překážj, aneb při neylepssj wůli nenalézagj práce a úzkostliwě se tázj: „Odkud wezmeme chleba?“ Těmto wssak otwjrá Hospodin třetj sspižjrnu, totiž sspižjrnu dobročinnosti a milosrdenstwj těch, kterýmž prwé sám hogně nasstědřil — sspižjrnu dobročinnosti a sstědrosti zámožných bratrj. A w tomto ohledu podobno gest královstwj Božj otci, kterýž učinil djtkám swým hody. A některé z nich obdařil tak sstědře, že radostj plésali; giné pak propustil prázdné. I truchlili tito a slzy gim wstaupily do očj. Což widauce hogně obdařené djtky, prawily wespolek: Tot nemůže býti wůle otce, aby tito slzeli, an se my radugeme, a truchlili, an my plésáme; pogďtež a sdělme se s nimi. I učinili tak a wygasmila se twář truchljcjch a radowali se wespolek, a radosť gegich byla dokonalá. Uzřew toto otec, dj gim pohnutým srdcem: Dobře tak, milé djtky, wy gste gednali zcela dle srdce a přánj mého; neb na žádného z wás gsem nezapomenul, ani chci, aby kdo truchlil; ale naschwál gsem rozdělil dary swé tak, abyste gedni s druhými sdělugjce, wssickni se radowali; tito dáwagjce a onino přigjmagjce. — O pozneyte w obrazu tomto swatau powinnosť swau wy, genž sstědře obdařeni od Otce nebeského, z požehnánj Božjho se těssjte a weseljte. Pozneyte, co wám ukládá laskawý Otec. Když přigdau k wám ti, kterýmž Pán tolik nenadělil, kteřjž trpj nedostatek, aniž pracj mohau wydobyti sobě chleba, a prositi budau wás o pomoc: neodbýweyte gich zprázdna, djce zatwrzele: „gděte s Bohem!“ Bůh zagisté půgde s nimi; ale odstaupj od wás a odtáhne swau sstědrau ruku nazpět od přjbytků wassich. Pomněte, že gsau to wassi bratrj, že gste djtky gednoho Otce nebeského, k gednomu obrazu Božjmu swořeni, gednau předrahau krwj Kristowau wykaupeni, k gednomu cjli powoláni; pomněte, že gsau to wassi chudj a nuznj bratrj, kteréž Otec nebeský poslá k wám. Gako Pán w dnessnjm swatém ewangelium nedopustil, aby zprázdna propusstěni byli zástupowé: podobně nechce, abyste gich zprázdna pausstěli od sebe; a gako prawil učennjkům: Deyte wy gim gjsti, dj podobně i wám: deyte wy gjsti lačným, odjweyte nahé, pomáheyte, gakž můžete, chudým a nuznym, wy kteréž gsem djwe hogně obdařil. Gděžtež tedy a čiňte též. A bude-li wám to kdy za těžké přicházeti, wizte, že wám to Hospodář nebeský hogně odplatj, a že, až přigde gednau Saudce, co gste neymenssjmu z bratrj učinili, bude tak považowati, gako byste to gemu samému učinili.

Swatý Oswald seděw za stolem a ussyssew od služebnjka, kterýž k podělowánj chudých byl ustanowen, že welký počet chudých wenku na ulici stogj a o almužnu prosj, welel negen pokrmy ale i také stříbrné nádobj se stolu rozlámaw, odnésti a chudým ge rozdati. I pochwálil swatý Adánus, biskup spolustogicj, skutek tento, a uchopiw sstědré ruce geho, řekl: Tyto

[1]) Macana Wýbor str. 261.

Digitized by Google

ruce nikdy nesprách niwj. A — nesprách niwěly; posud gsau neporussené.

Alfred, král anglický, byw válečnými baukemi přinucen se swau manželkau a některými důwěrnými služebnjky w chatrči gistého chudého owčáka na čas se ukrywati, ani w této nauzi dobročinnosti swé zapřjti nemohl. Nebo gsa gednoho dne se swau chotj samoten, a objrage se čtenjm, slyssel, že chudý za dwekmi stogj, žebře. „Co mu můžeš dáti?“ tázal se dobrý Alfred manželky swé? A uslyssew, že by toliko geden chléb měli: „Djky Bohu,“ zwolal král; ten, kterýž pěti chleby pět tisjc mužů nasytil, mocen gest i nás polowicj nakrmiti; gdi a dey druhau polowici nauzi trpjcjmu.“ A po malém okamženj přissli služebnjci královsstj, nesauce množstwj ryb, kteréž byli nalowili, a tak králowa důwěrnost, kterauž wzkládal w Boha, nezůstala bez odplaty. W prawdě tento král zachowal swatě ono napomenutj Tobiášse: „Budeš-li mjti málo i z mála rád udělug“ [1]). — Pozney tedy, o stjčený nuzáku, pozney, gakau péči má Hospodin o tebe, a wiz, že nezapomjná na tebe w nauzi twé. Tré sspižjren otwjrá tobě; a gestli při tom předc nauzi a hlad okaussjš, nenj wina geho, gest to buď wina twá nebo zatwrzelých bratrj. Nebog se tedy, nehroz se, aniž bědug s auzkostj křkage: Odkud wezmu chlebů? Čiň, seč gsi, co na tobě gest! Pána se drž, a w něho důwěrug, aby se ti otewřela sspižjrna požehnánj geho. Pak se sám přičiň a pracug pilně a setrwale, a otewřeš si sspižjrnu druhau. Ostatně zdali dobřj lidé sspižjrnu stědrosti swé tobě otewrau, zůstaw to lásce a milosrdenstwj gegich a prozřetedlnosti Božské, kteráž má o tebe péči a nedá tobě zahynauti.

A Ježjš wzaw chleby, a djky učiniw, rozdáwal sedjcjm; též i z ryb, gak mnoho chtěli. Gest to tedy krásný, chwalitebný a přjkladem samého Ježjsse poswěcený a ztwrzený obyčeg, že hospodář před gjdlem spjná ruce a s přináležegjcjmi swými u wraucj modlitbě djky činj Hospodinu, a takto modlitbau posswěcuge pokrmy swé. Gak krásné gest to, když wssickni audowé rodiny okolo gednoho stolu sepiatýma rukama stogj s myslj k nebi pozdwiženau a hospodář pozdwihne hlasu swého a u wraucnosti we gménu wssech se modlj: „Oči wssech daufagj w tebe, ó Pane, a ty dáwáš gim pokrm gegich w čas přjhodný: a naplňugeš wsselikú živočich požehnánjm swým. Pane smilug se, Kriste smilug se. — Požehney nás, Pane, i tyto swé dary, kterýchž z twé sstědrosti požjwati budeme. Skrze Krista Pána nasseho. — Stolu swého nebeského rač nás aučastny učiniti, králi slávy věčné.“ Amen. —

A wssak ne gen krásné, nýbrž i slussné a sprawedlwé gest to w zbožné a wraucj modlitbě před gjdlem pozdwihowati očj k nebesům. Když zwjře s hltawostj wrhá se na pokrm swůg, bez citu a bez wděčnosti, aniž pomnjc na dárce, genž ge živj: nenj se co diwiti; nemák rozumu, aniž zná dárce swého. Tobě ale, člověče, dal Bůh rozum, ty znáš Boha dárce a živitele swého, od něhožto wsselikú pokrm přichází, a máš srdce, schopné k wděčnosti, wraucnosti a lásce, a k wsselikým usslechtilým citům. Gaká to podlost, gaký to newděk, když gako nerozumné zwjře zasedage k stolu sstědrého dárce ani naň newzpomjnáš a bez djkůčinění studeným a necitedlným srdcem gich požjwáš? — Mimo to gest náboženská mo-

[1]) Macana Wýbor str. 2. a 3.

dlitba před gjdlem a po gjdle prospěssná a spasitelná. Tjm zagisté se stáwá člowěk hodným nowých a hogných darů nebeských; nebo ge-li wděčnost a uznalost záwdawkem a rukogemstwjm nowých dobrodinj, kdož medle gest hodněgssj přigmauti z ruky Božj požehnánj, ten kterýž u wděčnosti sepjná ruce swé, než přigjmá dary z sstědré ruky Božj, čili ten, kterýž w netečnosti a w newděčnosti nechce ani znáti dárce swého? Modlitbau před gjdlem poswěcuge se také požjwánj pokrmu a stáwá se skutkem záslužným; neb tjm se zagisté plnj slowo swatého Pawla řkaucjho: „Buďto že gjte neb pigete, neb cožkoli giného činjte, čiňte wssecko ke cti a sláwě Božj“ [1])! — Dobře tedy napomjná nás swatý Basilius Weliký: „K stolu sedage, modli se; chleba požjwage, Dárci djky wzdáwey. Když seslabené těla sjly nápogem podporugeš a zotawugeš, hleď wzpomjnati na toho, kterýž tě darem tjmto nadělil, aby srdci twému obweselenj opatřil. Warug se, aby tobě z paměti newypadl, z gehož sstědré dobroty gsi se nasytil“ [2]). Podobně řečnj i sw. Jan Zlatoústý: „Třeba abychom djky Bohu wzdáwali, k stolu se přibližugjce i odstupugjce. Takto zagisté kdož gest spořádán, nikdy w opilstwj neklesne aneb w rozpustilost; nikdy ho podnapitj neporussj, nýbrž mage očekáwánj modlitby, co uzdu smyslům přičiněné, ze wsseho předloženého s náležitau slussnostj sobě wezma, mnohým požehnánjm naplnj dussi, naplnj i tělo. Neboť stolowánj s modlitbau počjnagjcj a modlitbau se skonáwagjcj nebude nikdy nedostatku trpěti, ale bude hogněgi nad pramen wsseho dobrého poskytowati“ [3]). A protož, milý křesťane, zůstaň wěren chwalitebnému, slussnému a spasitelnému obyčegi zbožných předků; následug wznesseného přjkladu Wykupitelowa: pozdwihni dřjwe, než k stolu přisedneš, u wděčnosti rukau swých k dárci nebes a nezapomeň také djky gemu wzdáwati, když budeš nasycen. Zachowáwey co ostatně wůbec panugjcj zwyk slussného uwedl; a wssak neopomjney ani toho, což zbožnost a wděčnost starých zawedla, čehož Kristus Pán přjkladem swým schwálil a poswětil, a což sprawedlnost a spasitelnost schwaluge.

Geho Weličenstwo Ferdinand, cjsař rakauský, učinil za swého pobytj w Tyrolsku w roku 1848. gednoho utěsseného wečera wýlet z Innomostj (Innsbrucku) přes Kematy do Cirlu, kdežto byl stůl přichystán s občerstwenjm, gakož s mlékem, medem, máslem a chlebem od gedné hospodyně w Cirlu. Bylot to utěssené podjwánj tamněgssjm obywatelům, wznesseného hosta tohoto pod ssjrým nebem spatřiti u wenkowského kwasu. Když pak se tento skončil, powstal geho Weličenstwo zeměpán, segmul klobauk, udělal křjž a pozdwihl wděčně očj swých k nebi a modlil se. Mnohý zagisté z přjtomných nemohl se při pohledu tomto slz zdržeti [4]). Nábožný král Alfons z Aragonie dowěděl se gednau, že pážata geho nechtěgj nic o modlitbě před stolem slysseti, a gj zanedbáwagj. I ustanowil důmyslným způsobem ge zahanbiti a naprawiti. Gednoho dne dostalo se wssem pacholjkům těmto nenadále pozwánj ke králowskému stolu. Snadno gest si pomysliti, gakau radost asi měli. I oblekli se w neystkwostněgssj raucha a wstaupili w určitau hodinu do králowského wečeřadla. Na pokynutj přjwětiwého

[1]) I. k Kor. 10, 31. [2]) Hom. in martyr. Julittam. [3]) Hom. 70. ad pop. Antioch. [4]) Sonntagsblatt zur Augsb. Postzeitung.

krále posadili se k stolu; a sice dle starého zwyku bez modlenj. Alfons sám opominul tehdáž naschwál modlitbu k gjdlu. Když pak gsau stolowali, wkročil žebrák otrhaný nenadále, aniž se ohlásiw do wečeřadla a posadil se beze wssj poklony k stolu, a gedl a pil dle chuti. I diwila se pážata této nestydaté drzosti, a pohljželi zwědawě na krále, brzo-li gim rozkáže, nezwaného tohoto hosta wyhoditi. Wssak ale Alfons hleděl sice oprawdowě, ale s pokognau twářj na chudého muže tohoto, gak si dal chutnati (neb on ho sám byl obgednal). Když konečně se žebrák tento dosti nagedl a napil, powstal a odessel, aniž se poděkowal aneb uklonil před králem. „Nuže, táže se teď král pážat, gak se wám ljbj muž tento?“ „O ten hrubián,“ wolali wssickni gednohlasně, „kdo může býti tak nestydatým a drzým?“ Na to pak powstal král, řka přjsně: „Práwě tak gako tento žebrák, děláte to i wy. Wy se mu podobáte na wlas! Či snad gste negednali až posud rowněž tak nestydatě a newděčně k Bohu, gako se zachowal tento žebrák ke mně? Každodenně gjdáte u stolu nebeského Otce, a dáwáte si dobře chutnati; ale gako onen žebrák přisedáte k stolu, aniž se modljte, a odcházjte od něho, aniž mu děkugete. I styďte se a pamatugte si pro budaucnost ponaučenj toto!“ Zapýřenj a zahanbenj odessli lehkomyslnj mládci tito z wečeřadla, a pak nezapomenuli wjce na modlitbu před stolem ani po stole[1]).

A když byli nasyceni, řekl učennjkům swým: „Sbeřte drobty, kteřjž zůstali, ať nezhynau. — Owssemť požehnánj a hognost gest dar Božj, a protož nemá zhynauti ani w plýtwánj se mařiti, čehož nám sstědrost Božj nadělila; a tudy káže i Kristus Pán apossstolům sebrati drobty, kteřjž zůstaly; a tjm nás překrásně učj: že i w hognosti a w dostatku nám slussj býti ssetrným a nemařiti bez užitku toho, čehož nám Bůh nasstědřil. Šetrnost zagisté gest krásná ctnost. Gestiť wýraz a wýgew slussné wděčnosti, gakauž máme k dobrodinci a dárci swému, wážjce sobě darů geho. Zagisté, kdyby gediného z oněch drobtů na paussti pozůstalých nám se dostalo, gak bychom si ho wážili, gak bychom ho chowali co zgewný důkaz a žiwau památku moci a sstědroty nebeského Mistra! Nuže tedy, což nenj každý klásek polnj, každé zrnko obilj, každá krmě na stole totéž? Nenj to wsse dar Božj? Měli-li bychom w uctiwosti drobet pozůstalý z pausstě, proč neuznáwáme we swé lehkowážnosti lásku a moc Božj, kteráž i w každém klásku, w každé skýwě chleba a w každém nápitku wody se nám tatéž gewj? Zahodjš-li tedy lehkomyslně kus chleba, či zneuctjš-li ho: wěz, že tjm Boha samého, geho požehnánj, zneuctjwáš a zlehčugeš. A protož chwalitebný gest to obyčeg lidu nasseho, w němž se gewj usslechtilý cit wděčnosti, když drobty se země sbjrage w uctiwosti a wděčnosti ge ljbá. Ten lid wj dobře a zná, mnoho-li potu a práce stogj drobet tento a gak wzácné a drahé gest požehnánj Božj! — Šetrnost pak chránj nás také před nedostatkem. Nebo ne wždy uděluge nám Pán hogně darů swých, nýbrž gako gasné dni s possmaurnými, teplé se studenými se střjdagj, střjdá se také hognost s nedostatkem, a na úrodná léta následugj neúrodná. A co chce tu Pán giného, než abychom, gako egyptský Josef, za dnů hognosti a požehnánj byli pamětliwi také dnů nauze

[1]) Schmid's Exempelgebetbuch.

a nedostatku: abychom w oněch nehýřili a nemrhali marně daru geho, nýbrž w ssetrnosti zachowali něco na dny nedostatku, abychom potom hladu netrpěli. A gaký gest to nesmysl a nerozum, gak mile nám Pán otewře sstědrau ruku, hned wssecko marně promrhati a prohýřiti, po gednau si wsseho w hognosti přáti, co hrdlo ráčj, a pak zase dlauho nauzi třjti a nedostatek trpěti. Upadne-li mrhawý a nessetrný w bjdu a w hlad, zdali gest hoden smilowánj Božjho a pomoci bratřj? Co mu prospjwá wsseliké požehnánj Božj a sebe hogněgssj pomoc bližnjho, když hned wsse udáwj, podobage se džberu beze dna, gehož žádný nenaplnj. Owssemť auzkostliwá lakota, bogjcj se ustawičně budaucnosti a pořáde sháněgjcj neslussj na křesťana, genž wj, že nepečuge toliko sám o sebe, nýbrž že i Otec nebeský má péči o něg; ale tato gest prawé ssetrnosti tak daleko wzdálena, gako wzdálena gest země od nebe. — Konečně má křesťanská ssetrnost i to dobré do sebe, že činj možné, abychom w nedostatku mohli i giným nuzným přispěti a pomoci. Kdož wssecko sám zpotřebuge a w pleytwánj a w nessetrnosti požehnánj Božj mařj, tomu nezbude ničeho pro chudobného bratra geho, aby mu w čas bjdy přispěl, a byť i měl tu neylepssj wůli pomoci gemu. On ho polituge, pokrčj ramenama, rád by: ale nemá — a tjm nenj trpjcjmu bratru spomožjno. Gak mnohem snadněgi gest prokazowati křesťanské milosrdenstwj tomu, genž maudrau ssetrnostj za dnů hognosti nashromáždil a nazásobil, z čehož pak může chudobnému a skljčenému bratru přispěti. A tjm zagisté lissj se ssetrnost od mrzké lakoty, že tato wjce a gediné pro sebe skládá a mamonj, onano pak, ssetrnost, wjce pro bratry shromažbuge a w dostatku ukládá. Lakota přikládá k mamoně swé srdce, aniž přispjwá chudobnému bratru, byť i zahynul; ssetrnost ale ochotně otwjrá zásoby swé a sděluge se ráda s těmi, kteřjž potřebnj gsau. O, gak zpanilá, gak usslechtilá gest tedy ssetrnost!

Swatý Tomáš wilánský, arcibiskup walenský, obgednal si rukawičky; poněwadž se mu wssak cena gegich přjliš welikau býti zdála, požádal rukawičkáře, aby lewněgssj přinesl. Odessel řemeslnjk mrzut; a kamžkoli přissel, wssude winil arcibiskupa z sspinawé lakoty a tupil ho. Po několika wssak dnech naskytla se mu hezká přjležitost k prowdánj dcery, nemage ale wěna, kteréhož ženich žádal, ssel s náwsstěwau k přjteli swému, aby mu swau starost a auzkost wyprawil. I radil mu tento, aby ssel k arcibiskupowi: nebo, řekl mu, dobročinnost geho gest wůbec známa a na slowo wzata. Usmaw se rukawičkář wyprawowal mu ússtěpačně tu kaupi rukawiček, a doložil: „Čeho bych se mohl od takowého lakomce nadjti?“ Za tjm pak se donesla powěst o nuzné této newěstě k ussjm arcibiskupowým, kterýž bez odkladu otci gegjmu sedmdesáte tolarů gakožto wěno poslal. Hanbau a studem gako bez sebe, pospjchal řemeslnjk tento k dobrodinci swému a padna k nohaum geho, prosil ho za odpusstěnj welikého swého prowiněnj. Sw. Tomáš mu ale wljdně odpowěděl: „Milý synu! kdybych byl tobě za rukawičky twé tolik dal, co gsi žádal, pak by wěno twé dcery o tuto cenu bylo menssj. Mlč tedy a děkug Bohu, že dceři twé tuto pomoc poslal“ [1])!

Wzbuď w nás, ó Pane, ducha prawé ssetrnosti, bychom následugjce přjkladu Syna twého, Krista Ježjsse, w hognosti darů

[1]) Macana Wýbor str. 319.

twých nemrhali aniž mařili; nýbrž pamětliwi gsauce dob nedostatku, sbjrali a schowáwali, čehož nám gsi nad potřeby nasse udělil, a takto i na gewo dali uctiwost swau k tobě, že w prawdě darů twých si wážjme, i způsobilými se učinili, w čas nedostatku a nauze přispěti nuzným bratřjm swým!

Jsebrali a naplnili dwanácte kossů drobtů, kteřjž z pěti chlebů ečných pozůstali po těch, genž byli gedli. Patrno, že sebrali wjce drobtů, než wesskerých pět chlebů obnásselo a k tomu, což gesstě wjce gest, že tolik tisjc lidu nasyceno gest. Gak se to dělo, kterýmž způsobem, gest newyzpytatedlné tagemstwj, rowněž tak gako ono, kteréž každoročně wjdáme, když málo zrnek, kteréž w půdu segeme, rozmnožuge se w hognau žeň. Že ale tu Božj moc působila, tatéž moc, kteráž nasycuge každoročně miliony milionů tworů malau zásobau, gest patrné, a toho uznali sami lidé ze zástupu tohoto; genž byli očitj swědkowé a aučastnjci diwu tohoto, dobře wědauce, co se bylo dálo, a tudjž u podiwenj zwolali: „Tento gest gistě prorok, kterýž má přigjti na swět!“ Dobře tedy saudili, že lidská moc tuto nestačila; nýbrž že tu působila moc wyšssj, moc Božj w Kristu a skrze Krista Ježjsse, tato ale že by tu nikdy nepůsobila, kdyby Bůh tu neměl zwlásstnjho záměru, kdyby Kristus Pán nebyl tjm, za kterého se wydáwal, totiž welikým prorokem, genž přigjti měl a kteréhož Židé očekáwali, totiž zaslibeným Wykupitelem, prawým Bohem; nebo tolik widěli a zdrawý rozum gim to dal na ruku: „že člowěk hřjssnjk diwů činiti nemůže [1]), a že tudy žádný nemůže těch diwů činiti, leč by Bůh byl s njm“ [2]). A protož zwolali sprawedliwě u wraucjm přeswědčenj a podiwenj: „Tento gest gistě prorok, kterýž přigjti má na swět!“ A my, kteřjž to negenom wjme, nýbrž wjme mnohem wjce, wjme co Pán posud působj w křissi duchownj, gak nasycuge prawdau a milostj swau neustále miliony wěřjcjch swých, gak gim poskytuge těla swého a swé krwe k občerstwenj dusse a krnj ge k žiwotu wěčnému; my, genž co učennjci geho lépe ho známe, geho wnitřnj přirozenost, geho Božstwj, geho moc a welebnost, což djme a zwoláme o Pánu? „Ty gsi, ó Pane, welikỳ a welebnỳ, tobě zagistě dána gest wsseliká moc na nebi a na zemi, skrze tebe wssecky wěci učiněny gsau a nic bez tebe nenj učiněno, což učiněno gest; ty a Otec gste gedno a což-koli Otec činj, činjš podobně i ty! A protož ty gsi Pán náš, Spasitel náš, Bůh náš, w tebe wěřjme, w tebe dausáme, tebe milugeme, tebe ctjme a oslawugeme a welebjme gako Otce, s njmžto a s Duchem swatým žigeš po wssecky wěky wěkůw!“

Ježjš pak, když poznal, že by měli přigjti, aby ho chytili, a učinili ho králem, utekl opět na horu sám gediný. Takowýto Messiáš, genž by hognosti darů pozemských, cti a sláwy a rozkossj tohoto swěta wydobyl a poskytowal gim; takowý byl gim wjtaný, takowého gsau očekáwali; a protož widauce, gak Pán Ježjš ge občerstwil, nepochybowali, že by byl Messiássem dle očekáwánj gegich, a magjce za to, že Messiáš musj býti nějakým mocným králem, chystali se, aby ho gali a mocj k tomu donutili, by se za Messiásse prohlásil a králowstwj swé

[1]) Jan 9, 16. [2]) Jan 3, 2.

Digitized by Google

konečně zřjdil, w kterémžto by oni prosti gha řjmského co slawný národ nade wssemi ginými národy w sláwě a w rozkossjch panowali. O té slepoty a zpozdilosti židowské! Oni newěděli aniž chtěli poznati, že k blaženosti národu nepostačuge gediné býti prostu gha neb cizj nadwlády; aniž že zewněgssj sláwa a lesk, hognost a bohatstwj statků pozemských nečinj samo a gediné lid sskastným a blaženým; nýbrž že i časná blaženost a spokogenost národů se zakládá na wyšssjch a důležitěgssjch wěcech, bez nichžto wsseliká hognost, sláwa a lesk zewněgssj nic neprospjwá; totiž na ctnosti, sprawedlnosti, rozssafnosti, wěrnosti, swědomitosti a lásce bratrské občanů, na čistotě a kalosti mrawů a posléze na zbožnosti, co na pramenu a podpoře wssj sprawedlnosti. Zapomenulik docela, že Ježjš nepřissel toliko pro národ israelský, nýbrž pro národy wesskerého swěta a že nebylo geho swrchowaným cjlem, aby časný blahobyt lidu připrawil, nýbrž že hlawně na to přissel, aby pokolenj lidské k wěčnému spasenj přiwodil; a že králowstwj geho nenj z tohoto swěta, nýbrž že gest wyšssj, duchownj, králowstwj to prawdy, sprawedlnosti a milosti. A proto také neswolil Ježjš k žádosti rozgakeného zástupu, nýbrž odeslaw učennjky na druhau stranu gezera, odebral se spěssně na horu sám gediný, tak že toho ani nepozorowali.

A gako Židé, smeyssljme podobně až posud. I my se domnjwáme ne zřjdka, že k časnému blahobytu toliko bohatstwj, čest a sláwa a rozkosse swěta postačugj; a na ty, co hlawně a wlastně činj člowěka spokogeného, utěsseného a blaženého w každé okoličnosti žiwota, na wěci duchownj, na to zapomjnáme. A protož gest nám každý wjtán a milý, kdož nám takowé wěci slibuge! kdož nám slibuge k hognosti, k sláwě a k rozkossjm tohoto swěta dopomoci, ten gest nassim spasitelem; a my ho rádi poslauchame, gemu wěrjme, geho bychom následowali, kam by chtěl: k Spasiteli wssak dussewnjmu, genž nás usiluge wywésti z temnosti bludu k swětlu prawdy spasitedné, a z kaluzin neprawosti k zpanilé ctnosti; k Spasiteli, genž obracj zketel náš dále, než tako země a krátký žiwot pozemský sahá, kterýž nám předstjrá wěčnost a k wěčné blaženosti nás přiwésti usiluge, k takowémuto Spasiteli nemáme ani mysli ani srdce, tjm pohrdáme. A wssak i on utjká od nás, wzdaluge se nassich srdcj a přjbytků wždy wjc a wjce; poněwadž w nich giž zhusta ani mjsta nenalézá; a wizmež, aby od nás zcela neodstaupil! — Tak sáljme sebe samých a swádjme se: Což nám slibugj oblažitelé tohoto swěta, toho nedosahugeme, a co wlastně nás blaženými, spokogenými a utěssenými giž zde činj a co k spasenj wěčnému napomáhá, Kristus a geho prawda, sprawedlnost a milost, toho se pewně nedržjme, gim pohrdáme; a on odstupuge wždy wjce a wjce od nás, skrywá se před námi, až pak zcela od nás odstaupj, a my sobě sami zůstaweni, w nowé pohanstwj uwrženi, pozdě shledáme, že gsme poblaudili; budeme ho hledati, on wssak nebude k nalezenj a zhyneme we swých hřjssjch. — O, neodcházey od nás z srdcj a přjbytků nassich, Božský Wykupiteli! Proniknj srdce nasse a budiž w nás a s námi s Božskau prawdau a milostj swau! Budiž nassim Wykupitelem. W tobě a skrze tebe gediné dogdeme prawého blahoslawenstwj giž zde na zemi. W tobě nalezneme mandrost, pokog a útěchu u wsseliký ch okoličnostech žiwota, a w tobě a skrze tebe gediné budeme mjti gednau přjstup k žiwotu wěčnému.

Digitized by Google

Pán Ježjš ussel lidu, kterýž ho chtěl králem učiniti. Brzy wssak naskytla se mu přjležitost ukázati Židům, nač by měli hlawně obrátiti swůg zřetel, a w gakém smyslu chce býti gegich králem. Neb druhého dne, když uzřel zástup, že tu nenj Ježjsse, ani učennjků, wstaupili na lodi a přeplawili se do Kafarnaum, hledagjce Ježjsse. A když ho nalezli, dj gim: „Amen, amen, prawjm wám: hledáte mne ne proto, že gste widěli diwy, ale že gste gedli z chlebů a nasyceni gste; ne wjra aniž péče o duchownj wěci wedau wás ke mně, nýbrž samozisstnost a péče o swětské wěci. Wssak ale pracugte o pokrm, ne o ten, kterýž hyne, o tělesný pokrm, o gjdlo, ale měgte raděgi wětssj péči o pokrm dussewnj, kterýž zůstáwá k žiwotu wěčnému, gegž Syn člowěka, (totiž gá sám) dá wám.“ Owssemť nezáležj člowěk pauze z těla, on má také nesmrtelnau dussi a gako tělo k trwánj swému a k žiwotu časnému potřebuge pokrmu, máť i dusse třeba pokrmu dussewnjho k žiwotu wěčnému. Z toho, což Pán Ježjš tuto prawil, saudili Židé: že tuto milost, kterauž gim sljbil dáti, totiž pokrm k žiwotu wěčnému, sobě něgakým bohumilým skutkem zaslaužiti musegj; a protož tázali se dále Pána Ježjsse: Co budeme (co máme) činiti, abychom dělali djlo Božj, t. g. abychom konali něgaký dobrý skutek a zjskali onen nehynaucj pokrm. Odpowěděl Ježjš a řekl gim: Totoť gest djlo Božj, abyste wěřili w toho, kteréhož on poslal. Widauce Židé, že od nich wjru žádá; protož řekli gemu: Gakéž pak ty znamenj činjš, abychom wěděli, že ty od Boha poslán gsi a tobě wěřili? co děláš? wykaž se s něgakým znamenjm s nebe. Owssemť gsi nás nakrmil na paussti, ale to nenj nic tak welikého, Mogžjš ale učinil wětssj djw; ty gsi nás krmil gen geden den, Mogžjš ale po 40 let; ty gsi nám dal pozemský chléb, Mogžjš ale nebeský; otcowé nassi gedli mannu na paussti, gakož psáno gest: Chléb s nebe dal gim gjsti [1]). Tedy řekl gim Ježjš: Amen, amen, prawjm wám: Ne Mogžjš dal wám chléb s nebe: manna přissla s oblak ne ale s nebe; nebo prawý chléb Božj gest ten, kterýž s nebe sstaupil a dáwá žiwot wěčný swětu, totiž gá. Z toho wyrozuměli Židé, že chléb, o kterémž Kristus k nim mluwj, gest lepssj a wýborněgssj než manna, a že to stogj w moci geho, dáti ho gim a tudy žádostiwi dogjti tohoto chleba, řekli k němu: Pane, dáweyž nám wždycky chléb ten. A práwě to Ježjš obmýsslel; wzbudil totiž w nich tauhu a žádost po tomto chlebu; a protož nynj gim řekl zřegmě a neobaleně, kterýž gest ten chléb, gehožto hledati magj, řka: Gáť gsem chléb žiwota, obžiwugjcj dussi na wěky; kdož přicházj ke mně, nebude lačněti, a kdo wěřj we mne, nebude žjzniti nikdy. Poněwadž se ale tuto gednalo, aby swětu poneyprw se zgewilo weliké tagemstwj wjry, kteréž wjce než kterékoliw giné wjry požaduge, dowodil Pán Ježjš, že třeba, aby w něho wěřili, negen w Božské seslánj geho co prawého Messiásse; nýbrž i také slowům geho co prawdě Božj; dokládage, že gest to neodbytný zákon Boha Otce, aby poznali Syna Božjho a gemu wěřili, aby pak poslednj den od něho wzkřjsseni byli a žiwota wěčného

[1]) Žalm 77, 24.

dosáhnauti mohli; řka: Totoť pak geſt wůle Otce mého, kteréhož mne poſlal, aby každý, kdož widj Syna a wěřj w něho, měl žiwot wěčný a gá ho wzkřijſjm w den neyppoſledněgſſj. Předc ale reptali Židé na to, že řekl: Gá gſem chléb žiwý, kterýž gſem s nebe sſtaupil, a prawili: Zdaliž tento nenj Ježíš, syn Joſefůw, gehož otce i matku my známe? Kterakž on tedy prawj: S nebe gſem sſtaupil? Takto mluwili, neznagjce wyššjho původu a Božské přirozenosti geho, saudjce gen dle zewněgších smyslů a magjce zatwrzelé srdce k wěřenj. Tedy odpowěděl gim Ježíš a řekl gim: Nerepteyte wespolek! abyste snad tjm saménu Bohu se neprotiwili; nebo žádný nemůže přigjti ke mně, leč Otec, kterýž mne poſlal, přitáhne ho oswjcenjm geho rozumu a pohnutjm wůle geho, a toho pak i gá wzkřijſjm w den neyppoſledněgſſj. A co tuto djm wám, nenj nic nowého, to giž pſáno geſt w prorocjch. I budau wſſickni, kteréž Otec táhne, učeni od Boha. Každý, kdož flyſſel od Otce a tjmto způſobem wnitřnjma uſſima wnukánj Božjho poſlauchá a cwičenj geho přigjmá, ten gde ke mně, mému učenj powolnge a we mne wěřj. Wy pak se zpěčugete ke mně přigjti, protože Boha nepoſlaucháte, a tudy nemáte přjčiny reptati. Amen, amen, prawjm wám; kdo wěřj we mne, má žiwot wěčný; a přjčinu toho dokládá, poněwadž on gediný sám od Boha geſt a Otce widěl. Ne že by kdo widěl Otce, leč ten, kterýž geſt od Boha, ten widěl Otce. —

Takto ukázaw Židům prwnj a neodbytnau wýminku k doſažení žiwota wěčného: totiž pewnau wjru w geho ſeſlánj a učenj, zgewil gim konečně welikě tagemſtwj, řka: Gá gſem chléb žiwý; a aby gim ukázal, gak neſkončeně rozdjlný a wzneſſený geſt nad onen chléb, kterýž gim dal Bůh na pauſſti, nad mannu, dokládá: Otcowé waſſi gedli na pauſſti mannu a zemřeli. Tentoť geſt chléb s nebe ſſtupugjcj (ukazuge na ſebe); aby bude-li kdo z něho gjſti, neumřel; chtěge říci, prawý nebeſký chléb muſj dáwati neſmrtelnoſt. Gá gſem chléb žiwý, genž gſem s nebe sſtaupil. Bude-li kdo gjſti z chleba toho, žiw bude na wěky; a w gakémžto smyſlu béře ſebe za chléb, dokládá hned, řka: a chléb, kterýž gá dám, tělo mé geſt, a to ſice totéž a žádné giné tělo, gež wydám za žiwot ſwěta na smrt. Gako tedy Kriſtus prawé tělo ſwé a ne duchownj u ſſigůře neb w obrazu wydal na smrt, tak geſt i prawé tělo geho pokrm k žiwotu wěčnému. Takžeť tomu rozuměli i Židé a tedy hádali ſe wespolek, řkauce: Kterak nám může dáti tělo ſwé k gedenj? myſljce totiž na tělo, gežto by we způſobě těla ſnad za žiwa ſe rozděliti a gjſti mělo. Pán Ježíš ale newzal ſlowo ſwé nazpět, aniž změnil, což by byl učiniti muſil, kdyby byl gen ſſigurnj tělo mjnil, nebo w duchownjm ſmyſlu gim ge k požjwánj byl dáti chtěl; abrž dokládá opět s obſſirněgi, řka: Amen, amen, prawjm wám: Nebudete-li gjſti těla Syna člowěka a pjti geho krwe: nebudete mjti žiwota w ſobě (owſſem tak, gakž to potom při poſlednj wečeři uſtanowil pod způſobami chleba a wjna). A pak opakuge ſlowa ſwá: Kdož gj mé tělo a pige mau krew, má žiwot wěčný a gá ho wzkřijſjm w den neyppoſledněgſſj. Nebo tělo

Digitized by Google

mé prawě (ne w obrazu neb u fiğuře) geſt pokrm a krew má prawě, též ne obrazně neb w duchownjm ſmyſlu, geſt nápog. Kdož gj mé tělo a pige mau krew, we mně přebýwá a gá w něm. Tjm chce říci: Gako každý giný tělesný pokrm a nápog wcházj w tělo toho, kterýž ge požjwá, a w něm ſe i w tělo obracj a zúčaſtňuge ſe přirozenoſti geho; podobně i ten, kdož požjwá těla mého a krwe mé, se mnau duchownĕ ſpogen, we mně a ſkrze mne žiwota wěčného aučaſten bude. A w tomto ſpogenj úplném powede nowý žiwot, tak že gako mne poſlal (žiwý) Otec a gá gſem žiw pro Otce, plně gediné wůli geho: tak i ten, kdož gj mne, w ſpogenj se mnau žiw bude pro mne dle wůle mé a k tomu cjli, pro kterýž gſem přiſſel, působiti bude se mnau sgednocen. Konečně pak opakuge krátce ſlowa ſwá a dj po páté: Tot geſt chléb, kterýž s nebe sſtaupil: ne gako otcowé waſſi gedli mannu a zemřeli. Kdož gj chléb tento, žiw bude na wěky.

Nynj nemohli déle pochybowati, že Pán Jeżjš tuto mluwj o požjwánj prawého těla ſwého; a protož mnozj z učennjkůſamých, uſlyſſewſſe to, přidali ſe k newěřjcjm Židům a řekli: Twrdá geſt tato řeč, i kdož gi může ſlyſſeti a ſnéſti? Wſſak ale Pán Jeżjš, ač wěděl ſám u ſebe, že by učennjci geho proto reptali, neodſtaupil od ſwého wýroku, aniž ginak změnil neb zmjrnil ſmyſl řeči ſwé, nýbrž doložil a řekl gim: To-li wás pohorſſuge? Což pak když uzřjte Syna člowěka, an wſtupuge, kdež prwé byl, na nebeſa; budete pak i potom, když očitě ſe přeſwědčjte, že gſem s nebe přiſſel, geſtě pochybowati o možnoſti a prawdě toho, což gſem wám nynj powěděl o ſwém těle a o krwi ſwé. Poněwadž ale Židé proto reptali, že ſlowa Kriſtowa wykládali o geděnj hmotného těla a krwe, což owſſem gim bylo zákonem zapowězeno a pak že gim požjwánj toto bylo položeno za wýminku k doſažení žiwota wěčného, aniž mohli pochopiti, gak by lidſké tělo a krew duſſi k žiwotu wěčnému proſpěti a ſlaužiti měly, poráží Kriſtus Pán bludné gegich mjnění, andj: Duch geſt, kterýž obžiwuge, tělo nic neproſpjwá: ſlowa, kteráž gá mluwil, duch gſau a žiwot. Tjm wſſak neobmýſſlel říci, že tato celá řeč geho ſe w obrazném neb w duchownjm ſmyſlu o požjwánj těla Kriſtowa u fiğuře bráti má, nýbrž tuto chtěl gen říci: Pauhé a hmotné tělo lidſké ſamo o ſobě, mrtwé, owſſemk nemůže k žiwotu wěčnému proſpěti; žiwé ale tělo geſt s duchem ſpogeno a duch tento zagiſté obžiwuge, a protož nemáte dokonce žádné příčiny, hroziti ſe ſlow mých, neb ſlowa má, kteráž gſem tuto o požjwánj těla mého a mé krwe mluwil, ne o těle hmotném, nýbrž duchownĕ o těle žiwém, tagemném, a o poſwátném požjwánj geho co pokrmu pro duſſi k žiwotu wěčnému rozuměti ſe magj. A pak ukázal gim prawau příčinu gegich reptánj, že tato neležj tak we wěci ſamé; nýbrž wjce w nich, w gegich newěře, řka: Ale gſauk někteřj z wás, genžto newěřj, oni chtěgj wſſe rozumem lidſkým wyſtjhnauti; protok gſem wám řekl: že žádný nemůže přigiti ke mně a we mne wěřiti, leč by mu dáno bylo od Otce mého ſwětlo prawého poznánj a miloſt; bez této wyššj pomoci, kteréžto ani nehledáte, poněwadž ſe domnjwáte, že gj nepotřebugete, nemůžete mně tedy porozuměti, aniž we mne uwěřiti. Tak mluwil k nim Jeżjš, poněwadž widěl od po-

Digitized by Google

čátku, gak se k němu byli za učennjky přihlásili, že úmyſl gegich nebyl prawý a upřjmný, a že neměli wjry a důwěry w něho, že tudy mnozj w něho neuwěřili; zwlášſtě o Jidáſſowi předwjdal, že by ho měl zraditi. Této tedy nebyli ſrdcem geho učennjci a nynj nezbýwalo gim nic giného, než aby ſe oddělili, což také učinili, wzawſſe ſi tuto přjležitoſt, od toho času odeſſli mnozj z učennjkůw zpět a giž s njm nechodili.

Tedy obrátiw ſe Ježjš ke dwanácti, kteřjž mu wěrnj zůſtali, řekl gim: Zdaliž i wy chcete odegjti? Jodpowěděl gemu Šimon Petr we gménu oſtatnjch: Pane, ke komu půgdeme? ač nynj nepochopugeme ſmyſlu ſlow twých, wjme předc a pewně wěřjme, že tyť máš ſlowa žiwota wěčného w ſobě a my gſme uwěřili a poznali, že gſi ty Kriſtus, Syn Božj.

O ſlowa znamenitá! ó wyznánj hodno apoſſtola Páně a hodno každého wěrného učennjka Kriſtowa a hodno i tebe, milý křeſťane, genž mage gméno Kriſtowo, gemu gſi wěrnoſt a oddanoſt na křtu ſw. ſljbil. Neb i tobě dj Kriſtus Pán: Gáť gſem chléb žiwý, genž gſem s nebe ſſtaupil. Bude-li kdo gjſti z chleba toho, žiw bude na wěky: a chléb, kterýž gá dám, tělo mé geſt, (gež wydám) za žiwot ſwěta. Nebudete-li gjſti těla Syna člowěka a pjti geho krwe, nebudete mjti w ſobě žiwota; nebo tělo mé práwě geſt pokrm a krew má práwě geſt nápog. Kdož gj mé tělo a pige mau krew, we mně přebýwá a gá w něm. — A co tuto Kriſtus Pán zaſljbil, to také ſkutečně ſplnil, když při poſlednj wečeři ſwé tělo a ſwau krew pod způſobami chleba a wjna na wěčnau památku wěřjcjm zanechal. A pokrm tento poſkytuge ſe i tobě, milý křeſťane, w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltáknj. Nenj to méně než tělo a krew Kriſtowa, on ſám Božſký Wykupitel celý, s tělem i s duſſj, Bůh i člowěk, se wſſj ſwau prawdau a miloſtj, gakž ſe světu zgewil, a zaň ſe obětowal, we ſwé ſmrti co proſtřednjk lidj a gak ſkutečně w neyſwětěgſſj ſwátoſti geſt přjtomen. — A hle k tomuto wzneſſenému pokrmu zwe a wolá tebe, milý křeſťane, ſwatá cjrkew, zwlášſť pak w nyněgſſj ſwatý welikonočnj čas, kdežto žiwě obnowuge památku utrpenj Kriſtowa. O kýž byſi i ty pracowal o tento pokrm. Kýž byſi i ty přiſtaupil ke ſtolu Páně a přigal hodně Kriſta, aby on w tobě přebýwal a ty w něm. Kdyby Pán před tebau, před očima twýma krwácege a umjrage na křjži pněl, ó gak byſi obegmul ono ſwaté drahé dřewo a gak by ti bylo u ſrdce?! — Nuže, tuto w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltáknj geſt on ſkutečně přjtomen. Gdi tedy a přigmi ho a obegmi ho duchem láſky a oddanoſti. Či ſnad byſi i ty chtěl říci s newěřjcjmi učennjky: Twrdá geſt tato řeč, kdo gi může ſlyſſeti? a chtěl bys odegjti zpět? O, tehdáž bys neměl žiwota wěčného w ſobě. Přiſtup raděgi k Pánu a rci ſe ſwatým Petrem: Pane, ke komu mám gíti, ty máš ſám ſlowa žiwota w ſobě! Twé tělo geſt lék duſſe, rukogemſtwj wzkřjſſenj, pokrm k neſmrtedlnému žiwotu.

Wſſak ale, milý křeſťane, abys netoliko přigal welebnau ſwátoſt tuto, ale i účaſtenſtwj měl přehogného owoce gegjho: hleďiž hodně přigmauti gi. „Zkuſiž ſám ſebe člowěk: a tak z toho chleba gez a z kalicha pj. Nebo kdož gj a pige nehodně, odſauzenj ſobě gj a pige, nerozſuzuge těla Páně,“ pjſſe ſwatý Pawel [1]). Což dobře

[1]) K Kor. 11, 28. 29.

Digitized by Google

wykládá swatý Anselm: Nikdo se neosmělug přistaupiti nehodně... Zkussug prwé sebe samého, to gest nahlédni w žiwot swůg a uwažug, zdaž by hodně mohl přistaupiti, čili nic. Neboť zřjdka kdy může kdo nalezen býti, genž by tak wznessený a sprawedliwý byl, aby se w něm zpytowánjm nenalezlo, co by ho od těla a krwe Páně wzdalowalo, až by se z toho wyznal a pokánjm to shladil. Zpytug sebe, a tak, to gest, když sebe zkusil, gez z chleba onoho, a pj z kalichu, poněwadž se to pak s prospěchem stane. Tudjž prwé nechť se skaumá a očistj: poněwadž kdo gj a pige nehodně, to gest bez zpytowánj sebe samého, odsauzenj sobě gj a pige. Nehodně gj a pige, kdož se buď něgakého těžkého hřjchu, neb mnohých lehčjch dopustil a nezpowjdá se z nich, prwé než by k přigjmánj přistaupil [1]). A w prawdě, gestli Mogžjš, weliký služebnjk a obzwlásstnj přjtel Božj, archu úmluwy udělal z dřjwj, kteréž nepráchniwj, a obložil gi zlatem neyčistssjm, aby w nj desky zákona složil [2]): kterak se člowěk, stwořenj porussené, má opowážiti Krista, ustanowitele zákona a dárce žiwota, tak snadno přigmauti. Šalamaun, neymaudřegssj z králůw israelských, chrám weleslawný k welebenj gména Božjho sedm let stawěl, a osm dnj swátek poswěcenj geho slawil, na tisjce obětj obětowal a archu úmluwy we zwuku trauby a s plésánjm na mjsto gi připrawené slawně postawil [3]): gak můž člowěk bjdný uwésti Krista do přjbytku srdce swého, an sotwa půl hodiny a často ani tolik pobožně stráwiti neumj. Dawid, král přenábožný, ze wssj sjly plésal před archau Božj připomjnage sobě dobrodinj otcům prokázaná; zhotowil rozličné nástroge hudebnj, žalmy složil, a aby s weselostj zpjwány byly, nařjdil. Nuže, když tehdáž před archau úmluwy tak weliká se zachowala pobožnost a takowá chwály Božj panowala památka, gak welikau pobožnost a uctiwost musj mjti křesťan u přjtomnosti welebné swátosti, u přigjmánj neydůstogněgssjho těla Kristowa! —

A protož pjsse dobře blahoslawený Tomáš kempenský:

„Přede wssjm musj každý — kdož tuto swátost přigjmati mjnj — s neywětssj pokorau srdce, s hluboce pokloněnau uctiwostj, s dokonalau wjrau a swatým úmyslem k rozmnoženj cti Božj přistaupiti. Pilně tedy swědomj swé zpytug [4]), a prawým skraussenjm i pokornau zpowědj podlé možnosti swé ge wyčisť a oswěť; tak sice, abys nic těžkého do sebe neměl, aniž o čem wěděl, což by tebe hnětlo, a wolnému přjstupu překážeti mohlo. Měg w osskliwosti wssecky swé hřjchy wůbec, a každodennjch wýstupků obzwlásstě litug a žel. A gestli čas tomu připausstj, wssecky těžkosti swých wássnj Bohu w saukromj srdce swého wyznáwey, a učiň předsewzetj pewné, že se wždy wjce polepssjš a w dobrém prospjwati budeš. S dokonalau odewzdanostj a s nerozdělenau wůlj obětug pak sebe samého ke cti gména Božjho na oltáři srdce swého w zápal neskonalý: swé tělo totiž i dussi swau Bohu důwěrně poruč, abys takto k neyswětěgssj oběti Božj hodně přistaupiti, a swátost těla Páně k spasenj swému přigjmati zaslaužil. Nenj zagisté hodněgssj oběti, ani wětssjho dostiučiněnj pro shlazenj hřjchůw, než sebe samého s obětj těla Kristowa při mssi swaté a w swatém přigjmánj čistě a z úplna Bohu obětowati. Učinj-li člowěk, což na něm gest, a bude-li se oprawdowě káti, kolikrátkoli za odpusstěnj a milost ke Kristu přistaupj: „žiwť gsem gá — prawj

[1]) In cap. 11. ad Cor. [2]) II. Mogž. 25, 10. atd. [3]) III. Král. 6, 1—38. [4]) I. Kor. 11, 28.

Digitized by Google

Pán — nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil, a živ byl; neboť hříchův geho nezpomenu více, ale wšickni mu odpuštěni budau“ [1]). — Wšak přigjmage Krista tělem, hleď také, milý křesťane, i dle těla k hodnému přigitj ho připrawiti se. A tu žádá náležitá uctiwosť k wznešené krmi této, abys lačný tělo Páně přigjmal, gakž ně swatý Augustin: „Zaljbilo se Duchu swatému, aby k poctě tak wznešené swátosti w ústa křesťana dřjwe wešlo tělo Páně, nežli ostatnj pokrmy. Neboť za tau příčinau se po wšem světě tento obyčeg zachowáwá“ [2]). Táž uctiwosť také žádá, abys odjn w čisté a slušné raucho k stolu Páně přistaupil. Neb gestli magjce před wznešenau osobu přistaupiti, čistý a slušný oděw na se béřeme, čjmž wjce to slušnj činiti, když Pán Pánů, sám Božský Wykupitel, přicházj k nám. Dobře tedy dj swatý Jan Zlatoústý: „Stůl tu stogj králowský, gsaul přjtomni angelé, stolu toho služowé, gest tu přjtomen král sám, a ty tu stogjš ospalý? W špinu gsi oblečen, a nic na to nedbáš? Či rauchem gsi oděn čistým? Přibliž se a přigjmey“ [3]).

Gak se ale w tom wůbec zachowati máš, milý křesťane, tu gest ti swatý Frantissek salesský tau neylepšj radau, an pjsse w Bohmile swé: „U wečer před tjm strogiti se k tomu počni se srdečnau žádostj a očekáwánjm tak wzácného hosta. Protož dey se něco dřjwe na odpočinutj, abys na zegtkj tjm raněgi wstáti mohl. — Pakli w noci procitneš, hned srdce i ústa swá některým swatým myšlenjm a slowy naplň, kteréž by ljbeznau wůni pobožnosti a lásky Božj od sebe dáwala a dušši twau ku přigetj nebeského ženicha připrawowala. Onť bdj nad tebau, i když spjš, aby tě předešel mnohými milostmi a hogná dobrodinj tobě prokázal, pakli gen ty z strany swé k hodnému geho přigetj hotow budeš. — Ráno s welikau radostj wstaň pro nesmjrnau milost a štěstj, genž tě potkati má, a po náležité zpowědi s neywětšj důwěrnostj gakož i s neyhlubšj pokorau gdi ke stolu Páně přigmaut pokrmu toho nebeského k nesmrtelnosti milé dušše swé. — Potom wyřkage ta slowa swatá: Pane, negsem hoden, abys wešel pod střechu srdce mého a t. d., nehýbey wjce při modlitbě nebo při wzdychánj ani hlawau ani rtoma, ale pěkně, uctiwě a polehku ústa swá, gakž mnoho potřebj gest, otewři a gazyk powytáhni, pozdwihna spolu hlawy tak wysoko, aby ti kněz pohodlně podati mohl. A tak w dokonalosti wjry, naděge a lásky přigmi toho, genžto gest počátek, přičina a konec tvého měkenj, daufánj a milowánj. O, laskawý křesťane, myšli tehdáž, že, gako wčela z kwjtj lahodnau rosičku nebeskau a spolu neydražšj mjzu zemskau wyssáwá a wytahuge, a po obrácenj toho w med do aulu a wosštin k swému požjwánj klade: tak kněz bera s oltáře Spasitele světa, prawého Syna Božjho, w swátosti oltářnj, kterýžto gako neyliběgšj rosička s nebe sstaupil — a prawého Syna Marie Panny, kterýž gako nějaký kwjtek z wnitřnosti země nasseho člowěčenstwj possel, — toho ti gako neydražšj krmi wšj ljbeznosti podáwá a do úst klade. Po geho tedy přigetj přiweď srdce swé, aby králi, Spasiteli swému, poddanosť a poslušnosť slibowalo, gedney a rozmlauwey s njm o wěcech swého spasenj se týkagicjch, prokazug mu, což uznáwáš, že by mu neymilegšjho bylo, a tak se konečně celý

[1]) Ezech. 33, 11; a 18, 22. Wiz lib. de imit. Christi lib. IV. cap. 7. [2]) Epist. 118. ad Januar. [3]) Hom. 61. ad pop. Antioch.

Digitized by Google

oſtatnj den chowey, aby na wſſech ſkutcjch twých znáti bylo, že Pán u tebe bydlj. — Geſtli ti ale přjležito nenj, žiwotně toho neyſwětěgſſjho tagemſtwj při mſſi ſwaté zakuſiti, učiň ſe ho aſpoň duchownĕ aučaſtna; wraucně žádage, s tjm obžiwugjcjm tělem a krwj Spaſitele ſwého ſe w gedno ſpogiti.

Neypředněgſſj aumyſl při požjwánj té welebné ſwátoſti má býti w láſce Božj roſpjwati, poſilniti a potěſſiti ſe. Nebo ſluſſně to za welikau láſku držeti máš, což ti z pauhé láſky přicházj. Aniž ſe může na ſwětě co lepſſjho a wzneſſeněgſſjho wynagiti, w čemž by ſe neſmjrná dobrota Spaſitele naſſeho zkětelněgi ukazowala a nám k užjwánj podáwala nežli tu, kdež ſe on pro nás gako maličkým činj a w pokrm obracj, aby duſſi naſſi naſkrze pronikl a do wnitřnoſti w ſrdce a těla ſe zawřel [1]).

Markéta, dcera Bely IV., krále uherſkého, plačjcjma očima k ſtolu Páně přiſtupowala. Wečer před tjm dnem, w kterýž žádala tělo Páně přignauti, byla gegj potrawa chléb a woda, a celau noc na modlitbách trwala. Na den přigjmánj modlila ſe a chwálila Pána až do wečera, a pak teprw ſe poſilnila něgakým pokrmem.

Ferdinand II., cjſař rakauſký, uſtanowil ſi za obyčeg, do roka padeſátkrát k ſwátoſti pokánj a oltářnj přiſtupowati, krom ginýchh wýročnjch ſlawnoſtj Páně, Panny Marie, ſwatých apoſſtolů, a těch ſwatých, kteréž ſi za patrony wywolil: a nikdy ſe k těm ſwátoſtem bez welikě přjprawy nebljžil. Giž wečer před přigjmánjm zachowáwal zdrželiwoſt w pokrmu. W hodině pak přigjmánj tak wraucj poboženoſt, tak horliwá uctiwoſt na něm ſe ſpatkowala, že ſe podobalo, gakoby láſkau Božj žňatý duch geho tělo opuſtiti a Spaſiteli ſwému wſtkjc gjti chtěl [2]).

Gdiž tedy, milý křeſtane, čiň též. Použjwey tohoto ſwatého poſtnjho času k náležité přjprawě, abys hoden přiſtaupiw ſtal ſe netoliko účaſten těla a krwi Páně ale i hogných owocj ſwátoſti této: abys byl w Kriſtu a Kriſtus w tobě s miloſtj ſwau a s požehnánjm ſwým a w tomto přeblahém ſpogenj gſi doſſel žiwota wěčného.

Modlitba cjrkewnj.

Propůjč nám, proſjme tebe, wſſemohaucj Bože, abychom, genž za naſſe prowinĕnj podlé zaſlauženj zlé wěci trpjme, přiſpěnjm twé miloſti potěſſeni a obcerſtweni byli. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

[1]) Bohmila. [2]) Macana Wýbor ſtr. 228.

Digitized by Google

Neděle pátá w poſtě, genž ſlowe ſmrtelná.

Ewangelium ſwatého Jana 8., w. 46—59.

a onoho času mluwil Pán Ježíš k zástupům židowſkým a knjžatům kněžſkým: Kdož z wás bude mne treſtati z hřjchů? Když prawdu prawjm wám, proč mi newěřjte? Kdož z Boha geſt, ſlyſſj ſlowo Božj; protož wy neſlyſſjte, že z Boha negſte. Tedy odpowědělj Židé, a řekli gemu: Zdaliž dobře neprawjme, že Samaritán gſi, a že bábelſtwj máš? Odpowěděl Ježíš: Gák bábelſtwj nemám, ale etjm Otce ſwého, a wy gſte mne neuctili. Gá pak nehledám ſláwy ſwé: geſtik kdož hledá a ſaudj. Amen, amen prawjm wám: Bude-li kdo zachowáwati řeč mau, ſmrti neuzřj na wěky. Tedy řekli Židé: Nynj gſme poznali, že bábelſtwj máš. Abraham umřel i proroci, a ty prawjš: Bude-li kdo zachowáwati řeč mau, ſmrti neokuſj na wěky. Zdaliž ty gſi wětſſj, nežli otec náš Abraham, kterýž umřel, i (nežli) proroci, (kteřjž) zemřeli. Kýmž činjš ſe ſamého? Odpowěděl Ježíš: Oſlawugi-li gá ſe ſám, ſláwa má nic nenj, geſtik otec můg, kterýž mne oſlawuge, o němž wy prawjte, že Bůh wáš geſt, a nepoznali gſte ho, ale gá ho znám. A djm-li, že ho neznám, budu podobný wám lhář. Ale známť ho a řeč geho zachowáwám. Abraham, otec wáš, radowal ſe, aby widěl den můg: i widěl a radowal ſe. Tedy řekli gemu Židé: Padeſáte let geſſtě nemáš, a Abrahama gſi widěl? Ježíš řekl gim: Amen, amen prawjm wám, prwé nežli Abraham byl, gá gſem. Tedy chápali kamenj, aby házeli na něho: Ježíš pak ſkryl ſe a wyſſel z chrámu.

Wýklad.

Slowa, kteráž mluwil Pán Ježíš w dneſſnjm ſw. ewangelium k Židům, gſau částka delſſj řeči, kterauž měl w chrámě u pokladnice, t. g. u ſjně, kdež ſloženy bywaly poklady chrámowé, když w třetjm roce swého wekegného wyučowánj byl přiſſel do Jeruſaléma na poſlednj ſlawnoſt ſtánků. Slawnoſt tato byla ta neyradoſtněgſſj a neyutěſſeněgſſj, kdežto Iſraelſſtj, bydljce w ſtanech a w ſtjnidlech a owoce w rukau noſjce, weſelili ſe před Hoſpodinem. Konala ſe pak po celých oſm dnj na památku, že Židé po wygitj z Egypta pod ſſjrým nebem w ſtanech přebywali, zároweň i na poděkowánj za obdrženau úrodu owoce. W této řeči wyſlowil a dowodil nebeſký Miſtr Božſký původ swůg tak zřegmě a gaſně, že mnozj uwěřili w něho.

Digitized by Google

Když wſſak gim přiſljbil, že u něho k poznánj prawdy přigdau a prawda tato že wyſwobodj ge totiž z otrocstwj hřjchu a ďábla: Židé, wykládagjce to o ſwobodě ſwětſké, pokládali to za potupu národu, gelikož co potomci Abrahamowi ſe powažowali za rodinu Božj wywolenau a nižádnému poddanau. Pán Jezjš ale, mluwě o duchownj ſwobodě, dowodil gim: že prawá ſwoboda ducha záležj w tom, že člowěk geſt ſwoboden od hřjchu a wáſnj hřjſſných, kteraužto ſwobodu gedině od něho očekáwati lze, ſpolu i dokázal gim, že negednagj gakožto potomci Abrahamowi, gežto geho nemilugj, aniž co wywolené djtky Božj, poněwadž ho pronáſledugj a w něho newěřj. Pak gim ukázal prawau přjčinu newěry a zatwrzelosti gegich, dokládage: žeť neležj w něm, nýbrž w nich ſamých, a to ſice w gegich překwrácenosti, gežto gſau ſynowé ſatanáſſowi, kterýž geſt lhář od počátku, a kteréhožto náſledugj právě proto, že mu nechtěgj wěřiti, gežto gim prawdu mluwj. Aby wſſak gim toto tjm zřegměgi dowodil, táže ſe gich: Kdo z wás mne bude (může) trestati z hřjchu? Žádný zagiſté z wás nemůže mne z nějaké lži neb z nějakého podwodu winiti? Když toto nemůžete, patrno geſt, že prawdu mluwjm wám. A když prawdu prawjm wám, proč mi newěřjte? Wy gſte tjm tedy winni, že mně newěřjte. Neb kdo z Boha geſt, Boha miluge, a ſrdce ſwé k němu obrácené má a wnuknutj geho náſleduge, ſlyſſj ſlowo Božj; wy pak odporugjce uwěřiti ſlowu ſwému, patrně tjm dokazugete, že z Boha negſte, že ho nemilugete a žádného zaljbenj we wěcech geho nemáte; protož wy neſlyſſjte, že z Boha negſte, nehledagjce toho, což Božſkého geſt, a tudjž nenáležjte Bohu. Na to nemohli Židé owſſem ničeho odpowědjti; protož wzali útočiſſtě k podlé přezdjwce a haně, řkauce: Zdaliž dobře neprawjme mezi ſebau, že Samarián, odpadljk gſi a že ďábelſtwj máš, a gako poſedlý ſſjleně a nemaudře mluwjš. Bylit gſau Samaritáné potomci Židů, genž po zruſſenj řiſſe iſraelſké Salmanaſſarem zůſtali w zemi a ſe s pohany, s modloſlužebnjky, gež Salmanaſſar tam přeſtěhowal, ſmjſili; tudjž náboženſtwj gegich bylo ſmjſſenj z židowſtwj a z pohanſtwj; protož Židé, nawrátiwſſe ſe ze zagetj babylonſkého, nechtěli gim dáti účaſtenſtwj w ſtawenj chrámu, odkudž weliké nepřátelſtwj wzniklo mezi nimi, tak že Samarián bylo u Židů neywětſſj přezdjwkau. Na prwnj přezdjwku tuto, že totiž ge Samarián, Pán Jezjš gim ani neodpowěděl, gelikož každý wěděl, že původu a náboženſtwj geſt židowſkého; na druhau pak odpowěděl gim mjrně a krátce: Já ďábelſtwj nemám; a to giž poznati můžete z toho, že nehledám ſebe, ale ctjm Otce ſwého, wy pak gſte mne neuctili, ſpjlagjce mně, gežto gſem Syn Božj; tedy o wás ſe ſpjſſe toto řjci může. Wſſak budiž, proto ſe s wámi hádati nebudu; neboť já nehledám ſláwy ſwé, o tu nemám přjliš péči, to má na péči giný, kterýž gednau mezi mnau a wámi ſauditi bude a o mau čeſt ſe neylépe poſtará — geſtiť, kdož hledá a ſaudj, Otec můg, ten mne gednau očiſtj a oſlawj. Mně pak ſe gedná gediné o ſpaſenj maſſe, a protož w prawdě prawjm wám: Bude-li kdo zachowáwati řeč mau, ſmrti duſſe (wěčné) neuzřj na wěky. Židé wſſak wykládagjce ſlowa tato o ſmrti tělesné, wzali ſi odtud opět přjčinu k potupenj geho. Tedy řekli Židé: Nynj gſme poznali, že ďábelſtwj máš; z twých wlaſtnjch ſlow widjme, že gako

posedlý a gako ssilenec mluwjš. Abraham umkel i proroci, a ty pkedce prawjš: Bude-li kdož zachowáwati ječ mau, smrti neokusj na wěky. Oni zagistě zachowáwali přikázanj Božj, a pkedce zemkeli! — Zdaliž ty wětssj gsi nežli otec náš Abraham, kterýž umkel, či snad se stawjš také nad proroky, (kteřjž) zemkeli? Ty tedy sebe wywyssuješ nad Abrahama i nad proroky. Kým se samého činjš? Odpowěděl gim Ježjš: Oslawugi-li gá se sám, doswědčugi-li swau moc a swau důstognost toliko wlastnjm swědectwjm, owssem sláwa má nic nenj, byla by to marná samochwála, a wy byste mně nemuseli wěřiti; gestit wssak Otec můg, kterýž mne oslawuge, a sám skrze diwy swědectwj mně wydáwá, o němž wy prawjte, že Bůh wáš gest, že z něho pocházjte a geho gste djtky, a pkedce nepoznali gste ho, gak wasse newěra a twrdossignost patrně swědčj; gá ale znám ho. A djm-li, že neznám ho, podobný budu wám lhák. Ale známť ho, čehož patrný důkaz máte w tom, že ječ (rozkaz) geho zachowáwám (co člowěk). Abraham, Otec wáš, umkel toliko smrtj těla, podlé ducha wssak žige a radowal se a welice tauzil, aby widěl den můg, totiž čas přjstj a přebýwánj mého na zemi ku spasenj swěta: i widěl ho u wjře a w duchu, a w obrazu na synu geho Isáku a geho obětowánj, a proto radowal se; wy pak, gakoby chtěl doložiti, wy, genž toho očitj swědkowé gste, wy se neradugete; nýbrž pronásledugete mne a tudjž zkegmě dáwáte na gewo, že negste prawj synowé geho. Slowa tato byla dosti gasná a Židé mohli lehce poznati smysl gegich, a wssak poněwadž giž zahokelo srdce gegich nenáwistj proti Pánu Ježjssi, tedy wykládali ge tak, gakoby se honosil tjm, že osobně Abrahama zná a ho tělesnýma očima widěl; tedy úsměssně řekli gemu: Padesáte let gesstě nemáš, a Abrahama gsi widěl? Kristus Pán toho času měl něco přes tkidcet, na neywýsse dwa a tkidcet let wěku. Židé pak prawjce padesáte let gesstě nemáš, oslowili rowný počet, celé půl stoletj, aby tjm gistěgi mohli ukázati Pánu Ježjssi, že Abrahama osobně widěti nemohl, gakoby chtěli říci: Kdybys i půl stoletj, 50 let, stár byl, čemuž ale tak nenj, předce byssi nemohl Abrahama widěti, kterýž před dwěma tissjci léty žil. Kristus Pán, chtěge toto nedorozuměnj wysswětliti a ukázati gim: že dle Božstwj swého co prawý Messiáš nenj od nedáwna, nýbrž od wěčnosti, že ho tudjž Abraham mohl w duchu widěti a po něm tauziti, řekl gim: „W prawdě prawjm wám, prwé nežli Abraham byl, gá gsem;“ mluwě tuto o sobě, gako mluwil w starém zákoně Hospodin sám o sobě k Mogžissowi na hoře Horeb, an prawil: „Gá gsem, kterýž gsem.“ — Což uslyssewsse Židé a dobře porozuměwsse, že tu mluwj o sobě gako Bůh, a že sobě Božskau wěčnost přičjtá (gakáž mu w skutku co prawému Bohu přislussj); nečekali déle, co wjce řekne, nýbrž, chtjce ho gako rauhače kamenowati, gakož w zákoně ustanoweno gest, zchápali kamenj, aby házeli na něho: Ježjš pak, poněwadž gesstě nepřissla hodina geho, aby se wydal w ruce nepřátel, skryl se, tak že se ho uemohli zmocniti, a pak wyssel z chrámu.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Zamenité diwadlo poſkytuge tobě, křeſťane milý, dneſſnj ſw. ewangelium. Tu zápaſj prawda se lži, ſprawedlnoſt se zlobau, — Ježjš s auhlawnjmi nepřátely ſwými. Mnoho ſe tu mluwj, mnoho ſe táže a odpowjdá o wěcech předůležitých. S gedné ſtrany ſpatřiti tuto lze, gak hlubokо může kleſnauti člowěk, genž před ſwětlem prawdy nebeſké oči zawjrá; s druhé pak ſtrany zřjti tu lze hlubokoſt maudroſti, genž člowěka, kterýž ſe k nj obracj a gi přigjmá, přiwádj k žiwotu wěčnému. W každém ohledu ale ſtogj tu Kriſtus Pán co ſlawný wjtěz w prawdě ſwé nebeſké. Nuže, milý křeſťane, rozgjmey tuto zlobu a zaſlepenoſt nepřátel Ježjſſowých a maudroſt wjtězoſlawnau Kriſta Ježjſſe! —

Kdo z wás bude mne treſtati z hřjchů? Tak ſe tázal Kriſtus Pán Židů w chrámě w úplném wědomj ſwé ſwatoſti a newinnoſti. A komu předložil tuto otázku? Ne ſwým učennjkům, kteřjž mu zcela přináleželi a w něm žili; ne těm, kteřjž mu z lidu byli oddáni a w něho uwěřili; aniž těm, gimž pomáhal, kteřjž od něho žiwot, zdrawj, útěchu a pokog duſſe gſau obdrželi, aniž oněm ſſlechetným a zbožným ženám, kteréž u wraucné oddanoſti ho náſledowaly až pod křewo křjže; těmto neplatila otázka tato, gich ſe netázal nebeſký Mjſtr, ale tázal ſe nepřátel ſwých neyzuřiwěgſſjch a neyauhlawněgſſjch, kteřjž zagiſté ſljdjcjm okem wſſudy ſſetřili ho, gichžto by ta neymenſſj wina a ſkwrna Božſkého Wykupitele tagná nezůſtala, těch ſe tázal: Kdo z wás mne může treſtati z hřjchu? A pakli žádný z nich mu nemohl ničeho, ani toho neymenſſjho předhoditi: gak newinný, gak ſwatý a welebný ſtál tu u proſtřed nepřátel ſwých nebeſký Wykupitel! — Ano on byl, gakž dj ſwatý Pawel, we wſſem zkuſſen podobně nám, kromě hřjchu[1]), „on hřjchu neučinil, aniž geſt nalezena leſt w ústech geho,“ gak dokládá ſwatý Petr[2]), „mezi hřjſſnjky byl a wzal hřjchy wſſech na ſe, ſám pak žádným hřjchem ſe nepoſkwrnil; tak přebýwal mezi lidmi, gakoby s angely obcowal;“ dj pěkně ſwatý Ambrož[3]). A protož tu ſtogj po wſſecky wěky co náš mjſtr, wůdce a wzor wſſj dokonaloſti a ſwatoſti — co prawý Spaſitel. Neb, gakž dobře dj ſwatý Pawel, „takowéhoť ſluſſelo nám mjti neywyššjho kněze, ſwatého, newinného, neposkwrněného, odděleného od hřjſſnjků, a kterýž geſt učiněn wyššj, nežli nebeſa“[4]). Ano měl-li ſwět wybřednauti z hřjchu a k nowému a k dokonalegſſjmu žiwotu duchownjmů powſtati, nepoſtačilo toliko, aby ſe mu hlásala ſwatá prawda a lid k lepſſjmu a k dokonalegſſjmu poznánj ſe wedl; nýbrž bylo také třeba, aby měl před ſebau wzor a přjklad ctnoſti a ſprawedliwoſti, w němž by gakožto w nějakém zrcadle ſe wzhljdnauti mohl a w kterémž by widěl, že člowěku ſprawedlnoſt a ctnoſt plniti geſt možno; i také ſe učil, gak mu u wſſelikých okoličnoſtech a poměrech žiwota gednati a žjti geſt. A takowýto obraz a wzor prawého a ſwatého žiwota zůſtawil nám zagiſté

[1]) K Žid. 4, 15. [2]) 2, 22. [3]) In Psal. 40. v. 13. [4]) K Žid. 7, 26.

Digitized by Google

Kristus Pán sám na sobě, — „pozůstawiw nám příklad, abychom následowali sslépěgi geho“[1]). Na něg popatř, o křesťane milý, a od něho se uč přede wssjm: že zákon Božj plniti a ctný a spraweďliwý žiwot wésti, nenj wěc nemožná! Nerci: „Kristus Pán byl prawý Bůh, on nemohl poklesnauti!“ Owssemť byl on prawý Bůh, ale byl také spolu prawý člowěk, a gakož prawý člowěk se tobě stawj za wzor a za příklad. Ne w skutcjch Božských, w tom, co Božskau mocj a přirozenostj konal, nýbrž w skutcjch lidských, w tom, což gako člowěk konal, máš ho následowati, a w tom byl tobě podoben, mage tělo a dussi lidskau, gako ty, aby tobě ukázal a naučil tebe, že i ty gemu w ctnosti a spraweďliwosti podobným býti můžeš a máš. „Pogďte a učte se ode mne, neboť gsem tichý a pokorný srdcem“[2]), dj Božský Spasitel; „učte se ode mne ne swěty twořiti, diwy konati; nýbrž tichými a pokornými býti,“ dokládá sw. Auğustin. — Prawdať, že lidská geho přirozenosť byla spogena s Božskau přirozenostj w gedné osobě, a že Kristus Pán ani dle člowěčenstwj swého poklesnauti nemohl; a wšak pakli i my se spogjme s njm co audowé geho těla, chránj a sljj nás milostj swau, abychom ani my klesnauti nemohli, a protož nezůstáwá žádné wýmluwy. Kristus co prawý člowěk gest dokonalým wzorem nassjm a příkladem, kterýž zůstawil nám; učj nás tedy, že můžeme zákon Páně we wssem plniti a spraweďliwý žiwot wésti.

A netoliko to; on zagistě nám zůstawil na sobě wzor a obraz neykrásněgssjch ctnostj. Popatř naň gen, milý křesťane, a na geho žiwot, kdež gest ctnosti zpanilé, kdež gest okoličnosti žiwota lidského, aby tu nebyl nassjm wzorem a příkladem. Hledáš-li příkladu dokonalé lásky k Bohu a k bližnjmu, popatř na Ježjsse. Gakau láskau plálo srdce geho k Otci nebeskému. On byl žiw w Otci a pro Otce a Otec w něm, a neznal žádného giného pokrmu, leč plniti wůli Otce swého, a žádného wyššjho cjle než oslawiti ho. Pro Otce koná wsse, trpj wsse, obětuge wsse a k wůli geho klade i žiwot swůg. A gak milowal Pán Ježíš lidi, bratry swé! Z lásky k nim opustil nebesa, wzal na sebe wssecku bjdu, wssecka protiwenstwj a hrozné muky a posléze podstaupil také ohawnau smrt křjže; „wětšjhok milowánj nemá žádný nad to, než aby kdo žiwot swůg položil za přátely swé“[3]), prawil on sám. — Chceš-li také spatřiti, křesťane milý, wzor pokory, popatř na Ježjsse! On zagistě, gsa rowný Bohu: „samého sebe zmařil, způsob služebnjka přigaw, k podobenstwj lidj učiněn, a we způsobu nalezen gest gako člowěk; ponjžil sebe samého, poslussným gsa učiněn až do smrti, smrti pak křjže“[4]). — Třeba-li ti tichosti a trpěliwosti, wiz gak Ježíš gako tichý beránek snášj wssecka protiwenstwj, potupu, haun a muky; wiz, gak kráčj na smrt, aniž otwjrá úst swých! Stjhagj-li tebe nepřátelé a činj-li tobě nátisky, popatř na Ježjsse, gak gim žehná a dobrodinj prokazuge, a na křjži gesště modlj se za ně řka: Otče, odpusť gim; neb newědj, co činj. Ge-li těžké powolánj twé a umdlewáš-li pod břemenem pracj: wiz, gak Ježíš pracuge na djle spasenj lidského; gak učj, uzdrawuge, pomáhá, napomjná, wzbuzuge neustále, dnem i nocj, aniž přege oddechu sobě. — A chceš-li otkáti pohledem na útrpné a milosrdné srdce: wiz gak pláče u hrobu Lazarowa, patře na hrůzu smrti, genž hubj pokolenj

[1]) I. Petr 2, 21. [2]) Mat. 11, 29. [3]) Jan 15, 13. [4]) K Filip. 2, 7. 8.

Digitized by Google

lidské, gak pláče a nařjká nad Jerusalémem, předzwjdage zkázu města a národu israelského! A chceš-li spatřiti wzor zdařilého syna, popatř na Ježjsse, kterýž ač wj, že chrám gest dům Otce geho, gest předc poddán rodičům swým a poslauchá gich a prospjwá wěkem a maudrostj a milostj u Boha i u lidj; kterýž pak umjrage nezapomjná na milowanau matku a poraučj gi péči Jana, miláčka swého! — O, kdo by mohl wyprawiti wssecky zpanilé ctnosti, w nichžto se nám stal Božský Wykupitel wzorem a přjkladem wssj dokonalosti a sprawedlnosti! A protož, milý křesťane, na něho, na Ježjsse, Wykupitele swého, patř; Ježjsse nespausstěg s očj swých, on budiž tobě přjkladem w každé době a okoličnosti žiwota! — Geho následuge nezblaudjš, dle něho se zprawuge nepochybjš, gsa geho následownjkem zde na zemi budeš také následownjkem geho na nebi. Dobře tedy dj sw. Bonawentura: „Kde ginde nalezneš takowých přjkladů a naučenj wznessené chudoby, dokonalé pokory, hluboké maudrosti, modlitby, tichosti, poslussnosti, trpěliwosti a wssech ostatnjch ctnostj, gako w žiwotě a w obcowánj toho, genž byl Pánem ctnosti. Kdo tedy Krista následuge, nemůže zblauditi, nemůže oklamán býti“ [1]). Swatý Wincenc paulánský byl každého času tak wěrným následownjkem Kristowým, že byw někdy negistotau trápen, co by činiti měl, sám sebe se tázáwal: „Co nynj Kristus?“ Tauto otázkau wmyslil se w mjsto Pána Ježjsse, gak by on na mjstě geho gednal, a tak se snažil, aby wssecky činy geho s činy Krista Pána se srownáwaly. — Wssak ale, že Pán Ježjš byl gest prost a prázden wssj i té neymenssj skwrny, tjm gest netoliko wzorem žiwota nasseho, nýbrž také nassjm Spasitelem a Wykupitelem od hřjchu. Muselť zagisté býti Wykupitel swěta čist od wsseliké winy a skwrny, aby mohl winu lidstwa na se wzjti a za nás swau obětj a smrtj zadosti učiniti, a takto dokonalým poslussenstwjm swým smazati a shladiti winu neposlussenstwj prwnjho Adama: abychom i my, gakož magjce účastenstwj přirozenosti prwnjho Adama w porussenosti se rodjme, skrze druhého Adama w Kristu znowazrozenj dle ducha neporusseni byli. „Takowéhoť zagisté potřebj nám bylo mjti neywyšssjho kněze, . . . kterýž nepotřebuge na každý den, gako kněžj starého zákona, neyprw za swé hřjchy oběti konati, potom za hřjchy lidu: nebo to učinil gednau sebe samého obětowaw;“ dj swatý Pawel [2]). Kristus gediné mohl býti nassjm Wykupitelem, on gediné mohl wzjti winu nassi na sebe a za nás Bohu dosti učiniti; poněwadž on gediný byl bez wsseliké winy, on byl gediné swatý a neposkwrněný, on genž mohl se tázati nepřátel swých: „Kdo z wás mne bude trestati z hřjchu?!“ —

O, gak weliký a welebný gsi nám, Pane Jesu Kriste, w swatosti a newinnosti swé! — Nynj widjme, že ctnost a sprawedlnost nenj pauhé slowo, a že spasenj nasse twým zadostiučiněnjm nám pogisstěno gest, widjme že máme prawého učitele, mistra a kněze spasenj! — K tobě tedy obracjme oči swé, ty budiž wždy i napotom wzorem a přjkladem nassjm: a když se přičinjme následowati přjkladu twého a kráčeti za sslépěgi twými, deyž nám milost swau, filiž a podporug nás, bychom co gsme dle tebe započali, skrze tebe a w tobě skončili, totiž žiwot zbožný a sprawedliwý;

[1]) De medit. vitae Jesu Christi. [2]) K Žid. 7, 26. 27.

Digitized by Google

abychom gsauce aučastnjci skutků twých na zemi byli také aučastnjci slávy twé na nebi.

Když prawdu prawjm wám, proč mně newěřjte? Tak se tázal dále Pán Ježjš Židů, a tak se mohl wšjm právem gich tázati. Nebo wyssel-li od Boha Otce nebeského, gakž sám twrdil, a nemohl-li ho žádný z gakého hřjchu, ze lži nebo z neprawdiwosti winiti, což Židé mlčenjm swým sami wyznali, mluwil dogista prawdu; a poněwadž prawda slussně a sprawedliwě wjry zasluhuge, mohl se owssem Kristus Pán wšjm právem tázati Židů: „Když prawdu prawjm wám, proč mi newěřjte?“ — A kdyby Kristus Pán dnes s nebe sstaupil na zemi, mohl by podobnau otázku postawiti unohým, ne Židům neb pohanům, nýbrž — samým křesťanům. Ach, tak mnozj se nalézagj, kteřjž, ač nemohau nic namjtati proti prawdě náboženstwj Kristowa, ač widj a wyznati musegj, že prawé a spasitelné gest: předce Kristu uwěřiti se zdráhagj — oni newěřj; i těch by se mohl Božský Wykupitel tázati: „Když prawdu prawjm wám, proč mně newěřjte?“ Tak gest tomu a neginak; prawda, sw. prawda má ten smutný osud, že se potkáwá wždy s tuhým odporem a že gi lidé přigjti nechtěgj. Tak to bylo giž od počátku a tak gest to až podnes. A wssak gaká gest přjčina překrácenosti této? proč se zdráhagj lidé uwěřiti prawdě, zwlášště pak prawdě swatého náboženstwj Kristowa? I na to odpowjdá nám Kristus Ježjš we swatém ewangelium, an dj: „Kdož z Boha gest, slowo Božj slyssj; protož wy neslyssjte, že z Boha negste.“ To gest ta prawá přjčina, proč mnozj odporugj wěřiti Kristu a swatému náboženstwj geho, poněwadž z Boha negsau, a w Bohu a w božských wěcech nemagj žádného zaljbenj. W prawdě, gakž dj sw. Pawel, „kteřjžkoli duchem Božjm wedeni bywagj, tit gsau synowé Božj“ [1]); ti wssak, kteřjž Božských wěcj neslyssj, aniž gich u wjře chápagj, a gich w poslussenstwj neplnj: dáwagj tjm na gewo, že duchem Božjm wedeni negsau, že ginj pudowé a chtjčowé gimi pohybugj a panugj nad wůlj gegich. A gakéhoto ducha byli zákonnjci a farisegowé, kteřjž nechtěli slyssjeti slowa Božjho aniž ge přigjti? Byli plni hnusného sobectwj, mrzké samoziisstnosti, ohyzdné pýchy a wysokomyslnosti, k tomu i byli sseredné záwisti a nenáwisti oddáni; nehledali Boha aniž prawdy geho, nýbrž gen sebe samých; tuk owssem odporowali prawdě a nechtěli slyssjeti aniž uwěřiti slowu Kristowu. A tak gest to až posud. Gdi gen, milý křesťane, a wiz, gakého ducha gsau ti neznabohowé wěku nasseho, kteřjž slowa Kristowa ani slyssjeti ani w ně wěřiti nechtěgj? — Shledáš zagisté, žeť i oni z Boha negsau, že newládne gimi Duch Božj, duch prawé maudrosti a sprawedlnosti; nýbrž že ge duch tohoto swěta opanowal; oni negsau z Boha, a protož slowa Božjho neslyssj a gemu newěřj. A gak ginak? Slowo Božj gest slowo sprawedlnosti, lásky, pokory, čistoty ducha, stkjdnosti, pokoge a radosti w Duchu swatém. Kdo wssak ale z Boha nenj, kdo nenj djtkem Božjm, w tom překwýwá nesprawedlnost, záwisť, wysokomyslnosť, nečistota, obžerstwj, nesswornosť a žádosť zlých skutků. Gak by mohl takowý s radosti slyssjeti a za prawé mjti a uznati učenj o sprawedlnosti, o lásce a wůbec o skutcjch ctnosti a dokonalosti djtka Božjho? — W skutku až podnes bywagj

[1]) K Řjm. 8, 14.

Digitized by Google

neylepſſj a neyzbožněgſſj lidé ti, kdož s radoſtj ſlyſſj o Bohu a o Božſkých wěcech, a s neunawenau horliwoſtj ſpěchagj tam, kdež ſe gim ſlowo Božj hlásá a s ſrdečnau ochotnoſtj ge přigjmagj. A s druhé ſtrany až poſud bywagj neyhorſſj a neypokaženěgſſj ti, kdož ſlowa Božjho ſe wzdalugjce každému ochotně ſe propůgčugj a ſlávu prowoláwagj, genž mluwj gim, co pokaženému ſrdci gegich lahodj, naopak ale prawdě ſe wyhýbagj, gj ſe na odpor ſtawj a gi zawrhugj. Budiž gen tělesným rozkoſſjm oddán. J hned ſe ti zaljbj ti, kteřjž dj tobě, že gſi mlad, ſličný, že můžeš ſwěta požjwati, proč byſi ſobě neykál a t. d. Naopak kázanj, napomjnánj pečliwého otce, wýſtraha dobromyſlné matky aneb lepſſj přjklad ginýchbude ti protiwný, tomu ſe wyhneš, a neposlechneš gich. A proč? proto že negſi z Boha, že gſi ſynem ſwěta! A řekni chlipnjku neb chlipnici: Nečiſtota a ſmilſtwo nenj žádný hřjch, to gſau gen ſlaboſti a mdloby lidſké: budeš gim wjtaným učitelem, a rádi tě poslechnau; rci gim ale se ſwatým Pawlem: „Nemylte ſe, ani ſmilnjci ani cizoložnjci newegdau do králowſtwj Božjho“ — ſmilnjky bude ſauditi ſám Bůh! s neliboſtj odwrátj ſe od tebe, a neposlechnau tebe. Rci lakomci lakotnému: Snáze geſt progjti welblaudu ſkrze ucho gehličj, než bohatci wegjti do králowſtwj Božjho; aneb: co prospěge člowěku, kdyby celý ſwět zjſkal, duſſe pak ſwé by ſſkodu trpěl? uſměge ſe, a dj, že gſi blázen. Rci mu ale: kdo z koho, ten z toho: čjm kdo bohatſſj, tjm blaženěgſſj a t. d.: — budeš u něho platiti za maudrého a rozumného muže.

A protož zkauſſeg ſe, milý křeſťane, zkauſſeg ſe upřjmně a oprawdowě: co raděgi ſlýchaš, co ſe tobě wjce ljbj? zdaliž ſlowo Božj čili maudroſt tohoto ſwěta? a z toho budeš moci lehce poſauditi: gſi-li z Boha čili nic? — A netěſſj-li giž wjce tě ſlowo Božj, ge-li ti protiwné, poſlauchaš-li ho s neliboſtj neb pohrdáš-li gjm dokonce: tehdáž wiz, že ſrdce twé geſt porušſeno, prawě tak, gako pokažen geſt žaludek, genž zdrawé krmi nezažjwá; wiz, že negſi z Boha, a negſi-li z Boha, že negſi djtkem Božjm, a že ti nemůže Bůh býti Otcem a Kriſtus Spaſitelem. Uwaž gen, gaký konec to wezme, a kam tě poſléze powede tato bezbožnoſt?! —

„Tys, Hoſpodine, Otec náš a Wykupitel náš, (tot geſt) od wěkú gméno twé. Proč gſi nám dal zblauditi Hoſpodine od ceſt twých, zatwrdil gſi ſrdce naſſe, abychom ſe nebáli tebe? Obratiž ſe (k nám) pro ſlužebnjky ſwé, pro pokolenj dědictwj ſwého“ [1]). Bože mocnoſti, obratiž ſe (k nám): popatř s nebe, a wiz a nawſſtiw winici ſwau (lid ſwůg). A dokoney gi, gižto ſſtjpila prawice twá. Budiž ruka twá nad námi, a neodſtaupjme wjce od tebe, obžiwiž nás a gméno twé wzýwati budeme. Hoſpodine, Bože mocnoſti, obratiž nás: a ukaž twář ſwau, a ſpaſeni budeme [2]). Amen.

„Zdaliž dobře neprawjme, že Samaritán gſi a že bábelſtwj máš? — Prawili gſau Židé Kriſtu Pánu, když gim ukázal prawau přjčinu, proč neſlyſſj ſlowa Božjho; totiž proto, že „z Boha negſau.“ — Ale to geſt wůbec oſud prawdy mezi neprawými, že ge urážj a to tjm wjce, čjm patrněgſſj geſt a čjm wjce ſe wad a nedoſtatků gegich dotýká. Člowěk by ſe ſluſſně domeyſſlil, že prawda, právě protože prawdau geſt, wſſude platnoſt mjtj muſj,

[1]) Jeſaiáš 63, 16. 17. [2]) Žalm 79. 15. 16. 18. 19. 20.

Digitized by Google

a že se lidé gj musegj zprawowati, neb že gi alespoň uznagj, byk i podlé nj pokračowati se zpěčowali: ale bohužel tomu nenj tak. Zlý a neprawý člowěk se gj nepoddá, on gj nenáwidj a spolu s nj i toho, genž mu gi zwěstuge; a potupiw a pohaniw ho, domnjwá se w zpozdilosti swé, že nad prawdau samau swjtězil a se osprawedlnil. Mjsto, co měli Židé důtku Kristowu přigjti a w pokoře uznati winu swau, widěli se uraženy a potupili a pohaněli ho, kkauce: „Zdaliž dobře neprawjme, že Samaritán gsi a že dábelstwj máš?“ — A právě tak se děge až posud; ano bezbožnjci wěku nasseho pokročili gesstě dále, než zaslepenj Židé. Tito potupili a zhanobili toliko hlasatele prawdy nebeské, za nassich časů ale musegj netoliko hlasatelé slowa Božjho, ale i ti, kteřjž dle náboženstwj Kristowa oprawdowě žiti se snažj a kteřjž se nechtěgj dle swěta zprawowati, potupu, hanu, posměchy a protiwenstwj snásseti od synů tohoto swěta a od bezbožnjků wěku tohoto. O, kýž by předc uwážili w zaslepenosti swé, že tjm negen swaté náboženstwj zlehčugi, nýbrž že také sami sobě neywjce sskodj. Neb takowýmto překwráceným gednánjm zatwrzugj srdce swé a zbawugj se wsseho, což by ge k naprawenj a k polepssenj žiwota přiwésti mohlo. Božská prozřetelnost zagisté použjwá nezkjdka příkladu zbožných, aby gimi neprawých a bezbožných ku poznánj překwrácenosti a ku pokánj powzbudila. Tu gim stawj na oči zbožného křesťana w pokogi dusse a utěssenosti srdce, gaké w Bohu požjwagj, aby widěli a okusili předc gednau, gak sladký gest Pán těm, kteřjž ho milugj; tamto opět nastrahuge gim obráceného a napraweného bywalého přiwržence gegich, aby proměna tato, kteráž mluwj mocněgi a pohnutedlněgi než wsseliká domluwa, srdce gegich dogala a ge k následowánj ho powzbudila; ginde zase přidružj gim zbožného sauseda, aby skrze něho otewřela gim oči a probudila ge že sna hřjssného, w kterýž ge bezbožnost ukonewssila; slowem wssickni sprawedlniwj a zbožnj křesťané gsau w rukau Božjch tolikeré swjce a prostředky k powzbuzenj a naprawenj neprawých bezbožnjků, obgewugjce a namjtagjce se gim na nebezpečných cestách žiwota, kterýmiž kráčegj. Když pak bezbožnjci potupugj a hanj gich a ge w posměch uwáděgj, činj z nich nástroge k osprawedlněnj swé bezbožnosti a zatwrzenj sebe; a tjm působj: že, co by ge mělo nazpět k Bohu přiwésti, gich gen gesstě wjce od Boha wzdaluge, co by gim mělo k spasitelnému zahanbenj slaužiti, gesstě wjce bjdnau gegich marnost podporuge, a co by ge mělo zbuditi ze hřjssného sna, w kterýž se ukogili, gich prawě w gesstě twrdssj sen ukonewssuge. Neb potupiwsse a pohaniwsse ctnost a zbožnost působj, že bezbožnost a neprawost w očjch gegich tratj wssecku ohawnost a ohyzdnost swau, pak zponenáhla přestwědčj se neb raděgi se přemluwj, že při wssj bezbožnosti swé gsau lepssj než sprawedlniwj we swé náboženosti, a konečně se honosj překwrácenostj swau. Takto zatwrzugj swé srdce a w této zatwrzelosti dosahuge překwrácenost gegich neywyššjho stupně; a pak se zagisté wyplnj na nich slowo pjsma swatého: „Připraweni gsau posměwačům saudowé.“

A tento přjssný saud Božj zastihne ge tjm gistěgi, poněwadž si také wssecku cestu k naprawenj a obrácenj sebe zamezugj. Neb byk se i poznali a oprawdu se chtěli obrátiti; zdaliž se pak osmělj a budau mjti tolik sjly do sebe, aby se s celým srdcem a s celau dussj oddali náboženosti, kterauž druhdy u giných nemohli dosti pohaněti, pak i následowali těch, kteréž gesstě nedáwno měli ku posměchu? A předce přigde ge-

Digitized by Google

dnau, leč dřjwe, leč pozdĕgi; gednau giſtě přigde doba, kdež náboženſtwj, kterézto nynj poſměchy činj a na kterauž hanu a potupu kydagj, wjtězſtwj ſwé ſlawiti bude a oni ſe gj ſami podwolj. Přigde doba, kdežto nabaženi ſwěta a přeſyceni rozkoſſemi geho, poſléze k ſobě přigdau a poznagj: že ſtáwá-li poſud rozumu a prawé maudroſti na ſwětě, těchto dogiſta w Kriſtowu náboženſtwj nalézti lze, a že pokoge a uteſſenoſti a blaženoſti ſrdce nikde, leč w Bohu a prawé náboženoſti dogjti lze. A wſſak gaké těžkoſti, gaké neſnáze budau mjti, aby dle lepſſjho tohoto citu a ſwého přeſwědčenj gednali. Zdaliž ſe nenj obáwati, že faleſſným ſtudem překonáni, nikdy tolik zmužiloſti do ſebe mjti nebudau, aby s celým ſrdcem oddawſſe ſe ſwatému náboženſtwj, předeſſlé poſměchy a hany, kteréž mu učinili, wekegně odwolali. Tak hyne mnohý bezbožnjk a hyne wěčně. — O Bože, gak ſprawedliwý gſi a gak přjſnj gſau ſaudowé twogi! Potupa a hana a poſměch, gjmžto zlehčowal bezbožnjk twé ſwaté náboženſtwj a ty, kteřjž mu ge hlásali, toto ſe wracj na hlawu geho, naplňugj ſrdce geho faleſſným ſtudem a treſtagj přewrácenoſt geho a nedopauſſtěgj mu, by ſe obrátil a dle ſwého přeſwědčenj lepſſjho gednage, uchopil ſe poſlednjho weſla, gedinkého proſtředku ſpaſenj — ſwatého náboženſtwj a pokánj. —

Geden z neſſlaſtných zuřiwcůw, kteřjž ſe byli při prwnj hrozné rewoluci francauzſké ukrutenſtwjm wyznamenali, těžce ſe roznemohl. Těžké břemeno zpáchaných neprawoſtj ſwjralo mu duſſi, ze ſrdce wymjzel wſſechen ſſlechetný cit, a bylo-li mu ſlowem zawaditi o Boha, ſlyſſeti o wjře, o náboženſtwj, prowázel každé takowéto ſlowo rauhánjm — zlořečenſtwjm. A wſſak tento zloſyn měl dceru zbožnau a ctnoſtnau. Ubohá panna, widaucj otce, an ſwjgege ſe boleſtmi předce gen zlořečj Bohu, děſila ſe ſmrti — modlila ſe k Bohu — proſila otce neſſlaſtnjka, aby pomněl na duſſi — a poſléze poſpjſſila ku kněži utagenému w Pařjži, žádagjc a zapřjſahagjc ho we gménu Božjm, aby ſe pokuſil o obrácenj otce gegjho. — Kněz ač předwjdal nebezpečenſtwj hrozjcj žiwotu, nemeſſkal wydati ſe k loži neſſlaſtného zloſyna. Než nechat ſám wypowj, co widěl, ſlyſſel a co pořjdil u neſſlaſtnjka. „My přiſſli, tak wyprawuge onen kněz — my přiſſli k nemocnému právě, když byl dřjmal. Když ſe probudil, djm mu: „Gá gſem kněz, kteréžto hodlá, ſmířiti wás s Bohem.“ — „Klid ſe mi s očj, zuřil ſſjlenec, klid ſe s očj, kněže — útrpnoſt twá geſt mně protiwná gako žluč. Gá gſem ten, kteréž wás zabjgel! — Klid ſe odtud, ſice zwjš, ſeč geſt můg wztek. Ha! Kněz pod mau ſtřechau! Kněz u mne, kteréžto gſem kněze zabjgel!“ „Ubohý bratře, djm k němu hlaſem ſrdečným, zbaw ſe pak hřjchů ſwých, očiſtiž, obmegž ſrdce ſwé w ſlzách ſkrauſſenoſti a pokánj. Hodinka poſlednj ſe bljžj, hrob ſe ti otwjrá! Či ſnad byſi ſměl chtjti se znamenjm zlořečenſtwjm na čele ubjrati ſe před ſaudnau ſtolici Božj na wěčnoſt?“ J uchopjm ſe ruky geho. Ubohý neſſlaſtnjk mi w tom nebránj. Pogednau ale probudj ſe w něm diwoká wáſſeň na nowo a ſápage ſe po mně, plným hrdlem počne křičeti: „Klid ſe ode mne, klid ſe odtud a powjdey ſi hlaupé báchorky ſwé ſtarým babám. U mne nic nepořjdjš. O mně neſmj říci ſwět, že by mne byl kněz na ſmrtelném loži přiwedl ku pláči. Gá newěřjm w twého Boha. Geſtli ge gaký: nechť mi zlořečj, gá ho — proklinám. Nechat ſe pomſtj nade mnau, může-li. Gá zlehčowal oltáře geho, gá zabjgel kněze geho. Gakowý byl žiwot, takowá nechť geſt ſmrt má!“ — Gá ſe zhrozil těchto ſlow

a udeſſené ſrdce mé úpěnliwě wzdychalo k Bohu o miloſrdenſtwj. Ubohá dcera potichu plakala. Neſſtaſtnjk utiſſil ſe ponękud. I zdálo ſe mi, že brzo bude po něm. Zatjm ale pogednau wzchopil ſe na nowo, oči mu wywſtaly, úſta zpěnila ſe wztekem; házege rukama na wſſe ſtrany, gal ſe křičeti hlaſem zaufalým: „Dcero! tak wolal neſſtaſtnjk, dcero má, wyſwoboď mne. Ach! gak mne to duſj! Newděčné djtě! — Ty ſe tedy bogjš té obludy? — O pogď pak blijže. — Ach, kterak mne to pálj! — Zlořečený tento kněz celé peklo wyſſtwal proti mně! Ach, co widjm?! — Nic než krew a zřjceniny. — O mé djtě, djtě, zawoley kněze, ať ſe mohu ſmjřiti s Bohem! — Gdi a podey mi ſwůg křjžek! O Boże, gak často ſſlapal gſem křjž nohama swýma! Pryč odſud! — Gá nechci widěti křjž. — Peklo mne pohltj. — Ty ſe ſměgeš? — Směg ſe giž, gá ſe nemohu nad tebau wymſtjti! — O djtě, pogď ſem a prokaž mi poſledni láſku — wytrhni mi ſrdce z prſau mých! Což mne nepoſlechneš? — Zlořečena budiž nepoſluſſná dcero má!“ — Tak wzdychal i křičel w diwokém rozčjlenj po malých křeſtáwkách ubohý newěrec a krwj newinných zbrocený nekagicnjk. Poſléze chce wyſkočiti s lože. Dcera utrápená wzchopj ſe, zachytj ho — a w několika minutách geſt ubohý otec — w náručj gegim — mrtwolau“[1]).

Nedey, ó Pane, bychom tak hluboko klesli, aniž dopauſſtěg, bychom na hanu a poſměchy bezbožnjků co dali, nýbrž propůgč miloſtiwě, bychom pewně ſe držjce ſwaté wjry twé, ctný a zbožný žiwot wedauce, gednau k blažené wěčnoſti doſpěli.

---

[1]) Blahowěſt, 1851. ſtr. 296. [2]) Sir. 41, 15. 16. [3]) Philot. pars 3. cap. 7.

Gák dábelſtwj nemám, ale ctjm Otce ſwého a wy gſte mne neuctili. Gá paknehledám ſláwy ſwé, geſtiť, kdo hledá a ſaudj. Amen, amen, prawjm wám: Bude-li kdo zachowáwati řeč mau, ſmrti neuzřj na wěky. Tak odpowěděl Pán Ježiš nepřátelům swým, když ho potupili, utrhagjce mu na cti, a tjm nás učj, že ſluſſj i na křeſťana, hágiti cti a dobrého gména swého a zárowěň také učj nás, gak ſobě w této přjpadnoſti počjnati máme. Ano, na křeſťana ſluſſj hágiti cti a dobrého gména swého; nebo čeſt a dobrá powěſt gſau drazj ſtatkowé, kterýchž ſe člowěk odkjci a wzdáti nemůže, ač chce-li w ſpolečnoſti lidſké blahoděgně půſobiti; zwláſſtě ti, gichžto powolánj geſt, ſlowem neb ſtutkem giné cwičiti neb wzděláwati, muſegj čeſt mjti a ſnažiti ſe, aby ginj o nich dobře ſmýſſleli a ſaudili. „Péči měg o dobré gméno: neboť to zůſtane tobě ſpiſſe, než tiſjc pokladů welikých a drahých. Dobrého žiwota geſt počet dnů, ale dobré gméno zůſtane na wěky“[2]). Krásně dj tu ſw. Frantiſſek ſaleſſký w ohledu tomto: „Gako ſtromowé liſtj, gſauc ſamo w ſobě opowržené a neužitečné, nicméně mnohonáſobně proſpjwá, nerci-li k okraſe ſtromů, ale k zachowánj owoce, obzwláſſtě mladého a nedozralého, od zewnitřnjch ſſkod: tak i dobré gméno a dobrá powěſt, byť i ſama w ſobě nemnoho platila, geſt nicméně welmi proſpěſſná; neb netoliko náš žiwot ſſlechtj, ale také k ochránění a k zachowánj naſſich ctnoſtj, obzwláſſtě pokud geſſtě malé a křehké gſau, podiwně napomáhá. To, že gſme powinni swého gména a powěſti hágiti a co o nás lidé mjnj, tomu zadoſt činiti, geſt hrdinſké myſli oſtrý oſten a ſpolu gakéſſ nucenj k dobrému“[3]). Gako tedy, když laupežnjk člowěku žiwot odnjti ſe ſnaží, neb zloděg mu gměnj ukráſti uſſluge, hágiti ſe ſluſſí, ano geſt to powinnoſt: po-

Digitized by Google

dobně i ſluſſno křeſtanu, aby ſe hágil, když neprawj lidé ho tupj a hanj, a o čeſt a dobré gméno připrawiti geg uſilugj. Tak to činil giž w ſtarém zákoně zbožný Job. Když mnohými nehodami ſkljčeného a těžkau nemocj poraženého přátelé nawſſtjwili, a winili geg z tagných hřjchů, pro kteréž Hoſpodin ho treſce, hágil ſe, a dowozuge newinnoſt ſwau, prawil: „On (Hoſpodin) zná ceſtu mau a zkuſil mne gako zlata, kteréž ſkrze oheň procházj. Slépěgj geho náſledowala noha má, ceſty geho gſem oſtřjhal a neuchýlil gſem ſe, a w lůnu ſwém ſkryl gſem ſlowa úſt geho. Neb on ſám geſt (wſſemocný), a žádný nemůž odwrátiti myſſlenj geho: a duſſe geho, cožkoli chtěla, to učinila. A když wyplnj nade mnau wůli ſwau, i giné mnohé podobné wěci pohotowě má, (aby ge dopuſtil na mne). A protož před twářj geho děſjm ſe a rozgjmage ho, bogjm ſe.“ — Podobně ſe hágil také apoſſtol národů, ſwatý Pawel. Když faleſſnj učitelé utrhagjce mu u Korintſkých, naſkli ho: gakoby gim w liſtech gediné hrozil a ſtraſſil ge a u přjtomnoſti byl mdlý a nebyl doſpělý w uměnj wjry Kriſtowy, též že by za plat kázal ſlowo Božj a že wůbec geho zásluhy negſau tak weliké: pſal gim a hágil cti ſwé, dowozuge, že gakýž geſt w ſlowu ſkrze pſanj, gſa wzdálen, takowý geſt i w ſkutku přjtomen: pak že ač nedoſpělý w řeči geſt, ne wſſak w uměnj, též i že u přjtomnoſti ſwé žádnému těžek nebyl a konečně wyprawuge zřegmě zásluhy ſwé o cjrkew Božj a o Kriſtowu wjru [1]).

A wſſak hágjme-li cti a dobrého gména ſwého, muſj ſe to djti prawým a křeſtana hodným způſobem. Wſſak i tuto geſt Kriſtus we ſwatém ewangelium nám přjkladem. Onť nás zagiſté učj, gak ſi tuto počjnati máme. Přede wſſjm giným ſluſſj, bychom ſebe hágili bez wſſeliké hořkoſti a trpkoſti, mjrně a tiſſe. Eyhle, Kriſtus Pán ſe nehorſſj, aniž odplacuge za hanu a potupu nepřátel ſwých opět hanliwými a potupnými ſlowy, nýbrž w tichoſti předkládá gim za obranu newinu ſwau a dowozuge gim, že nenj prawda, z čehož geg winj, že bábelſtwj nemá, gelikož při wſſem, což činj, hledá gediné ſlávu Otce ſwého, kterýž ho ſám oſprawedlnj, též i dokazuge, že řeč geho nenj řeč ſſjlence poſedlého, nýbrž prawda, wedauc k žiwotu wěčnému toho, kdož zachowáwá gi. Takto porážj utrženy nepřátel ſwých a předkládage ſwatau prawdu ukazuge, že co mu předhazugj nepřátelé geho, geſt lež. A tak a neginak ſluſſj i křeſtanu hágiti cti ſwé. „Eyhle, dj ſwatý Řehoř, utrhá ſe Pánu, aniž odpowjdá hanliwými ſlowy; ty tedy, když ſe tobě od bližnjho potupa djti bude, muſjš i o gegich prawdiwých zloſtech mlčeti, aby ſlužba ſprawedliwého pokáránj ſe neobrátila w bog zuřenj“ [2]). Doſtik na tom, když w tichoſti a mjrnoſti dowodj newinu ſwau a ukáže, že neprawá byla úſta, kteráž utrhala gemu. S křikem a wádau nedocjlj ſe obyčegně ničeho, ba právě tjm zneuctj ſebe a popudj nepřjtele geſſtě wjce, aniž ho ku poznánj a naprawenj přiwodj. Slowo zagiſté gedno w tichoſti řečeno platj wjce než ſto w hořkoſti a mrzutoſti proneſſených. A byť i nepřjtel a utrhač nepřigal ſlowa naſſj obrany, což nám na tom ſegde. Doſtik na tom, že gſme wykonali, co byla powinnoſt naſſe. Oſtatnj pak můžeme bezpečně Bohu poručiti a zůſtawiti gemu, kterýž geſt ſám zaſtupce ſwých ſprawedliwých a gednau odkryge gegich newinnoſt a oſprawedlnj ge. Před Bohem a před ſprawedliwými netratjme cti a dobrého

[1]) II. I Kor. 11. [2]) Hom. 18.

Digitized by Google

gména, a chtěgj-li neprawj z úmyſla o nás zle ſmeyſſleti, i což bychom ſe měli proto trápiti? Oſtatně pak také ſluſſj uwážiti, co dj w ohledu tomto ſwatý Frantiſſek ſaleſſký: „Hleďmež, abychom nebyli při tom hágenj dobrého gména přjliš horliwj, pilnj a úzkoſtliwj. Nebo kdo pro zachowánj dobrého gména nemjrně horlj, podobný geſt tomu, kterýž, když co neymenſſjho na zdrawj cjtj, hned ljků užjwá, čjmž chtěge ſobě pomoci, geſſtě wjce ſe kazj: tak i onen na powěſti ſwé přjliš nedůtkliwý dokonce gi tratj, když proto newole a ſwáry wzbuzuge a zloſt utrhačů proti ſobě popuzuge. Nedbati na takowé křiwdy a gimi pohrdati, pomáhá obyčegně k ničenj a pozbytj gich wjce, než přjliſſné gich cjtěnj, gim odporowánj a žádoſt pomſty. Nebo potupenj gich působj, že hned mizegj: pakli ſe kdo pro ně hrubě zpauzj, za winného ſe dáwá. Krokodilowé (prý) toliko bázliwým ſſkodj; tak i poſměch a utrhánj gen těm, genž ſe proto kormautj a hněwagj. — Přjliſſná bázeň o ztrátu dobrého gména geſt znamenj, že geho základ, genž geſt chwalitebné chowánj, ne pewně ſtogj. Měſta na welikých řekách dřewěné moſty magjcj, při každém rozwodněnj ſe o gegich ſtrženj a uplynutj obáwagj: ne tak měſta kamennými moſty opatřená, leč by náramná hrubá powodeň přiſſla. Tak i duſſe na prawé křeſťanſké dokonaloſti položené, obyčegně ſobě málo gedowatých gazyků, podrýwánj a týránj wſſjmagj: kdož ale gſau churawj w dobrém chowánj, w pobožnoſti křehcj, pro každé protiwné ſlowjčko ſe třeſau a nepokogugj. Oprawdu, kdož u wſſech dobré gméno a poctiwoſt mjti chce, tratj ge ſkoro u wſſech; a ten geſt hoden dobrau powěſt ztratiti, kdož gj u těch hledá, genž ſami pro zlé činy zlopowěſtni gſau. Dobrá powěſt a poctiwé gméno geſt toliko gakéſi domownj znamenj, kdež ctnoſt bydlj; protož ne tak powěſt, gako ctnoſt má nade wſſecko a wſſude mnoho wážena býti. Geſtli tě tedy pro pobožnoſt za pokrytce neb pro odpuſſtěnj křiwdy za bázliwce držj, nic nedbey. Nebo ak mlčjm, že obyčegně zlj a bázliwj lidé tak ſaudj, nemáš dobrých ſkutků opauſſtěti, bys třebas dobrého gména pozbyti měl, ani s dobré ceſty ſcházeti; poněwadž owoce ratoleſtem, to geſt wnitřnj a duchownj dobré, zewnitřnjmu dobrému přednoſt dáwati ſluſſj. Milownjci tedy, ne pak ſlužebnjci dobrého gména býti máme, a gako nemáme oči dobrých lidj zlým přjkladem horſſiti, tak ani lidem zlým ſe chtjti zaljbiti. Brada ſſlechtj muže a dlauhé wlaſy ženu; kdyby tedy někdo těmto wlaſy a oněm wauſy s kořeny wytrhal, ſotwa by opět pučely; pakli by ge toliko břitwau oholil, brzy a huſtěgſſj by naroſtly. Tak, byl ſe nám dobrá powěſt oſtřihala, anobrž i zloſtným gazykem, od ſwatého Dawida oſtrau břitwau nazwaným, do kořen oholila, nenj ſe nám proč rmautiti, nebo brzo zaſe naroſte a mnohem znamenitěgſſj než prwé wzegde... Kořen dobrého gména geſt dobrota a bezelſtnoſt; ta pak trwagjc w nás wždy zaſe čeſt náležitau ſobě připrawiti může“ [1]).

Poſledni pak ſlowa obrany Jeſſjſſowy: Amen, amen prawjm wám: bude-li kdo zachowáwati řeč mau, ſmrti neuzřj na wěky, wzbudila zwláſſtě pozornoſt Židů, a řeč ta zdála ſe gim w ſkutku poſſetilau býti. Nemohli gſau totiž pochopiti, gak by Kriſtus ſlowem ſwým mohl koho zachowati a uchrániti od ſmrti, gežto Abraham a proroci ſami zemřjti muſeli, kteřjžto předc, gak ſe domeyſſleli, byli wětſſj než

[1]) Phil. pars III. c. 7.

Digitized by Google

on; a protož mjsto, co by měli oprawdowě zpytowati slowa tato, opakugj w lehkowážnosti a w překrácenosti swé překedesslé hany kkauce: „Nynj gsme poznali, že dábelstwj máš. Abraham umřel i proroci, a ty prawjš: Bude-li kdo zachowáwati řeč mau, smrti neokusj na wěky. Zdaliž ty wětssj gsi nežli otec náš Abraham, ktery umřel, i (nežli) proroci, (kteřjž) zemřeli? kým se samého činjš?"

Co wssak Židům tehdáž se tak possetilé a zpozdilé býti zdálo, že to ani dalssjho zkaussenj za hodné neuznáwali; stogj nynj u wěrných geho, u wěřjcjch co gistá a pewná prawda. Žádný zagisté prawý křesťan nepochybuge, že slowa Kristowa prawdiwá gsau, že gsau gedinau cestau k životu wěčnému; a Kristus sám stogj před celým světem osprawedlněn co wjtěz nad bludem, hřjchem a nad smrtj, stogj wýsse nad Mogžjsse a nad wsseliké proroky, a platj a má se za toho, kým se samého činil, totiž za Syna Božjho a prawého Messiásse, kýmž w prawdě gest. — Lidé pomjgj a s nimi bludy, possetilost a zloba gegich; lži i utrhánj odbige hodina: prawda ale zůstáwá na wěky, a kdo se gj křdj a zprawuge, nezhyne, abrž žjti bude s nj, a neokusj smrti na wěky.

Oslawugi-li gá se sám, sláwa má nic nenj: gestit Otec můg, kterýž mne oslawuge, o němž wy prawjte, že Bůh wáš gest, a nepoznali gste ho, ale gá ho znám, ak djm-li, že neznám ho, budu podobný wám, lhář. Ale znám ho, a řeč geho zachowáwám. Tak odpowěděl Pán Jezjš Židům, když tito winili ho, že u wysokomyslnosti sebe nad Abrahama a proroky stawj a u ctižádosti gediné sláwu swau wyhledáwá. Tjmto ukazuge gim lež a překrácenost gegich, spolu i dowozuge přjčinu toho: totiž, že Boha, kteréhožto wýhradně swým nazýwagj, za gehožto miláčky se wydáwagj, ani neznagj. Oslawugi-li gá se sám, sláwa má nic nenj. Owssem kdo sebe samého chwálj, chwály nenj hoden; a kdo swé zásluhy rozhlassuge a wynássj, a w pýchu a u wysokomyslnosti se nad giné stawj a powyssuge: tohok zagisté sláwa gest marná — nic nenj. Obyčegně to bývá gen pozlátko a podoba ctnosti, kteraužto by w nedostatku prawé dokonalosti rád giným za prawau ctnost a dokonalost prodal. Wssak takowý possetilec může klamati toliko possetilé; u maudrých ale dogde zahanbenj, — sláwa geho nic nenj; abyk i w skutku činowé geho dobřj a chwalitebnj byli, takowauto marnau ctižádostiwostj ztracuge tjm wssecku swau krásu a zpanilost; on pak sám wesskeru zásluhu swau a docházj mjsto cti sprawedliwého pohaněnj — sláwa geho nic nenj; a byl i u lidj dossel sláwy, kterauž tak auzkostliwě wyhledáwal, co gest tato sláwa? Gest dým, kterýž gedwa že wzhůru wstaupil, giž k zemi padá; gest stjn dopoledni, kterýž wždy wjc a wjce se menssj; gest bublina, kteráž w okaužení se rozplynuge; na wěčnosti u Boha nemá sláwy; neb „on wzal giž odplatu swau;" — sláwa geho nic nenj. Čest a sláwa se zagisté utjká neywjce toho, kdož gi neywjce wyhledáwá a se snažj uchwátiti gi; a překýwá u toho neyraděgi, kdož neyméně po nj bažj. A protož pamatug si, křesťane milý, dobře a wsstip si w srdce slowo Páně: „Oslawugi-li sebe sám, sláwa má nic nenj." Čiň dobře, kde a gak gen můžeš bez ohledu, gestli dobřj skutkowé twogi uznánj a prawého ocenění u lidi bogdau, a ty wděk

Digitized by Google

či newděk, sláwu čili hanu neb potupu ztěžjš. Skutkowé twogi zagisté netratj ceny, aniž ty zásluhy swé; a byť i gich žádný nezpozorowal, geden gest, kterýž ge widj a zaznamenáwá do knihy žiwota, ten oslawj gednau tebe — Otec nebeský. „Gestiť Otec můg, kterýž mne oslawuge," dj Božský Wykupitel sám. A zdaliž neoslawil ho zkegmě, an po dwakráte u Jordánu a na hoře Tábor slawné wydal o něm swědectwj: „Tentoť gest můg milý Syn, w němž se mi dobře zaljbilo!" Neoslawil ho tolikerými diwy, kteréž Kristus Pán konal? neoslawil ho, když ho třetjho dne wzkřjsiw co wjtěze nad hřjchem, smrtj a ďáblem powýssil na nebesa, kdežto sedj na prawici geho? — O, nikdy nezapomjná Hospodin na swé wěrné, a byť by i swět nepoznal a zneuctil gich, znáť on ge a wine gim wěnce sláwy, sláwy to, kteráž nikdy nehyne ani newadne, sláwy prawé, sláwy wěčné. — A oslawuge-li Otec nebeský sám wěrné swé, i proč bysi hledal, křesťane milý, sláwy swěta? Dostiť tobě na sláwě Božj. A protož wolá sám Božský Wykupitel: „Pilně se warugte, aby gste sprawedlnosti swé nečinili před lidmi, aby gste od nich widjni byli: ginak nebudete mjti odplaty u Otce swého, genž gest w nebesjch." „Protož, dj dále, když dáwáš almužnu, netrub před sebau, gako pokrytci činj we sskolách a na ulicjch, aby ctěni byli od lidj. Amen, prawjm wám, wzali odplatu swau. Ale když ty almužnu dáwáš, ať newj lewice twá, co činj prawice twá: aby almužna twá byla w skrytě, a Otec twůg, kterýž widj w skrytě, odplatj tobě. A když se modljte, nebuďte gako pokrytci, kteřjž obyčeg magj, we sskolách a na uhlech ulic stogjce modliti se, aby byli widjni od lidj. Amen, prawjm wám, wzali odplatu swau. Ale ty, když se budeš modliti, wegdi do pokogika swého, zawři dwéře a modli se k Otci swému skrytě: a Otec twůg, kterýž widj skrytě, odplatj tobě. Když pak se postjte, nebýweyte gako pokrytci smutni; neboť posssnukugj twáři swých, aby wědomo bylo lidem, že se postj. Amen prawjm wám, wzalit odplatu swau. Ty pak, když se postjš, pomaž hlawy swé a twář swau unec, aby nebylo zgewné lidem, že se postjš, ale Otci twému, kterýž gest skrytě: a Otec twůg, kterýž widj skrytě, odplatj tobě" [1]). — Pozorowánj hodna zagisté gsau také slowa Kristowa: „O němž (Bohu) wy prawjte, že Bůh wáš gest, a nepoznali gste ho." Kdyby byli Židé oprawdu národ Božj a Hospodin Bohem gegich a oni lidem geho, gakž se honosili, zagisté by také poznali, milowali a přigali ochotně toho, kteréhož poslal, Syna geho, Krista Ježjsse. Ale tak tomu nebylo. Oni pohrdli gim a potupili ho a tjm samým dali dosti zkegmě na gewo, že negsau lidem geho a Hospodin že nenj Bohem gegich; že, ač se k němu zewnitř a slowy znagj, u wnitř srdcem a skutkem mu nepřináležegj — že od něho odcizeni gsau. Ach, tak se může člowěk zmýliti a zklamati sebe samého, domnjwage se: že má Boha, a předce gest daleko wzdálen od něho! — A kteráž gest přjčina bludu tohoto? Pán Ježjš dj: „Nepoznali gste ho!" — Ano, tak gest ta prawá přjčina, proč mnozj domnjwagice se bljzko Boha býti, w skutku od něho wzdáleni gsau — oni ho neznagj. Owssemť kdyby se gich kdo tázal: znáte Boha? nebylo by žádného, genž by nepřisswědčil a mnohý by to za zlé pokládal, kdyby se ho někdo takto ptal. Wssak tázal-li by se

[1]) Mat. 6, 1—6. 16—18.

Digitized by Google

gich pak někdo oprawdu: Co geſt Bůh? měli by mnozj pohotowě odpowěd a řekli by: Bůh geſt ta neydokonalegſſj duchownj bytoſt; ſtwořitel nebe i země, zachowawatel a zprámce ſwěta a Saudce lidj. On geſt wſſemohaucj, wſſewědaucj, wſſudy přjtomen, neymaudřegſſj, ſwatý, ſprawedliwý, miloſrdný, we třech oſobách a t. d. A wſſak něco o Bohu wěděti a ho znáti, geſt dwogj. I Židé wěděli gſau mnoho o Bohu powjdati, znali geho zgewenj a wedenj w ſtarém zákoně, znali Mogžiſſe a proroky; a přede dj gim Božſký Wykupitel, nepoznali gſte ho. A tak ſe to ná i s námi. K prawému poznánj Boha přicházjme teprw zbožným a wraucjm obcowánjm s njm, horliwým plněnjm zákona geho; a čjm wraucněgſſj geſt toto obcowánj naſſe s njm, čjm wraucněgſſj geſt naſſe láſka k němu, čjm zbožněgſſj žiwot náš, tjm dokonalegſſj geſt i naſſe známoſt Boha. „Známť ho a řeč geho zachowáwám," dj Kriſtus Pán a ukazuge tjm: že Boha znáti a dle poznánj toho žjti geſt gedno, a že gedno bez druhého býti nemůže. A nynj, milý křeſťane, taž ſebe: zdaliž znáš takto Boha? Tyť ho nazýwáš neywyššjm dobrem; a wſſak znáš-li ho oprawdu co neywyššj dobro, proč ho nemilugeš? proč hledáš ſwé blaženoſti ginde mimo něg, mimo zákon geho? Ty djš, že geſt neywýš ſwatý. Znáš-li ho co takowého, proč ſe kochaš w neprawoſti, proč nepoſwěcugeš duſſe ſwé? Podobně djš, že geſt neywýš maudrý. Znáš-li ho takto, kdež geſt odewzdanoſt twá do geho ſwaté wůle? a utěſſenoſt twá w ſtraſtných dobách žiwota? proč pláčeš, proč nařjkáš tak hořce ſobě? proč gſi tak auzkoſtliw o budaucnoſt? A znáš-li ho, co wſſudy přjtomného, genž naplňuge nebe i zemi, proč ſe nehrozjš páchati neprawoſt před obličegem geho? proč ſe domnjwáš, že ſe můžeš ſkrýti před tjm, gehož oko wſſude widj a zpytuge ledwj i ſrdce člověka? A ge-li w ſkutku neproměnitelný, gakž ho poznáwáš, proč medle ſe domeyſſljš w lehkomyſlnoſti ſwé, že ſaudowé Božj, genž druhdy uchwátili hříſſnjky, neuchwátj také tebe, a že gich proſbau či orodowánjm ginýchbez oprawdiwého naprawenj utečeš? W prawdě, pokud neſpočjwá naſſe ſmeyſſlenj, cjtěnj, chtěnj a gednánj w Bohu: nemůžeme říci, že ho známe, a djme-li, že známe ho, gſme lháři! — Nehonoš ſe tedy, milý křeſťane, ſwau známoſtj Boha, geſtli nezachowáwáš řečj geho, a znáš-li ho, muſjš také poſluſſným býti geho; a nepoſlauchášli ho, rciž ſám k ſobě: neznám Boha dokonale, byť ſe mně i ginak býti zdálo. „Každý, kterýž hřeſſj, nepoznal Otce aniž widěl ho."

Než, powſtáwá důležitá otázka: Kterak nabýti prawého poznánj Boha? Ne ſami o ſobě, nýbrž pomocj toho, od něhožto wſſecko ſwětlo wyššjho poznánj přicházj, můžeme takowé známoſti Boha dogiti. A w ſkutku rozdjlné gſau ceſty, kterýmižto nám dáwá Bůh poznati ſebe, a gewj ſwau wſſemohaucnoſt, maudroſt, láſku a ſláwu wſſechněm, kteřjž nezawjragj očj ducha a ſrdce před njm. Z prwu zagiſté zgewuge ſe nám Bůh w přjrodě. A gaké množſtwj diwů nebeſkých otwjrá ſe tu očjm rozumného pozorowatele. Ano każdý twor od neymenſſjho do neywětſſjho, wſſe hlásá nám moc a welebnoſt Božj! Slunce wolá k nám: Bůh geſt ſwětlo! Oſenj nebeſké nám dj: On geſt chléb žiwota! Réwa na winném keři hlásá: On geſt prawý keř winný! Zelenagjcj ſe luzi zwěſtugj nám: že on geſt dobrý paſtýř! A nebeſa wyprawugj čeſt a ſláwu Božj a obloha zwěſtuge djlo rukau geho! — O, nic nenj w křiſſi přjrody, gežto by nám nehlásalo Boha, chceme-li

Digitized by Google

gen slyssetj a rozumětj hlasu tomu! — A protož dj zbožný Job: „Zeptey se gen howad, a naučj tebe: a ptactwa nebeského, a oznámj tobě. Mluw zemi a odpowj tobě a wyprawowati budau tobě ryby mořské. Kdož newj, že wssecko to ruka Hospodinowa učinila“[1]). A swatý Pawel tu krásně dokládá: „Newiditelné wlastnosti geho ze stwořenj swěta, skrze ty wěci, kteréž gsau učiněny, rozumem pochopeny a spatřjny bywagj, totiž geho wěčná moc a Božstwj“[2]). Když gednau byl swatý Antonjn pauštewnjk tázán, gak bez knih w takowé samotě na pausti žiw býti může, odpowěděl: Celá přjroda gest knihau mau, nebesa i země se wssemi twory. Celé stwořenj gest pjsmo Božj a denně mohu w něm o maudrosti, dobrotě a mocnosti Božj čjtati. Hwězdy na obloze nebeské, gakož i kwjtj na poli, ukazugj mně Boha we welebnosti a lásce geho“[3])! —

Dále pak mluwj k nám Bůh také skrze swědomj. A gak neodbytný, zketelný a srozumitelný gest tento hlas geho; aniž gest koho, kterýž by nezaslechl hlasu toho denně, leč by zcela zabředl w kalužinách ohawných nešestj. Každý nepokog wnitřnj ze skutku křjssného, kterýž gsme zpáchali, gest znamenj, kterýmžto gewj Bůh swatost swau; každá předhůzka pro neprawj, kteréž gsme zpáchali, gest hlas wěčné sprawedlnosti, trestagjcj nás; každý cit utěšené spokogenosti a wnitřnj blaženosti, genž oblažuge nás, když gsme něco dobrého učinili, gest předchuť blaženosti nebeské, gakauž Bůh přjprawil těm, kteřjž ho milugj. I pohané, gakž dj swatý Pawel, magj zapsána slowa zákona w srdcjch, ano swědomj gegich wydáwá gim swědectwj. — K čemuž dokládá swatý Bernard překrásně: „Nic nenj gasněgšjho gako swětlo swědomj, nic slawněgšjho gakož swědectwj swědomj, když prawda se w duchu třpytj a duch se w prawdě zhljžj. Tauto cestau nawšťěwuge nás Bůh, dnem i nocj mluwj k nám a budj nás ze sna křjssného a tresce nás z křjssných rozkossj. O, kdo by nepoznal w hlasu tomto maudrost a swatost Božj? — Bůh se nám gewj také w osudech žiwota, w podiwném to wedenj a řjzenj gich. O, bychom poznali cesty prozřetelnosti Božské, gakáž škola známosti Božj otewřela by se nám tuto? Z malých a nepatrných wěcj gak welké a podiwné wěci umj wywozowati mocná prawice Božj! Z temných a neprohledných zamotanin gaké to gasné wěci umj wywinauti maudrost Božj! Ze strastj a protiwenstwj, ze zmařených naděgj a ze sklamaných záměrů gaké to prostředky ctnosti a podpory sprawedlnosti umj wytwořiti milost Hospodinowa! Ano i zpozdilosti a neprawosti, hřjchy i nešesti umj tak wésti a počádati, že posléze k dobrému člowěčenstwa napomáhati musegj, ač tjm nenj osprawedlněna wina těch, kteřjž pássj ge. O, kdož pozorugе osudy lidské, gak celých národů tak i gednotliwců, newidj w nich mocnau ruku Božj, kteráž wsse w maudrosti a w lásce řjdj a zprawuge. — Když pak lidé toto wssecko přehledli a nepoznali Boha, zgewowal se gim Bůh skrze patriarchy a proroky, uče a weda ge ku poznánj sebe. Posléze pak a neygasnědi zgewil se Bůh skrze Syna swého gednorozeného. Tento zagistě učil nás znáti Boha a swatau wůli geho a učil nás w troggediném Bohu klaněti se Otci, kterýž wssecko stwořil, zachowáwá a zprawuge; welebiti Syna, kterýž wykaupenj nasse w dokonalém poslussenstwj na dřewě křjži wykonal, též i oslawowati Ducha swatého, kterýž milostj swau nás poswěcuge.

[1]) 12, 7—9. [2]) K Řjm. 1, 19. 20. [3]) Marchant. pag. 38.

Digitized by Google

Aby wſſak nebeſká prawda, kterauž nám zgewil Božſký Wykupitel, ſe po wſſecky wěky w čiſtotě a neporuſſenoſti zachowala; zřjdil Kriſtus Pán cjrkew, w kteréžto přebýwá po wſſecky dny až do ſkonánj ſwěta a kterauž ſkrze Ducha ſwatého řjdj a chránj od wſſelikého bludu, aby byla ſlaupem a utwrzenjm prawdy. To geſt ta cjrkew, kteráž po dewatenácte wěků chowá ſklad Božjho zgewenj bez proměny a poruſſenj. To geſt ta cjrkew, kteráž u wſſelikých baukjch wěků ſtála pewná a nepohnutedlná co ſkála a brány pekelné nemohly přemoci gi. To geſt ta cjrkew, kteréž ſe muſj każdý držeti a následowati, kdož známoſti zgewenj Božjho nabyti chce. A wſſak, gakkoliw gen ſkrze zgewenj k prawé a dokonalé známoſti Božj přicházjme, nedoſáhneme předc dokonalé známoſti této bez wlaſtnjho přičiněnj, bez kteréhož wſſelikě zgewenj Božj by nám ničeho neproſpělo. A co člowěku tuto činiti geſt, powſtáwá dalſſj otázka? Málo zagiſté, málo w poměru toho, což Bůh na ten cjl ſám činj. Myk toliko máme býti dobré wůle a nezpěčowati ſe miloſti zgewenj Božjho, kteráž ſe nám poſkytuge, a otewřjti wolně a ochotně ſrdce ſwé naučenjm, kterýchž nám Bůh w zgewenj ſwém poſkytuge, a pak dle toho žiwot ſwůg zřjditi. To geſt žiwot wěčný, aby tebe poznali prawého Boha a kteréhož gſi poſlal, Jeżjſſe Kriſta. A poněwadž hřjſſnoſt naſſe kalj zrak ducha naſſeho a maudroſt prawá newcházj w ſrdce hřjſſné a neprawoſtmi poſkwrněné: nezbýwá nám nic giného, než abychom w prawém pokánj očiſtili ſrdce ſwé. A w prawdě neſtáwá giné ceſty ku přegitj od bludu k prawdě, leč prawého pokánj? W poznánj bjdy naſſj lezj počátek naſſeho ſpaſenj, ceſta pokánj geſt ceſta k Otci, a čjm dále kráčjme w kagicnoſti, tjm auzegi ſe ſpogugeme s Bohem, a tjm wjce zrůſtá tauha naſſe po Bohu, tjm gaſněgi poznáwáme otcowſké ſrdce geho, tjm hlauběgi nahljdáme w tagemſtwj geho láſky a tjm welebněgi obgewugj ſe nám ceſty geho maudroſti, tjm gaſněgi ſwjtá nám záke geho ſwatoſti, ſprawedlnoſti a geho ſlitowánj. Takowýmto způſobem zrůſtá denně naſſe láſka k Bohu a wraucněgſſjm ſtáwá ſe naſſe obcowánj s Bohem a tjm hogněgſſj geſt také naſſe známoſt Boha. Tak ceſta k zjſkánj prawé známoſti Boha, tak přigdeme ku poznánj geho.

A k tomu nám dey, Pane, miloſt ſwau! Hle ſwatý čas poſtnj nás k tomu wyzýwá a utrpenj Páně, kteréž od této doby cjrkew wraucněgi rozgjmati počjná, nás mocně powzbuzuge, bychom pokánj konali. Podporug nás, ó Pane, abychom náležitě wykonali ge w dokonalém a úplném poznánj ſwých hřjchů, w ſrdečné a ſkrauſſené ljtoſti, a w oprawdowém předſewzetj a upřjmném wyznánj a horliwým zadoſtiučiněnj; pak propůgč miloſtiwě, abychom na započaté ceſtě kagicnoſti pewně ſetrwali, wůli twau wěrně a horliwě plnili, a takto w prawdě tebe poznáwagice, gednau též od tebe poznáni byli co wěrnj a prawj ctitelowé twogi. —

„Abraham widěl můg den a radowal ſe.“ Slowa toto prawil Kriſtus Pán Židům, aby gim ukázal, gak daleko ſe wzdálili od praotce ſwého Abrahama, kterýžto mage zaſljbenj, že w něm, t. g. w potomſtwu geho, požehnáni budau wſſichni národowé země, těſſil ſe radoſtnému zaſljbenj a přjſſtj welikého potomka tohoto a očekáwal s tauzebnoſtj dne, kterýž měl přigiti k lidu ſwému. Když pak poſléze přiſſel zaſljbený Wykupitel a Abraham, ač giž gſa w kraginách wěčnoſti widěl ſwau tauhu wyplněnu, zradowal ſe; Židé pak, potomci geho, nepřigali ho a pohrdli gim, ano

Digitized by Google

i pronásledowali ho. Ach, tak často kleſá potomſtwo rozſſafných a wýborných předků, že přánj, gednánj a ſnaženj geho odporuge z cela záměrům a ſnahám praotců. Co proſpělo Židům, že byli potomci Abrahamowi, a že ſe honoſili praotcem tjmto; když myſlí a wzneſſené powahy geho neměli. A co proſpjwá nám, že ukazugeme na ſlawné předky ſwé, když nám ſcházj gegich wraucj zbožnoſt, ſtatečná a přjmá myſl, gegich dobroſrdečnoſt a neoſſemetnoſt, neljčená proſtota, upřjmná a ſrdečná wljdnoſt; a my raděgi ſe ſnažjme ze wſſech úhlů a končin ſwěta cizj bezbožnoſti a nemrawů následowati, nežli k gádrné a zbožné powaze otcům ſe nawrátiti? — Owſſemť geſt to wěc wýborná, ſlawné mjti předky; a wſſak to také zahrnuge ſwatau powinnoſt, aby gich potomci následowali. Uſſlechtiloſt otcům geſt wždy předhůžkau nezdárným dětem, a geſt to weliká zpozdiloſt domnjwati ſe, že hodnoſt předků může ſnjti ohawnoſt neb zakrýti nahotu potomků. Ginde prawil Kriſtus Pán Židům: Gſte-li ſynowé Abrahamowi, čiňte ſkutky geho, — a ſlowa tato magj platnoſt až poſud, i z ohledu nás! —

Tedy wzchápali Židé kamenj, aby házeli na něho (Kriſta). A proč? co prowinil Ježiš, že má na poſwátném mjſtě býti kamenowán a umřjti ſmrtj rauhače? — Proto, že gim mluwil prawdu, ſwatau prawdu, kterážto w překwrácenoſti a zaſlepenoſti ſwé chápati nemohli či nechtěli; neb, gak dj dobře ſwatý Pawel, „tělesný člowěk nechápá těch wěcj, kteréž gſau Ducha Božjho; nebo bláznowſtwjm gſau mu, a nemůže gim rozuměti, protože magj duchownė poſuzowáni býti“ [1]). Když gim Pán Ježiš řekl: že ho Abraham tauzebně očekáwal a že nynj w kraginách wěčnoſti z geho přjſſtj ſe těſſj a raduge: mjſto co by měli ſlow těchto bedliwě uwážiti, domnjwali ſe, že tu nenj třeba ničeho wjce než s úſměſſkem ho odbýti a protož dj mu: „Padeſáti let geſſtě nemáš, a Abrahama gſi widěl?“ A předc ſami měli za to, že Meſſiáš, kteréhož očekáwali, muſj býti giž od wěků. Slowa tedy Páně: že Abraham ſe radowal, aby widěl den geho, nemohla gim nikterak nápadná býti; abrž mohli z nich lehce poznati, že on muſj býti tjm zaſljbeným Meſſiáſſem a žádný giný. Wſſak ale toto chápati nechtěli, poněwadž on nebyl Meſſiáſſem dle ſmyſlu a chuti gegich, nebyl gak ſi ho w předſudcjch ſwých byli předſtawowali, nebyl welikým a mocným králem, genž by ge učinil národem ſlawným, oplývagjcjm ctj a rozkoſſemi pozemſkými; a protož, gakkoliwěk ſměſſná a poſſetilá geſt námitka gegich: že Pán Ježiš padeſáti let nemá a tudy Abrahama nemohl widěti, zdá ſe gim předc býti doſti poſtačitelnau, a domnjwagj ſe, že tjm doſti naudře a ſlawně Kriſta Pána porazili a odbyli. — O, komu nenj prawda po chuti, kdo z úmyſlu chce gj odpjrati, ten má wždy námitky pohotowě; a byť i byly ſebe zpozdilegſſj a malicherněgſſj, myſlj předc, že gimi prawdu porazil, pak ukogj a přemluwj ſe, že mu nenj třeba prawdu přigjti a ſlyſſeti. Gaké lži, gaké zpozdiloſti a poſſetiloſti ſe namjtagj z huſta proti ſwatému náboženſtwj od neznabohů a mudráků tohoto ſwěta, to wj ſám Pán Bůh neylépe; a předc lapagj a hltagj to newěřjcj do ſebe co neſlýchanau maudroſt, a myſlj, že tjm ſwatau wjru giž na wěky wywrátili a ſlawného wjtězſtwj obdrželi; budaucj wſſak wěk odſaudj nemaudroſt a bláznow-

[1]) I. k Kor. 2, 14.

Digitized by Google

ſtwj gegich; a co tito pokládali za maudroſt, tomu ſe bude gednau lepſſj pokolenj co bláznowſtwj ſmáti. — A podobně ſe to má w domácjm žiwotě. Kdo chce prawdě odpjrati, nalezne wždy námitek doſti. Rciž zhýřilému ſynu neb proſtopáſſné dceři: „Nechoď tam a tam neobcug s tjm neb onjm;“ odpowj ti hned: Wſſak o nich žádný nic zlého newj, a domnjwagj ſe tjm býti oſprawedlněni. Řekni ſluženébnému: „Práce twá geſt ſſpatná;“ hned ti řekne: že giž na kolika mjſtech byl a wſſudy že s njm byli ſpokogeni; a myſlj dostatečně očiſſtěn býti, gežto nechce wyznati nedbaloſt ſwau. Řekni marnotratnjku, aby tak neutrácel; odpowj ti: že utrácj ſwé a že mu žádný nic na to nedá; a giž geſt w očjch ſwých oſprawedlněn. — Kde nenj dobré wůle, tu neproſpěge ſwatá prawda a ſpaſitelné napomenutj ničeho: ſměle ſe gj odpjrá a každá zpozdiloſt má ſe giž za dostatečnau doſti k wywrácenj gj. Dey, ó Pane! abychom ſi wzali z přjkladu twrdoſſignýchŽidů wýſtrahu a nikdy ſwaté prawdě zatwrzelým ſrdcem neodpjrali, ak ſe nám poſkytuge od kohokoli. A žádá-li hříſſná žádoſt naſſe něčeho, což neprawého geſt, pak udělž nám pewné wůle a ſjly, bychom i na to dbali, co ſwědomj naſſe a ſwatý zákon twůg nám ukládá. —

Ježjš wſſak, genž přiſſel, aby wydal ſwědectwj o prawdě, nepřeſtal na tom, že gim toliko napowěděl Božſký půwod ſwůg, že totiž ſám Abraham taužil po něm, gakožto po Meſſiáſſowi, nýbrž doložil zřegmě a řekl: „Amen, amen, prawjm wám, prwé nežli Abraham byl, gá gſem. Tak gim dowodil ſwětle, že co prawý Meſſiáš geſt prawý Bůh od wěčnoſti. Že pak prawdu mluwil, chápali Židé kamenj a chtěli ho kamenowati, magice ſlowa tato za rauhánj. A tok oſud prawdy nebeſké až poſud, že čjm určitěgi a zřetelněgi ſe wyſlowj, tjm wětſſj záſſk powzbudj, a odpůrce rozpálj k wzteku. Dobromyſlným lidem geſt potřebj toliko prawdu napowědjti a giž ſi gi berau k ſrdci, lehkowážným wſſak muſj ſe giž citelněgi řjci a předc dogjmá gich a otkáſá gimi; přewráceným ale řekneš-li gi ſſetrně, ſtawj ſe, gakoby tomu nerozuměli a mluwjš-li k nim důtklíwěgi, odpowj tobě s úſměchem a potupau; djš-li gim ale bez obalu gi, rozhorlj ſe a berau k náſilj a k pronáſledowánj autočiſſtě ſwé. Tak to činili Židé. Z prwu ſe ſtawěli, gakoby neporozuměli Kriſtu Pánu, pak ho potupili, poſléze pak ſe chyſtali kamenowati ho. A bohužel neděge ſe Kriſtu a ſwaté prawdě geho až podnes ginak, a to ne od Židů, ale od ſamých bezbožných křeſťanů. Wſſak nechť ſi chápagj newěřjcj kamenj, potupy, hany a úſměſſků, aby házeli na ſwaté náboženſtwj Kriſtowo a na ſluženbníky geho: žige a žjti bude od pokolenj do pokolenj, pokud ſwět ſwětem ſtáti bude ſwatá prawda geho a ſtáti bude pewně ſlawné ſwědectwj: Že prwé než Abraham byl, byl on, Kriſtus, Syn Boha živého, prawý Bůh Spaſitel ſwěta, radoſt a tauha Abrahamowa a potěſſenj wſſech ſlawných praotců. J my, gakožto zdařilj potomci gegich, radoſtně wyznáwáme tebe, Pane Jeſu Kriſte, tebe ctjme a welebjme po wſſecky wěky wěkůw.

Ježjš pak ſkryl ſe a wyſſel z chrámu. Ježjš, Spaſitel a Wykupitel, ſkryl ſe před Židy a nemluwil k nim wjce. Tok neywětſſj treſt zatwrzeloſti a zaſlepenoſti gegich. Gako w ſtarém zákoně hrozil Hoſpodin: Zakrygi twář ſwau před hříſſnjky; podobně činj tuto Kriſtus Ježjš, a rownež činj až podnes. Gakož neuſtáwá hledati ztracených, dagj-li ſe naleznauti; gakož tluče na dwéře duſſe a kde ſe mu otewře, tu ſe uhoſtj se ſw. prawdau a mi-

Digitized by Google

lostj swau: podobně skrýwá se i těm, genž zatwrzugj srdce swé a odpjragj mu. Ano až posud ukrýwá se Kristus bezbožným a sice skrýwá se z prwu rozumu gegich, že nepoznáwagj prawdy nebeské. Uwaž toho dobře, milý křesťane! — Žiwel dusse zagisté gest prawda nebeská, kteráž co slunce dusse nám swětle ukazuge důležitost pozemského žiwota, zgewuge nám wznessený cjl náš, gakož i cestu a prostředky k němu wedaucj. Když pak člowěk prwnj poklesl a w něm celé člowěčenstwo porusseno gest, zatmjno gest w něm swětlo toto prawdy nebeské, nebo hřjch kalj oko ducha. Geden toliko měl spasitedlnau prawdu a přinesl gi na swět, totiž Kristus Ježjš, genž wssjm práwem mohl zwolati: „Kdo z wás mne budete trestati z hřjchu?“ A on gi netoliko s nebes přinesl, nýbrž ztwrdil gi také Božským swědectwjm, že každý bezpečně může přigmauti gi a rozum swůg gj podrobiti. Kdo tedy nechce Krista znáti a slysseti, nepozná také prawdy geho, ona se skryge před njm; pak dautná wždy slaběgi swětlo wjry w dussi geho, až mu konečně wyhasne a on w temnosti bludu a newědomosti nepoznáwá ani Boha, ani swaté wůle geho, ani sebe, ani cjle a wznesseného powolánj swého. Kristus se skrýwá gemu. Spasitel se také skrýwá srdci člowěka. Neb žiwel srdce gest ctnost a sprawedlnost, kterážto spoguge člowěka s Bohem w gedno. Wssak ale nenj ctnosti bez prawdy, bez wjry. Kdo Krista, půwodce a pramena wssj sprawedlnosti, nemiluge, nemiluge také ctnosti. Pak se počnau ozýwati w srdci geho hřjssné žádosti, procitnau w dussi geho ohawné náružiwosti, tělesná stránka obdržj přewahu nad duchownj, w službě neprawosti ohlussj se swědomj, wsseliký sslechetný cit se w srdci udusj; pak se potácj člowěk w kalužinách neprawostj a koná-li co prawého, tratj to cenu a zásluhu, poněwadž se to neděge z lásky k Bohu. Eyhle Kristus se skrýwá srdci bezbožnjka.

Posléze pak se skrýwá také Kristus Pán mysli lidské, gegjžto žiwel zagisté gest pokog, onen pokog, kterýž působj žiwá wjra w Krista a gehož žádný swět dáti nemůže. Kdo wssak se Krista, geho wjry a swatého zákona nedržj, ten nemůže prawého pokoge dogjti, on se před njm skrýwá. Owssemť pokog, kterýž swět dáwá, takowého může dogjti bez Krista; ne wssak prawého a stálého. Když ale nebesa nad njm se zakalj, když rozkosse swěta pominau, když w chudobu, w potupu, neb w nemoc upadne a posléze swět opustj ho: tehdáž pocjtj, že mu scházj to, co člowěka nad wsseliký swět a strasti geho pozdwihuge, ho sjlj a podporuge, swatý pokog srdce — nebo Kristus, pramen pokoge, skrýwá se před njm!

Ano, milý křesťane, Spasitel se skrýwá w žiwotě i w smrti těm, genž z Boha negsau a slowa geho neslyssj a zatwrzele odpjragj mu. Pak gsau sami sobě zůstaweni. Gacj to bjdáci! — Rozum gegich gest bez swětla, wůle bez podpory, srdce bez pokoge, a w sstěstj gim scházj mjrnost, w nesstěstj útěcha, w pokussenj zmužilost a sjla, w pochybnosti rada; a když konečně poslednj bog nastane gim, když zagde hwězda žiwota gegich, sjla gegich klesne, a klamná sláwa tohoto swěta gim zhyne, a pokalené oko gegich newidj leč hrob před sebau: tehdáž hledá bjdák tento pomocnjka, ale nenalezá, genž by z temnostj smrti k swětlu žiwota wěčného přiwodil ho. Spasitel skrýwá se před njm! —

Tak se skrýwá Božský Wykupitel až posud. — A kdož gsau ti, před kterýmižto se skrýwá zwlásstě Kristus? Gsau to zprwu netečnj, genž přjliš pohřjženi w péče tohoto swěta a w pozemská zaměstknánj, toliko zisku, cti a sláwy a rozkossj swětských hle-

dagj a protož nedbagj nic o Spasitele a o wyššjj wěci dussewnj. Spasenj dusse gim ležj málo na srdci, wěci tohoto swěta gsau gim důležitěgšjj. Nechť si Hospodin napomjná, nechť stkežj swět patrným způsobem a nápadnými wýgewy, nechť si ukazuge lidem w strassných událostech, hrozj čjm by poznali, čeho gim neywjce potřebj, nechť si gim to káže skrze ústa swých služebnjků sebe důtklivěgi, nic na plat, — oni se otřesau, pak zapomenau na wssecko, aniž mohau k oprawdiwému polepšenj odhodlati se. A poněwadž takowých netečnjků gest mnoho za nassich časů, protož gest želeti, že Kristus Pán se tak mnohým skrywá. — Dále pak se skrywá Božský Wykupitel před pyssnými a wysokomyslnými. „Wysokomyslnost a pýcha ducha, gakž dj sw. Auguštin, gjžto oddaný člowěk sám w sobě si libuge, gakoby byl swětlo; a protož odwracj se od onoho swětla, skrze kteréž, gest-li w něm má zaljbenj, sám se swětlem stáwá.“ Slabý, bludný a klopotný rozum lidský gest pak gediným a swrchowaným prawjtkem wsseliké poznánj a wsseliké prawdy geho a raděgi přigjmá každý blud a každý nesmysl, kterýž w sobě nalézá, než aby přigal prawdu, kteráž se mu s nebes poskytuge; a proto pohrdá giž z prwu wyššjm swětlem Božjho zgewenj. Tjm wšak odporuge a protiwuge se Božskému Wykupiteli, genž gsa příkladem pokory pokoru žádá od swých, a gen pyssným se protiwuge, pokorným pak dáwá milost swau, pyssných ponižuge, pokorných powyssuge. Kdož tedy u wysokomyslnosti a pýsse ducha nepoznáwá slabosti a nedostatečnosti swé, kdož se domnjwá, že nepotřebuge Spasitele, ten Krista nepoznáwá — Spasitel se skryge před njm. A poněwadž mnoho gest takowých pyssných duchem za dnů nyněgšjch, protož gest také želeti, že Kristus Pán se tak mnohým skrywá. — Posléze i otrokům neprawosti skrywá se Božský Spasitel. Nebo nenj obecenstwj sprawedlnosti s neprawostj. Kdež slowo Kristowo platj, kdež příklad geho swjtj, tuk se widj hříssnjk zahanbeným, wida, že hříssným náklonnostem srdce wssecko na odpor se stawj. Pak mu nezbývá ničeho, leč aby buď uwěřil w Krista, a podrobil se zákonu geho, zapjrage sebe samého; aneb aby w newěře odpjral gemu. A tak daleko to přiwedli giž mnozj we swé bezbožnosti, že gest gim slowo kříže bláznowstwjm a pohorssenjm, že gako Židé onoho času na Krista a na geho cjrkew kamenj chápagj, ano kdyby mohli, poznowu by ho křižowali. A Kristus? — posléze odstaupj od nich a skryge se před nimi.

A nynj, milý křesťane, gdiž do sebe a zpytug: zdaliž Pán také se neskryl giž před tebau? — Hle, giž se schyluge swatý postnj čas ke konci a pátá gest giž neděle, kterauž konáme, neděle to smrtedlná. Giž giž obracj cjrkew swatá hlawně a wýhradně zřetel swůg na trpjcjho Spasitele. A k živému připomenutj toho zakrywá wssecky kříže modrým závogem na znamenj smutku, genž má nad utrpenjm Krista Pána, zároweň i na upamatowánj, že se Pán Ježíš skryl před Židy. Před tebau ale, milý křesťane, nemá se skrýti Kristus, nýbrž u tebe má nalézti mjsta a w srdci twém má přebýwati gakož Pán a Spasitel twůg! A protož, gdiž a ponižwey gessté několika dnj tohoto swatého postnjho času a obrat se w kagicnosti k němu. Nakloň se k němu a on se naklonj k tobě, a učinj přjbytek u tebe s milostj a požehnánjm swým a uwodj tě gednau do přjbytků swých nebeských.

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme tebe, wssemohaucj Bože, rač milostiwě wzhlédnauti na čeleď swau, aby Božskau dobrotau twau byla na těle zprawowána a ochranau twau na dussi zachowána.

Digitized by Google

Swatý týhoden.

Poſledny týhoden poſtnj ſluge ſwatý týhoden, poněwadž ſe w něm obnowuge památka ſwatých děgin umučenj Kriſtowa. Sluge též weliký týhoden; poněwadž w něm, gakž dj ſw. Jan Zlatoúſtý, Kriſtus Pán ſmrtj ſwau weliká tagemſtwj wykaupenj naſſeho wykonal [1]). Konečně nazýwá ſe také ſmrtelný čili paſſigowý týden, poněwadž ſe w něm wýhradně utrpenj a ſmrt Kriſtowa připomjná i čjtá w paſſigjch. Neyznamenitěgſſj dnowé tohoto týdne gſau: Kwětná neděle, zelený čtwrtek, welikỳ pátek a bjlá ſobota. Gak dj ſw. Bernard, gſau to dnowé, gichž oſtkjhati mámě; dnowé plnj zbožnoſti a miloſti, gimiž ſe také myſl neſſlechetnjků ku pokánj probauzj. Gek pak moc a ſjla tagemſtwj, genž ſe w těchto dnech ſlawj, tak weliká, že by gimi i kamenná ſrdce pukati mohla; že poſtačugj, aby i železná obměkčily prſa [2]).

I. Kwětná neděle.

Nazýwá ſe takto, poněwadž ſe ſwětj w ten den ratoleſti, genž druhdy kwěty ſlauly (kočičky), a s nimi ſe koná ſlawný průwod na památku průwodu, gakýž byl konal Božſký Wykupitel, když byl poſléze gako král zaſlibený na oſlátku ſlawně wgjžděl do Jeruſaléma, u proſtřed lidu gáſagjcjho a na ceſtu geho kwětné ratoleſti metagjcjhó.

Z prwu ſe koná ſwěcenj ratoleſtj náſledugjcjm způſobem: W rauchu modré barwy přiſtaupj kněz na lewau ſtranu oltáře. Sbor zpěwáků pak počjná zpjwati antifonu, gakož byl wolal lid pokřikugjcj Spaſiteli: „Hoſanna Synu Dawidowu! požehnaný, genž ſe béře we gménu Páně! O, králi iſraelſký, ſláwa budiž tobě na wyſoſti!“ — Pak koná kněz modlitbu, w kteréžto proſj: „aby Bůh dary miloſti ſwé w nás rozmnožil a ſkrze wzkřjſſenj Syna ſwého tam nám dal přigjti, kamž přigjti ſe ſnažjme.“ Na to pak ſe čjtá epiſtola, w kteréž ſe připomjná wygitj lidu iſraelſkého z Eğypta [3]); w ewangelium pak ſe wyprawuge ſlawný příchod Páně do Jeruſaléma [4]). Na to pak náſleduge modlitba, w kteréž kněz proſj: „aby Bůh tyto ratoleſti žehnati ráčil, a gakož byl Noema, wycházegjcjho z korábu a Mogžjſſe, táhnaucjho z Eğypta obhatil miloſtj, též i nás neſaucj ratoleſti tyto obmyſlil, abychom s dobrými ſkutky Kriſtu wſtřjc kráčeli a ſkrze

[1]) Hom. 30. [2]) Sermo in coena Dom. c. 1. [3]) II. Mogž. 16, 1—7. [4]) Mat. 21, 1—7.

Digitized by Google

něho do wěčné radosti wessli.“ Potom se wyzýwagj wěřjcj, aby srdce k Bohu pozdwihli, a slussné djky wzdáwali Hospodinu, gemuž wesskerj tworowé slauzj, zwelebugjce ho a welikė hlásagjce gméno Gednorozeného geho, gemuž slauzj i nebesskané, wolagjce: Swatý, swatý, swatý Pán Bůh zástupů. W následugjcjch pak sesterých modlitbách prosj cjrkew: by Bůh požehnal ratolestj těchto, aby wesskerému lidu prospěly k spasenj, — aby obywatelé mjsta, kamž se přinesau, požehnánj dosáhli, a od wsseliképo protiwenstwj ochránění byli; — aby, co se skrze ně wyznamenáwá, wjtězstwj totiž nad smrtj, dosáhli, a Kristowa wzkřjssenj aučastni se stali, aby tak, což tu lid k úctě Božj tělesně koná, též duchownė w neyhlubssj zbožnosti dokonal, — aby dosáhl totiž wjtězstwj nad nepřjtelem a milowal skutky milosrdenstwj, chystage Kristu cestu wjry, z kteréž by po odstranėnj kamene překážky a skály pohorssenj zazelenaly se wětwe sprawedlnosti u něho skutky nassj sprawedlnosti: bychom geho sslépėgj následowati hodni byli, a obdrželsse wjtězstwj nad smrtj, aučastni byli geho slawného wzkřjssenj.

Na to se koná swěcenými ratolestmi těmito okolo kostela processj. Mezi tjm se zpjwagj buď antifony, w kterýchž se ewangelium téhož dne wyprawuge, neb se prozpěwuge přiměřená pjseň. Když pak přigde processj nazpět ku dwerjm chrámowým, wegde část sboru do chrámu, a kněz s ostatnjmi zůstane wenku před zawřenými dwermi státi. Sbor zpjwá pak u wnitř, gakoby Krista wjtal, stříjdawě s zewněgssjm sborem starau pjseň: Gloria, laus et honor a t. d. [1]). Po té se udeřj třikráte na dwéře křjžem, načež se tyto otewrau na znamenj, že brány pro hřjch zawřeného králowstwj nebeského pro Kristem wykonané wykaupenj na křjži pokolenj lidskému se otewřely. — Když se wkročj do chrámu, zpjwá se antifona, gak lid wyssel wstřjc s ratolestmi a prozpěwowal Pánu, když do Jerusaléma wcházel.

Gako ale beránek welikonočnj giž čtyry dni napřed brán býwal k zabitj, neginak powažuge i cjrkew Krista Pána co beránka oddaného na smrt, kteražto rozgjmagjc truchlj, načež se celá pobožnost msse swaté wztahuge, zwlásstě pak poukazugj na to passie, t. g. wypsánj utrpenj Pána Ježjsse dle sepsánj sw. Matausse [2]). Tu se nežehná ewangelium, poněwadž se čte umučenj Páně, genž gest pramen wesskerého požehnánj, též se nedržj žádné swjce, poněwadž se wyprawuge, gak Kristus — „světlo světa“ — zhasnul, nepronássj

[1]) Pjseň tato pochází od Theodulfa, rodem Wlacha, genž pro učenost a ctnosti své od Karla Welikého do Francauz byl powolán a brzo biskupem orleánským učiněn. Po Karlowě smrti rownėž wážen byl od Ludwjka Dobráka; brzo wssak byl u něho osočen, že stogj po Bernardowi, genž proti Ludwjkowi powstal. Theodulf, ačkoli stále se dokládage newinnosti swogj, předce do kláštera angerského uwězněn byl léta Páně 818. U wězenj tom složil pjseň tu, genž tuto se klade, a gi, když na neděli kwětnau konaný průwod, při němžto se roku 821 i král Ludwjk nacházel, okolo wězenj geho táhl, tak pohnutě zpjwal, že král, dáwno mu giž odpustiw, okowů ho swobodna učinil. Od té doby se pjseň tato pro přiměřenost gegj na průwodu palmárnjm w cjrkwi užjwá.

[2]) W autorých na to čjtagj se passige při mssi sw. dle sepsánj sw. Marka, we středu pak dle sw. Lukásse.

Digitized by Google

se pozdrawenj lidu: „Pán s wámi“ na znamenj smutku nad zradau a utrpenjm Páně. Při čtenj passij drží se ratolesti w ruce, aby se nezapomnělo na sláwu Páně, když se wyprawuge geho hluboké snjženj, pro kteréž i sám Otec ho powýssil. Když pak se čte: že Kristus „naklonim hlawu ducha wypustil,“ poklekne i kněz i lid kořjce se neskonalé lásce Kristowě. Ostatnj část čte se pak gako ewangelium, což se wždy při passijch zachowáwá.

II. Cjrkewnj hodinky truchliwé či temné.

Od středy počjnage konagj se wždy k wečeru po tři dni hodinky truchliwé či temné. Nazýwagj se hodinky tyto temné, poněwadž se druhdy konáwaly w noci, gežto když po chwalozpěwu Zachariássowu se wssecky swjčky zhasly, w chrámu úplná temnost panowala; odtud i modlitby, genž w tuto dobu se konaly, modlitbami temnosti slaulý. Nazýwagj se též hodinky truchliwé (žalostiwé), gelikož se gimi wyobrazugj utrpenj, smrt a pohřeb Krista Ježjsse, kteraužto památku cjrkew Božj owssemk w neyhlubssjm smutku koná.

Celá pobožnost tato ale důmyslně gest uprawena. Na troghranu před oltářem hořj patnáctero swjcj, pak na oltáři samém na swjcnech sestero swjcj, při čemž se zpjwá dewatero žalmů a koná dewět čtenj, z nichžto tři gsau wždy wybrané části z nářkůw Jeremiássowých nad sutinami jerusalemskými. Na to pěge se gesstě patero žalmů. Po každém žalmu (gest gich ale úhrnkem čtrnácte) zhasne se gedna ze swjcj na troghranu, a mezi tjm, co se zpjwá chwalozpěw Zachariássůw, zhasne se i sestero swjcj hořjcjch na oltáři; načež posléz i swjce prostřednj na troghranu se za oltář odnese a tamto se na straně epistoly poschowá; a když se pak posledni modlitby wykonagj, pak se čte: že Kristus „naklonim hlawu ducha wypustil,“ poklekne i kněz i lid kořjce se neskonalé lásce Kristowě. Ostatnj část čte se pak gako ewangelium, což se wždy při passijch zachowáwá.

Od středy počjnage konagj se wždy k wečeru po tři dni hodinky truchliwé či temné. Nazýwagj se hodinky tyto temné, poněwadž se druhdy konáwaly w noci, gežto když po chwalozpěwu Zachariássowu se wssecky swjčky zhasly, w chrámu úplná temnost panowala; odtud i modlitby, genž w tuto dobu se konaly, modlitbami temnosti slaulý. Nazýwagj se též hodinky truchliwé (žalostiwé), gelikož se gimi wyobrazugj utrpenj, smrt a pohřeb Krista Ježjsse, kteraužto památku cjrkew Božj owssemk w neyhlubssjm smutku koná.

Celá pobožnost tato ale důmyslně gest uprawena. Na troghranu před oltářem hořj patnáctero swjcj, pak na oltáři samém na swjcnech sestero swjcj, při čemž se zpjwá dewatero žalmů a koná dewět čtenj, z nichžto tři gsau wždy wybrané části z nářkůw Jeremiássowých nad sutinami jerusalemskými. Na to pěge se gesstě patero žalmů. Po každém žalmu (gest gich ale úhrnkem čtrnácte) zhasne se gedna ze swjcj na troghranu, a mezi tjm, co se zpjwá chwalozpěw Zachariássůw, zhasne se i sestero swjcj hořjcjch na oltáři; načež posléz i swjce prostřednj na troghranu se za oltář odnese a tamto se na straně epistoly poschowá; a když se pak posledni modlitby wykonagj, pakinese se opět na swé mjsto; načež se učinj hřmot klapačkami a řehtačkami a lid w tichosti se domů odebere. — Základ a wýznam této pobožnosti gest následugjcj: Za starých časů konáwala se pobožnost tato dobau nočnj; k osswjcenj chrámu užjwalo se třjhranných swjcnů. Když pak se počalo rozednjwati, zhasjnala se wždy swjce po swjci; když se posléz pobožnost skončila, dalo se klapačkami znamenj k odchodu. Než památka tato má také swůg wýznam. Swjce tyto wyznamenáwagj sw. apostoly s třemi ženami nábožnými. Zhasnutj pak gich značj, že oni Krista geden po druhém opustili. Když se wesskeré swjce uhasnau, zůstane prostřednj neywyšssj hořeti, kteráž slussně wyobrazuge Krista Pána, genž gsa světlo světa, ačkoliw gak se zdálo, dle člowěčenstwj swého zanikal, předc dle Božstwj swého swjtil, až pak se swým wěrným w neygasnějssjm světle obgewil. Na utrpenj Páně poukazugj wesskeré žalmy, čtenj a werssе, zwlásstě tak řečené „lamentacj“ čili nářky Jeremiássowy nad Jerusalémem a překrácenostj obywatelůw geho. Nářky těmito pronássj cjrkew žalost swau a zármutek hluboký nad snjženým a zohawenym Wykupitelem. Zároweň gsau to nářky

Digitized by Google

nad hřjssnjky, gichžto neprawosti gsau winan a přjčinau utrpenj Kristowa, gichžto srdce rozerwané a dusse porussená wássněmi a náružiwostmi podobá se zohawenému městu jerusalemskému. Nářky tyto pronássegj se žalostnými prodlauženými zwuky a po každém ze tří odstaw dopadává sbor s wyzwánjm: „Jerusaléme, Jerusaléme, obrat se k Pánu Bohu swému!“ Temnost pak, kteráž po zhasnutj wssech swjcj nastáwá, wyobrazuge temnost hrobowau, w kterémž Pán dle těla odpočjwal; rachot posléz klepaček a řehtaček značj powyk Židů, když křičeli: „Ukřižug, ukřižug ho!“ —

III. Zelený čtwrtek.

Sluge takto, poněwadž druhdy wěřjcj uložený na tento den půst tak přjsně zachowáwali, že ničeho-giného nepožjwali leč zelenin. Cjrkew koná w tento den památku ustanowenj neyswětěgssj swátosti oltářnj, i spolu požjná wěřjcjm připomjnati utrpenj Krista Pána, gežto bylo na hoře oliwetské započalo.

Památka ustanowenj neysw. swátosti oltářnj koná se při mssi swaté, kteráž se koná slawně až do Gloria, gežto se prozpěwuge při hlučném sezwánění zwonů, kterézto pak hned na to pro žalost nastalých upomjnek umlknau až ku Gloria bjlé soboty. Mjsto nich užjwá se chrapliwých klapaček a řehtaček. Cjrkew zagisté giž i tjm hlasem wyzýwá wěřjcj, aby giž skrausseně truchlili nad Kristem, genž tohoto dne z wečera stroge se na smrt na hoře oliwetské pro úzkost smrtelnau krwawý pot cedil. Při mssi swaté w tento den přepodstatugj se dwě hostie, z nichžto pak gednu kněz přigjmá, druhau pak w kalichu na zeytřegssj den uschowáwá. Kde wjce duchownjch gest, slauží gen geden (w biskupských chrámjch biskup sám) mssi swatau. Ostatnj kněži přistupugj k přigjmánj, na památku, že i w tento den ustanowenj neyswětěgssj swátosti oltářnj Kristus Pán sám swátost oltářnj wykonal a apossstolům ku požjwánj podával.

Po mssi swaté, gelikož welký oltář se obnažj a schránka neyswětěgssjho tak řečené „tabernaculum“ zcela otewřena gako zpustlá stogj, přenássj se welebná swátost w monstrancj a předswěcená hostie pro pátek w kalichu do postrannj kaple neb na pobočnj oltář, a to sice w slawném průwodu, při kterémž se známé „Pange lingua“ zpjwá. Na to se obnažugj oltářowé, při čemž se řjká 21tý žalm, w kterémžto Žalmista předpowjdá žaloby a nářek trpjcjho Wykupitele. Toto obnaženj oltářůw děge se proto, poněwadž se až ku slawnosti wzkřjssenj Páně žádná msse sw. nekoná, tudy se i pessíkeré nářadj cozbytečné odstraňuge; mimo to značj tjm cjrkew hluboký smutek swůg, gakýž ná nad trpjcjm Wykupitelem. Odkládagjc wsselikau ozdobu wyobrazuge tjm Krista Pána, kterýž odraný a obnažený při utrpenj swém sebe sám takřka zmařiw, swého Božstwj a wssj slávy se odřekl. Ukazuge se na to antifonau: „Rozdělili raucho mé,“ gakž giž před wěky wěsstěno gest Jsaiássem prorokem: „Ani krásy, ani ozdobj se na něm nenalezlo.“

Posléz koná se w biskupských chrámjch

Digitized by Google

mytj noh. Gako mistr nebeský Kristus Pán na žiwý přjklad pokory a wzágemné lásky učennjkům swým nohy myl, podobně i biskupowé a w klássteřjch opatowé a přeworowé swým kněžjm, ano tu i onde též králowé a knjžata dwanácti chudým mygj nohy. Po tomto mytj modlj se ten, genž obřad konal: aby Pán nezawrhowal skutek rukau swých, gehožto nám ssetřiti přikázal, by gako se tuto zewněgssj skwrny nasse zmyly, tak též i wnitřnj hřjchowé nassi skrze něho očisstěni byli.

W biskupských chrámjch swětj biskup při mssi sw. po „Pater noster“ swaté olege, kterýchž se užjwá při zaopatřowánj nemocných a mazánj pokřtěnců a pak i křižmo k sw. biřmowánj. Mjwáť okolo sebe dwanácte kněžj na znamenj dwanáctera aposstolů, sedmero gahnů a podgahnů, genž wssichni oděni gsau w bjlém rausse. Z prwu po pozdwihowánj se swětj sw. oleg pro nemocné. Biskup ho žehná a prosj Boha, „aby milost Ducha swatého naň wyljti ráčil, aby byl nemocným ochranau těla i dusse a wesskeré neduhy těla i dusse zapudil“ atd. Po sw. přigjmánj swětj sw. křižmo a oleg katechumenů totiž ke křtu sw. Poněwadž sw. křižmo sestáwá z balssámu a z olege, swětj z prwu balssám, prose Boha: „aby nad mastj tauto duchownj milost a plnost poswěcenj wyljti ráčil, aby ti, kteřjž skrze křest znowa zrozenj gjm budau pomazáni, požehnánj těla i dusse obdrželi a darem wjry na wěky obohaceni byli.“ Na to smjsj geg s něco olegem na wýznam nerozlučitelného spogenj Božstwj s člowěčenstwjm w osobě Krista Pána, wzýwage Boha: „aby ti, genž zewnitř gjm se mažj, i wnitř pomazáni a od wesskerých skwrn očisstěni, králowstwj Božjho účastni byli. Pak dýchá biskup a podobně i dwanáctero kněžj w znamenj křjže třikrát naň, na wýznam, že skrze něg se wěřjcjm milost Ducha sw. uděluge, gakož Kristus wstaw z mrtwých, dechna sw. aposstolům Ducha sw. udělil. Potom koná dlauhau modlitbu, w kteréž prosj Boha: „by oleg tento žehnal a k němu i sjlu i moc Ducha sw. přimjsiti ráčil spolupůsobenjm Krista Pána, od něhožto swé gméno má.“ Na to mjsj se balssám s ostatnjm olegem, čjmž se značj, že w sw. swátostech uléčenj a poswěcenj dusse se uděluge, gakož oleg tělu ulehčugjcjm a sjljcjm prostředkem gest, a že se staneme Bohu milými, takřka přjgemnau wůnj, gako balssám přjgemnau wůni wydáwá a posléz, že gako balssám tělo od porussenj chránj, i dusse w swátostech od porussenj hřjchu se chowá. Posléze pak pozdrawj ge po třikráte s ostatnjmi kněžjmi řka: „Pozdraweno buď swaté křižmo,“ a ljbá ho na znamenj radosti, že Kristus Pán ku poswěcenj lidstwa ustanowil swátosti, při nichž se olege tohoto užjwá. Podobně se i swětj oleg ke křtu. Při tomto swěcenj prosj biskup Boha o požehnánj tohoto olege, aby těm, giž se křtj, čistoty těla i dusse udělil, wesskeré úklady ducha zlého od nich odwrátil, aby skrze křest dosáhli spasenj. Pak se nawrátj k oltáři dokončit msse swaté.

Děge se toto swěcenj práwě na zelený čtwrtek, poněwadž se druhdy na bjlau sobotu křtilo a hned biřmowalo, k čemuž bylo sw. olegů potřebj, a w pátek se swěcenj gegich konati nemohlo.

Digitized by Google

IV. Welikỳ Pátek.

Tak ſluge tento den, poněwadž ſe w něm koná žiwá památka welikého a wzneſeného dĕge, totiž umučenj a ſmrti Páně. Smrt zagiſté Kriſtowa geſt dĕg mezi wſſemi dĕgi žiwota geho ten neyznamenitĕgſſj. Nebo ſmrt Páně geſt ta weliká obĕť, kterauž prawda wjry Kriſtowy zpečetĕna, hřjch lidſtwa a wina geho ſmazána, ſmrt přemožena a oſtnu zbawena, Bůh s člowĕkem ſmjřen a wykaupenj pokolenj lidſkého wůbec na wĕky dokonáno a ztwrzeno geſt. Gelikož ſama přjroda při ſmrti Páně truchlila, koná i cjrkew ſwatá tento den w hlubokém ſmutku, obrážegjcjm ſe u wſſekerých obřadech, gež ſe tohoto dne konagj: Chrám ſe podobá hrobu. Na oltáři nehořj ſwjce, i ſama wĕčná lampa před hlawnjm oltářem geſt zhaſnuta, na znamenj, že Kriſtus Pán, ſwĕtlo ſwĕta, zhaſnul; oltář weliký geſt přikryt gedinỳm proſtĕradlem pro upomjnku na proſtĕradlo hrobowé. Okolo dewáté hodiny (w kteraužto hodinu byl Kriſtus odſauzen a na ſmrt wyweden) přiſtaupj duchownj ſe ſlužebnjky w černém rauchu k oltáři a wrhnau ſe na ſtupnjch geho na twáři ſwé, a modlj ſe. Děget ſe to na znamenj neyhlubſſjho zármutku, gakýž má cjrkew nad utrpenjm Páně. Žároweň i též geſt to wýraz neyhlubſſj pokory gewené Kriſtu w onen den, kterýž ſe pro nás ponjžil až k ſmrti křjže. Pobyw takto nĕgakau chwjli, přiſtaupj potom kněz k oltáři, načež ſe křjká dwoge čtenj. Pak ſe čjtagj, gako w neděli kwĕtnau, paſſige dle ſepſánj ſw. Jana. Na to ſe konagj modlitby za wſſeré lidſtwo a wſſeliké druhy a wrſtwy geho. Cjrkew Kriſtowa magjc za to, že ten, „kterýž za nás wydal Syna ſwého, nám také s njm wſſe udĕljˮ[1]) a že obdržj, začkoli we gménu ukřižowaného Spaſitele proſiti bude w láſce obgjmagjc celý ſwĕt, wylĕwá, gakoby ſtála pod křjžem, wſſeré ſwé proſby a následugjc přjklad umjragjcjho Wykupitele modlj ſe za přátely i nepřátely. Před každau modlitbau wzbuzugj se wĕřjcj, aby poklekli (flectamus genua), gakož i kněz ſám kleká; aby takto prokazowala ſe neyhlubſſj úcta Božſkému Wykupiteli od wĕřjcjch w onen den, kdež od nepřátel neywĕtſſj pohaněnj snáſſeti muſel. Když pak připadne modliti ſe za Židy, tu ſe neklanj kněz ani lid. Děget ſe to pro upomjnku, že Židé před Spaſitelem klekali pro poſměch a na potupu, zlehčiwſſe tudjž onen wýznam neyhlubſſj úcty. — Pak ſe činj pocta ſw. křjži. Kněz wezme křjž zaſtkený černau rauſſkau ſmutečnj, odhaluge ho znenáhla, až celý ſe obgewj, a zpjwá při tom po třikráte: „Eyhle dřewo křjže, na kterémžto pněl Spaſitel ſwĕta!ˮ načež ſbor odpowjdá: „Pogďte a klaněgme ſe gemu!ˮ Tauž dobau ſegme ſe také s oſtatnjch křjžů záclonka. Odhalenj toto připomjná na onu dobu, w kterauž Kriſtus Pán obnažen a na křjži powýſſen geſt na odiw wſſekerému lidu. Potom položj kněz křjž na černé, po zemi rozproſtřené

[1]) K Řjm. 8, 22.

Digitized by Google

ſukno, před oltářem, a pak, gako Mogžíš mage ſe přibližiti ku poſwátnému mjſtu na hoře Horeb muſel zauti obuw s nohau [1]), wyzuge obuw, poklekne tikráte před křjžem, za náhradu trogjho pohaněnj, gakéž utrpěl Božſký Wykupitel u Kaifáſſe, u Herodeſa a pak na Golgotě, až poſléz před ſamým křjžem kleče ljbá nohy Božſkého Wykupitele, což po něm i druzj přjtomnj konagj dle ſlow ſw. Pawla, že „we gménu Ježiſſe každé koleno klekati muſj“ [2]). Důſtogná tato pocta newzdáwá ſe podobizně, nýbrž wztahuge ſe poſléz zagiſté na ſamého Kriſta; i ſluſſně ſe děge neginak, než gako když djtky zeſnulého milowaného otce obraz ljbagj a k ſrdci tiſknau. Na to zpěwcowé chrámowj zpjwagj úkory čili žaloby Spaſitelowy (improperia). Gſau to žaloſtné zpěwy dwau ſborů ſe ſtřjdagjcjch, w kterýchž Kriſtus Pán i Židům i lidſtwu wůbec wytýká newděk a křiwdy, gakéž mu byli učinili a kterýmž ſe owſſem podobagj wlaſtnj naſſe hřjchy, gimižto u welikém newděku ho po druhé křižugeme, geho miloſti zneužjwagjce k nerěſtem a neprawoſtem, zásluhy ſmrti a utrpenj geho na ſobě makjce.

Po ſkončenj pocty, wzdáwané ukřižowanému Spaſiteli, rozžhau ſe ſwjce na oltáři a kněz w černém pluwiálu z proſtranného oltáře u wážném průwodu kalich ſe ſwatau hoſtij přepodſtatněnau předeſſlého dne přeneſe k hlawnjmu oltáři, kdež gi také přigjmá.

Při průwodu tom zpjwá ſe welebná pjſeň k úctě ukřižowaného Kriſta. Pak ſe okuřuge, po té ſe řjká modlitba Páně a ſw. hoſtie ſe gednau rukau pozdwihuge, načež gi přigjmá kněz. Přigjmánj toto nazýwá ſe mſſj předpoſwěcenj, kteráž wlaſtně nenj mſſj, poněwadž ſe neproměňuge tu chléb w tělo a wjno w krew Páně, anto ſe w tento den krwawá oběť Páně živě předſtawuge. Poſléz ſe welebná ſwátoſt w monſtrancj k Božjmu hrobu (pakli ho w chrámě ſtáwá) přenáſſj a wyſtawuge wěřjcjm k uctěnj. Mezi tjm ſe zpjwá žaloſtný zpěw: „Eyhle, gak umjrá Sprawedlivý!“ na wýznam žaloſtného pohřbu Ježiſſe Kriſta, když ho Nikodem a Joſef z Arimathie pochowali, położiwſſe ho do hrobu na bljž w zahradě w ſkále wyteſaného, kdežto geſſtě žádný nebyl położen. —

V. Bjlá ſobota.

Sobota po welikém pátku ſlowe bjlau, poněwadž za prwnjch časů doſpělj w tento den ſlawně pokřtěni bywali a pro wyznačenj newinnoſti duſſe, kteréž na křtu ſw. byli nabyli, na ſe oblékli bjlé raucho, kteréž po celý týden až do neděle po welikonočnjm hodu Božjm wprůwodu noſjwali, odkudž tato neděle nedělj „prowodnj“ ſluge. Den tento ale zaſwěcuge ſe památkau doby, když Kriſtus Pán w hrobě po wykonaném welikém djle wykaupenj, druhého to ſtwořenj ſwěta, odpočjwal. Obřady, kteréž koná cjrkew w tento den, gſau wlaſtně přjpraweu na welikonoc a wykonáwaly ſe druhdy w noci na neděli welikonočnj a pak na to hned ráno

[1]) II. Mogž. 3, 5. [2]) K Filip. 2, 11.

Digitized by Google

ſlawjwalo ſe wzkřiſſenj a mſſe ſw.; což ſe nynj, poněwadž nočnj pobožnoſti přeſtaly, w ſobotu ráno děge.

Záležegj wſſak tyto ſlužebnoſti cjrkewnj w tom, že ſe ſwětj nowý oheň a ſwětlo (či paſchál), křeſtnj woda a pak ſlawj ſe mſſe ſwatá. Swěcenj nowého ohně ſe děge proto, že ſe na welikỳ pátek w koſtele wſſecko ſwětlo pohaſilo, a protož ke ſlužbám Božjm potřebj nowého, čjmž ſe zároweň značj Kriſtus, genž gſa ſwětlo wěčné, ſkrze wzkřiſſenj ſtal ſe ſwětu nowým ſwětlem. Děge pak ſe takto: W rauchu modré barwy gde kněz s přiſluhugjcjmi wen před koſtel, kdež ſe poſtawj hranička ſuchého dřjwj a zapálj ſe ohněm, wykřeſſeným tu z kamene. Kámen tento značj Kriſta, gehož pjſmo uhelnjm kamenem cjrkwe nazýwá, a od něhož pak wſſecko duchownj ſwětlo ſwěta původ wzalo. — A na to narážj kněz, genž při ſwěcenj tohoto ohně proſj Boha, aby nowý oheň požehnal, abychom ſkrze ſlawnoſti welikonočnj nebeſkými žádoſtmi rozněceni, k ſlawnoſti wěčného ſwětla čiſtým ſrdcem doſpěli. Pak i ſwětj ſe patero zrn kadidla (grana), kteráž potomně na welikau ſwjci wetknutá bywagj a rány Kriſtowy značj. Při tom také ſe oſtatky ſwatých olegů z minulého roku ſpálj, což lid neprawě pálenjm Jidáſſe nazýwá. Potom ſe z ohně tohoto několika uhlů wezme do kaditelnice a poſléze ſe pokropj a okauřj. Z toho nowého ohně pak ſe weſſkeré ſwjce w chrámě rozſwěcugj na znamenj, že od Kriſta gediné weſſkeré ſwětlo duchownj pocházj. Děgek ſe následnjm způſobem: Po ſkončeném ſwěcenj wracj ſe kněz s průwodem do chrámu. U dweřj rozže gahen gednu ze ſwjcj trogkrutce čili trianglu, genž geſt trogitý pro upomjnku na neyſwětěgſſj Trogici a zpjwá: Swětlo Kriſtowo! načež poklekne i lid s njm odpowjdage: „Bohu djky!“ totiž za to, že nám Gedinorozeného ſwého k naſſemu oſwjcenj ſeſlati ráčil; pak podobně rozže uproſted chrámu druhau a poſléz blížje hlawnjho oltáře třetj, po každé zwučněgſſjm hlaſem totéž prozpěwuge. Když pak ſe dogde k welikému oltáři, ſwětj ſe welikonočnj ſwjce (paſchál nazwaná), kterauž ſe opět wzkřiſſený Spaſitel wyznačuge, kterýž, gakož byl Bůh w ſtarém zákoně lid iſraelſký wywedl z Egypta, předcházege před njm we dne co ſlaup oblakowý, w noci pak ohniwý [1]) — nynj w nowém zákoně co ſwětlo ſwěta, čiſté a gaſné, ſwjtj nám w noci žiwota, i ze ſlužebnoſti hřjchu wede nás k gaſnoſti králowſtwj Božjho. Při tomto ſwěcenj ſe zpjwá zpěw wzneſſený, genž prý od ſw. Auguſtina ſložen, ſe „Exultet“ od počátečnjho ſlowa nazýwá a ſlawu ſwětla wzkřiſſeného Wykupitele hláſá. Při čemž také ſe modlj za wſſechen lid, za kněžſtwo, za papeže, za cjſaře a krále. Mezi tjmto zpěwem zaſazuge ſe patero zrn kadidla na welikonočnj ſwjce na způſob křje — pro upomjnku na patero ran Kriſtowých, kteréž i po z mrtwých wſtánj oſlawené tělo geho krášlily. Pak ſe rozže paſchál ten ſwětlem troghranky pro upamatowánj, že Syn Božj od Otce wyſſel — co „ſwětlo od ſwětla.“ Pozděgi ſe i lampa a oſtatnj ſwětla od trianglu rozžehnau, což wyznamenáwá, že weſſkeré oſwjcenj od Boha Otce ſwětel ſkrze Pána Kriſta, co ſwětlo ſwěta, ſwůg počátek béře a ſkrze miloſt Ducha ſwatého na wſſecky

[1]) II. Mogž. 13, 21.

Digitized by Google

lidi se wylewá. Po swěcenj křestnj wody postawj se tato swjce na prawau stranu oltáře t. g. na stranu ewangelium, a rozswěcuge se wždy při službách Božjch až do na nebe wstaupenj Páně, wyobrazugjc obcowánj Páně se sw. apostoly.

Po skončeném swěcenj swjce této swětj se woda křestnj. Děgek se to proto, poněwadž se druhdy wyrostlj ten den slawně křtili. Dějwe wšak čtau se proroctwj (wýňatky prorocké), totiž gistě částky z pjsma sw. starého zákona, při kterémžto čtenj se druhdy katechumenowé, genž měli křtěni býti, zkaussli, gestli w sw. náboženstwj dosti wycwičeni gsau. Čtau se pak tato proroctwj pro upomjnku, že wesskerá proroctwj a obrazy starého zákona w Kristu se wyplnily a že wsse, což bylo prwé gako we stjnu wyobrazeno, w skutek se uwedlo. Na to pak se swětj křticj woda. Ačkoliw ku platnosti sw. křtu postačuge přirozená woda, předc se swětj w cjrkwi, aby se k swátosti sw. křtu tjm wětssj uctiwosti pobožnost na gewo dala, a wraucněgssj pobožnost při nj wzbudila. Obyčeg tento pocházj giž od apostolských časů. Swětj pak se woda tato následugjcjm způsobem: W průwodu, při kterémž se swjce welikonočnj, kjž atrogatá swjce hned napřed nese, ubjrá se kněz k uktitelnici. U křtitelnice započjná kněz swěcenj křestnj wody tjm, že powzbudiw přjtomných wěrjcjch k témuž úmyslu, modlj se k Bohu, aby: kdožkoli srdečně tauzj tau wodau pokřtěni býti, křtem swatým učiněni byli swatými na těle i na dussi, aby znowa zrozeni byli, totiž k nowému, bohuljbeznému žiwotu byli poswěceni, neginak než gako po potopě swěta, kteráž křjssné pokolenj lidské zachwátila, nowé, lepssj pokolenj se rozplodilo. — Při těchto modlitbách koná kněz překrásné obřady. Z prwu dělá prawau rukau we wodě znamenj sw. kjže, čjmž obrazně prosj Boha, aby skrze Toho, genž pro nasse hřjchy na kjži umřel, wodě té dal tagemnau moc milosti swé, učiniti w člowěku křjssném dussi newinnau. — Na to se modlj, „aby moc a sjla Ducha swatého tau wodau působila k auplnému očisstěnj dussj hřjchem zprzněných.“

Žek pak při tom dotýká se dlanj swau wody, pamatuge na téhož Ducha sw., genž na počátku při stwořenj swěta „wznášsel se nad wodami,“ kteréž pozděgi ohromnau potupau očistily zemi od hřjchů, pohltiwsse bohaprázdný lid. — Potom žehná wodu, připomjnage žiwého a prawého Boha, čině nad nj swaté kjže, a pak rukau swau něco wody té ke čtyrem stranám křtitelnice powyhodj, na wýznak toho, že wesskeré pokolenj lidské ke wssem čtyrem uhlům země rozpoložené má powolánj k tomu, aby křtem sw. bylo přigato w lůno cjrkwe Ježjsse Krista, gakož on sám poručil učennjkům swým, řka: „Gdauce učte wssecky národy, křtjce ge we gméno Otce, i Syna, i Ducha sw.“ [1]); čjmž spolu také gewj snažnau žádosť swau k Bohu, aby wssickni posud nekřesťané obrátili se k wjře Jesu Krista, ano aby giž nastal blahý ten čas, kdy „bude geden owčinec a geden pastýř“ [2]). — Dále dychne po třikráte do wody w podobě kjže. Tudy wyobrazuge, že křestnj woda nebude působiti znowazrozenj lidské dusse přirozenau gakau mocj swau, ale skrze zásluhy Utkižowaného, mocj Ducha swatého, na něgž dechnutjm dobře se pamatowati

[1]) Mat. 28, 49. [2]) Jan 10, 16.

Digitized by Google

dá. — Též i pohřjžj do wody paschál po třikráte, pokaždé o něco hlaub, řka: „Do této wody sstaupiž moc Ducha sw!“ což znamená gakož i wýslowně pronássj se prosbau k Bohu, aby Duch swatý křestnj wodau aučinkowal s plnau milostj swau, aby řjkage do nj se spustil, gako při křtu Ježjssowu w způsobu holubice sstaupil na něg. — Na to nabéře něco wody té do kropáčku, a pokropj gj přjtomných; nebo posud woda ta nenj křestnj, swatými olegi swěcena; a tudy užjwá se gj teď co obyčegné wody kropicj. Kropenj pak to práwě w tu chwjli uwádj w paměť, že přjtomnj wěřjcj křtěm swatým obdrželi očisstěnj na dussi od poskwrny hřjchu, a napomjná ge, aby tutéž drahau dussi swau znowa očistili slzami kagicjmi, totiž prawým pokánjm, gestliže ta po křtu hřjchem zase poskwrněna gest. — Posléz wlige do wody něco swatého olege křtěnců a sw. křižma w podobě křjže, prw každého o sobě, pak obého smjsseně. Tjm se wyznamuge, že tato křestnj woda bude slaužiti k tomu, aby přiwtělowala nowé a nowé audy k cjrkwi, kterauž Kristus, totiž „pomazaný“ (neywyšssj kněz a král náš) ustanowil, gakož i že Duch swatý pokřtěným bude gemnau, spolu pak nicméně pronikawau milostj swau pomáhati, aby w bogi pro spasenj dussj swých sstastně, bez auhony, wynikli z osidel ďábelských, a wěrnými zůstali služebnjky téhož Krista, Pána nasseho. Mezi tjm kněz často nad křestnj wodau dělá znamenj sw. křjže, bychom žiwě w paměti drželi, že Ježjš Kristus i křest ustanowil i smrtj swau na křjži wymohl, aby nám swátost křtu sw. ku poswěcenj a spasenj byla platná. — Konečně po skončeném swěcenj wody, když se kněz wracj k oltáři, počne se zpjwati litanie ke wssem swatým — aby totiž swatj, gichžto wzýwáme, prosby swé s prosbami cjrkwe bogugjcj spogili, by tjm spjsse wyslyssenj dosáhla. Mezi tjm, co se litanie zpjwagj, wrhne se kněz na stupnjch oltáře obličegem k zemi, čjmž hlubokau wraucnost a pokoru na gewo dáwá, gakauž obec wěřjcjch spogená se swatými w této důležité záležitosti k Bohu wolá; spolu i tjm a powstánjm následugjcjm značj: že wesskeřj, genž w hřjchu zemřeli a pohřbeni byli, skrze křest s Kristem Pánem gako nowé stwořenj k milosti a k nowému žiwotu powstanau. Posléze se koná slawná msse sw., kteráž se druhdy w noci konáwala (odkudž gméno gegj a swátků těchto wesměs) a w kteréž se giž napřed památka radostného wzkřjssenj slawj. Na wečer pak se slawj wzkřjssenj Páně; kteréž druhdy zrána časně na Božj hod se konalo, gežto w tu dobu Kristus Pán z mrtwých wstal.

Digitized by Google

Neděle kwětná.

Ewangelium sw. Matausse kap. 21., w. 1—9.

A onoho času, když se přibližil Ježíš k Jerusalému, a přišel do Betfage k hoře oliwetské, poslal dwa učennjky (swé), řka gim: Gděte do městečka, kteréž proti wám gest, a hned naleznete oslici přiwázanau a oslátko s nj: odwažtež (ge), a přiweďte ke mně a řekne-li kdo co wám, rcete, že Pán gich potřebuge, a hned propustj ge. Toto se pak wssecko stalo, aby se naplnilo, což gest powědjno skrze proroka, řkaucjho: Powězte dceři sionské: Ay, král twůg béře se k tobě tichý, sedě na oslici a na oslátku té ghu podrobené. I gdauce učennjci učinili tak, gakž gim byl přikázal Ježíš, a přiwedli oslici i oslátko a wložili na ně raucha swá, a geho na ně posadili. Welmi pak mnohý zástup stlali raucha swá na cestě; ginj ratolesti se stromů sekali a metali na cestu; zástupowé pak, kteřjž z předu i ze zadu sšli, wolali řkauce: Hosanna synu Dawidowu! Požehnaný, genž se béře we gménu Páně! Hosanna na wysostech.

Wýklad.

Bylo to sšest dnj před utrpenjm Páně, co se zběhla událost tato, kterauž wypra-wuge dnessnj swaté ewangelium. Posle-dnj dni žiwota swého strámil Pán Ježíš w tiché samotě a sice zprwu, gakž swědčj sw. Jan, w městečku Efraim, wzdáleném čtyry hodiny od Jerusaléma; brzy pak, gakž se zdá, odebral se na pausšl, kdežto žil w skrytě. Když pak se přibližila weliká noc židowská, odebral se přes Jericho k Jeru-salému, a přišel do Betanie, kdežto stolo-wal w pátek před swým utrpenjm u Laza-ra, gehožto byl nedáwno z mrtwých wzkřjšil, a tu také strámil sobotu w tichosti. Ten den pak po sobotě, to gest nassi neděli, ode-bral se se swými učennjky do Jerusaléma. Mnozj wssak z těch, kteřjž přišli na slawnost do Jerusaléma, gakož i sami obywatelé jerusalemšťj, dowěděwsse se, že by Pán Ježíš byl w Betanii, wessli mu wstřjc, dj-lem z uctiwosti, djlem ze zwědawosti, aby widěli Ježjsse, kterýž wzkřjšil Lazara; mnozj také přišli až do Betanie, aby spatřili wzkřjšeného Lazara; a tak se stalo, že we-lký zástup lidu ho prowázel do Jerusalé-ma. Mnozj z nich poznáwagjce, žek gest ten zaslibený Messiáš, plésali a gásali, do-mnjwagjce se, že snad o nastáwagjcj we-likonoci nawrátj královstwj israelské. A w skutku k zakjzenj královstwj Messiássowa měl se státi nynj posledny krok. Ježíš chtěl oprawdu a patrným způsobem dowo-diti lidu, že gest zaslibený Messiáš, spolu i ukázati, gakým chce být Messiássem a ga-

Digitized by Google

kými prostředky chce královstwj swé zakjditi. A protož, když se přibljžil k Jerusalému a přissel proti Betfage, kterážto městečko leží k wýchodnj straně hory oliwetské, gako nějaké předměstj jerusalemské, a má gméno swé od swých sadů fjkowých, poslal Pán Ježjš dwa učennjky (swé), bez pochyby Petra a Jana, tamto řka gim: Gděte do městečka, kteréž protiwám gest, a hned na kragi naleznete oslici přiwázanau a oslátko s nj: odwažtež (ge) a přiwedte ke mně, a řekne-li kdo co wám, rcete, že Pán gich potřebuge, a hned propustj ge. Jučinili učennjci tak, gakž gim byl přikázal; a nalezli howádka tato přiwázaná wenku u dwerj na rozcestj: i odwázali ge. A některj z těch, kterjž tu stáli (magitelé gich), řekli gim: Co činjte, proč ge odwazugete? Oni pak řekli: Pán gich potřebuge; a poněwadž znali wůbec Ježjsse a učennjky geho, nebránili gim déle a propustili ge. Jwedli ge k Ježjssowi a wloživsse raucha swá na ně, posadili na ně Ježjsse. Takto se ubjral Ježjš na oslátku co král wjtězoslawný do Jerusaléma. Neb we wýchodnjch kraginách panowal a panuge posud obyčeg, že wzneſſené osoby, gakož synowé knjžat, posud k gjzdě užjwagj oslů, zwlásſtě oslátek, na kterýchž posud nikdo neseděl; kterážto howádka w tamněgſſjch kraginách gsau mnohem auhledněgſſj a čilegſſj než u nás. Nepoužil Pán Ježjš tuto koňů, kterýchž se obyčegně we wálkách užjwalo, nýbrž použil oslátka, na kterémž se w čas pokoge gezdjwalo, aby lidu tjmto wyznačil, že královstwj geho gest wyššjho, totiž duchownj, a že nenj úmyſl geho k zakjzenj ho použjti nářilj neb zbrani a moci válečné. An se takto Kristus Pán k Jerusalému ubjral, naplnilo se, co giž dáwno před tjm byl psal Zachariáš [1]) prorok, gehožto slow smyſl swatý Ewangelista wypisuge, awdj: „Powěžte dceři sionské, to gest obywatelům města Jeruſaléma: Ay, král twůg béře se k tobě tichý, sedě na oslici a na oslátku té ghu podrobené.“ Nazýwala se totiž města židowská dcerami, gakoby země judská byla matkau gegich, sám pak Jerusalém slaul dcera sionská od hory Sion, na kterážto weliká čáſt města ležela. Předpowjdá tuto Duchem Bożjm nadſſený prorok přjchod Messiáſſe co knjžete pokoge a spasitele sprawedliwého, gehožto kralowánj bude tiché a pokogné, a wyzýwá obywatele jerusalemské, aby ho s plesánjm uwjtali. Tomu wſſak nesrozuměli zprwu učennjci geho: ale když oslawen byl Ježjš, tehdy se rozpomenuli, že to psáno bylo o něm a že mu to učinili [2]). — Takto se ubjral wſſelický zástup k Jerusalému oslawuge Krista co krále, ſtlali raucha swá (wrchnj) na cestu mjsto koberců, gakéž se králům při přjchodu gegich do měſt na cesty kladly; ginj pak sekali ratoleſti se stromů, totiž oliwowých a palmowých, gakýchž na hoře oliwetské byla hognoſt, a metali ge na cestu na znamenj uctiwoſti, gakauž měli k Ježjssowi co Messiáſſi a králi swému; mnozj pak co očitj swědkowé wydáwali swědectwj o wzkřjſſenj Lazarowu, čjmž owſſem množſtwj lidu bylo tak welice dogato a roznjceno, že když přiſſli na wrch hory oliwetské, odkudž celý Jerusalém spatřiti lze bylo, zástupowé, kterjž z předu i ze zadu ſſli, s plésánjm wolali řkauce: Hosanna synu Dawidowu! Požehnaný, genž se béře we gménu Páně: Hosanna na wysostech! což

[1]) 9, 9. [2]) Jan 12, 16.

Digitized by Google

znamená tolik gako: Ať žige Messiáš, sláwa mu! Pán žehnewž ho a učiniž slawnau kjssi Messiásse, krále nasseho, neb on přicházi k nám, seslán od Boha. Spasenj přigdiž naň s wysosti nebeské, sláwa mu newywýssij! — Přigda pak do Jerusaléma Pán Ježjš, ssel do chráum.

Rozgjmánj.

Trognásobný aukad zastáwal Božský Wykupitel za času swého tělesného přebýwánj na zemi ke spasenj lidstwa. Z prwu zastáwal úřad prorocký, gsa nassjm učitelem, wyučuge slowy i skutky prawdě nebeské, gakož o něm zwěstowal giž žalmista Páně, an we gménu geho dj: „Gá pak ustanowen gsem králem od něho na Sionu, genž ohlassugi přikázanj geho“ [1]), což i Kristus Pán sám ztwrdil, řka učennjkům: Wy mne nazýwáte Mistrem a Pánem, dobře prawjte, gák gsem. Pak byl také newywýssjm knězem nassjm, genž sebe samého obětowal za žiwot lidstwa, obětowal sebe w dokonalém possluschenstwj až k smrti. Což o něm také předpowěděl Žalmista Páně, řka: „Ty gsi kněz na wěky dle řádu Melchisedekowa“ [2])! gakožto ztwrzuge swatý Pawel na mnohých mjstech [3]). Posléze pak konal aukad králowský, gsa duchownjm králem, můdcem a řjditelem swých wěrných. A w této hodnosti a důstognosti gewj se nám w dnessnjm sw. ewangelium. Ačkoliw, přebýwage na zemi, nikdy nenosil nějakého znamenj králowské důstognosti swé, nýbrž gsa pokorný wolil několika chudých rybářů za průwodčj a následownjky swé, aniž opomenul ročně dáwati plat cjsaři, rownějž i se skryl, když zástupy, kteréž na pausti nasytil, chtěly ho učiniti králem, a pak w témž smyslu před Pilátem zřegmě wyznal: že králowstwj geho nenj z tohoto swěta: předce wssak wgel na konci pozemského žiwota swého slawně do Jerusaléma, a co král israelský, co slawný wjtěz a Spasitel a Wyswoboditel lidstwa, přigal od Jerusalemských králowskau poctu a slawné uwjtánj. Nuže tedy, milý křesťane, genž gsi posud w duchu Krista následowal, a byl swědkem sláwy wjtězstwj geho, pogď a ubjrey se za milým Spasitelem, an poslednj cestu do Jerusaléma koná! — Bylotě přikázáno w zákoně Židům, aby desátého měsjce Nisan (w březnu neb w dubnu), kdežto se welikonoc slawila na památku wygitj z Egypta, wyhledali beránka welikonočnjho, kteréžto pak čtrnáctého se zabil a wečjr gedl [4]). K témuž cjli wodili gsau Israelsstj w ustanowený den welikonočnj beránky služkami a kwjtjm slawně okrásslené a ozdobené u plesu a gásánj lidu do Jerusaléma, kdežto se pak we čtwrtek na to zabjgeli. Dle učenj pjsma swatého a ausstnjho podánj w cjrkwi, byltě beránek welikonočnj obrazem Ježjsse Krista, prawého to beránka Božjho, kterýž snjmá hřjchy swěta, gak giž swědčil o něm swatý Jan, slawný předchůdce geho. Aby tedy prorocký tento obyčeg wyplnil, ssel i Kristus Pán, prawý tento beránek Boží, do Jerusaléma, prawě w ten den, w kterýž beránkowé welikonočnj do Jerusaléma se wodili. Gako tito u plesu

[1]) Žalm 2, 6. [2]) Žalm 109, 4. [3]) K Žid. [4]) II. Mogž. 12.

Digitized by Google

a gásánj lidu, genž po čtyrech dnech ge zabjgel, byli wedeni do Jeruſaléma: podobně wgel i Pán Ježjš do Jeruſaléma u radoſtném pokřiku lidu gásagjcjho, genž ho po čtyrech dnech ukřižowal. Gakož ale lid, prwé než ſe poráženj beránků těchto zúčaſtnil, weda ge w neděli do města, ſlawně ge ozdobil, pokládage gich za žiwé ſwědectwj, zwláſtnj ochrany Božj a oſwobozenj praotců: podobně i Ježjš Kriſtus, prwé nežli na ſmrt weden byl, chtěl lidem ſe obgewiti w ſlávě ſwé, a co prawý Meſſiáš a prawý král iſraelſký chtěl také za prawého beránka welikonočnjho od lidu ſwého poznán, a co takowý od něho pozdrawen a uwjtán býti, aby bylo známo wſſem, žeť geſt ten prawý beránek welikonočnj, giž od počátku ſwěta prorokowaný, každoročně beránkem welikonočnjm wyobrazený a od ſwěta tauženě očekáwaný, kterýž gediné hoden geſt, aby byl ke ſpaſenj ſwěta Bohu obětowán. — O té maudroſti a prozřetelnoſti Božſké! ó té rady newyzpytatelné předobrotiwého Boha! genž o to pečowal, aby Kriſtus Ježjš w tolikerých obrazjch naſtjněn a w tolikerých proroctwjch byl předpowědjn, aby ſe wſſecko, co ſe w ſtarém zákoně konalo, naň wztahowalo, a aby weſſkeré obřady a uſtanowenj ſtarého zákona naň poukazowaly a ho naſtiňowaly a předobrazowaly, a pak na něm a ſkrze něho ſe wyplnily. „Kriſtus Pán zagiſté, gakž dj ſw. Pawel, geſt konec zákona“ [1]). Protož i my poznáwáme a pozdrawugeme tebe, Pane Jeſu Kriſte, gakožto prawého beránka welikonočnjho, wolagjce ſe ſw. Janem, ſlawným předchůdcem twým: „Ejhle, beránek Boži, kterýž ſnjmá hřjchy ſwěta!“ — O, ſegmiž i hřjchy naſſe, abychom očiſtěni a poſwěceni tebe doprowáželi gednau do nebeſkého Jeruſaléma.

Gděte do městečka, kteréž proti wám geſt, a hned naleznete oſlici přiwázanau a oſlátko s nj: odwažtež (ge), a přiwedte ke mně, a řekne-li kdo co wám, rcete, že Pán gich potřebuge a hned propuſtj ge. Rozkaz tento, kterýž dal Pán Ježjš dwěma učennjkům, když gda na horu oliwetſkau ſe bljžil k Betfagě, zaſluhuge gakož i wykonánj geho oprawdiwého powſſjmnutj. Nebo ceſta z Betanie do Jeruſaléma neobnáſſela ani hodinu ceſty, a Božſký Wykupitel gi konáwal wždy pěſſky. Proč tedy chce právě dnes na howádku konati gi? a proč k tomu béře právě dwě howádka, oſlici a oſlátko? Co to má znamenati? Swatý ewangeliſta Matauš twrdj zkegmě: „Toto ſe pak wſſecko ſtalo, aby ſe naplnilo, což geſt powědjno ſkrze proroka řkaucjho: Powězte dceři ſionſké: ay, král twůg béře ſe k tobě tichý, ſedě na oſlici, a na oſlátku té ghu podrobené.“ K čemuž dokládá ſw. ewangeliſta Jan, že „učennjci geho z prwu (tehdáž, když ſe to dálo) tomu neſrozuměli: ale že teprw, když oſlawen byl Ježjš (totiž po geho wzkřiſſenj, když od něho známoſt a porozuměnj pjſem byli obdrželi), že ſe rozpomenuli, že to pſáno bylo o něm (a že tjm Ježjš proroctwj toto wyplnil) a že mu to učinili,“ a tudjž i k wyplněnj proroctwj toho napomáhali [2]). Patrno wſſak geſt, aniž lze o tom pochybowati, že dotčená ſlowa Zachariáſſowa ob-

[1]) K Řjm. 10, 4. [2]) Jan 12, 16.

Digitized by Google

ſahugj proroctwj o Meſsiáſſowi, a naň ſe wztahugj, a gediné o něm ſe wykládati mohau; awſſak neméně giſto geſt, že proroctwj toto ſe gediné na Kriſtu doſlowně wyplnilo, neb on gediný weſſel takto do Jeruſaléma a žádný giný ani před njm, ani po něm. A protož nalézáme w tomto úplném ſhodu proroctwj se ſkutečným wyplněnjm geho nowý a newywratný důkaz, že Kriſtus geſt prawý, předpowězený Meſsiáš, a toto geſt prwnj přjčina, proč Kriſtus Pán takowýmto způſobem tak pokorně zároweň i tak ſlawně do Jeruſaléma ſe ubjral, aby totiž naplnil proroctwj Zachariáſſowo a tjm také doſſel u Židů wjry a wjru naſſi upewnil.

A wſſak, poněwadž proroctwj pro Kriſta dána gſau a ne Kriſtus pro ně a věc tato ſe zběhla takto ne proto, že předpowědjna byla; nýbrž proto byla předpowědjna, poněwadž ſe takto dle rad Božjch ſtáti měla: geſt nám tedy zpytowati tagemſtwj, kteráž Pán dnes wyplnil a kteráž zagiſté tjm znamenitěgſſj býti muſegj, čjm nepatrněgſſj gſau okoličnoſti, kteréž gim za základ ſlaužj. Nebo w tom ſe gewj moc a maudroſt Božj, že ani welmoži tohoto ſwěta k doſaženj záměrů ſwých welikých a nápadných proſtředků užjwati muſegj: Kriſtus, genž geſt welebnoſt ſama a ničeho nepotřebuge, k doſaženj ſſlaſtného wýſledku umj použjti i nepatrných proſtředků a wolj i to, což malicherného geſt, ku prowedenj znamenitěgſſjch ſkutků. Podobně magj i tuto zdánliwé nepatrné okoličnoſti hluboký wýznam znamenitých budaucjch událoſtj, a my nalézáme tuto welké prawdy a tagemſtwj křeſtanſkého náboženſtwj gaſně wyobrazené a naſtjněné, gak to wykládá ſw. Hilarius[1]).

A který geſt wýznam wſſeho toho? Kriſtus Pán wgel do Jeruſaléma na oſlici, giž to doprowázelo oſlátko. Dobře znameney, milý křeſťane, že w pjſmech ſwatých ſe přirownáwá člowěk, genž Boha ſe ſpuſtiw, rozkoſſjm těla ſe oddal, nerozumnému howadu, gak dj Žalmiſta Páně (mluwě o lidech proſtopáſſných): „Člowěk (takowý), když we cti byl neſrozuměl: přirownán geſt howadům nemaudrým a učiněn geſt podoben gim“[2]). A když ſám poblaudil, dj o ſobě: „Učiněn gſem gako howado.“ Pozney tedy, milý křeſťane, a znameney dobře, že když zapomena na ſſlechtictwj původu, na ſwatoſt křtu, wzneſſenoſt powolánj a na hodnoſt gména ſwého, rozkoſſjm tělesným ſe oddáš, že tělem ſice přjmo kráčjš, duchem ale po čtwermo ſe plazjš; k nebi ſic patřjš, ale k zemi ſe ſkloňugeš; že máš rozumnau a neſmrtelnau duſſi, ale gen dle těla a pro tělo žigeš; že gſi rozumem obdařen, a wſſak ſlepých chtjčů náſledugeš; že gſi dle podoby člowěk, w podobě této wſſak člowěčj že ſe k nerozumnému howadu ſnižugeš. Howádka tedy, kteráž kázal Pán Ježjš apoſſtolům přiwéſti, wyznamenáwagj, gakž twrdj ſw. Jan Zlatoúſtý, pokolenj lidſké w bjdném a ſtraſtném ſtawu, w gakémž ſe před přiſſtjm Wykupitelowým nalézalo[3]). Že wſſak howádka tato gſau dwě, wyobrazuge ſe tjm dwogj národ a totiž, gakž dj ſw. Jeroným: oſlicj, kteráž ghu podrobena byla, ſe wyznamenáwá národ židowſký, kterýž noſil břjmě zákona; oſlátko pak gha proſté a bugné geſt národ pohanſký[4]), kterýž byl neobdržel zákona. Oboge pak howádka, gak oſlice tak oſlátko, byly přiwázány. A podobně ſe to mělo s národy před Kriſtem Pánem. Židé ſe měli co ſynowé Abrahamowi za ſwobodné, a gežto ſwobodněgſſjmi býti ſe do-

[1]) Comm. in 21. Matth. [2]) Žalm 118, 21. [3]) Imperf. hom. 37. in Matth. [4]) Comm. in Matth.

Digitized by Google

mnjwali pohané, kteřjžto bez zgeweného zákona žádným náboženſtwjm nebyli pantáni. A předc byli oba ſpantáni ohawnými okowy: Židé pro gegich faleſſnau ſprawedlnoſt, pohané pro gegich přewrácenau maudroſt; ſtogjce pod ohawnau nadwládau pokryteckého a ohawného tyrana, ďábla, gakž dj ſwatý Jan Zlatoúſtý [1]).

Howádka ſw. ewangelium neměla žádného chléwa neb ſtáge, nýbrž byla přiwázána na rozceſtj u dweří, aniž mohla kam wegiti; a protož ſtogjce wenku u ceſty bez přiſtkeſſj, aniž kdo na ně myſlel, muſelat na ſe wziti každé břjmě, kterékoli ſe na ně wložilo, a gjti, kamkoli ge kdo wedl. Opět to treſný obraz pokolenj lidſkého w ſtarém zákoně, zwláſtě pak národů pohanſkých, kteřjžto ſtáli na rozceſtj, to geſt na počátku dwau ceſt, zákona totiž a původnjho zgewenj, aniž mohlo to neb ono přigiti a wegiti w ſpaſenj bez Kriſta, genž geſt prawé dwéře, gakž ſe ſám nazýwá, řka: „Gá gſem dwéře. Skrze mne wegde-li kdo, ſpaſen bude: a wegde, i wegde a paſtwy nalezne“ [2]). „Tot zagiſté prawdiwý obraz pohanů, dokládá ſw. Jan Zlatoúſtý, kteřjž neznagjce rady Božj, bez wjry w přjtomnoſt, bez naděge w budaucnoſt, plni neřeſtj, bez rozumu, hřjchem zhanobeni, otroci náružiwoſtj a ďábla, hotowi byli, těžké břjmě kterékoliw powěry a bludu přigiti“ [3]). Kriſtus Ježjš pak poſlal dwa apoſſtoly do Betfagě, aby, gakž twrdj ſwatj otcowé, tjm dwogj určenj apoſſtolů naznačil, ani gedni hlawně pro Židy, druzj pak pro pohany uſtanoweni byli [4]). On ge poſlal k howádkům těmto, aby ge odwázali; neb gakž wykládá učený Origenes, „tot gſau tagemſtwj Wykupitele, kterýž ſkrze učennjky ſwé rozwazuge wazby lidu židowſkého tak i pohanſkého“ [5]). A znameneg dobře, milj křeſťane, že učennjci byli wyſláni prawě w tu dobu, když ſe Ježjš k Jeruſalému bljžil, čjmž, gakž dj dále Origenes, Pán Ježjš naznačil, že w ten čas, když ſe k prawému Jeruſalému nebeſkému bljžiti bude, totiž před ſwým na nebe wſtaupenjm, dá rozkaz, lid ſwůg od hřjchu rozwázati, an dj: „Přigměte Ducha ſwatého, komu odpuſtite hřjchy, budau mu odpuſtěny“ [6]). — Gedwa wſſak ſe přibljžili dwa tito učennjci k howádkům těmto, by ge odwázali, an gim pánowé gegich w ceſtu kročili, bránjce a řkauce gim: „Co činjte, odwazugjce oſlátko?“ — Ti nemiloſrdnj lidé! Oni ſe hláſj za pány howad těchto toliko, aby mohli břemeny obtjžiti ge, ne wſſak by ge chowali; a hágj ſwého práwa toliko proto, aby překazili určenj gegich, totiž aby ſkrze ruce apoſſtolſké k Ježjſſi nemohla přigiti. Cyhle obraz odporu, s gakýmž ſwatj apoſſtolowé ſe ſetkali při obrácenj ſwěta! Zákonnjci a fariſegowé byli gſau zagiſté ukrutnj a nemiloſrdnj páni; gežto ukládali lidu neſnaſitelná břemena, zanecháwali ho beze wſſeho wyučowánj a cwičenj, aniž dbali na to, že lid tento wſſeliké ſwaté prawdy zbawen, denně wjce wjru tratil a w neřeſti padal. Wſſak gedwa že ſe obgewili ſwatj apoſſtolé, aby ubohý lid tento odwázali a přiwodili ku poznánj Jeſu Kriſta a geho ſwatého ewangelium, pozdwihli tito padauchowé gednoſtegně hlaſu ſwého, křičjce: „Co činjte? kdož wám dal práwo, toto učenj hlásati lidu, kterýž nám podán geſt?“ A hrozili gim wězenjm. Podobně byli pohanſtj cjſařowé také ukrutnj pánowé. Ničemu zagiſté ſe nemůže wy-

[1]) Imperf. homil. 37. in Matth. [2]) Jan 10, 9. [3]) Loco cit. [4]) Catena aurea. [5]) Homil. 14. in Matth. [6]) Loco cit.

Digitized by Google

rownati tyranstwj, gakéž prowozowali tito nad národy gim podrobenými. Nebo ať se nedj, že by gen zdaleka pomyslili na to, gakž by ge ku poznánj prawdy přiwodili, otewřeli gsau Řjm wsselikým bludům a měli wládu toliko proto, aby lid potlačowali. Když pak se sw. Petr a Pawel ukázali, aby bjdný tento lid od powěry a neprawosti wyswobodili, a přiwodili ho ke Kristu a k známosti swaté wjry geho, powstali gsau bjdnj tito ukrutnjci celj rozkaceni, zapowjdagjce gim kázati a pronásledugjce a smrtj trestagjce horliwost Kristowých wyslanců těchto, kteřjž se snažili, národ tento pohanský učiniti lidem křesťanským. —

Wyslanj wssak apoštolé dnessnjho sw. ewangelium dj hospodářům howádek těchto ta slowa, kteráž gim w ústa wložil Ježjš: „Pán gich potřebuge.“ — O, krásná to slowa! wolá tu Origenes, „hodná zcela Syna Božjho, geho milosrdenstwj a lásky; on zagisté má potřebj bjdáků těchto, aby gim prokázal milosrdenstwj swé, Kristus Ježjš potřebuge gich ne tak, aby se na ně posadil a na nich si pohowil, nýbrž wjce, aby gemu podrobeni w něm a skrze něho občerstwenj dossli“ [1]). Owssemť Pán potřebuge nás! Wssak ale potřeba tato nepochodj z nedostatku geho, gakoby bez nás býti nemohl; nýbrž pochodj z bohatstwj geho milosrdenstwj. Nasseho spasenj a nassj swobody gakožto swobody synůw Božjch gest Božskému srdci geho tak welice potřebj, práwě tak gako by dle slow sw. Bernarda bez nás úplně blažen býti nemohl. Ba i wjce to bolj geg, že nás ztratil, než to bolj nás, že gsme my geg ztratili; a protož nemůže toho snésti, že knjže temnosti nás držj w otroctwj. Ano Kristus Ježjš potřebuge nás, ale potřeba tato gest potřeba lásky, gakož otci gest třeba, aby měl syna swého u sebe! Onť zagisté má útrpnost se slepotau nassj, on truchlj nad zkázau nassj; aniž může co ukogiti laskawé srdce geho, leč bychom dossli spasenj. — O, kýž bysi pochopila slowo toto, ty hřjssná dusse, genž w zatwrzelosti po cestách neprawých kráčjš a w gistau záhubu pjljš; a cjtjš-li se u wnitř srdce pohnuta čtauc toto, wiz, že gest to gen ohlas onoho laskawého a slasti plného slowa: „Pán gich potřebuge.“ Ano Kristus potřebuge tebe, by tobě dobře činil a poklady swého milosrdenstwj a neskonalé dobroty swé tobě otewřel. Pán tebe potřebuge, ó bludná dusse, aby tě na prawau cestu uwedl, swaté prawdě a ctnosti opět zjskal, odpusstěnj, pokog srdce a spasenj tobě wygednal, a protož wolá tebe, a hlas tento, kterýž srdce wé proniká gest hlas geho — ó pohniž sebau. — Pán tebe potřebuge — snad negsi giž daleko wěčnosti — Pán tebe potřebuge, — snad wolá giž naposled tebe! — Pán tebe potřebuge, — zpamatug se! — O, nebudiž žádný hluchým a žádný zatwrzelým. Uposlechniž tedy rychle a ochotně laskawého wyzwánj geho, kdykoliw wolá nás; neb třeba-li nás Pánu, gest gesstě wjce ano nutně třeba nám k němu giti a k němu se obrátiti. „Dnes uslyssjte-li hlas geho, nechtěgte zatwrzowati srdcj swých“ [2])! — Hospodářowé howad těchto nenamjtali apoštolům ničeho wjce, když gim řekli, že Pán sám ge chce a gich potřebuge. Patrný to důkaz moci slowa Kristowa, kteréž apoštolé toliko opakowali, gakž gim Kristus uložil, hlásagjce ewangelium geho národům. Wssak slowa tato obsahugj také slawné tagemstwj a utěssené proroctwj. Nebo gako odpor hospodářů howad těchto

[1]) Loco cit. [2]) Žalm 94, 8.

wyobrazuge odpor, kterýž gsau kladli knjžata knèžská a cjsařowé pohanſſtj sw. apoſſtolům u rozſſjřowánj wjry Kriſtowy: podobně značj ochotnoſt, gakauž onino uſtaupili a přiwolili k žádoſti apoſſtolů, malomocnoſt a marnoſt wſſelikého odporu, kterýž ſtawj newěra, bezbožnoſt, bludy, neprawoſti, nášilj a tyranſtwj moci ſlowa Božjho. A apoſſtolé, kteřjž toliko opakowali tři ſlowa, gakož gim byl Kriſtus Pán rozkázal, učj nás, že k překonanj odporu swěta, genž proti Kriſtu boguge, nenj třeba ſtawěti wjru sw. na ſtidly swětſké maudroſti neb wýmluwnoſti, nýbrž že poſtačuge toliko ewangelium dle učenj Kriſtowa ſprostně hlásati. Nebo toto nenj ſlowo člowěka, nýbrž geſt ſlowo Božj, moc nebeſká, genž působj gako meč na obě ſtraně oſtrý, proniká duſſi, aniž můž, kdo gſa dobré wůle, odporowati gemu.

Jgdauce učennjci, učinili tak, gakož gim byl přikázal Ježjš a přiwedli oſlici a oſlátko a wložili na ně raucha swá, a geho na ně poſadili. Tak wykonali učennjci rozkaz, kterýž gim byl dal Miſtr nebeſký a. přiwedli oſlici i oſlátko. Gaká znamenitá prawda geſt obſažena w ſlowech těchto? Ochotnoſt a wolnoſt, kterauž oſlátko toto neſkrocené a poſud na uzdu nepogaté oſlice následowalo a w okamženj na wſſeliký odpor proti břemenu zapomenauc ſe dalo wéſti gako tichý beránek a ghu poſud neznámému ſe podrobilo, toto wyznamenáwá, gakž dj trefně ſw. Jan Zlatoúſtý, lehkoſt, kterauzto ſw. apoſſtolé pohany ghu wjry Kriſtowy podrobili a poruſſené mrawy gegich naprawili [1]).

Oni ge přiwedli (oſlici a oſlátko). Nepatrná ſlowa tato zahrnugj bohatý obſah a prorocký wýznam: že pohanſký swět Kriſtu bude podroben, a že pýcha pohanů, zatwrzeloſt židů ſlowem ſwatého ewangelium bude překonána; a ſwaté pak ewangelium že bude rozſſjřeno po wſſem ſwětě. Tak wyobrazena geſt nebeſká moc a wjtězoſláwa ſwatého ewangelium, zároweň i dána přjpowěď, že miſtr nebeſký zkazj moc a zbraně nepřátel křjže, a že ſe obgewj gako prawý Wykupitel swěta, genž wſſe k ſobě přitáhne a podrobj a nade wſſjm ſwjtězj. Ano ſwatj apoſſtolé přiwedli weſſkeré národy, židy i pohany, ke Kriſtu, k ſwaté wjře a náboženſtwj geho, aby Kriſtus byl wſſjm we wſſem. — Znameney dále, milý křeſťane, ke komu wedli učennjci howádka tato? Ke Kriſtu. Oni gich, gak dokládá giſtý wykladatel pjſma [2]), ſami nepotřebowali pro ſebe a ku pohodlj ſwému, aniž ſe na ně poſadili, nýbrž oni ge wedli k Ježjſſowi. O té neziſſtnoſti ſwatých apoſſtolů! kteráž ſe tuto krásně wyobrazuge. Při wſſem ſnaženj ſwém, při ſwých pracjch a lopotách apoſſtolſkých nemagj ſebe, ſwůg ziſk, ſwé pohodlj neb ſwé wýhody na zřeteli, nýbrž oni zapomjnagj zcela na ſebe. Ach, kolik ceſt konali, gak mnoho neſnázj a protiwenſtwj wyſtáli, gak mnoho potu prolili, gak mnoho krwe wycedili. Gakau hanu a potupu, gaké protiwenſtwj, gaké muky ſnáſſeli a přetrpěli, aby národy pohanſké ke Kriſtu přiwodili, aby ge zjſkali, ne ſobě, ale Kriſtu. O, gaké to byly wzneſſené, uſſlechtilé a hrdinſké duſſe! A při tom při wſſem kdy ſobě přičjtali něgakau, ba tu neymenſſj ſláwu za tak mnohá obrácenj a za tak četná wjtězſtwj? Na gazyku gakož i w ſrdci gegich zněl toliko Kriſtus Ježjš, geg toliko

[1]) Loco cit. [2]) Drutmar.

Digitized by Google

hlásali, toliko ke cti a slávě geho pracowali, pro swatau prawdu geho a k rozssjřenj geho křisse wsse konali, wsse obětowali, wsse snásseli. Owssemk zprwu máme Kristu samému děkowati za to, že ze tmy bludů a nekesti pohanských powoláni gsme w světlo sw. ewangelium. Onť zagisté sám položil základ sw. náboženstwj swého a powolal apossolské muže a sessal ge otcům nassim, aby ge i nás přiwodili k němu a uwedli k světlu wjry geho; neb, gakž učj sw. Jaroljm, městečkem Betsaže se wyznamenáwá celý swět. A wssak i wám, swatj apossolé, máme po Bohu děkowati za obrácenj otcův i za obrácenj nasse, gežto gste posslussni rozkazu mistra nebeského wssecko opustiwsse, do wsseho světa ssli a hlásali sw. ewangelium. A protož přigměte djky nasse, kterež wám po Bohu u wraucnosti wzdáwáme! — Swatj apossolé, odwázawsse howádka tato a přiwedsse ge ku Pánu, wložili na ně raucha swá, totiž swrchnj plásstě, gakž dj sw. ewangelista. Co pak ale znamená to, že sw. apossolowé wložili raucha swá na howádka tato? — Kdybychom tu wěc brali toliko po lidsku a gi doslowně wykládali, postačilo by řjci: že to učinili apossolé dle způsobu tamněgssích kragin z uctiwosti ku Pánu a ku pohodlj geho. Geliožť ale wěc tuto w duchownjm smyslu uwažugeme wzhledem na tagemstwj wykaupenj Kristowa, obsahugj tyto zdánliwé nepatrné okolíčnosti we wýznamu swém důležitá proroctwj a tagemstwj, kteráž zasluhugj powssimnutj. — „Raucha apossolů, gakž dj sw. Jaroljm, gsau rozličné články wjry, kteréž kázali, a ctnosti, ke kterýmž přjkladem swým wzbuzowali“ [1]). O, krásné to naučenj, kterež swatj apossolé tuto wyobrazili! Tjm zagisté učj nás: že cjrkew swatá se zakládá na apossolech, a na nich co na základu spočjwá, že oni gsau prawj učitelé lidu, a že kdo spasenj dogjti chce, wěřiti musj: čemu učili oni a čemu učj nástupkowé gegich; a že prawý národ, u něhožto Kristus Pán přebýwá, gest gedině ten, kterýž rauchem apossolů, gegich učenjm, gegich přjkladem a gegich ctnostmi přiodjn a ozdoben gest a kterýž wěřj, co oni, prwnj tito učitelé wjry, kázali, a kterjž konagj, co tito přikazowali: a takto obležení gsau w raucho duchownj swaté prawdy a ctnosti, genž gsau raucha wždy nowá a čistá, kteráž nikdy nestárnau, nikdy se neposkwrnj, nikdy se neonosj, kteráž se skwj powždy živými barwami a gimižto, gakž dokládá sw. Jaroljm, nenj-li dusse přiodjna a ozdobena, nenj hodná, aby Pán wzal w nj mjsto a přjbytek swůg. O, těch bjdnjků, kterjž se zbawili raucha toho, a nemagj ho wjce! — O přessastné to zwjřátko, kteréž nesse na sobě Pána a krále nebe i země! A wssak mnohem blaženěgssj, neskončeně blažené gsau dusse těch, kterjž newinným zwjřátkem tjmto wyobrazeni gsau! Neb gakž dokládá Petr Damian, „tjm že Kristus Pán sedl naň, značj, že ty, kterjž slowo geho přigali, u wjře osprawedlnil a milosti swau naplnil“ [2]). O, ssastné to dusse, kterýmž gho Pána sladké a břjmě geho lehké gest, a kterjž se swobodněgssjmi, utěssenějssjmi a blaženěgssjmi býti cjtjte při uzdě zákona Božjho, než onino, kterjž gediné následugjce žádostj těla, žádné uzdy a žádného zákona nedbagj! — Znameney posléze, milý křesťane, že wsse, což se tuto dnes děge, že se skrze apossoly děge. Wiz tuto nutnau potřebu swalé apossolské cjrkwe a služebnjků gegj. Zagisté nekázal Pán oslici a oslátku pauhým slowem přigjti k sobě,

[1]) Com. in Matth. [2]) Sermo in Domini psalm.

Digitized by Google

ač to mohl učiniti; nýbrž on poslal dwa učennjky, aby ge odwázali a přiwedli k němu; a tito ge odwazugj, wedau, hlasem swým ge s sebau táhnau, kladau na ně raucha a posazugj Pána na ně. A podobně gednagj služebnjci prawé cjrkwe až podnes. Oni hlásagj Krista, obracugj pohany i židy, wodj ge ke Kristu, a působj, že Kristus Pán u nich přebýwá a s nimi obcuge. Kristus Pán zagisté přicházj toliko skrze swé služebnjky, gegich působenjm k nám, k dussem nassim. —

A protož slussné, hodné a sprawedliwé gest, tobě, ó Pane, wždy djků wzdáwati, že gsi o spasenj lidu swého tak pečowal, aby nikdy nescházelo mu těch, kteřjž ho k tobě wedau. Tebe prosjme a úpěnliwě žádáme, neopausstěg stádce swého, nýbrž ostřjheyž ho i napotom. Sesliž mu hodné služebnjky, kteřjžto by ho s horliwostj apossstolskau k tobě wedli a wssickni w tobě a skrze tebe spasenj wěčného dosáhli.

A nynj popatř, křesťane milý, na wjtězosláwu, w kteréž se ubjrá Božský Wykupitel do Jerusaléma! Swatý ewangelista dj: „Welmi mnohý zástup stlali raucha swá na cestě; ginj sekali ratolesti se stromů, a metali na cestu; zástupowé pak, kteřjž z předu i ze zadu ssli, wolali řkauce: Hosanna Synu Dawidowu! Požehnaný, genž se béře we gménu Páně! Hosanna na wysostech!“ Gaká to wjtězosláwa! gaká to pocta, gaké to uwjtánj! — Žádný zagisté král ani před tjm aniž po tom byl kdy s takowau sláwau a poctau uwjtán do hlawnjho města řjsse swé, gako Kristus, wcházege do Jerusaléma; wssak ale, gakž dokládá dobře sw. Jan Zlatoústý, žádný newstaupil w prostssj a skromněgssj podobě nežli on! Řjmsstj wůdcowé, dobywsse znamenitého wjtězstwj nad nepřjtelem, wcházeli u wjtězosláwě do Řjma. Na wysokém woze, taženém čtwero bjlými koni neb slony, seděl wjtěz w čerwci, okrásslen wawřjnem, před njm wezli kořist a zagaté nepřátely; okolo něho kráčela čestná stráž a za njm pak se ubjralo w četném zástupu wogsko a lid; takto u hlučném plesu a gásánj ubjral se wjtěz na Kapitolium. Zde wssak u wjtězosláwě Kristowě newezau se žádná znamenj wjtězná podrobených měst a přemožených zemj, žádné stráže neobklopugj Spasitele, žádné wogsko ho neprowázj. Mjsto wjtězného wozu má wypůgčené sprosté howádko, přiodjno rauchy apossstolů; mjsto ozbrogené stráže stogj mu po boku dwanáctero apossstolů. Nenj tu widěti sláwy, stkwostnosti, lesku a hluku králů pozemských, což wjce strach a hrůzu působj. Ničehož tu nenj spatřiti, což by člowěka děsilo; wsse slaužj gediné k tomu, by lásku a důwěru zjskalo gemu; wsse, což na něm a wůkol geho gest, gewj toliko skromnost, wljdnau přjwětiwost a tichost. On nežádá žádných danj, nýbrž uděluge sám milosti; nehrozj otroctwjm, nýbrž zwěstuge oswobozenj; slowem on wcházj do města swého, gakž byl prorok před wěky o něm předpowjdal, práwě gakoby ho na swé wlastnj oči widěl: „Ay, král twůg béře se k tobě, tichý sedě na oslici a na oslátku té ghu podrobené!“ —

„Ay, král twůg!“ Ano, milý křesťane, Kristus gest také král twůg. Tentýž Kristus wljdný, milostný, tichý a pokorný, genž na oslátku do Jerusaléma se ubjrá; tentýž Kristus žige a kraluge w cjrkwi, tentýž Kristus chce a má býti králem twým a ty máš přináležeti do počtu wywoleného lidu geho. A práwě tento dwogj zástup, kterýž w gedno spogen, prowázj Ježjsse s apossstoly do pozemského Jerusaléma, wy-

Digitized by Google

znamenáwá národ wywolených, prawán to cjrkew Kristowu, kterážto gsauc okolo Krista Pána shromážděna a od něho pěstěna, wedena, řjzena, ochráněna a gemu se kořjc, geg oslawugjc a wraucně milugjc, putuge z tohoto slzawého audolj tam, kamž gi Kristus Pán wede, do nebeského Jerusaléma, do města pokoge wěčného. I ty, milý křesťane, co aud prawé cjrkwe geho, patřjš do počtu těchto wywolených Božjch, genž za Kristem do nebeského Jerusaléma putugj, gakž dj sw. Pawel: „Přistaupili gste k hoře Sionu a k městu Boha živého, k Jerusalému nebeskému a k zástupu mnoha tisjců angelů a k shromážděnj prworozených (wywolených), kteřjž zapsáni gsau w nebesjch“ [1]). — Protož tedy hledi také hodně kráčeti za Spasitelem swým a w tom následug zástupu dnessnjho sw. ewangelium. Znameney tu přede wssjm, že lid, kterýž dnes Ježjsse Krista u wjtězoslawě do Jerusaléma se beraucjho prowázel, že stlal raucha swá na cestu, kudy Pán se měl ubjrati; čjmž wyobrazil ussslechtilost prwnjch křesťanů, kteřjžto se pro Krista zbawili wssech pozemských statků, genžto se trefně wyobrazugj w rauchách těchto. Ano prwotnj křesťané obětowali z lásky ke Kristu wssecko. Oni poctili ho swými těly, kteréž w moc tyranů k zabitj wydali; poctili ho gměnjm a statky swými, kteréž k nohaum apossstolů kladli, aby ge rozdáwali mezi chudé; genžto, gakž dj sw. Auguſtin, gsau nohy Kristowy. Protož i ty, křesťane milý, chceš-li Krista dle přjkladu gegich hodně prowázeti do nebeského Jerusaléma: wiz, co i ty máš činiti tuto. I ty musjš raucha swá Pánu na cestu stláti; to gest, musjš užjwati a wynakládati statků pozemských k podpoře chudých, k útěsse zarmaucených, wůbec ke konánj skutků milosrdenstwj; neb co učinjš neymenssjmu z bratřj, Kristu samému gsi to učinil, gakoby gsi mu stlal raucha na cestu. — Dále také mnozj ze zástupu sekali ratolesti se stromů a metali na cestu Pánu. Co znamenagj ratolesti tyto zelené, než prawý žiwot křesťanský, genž wždy se zelená, wždy čerstwý a zpanilý gest a má naděgi žiwota wěčného. Nuže, milý křesťane, klaď i ty na cestu Pánu takowéto ratolesti zpanilých a ussslechtilých ctnostj: pokory, trpěliwosti, tichosti, lásky, wraucnosti a horliwosti ducha. Tyto ctnosti sám Pán konal za času přebýwánj swého na zemi; po těch on rád kráčj, a ty, gsa bohat, w nich následowati ho budeš do Jerusaléma nebeského.

Znameney též: že lid, prowázege Božského Wykupitele, nesl w rukau ratolesti palmowé, wýznam to wjtězstwj a pokoge, kteréhož Kristus Pán dobyl a wyzjskal nám. Podobně i tobě slussj Krista následowati ratolestmi křesťanského mrtwenj a zapjránj sebe, slawným to znamenjm dosaženého wjtězstwj nad žádostmi těla a náružiwostmi srdce. Posléze také znameney, že zástup z předu i zadu gdaucj welebil a oslawowal Wykupitele, prowoláwage mu: „Hosanna synu Dawidowu! Požehnaný, genž se béře we gménu Páně! Hosanna na wysostech!“ — A rowněž i ty musjš welebiti a oslawowati Božského Wykupitele swého; ne tak slowy, gako wjce skutky. Celý žiwot twůg, wesskeré twé smýssljenj, počjnánj a gednánj musj býti chwálau Spasitele, Krista Ježjsse. „Tak swět světlo wasse před lidmi, ať widj skutky wasse dobré a welebj Otce, genž gest w nebesjch,“ prawil druhdy Božský Wykupitel, a i nynj platj slowo toto. Tak, ó milý křesťane,

[1]) K Žid. 12, 22. 23.

Digitized by Google

ſwět ſwětlo twé, tak ſmeyſſleg, tak gedney, takowý weš žiwot, aby widauce tebe lidé, chwálili z toho Kriſta Spaſitele a welebili ho, a ty oſlawuge ho takto, byl hoden náſledowati ho do nebeſkého Jeruſaléma! —

Rychle plyne žiwot náš, a brzy, ani ſe toho nenadějeme, uplyne do moře wěčnoſti. Neboť „nemáme zde města zůſtáwagjcjho, ale budaucjho hledáme“ [1]). My gſme cizinci na zemi putugjce k Bohu. Na zemi meſſkáme a k nebeſům pjljme. Země geſt wyhnanſtwjm naſſjm, nebe geſt prawau naſſj wlaſtj. Nuže připogmež a přilněmež ſe ke Kriſtu, gakožto wěrný lid geho, a držjce ſe pewně cjrkwe geho, náſledugme u wraucnoſti krále a Wykupitele ſwého. Hognj w dobrých ſkutcjch, bohatj w ctnoſtech a ſlawnj křeſtanſkým žiwotem. Pak budeme i my částj wywoleného lidu geho a gim wedeni, ſjleni a podporowáni, dokonáme ſſaſtně pauť žiwota pozemſkého a wegdeme s njm do nebeſkého Jeruſaléma, kdežto w ſboru ſwatých a wywolených Božjch budeme po wſſecky wěky prozpěwowati gemu ſlawné a radoſtné Hoſanna.

Znamenitá gſau také ſlowa prorocká, kteraž tuto plnj Wykupitel ſlawným wgezdem ſwým do Jeruſaléma: Powěžte dceři ſionſké: „Ay král twůg béře ſe k tobě!“ — Pléſey, dcero ſionſká, pleſeyte wy přeſſlaſtnj obywatelé jeruſalemſſtj, eyhle král wáš, wáš Spaſitel, dáwno a tauženě očekáwaný, béře ſe k wám! On geſt král wáš! Hle od této chwjle poſtawj korunu na hlawu ſwau, obleče ſe w raucho králowſké, a chopj ſe žezla! — Hlawu geho bude zdobiti koruna trnowá; třtina bude žezlem geho, a ozdoba geho králowſká bude ſſarlatowý pláſſť a kříž bude trůnem geho. Tať králowſká ſláwa geho! — Popatř naň Jeruſaléme: Ay král twůg! A wſſak ty ho nechceš znáti! král twůg, gakého ty očekáwáš, muſj přigjti k tobě w leſku a nádheře? muſj býti obkljčen oděnci? muſj ſeděti na bugném oři neb geti na ſtkwoſtném woze w leſku a ſláwě?! Spaſitel wſſak béře ſe k tobě, tichý a w pokoře a proto ho nepoznáwáš. Pozney wſſak aſpoň ty, křeſťane milý, pozney tuto krále a Spaſitele ſwého! Hle, on přicházj také k tobě! „Ay král twůg béře ſe k tobě“ — do ſrdce twého! Slowa tato, milý křeſťane, platj také tobě. J tebe Pán wyzýwá, abyſi ſobě rozpomenul na powinnoſt ſwau a proti králi přicházegjcjmu k tobě wyſſel. K tobě ſe zagiſté béře: nebo pro ſpaſenj twé přiſſel. Wygdiž tedy, duſſe křeſťanſká — uwjteyž a přigmiž Pána beraucjho ſe k tobě. — Židé zagiſté ho přes čtyry tiſjce let očekáwali, když ſe k nim přibral, zmeſſkali ho a s wděčnoſtj, gak ſluſſelo, ani nepřigali, ani nepřiwjtali. Aby ſe tobě podobně nepřihodilo, wygdi proti němu, přiſtup k němu, nebog ſe ho. Nebo nenj gako někdy na hoře Sinai w ohni a hroznem hromobitj. Nenj wjce ten hrozný Bůh Sabaoth, Bůh zaſtupůw a mocj, nenj Bůh horliwý, neprawoſtj otcůw mſtitel. Nenj ten bogownjk, gehož gméno wſſemohaucj; nenj ten, gehož ruce wždycky ozbrogené bywaly, a kterýž opágel ſtkely ſwé krwj. Nenj ten, kterýž zprawuge národy prutem železným, a gako hrnčjřowau nádobu rozbjgj ge. Ale geſt wſſecek tichý a pokorný, přicházj tobě tichý; láſku a miloſt neſe, pokog gedná, s tebau ſe ſmjřiti, twým bratrem býti, tebe za ſpolubědice králowſtwj ſwého učiniti chce. A zwláſſtě nynj, w poſwátný tento kagicj čas, přicházj k tobě

[1]) K Žid. 13, 14.

Digitized by Google

Kristus, král a Spasitel twůg! — On přicházj k tobě w kázanj slowa Božjho, kteréž se tobě nynj hognějgi a důtklíwěgi než kdy gindy hlásá; on přicházj k tobě w nábožnostech, kteréž se nynj hustěgi než gindy konagj; on přicházj k tobě w swátosti pokánj, ke kterémuž tě cjrkew swatá wzbuzuge; zwlásště pak přicházj k tobě w swátosti oltárnj u stolu Páně, k němuž tě sám zwe a wolá. Tuto slawj on příchod swůg; tuto koná swau wjtězoslávu, wjtězoslávu wjry, kteráž se tuto upewňuge, naděge, kteráž se tuto mocně podporuge, a lásky, kteráž se tuto wraucně podněcuge! — Tuto přicházj co učitel w newědomosti, co utěssitel w zármutku, co podpora w slabosti, co rádce w pochybnosti, co pomocnjk w potřebě, slowem co Spasitel a král srdcj nassich a plnj takto blahodatným způsobem slowo radostné: „Ay král twůg se béře k tobě!“ — Přigď, Ježjssi předrahý, přigď a wstaupiž w srdce mé! Ono hledá tebe, po tobě tauží, po tobě dychtj, gako gelen po pramenech wody — bez tebe nemá radosti ani útěchy! „Kdož mi dá, Pane! abych nalezl tebe samého, a otewřel tobě celé srdce swé, i požjwal tebe, gak žádá dusse má? . . Za to prosjm, toho žádám, abych wssecken s tebau se spogil, srdce swé ode wssech stwořených wěcj odlaučil, a skrze swaté přigjmánj a časté wzdáwánj oběti neyswětěgssj se naučil wjce nebeské a wěčné wěci sobě libowati. Ach, Pane Bože! kdy s tebau docela spogen, kdy w tobě pohřižen budu? Ty we mně a gá w tobě! — ó dey, ať takto spolu w sobě w nerozlučné gednotě trwáme“[3])!

Když polnj wůdcowé neb cjsařowé řjmšstj wjtězoslawně z boge domů se wraceli, stawěly se gim wjtězoslawné brány, na kterýchžto se wyobrazily bitwy swedené, gakož i dobytá kořist, wjtězná znamenj a wessker pompa wjtězoslávy gegich. Posud stogj w Řjmě takowý pomnjk, kterýž byl po wydobytj Jeruzaléma Titowi postawen, gakož i giný, kterýž byl wyzdwižen na čest Konstantinowi, když nad Marenciem, auhlawnjm nepřjtelem křesťanů, wjtězstwj byl wydobyl. I událost, kterauž nám dnessnj sw. ewangelium stawj na oči, gest wjtězosláwa, ač w mnohém wznesseněgssj a radostněgssj, než gakákoliw se konala na zemi. Gestit to sláwa wjtěze, welikého Spasitele, kterauž giž před dráhnými wěky předpowěděl prorok, a kterauž konal lid israelský, prowoláwage u plésánj a gasánj: Hosanna Synu Dawidowu! Co tobě, milý křesťane, po wjtězstwjch oněch hrdinů a podmanitelů zemj, kteřjž druhdy wjtězstwjmi swými oslawili gméno swé? Wjtězstwj wssak, gakéž Kristus Pán wydobyl, gest wjtězstwj nesmrtelné, na kterémžto spočjwá nasse naděge, nasse spasenj a žiwot náš wěčný. Gestit tedy slussné a sprawedliwé, by se konala a slawila památka geho po wessker časy. A to činj cjrkew swatá dnes, konágjc žiwau památku wjtězoslawného wgezdu Kristowa do Jeruzaléma. Na ten konec swětj ratolesti a koná s nimi slawný průwod okolo chrámu.

Gdiž tedy i ty, milý křesťane, a wezmi ratoleť poswěcenau do rukau swých a připog se k slawnému tomuto průwodu cjrkwe swaté, a hlediž tjmto, swau wjrau, uctiwost k Božjskému Spasiteli na gewo dáti a tjm wyznati: že ho za swého Spasitele a krále uznáwáš, že ho ctjš a welebjš. O, krásný to pohled na křesťanskau obec, když shromážděná gako rodina Božj s ratolestmi wstřjc Spasiteli kráčj a slawný

[1]) Tomáš Kemp. o následov. Krista 4. kap. 13.

Digitized by Google

průwod kona, wyznáwagjc ho co krále swého, ho oslawugjc a welebjc; a on uprostřed gich dlj s milostj swau a s požehnánjm swým — gegj Spasitel, gegj král. Krásný to zagisté pohled! A wssak mnohem krásněgssj a zpanilegssj bude to pohled na nesčjslné zástupy lidu křesťanského, když gednau w den poslednj s palmami wjtězstwj panownjku živých i mrtwých wegdau wstkjc a gemu prowolávati budau: Budiž zweleben veliký a mocný wůdce a dokonatelj spasenj nasseho! — Radugme se a weselme se a chválu wzdeyme gemu; neboť přissla swatba beránkowa a choť geho (cjrkew) připrawila se. A dáno gest gj, aby se oblekla w kment stkwaucj a bjlý, t. g. w sprawedlnost swatých“[1])!

O by tento slawný den nám wssem byl dnem sstastným a blazeným! — Bylatě zima. Wsse bylo ztuhlé a zkřehlé! Nynj wssak přinássjme ratoleti, prwotiny opět se wracugjcjho gara. Tak přigde garo za garem a ratoleti za ratolestmi, až se posléze přiblíží onen veliký den ratolestj nebeských; a byť by i Pán sebe déle prodléwal, on přigde gistě. O, kýž by byl nám wssem dnem radosti! Ohlediž se tedy, milý křesťane, po ratolestech ctnosti a sprawedlnosti, ohledni se giž nynj: aby, když oprawdu a skutečně přigde, mohl gsi gemu wygjti wstříc, a on tebe uwedl do nebeského Jerusaléma, slávy wěčné. Amen.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj wěčný Bože, genžto gsi Spasitele nasseho nechal člowěčenstwj na se wzjti a na křjži umřjti, abys pokolenj lidskému přjklad pokory k následowánj zůstawil: propůjč milostiwě, abychom i trpělliwost geho na sobě okazowali, i wzkřjssenj geho aučastni býti zaslauzili. Skrze téhož Krista Pána nasseho. Amen.

[1]) Zgew. sw. Jana 19, 7. 8.

Digitized by Google

Rozgjmánj
o umučenj Pána naſſeho Jeżiſſe Kriſta

podlé ſepſánj čtyr ſwatých ewangeliſtů:

ſw. Matauſſe 26, w. 1—75. a 27, w. 1—66.;
ſw. Marka 14, w. 1—72. a 15, w. 1—46.;
ſw. Lukáſſe 22., w. 1—71. a 23, w. 1—53. a
ſw. Jana 13—18. a 19, w. 1—42.

yl to nábożný obyčeg, że za dáwných časů, pokud lidé ſobě Kriſta a geho ſw. wjry nade wſſecko wážili, mnożj putowali do ſwaté země, kdežto Bożſký Wykupitel náš żiw byl a umřel. Nebyla to ſſilenoſt ani přepiatoſt myſli, aniż to byla pauhá zwědawoſt, kteráż wybjdla mnohé na dalekau pauť tuto; abrž byla to wraucj láſka k Bożſkému Wykupiteli a prawá a ſrdečná zbożnoſt, kteraužto plálo ſrdce gegich k němu. O, gak ſe pokládali za ſſaſtné, kdyż posléze po obtjżné daleké ceſtě a po mnohých přeſtálých neſnázjch ſpatřili onu zemi, kdežto kráčjwal Bożſký Wykupitel! Gak zapléſalo ſrdce gegich, kdyż ljbali onu zemi, po kteréż kráčjwal, a čeho aſi pocjtilo ſrdce gegich, kdyż pak ſpatřili ona mjſta, kdeż Bożſký Spáſitel trpěl a umřel! A ku podobné pauti wyzýwá tebe, milý křeſťane, ſwatá cjrkew w poſlednj tento týhoden poſtnj, anať tobě ſtawj żiwě na oči umučenj Páně. W duchu máš ſe odebrati do Jeruſaléma za Pánem a s myſlj zbożnau a kagjcj máš doprowázeti ho na poſlednjch ceſtách geho, abys, wida muky a boleſti trpjcjho a umjragjcjho Spáſitele a gſa aučaſtnjkem utrpenj geho poznal ohawnoſt hřjchu, pro kterýż Pán tak mnoho muſil trpěti, a geſtli gſi poſud nenaprawil hřjſſnau myſl ſwau, aleſpoň pohledem tjmto pohnut do ſebe ſſel a prawé pokánj činil, aneb použil-li gſi ſwatého poſtnjho času wěrně k naprawenj a obnowenj żiwota; abys uważowánjm tjmto w kagicnoſti a ſprawedlnoſti tjm pewněgi byl utwrzen. Nebo, gakż dj ſeraſjnſký učitel cjrkwe ſw. Bonawentura, „nic nenj tak ſpáſitelného gako uważowati množſtwj boleſtj, kteréż Syn Bożj z láſky k nám podſtaupil.“ A gakż dokládá ſwatý Auguſtin, gedinká ſlza nad utrpenjm Kriſta prolitá přewažuge pauť do Jeruſaléma a celoročnj půſt při chlebě a wodě[1]).

Nuże tedy, milý křeſťane, leżj-li tobě ſpaſenj duſſe twé na ſrdci, náſledug hlaſu cjrkwe ſwaté. Ubeř ſe w duchu do Jeruſaléma za trpjcjm Wykupitelem a rozgjmey ſobě żiwě umučenj a ſmrt geho, gakż ſe tobě we ſw. ewangelium předkládá a co prawého a ſpáſitelného uzřjš, wezmi k ſrdci ſobě.

[1]) De stimul. amor. div. cap. 2.

Digitized by Google

I. Přjprawy nepřátel Jeżjſſowých k uſmrcenj geho.

d poſlednjho přjchodu ſwého do Jeruſaléma[1]) učil Pán Jeżjš za dne w chrámě, wečer pak odebjral ſe obyčegně na horu oliwetſkau, aby uſſel aukladů nepřátel, dřjwe než byla přiſſla hodina geho. A w ſkutku nepoſtěſtilo ſe gim zmocniti ſe ho, ač denně učil wekegně w chrámě; neb pożjwal u lidu takowé přjzně a wážnoſti, że knežj a audowé wyſoké rady żidowſké neopowážili ſe ruku naň wložiti. Protož ſe giż domnjwali učennjci, że o welikonoci této Pán ničehož neutrpj. Než ale nenadále, dwa dni před ſlawnoſtj welikonočnj, když byl právě domluwil Pán Jeżjš w chrámě o poſlednjm přjchodu ſwém k ſaudu, dj učennjkům ſwým: Wjte, że po dwau dnech welikonoc bude a Syn člowěka zrazen bude, aby byl ukřižowán. Tedy geſtě dwa dni — a pak ſe mělo wyplniti, což od wěčnoſti w radách Božjch bylo uloženo a což Pán dle Božſtwj ſwého gedné gſa podſtaty s Otcem okem wſſewědaucjm předwjdal. — Welké djlo wykaupenj lidſtého bylo wykonáno aż na dwa dni. Nynj pak po tolika diwech, důkazjch to Božſké přebýwagjcj moci a miloſti w něm, po tolika hlásánj ſlowa Božjho, nebeſké to prawdy — nynj mělo ſe dokonati djlo toto; a winice Páně měla ſe zaljti krwj Wykupitele, aby neſla hogné owoce k żiwotu wěčnému, a wina pokolenj lidſtého měla ſe shladiti a ſnjti ſe kletba hřjchu, a roztrhnauti úpis winy pokolenj lidſtého ſkrze welikau obět křjże. Geſtě dwa dni a wſſe toto mělo býti dokonáno. — Tak giſtě, tak určitě wěděl Pán Jeżjš, że hodina geho přiſſla; a w ſkutku ona byla giż bljzko. Nebo právě když Pán Jeżjš toto mluwil, chyſtali gſau mu nepřátelé geho se wſſj oprawdiwoſtj zkázu. A kdož gſau byli tito nepřátelé Jeżjſſowi? — Mnoho měl Pán nepřátel za pozemſkého żiwota ſwého. Giż w kolébce ſtihal ho ukrutnjk Heródes, obáwage ſe, aby nebyl ſwržen s trůnu; pak i geho rodáci a wlaſtnj ſpoluobčané nazaretſſtj hledali ho wyhladiti z počtu żiwých, když neohroženě káral netečnoſt gegich, gakauż progewili k němu a k ſwaté záležitoſti wykaupenj lidſtwa[2]): a wſſak neyauhlawněgſſj a neylitěgſſj nepřátelé geho byli gſau neywyšſſj knežj, zákonnjci a fariſeowé, ktekżżto neuſtále wyhledáwali zkázu a bezżiwotj geho, hned u lidu w nenáwiſt ho uwozugjce, hned ho w řeči polapiti uſilugjce, hned zgewně ho potupugjce, a że wſſj ſíly ſe ſnażjce, aby ho gali a w ſmrt wydali, gakż giż před wěky o něm předpowěděl Żalmiſta Páně: „Oſidlo připrawili nohám mým: a ſkljčili duſſi mau. Kopali před twářj mau gámu[3]). A medle proč pronáſledowali tito newinného Jeżjſſe, co gim učinil? Utěſſenými luhy a rolemi béře ſe mládec gaſnau twářj k Sichem, a ſtatně kráčege, koná dalekau cestu ſwau. W ruce má hůl paſtýřſkau a s raunen geho wiſj tobolka

[1]) Wiz nedělj twětnau ſtr. 562. [2]) Luk. 4, 16–30. [3]) Żalm 56, 7.

Digitized by Google

a sličnau postawu geho zdobj pestrobarewná sukně; wssak ljbezněgi stkwj se w panické newinnosti přezpanilá twář geho. Onť gest miláček Otce swého, genž ho oděwem tjmto wyznačil a k rozkazu geho ubjrá se údoljm hebronským, hledat bratřj, pasaucjch stáda na paussti, a zásobit gich pokrmem k občerstwenj. Gak se asi zradugj tito, když uzřj milostného bratra, gak mu asi popjlj wstřjc u wděčnosti? — Ach, on toho netussil, newinný Josef, gacj ukrutnjci čekagj naň. Gedwa ho zočj, giž se zasmussj twář gegich, a ani newinnost, ani wljdná ochotnost nemůž pohnauti gimi; nebo ďábelská záwist otráwila srdce gegich. „Hle, dj zuřiwě, snář přicházj: pogďtež, zabjme ho, a wrzme do cisterny staré: a tehdáž ukáže se, co mu prospěgj snowé“ [1]). — A podobně, ano neskončeně slawněgi a milostněgi než Josef, seslán od Otce nebeského, přiodjn rauchem neposkwrněného člowěčenstwj, putowal Syn Božj po zemi, hledage zblaudilé bratry, hlásage gim wůli Otce, slowa spasenj a poskytuge gim pokrmu žiwota. A wssak čjm laskawěgssjm se gim býti prokazowal, tjm wjce se rozljtila zásst neywyšssjch kněžj, zákonnjků a fariseů. Těžce to nesli padauchowé tito, že Pán Ježjš ge káral z pýchy a z pokrytstwj; že odkrýwal raussku nábožnosti, kteraužto zakrýwali přewrácenost a zlobu swau, a tak zgewnau lidu učinil zisstnost a cti žádostiwost gegich: těžce to nesli, že Pán požjwal přjzně a wážnost u lidu, a že počet geho ctitelů se denně množil, anto ge lid wjc a wjce opausstěl. Když wssak konečně Pán Ježjš wzkřjsil Lazara w Betanii, čtyry dni w hrobě ležjcjho, nemohli to déle snésti a sessli se w radu, prawjce plnj záwisti: „Co učinjme; nebo člowěk tento mnohá znamenj činj?“ A mjsto co by měli řjci: Poněwadž toliká znamenj činj a na něm se wyplnila wssecka proroctwj, uwěřme w něho gakožto zasljbeného Messiásse; poněwadž nemocné uzdrawuge a mrtwé křjsj, hledeymež u něho pomoci; poněwadž prawdě učj, pogďmež k němu do sskoly a učme se od něho; — tak by mluwili, kdyby sprawedliwi byli; — a wssak ginak se usmyslili; neb gakž dj maudrý Šalamaun, „rady bezbožných gsau lstiwé“ [2]). — Když byl Karok, král ukrutných Wandalůw, celé Německo s wogsky swými prossmeydil, a práwě byl na tom, do Francauz wtrhnauti, dala mu nelidská matka geho znamenitau radu. Synu můg, dj mu, ty táhneš do slawné a krásné země; chceš-li si wssak tam slawného gména dobýti, musjš wssecky zpanilé budowy a paláce, kteréž tamněgssj králowé wystawěli, pobořiti a wssecky slowútné a na slowo wzaté muže wyhladiti; nebo těžko se ti to podařj, abys wystawěl pěkněgssj stawenj než ty, kteréž tam nalezneš, aniž budeš moci ony slawné muže zastjniti. I uposlechl Karok této zpozdilé a zlopowěstné rady, čjmž owssem žádaucj cti nedosáhl [3]). A podobně se dělo také s radau, kteraužto si wyžádali fariseowé a zákonnjci od matky swé, temnosti. Co učinjme, nebo člowěk tento mnohá znamenj činj? Wěděliť gsau owssem dobře, co tjm řjci mjnj: Myť nemůžeme tak slawné činy konati, gako tento; my nemůžeme mrtwé křjsiti, nemůžeme slawný žiwot a gasnau maudrost geho leskem marné nádhery swé zastjniti, leč bychom zrussili, což wystawěl a shladili geg samého; ginak bychom neplatili u lidu ani za maudré ani za swaté. Tak smeyssleli owssem; ale temnost negde na swětlo a zloba se halj w raucho sprawedlnosti, a protož dj: „Ne-

[1]) I. Mogž. 37, 14—20. [2]) Přjsl. 12. [3]) Veith. 1.

cháme-li ho, tak wssickni uwěřj w něho: i přigdau Řjmané a odegmau mjsto nasse i chrám" [1]). O těch ossemetnjků! Kdyby byli uwěřili w Ježjsse, wěděli by owssem, že králowstwj geho nenj z tohoto swěta; naučili by se poslauchati Řjmanů a dáwati gim daně, a nebylo by se gim stalo, čeho se práwě obáwali. Chtěli gsau Krista ukřižowati, aby Řjmané nerozbaurali města; a ay Řjmané ztroskotali Jerusalém, poněwadž Židé Krista ukřižowali. Nebylo by snad přisslo k žádnému rozhodnutj, kdyby byl Kaifáš, mistr lži, gehožto Řjmané za wysokého kněze powýssili, nepowstal a u wysokomyslnosti neprawil: „Wy nic newjte, aniž mysljte, že užitečné gest wám, aby geden člowěk umřel za lid." W prawdě; wýborná to zásada. Což značj giného nežli: Užitečné gest wám něco zlého činiti, aby z toho posslo něco dobrého. Gednau přissel Themistokles, pohanský to Řek, do rady athénské a wyprawowal, že by měl náwrh, genž by k welikému užitku byl zemi, gegž wssak nechce uwěřegniti, nýbrž zprwu gednomu z radnjch sděliti, gehožto by k tomu wywolili. I wywolen gest Aristides, přjgmjm Sprawedliwý. Themistokles se s njm wzdálil a wyprawowal mu prostředky a cesty, gak by se mohla zničiti wálečná moc Spartanských, genž toho času s Athénskými w pokogi stáli. Nawrátiw se Aristides do rady, nesdělil shromážděným, co byl slyssel; nýbrž prawil toliko, že rada Themistoklowa sice Athénským weliký prospěch slibuge, wssak ale že nenj poctiwá? Gak, wolali tu wssichni, že nenj poctiwá? a má předc býti užitečná? „Což nenj poctiwého, nemůže býti užitečné" [2])! Tak smýssleli pohané; a tjm lépe mohli wěděti zákonnjci, genž měli zgewenj Božj: že sprawedlnost zwyssuge národy: ale hřjch (že) bjdné činj národy" [3]). A podobně giž Matatiáš, otec Makkabegských, wolal: „Buď nám Bůh milostiw, nenjť nám užitečné opustiti zákona a ustanowenj Božjch" [4]). A wssak nic na plat, „od toho dne myslili, aby ho zabili." Dwognásobnj hana padá na radu tu jerusalemskau, gežto z pauhé zásstí hledali bezžiwotj geho a pak k tomu lžj zakrýwali zlobu a záwist swau.

Tak uložili pod zásstitau obecného dobra Ježjsse zabjti. Gežto ale se ho nemohli w chrámě weřegně zmocniti, tedy, gakž wyprawuge sw. ewangelista, sessli se knjžata kněžská i starssj lidu na sjň knjžete kněžského, kterýž slaul Kaifáš, a radili se, gak by Ježjsse lstiwě gali a zabili" [5]). Rada tato zagisté byla zcela hodná přewrácenosti a zloby gegich. Přede wssjm se gim tu gednalo o to, gak by Ježjsse „lstiwě" gali. Owssem lsti má potřebj neprawost a zloba k prowedenj ohawných záměrů swých. Sprawedliwý a rozssafný neužjwá owssemť lsti, on kráčj rownými cestami, a docházj gistě cjle, wssak ale neprawý a bezbožný, genž kráčj křiwými cestami, musj lsti užjwati, aby w skutek uwodil ohawnau radu swau. A protož, poněwadž nesslechetná byla rada a lstiwé auklady gegich, ačkoliw snažně žádali wyhlazenj Páně, předc se w tom shodli, aby nebyl gat „w den swátečnj, aby nebyl rozbrog w lidu" [6]). Báli se totiž, že by lid, genž o swátcjch welikonočnjch u welikém množstwj ze wssech končin do Jerusaléma se scházel, wida Ježjsse w nebezpečenstwj, se srotil k wyswobo-

[1]) Jan 11, 47. 48. [2]) Veith's Worte der Feinde Christi str. 9. [3]) Přjsl. 14, 34. [4]) I. Makkab. 21, 2. [5]) Mat. 26, 3—5. [6]) Mat. a Mar.

Digitized by Google

zenj geho, a takto by Ježjš buď na králowský stolec byl powýssen, aneb kdyby Řjmané rozbrog mocj brannau potlačili, by wysokau radu zcela o wssecka práwa a o samostatnost připrawili. — Owssemť, kdo násilně a nepráwě gedná, wj, že obecné mjněnj proti sobě powzbudj; a wssak on dbá na lid gen tak dalece, gak dalece se ho bogj; a nemá-li se čeho báti, nedbá naň, mage toliko swé wýhody na zřeteli; ginak ale nebogj se ani Boha, ani lidj. — Powažug wssak, milý křesťane, přewrácenost tuto nepřátel Ježjssowých! Lidu se bogj, aby snad neučinil rozbrog, a wssak Boha a nepřátelstwj geho se nebogj; že by lidé mohli překazit lstiwé auklady gegich, to magj na zřeteli, že pak by Hospodin zničiti mohl lstiwé rady, na to ani nepomeyssleli. Že pak prawili: „Ne w den swátečnj," gest znamenité a pozorowánj hodné. Z toho patrno, že Pán Ježjš předwjdal netoliko swau bljzkau smrt, ale že také wěděl určitě den smrti swé, ač nepřátelé toho newěděli a w giný čas ho chtěli usmrtiti. Než ale že změnili úmysl swůg a ač newědomky a bezděky proti swému uloženj přispjwali k wyplněnj předpowědi Páně, stalo se ne bez zwlásstnjho dopusstěnj a řjzenj Božjho následownjm způsobem: Geden ze dwanácti (aposstolů, totiž Jidáš), kterýž giž obcházel dřjwe tau ďábelskau myssléukau, Ježjsse zraditi a lstiwě w ruce nepřátel geho wydati; nebo gakž dj swatý ewangelista, wessel ďábel do něho [1]): i odessel a mluwil s kněžjmi a s přednjmi lidu, kterak by gim ho zradil a řekl gim: „Co mi chcete dáti a gá wám ho zradjm?" I zradowali se a uložili gemu dáti třidceti střjbrných, t. g. skoro 16 zlatých stř., tolik obnássela obyčegně cena otroka. I sljbil: že gim ho lstiwě bez rozbroge wydá; a od té chwjle hledal přjhodného času, aby ho zradil bez zástupu. — W gakau hlubinu neprawosti může člowěk poklesnauti! Jidáš, gehožto Pán Ježjš mezi tisjci přigal do počtu wywolených swých, gehožto u mnohé lásce a péči pěstil a wyučowal, kterýž slýchal slowa geho a wjdal skutky geho — Jidáš, aposstol Páně, gde a nabjzj se nepřátelům geho k ohawné zrádě a prodáwá za třidceti střjbrných, za obyčegnau cenu otroka, prodáwá Mistra, Pána a Boha swého! — O gak mohl tak hluboce klesnauti a podati ruku k takowé ohawnosti? Hlawnj přjčina a kořen toho bylo lakomstwj, gemužto oddal srdce swé. Nebo gak pjsse swatý Pawel, „kořen wssech zlých wěcj gest žádost (peněz), gjž někteřj puzeni gsauce, poblaudili od wjry a uwedli se w bolesti mnohé" [2]). Tak to bylo také s Jidássem. I w dussi geho so umjstilo lakomstwj. Powolán gsa následowal sice Pána, ale s wássnj swau ohawnau, kterauž newyplenil ze srdce swého. Nikdy nebyl zcela gemu oddán wraucj láskau, toliko ze zisstnosti se ho držel, domnjwage se od něho, gakožto Messiásse, wznessených a wýnosných nabýti důstogenstwj. Když pak mu swěřen gest měssec s penězi ku podpoře chudých, odcizil často z něho — neb byl zloděg, gakž dj swatý ewangelista. Nadarmo slýchal často wýstrahu Páně: „Žádný, kdož wztahuge ruku swau k plauhu a ohlédá se nazpět, nenj způsobný k králowstwj Božjmu" [3]); nadarmo wolal Pán Ježjš: Neskládeyte sobě pokladů, kteréž mol kazj, rez zžjrá a zloděgi wykopáwagj, skládeyte sobě poklady w nebesjch; nadar-

[1]) Luk. 22, 8. [2]) I. Tim. 6, 10. [3]) Luk. 9, 62.

mo učil Pán: Nemůžete slaužiti Bohu a mamoně. Srdce geho se zatwrdilo a lakomstwj oslepilo ho. Takto se stal z lakomce zpronewěřilým, zlodějem, z pronewěřilého lhářem a pokrytcem a posléze poblaudil a odpadl od wjry, tak že konečně, gakž dj swatý Auguſtin, následowal Mistra nebeſkého toliko nohama, ale ne srdcem. Když pak Marie, sestra Lazarowa, w Betanii rozbila nádobu alabaſtrowau a wylila gi na hlawu Páně, měl to Jidáš za ztrátu a wypočetl cenu gegj na tři sta peněz, mage za to, že by lépe bylo, aby prodána byla, a aby dána byla chudým; wlastně ale obmýſſlel sebe, domnjwage se, že bude moci něco zadržeti. Když ale Pán ugaw se gj, schwálil gednánj gegj, přemýſſlel, gak by ſi ſſkodu tuto nahradil. Wěda, že fariſeowé a zákonnjci přemyſſlugj, gak by se Mistra lſtiwě zmocnili; nuže, dj: lehká pomoc, gdi a nabjdni se gim, že gim ho zradjš. Gim to málo pomůže, nebo Mistr gak obyčegně překazj lſtný úmyſl gegich; tobě ale bude pomožjno, neb oni ti muſegj zaplatiti. Prawil a učinil. I ſſel a zradil ho za 30 ſtříbrných. — O, kýž by to byla poſledni zráda Páně! — A wſſak až poſud, až poſud se zrazuge a prodáwá Pán a co swatého geſt, a ge-li třidceti ſtříbrných málo, přidá se tři ſta, tři tiſjce a wjce. Za třidceti ſtříbrných prodáwá mnohá ničemná matka newinnau dceru swau, aneb tato prodáwá ſama newinnoſt swau, a koho prodáwá tu giného, než Pána newinnoſti, Jeſjſſe Kriſta. Za tři ſta ſtříbrných prodá mnohý křeſťan náboženſtwj swé a odřekne se wjry, a kohož tu prodáwá giného, než Kriſta ſamého, genž původce a ſtřed geſt swaté wjry. Za třidceti ſtříbrných prodáwá mnohý swaté práwo bližnjho, a koho prodáwá giného, leč ſamého Kriſta, Pána ſprawedlnoſti? Prawdu tedy prawj ctihodný Beda, an dj: „Mnozj hrozj se z obawnoſti Jidáſſowy, gakožto té neyſſerednějſſj; wſſak ſami se gj newarugj, nebo wſſickni, genžto za penjze prodáwagj prawdu, prodáwagj Boha ſamého za penjze; nebo Bůh geſt prawda. Wſſickni, genž za časné wýhody ſprawedlnoſt porušſugj, dokládá giž Origenes, prodáwagj toho, genž geſt ſám ſprawedlnoſt. A zač? Pán dj u Ezechiele proroka: Zlehčowali mne pro hrſtku ječmene a kus chleba. — Ty wſſak, milý křeſťane, když budau dorážeti také na tebe, abyſi Pána zradil, taž se gich také: Co mně chcete dáti, abych wám ho zradil? A wſſak uwaž gen bedliwě: Koho, komu a zač máš zraditi ho? Máš zraditi Kriſta, swého Pána, Spaſitele, swého Boha, a s njm wſſecku prawdu, ctnoſt a ſprawedlnoſt, pokog, utěſſenoſt a blaženoſt, ſpásu duſſe — žiwot wěčný. A máš ho zraditi tělu, světu a ďáblu. A co ti zaň podáwagj? gaké dary? Tělo ti podáwá klamné a pomjgegjcj rozkoſſe, kteréž w okamženj mizj a zůſtawugj ſrdce prázdné; rowněž gako owa krmě, za kterauž Eſau prodal práwo prworozenſtwj a rowněž gako ono napitj wody, za kteréž giſtý král, Liſimachus, dal swobodu. Neb trápen žjznj neſneſitedlnau, wzdal ſebe a wogſka swá králi thrackému; wſſak gedwa že utiſſil žjžeň ſwau: O gá bjdnjk! zwolal, za gakau to bjdnau rozkoš wrhl gſem ſe, gſa mocný král, w takowé otroctwj! — Tažiž pak ſe světa, co tobě dá, abys mu Kriſta zradil? A hle on nepoſkytuge tobě leč marné cti a podlého pochlebenſtwj, kteréž wſſak dlauho nepotrwá, aneb ſe konečně w potupu a powržen obracj. A taž se knjžete tohoto světa? On ſice ti ukáže ſlávu tohoto světa a dj tobě: Toto wſſecko tobě dám, a wſſak poſléze ſe ti peklem odſlauží. — Na opak taž ſe Kriſta: Pane, co chceš mně dáti

Digitized by Google

když této náružiwosti, této nesprawedlnosti neb této swéwoli se wzdám? A Kristus dj: Stonásobnau mzdu na této zemi a k tomu žiwot wěčný. A taž se opět: Co mně dáš, ó Pane, když budu hledati sprawedlnosti twé a raděgi wsse obětugi, než abych konal nesprawedlnost neb neprawý statek podržel. Pokog swůg dám ti, dj on, gaký ti swět dáti nemůže; pokog, genž přewyssuge wsselikau mysl. — A co by prospělo tobě, kdyby gsi celý swět zjskal, dusse pak swé sskodu trpěl? Kdyby gsi wssech rozkossj požjwal, kdyby ti swět wssecku wymysslenau sláwu prokazowal: co ti to wssecko prospěge, až budeš státi na kragi wěčnosti? Ach, co by dal za to Jidáš nynj, kdyby byl nikdy newzal třidcet střjbrných a Pána newydal w ruce nepřátel geho?! —

II. Poslednj wečeře Páně. Ježjš se chystá k smrti.

Prwnjho dne přesnic, t. g. wlastně ten den před slawnostj, w kterémžto potřebj bylo, zabjti beránka od kněžj w chrámě, poslal Pán Ježjš Petra a Jana řka: Gdauce připrawte beránka, abychom gedli. A oni řekli: Kde chceš, ať připrawjme? I řekl k nim: Ay, když budete wcházeti do města, potká wás gakýsi člowěk, džbán wody nesa; gdětež za njm do domu, do kteréhož wegde, a rcete hospodáři domu: Dj tobě Mistr: Čas můg bljzko gest; u tebe budu gjsti beránka s učennjky swými? Kde gest sjň, kde bych gedl beránka s učennjky swými? A on wám ukáže wečeřadlo weliké podlažené, a tam připrawte. Kristus Pán naschwál nepogmenowal ani domu ani hospodáře, kde obmýsslel beránka gjsti, aby Jidássi a nepřátelům swým newyzradil mjsto toto. Gežto se ale beránek welikonočnj směl požjwati toliko w Jerusalémě, bylit gsau Jerusalemsstj zawázáni, každému přjchozjmu wečeřadlo k témuž cjli propůgčiti. Co se wssak hospodáře toho dotýče, domysliti se lze, že to byl muž rozssafný a bohatý, a gakž k wjře podobno, že byl přjtel neb tagný učennjk Ježjssůw. Dle podánj starého měl prý to býti Jan, přjgmjm Marek, společnjk sw. Pawla a Barnabásse na cestách, w gehožto domě prý také aposstolé po smrti Páně ukryti byli. I odessli učennjci geho, přissli do města, nalezli tak, gakž gim byl powěděl i připrawili beránka. Přjprawa tato wssak záležela w tom, že beránka celého upekli a pak saláty hořké, wjno a přesnice, gichžto se po celých osm dnj požjwalo, obstarali. — Znameney tu, milý křesťane, gak Kristus, Pán nebes a země, skrze něhož wsse učiněno gest, nemá ani sjně swé, kdež by požjwal beránka welikonočnjho a giných o propůgčenj gj žádá. Pomni tu přede wssjm, ty chudáku nuzný a opusstěný, genž nemage wlastnjho přjbytku od domu k domu táhnauti musjš, w cizině hle-

hledage přjſkeſſj, aniž máš nadĕgi, že budeš moci řjci: To geſt přjbytek můg, zde ſobĕ odpočinu, zde dokonám bĕh ſwůg. Netruchliž aniž reptey. Hle Jeżjš, Spaſitel twůg, nemá také wlaſtnjho přjbytku, ale wiz, że pro tebe trpĕl, aby ti přjprawil w domĕ Otce ſwého přjbytek, kdežto wĕčně budeš přebýwati a ſe radowati. Ty wſſak, křeſťane, genž přjbytek máš, pomni na Pána, genž chce, abys ſrdce ſwé nepřikládal k ſtatkům ſwým. Pomni, że to, což dnes máme a zjtra tratjme, nenj prawý ſkutek a prawé gměnj naſſe. Wjdyť wſš, że ti ze wſſeho nezbude gen tolik, z čehož ſe ti wyhotowj rakew, w kteréž tĕ wynesau z domowa na mjſto, kdež neybohatſſj předc wlaſtně nemá wjce, než ten neychudſſj, kdež ten neychudſſj má tolik, gako ten neybohatſſj. Powažug ſe tedy w přjbytku ſwém za cizince, genž ſe zde máš na krátce pozdržeti, pak ſe máš odebrati do prawé wlaſti. Čiň to tak, gakž to činil hoſpodář w Jeruſalémĕ. Wečeřadlo geſt to neywzácněgſſj mjſto w domĕ; a toto propůgčil podlażené a ozdobené Pánu. Podobně muſj Pán Jeżjš i w twém přjbytku prwnj mjſto mjti, t. g. přede wſſjm muſjš tu o náboženſtwj a ctnoſt dbáti, chceš-li aby ſe Pán uhoſtil w přjbytku twém a gednau přigal tebe do přjbytků wĕčných. — Znameney také, milý křeſťane, dále, gakž učennjci Páně nic nechtĕli činiti bez wůle Mjſtra nebeſkého. Stálo owſſem o welikonoci doſti wečeřadel přjchozjm po hotowĕ, mohli gſau tedy učennjci Páně gedno přjprawiti a řjci Pánu: giž gſme wſſe přichyſtali, pogď k wečeři; než ale toho nečinj, ale z prwu ſe táži, co welj? — A tak ſluſſj gednati wůbec na każdého prawého učenjka Páně, dobrého křeſťana. We wſſem, což počjná a podniká, má ſe obracetí na Pána, o radu ſe ho tázati, wolage wždy w pokoře: Pane, co chceš, abych učinil? gak mám w tě neb oné přjpadnoſti gednati, aby ſe ſtala wůle twá? — A když ſe, Pane, takto tázati budeme, dey nám poznati wůli ſwau, gakož gſi gi dal poznati učennjkům ſwým, a dey ſpolu miloſt, bychom gi ochotně konali! —

Když pak byl wečer, přiſſel ſe dwanáctí A když přiſſla hodina, ſedl za ſtůl a dwanácte apoſſtolů s njm. Abys wſſak náſledugjcjmu, co tuto Pán Jeżjš činil a mluwil, dobře porozuměl, ſluſſj znamenati, gakým způſobem za času Páně ſe gjdal beránek welikonočnj. — Wečeře tato počala tjm, że ſe podáwal kolem kalich, z něhož gſau ſtolugjcj pili, dřjwe wſſak konal hoſpodář modlitbu, w njžto wzdáwal díky Bohu, że welikonoc uſtanowil, a że dal přjtomným miloſt, gi ſe dočekati, pak że ſtwořil wjno, by ſe tĕſſil lid z dobrodinj, kteráž gim ſlawnoſt tuto připomjná. Pak ſi umyli ſaułolugjcj ruce, gakž obyčegně; načež ſe počala wečeře. Uſtanowená gjdla záležela w beránku welikonočnjm, pak w maſe obětnjm a w pokrutě z rozemnutých fjků a datlj, k čemužto ſe přimjſſil yſop a nard, pak w tkech chlebjch přeſných a w hořkém ſalátu. Welikonočnj beránek a přeſnice připomjnali gim beránka a přeſnice, gichžto požjwali Židé, když wycházeli z Ĕgypta; nad to byl také beránek obrazem Jeżjſſe Kriſta. Pokrutau ſe předſtawowala hljněná půda ĕgyptſká, na kterézto Iſraelſſtj dĕlánjm cihel mnoho ſaużenj přeſtáli; hořké pak ſaláty připomjnaly na trpkoſti, gichžto w hogné mjře zakauſſeli w Ĕgyptĕ. Na počátku rozdal hoſpodář każdému část pokruty; pak rozlomil geden chléb přeſný na dwĕ a gednu polowici zawinul do platna k uſchowánj na upamatowánj, że otcowé wycházegjce z Ĕgypta, ſkropenau mauku, prwé než zkwaſſena byla,

Digitized by Google

swázanau w plásstě na ramenech nesli, druhau pak polowici rozdělil mezi přjtomně; pak naplnil i druhau čjssi wjnem. Zatjm co se z nj pilo, připomjnali sobě Židé u wděčnosti dobrodinj Božj, otcům prokázaná, načež si po druhé ruce myli. Pak se rozlámal ostatek pokruty a druhý chléb přesný, k čemuž hospodář přimjsil hořké saláty a omočiw ge w octě na mjse, podělil gimi saustolugjcjch; při čemž se nábožné zpěwy pěly.

Pak následowala wečeře sama. Z prwu si myli opět ruce, pak se rozdělil třetj chléb přesný, na to se požjwalo obětnj maso a konečně i beránek welikonočnj, načež gesstě giná gjdla následowala. Po skončené wečeři pak umyli sobě opět ruce a hospodář požehnal třetj čjssi (prwnj djkůčiněnj), kteráž se kolem podáwala; pak odřjkal modlitbu djkůčiněnj, načež od wesskerého shromážděnj chwalozpěw se prozpěwowal. Po tom následowala čtwrtá a poslednj čjsse (druhá djkůčiněnj), načež pak se wečeře chwalozpěwem ukončila, gežto nebylo dowoleno, aby přes půlnoc trwala. — Toť byl způsob za času tehdegssjho gjsti beránka welikonočnjho, kterýžto i Pán Ježjš bezpochyby zachowáwal.

Když přissla hodina, sedl za stůl a dwanácte aposstolů s njm. Mage na očjch swau nastáwagjcj smrt, zároweň i to, což při wečeři této chtěl swětu zůstawiti, miluge swé, kteřjž na swětě byli, až do konce ge milowal a prawil gim pohnutým srdcem: Žádostj žádal gsem, to gest: tauzebně žádal gsem tohoto beránka gjsti s wámi, prwé než bych trpěl, nebo prawjm wám, že ho od té doby nebudu gjsti, dokud se nenaplnj w králowstwj Božjm[1]), t. g. pokud se nenaplnj to, což welikonočnj beránek w králowstwj Božjm wyobrazowal, totiž smrt a utrpenj mé. Poslednj slowa tato Páně o králowstwj Božjm wssak wzbudila w srdcjch aposstolů starau řewniwost. I stal se swár mezi nimi, kdo by z nich zdál se býti wětssj (w králowstwj Božjm)? Ach, tak málo pochopili gsau Krista, mistra swého, a an tento patřj na swau smrt, hádagj se o sláwu a čest tohoto swěta. Djlem, aby gich pokáral z marné ctižádosti, djlem, aby gich poučil, co se od toho žádá, genž chce býti prwnjm w králowstwj geho, djlem také aby gich powzbudil, aby i w nastáwagjcjm utrpenj setrwali wěrnj gemu a nedali se odstrassiti, řekl gim: Králowé národů panugj nad nimi, a kteřjž moc magj nad nimi, dobrodincowé slowau. Ale wy ne tak: ale kdo wětssj (prwnj) gest mezi wámi, budiž (chowey se) gako menssj, a kdo předchůdce gest, (budiž ponjžený) gako slaužjcj; gakoby chtěl řjci: W králowstwj swěta čjm wýsse kdo stogj, tjm wjce panuge a tjm wznessenégssj titul se mu dáwá, w mém pak králowstwj gest to naopak, tak že čjm wýsse kdo tuto státi chce, tjm pokorněgssjm a službowolněgssjm býti musj. A aby to tjm hlauběgi wsstjpil w srdce gegich, poukázal gich na swůg wlastnj přjklad, řka: Sudte sami: Kdo wětssj gest, tenli, kterýž sedj čili ten, kterýž slaužj? Zdali ne ten, kterýž sedj? Gá pak (mistr a Pán wáš) gsem (chowám se) mezi wámi gako ten, kterýž slaužj. Gežto gste ale zůstali mně wěrni w pokussenjch mých, způsobugi wám, gakož mně způ-

[1]) Luk. 22, 15—17.

ſobil Otec mũg, králowſtwj, aby gſte gedli a pili za ſtolem w králowſtwj mém, a abyſte ſeděli na ſtolicjch, ſaudjce dwanáctero pokolenj iſraelſké, t. g. abyſte požjwali blahoſlawenſtwj králowſtwj mého a abyſte měli prwnj mjſta w něm. I počalo ſe wečeřeti. Podala ſe prwnj čjſſe s wjnem. A wzaw (Ježjš) kalich s wjnem djky činil a řekl: Wezměte a rozdělte mezi ſebau; nebo prawjm wám, žeť nebudu pjti z plodu winného kořene, až králowſtwj Božj přigde. Na to ſe rozdělila pokrutina a prwnj polowice přeſničného chleba. Pak ſe naplnila druhá čjſſe. Když pak ſi opět měli ruce mýti, chtěl Pán Ježjš učennjkům ſwým pokoru a lásku dogjmawým způſobem na ſrdce wložiti, čehož bylo tjm wjce třeba, gežto přiſſla hodina geho, aby ſſel z tohoto ſwěta k Otci. Ač wěděl, že byl giž dábel wnukl w ſrdce Jidáſſe, aby ho zradil, a že giž tento k tomu přjprawy učinil, předce wſſak u žiwém wědomj, že wſſecky wěci dal gemu Otec w ruce a že od Boha wyſſel a k Bohu gde, a že tudjž wſſecko ku konečnému cjli, pro kterýž přiſſel, napomáhati muſj, wſtal od wečeře, ſložil raucho ſwé a wzaw rauchu přepáſal ſe. Potom nalil wody do měděnice, a počal umýwati nohy učennjkũ, a wytjrati rauchau, kterauž byl přepáſán. Umýwánj nohau byla zagiſté práce a zaměſtnánj těch neyſproſtiſſjch ſlužebnjkũ; gežto tedy Ježjš Kriſtus, Syn Božj, nohy učennjkům myl, konal, ač u wědomj Božſtwj ſwého, ſlužbu otroka. Toto hluboké ſnjženj Pána, toto úplné wzdánj ſe ſwého Božſtwj a ſwé wyſoſti naplnilo apoſtoły podiwenjm. Tedy, když přiſſel k Petrowi, nemoha ſe tento, gſa žiwěgſſj, déle podiwenj udržeti, dj gemu: „Pane, ty mi mygeš nohy.“ Gakoby řekl: „Ty, genž gſi Pán, Miſtr a Bůh můg, proč ſe tak ſnižugeš, že mně, hřjſſnému člowěku, chceš nohy mýti?“ Odpowěděl Ježjš, a řekl gemu: Co gá činjm, ty newjš nynj, ale zwjš potom. Nechey tedy gen, hned wyprawjm tobě přjčinu toho. Dj gemu Petr, genž poſud nemohl pochopiti, proč by mu měl Pán nohy mjti: „Nebudeš mi mýti nohau na wěky,“ gakoby řekl: Nikdy tomu nepřipuſtjm, abys ty Pán a Miſtr můg mně hřjſſnému, nehodnému nohy myl. Odpowěděl gemu Ježjš: „Neumygi-li tebe, nebudeš mjti djlu se mnau.“ Ne gakoby tjm chtěl treſtati Petra, genž tuto progewil zagiſté hlubokau pokoru; nýbrž tjm chtěl toliko wyznačiti, gakauž wáhu na umytj toto klade, či raděgi na to, co duchownĕ tjmto mytjm nohau wyznačowal, totiž na pokoru, lásku a wůbec čiſtotu ſrdce; gakoby mu řekl: Nebudeš-li konati pokoru a lásku, gichžto gá myge tobě nohy žiwý přjklad tobě dáwám, nebudeš mjti djlu se mnau, t. g. nebudeš přičten do počtu mých přátel a učennjkũ, a nebudeš mjti účaſtenſtwj mé ſláwy w králowſtwj mém. Slyſſe pak Petr, že by neměl mjti podjlu s Pánem, toho nemohla ſnéſti wraucnoſt geho, i podal ſe netoliko upoſlechnuw, nýbrž byl hotow i wjce učiniti, řka: „Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlawu (umyg mně).“ Gežto ale ſe tu negednalo o umytj těla, nýbrž wjce o to, což mytjm tjmto ſe wyznamenáwalo; dj gemu Ježjš: Kdož geſt umyt, nepotřebuge, než aby nohy umyl a geſt čiſt wſſecken. Naráží tuto Pán Ježjš na zákon židowſký, dle kteréhožto k očiſſtěnj poſtačowalo umytj nohau, by prach ſe s nich ſetřel

Digitized by Google

wlastně ale chce tjm řjci: Kdož wjru a lásku má, a čist gest od těžkých hřjchů, ten nepotřebuge, než aby nohy umyl t. g. potřebuge, aby toliko wássně ducha mjrnil, a žádosti těla na uzdě držel, a pýchu, ctižádost a záwist krotil. Těchto náklonnostj, kteréž swatý Auǧustin nazýwá nohami, skrze kteréžto swětské wěci na ducha působj, nebyli owssemk sw. aposstolé zcela prázdni; Jidáš ale, wssj wjry a lásky zbawen, byl celý nečistý a protož potřebowal, aby se celý umyl, duchowně naprawil a obnowil. Protož dj Pán Ježjš: I wy čisti gste ale ne wssickni. Nebo, gak dokládá swatý ewangelista, wěděl, kdo by byl, genž by ho zradil. Tjm pokáral ssetrně Jidásse, aby upustil od hanebného úmyslu swého, negmenuge ho wssak, aby ho weřegně nezahanbil. Když pak umyl nohy gegich, a wzal raucho swé, a posadil se za stůl, řekl gim: Wjte-liž, co gsem učinil wám? Wy mne nazýwáte mistrem a Pánem, a dobře prawjte: gsemk zagisté. Gestli tedy gá, Pán a mistr, umyl gsem nohy wasse: i wy máte geden druhého nohy umýwati. Přjklad zagisté dal gsem wám, abyste, gako gá gsem činil wám, i wy též činili. Amen, amen prawjm wám: Nenj služebnjk wětssj nad pána swého, aniž posel wětssj gest toho, kdož ho poslal; chtěge doložiti: protož ani wy, služebnjci a poslanci mogi, nestawte se nade mne, nýbrž ponižugte se gako gá. A konečně dokládá: To když wjte, blahoslaweni budete, gestli to budete činiti. Tak tedy gest to láska wraucj a pokora, kterauž Pán tuto žiwým a dogjmawým způsobem wložil učennjkům swým na srdce; a netoliko učennjkům, nýbrž také wssem wyznawačům swým. A w skutku gestli sám Kristus Ježjš, Pán a Spasitel náš, Syn Boha žiwého, nepokládal si to za nečest snjžiti se a w pokorné lásce učennjkům prokázati službu toho neysprostssjho služebnjka, kdož by se chtěl zpěčowati a styděti se snjžiti se k nižssjmu bratru swému a prost wssj pánowitosti a wysokomyslného wypjnánj u pokoře a lásce s ochotným a wolným srdcem propůgčiti se k službám gemu, gak to potřeba geho káže? Ano zardjti by se musil každý, genž by se gakožto služebnjk a učennjk styděl činiti, zač se Pán a mistr geho nehanbil. A předc gak málo gest těch, genž mygj bratřjm nohy a hotowi gsau snjžit se k sprostssjm a slaužiti gim? Gak zřjdka gest spatřiti, že by bugarý mladjk slabého a opusstěného starce ochotně wodil, že by hospodyně o chudobnau a nemocnau služku náležitau péči měla, že by bohatý neb wzácný laskawě a wljdně se k sprostému snjžil a k službě propůgčil? A gak běhagj mnozj, gak se snažj a co negsau wsse hotowi podnikati a podstaupiti a snásseti k wůli wznesseněgssjmu, gediné by gasné oko u něho měli? O, by toliko čtwrtinu toho podstaupili a konali pro chudssj a nižssj bratry swé, wdowy a sirotky! — Wssak tu se domnjwagj, že by se zahodili a pozbyli důstogenstwj swého, a protož se ostýchagj, nižssjm a chudssjm službičky prokázati, an Ježjš myge učennjkům nohy. My se domnjwáme, že gsme tu, aby se nám slaužilo, aniž se o koho staráme: a Syn Božj myge aposstolům nohy. My se snažjme nad giné wyssinauti se a přegeme si, by od nás záwiseli a pokládáme se za nesstastné, když ginj předčj nás; a hle gednorozený Otce opásá se, aby konal služebnjkům službu otroka. My negsme s to, abychom si odřekli rozkossj, či hodinu pra-

Digitized by Google

cowali, aneb na spanj si ugmu učinili, když to prospěch sprostssjho a chudssjho bratra žádá; a swrchowaný Pán snižuge se gako služebnjk k učennjkům swým. — O gak weliký a welebný stogj tu Ježjš w pokoře a w službowolnosti swé! — Ano práwě proto, že při wssj nebeské wznessenosti a Božské důstognosti swé se tak snjžil, gest tak welebný, tak drahý a tak milý nám, gest nassjm Pánem a Spasitelem. O, budiž tisjckráte pozdrawený a zwelebený, pokorný a laskawý Ježjssi! A pozdraweny buďte i wy, ctihodné dusse křesťanské, kteréžto následugjce Krista Pána za powinnost gste uložily sobě, nuzným a potřebným slaužiti a pomáhati, gakž to sám Pán činil. — O, wznessený přjklad Páně nezůstal zagisté bez účinku. Náboženstwj Kristowo, náboženstwj pokory a lásky, neslo a nese až posud u mnohých krásné owoce. Posud spatřiti lze w swaté cjrkwi muže a ženy, kteřjž chudobné a sprosté uznáwagj za bratry swé a k nim se snižugj a gim se ochotně k službě propůgčugj. A přjkladu Ježjsse následugjce, mygj až posud biskupowé na zelený čtwrtek dwanácteru kněžj neb starců nohy, gakož i u mnohých dworů katolických ten chwalitebný obyčeg panuge, že křesťanské knjže dwanácteru starců chudých nohy myge a gim hogné almužny poskytuge. Rowněž i swatý Ludwjk, král francauzský, swatá Alžběta, manželka landhraběte hessenského, swatá Hedwika, wéwodkyně polská a swatá Brigida a mnozj ginj wznessenj z prawé pokory a lásky křesťanské chudým nohy mýwali. A co spřjznilo ge tak s chudými a spogilo žebráka s knjžetem? — Gest ta swaté ewangelium, přjklad Kristůw. — Deyž, ó Bože, abychom wssickni ochotně a wraucně následowali přjkladu toho, zwlásstě w tyto dni kagicnosti a zapjránj sebe; a když neláska a wysokomyslnost bude dorážeti na nás: deyž bychom spasitelným studem zarděni, pomněli, že Syn Boha žiwého při poslednj wečeři učennjkům swým nohy myl! —

Blahoslawě Pán učennjky, genž následugjce přjkladu geho, lásku a pokoru budau konati, patřil také na Jidásse a wida, gak učennjk tento prost wssj lásky, ohawnau zradau se zbawil blahoslawenstwj tohoto, dj s bolestným srdcem: „Ne o wssech wás to prawjm;“ totiž že blahoslaweni budete, toto činjce; „gák wjm, kteréž gsem wywolil,“ t. g. kteřjž hodni a nehodni gsau, znám od té doby, co gsem wywolil wás; rowněž i dobře wjm, co se stane. Že pak i nehodný wywolen gest, nedomnjweyte se, že bych snad se byl sklamal; to zagisté se stalo, aby se naplnilo pjsmo: „Kdo gj se mnau chléb, pozdwihne proti mně paty swé.“ Kristus Pán obracj slowa ta, kteráž mluwil Žalmista Páně o Achitofelowi na Jidásse, genž podobně wydal Dawida w ruce nepřátel geho, gako Jidáš zradil Krista Pána a byl tudjž předobrazenjm geho[1]). Pak dokládá Pán Ježjš dále: Giž nynj wám (o tom) prawjm, prwénež se to stane, abyste když se stane, uwěřili, že gá gsem, totiž zaslibený Messiáš, wydáwagjcj se dobrowolně w smrt pro spasenj lidstwa. Posléze pak mage opět zřetel na to, což gim prwé byl tak snažně poraučel, totiž na pokornau lásku a službowolnost; aby snad se nedomnjwali, že pokorau se snjžj a učinj sebe powržena, dj gim: „Amen, amen, prawjm wám: Kdo přigjmá toho, kohož bych po-

[1]) Žalm 40, 9.; srow. II. Král. 17, 1. a t. d.

ſlal, mne přigjmá: a kdo přigjmá mne, přigjmá toho, kteréhož mne poſlal.“ Gakoby řekl: Nebogte ſe, že ſnad pokora, kterauž na ſrdce kladi gſem wám, w powržení uwodi wás. W prawdě čim pokorněgſſi budete, tim ſnáze dogdete prawé hodnoſti; nebo kdo wás přigme, mne přigme; kdo wámi zhrdne, mnau zhrdne, w obém připadu to platj tak, gakoby ſe to ſamému Otci učinilo. Gežto tedy wám pokoru tak ſnažně poručim a na ſrdce kladu, činjm wás giſtým způſobem Bohu rowné[1]). — Znameney tedy dobře, milý křeſťane, pokora, pokorná a laſkawá ſlužbowolnoſt i tomu neyſproſtiſſjmu nikdy neſnižuge člowěka ſebe wýſſe poſtaweného, abrž ho zdobj a powyſſuge. Swatý Frantiſſek Xawerius plnge do Jndie, ſtlal nemocným poſtele, wařil gjdla a připrawowal léky. Slyſſe pak, že ſe mu to za zlé béře a že takowé ſproſté ſlužby neſluſſj ſe na apoſtolſkého legata, za gakéhož byl uſtanowen, prawil: žeť ſe w ſluſſj na učenjka a apoſtola Kriſtowa, genž podobné wěci konal a gich takřka gednánjm ſwým poſwětil, dokládage: že we ſſkole Kriſtowě toliko pokora ſſlechtj a powyſſuge, gežto náš činj podobny Kriſtu, Bohu a Pánu naſſemu[2]). Swatý Karel borromegſký kráčel u weřegném průwodu bos, mage prowaz okolo krku a neſa křiž na ramenj, ſlaužil chudým, obſluhowal morowau ranau nakažené a konal ſproſté ſlužby, a přede nezadal hodnoſt a důſtognoſt ſwau, abrž wjce ozdobil gi, obdržew gméno swatého kardinála. —

Wložiw takto opětně učennjkům swým pokoru a láſku na ſrdce u živém wědomj hořké ſmrti, kteráž mu naſtáwala a ohawné zrády Jſkáriotowy, kteráž ho w ruce nepřátel wydala, zarmautil ſe Pán Ježiš w duchu a oſwědčil zgewně zkormaucenj toto a newoli ſwau, řka: „Amen, amen, prawjm wám: že geden z wás mne zradj.“ Ne gakoby ſe hrozil ſmrti a děſil ſe přemožen citem, ale z úmyſlu wzbudil a zgewně oſwědčil Pán Ježiš zkormaucenj toto ducha, by Jidáš tim ſnáze poznal a pocitil ohawnoſt a zlobu zrády ſwé a upuſtil od hanebného úmyſlu ſwého. Wiz tuto, milý křeſťane, gak půſobj hřich twůg na Pána; wiz geho zármutek a oſſkliwoſt, gichž pocituge z něho. Chtěl bys gemu, ſwému neylepſſjmu přiteli a dobrodinci, takowau boleſt ſrdce způſobiti? A ſnad gſi také geden z wywolených, gehožto od dětinſtwj mnohými dary obdařil. Kdo by tu mohl býti netečným, an widj Pána tak pohnutého a zkormauceného? — A w prawdě otázka tato pohnutým ſrdcem proneſſená dogala tak učennjky, že wzhlédali na ſebe meſpolek, pochybugjce, o kom by prawil. „Neb, gakž dj ſw. Jan Zlatoúſtý, že ze gména žádného neuwodil, připadl ſtrach na wſſecky, a ač ſobě nebyli ničeho ſwědomi, wěřili přede wjce Kriſtu, než wlaſtnjmu wědomj;“ neb gakž dokládá učený Origenes, „wzpomněli ſi gakožto lidé, že měniwá gſau ſmýſſlenj i doſpělegſſjch;“ aneb ſe obávali, že ſnad by někdo proti wůli ſwé puzen a tlačen okoličnoſtmi, k ohawnoſti této ſe dal ſwésti a protož zarmautiwſſe ſe welmi, tázal ſe ho geden po druhém; „Zdali gá gſem, Pane?“ I Jidáš obáwage ſe, aby mlčenjm nebyl wyzrazen, opowážil ſe tázati a řekl: Zdali gá gſem, Miſtře? I řekl gemu tagně, tak že toho oſtatnj nezpozorowali: Ty gſi to, gakož gſi řekl. Na to patrně pohnut

[1]) Calmet díl 7. ſtr. 604. [2]) Turselinus vita ejusd.

Digitized by Google

nestydatosti a drzosti zrádcowau, dj těm, genž se gesstě tázali ho, zdaliž to gsau: Hle ruka toho, kterýž mne zrazuge, se mnau gest za stolem. Kdo omáčj se mnau ruku w mjse, tent mne zradj. Syn zagisté člowěka gde, gakož psáno gest o něm; ale běda člowěku, skrze něhož Syn člowěka zrazen bude: lépe by bylo gemu, kdyby se byl nenarodil člowěk ten. — Po té konal Pán Ježjš dále službu hospodáře u poswátné wečeři, podáwage učennjkům přesný chléb s hořkými saláty, omočený w octě. Než myssléuka ta, že geden z nich by měl Mistra zraditi, znepokogowala učennjky. Zwlásstě pak Petr, genž živěgssj byl letory, chtěl s gistotau dowěděti se, kdo by byl zrádce ten. Dal tedy náwěsstj Janowi, kterýž zpoléhal na prsech Ježjssowých, gehož milowal Ježjš, aby se zeptal, a řekl gemu: Kdo gest (to), o kterémž prawj? Znamenati slussj, že we wýchodnjch kraginách, gakož posud, se nesedáwalo při stole, nýbrž leháwalo, a to po dwau neb třech na lehátkách k tomu zwlásstě ustanowených, tak že stolugicj podepřeni na prawý loket, ne tak zasedali, gako wjce zpoléhali u stolu, čjmž se dělo, že druhý, genž k lewé ruce prwnjho následowal, takřka na prsau geho zpoléhal. Gežto Pán Jana wraucně milowal, ležel bljž něho a zpoléhal na prsech Ježjssowých. Proto na žádost Petrowu obrátil se zpět k Ježjssowi, a dj gemu: „Pane, kdo gest?“ Odpowěděl Ježjš (tisse): „Ten gest, komuž gá omočeného chleba podám.“ A když omočil chléb, podal Jidássowi, (synu) Simona isskariotského. Gežto pak každý část chleba obdržel, newěděl žádný krom Jana, kdo by byl zrádce, aniž tento Petrowi neb ginému co sdělil, wida, že Pán chce, aby potagj se to chowalo. Jidáš wssak pozoruge, že Pán Ježjš s Janem mluwil, měl se za wyzrazena: protož po skývě, když gi byl wzal, wssel do něho ďábel, twář geho se změnila; bázeň a stud s rozgitřenosti a wztekem, že wyzrazen gest, zápasily w něm, až posléze w zaufanliwosti zcela zadal srdce své ďáblu, genž giž byl dřjwe wessel do něho a nynj zatwrdiw se, tjm pewněgi setrwal w nesslechetném a w prawdě ďábelském předsewzetj swém. Wida pak Ježjš, že nynj žádné sebe důtklivěgssj napomenutj wjce neprospěge a že neupustj od ohawného předsewzetj, dj mu zřegmě: Což činjš (což máš před sebau), čiň spjsse, dokonej; umřjti se nezdráhám. Neporaučj tuto Pán, aby ho Jidáš zradil: ale ukazuge mu tjm, že gest gemu zráda geho, kteraužto obmýssllel, dobře známa, zároweň i kárá ohawnosť geho a propaussťj ho z towaryšstwa apossťolů swých, gehožto wjce hoden nebyl, gakž dj swatý papež Leo: „Nenj to hlas přikazugicjho ale dopaussťegicjho, ne zdráhagicjho se, ale hotowého, genž mage moc wssech časů, gewj, že nezdržuge zrádce, a takto k wykaupenj swěta plnj wůli otcowstau“ [1]). Toho pak žádný z přjsedjcjch newěděl (a nerozuměl tomu krom Jana), k čemuž by gemu to řekl: Nebo někteřj se domnjwali, poněwadž Jidáš měssec měl, že by gemu řekl Ježjš: Nakup těch wěcj, kterýchž gest potřebj nám ke dni swátečnjmu; aneb ginj mysleli, aby něco chudým dal. Když tedy on wzal skývu, hned wyssel (se zlosti),

[1]) Sermo 7. de pass.

Digitized by Google

ač byla giž noc. Tak se ubjrá syn temnosti pryč z temnosti k temnosti, kráčj od ďábelského úmyslu k ohawnému zločinu, od zločinu k galowé ljtosti a od galowé ljtosti k frázi, kdežto ďábel mu přichystal poslednj osidlo zaufalstwj, kteréž ho uwrhlo w zkázu wěčnau. — Znameneny tu, milý křesťane, gak člowěk zbawiw se Krista bywá od něho opusstěn, a gak w opusstěného wcházj ďábel, a pak ho držj w moci swé a pudj, táhne a pohánj k neprawosti, až pak konečně ho strhne w záhubu wěčnau. Z druhé strany pak wedlé zatwrzelosti Jidássowy znameneny také, křesťane milý, lásku, showjwagicnost a wraucj péči Ježjssowu, kterauzto se snažil zrádce odwrátiti od ohawné zrády. Giž prwé než kdo mohl tussiti, co a koho mjnj, prawil Pán Ježjš: „Zdali gsem dwanácte newywolil (k úřadu aposstolskému) a geden z wás ďábel gest“ [1])? Giž tehdáž musel Jidáš, oddán lakomstwj, něco podobného obmýssleti. Slowo toto Páně mělo raniti srdce geho, aby se zpamatowal a záhy odstaupil od ohawného úmyslu, prwé než by ho neprawost opanowala. Gesstě byl čas k naprawenj. A wssak on nechtěl potlačiti náruživosti swé, a tato wzrostla a opanowala dussi geho, až pak konečně dospěla k ohawné zrádě. Tu wssak dal mu Pán Ježjš na srozuměnau, že wj o hanebném úmyslu geho, řka při mytj noh: Wy gste čisti, ale ne wssickni. Slowo toto zagisté muselo se ho dotknauti. Snad se zpamatuge a upustj od hanebné zrády, pokud gesstě čas gest. Ale na darmo. — Pán tedy ssel dále a wyprawil zkegmě zločin, kterýž obmýsslel, geho wssak negmenowal, řka. „Geden z wás mne zradj,“ a aby ohawnost geho tjm patrněgssj byla dokládá: „lépe by bylo gemu, kdyby se nenarodil člowěk ten.“ — A když i toto nepohnulo zrádcem, dj mu Pán do očj: „ty gsi to!“ wssak ale tak, že ostatnj w tu chwjli neporozuměli tomu. Posud tedy nebyl zgewný ohawný úmysl geho: toliko Mistr wěděl o něm. Toto, zároweň i sstrnost, gakauzto se měl k němu, mělo gim otkáti a pohnauti ho k naprawenj mysli a usnadniti mu ge. On wssak zůstal zatwrzelým. Teprw nynj zgewil Pán úmysl geho Janowi. Než zrádce zpozorowaw to, odessel pln hořkosti pryč. A wssak i odchod tento ztjžil mu Mistr nebeský a přiměl ho, aby před twářj geho roztrhl swazky, kteréž posud ho pautaly k němu, a aby před očima geho nestydatě se bral k zahradě, řka odcházegjcjmu: „Což činjš, čiň spjsse (rychle)!“ Snad se mu to bude zdáti hrozné wykonati, ohawný úmysl ten; snad swjtězj lepssj část srdce, a právě že Mistr wyzwal ho, nebude s to, aby zpáchal před očima Mistrowýma zločin ohawné zrády; w každé přjpadnosti byla to posledni milost, kterauž Pán naprawenj ho wybjzel. Wssak i to bylo nadarmo. Selk a tjm doplnil mjru ohawnosti swé. Pán ho zůstawil nynj sobě samému. Pak nemohl zagisté gednau říci Saudci: Z proč gsi mne newystříhal, a nechal gsi mne bez wýstrahy tak hluboko klesnauti? Byl zagisté wystražen a to mnohau péčj a laskawostj. Wssak nechtěl dát wystříhati se. — O, kýž bychom z přjkladu tohoto Ježjssowa se učili milosrdenstwj ke kleslým a laskawé péči o naprawenj i auhlawnjch nepřátel. Láska zagisté nezawrhuge protiwnjků a nepřátel, ale hledá gegich polepssenj a spasenj. A při tom gest showjwagicj, a u warowánj a napomjnánj gich gednú opatrně. Nezahanbuge chybugjcjch, aniž popauzj gich; netrestá ge dlauhau řečj, abrž mluwj k nim raděgi s málo ale důtklywými slowy, předkládagjc gim

[1]) Jan 6, 71.

Digitized by Google

w tichosti a mjrnosti spasitedlné prawdy, stawjc gim na oči žiwě a pohnutliwým způsobem nepráwj, aniž neopomjnagjc powzbuditi lepssj část srdce gegich a ozbrogiti gi proti hřjssné žádosti. — Kýž bychom také s druhé strany z Jidásse si wýstrahu brali, gak těžko člowěk, genž se oddal náružiwosti, dá se zadržeti a ku pokánj přiwoditi; abrž konečně uběhne w necitedlnost, zatwrzelost a nestydatost, tak že byť i sám Spasitel swěta do swědomj mu mluwil, geho neuposlechne, ano gesstě wjce se zatwrdj. — Nedey tedy, ó křesťane milý, náružiwosti mjsta w srdci swém! Newjš, kde zůstaneš; a lehce poklesneš tak daleko, že neuslyssjš wjce hlasu naprawenj. O, dusse člowěka gest hlubina; žádný newj, co u wnitř w sobě chowá; tolik ale gisto gest, že může tak hluboko klesnauti, že se pak o něm řjci musj: lépe by mu bylo, aby se nenarodil. Uchowey nás, Pane, od wsseliké náružiwosti; deyž nám sjlu, bychom gi hned w zárodku potlačili, a když spasitedlná napomenutj a laskawé wýstrahy poskytugj se nám; deyž, bychom ge ochotně přigali a do sebe ssli, se poznali a powstali k prawému a sslechetnému žiwotu. —

Gežto Jidáš se nedal odwrátiti od hanebného úmyslu swého, bylot k očekáwánj, že Ježjš té noci bude wydán w ruce nepřátel swých a pak ukřižowán. Nynj měla zgewná býti láska a welebnost Otce, genž neussetřil ani gednorozeného Syna swého, abrž wydal ho w smrt, abychom wěřjce w něho spasenj měli. Nynj pak se měla obgewiti také láska Syna, genž se pro nás snjžil a pro spasenj nasse podstaupil hořkau smrt křjže. Nynj mělo také smrtj Páně nowé náboženstwj býti uwedeno do swěta a pokolenj lidské přiwedeno k wyznánj Otce i Syna. Tak měla býti oslawena láska Syna a s nj spolu welebnost a milost Otce. Toto chtěl Pán Ježjš oznámiti učennjkům swým, genž wraucj láskau gemu byli oddáni, předstawuge gim smrt swau, gako oslawenj sebe a Otce: Protož, když wyssel (zrádce), řekl Ježjš: Nynjť gest (bude) oslawen Syn člowěka (skrze swau smrt) a Bůh oslawen gest (bude) w něm, (pak) i Bůh oslawj ho sám w sobě wěčnau sláwau, kterauž zgewuge wywoleným swým; a i hned oslawj ho (gežto ho z mrtwých wzkřjsj). A to se stane brzy. „Synáčkowé, gesstě maličko s wámi gsem. Hledati budete mne: a gakož gsem řekl (dřjwe) židům: Kam gá gdu, wy nemůžete přigjti: (tak) i wám prawjm nynj. Gakoby řekl gim: Apossstolé mogi, gežto wraucně milugi, gako miluge matka zrozeňátko swé, měgte se dobře; nebo gá se odebjrám od wás na smrt, aniž pak napotom s wámi déle obcowati budu gako posud. Wy wssak přjtomnosti mé zbaweni a opusstěni budete hledati mne, w saužení a w protiwenstwjch, kteréž nastanau wám, byste w pochybnosti rady, w strastech útěchy a posily nabyli: wssak gakož gsem prwé řekl Židům, prawjm nynj wám, owssemť w giném smyslu: kam gá gdu, nynj nemůžete wy přigjti; ne gako byste nehodni byli následowati mne a w zawrženj uběhli gako newěřjcj fariseowé a zákonnjci; nýbrž poněwadž nepřissla gesstě hodina wasse, a weliká gesstě práce nastáwá wám. Wssak ale abyste w apossstolském powolánj swém blaze působili gakožto prawj učennjci mogi: Přikázanj nowé dáwám wám, abyste se (tak) milowali we spolek, gakož gá gsem milowal wás. Po tomť poznagj wssickni, že gste mogi učennjci, budete-li takowau lásku mjti gedni k druhým. —

Nazýwá tuto Pán Jeżiš přikázanj lásky přikázanjm nowým, ne gakoby bylo apoſtolům zcela nowé a poſud neſlýchané přikázanj toto, gežto giž w zákoně Mogžiſſowě ſe welj: „Milowati budeš bližnjho ſwého gako ſebe ſameho“ [1]); a wſſak nazýwá ge nowým, djlem proto, poněwadž láſka wlaſtně a hlawně přiſluſſj zákonu nowému, genž geſt zákon lásky, gakož zákon ſtarý geſt zákon bázně; djlem také proto, poněwadž ho Kriſtus Pán obſſirněgi wyſwětlil a příkladem ſwým upewnil a ztwrdil; konečně a wlaſtně proto, poněwadž chce, abychom bližnj tak milowali, gako on ſám milował nás. Kriſtus wſſak milował nás wjce než ſebe ſameho, gežto wlaſtnj žiwot za nás wydal, a podobu ſlužebnjka na ſe přigaw, hřichy naſſe na ſe wzal; a tudjž žádá, abychom gako on hotowi byli wzdáti ſe ſwého proſpěchu i žiwota, když toho wětſſj proſpěch ſpaſenj bližnjho žádá. Tak daleko láſka ſtarého zákona geſtě nedoſpěla a protož w tomto ohledu geſt přikázanj toto owſſemi zwláſtnj a tudjž nowé. Geſt tedy, gakž ſwatý Jan Zlatoúſtý a ſwatý Cyrill wykládá, gakoby tu řekl: Toto zůſtawugi wám za dědictwj, tento geſt kſaft (záwěť) Otce waſſeho na ſmrt ſe ubjragjcjho: abyſte gako gá, gſa w způſobě Božjm, z lásky k wám způſob ſlužebnjka gſem přigal, abych wás wykaupil a ſpaſil, podobně i wy k neynižſſim a k neyohřjžněgſſjm wěcem ſe weſpolek promůgčowali, ſobě weſpolek přiſpjwali; a gakož gá za wás budu ukřižowán a umru, i wy hotowi byli ſmrt podſtaupiti ku ſpaſenj duſſj. Gá wás milował beze wſſj waſſj zásluhy, gežto gſte byli nepřátelé Božj a milował gſem wás, nehledage žádu ſwého, nýbrž ſpaſenj waſſeho, a milował gſem wás až k prolitj krwe, tak že nenj z hola nic ohřjžného a protiwného, co bych z lásky k wám nepodſtaupil pro ſpaſenj waſſe: totéž máte i wy bratřjm činiti, a takowáto horliwá, wraucj, obětowná láſka geſt nowé a hlawnj přikázanj, kteréž nynj gakožto poſlednj wůli ſwau odkazugi wám. Mé náboženſtwj geſt náboženſtwj lásky, ſſkola má geſt učenj a cwičenj lásky: chcete-li mne tedy učitele a miſtra ſlyſſeti a náſledowati, chcete-li býti mými učennjky a za takowé od lidj poznáni a uznáni býti; milugte ſe weſpolek, gakož gſem gá milował wás. — „Ne zázraky, ne wlohy wýborné, ne wýmluwnoſt, ne ſjla ducha, aniž co giného, abrž gedině láſka činj nás učennjky Kriſtowými,“ dj ſwatý Jan Zlatoúſtý. Protož také nazýwá ſw. Jakob zákon tento lásky k bližnjmu, „zákonem králowſkým“ [2]); protož pjſſe ſwatý Pawel: „Kdož miluge bližnjho, zákon naplnil“ [3]). Což wyſwětluge dobře giſtý zbožný muž, an dj: Gakož linie, kteréž ſe od okolku kruhu sbjhagj k ſtředu, čjm bljže k ſtředku přiſtupugj, tjm wjce také ſe k ſobě bljžj, a čjm wzdáleněgſſj gſau od ſtředku, tjm wjce ſe wzdalugj od ſebe: podobně i čjm wjce kdo Boha miluge, tjm wjce i miluge bližnjho a čjm wjce ſe wzdaluge lásky Božj, tjm wjce také od lásky bližnjho odſtupuge. Bůh zagiſté geſt ſtřed ſwěta, ſrdce a lásky naſſj; a bližnj gſau gako linie ze ſtředu wybjhagjcj a w něg ſe opět sbjhagjcj; w něm tedy ſe sbjhá wſſecka láſka k bližnjmu, w něm ſe ſeſtřeďuge. Dobře tuto dokládá ſw. Auğuſtin: „Nenj tuto opomenuto welikě přikázanj lásky k Bohu: neb kdož duchowně miluge bližnjho, kohož miluge w něm leč ſameho Boha? Podobně i kdož Boha miluge, nemůž pohrdati tjm, genž mu přikazuge, aby

[1]) IV. Mogž. 19, 18. [2]) Jakob 2, 8. [3]) K Řjm. 13, 8.

Digitized by Google

milowati bližnjho: kdož tedy obému přikázanj lásky dobře porozuměl, nalezne se w obém.“ Protož také pamětliwi rozkazu tohoto Páně prwnj křesťané se wraucně milowali, gakž pisse o nich opětně sw. Lukáš: „Množstwj wěřjcjch bylo srdce gedno, a dusse gedna, aniž zagistě kdo mezi nimi byl nuzný. Neb kolikokoli bylo těch, kteřjž měli pole neb domy, prodáwagjce přinášeli penjze za ty wěci, kteréž prodáwali, a kladli před nohy apostolské. Rozdělowáno pak bylo gednomu každému, gakž komu potřebj bylo“ [1]). Láska tato, gakž dj učený Tertullian, gest neywětssj tagemstwj wjry, t. g. znak a sstjt křesťanů. Protož, gakž dj týž spisowatel cjrkewnj, pohané, diwjce se obapolné této lásce křesťanů, říkáwali: „Wizte, gak se křesťané wespolek milugj, že hotow gest geden za druhého umřjti, gakoby se zrodili z gednoho otce a z gedné matky, gežto ani gazyk, ani národ, ani wlastenecké mrawy, aniž rozdjlnost rodisstě nemůž ge rozdwogiti“ [2]). Protož také sw. Pachomius, wogjn we wogsstě cjsaře Konstantina, wida lásku křesťanů, gakž wogjnům sami a z darma krmě a nápoge, gakož i ostatnjch potřebných wěcj poskytowali, přistaupil k wjře křesťanské, ano i staw se mnichem, učiněn gest zakladatelem paustewnického žiwota. — Než čas gest, bychom se opět ke Kristu do wečeřadla nawrátili.

Když swatý Petr znamenal, že Pán Ježiš w skutku se chce od nich pryč odebrati, dogalo ho to tak bolestně, že ani nedbage přjliš přikázanj Páně, skočil mu do řeči a dj gemu: Pane, kam gdeš? Gakž dj swatý Jan Zlatoústý, tázal se na to, ne aby pauze wěděl, kam Mistr odebrati se obmeyssli, abrž aby Krista, gehožto wraucně milowal, následowal. Než, gakž dokládá swatý Cyrillus, on přjliš w sebe důwěřowal, domnjwage se, že může Krista we wssem následowati, kamž owssem nedospěl; protož odpowěděl Ježiš: kam gá gdu, nemůžeš gjti za mnau nynj: ale půgdeš potom. Gakoby mu řekl: gesstě nepřissla hodina twá, aniž máš tolik sjly a zmužilosti ducha, abyssi mohl pro mne umřjti, wstaupj wssak na tebe Duch swatý, pak budeš moci následowati mne ke křjži a skrze křjž k nebi, gakž to wykládá swatý Auguštin [3]) a swatý Cyrill jerusalemský. Posud prý stogj w Římě kaple před branau sw. Šebastiana, kdežto prý Kristus Pán, gakž powěst wyprawuge, widitelně wstřjc wyssel swatému Petru, genž na prosbu křesťanů prchl z wězenj mamertinského. A když se ho Petr tázal: „Pane, kam gdeš?“ odpowěděl: „Gdu do Řjma, bych opět byl ukřižován.“ Porozuměw pak sw. Petr, že Kristus mluwj o něm, wrátil se prý do žaláře, a brzy po tom od Nerona ukřižován gest, gakž mu byl Pán předpowěděl [4]). Když tedy Pán řekl Petrowi, že nemůže za njm gjti nynj, nemohlť u wraucj lásce, gakauž plálo srdce geho k němu, pochopiti, což by mu překáželo, aby prowázel milowaného Mistra, byť i to k smrti bylo? Dj tedy gemu: Proč nemohu nynj gjti za tebau? a gá žiwot swůg za tebe položjm (gsem hotow položiti). Mluwil tuto owssem Petr, sleduge pauze citu srdce u welké důwěrnosti w sebe, aniž uwážiw swé nestáloſti neb. slaboſti lidské; protož odpowěděl gemu Ježiš: Žiwot swůg za mne položjš? Amen,

[1]) Skutk. ap. 4, 32. 34.; wiz 2, 44. [2]) Tertull. apolog. c. 39. [3]) Tract. 66. [4]) Cornel. a Lapide, Tom. I. 457.

Digitized by Google

amen prawjm tobě: Nezazpjwák kohaut, až třikrát mne zapřjš. Gakoby řekl: Ty chceš žiwot swůg za mne položiti? pro mne chceš učiniti, čehož gsem gá pro tebe neučinil? předegjti mne chceš, genž nemůžeš následowati mne? Ze zkussenosti poznáš, že nic nenj láska twá bez milosti Božj, a že sám o sobě nic nezmůžeš; ano w prawdě prawjm tobě a ubezpečugi tě: že nezazpjwá kohaut po druhé (dřjwe než rozednjwati se počne), giž třikráte mne zapřeš. Pak mage zlobu a lest nepřátel swých na očich, kteřjžto by lehce mohli pokusiti se o to, aby učennjky geho odwrátili od něho, spolu i obáwage se, aby snad tito, widauce smutný konec Mistra, neztratili mysl swau a domnjwagice se, že weta gest po něm, od něho neodstaupili, řekl k Petrowi: „Šimone, Šimone! Hle satan wyprosil wás, aby třjbil (wás) gako pssenici: gá pak prosil gsem za tebe, aby nezahynula wjra twá; a ty někdy obrátě se, potwrzug bratřj swých. Znameneny tuto, milý křesťane, dwogj přednost, kterauž Pán Ježjš sw. Petrowi, gakožto náměstku swému a widitelné hlawě cjrkwe, wyprosil a udělil. Prwnj zagisté týká se wlastnj osoby geho, a záležj w tom, aby totiž sw. Petr sám nikdy wjru w Krista neztratil u wšelikých pokussenjch, kterézto Pán Ježjš třjbenj, pssenice přirownáwá, zwlášťě pak w nastáwagjcjm pokussenj, kdežto ostatnj apostolé gako pléwa od Krista odpadli a ztratiwše wjru se rozutekli. Petr wšak ač překonán náhlým pokussenjm, Krista zapřel, předce wjry a lásky k němu u wnitř w srdci se nezbawil, gakž dj sw. Jan Zlatoústý. Druhá pak přednost, kterauž mu propůgčil, bylať přednost, kteraž udělena gest gemu gakožto hlawě cjrkwe, aby totiž on gakož i nástupcowé geho, kjmšťj papežowé, bratřj we wjře ztwrzowali a tudjž gakožto učitelé cjrkwe wšegně učjce od prawé wjry nikdy nepoblaudili[1]). Než Petr we swé horliwosti a wraucj oddanosti a lásce ku Pánu, kteréž ši byl dobře swědom, měl to za wěc z hola nemožnau, že by mohl kdy od Mistra se odwrátiti, a u wjře této dj daufanliwě: Hotow gsem, s tebau i do žaláře i na smrt gjti. Ale Pán Ježjš, chtěge wystřežiti ho od přjliššné důwěry w sebe, což by právě mohlo býti přjčinau pádu geho, řekl gemu opět: Prawjm tobě, Petře, nezazpjwák dnes kohaut, až prwé třikrát zapřjš, že znáš mne[2]).

Předpowěděnj toto, že by měl Pán Ježjš od neywraucněgšjho a neyhorliwěgšjho učennjka swého býti opuštěn ano zapřen, naplnila srdce apostolů zármutkem a úzkostj; tjm wjce, gežto se sami museli obáwati, aby snad Pána z bázně židowské nezapřeli. Neb gestliže Petr, genž se zdál býti pewný gako skála, ho měl zapřjti, čehož se nemuseli obáwati ostatnj, genž byli slabšjj a bázliwěgšjj? Zpozorowaw toto Pán Ježjš, dj gim: „Nermutiž se srdce wasse.“ Wěřjte-li w Boha, i we mne wěřte (a důwěru mějte). Gakož by řekl: Nemáte, proč byste se rmautili. Máte-li wjru a naděgi w Boha a w zaslibenj geho, o čemž nepochybugi, můžete i bezpečně we mne důwěřkowati, gežto gsem s njm gedné podstaty, a ubezpečugi wás, že se nemáte čehož obáwati. Nebo když gsem prawil wám, že se odeberu odtud, kamž wy nynj nemůžete přigjti, nedomnjwejte se, že wyhošťěni gste z králowstwj

[1]) Cornel. a Lap. I. Tom. pag. 224. [2]) Luk. 22, 31—34.

Digitized by Google

Otce a že gſte na wždy zbaweni mé přj-tomnoſti a obcowánj mého, gakoby u Otce mého toliko gediný byl přjbytek a wám bylo na zemi uſtawičně zůſtati a podro-benu býti protiwenſtwjm nepřátel; nikoliw, mogi milj, myk ſe ſpatřjme opět a budeme ſgednoceni, nebo, dokládá Pán Ježjš, w domě Otce mého přjbytkowé mnozj gſau (netoliko pro mne, ale i pro wás i pro giné); byk nebylo tak, kdy-by žádná naděge nezůſtala wám a gá bych wás na wždy měl opuſtiti, byl bych giž dřjwe powěděl wám, aniž bych wás byl až poſud marnau naděgj budaucj blaženoſti nadarmo troſtowal. Ale gakž gſem pra-wil, tak tomu geſt; a třeba geſt, abych ſmrtj ſwau přjſtup k Otci zgednal wám a (nebo!) gdu, abych (ſmrtj ſwau) wám přjprawil mjſto. A odegdu-li a přjprawjm wám mjſto: (pak) zaſe přjgdu (při ſmrti waſſj, w den poſledni), a wezmu wás k ſobě ſamému, aby-ſte, kdež gſem gá, i wy byli. A kamž gá gdu, wjte, i ceſtu wjte, gežto gſte čaſto ſlýchali ode mne, že gdu k Otci do nebes a že ceſta do ne-be geſt wjra we mne. O, ſlowa utě-ſſená, pluá ſlaſti a blahé naděge! „Myk wſſic-kni mřeme a gakož wody tratjme ſe do země, kteréž ſe nenawracugj“ [1]), a wſſak nehy-neme na wždy. I za hrobem budeme žjti. Spaſitel předeſſel nás toliko, aby nám přjprawil přjbytky w kraginách wěčných. A když čas žiwota naſſeho wyprſſj, přigde a wezme nás k ſobě ſamému, ač budeme-li toho hodni, — kráčeli-li gſme ceſtau, kte-rauž ukázal nám! Nechť tedy ſmrt zuřj, nechť trhá ty neytužſſj ſwazky krwe, přátel-ſtwj a láſky, nechť odlučuge od nás drahé miláčky: oni negſau ztraceni nám. W do-mě Otce nebeſkého gſauť přjbytkowé mnozj, tam žigj, tam očekáwagj nás, až i nás zawolá Pán, abychom kdež oni gſau i my byli. — Dey, ó Pane, dey toliko miloſt nám: bychom wſſichni hodni byli, býti přigati do přjbytků twých, bychom, kdež gſi ty, i my byli! —

Mluwě Pán Ježjš o odchodu ſwém od učennjků, mjnil tjm zagiſté ſmrt ſwau. Než učennjci poſud nezhoſtiwſſe ſe před-ſudků židowſkých o Meſſiáſſi, nemohli po-chopiti, že Pán Ježjš tuto mluwj o ſmrti ſwé a shledánj ſe s nimi w kraginách wěčnoſti; protož byla gim utěſſená ſlowa tato neſrozumitedlná. Tomáš pak po-zdwih hlaſu ſwého, dj zkegmě: „Pane, newjme, kam gdeš: a kterak mů-žeme ceſtu wěděti?“ Kriſtus Pán wſſak, gakž dj ſwatý Cyrill, neodpowěděl ničeho na otázku Tomáſſowu; nýbrž za-nechaw to na přjležitěgſſj dobu, na to odpowěděl, čehož w přjtomnoſti wjce třeba bylo; poučiw totiž gich, což by měli činiti, aby gednau u Otce s njm ſpogeni byli, řka: „Gá gſem ceſta a prawda i žiwot. Gakoby řekl: Gát gſem ta ceſta, kterauž hledáš; ceſta ne bludná, ale prawá, genž wede k prawému žiwo-tu, totiž k Otci, kdež geſt dům Otce mé-ho, w němž gſau přjbytkowé mnozj. Žádný nepřicházj k Otci, než ſkrze mne; totiž ſkrze mé záſluhy, ſkrze wjru w mé učenj, pluěnj mých přikázanj a náſle-dowánj mého přjkladu; ginými způſobem ne-lze k Otci přigiti. Aby wſſak žádný nemohl namjtati: My neznáme Otce, tudjž i ne-wjme komu máme s tebau gjti, učiniž by-chom Otce poznali — dj Pán Ježjš dále: Kdyby gſte znali mne i Otce mého, owſſem byli byſte poznali; gežto

[1]) II. Král. 14, 14.

Digitized by Google

gſem Syn Božj gedné podſtaty s nim, a od této chwile poznáte ho; a widěli gſte ho; totiž ſwětlem wjry widauce totiž mne a mé ſkutky, a poznawſſe mne gako Boha, widěli a poznali gſte také Otce; wſſak poznáte ho brzy gaſněgi, až Duch ſwatý oſwjtj wás, a naučj wás lépe Božſtwj mé znáti. Poſledni ſlowa Páně wſſak powzbudila we Filipowi žádoſt, by gakýnſi widitedlným wýgewem w známoſt Božj uwedl ge, domnjwage ſe, že Otce gako Syna tělesným okem ſpatřiti lze; protož dj mu: „Pane, ukaž nám Otce, a doſtik geſt nám.“ Dj gemu Ježíš: Tak dlauhý čas s wámi gſem, po tři léta s wámi obcugi a wyučugi wás a to i ſkutky ſwými ztwrzugi, že gá a Otec gedno gſme, a nepoznali gſte mne dokonale, že gſem netoliko člowěk, ale také prawý Bůh gedné podſtaty a přirozenoſti s Otcem? Filipe, wiz a znameney, kdož widj (poznáwá) mne gakožto Boha, widjť (poznáwá) i Otce, gežto dle Božſtwj gſme gedno. Kterak ty prawjš: Ukaž nám Otce? Newěřjte-li, že gá w Otci a Otec we mně geſt, že gſme gedno, a že Otec ſkrze mne učj a půſobj? Nebo ſlowa, kteráž gá mluwjm, ſám od ſebe nemluwjm, gako panný člowěk, nýbrž tak pocházegj od Otce, Otec pak we mně zůſtáwagé, s njmžto gſem gedné podſtaty a přirozenoſti, on činj ſkutky, kteréž gá konám! Newěřjte-li ſlowům mým, když twrdjm, že gá w Otci a Otec we mně geſt, aſpoň pro ſamé ſkutky, kteréž konám, wěřte; gelikož Otec čině we mně a ſkrze mne wšelikeré a takowé diwy, již těmito dokazuge, že we mně geſt, že gſem též Božſké přirozenoſti gako on, že gſme gedno. Amen, amen prawjm wám: kdož wěřj we mne (že geſt Otec we mně a gá w něm, že gſme gedno), ſkrze wjru tuto ſkutky, kteréž gá činjm, i on činiti bude; neb gá gdu k Otci, genž gméno mé oſlawj a tudjž geſtě wětſſj ſkutky ſkrze wěřjcj konati bude, než gakéž konal ſkrze mne za přebýwánj mého na zemi. Gák ſice gdu k Otci a nebudu wjce widitelně přebýwati s wámi, wſſak zůſtawugi wám na mjſtě ſebe proſtředek, totiž wzýwánj mne, gimžto geſtě wětſſjch wěcj žádati můžete a obdržjte. A ugiſſkugi wás, že začkoli proſiti budete Otce we gménu mém, t. g. w záležitoſti wykupitelſkého djla mého, a w důwěře we mne, w mau moc a w mé zásluhy, tok učinjm, aby oſlawen byl Otec w Synu, prawě tak, gako když žil na zemi. A budete-li začť proſiti mne we gménu mém, to učinjm, a takto, ač gſa u Otce, budu půſobiti ſkrze wás na zemi tauž mocj, kterauž mi dal Otec. —

Mage pak na zřeteli bljzký obchod swůg klade gim poſlednj napomennutj na ſrdce, a gakož prwé ge wzbuzowal k wjře, k naděgi a důwěře w něho, wzbuzuge gich nynj k láſce aučinliwé, kteráž ſe gewj w oddané poſluſſnoſti, k tomuž wſſak přiſlibuge gim pomoc Ducha ſwatého, řka: Milugete-li mne, přikázanj má zachowejte. Gakoby řekl: Chcete-li, aby wyſlyſſeny byly prosby waſſe, a wy gſte doſáhli, začť we gménu mém proſjte, třebať, abyſte ſe mně w láſce oddali, a mne ſe drželi. Než láſky této nebudete moci lépe dokázati, než když přikázanj má, kteráž gſem na ſrdce kladl wám, zachowáwati a w mém duchu i tehdáž půſobiti budete, když wjce s wámi nebudu. A abyſle to tjm ſnáze plnili, budu proſiti Otce gakožto proſtřednjk Božj a lidſký, a způſobjm, že giného Utěſſitele dá wám, genž

Digitized by Google

pozdwihne kleslau mysl wassi, a těssiti, učiti a wzbuzowati bude wás, mjsto mne; a to ne na nějaký čas, jakož já gsem byl s wámi na krátce, ale on possle ho, aby s wámi zůstal na wěky, Ducha prawdy, kterýž gest prawdomluwný a učj wsseliké prawdě, a kteréhož swět (t. g. lidé swětssti, swětu oddanj, gehož knjže gest lhář a otec lži), nemůže přigjti, nebo newidj ho, aniž ho znájí, nemage chuti k nebeským duchownjm wěcem: tudjž i žádné mysli k němu a k swaté prawdě geho. Ale wy, genž schopni gste ku přigetj ho, wy ho poznáte a zakusjte působenj geho moci a sjly; nebot u wás zůstane a w wás bude, maudrostj a milostj swau přebýwage a působě we wás a skrze wás. A protož neníte čeho báti se, gsa Otcem wassjm nynj, budu gjm i napotom. Nenechám wás sirotků, přigduť zase k wám, t. g. po wzkřjssenj swém aneb skrze seslánj swatého Ducha, a pak i potom budu milostj a pomocj swau přjtomen wám. Gesstě maličko a swět, t. g. swětáci, lidé tělesnj, mne giž neuzřj wjce. Wy pak widjte (uzřjte) mne, když z mrtwých wstanu, neb já žiw gsem (budu), owssemť nowý powedu život, w němž budu opět působiti, i wy živi budete tak, že mne uzřjte a já k nowému životu powzbudjm wás. Pak w ten den (čas) po wzkřjssenj mém, wy poznáte z wlastnj zkussenosti, přeswědčjte se, že já gsem w Otci swém, t. g. že gsem též podstaty a přirozenosti Božské jako Otec a s njm sjednocen, a že gste wy we mně, skrze wjru a lásku, kteráž wás se mnau spoguje, a já we wás swau milostj a swým swatým Duchem. A k tomuto poznánj a přeswědčenj přigde každý, kdož mne miluje láskau aučinliwau. Neb, kdož má přikázanj má, a zachowáwáge, tenť gest, kterýž miluje mne, t. g. ten dokazuje skutkem, že miluje mne oprawdu. Kdo pak miluje mne, milován bude od Otce mého, gežto přikázanj má gsau přikázanj geho: wssak netoliko Otec milowati ho bude; nýbrž i já ho budu milowati a zjewjm se saméhó gemu, jakožto Syn Otce a Wykupitel swěta. — Učennjci wssak domnjwajíce se podlé obecného mjnění Židů, že Messiáš bude slawný nějaký král a tudjž se obgewj we své moci a sláwě wssem, nemohli pochopiti, jak by mohl Ježjš jakožto Messiáš se jen několika swým wěrným zjewiti a ne celému swětu w sláwě své. Protož Tomáš, ne isskariotský (nýbrž Tadiáš), jemuž wěc tato neywjce na mysli ležela, djť gemu: Pane, co se stalo, čjm se to děje, která gest toho přjčina, že zjewjš (zjewiti chceš) sebe saméhó nám toliko a ne swětu a nechceš jakožto Messiáš nad celým swětem panowati? Odpowěděl Ježjš, a řekl gemu[1]): Miluje-li kdo mne, řeč mau zachowáwati bude, a poněwadž řeč má gest wůle Otcowa, Otec můj bude ho (také) milowati a k němu přigdeme a přjbytek u něho učinjme, t. g. právě tauto láskau aučinliwau stane se hodným a schopným, že já a Otec se s njm spojjme a milostj swých a darů účastna ho učinjme, jako bychom u něho přjbytek měli. Kdo (pak) nemiluje mne, řečj mých také nezachowáwá; a protož nenj hoden ani schopen takowéhoto zjewenj se

[1]) Obssirněgssj wyswětlenj toho wiz w djlu druhém w ewangelium na slawný den seslánj Ducha swatého.

gemu, gelikož řeč, kterauž gste slyšseli, nenjť má, gako něgaké smýšslenj lidské, ale toho, kterýž mne poslal, Otce. Tyto wěci mluwil gsem wám, u wás přebýwage. Co wšsak neznámého, temného a nesrozumitelného posud gest wám, to powj a wyswětlj wám onen Učitel, gehož poslati gsem wám prwé sljbil. Utěšsitel pak Duch swatý, kteréhož pošsle Otec we gménu mém na mém mjstě a k dokonánj wykupitelského djla mého, tenť wás naučj wšsem wěcem, k spasenj a úřadu wašsemu potřebným, a připomene wám wšsecko, cokoli budu mluwiti wám, t. g. co gsem koli mluwil wám.

III. Ustanowenj neyswětěgšsj swátosti oltářnj.

Nastala pak wečeře, kdežto se požjwalo beránka welikonočnjho a ostatnjch gjdel. Po té wšsak, dřjwe než Pán Ježjš se odebral na smrt, chtěl zůstawiti učennjkům a wšsem wěrným swým žiwau a wždy trwagjcj památku lásky swé u wykaupenj swěta, gakož beránek welikonočnj byl památkau lásky Otcowy u wyswobozenj Israelských z utiskowánj egyptského. A gakož beránek welikonočnj byl žiwau připomjnkau a obrazem oné oběti, kteraužto obětowali Židé, když mocnau rukau Hospodinowau z utiskowánj egyptského byli gsau wytrženi: podobně i chtěl Pán Ježjš zůstawiti swým wěrným ustawičnau a žiwau památku oné oběti, kterauž den na to měl wykonati na křjži ku wykaupenj pokolenj lidského. Protož, když powečeřeli, wzaw Ježjš chléb (přesný, druhau polowici uschowanau z toho, gehož prwnj polowice se dřjwe rozdělila) dobrořečiw lámal a dáwal gim řka: „Wezměte a gezte: totoť gest tělo mé, kteréž se za wás dáwá. To čiňte na mau památku. Též i kalich, když odwečeřel (prwnj to kalich djkůčiněnj), wzaw djky činil a dal gim, řka: Pjte z toho wšsickni: a pili z něho wšsickni. I řekl gim: Tentoť gest kalich nowý zákon w mé krwi, či gakž dj ginj swatj ewangelistowé, tato gest krew má nowého zákona[1]), kteráž za wás wylita bude a za mnohé na odpušstěnj hřjchů. Těmito diwotwornými slowy proměnil Pán Ježjš chléb w tělo swé, w prawé totiž tělo, kteréž den na to ke křižowánj wydal, a wjno w krew swau, a to sice dle podstaty w tutéž krew, kterauž pak za nás wycedil na dřewě křjže. On tu ustanowil neyswětěgšsj

[1]) Těmito slowy narážj Pán Ježjš na ono mjsto starého zákona, kdež se wyprawuge, že Mogžjš ztwrdil úmluwu, w kterauž byl lid israelský wessel s Hospodinem, w starém zákoně pokropenjm lidu krwj, řka: „Tato gest krew úmluwy, kterauž učinil Hospodin s wámi o wšsech řečech těchto.“ II. Mogž. 24, 8. Pán Ježjš wcházj tu také w úmluwu nowau, podáwage ku stwrzenj gegjmu krew swau.

Digitized by Google

ſwátoſt oltárnj, w kterémžto geſt w způſobách chleba a wjna, celý s tělem i s krwj, gakožto Bůh a člowěk se wſſj ſwau Božſtau mocj, miloſtj a láſkau w prawdě, ſkutečně a podſtatně přjtomen, aby nám zůſtawil obět nowého zákona; a w oběti této pokrm duſſj k žiwotu wěčnému. Ano uſtanowiw Pán Ježíš neyſwětěgſſj ſwátoſt oltárnj, uſtanowil tjm obět nekrwawau nowého zákona, wždy trwagjcj památku krwawé oběti, kterauž pak den na to na kříži wykonal, a w kteréž ſe zásluh oné krwawé oběti Páně zúčaſtňugeme. A takowéto oběti bylo nám zagiſté potřebj. Neb oběti gſau tak ſtaré gako pokolenj lidſké. Giž na počátku gſau lidé dle náwodu Božjho wěci mimo ſebe, howádka a giné plodiny zemſké Pánu obětowali, zničiwſſe (ſpáliwſſe) ge, a to djlem na znamenj ſwé neyhlubſſj úcty, kterauž gemu gakožto ſwrchowanému Pánu nebe i země prokazowali; djlem na wýznam ſwého djkůčinění, kteréž mu za prokázaná dobrodinj u wděčnoſti wzdáwali: pak i na znamenj proſeb wraucjch, kterýmiž ſwau záwiſloſt od něho a ſwau nedoſtatečnoſt žiwě byli wyznáwali, pak i by odpuſſtěnj winy ſwé doſáhli. Tak obětowali gſau giž djtky prwnjch rodičů, Kain a Abel, a takowéto oběti nalézáme giž za ſtarých časů u wſſech národů. Když pak národ iſraelſký wygda z Egypta s Hoſpodinem w úmluwu weſſel, zakjdil Bůh ſkrze Mogjſſe bohoſlužbu geho wůbec a uſtanowil mu rozličné oběti, mezi kterýmižto neyznamenitěgſſj byla ona obět, kteráž ſe konala každoročně o ſlawnoſti očiſſtowánj, kdežto welký kněz konal zprwu obět za ſebe, pak obětowal dwa kozly za lid, z nichžto geden zabit geſt, druhý pak, na gehožto hlawu ſe obrazně hříchy lidu ſložily, propuſſtěn geſt na pauſſ. Wſſak ale weſſkeré oběti ſtarého zákona nemohly ſmířiti lid s Bohem; gežto, gakž dj ſwatý Pawel, „nemožno geſt, aby ſkrze krew býků a kozlů shlazeni byli hříchowé“[1]); a protož byly toliko upomjnkau na hříſſnoſt pokolenj lidſkého a náſtinem a obrazem oběti Meſſiáſſowy, genž by ſtačowala k shlazenj hříchu a winy pokolenj lidſkého a k ſmířenj ho s Bohem. Když pak Kriſtus Pán w ſkutku přiſſel na ſwět, dokonal zagiſté wykaupenj lidſké tjm, že w dobrowolném poſluſſenſtwj ſe wydaw na ſmrt kříže, přineſl obět doſtatečnau k shlazenj hříchů a winy člověčenſtwa. Gſa počat z Ducha ſwatého, neměl aučaſtenſtwj winy Adamowy, byl tedy newinný, a což trpěl, trpěl za nás a mjſto nás. Gežto wſſak nebyl toliko prawý člowěk, ale geſt ſpolu prawý Bůh, mělak obět geho neſkončenau cenu a tudjž poſtačowala k shlazenj neſkončené winy pokolenj lidſkého; a gakož od Adama ſkrze zrozenj pocházegjce co účaſtnjci geho poruſſenoſti máme účaſtenſtwj geho winy a hříchu: rownéž i ſkrze nowozrozenj na křtu s Kriſtem ſpogeni gſauce máme aučaſtenſtwj geho zásluh a neſkončené oběti geho. Takto wykonaw Kriſtus Pán obět kříže dokonal naſſe wykaupenj pro wſſecky wěky. — Wſſak ale gakož zůſtawil učenníkům ſwým ſklad učenj ſwého a miloſtj ſwých, aby ge wſſem národům hlásali a rozdáwali, rownéž i chtěl, aby ſtáwalo w cjrkwi geho oběti, w kteréž by ſe obět tato geho krwawá, kterauž na kříži wykonal, netoliko žiwě po wſſecky wěky předſtawowala, a wěřjcjm připomjnala; abrž také wěřjcj owocj gegj ſe zúčaſtňowali. Na ten konec uſtanowil obět mſſe ſwaté. Onat zagiſté geſt tatéž obět, kterauž Kriſtus Pán na kříži wykonal, gežto ſe při

[1]) K Žid. 10, 4.

Digitized by Google

nj nalézá týž obětugjcj kněz a týž obětnj dar, totiž Beránek, Kristus Pán, genž při poslednj wečeři totéž tělo a tutéž krew Otci nebeskému obětowal, kteréž pak den na to na křjži za oběť wydal, a to sice na týž cjl, t. g. na odpusstěnj hřjchů: toliko s tjm rozdjlem, že na křjži krew se proléwala, což se ale při poslednj wečeři nedělo. Ano msse sw. gest ta nowá oběť, kterauž Melchisedek w starém zákoně předobrazil, wynesa chléb a wjno, gsa kněz Neywyšssjho[1]) a obrazem samého Krista. Ona gest ta čistá oběť, kterauž předpowěděl Bůh skrze Malachiásse proroka, že gménu geho, kteréž weliké bude w národech, na každém mjstě obětowána bude[2]). On gest ta oběť welebná a přewzácná, kterauž cjrkew sw. dle rozkazu Páně neustále opakuge a koná, gakž tomu naswědčugj swatj otcowé giž od prwnjch wěků. Tak swědčj giž w druhém wěku sw. Ireneus, an pjsse: „Pán Ježjš Kristus wzaw přirozený chléb, požehnal ho a djky Bohu učiniw řekl: „To gest tělo mé.“ Rowněž tak wzal kalich a řekl: „To gest krew má.“ On nás naučil nowé oběti nowého zákona, kterauž cjrkew sw. od apossstolů přigawssi po wssem swětě Pánu Bohu obětuge“[3]). Podobně swědčj sw. Cyprian z třetjho wěku, an dj: „Pán a Spasitel náš, Ježjš Kristus, neywyšssj kněz Boha Otce swého, oběť Bohu obětowal neyprwé Otci swému, a to na swau památku činiti rozkázal: bez pochyby zastáwá ten úřad na mjstě geho kněz, čině to, což činil sám Kristus; a tak obětuge w cjrkwi Bohu Otci oběť prawdiwau a dokonalau, za gakauž Kristus sám sebe obětowati ráčil“[4]). Rowněž twrdj i swatý Augustin z čtwrtého stoletj, an dokládá: „Stogjm při swatém oltáři, ačkoli nehodný, žádage tobě obětowati tu předjwnau a nebeskau oběť, wssj cti a náboženstwj hodnau; kterauž gsi ty, Pane Bože můg, gakožto neposkwrněný kněz ustanowil, a na památku swé lásky, to gest swé smrti a swého umučenj pro spasenj nasse, a pro naprawenj nassj každodennj křehkosti a mdloby obětowati přikázal“[5]). —

O lásko neskončená Spasitele mého; nebylo-li dosti, že gsi se za nás za hřjssné wydal na hoře Kalwarii w bolestnau oběť křjže, a že gsi pro nás cedil krew swau: chceš býti ustawičnau obětj nassj a gako wěčný prostřednjk náš chceš denně obětowati se za nás Otci, a poskytowati nám owocj oné neskončené oběti, kterauž gsi na křjži wykonal. Nuže Pane, gakož ty se za nás ustawičně obětugeš, chci i gá se tobě celý s tělem i s dussj obětowati, tobě žjti a tobě umřjti: deyž, abych i gá hodnau byl obětj twau.

Wssak Pán Ježjš zůstawil nám také w neyswětěgssj swátosti oltářnj, pokrm dusse, totiž sebe samého, swé tělo a swau krew. Ano gako tělo k žiwotu časnému, rowněž i dusse má k žiwotu wěčnému pokrmu potřebj. Totoť gest onen pokrm, o něgž pečowati Božský Wykupitel napomjnal Kafarnaumské, a kterýž gim dáti přisljbil[6]), řka: „Pracugte o pokrm, ne kterýž hyne, ale kterýž zůstáwá k žiwotu wěčnému, kterýž Syn člowěka dá wám“; dokládage pak: „Nebudete-li gjsti těla Syna člowěka, a pjti geho krwe, nebudete mjti žiwota w sobě“[7]). A což gim tuto Pán přisljbil a čehož gim požjwati snažně přikázal, to také splnil po roce při poslednj wečeři, zůstawiw swým wěrným pokrm

[1]) I. Mogž. 14, 18. 19. [2]) Mal. 1, 10. 11. [3]) Adv. haeres. lib. 4. [4]) Lib. 2. epist. 3. [5]) Manuale cap. 2. [6]) Wiz rozgjmánj na čtwrtau neděli w postě, str. 521. [7]) Jan 6, 54.

Digitized by Google

duſſewnj a to ſwé tělo a ſwau krew pod způſobami chleba a wjna. „O hody, wolá tu ſw. Jaroljm, ó hody přeſlawné a drahé, na nichžto pod twárnoſtj chleba celý Kriſtus, Bůh a člowěk, přigat bywá! O, gjdlo přerozkoſſné, w němžto wſſech chutnoſtj i wſſj wůně ſladkoſt geſt chutná, wſſecka lahoda, wſſecko lékařſtwj, wſſecko obžiwenj, i wſſecka poſila a odpočinutj, ano i wſſecko, čehož gen žádati ſe může, obſahugeš w ſobě, totiž wſſech žádoſtj žádoſt w tobě ſwrchowaně geſt zahrnuta. O, krmě přeneywyššſſj chwály, wſſeho náſledowánj, wſſeho modlenj, wſſj welebnoſti, wſſeho powyſſenj . . a k tomu wſſech chwal důſtogná, předůſtogná! . . Upadl člowěk ſkrze zapowěženau krmi w pſotu a w ſmrt wěčnau, a ſkrze tebe pozdwižen k chwále wěčné. S tebau maudroſt, ſjla a wſſecko wjtězſtwj [1])! A chceš-li pochopiti, milý křeſťane, chwalořeč tuto neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj, rozgjmey gen, čehož ti tuto Kriſtus Pán poſkytuge. On ti podáwá tuto swé prawé tělo a ſwau prawau krew, ſebe ſamého s tělem i s duſſj se wſſj ſwau mocj, miloſtj a s wſſelikým požehnánjm, gakéž byl ſwětu s nebes přineſl a s tjm chce přebýwati a půſobiti w tobě, býti twým Wykupitelem a ſpomocnjkem. W této neyſwětěgſſj ſwátoſti poſkytuge tobě léku proti neduhům duſſe, gak to krásně wykládá ſw. Frantiſſek ſaleſſký, an dj: „Náš milý Spaſitel ſwátoſti oltářnj uſtanowil, w kteréž ſám oprawdowě s tělem i s krwj zůſtáwá, aby kdož gj užjwagj, na wěky žiwi byli. Z čehož náſleduge, že, kdož gi často a s prawau pobožnoſtj přigjmagj, tak žiwot a zdrawj duſſe ſwé poſilňugj, že témě nemožné geſt, aby gim ſmrtelný ged hřjchu uſſkodil. Gako lidé w pozemſtém rági poſtawenj na těle umřjti nemohli pro mocnoſt owoce žiwota, kteréž tam Pán Bůh ſſtjpil: tak nelze pobožným lidem na duſſi umřjti pro mocnoſt té neyſwětěgſſj obžiwugjcj ſwátoſti“ [2]). Dobře tedy dj blahoſlawený Tomáš kempenſký: „Geſtik tato neywyššſſj a neydůſtognějſſj ſwátoſt ſpaſenj duſſe i těla, a lékařſtwj proti wſſelikému neduhu duchownjmu, gelikož w něm hřjchowé zhogeni, zlé wášně kroceny, pokuſſenj přemožena aneb umenſſena bywagj, a nad to gj wětſſj miloſt wlita, začatá ctnoſt rozmnožena, wjra upewněna, naděge poſilněna, a láſka roznjcena a rozſſjřena bywá“ [3]). Protož wolá ſw. Cyrill alexandrinſký: „Nadýmá-li tě ged pýchy, přigmiž tuto ſwátoſt a pokorný chléb tento tě učinj pokorným. Podtrhlo-li tě lakomſtwj, požjwey toho nebeſkého chleba, a ſſtědrý chléb tento učinj tě ſſtědrým. Owjwá-li tě gedowatý wjtr záwiſti, užjweyž toho chleba angelſkého, a laſkawý chléb tento naplnj tě láſkau. Gſi-li neſtřjdmoſti w gjdle a pitj oddán, užjwey těla a krwe Ježiſſe Kriſta, a to tělo, kteréž ſobě takowau ugmu učinilo, čtyřicet celých dnů a nocj ſe poſtilo a před ſwau ſmrtj žlučj a octem napágeno bylo, učinj tě ſtřjdmým. Přicházi-li na tebe lenoſt, činjc tě ſtudeným, že ani prawd Božjch rozgjmati, ani ůſtně modliti ſe nemůžeš: poſilniž ſe tělem Kriſtowým a náboženoſtj budeš naplněn. Bywáš-li poſléze k hřjchu nečiſtoty pokuſſjn, přigmiž tuto neyſwětěgſſj ſwátoſt a neyčiſtſſj tělo Ježiſſe Kriſta udělá tě čiſtým a zdrželiwým“ [4]). —

Dále také poſkytuge Kriſtus Ježiš w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj nám mocné

[1]) Kagicj rozg. o neyſw. ſw. olt. kap. 15. [2]) Filotea dſl 2. hl. 20. [3]) De imit. Christi lib. 4. c. 4. [4]) Lib. 4. in Joan. c. 17.

Digitized by Google

zbrani proti pokuſſenjm žiwota, kteréž se wſſech ſtran na nás dorážegj. „Těžſſj a krutěgſſj bog naſtáwá, dj ſwatý Cyprian, k němuž s neporuſſitelnau wěrnoſtj a udatnoſtj a zmužiloſtj chyſtati ſe magj bogownjci Kriſtowi, připomjnagjce ſobě, že z kalicha krwe Páně gen proto každodenně pigj, by i ſami s to byli, aby pro Kriſta krew ſwau wycedili. Ozbrogmež prawici ſwau mečem duchownjm, aby ſmrtelných obětj zmužile zapudila, a ſwátoſti pamětliwa gſauc, kdež tělo Páně přigala, tu Pána ſamého pochytila, a geho ſe držela, dokawadž by za mzdu koruny nebeſké od Pána nedoſáhla“[1]).

Mimo to nám podáwá Kriſtus w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj záwdawek budaucjho wzkřiſſenj a wěčného blahoſlaweniſtwj. Wždyť ſám prawil opětně Židům: „Nebudete-li gjſti těla Syna člowěka a pjti geho krwe, nebudete mjti žiwota w ſobě. Kdož gj mé tělo a pige mau krew, mát žiwot wěčný: a gát ho wzkřiſſjm w neyposledněgſſj den“[2]). Kráſně wykládá to ſw. Ireneus, an pjſſe: „Gakož winný kmen do země wložen, časem ſwým ſe zúrodňuge; a zrno pſſenične w zemi padnauc a rozděleno gſauc, mocj Božſkau, genž wſſechno zachowáwá, powſtáwá rozhogněné .. a ſtáwá ſe ſlowem Božjm, welebnau ſwátoſtj, genž geſt tělo a krew Kriſtowa: rownež tak powſtanau z mrtwých časem ſwým i těla naſſe, gſauce gj krmena a w zemi wložena a w nj rozdělena .. Kterak ſe oſmělugj (kacjři) dále twrditi, tělo že pogde a k žiwotu wjce nepowſtane, tělo, genž tělem a krwj Páně bylo žiweno“[3])? Protož také wolá ſwatý Jaroljm: „Zdráw buď chlebe žiwota wěčného, genž gſi s nebe ſſtaupil, dáwage důſtogně přigjmagicjm tebe žiwot wěčný: kdož Tě důſtogně gedj a přigjmagj, ač ſmrtj tělesnau od těla ſe rozdělj, wſſak neumrau na wěky. Nebo rozlaučenj to nenj ſmrt, a z ſmrti do žiwota geſt průchod, protož kdo tě důſtogně přigjmá, umjrage s tebau, počne wěčně žiw býti“[4]).

Konečně poſkytuge také Kriſtus Ježjš w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj wěrným ſwým i poſily na cestu do kragin wěčnoſti. Když ſe konec žiwota přibližj a člowěk ſtogj na pomezj wěčnoſti, w této trudné a rozhodné době přicházj Kriſtus Pán k wěrným ſwým a ſpoguge ſe s nimi, aby byl poſilau gim, by ſſtaſtně doſáhli břehu wěčnoſti. Překráſně dj w ohledu tomto ſwatý Jan Zlatoúſtý: „Stůl Páně geſt ducha naſſeho ſilau, myſli budičem, důwěry ſwazkem, gek to základ naděge, ſpáſa, ſwětlo, žiwot náš. Tau-li ſwátoſtj opatřeni odſud ſe ubjrati budeme, s důwěrnoſtj přewelikau we ſwaté wſtaupjme předſjně, gakoby nějakým zlatým rauchem odewſſad přikryti“[5]). Ano, křeſťane milý, Kriſtus Pán ſe ti podáwá ſám celý w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj a čjm byl ſwětu za času tělesného přebýwánj ſwého na zemi, tjm chce býti tobě w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj; s tebau, s duchem twým, ſe chce ſgednotiti a tobě býti Spaſitelem, pomocnjkem u wſſech potřebách žiwota až k hrobu, a to tak giſtě a oprawdowě, gak hodně k ſtolu geho přiſtupuges a geg přigjmáš. O, přeblažené to obcowánj s Pánem a Spaſitelem! — Mnozj ſe za ſſtaſtny pokládagj, když mohau před zeměpána předſtaupiti; a předc geſt tento toliko ſmrtelný člowěk a mohau gen na krátký čas u něho meſſkati a on může ſe gich gen málo powſſjmnauti, a když

[1]) De exhort. mort. [2]) Jan 6, 54. 55. [3]) Adv. haeres. lib. 5. [4]) Kagicj rozgjm. o neyſw. ſw. olt. č. 10. [5]) Hom. 24. in Cor.

Digitized by Google

byli odſtaupili, giž zapomjná na ně, aniž ſe mohau honoſiti, že gſau bratřj a dědicowé geho. Gak zcela ginak geſt to w neyſwětěgſſj ſwátoſti u ſtolu Páně! Tu může a má člowěk přiſtaupiti k neſmrtelnému králi nebes a země; ano Pán ſám přicházj mu wſtřjc a chce mu býti Otcem a on má býti djtkem geho. Ne toliko gako chudý, ſlabý a hřjſſný člowěk má žjti ſobě zůſtawen, abrž bohatý, mocný a ſwatý Wykupitel chce přebýwati w něm a s njm ſpogen chce gemu býti ochranau, podporau, ſſtjtem, wzkřjſſenjm a žiwotem! —

Kdož geſt, kdož uwažuge toho, nezwolal by ſe ſw. Bonawenturau: „O, welikoduſſnoſti w prawdě podiwu hodná, ó dobročinnoſti neſlýchaná, ó lásko ſwrchowaná! Kterak by mohl onen něčeho odepřjti, kterýž ſebe ſamého neodepřel? Aneb, co mohl wjce geſſtě dáti? Wždyť nám w tomto tagemſtwj wſſe, co ſám měl, zůſtawiti ráčil, ſwé králowſtwj i ſebe ſamého“[1])! Dobře tu dj také blahoſlawený Tomáš kempenſký: „Kde geſt giný národ tak ſlawný, gako lid křeſtanſký? Aneb které ſtwořenj pod nebem geſt tak milowané, gako duſſe pobožná, k njžto Bůh přicházj, aby gi naſytil ſwým tělem přewelebným? O, miloſti newýſlowná! ó ſchylenoſti přediwná! ó lásko neſmjrná, člowěku zwlášſtě prokázaná[2])! —

Přigmi, ó neyſladſſj Ježjſſi, přigmi wrancj djky naſſe za neſkončenau lásku twau, kteraužto plálo ſrdce twé k nám, že gſi odcházege od nás, ſebe ſamého nám dal a s wěrnými ſwými w neyſwětěgſſj ſwátoſti přebýwáš. O koliko kolik milionů gich u twého ſtolu duchownĕ naſyceno, wzděláno, powzbuzeno a potěſſeno geſt a bude w budaucjch wěkách, toliko djků budiž tobě wzdáwáno nynj a po wſſecky wěky! —

IV. Saučenj Pána Kriſta s apoſſtoly a poſledňj řeči geho.

Večeře poſledňj ſe dokončila a wěčná a žiwá památka láſky Kriſtowy giž geſt uſtanowena; nezbýwalo nic, než aby poſledňj chwalozpěw ſe zapěl, a pak druhá a poſledňj čjſſe djkůčinĕnj ſe padala; čjmž ſe celá wečeře ukončila. Podáwage tedy poſledňj tuto čjſſi kolem učennjkům ſwým, použil Pán Ježjš přjležitoſti této, by ſe s nimi rozžehnal, řka: „Prawjm wám: Nebudu pjti od této chwjle z tohoto plodu winného kořene až do onoho dne, kdy ho pjti budu s wámi nowý w králowſtwj Otce ſwého.“ Pak gim dj žegmě: „Pokog zůſtawugi wám, pokog ſwůg dáwám wám: ne gako ſwět dáwá, gá dáwám wám.“ Gakoby tuto řekl gim: „Mějte ſe dobře, učennjci mogi, ubjrage ſe od wáš zůſtawugi wám a náſtupcům waſſim gako nějaké dědictwj požehnánj ſwé, a přegi

[1]) Oſmero rozg. 7. [2]) De imit. Chr. lib. 4. c. 13.

Digitized by Google

wám wſſelikau blaženoſt, ne gaké ſwět poſkytuge milownjkům ſwým, klaunau, krátkau a pomjgegjcj, ale zůſtawugi wám blaženoſt prawau, gakéž ſám požjwám.“ Když pak učennjci zpozorowali, že Pán Ježjš w prawdě ſe od nich odebjrati mjnj, zarmautili ſe welmi. Znamenage toto Pán Ježjš těſſil ge řka: „Nermutiž ſe ſrdce waſſe, aniž ſe ſtrachug, protože ſe s wámi rozžehnáwám. Slyſſeli gſte, že gá řekl gſem wám: Gdu a přicházjm k wám; protož nemáte, proč byſte truchlili, že odcházjm od wás, gežto opět přigdu k wám. Ba, kdyby gſte mne w prawdě a rozumně milowali, gak ſluſſj na maudrého a upřjmného přjtele, genž proſpěch přjtele ſwého má wjce na péči než ſwůg wlaſtnj ziſk, radowali byſte ſe owſſem, že gá gdu k Otci (k oſlawenj); neb Otec wětſſj mne geſt, a tudjž u něho dogdu blaženoſti, kteréž na zemi doſjci nelze. A nynj powěděl gſem wám, (že gdu k Otci), prwé nežli by ſe (to) ſtalo: abyſte, když ſe ſtane, nemýlili ſe we mně, ale tjm pewněgi we mne wěřili. Giž ne mnoho mluwiti budu s wámi; nebo přicházj knjže tohoto ſwěta, t. g. bljžj ſe nepřátelé mogi, kteřjž wlaſtně gſau pomocnjci a náhončj ďábla, genž ohawnau wládu ſwau we ſwětě prowozuge; wſſak na mně nemá ničehož', nemá žádné moci, aniž má práwa ke mně a protož nebude moci překaziti účel ſeſlánj mého. Než že tak wůle Otce geſt, abych umřel, protož, aby poznal ſwět, že milugi Otce, a gakož mi přikázanj dal Otec, tak činjm, t. g. na ſmrt ſe ubjrám. „Wſtaňte, pogďme odtud.“

Powſtaw Pán Ježjš od večeře prwé, než ſe pryč ubjral, použil geſtě této chwjle poſlednj, aby učennjkům ſwým na ſrdce wložil ſpaſitelná ſlowa napomenutj a útěchy. Bylat to poſlednj rozmluwa, kterauž měl k nim před naſtáwagjcjm utrpenjm ſwým, nemoha ſe ani odlaučiti od měrných ſwých. Wzaw tedy přjležitoſt od poſlednj čiſſe wjna, kterauž byl podal učennjkům ſwým, prawil: Gá gſem winný kmen prawý, t. g. ſtěpný ne z nějaké plané a galowé ſazenice zroſtlý, ale úrodný, winonoſný, a Otec můg geſt winák. Každau ratoleſt, kteráž we mně neneſe owoce, odwrhne gi: a každau, kteráž neſe owoce, očiſtjt gi, aby wjce owoce neſla. Přirownáwá ſe tuto Pán Ježjš prawému kmenu winnému, Otce ſwého winaki a apoſtoly a wěřjcj wůbec ratoleſtem, ſlutky pak dobré a prawé připodobňuge owoci. Chce tjmto říci Pán Ježjš: Se mnau ſe to má podobně, gako bych byl winný kmen na winici Otce ſwého. Tak dalece budu hogný a úrodný ke ſpaſenj lidſtwa, pokud wy mogi učennjci a wěřjcj mogi wůbec, genž ratoleſti mé gſte, ſami plodni budete. Wſſak ale Otec můg každého, kdož ſice wěřj we mne, ale owocj dobrých ſlutků neneſe (gako Jidáš), zawrhne; každého pak, kdož owoce ctnoſti a ſprawedlnoſti přináſſj, očiſtjt a wyproſtj od ſlaboſtj, a což na něm geſſtě zkázy přirozené geſt, ſegme od něho, aby byl geſſtě hogněgſſj w dobrých ſkutcjch. — Mage pak dále zřetel na wěrné učennjky ſwé dj gim: Giž wy čiſti gſte pro řeč, kterauž gſem mluwil wám, chtěge říci: wy pak mogi učennjci, kteréž gſem wywolil a kteřjž wěrni gſte mně zůſtali, wyť nemáte takowého očiſtkowánj wjce potřebj, gežto od toho času, co gſem wás wywolil, nepřeſtal gſem wyučowati wás, a tjm také ſnjmati s wás, což gſte na ſobě ſſkodliwého a nečiſtého měli, tak že gſte giž ſchopni owoce néſti k ſpa-

Digitized by Google

ſenj ſwěta, toliko třeba abyſte wěrau a láſkau se mnau we ſpogenj zůſtali, gakož i gá miloſtj ſwau we wás půſobě s wámi ſpogen budu: Zůſtaňteż we mně, a gá w wás. Gako ratoleſt nemůże nésti owoce ſama od ſebe, od kmenu oddělená, nezůſtane-li při kmenu gſauc s njm ſpogena a z něho ſſťáwu berauc: tak ani wy, nedoſtogjte k powolánj swému a nepřineſete owoce k ſpaſenj lidſtwa, gedině leč zůſtanete-li we mně, se mnau ſpogeni, a budete-li w ſgednocenj tomto aučaſtni miloſti mé. — Pak, aby ſi to apoſſtolé tjm wjce wſſtjpili, dokládá: Gák gſem winný kmen, wy ratoleſti: gediné ten, kdož zůſtáwá we mně, we ſpogenj se mnau wěrau a láſkau, a gá w něm miloſtj a Duchem ſwatým swým, ten neſe owoce dobrých a ſpaſitelných ſkutků mnohé, nebo beze mne, odlaučeni ode mne a zbaweni miloſti mé, nic dobrého a ſpaſitelného nemůżete učiniti. Nezůſtane-li kdo we mně wěrau a láſkau se mnau ſpogen k gednomu a témuż cjli ſpaſenj, wywržen bude wen gako ratoleſt a uſchnek a ſeberauk geg, a na oheň uwrhnau a hořj, t. g. tomu ſe powede podobně gako ratoleſti, genž oddělena od kmene uwadne a uſchne. Gako tato wen wywržena, ſebrána a na oheň uwržena bywá, podobně i ten, kdož ſe oddělil ode mne, miloſti mé zbawen, ničeho newyſkjdj a pracowati bude bez užitku a bez owoce a konečně w zkázu wěčnau uběhne. Zůſtanete-li we mně a ſlowa má zůſtanau-li we wás, budete-li poſluſſni učenj mého a pilně rozkazů mých, a budete-li mjti we ſwém ſnaženj ſpaſenj lidſtwa za ſwrchowaný cjl: cožkoli budete chtjti, weſſkerých záměrů a úmyſlů ſwých doſáhnete a ge uſkutečnjte, a začkoli budete proſiti w ohledu tomto, ſtanek ſe wám. Neb w tomk oſlawen geſt Otec můg, abyſte welmi mnohý užitek přineſli a učiněni byli učennjci mogi, t. g. lépe a krásněgi nemůżete oſlawiti Otce mého, než když ſe ſlowem i ſkutkem oſwědčjte gako učennjci mogi, a hogný užitek ſpaſenj přineſete. Gakož milowal mne Otec, tauż láſkau wraucj a ſrdečnau i gá milowal gſem wás. A protož zůſtaňte w milowánj mém; ſnažte ſe, abyſte láſky této mé ſrdečné hodny zůſtali; a to ſe ſtane, budete-li zachowáwati přikázanj má; neb tjm zůſtanete w milowánj mém: gakož i gá přikázanj Otce ſwého gſem zachowáwal a (tjm) zůſtáwám w geho milowánj; láſku geho gſem zachowal. Tyto wěci mluwil gſem wám, aby radoſt má byla we wás, a radoſt waſſe (aby) byla naplněna, t. g. aby radoſt má, kteraužz wás mám, gakožto ze zdařilých učennjků ſwých, byla ſtálá a wytrwalá, a abyſte i wy dokonalé radoſti doſſli. Toto wſſak ſe zagiſté ſtane, když, gak gſem prawil, přikázanj má zachowáwati budete. Totok wſſak geſt přikázanj mé hlawnj, w němž wſſecka oſtatnj přikázanj má gſau obſažena: abyſte ſe milowali weſpolek, gakož i gá milowal wás. Hleďteż tedy milowati ſebe láſkau neywrauceněgſſj, gakauż i gá milugi wás. Wětſſjho zagiſté milowánj nad to žádný nemá, než aby duſſi ſwau kdo położil za přátely ſwé, t. g. wětſſjho důkazu welikoduſſné láſky ſwé k těm, kteréż miluge, nemůże žádný dáti, než tjm, že żiwot swůg za ně obětuge, gakož gá to činjm. J wy přátelé mogi gſte a dokážete, że mne oprawdu milugete, učinite-li (to), což gá přikazugi; totiž bu-

Digitized by Google

dete-li se wespolek milowati takowau láskau, gakau gá milugi wás. Giž wás nebudu nazýwati služebnjky; nebo služebnjk newj, co by činil Pán geho. Ale wás gsem nazwal přátely: neb wssecky wěci, kteréžkoli gsem slyssel od Otce swého, známé gsem wám učinil. Gakoby řekl: Nikdy gsem negednal s wámi gako s swými služebnjky, ale wždy gsem s wámi nakládal gako s přátely. Služebnjk zagistě nepožjwá tolik důwěry u pána swého, aby se mu swěřil s swým tagemstwjm a zgewil mu, co by měl w úmyslu činiti; gál ale gsem s wámi gako s přátely towaryssil a wám wsse swěřil a oznámil, cokoliw Otec w radě swé uložil a mně zgewil. Ne wy gste mne wywolili za Mistra swého; ale gá gsem wás wywolil z množstwj lidu bez wassich zásluh a bez wasseho přičinění a postawil, t. g. ustanowil gsem wás za swé pomocnjky a apossstoly, abyste slli kázat, a užitek přinesli ku spasenj pokolenj lidského a užitek wáš aby zůstal, aby byl stálý a trwanliwý. A k témuž konci byste tjm snáze docjlili to, chci způsobiti, abyste, začkoli byste koli prosili Otce we gménu mém t. g. w záležitosti wykupitelského djla mého a w důwěře w zásluhy mé, dal wám. A za to za wsse nežádám nic giného od wás, než toto přikazugi wám, abyste se milowali wespolek. Od této wssak wespolné a wraucj lásky bratrské nedeyte se odwrátiti, gestliže swět t. g. neprawj hříssnj lidé, světáci wás nenáwidj, wězte, že mne, Mistra wasseho, prwé než wás w nenáwisti měli. Kdybyste byli z swěta, kdybyste se k světákům těmto přidali, dle nich se řjdili a gegich neprawosti schwalowali, kdybyste byli gegich, swět owssemk, což geho gest, milowal by wás gakožto swé přiwržence, že pak negste ze swěta, že s nimi nedržjte a gich nenásledugete, gežto gá wywolil a oddělil gsem wás ze swěta k ctnému a sprawedliwému žiwotu, co hlasatele prawdy a wzbuzowatele ke ctnosti a karatele neprawosti, proto wás swět nenáwidj: aniž to můž ginak býti. Pamatugte na mau řeč, kterauž gsem giž dřjwe mluwil wám, že nenj služebnjk wětssj nežli Pán geho, a tudjž že se nemá nadjti lepssjho osudu; protož i wám se powede zrowna tak, gak se mně wedlo. Gestliže (gakož) se mně někteřj protiwili, i wám se protiwiti budau: gestliže (gakož někteřj) řeč mau zachowali i wassi zachowáwati budau. Ale tyto wssecky wěci, wssecka protiwenstwj a nesnáze učinj wám pro gméno mé pro mne, že gste učennjci mogi; nebo neznagj toho, kterýž mne poslal, Otce nebeského, protož nechtěgj mne také za Messiásse od něho seslaného uznati a tudjž budau také wás, učennjky mé, pronásledowati. Kdybych byl nepřissel a nemluwil gim tak mocně a důkladně, že se o mém Božském seslánj dosti přeswědčiti mohli, hříchu by neměli, a gakž takž by se newědomosti mohli wymlauwati: ale nynj, gežto tak mocně mluwil gsem gim, wýmluwy nemagj z hříchu swého (z newěry swé); tjm méně, gežto gsem netoliko mluwil gim, ale prawdu wýroků swých ztwrzowal skutky, kterýchž žádný giný nečinil. Kdybych byl skutků těchto nečinil mezi nimi, hříchu by tak welikého neměli a mohli by poněkud omluwiti zatwrzelost swau tjm, že se nemohli přeswědčiti; ale nynj i widěli skutky mé, a přede nenáwidj mne, tjm

Digitized by Google

i Otce mého, nebo kdo mne nenáwidj: i Otce mého nenáwidj. Wſſak ale tauto nepřjznj a nenáwiſtj ſwau nepřekazj účel ſeſlánj mého, naopak tak ſe to djti muſj, aby ſe naplnila řeč, kteráž w zákoně gegich (w Žalmjch) napſána geſt: Že nenáwiděli mne na darmo [1]). Na to pak gim zaſljbil Ducha ſwatého, genž by gim byl nápomocen u zwěſtowánj ſwatého ewangelium; pak gim předpowěděl protiwenſtwj a pronáſledowánj, kteráž gim naſtáwala, těſſil ge za přjčinau odchodu ſwého od nich, wyprawuge gim, gaký užitek gim z toho wyplyne, gakož i naděgi brzkého shledánj ſe s nimi, gežto žaloſt gegich proměnj w radoſt; a kdežto wſſe gim bude gaſné a wſſecky prosby gegich ſe wyplnj [2]). Toto wyprawil gim Pán Ježjš tak zřegmě a gaſně, že učennjci mu prawili: Hle nynj zgewně mluwjš a nynj wjme, že wjš wſſecky wěci, a nenj tobě potřebj, aby ſe kdo tebe tázal; ſkrze to wěřjme, že gſi od Boha wyſſel. Gakkoliw ſe těſſil Pán z wjry této učenjků, předc wſſak nechtěl opominauti učiniti ge pozorny, že naſtáwá gim doba utrpenj a protiwenſtwj, kdežto s tjžj wjru tuto ſwau budau moci zachowati. Tedy odpowěděl gim Ježjš: „Nynj owſſem wěřjte, že gſem od Boha ſeſlaný Meſſiáš; ale přicházj hodina, a giž (gakoby) přiſſla, že ſe rozprchnete gedenkažd k ſwému, a mne ſamého opuſtjte, zůſtawugjce mne oſudu mému; a wſſak nic mně z toho neſegde, že wy mne opuſtjte; nebo Otec ſe mnau geſt a nedopuſtj, by zruſſeno bylo djlo mé. Tyto wěci mluwil (předpowěděl) gſem wám, ne abych lekal a děſil wás; nýbrž abyſte we mně pokog měli; t. g. we wjře a w důwěře we mne w protiwenſtwjch těchto pokognau myſl zachowali. Na ſwětě nátiſk mjti budete: ale daſeytež (we mne), gá gſem přemohl ſwět, a gakož gá gſem ſwjtězil nad zlobau geho, rownež i wy ſwjtězjte, a protož, když protiwenſtwj ſtihati budau wás, netrakte myſli.

Domluwiw toto Pán Ježjš pozdwihl očj k nebi a poraučel učennjky ſwé a wſſecky wěrné ſwé, kteréž měl giž a kterýchž měl nabýti w budaucnoſti, gakož i djlo ſwé wykupitelſké péči a ochraně Otce, wolage: „Otče, přiſſla hodina, kdež ſe zaſljbenj twé má wyplniti, oſlawiž Syna ſwého, učiň mne známého ſwětu a ukaž, že gſem Spaſitel geho, wtělený Bůh a ſeſlaný k ſpaſenj lidu; za to žádám, ne gakobych marné cti byl žádoſtiw, ale proto abych i gá gakožto Syn twůg oſlawil tebe. Ukaž ſwětu, že gſi dal gemu moc nad každým tělem, t. g. nad pokolenjm lidſkým k témuž konci, aby wſſechněm, kteréž gſi dal gemu w dědictwj, dal žiwot wěčný. Tento pak geſt žiwot wěčný, t. g. tato geſt ceſta k blaženoſti wěčné: aby poznali tebe, ſamého Boha prawého, a kteréhož gſi poſlal, Ježjſſe Kriſta. Tebe znagj giž, Otče! Gát gſem oſlawil tebe na zemi, hlásage twau welebnoſt a ſlávu a tak gſem dokonal djlo, kteréž gſi mi dal, abych činil djlo

[1]) Žalm 34, 19; 68, 5.

[2]) Wiz ewangelium a wýklad na neděli ſſeſtau, pak čtwrtau, pak třetj a pátau po ſwatém Duchu w djlu druhém. Cjrkew ſwatá čte ewangelia tato w tento čas před na nebe wſtaupenjm Páně a před ſw. Duchem, gežto obſahugj zaſljbenj Ducha ſw. a Pán Ježjš ſe tu obebral od ſwých wěrných.

Digitized by Google

totiž wykaupenj lidſkého. A nynj gakož gá gſem oſlawil tebe na zemi, oſlawiž i ty, Otče, u ſebe ſamého na nebi mne, gakožto proſtřednjka, ſláwau, kterauž gſem měl u tebe, prwé nežli ſwět byl, totiž oſlawiž mne ſkrze mé wzkříſſenj a na nebe wſtaupenj a mne w nebi prawicj ſwau poctěnj, by wſſickni poznali, že požjwám i gakožto člowěk oné ſlávy, kterauž gſem od wěčnoſti gakožto Bůh, s tebau gſa gedné přirozenoſti, měl u tebe. Dle uloženj twého oznámil gſem gméno twé, t. g. twé dokonaloſti, twau moc a welebnoſt lidem, kteréž gſi mi dal ze ſwěta, t. g. odděliw ge ze ſwěta, wywoliw a powolaw ge a dada gim miloſt a ſwěřiw ge mému wedenj k ſpaſenj wěčnému. Twogi gſau byli, dřjwe nežli gſi mně ſwěřil ge, gežto gſi ge w přetagné radě ſwé od wěčnoſti wywolil, a předzdjdil ku ſpaſenj a mně gſi ge dal nynj k wedenj a ke mně gſi ge přiúčaſtnil tjm, žes gim miloſt dal, aby we mne wěřili a oni miloſti té powolni, následugjce tažení gegjho, řeč twau, twá zgewenj a přikázanj, kteréž gſem gim hlásal, zachowali a nynj poznali, že wſſecky wěci, kteréž gſi mi dal, wſſecko, co gſem gim we gménu twém a dle uſtanowenj twého hlásal, od tebe gſau, že geſt to w prawdě twé učenj a twá wůle. Nebo toliko ſlowa, kteráž gſi mi dal, toliko twé zgewenj a twá přikázanj, kteráž gſi uſtanowil, ne wſſak nějaké ſmyſſlénky lidſké, dal a zwěſtowal gſem gim: a oni gakožto poſluſſnj učennjci od Mistra ſwého přigali a uwěřili ge, a poznali prawě, že gſem od tebe wyſſel (wěčným zplozenjm gſa gedné přirozenoſti s tebau) a uwěřili, že gſi ty mne poſlal, a že gſem prawý Meſſiáš: Gá nynj za ně, za wěrné ſwé, proſjm: ne za ſwět, za newěřjcj ſwětáky, proſjm, ale toliko za ty, kteréž gſi mi dal: nebo twogi gſau, a tudjž přede wſſemi hodni, abych za ně proſil; a (nebo) wſſecky wěci mé twé gſau a twé mé gſau, tudjž i twogi wěrnj gſau mogi a gá oſlawen gſem w nich. A giž brzy negſem (nebudu wjce tělesně mezi nimi) na ſwětě a oni gſau (zůſtanau) na ſwětě, a gá (opauſſtěge gich) k tobě gdu. A protož proſjm za ně: Otče ſwatý! zachowey ge, kteréž gſi mi dal (ſwěřil), we gménu ſwém, aby w těžkých pokuſſenjch zůſtali wěrni powolánj ſwému, kterémuž ſe we gménu twém oddali, a aby byli gedno gako i my, t. g. gakož gá s tebau w gedno ſpogen gſem. Když (pokud) gſem s nimi byl, a s nimi gſem widitelně obcowal, gá gſem ge zachowal we gménu twém a wedl gſem ge k úcěli, kterýž gſi gim wytknul a ku kterémuž gſem ge dle uſtanowenj twého powolal, a kteréž gſi mi dal, oſtřjhal gſem tak, že žádný z nich nezahynul, než (onen) ſyn zatracenj (Jidáš), kterýž následuge překwráceného ſrdce ſwého činj, aby ſe naplnilo pjſmo. Nynj pak k tobě přicházjm, tedy nemohu déle zachowáwati ge, a protož gſa geſtě na ſwětě tyto wěci mluwjm a k tobě wolám a tebe žádám: Dey, aby učennjci mogi měli radoſt mau naplněnau ſami w ſobě, t. g. učiň Otče, aby onu radoſt a blaženoſt, kteráž ſe mi ſtala i gim ſe doſtala w plné mjře. — Poněwadž gá gſem gim dal řeč ſwau a oznámil gim učenj twé a wůli twau, ſwět ge (proto že we mne uwěřili) w nenáwiſti měl (má); neb negſau z ſwěta, gſau giného ſmyſlu a giného ducha nežli ſwětáci a bezbožnj lidé, gakož i gá negſem z ſwěta

Digitized by Google

Wſſak neproſjmk, aby ge wzal ze ſwěta, ale abyſs ge zachowal od zlého; by protiwenſtwjm gim naſtáwagjcjm nebyli přemoženi a u wjře zwikláni. Z ſwěta negſauce, oddělili ſe od obcowánj se ſwětáky, gakož i gá ze ſwěta negſem, wzdálen geho ſnaženj. Poſwětiž ge tedy w prawdě, t. g. ſkrze poznánj ſlowa twého, nebo řeč twá prawda geſt. Zwěſtowánj prawdy twé geſt úkolem gegich. Gakož gſi ty mne poſlal na ſwět, abych prawdu twau hlásal, i gá gſem ge poſlal k témuž cjli na ſwět. A protož za ně poſwěcugi ſebe ſamého: obětuge ſe na oltáři kjiže, aby i oni poſwěceni byli w prawdě, aby totiž i oni prawdě, pro kterauž gſem wſſecko činil a obětowal, tjm wraucněgi ſe oddali a ſkrze ni dokonale poſwěceni byli. A wſſak neproſjm toliko za ně, za mé nyněgſſj učennjky; ale i za ty, kteřjž uwěřj we mne ſkrze ſlowo, hlásánj ewangelium gegich: Dey, aby wſſickni gedno byli, gedné myſli, gednoho ſrdce a ducha we wjře a w láſce gako ty, Otče we mně a gá w tobě, aby i oni w nás gedno byli; t. g. aby gako ty Otče a gá sgednoceni gſme, aby i oni we wjře a w láſce weſpolek mezi ſebau a tjm pak i s námi sgednoceni byli: aby ſwět newěřjcj, wida ſpolečnau láſku a gednotu gegich, uwěřil, že gſi ty mne poſlal, a oni takto ſkutkem a žiwotem o Božſkém ſeſlánj mém ſwědčili. Na ten konec gá ſláwu, kterauž gſi mi dal, t. g. ſlawné ſeſlánj ſwé, dal (sdělil) gſem gim, aby byli gedno, gakož i my gedno gſme, a w gednotě wjry a láſky ſpogeni, k témuž cjli ſměřowali; a abych gá w nich byl, a ty (gako ty) we mne (gſi), aby takto dokonáni byli w gedno, t. g. tuhým ſpogenjm a ſgednocenjm s námi k dokonalé gednotě a ſwornoſti doſpěli: a aby tjm poznal ſwět, že gſi ty mne poſlal a že gſi ge tak milowal, gakož gſi i mne milowal. Wyplň tedy Otče mau ſnažnau žádoſt, gežto chci, aby ti mogi wěrnj, kteréž gſi mi dal, kdež gſem gá, aby i oni byli se mnau (po ſmrti): aby widěli ſláwu, kterauž gſi mi dal: neb gſi mne milowal před uſtanowenjm ſwěta (od wěčnoſti). Otče ſprawedliwý! ſwět (bezbožnj lidé) tebe nepoznal: gá pak gſem tebe poznal, i tito poznali (a přeſwědčili ſe), že gſi mne poſlal. A známé gſem gim učinil gméno twé (tebe) a (i napotom) známo učinjm (ge): aby milowánj, kterýmž gſi mne milowal, bylo w nich (byli hodni a účaſtni láſky twé ke mně) i gá w nich duchem a miloſtj ſwau přebýwal a půſobil na zemi. —

O láſko neſkončená, kteráž zapomjnáš na wlaſtnj utrpenj pro ſpaſenj ginýchž, a když tobě giž muky naſtáwagj, za giné proſjš, kdož by ſe nediwil tobě? kdož by tě newelebil? — I za mne gſi ſe modlil, neyſladſſj Jeſſi, i mne gſi noſil w ſrdci, dřjwe než gſem poznal tebe, i mne gſi poručel péči a ochraně Otce nebeſkého, abych u wjře a láſce ſgednocen s bratry i s tebau i s Otcem w ſwatém ſpogenj ſtál. Budiž tedy toto neydůležitěgſſj snahau a péčj mau. Shlédniž na mne okem miloſtiwým, wediž a filiž mne, abych w gednotě wjry a láſky trwage, hoden byl gednau ſgednocen a ſpogen býti s tebau w říſſi nebeſké.

Digitized by Google

V. Pán Ježjš na hoře oliwetské.

Ornčiw Pán Ježjš u wraucj modlitbě wěrné swé péči a ochraně Otce nebeského, wyssel dle obyčege swého na horu oliwetskau. Šli pak za njm i učennjci geho. Hora pak oliwetská ležj k gihowýchodnj straně, sest sest kroků wzdalená od Jerusaléma za potokem Cedron, a gest porostla oliwami, odkudž gméno gegj. Na patě hory této byl dwůr poplužnj Gethsemany nazwaný, a u něho byla zahrada, kamžto Pán Ježjš často přicházjwal s učennjky swými a přenocowal tam. Takto se bral Pán Ježjš cestau, kterauž kráčel před dáwnými wěky Dawid, praotec geho, utjkage před Absalonem; wssak s tjm rozdjlem, že Dawid prchl před nepřátely, Pán Ježjš wssak gim ssel wstřjc; Dawid spěchal, by zachránil život swůg: Pán Ježjš wyssel, aby ho položil; Dawid wstupowal na horu swatau s uslzeným okem, Kristus Pán wstupuge na ni s radostj.

Ubjrage se w gasné nočnj době [1]) k Gethsemanům, prawil učennjkům swým na cestě: Wy wssickni se zhorssjte této noci nade mnau, t. g. tjm, což mne potká, ztratjte pouětud wjru we mne a opustjte mne, tak že se wyplnj, což psáno gest: Bjti budu pastýře a rozprchnau se owce [2]). Ale když wstanu z mrtwých, předegdu wás do Galilee. I zdálo se to býti učennjkům nemožné, aby opustili milowaného Mistra. Petr wssak gsa živěgssj nemohl to déle snésti a u wědomj oddanosti své Pánu odpowjdage řekl gemu: Byť se pak wssickni zhorssili nad tebau, gát se nikdy nezhorssjm. A řekl mu Ježjš: Amen, prawjm tobě, že této noci, prwé, než kohaut dwakrát zazpjwá, třikrát mne zapřjš. Dj gemu Petr: Bych pak měl s tebau i umřjti, nezapřjm tebe. Podobně i wssichni učennjci prawili. — Ach, gak se může člověk sám w sobě zmýliti! A gak málo zná sebe sám a gak trosskuge se na sebe, kdežto by měl u skromnosti a w pokoře nedůwěrlíwým býti w sebe a w sjlu swau. Sw. Petr to měl za nemožné, že by mohl zapřjti milowaného Mistra nebeského, a ač mu to onen zkeguně předpowěděl, předc odporowal zgewně předpowězenj Páně; neb on to myslil oprawdu, a srdce geho se děsilo giž z pomyssljenj na to; a předc ani to netrwalo několik hodin — zapřel ho. Když pak muž s takowau to láskau w srdci a s takowauto wraucnostj a oddanostj Pánu neměl důwěřkowati w sebe, když sám swatý Petr, přjliš w sebe důwěřkuge, se zmýlil; i kdož můž se opowážiti zwolati: Gá gsem dosti silný — nezhřessjm! — A předc se nalézá welmi zhusta hřissná bezpečnost tato a nic nepřiwádj člověka tak často ku pádu, gako právě ona. Gak často wolá pastýř

[1]) Welikonoc slawila se wždy za úplňku. [2]) Zachar. 13, 7.

Digitized by Google

duchownj, přjtel, rodiče a přináležegjcj djtkám, čeledi atd. strážjce ge: Nechoď w mjsta ona! Warug se obcowánj s tjm neb onjm! Úlisná slowa, kteráž se ti mluwj, dárky, kteréž se ti poskytugj, gsau osidla ctnosti twé; nedbey na ně, nepřigjmey gich! Rozkosse, po kterýchž se shánjš, wýlohy, kteréž děláš, taulky, kteréž milugeš, gsau cesta k zahynutj twému; ustaň od toho! — Nežoni nedbagj na to a u hřjssné bezpečnosti řkau: Neměgte staroſt! Což myslite, že se budeme nesslechetně chowati? wždyť wjme, co prawého gest; a žádný nemůže o nás nic zlého řjci. O, té klamné řeči! Gessté malička a wýstraha gegich se wyplnj. Oni widěli gasně a gistě, co se stane, tito wssak tomu nechtěli wěřiti. Nynj wssak gest pozdě.

Čjm se to ale děge, že se wýstraze maudrých a dobrých lidj zřjdka wěřj, a ti, kteřjž se strážj, málo dbagj na slowa gegich, ba i za zlé ge magj? Z části děge se to z pýchy. Wyssný se cjtj uražena, když mu dá někdo u wýstraze na srozuměnau, že ho má za klopotného, a protož odbýwá každého wysokomyslně, kdož by chtěl přimlauwati mu a stěžiti ho. Wssak ale kdokoliw sobě takto počjnáš, věř a měg za to, že gsi slabý a klopotný člowěk a tjm slabssj, čjm wjce w sebe důwěřugeš a máš se za dostatečného. — Často se to děge z nezkussenosti, že se na wýstrahu nedbá. Čjm méně zkussený gest člowěk, tjm gistssjm; a čjm newinněgssj, tjm méně zkusseným bywá. Pokud člowěk žige w blahé newědomosti a libě bez úrazů plynau dnowé mladosti geho, pokudž hlas swědomj geho bez úpadu w čisté dussi geho se ozýwá a sluchu docházj: newj, aniž toho tussj, gaký nepřjtel může u wnitř we wlastnjm srdci geho procitnauti, gakéž pokussenj ho můž wně obklječiti, a gakž to s njm pomálu může docela ginak býti. Protož směge se wýstraze před nebezpečenstwjm, gehož ani nezná, a tudjž nemůže ani pochopiti, že by mohlo býti. A ono přigde předc. O, kýž by tomu wěřil, a w sebe přjliš nedůwěřowal! — Často také pocházj přjlissná důwěra w sebe z wědomj prawé a k dobrému oprawdu nakloněné wůle. Swědomj gsauce sobě, že se oprawdu o ctnosti snažjme, těžce to snássjme, když nás někdo stěžj před hřjchem. A wssak wůle tato w tichých dobách tak pewná a odhodlaná zmizj w bauři ducha. O, kýž bychom uwěřili, že přigdau doby, kdežto duch překonán dá se swésti k činům, gichžto se zhrozj a kterýchž nenáwidj. — Posléze nepřigjmagj mnozj wýstrah proto, že magj zaljbenj w hřjchu, a že se w něm tagně kochagj. Nedagj se wystražiti, poněwadž milugj hřjch a domnjwagj se, že gsau dosti pewni ku překonženj pokussenj, poněwadž toto ge k sobě táhne. Má-li kdo zaljbenj w pochlebowánj, kteréž se mu prawj, zagisté neuwěřj tomu, genž ho stěžj; neb on ge miluge a přemlauwá se, že ten, genž mu ge dj, nenj mu nebezpečným. Žádá-li kdo gakau službu neb aukad: učiň ho pozorna na nebezpečenstwj mu hrozjcj, připomeň n. p. čeledjnu, co mu w té neb oné službě nastáwá: a nic nebude dbáti na to a bude mysliti, že obstogj, a řekne: že wssudy něco gest, a že kdož nedá pozoru, může wssudy zlé páchati. Prawá ale přjčina toho gest, že nebezpečj toto ač potagj sám miluge a se wydáwá w ně pod záminkau, že se nemá čeho báti. — Ach, gak mnozj těžce zhřessili, poněwadž newěřili, že mohau zhřessiti. Kdyby přjliš nedůwěřowali w sebe, bděli by, a byli by zachowáni. Kdo wssak se má mjti neywjce na pozoru, gsau ti, genž, gako swatý Petr, gsau žiwé powahy a lehce bywagj dogati. S horliwostj chápagj se wsseho dobrého a plnau pro ně

Digitized by Google

a w prwnjm okamženj nadſſenj ſwého myſlj, že mohau wſſe podſtaupiti, ba i na ſmrt gjti a neuplyne ani několik hodin: a giž dggj ſe od pokuſſenj ſkemoci, a kleſagj prwé, než ſe zpamatugj. Sw. Petr geſt nám w tom žiwau wýſtrahau. —

Na to pak přiſſel Pán Ježiš přes potok Cedron na poplužj Gethſemany, kdež byla zahrada, do kteréžto weſſel on i učennjci geho. Jdj učennjkům ſwým: Poſeďtež tuto, až odegdu tamto a pomodljm ſe. A pogaw s ſebau Petra a Jakuba a Jana, poodeſſel s nimi, a když přiſſel na mjſto, počal ſe rmautiti a teſkliw býti. Gaké to hrozné a žaloſtné diwadlo! Pán, genž nedáwno před tjm tichau a utěſſenau myſlj učennjkům předpowěděl utrpenj swé, rmautj ſe a truchlj. — Úzkoſtliwě následowali ho wěrnj tito apoſſtolé. Nikdy gim nepřicházelo obljbené druhdy toto mjſto Mistra milowaného tak hrozné, gako prawě nynj. Gak dalece mohau při ſwětle měſjce znamenati, widj twář Mistra ſwého bledau a znamenagj na nj zármutek a hrůzu neobyčegnau. Uděſſeni patřj naň, aniž gſau s to, aby ſe ho tázali — ſtrach gim odňal řeč. Tehdy, chtěge ſobě Pán ulehčiti, dj gim: Smutnáť geſt duſſe má až k ſmrti: pozůſtaňtež tuto, a bděte se mnau. Což to nenj týž Ježiš, genž druhdy byl poſilau ſlabých, útěchau zarmaucených, radoſtj nebeſſanů, a kterýž nedáwno tak zmužile patřil ſmrti do očj, a ſſel gj w ústrety? Medle kde geſt ſjla a zmužilоſt geho? Odkud tato změna? tážeš ſe, milý křeſťane. Zdánliwý odpor tento w oſobě Ježiſſé Krista mizj, uwážiš-li ſe ſwatým Augustinem, že geſt Kriſtus Bůh i ſpolu člowěk, a že Božſtwj a člowěčenſtwj w gedné oſobě u něho gſau ſpogeny, a že gedno na druhé půſobj a že tudiž božſtwj geho často ſe ſkrýwá w člowěčenſtwj, podobně gakož někdy tmawé mraky zákl ſlunečnj zahalugj, a předc w leſku gegim ſe obráží. Zaſtjněnj totw božſtwj Ježiſſowa člowěčenſtwjm geho nenj nikde tak patrné gako w zahradě gethſemanſké. Popatř naň, duſſe křeſťanſká, na nowého tohoto Jakuba, gakž w pozdnj noci zápaſj s hrůzau ſmrtedlnau, „gakž potřjno geſt ſrdce geho, a gakž zatřáſly ſe wſſecky koſti geho.“ — A co gſau to za muky a utrpenj, kteréž ſnáſſj Pán w Gethſemanech? Gſau to utrpenj duſſe, genž překwyſſugj wſſecka utrpenj a boleſti těla, ano i tělo ſličugj. Wy duſſe křeſťanſké, genž Boha wraucně milugete a poklid nebeſký w ſrdci chowáte; wy, kteréž znáte ohawnoſt hřjchu a wjte, co to geſt, ztratiti pokog a utěſſenoſt ducha a zbawenu býti miloſti Božj, wy gediné porozumjte mukám Páně na Oliwetě. Ježiš Kriſtus zagiſté milowal Otce nebeſkého dokonalegi, než ho wſſickni lidé milowati mohau; a požjwage zaljbenj Božjho w plné mjře, chowal pokog nebeſký w ſrdci ſwém a znage Boha dokonale, wěděl dobře, gaká ohawnoſt geſt hřjch před Bohem, a gakž zlořečený ſtogj před Bohem člowěk hřjchy ztjžený. Wzaw tedy hřjchy celého ſwěta na ſe, aby za ně zadoſt učinil, chtěl gakſi okuſiti hrůzu wſſelikých utrpenj, kteréž ſpraweďlnoſt Božj žádala, by ſhlazena byla wina gegich. Obtjžen takřka hřjchy weſſkerého ſwěta, ſtogj tu Božſký Wykupitel před obličegem Otce ſwého; gakoby Božſtwj geho odſtaupilo od něg, a proſt wſſeho poklidu, wſſj útěchy nebeſké cjtj celau tjž ohawy hřjchů a ſnáſſj weſſkeru kletbu gegich, učiněn gſa kletbau Božj za hřjchy ſwěta. Toto proniklo duſſi geho nad meč na obě ſtraně oſtrý — a geſt mu boleſtněgſſj než ſmrt a hroznějſſj nad muky

Digitized by Google

tělesné. A utrpenj toto dogjmá tjm wjce duſſi geho, gežto widj Božſký Spaſitel, že u mnohých wſſecka obět a wſſelikė utrpenj geho bude na zmar. Před wſſewědaucjm okem geho ſtogj budaucnoſt otewřena; a co widj tuto? Widj, gak ſe miloſti geho zneužjwá; widj, gak ſe krew nowého zákona, krew, kterauž pro nás wylil a kteráž měla poſwětiti nás, nohama ſſlape; widj, gak muky, kteréž má snáſſeti, netoliko u mnohých gſau na zmar, ale i mnohým k záhubě budau. Ký diw, že neſtončená láſka tato, kteráž snáſſela potupu tuto, by ſe za lidi obětowala, že ſe rmautj, uwažugjc, gak u mnohých na zmar přigde welikà obět gegj. Sem na Oliwetu přiſtup, hřiſſnjku, a wiz, gaká ohawa geſt hřich! — Geſtliže wědomj za hřiſſnjka pokládánu býti před obličegem Božjm ſamého Spaſitele, genž hřichu neučinil, tak welice ſkljčilo a dogalo: gak hluboko nemuſj ſkljčena býti duſſe lidſká, když gj Bůh gen na okamženj odegme miloſt ſwau, a dá gj pocjtiti ohawnoſti a winy hřichu! O, zničena a ſetřjna by muſela býti hořem, kdyby gj dal Pán zřjti w hlubinu neprawoſti. Owſſem toho nepoznáwá aniž chápe hřiſſnjk, pokudž ho hřiſſná rozkoš opoguge, a mnohý ſe tomu ſměge, když ſlyſſi, gak ſw. Aloyſius při upamatowánj na wſſednj hřichy ſwé w mdlobu padl, a gak toliko pomyſſlenj, býti od Boha opuſſtěnu, ſwatau Tereſii, ſwatého Frantiſſka Xaweria a ſwatého Frantiſſka ſaleſſkého na krag hrobu přiwedlo; a wſſak, až ſe přibljžj poſlednj hodinka geho, až ho opuſtj ſwět a wſſelikỳ klam geho, gak ſe zhrozj a zděſj, když ſe mu poſtawj hřich w ohawnoſti ſwé před oči a on pozná ohawu a kletbu geho w čas, kdež ſnad nebude moci wjce pokánj činiti aniž ſhladiti ho. A protož trpěl Pán také úzkoſti tyto ſmrtelné na Oliwetě. On ge trpěl z láſky k nám, ne ſnad gakoby muſil, nýbrž že chtěl trpěti ge. On wolil býti zcela člowěkem, by wſſeho okuſil a wſſecko trpěl, což zawinilo pokolenj lidſké. On trpěl, abys ty, hřiſſnjku, když ſe k Bohu obrátjš a w kagicnoſti o ſmilowánj žádati budeš, abys u něho odpuſſtěnj a ſmilowánj doſſel. O, na darmo byſi wolal k Bohu w úzkoſtech ſmrtelných, když by hřich se wſſj ſwau ohawau a kletbau na tebe doléhal, kdyby Pán Ježjš ſám dřjwe neſnáſſel úzkoſtj twých a nepoſwětil gich na hoře oliwetſké. — Mimo to trpěl také Pán Ježjš úzkoſti ſmrtelné na Oliwetě, aby, když ſe poſlednj hodinka naſſe přibljžj, mohl nám býti w úzkoſtech ſmrtelných utěſſitelem, ſpomocnjkem a wyſwoboditelem. Pokuta hřichu zagiſté geſt ſmrt, a gežto wſſichni hřich dědjme, muſjme wſſickni zemřjti. Co wſſak ſmrt činj tak trpkau a hořkau, nenj gediné, že tělo hyne a duſſe ſe od těla dělj, nýbrž geſt to wjce hrůza, kteráž pogjmá duſſi a geſt treſt hřichu. Tok mella ſprawedliwého Saudce. Gakož tedy Kriſtus Pán hřichy naſſe na ſe wzal a podſtaupil treſt gegich, totiž ſmrt, podſtaupil také úzkoſti ſmrtelné. W prawdě, gakž hřiſſnjk pokládán byl, protož také obeſſla ho hrůza ſmrti. „I učiněn geſt w odporu těla s duchem“ a w tomto zápaſu ſmrti s žiwotem učiněn geſt pot geho gako krůpěge krwe, tekaucj na zemi. — Tak gſi tedy wolil býti zcela člowěkem, Božſký Wykupiteli, a pocjtiti úzkoſtj ſmrtelných w plné mjře, abyſi byl útěchau wſſech umjragjcjch, kteřjž w úzkoſti ſwé potřebugj kněze welikého, genž okuſil hrůzy této a tudjž by mohl býti i w tom gegich ſpomocnjkem a utěſſitelem. O gak welikỳ a wzneſſenỳ gſi nám, ó Pane, w ſnjženj tomto ſwém, a gak ſlawnỳ w úzkoſtech, kteréžs pro nás podſtaupil! — I my bu-

Digitized by Google

deme umjrati, a snad dřjwe než se toho naděgeme, přibljžj se poslednj hodinka nasse. Tehdáž, až úzkosti smrtedlné obkljčj nás, až budeme se smrtj zápasiti a smrtedlný pot se počne wyrážeti na čele naſſjm: tehdáž dey, ó neysladſſj Ježjſſi, bychom upřeným okem na tebe patřjce, statně bogowali poslednj bog tento. O Ježjſſi, pro twau smrtedlnau auzkost, kteréž gſi pocjtil na Oliwetě, přispěg nám w hodince smrti naſſj! —

Wſſak wiz také, milý křesťane, co činj Pán Ježjš, gakž sobě počjná w zármutku a w úzkosti své na Oliwetě. Odtrhl se od nich (učennjků swých), a poodesſed maličko sám, co by mohl kamenem dohoditi, poklekl na kolena a modlil se. Pán se odtrhl od swých miláčků, kteréž ſi zwolil za swědky svého hlubokého snjženj a swých úzkostj smrtedlných, a kterjžto přjtomnostj swau mu měli býti útěchau w zármutku a w tjsni dusse. A proč? Nechtěl, aby patřili na zármutek geho a nermautili se s njm. A k čemu obtěžowati gich teskností, kteréž ani neporozuměli, a w kterézto mu nemohli býti útěchau. — O gsautě utrpenj, kterýmž žádný nemůže porozuměti, wzdychánj, kteréž žádný nemůž wyložiti a strasti, kteréž cizinec nemůže pochopiti. Gsautě doby trudné, kdež nelze nalézti člowěka, genž by útrpnosti pocjtil s námi; a gsau záležitosti, kdež se nám přjtomnost ginýchzosſkliwuge, a kteréž neradi sdělugeme giným, poněwadž se nám zdá srdce gegich přjliš chladné a malé k utrpenj nassemu. — Protož i Pán sám odtrhl se od swých, a poklek na kolena modlil se. Uč se tuto, křesťane milý, co máš činiti, ke komu se máš utéci, když zármutek swjrá srdce twé, a nenj tu člowěka, genž by ho pochopil. K Bohu se uteč, wzdálen hluku světského, w tiché samotě wylj srdce své před njm, učiň ho swědkem utrpenj svého, genu wypraw žalost swau — modli se a žádey ho o pomoc. Twé wolánj a modlitba twá gest důkazem a swědectwjm wjry a naděge twé w Boha, gest gakási služba Božj, a giž proto bude se ljbiti genu. — Než netoliko učj nás Pán Ježjš w strastech a w tjsnjch žiwota modliti se; nýbrž on nás učj také, gak máme k Bohu wolati — modlitba geho gest také wzorem modlitby naſſj. „Otče můg, geſtli možné, chceš-li, nechť odegde ode mne kalich tento: a wſſak ne, gakž gá chci, ale gakž ty chceš.“ Prwnj částkau modlitby té, dj swatý Auğuſtin, ukázal, zač prositi magj mdlj, gegichž osobu na sobě wytwářil; ale poslednj částkau ukázal, gak musegj prositi mdlj, aby se totižto we wſſem wůle Božj dála, kterauž by we wſſem následowali. Protož zač prosj mdloba: nechť odegde kalich tento ode mne, to naprawuge rozum: ale wſſak ne gakž gá chci, člowěčj přirozenau, citliwau wůlj, ale gakž ty wůlj Božskau [1]). Tak se modlj Božský Wykupitel. A tak se máš modliti i ty, milý křesťane. Do wůle Božj se musjš odewzdati, gemu musjš zůstawiti, zdali wyſlyſſj tebe čili nic. Tyť gſi krátkozraký a widjš toliko na pjď před sebau a newjš, zdali wyslyſſenj prosby twé se shoduge s maudrými radami Božjmi, zdali nenj utrpenj tobě a ginýmu ku prospěchu; zdali nemá tebe naprawiti, a zhogiti od pýchy, wysokomyslnosti neb lehkowážnosti, aneb zdaliž nemá trpělliwosť twá ginými pohnauti aneb učiněné pohorſſenj naprawiti; či snad má utrpenj twé býti cestau k wětſſjmu

[1]) Aug. in Psalm. 103.

Digitized by Google

ſſtěſtj tobě. Kdož to wj? Tyk toho newjš; wjk to wſſak Bůh twůg, a protož u wjře této odewzdey ſe do wůle geho a rciž s Pánem: „Otče, ne má wůle, ale twá buď.“ — Když tě nemoc uwrhne na boleſtné lůžko a bude kljčiti tebe, woley: Otče, chceš-li, uzdrawiž mne a nawrat mi předeſſlé zdrawj: má-li ale nemoc mne pokárati k naprawenj žiwota, k trpěliwoſti a odewzdanoſti mě přiwoditi neb od hřjchu mě uchowati: ne má, nýbrž twá wůle buď. Tjſnj-li tě bjda a nauze, woley: Otče, chceš-li, pomoz mi, a ulewiž nedoſtatku mému. — Wſſak má-li bjda tato pokořiti mne, má-li mne uchowati od heyřenj a proſtopáſſnoſti, má-li mne udržeti w mezjch počeſtnoſti a k důwěře a oddanoſti k tobě přiwoditi mne: ne má wůle ale twá buď. Sauží-li tebe nepřátelé a pronáſledugj-li tě zlj a lſtiwj lidé, zwoley: Otče, chceš-li, wyſwoboď mne z protiwenſtwj toho; wſſak ale uložil-li gſi takto zkauſſeti mne, ge-li mi pronáſledowánj toho třeba, bych pozoren byl na ſebe, a na lidi ſe nezpoléhal, magj-li mne protiwenſtwj wycwičiti w trpěliwoſti, w tichoſti a w ſmjřenliwoſti, mám-li utrpenjm zaſlauziti ſobě koruny nebeſké: ne má ale twá wůle buď! —

Po třikráte wolal Pán Ježjš k Otci ſwému, abychom ſe, gakž dj ſw. Auğuſtin, naučili za gednu a tuž wěc trwanliwě proſiti. A protož i ty, křeſtane milý, ſetrwey w modlitbě. Stálá budiž modlitba twá. — Byk i dle mandroſti ſwé Pán tě newyſlyſſel hned, má předc zaljbenj w důwěře twé — woley tedy opětně k němu! Twá opětná prosba geſt wýraz netoliko neobmezené důwěry twé, nýbrž také hluboké pokory, a geſt milá gemu. A byk i newyſlyſſel Pán upěnj twého, twá nenawná prosba a pewná důwěra geſt mu libá, a wěř, že nebude nadarmo. — Tak nebyla nadarmo také prosba, kterauž Pán Ježjš wolal k Otci nebeſkému. I ukázal ſe gemu angels nebe, poſiluge ho. Podobně ſe djti bude i tobě, milý křeſtane! Byk i neminul kalich utrpenj tebe, aleſpoň poſila a útěcha nebeſká tebe nemine. Pán má doſti angelů, gežto může poſlati k poſile a k útěſſe twé. By i dlauho ſe tmělo w duſſi twé, byk i bauře dlauho zukily wůkol tebe: budiž gen ſtálý w modlitbě, zagiſté brzy zaſwitne paprſek miloſti Božj w ſrdce twé, bauře ſe utiſſj a ty potěſſen, poſilněn a powzbuzen powſtaneš. Wſſak znameney také, milý křeſtane, pěči, gakauž má Pán Ježjš o učenjky ſwé. W tom neywětſſjm zármutku i w ſmrtedlném zápaſu nezapomjná na ně, aniž pak pauſſtj ge s očj ſwých. A to geſt prawá láska, genž, ač ſama ſkljčena a ztjſněna, předc nezapomjná na ty, genž péči gegj gſau ſwěřeni, a ač ſrdce gegj geſt plné zármutku, předc na potřeby ſwých miláčků wzpomjná. A protož byk by gſi byl i ſkljčen, ty otče a matko křeſtanſká, nezanedbáwey wychowánj a úſſlechtěnj djtek ſwých; a byk byś ležel na boleſtném lůžku, poohledni ſe předc po milých, genž twogj péči ſwěřeni gſau. Ty ſe bogjš o ně, a to ſluſſně — ſlowo z umjragjcjch úſt zagiſté mocně bude půſobiti na ně. — To geſt prawá láska. Čjm méně času gj zbýwá, tjm wjce ſe ſnaží, aby žádného okamženj neztratila. Tak gednal i Pán Ježjš. Pomodliw ſe pak přiſſel k učenjkům ſwým, aby nalezl w přjtomnoſti gegich ulewy, a aby ge připrawil na naſtáwagjcj oſud ſwůg, a nalezl ge, ani ſpj. Krátce před tjm přikázal gim, aby bděli a modlili ſe; než ſkljčeni a uděſſeni upadli gſau w ſen, w němž pookřála zarmaucená duſſe gegich. Tak uſnuli wſſichni w oſudné noci této;

Digitized by Google

toliko Pán a nepřátelé geho bdj: On zagiſtě, by očekáwal muky swé; tito pak, aby mu ge připrawili. Učennjci geho, kteřjž mu tolikráte a tak wraurně slibowali wěrnost a oddanost, widauce ho w takowé tesknosti, mjsto co měli sdjleti bolest geho — oddali se spanj a zůstawili geg samého zármutku srdce. Cyhle, takowj gsau lidé, tak málo si na nich může člowěk zakládati! Gediný wlikò gest přjtel, genž zůstáwá wždy týž, aniž se měnj, neměnjme-li se tolikò sami; a i tehdáž, když ho opaussťjme, neopaussťj nás; nýbrž předchází nás a wsselikými přirozenými a nadpřirozenými, wnitřnjmi a zewnitřnjmi dary a prostředky nutj nás takřka, abychom se k němu nawrátili.

Wida Pán Ježjš učennjky ani spj, pokáral ge, zwlásště pak Petra, genž gesště nedáwno se welikau zmužilostj trosstowal, řka: Simone spjš? Tak-liž gste nemohli gedinè hodiny bdjti se mnau. Bděte ž a modlete se, abyste newessli w pokussenj. Duch zagiste hotow gest, ale tělo nemocno. Dwě tedy zbraně podáwá Pán Ježjš učennjkům swým, zbraně to, genž samy w sobě gsau základ wselikého křesťanského žiwota a gsau mocný prostředek proti wsselikému pokussenj: bděnj a modlitbu. Bděliwost má chrániti ge, aby pokussenj nepřekwapilo gich, modlitba pak má ge sjliti, aby pokussenjm nebyli přemoženi. Než Božjký Wykupitel dj také učennjkům, proč bděliwosti a modlitby gim třeba: „poněwadž duch sice hotow gest, ale tělo nemocno.“ A kdo nezkussil prawdu tohò? Kdo newj, gak slabý a klopotný gest člowěk a gak při wssj dobré wůli od hřjssných žádostj a náklonnostj těla překonán bywá. Protož prawé a wsseho uwáženj hodné gest slowo: „Duch sice hotow gest, ale tělo nemocno.“

Po wesskeren čas smrtedlného zápasu swého nespustil Pán Ježjš učennjky swé s mysli. Protož pomodliw se, po druhé přissel opět, a nalezl ge, ani spj, nebo byly oči gegich obtjženy. Gaká to opusstěnost! Pán tu stogj na samotě, w temnosti nočnj, učennjci spj a Otec nebeský zdá se, gakoby ho neslyssel. Tak mohl o sobě říci Pán, co prawil Žalmista Páně: „Očekáwal gsem, kdo by se spolu pormautil, a nebylo nikoho: a kdo by potěssil a nenalezl gsem nižádného“ [1]). W této wssak opusstěnosti modlj se, a gakož se zmáhá zármutek, množj se také wraucnost modlitby, uče nás w modlitbě wytrwati. A nechaw gich (učennjků), opět odessel a modlil se po třetj. A posilněn od angela s nebes, přissel kučennjkům swým, a řekl gim: Spěte ž giž a odpočjwejte ž, spanj-li wám milegssj, než gá; a doložil řka: Dostit gest, přisslať hodina: ay, Syn člowěka bude wydán w ruce hřjssných. Wstaňte, pogďme! Ay, kterýž mne zradj, bljzko gest. A když on gesště mluwil kučennjkům, ay Jidáš, geden ze dwanácti, přissel, a s nim zástup mnohý s meči a s kyjemi, posláni gsauce od knjžat kněžských a starssjch lidu. Nebo gak wyswětluge sw. Jan, wěděl Jidáš, kterýž ho zrazowal, mjsto; neb často Ježjš scházjwal se tam s učennjky swými. Protož Jidáš, když byl pogal zástup a od biskupů a farisseů služebnjky, přissel tam s lucernami, s pochodněmi a se zbranj. Gak určitě a gasně předwjdal Pán Ježjš dobu, kdy

[1]) Žalm 68, 21.

Digitized by Google

zbrognoſſi měli přigiti, aby ho gali. W duchu widěl wſſecku leſt nepřátel a gegich úklady, kteréž mu ſtrogily, byl přjtomen w duchu w radách, kdežto ho zahubiti uſtanowili, byl také ſwědkem ohawné úmluwy, w kterauž zrádce s nimi weſſel. Lehce mohl ugiti wzteklé pomſty gegich, gako uſſel Nazaretſkým, když ho wedli z města až na wrch hory, na njžto město gegich bylo wzděláno, aby ho dolů ſtrčili [1]); aneb gako když chápali kamenj, aby házeli na něho, ſkryl ſe a wyſſel z chrámu [2]). Wſſak ale tehdáž geſtě nepřiſſla hodina geho. Nynj pak ſe giž přibljžila a protož ſe podrobil s odewzdanoſtj wſſemu, což mu naſtáwalo, a kráčel zmužile wſtřjc nepřátelům ſwým.

Byla noc. Žoldnéři neznali Pána Ježiſſe, aniž ſnad wěděli, že měli giti Miſtra nebeſkého, o kterémž bezpochyby mnoho byli ſlyſſeli. Aby ſe tedy nezmýlili a ſnad někoho z učennjků mjſto něho negali, dal gim zrádce znamenj, řka: Kteréhožkoli poljbjm, ten geſt: držtež ho a weďte opatrně. Ježiš pak wěda wſſecky wěci (co mu naſtáwaly), ſſel proti nim a řekl gim, koho hledáte? Odpowěděli gemu: Ježiſſe nazaretſkého. Idj gim Ježiš: Gák gſem. Toho ſe owſſem žoldnéři tito nenadáli. Wzpomjnka na diwy geho zároweň i welebnoſt, gakauž tu progewil Božſký Wykupitel, půſobilo na ně tak, že celj ulekáni poſtaupili na zpět a padli na zemi. Ježiš ale nechtěl použjti přjležitoſti této, aby ſe wzdálil; nýbrž, aby wſſickni widěli, že newinen geſt, a dobrowolně na ſmrt kráčj, zůſtal ſtáti a s podobnau tichoſtj a welebnoſtj otázal ſe gich zaſe: Koho hledáte? Oni pak, k duchu přiſſedſſe, řekli: Ježiſſe nazaretſkého. Jod-

powěděl gim Ježiš: Powěděl gſem wám, že gá gſem. Geſtli tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odegdau; ukázaw na učennjky ſwé, aby zachowal ge a tak ſe naplnila řeč, kterauž řekl nedáwno při poſlednj wečeři: Otče, kteréž gſi mi dal, neztratil gſem z nich žádného. Znameneg tu, milý křeſťane, moc a welebnoſt Božſkého Wykupitele naproti malomocnoſti nepřátel geho. Wiz gak malomocná geſt neprawoſt proti ctnoſti, že kde ſe tato obgewj, muſſj onano klesnauti! Znameneg dále, gak laſkawě ſe gich Božſký Wykupitel táže? A proč ſe gich táže? Což newj, že ho hledagj? A proč nechává Bůh tak mnohých hříſſnjků na žiwě, ano dává ſtěſtj gim? Což newj, že uſtawičně ho budau nrážeti a ſtěſtj ſwého k neprawoſti nadužjwati? A přede ge ſnáſſj, a ač by ge mohl w okamženj zahladiti, popřjwá gim času, aby do ſebe ſſli, ſebe poznali a pokánj činili. Proto také ſe táže Ježiš nepřátel ſwých tiſſe a pokogně: Koho hledáte? Mohlt ge owſſem zahubiti; a wſſak on ge chtěl pozorny učiniti na podniknutj gegich, aby ſe poznali; gakoby gim chtěl říci: Powažte dobře, koho hledáte a koho chcete giti. A tak ſe wygewil i tuto, gakožto prawý Syn Otce nebeſkého, genž ſnáſſi hříſſnjky a dává ſlunce wycházeti na dobré i na zlé a prſſeti na ſprawedlíwé i neſprawedlíwé. — Znameneg dále také odpowěď, kterauž dává Pán Ježiš žoldnéřům těmto: „Gák gſem.“ Toto ſlowo porazilo ge na zemi. Podobně porazilo pozděgi ſlowo toto Šawla, když do Damaſſku ſe ubjrage proná-ſledowat křeſťanů, ſlyſſel hlas Páně: „Šawle, Šawle, co ſe mi protiwjš! Gá gſem Ježiš, genuž ty ſe protiwjš.“ A až gednau přigde gako Saudce w den po-

[1]) Luk. 6, 29, 30. [2]) Jan 8, 59.

Digitized by Google

slednj a dj u welebnosti: Gáť gsem! Gá gsem Ježjš, gehožto gste nechtěli znáti, gjmž gste pohrdli, gehožto zákon gste směle přestupowali, gehožto milostj gste neužjwali, ó, gak se tu chwěti budau nepřátelé geho! — a což ty, milý křesťane? — Co dále tu uwažowánj hodno gest, gest také gednánj nepřátel Ježjssowých. Pán poraziw ge, dosti gim ukázal swau moc a gegich malomocnost, a předc neodstupugj od předsewzetj swého; ani Božská moc geho nehnula gimi, aniž překonala ge neskončená dobrota geho. Wssak bohužel i my nečinjme ginak. Často porážj nás Pán nemocj, hladem, wálkau, morem a ginými nehodami a opět pozdwihuge nás: myť wssak nedáwáme sebau pohnauti ani káránjm, ani dobrodinjmi geho, a neustáwáme od hřjchů swých. — Milosrdný Ježjssi, i my přicházjme k tobě, a tážeš-li se nás: „Koho hledáte," djme: Ježjsse Nazaretského, swého Spasitele a Wykupitele. Tyť owssem nám djš: Gáť gsem! O, deyž, bychom spasitedlnau báznj naplněni, padli k nohám twým s litostj a kagicnostj, a u tebe odpusstěnj a milosti dosáhli, a když pak gednau na wěčnosti hledati budeme tebe, gakožto odplatu swau přjliš welikau, zney se k nám a přigjmage nás do přjbytků wěčných, rciž nám: Gáť gsem, gehožto gste hledali, w něhož gste wěřili a daufali — wyť gste mne nalezli na wěky. —

Gesstě stáli tu poděssenj žoldnéřowé newědauce, magj-li w skutku wložiti ruce swé naň, an Jidáš, kterýž tu stál s nimi, dal gim umluwené znamenj. Přistaupiw k Ježjssowi, řekl: Zdráw buď Mistře, a poljbil ho. O, té ohawnosti! — Druhdy wylákal Kain sladkými slowy Abele, newinného bratra swého, wen a zawraždil ho. Podobně pozwal Absolon Amana, bratra swého, na hody, aby zabil ho a nasytil krwožjzniwau pomstu. I lstný Jaob obgal Amasa, wůdce wogska, a poljbil ho, aby w okamženj tom mečem probodl ho. A přjkladů těchto následuge Jidáš a stawj se w čelo roty diwé a wydáwage se za přjtele Kristowa, znamenjm přátelstwj zrazuge ho a wydáwá ho w ruce nepřátel. O, té ohawnosti a ossemetnosti! Tjmto poljbenjm doplnil mjry nestydatosti, kterauž se byl před obličegem Páně z wečeřadla ubjral. Gesstě na cestě, bera se k neywyšssjm kněžjm, když byl o samotě, mohl gjti do sebe, pak wstupuge na horu oliwetskau w čele žoldnéřů mohlo mu těžce na srdci ležeti, že zrazuge Mistra swého, a w okamženj, když měl zraditi Mistra, musilok mu se zdáti nemožné poljbiti ho a wydati w ruce nepřátel; wždyť to bylo poljbenj, znamenj upřjmného přátelstwj, kteréž měl dáti, a byl to Mistr, genž mu w srdce hleděl, gehožto měl poljbiti. Než on setrwal w zatwrzelosti swé a wykonal nestydatě sserednau zrádu. Často hřessj člowěk z přenáhlenj a hřjssný čin předcházj wůli; často wssak předcházj zlá wůle, a než tato přegde w skutek, ožýwá se swědomj, upomjnage ho. Kdo wssak předc zlý skutek pásse na odpor wssemu lepssjmu hnutj srdce a napomjnánj swědomj, hřessj těžce; skutek geho gest důkazem neswědomitosti a hřjch geho gest smrtedlný. Běda, kdož swoluge k zlému, aniž ustupuge od ohawného podnikánj swého, když okoličnosti ho k tomu magj a swědomj naň dotjrá! Wina geho roste každým krokem na cestě k činu. —

Wssak ale co činj Mistr, když zrádce ho ljbá? Neodstrkuge ho od sebe? Nedj mu: Odstup ode mne, ohawnjku! Nezahlazuge dechem úst swých bezbožnjka toho? Newolá gako Eliáš oheň s nebe, aby stráwil ho? — O, té neskončené dobroty

Digitized by Google

a lásky Wykupitele! — K Juliowi Césarowi, řjmskému cjsaři, wedral se zástup spiklých, aby ho zabili. Mezi nimi byl také Brutus, mladjk, gehožto byl César za swého přigal. Umjrage César dýkami wražedlnjků, spatřil také Bruta a pln žalosti nad newděkem geho zwolal: I ty, synu můg, gsi (mezi nimi)!? Tak pokáral newděk geho. — A podobně, když Jidáš dýku newděku wrazil Pánu do srdce ljbage ho, pokáral ho Pán laskawě, nazýwage ho přjtelem, dj gemu: „Přjteli nač gsi gsem přissel? Jidássi, poljbenjm zrazugeš Syna člowčka? Gakoby mu řekl: Poljbenj, tohoto znamenj upřjmné a srdečné lásky, zneužjwáš Jidássi, abys wydal w ruce nepřátel mne, swého Pána a Mistra, genž tebe wolil za apossstola, tebe mnohau láskau pěstil a genž tobě mnoho dobrodinj prokazowal? Ustaň Jidássi! gesstě gest čas, gesstě gsem hotow přigmauti tebe! — Každé kamenné srdce by se tu hnulo a obměkčilo; toliko Jidássem nepohnula láska Kristowa — ohawná neprawost ho zatwrdila. K tomu wede posléze každá neprawost. Zprwu zaslepuge člowěka, pak opanuge ho, a konečně zatwrdj srdce geho tak, že se nedá ničjm pohnauti.

Tedy přistaupili a wztáhli ruce na Ježjsse a gali ho. Widauce pak ti, kteřjž okolo něho byli (učennjci geho), co bylo budaucjho (co Ježjssowi nastáwalo), anto posud byli gako zmámeni; domnjwali se, že gest to nynj powinnost gegich brániti Ježjsse. I tážjce se, řekli gemu: Pane, budeme-liž bjti mečem? Petr wssak ani nečekage na odpowěď wztáh ruku, wytrhl meč swůg a udeřiw služebnjka knjžete kněžského, ukal ucho geho prawé. Bylo pak gméno služebnjka toho Malchus. Owssemk bylo toto gednánj Petrowo přenáhlené a neprozřetelné, a wssak dá se poněkud omluwiti. O, gak lehce se rozpálj srdce sprawedliwého a gak těžce gest mu s trpěliwostj patřiti na to, když neprawost se zmáhá a newinnost potlačuge. Mogžjš wolil raděgi umřjti, než patřiti na ohawnost lidu; Eliáš skryl se w geskyni, aby nemusil patřiti na ni; Jeremiáš neměl dosti slz, aby oplakáwal zkázu a zpaustu lidu swého: a s rownau horliwostj bil Petr mečem, nemoha patřiti na to, aby Mistr milowaný, swatý a newinný, byl gat a do wazby dán. Owssemk newčasná byla horliwost geho, a wssak ona odsuzuge chladnost a netečnost nasseho wěku; kdežto wssecka horliwost pro čest a sláwu Božj ustydá. Kde gest sprawedliwá horliwost wasse, wy křesťansstj hospodáři a hospodyně, když čeleď se neprawostem, klenj, heyřenj, prostopássnosti, obžerstwj, nočnjm taulkám, hřjssným radowánkám, oddáwá a hřjssných známostj si hledj? Kde gest slussná horliwost wasse, wy rodičowé křesťansstj, když synowé wassi a dcery nic nechtěgj slysseti o Bohu, o modlitbě, o kázni a nábožném žiwotě, naopak toliko po rozkossjch a neprawém towaryšstwu se sháněgj? Kde gest horliwost wasse, wy křesťané, když slyssjte, gak se náboženstwj a wjra Kristowa tupj a hanj, gak se bohoslužba w posměch uwozuge a Kristus a sw. náboženstwj se se wssech stran zlehčuge. Horliwost Petrowa odsuzuge wás. Než gak řečeno, horliwost tato geho nebyla na prawém mjstě, aniž w prawý čas a wůbec byla marná: protož řekl Pán Ježjš učennjkům: Nechtež až potud, t. g. ustaňte od wsselikého bráněnj mne; a pak obrátiw se k Petrowi dj gemu: Schowey meč swůg do posswy, nebo wssickni, kteřjž meč berau, od meče zahynau. Zdaliž mnjš, že bych nemohl prositi

Otce swého, a dal by mi nynj wjce nežli dwanácte haufů angelů? Ale kterak se naplnj pjsma, kteráž swědčj, že tak musj býti? Kalicha toho (utrpenj), který dal (uložil) mi Otec, nebudu pjti? Znamenitá to slowa Páně! Widěl Pán owssem dobrau wůli učennjka: předc ale kárá newčasnau horliwost geho, zároweň i dáwá mu a učennjkům swým wůbec to naučenj: že se sice s njm neprávě gedná, že wssak předc nenj dowoleno gim ke zbraním sahati a protiwiti se náležité wrchnosti, dokládage: že každý, kdož násilnau mocj se náležité wrchnosti na odpor stawj, nenalezá w tom spasenj, aniž ulewenj, ale upadá w zahynutj. Wssickni, kteříž meč berau, od meče zahynau. W skutku znamenitá a wssj pozornosti hodná slowa, gichžto prawdiwost se i za nassich časů obgewila. Slowa tato Páně gsau kletba, wyrčená na wssechny odbognjky, kteříž zapomjnagjce na zákon Božj, proti náležité wrchnosti své powstáwagj, a mjsto blaha bjdu a nauzi, mjsto swobody wětssj porobu a těžssj gha uwalugj na sebe a na ty, kteříž gich následugj. A protož, milý křesťane, nechtěgž následowati gich, aniž sluchu dáti gim, a newztahug nikdy ruky své proti náležité wrchnosti své. Trpěliwost, tichost, pewné setrwánj w dobrém, odewzdanost do wůle Božj, a wraucj a zbožná modlitba k Bohu, genž wssecko řjdj a od něhožto wsseliká pomoc přicházj: tot gsau neylepssj zbraně twé w těžkých dobách, a wedau předc konečně k wjtězstwj. — S druhé strany pak powažnge Božský Wykupitel wsseliký odpor za přičinj se radám Božjm. Otec nebeský tak ustanowil, a proroci to tak předpowjdali w pjsmech: abych trpěl a wyprázdnil kalich utrpenj až na rumt, a takto dokonal djlo wykaupenj, kteréž uložil mně. Zagisté kdyby násilj, kteréž se mně činj, bylo proti radě geho, prosil bych Otce a přispěl by mi mocnau rukau swau s nebe; a wssak, aby se naplnilo pjsmo a stalo se, což Otec w radě své uložil, chci wyprázdniti kalich utrpenj swého. — Když Dawid utjkage před odbognym synem swým Absolonem z Jerusaléma se bral, potkal na cestě Semege, kterýž zlořečil gemu a házel naň kamenjm. I chtěl Abisai, wůdce wogska a přjtel Dawidův, gjti a setnauti mu hlawu. Dawid wssak dj mu: Nechtěž ho, ať zlořečj: nebo Hospodin přikázal (dopustil) mu, aby zlořečil Dawidowi: a kdo gest, aby směl říci, proč tak učinil[1])? A w tom zagisté gest Dawid obraz welikého potomka swého — Ježisse, an když rota se naň shlukla gako na zločince, a Petr chtěl giž setnauti hlawu Malchowu; nedopustil toho ano i dotek se ucha Malchowa, uzdrawil ho. „W činu tomto, dj sw. Bonawentura, gewj se láska Božj patrně, kdežto Ježiš zraněného, genž přissel, aby ho gal, zázračným způsobem uzdrawil. Tak plnil tu Spasitel, což byl sám přikázal nám: „Čiňte dobře těm, kteříž wás nenáwidj.“ Pak obrátiw se k těm, kteříž byli přissli k němu, knjžatům kněžským a zprawcům chrámu a starssjm, dj gim laskawě pln tichosti: Gako na lotra wyssli gste s meči a kygemi gjmati mne. Gežto na každý den býwal gsem s wámi w chrámu, newztáhli gste rukau na mne a negali gste mne: ale tatok gest hodina wasse, a moc temnosti; aby se naplnila pjsma. A w prawdě, při které přjležitosti ukázal se Ježiš býti nebezpečným, aby třeba bylo žoldnéřů, mečů a kygů gako na lotra? Zdaž

[1]) II. Král. 16.

Digitized by Google

ubljžil komu, aby se s njm tak nakládalo gako s lotrem? Celý žiwot swůg ztráwil w dobřečiněnj, snad i mnohým z těch, kteřjž nynj wyssli, aby ho gali. Často se mu hrozilo od diwých nepřátel, neprotiwil se, než toliko wyhnul se gim. K čemu tedy roty této? k čemu zbrognossů, mečů a kygů? Zdálo by se, gakoby se tu gednalo o lapenj a getj laupežnjka neb lotra, genž mocj gsa ozbrogen také mocj podmaněn býti musil. Po tři léta, co weřegný úřad swůg konal, a chodil po zemi židowské uče a konage zázraky, byl zwlásstě nenáwidjn od třj třjd lidu, těch neywznesseněgssjch, totiž: od kněžj, zákonnjků a fariseů. Pýcha prwnjch, záwist druhých, a pokrytstwj poslednjch těchto, slowem wesskeré wássně, kteréž byl slowem i žiwotem swým trestal, rozljtily se naň, ač nadarmo. Nikdy neustáwala bauře nad hlawau geho; předc wssak nikdy nezasáhla a nepodwrátila ho. Kráčege u prostřed nepřátel, genž w moci a wážnosti stáli a ustawičně ho pronásledowali, překazil wždy lstiwé úklady gegich; a ač neustále kladli gsau osidla gemu, museli předc znamenati, že marné gest počjnánj gegich; nebo wždy se postawila gakási mocná newiditelná hráz mezi něg a mezi útoky gegich. Wssak tato padla nynj pogednau a nepřátelé zmocnili se Pána. Odkud to? Pán sám gim to wykládá: poněwadž přissla hodina geho a také hodina gegich. On aby trpěl a dokonal djlo wykaupenj lidského; oni aby wydali ho w smrt a naplnili mjru zloby swé. To gest ta osudná hodina, kterauž pokládagj za neyblaženěgssj; a wssak ona gest pro ně ta neyzáhubněgssj. Oni se radugj, že se gim posstěstilo zmocniti se Pána, a wssak newědj, že gednau budau gednjm dnem kořistj sprawedlnosti geho. —

Tedy zástup a tisjcnjk a služebnjci židowsstj přistaupili a wztáhli ruce na Ježjsse, a gali a swázali ho. Ale toto wssecko se stalo, aby se naplnila pjsma prorocká, totiž co před wěky giž o něm předpowjdal Žalmista Páně, slawný praděd geho: „Obkljčili mne, psi mnozj a rota zlostnjků oblehla mne, a prowazy roztáhli w osidlo; mezi lotry připočten gsem.“ — Tedy wydáwá Ježjš sám ruce swé k swázánj, ony wssemocné ruce, genž roztrhly wazby hřjchu wesskerého pokolenj lidského! — Když Alexandr Weliký byl we wálce nebezpečně raněn, prosili ho wůdcowé geho, by dowoleno bylo gim, ruce a nohy swázati gemu, až by wytáhli mu ssjp z těla, gežto by i neymenssj hnutj mohlo smrt způsobiti mu. Než Alexandr nedopustil toho, řka: Neslussj, aby byl swázán král; moc králowa musj býti wždy swobodná. A protož uwažuge sw. Bernard Ježjsse na hoře oliwetské pochopj obkljčeného a swázaného, wolá u podiwenj: O, králi nad králi a pane nad panownjky! gaké to zkrácenj moci twé a swobody! Ty sám máš moc wázati a rozwázati, a nynj, potupnými wazbami gako lotra swázaného wedau tebe. Widjm to a děsjm se, a hrůzau bych possel, kdybych se nerozpomenul, že gsi giž swázán wazbami lásky, genž přiměly tebe, snásseti otrocké wazby tyto. — Owssemť mohl Ježjš, tento nowý a usslechtilý Samson, roztrhnauti wesskeré wazby, kterýmiž ho uwázati a udržeti se snažili nepřátelé geho, bylot třeba toliko pokynutj, aby sprosstěn byl gich; a wssak geg wázaly gesstě pewněgssj wazby nad oné, gimižto lidé obtjžili ho, totiž poddanost a poslussnost wůle Otce nebeského, pak láska k nám, k lidem, gichžto přissel spasit a sprostit wazeb hřjchu! — Popatř naň, ó křesťane milý! Popatř na ruce Páně, genž wždy hotowé

byly dobře činiti wſſem, ony gſau we wazbách! Popatř na nohy, genž kráčely, aby hledaly, co bylo ztraceno, ony gſau zpautané! Hle w tyto wazby a pauta přiwedla ho láska k nám. Naſſe hřjchy wlaſtně ſwázaly ho! Aby wazeb hřjchů ſprostil nás, dal ſe Pán ſwázati. Křeſtanſká duſſe, máš-li wděčné ſrdce, nechtěg poznowu we wazby tyto wrhati geg! —

Tehdy učennjci widauce, že Mistr geſt celý w rukau nepřátel, aniž odpor činj gim, wſſickni opuſtiwſſe ho, utekli. Tak ſe wyplnilo do ſlowa, což byl Pán Ježiš předpowěděl nedáwno učennjkům swým: že wſſichni této noci opuſtj ho. Kde gſau ſliby, kde předſewzetj gegich, kteréž nedáwno činili u wraucnoſti Pánu? Ach, gak brzy zapomenuli na ně, a gak brzy uſtydla wraucnoſt a horliwoſt gegich, kterauž geſſtě krátce před tjm k hágenj Pána a Mistra plálo ſrdce gegich! O, kdo ſe zpoléhá na ſwět, na přátely, a na lidi wůbec, ten geſt w ſkutku opuſſtěn. Nechť ſe přibližj poſledni hodinka geho, nechť ſmrt wložj ruce ſwé naň — wſſe opauſſtj ho. — Ty wſſak, ó Ježiſſi, budiž tehdáž wěrným přjtelem mým a neopauſſtěg mne! — Když wſſickni opuſtj mne, ſtůg při mně, ſtiž mne a doprowáżeg mne do kragin wěčnoſti, kdežto nynj požjwáš ſlávy wěčné. Amen.

VI. Pán Ježjš před wyſokau radau židowſkau u Annáſſe a Kaiſáſſe.

Bylo po půl noci, když gatého a ſwázaného Ježiſſe wedli do Jeruſaléma a ſice tauž branau, řečenau „zlatau,“ kterauž před pěti dny ſlawně do Jeruſaléma wgjžděl. Gaká to proměna! Tehdáž doprowázel ho zástup gáſagicj a pokřikugicj: Hoſanna Synu Dawidowu! Nynj pak obklječila ho rota žoldnéřů a pochopů, ho potupugicj a gemu ſpjlagicj; tehdáž mu kladli raucha a metali ratoleſti na ceſtu: nynj pak ſe mu kladau neuſtále překážky na ceſtu od diwé ſběře; tehdáž prozpěwowala pacholata Wykupiteli: nynj pokřikuge za njm chatra činjc mu úſměſſky; tehdáž bral ſe gako nějaký král na oſlátku tichý, obklječen lidem wěrným: nynj kráčj potahowán gako nějaký zločin ſwázanýma rukama, obtjžen okowy a obklječen žoldnéři; tehdáž ubjral ſe za dne k wýſſinám chrámowým: nynj pak w ſjré nočnj temnoſti při ſtraſſném swětle pochodnj wede ho rota k přjbytku ſtarého hřjſſnjka — Annáſſe. Tak ſe měnj oſud; a protož, milý křeſťane, když i ty podobnau proměnu zakuſjš w žiwotě ſwém; wiz, že to neměl ginak Pán a Mistr twůg, a ſnáſſeg w tichoſti a odewzdaně ſnjženj ſwé s Ježiſſem. „Gſmeť zagiſté ſpoludědicowé Kriſtowi, geſtliže ſpolu (s njm) trpjme, abychom i ſpolu oſlaweni byli“ [1]).

Žoldnéři tedy přiwedli Pána Ježiſſe neyprwé k Annáſſowi. Byl pak Annáš

[1]) K Řím. 8, 17.

Digitized by Google

teſt Kaiſáſſůw, kterýž byl biſkupem toho léta; a byl dřjwe také welikým knězem, wſſak od řjmſkého wládaře Waleria Grata ſwržen geſt, a požjwal u Židů welké wážnoſti, že gdauce okolo knězj a ſtarſſj lidu, genž byli Ježiſſe gali, u přjbytku geho ſe pozaſtawili a Ježiſſe mu předſtawili; chtjce mu radoſt učiniti a náwěſſtj dáti, že ſe gim podařila pekelná leſt gegich. Annáſſowi wſſak nepřicházelo to za těžké powſtati ze ſna, či raděgi probdjti noc tuto; wždyť ſe tu gednalo o ukogenj ſtarého záſſtj proti Ježiſſowi. Cyhle, živý obraz překwrácenoſti lidſké. Když ſe gedná o ſpaſenj naſſe, nechceme ſe přemáhati, aniž co ſnáſſeti, tu máme tiſjcero wýmluw; wſſak gedná-li ſe o naſycenj hřiſſných wáſſnj a náružiwoſtj, o doſaženj rozkoſſj neb ukogenj mſty dáwno chowané: zapomjnáme i hned na ſpanj, na pokog, na pohodlj, ano i na zdrawj, žádná obtjž nám nenj přjliš welká. — Wſſak ale, milý křeſťane, následug Kriſta ſwázaného do ſjně Annáſſowy.

Tedy tázal ſe biſkup Ježiſſe o učennjcjch geho a o geho učenj Dle tuſſenj ſwatých otců tázal ſe ho Annáš o učennjcjch geho ku potupě; gakoby mu řekl: Kde gſau učennjci twogi, kteréž gſi shromáždil okolo ſebe? co gſau ti platnj? proč tě opuſtili? na to mu neodpowěděl Pán Ježiš ani ſlowa; nebo wěc ta dogala ſrdce geho; právě gako to bolj ſrdce rodičů, když ſe gim předhazugj nezdárné djtky, čehož winy nemagj — protož, nemoha wymluwiti ge mlčj, aniž pak nařjká na ně; poněwadž ge přede miluge. O ſwém wſſak učenj nemlčel, nýbrž odpowěděl gemu: Gá gſem zgewně ſwětu mluwil; wždycky učjwal gſem weſſkole a wchrámě, kdežto ſe wſſichni Židé ſcházegj, a tagně gſem nic nemluwil, co ſe mne ptáš? Ptey ſe těch, kteřjž ſlýchali, co gſem mluwil: ay, tit wědj, co gſem mluwil. Lépe a trefněgi nemohl Pán Ježiš gemu odpowědjti. Negednalo ſe zagiſté Annáſſowi, aby ſeznal učenj Páně, to mohl giž dáwno učiniti, gežto Ježiš weřegně učil; nýbrž ſſlo mu tu wlaſtně o to, aby z geho odpowědi wzal ſobě negakau záminku k odſauzenj geho, nechť by Pán Ježiš mluwil, co chtěl. Kdyby ſe mu o to gednalo, aby poznal učenj Ježiſſowa a ſpravedlivý ſaud o něm wyneſl, zagiſté by ſe netázal geho; nýbrž muſil by ſe raděgi tázati těch, kteřjž ſlýchali ho. Proto mu Ježiš tak odpowěděl. Wſſak odpowěď tato nebyla milá a wítaná Annáſſowi. Znamenage to geden ze ſluženbnjků ſtoge tu, chtěl ſe zaljbiti pánu ſwému, a dal poljček Ježiſſowi řka: Takliž odpowjdáš biſkupowi? O, uſtrňte nebeſa, Pán poličkován! a to od ſurowého ſluženbnjka, genž chce tjm zjſkati lásku a přjzeň pána ſwého, že Ježiſſe w ſwatau a newinnau twář bige! — A negednáš podobně i ty, křeſťane, když, abys ſe zaljbil zlým a překwrácenýmlidem, abys u neznabohů chwály doſſel, Kriſtu a ſwatému náboženſtwj geho poličky úſměchu a potupy dáwáš? na wěrné a zbožné ctitele geho hanu a potupu tydáš? — Než Ježiš odpowjdá ſurowému tomuto zlobochu tiſſe a laſkawě: „Mluwil-li gſem zlé, ſwědectwj wydey o zlém; pakli dobře, proč mne tepeš? Gaká to tichoſt a trpěliwoſt Miſtra nebeſkého! Zničiti by ho mohl té chwjle a ſnáſſj ho, doſti mage na laſkawém pokáránj geho. O, gak ginak gednáme my! Gedwa že nás někdo urazj, giž dýcháme pomſtau zplácegjce zlé za zlé. A co gſme my proti Kriſtu, co geſt urážení a potupa naſſe ta newětſſj proti oné, kterauž utrpěl Božſký Wykupitel, an od ſurowého ſluženbnjka w ſwatau twář udeřen geſt

Digitized by Google

a kterauž musj neustále snásseti od nás? Či gest to ginač, když neprawosti pásseme, než gako bychom ho w swatau twář bili? Což nedj sw. Pawel, že hřjchy swými ho poznowu křižugeme? Tu zagisté wolá i ke každému hřjssnjku Božský Wykupitel? Proč mne tepeš? Snad proto, že gsem tě od wěčnosti milowal, když gsi gesstě nebyl? Že gsem tě hledal, když gsi byl ztracen? Že gsem se pro tebe wydal, abych tě spasil a že gsem nesčjslnými dobrodinjmi obohatil tebe? Proč mne tepeš? Giž gest mně to bolestné dosti, když nedbáš o mne a o zákon můg, geho neplnjš, i proč mne gesstě k tomu tepeš, pohrdage mým učenjm, pásse neprawosti, opausstěge wjru a následuge bezbožnjků? Proč mne tepeš, ty, od něhož gsem to neyméně zaslaužil, gehož gsem swau krwj wykaupil a před mnohými k prawé wjře powolal a hognými dary obohatil? Proč mne tepeš, swého Wykupitele w zahynutj, swého ochrance w nebezpečenstwj, swého přjtele w nauzi, swého utěssitele w zármutku a swého obrance proti nepřátelům a budaucjho Saudce swého! — Uwaž toho bedliwě, dusse křesťanská, kdyby Pán takto mluwil k tobě? co bys odpowěděla gemu? —

Zatjm wssak, co se toto dělo u Annásse, přihodilo se wenku něco, co wsseho powssjmnutj hodno gest. Když Pána Ježjsse wedli k Annássowi, ssel Petr a giný učennjk (Jan) za njm zdaleka až do sjně knjžete kněžského. Jan byl znám biskupowi a wessel s Ježjssem do sjně biskupowy; ale Petr stál u dweřj wně. Wyssel tedy Jan a řekl wrátné, i uwedl tam Petra. Dj tedy Petrowi (genž nesměle wessel do domu) děwka wrátná? Negsi-liž i ty z učennjků člowěka tohoto? Uleknut dj on: Negsem. Aby wssak ukryl bázeň swau, wessel tedy wnitř do sjně biskupowy. Stáli pak tu služebnjci a pacholci u ohně (nebo zima byla), i zhřjwali se; byl pak s nimi i Petr, stoge a zhřjwage se. Tedy (znamenagjce bázeň Petrowu) řekli gemu: Negsi-liž i ty z učennjků geho? Gesstě ani neodpowěděl, gedna děwečka, kteráž uzřela ho, an sedj u swětla a byla naň pohledla, řekla: I tento byl s njm. Petr wssak zapřel řka: Ženo, neznám ho! A po malé chwjli uzřew ho giný řekl: I ty z nich gsi. Ale Petr řekl: O, člowěče negsem! I wyssel wen w předsjň a kohaut zazpjwal poneyprw [1]). Celý ulekaný a pomatený nepowssjmnul si toho Petr. Po hodině pak spatřila ho opět děwečka giná, kteráž ho giž dřjwe poznala, když wycházel ze dweřj i řekla těm, kteřjž tu byli: I tento byl s Ježjssem nazaretským. A opět zapřel s přjsahau, že by neznal toho člowěka. A po malé chwjli přistaupili ti, kteřjž tu stáli, a řekli Petrowi: Gistě i ty z nich gsi; neb i řeč twá známa tebe činj; a kdosi giný potwrzowal řka: Gistě i tento s njm byl, neb také Galilegský gest. Pak dj gemu geden ze služebnjků biskupowých, přjbuzný toho, kterémuž byl Petr ucho ukal: Nezapjrey toho, zdaliž newiděl gsem tě

[1]) Kuropěnj toto bylo wlastně prowoláwánj hodin nočnjch; poněwadž ale po půlnoci kohaut zpjwá, nazýwalo se prowolánj 7., 8. a 9. hodiny, t. g. 3., 4. a 5. po půlnoci, prwnjm, druhým a třetjm kuropěnjm.

Digitized by Google

s njm w zahradě? Se wſſech ſtran ſtiſněn zapřel opět, a počal ſe proklinati a přiſahati, že by neznal člowěka a že by newěděl, co prawj. Ahned, když on geſſtě mluwil, kohaut zazpiwal (po druhé). Na to pak wywedli Pána Ježiſſe, a obrátiw ſe Pán, pohleděl na Petra boleſtně, i porozuměl Petr pohledu tomuto a rozpomenul ſe na ſlowo Páně, gak byl řekl: „Prwé než kohaut zazpiwá, třikrát mne zapřiš; i wyſſed wen plakal hořce. Tak klesl Petr, a tak ſe wyplnilo na něm, co byl Pán Ježiš předpowěděl. Eyhle, nowá to přičina zármutku Páně a nowá ſſkola naučenj a wýſtrahy tobě, křeſtane milý. Co ſe tu zprwu namjtá uwažugicjmu pád tento, geſt otázka: gak mohl tak klesnauti, a po třikráte zapřjti Miſtra ſwého učennjk tento, genž to mu nedáwno tak důwěrně ſlibowal, že byk i s njm měl umřjti, nezapře geho. W prawdě při láſce wraucj, kterauž měl ku Pánu, nebylo ani možná, aby ho zapřel, pokud ſi byl živě gj wědom a na očjch mu tanulo pewné předſewzetj geho. K tomu wſſak bylo třeba nedůwěry w ſebe, pak i bděliwoſti, aby člowěk nepozbyl přjtomnoſti ducha a neſpuſtil s očj předſewzetj ſwé, a zwlášſtě pak bylo tu potřeby modlitby, genž pomoc a poſilu s nebe wyjſká. Protož prawé bylo ſlowo Páně: Bděte a modlete ſe, abyſte neweſſli w pokuſſenj. Petr wſſak opomenul toho. On přiliš mnoho důwěřowal w ſebe a to byla giž prwnj a hlawnj přičina pádu geho. Přiliſſná tato důwěra w ſebe přiměla ho také, že následowal Pána a ſſel za njm, ač podál do domu welikého kněze. Owſſemk wedla ho tam láſka k milowanému Miſtru, on chtěl wěděti, gaký to s njm wezme konec; než tjm ſe wydal w patrné nebezpečenſtwj. Nynj pak následowala rána na ránu. Se wſſech ſtran ſe naň dotjralo. Na to owſſem nebyl připrawen. I ztratil přjtomnoſt ducha. Nebezpečenſtwj hrozj mu odewſſad. On zapomjná na ſwůg ſlib a na ſwé předſewzetj, celý pomaten, aniž ſebe mocen, zapjrá Miſtra ſwého, — a kleſá; a gak hluboce! — On nezapjrá Miſtra toliko gednau ale po třikráte, a nedj toliko, neznám ho, nýbrž on přjſahá a zakljná ſe. — A tak geſt nám Petr wýſtrahau: gak může člowěk i při té neylepſſj wůli kleſnauti a hluboko kleſnauti; neb tak ſe děge každému, kdož w ſebe přjliš důwěřuge a nebdj a nemodlj ſe. Byk i měl ſebe lepſſj wůli, důwěřuge-li přjliš w ſebe a wydáwá-li ſe w nebezpečenſtwj a puſtj-li Boha s očj, odſtaupj Pán od něho, miloſt Božj opuſtj ho, pokuſſenj zmate ho a on ztratj přjtomnoſt ducha a kleſne, gak ſe byl nikdy nenadál. — My ſe diwjme pádu Petrowu, gak mohl zapřjti Miſtra, genž tolikerými dobrodinjmi obohatil ho: a wſſak gednáme giuak? Nezapjráme i my ho, ač ne ſlowy, předc wſſak ſkutky? Ano wſſickni ti zapjragj Kriſta, genž w žiwotě ſwém ſe řjdj podlé zásad a přjkladů křjſſného ſwěta; zapjragj ho také ti, kdož mlčj aneb ſe zalibenjm poſlauchagj bezbožné řeči, giničto ſe Kriſtus Pán a ſwaté náboženſtwj geho zlehčuge; zapjragj ho také ti, kdož ho zneuctjwagj w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj, nehodně ho přigjmagjce, když ſe gim we widitelné způſobě k požjwánj podáwá. Wſſickni tito zapjragj ho rownéž tak gako Petr, poněwadž ho znagj gako on, poněwadž i gim mnohá dobrodinj prokazowal a ho negednau neb třikrát ale častěgi zapjragj, ano neuſtále a to z podobné přjčiny, gako Petr. Neb přjčina, proč mnozj nechtěgj wyznati Kriſta a dáti ſwědectwj prawdě geho, geſt rownéž gako u Petra — bázeň

Digitized by Google

lidj. Aby se nezdáli u bezbožnjkŭ a swětákŭ býti náboženými, aby gim nekekli tito, že gsau pobožnŭstkáři, aby platili za swobodomyslné a oswjcené, aby se zaljbili neznabohům: zapjragj mnozj lepssj přeswědčenj swé, potlačugj hlasu swědomj, mluwj kteč neznabohŭ neb přiswědčugj gim, ač s nimi stegně nesmeyssljj, a chwálj počjnánj gegich, ač ho u wnitř ze srdce nenáwidj. Ty wssak, milý křesťane, nebog se wekegně ke Kristu přiznati se a swědectwj dáti gemu. Ukaž, že gsi křesťan, že w Krista wěřjš, a že se nebogjš neznabohŭ, a wěř, že u prawých a rozssafných cti a wážnosti dogdeš, a na neznabozjch co ti segde? ano i tito, byť i proti náboženstwj se zpěčowali, magj u wážnosti ty, kteřjž swobodně Krista wyznáwagj a geho se wěrně držj. — Znameney také, křesťane milý, gak Petr oplakáwal pád a winu swau. Weliké bylo sice prowinění geho, ale Petr netrwal dlauho w něm. Gedwa že zaslechl kuropěnj, gedwa že Pán naň popatřil: wzpamatowal se a plakal hořce. Ty, genž si ho následowal w pádu, následug ho také w kagicnosti! — Co pohnulo gim, bylo zprwu upamatowánj na slowo Kristowo. Tak počjná každý křjssnjk cjtiti žalost w srdci, an si přiwozuge k mysli slowa Božského Mistra. Prwnj přjčina poklesnutj byla, že zapomenul na přikázanj, wýhrůžky a sliby Božj. Aby tedy z křjssného stawu toho powstal, třeba, aby opáčných prostředkŭ použil a připomenul si slowa Spasitelowa, ona milostiwá slowa, kterýmiž wolá zblaudilé nazpět, wssak také ona hrozná slowa, kterými zatwrzelé otkásá; pak i utěssená slowa, gimižto gim odpusstěnj uděluge. — Toto upamatowánj na slowa Páně otewřelo Petrowi oči, že poznal a nenáwiděl poblauzenj swé, a rownež i připamatowánj na slowo Božj otwjrá posud oči křjssnjkŭ a wywozuge z nich drahocenné slzy pokánj. Gak mile apostol Páně poznal prowinění swé, wyssel wen a wzdálil se mjsta, gežto bylo děgisstěm, přjčinau a swědkem pádu geho. J ty, milý křesťane, když tě swědomj hrýzti počne, a ty poznáš křjssný staw swůg, utjkey se wsseho, což bylo přjčinau a podnětem pádu twého. Utjkey se křjssných zwykŭ, kteréž tě k křjchu wedau, warug se náklonnosti křjssných, kteréž tě w okowjch geho držj, wystřjhey se towaryšstwa, gehožto zásady a přjklady tě ustawičně lákagj — wůbec utjkey se wsseho, což by tě poněkud mohlo k opětnému pádu wábiti; gen takowýmto způsobem můžeš křjchu zniknauti. Posléze pak Petr proniknut srdečnau ljtostj cedil hořké slzy. O, wzácné to slzy! sslastná to bolest, genž byla pramenem wěčné radosti! On poznal brzy swé neprawj, gak brzo ge zpáchal, a rownež i hned ge oplakáwal, gak mile ge poznal a obdržel odpusstěnj, gak mile želel ho. O, té newyslowitelné lásky Božj, genž čeká na ljtost nassi, aby nám odpustila těžká prowinění nasse! — Petr plakal hořce, — owssemť slussno, aby plakal, a aby plakali wssichni, genž podobně gako on poklesli. A w prawdě slz nescházj těm, genž, gsauce měkkého srdce, poklesli. A wssak slzy negsau wssecko — tot gest to neymenssj. Wětssj a důležitěgssj gest gedno, čehož gest zapotřebj: abychom totiž napotom bděli a modlili se, a u wědomj zpáchané winy k dwognásobné lásce Spasitele a k wěrnému a ochotnému poslussenstwj geho powstali. Tak to nalézáme u sw. Petra. On pak nahradil newěrnost swau pewnau oddanostj a wěrnostj Pánu, a pozděgi obětowal i žiwot swůg pro něho. —

Annáš poslal Ježjsse swázaného ku Kaifássowi biskupowi, kdežto se sessli wssickni kněži, i zákonnjci, i starssj

Tok gsau ti saudcowé, kteřjžto měli sauditi Ježjsse. Gsau to auhlawnj nepkátelé geho; gsau to ti, genž po tki léta neustáwali pronásledowati ho, hledagjce polapiti ho w řeči, utrhagjce a spjlagjce gemu a wywrhugjce ze sskol ty, genž uwěřili w něho. Gest to tatéž wysoká rada, kteráž giž dřjwe byla ustanowila Ježjsse zabjti, a gest to týž neywyššjj kněz, kterýž giž prwé wykknul ortel smrti nad njm. I proč se shromažďugj opět a to w pozdnj noci k saudu toho, gehož byli giž dřjwe odsaudili? Pán Ježjš ge nazwal giž dřjwe pokrytci; a oni byli w prawdě. Oni chtěli zakrýti záwist a nesprawedlnost swau rausskau náboženstwj a sprawedlnosti, aby mohli pak lidu řjci: sprawedliwě umřel, wždyť byl sauzen a za winného shledán. Proto tedy se shromážděli gesstě w pozdnj noci a saudili Ježjsse. O, běda gim a wssem, kteřjž následugj gich a pod rausskau sprawedlnosti nesprawedlnost pássj a newinnosti potlačugj — gegich nesprawedlnost gest ohawnosti před Bohem, kterýž gednau sám přjsně sauditi bude gi. — Židé měli zákon, dle kteréhož se nesměl žádný saud w noci konati, zwlásstě pak kdež se gednalo o žiwot. Byl-li obžalowaný za newinného uznán, musselo se mu téhož dne dáti wyswědčenj newinnosti; byl-li uznán za winného, oznámil se mu ortel teprw druhého dne; protož se nesměl před swátkem žádný saud konati. A wssak wsseho toho, čehož se u saudu neywětssjho lotra sstetkilo, nesstetkilo se u newinného Ježjsse. Ježjš musil býti odsauzen, stůg co stůg. Zákony a sprawedlnost: to byla gen zákryta zloby a nesprawedlnosti gegich. Wssak wiz, milý křesťane sám, gak saudj Ježjsse. Cjl a konec saudu gest nalézti prawdu. A wssak ginak to bylo u wysoké rady. Tu se prawda nehledala. Knjžata kněžská a wssecka rada hledali falesssného swědectwj proti Ježjssowi, aby ho na smrt wydali. Gaká to ohawnost! Prawých swědectwj, genž swědčily o newinnosti Ježjssowě, měli dosti, o ty ale nedbali; falesssného swědectwj hledali, takowého, kteréž by napomáhalo k odsauzenj geho. Tedy negednalo se gim tu o prawdu, než wjce o odsauzenj Páně. — A činj to posud nepkátelé Ježjssowi ginak? Aby mohli Krista a wjry geho zawrhnauti, aby mohli cjrkwe potupiti a zhanobiti, hledagj falesssných swědectwj, čtau bezbožné knihy, obcugj s neznabohy, chápagj se wsseho, což swatau prawdu Kristowu a počestný mrau podrýwá a co cjrkew geho w nenáwist uwádj; to gest gim milé a wjtané, to gim platj za swrchowanau maudrost: a co by ge mohlo u wjře upewniti, tomu se pečliwě wyhýbagj — aby pak mohli Krista a wjry se zhostiti. Wssak marné gest snaženj gegich, gakož marné bylo snaženj wysoké rady židowské. Křiwého swědectwj, kteréhož proti Ježjssowi hledali, nenalezli. Mnozjssice swědectwj křiwé wydáwali proti němu, ale swědectwj gegich nestrownáwalo se. Krásné a utěssené to wjtězstwj prawdy! — Tak musil sám saud tento, prwé než wykknul křiwé winu Ježjssowu, musel swědčiti o newinnosti geho. A co nalezli gsau nepkátelé Jezjssowi, genž po osmnácte stoletj swědectwj wyhledáwagj proti němu a geho sw. náboženstwj? co wykjdili? Kteráholi swědectwj proti němu si wymyslili, rozpadla se w niwec, gegich lež a mdloba se ukázala u světla prawdy, tak gako měsjc bledne, když slunce wycházj. A protož, milý křesťane, nedey se zmýliti a zwikłati we wjře své w Ježjsse. A když nepkátelé wjry Kristowy námitky činiti budau proti Kristu a swatému náboženstwj geho, řeč gim sně-

Digitized by Google

le: Nemohli-li gsau neykrutssj nepřátelé ničeho nalézti, co by proti němu swědčilo, tjm méně se to podařj wám! — Naposled, když wssecka swědectwj nic neprospjwala a nepostačowala k odsauzenj geho, přissli dwa falessnj swědkowé a wydáwali křiwé swědectwj proti němu, řkauce: My gsme ho slyssseli, že řekl: Gá zbořjm tento rukau udělaný chrám a we třech dnech giný ne rukau udělaný wystawjm. Owssemk kladli gsau židé na toto swědectwj welikau wáhu, gežto se domnjwali, že tjm Pán Ježjš chrám zlehčil, a chrám zlehčiti bylo u nich tolik, gako samého Boha zlehčiti, což owssem smrtj se trestalo. Wssak žaloba tato byla křiwá. Když Pán Ježjš w prwnjm roce wekegného úřadu přissel do Jerusaléma na slawnost welikonočnj, wyhnal kupce a prodawače z chrámu; a když se ho židé tázali: Gakým znamenjm gim dokáže, že mocj Božj toto činj, řekl gim Pán Ježjš: Zrusste chrám tento a we třech dnech ho opět wzdělám. To wssak, gak dokládá sw. ewangelista, prawil o chrámu těla swého, poukazuge tjm na swau smrt a na své wzkřjssenj. Bylo to w prawdě křiwé swědectwj, gakž tito falessnj swědkowé swědčili a le tato byla tjm zkegměgssj, gežto ani toto gegich swědectwj se nesrownáwalo. Ježjš tedy neměl ani za hodno, odpowjdati gim na leč tuto a mlčel. Tedy powstaw neywyššj kněz u prostřed, otázal se Ježjsse, řka: Neodpowjdáš ničeho na to, což se ti od těchto wyčjtá? Ale nadarmo, on mlčel a nic neodpowěděl; a tjmto welebným mlčenjm odsaudil leč a lest swých nepřátel, zároweň dal wěrným swým přjklad a naučenj: že gest mnohd přjpadnostj, kdež prospěssněgssj gest mlčeti a poručiti newinnost swau tomu, genž zpytuge srdce a ledwj a gest mstitel newinných, než hágiti sebe; zwlásstě tu, kdež utrhánj a obwiňowánj protiwnjků gest tak patrné, že zloba a leč toho sama sebau gest zkegmá a tudjž rozpadnauti se musj. Když tedy knjžecké kněžské widělo, že wssechna křiwá swědectwj nic neprospjwagj, nýbrž wjce sskodj, powstal sám a s oprawdiwostj, gakoby se mu gednalo o to, aby se prawdy dowěděl, postawj se u prostřed a táže se ho wážně: Zakljnám tebe skrze Boha živého, abysi nám powěděl, gsi-li ty Kristus, Syn Božj? Chytrá to otázka; nechť Kristus Pán odpowjdá na ni gakkoliw, wždy winen býti musj. Nebo dj-li: „Gá gsem," řekne se, že se rauhal a musj umřjti; odpowj-li pak: „negsem," odsaudj ho proto, poněwadž se wydával za Syna Božjho; mimo to usslyssj lid z úst geho, že nic nenj. O, té lsti pekelné! Kdož by se domnjwal, že zapřjsahánj toto a odwoláwánj se na Boha živého nebylo nic než léčka na newinného Ježjsse? Božský Wykupitel poznal dobře osidla, kteráž se mu tuto kladla; než on přissel, aby wydal swědectwj o prawdě, a ačkoliw předzwjdal, že odpowěď geho bude mu ortelem smrti, dj wážně a welebně: Ty gsi řekl, t. g. gá gsem; pak i hned na to dj se wssj oprawdiwostj knjžeti kněžskému a okolostogjcjm, žeť i on gednau sandcem gegich bude, dokládage: Ale prawjm wám, od toho času uzřjte Syna člowěka, sedjcjho na prawici mocj Božj a přicházegjcjho woblacjch nebeských. Tak zachowal Pán Ježjš u prostřed nepřátel swých nebeskau wznessenost a u snjženj swém Božskau důstogност swau, a mage smrt před sebau, wyznal neohroženě a wekegně, což dřjwe byl gistil a mnohými diwy ztwrzowal, že gest Syn Božj, řka: „Gá gsem." Medle, kdo-

Digitized by Google

by chtěl déle pochybowati? Kdo by nemèl padnauti před njm na kolena a zwolati: Pán můg a Bůh můg! — Wſſak nepřátelé Jeżiſſowi gemu newěřj. Ač bylo knjże knežſké zapſjſahlo geg, a gakož přjſaha tato zawazowala Jeżiſſe k prawdomluwnoſti: rownèż i ge zawazowala, by wěřilo ſe wýroku geho, než nadarmo. Práwě tato odpowěd Páně byla to, na kterauż čekal welikỳ kněz a kteráż mèla k odſauzenj býti gemu. Protož ſtawě ſe, gakoby odpowěd tato Páně byla rauhánj, a zármutkem a gakoby ſprawedliwau newolj naplnila ſrdce geho, roztrhl rancho ſwé, řka: Rauhal ſe, což gesſtě potřebuge ſwědků? Ay, nynj gſte ſlyſſeli rauhánj geho. Co ſe wám zdá? A oni odpowjdagjce, řekli: Hodenť geſt ſmrti. Gakỳ to ortel! zagiſté ten neyneſprawedlnègſſj. A kdo powážj, gak rychle, beze wſſeho dalſſjho wyſſetřowánj byl wyrčen a s gakau wztekloſtj a záſſtj byl wyrčen; kdo powážj, gak lehce ſe mohli ſaudcowé tito o Božſké přirozenoſti Kriſtowě přeſwědčiti, kdyby gen odwrhli záſſt a hořkoſt ze ſrdcj ſwých a nebrali ohledu na Kaifáſſe; kdo uwážj, że tito ſaudcowé gſau auhlawnj nepřátelé Páně, kteřjžto giž dřjwe odſaudili ho; kdo uwážj newinnoſt Jeżiſſowu; kdo toto wſſe uwážj, muſj zagiſté wyznati: że neſprawedliwỳ ano ten neyneſprawedliwègſſj geſt ortel tento. To gſi ſi tedy zaſlaužil, neyſladſſj Jeżiſſi, za ſwau práci, za ſwé ſnaženj, za ſwau obět pro ſpaſenj lidſtwa — ſmrt!? Za to gſi hoden ſmrti, że gſi učil newědomé, těſſil zarmaucené, pomáhal bjdnỳm a nuznỳm, churawé uzdrawowal, ſlepỳm dáwal zrak, hluchỳm ſluch, malomocné gſi čiſtil, mrtwé křjſil — ſlowem, że gſi byl prawỳm Wykupitelem — za to muſjš umřjti! Ty gſi dal ſwětu żiwot, ſwět dáwá tobě ſmrt! — Wſſak Jeżiš, geuż wolil pro ſpaſenj lidſtwa ſmrt podſtaupiti, přigal tiſſe neſprawedliwỳ ortel tento, aniż wjce oſprawedlňuge ſe. Gednau wſſak přigde ſám co Saudce ſprawedliwỳ a wykkne ortel nad námi a běda nám, geſtli nadarmo ſnáſſel pro nás neſprawedliwỳ ortel ſwůg. „Hoden geſt ſmrti!“ řekne każdému, u kohož cena ſmrti geho k zmařenj přiſſla.

Na to byl odſauzenỳ Wykupitel odewzdán ſtráži. Nelidſſtj żoldnéři tito powažowali ho za rauhače a protož nakládali s njm gako s něgakým ohawnỳm zločincem a widauce, że ſe zaljbj nepřátelům geho, plili na twář geho a zakrỳwali gi a dáwali gemu záſſjgky, řjkagjce: Hádey nám, Kriſte, kdo to geſt, kterỳž tě udeřil; ginj pak poličkowali ho: i mnohé giné wěci rauhagjce ſe, mluwili proti němu. Gindy, když má zločinec na ſmrt ſe bráti, popřege ſe mu pokoge a hledj ſe mu aleſpoň w poſlednj době ulehčiti — toho wſſak nenj popřáno Kriſtu. Ach, on muſj wyprázdniti kalich utrpenj ſwého až na dno; nebo gakž dj prorok Páně, pro naſſe hřjchy zraněn geſt. — Křeſťane milỳ, předſtaw ſobě żiwě zohaweného Jeżiſſe! — Poſtaw ſe w duchu k němu a popatř na uplwanau twář a na zraněnau hlawu geho! Což gſau modřiny tyto geho než zápiſy hřjchů twých? kdykoliw hřeſſiš, ranjš tjm Pána ſamého. Wždyť wjš, że cokoliw bližnjmu učinjš, Pán to tak powažuge, gakoby gſi to gemu ſamému učinil. Kdykoliw tedy nelaſkawě s bližnjm ſwým nakládáš, kdykoliw ho ſaužjš a týráš neb pronáſleduješ a gemu nátiſky činjš, tepeš Kriſta ſamého a půſobjš mu wětſſj boleſti než żoldnéři, genż nelidſky nakládali s njm.

W hroznỳch mukách ſtrávil Božſkỳ Wykupitel oſtatek noci w rukau nelidſkých

Digitized by Google

těch žoldnéřů. Posléze po mnohých mukách a trápenjch nastalo gitro. A když byl den, sessli se starssj lidu a knjžata kněžská a zákonnjci a wedli ho (Pána Ježisse) do rady, aby totiž w úplném shromáždění ode wssech audů neywyššjho saudu ortel smrti Ježissowy byl potwrzen, gežto rada židowská, kterauž gsau swolali w nočnj době, nebyla w úplném počtu shromážděna; mimo to žádal zákon židowský, aby se ortel smrti newykonal, leč by we dwau shromážděnjch rady nebyl wykknut. Protož, chtěge Kaisáš orteli swému dáti podobu sprawedlnosti, swolal zrána wessker audy wysoké rady a wyprawowal gim, gak Ježisse gal a pro rauhánj k smrti ho odsaudil. Pak přiwedli Ježisse opět do rady a tázali se ho, kkance: Gsi-li Kristus, powěz nám? S podobnau welebnosti a důstognosti, gako giž dřjwe, řekl Ježiš gim: Powjm-li wám, neuwěřjte mi; pakli se i otážj, neodpowjte mi, aniž (mne) propustjte. Od této pak chwjle Syn člowěka bude seděti na prawici moci Božj. Gakoby gim řekl: Wssecka řeč má a wsselikė hágenj newinnosti mé gest marné. Neb cokoliw řeknu wám, byk i to prawda byla sebe patrněgssj, neuwěřjte mi, gežto gste se giž zprwu usnesli na tom newěřiti mi; i kdybych se snažil přeswědčiti wás a wás se w ohledu tomto tázal; nedáte ani k řeči přigjti, aniž mi odpowjte; a byk bych i newinnost swau dowodil wám, nepropustjte mne, gežto gste uložili usmrtiti mne. — Wssak byk byste i sebe wjce odpjrali, předc musjte mne uznati za toho, za kterého se wydávám; nebo brzy uzřjte mne we slávě a w moci Messiássowě. Z wazeb, kterýmiž gste spautali mne, s křjže, na který mne přibigete, z hrobu, který uzawřete, powstanu a posadjm se na trůn wssemohaucjho a gako Saudce přjsný sauditi a trestati budu wás, nesprawedlivé saudce swé. — Slowa tato Páně mohla otkásti a pohnauti gimi a na lepssj cestu uwoditi ge, aby se wzpamatowali a powstali z newěry a zatwrzelosti swé a obrátili se a odstaupili od ohawného úmyslu swého a uwěřili w něho; a wssak zaslepenost a zatwrzelost gegich byla přjliš welikà, a co ge mělo naprawiti, toho se chopili gakožto důkazu winy geho. I řekli wssickni: Tedy gsi Syn Božj? Pán Ježiš řekl: Wy prawjte, gá gsem. Ale oni řekli: Což gesstě potřebugeme swědectwj? Nebo sami gsme slyssseli z úst geho. — Tak gsi tedy odsauzen od rady židowské, Synu Božj; wssak ale dle wěčných rad Otce nebeského a neskončené lásky twé, a to pro nás, pro hřichy nasse. Shledni, ó newinný Ježissi, shledni na nás k nohaum twým se winaucj: tobě se klanjme u wděčnosti a lásce; tebe wyznáwáme, tebe ctjme a welebjme w pautách gakožto Syna Božjho, swého Spasitele a Wykupitele a až gednau přigdeš, co saudce náš, w welebnosti a slávě swé, dey miloštiwý ortel slyssseti nám.

Ježiš gest odsauzen; a nynj má ortel tento býti wykonán. Podlé zákona Mogžissowa měl by Pán Ježiš, genž pro rauhánj newinně byl odsauzen, býti kamenován. K tomu wssak bylo potřebj swolenj římského wládaře, gežto Židé pod nadwládau římskau neměli práwa, někoho na hrdle trestati. Proto tedy, a aby Pán Ježiš tau neyukrutněgssj a neypotupněgssj smrtj, totiž smrtj křjže, byl usmrcen; powstawssi wssecko množstwj swázawsse Ježisse wedli ho hned zrána od Kaisáse do radnjho domu a přiwedli ho swázaného a wydali ho pontskému Pilátowi

Digitized by Google

wládaři. Toho se owssemk nenadál Jidáš zrádce, aniž myslil, že to tak daleko s Ježjssem přigde, domnjwage se, že Pán Ježjš se wyswobodj z rukau nepřátel swých, gakož giž dřjwe byl často wywázl. Wida tedy, že by odsauzen byl, želel toho. Tu mu spadlo teprw bělmo s očj. Swědomj ukoneyssené probudilo se a počalo wýčitkami hroznými stjhati ho. Wssecka dobrodinj, kteráž mu Ježjš prokázal, stawj se mu na oči, a žiwě počjná cjtiti ohawnost swau. Jidássi, co gsi učinil? ozýwá se u wnitř srdce geho, tys zradil krew newinnau! wiz třidceti střjbrných mzdu sseredné zrády; hle, krew Mistra lpj na nich, a ona wolá o pomstu k nebi na tebe! — Penjze, kteréž dřjwe ho zaslepily, krwawá tato mzda netěssj ho wjce, ano on nechce ani widěti gich, ony gsau mu protiwné a odporné, pryč s nimi; a protož nemesská a wracj knjžatům kněžským a starssjm třidceti střjbrných řka: Zhřessil gsem, zradiw krew sprawedliwau. Tjm chce naprawiti a odwolati zrádu swau a oswědčiti newinnost Ježjssowu. A wssak nadarmo. Žádné slzy, žádný pláč, žádná ljtost a žel nemůže zastawiti následky hřjssné zrády geho. — Eyhle, křesťane! tok ta blaženost, kteréž hřjch poskytuge těm, genž se oddáwagj mu. Gednau, hned dřjwe, hned pozděgi probudj se swědomj gegich ze sna, w kterýž ge hřjssná rozkoš ukoneyssila, a pak naplnj srdce gegich hořkostj a zaufalstwjm a žádný pláč a žádný nářek nebude moci shladiti následky winy gegich. Znameney wssak, milý křesťane, co odpowěděli Židé Jidássowi, když gim wracel krwawau mzdu swau. Oni řekli: Co nám do toho? Ty wiz. Zprwu, když se gim nabjdl, že zradj Mistra, zagisté wljdně a ochotně přigali ho, nynj pak s opowrženjm odbýwagj: Co nám do toho, dj gemu, zdaliž ge winen či newinen, my gsme zaplatili tobě, což tobě slusselo; ostatnj gest twau péčj, gak se osprawedlnjš a očistjš, o to se postarey sám. — Podey genom ruku swau nesslechetným a wydey se gim za nástrog ohawnostj gegich, oni tě ochotně přigmau a zaplatj tobě ctnost a newinnost twau krwawau mzdau; pak, když giž wjce nebudau potřebowati tebe, pohrdnau tebau, nebudau chtjti wjce znáti tebe, a zůstawj tě mukám probuzeného swědomj, posléze i doženau tě k zaufalstwj. Tak se dělo také Jidássowi. Když widěl, že marné gest snaženj geho zachowati Ježjsse a naprawiti ohawnau zrádu, opusstěn od Boha a zawržen od těch, gimž poslaužil, nemohl déle snésti hanbu swau; i powrhl ty střjbrné w chrámě, odessel, a odessed osidlem se oběsil. Takowý smutný konec wzal učennjk Páně, genž powolán byl seděti gednau na stolici a sauditi dwanáctero pokolenj Israelských. Jidáš želel hřjchu swého a předc zahynul; co medle scházelo želu a ljtosti geho, že mu nic neprospěla? Scházelo mu, což důležitého a podstatného gest při ljtosti a při pokánj wůbec, — scházela mu pewná důwěra w Boha. On patřil toliko na neprawost swau a nehleděl na neskončené milosrdenstwj Božj. On wyznal, že gest hřjssnjk, zapomenul wssak, že dobrotiwý gest Bůh. On sice odwrátil se od hřjssné mzdy swé a powrhl gj; a wssak neobrátil se s celau dussj k Bohu, genž mu odpustiti mohl winu geho; slowem nebyl hoden odpusstěnj; poněwadž zaufal. Pokánj činiti gest Božské milosrdenstwj wzýwati: zaufati ale gest, Božského milosrdenstwj se wzdáti. A gak mohl zjskati ge, gežto ge od sebe takřka odwrhl. Pokánj, kteréž neprowázj náděge odpusstěnj, podobá se pokánj zatracenců. I tito oplakáwagj neprawosti swé,

Digitized by Google

než oni zaufagj gako Jidáš, že by gim mohlo odpuſſtěno býti. Ne tak zráda gako zaufalſtwj geſt příčinau zatracenj Jidáſſowa. Neb při wſſem prowinění měl otewřenau ceſtu k odpuſſtěnj. A gak laſkawě činil ho na to pozorna Božſký Wykupitel, když ho zrazowal. Řekl mu: Odegdi ode mne, ſatane; nýbrž nazwal ho přjtelem. Wſſak zaufalſtwjm zawřel ſobě bránu miloſrdenſtwj; a ſamowraždau ſwau wrhl ſe ſám do propaſti pekelné. — Geſtit ljtoſt, kteráž wede k žiwotu. Když Bůh wzbudj hřiſſnjka, poſtawj mu žiwě na oči welikau winu geho a naplnj hrůzau duſſi geho. Anto ho ale nechámá boleſtně cjtiti hřiſſný ſtaw duſſe, wlémá také zároweň důwěru w duſſi geho, tak že při zkormaucenoſti duſſe ſe powznáſſj k naděgi odpuſſtěnj. Než do Jidáſſe, gakž dj ſwaté ewangelium, weſſel ſatan. I tento ukázal mu ohawu zločinu geho, wſſak ale tak, gakoby mu nebylo wjce pomoci, a gakoby ſe nemohl wjce ſmjřiti s Bohem a pudil ho k zaufalſtwj; a gako prwé ſe oddal celý zrádné myſſlénce a tato wjc a wjce opanowala ho, až ſe ho poſléze zcela zmocnila: podobně i oddal ſe nynj zcela zaufalſtwj, až pak poſléze ſamowraždau učinil konec bjdnému žiwotu ſwému. A tak gedná bábel a neprawoſt až poſud. Z počátku před pádem ſlibugj člowěku ziſk, rozkoš a ſlávu a předſtawugj mu miloſrdenſtwj Božj, tak gakoby ho wždy dle libоſti zjſkati mohl; po pádu ale ſtawj mu nenſtále ohawnoſt neprawoſti geho na oči a wolagj mu uſtawičně do uſſj: tobě nenj pomoci, pro tebe nenj ſmilowánj Božjho; a takto ho dohánj k zaufalſtwj. Znameney dobře, milý křeſťane, a rozuměg tomu: Hřjch plodj ſmrt a wede k ſmrti; a kdo ſe mu oddá, toho ſtrávj, pak ho opuſtj, pak od Boha opuſſtěný a wſſj podpory a útěchy zbawený, churawj a hyne duſſewně dějwe, než ruku na ſebe klade! — Warug ſe tedy každého hřjchu, a abys ho nepáchal, měg na očjch ſwatau ſprawedlnoſt Božj a přjſné ſaudy geho; kleſl-li gſi wſſak a naplňuge-li hrůza ſrdce twé, pomni na miloſrdenſtwj Božj, kteréž wjce hledá ſpaſenj twého nežli ty ſám, a tebe k ſobě wolá a táhne. Měg důwěru w Boha a hlediž w prawém pokánj záhy obrátiti ſe k němu, abys rowněž wzdálen od opowážliwého zpoléhánj na miloſrdenſtwj Božj, gakož od zaufalſtwj, odpuſſtěnj a miloſti doſſel. Wſſak ale, patřjš-li, milý křeſťane, s oſſkliwoſtj na ohawu Jidáſſowu; nezapomeň také na zločinné gednánj kněžj a ſtarſſjch lidu, gichžto nástrogem byl Jidáš. Jidáš aleſpoň pocjtil hryzenj a wýčitků ſwědomj, tito wſſak zatwrdili ſrdce ſwé Widěli, gak neſſtaſtnjk tento uſlzenýma očima, pln zaufalſtwj předhůzky ſi činj, že zradil krew ſprawedliwého; widěli, gak gim wracj penjze, gimižto ho zawedli: zdaž mohli mjti patrněgſſjho důkazu newinnoſti Páně? Sám zrádce a nepřjtel geho wyhlaſſuge newinu geho a žaluge na ſebe, gako na winnjka; nebylo tu tedy žádného ziſku, genž by ho měl k tomuto wyznánj přiměti, toliko prawda a neodbytná moc gegj dohnala ho k wyznánj tomuto; a přede toto wſſecko nepohnulo křiwými ſaudci. O, hrozný to přjklad zatwrzeloſtj kteráž neodbytně náſleduge na odpor miloſti Božſké. Neſmyſlnj zaſlepenci tito odpjrali twrdoſſjgně wſſelikým zázrakům, wſſelikým zpanilým přjkladům ctnoſti a wſſem dobrodinjm, kteréž Pán konal po tři léta před očima gegich, aniž pohnuly tyto gimi, aby ſe naprawili, alebrž geſtě wjce gich popudily a rozhořčily. A protož zaſlepeni gſau a z treſtu zatwrzeno geſt ſrdce gegich, aniž ſe wjce obrátili. — Co ku podiwu geſt,

Digitized by Google

lze ſpatřiti u nich wedlé netečnoſti k neyohawněgſſjm neprawoſtem přjliſſnau auzkoſtliwoſt u wěcech nepatrných a malicherných. Když k nim přiſſel Jidáš wyznáwage newinnoſt Páně a zločin ſwůg, prawili mu: „Co nám po tom, ty wiz.“ Když wſſak powrh ſtřjbrné w chrámě, oſidlem ſe oběſil, wzawſſe knjžata kněžſká ſtřjbrné, řekli: Neſluſſj gich wložiti do pokladnice; nebo mzda krwe geſt. Pokrytci! mzdu krwe nechtěli wložiti do pokladnice, to ſe gim zdálo býti těžkým prowiněnjm; a wſſak za tyto penjze newinného ſe zmocniti a wraždu na newinném zpáchati, učennjka Páně zaſlepiti a w zaufalſtwj ho dohnati, toho ſe neoſtýchali, to ſe gim nezdálo býti hřjſſným. Dobře prawil o nich Pán Ježjš giž prwé: Wůdcowé ſlepj, cedjte komára, welblauda pak požjráte. A w prawdě welike a důležité wěci zákona pliniti a menſſjch ſi newſſjmati, geſt neprawé a nebezpěčné. Neprawé: poněwadž, gakž dj Kriſtus, tyto wěci (wětſſj a důležitěgſſi) ſe magj činiti, a oněch (menſſjch) neopauſſtěti; nebezpečné pak geſt to: poněwadž kdož menſſjch powinnoſtj zanedbáwá, pomalu také těžſſj opomjná. Wſſak ale menſſjch wěcj úzkoſtliwě ſſetřiti, a což těžſſjho geſt w zákoně, ſaud a miloſrdenſtwj a wjru opauſſtěti geſt pokrytſtwj ohawné a wede giſtě k zahynutj! — Než ale i překrácenoſt fariſeů muſela napomáhati k dobrému, ač proti wůli a bez zásluhy gegich. Totiž poradiwſſe ſe, kaupili za ně (za ſtřjbrné od Jidáſſe powržené) pole hrnčjkowo ku pohřbu pautnjků; protož, dokládá ſw. ewangeliſta, nazwáno geſt pole to Hakeldama, to geſt pole krwe až do dneſſnjho dne. Tak naplněno geſt, což powědjno geſt ſkrze Jeremiáſſe proroka, řkaucjho: A wzali třidcet ſtřjbrných, mzdu ceněného, kterýž ceněn byl od ſynů iſraelſkých; a dali ge za pole hrnčjkowo, gakož mi uſtanowil Pán. Tak ſe ſtalo pole toto pomnjkem newinnoſti ſprawedliwého Ježjſſe, a to tjm důležitěgſſjm, gežto tjm také ſtaré proroctwj Jeremiáſſe proroka přiſſlo ku wyplnění. Swatý Matauš pſal krátce potom ſwé ewangelium a nazwal pole to tjm gménem, gak ge ſami Židé byli nazwali, a tjm také dowodil, že wſſe, což o utrpenj Páně w prorocjch bylo předpowědjno, ſe wyplnilo, čjmž netoliko hodnowěrnoſt ſwatého ewangelium byla ſtwrzena, ale i newina Ježjſſowa oſwědčena a wjra naſſe upewněna. Hle, gak zahanbeni gſau nepřátelé Ježjſſowi w opatrnoſti ſwé, a gak muſegj lſtiwými úklady ſwými napomáhati k oſprawedlnění prozřetelnoſti Božj. Oni kaupili pole hrnčjkowo a právě tjm přiſpjwali k wyplnění proroctwj o utrpenj Ježjſſowu. — Oni ſe snažili utagiti odwolánj Jidáſſowo, aby nebyla newinnoſt Ježjſſowa zřegmá, a právě tjm přiſpěli k rozhláſſenj newinnoſti Ježjſſowy; každý zagiſté znal pole toto gako pole krwe, zakaupené za wražednau mzdu newinného. — Tak málo může bezbožnjk. — Nechť činj co činj, nechť ſebe wjce ſe snažj prawdu potlačiti; ona ſwjtězj předc a ſami bezbožnjci muſegj napomáhati a přiſpjwati ač bezděky k oſprawedlnění, oſlawenj a wjtězſtwj gegjmu. — Owſſem, nic nemůžeme proti prawdě!

Nedey, ó Pane, abychom kdy odepjrali ſwaté prawdě aneb dokonce proti nj brogili. Tahni nás miloſtj ſwau k ſobě, a podporug nás, bychom taženj twého následowali, ſtáli pro tebe a pro ſw. prawdu twau a s nj a ſkrze ni doſpěli k wjtězſtwj a k ſláwě nebeſké, kdežto žigeš a kraluges nynj a po wſſecky wěky wěkůw.

Digitized by Google

VII. Pán Ježjš před Pilátem a před Heródesem.

ak giž řečeno, wedli gsau Židé Pána Ježjsse záhy z rána do radnjho domu, aby ho wydali Pilátowi. Jnewessli do radnjho domu, aby se neposkwrnili, ale aby gedli (mohli gjsti) welikonočnjho beránka. Pilát, wládař řjmský, byl pohan: fariseowé wssak pokládali každé obcowánj s pohany za něco člowěka znečisstugjcjho. Ti pokrytci! do pohanského radnjho domu wegjti, pokládali za hřjch; a wssak Syna Božjho w smrt wydati, to neměli za hřjch; do domu pohanského wkročiti, to by ge znečistilo, ale pomstu a nenáwisť proti newinnému chowati w srdci swém, to ge nečinilo nečistými; kdyby byli wkročili do domu pohanského saudce, nemohli by gjsti beránka welikonočnjho, že pak u wzteku proti Ježjssowi zukili, lid proti němu popudili a ukřižowánj newinného žádali, to gim nepřekáželo nic, aby gedli beránka. O, té přewrácené fariseegské poboženosti, genž nenj nic leč bezbožnosť zakrytá ranssau náboženosti. Pán sám bude gednau sauditi gi. Protož ssetře Pilát gegich smýsslenj, wyssel k nim wen a řekl: Gakau žalobu wedete proti člowěku tomuto? Owssemk tjm ge přiwedl do rozpaků. Gežto neměli žádné dostatečné přjčiny aniž postačitelných důwodů proti newinnému Ježjssi, nechtěli, aby wěc ta dále wyssetřowala se; a protož domnjwali se, že ho Pilát ihned na žalobu gegich odsaudj bez wsseho wyssetřowánj a bez wssech důkazů, protož odpowěděli mu zpurně, prawě gako lidé nezbednj, giuž se neděge hned po wůli, a řekli gemu: Kdyby nebyl zločinec, newydali bychom ho tobě. Giž z toho mohl poznati Pilát newinnosť Ježjssowu a propustiti ho; než on byl wjce opatrný než sprawedliwý: a protož nechtěge uraziti newywýssjch kněžj a starssj lidu aniž se dopustiti nesprawedlnosti proti Ježjssowi, chtěl se zhostiti saudu toho, tedy dáwage gim Ježjsse zpět, řekl gim: Wezměte ho a sudte (ho) podlé zákona swého. Tjm owssem gim nedal moci k smrti odsauditi Pána Ježjsse; nýbrž toliko dowolil gim potrestati ho nějakým trestem tělesným, kterýž by dle zákona gegich zaslauzil n. p. bičowánjm. — Tjm wssak neukogil krwožjžně gegich. Oni žádali, aby Ježjš umřel, a to bez prodlenj, téhož dne a sice smrtj křjže, což se mohlo toliko wýrokem wládařowým státi. Tedy dáwagjce mu to na srozuměnau, řekli gemu Židé: Nám neslussj zabjti žádného, aby, gak dokládá sw. ewangelista, se naplnila řeč Ježjssowa, kterauž řekl znamenage, kterauž by smrtj měl umřjti, že totiž bude wydán pohanům a tito že ho ukřižugj. Nynj, poznaw Pilát, že se tu gedná o saud na smrt, widěl se přinucena wěc tuto wyssetřowati. Dřjwe wssak musseli mu Židé udati zločin, pro kterýž měl Ježjš býti odsauzen. Poněwadž ale wěděli, že by Pilát, wládař řjmský, pro rauhánj k usmrcenj geho

Digitized by Google

nepřiwolil, tjm méně by ho dal ukřižowati: protož nastrogili swau žalobu tak, že Ježjsse wydáwali za člowěka, genž mage se za Messiásse, welmi nebezpečný gest Řjmanům. Tedy počali na něho žalowati, řkauce: Tohoto gsme nalezli, an překwracj národ náš, a bránj daně dáwati cjsaři, a prawj se býti Kristem králem. O té žloby! W radě knězské ho winili z rauhánj, tuto ho winj z bužictwj, právě gak gest gim to whod. — A gak neprávě winj tu Ježjsse. Ten překwracj národ, genž ho wede k ctnosti a sprawedlnosti a klade mu wěci tyto za neydůležitěgssj záležitost? — Ten bránj daně dáwati cjsaři, genž prawil: Dáweyte, což gest cjsařowo, cjsaři, a což gest Božjho, Bohu? Ten prawj se býti králem pozemským, genž, když ho zástup chtěl učiniti králem, skryl se a utekl na horu sám gediný? A z toho geg winj ti, kteřjž čekali na příležitost, aby mohli se zbawiti gha řjmského, kteřjž neustále podněcowali lidu proti nim a kteřjž těžce to nesli a měli za nehodné, aby wywolený národ dáwal daň cjsaři, a kteřjž by každého za Messiásse byli uznali a se geho drželi, genž by se snažil swrhnauti s nich gho řjmské a učiniti ge národem slawným. — Padauchowé ti! sami zlj, winj Ježjsse newinného ze zločinů, kteréž sami w srdci chowali! — A činj to posud utrhači ginak? Podobným způsobem gednagj wysokomyslnj, genž snižugj zásluhy bližnjch, aby se sami powznesli; podobně gednagj ctižádostiwj, by swrhli ty, gichžto mjsta by sami rádi obdrželi; rownež tak gednagj lakotnj, by zbawili bratra wýdělku a zisku a přiswogili si ge; neginak počnagj zlostnj, aby zásk a pomstu si na protiwnjcjch wylili. O, bjdnj utrhači, wizteż, že wessleré utrhánj nasse poslèz se samého Wykupitele dotýká, genž, co gste učinili bratřjm, tak powažuge, gakoby gste gemu samému učinili. Wy se podobáte žalobnjkům Kristowým, gegich neprawost gest wassj neprawostj, gegich kletba gest wassj kletbau, gegich zatracenj gest wassjm zatracenjm! —

Wssak wiz, křesťane milý, dále, gak se dělo Pánu na saudu. Wssechny žaloby nepřátel Ježjssowých zpljwaly w tom: že se wydáwá Ježjš za krále židowského, a k tomu Řjmanům nebezpečného. Protož wessel Pilát opět do radnjho domu, i powolal Ježjsse, a řekl gemu: Ty-li gsi král židowský? Otázce této se mohlo rozličně rozuměti. Ginak si gi mohli Řjmané wykládati, ginak Židé. Bylo tedy přede wssjm třeba ustanowiti, w gakém smyslu béře Pilát otázku tuto, gakého tu mjnj krále židowského? Protož odpowěděl mu Ježjš tázage se ho: Sám-li od sebe to prawjš, čili ginj tobě powěděli o mně? Pilát wssak mu dal na srozuměnau, že sám od sebe ani nemyslj na krále židowského; aniž se mnoho ptá po smýsslenj Židů w ohledu tomto a odpowěděl: Zdaliž gsem gá Žid? Národ twůg a biskupowé wydali mi tebe (a žalugj na tebe, že chceš býti králem židowským): i což gsi učinil? rcžj, zdaliž gsi winen čili nic? Widá tedy Ježjš, že Pilát béře otázku tuto w smyslu Židů, mohl owssemk říci, gak w prawdě bylo, že se newydáwá za takowého krále Židů, čjmž by Pilát byl spokogen; a wssak widělo se mu býti dobré wyswětliti, w gakém smyslu chce býti králem židowským; a protož odpowěděl: Králowstwj mé nenj z tohoto swěta, kdyby z tohoto swěta bylo králowstwj mé, služebnjci mogi bránili by zagisté, abych nebyl wydán Židům. Ale králow-

stwj mé nenj odsud. Těmito slowy dal Pán Ježjš Pilátowi na srozuměnau, že nebažj po koruně a žezlu neb po moci a sláwě králowstwj swětského, že nechce býti králem a Messiássem, gakž si ho Židé sami předstawowali; že králowstwj, o kterémž mluwil a kteréž za swé wydáwal, gest owssem giné králowstwj, totiž králowstwj prawdy a milosti ku spasenj pokolenj lidského a spogenj geho s Bohem a k uwedenj ho k wěčné blaženosti. — Eyhle, milý křesťane, i ty gsi byl přigat za auda a občana do králowstwj tohoto, když se na křtu sw. poswátná woda na tebe lila. Tehdáž gsi slibowal Ježjssi, Božskému Wykupiteli swému, králi wěčného králowstwj, wěrnost; tehdáž gsi wessel w úmluwu s njm. On ti dal swobodu djtek Božjch, wykaupenj z otroctwj hřjchů a dábla, a pogistil ti naděgi dědictwj žiwota wěčného; a ty gsi se zawázal pewně w něho wěřiti, dle zákona geho žiwu býti, a wesskeré ctnosti plniti, kteréž přjslussj djtkám Božjm a dědicům králowstwj Božjho. Nuže tedy, milý křesťane, popatř na sebe a zpytug bedliwě: zdaliž w skutku přináležjš srdcem ke králowstwj Ježjssowu, zdaliž wyznánj Ježjssowo: Králowstwj mé nenj z tohoto swěta, neodsuzuge žiwot twůg? Hledáš-li pak přede wssjm králowstwj Božjho a geho sprawedlnosti, či snad hledáš wěcj tohoto swěta? Co ležj tobě wjce na péči? oč se snažjš wjce? Kým se zprawugeš? — Zpamatug se, pokud čas gest! Gednau přigde Ježjš co sprawedliwý Saudce a pak dj tobě: králowstwj mé nenj z tohoto swěta: ty wssak gsi hledal wěcj tohoto swěta, ty gsi se řjdil tjmto swětem, ty nepatřjš do králowstwj mého, odegdi ode mne do ohně wěčného!

Slysse Pilát, že králowstwj Ježjssowo nenj z tohoto swěta, ač znamenal, že nemůže Pán Ježjš nebezpečným býti, newěděl předc, gak si králowstwj toto geho předstawiti má, a co má o něm sauditi: protož tázal se ho opět: Tedy (předc) král gsi ty? Odpowěděl Ježjš: Ty prawjš, král gsem gá. Wssak ihned k tomu připogil také wygádřenj, kteréž by mělo saudce tohoto překwapiti a wesskeru pozornost geho na se obrátiti řka: Gá gsem se k tomu narodil, a proto gsem na swět přissel, abych swědectwj wydal prawdě. Každý, kdož gest z prawdy (kdo prawdu miluge), slyssj hlas můg (gest poddaným řjsse mé). Tjm wyslowil zřegmě Pán Ježjš, w gakém smyslu se nazýwá králem; totiž w tom smyslu, že úmysl a účel zgewenj se geho nenj žádný giný, leč wyswoboditi pokolenj lidské od bludu a newědomosti a přiwoditi ge ku poznánj spasitedlné prawdy, a skrze prawdu panowati nad myslemi lidskými a gich takto k ctnosti a blaženosti přiwoditi. Wssak ale Pilátowi nezáleželo mnoho na prawdě Ježjssowě; dosti mu bylo, že se přeswědčil, že Ježjš newinný gest. Protož, mage Ježjsse za něgakého přepiatého milownjka prawdy, učinil si z něho úsměssek, a dj gemu: Co gest prawda? a nečekage ani odpowědi, když to řekl, wyssel opět k Židům. Gak přewráceně gednal Pilát tuto! Na prawdu se táže, u pramenu prawdy stogj: a předc gde a obracj se k Židům, nepřátelům prawdy. Gak řečeno, gemu se negednalo o prawdu; prawda mu byla wěcj, kteráž mnoho newynássj pro tento swět, a protož neočekáwal odpowědi Páně, wlastně gi nechtěl ani slysseti. — A bohužel negednagj mnozj křesťané ginak. Gim nezáležj mnoho na prawdě; aneb oni slyssj raděgi takowé prawdy, kteréž gsau gim po chuti a kteréž lahodj přewrácenému srdci gegich. Co

Digitized by Google

geſt prawda, tážj ſe nezkjdka? A wſſak, kde prawdy dogjti lze, ke Kriſtu a k cjrkwi geho, tam negdau a tu prawdy nehledagj, a kdyby ſe gim w ſkutku předkládala, nepřigmau a neſlyſſj gj. Oni gdau raděgi k newěřjcjm, k neznabohům a bezbožnjkům, k těm ſe obracegj a přigjmagj gegich bezbožnoſt a poſſetiloſt za prawdu, této wěřj gako nějaké wyššj maudroſti; ne wſſak bez treſtu Božjho. Patrný důkaz toho nalézti lze na Pilátowi. On zhrdnul prawdau a byl od prawdy zawržen. Nedlauho po ſmrti Ježjſſowě byl geſt od cjſaře z úřadu ſwého ſwržen, a do Gallie wypowězen, kdežto ſi ſám bjdný žiwot wzal. A podobně i ti, genž zawrhugj prawdu Kriſtowu, chyſtagj ſobě zkázu a zbawugj ſe žiwota wěčného! — Uchowey nás, ó Pane, od takowéto přewrácenoſti. Deyž, bychom byli k ſobě upřjmnj, a pokleſli-li gſme, nechť upřjmně prawdu hledáme, a tu gi hledáme, kdež gi nalézti lze, u tebe a w cjrkwi twé. Když pak ſe předkládá nám, podporugž nás miloſti ſwau, abychom gi ochotně přigali, a dle nj gednali a žiwi byli.

Pilát pak wyſſed k Židům, wyznal zřegmě a prawil: Gá na něm žádné winy nenalézám. Tot owſſem nepřiſſlo whod nepřátelům Ježjſſowým. Oni ſe na tom uſtanowili, aby Ježjš byl uſmrcen, a protož ſtáli twrdoſſigně na žalobě ſwé, a žalowali na něho w mnohých wěcech. Wſſak Pán Ježjš gako tichý beránek, genž neotwjrá úſt ſwých, nic neodpowěděl. Tedy dj gemu Pilát: Neſlyſſjš-li, gak welké wěci proti tobě ſwědčj? A neodpowěděl gemu k žádnému ſlowu, tak že ſe wládař welmi diwil. A proč by byl odpowjdal Ježjš? wždyť bylo patrno, že wſſecky žaloby a wſſecka utrháni gegich gſau křiwá, a že proto wſſecko hágenj ſebe geſt tu marné. Giž zprwu odpowěděl Pilátowi, gakožto ſaudci ſwému na otázku, kterauž mu položil; wſſak ale na utrháni a lži nepřátel zpěčowal ſe odpowjdati; a protož wſſjm právem diwil ſe Pilát, že w takowé rozhodné přjpadnoſti, kdežto ſe gednalo o žiwot geho, a když gediným ſlowem mohl poraziti leč nepřátel ſwých, ani ſlowa neproneſl, alebrž u wědomj ſwé newinnoſti že ke wſſemu utrháni gegich mlčel. Wſſak ale poznal-li Pilát newinnoſt Ježjſſowu: proč ho bez prodleni nepropuſtil? Takť měl owſſem gednati, tak toho žádala ſprawedlnoſt, aby propuſtil newinného, a wzal ho pod ochranu proti zuřiwým nepřátelům geho. Než ale Pilát byl z počtu lidj, kteréž ſwět nazýwá opatrnými a poctiwými; w prawdě ale takowými negſau, nemagjce ani opatrnoſti ani poctiwoſti prawé. On totiž chtěl w gedno ſpogiti dwě wěci, kteréž ſe ſpogiti nedagj: chtěl ſlauziti Bohu zároweň i ſwětu; rád by následowal hlaſu ſwědomj ſwého, zároweň by i rád powolil žádoſti nepřátel Ježjſſowých; rád by zachránil Ježjſſe a nerad by byl Židů proti ſobě popudil; nerad by ſe byl dopuſtil neſprawedlnoſti, a wſſak přjzeň knjžat kněžſkých a ſtarſſjch lidu také nerad by byl ztratil. On chtěl ſprawedlnoſt, a wſſak neodwážil ſe dle nj gednati; bál ſe neſprawedlnoſti, a předc dal ſe w nj ſtrhnauti; na wýſtrahu: že kdo lidſkých a ſoběckých ohledů ſſetřj a rázně a rozhodně pro prawdu, ctnoſt a ſprawedlnoſt ſe neuſtanowj, poſléze i při lepſſj wůli ſwé w neprawoſt a neſprawedlnoſt ſtržen bývá. — Wiz gen, milý křeſtane, kam doſpěl konečně Pilát.

Nemoha ſe odhodlati k tomu Pilát, aby rázně wyſtaupil a propuſtil Ježjſſe, uſmyſlil ſi na ginau ceſtu naſtaupiti, tak aby i Ježjſſe zachował i Židů proti ſobě nepopudil. Když totiž nepřátelé Ježjſſowi

Digitized by Google

znamenali, že Pilát nemá úmyslu wydati Ježíſſe w ſmrt, ſjlili ſe wjce a uſilowněgi doráželi naň křauce: Baukjť lid po wſſem Judſtwu uče, počaw od Galilee až ſem; domnjwagjce ſe, že Pilát nebude moci býti netečným, když uſlyſſj, že netoliko w Galilei, we wlaſti ſwé, rozſſiřuge bludné a nebezpečné učenj, nýbrž i w Judſtwu, kterážto země geho wládakenj byla ſwěřena. Wſſak Pilátowi to přiſſlo právě whod, že Ježíš byl z Galilee. Uſlyſſew pak o Galilei, tázal ſe, byl-li by (Ježíš) člowěk Galilegſký. Neb Galilee, hokegſſj to část iſraelſké země, u Syrie na ſewer ležjcj, neſtála pod wládau Pilátowau, nýbrž měla téhož času wlaſtnjho wládaře, Heródeſa, ſyna Heródeſowa, genž pod gménem tetrarchy kraginu tu zprawowal. Když tedy poznal (Pilát), že by byl (Ježíš) z moci Heródeſowy, poſlal ho k Heródeſowi, kterýž byl w Jeruſalémě w ty dny; přiſſed dle zákona také na ſlawnoſt welikonočnj. Tjmto chtěl celý ſaud tento ze ſebe ſložiti a ugjti nebezpečenſtwj, buď newinného odſauditi aneb knjžata knězſká a ſtarſſj lidu uraziti; zároweň i chtěl ſi tjm zjſkati přjzeň a láſku Heródeſowu, s njmžto poſud žil w nepřátelſtwj. Že by ſnad Heródes, kterýž newinného Jana Křtitele dal ſtjti i Ježíſſe mohl wydati pomſtě Židů a ſtáti ſe wražednjkem newinného, na to, což by každého ſwědomitého ſaudce do rozpaků přiwéſti muſelo, na to nedbal. Nechť umře ſpraweďliwý kteraukoli rukau, gen když ne od něho odſauzen, a gen když přátelſtwj Heródeſowa dogde. A co ſobě ſnažně přál, toho w ſkutku doſáhl. Oba tito zlopowěſtnjci učinění gſau přátelé w ten den a ſgednotili ſe; a wſſak, čehož ſe owſſem tehdáž nenadáli, oba napotom geden treſt utrpěli; nebo geden po druhém byl do wyhnanſtwj poſlán, kdežto oba bjdně zahynuli. — Wſſak ale wiz, milý křeſťane, gak ſe dále wedlo Pánu Ježíſſi u Heródeſa.

Heródes uzřew Ježíſſe zradowal ſe welmi: nebo od mnohého času žádal ho widěti, proto že mnohé wěci o něm byl ſlyſſel, a nadal ſe, že by některý diw uzřel od něho učiněný. Radoſt tato Heródeſowa a žádoſt geho Ježíſſe widěti byla by zagiſté chwalitebná, kdyby byla pocházela z prawého úmyſlu, z wrauce totiž žádoſti a tauhy po naučenj, a z láſky k prawdě a poznánj gj. A wſſak to nebylo ſnahau knjžete tohoto. Nebo kdyby měl prawý úmyſl Kriſta Pána poznati, a ſe o geho Božſkém ſeſlánj přeſwědčiti, zagiſté neſcházelo mu proſtředků k tomu. Po tři léta chodil Božſký Wykupitel po Judſtwu a právě w Galilei neywjce kázal a neywjce diwů konal. Což mu tedy překáželo, aby Kriſta poznal, a od něho ſaměho ſe dowěděl, čím geſt, o gehožto diwech tak mnoho ſlyſſel? Než Heródes byl oddán hřjſſným náružiwoſtem a wáſſnjm, gmenowitě chlipnoſti. Tyto ale odwracj člowěka od náboženſtwj, činj ho k němu netečným, pak wzbuzugj i záſſť w ſrdci proti wſſemu, což ſe náboženſtwj týče. Takowjto lidé negſau owſſem zcela newěřjcj, wſſak ale oni gſau lehkowážnj a wlažnj, což wſſak ge bljž k bezbožnoſti přiwádj a má tytéž náſledky. Člowěk zagiſté opanowaný od náružiwoſtj newſſjmá ſi ſwatého náboženſtwj, nezabýwá ſe gjm, ano on ſe ho co možná wzdaluge, aby ho nebudilo z hřjſſného ſna, w kterýž ſe ponořil. On powažuge náboženſtwj gako wěc, kteráž ſe ho dokonce nic netýče, a žige dle hřjſſných žádoſtj ſwých právě tak, gakoby ho nebylo. Tak ſe to mělo také s Heródeſem. On nedbal o ná-

Digitized by Google

boženstwj, o prawdu a o spasenj; protož ač mohl Krista poznati, nikdy se nesnažil ku poznánj geho přigjti. Nynj pak, když k němu přiweden byl, zradowal se, že ho widj; wssak ne gakožto Božského Wykupitele, od něhožto by se mohl spasenj nadjti; nýbrž gakožto zwlásstnjho člowěka, o němž se mnoho mluwilo; neraduge se, aby slyssel wznessené učenj geho, a w něho by uwěřil; nýbrž toliko, aby wěděl, co ge to za učenj, kteréž naplňuge swět úžasem. On se těssil spatřiti ho, aby widěl něgaký diw, ne wssak aby se přeswědčil o prawdiwosti Božského seslánj geho, a uwěřil w něho. Byla to tedy malicherná zwědawost, kterauž tuto chtěl ukogiti, zároweň i sobě i dwořenjnům swým chtěl něgaké wyraženj a obweselenj způsobiti. — Wssak Ježjš nekonal diwů na odiw lidu, aneb pro něgaké časné wýhody, nýbrž ku potwrzenj swého seslánj a učenj; kdež ale wjry nenalezl, tu diwů nekonal, a protož neučinil žádného diwu před Heródesem, gehožto ohawný úmysl dobře prohledl, a kterýž, kdyby oprawdu chtěl uwěřiti, měl dosti přjležitosti přeswědčiti se o Božstwj geho. Owssemť domnjwal se Heródes, že Ježjš bude konati diwy před njm, by žiwot swůg zachowal. W prawdě druhdy konal Pán Ježjš dosti diwů, když se gednalo o pomoc giným; nynj ale, když se gednalo, aby sobě pomohl, neměl to za hodné, zázraky konati. Mohl se owssem něgakým nápadným diwem wyswoboditi z rukau nepřátel: než tak by newyplnil wůli Otce, genž chtěl, aby položil žiwot swůg pro spasenj lidské. Nadarmo tedy těssil se Heródes, nadarmo přimlauwal mu, a mage geho mlčenj za bázliwost a chtěge Krista smělým učiniti, tázal se ho mnohými řečmi: nic na plat, Pán Ježjš gemu nic neodpowěděl; aby, wěděw, že nic neprospěge, perel před wepře neházel. Neměl to Ježjš za hodno, odpowjdati podljku tomuto, genž ani prawdy aniž poučenj nehledal, aniž gich snésti mohl on, kterýž Jana, genž mu prawdu neustále hlásal, na žádost hřjssné tanečnice dal stjti: Pán Ježjš mlčel před Heródesem. Podiwné spolu i hrozné to mlčenj! Heródes ho nepochopil ani nepoznal, že gest to ten neywětssj trest Božj. — O, třes se bezbožnjku, a chwěg se, když Pán wjce k tobě nemluwj. W prawdě nenj to ta neywětssj hrůza, když nad hlawau twau hřmj a w ussjch twých znj předhůzky strassné. Nikoliw! Hlas tento pomsty Božj, kterýž otřásá tebau, gest hlas milosrdenstwj geho, genž tebe ku pokánj zwe. Když pak umlkne hlas tento a wjce se neozýwá tobě, pak se chwěg a hroz; nebo tehdáž počjná meč pomsty Božj nad hlawau twau se wznásseti. Wiz, že když ustáwá Pán neprawosti tobě předhazowati a tebe kárati, — že giž opustil tebe, že tě zůstawil přewrácenosti srdce, a to zagisté gest ten neyhorssj trest, kterýž tě kdy potkati může.

Knjžata pak kněžská a zákonnjci, kteřjž gakožto drawé sselmy následowali Ježjsse, kořist swau, až k Heródesowi, widauce přjwětiwost, s kteraužto Heródes na oko přigal Ježjsse, neosmělili se posud žalowati naň. Když pak znamenali, že Ježjš nic neodpowjdage, newoli Heródesowu wzbudil: osmělili se a stáli, ustawičně žalugjce na něho. To wssak přisslo Heródesowi práwě whod. Owssemť neměl úmyslu odsauditi Ježjsse; nebo nebyl ukrutné powahy, aniž chtěl wzbuditi proti sobě zásst Galilegských, kteřjžto z wětssj části w Ježjsse wěřili, předc wssak se domnjwal, že žaloby tyto nepřátel geho Ježjsse donutj, aby se hágil a diw něgaký učinil. Než nadarmo — Pán Ježjš mlčel.

Digitized by Google

Toto mlčenj, kteréž bylo neylepssj obranau Ježjssowau a neystkwělegssjm swědectwjm newinnosti geho, mělo naplniti Heródesa podiwenjm — wssak on ge powažowal za blbost, měl trpěliwost geho za necitelnost a pokog dusse geho za mdlobu a za slabost, pokládage ho samého za zpozdilého ssjlence, genž omámen chwálau a sláwau lidu se má za Messiásse. Protož pohrdl gjm Heródes se swým wogskem; a aby se na něm wymstil, že nechtěl ukogiti zwědawost geho, posmjwal se gemu, a čině si z něho posměchy, oblekl ho w raucho bjlé, gakéhožto raucha gen wznessenj u dwora užjwali, a odeslal ho (zase) k Pilátowi. — Tak se nakládalo s Ježjssem u dwora knjžecjho. Práwě tam a práwě u těch nalézalo se neyméně zbožnosti, kteřjž by nad giné nábožnostj měli wynikati. Lidé, genž by mohli o Bohu a o Božských wěcech neywjce wědomosti mjti a dobře působiti, nechtěgj nic o wjře slyssetí, aby mohli tjm wolněgi howěti přewráceným žádostem srdce. Ti, genž dárci wsseho dobra neywětssj djky gsau powinni, tupj a zlehčugj Boha a wjru geho neywjce; přjklad gegich, gjmž by tak mocně giné k ctnosti mohli powzbuditi, musj slaužiti k tomu, aby ge do kalužin bezbožnosti a neprawosti strhl; a magjce býti wzory a wůdci lidu ke spasenj: gsau mu ku pohorssenj a osidlem k zahynutj. Ach, až posud by se mohlo na mnohých branách křesťanských napsati: „Syn člowěka bude wydán pohanům ku posmjwánj“ [1]). — Křesťanská dusse, genž se snažjš dle přjkladu Mistra nebeského w ctnosti a nábožnosti prospjwati: připraw se a neočekáwey giného osudu, nežli měl Mistr twůg. Giž před wěky prawil zbožný Job: „W posměchu zagisté gest sprawedliwého sprostnost“ [2]). Od gak žiwa byly gsau posměch a potupa zbraněmi bezbožných, gežto dobře wědj, že wtip ússtěpačný mnohem wjce we swětě zmůže, než prawda, a že slowo žertowné raděgi se přigme, než rozumný úsudek. Oni si tropj žerty z ctnosti, kterauž konati ani wůle ani sjly nemagj, a zahanbeni gsauce od zbožných, mstj se na nich, že w posměch uwozugj sprawedliwý žiwot gegich. A wssak, když si z těch neyswětěgssjch wěcj žerty tropj, co pak gim má býti swatým, co má ge naprawiti a z kalužin hřjssných pozdwihnauti. „Běda tobě, kterýž zhrzjš (náboženstwjm), zdaliž i ty sám nebudeš zhrzjn? když ustana přestaneš tupiti, potupen budeš“ [3]).

Tak tedy přiweden gest Pán Ježjš opět k Pilátowi. I musel to wládař tento powažowati za zdwořilost, že Heródes nepoužil práwa swého a žádné moci nad Ježjssem sobě nepřiswogowal, abrž gemu, gakožto cjsařskému wládaři, rozsudek zůstawil, a tak se stalo, že, gak dj sw. ewangelista, učiněni gsau přátelé, Heródes a Pilát, w ten den: nebo před tjm nepřátelé byli wespolek. Krásné to přátelstwj, kteréž neprawost wjže a w gedno spoguge a nesprawedlnost utwrzuge.

Tedy w niwec uweden gest prwnj pokus Pilátůw, oswoboditi Krista newinného z rukau nepřátel geho. Wlastnj opatrnost zklamala ho a přinutila ho, wyřknauti ortel, genž mu welmi za těžký přicházeti musil, gežto musil buď newinného odsauditi aneb ho propustiti na wzdor usilowánj četných a mocných žalobnjků geho. Tak se nalézal mezi úskaljm swého swědomj, proti němužto gednati se ostýchal, a swého zisku, kterýž by sobě nerad byl pokazil. Gak se asi

[1]) Mat. 20, 19. [2]) Job 12, 4. [3]) Isai. 33, 1.

skonči wnitřnj tento bog geho? Owssemk gak obyčegně, když člowěk se oddá wjce swětu, nežli Bohu. Kdo se dá giž pokussenjm tak překonati, že počjná pochybowati o powinnosti swé, nenj daleko od pádu. Hned na počátku musj se mu wssj mocj wzdorowati a každé smlauwánj s njm gest ohawné wzdánj se. Kdyby Pilát hned na počátku rázně a rozhodně byl wystaupil a dle sprawedlnosti wýnos wykknul, že Ježjš gest newinný a že žalobnjci geho gsau utrhači: zagisté swjtězil by nad zisstnosti swau a nad lidskými ohledy. Než ale prwnj slabost wedla ho k druhé, a on postupuge dál a dále, dopustil se té neywětssj nesprawedlnosti. — Wida, že zklaman gest prwnj pokus geho, snažil se wyswoboditi ho tjm, že opětně nepřátelům geho newinnost geho předkládal. Swolaw tedy kuňžata kněžská, a zprámce lidu a obecnj lid, genž se za tjm tuto sessel, řekl knim: Dali gste mi tohoto člowěka, gakoby lid odwracel; a ay, gá před wámi wyptáwage se (ho), žádné winy nenalezl gsem na tomto člowěku z těch wěcj, kteréž na něho žalugete. Ano ani Heródes: nebo gsem wás poslal k němu, a hle, nic hodného smrti nestalo se gemu. Protož potrestám ho a propustjm. Gaká to nesprawedlnost! — On uznáwá Ježjsse za newinného a předc ho chce trestati. A wssak Pilát tu gedná gako nástrog prozřetedlnosti Božj, ač nechtě a newěda, docela dle úmyslu Božjho a k wyplnění rad geho. Pán Ježjš owssemk gest newinný, ba on gest swatost a newinnost sama; protož nemožné, aby winau postkrněn byl: a wssak znameney, milý čtesstane, že wzal winu nassi na se a wolil nésti trest gegi. Bylo to tedy z cela radě Božj přiměřené, že Pilát ho gakožto newinného chtěl dáti potrestati. Za newinného ho prohlásit z ohledu geho samého, za odsauzeného k trestu z ohledu nás a winy nassj; newinný byl, gežto byl prost wssj osobnj winy; odsauzen pak gest za hřjchy wesstkerého pokolenj lidstkého, a anto Pilát newinného odsuzuge a wražedy se dopaussti, gedná, ač newěda, gako nástrog neywyšssj sprawedlnosti.

Chtěge Pilát dáti Krista bičowati, usmyslil se ginak a nastaupil na ginau cestu, aby Ježjsse wyswobodil. Měl totiž obyčeg wládař na den slawný propustiti lidu wězně gednoho, kteréhož by chtěli; což se dělo na připamatowánj wyswobozenj Israelských z utiskowánj egyptského. A měl tehdáž wězně znamenitého, kteréhož slaul Barabáš, genž se swárliwými we wězenj byl a w swádě wražedu byl zpáchal. A když wstaupil zástup, počal prositi (aby učinil), gako gim wždy činjwal. Protož když se (lidé) sessli, řekl gim Pilát: Kterého chcete, abych wám propustil: Barabásse či Ježjsse, genž slowe Kristus? Nebo wěděl, že ho ze závisti wydali. Tjmto způsobem myslil Pilát Krista pomocj lidu oswoboditi. A protož naschwál wywolil wražedlnjka Barabásse a postawil ho wedlé Ježjsse, mage za to, že lid, gsa přjznjw Ježjssowi, geg wywolj gakkoli obwiněného, a Barabássi rowného geg neudělá. A w prawdě, kdyby byl Pilát nespustil lid tento s očj a bez prodlenj na rozhodnutj geho byl usilowal, nebyl by zagisté tento tak zaslepený, aby wolil wražedlnjka. Než Pilát byl nenadále zawolán a musel se wzdáliti. Když totiž seděl na saudné stolici, poslala kněmu žena geho (křestěná prý Klaudia Prokula), křkaucj:

Digitized by Google

Nic neměg se ſprawedliwým tjmto a nechtěg ſe prohřeſſiti na něm: nebo gſem trpěla dnes we ſnách pro něho. Pohanſſtj Řjmané totiž drželi mnoho na ſny, zwlášſtě na ſny žen, magjce ge za půſobenj wyššſjch bytnoſtj a domnjwagjce ſe, že w každém ſnu ſe nějaký bůžek zgewuge. Božſká prozřetedlnoſt, kteráž ſe ſnižuge k ſlaboſti lidſké, a kjdj ſe dle ſtupně wzdělanoſti a ſchopnoſti gegj, gjžto i bludy lidſké ſlaužiti muſegj, použila tuto ſna, aby Piláta od neſprawedlnoſti wyſtřežila. Zatjm ale, co Pilát ſe wzdálil ze ſaudné ſtolice, nawedli knjžata kněžſká a ſtarſſj lid, aby proſili za Barabáſſe, Jeżiſſe pak aby zahubili. Neboť obyčegně lid nenj dospělý a ſamoſtatný w ſmýſlenj a gednánj ſwém. Toho uměli dobře použjti nepřátelé Jeżiſſowi, mluwjce gemu aſi w ten ſmyſl: „Hle, co geſt to za Meſſiáſſe, genž ſwázán ſtogj před pohanem. Co byſte ale zaň proſili; ge-li Meſſiáš, nechť ſe wyſwobodj ſám! Nynj widjte, co gſau ſkutkowé geho. To geſt konec ruſſitele ſoboty a pohrdače Mogžiſſowa. Widjte, gak wás ſklamal! Nynj poznenyte ho a odſtupte od něho. Lepſſj geſt wraždlnjk než rauhač!“ — Těmito a podobnými řečmi ſwedli lid a ſnad také některé uplatili. A když Pilát, wrátiw ſe, gich ſe opětně ptal a řekl gim: Kterého chcete z těch dwau, aby wám byl propuſſtěn? chcete-li propuſtjm wám krále židowſkého? wolali gſau wſſickni: Ne toho, ale Barabáſſe! Oni wolili klam za prawdu, ſmrt za žiwot, hřjch za ſprawedlnoſt, člowěka bezbožného za Boha; což gim ſw. Petr, aby ge k pokánj přiwedl, wytýkal, řka: Wy pak ſwatého a ſprawedliwého odepřeli gſte ſe a proſili gſte za muže wraždlnjka, aby wám dán byl a dárce žiwota zawraždili gſte [1]). —

Ani uſſjm ſwým newěře a chtěge propuſtiti Jeżiſſe, táže ſe gich Pilát poznowu, gakoby gim nerozuměl a mluwil k nim: Což pak učinjm s Jeżiſſem, genž ſlowe Kriſtus? Ale oni wýſſe wolali, řkauce: Ukřiżug, ukřiżug ho? On pak po třetj řekl k nim: Ježto zlého učinil tento? Žádné winy (ſmrti hodné) nenalézám na něm, protož potreſci ho a propuſtjm. Ale oni předce dotjrali hlaſy welikými, žádagjce, aby byl ukřiżowán. — Tedy ke křiżowánj žádá lid Jeżiſſe. A co geſt to za lid, genž takowau úſilownoſtj žádá potupné ſmrti Jeżiſſowy? O té neſtáloſti a lehkowážnoſti lidſké! — Geſt to týž lid, kterýž Hoſpodin před ginými národy wywolil a kterýž tolikerými dobrodinjmi obohacowal; geſt to lid, gemužto byl Meſſiáš zaſlíben a dán, a nynj žádá ukřiżowati ho; geſt to lid, gehožto nemocné Jeżiš uzdrawowal, malomocné čiſtil, hluchým dáwal ſluch, ſlepým zrak, němým řeč; hle tento lid, genž po tři léta za Jeżiſſem ſe walil a gemu welikau čeſt wzdáwal a krátce před tjm ho chtěl králem učiniti a před ſſeſti dněmi u wjtězoſlávě do Jeruſaléma prowázel, pokřikuge mu: Hoſanna Synu Dawidowu; tentýž lid wolá nynj: Ukřiżug, ukřiżug ho! — Ach, gak málo může ſi člowěk zakládati na lidech i na těch, genž mu wěrné přátelſtwj a wěrnoſt ſlibugj. Malá změna ſtěſtj nebo neſſlaſtná náhoda aneb nějaké na cti utrhánj od nepřátel aneb giná proměna činj z přátel naſſich nepřátely a odwracj ſrdce

[1]) Sk. ap. 3, 14.

Digitized by Google

gegich od nás. — A když se tobě, křesťane milý, podobně djti bude: nehořekug a nediw se přjliš; wiz, že to Wykupitel twůg dřjwe neměl ginak, pomni na pokřik gegich: Ukřižug ho. — A horssjš-li se wssjm práwem nad sseredným a ohawným newděkem tjmto lidu židowského: wiz gen, že ty to mnohem lépe Pánu nečinjš. Při každém hřjchu, kterýž pásseš, stawjš netoliko Barabásse podlé Ježjsse, nýbrž ty mu dáwáš přednost; a netoliko zarmucugeš Spasitele swého; nýbrž ty w srdci swém, gak dj dobře sw. Pawel, poznowu křižugeš ho. Hřjssné žádosti a náklonnosti, kterýmž se oddáwáš, wolagj podobně gako Židé: Wezmi Boha swého, genž tak mnoho žádá, genž tak přjsný gest a gemuž gest tak těžko slaužiti, wezmi ewangelium, kteréž gest nám na odpor: a mjsto nich dey nám, po čemž taužjme, a k čemuž se neseme, dey nám mstu, bychom mstiwost swau ukogili; dey nám rozkosse, bychom nenasycenost swau spokogili; dey nám sláwu a důstogenstwj, bychom gesstě wjce po nj dychtili a bažili! Nechť Kristus se poznowu urážj, zlehčuge a křižuge; co na tom, gen když my se ukogjme! — „Ukřižug ho!“ wolal zástup. Toto slowo obsahuge weliké tagemstwj. Barabáš lotr má býti propusstěn a newinný Ježjš má býti ukřižowán. A kdož gest Barabáš ten, nežli obraz hřjssného pokolenj lidského a každého hřjssnjka zwlássť. Abychom byli propusstěni a oswobozeni, musel býti Kristus ukřižowán. Toť tagemstwj skryté u Boha, od proroků zwěstowáno, w tolika obrazech wyznačeno a od Krista samého předpowědjno; tagemstwj, w němž sprawedlnost a milosrdenstwj splýwá. Wssak ale dopustil-li Kristus Pán, aby nám ke spasenj se wolalo: Ukřižug ho: rowněž i slussj nám, abychom si táž slowa wolali; nebo, gakž dj swatý Pawel: ti, kdož gsau Kristowy, křižugj tělo swé s žádostmi swými. Štjtj-li se tělo twé práce a namáhánj: ukřižug ho! Protiwuge-li se duchu a baukj-li w něm zlé žádosti: ukřižug ho. Powstáwagj-li w něm náružiwosti, pýcha, wysokomyslnost, chlipnost, netrpěliwost: ukřižug ho! „Kdo chce za mnau přigjti, wezmi křjž swůg a následug mne!“ wolá sám Božský Spasitel.

Gako omámený stál tu Pilát. Dwognásobný pokus geho o wyswobozenj Ježjsse gest zničen. I wymyslil si gesstě gednu cestu, aby Ježjsse od smrti wyswobodil. Domnjwage se, že se lid dá ukogiti a k útrpnosti pohnauti, když co byl prwé prawil, bez prodlenj wykoná: propustil gim Barabásse a wzal Ježjsse a kázal ho zbičowati. U Židů nesměl žádný wjc než čtyřidcet ran dostati, aniž se bičowánj pokládalo za potupné; u Řjmanů wssak bylo bičowánj welmi ukrutný trest. Kdož měl bičowán býti, přiwázán gest k slaupu celý obnažený a pak wydán gest žoldnéřům, kteřjž ho často dle libosti mrskali biči z řeménků spletených a na konci olowem často i železnými háčky opatřených, tak že mnohý u bičowánj ducha wypustil. Mimo to platil u Řjmanů trest tento za potupu, tak že toliko otroci byli bičowáni. Tento trest kázal Pilát na Ježjssi wykonati. Tedy žoldnéři wládařowi wzali Ježjsse do radnjho domu a bičowali ho tuto. Swatj ewangelisté newypisugj nám podrobnosti bolestného bičowánj Ježjssowa; bez pochyby že pro bolest srdce nemohli ani wypsati ge, ale Bůh sám giž před wěky dal ge žiwě wyobraziti w proroctwj. Představ sobě, milý křesťane, Božského Wykupitele, gak k utrpenj hotow gest, a gak se chystá k bičowánj, gak obnažugj panické tělo geho a wjžj k slaupu, pak gak nemilosrdně zatjnagj biče w swaté tělo geho,

Digitized by Google

gak se čine krew geho se wſſech ſtran a rány geho ſe neuſtále obnowugj. Giž nenj zdrawého mjſta na něm, koſti geho ſe mohau ſčjſti a tělo geho geſt gedna rána, od nohy až do wrchu hlawy nenj na něm zdrawj, ale wſſe rána, zſinaloſt a oteklina, gežto nenj obwázána ani uléčena lékařſtwjm, ani změkčena olegem [1]). A k tomu geſſtě neozýwá ſe hlaſu, genž by hágil Božſkého Wykupitele; nenj ſpatřiti oka, genž by ho plakalo; aniž ſe nalezá ſrdce, genž by ſe ſpolu kormautilo a nenj nikoho, kdo by ho potěſſil [2]). Ohljži-li ſe, nalézá toliko žoldnéře a pochopy, genž nelidſky s njm nakládagj; a patřj-li před ſebe, widj toliko ſwé nepřátely, genž s zaljbenjm patřj na muky geho a z nich ſe radugj; a pozdwihuge-li očj k nebi, widj tam Otce ſwého, genž muky tyto nu uložil. A předc při tom wſſem zachowal pokog duſſe a žádné žaloby ani nářku nenj ſlyſſeti z úſt geho — on geſt gako beránek, genž před tjm, kterýž ho ſtřjže, oněmj a neotewře úſt ſwých [3]). A tážeš-li ſe, milý křeſťane, proč toto trpj a ſnáſſj Božſký Wykupitel? odpowjdá ti Iſaiáš prorok: „On pak zraněn geſt pro neprawoſti naſſe, potřjn geſt pro hřjchy naſſe; kázeň pokoge naſſeho ležj na něm a zſinaloſtj geho uzdraweni gſme [4]).“ Ano pro tebe, pro hřjchy twé, milý křeſťane, trpj Pán Ježjš muky tyto. Aby tobě odpuſſtěnj wygednal a s Otcem tebe ſmjřil, abys pokog měl w Bohu, wzal winu a treſt hřjchů twých na ſe. Což dáš Pánu za to? Nic nežádá od tebe, než abyſi ſe warowal hřjchu, pro kterýž tak mnoho muſel trpět, aby utrpenj geho nepřiſſlo u tebe k zmařenj.

Nikoli, ó Ježjſſi, pro nás nemáš na darmo trpěti a drahau krew ſwau cediti. Myl chceme býti wděčnj učennjci twogi, tebe ſe chceme wěrně držeti, tebe milowati, zákon twůg plniti a ſebe ſamých, hřjſſné žádoſti ſwé, křižowati, a takto účaſtni gſauce twého utrpenj chceme ſe ſtáti účaſtnými twého oſlawenj.

Na tom wſſak nepoſtačowalo žoldnéřům, že tak nemiloſrdně Ježjſſe ubičowali. „Oni shromáždili k němu wſſecku rotu a ſwlekſſe ho přioděli ho pláſſtěm ſſarlatowým a zplétſſe korunu z trnj, wſtawěli (gi) na hlawu geho, a dali třtinu w prawau ruku geho, a klekagjce před njm, poſmjwali ſe gemu, říkagjce: Zdráw buď, králi židowſký; a pligjce na něho, brali tu třtinu, a bili w hlawu ho.“ Slyſſel igſau totiž, gak Ježjš byl od nepřátel ſwých obžalován, že ſe činj králem židowſkým, a že Pilát ſám ho takto nazýwal. K tomu také wěděli, gak Heródes ſe dwořenjny ſwými gemu ſe poſmjwal a protož chtěli podobně potupiti a poſměchy učiniti Ježjſſowi. Wſſak w potupě a poſměchu tomto gſau dle wěčných rad Božjch weliká tagemſtwj zahrnuta a welikě prawdy obſaženy. Kriſtus Pán geſt w prawdě králem naſſjm a to netoliko gakožto Bůh geſt králem ſláwy wěčné a wſſech wěků; nýbrž i co člowěk gakožto Meſſiáš geſt králem naſſjm. Wſſak králowſtwj tohoto doſáhl gakožto člowěk toliko utrpenjm ſwým. „Poněwadž ponjžil ſebe ſamého, dj ſwatý Pawel, učiněn gſa poſluſſným až do ſmrti, ſmrti pak křjže, protož i Bůh powýſſil ho, a dal gemu gméno, kteréž geſt nad wſſelikě gméno: aby we gménu Ježjſſe každé koleno klekalo, nebeſkých, zemſkých i pekel-

[1]) Žalm 37, 18.; 128, 3.; 21, 18.; Job 16, 15.; Iſai. 1, 6. [2]) Žalm 68, 21. [3]) Iſai. 53, 7. [4]) 53, 5.

Digitized by Google

ných“ [1]). A dále dj týž apoſſtol: „Widjme Ježjſſe, pro utrpenj ſmrti ſláwau a ctj korunowaného“ [2]). Doſáhl-li Kriſtus Pán utrpenjm ſwým králowſké moci ſwé, bylo tedy přjſluſſno, že wzneſſená geho důſtognoſt w utrpenj geho wyznačena, poznána a ztwrzena byla. Wſſak i znaky králowſké, gimižto rota ku potupě Pána ozdobila, magj dle wýkladu ſwatých otců wýznam ſwůg. Šarlatowý pláſſť, kterýmž ho přiodili, wyznamenáwá, že Kriſtus toliko prolitjm krwe králowſtwj ſwé na zemi založj a rozſſjřj. Třtina, kteráž mu dána geſt mjſto žezla, wyznamenáwá, že moc ſwau na zemi nezgewj náſiljm, naopak ſpjſſe tjm, což ſlabého geſt; a že tjm, což ſilného a mocného geſt, zahanbj. Trnowá koruna, genž hlawu geho zdobj, wyznamenáwá, že geſt králem zwláſſtě trpjcjch, a že chceme-li w prawdě geho poddanými býti, k utrpenj a k zármutku hotowi býti máme. Podobně i potupa a poſměchy, kteréž Ježjš utrpěl, učj nás, že králowſtwj Ježjſſowo daleko wzdáleno geſt wſſj cti a ſláwy ſwětſké, naopak že wjce w powrženj toho záležj, a že chce-li kdo býti audem řjſſe geho, že ſi, gakž dj ſwatý Pawel, libowati muſj w nemocech ſwých, w pohaněnjch, w protiwenſtwjch a w úzkoſtech pro Kriſta [3]). — Mage za to Pilát, že Ježjš giž doſti geſt zohawen, a že w tomto přežaloſtném ſtawu Židy k ljtoſti pohne, wyſſel wen a dj gim: Hle wedu wám ho wen, abyſte poznali, že na něm žádné winy nenalézám. (A wyſſel Ježjš, neſa trnowau korunu a raucho ſſarlatowé.) I dj gim: Ay člowěk! Gakoby řekl: Wizte, gak ukrutně geſt zmrſkán, a gak geſt wſſecek zohawen! Od paty nohy až do wrchu hlawy nenj na něm zdrawj. Toho-li ſe bogjte, že ſe zmocnj králowſtwj? Ge-li zločinec, eyhle, giž geſt potreſtán doſti. Ge-li král, giž geſt korunowán. Wiztež geho trnowau korunu, ſſarlat a žezlo, co chcete geſſtě wjce? Gſte-li lidé, máte-li lidſké ſrdce w těle, uſtrňte ſe nad njm! — Ay člowěk! Přiſtupte ſem, ó křeſťané, a popatřte na Kriſta, Spaſitele ſwého, gak tu ſtogj ſnjžený a zohawený před wámi! — Wy chudj a nuznj, bědau a nemocj ſkljčenj: ay člowěk, wizte ho! On trpj pro wás, abyſte i wy ſe učili od něho trpěti, a trpj, aby utrpenj waſſe záſlužné bylo wám. Nerepteyte nad bjdným ſtawem ſwým. Hle tjm ſe připodobňugete gemu, Božſkému Wykupiteli ſwému, a náſledugjce ho w utrpenj, ſnažte ſe i w trpěliwoſti podobnými býti gemu. Spogtež boleſti ſwé s boleſtmi geho. On chtěl býti předchůdcem waſſjm po ceſtě utrpenj, budiž i tuto wzorem a přjkladem wám. Toliko utrpenjm dogdete oſlawenj, gakož i on utrpenjm weſſel do ſláwy ſwé. — Přiſtupte ſem i wy, genž w rozkoſſjch tráwjte žiwot ſwůg: ay člowěk! Popatřte naň! Hle on geſt ſtjžen utrpenjm, wy oplýwáte rozkoſſemi, on geſt krwj zbrocen — wy ſe ani radowánek nemůžete naſytiti! Geho rány odſuzugj proſtopáſſnoſt waſſi. Gakožto poddanj krále trnjm korunowaného učte ſe od zohaweného a zraněného Ježjſſe, krotiti žádoſti těla ſwého, a widauce panické tělo geho, gežto hřjchu nikdy neučinilo, tak zedrané a zkrwácené, uwažte, čehož zaſluhuge tělo waſſe, kteréž tak čaſto k hřjſſným rozkoſſjm a neprawoſtem nadužjwáte.

Přiſtupte bljže i wy hřjſſnjci: „ay člowěk!“ Wizte, utrpenj a ſnjženj Páně geſt ſkutek wáš! Ano wy gſte ho ſkrze ruce žoldnéřů bičowali; wy gſte nadělali modřin gemu; wy gſte zohawili a zkrwáceli

[1]) K Filip. 2, 8—10. [2]) K Žid. 2, 9. [3]) II. k Kor. 12, 10.

Digitized by Google

ſwaté tělo geho! Wy gſte ho trnjm korunowali a poſuněchy gemu učinili! A nepoſtačuge wám toto? Což gesſtě doſti neutrpěl a newyſtál? Nedogjmá bolestný pohled naň srdce waſſe? Či snad se chcete gesſtě wjce zatwrditi? Nechcete se odkjci neprawosti a nešesti, gimižto gſte syna Božjho doſti dlauho trápili a mučili? či snad chcete nowé muky působiti gemu? — Přistupte bljže i wy kagjcj hřjſſnjci: ay člowěk! Wižteż, co snáſſj, aké pokánj koná Ježjš za hřjchy waſſe! — Wſſak, ač tuhé a welikě gest pokánj geho: zůstáwá předc i wám, čim byſte měli zadost Bohu činiti, a čimž byſte, gakž dj swatý Pawel, „doplňowali na těle swém to, čehož se nedoſtáwá z utrpenj Kristowých“ [1]). Bez utrpenj Kristowa bylo by wſſelikě pokánj waſſe marné; bez waſſeho pokánj nic neprospěge utrpenj Kriſtowo wám. Utrpenj geho zagistě dodáwá pokánj waſſemu ceny, a waſſe pokánj činj utrpenj geho plodným a užitečným wám. Nechť tedy podporuge wás u pokánj waſſem pohled na zadosti učiněnj Páně, nechť powzbuzuge wás a slaužj wám trpjcj Wykupitel za přjklad w tom, gak stále, wraucně a horliwě máte pokánj činiti. — Přistupte pak i wy sprawedliwj: ay člowěk! Wižteż tu hlawu onoho tagemného těla, gehožto prawj a hodnj gſte audowé. Wizte tu wzor a obraz wſſech wywolených! — Wižteż ho, gehožto duch posud naplňowal wás, gehožto přjklad wás podněcowal, gehož učenj a žiwot byly wám prawidlem žiwota waſſeho. Wyk gſte slawně započali; muže setrwetež až do konce! Wzneſſený přjklad lásky, kterýž wám zůstawuge, rozněk wjce a wjce lásku waſſi a utěſſený pohled na zmužilost a statečnost geho u prostřed neyhrozněgſſjch muk podporugž mysl waſſi w sauženjch, kteréž wás neminau! — Tak gest pohled na trpjcjho, zohaweného a ztrýzněného Wykupitele — Ecce homo — pramenem hognými ponaučenj, útěchy, posily a powzbuzenj wſſem.

We wlaſſských Benátkách žila mladá a slična ženſſtina, genž po delſſj čas prostopáſſnost tropila, a mnohé giž wlákala do tenat swých a přiwodila k neprawosti. Dowěděw se o tom geden kněz, gménem Hypolit, taužil s nj mluwiti, a aby toho doſſel, nagal zrowna naproti obydlj gegjmu byt, tak že ho mohla lehce pozorowati, gelikož ulice nebyla ſiroká. Ku podiwu ale pozorowala Pelagia, tak se nazýwala chlipnice tato, gakoby Hypolit denně před zrcadlem ſtáwal, w něm se zhljžel, ſſat swůg pořádal; wůbec tak dělal gako člowěk, genž při zrcadle krášſlj a zdobj se. Marnost a zwědawost nedaly gj pokoge, že posléze se nemohla přemoci a tázala se ho z okna, aké zrcadlo to má, w kterémž se denně zhljžj, což se gj zdálo nesluſſným býti na duchownjho. Owſſemk, prawil gj kněz, mám zrcadlo a to mnohem wýbornějſſj, než wy máte, kteréž mi na wlas ukazuge prawau podobu mau. I přála bych ſi widěti zrcadlo toto, dj Pelagia, a kněz se nabjdl gj, že geg segme se stěny a k nj donese. Plná zwědawosti odhalila pláſſk, gjmžto přikryto bylo a wſſak gak se ulekla! Pogednau widj tu celau swau podobu, ne wſſak těla ale duſſe. Byl to obraz kečený „Ecce homo“, na němž Kriſtus byl wyobrazen, gak ztrýzněného předſtawil Pilát Židům. Mocně dogal pohled tento na zohaweného Ježjſſe Pelagie. Wiz Pelagia, dj k nj kněz, to gest to zrcadlo, w němž gſem se denně zhljžel. I ty gſi w ně nahledla a zdaž nemám prawdu twrdě, že na wlas ukazuge

[1]) K Kol. 1, 24.

Digitized by Google

podobu člowěka. W něm widjš obraz swůg a widjš také, co máš naprawiti na sobě. — Wssak dosti na tom, Pelagia poznala, že hřjssnice gest a oprawdowé pokánj bylo následek wzhlednutj gegjho do zrcadla tohoto [1]).

Pilát se domnjwal, že když Krista zohaweného a ztrýzněného lidu předstawj, tento se nad njm ustrne a gsa pamětliw geho lásky a dobrodinj žádati bude o propusstěnj geho; wssak zmýlil se. Gako drawý lew, když zočj krew, se tjm krutěgssjm stáwá a neudolanějssjm, podobně, když uzkeli biskupowé a služebnjcj gegich Krista celého zkrwáceného, zwolali kkauce: Ukřižug, ukřižug ho! a ne ginak i lid za nimi prowolával. Ach, tok gest moc ďábelská křjchu, že když člowěk oddal gemu srdce swé, že otrávj ge a roznjtj w něm žádost neukogitedlnau. Podey se tedy gen w něčem hřjssné žádosti domnjwage se, že tjm ukogjš náružiwost swau: sklamáš se welice. — Hřjchu se z polowice poddati, gest tolik, gako se mu celý zadati: a kdo z počátku rázně neodporuge, když se o něg pokaussj, nadarmo se stawj na odpor, když celau mocj swau naň dorážj. Popatř gen, milý křesťane, na wssěkeré pokusy, kteréž činil Pilát, by Krista wyswobodil; wssecky gsau zmařeny mimo wůli a očekáwánj geho, mjsto co měly ty pokusy zabrániti wražděnewinného, ztjžely gi gesstě wjce; a to proto, poněwadž se Pilát gen z polowice postawil na odpor hřjssné žádosti Židů. —

Wida tedy Pilát, že nic neprospjwá, snažil se alespoň winu usmrcenj Páně se sebe swrhnauti; protož rozhorlen dj knižatům knežským: Wezmětež wy ho, a ukřižugte: nebo nenalézám winy na něm. Wssak tjm se nedali Židé odstrassiti a poněwadž uložili Krista usmrtiti, byl i nedowedli na křjž přiwésti ho: protož, když žaloba, že bauřj lid, gim neprospěla, nawrátili se k předesslé žalobě swé, pro kterauž giž u Kaifásse byl odsauzen; a tudjž odpowěděli gemu: My zákon máme a podlé zákona má umřjti; nebo Synem Božjm se činil; dáwagjce Pilátowi na srozuměnau, že dle swého práwa mohau Ježjsse na hrdle potrestati, byl i ho dle práwa řjmského za newinného uznal, zároweň i že Pilát má powinnost gegich práwa chrániti, byl i k smrti křjže ho neodsaudil. Tedy, když uslyssel Pilát tuto kěč, wjce se obáwal. Za gedno se obáwal, že by Židé lehce se mohli zbaurkiti, kdyby propustil Ježjsse, genž byl wekegně wyhlássen za rauhače, nad to se také strachowal, aby se ta wěc nedonesla k cjsaři, genž byl welmi podezřelivý a za zlé by mu to pokládal, že propustil člowěka, genž byl obžalowán gako bučič lidu, a gako rauhač od neywyššjho saudu byl k smrti odsauzen. K tomu také ho nepokogowala žaloba Židů na Ježjsse, že se činj Synem Božjm. Nebo když uwažowal, gak welebný stál Pán Ježjš před njm při wssem zohawenj swém; když si wzpomenul na ctihodné a důstogné chowánj geho, kteréž na něm až posud pozorowal; když uwážil geho newinnost, o kteréž se přeswědčil, a diwy, o kterýchž zagisté dosti slýchal; když pak si přiwodil k mysli wýstrahu manželky swé: nezdálo se mu býti prawdě nepodobno: že by Ježjš byl Synem nějakého bůžka, w kteréž pohané wěřili, domnjwagjce se také o nich, že syny magj; a tudjž obáwal se, aby snad pomstu domnělého boha toho proti sobě nepowzbudil. A protož usmyslil

[1]) Maßl's Kreuzweg des Herrn 6. Heft

Digitized by Google

si, že gesstě gednau Ježjsse wyslechne, aby se o půwodu geho prawdy dopátral, a snad tuto něgakau přjčinu k propusstěnj geho nalezl. I wessel opět do radnjho domu, a řekl Ježjssowi: Odkud pak gsi? Tjm se ho tázal na geho rod, w té naděgi, že se dowj, zdaliž w skutku gest z pokolenj Božjho — Syn něgakého bůžka. Ježjš pak nedal gemu odpowědi; djlem proto, poněwadž to bylo nemožné, wyswětliti pohanu tomuto Božský půwod swůg, gežto Pilát ani Boha práwě neznal a dle pohanského smýsslenj syna božjho si zcela ginak předstawowal; pak i bylo by to zhola marné, wyprawiti mu o narozenj swém w Betlémě a o půwodu swém z pokolenj Dawidowa; mimo to nebyl toho ani Pilát hoden, gežto prwé prawdau pohrdl, aniž upřjmně prawdy hledal. — Mlčenj toto Ježjssowo w takowé rozhodné době bylo Pilátowi nápadné. I dj gemu Pilát: Nemluwjš ke mně? newjš-li, že mám moc ukřižowati tebe, a moc mám propustiti tebe? Na to wssak nemlčel Ježjš, nýbrž odpowěděl: Neměl bysi proti mně moci, kdyby tobě nebylo dáno s hůry. Protož kdo mne wydal tobě, wětssj hřjch má. — Tak tedy gest přede prawdiwý názew či titul, kterýž gsi dáwagj knjžata a wrchnosti křesťanské, nazýwagjce se „z milosti Božj.“ Kristus Pán to sám ztwrzuge před Pilátem; a práwě proto podrobuge se i nesprawedliwému saudci, gežto uznáwá geho moc za moc danau gemu s hůry, proti kteréž nelze bez hřjchu protiwiti se. A tomu také naučil se sw. Pawel od Mistra Krista Ježjsse, an psal: „Každá dusse mocnostem wyšssjm poddána buď. Nebo nenj mocnosti gediné od Boha, a kteréž gsau, ty od Boha zřjzeny gsau“ [1]). Když tedy knjžata křesťanská se nazýwagj z „milosti Božj“ nedey se mýliti, křesťane milý, úsměssky bezbožných, gako by to byl pauhý titul, kterýž prý nynj, když lid gest dospělý, ztratil platnost swau, aneb gako by to byl chytrý wynález, genž ztratil při nyněgssj oswětě moc swau; nikoliw, titul ten zakládá se w křesťanském náboženstwj, kteréž magjc za to: že wsse stogj pod zpráwau Božj, také knjžata a řádné wrchnosti powažuge za zřjzené a ustanowené od Boha, a pokládá to za zwlásstnj milost Božj, že ti neb oni králowského důstogenstwj dosáhli, a protož nazýwá ge „z milosti Božj.“ — A w prawdě názew tento zahrnuge mnoho prospěssného a užitečného do sebe. Za gedno ukazuge: že moc králů a knjžat nepocházj od lidj, nýbrž od samého Boha, a že tudjž gj každý se podrobiti má: a tjm zagisté podporuge se wážnost zákonů a poslussnost gich, gakož i časný blahobyt podřjzených mnohem mocněgi, než když moc knjžat od lidu se odwozuge, genž by gj dle libosti odgjmal gim a dle rozmarů gich poslauchal. Nad to i připomjná titul tento knjžatům: že magj nad sebau wyšssjho Pana, od něhožto moc swau obdrželi, a dle gehož wůle moci sobě swěřené magj užjwati, a gemuž gednau z wládařenj swého přjsný počet klasti budau, a tjm také bránj gim: aby swé moci nezneužjwali k násilj a k nesprawedlnosti, nýbrž užjwali gj ke cti a chwale Božj, sobě ku spasenj a poddaným ku prospěchu.

Odpowěď tato Ježjssowa dogala mocně Piláta, anto widěl, gak Ježjš, ač zcela w moc geho wydán, za sebe nic nemluwil, aniž mu pochlebowal, nýbrž ač nesprawedliwě s njm nakládal, moc geho za wyšssj

[1]) K Řjm. 13, 1.

moc, s hůry mu danau, uznal, ano sám netoliko gj se podrobil, ale i nepráwj geho omlauwal, a to s welebnostj a důstognostj, w njžto se mocně a wůčihledě gewila newinnost geho; protož od té chwjle hledal Pilát propustiti ho. A wssak nepřátelé Ježjssowi, genž prohledli úmysl geho a poznali také dosti geho slabost, wzali útočisstě swé k poslednjmu prostředku, genž mocněgi působil naň nežli wssecky předesslé. Oni totiž wolali, řkauce: Propustjš-li tohoto, negsi přjtel cjsařůw; nebo každý, kdož se králem činj, protiwj se cjsaři. Lest tato účinkowala. Nebo gakkoliw byl Pilát přeswědčen, že Ježjš nenj winen zpaurau proti cjsaři, obáwal se předc, že by i pauhá žaloba Židů, gakoby buřice propustil, u podezřeliwého cjsaře Tiberia postačowala w nemilost uwrci geg. Tolik ale statnosti a zmužilosti neměl Pilát do sebe, aby pro sprawedlnost w nebezpečenstwj se wydal, tjm méně, gežto byl sobě swědom mnohých nesprawedlnostj. Mimo to ukogil swědomj swé tjm, že měl za to, že byť i Židé Ježjsse k smrti neodsaudili, že ho předc zabigj! — O, té nesstastné bázně lidj! O, těch lidských ohledů! Co ani utrhánj fariseů, ani lež ani lest neywyšssjch kněžj, ani křik lidu nemohl wymoci, to posléze způsobila bázeň lidská a lidské ohledy — odsauzenj Kristowo. A gak mnoho dobrého se opomjná až posud z bázně lidj, a gak mnoho zlého a neprawého pásse se až posud z ohledů lidských! Co tomu lidé řeknau, gak se to swětu zaljbj? tážj se mnozj z husta; co tomu ale řekne Bůh a swatý zákon geho, gak se to Kristu zaljbj a gak se to se sw. ewangelium geho srownáwá, na to dbá málo kdo. — Lidských saudů se bogjme, ale Božjch saudů se nehrozjme. Tak i Pilát bál se lidj wjce nežli Boha. Neb když uslysseli tyto řeči, že totiž ho Židé wydáwagj za nepřjtele cjsařowa, přiwedl wen Ježjsse, a posadil se na saudné stolici, na mjstě, kteréž slowe Litostrotos a židowsky Gabbata. — Bylok to mjsto, odkud se ohlassowal zločincům ortel smrti. Pán Ježjš tu stál odjn w ssarlat a mage korunu trnowau na hlawě, gak ho žoldnéři byli ku posměchu přiodili. W newoli a rozhořčen na Židy, že musil po wůli býti gim, ukázal Pilát na Ježjsse, řka: Ay král wáš! posmjwage se Židům a w potupu bera naděgi gegich, kterauž skládali w Messiásse, aniž pomýsslege, gak samého Ježjsse tjm potupil. Ale oni uraženi gsauce posměchem tjmto křičeli: Wezmi, wezmi, ukřižug ho! Ach, tak prowoláwagj newděčnjci tito ohawnau smrt křjže na toho, genž přissel žiwot dáti gim. — Wyprawuge se o Basiliowi, cjsaři řeckém, že gednau na lowu ssjp na welikého gelena wystřelil, tento pak se wyhnuw ráně parohami swými krále za opasek do wýssky wyzdwihl, a gistě že by ho byl usmrtil, kdyby byl nepřiskočil geden z průwodčj geho a nepřeřjzl opasek králůw a tak ho byl newyswobodil. Wssickni přáli ochranci tomu, očekáwagjce, že cjsař sstědře odměnj službu gebo. Než ale tento nemohl toho snésti, aby někomu byl djků powinnowán za žiwot swůg, protož swedl naň, gakoby ho byl na honu wražedlnicky chtěl přepadnauti, a dal ho gako swatozrádce weřegně odprawiti [1]). I kdož by se nezhrozil ohawného newděku tohoto?! A kdož wyprawj ohawný newděk Židů, když wolali smrt na Ježjsse, křičjce: Wezmi, wezmi, ukřižug ho! — Gak tu nemusil Božský Wykupitel bolestně úpěti,

[1]) Veith's Worte der Feinde Christi str. 215.

když se tu ozývali hlasowé mnohých, kteréž krátce před tjm mnohými dobrodinjmi obdařil. Což se tu wyplnilo doslownĕ, co před wĕky žalował prorok: „Wyživil gsem syny a wychował gsem ge; oni ale zhrdli mnau“ [1]). Mjnj prorok tĕmito slowy toliko ty, genž tehdáž na ulicjch Jerusaléma zuřili? I nás mjnj tuto, i tebe snad, milý křesťane! A protož gdi a wyzney: Pane, mezi hlasy těch, genž proti tobĕ powstali, slyssel gsi také hlas můg, a ač gsem tehdáž nestál u saudného mjsta jerusalemského, žádal gsem předc, seč gsem byl, twau smrt, twé křižowánj! Nebo ti, genž russj úmluwy na křtu sw. učiněné, „křižugj znowa sami w sobĕ Syna Božjho, a w posměch wydáwagj ho [2]), t. g. oni znowa se dopaussťj neprawosťj, pro kteréž Božský Wykupitel byl křižowán, a protož naplňuge-li černý tento newděk Židů dussi twau hořkosťj a newolj, wzpamatug se a wiz, že ty to ginak nečinjš Božskému Wykupiteli swému. — Když sw. Remigius Klodwjka, krále franckého, tehdáž gesště pohana, cwičil w náboženstwj a wyprawował mu o umučenj Páně, zwolal tento rozhorlen: „O, kýž bych tehdáže byl se swými Franky přjtomen, což bych Krista wytrhl z wražedných rukau těchto a wssecky ty psy bych pobil.“ Remigius ale prawil mu: „Pán angelů nepotřebował pomoci twé, gakož i pokáral horliwosti Petrowy, genž ho chtĕl brániti. Obrat horliwost tuto radĕgi proti sobĕ a powaž: že i ty patřjš mezi nepřátely Kristowy, a že i ty přispjwáš hřichy swými k ukřižowánj geho.“

Když znamenal Pilát, že se Židé za to hanbj a horssj, že Ježjsse králem gegich nazývá, chtĕl se alespoň wymstjti nad nimi a protož opakował úsměssek swůg, řka: Krále wasseho ukřižugi? Tedy odpowĕděli biskupowé: Nemáme krále než cjsaře! Pokrytci ti! gakoby byli tak wĕrnj poddanj cjsaři a nečekali každé chwjle na přjhodný čas, aby mohli se sprostiti gha poddanosti řjmské. Každý zagisté odbognjk a bukič, genž by lahodil chautkám a pochlebował překrácenostem gegich a slibował by gim slávu a rozkoš, byl by gim wjtaným Messjássem, a wolně by ho byli přigali za krále: genom Ježjsse, kterýž ničeho toho gim neslibował a mocně a důtklivě ku pokánj a naprawenj žiwota ge wzbuzował, nechtĕli uznati za krále swého, a radĕgi se plazili a kořili proti náboženstwj a swĕdomj swému otrocky ghu nenáwidĕného cjsaře, gen aby mohli ukogiti pomstu swau, podržeti swá wýnosná a slawná mjsta a aby mohli ukrutnau wládu swau prowozowati nad lidem, a takřka z geho tuku trávwiti; a lid, swedený a zaslepený lid, — sauhlásil s nimi. — Ach, posud nechtĕgj mjti mnozj Krista za krále, nechtĕgj, aby panował nad srdci gegich, a radĕgi kořj se tyranu dussi — ďáblu a towaryssům geho. A kdo gsau ti, tážeš se, milý křesťane? Žádný zagisté, genž se oddáwá hřjssné žádosti, zlému zwyku neb neprawému žiwotu, nechce, aby Kristus byl králem geho a panował nad njm; hřjssné žádosti a náruživosti panugj nad njm, gakoby wolal: nemám krále než hřjch swůg; má hřjssná žádost, rozkoš, chlipnosť, pýcha, tyto nechť panugj nade mnau; ne Kristus a zákon geho. Ty wssak, křesťane milý, pomni, gak byssi se nessťastným učinil zhrdage Kristem, pramenem žiwota a slauže tyranu dusse, ďáblu a hřjssné žádosti. Rcij tedy radĕgi: Nemám žádného krále, než tebe, Ježjssi můg. Tys králem dusse mé, tys swrchowaným Pánem mým, gemužto žádám slauziti. Dey mně k tomu, ó Pane, milosť swau! —

[1]) Isai 1. [2]) K Žid. 6, 6.

Digitized by Google

Wida Pilát, že by nic neuprospěl, ale že by větší rozbrog byl, a nevěda sobě rady, gak by zadost učinil Židům, genž krwe Kristowy žižnili, a gak by se očistil od winy, že Ježisse newinného wydal gim, dal sobě přinésti wody a wzaw wodu umyl ruce před lidem řka: Newinen gsem gá krwi spravedliwého tohoto; wy wizte, t. g. Gá na sebe nechci wzjti smrt geho; nebok nenj winen, wy sami musjte za smrt geho odpowjdati. Byl totiž způsob u Židů gakožiu Římanů, že newinnost swau osvědčowali mytjm rukau; což platilo tolik gako přisaha; tak že, když někdo takowému mytj se podrobil, nesměla se mu smrt zawražděného přičjtati. Wssak marná to wýmluwa Pilátowa, marná to ceremonie, kteráž netoliko od winy ho neočistila, nýbrž i zkegmé a zgewné učinila, že cjtj celau tjži gegi. Muž tento, tak wysoko postawený, wládař a saudce, s gakým swědomjm může se za newinného pokládati, swoluge k wrajdě newinného mage aučastenstwj gi, ba i zwrzuge gi wýrokem swým. Zaslepený saudce! pronásledowanj Páně od Židů bude owssem za winu počteno gim; ale ortel smrti, ke kterémuž gsi přiwolil a kterýž gsi wykknul, zůstane winau twau. Krew tato sprawedliwého — gak gi sám nazýwáš, bude připočtena tobě gako gim, a i ty budeš gednau odpowjdati z nj: ač u přirownánj s Židy gsi méně winen, nicméně těžký gest předc hřjch twůg: protož neugdeš pomsty Božj ani na tomto ani na onom světě. — Pjsse o něm Eusebius, že ze země wypowězen w welike bjdě zaussaw násilj sobě učinil [1]). —

Powstaň Piláte, a mluw těm, genž podobným způsobem sebe swáděgj, magice se za newinné, kdežto wina tjži dussi gegich. Ano za newinného se wydáwá každý, byť i sebe patrněgssj byla wina geho. Lidi takowé přirownáwá swatý Řehoř gežku. Neb kdykoli do zahrad spěchá, aby owocj nashromáždil a zanesl do pelecha swého, umj dobře použjti hlawy i noh swých; gak mile ale bývá od někoho přepaden, swine se w klubko bodlawé, aniž znamenati na něm lze noh a hlawy, on se swinul w newinnost swau a tato záležj w bodlinách. A podobně činj synowé Adamowi až posud. Pokud gsau swobodni a žádný nepozoruge gich, nescházj gim ani rozumu ani wtipu, ani rukau, ani nohau k wsselikým neprawostem; když se ale dostihnau a magj se zodpowjdati, stawj se, gakoby ničeho nenčinili, gakoby k tomu neměli ani hlawy ani rukau, gakoby byli panhá newinnost. Ach, tak se omlauwagj a osprawedlňugj ty neyhorssj neprawosti a wssak ke wlastnj zkáze. Kdo nechce wyznati, že gest winen, dj swatý Auğustin, umnožj winu swau, gežto wymlauwá hřjchy swé a předc gich newymluwj, a domnjwá se ugiti trestu, auto předc odpusstěnj od sebe wzdaluge, hřjchu neshlazuge, alebrž prostředků proti hřjchu se zbawuge. Zwáchal-lis winu, wyzney gen a bude ti odpusstěno; djš-li ale, neučinil gsem toho a wymlauwáš-li se, zůstáwá hřjch twůg. Ten zagisté kráčj prawau cestau k odpusstěnj, kdož nemá w sobě zaljbenj; neb kdo na sebe u sprawedliwého a milosrdného saudce žaluge, mák neylepssj wýmluwu před njm. — Hřjch, kterýž člowěk zakrýwá slowy swými, zgewj Bůh, a kterýž odkrýwá wyznáwage ho, zakryge Bůh sám; dj swatý Antonjn paduanský. A protož wolá žalmista Páně: Že gsem mlčel, zestárly kosti mé; nebo dnem i nocj tjžila mne ruka twá, — obrá-

[1]) Hist. lib. 1. cap. 6, 7.

Digitized by Google

cen gſem w bjdě ſwé, když zaboden geſt trn (we mně). Hřjch ſwůg (pak) oznámil gſem tobě: a neprawoſti ſwé neukryl gſem před tebau. Řekl gſem, wyznám na ſebe neprawoſt ſwau Hoſpodinu, a ty odpuſtil gſi bezbožnoſt hřjchu mého [1]). — Když ſwatý Ludwjk Bertrandus, muž to apoſſtolſké horliwoſti, we Walencii žil, padl gednau neznámý člowěk k nohám geho wyznáwage ſe mu z těch neyohawněgſſjch a neywětſſjch neprawoſtj; při tom wſſak kdykoliw něgakým zločin wyprawil, oſtrým okem patřil ſwému duchownjmu ſaudci w twář, pozoruge hnutj oblíčege geho. Když pak dokončil wyznánj ſwé, aniž znamenaw gaké změny neb ſtopy newole w Bertrandowě obličegi, abrž widěl neproměnnau utěſſenoſt, genž ſe gewila z twáři geho -- pozaſtawil ſe maličko a pak doložil: Geſſtě z gednoho hřjchu muſjm ſe wám wyznati, gehožto gſem ſe právě dopuſtil, ſaudiw kliwě o wás. Gak to? táže ſe ho Bertrand uſmjwage ſe. J dj cizinec: Pozorowal gſem wás při wyznánj ohawnoſtj ſwých, a poněwadž gſem we twáři waſſj žádné změny, žádného zármutku aniž newole neznamenal, měl gſem wás w podezřenj, zdaliž ſám těchto nekeſtj netropjte, že wám negſau nic nowého, aniž dogimagj wás. J odpowěděl Bertrand: Wyznáwám ſe ti owſſem, že ſe za lepſſjho nad tebe nemám, a že mám ge ſwau zlobau doſti zápaſiti: předc wſſak gſem ſe s miloſtj Božj žádného z těch hřjchů, kteréž gſi mně nynj gmenowal, nedopuſtil. Že wſſak gſem bez newole a zármutku tebe wyſlechl, tomu ſe nedim. Což gſi ſe newrhl ſám dobrowolně k nohám mým? Wyſlyſſel gſem hřjchy twé, mage za to, že oprawdu gich nenáwidjš a nechceš déle w nich meſſkati. A protož, ač mne to bolelo, že gſi ſe gich dopuſtil, wjce ale plésal gſem, ſlyſſe, gak zkrauſſeně a wraucně ſe z nich wyznáwáš. — „Dwě ſlowa gſau to gen, dj ſwatý Auğuſtin „zhřeſſil gſem;“ a wſſak we dwau těchto ſlowech wſtupuge obět plamenná k nebeſům před Pána. Zpowěď zagiſté, dokládá dále, geſt ſpaſenj duſſe, zničenj neprawoſti, wjtězſtwj nad ďáblem; ona zawjrá brány pekelné a otwjrá brány ragſké.“ — O, té maudré ſproſtoty, wolá Kaſſiodorus, o té upřjmnoſti, kteráž bezpečněgi kráčj, nežli wſſeliká leſt a chytroſt! Kdo zgewnge chyby ſwé, kdo ſám na ſebe žaluge a ſe odſuzuge: tomu nenj Kriſtus Pán wjce ſaudcem, abrž geſt mu přjmluwčjm a ochrancem! —

Slyſſice pak Židé, že Pilát na ně winu ſmrti Jeżjſſowy ſkládá — přeblaženi, že doſſli cjle ſwého — wzali weſſkeru winu tuto na ſebe; a odpowjdage wſſecken lid řekl: Krew geho na nás i na naſſe ſyny! O, té hrozné kletby, kterauž wolá lid tento na ſebe a na potomky ſwé! Ona ſe wyplnila a přiſſla naň, a ſpočjwá na něm giž po oſmnácte wěků. Kdo může wyprawiti doſti zkázu Jeruſaléma a chrámu. A zdaž negſau následky kletby této aż poſud zgewné doſti na národu tomto. Po wſſem ſwětě rozplaſſen, bez chrámu a bez krále, bez oběti, bez wlaſti: zdaž nenj živým ſwědkem, že krew newinného Jeżjſſe ſpočjwá na něm a na potomcjch geho? Zdaž nenoſj národ tento znamenj zawrženj ſwého, a treſtu Božjho takřka na čele? Zpozdilj Židé, wáſſeň zaſlepila ge: Oni ſe domnjwali, že lehce zodpowj winu tuto — a gak weliká metla zaſáhla ge! A nebýwáš i ty, křeſťane milý, často rownež tak zaſlepen? Řekjkáš i ty zhuſta: Gá wezmu hřjch ten na ſebe, gá ſi to zod-

[1]) Žalm 31, 3—5.

Digitized by Google

powjm? O nesmyslný člowěče! Wášeň zaslepuge tebe, a dělá ti winu twau malau a trest nepatrný; a wssak wiz, ginak saudj Bůh a čeho se nynj nebogjš, budeš gednau hořce okaussti! — Nesslastnj Židé! Oni se domnjwali, že lehce zodpowj winu swau, a hle právě tato wina dowrssila mjru gegich neprawostj a byla přjčinau konečné zkázy gegich. A wiz, dusse křesťanská, aby se i tobě podobně newedlo. — Ukrutnj Židé! Nebylo gim na tom dosti, že sami na se kletbu swolali; oni zapletli také potomky, djtky swé, do trestu wražby této a tak zůstawili gim za dědictwj kletbu, kterauž sami dřjwe na se swolali. — Ach, w mnohém negednáme i my posud ginak! — Kdo wj, gak trpce a hořce okaussti budau pozdnj potomci překwrácenost nassi; zegména netečnost, bezbožnost, newěru, bohapráždnost a wůbec swětskau mysl wěku nasseho, z čehož si my tak málo děláme. Ach, gak budeme moci w hrobě odpočjwati, když kletba nasse přigde na ně a oni těžiti budau owoce semena, kteréž gsme my nasili?! — —

O Boże, gehožto dobrota wětssj gest než zaslepenj křjssnjků, a gehožto milosrdenstwj překwyssuge mjru zlosti lidské, a genž gsi mnohé z poblaudilých Židů a potomků gegich k spasenj powolati ráčil: smilug se nad námi a nad potomstwem pokolenj tohoto, gežto neprawostmi swými pomstu twau wyzýwá a kletbu na se wolá. Netresci na djtkách, co zawinili rodičowé, aniž na potomcjch, čjmž se prohřessili předkowé. Powoley mnohé z nich — a nelze-li wjce uchowati přjtomné pokolenj, powoleyž aspoň budaucj k spasenj a k milosti. A protož woláme i my: „Krew twá přigď na nás i na nasse syny!“ ne wssak gako na protiwnjky a odpůrce twé, abrž gako na wěrné twé, genž w tebe wěřj, tebe milugj a w tebe daufagj, abys ge očistil, zdokonalil a spasil a uwodil k žiwotu wěčnému. —

Posléze, když nic neprospělo, wykknul Pilát ortel smrti, na kterýž Židé dychtiwě čekali, a wydal gim Jeżjsse, aby byl ukřižowán. — Neysladssj Jeżjssi! tak gsi wolil za nás býti odsauzen k smrti křjže! Twůg ortel gest wykknut, náš pak gest odročen; ty gsi odsauzen k smrti křjže, my pak gsme oswobozeni od smrti wěčné. To způsobila láska twá k nám! — Wssak i my gednau se dostawjme před saudnau stolici twau. Ach, stál-li gsi na darmo před nespraweblíwým saudcem za nás, byl-li gsi nadarmo newinně odsauzen a cedils nadarmo předrahau krew swau pro nás — zmakili-li gsme toto wsse newěrau, bezbožnostj a nekagicnostj na sobě: ó gak hrozný saud nastáwá nám! — Odsauzený Jeżjssi! smilug se nad námi, když budeme gednau na saudu twém státi. Wykkni ortel swůg nad námi; a wssak ne ortel zahynutj, abrž ortel milosti a milosrdenstwj. —

Digitized by Google

VIII. Cesta na horu Kalvarii či na Golgotu.

Saud Páně gest dokončen, ortel giž wykčen, nynj se má wykonati. Dle zákona židowského neměl se wssak wykonati hned, nýbrž teprw po několika dnech. Kdyby gsau byli Židé zákona tohoto sstetkili, muselo by se messtati s usmrcenjm Jezjsse až po welikonoci. Než ale nepkátelé Jezjssowi obáwagjce se, aby lid, genž u welikém množstwj přissel na slawnost do Jerusaléma, newyprosil Jezjsse a nepkekazil ohawný úmyssl gegich, pkiměli Piláta, aby Jezjsse gesstě téhož dne spěssně dal ukřižowati, k čemuž owssem pkiwolil, obáwage se zbaukenj lidu. Bez prodlenj tedy činily se přjprawy k wywedenj Jezjsse. Zatjm wssak, co se k tomu chystali, byl Jezjš zůstawen žoldnékům a rotě, ktekjž potupu a posměchy mu činili a nemilosrdně s njm nakládali, tjm snělegi, gežto wěděli, že Jezjš gest k smrti odsauzen a že se tjm nepkátelům geho zawděčj. Konečně, když se mu naposmjwali, swlékli s něho plásst ssarlatowý, w kterýž ho prwé potupně gako krále oděli, a oblékli ho w raucho geho. To učinili proto, aby gsa weden na poprawu snáze byl od lidu poznán a za zločince gmjn. Ty wssak, milý křesťane, wezmi si tuto naučenj: Gako Kristus Pán k nessenj křjže swlekl raucho cizj a oblečen gest we wlastnj raucho: podobně i ty mage wziti křjž swůg a následowati Krista, musjš swléci hřjssné mrawy swětské, kteréž na křessťana nepřjslussj, a mussjš obléci nowého člowěka dle Krista, abys poznán byl, aby lidé měli tebe za prawého učennjka Páně. Zwlásstě pak sluss tobě obléci tichost, trpělinost a odewzdanost a milosrdenstwj a lásku Pána a Mistra twého Krista Jezjsse. A pkicházj-li ti to za těžké, swléci starého člowěka a obléci nowého dle Krista, wiz gak bolestné to muselo býti Kristu, když ho w geho sukni oblekli a rány geho, kteréž u bičowánj utrpěl, obnowili. —

Bylo pak obyčegem u Římanů, že těm, genž k smrti křjže byli odsauzeni, dřewo křjže na ramena se wložilo, kteréž pak sami na poprawisstě musell nésti ku potupě, aby wssem bylo zřegmo, že zločinec swými neprawostmi sám dřewo křjže na se uwalil. Protož i Jezjssowi přinesli křjž, aby ho wzal na ramena swá. Popatř, křesťanská dusse, na Jezjsse! Co asi pocjtilo srdce geho, když mu předloženo gest hrozné dřewo křjže, na němž pnětí měl. On se ho nezhrozil, aniž zděsil: nýbrž pozdrawil ho w duchu gakožto znak swého wjtězstwj, rukogmě swé lásky k nám a pramen hognýchmilosti. Když swatý apossstol Ondřeg měl býti křižowán, pozdrawil prý radostně dřewo křjže, řka: Pogď, rozpiatýma rukama obegmu tebe, gežto mne na sebe přigmeš; pogď, dám tobě poljbenj pokoge ústy swými, poněwadž na tebe položjm hlawu swau, a spáti budu posledni sen smrti. Čjmž ochotnějgi obgal křjž swůg a wzal ho na ramena swá Kristus, „genž mage předloženau sobě radost, ztrpěl křjž.“ Pomni na to, milý křesťane, gak přigal Pán těžký

Digitized by Google

kříž swůg: abys i ty s podobnau ochotnosti, odewzdanosti a tichosti přigjmal kříže, kteréž Bůh klade na ramena twá. „Choď, kde chceš, pisse blahoslawený Tomáš kempenský, hledey, cožkoli chceš, nenagdeš wznesseněgssi cesty nahoře ani bezpečněgssi dole, kromě cesty swatého kříže. Srowney si a spořádey wssecko podlé swé wůle a zdánj swého a shledáš, že wždy něco trpěti musjš rád nebo nerad, a tak wždycky kříž nagdeš; nebo buďto na těle bolest ucjtjš, buďto na dussi kormaucenj mjti budeš. Někdy od Boha opusstěn, někdy od bližnjho saužen, a což wjce gest, častokráte sám sobě obtjžný budeš.... Proč se lekáš na sebe kříž wzjti, skrze kterýž se gde do králowstwj? W kříži gest spasenj, w kříži žiwot, w kříži ochrana od nepřátel, w kříži plnost sladkosti nebeské, w kříži sjlá mysli, w kříži radost ducha, w kříži neywyššj wrchol ctnosti, w kříži dokonánj swatosti! Nenj spasenj dusse ani naděge žiwota wěčného, gediné w kříži. Protož wezmi kříž swůg a následug Jezjsse“[1])! Hle gak ochotně přigjmá Ježjš kříž na se, nezpauzj se aniž hledj na ty, kteřjž kladau ho na ramena geho; nýbrž hledj na Otce nebeského a z geho ruky přigjmá ho wolně a ochotně. Podobně i ty, křesťane milý! Nehleď tak na ty, kteřjž uwalugj kříž na tebe, onit zagistě gsau toliko nástrogem w ruce Božj, abrž patř w naděgi na Boha, genž ho na tebe sesjlá: odewzdey se do wůle geho! — Gakkoliw zemdlený a utrýzněný gest Pán, když se mu kříž předkládá, předce nenakřká, nýbrž obgjmá ho, důwěřuge w Otce a pomoc geho. „Kterýž mne poslal, se mnau gest a neopustil mne samého“[2]). Čiň též, milý křesťane. Důwěřug i ty w pomoc Božj u wsseliknych křjžjch. Nerciž: „Tento kříž gest přjliš těžký, nemohu ho snésti!“ Důwěřug gen w Boha, a wiz, což dj swatý Pawel: „Wěrnýť gest Bůh, kterýž nedopustj wás pokausseti nad to, což můžete snésti, ale učinj s pokussenjm také prospěch, abyste mohli snésti“[3]). — A s gakau radostj a ochotnostj přigjmá Ježjš kříž swůg! On obgjmá a ljbá ho gako nějaký nalezený klénot. „Křtem (utrpenjm) mám býti křten, dj on, a kterak gsem saužen, dokawadž se newykoná“[4]). Prawdať, cjtj i on hořkost kříže i dusse geho truchlj, a wšak duch geho přemáhá zármutek wsseliký, a srdce geho pléšá a on wolá: „proto gsem přišel w hodinu tu.“ Zwoley tedy i ty, křesťane, když Pán nawštjwj tebe, zwoley se swatým Pawlem: „Chlubjme se raděgi sláwau synů Božjch. Netoliko pak, ale také chlubjme se sauženjmi“[5]). — „Radugte se, když nynj maličko musjte se pormautiti w rozličných pokussenjch (křjžech a protiwenstwjch): aby zkussenj wjry wašj mnohem drahšj nežli zlato nalezeno bylo k chwále a k sláwě, ke cti při zgewenj Jezjsse Krista“[6]). — Nesa sobě kříž, wyssel (Pán Ježjš) na to mjsto, kteréž slowe poprawné, židowsky pak Golğota. Málo tu slow a gak hogný obsah gegich; kdo pochopj ho? Pán Ježjš nese kříž sobě. Gaký to pohled! Popatř naň, milý křesťane, popatř na Krista s křjžem na rameni! Tok břjmě hřjchů nassich, hle on ge chce s nás snjti; tok úpis winy nassj, on ho chce na křjži zničiti; tok znamenj geho wjtězstwj nad smrtj, nad hřjchem a nad ďáblem; tok nasse naděge a nasse útěcha; tok trůn, z něhožto panowati bude, poněwadž si křj-

[1]) O následow. Jež. Krista kn. 2. kap. 12. [2]) Jan 8, 29. [3]) I. 1 Kor. 10, 13. [4]) Luk. 12, 50. [5]) K Řím. 5, 3. [6]) I. Petr 1, 6. 7.

Digitized by Google

žem wſſe podrobil! — Welikė to diwadlo, wolá tu ſwatý Auguſtin, owſſem patřj-li naň bezbožný, welikà to potupa; patřj-li naň nábožný, welikėt tagemſtwj, newěřjcjm geſt pohorſſenjm, wěřjcjm pak ſilau; bezbožným bláznowſtwjm, zbožným maudroſtj. Gaké to tagemſtwj, Kriſtus s křjžem na rameni! Před wěky prorokowal Jſaiáš: „Maličký narodil ſe nám, a ſyn dán geſt nám, a učiněno geſt knjžetſtwj na rameni geho: a nazwáno bude gméno geho: Podiwný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budaucjho wěku, knjže pokoge“[1]). Ay, Kriſtus s křjžem! on geſt to djtě, gehožto knjžetſtwj na rameni geho; a to geſt knjžetſtwj geho — křjž. Křjžem přemohl knjžete temnoſti, křjžem podrobil ſobě ſwět, křjžem ſtal ſe hrdinau, genž ſilného oděnce přemohl a ho oblaupil, a wſſecku kořiſt odgal gemu, a w křjži bude ſauditi gednau národy! — Ach Pane, když znamenj tw ukáže ſe na nebi, a ty přigdeš w moci a ſláwě welikė, pak budiž miloſtiw mně křjſſnému: dey ať w křjži twém dogdu miloſrdenſtwj, pak i žiwota wěčného. —

Znameney dále, milý křeſťane, co dj ſwatý ewangeliſta, že Pán Ježjš wyſſel z Jeruſaléma. Wěc ta má také hlubokỳ wýznam. Nebo gako obětná zwjřata ſtarého zákona, kteráž ſe obětowáwala na odpuſſtěnj hřjchů, bywala wywedena wně za ſtany a tamto ohněm pálena[2]): podobně, gakž dj ſwatý Pawel, i Ježjš, aby poſwětil lidu krwj ſwau, weden geſt wně za bránu, aby tam trpěl. K čemuž dobře dokládá ſwatý Auguſtin, an pjſſe: Abys ſe nedomnjwal, že obět tato (Ježjſſowa) přineſena geſt toliko za lid židowſký, koná ſe wně za zděmi jeruſalemſkými; abys poznal, že geſt to obecná obět a že ſe přináſſj za celý ſwět a že geſt k poſwěcenj weſſkerého lidſtwa uſtanowena[3]). — Pán Ježjš wyſſel z Jeruſaléma. O, Jeruſaléme, až poſud město neyblaženěgſſj, gediné we ſwětě, w němžto ſi zaljbil Hoſpodin, w gehožto chrámě wolil ſjdliti a přebýwati zwláſtnj miloſtj; gediné to město, kdežto ſe konala prawá bohoſlužba a kdežto ſe přináſſely dobroljbezné oběti Hoſpodinu: Jeruſaléme, od té chwjle gſi tjm neyneſſlaſtněgſſjm městem na ſwěte. Hle, Pán ſe ubjrá pryč od tebe a s njm wſſelikė požehnánj geho. Od této chwjle ſpočjwá kletba Božj nad tebau, chrám twůg ſe zůſtawj tobě puſtý, oběti twé gſau ohawnoſtj před Hoſpodinem a zkáza twá geſt giž wyřknuta! A ty, neſſlaſtné město, nechámáš krále ſwého tak zohaweného a ztrýzněného ubjrati ſe pryč, a nemáš ani myſli k napomenutjm geho, ani ſrdce k láſce geho, ani ſlz proň??! Gdiž tedy gen a ſpěchey za njm, náſledug ho na boleſtné ceſtě, ke kteréž gſi ho odſaudil! — Než i ty, milý křeſťane, náſledug Ježjſſe k mjſtu, kdež wykoná ſkutek ſpaſenj twého; wſſak náſledug ho s ginau myſlj, než gak náſledowali ho ukrutnj nepřátelé geho a ſwedený lid židowſký; náſledug geho duchem zbožným, abys ctil ſſlépěgj geho; náſledug ho také ſrdcem ochotným a wolným, abys přigal naučenj, kteréhžť i tuto poſkytuge tobě. Národowé ſwěta pogďtež a poſpěſſtež ſem na Golgotu k hlaſu proroka, genž wám wolá: „Pogďte a wſtupme na horu Hoſpodinowu a učiti bude nás ceſtám ſwým“[4]). Popatřte gen na Kriſta, gak ſe ubjrá ku poprawiſſti, kdežto má ſkončiti ſlawný žiwot ſwůg; w gakém ſtawu běře ſe tu Pán?! Uſtrňte ſe nebeſa! Obkljčen žoldnéři a pochopy, knjžaty knězſkými a wſſemi nepřátely, genž ſe

[1]) 9, 6. [2]) IV. Mogž. 13, 11. 12. [3]) Homil. II. de cruce et latron. [4]) Iſai. 2, 3.

Digitized by Google

těſſj a radugj z welikého ſnjženj Páně a z bljzké ſmrti geho; — obkljčen lidem, gehožto ſtarſſjm ſe podařilo, záſſl wzbuditi proti němu a genž nynj ſměle potupu, hanu a rauhánj naň kydá — u proſtřed tohoto ſurowého a necitedlného dawu béře ſe Ježjš tiſſe dále, mage trnowau korunu na hlawě; ztrýzněný bičowánjm a po celém těle zedraný a zſinalý neſe těžký křjž na ſobě. Takto wſtupuge na Golğotu, kdež má obětowán býti. Popatř, ó milý křeſtane, popatř naň, na prawého Jſáka tohoto, w němž magj požehnáni býti wſſickni národowé země! Wiz, gak neſe dřewo na rameni k obětowánj ſebe. W ſtarém zákoně Jſák wſtupuge s otcem na horu Moria, neſl ſám na rozkaz otce nástrog ſmrti ſwé, dřjwj, na ramenech ſwých: a podobně i Jſák nowého zákona neſe dle uloženj ſwého Otce nebeſkého na ramenech dřewo křjže, na němž pněti měl. A wſſak gaký to rozdjl mezi oběma. Jſák kráčel ceſtau ſwau, neznage oſudu naſtáwagjcjho gemu, a mohl ſe tázati, kde by měla obět býti? Ježjš wſſak bral ſe tauže ceſtau, dobře wěda, k čemu určen geſt, že kráčj na giſtau ſmrt. Bůh, Hoſpodin nebeſký, ſpokogen poſluſſnoſtj Abrahamowau, nežádal wjce, aby obětowán byl Jſák: naproti tomu wj Ježjš dobře, že ſprawedlnoſt Otcowa ſe neukogj, leč by byl obětowáu. —

Zatjm ale byl Ježjš nelidſkým nakládánjm, kteréž poſud muſil okauſſeti, tak unawen a wyſjlen, že nemohl déle křjž néſti, a že ſe bylo obáwati, že ani na Golğotu nedogde. Protož když wyſſedſſe nalezli člowěka cyrenegſkého, otce Alexandra a Rufa (nápotomnjch křeſtanů), gdaucjho ze wſi, chytili ho, wložili na něho křjž a pkinutili ho, aby neſl křjž geho. Mohl owſſem, gakž dj zbožný Ludwjk a Ponte, Kriſtus Pán zázračným způſobem poſilniti ſe a křjž donéſti až na Golğotu; než ale on chtěl mjti ſpolečnjka, poněwadž křjž Páně wſſickni néſti magj, gakž ſám prawil: „Chceli kdo za mnau pkigiti, zapřj ſebe ſám, wezmi křjž ſwůg a náſledug mne“ [1]). — A předc nebylo žádného, genž by chtěl wzjti křjž Páně na ſe a néſti ho za njm a náſledowati ho. Učennjci z bázně neoſměli ſe; Židé ſe křjže dotknauti ſtjtili, nebo za zlořečeného měli, genž wiſel na křjži [2]); pohané pak měli to za potupné a ſwobodného občana za nehodné. Tedy žádný ſe nenalézal, genž by chtěl Pánu ulehčiti. O, gak ſe k němu walili a hrnuli ze wſſech ſtran, když co mocný diwotworce putowal po židowſké zemi, dobře čině wſſem; gak náſledowali ho wſſude i na pauſſt a za ſſaſtné ſe pokládali, dotknauti ſe podolka raucha geho: a nynj, když ſe ubjrá na Golğotu, gako zločinec křjžem ſtjžen, nechce ſe žádný znáti k němu. Kde gſau ti, kteréž naſytil? kde gſau chořj, kteréž uzdrawil? kde bjdnj a nuznj, kterýmž pomáhal? kde malomocnj, kteréž očiſtil? — kdež gſau? Ani nenj gednoho, genž by prſtem ſe dotekl křjže. Owſſemk, dokud Pán u wjtězoſláwě kráčel w Judſtwu a požehnánj wůkol rozſſiřowal, když na práhu pjbytků wolal: „Pokog domu tomuto!“ měl náſledownjků doſti: nynj pak, když ſnjžen pod dřewem křjže wolá: Kdo chce za mnau pkigiti, wezmi křjž ſwůg; žádný nechce ſe znáti k němu. — A tak ſe mu dége až poſud. Dobře dj w ohledu tomto blahoſlawený Tomáš kempenſký: „Mál Ježjš nynj mnoho milownjků ſwého králowſtwj nebeſkého, ale málo těch, kteřjž by

[1]) Medit. II. pars 225. pag. [2]) V. Mogž. 21.

Digitized by Google

neſti kříž geho. Mák mnoho těch, genž potěſſeni, ale málo těch, genž pro něho zarmauceni býti chtěgj. Nacházjk mnoho ſpolečnjků k hodům, ale málo k ugmě. Wſſickni žádagj ſe s njm radowati, ale málo geſt těch, genž by pro něho něco ſnáſſeti chtěli. Mnozj náſledugj Jeżiſſe až do lámánj chleba; ale málo gich, genž by s njm pili kalich utrpenj. Mnozj geho diwy welebj; ale málo geſt těch, genž w potupu kříže ho náſledugj. Mnozj Jeżiſſe milugj, pokud gich nic protiwného nepotká; mnozj ho chwálj a dobrořečj mu, pokud gakého potěſſenj od něho požjwagj; ale kdyż ſe Jeżiš od nich ſtrýwá a na krátko ge opauſſtj, ihned w nakjkánj aneb w pýſliſſnau malomyſlnoſt kleſagj[4] [1]). Owſſemk, pokud nám ſtěſtj přege, pokud nás Bůh dary ſwými obohacuge a wſſe dle wůle dakj ſe nám, pokud gméno křeſťana, náboženſtwj a cjrkew ge we wážnoſti a wýhody wyznawačům ſlibuge: potud držj mnozj s Jeżiſſem, ctj ho a gſau dobřj křeſťané; gak brzy ale ſe wěc ta proměnj a přigde kříž neb utrpenj a wolá ſe nám: wezmi kříž ſwůg, zapři ſebe, odpuſt nepřátelům, odřekni ſe toho neb onoho, ſnáſſeg něco; aneb kdyż ſe Kriſtus a wjra geho tupj a zlehčuge, kdyż třeba pro ni protiwenſtwj ſnáſſeti: tu odſtupugj mnozj od Kriſta a nechtěgj nic wědeti o něm. A předc dj Kriſtus Pán ſám: „Kdoż neneſe kříže ſwého a negde za mnau, nemůże býti mým učenníkem“ [2]).

Wyprawuge ſe, że Klára de Monte Falcone, genž bez uſtánj Kriſta rozgjmala, gak těžký kříž neſl pro nás na Golgotu, pohnutá ſrdečnau útrpnoſtj nad trpjcjm Spaſitelem, ſe gednau opět pohřjżila w rozgjmánj ſwé; an ſe gj Kriſtus zgewil, mage kříž na ramenech, řka: „Dcero má, hledalk gſem přjhodného mjſta, kam bych kříž tento poſtawil, a hle, nalezl gſem ſrdce twé; tam ho chci poſtawiti. Tento kříž muſjš napotom noſiti a w něm muſjš umřjti, ač chceš-li býti dcerau a dědičkau mau.“ I wzala ho s radoſtj Klára s ramen Páně a od této doby newiděla nic, než kříž Kriſtůw — wſſude potkáwala ſe w duchu s ukřižowaným Jeżiſſem. A kdyż po gegj ſmrti ſrdce gegj otewřeli, nalezl ſe w něm kříž wtiſknutý a wytwořený, gegž tak ochotně z ruky Páně přigala a tak radoſtně noſila [3]). —

O dobrý Jeżiſſi, což geſt to tak těžkého, nésti kříž ſwůg, kdyż ty kráčjš před námi, ſám neſa kříž tak těžký a dáwáš ſjlu nám k neſenj ho. Kříž zagiſté, kterýž neſu, geſtik twůg i můg. Geſtik twůg, poněwadž ty gſi dřjwe neſl ho a protoże před obličegem twým a pro tebe gá neſu ho; on wſſak geſt také můg, gežto geſt mé ſjle přiměřen a k ménu proſpěchu na mne wložen; zagiſté że by gſi ho nikdy newložil na ramena má, kdybys nechtěl ſdjleti se mnau požehnané owoce geho. Nedey, ó Pane, abych byl kdy nepřjtelem kříže; neb budu-li přjtelem kříže, budu také přjtelem toho, genž na něm wolil za mne umřjti — budu přjtelem twým a ty mně odměnjš ſtonáſobně, cokoli gſem pro tebe přetrpěl a ſnáſſel. O, neyſladſſj Jeżiſſi, dey mně miloſt, abych rád a ochotně bral na ſe kříž, kterýž mně ukládáš a tebe náſledowal, genž tak wolně dřjwe pro mne gſi neſl ho! —

Kdyż takto Pán Jeżiš křížem ztížený na Golgotu wſtupowal, ſſel za njm mnohý záſtup lidu; mnozj aby křižowali ho, mnozj aby ſe mu poſmjwali, ginj náſledowali ho ze zwědawoſti, opět ginj

[1]) De imit. Chr. lib. II. cap. 11. [2]) Luk. 14, 27. [3]) Maßl's Kreuzweg des Herrn II. ſtn. 52.

Digitized by Google

ze známosti předesslé; žádný pak, aby pomáhal Pánu nésti kříž, tjm méně, aby trpěl s njm. W zástupu tomto bylo množstwj žen, kteréžto widauce Pána tak zohaweného a utrýzněného, útrpnosti dogaty, plakaly a kwjlely ho. A w prawdě slauzi to k nemalé pochwale pohlawj ženského, že an pjsmo sw. wyprawuge o mužjch, genž při odsauzenj a utrpenj Páně se zúčastnili, nikdy nečinj ani zmjnky, že by snad ženy k smrti Páně tjm neymenssjm přispěly; ano právě ode dwora Herodesowa byla Johanna, manželka Chusowa, wěrnau přjtelkynj Ježjssowau, a Klaudia Prokla, manželka Pilátowa, ugala se Ježjsse, když manžel gegj nespravedlivě s njm nakládal. A i tuto, když Pán Ježjš weden byl na smrt, ani sami učennjci Páně, gak znamenitý Euthimius, cjrkewnj wykladatel pjsma sw., z bázně opustili Mistra a mlčeli, zůstaly ženy, učennice geho, stálé a setrwaly s njm; a widauce ho tak ztrýzněného a zohaweného, nemohly déle udržeti se slz — ony kwjlely a plakaly ho. Ano, wy dcery a matky křesťanské, tak to má býti a w tom záležj zagistě sláwa wasse a zásluha pohlawj wasseho, abyste chowaly oheň lásky Božj a pěstily swatau wjru a náboženost, a pewně se držely Krista, i když muži počnau se wiklati; abyste wěrnými zůstaly swatému ewangelium, i když muži od něho počnau odstupowati; abyste ctily Pána a slauzily gemu, a wekegně slowy i skutky wyznáwaly ho i tehdáž, když muži následugjce zásad pokaženého wěku, chladně a netečně se ke Kristu a k sw. náboženstwj mjti budau. O, chowegte a pěstte w čistém srdci swém swatý oheň nebeské lásky a bázně Božj, chowegte a pěstte ho také w rodině, u djtek a u čeledi, a tok sláwa wasse giž zde, tok zásluha wasse na wěčnosti! — A w prawdě, gakož giž za času starého zákona wdowa w Sareptě proroka Eliásse a žena sunamitská proroka Elisea pohostinu přigaly a gakož i za tehdegssjch časů zbožné ženy to za ctihodnau powinnost pokládaly, učitelům zákona Božjho slauziti, bylo to giž za časů Ježjssowých a pak we wssech nápotomnjch wěkách zwlásstnj částj zbožných žen, že Božského Spasitele u wraucnosti srdce milowaly a swatau wjru geho horlivě chránily a podporowaly. Giž swatý Pawel we swém listu k Římanům činj zmjnku o mnohých nábožných ženách, an pjsse: „Pozdrawte Prisky a Akwily, pomocnjků mých w Kristu Ježjssi, kteřjž pro mau dussi (pro zachowánj žiwota mého) hrdel nasadili: gimžto ne gá sám děkugi, ale wssecky cjrkwe národů. — Pozdrawte Marie, kteráž mnoho pracowala mezi wámi. — Pozdrawte Trisjny a Trisosy, kteréž pracugj w Pánu. — Pozdrawte Persidy neymilegssj, kteráž mnoho pracowala w Pánu; pozdrawte Nerea a sestry geho i Olympiady“ [1]). A podobně nalézáme i w ostatnjch wěkách množstwj nábožných žen. Tak pracowala swatá Helena, matka cjsaře Konstantina Welikého, na rozssjkenj a upewněnj wjry Kristowy; tak přispjwala sw. Klotilda, manželka krále franckého Klodwjka, k obrácenj manžela a celé francké říše na wjru Kristowu; podobně i přiwodila Theodolinda, manželka Autarisa, krále Longobardů, říši geho k wjře Kristowě; rowněž i byla to Kristina, křesťanka zagatá u Iberňanů, genž zbožným žiwotem swým přiměla národ iberský a krále gegich, že se obrátili na wjru Kristowu. A kdož newj, gak mnoho pro wjru Kristowu a rozkwět gegj působila swatá Ludmila w české wlasti nassj a Dobrawka

[1]) 12. 3—16.

Digitized by Google

u Polákůw? Kohoż geſt tagno mučennictwj, kteréż pro Kriſta podſtaupily autlé a wzneſſené panny: Anežka, Eulalia, Ágata, Lucie, Martina; a nábožné ženy: Felicitas, Perpetua, Natalia, Symforoſa a geſſtě mnohé giné, kteréż, gakż dj ſwatý Ambroż, ſpěchaly ochotně ohněm a mečem k neſmrtedlnoſti. J za nowěgſſjch dob obgewila ſe tato wraucnoſt a horliwoſt náboženſká w účinné láſce křeſtanſké u negedněch křeſtanſkých panj a panen, genż ochotně k ſlužbě nemocným, k wychowánj a cwičenj djtek ſe oddáwagjce, i přes moře do wzdálené Afriky a Ameriky ſe ubjragj, a tjm wyznáwagj, že gſau hodné náſledownice žen jeruſalemſkých, že u proſtřed wlažnoſti a netečnoſti náboženſké, nynj zhuſta panugjcj, chowagj wraucj horliwoſt a nábožnoſt, a že ke Kriſtu wekegně ſe přiznáwagj a hláſj.

Než ale, gakož utěſſený geſt to pohled na ženy, genż náſledugjce přjkladu žen jeruſalemſkých, Kriſta a ſwaté wjry geho ſe wraucně ugjmagj, gi pěſtj a wſſemožně podporugj; rownéż i geſt odporné na ty patřiti, genż zhoſtiwſſe ſe lepſſj ſtránky pohlawj ſwého, proti Kriſtu brogj. A w prawdě podobá ſe za dnů naſſich, gakoby i mnohé ſe chtěly k bezbožnjkům připogiti, náboženſtwj ſe odřjci, za Kriſta ſe ſtyděti a wůbec za wyznawačky geho pokládány býti. Neſmyſlné tyto nepowažugj zagiſté, žač Kriſtu a geho ſwatému náboženſtwj magj děkowati, a gak by opět důſtogenſtwj a wážnoſt pohlawj gegich kleſlo a ony ſe gako druhdy u pohanů za onuce pokládaly, kdyby ſe, k čemuž tak ochotně ruky přikládagj, powedlo, totiž: Kriſta a wjru geho ze ſwěta wypuditi. Mnohé owſſemi náſledugj tu ſlepě přjkladu či módy ſwěta, domnjwagjce ſe, že náboženſtwj geſt toliko pro ſproſtý lid: a ony u wzneſſenoſti ſwé něco zwláſſtnjho muſegj mjti, totiž — bezbožnoſt. Nechť ale uwáží, že bezbožnoſt gim ſſpatné wzneſſenoſti dodá, a geſtliže muže činj ohawnjkem, ženu že činj prawau obludau; byť i ſe w ſſarlat a kment podlé neynowěgſſj módy odjwala. Swatá Alžběta, dcera krále uherſkého, byla také wzneſſená panj a ze ſſlechtické krwe, a přede za dnů křjžowých we wlněné raucho oděná a boſýma nohama za křjžem kráčela; a ſw. Klotilda, princezna z Nawarry, wyſtaupila z wozu a padla na kolena ſwá, potkawſſi kněze, an ſe s neyſwětěgſſj ſwátoſtj oltářnj k nemocnému bral. J za naſſich časů tak mnohé důſtogné ſſlechetné panny i panj zbožnoſtj ſwau zagiſté nic neztratily, nýbrž ſtaly ſe před Bohem i před lidmi wzneſſenějſſjmi, důſtogněgſſjmi i ſſlechetněgſſjmi.

Žehneyž gich, ó Pane, a wzbuď ſrdce mnohých, aby náſledowaly u wraucnoſti, horliwoſti, nábožnoſti a oddanoſti Pánu a wzaly hognau odměnu žiwota wěčného.

Gakkoliw Ježiš mnoho muſil trpěti wſtupuge na horu Golgotu, přede wſſak nemyſlil tak na ſebe gako na hrozný oſud, kterýž naſtáwal Jeruſalému a obywatelům geho a wůbec národu židowſkému, w kterýžto uběhl, zhrdnuw Kriſtem. A protož, znamenage gak ho nábožné ženy plakaly a kwilely, obrátil ſe k nim a gakoby zapomněl na ſebe a na hroznau ſmrt gemu naſtáwagjcj, řekl gim: Dcery jeruſalemſké, neplačtež nade mnau, ale plačte ſamy nad ſebau a nad ſyny ſwými. Nebo hle, přigdau dnowé, w nichžto řeknau: Blahoſlawené neplodné, a břicha, kteráž nerodila, a prſy, kteréž nekrmily. Tehdyť počnau říci k horám: Padněte na nás; a k pahrbkům: Přikryte nás. Nebo, dokládá, geſtli na zeleném dřewě toto ſečinj, co bude na ſuchém? Ne gakoby ſnad

Digitized by Google

slzy tyto útrpných a zbožných žen mu byly nemilé a gakoby ge z nich káral, gežto plynuly ze zbožného a gemu wraucně oddaného srdce: nýbrž, gakž dj zbožný Ludwjk z Ponte, učj Kristus Pán tuto: že wjce slussj oplakáwati hřjchů, genž gsau přjčinau bolestj a muk geho [1]), a genž denně obnowugj muky geho. Plač tedy, milý křesťane, a proléwey slzy útrpnosti nad trpjcjm Ježjssem, slzy twé zagisté gsau slussné a sprawedliwé: a wssak neoplakáwáš-li při tom hřjchů swých a neprawostj djtek swých, a neodwracugeš-li se a djtky swé od wsseliké neprawosti: gsau slzy twé marné a plané, a Pán Ježjš řekne také tobě: Neplačiž nade mnau, plačiž raděgi nad sebau a nad djtky swými. Proto také doložil Pán Ježjš: Gestli na zeleném dřewě toto se činj, co bude na suchém; chtěge řjci: Gestli mne, genž zelený a plodný strom gsem, Božská sprawedlnost tak tresce pro cizj hřjchy, na suchém dřewě, t. g. na hřjssnjcjch samých, gak přjsně trestati bude neprawosti gegich. A gak přjsně trestal Pán wraždu a přewrácenost Jerusalemských. Gak se wyplnilo na wlas, což tuto Božský Wykupitel předpowěděl? a gak se to plnj po dnes? — Pomni na to, ó dusse křesťanská, aby, gestli nepohnau tebau muky Kristowy, gež za hřjchy twé podstaupil, a krew geho, kterauž pro tebe wycedil, alespoň tresty nastáwagjcj tobě spasitedlnau báznj naplnily tebe. O, by hrozná spolu i spasitedlná mysslénka tato se hluboce wsstjpila w dussi twau, tebe wssudy prowázela a při každém pokussenj na mysl postawila se tobě. Božský Učiteli, genž u prostřed utrpenj swých nezapomjnáš na swatý úřad swůg; uč mne plakati nad tebau a nad sebau a nad bližnjmi; nad tebau: že tak mnoho z lásky ke mně trpěti musjš; a nad sebau: že gsem tě tak často a tak těžce urazil, a nad bližnjmi pro hřjchy gegich, gakož i ty sám gsi často nad nimi plakáwal. Otče nebeský! nechť se ukogj sprawedlnost twá tjm, což trpj newinný Syn twůg; nechť přigme sprawedlnost twá zadostučiněnj z owocj, gežto strom tento žiwota přinássj: a ačkoliw gsem gakožto suché dřewo zaslaužil, býti wržen do ohně wěčného, prosjm pokorně pro geho zásluhy, abys mně poshowěl, milostj swau pěstil a podporowal, abych přinesl owoce hodné žiwota wěčného.

Wyprawugj sobě křesťané hned od prwnjch wěků, že Maria, uslyssewssi o odsauzenj Syna milého, se swatým Janem, s Marij Maǧdalénau a s ginými nábožnými ženami spěchala, by spatřila ho a následowala krwawých sslepěgj geho. Když pak Ježjš se obrátil k ženám jerusalemským, zočil také matku swau, genž práwě naň popatřila. O, gak pronikl tu meč srdce gegj, ana spatřila miláčka swého trnowau korunau owěnčeného, celého ztrýzněného, pod tjžj křjže se motagjcjho a kráčjcjho mezi dwěma lotry a pohaněného od žoldnéřů. Gestli ženy jerusalemské tak plakaly a kwjlely Ježjsse, gehožto co swatého a sprawedliwého Mistra a Pána ctily a milowaly, gak nemusela plakati ona, genž ho co Syna a Boha swého poznáwala. Wyprawuge se, že když zbožný Tomáš Morus, arcikancljř anǧlický, pro swau statnost we wjře newinně byl odsauzen a na smrt weden, že mu wyssli syn a dcera geho wstřjc. I wrhl se mu syn k nohám, dcera pak Markéta padla mu okolo ssjge a zwolagjc w pláči a nářku: Otče můg! omdlela a musela odnessena býti [2]). Ký diw, kdyby i Maria spatřiwssi syna swého,

[1]) Loco cit. [2]) Maßl's Kreuzweg str. 49 atd.

do mdloby neupadla. Než při wssj bolesti swé zachowala statečnost ducha. Wjra podporowala gi. Druhdy obětowala ho w chrámě: nynj přicházj obnowit a dokonat oběti této na Golgotě a s njm se spolu obětowat. W tichém bolu dusse pozdwihuge očj swých k Otci nebes, gehožto widj w duchu, an držj gako druhdy Abraham oheň a meč w ruce, aby obětowal syna swého, a úpj srdcem: O, ohni lásky nebeské, genž nikdy nedjš dosti: nynj alespoň rciž dostiť, gežto k wykaupenj swěta dostačuge, co posud přetrpěl Syn můg: nechť ustane přjsná sprawedlnost twá, k synu mému a twému; aneb obrať meč twůg na mne, bych zemřela spolu s njm za hřjssnjky: nebo bez něho žjti gest mi smrt, s njm ale umřjti gest žiwot můg. Wssak ne má ale twá wůle staň se! —

O, swatá Panno, genž tak hřjssnjky milugeš, že se Synem swým pro hřjchy gegich umřjti žádáš, prokaž mně lásku swau, kterauž i ke mně máš, tjm: abych pocjtil bolestj twých, kterýchž gsi ty sama zakusila, když gsi Syna swého tak skljčeného spatřila, abych i gá tělo swé z lásky k němu křižowal s hřjchy a žádostmi swými. — Dobrý Ježjssi, genž wycházjš za město, abys se tam položil za oběť za hřjchy mé, pomoz mi, abych i gá wygda ze společnosti přewrácených, tobě se wydal w oběť libau a přjgemnau. —

IX. Ukřižowánj a smrt Páně.

Mnoho bolestj a nesnázj přetrpěl Pán Ježjš na cestě ke křjži. Posléze po mnohých strastech a mukách přestálých přissel na mjsto, kteréž slowe Golgota, to gest poprawnj mjsto. Před wěky uwedl Hospodin Mogžjsse, služebnjka swého, genž byl obrazem Messiásse, na horu Nebo, odtamtud mu dal spatřiti zemi zasljbenau, do kteréž wedl wywolený lid a pak rozkázal mu umřjti[1]). A podobně wedl Otec nebeský Syna swého ku poprawissti, s gehožto wýssiny mu ukazuge wzrůstagjcj gednau cjrkew a otwjragjcj se rág a pak wydáwá ho w oběť sprawedlnosti. Pomni, ó milý křesťane, gak pokussitel Pána Ježjsse hned na počátku geho slawného úřadu učitelského wedl na horu wysokau welmi, kdežto mu ukázal wssecka králowstwj swěta a sláwu gegich a přisljbil mu ge dáti, gestliže padna se mu bude klaněti. Hle co tehdáž Božský Wykupitel s newolj pokussiteli odepřel, to chce nynj wolně přigjti z ruky Otce nebeského. On wstaupil na Golgotu, aby tamto wzal wssecka králowstwj swěta, kteráž od této chwjle magj býti podjlem geho. Giž gest oltář postawen a oběť přichystána; pogdiž, ó milý křesťane, a wiz a uwažug, co se tuto děge. — Gest pak hora Golgota wýssina, genž za času Krista Pána se nalézala bljž města a to sewerozápadně za

[1]) V. Mogž. 34, 5.

rusalémem. Nazýwá se Ǧolǧotau či Kalwarij, což znamená tolik, co lebčj horu, poněwadž se na nj nalézaly lebky odprawených, kteréž se nepochowáwaly. Hora tato byla část wětssj hory Moria, kterážto z wjce pahorků sestáwala, a dle důmněnj swatého Auǧustina a Jaroljma byl to práwě onen pahorek, kdež před wěky Abraham měl obětowati Isáka, syna swého, genž byl obrazem Božského Wykupitele, kterýž po dwau tisjci létech skutečně na hoře této obětowán byl. Že pak Pán Ježjš byl tuto křižowán na poprawissti, stalo se zagisté, aby se naplnilo proroctwj, co před wěky psal Isaiáš prorok: „S hřjssnými počten gest“ [1]), aby tjm bylo patrno, že Ježjš neumjrá za sebe, nýbrž za hřjchy nasse, a že každý smrt zaslaužil, gežto nenj wětssjho zlého nad hřjch.

Aby se ulewilo mukám těch, genž ukřižowáni býti měli, bylo obyčegem u Řjmanů, že se gim před křižowánjm poskytlo nápoge opogného, totiž wjna smjsseného s myrrhau a se žlučj. Tedy dali také Ježjssowi pjti wjna smjsseného se žlučj. Tak zplatili gsau Božskému Wykupiteli geho lásku, tok ta odměna za tolikerá dobrodinj, kteráž prokázowal lidu swému! Hle on ge krmil na paussti mannau nebeskau a napágel ge wodau ze skály a oni mu nynj poskytugj žluči a octu za nápog. — Wssak nežalug na ně, na ukrutnjky tyto, milý křesťane, nýbrž žalug raděgi na sebe. I ty gsi přigal mnohá dobrodinj z ruky Páně a přigjmáš ge posud; a zdaž se odsluhugeš lépe Pánu swému? Zdaž se nemůže řjci i o tobě, což dj Žalmista Páně: „Odplacowali mi zlým za dobré w opusstěnosti dusse mé“ [2]). — Či snad nepodáwáš Božskému Wykupiteli hořkého nápoge, když ubohému a nuznému bratru nesprawedlnostj a utiskowánjm, zásstj, pronásledowánjm, lichwau a podwodem žiwot ztrpčugeš? Což nedj Pán Ježjš: „Co gste učinili gednomu z neymenssjch bratřj, mně gste učinili?“ „Ano, dj sw. Auǧustin, méně se prohřessili Židé, když chtěli Spasitele žlučj a myrrhau napágeti, nežli oni, genž oslaweným w nebesjch w údech geho na zemi (we wěřjcjch) pohrdagj“ [3]). — Ostatně, co tuto učinili žoldnéři Pánu, činj wůbec swět ctitelům a následownjkům swým — za odměnu wěrnosti a oddanosti gegich poskytuge gim ke konci žiwota — kalicha plného trpkosti a i oni musegj wolati, co druhdy zwolal Aǧaǧ: „Takli oddělugeš, hořká smrti“ [4])? — Křesťane milý, nemá-li poslednj kalich smrti twé býti hořkým tobě, nesmjš pjti za žiwa z kalicha gedowatého, kterýž tobě swět podáwá; nýbrž z kalicha, gehož Kristus tobě poskytuge.

W Innspruku či w Innomostj ležel geden sslechtic na smrtelné posteli; a mnozj z přjbuzných geho stáli okolo něho. I podali gsau mu hořký lék, a žádali ho, aby odpor přemohl, aby připil tomu, genž by mu byl neymilegssjm. I obrátil umjragjcj oči swé od gednoho k druhému, a upjrage posléze zrak swůg na křjž proti němu wisjcj, dj: „Tobě, přjteli můg neymilegssj, přinássjm tento kalich, genž gsi pro mé spasenj pil z kalicha smrti“ [5]). Owssemť, ge-li nám Ježjš w žiwotě neymilegssjm, pak bude i nám kalich smrti sladký, gežto geg budeme pjti s njm, gakožto kalich spasenj a žiwota wěčného.

Když Pán Ježjš okusil opogeného nápoge od žoldnéřů gemu podaného, an

[1]) 53, 12. [2]) 34, 12. [3]) Enarrat. in psalm. 68. serm. II. [4]) I. Král. 15, 32. [5]) Veith's Leidenswerkzeuge Christi, str. 227.

Digitized by Google

znamenal, že by to byl nápoj obyčejný, a nechtěl pjti; nebo on chtěl s úplným wědomjm zemřjti, a tak wyprázdniti kalich utrpenj swého až na dno. K tomu pak, gakž dj krásně gistý wykladatel písma [1]), byla to láska k nám, že toliko okusil nápoje hořkého a nechtěl ho pjti; gežto chtěl geště posledních hodin použjti k nasseho spasenj a s kříže učiti nás. O, ta nesmrtedlné lásky, kteráž raděgi wolj snášeti a obausseti wssecky hořkosti smrti a wyprázdniti kalich utrpenj až na smrt, gen aby ničeho newynechala, co by příspjwalo k spasenj nassemu. — Odpusť, ó Pane, nám, když lásku tuto twau s newděčnosti zlášeme a drahý čas k spasenj nám odměřený w rozkossich marnime. Dey, bychom wssanj láskau tebe milowali, a nelámáli-li nám to, hotowi byli i na smrt wyprázdniti kalich utrpenj swého.

Pak byl Kristus Pán ukřižowán. Gestli nápadné, že sw. ewangelisté, maje wypisowati ukřižowánj Páně tolik zběžně o tom zmjnku činj. Gw. ewangelista Jan a Lukáš dj toliko: A když přišli na místo, které slowe poprawiššiné, tu ho křižowali. Swatý Matauš a Marek nedj ani tolik, nýbrž wyprawugj hned, co se po ukřižowánj Páně dělo kauce: Když pak ho (byli) ukřižowali, rozdělili rauchа gehо, prawě tak, gakoby pro žalost srdce ani nemohli wypsati muky syna Páně. Postačowalo gim toliko podotknauti tohoto, chtjce tjm říci: že Ježjš byl ukřižowán tjmž způsobem, gako wssickni zločincowé a otrokowé u Římanů bywali křižowáni; ostatnj pak zůstawili náboženstwu rozgjmánj wěřjcjch, genž znali dobře hrozné muky smrti této. Ty wssak, milý křesťane, abys wěděl, co Pán Ježjš pro tebe podstaupil, wiz a uwažug, gak se dělo křižowánj Páně, gak nám to staré zprawy a zbožná podánj wypjsugj. Owssemu od dětinstwj uwyklý gsa na powátné dřewo kříže, nástroj to nasseho spasenj, s gakausi uctiwostj patřiti, neznamenáš potupy, za gakau se za tamněgssjch časů křižowánj pokládalo. Smrt kříže zagisté měla se za tu nejpotupněgssj a nejbolestněgssj, tak že toliko neymižssj otroci a burčiči se gj trestati směli, ostatně pak každa myssljnka anebo wypomjnka gj se za nehodna swobodného Římana pokládala. Když gednau římský král Tarquinius Superbus nutil lid, by čistil průplawy města, a mnozj se raděgi obětili, než aby se k této práci snižili, dal Tarquinius těla gegich na kříž powěsiti, a potupau tauto činil konec samowraždám. A tauto smrtj měl Božský Wykupitel zemřjti; proto také obžalowali ho Židé gakožto burčiče lidu. — Nestačowalo gim, aby toliko zemřel, nýbrž aby zemřel tau nejhanebněgssj smrtj, a Pán přiwolil k tomu, aby, gakž dokládá sw. Jan Zlatoústý, kdyby snad žádný z geho wěrných učenjků ho nechtěl opustiti proto, poněwadž od nich odňat gest, aby přede proto od něho odpadli, poněwadž tauto smrtj odlišen byl [2]); mimo to, aby gakž sw. Jarowjm poznamenal, létakstwj neduhu odpowjdalo, gežto bylo dřewo přjčinau smrti, mělo také býti přjčinau i života. Prwnj člowěk sáhnuw na strom wědomj dobrého i zlého nakazil pokolenj lidské: druhý Adam wstaupiw na dřewo potupy ruce na něm rozťáhl, totiž pokolenj uzdrawit [3]). Než netoliko potupná, nýbrž i nad mjru bolestná byla to smrt kříže. Ti, kdož křižowáni býti měli, byli zprwu zcela obnaženi, pak buď byli wytaženi na kříž, kterýž

[1]) T. Ceikhart expos. Matth. [2]) Hom. 7. in ep. ad Phil. [3]) In ep. 3. ad Galat.

Digitized by Google

giž w zemi stál a tudjž sloge naň přibjti, aneb ležel křjž na zemi, odsauzený položil se naň, a když přibit byl, byl křjž powýssen. Z wětssj části se přibjgeli železnými hřeby, kteréž se skrze ruce a nohy do dřewa prohnaly, w dole u nohau byl wstupjnek, na kterýž přibitý se postawil, aby tjžj těla ruce se neroztrhly. K témuž cjli byl též uprostřed křjže wynikagjcj čep, na kterémž ukřižowaný bolestně seděl, neb raděgi pněl. Nepřirozené toto těla položenj a každé i to neymenssj hnutj působilo ty neywětssj bolesti. „Žiwot ukřižowaného,“ dj gistý sauwěrný swědek, „gest zdlauhawá smrt! On hyne po části, a tratj takřka po krůpěgjch žiwot swůg, gehož nynj nagednau pozbýwá“[1]). W samých mdlobách a neykrutssjch bolestech očekáwal bjdak takowý smrti, a žil toliko, aby gak možná dlauho smrti okaussel.

A tauto smrtj musil zemřjti i Kristus, genž „byl poslussen až k smrti, k smrti pak křjže“[2]). Ku znamenj chopili se ho katané a swlékssse ho w mnohých bolestech s rauch geho, obnažili zcela panické tělo geho. O, druhý Adame nebeský, gak draze stála tobě nahota prwnjho Adama pozemského, gež způsobena gest neposlussenstwjm, gežto ty, abys gi přiodil rauchem milosti swé, wolil gsi obnažen wedlé křjže státi! Nah gsem wyssel z žiwota matky swé, a nah gako ty se w ni wrátjm. Nahota twá bude oděwem mým, twá potupa mau ozdobau, a twá chudoba mým bohatstwjm a smrt twá žiwotem mým. Neb umru-li s tebau, powstanu také s teban k žiwotu nowému, k sláwě nebeské. —

I položen gest Kristus na křjž poddáwage se gako druhý Isák w oběť. Popatř naň, ó milý křesťane, gak tu ležj wsseho zbawen na křjži. Zagisté twrdé to lůžko smrtelné, twrdssj než ge kdo na zemi mjti může. Wiz, gak prawdiwé gest, co druhdy prawil Pán: „Lissky magj daupata swá a ptáci hnjzda, Syn člowěka ale nemá, kam by položil hlawy swé!“ — Takto rozpiatý byl na rukau i nohau pohřben, gak giž prorokoval Žalmista Páně: „Zbodli ruce mé a i noze mé“[3]). A pak wyzdwižen gest k nebesům, aby pně mezi nebem a zemj dosti gasně wyznačil, že obětowán gest Bohu, aby lid pozemský s Bohem smjřil a smjřený opět spogil s njm. Giž tu stogj swatý křjž poneyprw uprostřed země, gako druhý strom žiwota w rági, a z ran Páně tekau čtyři ginj swatj praunowé na zemi, by sňali kletbu gegj a swlažili gi, by přinesla hogného owoce sprawedlnosti. „O, hlubokosti bohatstwj, maudrosti i umělj Božjho. Gak newyzpytatelni gsau saudowé geho a newystižitelné cesty geho“[4]). Co před světem bylo potupného, zawrženého, hanliwého, wywolil Pán, dřewo křjže za nástrog, aby zahanbil maudrost mudrců, opatrnost pohanů, moc knjžat a králů, pýchu, sláwu, rozkoš swěta, aby zlomil a zničil moc ďábla, smrti a hřjchu.

Křjži drahý, nesskwěge se
Strom nižádný gako ty,
Kwětů, lupenj, klj w lese
Newidět té krásoty;
Sladký strom, hřeb sladký, nese
Drahé břjmě sladkoty[5]).

Aby wssak lid tjm syjsse Krista měl za zločince, ukřižowali s njm dwa lotry s obau stran, gednoho na prawici, druhého na lewici, w prostředku pak Ježjsse. Zpozdilj!

[1]) Seneka. [2]) K Filip. 2, 8. [3]) Žalm 24, 17. [4]) K Řjm. 11, 33. [5]) Venant. Tertun. Hymnus ad laud. Dom. pass.

Digitized by Google

Oni chtěli potupiti Ježiſſe, a newědauce a nechtjce přiſpěli tjm k wyplněnj proroctwj, gakž před wěky wěſtil Iſaiáš: „A s hřjſſnými počten geſt“ [1]). Mimo to, gakž dj ſw. Cyrill alexandrinſký, dwa tito ſpolukřižowanj wyznačugj dwa národy, národ totiž židowſký a pohanſký, kteréž Ježiš chtěl ſpogiti w gedno w cjrkwi ſwé. K tomu dobře dokládá giſtý zbožný ſpiſowatel, an dj, že Kriſtus rozpiatýma rameňoma uproſtřed diwau zločinců pně, wyznačuge, že dobrodinj ſmrti geho geſt obecné a wſſe, což ſe zde zběhlo, že netoliko ſprawedliwým, ale i bezbožným má ku ſpaſenj býti, ba i že lék tento wjce pro nemocné než pro zdrawé poſtawen geſt [2]). Oſtatně nás učj tu Kriſtus Pán pohrdati potupau a hanau, když bezbožnj pro wjru Kriſtowu nás budau mjti ku poſměchu a ku potupě, a ſpjlati budau nám zpozdilými a nerozumnými, gakož ſpatřiti lze u ſwaté panny a mučennice Markéty. Panna tato rownež tak wzneſſená gak zpanilá ſtála w Antiochii před pohanſkým ſaudcem. „Gak ſe gmenuges?“ táže ſe gi Olibrius. „Markéta,“ odpowěděla ona, „rodem gſem ſſlechtična, náboženſtwjm křeſťanka.“ „Co do gména a rodu dobře ſe to ſlyſſj, dj ſaudce; ale že gſi křeſťanka, geſt hanba. Neb co ge zpozdilegſſjho, než člowěka, kterýž co zločinec mezi zločiny ukřižowán byl, za Boha mjti?“ „Odkud to wjš, že Kriſtus mezi dwěma lotry křižowán byl?“ „Z knih křeſťanů,“ odwece Olibrius. „Gak neſpraweďliwý gſi,“ odbyla ho maudrá panna, „gežto obého w naſſich pjſmech dočjſti ſe můžeš, gak powýſſenj, tak i ſnjženj, a předce tomuto wěřjš, a ono zawrhuges“ [3]).

Bylť pak obyčeg, že ſe ukřižowaným dal nápis nad hlawu, genž obſahowal přjčinu ſmrti gegich; protož napſal Pilát nápis, a wſtawil ho na křjž. A bylo napſáno: Ježiš nazaretſký, král židowſký. A bylo (to) napſáno židowſky, řecky a latině, aby tomu každý porozuměti mohl. Tento nápis, genž potupný měl býti Pánu, gak prawdiwý a welebný byl w obſahu ſwém. Prwnj ſlowo geho „Ježiš“ znamená tolik, co Spaſitel. A to také bylo hlawnj přjčinau ukřižowánj geho, že byl Spaſitelem, aby totiž ſmrtj ſwau ſkutek wykaupenj naſſeho wykonal a ſwět od hřjchu a treſtů geho wyſwobodil. O, Ježiſſi, Božſký Spaſiteli! Dey, abychom i my moci gména twého zakuſili, aby nepřiſſlo na zmar, co gſi k wykaupenj naſſemu podnikl. — Druhé ſlowo pak „Nazaretſký“ znamená tolik co kwětaucj, a geſt druhá přjčina, proč Kriſtus Pán byl ukřižován; aby totiž zůſtawil nám kwjtj neyzpanilegſſjch ctnoſtj, totiž: neywětſſj chudoby, ochotného poſluſſenſtwj, dokonalé tichoſti a hlubokě pokory, nepřemožitedlné trpělimoſti a planaucj lásky k Bohu a k bližnjmu. O, Ježiſſi nazaretſký, kwjtjm zpanilým byl gſi po celý žiwot ſwůg, wſſak ale na křjži gſi kwětl neyhogněgi. — O, ſtrome kwetaucj, kýž bychom mohli ſeděti pod ſtjnem twým a následowati přjkladu, kterýž gſi nám na křjži zůſtawil, abychom gſauce následownjky twých ctnoſtj byli aučaſtnjky twé ſlávy! — Následugjcj pak ſlowo „král“ značj Ježiſſe gakožto krále, ne wſſak pozemſkého, nýbrž wěčného, nebeſkého, a to bylo dalſſj přjčinau, proč Pilát Ježiſſe na ſmrt odſaudil. Neb gakož králowſtwj hřjchu počátek wzalo od ſtromu pro nepoſluſſnoſt Adamowu; podobně wzalo i králowſtwj Kriſtowo počátek od druhého

[1]) Iſai. 53, 12. [2]) Arnold. Carnot. orat. ad verb. Pater ignosce. [3]) Maßl's Kreuzweg 3.

ſtromu kříže, ſkze poſlušenſtwj Jeſſe Kriſta, genž na něm zemřel. — O, králi wěčný! twá koruna geſt wěčná, a trůn twůg geſt uſtawičný; a protož proniká trnowá koruna hlawu twau, a na trůnu kříže železnými hřeby přibit, prolewáš krew ſwau, abyſi nám wydobyl ono králowſtwj, gežto gſi přiſlibil dáti služebnjkům ſwým: deyž miloſtiwě, abychom i my byli wěrnými služebnjky twými, a podjl měli w králowſtwj twém w nebeſjch! — Nazýwá ſe pak konečně Jeſſ „králem židowſkým;“ nebo ač ho Židé za krále židowſkého uznati nechtěli, značj ſe předce tjm ſlowem: že Kriſtus Pán dle ſlow Žalmiſty Páně geſt „uſtanowen králem na Sionu, na hoře ſwaté geho“ [1]), a nade wſſemi, genž w prawdě Boha wyznáwagj, a gménem hory této ſe wyznačugj. Protož i napſán geſt nápis ten židowſky, řecky a w latině, kteryžto gazyky ſe wyznamenáwagj národowé celého ſwěta, aby wſſickni poznali krále toho a gemu ſe klaněli, a každěj gazyk wyznával, že Pán Jeſſ Kriſtus geſt w ſlávě Boha Otce [2]). — Byl to tedy ſlawný nápis, gegž napſal Pilát, weden gſa rukau prozřetedlnoſti Božj, gjmž ſláwa Kriſtowa a djlo wykaupenj geho ſwětu zwěſtowána a zápis winy naſſi ſmazán geſt. — Protož, o Jeſſiſſi, Synu Boha živého! dabře ſe hodil nápis tento tobě: ty zagiſté gſi ſám „Jeſſ nazaretſký, král židowſký.“ O, kýž by wſſickni wyznáwali tebe za krále a Spaſitele ſwého! Nápis tento odſahuge wſſeré giné nápiſy na djlo ſpaſenj twého ſe wztahugjcj: w něm ſe ſlyſſj prosby, plnj přánj a přiſpjwá ſe wſſelikým potřebám. Otče nebeſký, uzrey nápis tento nad hlawau Syna twého napſaný; a ponéwadž geſt to nápis králowſtwj, kteréž nám wydobyl; zřiď nás w ně, bychom s tebau kralowali na wěky [3]). —

Nápis ten poſtawil Pilát naſchwál tak, aby newinnoſt Jeſſiſſowa byla zřegmá a kněžj a lid židowſký byl pokonen. Když tedy nápis ten mnozj z Židů čtli; (neboť to) mjſto, kdež byl Jeſſ ukřižowán, bylo blizko města, řekli biſkupowé židowſtj Pilátowi: Nepiš „král židowſký;“ ale že on prawil: Král gſem židowſký; pokládagjce to za potupu, aby Galilegſký, genž ukřižowán byl, králem gegich ſe nazýwal; tjm wjce, gežto okoloſtogjcj a okologdaucj nápis ten čtli, a gakožto Židé newolili ſwau na gewo dáwali, i s druhé ſtrany Římané ſe gim poſmjkali. Než prawě to byla wládaři wlaſt, a protož odbyl gich krátce řka: Co gſem pſal, to gſem pſal (t. g. ſpráwně pſáno). A w ſtutku ne bez dopuſtěnj Božjho zůſtal na wzdor wſſem námitkám Židů nápis tento a ſtogj po wſſechny wěky na kříži Páně a zwěſtuge ſwětu neuſtále: newinnoſt Páně, překwapenoſt a zlobu nepřátel geho, a ſlávu a welebnoſt Wykupitele, a geſt útěchau wſſem, genž dauſagi w něho. Dobře dj tu ſwatý Bernard: „Nechť mně křižowé mogi padagi na myſl a gakkoliwěk rozgjmánj předeſſlého žiwota mého mne děſj, w nápiſu tomto na kříži pocitugi wždy lásku a ſladkoſt Pána Jeſu Kriſta. Wždy obracjm oči ſwé naň, gakožto na miloſtiwenſtwj Spaſitele mého; a ſladkoſt ſlow těchto geſt zwláſtněgſj ku potěſſenj mému, než trpkoſt hřjdného ſmutku mého k němu zahanbenj. — Oſtatně pak ſlowa toho Pilátowa „co gſem pſal, to gſem pſal“ může ſlauziti za příklad tobě, křeſťanowe milý, gak pewně máš držeti ſpaſitedlná naučenj wſſeliká

[1]) 2, 6. [2]) S Filip. 2, 11. [3]) Ludow. de Ponte med. p. II. pag. 255. etc.

swá a w nich setrwati. W Řjmě w znamenitém kláſſteře, gegž založila swatá wdowa Franciſſka, řečená řjmſká, žila od roku 1626, pod gménem Maria Bonawentura, panna znamenitá netoliko ſſlechtickým rodem, zpaniloſti a wlohami duſſe; nýbrž také dokonaloſtj mrawnj. Gegj krása, gakož i uſſlechtilý mraw a mandroſt ducha zjſkaly gj wůbec láſku a uctu u lidj; a wſſak tauž měrau ſtala ſe ona marniwau, naklonila ſrdce ſwé k ſwětu, aniž pak měla w modlitbě a w ſpaſitedlném rozgjmánj wjce zalibenj, a byla by ſnad hlanběgi poklesla, kdyby Pán ſám neuchował gj, a ona wolně nenáſledowala tažnj miloſti geho. Mělyť gſau toho času w kláſſteře duchownj cwičenj. Skoro proti wůli a s gakýmſi úſměſſkem přigala Maria pozwánj k nim. A wſſak hned prwnjho dne, když přemýſſlela o wzneſſenem cjti člowěka a o proſtředcjch k dosaženj ho, a o posawádnj marnoſti swé, byla pogednau tak mocně dogata, že w tu chwjli uložila, netoliko wynahraditi, což poſud obmeſſkala; nýbrž i ke cti Božj po křeſtanſké dokonaloſti taužiti a po nj se ſnažiti. Tři předſewzetj učinila sobě: Wſſech proſtředků použjti, aby zachowala duſſi swau w čiſtotě, wſſecky swé myſſlénky a ſkutky zřjditi dle Božſkého zákona, a konečně we wſſem milowati Krjž, a wſſelikě protiwenſtwj pro Boha tiſſe snáſſeti. Od této doby nikdy sobě neztěžowala, nikdy nebyla zarmaucena, nikdy nezahálela, aniž bylo ſlyſſeti slowa o ginýchlidech z úſt gegich; w modlitbě nalézala radoſt a w přemáhánj sebe gakož i w obſluhowánj nemocných gewila welikau zmužiloſt. Když pak se přibljžila poſledni hodinka gegj, nebylo na nj znamenati žádné netrpělliwoſti, ač náraunė bolesti trpěla, toliko wolala o miloſt, aby Bůh brzy přigal gi k sobě. Po ſmrti gegj wſſak nalezly w komůrce gegj ona předſewzetj napſána, kteráž učinila w den obrácenj swého, a kteráž se končila těmito slowy: „Tobě, ó Spaſiteli duſſe mé, wěnugi ge, ſnažně proſjc tebe, abys mně odpuſtil poblauzenj má, a nedopuſtil, abych po znowa urážela tebe. Od té chwile negſem swau nýbrž twau!“ — W prawdě i tato hrdinſká panna mohla řjci: „Co gſem pſala, to gſem pſala!“ běh swůg gſem dokonala, wěrnoſt gſem zachowala, co gſem oprawdu ſljbila, swatě gſem držela: co gſem napſala, ſkutkem gſem dokázala, oſtatně zapſáno geſt i gméno mé do knihy žiwota [1]).

Bylť pak způſob u Řjmanů, že ti čtyři žoldnéři, genž odſauzeného křižowali, dělili ſe o raucha geho. Tudjž i žoldnéři, genž Jeſſe ukřižowali, wzali raucha geho. Záležela pak raucha Jeſſowa, gak obyčegně u Židů, ze ſwrchnjho raucha čili pláſſtě a ze ſukně. Pláſſt byl ſſat do čtyř cjpů, a dal se dobře na čtyry djly rozděliti, tedy učinili čtyry djly, každému žoldnéři djl; ſukně wſſak byla neſeſſjwaná a od wrchu wſſecka na ſkrze ſotkána; nemohla ſe tedy rozděliti. Protož řekli mezi ſebau: „Neroztrhugme gj, ale loſugme o ni, čj bude,“ tak ſe naplnilo pjſmo, kteréž dj: Rozdělili ſobě raucha má, a o můg oděw metali los. A žoldnéři zagiſté tak učinili. Znameneny tu předewſſjm, křeſtane milý, chudobu Božſkého Spaſitele. Sukně a pláſſt to bylo wſſecko gměnj geho, co zůſtawil po sobě. Tak málo potřeb měl, tak ſproſtě byl objn ten, genž ſſatj twjtj polnj krásněgi než Salomaun byl objn w ſláwě ſwé. Tak chudý wolil

[1]) Beith's Worte der Feinde Chriſti ſtr. 286.

umřjti Jeżjš; aby, co za żiwa ſlowem i ſkutkem poručel, i w ſmrti učil — chudobu. Druhdy prawil: Blahoſlawenj chudj duchem; a hle, kdyż umjrá, geſt w ſkutku chudý. — A což ti proſpěge, křeſtane milý, kdyby gſi nashromáždil hognoſt wſſelikých ſtatků, a k nim přikládal ſrdce ſwé? Pán dj tobě: Bláżne, této noci požádám duſſe twé od tebe, a což gſi nashromáždil, čj bude? — O raucho Páně ſe dělili żoldnéři a i o twé ſtatky děliti ſe budau ginj. Nic, nic nezůſtane tobě, toliko dobřj ſkutkowé neb hřjchowé twogi; tit zůſtanau tobě a náſledowati budau tebe — aż na wěčnoſt.

Oſtatně, co ſe dotýče dělenj a loſowánj tohoto raucha Páně, znamenati ſluſſj, což dj tuto ſwatý Auğuſtin: „Táże-li ſe kdo na tagemſtwj, gežto ſe dělenjm raucha a ſuknj Páně na ſkrze ſetkanau wyznačuge, budiż mu za odpowěd: Raucho na čtyry djly rozdělené geſt obraz cjrkwe geho, genż po celé zemi do čtyr uhlů ſwěta rozſſjřena geſt, w każdém djlu ſwěta, totiż wſſude gedna. Sukně ale neseſſjwaná a naſkrze ſetkaná, genż nerozdělená zůſtala, wyznamenáwá gednotu, kteráż ſe chowá ſwazkem láſky; wyznamenáwá gednu, ſwatau, katolickau cjrkew, kteráż ſe nerozdělila a z gegihożto učenj nelze něco odegmauti, ač nemá-li ſe celé poruſſiti. Aby wſſak w gednotě zůſtala, o to má péči Bůh, prawě gako pečowal o to, aby żoldnéři nerozdělili ſukně Páně: a kdykoli nepřátelé cjrkwe ſe o to ſnażili, by rozdělili a zkazili gi, kdykoliw gi chtěli roztrhnauti, řjdil Bůh loſy tak, że připadla wżdy gednomu, genż geſt Pánem a Miſtrem gegjm, a wżdy wyhrál náměſtek geho na zemi, widitedlná hlawa cjrkwe — a gednota cjrkwe zachowána geſt. O, kýż by i gednota láſky nikdy nebyla ruſſena! —

Co ſe wſſak loſů dotýče, kteréż metali żoldnéři, dj ſwatý Auğuſtin dále, což známenagj giného než miloſt Bożj. Loſowánj ale wyznamenáwá, że miloſt Bożj připadá ne dle ohledu na oſobu aneb z ohledu na záſluhy, nýbrž dle tagné rady Bożj, gakż dj u Mogżiſſe: „Smilugi ſe nad kým budu chtjti, a miloſtiw budu, komu mi ſe bude ljbiti“ [1]). — Wſſak nad tebau, křeſtane milý, ſe giż Pán ſmilowal: tobě padl ſſaſtný los, tobě připadlo raucho newinnoſti a ſprawedlnoſti. Ty wſſak ſi ho newážjš, a gednoſtegné ti geſt, zdaliż ho zachowáš čili nic? Hle, Kriſtus pněl na křjži a żoldnéřowé metali los u nohau geho; a zdaż negedná podobně każdý křeſtan, genż miloſt Bożj, wjru a newinnoſt duſſe w ſſanc wydáwá? Ach, on ſáży duſſi ſwau, ſwau wěčnau blaženoſt — za krátkau a hřjſſnau rozkoš! — Uchowey nás, Pane, od zpozdilosti této. Nedey, bychom wydáwali ſpaſenj duſſe w hru; nýbrž deyž, abychom ſwrchowanau péči magjce o ně, wſſecko konali, wſſecko obětowali a ſnáſſeli k doſaženj geho. K čemuż račiż nám dáti miloſt ſwau! —

Bylo také obyčegem u Řjmanů, że ukřižowaných ſtřežili, a ſice ti, kteřjż ge křižowali. Hljdka tato záležela ze čtyř mužů, magjcjch na péči, aby żádný těl ukřižowaných o ſwé moci a přjliš záhy s křjże neſňal, a ge ſnad opětně newzkřiſil. Protož i Jeżjſſe żoldnéři oſtřjhali. Tak pněl Bożſký Wykupitel mezi nebem a zemj na křjži, prawý to proſtřednjk mezi Bohem a lidmi. S křjże patřj dolů na okolj ſwé a hledj okem ſwé láſky na weſſkerá pokolenj, na pokolenj budaucjch wěků, pro kteráż

[1]) II. Mogż. 33, 19.

Digitized by Google

ſe obětowal. A na koho obracj zprwu zketel ſwůg? Gſau to ſnad geho apoſtolé, kteréž tak wraucně milowal? Či gſau to zbožné ženy, kteréž ho až k poſlednjmu tomuto okamženj náſledowaly? Aneb geſt to ſnad miloſtná matka geho, kteráž u nohau křjže geho ſlzy prolewá? Nikoli, gſau to geho wražednjci, geho nepřátelé, o kteréž má zprwu péči; a zdá ſe, gakoby na wſſe, což mu milého a drahého, zapomněl, by toliko gich ku ſpaſenj přiwodil. A což neſwolá pomſtu s nebes na ně, aneb raděgi ſám nezahladj gich? Slyš, milý křeſtane, co dj: „Otče, odpuſť gim; nebo newědj, co činj!“ Tok prwnj ſlowo, kteréž wolá s křjže, tak pomſta, gakauzto mſtj zlobu nepřátel ſwých! — Gaké to podiwné diwadlo na Kalwárii! Pod křjžem ſtogj záſtupy rozdrážděných nepřátel, genž gakauſi pekelnau radoſtj ſe těſſj z muk a ſnjženj Páně, kteřjž ho w boleſtech tupj a w žaloſtném ſtawu, w kterýž ho uwrhli, geſſtě poſměchy mu činj: a na křjži Pán a Spaſitel, genž netoliko gim odpauſſtj zapomjnage na bezprawj gegich, nýbrž ge miluge, za ně ſe modlj a ge oſprawedlniti ſe ſnažj. Newzpomjná, že trpj ſkrze ně, nýbrž to má na zketeli, že trpj za ně. Oni ſe přičinili, boleſtně uſmrtiti geg, on žádá toliko, by ſmrt geho proſpěla gim; oni we wzteklоſti ſwé přáli ſobě, by krew geho přiſſla na ně a na ſyny gegich, on wſſak proſj w miloſrdenſtwj, by krew geho nebyla přičtěna gim. Oni naplňugj mjru zločinů ſwých opětnau potupau a hanau, on wſſak ſe ſnažj ohawnoſt winy gegich newědomoſtj wymluwiti a zmjrniti. Tak plnj Božſký Wykupitel ſkutky, co byl druhdy učil ſlowy: „Milugte nepřátele ſwé, dobře čiňte těm, kteřjž wás nenáwidj, a modlete ſe za ty, kteřjž wám protiwenſtwj činj“ [1]). Uwažugž wſſak, křeſtane milý, bljže obſah prosby této Páně na křjži. On dj: „Otče;“ neb, ačkoliw gakožto Bůh ſám mohl odpuſtiti gim, chtěl přede raděgi gakožto člověk Otce za ně proſiti, by tjm ukázal, že giž odpuſtil, gežto giž dokonal aukad neywyšſſjho kněze, obětowán gſa ku ohlazenj hřjchů [2]). Zároweň i tjm chtěl progewiti důwěru ſwau w něho, by takto tjm ſyſſe k odpuſſtěnj ho pohnul, genž gakožto Otec ſlunci ſwému welj wzcházeti na dobré i na zlé, a déſſť dáwá na ſprawedliwé i na neſprawedliwé [3]). Dále dj Wykupitel: „Odpuſť gim“ netoliko toto neprawj, kteréž mně učinili, ale i wſſecky winy gegich; čjmž ukazuge, že ne tak křiwdy ſobě učiněné, gakož wjce uraženj Otce těžce neſe; aniž dj: „Odpuſť těm, genž mne křižugj neb ſe mi poſmjwagj“ nechtěge oſlowiti, čjmž by ſe na ně žalowalo, a uſta Otcowa budila. Zároweň i proſe za odpuſſtěnj, netoliko těm, genž tehdáž ſkutky křižowali ho, nýbrž i těm, genž ſkrze hřjchy ſwé winni byli, aneb budau téhož ukřižowánj geho, mage takto wſſecky na očjch. Konečně dokládá: „Nebo newědj, co činj,“ čjmž zagiſté wymlauwá nepřátely ſwé newědomoſtj, kterážto, ač u mnohých byla hrubá a zawiněná, přede poſtačowala Wykupitelowě láſce k wymluwenj těžkoſti a množſtwj winy gegich? Nad to chtěl Pán Ježiš tjm powzbuditi nás k welké důwěře w miloſrdenſtwj geho: nebo geſtliže on ſám omlauwá nás, kdož bude chtjti nás winiti? „Kdo bude žalowati na wywolené Božj? Bůh tě geſt, kterýž ge oſprawedlňuge. Kdo geſt, gežto by ge odſaudil? Kriſtus Ježiš geſt, kterýž za nás umřel, ano kterýž i z mrtwých wſtal, kterýž geſt na pra-

[1]) Mat. 5, 44. [2]) K Žid. 7, 27. [3]) Mat. 5, 45.

Digitized by Google

wici Božj, kterýž se přimlauwá za nás“ [1]). Konečně i wymlauwage Pán nepřátely swé, chtěl nám dáti přjklad, bychom i my chyby bližnjch swých wymlauwali, a ač gsau nepřátelé nassi, raděgi newědomosti, neb neprozřetelnosti neb přenáhlenj, co zlého učinili nám, přičjtali. Ostatně netýká se tato prosba Páně toliko wražednjků geho, nýbrž ona se týče také wssech a zahrnuge wssecky, genž podjl magj w smrti geho, Myť nesskastnj hřjssnjci, my wssickni, genž gsme byli prwnjmi půwodci smrti geho, gsme w této prosbě Páně zahrnuti. A protož obraťme se k němu, wolagjce skraussenym srdcem: Milost, ó Pane, nám wssem! milost tolika hřjssnjkům, genž bolestné muky tobě způsobili. Myť gj sice negsme hodni, a wssak prosjme o ni skrze zásluhy téhož, genž za nás na křjži o smilowánj prosil! — Rádi wyznáwáme po něm, že newjme, což činjme; bylit gsme zaslepenj a nerozumnj tworowé; nechť, což způsobilo prowiněnj nasse, gest nassj wýmluwau! Přigmiž prosbu tuto laskawě, Otče milosrdný, kterauž tobě přednesl ten, genž i nynj we wěčné swatyni nepřestáwá býti nassjm přjmluwčjm! — Wssak nepostačuge toliko, křesťane milý, takto k Bohu wolati, nýbrž an Božský Wykupitel toto weliké dobrodinj prokazuge nám, dáwá nám i zároweň weliký přjklad, gak i my k bližnjm dobrotiwi a smjřenliwi býti máme. A w prawdě nehodni bychom byli dobrodinj geho, kdybychom nechtěli následowati geho přjkladu. On zagisté zapowěděl wsselikau mstu nám, aniž odpustj, gestliže i my neodpustjme winnjkům swým. Neysladssj Ježjssi! Gak zřegmě gsi tu ukázal, že gsi Bůh lásky, ano, že gsi sám láska, gežto ani wody mnohé (takowýchto protiwenstwj) nemohly uhasiti lásky twé aniž řeky (posměchy a hany) zatopiti gj [2]); abrž gimi tak rozujcena gest, že až k nebesům zaplála, prosjc Otce, by netrestal wražednjků twých. Uděl mi, prosjm pokorně, takowéto lásky, kteraužto bych i gá nepřátele milowal, a modlil se za ty, kteřjž pronásledugj mne: a gežto nepřátele twé i za swé nepřátele pokládám, odpusť, Otče milosrdenstwj, wssem, by wssickni milosrdenstwj twé zwelebowali na wěky.

Ač na křjži se Pán Ježjš za nepřátely swé modlil a láska tato geho mohla i kamenné srdce obměkčiti, nic méně nepohnula nepřátely geho; ano naopak, mjsto co by se měli obměkčiti a pohnauti, stali se gesstě zuřiwěgssjmi a zdá se, že wzteklost gegich se množila tauž měrau, gakauž se giž byla nasytila. Neb gak wyprawuge sw. ewangelista, rauhali se gemu potřásagjce hlawami swými a řjkagjce: Ha, ha, kterýž chrám Božj russjš, a we třech dnech ho zase wzděláwáš, pomoziž sám sobě! Gsi-li syn Božj, sstup s křjže! Podobně i knjžata kněžská posmjwagjce se s zákonnjky a starssjmi wolali: „Giným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Gestli že gest Kristus, Božj wywolený, nechť sstaupj nynj s křjže, a uwěřjme gemu. Daufalť w Boha, nechť ho nynj wyswobodj, chceli gemu (má-liť zaljbenj w něm); nebo prawil: Syn Božj gsem!“ Posmjwali pak se mu i žoldnéři, přistupugjce, octa mu podáwagjce a řkauce: „Gsi-li ty král židowský, zpomožiž sobě!“ — Nemilosrdnj ti ukrutnjci! Giž pnj před nimi na křjži mezi dwěma lotry, giž gest mezi zločince přičten, a přede wssecka po-

[1]) K Řjm. 8, 33. 34. [2]) Pjseň Šal. 8, 7.

tupa tato a prolitj krwe geho nepostačuge k nasycenj zloby gegich. Nadarmo napomjná ge maudrý Sirach: „Neposmjwey se člowěku w hořkosti dusse; gestiť zagisté, kterýž powyssuge i ponižuge, spatřitel Bůh“ [1]). Pohrdagjce napomenutjm tjmto, nemyslj na nic, než gak by ho potupili a w posměch uwodili, a trpkau učinili mu poslednj hodinku geho. Než marná gsau slowa a úsměssky gegich. Ti zpozdilci! uznáwagj-li, že může diwy činiti, i proč mu předhazugj nynj mdlobu geho, gakoby nemohl i nynj činiti ge a sobě pomoci? Měl-li moc giným pomáhati, patrno gest, že když tuto sobě nepomáhá, nepocházj to z nemožnosti nebo z mdloby geho, nýbrž odtud toliko, že nechce sobě pomoci. Oni chtěgj, aby s křjže sstaupil; než kdyby křjž protiwný byl gemu, newstaupil by naň. Mohlť owssem ho ugjti, gakžto dřjwe byl často činil. A wssak on gest připiat na milené dřewo toto, po kterémž tak dlauho dychtil, a gest tak pewně připogen k němu, gako ratolest na winný keř; až přinese owoce, kteréž na něm přinésti ustanowil: totiž owoce wykaupenj. Kdyby s křjže dolů sstaupil, bylo by to zcela na odpor úmyslu geho, pro kterýž naň wstaupil. Zázrak tento zagisté by zrussil wssecky ostatnj diwy geho, kteréž wesměs směřowaly k wykaupenj pokolenj lidského, gehožto měl dokonati smrtj swau. Kdyby s křjže byl dolů sstaupil, byl by neposlussen ustanowenj Otcowa, genž uložil mu tamto zůstati, až by umjrage hlawu naklonil. Mnohé giné diwy, kteréž prwé konal w hognosti, doswědčowaly dosti celé židowské zemi, že gest Syn Božj, protož na Golgotě chtěl toliko poslussenstwjm ztwrditi, čehož giž prwé byl dosti dowodil. Ti wssak, kdož tupili ho a posmjwali se gemu, nemjnili to upřjmně powoláwagjce: Nechť sstaupj nynj s křjže, uwěřjme mu. Zagisté kdyby chtěli uwěřiti w něho, měli dosti přjčin a důwodů k tomu, že pak ale byli přewráceného srdce, neuwěřili by, byť i Pán s křjže sstaupil. Proč neuwěřili w Ježjsse, když Lazara wzkřjsil? i proč raděgi, když nemohli upřjti toho, ustanowili Lazara zabiti? — Konečně kdyby Pán s křjže sstaupil, gak by mohl žádati, abychom my w křjži setrwali, ho trpěliwě nesli, pokud on welj nám, gežto předc, gak dj sw. Augustin, křesťan musj na křjži ewangelického poslussenstwj po celý wěk swůg wytrwati; nebo gakž dokládá, w žiwotě tomto nelze hřeby křjže wytrhnauti. Co se wssak dotýče potupy této a hany nepřátel Ježjssowých, nenj zagisté nowá aniž nepředzwjdána. Giž wznessený praděd Páně, Žalmista swatý Dawid, widěl před wěky w duchu nepřátely Páně, a wolal w prorockém nadssenj we gménu geho: „Wssickni widauce mne posmjwali se mi: mluwili rty a hýbali hlawau, řjkagjce: Daufalť gest w Hospodina, nechť ho wytrhne, nechť ho wyswobodj; poněwadž mu chce (přege)“ [2]). Nic tedy neočekáwaného a nepředzwjdaného pronesli gsau tu nepřátelé Páně; ano práwě že takto činili, přispěli k wyplněnj proroctwj a ztwrdili hanebným gednánjm swým, ač bezděky a bez zásluhy, že Kristus i w utrpenj swém gest zasljbený Wykupitel — Syn Božj, w němžto se Hospodinu zaljbilo, a kterýž ho wytrhne ne ze smrti křjže, nýbrž wůbec z osidel smrti, kterýž ho wzkřjsj, ospravedlnj a oslawj.

O neydražssj Ježjssi! Uwažugj-li s gedné strany, gak na křjži pnjš, a gak bolestnau smrtj swau gsi spasenj nasse na křjži wykonal, a uwažugj-li pak s druhé strany

[1]) Sir. 7, 12. [2]) Žalm 21, 8. 9.

gak málo gest těch, genž owocj wykaupenj twého účastenstwj mjti chtěgj: newjm w prawdě, co mám sobě přáti. S gedné strany wjm, že toliko twá krew může brány nebes otewřjti nám, pak wolám: O, Pane můg, neopausstěg křjže, nesstupug s něho, dokoney oběť, w kterauž gsi se za nás wydal: nedey bychom zhynuli! S druhé wssak strany patřjm, gak mnozj a z wětssj části lidé swatau krew twau, pro nás wylitau, zlehčugj, ba i nohama sslapau a pak bych zwolal s Židy, ač zcela w giném smyslu a w giném duchu: Sstup dolů, Pane, sstup s křjže, na kterýž gsi wstaupil a gehož muky mnozj na sobě mařj. Tyť zagisté gsi se dal naň přibjti, abys ge wykaupil; wssak ale muky twé budau gim toliko k odsauzenj napomáhati! — Přigmi tedy, ó Pane, alespoň od wěrných swých něgakau náhradu za pohaněnj a potupy, kteréž gsi na křjži utrpěl; s nimižto i gá wyznáwám: že gsi mnohým pomáhal, a že můžeš i sobě pomoci, wssak nechceš, abys mohl pomoci mně, gehožto žiwot záwisj od smrti twé. Dále wyznáwám, že gsi ty prawý král israelský a že proto nechceš sstaupiti s křjže, na němž gsi králowstwj swé započal, abys wssecky, genž uwěřj w tebe, k sobě přitáhl. Wyznáwám také rád, že důwěřugeš a daufáš w Hospodina, genž tebe miluge gako wlastnjho gednorozeného Syna, kterýž wssak nechce wytrhnauti tebe, poněwadž gest to gisté znamenj Syna Božjho, býti poslussným až k smrti, smrti pak křjže. Siliž mne s křjže, Pane a králi můg, a nedey, bych se kdy dal obelstiti lstiwými řečmi těch, genž přemluwiti mne usilugj, abych sstaupil s křjže, na kterýž gsem z lásky k tobě wstaupil; nýbrž dey: bych, gakož na prawého učennjka twého slussj, na něm setrwal. Propůgč milostiwě, bych wždy žiwau wěrau na tebe patřil a duchem lásky a oddanosti tebe rozgjmal; pohledem tjmto se sjlil ke twé chwále a ke twé službě zde na křjži, tamto pak w sláwě nebeské.

Wssak ale netoliko od lidu newděčného, od zlopowěstných knjžat kněžských, od mstiwých zákonnjků a bezbožných žoldnéřů musel Pán Ježjš snásseti potupu, hanu a posměchy na křjži; nýbrž také geden z těch lotrů, kteřjž wiseli, rauhal se gemu, řka: Gsi-li Kristus, spomoziž sobě i nám. Ach, tak musel Kristus, Syn Božj, potupu snásseti i od neypodlegssjho lotra, genž pro zločiny, kteréž zawinil, na křjži pněl. O, kdo pochopj zlobu tuto! Sám ohawnjk sprawedliwě na křjž přibit, gsa giž na kragi hrobu, newzpomjná na swé neřesti, aniž poznáwá ohawnost gich, aniž gich lituge; ano i těch několika hodin žiwota, kteréž mu propůgčil milostiwý Bůh ku pokánj, wynakládá ku rauhánj a ku pohaněnj Syna Božjho, by takto dowrssil mjru ohawnostj swých! — O, můg Bože, kam přigde člowěk, když se zbawj wjry a klade milosti Božj odpor w srdci swém! Ach, on klesne tak hluboko, že ani milosrdenstwj Božj nemůže ho zachowati. Lotr tento umjragjcj gest tak bljzko Spasitele, a předc hyne, a w ohawné neprawosti — w rauhánj končj žiwot swůg. A což nenj žádného, genž by se ugal Pána a hágil ho? Bohu djky, w hluku tomto rozkácených nepřátel Ježjssowých ozýwá se předc geden hlas, přjzniwý Pánu. Gest to druhý lotr, genž ugaw se Krista, trestal rauhawého saudruha swého, řka: Ani ty se Boha nebogjš, gsa w témž odsauzenj? A my zagisté sprawedliwě trpjme: neb hodné wěci za skutky (swé) béřeme: ale tento nic zlého neučinil. O, znamenitá slowa a slawné to swědectwj! Tedy Ježjš trpj newinně; nesprawedliwá byla wysoká rada židowská,

Digitized by Google

bezbožný byl rozsudek Kaifášůw a ukrutný ortel Pilátůw! Gaký to podiwný zástupce, gaký to obhágce Páně — lotr na kříži! Gesstě nebyl powolán, dj sw. Auğustin, a giž gest wywolen; gesstě nenj ani služebnjkem, a giž gest přjtelem; gesstě nenj učennjkem, a giž gest mistrem. Apoſstolé Páně gsau se rozprchli, učennjci geho se skryli, geho ctitelé mlčj, Židé ho tupj, Rjmané ho křižugj, celý swět ho opaussti; toliko lotr, w smrt wydaný, winj wssecky ze zločinu a hágj newinnosti geho. Gaká to proměna! Nepřátelé Ježjssowi žádali gsau zázrak; hle to gest diw neywětssj milosti geho, že w neyhlubssjm snjženj, do kterého ho uwrhli nepřátelé, obrátil lotra. Bázeň Božj, genž se w něm probudila, wedla ho k pokornému wyznánj winy, odtud pak pokročil k lásce k bližnjmu, napomjnage a wzbuzuge lotra s njm pnjcjho; pak se powznesl k wjře, k lásce a k naděgi w Božského Spasitele, a podiwně gsa oswjcen, poznáwá Ukřižowaného, gakožto swého Pána a přikazatele; ctj ho gakožto swého krále a kořj se gemu, gakožto Bohu swému, a w skraussenosti a ponjženosti srdce prosj: Pane, rozpomeň se na mne, když přigdeš do králowstwj swého. Gakoby řekl: Ač newidjm koruny na hlawě twé, leč bodlawý tento wjnek trnowý, ač newidjm tebe na ginćm trůnu sedjcjho, leč na potupném dřewu kříže tomto pnjcjho: wjmk přede a pewně mám za to, že gsi král welké řísse; ne wssak tohoto swěta, nýbrž řísse nebeské. Když pak přigdeš do králowstwj swého, rozpomeň se na mne, bjdného hřjssnjka, genž nehodně pnjm po boku twém. Rozpomeň se na mne; nežádám wyswobozen býti od smrti kříže, nýbrž od smrti wěčné; aniž žádám, bys w králowstwj swém mi trůn přichystal, dostik mně bude, když mi sslastnau hodinku smrti popřeges, a mne postawjš w králowstwj swém, kdekoli budeš chtjti. Rozpomeň se na mne! Hle, giž hasne oko mé, mé srdce se chwěge, má sjla klesá; ó Pane spasenj mého, w této tjsni, w této nauzi wolám k tobě: Newzpomjney na mé hřichy, newcházey se mnau w saud; ale wzpomeň na mne dle milosrdenstwj swého! Druhdy profil Josef egyptský snažně nalewače králowského, gemužto byl wyložil sen, že po třech dnech bude ze žaláře wyswobozen a od krále na úřad swůg dosazen, řka: „Rozpomeň se na mne, když se ti dobře powede.“ Než ale tento zapomennl nań [1]). Ginak ale gednal Pán na kříži. Tu se wyplnilo doslowně, což dj swatý Auğustin: Prosba wstupuge wzhůru a smilowánj Božj sstupuge dolů. Gedwa že Pán uslyssel prosbu geho, dj mu: Amen, prawjm tobě: dnes budeš se mnau w rági. O, utěssená to odpowěď z úst Božského Wykupitele! Kdo pochopj, kdo pocjtj dosti blaženosti gegj? „Amen,“ dj zprwu Pán; tjmto slowem zarućuge se swatost a prawdiwost lásky Božj, genž se swé strany hotowa gest, lidi wždy oblažiti; a wssak tuto gakausi powinnost sama sobě ukládá. „Dnes,“ dj dále Pán, kterýmžto slowem láska Božj swé rychlé wyslyssenj oswědčuge a wyplněnj slibu swého ztwrzuge. Než ona uděluge mnohem wjce, nežli sslýčené srdce lidské žádati a mysliti může, a to značj Pán slowy: „dnes se mnau budeš w rági!“ — Křessťjci, gežto žiwé wědomj spáchaných neprawostj k zaufalstwj pohánj: pogďte a wizte, gak milosrdný gest Pán a gak i wám milosrdenstwj prokázati žádá, budete-li w něho důwěřkowati! — Nechť

[1]) I. Mogž. 40.

Digitized by Google

byste byli ztjženi sebe wětssjmi neprawostmi; wezmete-li k němu w důwěře a w kagicnosti autočisstě swé: wyslyssjk prosby wasse a wztáhne ruku swau, aby přigal wás. I wám otewřen gest rág, a pokud na tomto swětě messkáte, pokud gest dusse wasse w těle — kyne wám milost a odpusstěnj Páně. — Než ale bedliwě uwažte, že přjklad tento krátce před smrtj obráceného hřjssnjka gest gediný, genž zaznamenán gest w pjsmě swatém. „Gediný gest, dj sw. Augustin, aby žádný nezaufal; a gediný, aby se žádný neopowažowal.“ — Bůh sice gest hotow wždy, hřjssnjka přigmauti, genž se k němu w důwěře a w kagicnosti utjká: a wssak tresce přjsně každau opowážliwau naděgi, gjžto se hřjssnjk přemlauwá, aby w hřjssjch setrwal, že mu pokánj w poslednj hodinku konati. O, kdož takto smýssljš, wezmi si wýstrahu z druhého lotra nekagjcjho a wiz, abys také w nekagicnost neupadl! Obyčegně býwá, že kdo zdráw milosti Božj nadarmo bral, umjrage práwě gak náležj hřjchůw neželj. Nebo obyčegně se děge, že hřjssnjk, gakž sw. Augustin napsal, gak žiw gsa nad Bohem, tak umjrage i nad sebau se zapomjná[1]). A poněwadž denně umjráme a každým uprchlým okamženjm k hrobu se wjce bljžjme, gsauce při tom připiati ke křjži rozličných protiwenstwj a nemagjce prostřednjka a wyswoboditele, leč krále sláwy, genž druhdy sám celau tjži bjdy nassj nesl, zwolejmež i my důwěrně k němu: Rozpomeň se nad námi, ó Pane, w milosrdenstwj swém. Když pokussenj na nás dorážj, když bjda nás saužj, nás křjž tjžj a protiwenstwj nás stjhagj; rozpomeň se nad námi! — Až oči nasse budau hasnauti, gazyk mlknauti, audy tuhnauti; až se přibljžj osudná doba, genž rozhodne nad spasenjm nassjm: rozpomeň se na nás, a rciž dussi nassj: Dnes budeš se mnau w rági! —

Wedlé strassného a bolestného pohledu na rauhagjcj a posmjwagjcj se mu nepřátely otwjrá se Božskému Wykupiteli s křjže giný utěssenějssj pohled. Stály pak bljzko křjže Ježjssowa matka geho, s Janem, miláčkem Páně, a sestra matky geho, Maria Kleofássowa a Maria Magdalena. Swatj apossstolé wssichni až na gediného Jana opustili gsau milowaného Mistra; učennjci se rozutekli gako stádce uděssené, genž ztratilo pastýře swého; a žádný z těch, kteréž učil, gež hogil a těssil a gežto mnohými dobrodinjmi obohacowal; žádný se neosměluge weřegně se přihlásiti k němu; ano i sám swatý Petr, genž slibowal, že s njm hotow gest umřjti, zapřel ho a přjsahal, že ho nezná; toliko nábožné ženy setrwaly wěrně až ke křjži. Usslechtilé dusse tyto se neostýchaly děliti s njm potupu křjže a weřegně oswědčiti wraucj oddanost swau a srdečnau lásku k ukřižowanému. Nic nemohlo ge odlaučiti od něho; nic nemohlo ge pohnauti, aby ho opustily. Od radnjho domu Pilátowa až na horu Kalwarii nespustily ho s očj, a w zármutku a w pláči kráčeli gsau za njm; nynj pak chtěgj i při smrti geho přjtomny býti, by slyssely poslednj slowa geho, gsauce hotowy pro něho wsse trpěti, ano i s njm umřjti. A mezi těmito sslechetnými a wěrnými dussemi byla i swatá matka geho Maria, genž stála bljzko křjže Ježjssowa, kamž gi byla přitáhla netoliko láska wraucj k Synu milému, ale také wraucj horliwost o spasenj nasse; netoliko aby widěla tagemstwj wykaupenj, kteréž tuto měl Syn milý wykonati; nýbrž aby

[1]) Aug. Sermo 3. de Innocent.

měla také živé účastenstwj gich a aby spolu s láskau a utrpenjm swým pracowala na nowozrozenj nassem, kterež nám měl Kristus smrtj swau wydobyti. Popatř, ó křesťane milý, na bolestnau matku tuto! —

Gako zpanilá dennice, zwěstugjcj nastáwagjcj den, když ale wycházj slunce na obloze nebeské w úplném lesku swém, zbledne; aby pozdnowu, když se k západu sklonj, opět we swé skwělosti se obgewila: podobně i spatřiti lze swatau Pannu až do té doby, co Kristus Pán wečegně wystaupil, skwjti se gako gasnau hwězda; pak když u wečegném životě zgewil Syn Božj slávu swau, wstaupila nazpět w sanktumj, aby pak posléze w temné a trudné noci opět gasným a ljbým světlem pod křjžem zaskwěla se. Na hoře Tábor, kdež Syn gegj proměněn a oslawen byl, nebyla Maria přjtomna: a wssak na Kalwarii, kdež potupa a muky smrtelné celého zohawily — tak byla swatá matka swědkynj hlubokého snjženj gehо. Tu slyssj potupu ukrutnych nepřátel; tu slyssj křik newděčného lidu; slyssj rány, an ho přibjgegj ke křjži — nic nemůže giž wjce w pozadj zadržeti gi, ona se tlačj skrz zástup ku předu a protlačiwssi se, stogj u křjže, na kterémž puj náramné muky trpjc Syn gegj — gegj láska.

Stála matka litugjcj,
U dřewa křjže plačjcj,
Když na něm pněl Kristus Pán.
Gegjžto srdce bolestné,
Zarmaucené a ljtostné
Prorazil meč s obau stran.

Tu patřj na křjž, na miláčka swého. — O, hrozné diwadlo! Ach, kde gest gasnost gehо twářj, kde oheň gehо očj, kde ona laskawost gehо pohledu, ona podiwná přjwětiwost gehо oblidege, ona nebeská skwělost a zpanilost, ona podiwná smjssenina welebnosti s tichostj; swatosti s milostnostj, kteráž obracela na se očj wssech a gakausi čarownau mocj k němu pautala srdce wssech. Ach, wsse toto se změnilo a zmizelo! — Twář gehо zbledla, oko gest zkalené, swatý oličeg gehо gest zkrwácen, ctihodná hlawa gehо gest owěnčena trnowau korunau, ruce a nohy hřeby prohnané, celé tělo gehо gest zedrané, ztrhzněné, zfinalé. Tak se wyplnilo, co gi byl druhdy stařec Simeon w chrámě předpowěděl: „Twau dussi meč proniknе.“

O, gak smutná a žalostná
Byla tu matka milostná
Pro Syna gediného.
Kdož by neměl zaplakati,
Wida matku Páně státi
Tjm hořkem obkljčenau.

A medle co činj Maria? Klesá na zem mdlobau aneb lomj rukama a nařjká a běduge žalostně? Či snad tratj wjru a důwěru a padá w pochybnost? — Nikoliw. Onak sice cjtj bolesti Syna swého tak živě, gakž wraucně ho miluge; gehо muky dotýkagj se mocně autlého mateřského srdce gegiho a naplňugj ge hořkem a žalostj nesmjrnau; a wssak wznessená nad wsselikě ženy, snássela se wssj statečnostj a oddanostj muky tyto — ona, gakž dj sw. ewangelista, ona stála. Bolest gegi gest náramná a předc neprolémá slz; muky gegi gsau hrozné, a předc nekleslá mysl gegi; ona stogj nepohnutelná, statečná a wznessená matka Páně. Welikost dusse gegi překonává welikost gegj bolesti. O, té welebné panj! wolá tu sw. Anselm. Ani učennjci utekli a wssickni muži odstaupili, stála ona na čest swého pohlawj u prostřed tolika tjssnj Syna, stála sama gediná pewná u wjře w Ježjsse. W této hořkosti nepočjnala si zaufalivě, nezlořečila, nereptala

aniž wolala pomſtu na nepřátely; nýbrž ſtála wzneſſeně ctihodná a trpěliwá panna, ſtála tu pohřjžena w boleſt ſwau.

Pro hřjchy ſwého národu
Widěla ho nésti ſſkodu;
A bič zmrſkaného
Widěla Syna milého
Při ſmrti opuſſtěného,
Když puſtil ducha ſwého.

A medle co ſjlilo, co podporowalo gi w hoři této? Dnak wj, že tak geſt wůle Božj, aby Syn gegj trpěl a utrpenjm dokonal wykaupenj lidſké; a protož gako druhdy, když gj zwěſtowáno geſt radoſtné poſelſtwj, že má býti matkau Wykupitele, prawila: „Ay, djwka Páně, ſtaniž mi ſe podlé ſlowa twého: podobně dj i pod křjžem a nezaufá, nýbrž ſtogj pewná a zmužilá, ſpočjwagjc na základě této poſluſſnoſti a oddanoſti do wůle Božj — i w utrpenj geſt djwkau Páně. —

O, ſwatá panno panen! Wſſjm práwem nazýwáme tebe královnau mučennjků. — Nebo gakož gſi wſſecky panny panenſtwjm předčila, rownèž gſi předčila i wſſechny mučennjky utrpenjm ſwým pod křjžem. O, kýž bych mohl tebe w mučennictwj tomto následowati. Wygedney mně, královno mučennjků, abych aleſpoň poněkud ſtal ſe účaſtným utrpenj twého: bych mrtwil tělo pokánjm, ducha zapjránjm ſebe; bych ſe wſſj zmužiloſtj ſrdce ſe bljžil ke křjži Syna twého a s tebau na něm w duchu pněl! —

Gy Maria, ſtudně miloſti,
Propůgč mně něco žaloſti,
Ať ſe s tebau rozkwjlim.
Čiň, ať ſe mi ſrdce rozžne
W láſce Kriſtowě pobožné,
Ať ſe mu tak zaljbjm.

Což ale neměla Maria mjti giného oſudu, leč pod křjžem ſtáti a trpěti? Býti opuſſtěnau rekynj wjry, wyznawačkau bez útěchy, matkau newýmluwné láſky, na nižto gediný Syn gegj ani nepopatřj? Owſſemť že Kriſtus Pán trpj a umjrá za wſſecky; a wſſak, zdaž i ona netrpj za wſſechny s njm? Či ſnad dokoná oběť ſwau a odebéře ſe prýč, aniž ſe rozlaučj s matkau ſwau? — Nikoliw. Wždyť geſt Syn člowěka, Syn Marie, genž tuto umjrá. Gak by mohl zapomenauti na matku ſwau? Proto obracj k nj oči ſwé, geſtě gednau ſe záčj a zaſwjtá miloſtná twář geho gako ſlunce, když za hory zapadagjc, poſlednj paprſky na zemi poſjlá; a wida tu také ſtogjcjho Jana, miláčka ſwého, genž při poſlednj wečeři na prſau geho ſpočjwal, cjtj ſe utěſſeným pohledem tjmto znowa oživena, občerſtwena a powzbuzena, aby wykknul poſlednj wůli ſwau. A wſſak co zůſtawj gim; gaké dědictwj zanechá i nám umjragjcj Wykupitel? Wždyť neměl, kam by hlawu położil. O geho raucho ſe právě nynj lotrowé rozdělili a krew geho giž geſt wycezena, rány geho uſtydagj. Než ſrdečná a wraucj láſka geho nalezla proſtředek, aby oběma a i nám wſſem věrným geho drahé zůſtawil dědictwj. I řekl matce ſwé: Ženo, ay ſyn twůg! Potom dj učennjkowi: Ay, matka twá! Tot záwět umjragjcjho Wykupitele. O, ſlowa utěſſenj, plná láſky a tagemſtwj a při wſſj ſwé ſproſtnoſti předce tak wzneſſená a překoguá! — Kriſtus Pán tu odewzdáwá panického učennjka ſwého opuſſtěné matce ſwé za ſyna a poručj oſiřelau matku ſynowſké péči a ochraně milowaného učennjka ſwého. — Dle obecného ſmýſſlenj ſw. otců a ſtarého podánj byl ſw. Joſef, čiſtý chot Marie Panny, giž několik let w hrobě, když Kriſtus Pán na křjži umjral,

Digitized by Google

Gežto tedy Marie Panna byla oſikelá a brzy také Božſkého Syna ſwého měla býti zbawena, chtěl gj tedy Kriſtus Ježjš tjm, že gi odewzdal Janowi za matku, zgednati podporu a útěchu, a zůſtawiti gj za ſebe, gako za náhradu, giného ſyna; ſpolu i, gakž dj ſw. Auguſtin, poučiti nás: že až k poſlednjmu taženj máme rodiče na péči mjti a ge opatrowati.

Než umjragjcj Wykupiteli! komu zůſtawjš wěrné ſwé, gichžto gſi poſud byl učitelem, pomocnjkem a utěſſitelem; komuž zůſtawjš nás, ctitele a wyznawače ſwé? Což gſi na nás zcela zapomenul a chceš zůſtawiti nás ſirotků? Což my ubohé djtky křiſſné Ewy nemáme mjti žádné matky, genž by w záležitoſtech ſpaſenj naſſeho napotom měla péči o nás a ke kteréž bychom ſe mohli důwěrně utjkati? Wſſak i o to ſe poſtaral Božſký Wykupitel, i nás měl na paměti. Dle wýkladu ſwatých otců předſtawowal ſw. Jan, když mu Pán Ježjš matku ſwau odewzdáwal, weſſkeré wěřjcj, wſſecky wěrné křeſtany, kteréž Kriſtus Pán podobnau láſkau gako matku ſwau milowal. W oſobě pak tohoto apoſſtola zůſtawil i nám Marii za matku a učinil nás djtkami gegjmi a chce, aby ona nás za ſwé djtky přigala a my gi za ſwau matku uznali; i nám wſſem řečeno geſt: „Ay', matka twá.“ W prawdě, gakoby nám chtěl tu říci: Sljbil gſem wám, mogi wěrnj wyznawači, že nezůſtawjm wás ſirotků, a protož zůſtawil gſem wám wlaſtnjho Otce ſwého za otce. A wſſak toto nepoſtačuge láſce mé. Tjmto wám otec nahražen geſt, genž wás opět wzbudj k žiwotu na mjſto Adama, genž k ſmrti zplodil wás, ſám zemřew; wſſak ale ztráta matky nenj nahražena, poſud nemáte matky; nebo Ewu, kteráž rowněž zemřela, nelze wám wjce powažowati za matku. Abyſte tedy w nižádném ohledu nebyli oſikelj, wizte Marii! tot matka waſſe, kterauž wám odewzdáwám a kteráž hogně nahradj wám, co prwnj matka waſſe wám ztratila. — A w prawdě, Maria zagiſté přigala mateřſtwj toto a prokazuge ſe po wſſechny wěky býti prawau matkau naſſj. Giž na počátku cjrkwe ſwaté nalézala ſe Maria u proſtřed apoſſtolů a učennjků Páně wůbec gako matka gegich, když zpráwa o wzkřjſſenj gegjho Syna milého naplnila wſſechny radoſtj a pleſánjm. Podobně nalézala ſe i u proſtřed ſtádečka wěrných ctitelů Ježjſſowých, když po druhém odchodu Páně ſhromážděni trwali na modlitbách a poſilněni gſau Duchem ſw. s hůry. Maria byla matkau prwnjch křeſtanů. W gegj twáři poznáwali gſau w podiwné podobnoſti twář nebeſkého Mjſtra, gehož nynj oſlaweného widěli na prawici Otce, ſlowo gegj poučowalo ge, modlitba gegj ochraňowala ge, a přjtomnoſt gegj těſſila a podporowala mladiſtwau cjrkew Božj. Tak meſſkala mezi apoſſtoly, až ſe rozeſſli tito do celého ſwěta, aby kázali ewangelium wſſem národům. Wſſak i když Maria na nebeſa pogata geſt, a tam požjwá ſlávy wěčné, nepřeſtáwá býti matkau naſſj. W prawdě gako Ježjš, kterýž žige dnes i wčera, wěčně geſt naſſjm proſtřednjkem u Otce: geſt i Maria uſtawičně orodownicj a zaſtupnicj naſſj u Syna ſwého, owſſemk w leſku nebeſké ſlávy; a gakož nikdy nepřeſtala a nemůž přeſtati, býti matkau Ježjſſowau, rowněž nemůže nikdy přeſtati býti matkau naſſj. Swé dobrotiwé a laſkawé ſrdce mateřſké wzalak s ſebau do kragin nebeſkých. Při wſſj ſlávě nebeſké, kteréž požjwá, wzýwá Syna ſwého a přimlauwá ſe za wſſecky wěrné geho, kteréž gj w oſobě Janowě byl co djtky zůſtawil — ona geſt matkau gegich. Maria geſt matkau naſſj. O, gaká to blaženoſt! Sladká wzpomjnka

Digitized by Google

žige w srdci každého a prowáží ho od mládj až k hrobu: gestik to wzpomjnka na milau matku, kteráž nás chowala w lůně swém, kteráž bděla u lůžka nasseho, aby chránila nás, neb mjrnila bolesti nasse, kteráž byla prwnj nassj učitelkynj, prwnj wůdkynj po cestách žiwota, kteráž se s námi radowala, s námi plakala, z domu se ubjragicj duchem doprowázela a modlitbau žehnala. O, kdo si newzpomene s gakausi nebeskau radostj na drahau matku swau?! A předc nemohla nám matka tato sděliti žádný giný žiwot, než tento pozemský, plný rozporů, strastj a protiwenstwj. Onak potřebowala sama wykaupenj a posud má snad potřebj modlitby nassj. Než zaplésey, ó dusse křesťanská! mámet gesstě ginau matku, mnohem wznesseněgssj, kteráž nás miluge, nad námi bdj, nás wssude prowázj, chránj, těssj a wsseho, cokoliw se nás týče, živé má účastenstwj. Gestik to Maria. Onak wywolená ze wssech národů a pokolenj, gednatelkyně nasseho spasenj, gest nassj matkau. Ona neymaudřegssj a neywznesseněgssj wssech tworů, wýkwět pokolenj lidského, ona podiwná, w nježto se dokonalo tagemstwj nowého stwořenj, aby nebesa se zemj se spogila — ona gest matkau nassj — matka Božj gest také matkau nassj! — „Blažená to důwěra a bezpečné útočisstě! wolá tu sw. Anselm. Matka Božj gest také matkau man! S gakau gistotau můžeme daufati nynj; gežto spasenj nasse w ruce dobrého bratra a laskawé matky složeno gest. Rcij, ó dusse má, s welikau důwěrau: plésati a radowati se budu; poněwadž saud twůg závisj od wýroku bratra, a přjmluwy matky twé.“ O, swatá matko, Panno Maria! Pomni, že nás gednorozený Syn twůg tobě, matečské péči a lásce twé zůstawil. Obrat k nám své milosrdné oči; zneý se k nám co k djtkám swým, gakož i my se k tobě co k matce milé hlásjme, a pros za nás nynj i w hodinu smrti nassj! —

Wyprawiw sw. ewangelista, gak Pán Ježjš přemilau matku swau na křjži péči milého učennjka swého Jana poručil, dokládá: A od té hodiny přigal gi učennjk k sobě; ukazuge tjm, gak Jan učiněn gsa synem wznessené matky té, wěrně a swědomitě plnil powinnosti své synowské: přigaw gi do přjbytku swého, prokazowaw gj synowskau lásku, něw péči o ni a slauživ gj, pokudž gi Kristus sám na nebesa nebyl pogal. J ty, milý křesťane, mage gi za matku, snažiž se dle přjkladu Janowa býti gegjm zdařilým, uctiwým, poslussným a wděčným synem. Cti gi, gakožto matku Božj a gakožto i matku swau, wzýwey gi w častých a wraucjch modlitbách, a následug zpanilého přjkladu gegjho. Prokážeš-li se býti zdárným djtkem gegjm, prokáže i ona se tobě býti matkau milostiwau a dobrotiwau nynj u wsseliký potřebách žiwota, pak i w hodině smrti.

Posledny wůle gest giž učiněna, o matku Páně gest giž postaráno; wssak ale utrpenj a muky Páně se gesstě neukončily. W ukrutných bolestech pnj Kristus Pán na křjži. Rány geho se zaněcugj, žjly rukau a nohau geho gsau náramně napiaté, wssecka krew se ronj z celého těla a působj nesmjrnau tjseň. K tomu se widj Ježjš opusstěna ode wssech. Widj se opusstěna od lidu swého, kterýž se mu stal protiwným a gemu se posmjwá, widj se opusstěna od swých učennjků a přátel, kteřjž se rozprchli, a ostýchagj se přiblížiti k němu, a mnozj z těch, genž se k němu druhdy winuli, powažugj ho za zločince. Posléze přissla hodina, kdežto se widj zúplna od celého swěta odlaučena. Nebo, gakž wyprawuge sw. ewangelista, bylo okolo hodiny

ssesté, t. g. dle nasseho počtu okolo hodiny dwanácté polednj; i staly se tmy po wssj zemi až do hodiny dewáté. Zdali gaká hustá mlha pogednau obkljčila zemi, či snad gasnost slunečnj sama něgakau proměnu utrpěla, nelze určiti [1]). Dostiť na tom, že tehdáž daleko ssiroko tma panowala, tak že bylo hwězdy na nebi spatřiti: což na giných mjstech, kdež se také země třásla, gako w malé Asii, welikau hrůzu způsobilo. O tomto zatměnj swědčj i ginj spisowatelé řjmsstj i řečtj, ano i w kronikách čjnské řjsse o tom lze dočjsti se. Bůh zagisté tjm chtěl oswědčiti newinnost Syna swého a ukázati ohawnost wraždy geho, na kterauž ani slunce swjtiti nemohlo a přjroda sama truchlila. A w prawdě, gestli kdy přjroda netoliko Twůrci a welebné moci geho, nýbrž také Wykupiteli a lásce geho swědectwj wydáwala, bylo to tehdáž, když se den obrátil w noc. A gako na počátku při stwořenj swěta tma byla nad propastj: podobně kryly tmy zemi, když měl skutek nowého stwořenj, obnowenj a wykaupenj lidstwa, se dokonati. Tmy tyto, genž zemi kryly, staly se hustssjmi, až posléze k dewáté hodině, t. g. ke třetj bylo téměř tma. Toť působilo mocně na nepřátele Ježjssowy, zwlásstě pak na lid okolo křjže shromážděný; zponenáhla umlklo wssecko w očekáwánj těch wěcj, genž přigjti měly, a stalo se utissenj weliké. Okolo dewáté hodiny, t. g. nassj třetj odpolednj, wolal Ježjš hlasem welikým, řka: „Eli eli, lama sabakthani?! [2]) — Slowa tato gsau počátek žalmu 21., kterýž před wěky prozpěwowal žalmista Páně Dawid, praotec Kristůw, a w němž předpowjdá a wypisuge žiwě utrpenj budaucjho Messiásse. Gežto Pán Ježjš hlasem welikým počátek žalmu tohoto s křjže wolal: chtěl tjm lidu dowoditi a pozorna ho učiniti, že, co žalmista Páně o Messiássowi, před wěky byl prorokowal, že se na něm zcela wyplňuge, a že tudjž gest prawým Messiássem. Než, tážeš se, milý křesťane, gak mohl Kristus Pán od Boha opusstěn býti, gežto byl sám prawý Bůh, s Otcem, w gednotě spogen? Owssemť dle Božstwj swého nebyl opusstěn, nýbrž dle člowěčenstwj swého; aniž wolal gakožto Syn Božj: „Bože můg, proč gsi mne opustil?“ nýbrž gakož Syn člowěka; proto také newzýwal Otce, nýbrž Boha, twůrce a přikazatele. Podobně nebyl Ježjš ani dle člowěčenstwj swého tak od Boha opusstěn, gakoby se Božská přirozenost a sjla od něho odlaučila, a gakoby ho byla zůstawila wlastnj slabosti lidské. Nikoliw; neb w osobě Kristowě bylo Božstwj se člowěčenstwjm nerozdjlně slaučeno od prwnjho okamženj geho wtělenj, aniž by se to srownáwalo s zásluhami geho neobmezeného poslussenstwj a pokorné oddanosti a wěrnosti Bohu Otci, aby tento odstaupil od něho a geg opustil. Že tedy takto wolal, dělo se tjm: že žiwé wědomj geho gednoty s Otcem, a z nj plynaucj přeblahý cit utěsseného obcowánj s njm, pramenem wssj maudrosti a lásky, že žiwé toto wědomj poněkud se zatemnilo a Kristu ohledem na hřjchy swěta, za něžto umjral, se zdálo, gakoby od Otce odlaučen byl. A gako wědomj spogenj geho s Otcem dřjwe naplňowalo lidskau dussi geho neywyšssj blahostj a neysladssj rozkossj nebe-

[1]) Nebylo to obyčegné zatměnj slunce, kteréž se děge, když měsjc mezi zemi a slunce tak wstaupj, že paprsky slunce nemohau na zemi padati, gežto tehdáž byl měsjc w auplňku a zatměnj toliko za času nowého měsjce státi se může. [2]) Což gest hebregské a po česku znamená: Bože můg, Bože můg, proč gsi mne opustil!

Digitized by Google

ſkau: rownĕž i cit ztráty geho ſkljčil duſſi geho a naplnil gi zármutkem a hrůzau; a gako přjrodu kryly tmy, rownĕž i duſſi geho obklčowala temnoſt, podobná temnému baurlíwému oblaku, ſkrze kterýž žádný paprſlek ſlunce proniknauti nemůže. Tu ſe zaſmuſſilo nebe duſſe geho, a nynj zbawen wſſj radoſti, ſjly a gaſnoſti, genž druhdy naplňowaly duſſi geho, zwolal s náramnau boleſtj: „Bože můg, Bože můg, proč gſi mne opuſtil!“ ukazuge, že wyplněno geſt na něm, což před wěky praděd geho prorockým nadſſen duchem byl zwolal. A proč muſil ſnáſſeti Ježjš hroznau opuſſtěnoſt tuto? Pamatug, ó milý křeſtane, že wzal hřjch náš a kletbu geho na ſe, gakž dj ſw. Pawel: „Toho, kterýž hřjchu neznal, učinil za nás hřjchem, t. g. nakládal s njm gako s hřjſſnjkem, tak že muſil okauſſeti ſmrti co mzdy hřjchu w úplné hořkoſti a opuſſtěnoſti, abychom my učinĕni byli ſprawedlnoſtj Božj ſkrze něho“[1]). — Nebo, gakž dokládá Iſaiáš prorok: „On raněn geſt pro neprawoſti naſſe, potřjn geſt pro hřjchy naſſe“[2]). Kletba ale hřjchu záležj we wypráhloſti a oſamĕloſti ducha, od Boha opuſſtěného a wſſj miloſti a wyššjho žiwota zbaweného. Gežto tedy Kriſtus Ježjš na ſe wzal hřjch pokolenj lidſkého, neſl také kletbu geho — wnitřnj duſſewnj opuſſtěnoſt, w kterežto úpěl, wolage we gménu hřjſſného pokolenj lidſkého: Bože můg, Bože můg, proč gſi mne opuſtil! — Wolánj toto zagiſté značj doſti welikoſt utrpenj a muk Páně, gakož i welikoſt oběti, kterauž za nás přineſl! — O, kýž byſi to pochopil a k ſrdci ſobě wzal, milý křeſtane. Klotilda, náboženská manželka Klodwika, krále franckého, připomjnala často manželu ſwému ſlib, kterýž byl učinil, že totiž bude křeſtanem; až poſléze tento w newoli prawil: Nenj mi náboženſtwj křeſtanſké odporné, wſſak giſté wěci zdagj ſe mně býti nerozumnými, abych na pauhé ſlowo uwěřil gim. Gak bych ſe mohl klaněti člowěku, genž na křjži pněl a umřel? I nedala ſe zmýliti Klotilda galowau řečj tauto. Kdyby, odwece, ſe mně wyprawowalo o wyſwoboditeli a wykupiteli, genž na ſwět přiſſel, aby ho ſobě podrobil a ſice takowým způſobem gako wy, králowé: udatnoſtj a mnohými dobře ozbrogenými wogſky, nectila bych ho owſſemk wjce, než wás neb nĕgakého welikého wůdce a hrdinu. Kdybyſte wſſak měl ſám wogina neb ſlužebnjka, genž by k ochraně křiſſe waſſj neb k přemoženj bučičů ſe potupě, boleſtem ano i ſmrti podrobil; zdaž byſte nepatřil mnohem wjce na ſláwu geho wěrnoſti, než na potupu gemu učiněnau? Když pak ſám Bůh-člowěk ſe k nám ſnjžil, oſud náš na ſe wzal i wſſe podſtaupil a přetrpěl, aby hřjch náš a winu naſſi shladil, zdaž ho nemuſjme tjm wjce a wraucnĕgi milowati, čjm boleſtnĕgi pro nás trpěl, a čjm wjce ſe pro nás ſnjžil[3])? O, kýž bychom i my toto pochopili. — Čtwrté ſlowo Páně na křjži geſt, gak dj ſw. papež Leo, nám welké naučenj. Nebo byl-li Božſkému Wykupiteli cit opuſſtěnoſti od Boha tak boleſtný, což bude boleſtné a trapné ſkutečné odlaučenj od Boha, od geho láſky a blaženoſti? Myk owſſem ſe mámjme a klamewe, důwěřugjce w zdrawj, ſjlu, maudroſt a ſtatky, w pomoc a wěrnoſt přátel a přjbuzných. Než marná to naděge. Až temnoſt ſmrti obklječj nás, počne i ſwět tento mizeti před očima naſſima, a opuſtj nás se wſſjm, čeho nám poſkytowal a přiſlibowal, i přátelé, přjzniwci

[1]) II. k Kor. 5, 21. [2]) 53, 5. [3]) Veiths Homilienkranz, díl 1. ſtr. 214. atd.

Digitized by Google

a přibuznj opuſtj nás a zůſtanau zpět. Gak ſe powede umjragjcjmu, genž ſe laučj se ſwětem, odlaučen od Kriſta a odwrácen od láſky Božj? Kdo mu za to ručj, že mu nezwolagj nepřátelé duſſe geho: „Bůh ho opuſtil, honte a popadněte ho: nebo nenj, kdo by ho wytrhl“[1]). Ach, tot geſt to neywětſſj neſtěſtj, kteréž člowěka na ſwětě může potkati: když wlaſtnj winau geſt od Boha opuſſtěn a miloſti geho zbawen, gako s druhé ſtrany geſt to prawá blaženoſt, kteráž nižádným utrpenjm pokalena neb zruſſena býti nemůže: když má žiwé wědomj obcowánj a miloſti Božj; byť i byl člowěk zewnitř ſkljčen chudobau, protiwenſtwjm neb boleſtmi, uwnitř přede geſt blažen a utěſſen. „Odewſſad trpjme ſauženj, dj apoſſtol národů, ale neſtýſkáme ſi; býwáme w neſnázjch, ale nebýwáme opuſſtěni, protiwenſtwj trpjme, ale nebýwáme bez pomoci zanechání, býwáme poraženi, ale nehyneme“[2]). Podobně i onen pauſtewnjk, kteréž tázán gſa: čim to geſt, že geſt wždy weſel, odpowěděl: poněwadž mi Kriſta nikdo odnjti nemůže. — „Wyſlyš, Hoſpodine, hlas můg, kteréž gſem wolal k tobě: ſmilug ſe nade mnau, a wyſlyš mne. K tobě mluwj ſrdce mé, tebe hledá twář má: twáři twé, Hoſpodine, hledati budu. Neodwracugž twáři ſwé ode mne: neuchyling ſe w hněwu od ſluženjka ſwého. — Spomocnjkem mým buď: neopauſſtěgž mne, ani zhrzey mnau Boże, Spaſiteli můg“[3])!

Když byl Kriſtus Pán w opuſſtěnoſti ducha ſwého zwolal: Boże můg, Boże můg, proč gſi mne opuſtil (Eli, Eli lama sabakthani), *někteřj z těch, genž tu ſtáli u křjže, ſlyſſjce prawili úſměſſně: Eliáſſe wolá tento.* Ach, tak ztupělo a zkamenělo ſrdce gegich, že ani hrozná ſmrt Páně, ani tmy, genž kryly zemi, ani poſlednj napomenutj Božſkého Wykupitele nemohlo otkáſti gimi, a ku pokánj a naprawenj myſli přiwoditi ge. Tot neywětſſj treſt newěry a zatwrzeloſti gegich, že co mělo k obrácenj napomáhati gim, geſſtě wjce ge zatwrdilo a napomáhalo k rozmnoženj winy a treſtu gegich. Žalm tento, na kteréž ſe Božſký Wykupitel odwolával na křjži, doſti gim ſwědčil, že on geſt Meſſiáſſem, na kterémž ſe wſſecka proroctwj wyplnila, a mohl k wjře a k zkrauſſenoſti přiwoditi ge; než oni ſi z toho učinili úſměſſek, domnjwagjce ſe, že bjdným wtipem ſwým prawdu porazili a Pána odbyli. — Uchowey nás, ó Pane, od newěry a zatwrzeloſti ſrdce! Zaſlauženi-li gſme toho, treſtey nás gakkoliwěk trpce a žaloſtně; genom tolik miloſti popřeg nám: abychom nezatwrdili ſrdce ſwého, a nezhynuli w nekagicnoſti, w kteréžto by ani twá láſka nemohla pomoci nám! —

Zatjm wſſak ſe bljžil konec žiwota Páně wjce a wjce. Zraněn na celém těle, utrpěw přewelikau ztrátu krwe, ſaužen pak neſmjrnau palčliwoſtj, pocjtil náramnau žjžeň, dle proroctwj Žalmiſty Páně: „Wyſchla gako ſtřepina ſjla má, a gazyk můg přilnul k dáſnjm mým“[4]). — Chtěge wſſak geſſtě gednau oſwědčiti ſwětu, že poſlán geſt od Otce k welikému djlu a že nynj djlo toto dokonal a ſe k Otci wracj, sebjrá poſlednj ſjlu ſwau, a aby wyprahlá ústa ſwlažil, a poněkud ſe zotawil, dj: „Žjznjm,“ proſe takto okoloſtogjcjch, aby podali gemu pjti. Ale gakož dle těla trpěl Pán náramnau žjžeň na křjži, podobně i dle ducha žjznil. Bylať to wraucj tauha, aby toto utrpenj geho, geho obět křjže wſſem ku ſpaſenj ſlaužila; žádage

[1]) Žalm 70, 11. [2]) II. ke Kor. 4, 8. 9. [3]) Žalm 26, 7. 8. 9. [4]) Žalm 21, 16.

Digitized by Google

ſrdečně, aby gakož pro wſſechny trpěl i wſſickni owocj utrpenj geho byli účaſtni, a gako on žjžnil po ſpaſenj naſſem, abychom i my žjžnili po wykaupenj geho. Když Rudolf z Habsburku gednau za neſneſitedlného wedra letnjho před ſwým wogſkem kráčel, přineſli gſau mu ženci na poli džbán čerſtwé wody. I nepřigal Rudolf daru toho, řka: Nežjžnjm pro ſebe, nýbrž pro mé průwodčj [1]). Podobně i Pán Ježjš, genž, gak dj ſw. Pawel, nikdy ſebe nehledal, nežjžnil tak pro ſebe gako wjce pro nás, abychom i my ſſli a wážili z pramena hogného ſpaſenj geho, kterýž ſe zdál, že wyſchl na okamženj, aby pak tjm hogněgi ſwlažil wyprahloſt naſſi; gakož giž před wěky předpowjdali proroci: „W ten den bude ſtudnice otewřena domu Dawidowu k obmytj hřjſſnjka. — Wyligi wody na žjžniwau a potoky na ſuchau zemi: wyligi ducha ſwého na ſjmě twé, a požehnánj na kmen twůg“ [2]). Když pak ſeſlánjm Ducha ſwatého založena a ſtworzena byla cjrkew Božj a wſſickni ſwatj apoſtolé wolali hlaſem proroka: „Wſſickni žjžniwj pogďte k wodám: pogďte kupugte bez ſtkjbra a beze wſſj odměny“ [3]); ſpěchali gſau ze wſſech ſtran, by wážili z pramene Božſtého Wykupitele, ti, kdož poznáwali wyprahloſt duſſe ſwé a tauželi po wyššjch wěcech, kteréž gedině mohau občerſtwenj a pokoge zgednati duſſjm. A čeho hledali, nalezli w hognoſti u ſtudnice wjry Kriſtowy, gakž byl za newěgſſjch časů wyznal americký diwoch, genž křikáwal miſſionářům: Mé ſrdce nenj ani k ſobě podobné. Prwé gſem nemyſlil na nic, než na ſlatky pozemſké. Kamkoli gſem ſſel, kdekoli gſem ſtál, nikde gſem neměl pokoge, i ljtal gſem s mjſta na mjſto, abych zabil lepſſj diwau zwěř, bych nalezl hogněgſſjch lowů; nikdy gſem neměl doſti. Nynj ale kamkoli kráčjm, zůſtáwá ſrdce mé u wás, ſpočjwá we waſſem učenj a žjžnj po chwále welikého ducha (Božjho). Towaryſſi mogi ſe horſſj na mne, že gſem opuſtil kmen ſwůg, a že chci přináležeti lidu waſſemu. Gá wſſak odpowěděl gſem gim: že nechci býti ani waſſjm, aniž ſynem kanadſké pauſſtě, nýbrž ſynem Božjm, že newěřjm w wás, nýbrž w Boha. A až poſud obcerſtwuge ſlowo Páně a miloſt geho wſſechny, genž uznáwagjce dobrodinj Božjho a cjtjce žjžeň ſrdce ſwého poſluſſnj hlaſu Spaſitelowa ſpěchagj ke pramenům mandroſti a miloſti geho, a gakož giž zde obcerſtwenj duſſi docházegj, dogdau úplného a konečného obcerſtwenj w kraginách nebeſkých. „Nebudauť lačněti, ani žjžniti, a nebude na ně býti wedro ani ſlunce: protože ſlitownjk gegich zprawowati ge bude, a u pramenů wod napágeti ge bude“ [4]). — Protož, milý křeſťane, zwoleg s Žalmiſtau Páně; „Gako gelen dychtj po ſtudnicjch wod; tak dychtj duſſe má po tobě, Boże. Žjžnj duſſe má po Bohu ſilném, živém: když přigde a ukáže ſe před twářj Božj.“ Když řjmſký wůdce Marius proti Cymbrům bogowal, položil ſe táborem proti nepřátelům w kragině bezwodné. Když pak wogznowé reptali, že nemagj wody, ukázal gim na řeku, kteráž tekla za leženjm nepřátelſkým, řka: Kdo má žjžeň, gdiž tam. To wſſak nebylo možné bez boge a wjtězſtwj. A podobně dj ſe i nám w zemi této puſté a bezwodné. Myť žjžnjme po prawé a dokonalé radoſti, po úplné a ſtálé blaženoſti. — Wſſak této

[1]) Veith's Homilienkranz, djl 1. ſtr. 235. [2]) Zachar. 13, 1.; Iſai. 44, 3. [3]) Iſai. 53, 1. [4]) Iſai. 49, 10.

Digitized by Google

dosjci lze toliko w kraginách wěčnosti. — Chceme-li wssak gj dogjti a dosáhnauti břehu této řeky živé, musjme zprwu s milostj Božj překmoci nepřátely: totiž hřjch a smrt. K tomu dey, ó Pane, milost swau.

Když pak Ježjš zwolal: žjznjm; i hned geden z nich bez pochyby geden z žoldnéřů čjmských, běžew a wzaw haubu, naplnil gi octem, a wložil gi na treſt, a dáwal mu pjti. Ale ginj nepřegjce ani tohoto bjdného občerstwenj Pánu prawili úsměssně: Nech tak; wizme, přigde-li Eliáš, aby ho wyswobodil. Než on nechtěge se s nimi hádati, dal gemu pjti, řka, gakoby i on se mu posmjwal: Ponechte pak, uzřjme, přigde-li Eliáš, aby ho složil.

Nynj giž dospělo ke konci po wěky očekáwané, welikě djlo wykaupenj. Pozemský žiwot Páně dospěl giž k wrcholu, kalich utrpenj gest giž až na dno wyprázdněn a poslednj hodina Páně wyprssela. Tu sbjrá Božský Wykupitel poslednj sjlu swau. Gesstě gednau patřj k nebesům a pak na zemi; a wida, že wsse, což měl wykonati, giž byl způsobil, wolá hlasem welikým, gako umjragjcj wjtěz: „Dokonánok gest.“ Ano dokonánok gest wsse, což se mělo na nebi i na zemi wykonati. Na nebi wykonána gest wůle Otcowa, spraweblnosti geho gest zadost učiněno, pomsta geho gest sjnřena, ortel nad pokolenjm lidským gest zrussen. „Milosrdenstwj a prawda potkaly se: sprawedlnost a pokog poljbily se“ [1]). Wsse gest dokonáno. — Na zemi pak wyplněna gsau proroctwj, tauhy zbožných patriarchů gsau uskutečněny; kalich utrpenj gest na dno wyprázdněn, spasenj lidstwu zjskáno a cjrkew gest založena. Wsse gest dokonáno! Tak mohl Božský Wykupitel hlasem wjtěze zwěstowati swětu, nač byl dlauho čekal, dokonané wykaupenj, a utěsseně mohl tedy zwolati: „Dokonánok gest! —

Blaze nám, budeme-li i my gednau na konci žiwota pozemského moci popatřiti utěssenym okem na uplynulý žiwot swůg a radostné dáti sobě swědectwj: že gsme i my wěrně plnili powolánj swé a sstastně dokonali běh swůg! Ach, doba tato nemine nás a pak musjme si wyznati: buď že gsme dokonali, co nám bylo uloženo, aneb že gesstě mnoho zůstáwá, co gsme newykonali. Co nám prospěge tehdáž, kdybychom celý swět se wssemi poklady a rozkossemi zjskali, dusse pak swé sskodu trpěli? Klam a mámenj tohoto swěta pominau a my budeme ležeti tu ode wsseho opusstěni a ode wsseho odtrženi a nezůstane nám nic, leč hořké wědomj, že mnoho, což gsme měli konati, gsme newykonali. Pokud gsme měli čas, pokud zdrawj slauzilo nám, myslili gsme gednau obrátiti se a naprawiti, což gsme zlého způsobili. Než čas žiwota nasseho giž wyprssel a ani hodinky nelze wjce zjskati. Nic nám wjce nezůstáwá, než hřjch a natropené pohorssenj. — Dokonán gest hřjssný žiwot, mjra neprawostj gest dowrssena a pomsta Božj gest giž přichystána — běda — dokonánok gest! — Wssak gesstě gest čas, gesstě Pán prodlěwá — rozpomeň se, milý křesťane. O, pozdig času, gehož dobrotiwý Otec ti popřjwá! Nechť by byl žiwot náš sebe trudněgssj, utěssená to bude doba, když člowěk dospěw ke konci, dausanliwě bude zwolati moci: „Dokonáno gest.“ „Dobrý bog gsem bogowal, běh gsem dokonal a wjru gsem zachowal. Naposledy složena gest mi koruna sprawedlnosti, kterauž mi dá w onen den Pán, ten sprawedliwý Saudce: a ne-

[1]) Žalm 85, 11.

Digitized by Google

toliko mně, ale i wſſem, kteřjž milugj přjſſtj geho“ [1]).

O, původce a dokonateli ſpaſenj naſſeho, genž gſi ſetrwal za nás na křjži, až bylo wſſe dokonáno: upewniž a poſilniž wůle naſſi, abychom tebe poſlauchali a wěrně u tebe ſetrwali; abychom, až ſe přibljžj poſlednj hodinka naſſe, zwolati mohli: Pochwálen budiž Pán a zwelebeno budiž miloſrdenſtwj geho. Noc pominula, den wěčný naſtal. Dokonánot geſt! —

Po malé chwjli zwolal opět Ježjš: „Otče, w ruce twé poručjm ducha ſwého.“ A to powěděw, naklonjw hlawu, wypuſtil duſſi. To bylo poſlednj ſlowo geho na křjži, zároweň i poſlednj ſlowa záwěti geho. Nebo tagemſtwj oběti těla a krwe ſwé zůſtawil pokolenj lidſkému za dědictwj giž dřjwe při poſlednj wečeři; na křjži zůſtawil ſmrtedlné tělo ſwé a ſwá raucha těm, genž ho křižowali; nepřátelům ſwým wyprosil odpuſſtěnj, lotru pogiſtil rág; matce dal ſyna, a učennjkowi a wſſem wěrným ſwým zůſtawil matku. Tak mu nezůſtalo nic ze wſſeho, což bylo geho, než duch; a toho odewzdal w ruce Otcowy, t. g. geho moci a láſce; nám ku přjkladu, abychom ducha ſwého w ruce Božj poručeli wždycky, zwláſſtě pak w hodině ſkonánj. W těch rukau duſſe bezpečné gſau. „Duſſe ſprawedliwých w rukau Božjch gſau, dj mudřec, a nedotkne ſe gich muka ſmrti“ [2]). Kdo od tebe oddělnge, co ty milugeš? dj ſwatý Auguſtin, aneb kde geſt krom tebe pewné bezpečenſtwj [3])? Nechť tedy geſt poſlednj ſlowo twé, křeſťane milý: „Otče, w ruce twé poručjm ducha mého!“ Když ſe počne tmjti před tebau, když žádná pozemſká ſjla, žádná moc nebude wjce moci držeti tebe, kdo wytrhne tebe ze ſmrti wěčné? Otec twůg. W ruce geho poručeg ducha ſwého. O, gaká to útěcha, odewzdati w ſynowſké důwěře ducha ſwého gemu, aby ho zachowal k žiwotu wěčnému! — A když budeš ſtáti na kragi hrobu a patře na žiwot swůg, nenaleznež ničeho, nač byſi ſe troſſtowal, abrž ſpatřjš mnohé wady a nedoſtatky, kohož budeš wzýwati za ſpomocnjka ſwého? Otce nebeſkého. Gemu poručeg ducha ſwého. O, gaká to útěcha, poručeti miloſrdnému a laſkawému Otci ducha na wěčnoſt ſe ubjragjcjho, aby ho přigal miloſtiwě do králowſtwj ſwého! — O Bože, w hodince ſmrti wjry mi neodnjrey, aniž mne zbawug modlitby. Propůgč miloſtiwě, abych důwěrně a pokorně ſe odewzdal do wůle twé. Nechť gſau poſlednj ſlowa má: „Otče, w ruce twé poručjm ducha mého!“

Tak ſkončil Pán podiwný žiwot swůg; žiwot, od proroků předpowěžený, a od patriarchů tauzebně očekáwaný; žiwot, w diwech tak hogný, w dobrodinjch tak bohatý, w ſkutcjch zbožnoſti a dobročinnoſti tak znamenitý; žiwot, genž trávil u mnohých obětech, neſnázjch a protiwenſtwjch, prácech a bděnjch — tento drahocenný a ſwatý žiwot ſkončil tau neypotupněgſſj ſmrtj u potupném ſnjženj a u mnohých boleſtech — a nenjť ho wjce. Wy nebeſſkané, genž gſte při geho narozenj ſeſtaupili s nebes a w radoſtném chwalozpěwu zwěſtowali narozenj geho ſwětu; což meſſkáte ſeſtaupiti, byſte oplakáwali boleſtnau ſmrt geho? Wy hlaſy nebeſké, genž gſte u Jordánu a na Táboru hlásaly ho gakožto Syna Božjho a miláčka Otce nebeſkého: medle proč nekwjljte nynj na Golgotě a neoplakáwáte hořkau ſmrt geho? Wy ſynowé lidſſtj, pro kteréžto žil a umřel, gak můžete

[1]) II. Tim. [2]) Maubr. 3. [3]) Lib. 2. de confess. c. 6.

Digitized by Google

gasnym okem patřiti na zesnulého Wykupitele?! — Nej, proč bychom cedili slzy nad smrtj Božského Wykupitele, zdažto nebyla právě smrt geho, odkudž wesskerau swau slávu a welebnost těžil. On sám prawil, což se i brzy skutkem ztwrdilo: „Ay, gá když budu powýssen od země, wssecko potáhnu k sobě“ [1]). W prawdě s tohoto dřewa kříže nawzdor wssemu odporu ďábla a mocnosti geho táhl gest Pán národy s králi a wěky s pokolenjm gegich k sobě. Když unjragj panownjci tohoto světa, hyne s nimi sláwa gegich a lesk gegich nenásleduge gich za hrob. Nej ginak se to má s Kristem. Geho panowánj a geho sláwa počjná od té chwjle, co na kříži dokonal. Křjžem swým podrobil sobě swět, na kříži uznáwagj ho národowé za swého Pána, poslauchagj ho gakožto swého swrchowaného Panownjka, milugj ho gakožto swého Wykupitele a klaněgj se gemu gakožto Bohu. Křjžem způsobil Kristus nowý pokádek we světě a nowau dal podobu zemi. Kříž Kristůw, gakž dj sw. Efrém syrský, poswětil světa w prawdě, a rozehnaw temnotu, nawrátil světlo. Onť to, genž bludy zničil a cestu ukázal. Onť shromáždil národy od wýchodu i od západu, od půlnoci i od poledne w gedinau cjrkew, láskau ge spogiw w gedné wjře, pod gednau hlawau [2]). — A protož tisjcekráte budiž uctěno a pozdraweno swaté dřewo kříže. Tys bylo nástrogem nasseho spasenj, pokudž Božský Wykupitel na něm pněl: tyť budeš i nassjm poswěcenjm, pokud swět světem státi bude. Z tebe budeme wážiti gako z živého pramene wsseliké milosti: ten zagistě, genž na něm pněl, udělj nám hogně gich. Když se přibližjj konečně poslednj hodinka nasse, pak obegmeme tebe wraucně i přitisknеme k srdci a poljbjme tebe; nebo ten, genž na tobě pněl, bude nassj útěchau, nassj podporau, nassj zásstitau. A když přigde Ježjš w den poslednj opět gako sprawedliwý Saudce, pak pozdwihneme utěsseně k tobě očj swých; nebo w tobě dosáhneme spasenj, w tobě dogdeme milosrdenstwj a života wěčného. —

Když pak Ježjš ducha wypustil; ay, opona chrámowá roztrhla se na dwě strany, od wrchu až dolů; a země se třásla a skály se pukaly a hrobowé se otwjrali, a mnohá těla swatých, kteřjž byli zesnuli, wstala a wyssedsse z hrobu po wzkřjssenj geho, přissli do swatého města a ukázali se mnohým. Tedy setnjk a ti, kteřjž s njm byli, ostřjhagjce Ježjsse, widauce zemětřesenj a to, což se dálo, báli se welmi a welebili Boha, řkauce: Gistě člowěk tento sprawedliwý byl! Gistě Syn Božj byl tento! A wesskeren zástup těch, kteřjž tu spolu byli u toho diwadla a widěli, které se wěci dály, tepauce se w prsy swé (na znamenj swé straussenosti a kagicnosti), nawracowali se. — Tak naswědčowala sama přjroda newinnosti a Božské důstognosti Wykupitele, gakoby měla účastenstwj smrti geho a truchlila s njm. Opona chrámowá, pět a padesáte loket wysoká a sssestnácte loket sjroká, genž dělila swatyni od neyswětěgssjho a zakrývala ge, roztrhla se, a tjm zwěstuge světu, že od této chwjle chrám tento zawržen gest a přestáwá býti mjstem obětj, kterézto od této doby po wssem světě Pánu se přinásseti budau. Nad to se tjm také ukazuge, že doba starého zákona uplynula, že záclona, kteráž posud kryla zákon,

[1]) Jan 12, 32. [2]) Sermo de S. et vivif. Cruce.

Digitized by Google

nynj geſt odhalena, ſtjn budaucjch wěcj že zmizel a co w obrazu poſud bylo obſaženo, že uſkutečněno geſt; aby netoliko Židé nýbrž i pohané napotom poznali prawého Boha a Krista a tagemſtwj ſwaté wjry geho, a aby takto bylo patrno; že ſmrtj Kriſtowau otewřena geſt brána do nebe, kteráž prwé byla zawřjna. — Co wſſak zwláſſtě ku podiwu geſt, geſt obrácenj mnohých, kteréž Kriſtus Pán umjrage způſobil. Setnjk i ti žoldnéři, genž ho křižowali, o geho raucho ſe dělili a pak gemu ſe i poſmjwali; widauce, co ſe děge při ſmrti Páně a gak ſama nebeſa mu ſwědectwj wydáwagj, wyznáwagj ho za ſprawedliwého a Syna Božjho; ano i lid ſám, genž nedáwno ſmrti Páně s takowým náſilim žádal, widj ſe mocně dogatu, a obáwage ſe treſtu Božjho, odcházj pryč, bige ſe w prſy. A tak netoliko přjroda truchlila nad ſmrtj Páně, nýbrž i ſauni wraždlnjci Páně widěli ſe boleſtj a ljtoſtj dotčeni. A ty, milý křeſťane, pro něhožto Pán toto wſſe podſtaupil, ty ſám měl by gſi býti twrdſſj nad ſkálu, necitelněgſſj nad Židy a pohany tyto? Což newidjš, gaká obrácenj ſe děla u křjže? Či nenj Kriſtus Pán wjce miloſrdný a mocný, gako prwé? Padniž i ty na kolena ſwá, big ſe w prſy, wyznuey hřjſſnoſt ſwau a zwoley se ſkrauſſenoſtj: Předobrotiwý Spaſiteli! genž gſi progewil moc utrpenj ſwého w obrácenj newěřjcjch a nad ſkálu zatwrzelých hřjſſnjků; dey také okuſiti mně moci a miloſrdenſtwj ſwého: abych i gá w ſkrauſſenoſti uznáwage hřjſſnoſt ſwau, bil ſe w prſy, prawé pokánj činil, odpuſtěnj hřjchů obdržel, a owocj utrpenj twého ſtal ſe na wěky aučaſtným.

X. Pohřeb Páně.

Řjmanů bylo obyčegem, že ſe těla ukřižowaných nechámala na křjži, až tam shnila, aneb až byla od drawé zwěře roztrhána; ne wſſak u Židů. Tito pochowáwali těla odprawených; nebo tak to ſtálo w zákoně: „Kdyby člowěk oběſſen byl na ſſibenici: nezůſtane tělo geho na dřewě, ale w týž den pochowáno bude“[1]). Poněwadž ale byl weliký pátek, aby nezůſtala těla na křjži w ſobotu (nebo byl weliký ten den ſobotnj, gežto naň připadala ſlawnoſt welikonočnj), proſili Židé Piláta, aby zlámáni byli hnátowé gegich, a aby byli ſloženi; t. g. aby takto byli uſmrceni, gežto ſe často kolik dnj na křjži trápjwali, a aby ſe mohli položiti do hrobu. Protož přiſſli žoldnéři, a prwnjmu (lotrowi) zagiſté zlámali hnaty i druhému, kterýž ukřižowán byl s njm: ale k Ježjſſowi když přiſſli, gakž uzřeli ho mrtwého, nezlámali hnátů geho,

[1]) I. Mogž. 21, 23.

Digitized by Google

ale geden z žoldnéřů kopjm bok geho otewřel, a hned wyſſla krew a woda. Ježíš Kristus totiž utrpěl giž dřjwe bičowánjm welikau ztrátu krwe a přestál náramné muky, u kterýchž mnohý ducha wypustil; což owſſem přispjwalo k tomu, že tak brzy zemřel; a protož přeswědčiwſſe se žoldnéři o smrti Páně, že w skutku wjce nenj žiw, nezlámali hnátů geho. Wſſak ani newědauce, ani nechtěgjce, napomáhali žoldnéři tito k wyplnění proroctwj a obrazů starého zákona na Ježíſſowi, gakž dokládá swatý ewangelista sám, an pjſſe: Staly se zagisté tyto wěci, aby se pjſmo naplnilo: „Kosti w něm nezlámete.“ Beránek zagisté welikonočnj byl obrazem prawého Beránka, Krista Ježíſſe, gakž ho nazwal sám sw. Jan Křtitel, řka: „Cyhle beránek Božj, genž snjmá hřichy swěta.“ O beránku pak welikonočnjm bylo přikázano Židům, aby nezlámali kostj geho. Protož aby i w tom se oswědčil Pán Ježíš gakožto prawý beránek welikonočnj, genž obětowán gest na wykaupenj pokolenj lidského, kjdila a wedla to prozřetedlnost Božj, gižto celý swět slaužiti musj, tak, že nebyli zlámáni hnátowé geho. Než i ten, genž kopjm otewřel bok Páně, byl tu nástrogem w ruce Božj, kteráž opět tjm přiwodila k wyplnění proroctwj Zachariáſſe proroka: Uzřjt, w koho gſau bodli. Tak gest žoldnéř tento, genž gesstě po smrti proti Ježíſſowi zuřil, nástrogem w ruce Božj a wykonatelem wyššjho ustanowenj Božjho, ač bez wůle a wědomj. Nečinil, gak mu bylo přikázano; nelámal hnátů Páně, nýbrž činil, což mu nebylo nakjzeno: a předc činil, gak bylo we wyšſſj radě uloženo. A podobně i my, bjdnj hřiſſnjci, domnjwáme se, že gednáme dle hřiſſných úmyslů swých; a předc newědauce ani nemyſljce, gednáme dle uloženj prozřetedlnosti Božj, ač se nám to k zásluze přičjsti nemůže. — Giná pak přjčina, proč Bůh dopustil, že proboden byl bok Ježíſſův, gest i ta: aby bylo swětu zřegmé, že Kristus Pán oprawdu zemřel. Žoldnéři tito zagisté gsau žiwj swědkowé toho; nebo prawě proto, že mrtew byl, nezlámali mu hnátů; a kdyby i byl w prawdě nezemřel, (gakož nenj pochybnosti), musel by se giž tjm usmrtiti, že kopjm otewřen gest bok geho, což také dosti swědčila woda a krew, genž z rány této wyſſly. Mimo to gewj rána tato boku Ježíſſowa neskončenau lásku geho k nám, a káže nám: že wſſe, což pro nás konal a podstaupil, z prawé a čisté lásky k nám konal a snášſel, gakoby wolal k duſſi naſſj slowy pjsně Šalomaunowy: „Ranila gſi srdce mé, sestro, má choti, ranila gſi srdce mé“ [1]). Po dwakráte dj: ranila gſi: gednau ranau lásky, když z pauhé lásky a milosrdenstwj gsem tobě udělil darů swých, abych tě k milowánj pohnul; pak gſi mne ranila železem kopj, kterýmž pro tebe zraněn gsem, abys z rány této druhé poznala ránu mau prwnj a pomněla, gak welice milował gsem tebe. —

O neydražſſj Ježíſſi a Spasiteli můg! bratře a ženichu čistých duſſj! Čjm odplatjm tobě za rány, kteréž gſi pro mne utrpěl? Zraniž i ty, Pane, srdce mé ranami lásky a bolesti, bych i tebe milował, genž gſi tak welice milował mne, abych trpěl s tebau, gakož ty gſi pro mne přemnohé snášſel. Dejž, bych mohl progjti skrze ránu twau ohněm lásky twé, gjmžto plápolá srdce twé ke mně, aby i srdce mé čistau a žiwau láskau k tobě se rozněcilo.

[1]) 4, 9.

Digitized by Google

Giž giž gsau byla těla lotrů odstraněna, an tělo Páně posud pnělo na křiži. Kdo pohřbj drahé tělo Ježissowo, kteréhožto se žoldnéři neosmělili dotknauti? Když welikỳ Otec paustewnického žiwota, sw. Antonjn, po druhé na pausst se odebral, aby gesstě gednau nawsstjwil mistra a přjtele swého, paustewnjka Pawla, gehožto zwlásstnjm kjzenjm prozketedlnosti Božj se naučil znáti, nalezl ho mrtwého na samotě a newěděl mu ginau službu prokázati, než aby ho pohřbil. Wssak aby twrdau, wedrem slunečnjm wypálenau zemi wyhrabal, neměl ani rýče, ani motyky, ani potřebné sjly, gežto wěkem a mnohým namáhánjm byl sessel. Když pak překmeyssiege tu stál a modlil se, přiběhli gsau, gakž sám wyprawuge swatỳ Antonjn, nenadále dwa lwi silnj a hroznj, gak gich gen w africké pausti spatřiti lze, wrhli se k nohám osamělého, wyhrabali swými drápy gámu dosti welikau pro mrtwolu zesnulého a pak nawrátili se pokogně na pausst [1]). A podobně se to mělo s pohřbem Páně. Božskỳ Wykupitel dokonal žiwot swůg. Dusse geho oswěcuge w lesku Božstwj kraginy předpeklj, než tělo geho mrtwé a ztuhlé pnj posud na křiži. Bljž něho stogj zarmaucená matka, žalostně upjragjc oči swé na drahé pozůstatky miláčka zesnulého; owssemk stogj Jan a ostatnj ženy galilegské gj po boku, než tito nemohau tuto pomoci. Kde gest ten, genž by sňal s křiže podiwné tělo toto, rukogmě to wzkkjssenj, aby prokázal mu posledni službu, kterézto se ani tomu neymenssjmu neodpjrá? Tu wssak, když bolestně očj swých k nebi pozdwihnge, spatřj z daleka, ani se bljžj rychlým krokem dwa muži, genž připrawili Pánu hrob. Byli gsau to Josef a Nikodem. Nebo když byl wečer, přissel geden člowěk bohatỳ z Arimathie, města judského, gménem Josef, kterýž byl desátnjk, muž dobrỳ a sprawedliwỳ, kterỳ nepowolil radě a skutkům gegich, kterýž také očekával králowstwj Božjho, protože byl učennjk Ježjssův, ale tagnỳ pro strach židowskỳ. Jwessel směle k Pilátowi a prosil o tělo Ježissowo, aby mu bylo wydáno ku pohřbu. Pilát pak podiwil se, že by giž (byl) umřel, a powolaw setnjka, otázal se ho, giž-li umřel? A zwěděw od setnjka, že tomu tak, dal tělo Josefowi. Josef pak kaupil kmentu, a sňal ge (s křiže). Přissel pak i Nikodem, kterýž byl prwé přissel k Ježjssowi w noci (gsa audem rady jerusalemské, byl tagnỳm učennjkem Páně) nesa smjssenj myrrhy a aloe okolo sta liber. Tak byla to právě smrt ohawná, kterauž Ježiš podstaupil a tak zmužile snássel, a kterauž sám Bůh s nebe oslawil, gežto přiměla učennjky tyto, že z saukromj, w kterémž se posud skrývali, wystaupili a wekegně se k Ježjssowi přihlásili, a to w době, kdež nepřátelé Páně se domnjwali, že swjtězili — když byli neysměleggssj. Gedwa že padlo zrno pssenične w zemi, giž přinássj hogné owoce; a gedwa že milowaný Pán a Mistr zemřel potupnau smrtj, giž přináležegj mu celým srdcem. Stogjce w bázni a w zármutku w zástupu, slysseli gsau wolánj geho na kříži, widěli zápas geho se smrtj, pozorowali swatau matku geho, kterak co palma pokoge, politá wssak slzami u kříže stála; a ay, smrt Mistra a bolest matky geho pronikla srdce gegich a ozbrogila

[1]) Veith's Lebensbilder, str. 373.

Digitized by Google

ge zmužilosti, a od té chwile gest to hlawnj myssléukau gegich, gak by ctihodně pochowali wzneſſeného Mistra a slawný učinili mu pohřeb, gakož potupná byla smrt geho. O, wjteyte, wjteyte nám, ctihodnj mužowé, wy prwnj wyznawači newinnosti Ježjssowi, kteréž Božská prozřetedlnost wywolila, abyste poslednj službu zesnulému Pánu a Spasiteli prokázali, a kterýž sledugjce pudu sslechetného srdce swého, na wždy gste zawděčili swětu křesťanskému gméno swé. Hle, wzneſſenj muži tito wstupugj před obličegem zástupu na kříž, kterýž gesstě nebyl ozdobau korun králů, aniž se hanbj konati službu pochopů a wlastnjma rukama segmauti Ježjsse. Nebogj se, že se znečistj, gežto zákon pokládal každého za nečistého, genž by se dotekl mrtwoly [1]). Oni wědj dobře, že dotýkánj se těla Páně nečinj nečistého, nýbrž očisluge; neposkwrňuge těla, nýbrž čistj dussi. Oni gsau prawj učennjci a následownjci Mogžjssowi, aniž dbagj na nenáwist a zášť saudruhů swých a na potupu lidu, nýbrž gako druhdy Mogžiš, „wolj i oni raděgi protiwenstwj s lidem Božjm trpěti, nežli z časného hřjchu utěssenj mjti“ [2]). Onit gsau prwnj učennjci geho, genž se křjži klaněgj, genž wzneſſenost a slávu křjže welebj a skutkem wolagj, což pak sw. Pawel slowy twrdil: Odstup od nás, abychom se chlubili, leč w křjži Pána nasseho Ježjsse Krista: w němž gest spasenj, žiwot a wzkřjssenj, skrze kterýžto gsme spaseni a wyswobozeni byli. —

Sňawsse tělo Páně, gakž se wyprawuge, položili ho w kljně swaté matky geho. — Když mrtwolu krále Achisa, genž pro swau horliwost a sprawedlnost od wlastnjch občanů byl zabit, k matce geho přinesli, wzala gi tato do náručj, obgala gi a pak wolala hlasem žalostným: Synu můg, synu můg, twá welikà dobrota, twá nesmjrnà tichost a wljdnost připrawili smrt tobě. J Maria, když Josef a Nikodem sňawsse tělo Páně s křjže wložili ge w kljně gegim, i Maria mohla wětssjm právem takto žalowati a nařikati; než ona mlčela gako posud. Ona wzala podiwné tělo toto, které druhdy blažená w matečském kljně chowala, do náručj, přiwinula ge k srdci swému, polila ge horkými slzami swými, a pak ge wydala Otci w oběť, gako giž dřjwe pod křjžem ge byla gemu obětowala. Přistaupila také prý Magdaléna, obgjmagjc nohy, u kteréhžto sedjc prwé takowau milost obdržela [3]). J milowaný učennjk Jan wrhnul se w pláči na prsa Páně, na kterýchžto při poslednj wečeři spočjwal [4]). O swatá matko! ach, gaký to rozdjl mezi obgjmánjm tjmto a onjm, když gsi w gesskyni betlemské noworozeného miláčka swého k matečskému srdci winula! — O, sslastné dusse, gimžto popřáno bylo dotýkati se a obgjti swaté tělo Páně! Dey ó Pane, abych i gá w duchu obgjmal tebe, tebe srdečně milowal a láskau tanto podněcowán, hotow byl sebe, své tělo i swau krew, wydati w oběť tobě, kdykoliw to swatý zákon twůg welj, kdykoliw to žádá čest a sláwa Božj a spasenj mé a bližnjch.

Potom wzali tělo Ježjssowo a dle způsobu tehdegssjho obwinuli ge prostěradly s wonnými wěcmi, gakž gest obyčeg Židům se pochowáwati. Byla pak na (tom) mjstě, kdež ukřižowán byl, zahrada, a w zahradě hrob nowý, w kterémž gesstě nikdo pochowán nebyl. Protož tu pro weliký pátek židowský, že bljzko byl hrob, položili Ježjsse a přiwalili kámen ke dwerjm hrobowým. W zahradě

[1]) IV. Mogž. 11. [2]) K Žid. 11, 25. [3]) Eusebius. [4]) Ibidem.

Digitized by Google

ragské klesl gest prwnj člowěk neposlussenstwjm, w zahradě Getsemane přinesl Wykupitel oběť poslussenstwj, w zahradě na Kalwarii také pochowán gest. — W pohřbu pak tomto Ježjsse znamenati sluſſj wyobrazenj wznesseného tagemstwj, w kterémžto Spasitel, obětowaw se na křjži, w srdci nassem takkka se pochowáwá, dáwage se nám w neyswětěgssj swátosti za pokrm. Přjprawy, kteréž činili oba tito učennjci ku pohřbu Páně, wyznamenáwagj způsob, gakýmž i my ku přigjmánj těla a krwe Kristowy chystati se máme. Wonné masti, kteréž přiložili gsau k tělu Páně, wyznačugj libau wůni ctnostj, kterauž po přigetj geho sluſſj nám wydáwati. Bjlá prostěradla, giměžto ho obwinuli, wyznamenáwagj čistotu dusse, gakaužto ho máme přigjmati. Nowý w skále wytesaný hrob w kterýž byl položen, wyznamenáwá swědomj, genž nenj porusseno hřjchem smrtelným, a wůbec nowý žiwot w swatosti a sprawedlnosti. Konečně pak kámen, kterýž kryl dwéře hrobowy, wyznamenáwá pewné předsewzetj, kteréžto můsj brániti přjstup do srdce wssemu, což by Neyswětěgssjho uraziti mohlo. —

Tak pochowán gest Kristus Pán. — Slunce zapadagjcj posjlalo poslednj záře swé na podiwný pohřeb tento, kterýžto nebesslané doprowázeli a královna angelů oslawila. Giž giž položen gest w hrob drahý onen klénot, giž gest kámen přiwalen, giž Pán odpočjwá! —

Pán odpočjwá w hrobě. Gako druhdy Hospodin dokonaw djlo stwořenj swěta odpočinul, podobně i Syn Božj dokončiw welikě djlo Wykaupenj pokolenj lidstého, odpočjwá od práce swé. Ach, byla to těžká práce, welikáť oběť, bolestné muky a krutá smrt, kterauž podstaupil. Wssak ale wssecko gest dokonáno, wssecko přetrpěno a nynj odpočjwal sladce Spasitel po těžké práci, po mnohých strastech swých. Skloněná odpočjwá swatá geho hlawa, genž takowau péči měla o nasse spasenj, a kterauž wěnčila trnowá koruna. Složené odpočjwagj swaté ruce, genž tak mnohé žehnaly, kterýmiž se tolikerj diwowé děli, a kteréž na křjži byly zbodeny. Tuhé odpočjwagj swaté nohy, kteréž tolik cest pro spasenj nasse konaly, a kteréž nepřátelé hroznými hřeby probili. W libém spánj odpočjwá milostná twář, w njžto se skwěla záře lásky a milosti, kteráž pak byla zohawena a uplwána, a ono srdce, kteréž celý swět obgjmalo w lásce nebeské, netluče wjce, ono odpočjwá sladce w hrobě.

Odpočiň teď sladce sobě
W tomto libém, tichém hrobě,
Usmrcený Ježjssi!
Dost giž předrahé twé tělo
Nesnáz, ran, muk přetrpělo,
Beránku náš neytižssj! —

I gá gednau položen budu do hrobu. Odpočinutj pak lehké deyž mi, Pane, a swětlo wěčné ať mi swjtj, nechť odpočjwám w pokogi. —

Pán odpočjwá w hrobě. Wenku u hrobu sedj „učiněna gako wdowau panj národů, plačjc pláče a slzy gegj na ljcech gegich: nenj kdo, by gi potěssil ze wssech milých gegich“[1]). U nohau gegich w zármutku pohřjženi sedj Jan a Magdaléna. K wdowě naimské, když doprowázela umrtwého syna k hrobu, prawil Pán Ježjš: Neplačiž! Kdo potěssj wdowy nazaretské? Kdo dj k Synu gegjmu: Mládenče, wstaň? K Marii, sestře Lazarowě, když u noh Páně plakala, prawil Pán: Zdwihněte kámen.

[1]) Wláč Jerem. 1, 1. 2.

Digitized by Google

A pak zwolal hlasem welikým: Lazare, pogď wen! Nynj wſſak nepláče pro bratra, nýbrž pro Mistra a Pána ſwého. Kdo odwalj kámen od hrobu geho? Kdo zwolá ho z hrobu wen? — Wſſak ale, w zármutku tomto ozýwá ſe w ſrdci gegich ſladká wzpomjnka na utěſſená ſlowa a zaſljbenj geho: Gá gſem wzkřiſſenj a žiwot. Maličko, uzřjm wás, a radowati ſe bude ſrdce waſſe. A gak by mohly zapomenauti wywolené tyto duſſe na utěſſená ſlowa ta, gežto ſami nepřátelé Páně pamětliwi byli gich.

Druhého pak dne, kteréž geſt po welikém pátku, ſeſſla ſe knjžata kněžſká a fariſeowé ku Pilátowi, křauce: Pane, rozpomenuli gſme ſe, že ten ſwůdce řekl, geſſtě žiw gſa: Po třech dnech zaſe wſtanu. Rozkaž tedy oſtřjhati hrobu až do třetjho dne, aby ſnad učennjci geho nepřiſſli, a neukradli ho, a neřekli lidu: Wſtalť geſt z mrtwých: i bude poſledněj blud horſſj, nežli prwnj. I řekl gim Pilát: Máte stráž, gděte, oſtřjheyte, gakž wjte. A oni ſſedſſe oſadili hrob strážnými, zapečetiwſſe kámen. Pronásledowán od knjžat a auřednjkú u dwora perſkého krále Daria byl Daniel odſauzen, aby byl uwržen do lwowé gámy. Dřjwe wſſak než newinný Daniel do gámy uwržen geſt, prawil mu král: Bůh twúg, kteréhož wždycky ctjš, on wyſwobodj tebe. I přineſen geſt kámen geden, a položen na djru gámy, gežto král zapečetil prſtenem ſwým a prſtenem přednjch ſwých, aby ſe něco neſtalo proti Danielowi. Tak oſtřjhal Darius gámy, aby wſſemocnoſt Božj ſe na Danielowi oſlawila. Z giného aumyſlu wſſak oſtřjhala wyſoká rada hrobu Páně. Oni zapečetili hrob, aby drželi gatého pod pečetj ſmrti ukřižowaného Ježjſſe, a poſtawili stráž u hrobu, aby žádný neodneſl těla geho a neporuſſil pečeti hrobowé. Uſwrdili ſobě řeč neſſlechetnau, a wſſak zklamali ſe w úmyſlu ſwém. Nebo geſſtě ginj tři strážnj oſtřjhali hrobů Ježjſſowa. Prwnj strážný geſt Otec wěčný, k němuž byl wolal: „W ruce twé poraučjm ducha ſwého!“ Druhý strážný geſt Božſtwj geho, kteréž zůſtalo ſpogeno s geho tělem i duſſj. Třetj pak strážnj gſau angelé Božj: „Nebo přikázal angelům ſwým, aby ho oſtřjhali na wſſech ceſtách; na rukau poneſau ho, aby ſnad o kámen neurazil nohy ſwé!“ Kámen tento i s pečetj zagiſté nenj wjce překážkau oſlawenému tělu Páně; onť dogiſta powſtane a wygde z hrobu, prwé než angel odwalj kámen od něho. —

O, ſlawný a podiwný to hrob Páně, genž chowá toho, kteréž geſt wzkřiſſenj a žiwot, leſk Otce nebeſkého, ſláwa angelů, ſeſt ſwěta, ſpaſenj a žiwot lidj! O, ſwatý hrobe, lůžko Božſkého Wykupitele, přigmiž mne w ſebe, abych zemřel a ſpolu pohřben byl s tjm, genž zemřel a pohřben geſt pro mne, s Kriſtem Spaſitelem ſwým, genž w tobě ſladce odpočjwá.

Odpočjwey, až ſwau mocj,
Gako wjtěz ſmutné noci,
Z mrtwých wſtaneš oſlawen.
Až gſa nebes oděn záři,
Swětu zgewjš žiwau twář,
Wjtězſtwj že naſtal den.

Modlitba cjrkewnj.

Popatř, ó Pane, na čeleď ſwau, pro kteraužto gednorozený Syn twůg, Pán náš Kriſtus Ježjš, neodporowal ſe dáti w ruce hřjſſnjkú a podſtaupiti muky ſmrti. Amen.

Digitized by Google

Obsah djlu prwnjho.

Zpráwa laskawému čtenáři.

Co gsau swátky wůbec 1
Kolikerého druhu gsau swátky . . 3
Co gest rok cjrkewnj a gak se koná 5
Kterak má kat. křesťan rok cjrkewnj konati 7
Gakého užitku nabýwá křesťan z dobře stráweného roku cjrkewnjho . 8

Swatá doba wánočnj.

Předběžná zpráwa 10

Neděle prwnj adwentnj.

Ewangelium 11
Wýklad 11
Rozgjmánj 13

Neděle druhá adwentnj.

Ewangelium 30
Wýklad 33
Rozgjmánj 33

Neděle třetj adwentnj.

Ewangelium 62
Wýklad 62
Rozgjmánj 64

Neděle čtwrtá adwentnj.

Ewangelium 80
Wýklad 80
Rozgjmánj 82

Na Božj hod wánočnj.

Připomenutj 96
Ewangelium na gitřnj Božjho narozenj 96
Ewangelium na úswitě Božjho narozenj 97
Ewangelium na den Božjho narozenj 97
Wýklad na wessterá Ewangelia tato 98
Rozgjmánj 101

Na den sw. Štěpána, prwomučennjka.

Ewangelium 124
Wýklad 124
Rozgjmánj 126

Neděle mezi oktáwem narozenj Krista Pána.

Ewangelium 135
Wýklad 136
Rozgjmánj 138

Na den obřezánj Páně.

Ewangelium 151
Wýklad 152
Rozgjmánj 152

Neděle mezi dnem obřezánj a zgewenj Páně.

Ewangelium 164
Wýklad 165
Rozgjmánj 166

Na den zgewenj Páně neb sw. tří králů.

Ewangelium 183
Wýklad 184
Rozgjmánj 187

Neděle prwnj po zgewenj Páně.

Ewangelium 205
Wýklad 205
Rozgjmánj 207

Neděle druhá po zgewenj Páně.

Ewangelium 243
Wýklad 244
Rozgjmánj 245

Na den slawný gména Ježjš.

Ewangelium a wýklad 251
Rozgjmánj 273

Neděle třetj po zgewenj Páně.

Ewangelium 281
Wýklad 281
Rozgjmánj 284

Neděle čtwrtá po zgewenj Páně.

Ewangelium 307
Wýklad 307
Rozgjmánj 308

Neděle pátá po zgewenj Páně.

Ewangelium 334
Wýklad 334
Rozgjmánj 335

Neděle šestá po zgewenj Páně.

Ewangelium 349
Wýklad 349
Rozgjmánj 350

Neděle dewjtnjk.

Ewangelium 367
Wýklad 368
Rozgjmánj 369

Neděle prwnj po dewjtnjku.

Ewangelium 402
Rozgjmánj 402

Neděle druhá po dewjtnjku.

Ewangelium 425
Wýklad 426
Rozgjmánj 428

Swatá doba welikonočnj.

Předběžná zpráwa 455

Neděle prwnj w postě.

Ewangelium 458
Wýklad 458
Rozgjmánj 460

Neděle druhá w postě.

Ewangelium 479
Wýklad 479
Rozgjmánj 481

Neděle třetj w postě, genž slowe kýchawná.

Ewangelium 495
Wýklad 496
Rozgjmánj 499

Neděle čtwrtá w postě, genž slowe družebná.

Ewangelium 519
Wýklad 519
Rozgjmánj 522

Neděle pátá w postě, genž slowe smrtelná.

Ewangelium 542
Wýklad 542
Rozgjmánj 544

Swatý týhoden.

I. Neděle kwětná 563
II. Cjrkewnj hodinky truchlíwé . 565
III. Zelený čtwrtek 566
IV. Welký pátek 568
V. Bjlá sobota 569

Neděle kwětná.

Ewangelium 571
Wýklad 573
Rozgjmánj 575

Rozgjmánj o umučenj Pána nasseho Ježjsse Krista.

I. Připrawy nepřátel Ježjssowých k usmrcenj geho . . . 588
II. Poslednj wečeře Páně. Ježjš se chystá k smrti . . . 593
III. Ustanowenj neysw. swátosti oltářnj 609
IV. Laučenj Pána Krista s apostoly a poslednj řeč geho . 614
V. Pán Ježjš na hoře oliwetské 621
VI. Pán Ježjš před wysokau radau židowskau u Annásse a Kaifásse 633
VII. Pán Ježjš před Pilátem a Heródesem 645
VIII. Cesta na horu Kalwarii . 665
IX. Ukřižowánj a smrt Páně . 673
X. Pohřeb Páně 698

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
v Praze
Digitized by Google

Metropolitnj chrám Páně, hrobu sw. Jana Nepomuckého w

Č 17647/1

Předek nebo průčelj. — Západnj strana.

Pohled ku kráj. zámku. — Gižnj s

Digitized by Google